รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนและกฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

เล่มที่ 1
การศึกษาเพื่อพัฒนากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน

เสนอ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ผู้รับผิดชอบ
สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มิถุนายน 2569

รายงานฉบับสมบูรณ์

การพัฒนากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนและกฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

เล่มที่ 1 การศึกษาเพื่อพัฒนากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

จัดทำโดย

สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มิถุนายน 2569

คณะผู้วิจัย

เล่มที่ 1 การศึกษาเพื่อพัฒนากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน

ดร.สุจิตรา วาสนาดำรงดี	ผู้รับผิดชอบโครงการ
นางสาวปรางทิพย์ ระเบียบ	ที่ปรึกษาโครงการ
นายภัทรพล ตุลารักษ์	ที่ปรึกษาโครงการ
นางสาวอริศรา เหล็กคำ	นักวิจัย
นางสาวณัฐจิรา ไกรทอง	นักวิจัย
นางสาวณัฐชยา พิเชฐสัทธา	นักวิจัย
นางสาวนิฐิดา กุลจิตติโสภา	ผู้ช่วยวิจัย
นายกฤตย ธาดาบดินทร์	ผู้ช่วยวิจัย
นางสาวพรนภัส สุวลักษณ์ วอห์น	ผู้ช่วยวิจัย

เล่มที่ 2 การพัฒนาร่างกฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

ดร.กิรติพงศ์ แนวมาลี	นักวิจัย
นางสาวชณิสรา ดำคำ	นักวิจัย
นายธีรัตม์ เดชอิทธิกุล	นักวิจัย
นางสาวศิราภรณ์ ธูปเทียน	เลขานุการและประสานงาน

สารบัญ

หน้า

คณะวิจัย i

สารบัญ ii

สารบัญรูปภาพ iv

สารบัญตาราง v

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร viii

บทที่ 1 บทนำ 1-1

1.1 ความเป็นมา 1-1

1.2 เป้าประสงค์ 1-9

1.3 วัตถุประสงค์ 1-10

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ 1-10

1.5 แนวทางการนำผลที่เกิดขึ้นไปใช้ประโยชน์หรือการขยายผล 1-10

1.6 แผนการดำเนินโครงการ 1-11

บทที่ 2 ผลการศึกษาทบทวนกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนในต่างประเทศ 2-1

2.1 บทนำ 2-1

2.2 สหภาพยุโรป 2-1

2.3 สาธารณรัฐฝรั่งเศส 2-10

2.4 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี 2-17

2.5 เครือรัฐออสเตรเลีย (มลรัฐวิกตอเรียและมลรัฐนิวเซาท์เวลส์) 2-23

2.6 ประเทศญี่ปุ่น 2-32

บทที่ 3 นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียนในประเทศไทย

3.1 บทนำ 3-1

3.2 สรุปภาพรวมนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน 3-1

3.3 กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 3-4

3.4 กระทรวงอุตสาหกรรม 3-14

3.5 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3-24

สารบัญ

หน้า

3.6 หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง 3-32
3.7 การดำเนินงานขับเคลื่อน CE ของภาคเอกชน 3-44
3.8 การดำเนินงานขับเคลื่อน CE ของภาควิชาการและภาคประชาสังคม 3-49
3.9 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว 3-53
3.10 บทวิเคราะห์ช่องว่างทางนโยบายและกฎหมายเทียบกับต่างประเทศ 3-66

บทที่ 4 การพัฒนากรอบแนวคิดในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน

4.1 บทนำ 4-1
4.2 การพัฒนาประเด็นสำคัญของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน 4-1
4.3 การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4-16
4.4 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4-19
4.5 การปรับปรุงแนวคิดของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน 4-41
4.6 การจัดทำร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน (ฉบับรับฟังความคิดเห็น 31 ตุลาคม 2568) 4-54
4.7 การจัดทำร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... ฉบับประชาชน (ฉบับวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2569) 4-83
4.8 การรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมก่อนยื่นต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 4-92
4.9 ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... ฉบับประชาชน (ฉบับเสนอประธานรัฐสภา วันที่ 18 พฤษภาคม 2569) 4-101

บทที่ 5 การปรับปรุงการประเมินผลกระทบของร่างกฎหมาย

5.1 บทนำ 5-1
5.2 การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (เบื้องต้น) ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ... 5-1
5.3 ข้อเสนอการปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน 5-30

สารบัญ

หน้า

บทที่ 6 การจัดทำนโยบายสาธารณะและสร้างภาคีเครือข่าย ร่วมผลักดันร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน

6.1 บทนำ 6-1
6.2 การประชุมร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมและภาควิชาการ 6-2
6.3 การจัดตั้งเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน 6-3
6.4 การสื่อสารสาธารณะและช่องทางสื่อสาร 6-9
6.5 การจัดเสวนาวิชาการเพื่อสร้างความตระหนัก 6-60
6.6 การยื่นร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อรัฐสภา 6-68

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... ฉบับประชาชน (ฉบับวันที่ 18 พฤษภาคม 2569) ก-1
ภาคผนวก ข สรุปการประชุมรับฟังความคิดเห็นการพัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ข-1
ภาคผนวก ค สรุปการจัดงานเสวนาวิชาการ “สถานการณ์ไมโครพลาสติกไทย: จากองค์ความรู้สู่การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย” ค-1
ภาคผนวก ง สรุปการจัดงานเสวนาวิชาการ “สิทธิในการลดและการซ่อม: ทางออกเพื่อสังคมไร้ขยะและหมุนเวียนทรัพยากร” ง-1
ภาคผนวก จ ผลการสัมภาษณ์ต่อร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... (รอบที่ 2) จ-1

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กฎหมายและแผนการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย	1-4
1-2	ตามกฎหมายปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการขยะมูลฝอยหลายประเภทแต่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1-6
2-1	วิสัยทัศน์เศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศญี่ปุ่น จาก 3R (1999) สู่ CE (2020)	2-35
2-2	กรอบกฎหมายการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียนของญี่ปุ่น	2-44
2-3	สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน สหภาพยุโรป	2-46
2-4	สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส	2-57
2-5	สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศเยอรมนี	2-77
2-6	สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน มลรัฐวิกตอเรีย เครือรัฐออสเตรเลีย	2-86
2-7	สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย	2-88
2-8	สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศญี่ปุ่น	2-90
3-1	กรอบยุทธศาสตร์ในปี 2573 ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13	3-7
3-2	ความสอดคล้องระหว่าง 7 flagships กับขั้นตอนการไหลของวัสดุ	3-8
3-3	แผนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของกระทรวงอุตสาหกรรม	3-15
3-4	ตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด”ประจำปี พ.ศ. 2566	3-36
3-5	การส่งเสริมการลงทุนของบีโอไอตามแนวคิด BCG	3-37
4-1	ตัวอย่างเนื้อหาบางส่วนของเอกสารข้อมูลสถานการณ์ปัญหาประกอบการสัมภาษณ์	4-2
4-2	แนวคิดร่างพ.ร.บ. ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน	4-12
4-3	บรรยากาศการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นการพัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ..... วันที่ 31 ตุลาคม 2568	4-78
4-4	บรรยากาศการประชุมเครือข่ายร่วมผลักดันกฎหมาย CE ฉบับประชาชน ครั้งที่ 1 วันที่ 25 พฤศจิกายน 2568	4-82
4-5	โพสต์เปิดรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียนผ่าน Facebook Thailand Circular Economy เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน ช่วงวันที่ 1-13 เมษายน 2569	4-93
5-1	สถิติการลักลอบทิ้งกากและของเสีย ปี 2568	5-5
5-2	งานศึกษาของธนาคารโลก (World Bank)	5-14

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
5-3	โครงสร้างกรมควบคุมมลพิษ (ปัจจุบัน)	5-22
6-1	โลโก้เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน Thailand Circular Economy	6-4
6-2	โลโก้เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน 28 องค์กร	6-5
6-3	เพจ Facebook Thailand Circular Economy เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน	6-11
6-4	เว็บไซต์ www.thailandcenetwork.org	6-54
6-5	หน้าแรกของเว็บไซต์ระบบการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	6-55
6-6	บรรยากาศงานเสวนาวิชาการ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2569	6-62
6-7	บรรยากาศงานเสวนาวิชาการ วันที่ 18 มีนาคม 2569	6-65
6-8	บรรยากาศงานเสวนาวิชาการ วันที่ 1 เมษายน 2569	6-68
6-9	ภาคีเครือข่ายที่เป็นผู้ริเริ่มเสนอร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนยื่นเอกสารต่อผู้แทนประธานรัฐสภา เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2569	6-70
6-10	ตัวอย่างการแชร์กิจกรรมเสนอร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนโดยภาคีเครือข่ายองค์กรสื่อด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ เพจ Kong Green Green เพจลุงซาเล้งฯ เพจ Environman	6-70
6-11	ภาพตัวอย่างโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การเข้าชื่อกฎหมาย	6-71

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1-1	แผนการดำเนินโครงการ	1-11
3-1	การขับเคลื่อนนโยบายและแผนส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนของภาครัฐ	3-2
3-2	การดำเนินงานขับเคลื่อน CE ของภาคเอกชนและภาควิชาการ	3-44
3-3	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์	3-54
3-4	เปรียบเทียบช่องว่างการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศไทยเทียบกับประเทศที่ศึกษา	3-69
4-1	รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ให้สัมภาษณ์การพัฒนาร่างกฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน	4-16
4-2	สรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนากฎหมาย CE และกลไกเชิงสถาบันที่เหมาะสมกับประเทศไทย (หน่วยงานราชการ)	4-20
4-3	สรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนากฎหมาย CE และกลไกเชิงสถาบันที่เหมาะสมกับประเทศไทย (ภาคเอกชน)	4-27
4-4	สรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนากฎหมาย CE และกลไกเชิงสถาบันที่เหมาะสมกับประเทศไทย (ภาคประชาสังคม)	4-34
4-5	ข้อคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน	4-95
5-1	เครื่องมือและมาตรการในการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนแต่ละกลุ่มประเทศ	5-9
5-2	หน้าที่ ภาระของผู้ได้รับผลกระทบ	5-11
5-3	ฉากทัศน์การดำนินมาตรการ CE สำหรับประเทศไทยเสนอโดยธนาคารโลก	5-13
5-4	รายละเอียดการปรับโครงสร้างเป็น “กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร”	5-23
5-5	ต้นน้ำ (Upstream) - การออกแบบ การผลิต และมาตรฐาน	5-33
5-6	กลางน้ำ (Midstream) - การจำหน่าย การบริโภค และการบริจาค	5-36
5-7	ปลายน้ำ (Downstream) - การจัดการขยะและการหมุนเวียนวัสดุ	5-40
6-1	ประชุมเพื่อเชิญชวนเข้าร่วมภาคีเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน	6-2
6-2	รายชื่อภาคีระดับองค์กรที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน	6-4
6-3	สรุปบทความวิชาการที่เป็นผลผลิตจากโครงการ	6-9
6-4	สรุปประเด็นการสื่อสารผ่านเพจ Facebook: Thailand Circular Economy เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน	6-11
6-5	สรุปการได้รับเชิญเป็นวิทยากรนำเสนอแนวคิดและสาระสำคัญของร่างพ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียน	6-55

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการการพัฒนากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนและกฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารดำเนินการโดยสถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) พัฒนา “ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ....” ให้เป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการขยะและส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากรของประเทศ (2) พัฒนาร่างอนุบัญญัติการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารภายใต้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และ (3) จัดทำนโยบายสาธารณะและสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อผลักดันร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร รายงานฉบับสมบูรณ์แบ่งเป็น 2 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 1 ว่าด้วยร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน และเล่มที่ 2 ว่าด้วยร่างกฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

เล่มที่ 1: การพัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน

1. สภาพปัญหาและความจำเป็น (บทที่ 1)

- วิกฤตปริมาณขยะ: ในปี พ.ศ. 2567 ประเทศไทยมีขยะมูลฝอย 27.2 ล้านตัน (1.15 กก./คน/วัน) มีเพียงร้อยละ 34 ที่คัดแยกไปใช้ประโยชน์ ขณะที่ร้อยละ 58 ถูกนำไปกำจัด โดยสถานที่กำจัดถึงร้อยละ 95 ดำเนินการไม่ถูกหลักวิชาการ ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ (PM2.5) ไฟไหม้บ่อขยะและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ทั้งยังมีขยะอาหารสูงถึง 10.24 ล้านตัน และขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวกว่า 3 ล้านตันต่อปี
- โครงสร้างกฎหมายที่ล้าสมัย: กฎหมายปัจจุบันยังตั้งอยู่บนแนวคิดเศรษฐกิจเส้นตรง (Linear Economy) ที่เน้นการเก็บ ขน และกำจัดปลายทาง โดยมอบภาระทั้งหมดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งขาดงบประมาณและโครงสร้างพื้นฐาน อีกทั้งยังไม่มีกลไกให้ผู้ผลิตรับผิดชอบสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของตน
- แรงกดดันจากสากล: การเปลี่ยนกติกาการค้าและสิ่งแวดล้อมโลก เช่น สนธิสัญญามลพิษพลาสติกโลก กฎระเบียบบรรจุภัณฑ์ (PPWR) และการออกแบบเชิงนิเวศ (ESPR) ของสหภาพยุโรป รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) ส่งผลกระทบโดยตรงต่อมาตรฐานการผลิตและการส่งออกของภาคเอกชนไทย
- เป้าหมายการขับเคลื่อน: เพื่อยกระดับนโยบายระดับชาติ โครงการจึงมุ่งพัฒนาร่างกฎหมายแม่บทพร้อมอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง และสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อผลักดันเข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติอย่างเป็นรูปธรรม

2. บทเรียนการพัฒนากฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนในต่างประเทศ (บทที่ 2)

การศึกษาเปรียบเทียบพบว่าการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนจำเป็นต้องมีกฎหมายแม่บทเชิงโครงสร้างที่ครอบคลุมตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ ดังนี้

- สหภาพยุโรป (EU): ตั้งเป้าลดขยะตั้งแต่ต้นทางผ่าน Circular Economy Action Plan และบังคับใช้กฎหมายที่เน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ (ESPR) ให้ทนทาน ซ่อมแซมได้ และมีสัดส่วนวัสดุรีไซเคิล พร้อมสิทธิในการซ่อมแซม (Right to Repair) ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนา “กฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน” ที่จะประกาศใช้ภายในปี ค.ศ. 2026 เพื่อบูรณาการกฎหมายให้เป็นเอกภาพ
- ฝรั่งเศส: ใช้กฎหมายแม่บท AGEC กำหนดให้ผู้ผลิตแสดง “ดัชนีความสามารถในการซ่อมแซม” ห้ามทำลายสินค้าคงคลังที่ยังใช้งานได้ พร้อมเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ เช่น ภาษีฝังกลบ (TGAP) และการลด VAT สำหรับผลิตภัณฑ์รีไซเคิล
- เยอรมนี: เป็นต้นแบบการใช้หลักการ EPR ผ่านกฎหมายเฉพาะ มีระบบมัดจำคืนบรรจุภัณฑ์ (DRS) ที่มีอัตราคืนกว่าร้อยละ 98 การเก็บภาษีพลาสติกใช้ครั้งเดียว และโครงการโบนัสสนับสนุนการซ่อมแซม
- ออสเตรเลีย: มลรัฐวิกตอเรียบริหารจากฐานราก (Recycling Victoria และกองทุนจากภาษีฝังกลบ) ขณะที่มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ใช้กลไกสั่งการ ห้ามใช้พลาสติกบางประเภทเด็ดขาด และมีบทลงโทษรุนแรง
- ญี่ปุ่น: ขับเคลื่อนผ่านพระราชบัญญัติพื้นฐานว่าด้วยสังคมหมุนเวียนทรัพยากรและกฎหมายเฉพาะสาขา พร้อมจัดตั้ง “คณะรัฐมนตรีเศรษฐกิจหมุนเวียน” ในปี ค.ศ. 2024 เชื่อมโยงกับเป้าหมาย Net Zero

ข้อเสนอแนะสำหรับประเทศไทย

- จัดทำกฎหมายแม่บทเฉพาะที่บัญญัติ “ลำดับขั้นการจัดการขยะ (Waste Hierarchy)” และรองรับ “หลักการ EPR” อย่างชัดเจน
- กำหนดมาตรการเชิงบังคับและเศรษฐศาสตร์ เช่น การออกแบบเชิงนิเวศ (Eco-design) การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวภาคบังคับ กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน และระบบมัดจำคืนเงิน (DRS)
- จัดตั้งกลไกขับเคลื่อนระดับชาติที่มีอำนาจกำกับดูแลและประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น และภาคประชาชน

3. ภาพรวมนโยบาย สถานะร่างกฎหมาย และช่องว่างของประเทศไทย (บทที่ 3)

ทิศทางนโยบายปัจจุบัน

- ไทยยังไม่มีกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นการเฉพาะแต่ขับเคลื่อนผ่านนโยบาย BCG Model และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) หมุดหมายที่ 10 ที่ตั้งเป้าให้ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ
- หน่วยงานภาครัฐมีความเคลื่อนไหวบางส่วน เช่น การวิจัยและการพัฒนาฉลาก Circular Mark (อว.) นิคมอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (กระทรวงอุตสาหกรรม) การอนุญาตให้ใช้พลาสติกรีไซเคิลในบรรจุภัณฑ์อาหาร โดยเฉพาะ PET (อย.) และข้อบัญญัติค่าธรรมเนียมขยะใหม่ของ กทม. (จ่ายตามปริมาณ) แต่ส่วนใหญ่ยังเป็นมาตรการสมัครใจและขาดเอกภาพ

สถานะร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องและช่องว่าง

- ร่าง พ.ร.บ. การจัดการกากอุตสาหกรรม (อุตสาหกรรม): เน้นควบคุมการลักลอบทิ้ง ยังมองกากเป็น “ของเสีย” มากกว่า “ทรัพยากร”
- ร่าง พ.ร.บ. การจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน (คพ.): นำหลักการ EPR และองค์กร PRO มาใช้ แต่แนวคิด CE ยังเป็นเชิง “ส่งเสริม” มากกว่า “บังคับ” ขาดข้อบังคับด้าน Eco-design
- ร่าง พ.ร.บ. จัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (WEEE): วางระบบรับคืน (Take-back) แต่ไม่ได้กำหนดหน้าที่ผู้จัดจำหน่ายและ อปท. ชัดเจน ขาดเป้าหมายจัดเก็บระดับชาติและเน้นการรีไซเคิลมากกว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ทนทาน
- ร่าง พ.ร.บ. การบริหารจัดการขยะและการหมุนเวียนทรัพยากร (พรรคประชาชน): เป็นกฎหมายแม่บทที่มุ่งปฏิรูปทั้งระบบ จัดตั้งองค์กรอิสระระดับชาติ บังคับคัดแยกขยะต้นทาง และใช้ EPR เต็มรูปแบบ

ช่องว่างเชิงโครงสร้างและสถาบัน (Gap Analysis)

- โครงสร้างกฎหมายเป็นอุปสรรค: ผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ใช้แล้วถูกตีความเป็น “มูลฝอย” ตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุขและ พ.ร.บ. รักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 ซึ่งออกแบบเพื่อกำจัดปลายทาง ไม่รองรับ EPR
- ภาระตกอยู่ที่ท้องถิ่น เมื่อความรับผิดชอบของผู้ผลิตสิ้นสุดที่การจำหน่าย ขณะที่ อปท. ขาดระบบเก็บขนแบบแยกประเภท
- ขาดกฎหมายแม่บท องค์กรขับเคลื่อนหลักข้ามกระทรวงและมาตรการเชิงรุก เช่น การห้ามผลิตและใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ภาษีฝังกลบ ระบบมัดจำคืนเงินบรรจุภัณฑ์ และการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวภาคบังคับ
- ระหว่างที่กฎหมายอยู่ระหว่างพัฒนา ภาคเอกชนได้สร้างระบบนำร่องแบบสมัครใจ เช่น โครงการ Pack Back (EPR สมัครใจ) แพลตฟอร์ม Circular Material Hub (CMH) เครือข่าย PRO-Thailand กลุ่ม CECI ด้านวัสดุก่อสร้าง และโครงการ Trade-In รีไซเคิลแบบ Closed-loop ของ HomePro

4. การพัฒนากรอบแนวคิดร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน (บทที่ 4)

คณะผู้วิจัยจัดทำกรอบแนวคิดร่างกฎหมายจากการวิเคราะห์ช่องว่างเทียบกับต่างประเทศและการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 17 หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ซึ่งเห็นพ้องว่าไทยควรมีกฎหมายแม่บท CE ที่เน้นการลดขยะต้นทางและ Eco-design ใช้ EPR เป็นกลไกหลักอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม มีคณะกรรมการระดับชาติที่เป็นเอกภาพ (Single command) และมีกองทุนเฉพาะเพื่อสนับสนุน SMEs และ อปท. โครงสร้างสาระสำคัญของร่างฯ ประกอบด้วย

- กลไกเชิงสถาบัน: จัดตั้ง “คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ” โดยมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อบูรณาการข้ามกระทรวงและยกระดับกรมควบคุมมลพิษเป็น “กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร”
- เป้าหมายและตัวชี้วัด: จัดทำแผนแม่บทระดับชาติ 6 ปี พร้อมตัวชี้วัดสากล เช่น รอยเท้าวัสดุ (Material footprint) และดัชนีขยะอาหาร (Food waste index)
- ระบบ EPR และสิทธิผู้บริโภค: ผู้ผลิตรับผิดชอบตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์เป้าหมาย มีข้อกำหนด Eco-design และรับรองสิทธิในการซ่อมแซม (Right to Repair)
- เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์: จัดตั้ง “กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน” แยกจากกองทุนสิ่งแวดล้อมเดิม ค่าธรรมเนียม (เงินสมทบ) การใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (SUP contribution) ในระยะต่อไป พิจารณาการจัดเก็บภาษีการใช้ทรัพยากรใหม่บางประเภท ระบบ DRS และให้ อปท. จัดเก็บค่าธรรมเนียมตามปริมาณที่ทิ้ง (PAYT)
- การจัดการขยะอาหาร: กำหนดมาตรการต้นทางถึงปลายทาง ครอบคลุมการป้องกัน การบริจาคอาหารส่วนเกิน และการบังคับคัดแยกเพื่อใช้ประโยชน์

5. การประเมินผลกระทบและการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (บทที่ 5)

- สถานการณ์ปัจจุบัน: ไทยมีผลิตภาพการใช้ทรัพยากรต่ำและขยะ 27–28 ล้านตัน/ปี โดยร้อยละ 94 กำจัดไม่ถูกต้อง สร้างความเสียหายกว่าแสนล้านบาท ขณะที่ อปท. แบกภาระจัดการขยะกว่า 20,000 ล้านบาท/ปี แต่จัดเก็บค่าธรรมเนียมได้เพียง 2,800 ล้านบาท เนื่องจากกฎหมายเดิมขาดกลไก EPR และหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP)
- ผลกระทบเชิงบวกด้านเศรษฐกิจ: คาดว่าจะสร้างมูลค่าเพิ่มเทียบเท่าร้อยละ 1 ของ GDP (ราว 2 แสนล้านบาท) และงานใหม่ 160,000 ตำแหน่ง พร้อมเพิ่มความสามารถในการแข่งขันต่อมาตรการ EU CBAM
- ผลกระทบเชิงบวกด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม: ลดการพึ่งพาทรัพยากรใหม่ ลดก๊าซเรือนกระจกเพื่อบรรลุ Net Zero และลดความเสี่ยงด้านสุขภาพจากการจัดการขยะที่ไม่ถูกต้อง
- ข้อเสนอระยะเปลี่ยนผ่าน: แก้กฎหมายที่เป็นอุปสรรค เช่น แยกนิยาม “วัสดุรีไซเคิล” ออกจาก “มูลฝอย” ลดอุปสรรคใบอนุญาตโรงงานรีไซเคิล ใช้เครื่องมือภาษี (VAT) และออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริจาคอาหาร

6. การจัดทำนโยบายสาธารณะและการสร้างภาคีเครือข่าย (บทที่ 6)

- เครือข่ายความร่วมมือ: จัดตั้ง “เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Thailand Circular Economy)” รวม 28 องค์กรจากภาควิชาการ ประชาสังคม สื่อ และธุรกิจ พร้อมจัดทำธรรมนูญเครือข่าย (Charter) ที่เน้นการแก้ปัญหาที่ฐานรากและไม่ยอมรับทางออกลวง (False Solutions) เพื่อป้องกันการฟอกเขียว

- ยุทธศาสตร์การสื่อสาร: สร้างความตระหนักและระดมรายชื่ออย่างเป็นระบบผ่านเพจ Facebook เว็บไซต์กลาง สื่ออินโฟกราฟิก คลิปสั้น บทความวิชาการ และเวทีเสวนา
- สถานะการเสนอกฎหมาย: คณะผู้วิจัยและภาคีเครือข่ายได้ปรับปรุงร่างฯ (ฉบับวันที่ 18 พฤษภาคม 2569) และยื่นรายชื่อผู้ริเริ่ม 31 รายชื่อพร้อมร่างกฎหมายและบันทึกประกอบต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2569 ภายหลังวันที่ 12 มิถุนายน 2569 ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้มีหนังสือตอบกลับผลการพิจารณาเบื้องต้น โดยวินิจฉัยว่า **ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... (ฉบับประชาชน)** เข้าข่ายเป็นร่างพระราชบัญญัติตามหมวด 5 ว่าด้วยหน้าที่ของรัฐ ส่งผลให้ร่างกฎหมายสามารถดำเนินการตามกระบวนการเสนอกฎหมายโดยการเข้าชื่อของประชาชนในขั้นตอนถัดไปได้ โดยตั้งเป้ารวบรวมรายชื่อให้ครบ 10,000 รายชื่อภายในสิ้นปี 2569

เล่มที่ 2: การพัฒนาร่างกฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

เล่มที่ 2 ศึกษาสถานการณ์ นโยบาย และกฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอยกร่างอนุบัญญัติภายใต้ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน

1. สภาพปัญหาและความจำเป็น

- ปี พ.ศ. 2566 ไทยมีขยะอาหารสูงถึง 10.24 ล้านตัน ซึ่งส่วนใหญ่กำจัดไม่ถูกต้อง ก่อให้เกิดก๊าซมีเทนที่มีศักยภาพทำให้โลกร้อนสูงกว่าคาร์บอนไดออกไซด์ถึง 28 เท่า
- กฎหมายปัจจุบันยังตั้งอยู่บนแนวคิดเศรษฐกิจเส้นตรง และไทยยังขาดมาตรการจูงใจทางเศรษฐศาสตร์และกฎหมายคุ้มครองผู้บริจาค (Good Samaritan Law) ทำให้ผู้ประกอบการหลีกเลี่ยงการบริจาคอาหารส่วนเกินเพราะกังวลความรับผิดทางกฎหมาย

2. บทเรียนการจัดการจากต่างประเทศ

- สหภาพยุโรป (EU): กำหนดเป้าหมายลดขยะอาหารที่มีผลผูกพันทางกฎหมายภายในปี ค.ศ. 2030 พร้อม “ลำดับขั้นการจัดการขยะอาหาร” ที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันและบริจาคเพื่อมนุษย์เป็นอันดับแรก และมีระเบียบวิธีวัดที่เป็นมาตรฐานกลาง
- ฝรั่งเศส: ห้ามค้าปลีกขนาดใหญ่และอุตสาหกรรมอาหารทำลายอาหารที่ยังบริโภคได้ บังคับทำสัญญาบริจาคกับองค์กรการกุศล ควบคู่กับสิทธิลดหย่อนภาษีสูงถึงร้อยละ 60 ของมูลค่าอาหารที่บริจาค
- สิงคโปร์: กฎหมาย Resource Sustainability Act (RSA)(2019) บังคับให้อาคารพาณิชย์และอุตสาหกรรมขนาดใหญ่คัดแยก บำบัด และรายงานปริมาณขยะอาหาร และออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริจาคอาหารจากความรับผิด (Good Samaritan Food Donation Act 2024)

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกฎหมายสำหรับประเทศไทย

- กฎหมายเฉพาะและเป้าหมายระดับชาติ: จัดทำกฎหมายลำดับรองภายใต้ร่าง พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน พร้อมเป้าหมายลดขยะอาหารให้สอดคล้องกับ SDG 12.3
- นิยามและมาตรฐานข้อมูล: บัญญัตินิยาม “อาหารส่วนเกิน” และ “ขยะอาหาร” พร้อมระบบรายงานและวิธีวัดที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ
- กฎหมายคุ้มครองผู้บริจาคอาหาร (Good Samaritan Law): คุ้มครองผู้บริจาคและองค์กรรับบริจาคจากความรับผิด โดยมีเงื่อนไขด้านความปลอดภัยและสุขอนามัยขั้นต่ำ
- มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และภาษี: ยกเว้น VAT หรือให้สิทธิลดหย่อนภาษีและหักค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์สำหรับผู้บริจาคอาหารที่ถูกต้อง
- บังคับคัดแยกในกลุ่มผู้ก่อขยะรายใหญ่: ให้สถานประกอบการขนาดใหญ่ (ห้าง โรงแรม ตลาดค้าส่ง) ต้องคัดแยก บำบัด และรายงานข้อมูลรายปี แบบค่อยเป็นค่อยไป
- กลไกบูรณาการระดับชาติ: จัดตั้งคณะกรรมการหรือแพลตฟอร์มกลางเพื่อประสานงานระหว่างกระทรวงและบูรณาการทุกภาคส่วนในห่วงโซ่อาหาร

บทสรุปและก้าวต่อไป

โดยสรุป ประเทศไทยจำเป็นต้องเปลี่ยนผ่านจากระบบจัดการขยะแบบเส้นตรงสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนผ่านการมีกฎหมายแม่บทที่บัญญัติลำดับขั้นการจัดการขยะและหลักการ EPR อย่างชัดเจน มีองค์กรขับเคลื่อนระดับชาติที่เป็นเอกภาพ และมีเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์รองรับ ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนที่พัฒนาขึ้นได้เข้าสู่กระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยภาคประชาชนแล้วและเครือข่ายจะรวบรวมรายชื่อผู้เสนอกฎหมายไม่น้อยกว่า 10,000 รายชื่อให้ได้ภายในสิ้นปี 2569 นี้เพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อรัฐสภาต่อไป เพื่อให้ประเทศไทยมีกรอบกฎหมายที่นำไปสู่การหมุนเวียนทรัพยากร การลดผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และการรองรับกติกาการค้าโลกได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ปัญหาขยะมูลฝอยนับว่าเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของสังคมในทุกระดับตั้งแต่ระดับโลก ระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ในระดับโลก โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) ประเมินว่า ทั่วทั้งโลก มีการสร้างขยะมูลฝอยประมาณ 2.1 พันล้านตันต่อปี (UNEP, 2024) และคาดการณ์ว่าจะเพิ่มสูงถึง 3.8 พันล้านตันภายในปีค.ศ. 2050 หากไม่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน องค์การสหประชาชาติจึงได้กำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยไว้ในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal: SDG) โดยอยู่ในเป้าหมายที่ 11 ว่าด้วยเมืองและชุมชนที่ยั่งยืน กำหนดเป้าหมายย่อย 11.5 ให้ทุกประเทศจะต้องลดผลกระทบของเมืองต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการให้ความสำคัญกับคุณภาพอากาศและการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอื่นๆ ภายในปีค.ศ. 2030 (พ.ศ.2573) เป้าหมายที่ 12 ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน กำหนดเป้าหมายย่อย 12.3 ที่ทุกประเทศจะต้องลดขยะอาหาร (food waste) ลงครึ่งหนึ่งและลดการสูญเสียอาหาร (food loss) ภายในปีค.ศ.2030 เป้าหมายย่อย 12.4 กำหนดให้รัฐบาลต้องบรรลุเรื่องการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิดตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ ภายในปีค.ศ. 2020 เป้าหมายย่อย 12.5 ลดการเกิดของเสียโดยให้มีการป้องกัน การลดปริมาณ การใช้ซ้ำและการนำกลับมาใช้ใหม่ ภายในปีค.ศ. 2030 เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างยั่งยืน เป้าหมายย่อย 14.1 ป้องกันและลดมลพิษทางทะเล รวมถึงขยะทะเล ภายในปีค.ศ.2025 อย่างไรก็ดี พบว่า ประเทศไทยยังมีความก้าวหน้าในการดำเนินการตามเป้าหมาย SDG ดังกล่าวน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นการเริ่มจัดเก็บข้อมูลฐานและการจัดแผนปฏิบัติการ แต่ยังไม่เห็นผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติมากนัก เห็นได้จากปริมาณขยะมูลฝอยของประเทศที่ยังคงเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า ในปีพ.ศ. 2567 ประเทศไทยมีขยะมูลฝอยอยู่ที่ 27.2 ล้านตัน คิดเป็น 74,526 ตันต่อวันและเท่ากับ 1.15 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2568) เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องหลังจากที่ลดลงชั่วคราวในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่เพื่อสร้างรายได้และกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้รายงานข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย ปี 2567 สูงถึง 35.54 ล้านคน (เพิ่มขึ้นจากปีก่อนถึงร้อยละ 26.27) และนักท่องเที่ยวชาวไทยเที่ยวในประเทศ 198.69 ล้านคน-ครั้ง (เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.02) (พรไพลิน จุลพันธ์, 2568) ในทางตรงกันข้าม ศักยภาพของประเทศหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการบริหารจัดการขยะกลับมิได้รับการพัฒนาให้รองรับปริมาณขยะมูลฝอยที่กำลังเพิ่มขึ้น สัดส่วน

การจัดการขยะที่ต้นทางที่มีการนำไปใช้ประโยชน์ มีเพียงร้อยละ 18 และบางส่วน (ร้อยละ 8) แหล่งกำเนิดขยะ (ครัวเรือน) ต้องจัดการขยะมูลฝอยเอง เนื่องจากอยู่ในพื้นที่การดูแลของ อปท. ขนาดเล็กที่ไม่มีงบประมาณเพียงพอในการให้บริการเก็บขนและกำจัดมูลฝอย ทำให้ส่วนใหญ่ต้องฝังหรือเผากำจัดขยะเอง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ส่วนขยะมูลฝอยที่เหลือ ร้อยละ 74 ถูกเก็บขนโดย อปท. ในส่วนนี้ มีการคัดแยกและใช้ประโยชน์ ณ สถานที่คัดแยก ร้อยละ 16 หากรวมสัดส่วนในส่วนที่แหล่งกำเนิดจัดการเองที่ต้นทาง พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่มีการคัดแยกไปใช้ประโยชน์อยู่ที่ร้อยละ 34 ของปริมาณขยะทั้งหมด ขยะที่เหลืออีก 15.64 ล้านตัน (ร้อยละ 58) ถูกนำไปกำจัด โดยสัดส่วนที่จัดการอย่างถูกต้องอยู่ที่ร้อยละ 38 ส่วนที่กำจัดอย่างไม่ถูกต้องอยู่ที่ร้อยละ 20

สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือ ปลายทางของขยะมูลฝอย 15.64 ล้านตันที่ถูกนำไปกำจัด ณ สถานที่กำจัดมูลฝอย 2,079 แห่งซึ่งมีเพียงร้อยละ 5 ที่เป็นการกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการ อีกร้อยละ 95 เป็นการกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง เช่น การเทกองกลางแจ้ง เทกองแบบควบคุมหรือการเผากำจัดกลางแจ้ง รวมถึงเตาเผาไม่มีระบบบำบัดมลพิษอากาศ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งการเกิดไฟไหม้สถานที่กำจัดมูลฝอยและการปนเปื้อนน้ำชะขยะในแหล่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน (กรมควบคุมมลพิษ, 2567ก) นอกจากนี้ สถานฝังกลบยังเป็นแหล่งกำเนิดที่ปลดปล่อยก๊าซมีเทนที่เป็นก๊าซเรือนกระจกอีกด้วยและยังพบความท้าทายเพิ่มขึ้นจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเกิดภัยพิบัติโดยเฉพาะน้ำท่วมที่รุนแรงมากขึ้นส่งผลให้เกิดขยะจากภัยพิบัติที่มาซ้ำเติมวิกฤติขยะมูลฝอยของ อปท. ดังที่พบกรณีขยะจากอุทกภัยในหลายจังหวัดในภาคเหนือในปี 2567 ปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอยที่ไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องกำลังสร้างความเสี่ยงและผลกระทบทางสุขภาพให้กับประชาชนที่อยู่ใกล้พื้นที่กำจัดมูลฝอยทั่วประเทศและซ้ำเติมปัญหามลพิษทางอากาศจากการเกิดไฟไหม้บ่อขยะ ดังเช่นกรณีเหตุการณ์ไฟไหม้บ่อขยะที่ดินเอกชนที่ตำบลท้ายบ้านใหม่ จังหวัดสมุทปราการในช่วงเดือนมกราคม 2568 ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนใกล้เคียงกว่า 1,887 ครัวเรือนที่ต้องสูดดมควันพิษที่ส่งกลิ่นเหม็นรุนแรง บางรายมีอาการแสบตา แสบจมูก วิงเวียนศรีษะ หายใจติดขัด ทำให้ต้องสร้างศูนย์อพยพชั่วคราว (กรุงเทพธุรกิจ, 2568) และไฟไหม้บ่อขยะยังซ้ำเติมสถานการณ์ฝุ่น PM2.5 ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลอีกด้วย

แม้ในภาพรวม การจัดการขยะมูลฝอยที่ต้นทางมีแนวโน้มที่ดีขึ้นจากนโยบายส่งเสริมการคัดแยกขยะที่ต้นทาง แต่ยังพบปัญหาราคารับซื้อขยะบรรจุภัณฑ์ต่ำหรือไม่มีการรับซื้อ ไม่มีเครื่องมือกลไกให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบต่อสินค้าและบรรจุภัณฑ์ กฎหมายในปัจจุบันไม่มีผลบังคับให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอย มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเก็บขนมูลฝอยในอัตราที่ต่ำมาก อปท.ส่วนใหญ่ไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเผชิญกับปัญหาขยะอาหาร ในปี 2566 พบว่ามีปริมาณขยะอาหารเกิดขึ้น 10.24 ล้านตันหรือ 155 กิโลกรัมต่อคนต่อปี (ข้อมูลองค์ประกอบขยะ ปี 2564) ซึ่งมีทั้งส่วนที่ยังรับประทานได้และส่วนที่รับประทานไม่ได้ เช่น กระดูก ก้างปลา และเปลือก จากครัวเรือนและผู้ประกอบการอาหารและผู้จำหน่ายอาหาร การจัดการขยะอาหารไม่ถูกวิธีจะ

ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมากเนื่องจากขยะอาหารจะก่อให้เกิดก๊าซมีเทนซึ่งเป็นก๊าซเรือนกระจกที่มีศักยภาพในการทำให้โลกร้อนสูงกว่าก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ถึง 28 เท่า (กรมควบคุมมลพิษ, 2567ก)

นอกจากนี้ หลังการระบาดของไวรัสโควิด พบการเติบโตของแพลตฟอร์มสั่งอาหารออนไลน์และธุรกิจ e-commerce ทำให้มีการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกและพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวในชีวิตประจำวันเป็นจำนวนมาก เช่น ถุงร้อน ถุงเย็น ถุงหูหิ้ว แก้วพลาสติก หลอด กล่องโฟม ฯลฯ กรมควบคุมมลพิษได้คาดการณ์ว่า ในปี 2566 มีขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (single-use plastics) สูงถึงปีละ 3.03 ล้านตันของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด (ร้อยละ 11.25) ในจำนวนนี้ มีเพียงร้อยละ 25 ที่มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ ส่วนที่เหลือ ถูกนำไปกำจัดและบางส่วนไม่ได้รับการจัดการและตกค้างในสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อปัญหามลพิษพลาสติกในระบบนิเวศ กระทบต่อสัตว์ป่าและสัตว์ทะเลที่ตายจากการกินขยะพลาสติก สร้างความเสียหายต่อระบบนิเวศปะการัง การแตกตัวของขยะพลาสติกยังทำให้เกิดปัญหาไมโครพลาสติกสะสมในห่วงโซ่อาหารของมนุษย์มากขึ้นเรื่อยๆ (สุจิตรา วาสนาดำรงดี, 2566)

แม้ว่าที่ผ่านมา ภาครัฐได้พยายามที่จะแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย แต่พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพียงการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการ เห็นได้จากที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2565-2570) แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ.2566-2570) รวมทั้งแผนที่นำทางการจัดการขยะอาหาร (พ.ศ.2566-2573) และแผนปฏิบัติด้านการจัดการขยะอาหาร ระยะที่ 1 (พ.ศ.2566-2570) (กรมควบคุมมลพิษ, 2567ข) **แต่มาตรการส่วนใหญ่ที่ได้มีการดำเนินการยังคงเป็นลักษณะการดำเนินงานแบบภาคสมัครใจ ยังขาดมาตรการทางกฎหมายและเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์**ที่จะช่วยสร้างแรงจูงใจเชิงบวกและเชิงลบให้แหล่งกำเนิดลดการสร้างขยะและคัดแยกขยะ ในภาพรวม ประเทศไทยยังขาดการปฏิรูปโครงสร้างกฎหมายและองค์กรเชิงสถาบัน โดยบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยยังคงอยู่กับอปท. ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 (ดังรูปที่ 1-1) กฎหมายทั้งสองฉบับยังคงกำหนดหน้าที่ของ อปท. ในการเก็บ ขนและกำจัดมูลฝอยซึ่งสะท้อนแนวคิดดั้งเดิมตามแนวคิดเศรษฐกิจเส้นตรง (Linear Economy) ที่มองขยะเป็นตัวปัญหาและต้องนำไปกำจัด ในขณะที่ต่างประเทศเริ่มใช้หลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มองขยะเป็นทรัพยากรและกำหนดหน้าที่ของประชาชนในการคัดแยกขยะหรือวัสดุที่ใช้แล้วส่งกลับไปหมุนเวียนใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ได้

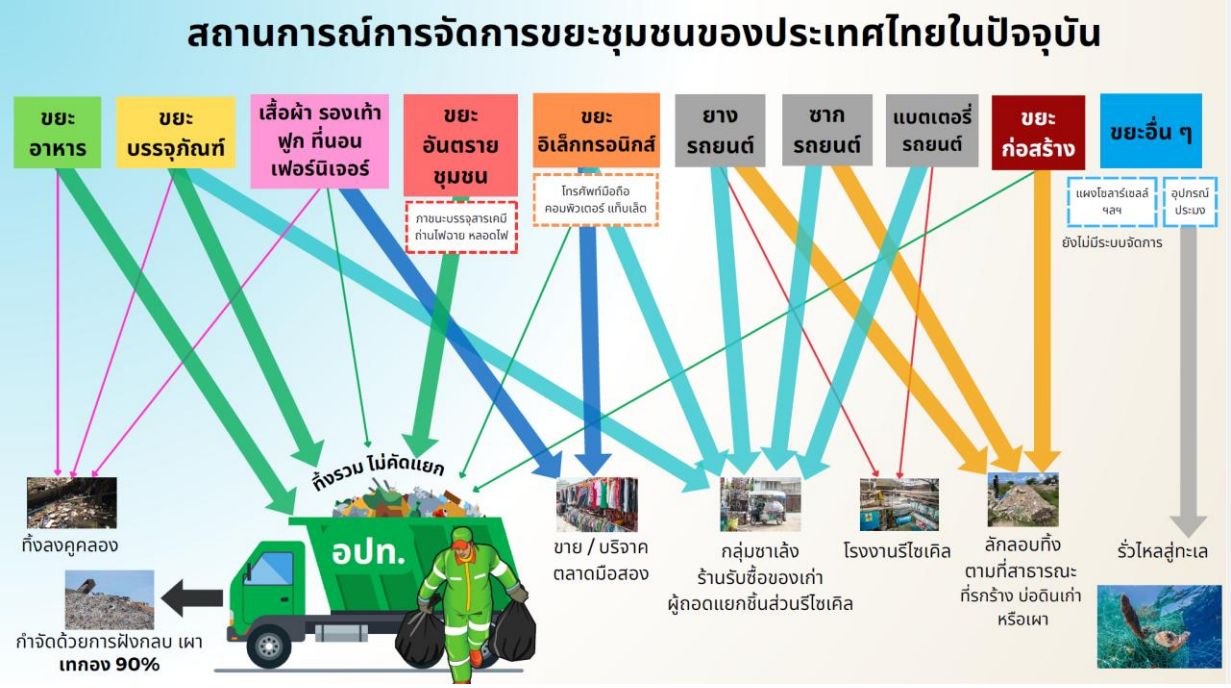
ที่มา: คณะผู้วิจัย

รูปที่ 1-1 กฎหมายและแผนการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย

ส่วนกฎหมายของประเทศไทยยังคงมุ่งเน้นให้ อปท. เก็บขนและนำขยะมูลฝอยไปกำจัดด้วยการฝังกลบหรือการเผาอย่างถูกหลักสุขาภิบาล โดยรัฐบาลพยายามส่งเสริมให้ภาคเอกชนมาลงทุนในระบบเตาเผาเพื่อแปลงขยะเป็นพลังงาน แต่กฎหมายหลักมิได้กำหนดหน้าที่ของ อปท.และประชาชนในการคัดแยกขยะเพื่อใช้ประโยชน์ แม้ภาครัฐมีความพยายามในการปรับแก้กฎหมายผ่านการออกอนุบัญญัติเพื่อให้ อปท.และประชาชนคัดแยกขยะมากขึ้นในช่วงปีพ.ศ. 2560 โดยกรมอนามัยได้ประกาศใช้กฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 กำหนดหน้าที่ให้ผู้ก่อให้เกิดขยะต้องคัดแยกขยะ ขั้นต่ำต้องคัดแยกขยะอันตรายออกจากขยะอื่นๆ แต่ อปท.จำเป็นต้องออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมาย ส่วนกระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจัดการมูลฝอย พ.ศ. 2560 (ต่อมาออกประกาศฯ พ.ศ. 2567 บังคับใช้แทน) ให้ อปท. รณรงค์ให้ประชาชนแยกขยะและใช้ประโยชน์จากขยะ แต่การดำเนินการคัดแยกขยะที่ต้นทางยังดำเนินการในลักษณะรณรงค์มากกว่าการลงทุนเชิงระบบ อปท.ส่วนใหญ่ยังคงดำเนินการในวิถีเดิม คือ การเก็บขนไปกำจัดโดยไม่มีการลงทุนในระบบการกำจัดมูลฝอยตามหลักวิชาการประกอบกับขาดการส่งเสริมให้ประชาชนแยกขยะที่ต้นทาง ทำให้เกิดปัญหาวิกฤติปริมาณขยะมากกว่าระบบที่รองรับได้ สถานฝังกลบจึงกลายเป็นภูเขาขยะตามที่เกริ่นไปข้างต้นและ อปท. ไม่สามารถหาพื้นที่สร้างสถานฝังกลบใหม่ได้ อีกทั้งยังพบว่าระบบเตาเผาส่วนใหญ่ (กว่า 77 แห่ง) ยังเป็นการใช้เตาเผาขนาดเล็กที่ไม่สามารถป้องกันและควบคุมมลพิษ (กรมควบคุมมลพิษ, 2567ข) ทำให้เกิดปัญหามลพิษจากเตาเผาขนาดเล็กกระทบต่อพนักงานและชุมชนรอบข้าง ส่วนระบบเตาเผาขยะขนาดใหญ่ (โรงไฟฟ้าพลังงานขยะ) หลายแห่งพบว่ามีปัญหาเรื่องการก่อสร้างและก่อให้เกิดมลพิษกระทบต่อประชาชนโดยรอบ ดังเช่น กรณีโรงไฟฟ้าขยะที่

จังหวัดสงขลาในช่วงปี 2559-2560 (ผู้จัดการออนไลน์, 2561) กรณีศูนย์กำจัดมูลฝอยอ่อนนุชที่ใช้เทคโนโลยีเชิงกล-ชีวภาพ (Mechanical-Biological-Treatment: MBT) ของกรุงเทพมหานคร ช่วงปี 2563-2565 กรณีปัญหาเตาเผาที่จังหวัดภูเก็ตช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2568 ไม่สามารถรองรับปริมาณขยะจำนวนมหาศาลได้ (มติชนออนไลน์, 2568)

ในเชิงสถาบัน ประเทศไทยยังขาดองค์กรเฉพาะที่จะมากำกับดูแลให้การจัดการขยะของอปท. ดำเนินการอย่างถูกต้อง มีเพียง**นโยบายคลัสเตอร์และแผนปฏิบัติการจังหวัดสะอาด**ของกระทรวงมหาดไทยที่กำหนดตัวชี้วัดต้นทาง กลางทางและปลายทางให้อปท.ดำเนินการโดยไม่มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานหรือแรงจูงใจที่เพียงพอ แม้การดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทยจะมีผลสำเร็จระดับหนึ่งในการคัดแยกขยะอินทรีย์ตามโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนและมีความพยายามในการส่งเสริมธนาคารขยะทั่วประเทศเพื่อหนุนเสริมการนำขยะรีไซเคิลเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล แต่ในภาพรวม การจัดการขยะที่ต้นทาง ณ แหล่งกำเนิดยังขาดการลงทุนเชิงโครงสร้างพื้นฐาน อปท. ส่วนใหญ่ยังคงเน้นการเก็บขนไปกำจัดด้วยการฝังกลบหรือเผาและกำลังเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนสถานที่กำจัดมูลฝอย ปัญหาข้อร้องเรียนของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง นำไปสู่วิกฤติของการกำจัดขยะที่ปลายทาง ดังเช่นกรณีที่พบที่จังหวัดพิษณุโลกและนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ หากพิจารณา “มูลฝอย” ตามกฎหมายสาธารณสุขนั้นเป็นนิยามที่มีขอบเขตกว้างมากครอบคลุมขยะมูลฝอยหลายประเภทที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของกฎหมายโรงงาน ไม่ว่าจะเป็นขยะอาหาร ขยะบรรจุภัณฑ์ ขยะเสื้อผ้า ขยะอันตราย ขยะติดเชื้อ รวมไปถึงขยะชิ้นใหญ่อื่นๆ ทั้งซากรถยนต์ ยางรถยนต์ ขยะก่อสร้าง ฯลฯ ดังรูปที่ 1-2 ซึ่งหากเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีระบบการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ พบว่า มีการพัฒนากฎหมายที่ใช้หลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่ายและผู้บริโภคในการจัดการผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์บางประเภทตั้งแต่ต้นทาง คือ ตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ การผลิตไปจนถึงการจัดระบบรับคืนผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว แยกออกจากขยะทั่วไปที่ท้องถิ่นจัดเก็บ ทำให้ช่วยแบ่งเบาภาระงบประมาณและบุคลากรของท้องถิ่นและช่วยให้เกิดการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและระบบการนำทรัพยากรหลังการบริโภคกลับมาหมุนเวียนใช้ประโยชน์ใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy: CE)

ที่มา: คณะผู้วิจัย

รูปที่ 1-2 ตามกฎหมายปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการขยะมูลฝอยหลายประเภทแต่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยความตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอยที่ไม่ได้รับการแก้ไขในเชิงระบบซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น “สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน”) จึงได้ดำเนิน**โครงการศึกษาเพื่อจัดทำนโยบายสาธารณะปฏิรูประบบการจัดการขยะและส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน** ภายใต้แผนงานขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ในช่วงปีพ.ศ. 2563-2566 โดยในระยะที่ 1 มุ่งเน้นการศึกษาสถานการณ์ปัญหาและพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายและกฎหมาย และในช่วงเวลาต่อมา ได้ขอการสนับสนุนเพื่อดำเนินโครงการระยะที่ 2 มุ่งเน้นการทบทวนกฎหมายต่างประเทศและพัฒนาร่างกฎหมายสองฉบับ[1] ได้แก่ 1) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อให้เป็นกฎหมายแม่บทของประเทศในการบริหารจัดการขยะและขับเคลื่อนประเทศไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน และ 2) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน

ต่อมา กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินโครงการยกร่างกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนในการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ ในช่วงปีพ.ศ. 2566 โดยมอบหมายให้มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงเป็นผู้ศึกษายกร่าง

[1] นอกจากนี้ ยังมีผลผลิตที่เป็นผลการประเมินขีดความสามารถของ อปท. 4 แห่งในการจัดการขยะด้วยตัวชี้วัดระดับสากล (Wasteaware Benchmark Indicators) และองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการจ่ายค่าขยะตามปริมาณที่ทิ้ง (Pay-as-you-throw: PAYT) ซึ่งได้มีการผลักดันเชิงนโยบายกับกรุงเทพมหานครและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในการพิจารณาอัตราค่าธรรมเนียมเก็บขนและกำจัดมูลฝอย เพื่อให้การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมสามารถเป็นเครื่องมือสร้างแรงจูงใจในการลดการสร้างขยะและคัดแยกขยะ

โดยคณะผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมายดังกล่าวร่วมกับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงและได้มีการพัฒนาเป็น **“ร่างพระราชบัญญัติการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน พ.ศ....”** ซึ่งกรมควบคุมมลพิษได้นำร่างกฎหมายไปผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นในระบบกฎหมายกลางและได้มีการจัดรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพิ่มเติมในช่วงเดือนมิถุนายน-กันยายน 2567 ปัจจุบัน กรมควบคุมมลพิษอยู่ระหว่างการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา **ส่วนร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน คณะผู้วิจัยได้มีการผลักดันเชิงนโยบายและกรมควบคุมมลพิษได้บรรจุแผนงานพัฒนากฎหมายดังกล่าวในแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2565-2570)** ซึ่งระบุว่า จะมีการประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนภายในปีพ.ศ. 2570 แต่จนถึงปัจจุบัน กรมควบคุมมลพิษยังมิได้ดำเนินการในการพัฒนากฎหมายฉบับดังกล่าว

อย่างไรก็ดี ในช่วงปีพ.ศ. 2566-2567 มีความเคลื่อนไหวด้านการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนทั้งในต่างประเทศและในประเทศที่มีมิติด้านเศรษฐกิจการค้าเพิ่มมากขึ้น นานาประเทศกำลังเจรจาจัดทำร่าง “สนธิสัญญามลพิษพลาสติกโลก”[2] ซึ่งมีการนำแนวคิด CE และ EPR มาปรับใช้ในการจัดทำข้อบัญญัติต่างๆ ของสนธิสัญญาฯ และมีข้อเสนอให้มีการควบคุมการผลิต การใช้และการจัดการพลาสติกตลอดห่วงโซ่ซึ่งหากสนธิสัญญาเกิดขึ้นจะเป็นแรงผลักดันให้รัฐบาลไทยต้องมีมาตรการทางกฎหมายในการจัดการพลาสติกที่เข้มข้นมากขึ้นและในขอบเขตที่กว้างกว่าการจัดการบรรจุภัณฑ์พลาสติก นอกจากนี้ สหภาพยุโรปได้พัฒนากรอบกฎหมายใหม่ว่าด้วยผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืน (Sustainable Products Initiative) เป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการเศรษฐกิจหมุนเวียนฉบับใหม่ (European Circular Economy Action Plan: CEAP II) ซึ่งมีการเชื่อมโยง CE กับเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนที่ระบุใน EU Green Deal ต่อมา สหภาพยุโรปได้ประกาศใช้ “กฎระเบียบการออกแบบเชิงนิเวศสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืน” (Ecodesign for Sustainable Product Regulation: ESPR) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืนเป็นบรรทัดฐาน (norm) ในยุโรปด้วยการออกข้อกำหนดด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ลดการใช้ทรัพยากรหรือวัสดุต่างๆ ในการผลิตตามแนวคิด CE ให้เพิ่มความทนทาน ซ่อมแซมได้ง่าย มีสัดส่วนวัสดุรีไซเคิล เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและแง่มุมต่างๆ ด้านความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์ที่วางจำหน่ายในตลาดยุโรป ผลิตภัณฑ์ที่ถูกกำหนดในกฎระเบียบ ESPR นี้ ได้แก่ เหล็ก อะลูมิเนียม สิ่งทอ (เสื้อผ้าและรองเท้า) เฟอร์นิเจอร์ (รวมที่นอน) ยางรถยนต์ ผงซักฟอก สี น้ำมันหล่อลื่น สารเคมี ผลิตภัณฑ์ที่ใช้พลังงานและผลิตภัณฑ์ ICT และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์[3] ESPR จึงเป็นกฎหมายสำคัญที่ผู้ประกอบการไทยที่ส่งออกสินค้าไปยุโรปต้องให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งเพราะมีผลกระทบกับการผลิตและการจัดการผลิตภัณฑ์ตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ ดังนั้น หากประเทศไทยมีการพัฒนากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนจะช่วยให้

[2] ชื่อเต็ม คือ คณะกรรมการเจรจาระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Negotiating Committee: INC) ในการจัดทำมาตรการที่มีผลผูกพันทางกฎหมายระหว่างประเทศด้านมลพิษจากพลาสติก รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางทะเล

[3] รายละเอียดเพิ่มเติมดูใน https://green-business.ec.europa.eu/implementing-ecodesign-sustainable-products-regulation_en

ภาครัฐสามารถดำเนินมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยปรับตัวเพื่อรองรับกฎระเบียบด้าน CE ในต่างประเทศได้ดียิ่งขึ้น

ในระดับประเทศ แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนได้รับความสนใจมากขึ้น หลังจากที่รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาได้ประกาศวาระแห่งชาติให้มีการพัฒนาประเทศตามแนวทาง "BCG Model" ประกอบด้วย การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้บรรจุแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนไว้ในหมุดหมายที่ 10 ที่จะพัฒนาประเทศไทย “ให้มีระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ” หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้ขานรับแนวนโยบาย BCG มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ แผนงานและโครงการต่างๆ เพื่อขับเคลื่อน BCG Model และได้มีการจัดตั้งกลไกขับเคลื่อนระหว่างกระทรวงขึ้น คือ คณะอนุกรรมการ BCG สาขาเศรษฐกิจหมุนเวียน อย่างไรก็ดี การดำเนินงานที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ยังคงเป็นเพียงระดับโครงการและแผนงาน แม้จะช่วยส่งเสริมงานวิจัย นวัตกรรม การนำของเสียมาใช้ประโยชน์และสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการ CE มากขึ้น รวมทั้งการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์หมุนเวียน (Circular Mark) ส่งเสริมการตลาด CE แต่การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนเชิงระบบ (enabling factors) ยังมีอยู่น้อยมาก เช่น การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อแนวคิด CE และการพัฒนากฎหมายใหม่ที่ใช้หลักการ EPR และ CE เมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาลมาเป็นรัฐบาลภายใต้การนำของพรรคเพื่อไทย ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2566 เป็นต้นมา พบปัญหาความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย กลไกขับเคลื่อน BCG และ CE ไม่ได้รับความสนใจจากรัฐบาลปัจจุบันเท่าที่ควร[4] และคณะอนุกรรมการ BCG สาขาเศรษฐกิจหมุนเวียนได้หมดวาระลงและยังไม่มีการจัดตั้งกลไกระหว่างกระทรวงขึ้นใหม่เพื่อที่จะขับเคลื่อนนโยบายและแผน CE อย่างไรก็ดี ด้วยแรงกดดันจากการค้าการส่งออกที่สหภาพยุโรปเริ่มดำเนินนโยบายและกำหนดมาตรฐานสินค้าที่ใช้แนวคิด CE นอกเหนือจากมาตรการ CBAM ทำให้ภาคเอกชนยังคงตระหนักถึงความสำคัญของการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยมีข้อเสนอจากเวทีระดมสมองในงาน ESG Symposium 2024 ที่เสนอให้มีกฎหมายแม่บทว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียนครอบคลุมทั้งระบบ กระตุ้นการบริโภคอย่างยั่งยืนและส่งเสริมผู้ผลิตออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัสดุทดแทนหรือวัสดุรีไซเคิล (SCG News Channel, 2567)

นอกจากนี้ ยังพบการพัฒนาเครือข่ายภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่มุ่งส่งเสริมแนวคิด CE อาทิ กลุ่มความร่วมมือด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนในอุตสาหกรรมก่อสร้าง (Circular Economy in Construction Industry: CECI) เครือข่ายภาคประชาสังคมที่เรียกร้องสิทธิในการซ่อมแซม (Right to Repair) เพื่อยืดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ เครือข่าย Refill Bangkok ที่ต้องการสร้างกระแสการลดใช้พลาสติกผ่านการใช้ซ้ำ (Reuse) และการเติม (Refill) รวมทั้งการริเริ่มของภาครัฐและเอกชนในการศึกษาแนวทางการจัดการของเสีย

[4] เห็นได้จากการแถลงนโยบายของรัฐบาลพรรคเพื่อไทยที่มิได้มีนโยบายที่มุ่งแก้ปัญหาขยะและการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน

ตามหลักการ CE เช่น การจัดการรถยนต์สิ้นสภาพ[5] แบตเตอรี่รถยนต์ไฟฟ้า โซลาร์เซลล์ ยางรถยนต์[6] เป็นต้น ในส่วนของการจัดการขยะอาหาร แผนปฏิบัติด้านการจัดการขยะอาหาร ระยะที่ 1 (พ.ศ.2566-2570) ได้กำหนดแผนงานในการพัฒนากฎหมายหรือกฎระเบียบให้ผู้จำหน่ายอาหารและผู้ประกอบการมีการจัดการอาหารส่วนเกินเพื่อลดการเกิดขยะอาหารและผู้ผลิต/ผู้ประกอบอาหารมีการจัดการขยะอาหารตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง ภายในปีพ.ศ.2569-2570 (กรมควบคุมมลพิษ, 2567ข)

ในฝั่งการเมือง พรรคก้าวไกล (ปัจจุบัน “พรรคประชาชน”) นำโดยดร.พูนศักดิ์ จันทร์จำปี ได้เสนอ “ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการขยะและการหมุนเวียนทรัพยากร พ.ศ. ....” สู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในช่วงเดือนธันวาคม 2566 เพื่อให้เกิดการบูรณาการด้านการบริหารจัดการขยะทุกประเภทและให้มีการจัดการขยะตามหลักการ “ลำดับชั้นการจัดการขยะ” (Waste Hierarchy) และหลักการ EPR เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนทรัพยากร (The Active, 2566) ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนที่เสนอโดยคณะผู้วิจัยแต่มีขอบเขตที่กว้างกว่า จึงเป็นโอกาสที่จะมีการศึกษาเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติฯ ทั้งสองฉบับนี้

ด้วยพลวัตรยุทธศาสตร์การค้าและสิ่งแวดล้อมในระดับโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับกระแสความตื่นตัวของภาคการเมือง ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมต่อการปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน จึงเป็นโอกาสและปัจจัยเชิงบวกที่จะผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐพิจารณาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนอีกครั้งร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อให้ประเทศไทยมีกฎหมายแม่บทด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนและมีกลไกเชิงกฎหมายและสถาบันที่จะนำไปสู่การปฏิรูประบบบริหารจัดการขยะนำไปสู่การลดผลกระทบสุขภาพจากมลพิษทางสิ่งแวดล้อม

1.2 เป้าประสงค์

1.2.1 ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... ได้รับการผลักดันโดยหน่วยงานภาครัฐหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือภาคประชาชนตามขั้นตอนการเสนอร่างกฎหมายเพื่อให้ประเทศไทยมีกฎหมายแม่บทเศรษฐกิจหมุนเวียนที่บรรจุเครื่องมือและมาตรการกำกับและส่งเสริมให้เกิดการหมุนเวียนทรัพยากรและลดผลกระทบสุขภาพจากมลพิษจากขยะมูลฝอย นำไปสู่สุขภาวะที่ดีของสังคมไทย

1.2.2 ร่างกฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารได้รับการผลักดันโดยหน่วยงานภาครัฐหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือภาคประชาชนตามขั้นตอนการเสนอร่างกฎหมายเพื่อให้ประเทศไทยมีกฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารที่จะช่วยให้ประเทศไทยลดการเกิดขยะ

[5] ในช่วงปี 2556 มีการจัดตั้ง “คณะทำงานศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละอองที่มาจากรถยนต์และการกำจัดซากรถยนต์สิ้นสภาพ” ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง 3 กรม ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรมและกรมขนส่งทางบก ซึ่งเป็นฐานของการผลักดันนโยบายและกฎหมายการจัดการซากรถยนต์สิ้นสภาพได้ต่อไป

[6] ในปี 2567 สมาคมผู้ผลิตยางรถยนต์ไทย (TATMA) ได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาฯ ดำเนินโครงการการจัดการยางรถยนต์ที่หมดสภาพการใช้งาน (End-of-Life Tyre: ELT) ของประเทศไทย โดยสมาคมฯ มีความสนใจในการนำแนวคิด CE และ EPR มาปรับใช้ในการจัดการ ELT ในประเทศไทย

อาหารและมีการบริหารจัดการขยะอาหารที่มีประสิทธิภาพ ช่วยลดผลกระทบจากก๊าซมีเทนและเพิ่มการกระจายอาหารในสังคมให้ดีขึ้น

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อพัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... ให้เป็นกฎหมายกลางในการจัดการขยะและส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากรของประเทศ

1.3.2 เพื่อพัฒนาร่างกฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารซึ่งเป็นอนุบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ....

1.3.3 เพื่อจัดทำนโยบายสาธารณะและสร้างภาคีเครือข่ายร่วมผลักดันร่างกฎหมายให้ไปสู่การเสนอกฎหมายในสภาผู้แทนราษฎร

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ได้ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... ที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์และเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ที่หน่วยงานสามารถนำไปใช้เสนอเป็นกฎหมายแม่บทให้กับประเทศในการแก้ปัญหาขยะและส่งเสริมให้เกิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน

1.4.2 ได้ร่างกฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารซึ่งเป็นอนุบัญญัติภายใต้ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... ที่หน่วยงานสามารถนำไปใช้ผลักดันให้เกิดระบบการบริหารจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4.3 ปัญหาขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียนได้รับการพัฒนาเป็นนโยบายสาธารณะที่มีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมร่วมกันผลักดันและมีการขยายผลให้เกิดแผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.5 แนวทางการนำผลที่เกิดขึ้นไปใช้ประโยชน์หรือการขยายผล

1.5.1 หน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและ/หรือกระทรวงอุตสาหกรรม* นำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... และร่างกฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารไปพัฒนาต่อและเสนอคณะรัฐมนตรีตามขั้นตอนการเสนอร่างกฎหมาย (*หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ) หรือคณะผู้วิจัยนำร่างกฎหมายไปพัฒนาเป็นร่างกฎหมายฉบับประชาชนและดำเนินการตามขั้นตอนของพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564

1.5.2 เครือข่ายภาครัฐ เอกชนและภาคประชาสังคมนำองค์ความรู้จากโครงการไปใช้ประกอบการจัดทำแผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนและการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร เช่น การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่ การขยายผลการดำเนินโครงการส่งต่อ

อาหารส่วนเกิน การศึกษาวิจัยแนวทางการนำหลักการ EPR และ CE และเครื่องมือเชิงนโยบายต่างๆ มาปรับใช้ในการจัดการผลิตภัณฑ์ต่างๆ อาทิ เสื้อผ้าและสิ่งทอ ซากรถยนต์ ยางรถยนต์ แบตเตอรี่ (รวมทั้งแบตเตอรี่รถยนต์ไฟฟ้า) อุปกรณ์ประมง การทำโครงการนำร่องระบบมัดจำคืนเงินบรรจุภัณฑ์ในบางพื้นที่ เป็นต้น

1.6 แผนการดำเนินโครงการ *(ขยายเวลาดำเนินโครงการถึงวันที่ 10 มิถุนายน 2569)*

กิจกรรม	2568									2569			
	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
1. พัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... ให้เป็นกฎหมายกลางในการจัดการขยะและส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากรของประเทศ													
1) ศึกษาทบทวนกฎหมายการจัดการขยะมูลฝอยและกฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนของต่างประเทศ อาทิ กฎหมายผลิตภัณฑ์ยั่งยืนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ CE ของสหภาพยุโรปและในประเทศต่างๆ ไม่น้อยกว่า 4 ประเทศ (EU, ฝรั่งเศส, เยอรมนี, ออสเตรเลีย, ญี่ปุ่น)													
2) ศึกษาเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง เช่น ร่างพรบ.บริหารจัดการขยะฯ ของพรรคประชาชน ร่างพรบ.การจัดการบรรจุภัณฑ์ที่ยั่งยืน ทบทวนสถานการณ์การจัดการขยะและนโยบาย CE ของไทยที่ผ่านมา และสัมภาษณ์หน่วยงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อกลไกการบริหารจัดการขยะและ CE ที่เหมาะสมกับประเทศไทย													
3) นำผลการศึกษาในข้อ (1) และ (2) มาปรับปรุงร่างพรบ.ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ.													
4) จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 1 นำเสนอหลักการและร่างพรบ.เบื้องต้น ครั้งที่ 2 นำเสนอร่างพรบ.ฉบับแก้ไข							✪	✪					
5) แก้ไขปรับปรุงร่างกฎหมาย													
6) ปรับปรุงการประเมินผลกระทบของร่างกฎหมายและเอกสารเสนอร่างกฎหมาย													
7) นำร่างกฎหมายไปขับเคลื่อนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ													
8) ผลักดันกระบวนการเสนอร่างกฎหมาย													

กิจกรรม	2568									2569			
	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
2. พัฒนาร่างกฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารให้เป็นอนุบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ.													
1) ศึกษาแนวคิด นโยบาย กฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารในต่างประเทศในสหภาพยุโรปและในประเทศต่างๆ ไม่น้อยกว่า 4 ประเทศ (อาทิ ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น)													
2) ทบทวนสถานการณ์ปัญหาขยะอาหาร นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย และสัมภาษณ์องค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินผลการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรค													
3) สัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อกำหนดแนวทางในการยกร่างกฎหมาย													
4) นำผลการศึกษาและสัมภาษณ์มาพัฒนาร่างกฎหมาย (Model law) ภายใต้ร่างพรบ.ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน													
5) จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย									✪				
6) ปรับปรุงร่างกฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร													
7) ประเมินผลกระทบของร่างกฎหมายเบื้องต้นและจัดทำเอกสารเสนอร่างกฎหมาย													
8) ร่วมผลักดันการนำเสนอร่างกฎหมายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (จัดทำเนื้อหาสำหรับสื่อ infographic และเขียนบทความสื่อสาร)													
3. จัดทำนโยบายสาธารณะและสร้างภาคีเครือข่ายร่วมผลักดันร่างกฎหมาย													
1) ประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับภาคีเครือข่าย ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง จัดตั้งเครือข่ายเพื่อผลักดันกฎหมาย CE จัดทำสื่อ infographic และคลิปวิดีทัศน์แบบสั้น เผยแพร่ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์													
2) จัดเสวนาเพื่อขับเคลื่อนร่างกฎหมายร่วมกับภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง													
3) จัดทำรายงานความก้าวหน้าประจำเดือน รายงานรอบ 6 เดือน รายงานฉบับสมบูรณ์และบทสรุปสำหรับผู้บริหาร							★					★	

บทที่ 2
ผลการศึกษาทบทวนกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนในต่างประเทศ

2.1 บทนำ

ในส่วนนี้เป็นการศึกษาทบทวนนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียนและการจัดการทรัพยากรของประเทศต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยเลือกศึกษากฎหมายของสหภาพยุโรป กฎหมายของประเทศต่าง ๆ ได้แก่ สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เครือรัฐออสเตรเลีย (มลรัฐวิกตอเรียและมลรัฐนิวเซาท์เวลล์) และประเทศญี่ปุ่น โดยคัดเลือกประเทศที่มีนโยบายและกฎหมายด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นการเฉพาะและกระจายในภูมิภาคต่างๆทั้งนี้ เนื้อหาฉบับเต็มและเอกสารอ้างอิงของประเทศที่ศึกษาสามารถติดตามอ่านได้ที่รายงานเล่มภาคผนวก

2.2 สหภาพยุโรป

2.2.1 บทนำ

สหภาพยุโรป (European Union - EU) พัฒนากฎหมายและนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy - CE) อย่างต่อเนื่อง โดยกฎหมายของสหภาพยุโรปฉบับต่าง ๆ มีสาระสำคัญครอบคลุมตั้งแต่การออกแบบและการผลิตสินค้า การบริโภค ไปจนถึงการจัดการเมื่อสิ้นอายุการใช้งานและการกำจัดขั้นสุดท้าย โดยสอดคล้องกับหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย หลักความใกล้ชิดและการพึ่งพาตนเอง และหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต พร้อมกำหนดเกณฑ์ “ผลพลอยได้” และ “สิ้นสุดสถานะการเป็นขยะ” เพื่อให้วัสดุที่ผ่านเกณฑ์สามารถกลับเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจอย่างถูกต้อง คณะผู้วิจัยเห็นว่ากรอบดังกล่าวทำให้การจัดการทรัพยากรของ EU เชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่คุณค่า เกิดแรงจูงใจตั้งแต่กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ ให้ใช้วัสดุน้อยที่สุด นำวัสดุรีไซเคิลมาเป็นส่วนผสม ผลิตภัณฑ์ทนทาน ซ่อมได้ ใช้ซ้ำและรีไซเคิลได้มากขึ้น และรองรับการสร้างตลาดวัตถุดิบทุติยภูมิคุณภาพสูงในระดับภูมิภาค

2.2.2 นโยบายยุทธศาสตร์

ในเชิงนโยบายมหภาค สหภาพยุโรปได้กำหนดทิศทางเศรษฐกิจหมุนเวียนไว้อย่างชัดเจน เริ่มต้นด้วย “แผนปฏิบัติการเศรษฐกิจหมุนเวียน ค.ศ. 2015” (Circular Economy Action Plan 2015 – Closing the Loop) ที่วางเป้าหมายย้ายความสำคัญจากการจัดการขยะปลายทางไปสู่การป้องกัน การใช้ซ้ำ และการรีไซเคิล ต่อมา “แพ็กเกจเศรษฐกิจหมุนเวียน ค.ศ. 2018” (Circular Economy Package 2018) ได้ปรับปรุงกฎหมายอย่างมีนัยสำคัญเพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการขยะให้เข้มงวดขึ้น

การเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายเกิดขึ้นเมื่อสหภาพยุโรปประกาศ “ข้อตกลงสีเขียวยุโรป” (European Green Deal) ในปี ค.ศ. 2019 ซึ่งวางเป้าหมายให้สหภาพยุโรปบรรลุความเป็นกลางทางภูมิอากาศภายในปี ค.ศ. 2050 ภายใต้ข้อตกลงดังกล่าว คณะกรรมาธิการยุโรปได้ออก “แผนปฏิบัติการเศรษฐกิจหมุนเวียน ค.ศ. 2020” (Circular Economy Action Plan 2020) ที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจหมุนเวียนเข้ากับเป้าหมายด้านสภาพภูมิอากาศ มาตรการสำคัญประกอบด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อความยั่งยืน การลดพลาสติกใช้ครั้งเดียว การเพิ่มอัตราการเก็บรวบรวมแยกประเภท และการลดการพึ่งพาการฝังกลบ ทั้งนี้ แผนดังกล่าวมิได้เป็นเพียงนโยบายเชิงนโยบาย หากแต่เป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางกฎหมายใหม่ ๆ ที่ออกตามมาหลังจากนั้น

2.2.3 กฎหมาย

สหภาพยุโรปได้ตรากฎหมายระดับสหภาพยุโรปเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างเป็นระบบและมีผลบังคับใช้จริง ครอบคลุมทั้งกฎหมายแม่บทว่าด้วยขยะ กฎหมายควบคุมการฝังกลบ กฎหมายรายผลิตภัณฑ์และวัสดุ กฎหมายปล่อยมลพิษจากอุตสาหกรรม และกฎหมายว่าด้วยการเคลื่อนย้ายขยะ ทั้งนี้ กฎหมายแต่ละฉบับได้กำหนด “หน้าที่ตามกฎหมาย” (legal obligations) ให้แก่รัฐสมาชิก ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และองค์กรรับผิดชอบของผู้ผลิต (PRO) พร้อมกลไกติดตาม รายงาน และบังคับใช้เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มสำคัญดังนี้

2.2.3.1 กฎหมายว่าด้วยการจัดการขยะ

กฎแห่งประชาคมยุโรปว่าด้วยขยะ ค.ศ. 2008 (Directive 2008/98/EC – Waste Framework Directive: WFD) บัญญัติให้ “ลำดับขั้นการจัดการขยะ” เป็นหลักกฎหมายบังคับในการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติ โดยให้พึงถือว่าการป้องกัน การเตรียมเพื่อใช้ซ้ำ และการรีไซเคิล เป็นมาตรการที่ต้องได้รับการให้ความสำคัญเหนือกว่าการนำกลับมาใช้ประโยชน์อื่นและการกำจัด เว้นแต่มีเหตุผลด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวมที่พิสูจน์ได้เป็นอย่างอื่น กฎหมายได้วางกรอบ “ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR)” ให้รัฐสมาชิกต้องจัดตั้งหรือรับรองระบบ EPR ที่มีข้อกำหนดขั้นต่ำอย่างน้อย ได้แก่ เกณฑ์การคำนวณค่าธรรมเนียมที่โปร่งใสและถ่วงน้ำหนักตามความสามารถในการรีไซเคิลและผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์ การกำกับดูแล PRO การเก็บข้อมูล การตรวจสอบ และการรายงานผลต่อหน่วยงานรัฐ นอกจากนี้ กฎหมายยังรับรองเกณฑ์ “ผลพลอยได้” และ “สิ้นสุดสถานะขยะ” เพื่อให้วัสดุที่ผ่านกระบวนการตามเกณฑ์มีผลออกจากสถานะขยะโดยชอบด้วยกฎหมาย อันเอื้อต่อการสร้างตลาดวัตถุดิบทุติยภูมิคุณภาพสูง

ต่อมา กฎแห่งสหภาพยุโรป ฉบับที่ 2018/851 Directive (EU) 2018/851 ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมให้เข้มงวดขึ้น โดย “กำหนดเป้าหมายตามกฎหมาย” ได้แก่ อัตรารีไซเคิลขยะเทศบาลอย่างน้อย ร้อยละ 55 ภายในปี 2025 ร้อยละ 60 ภายในปี 2030 และร้อยละ 65 ภายในปี 2035 บัญญัติให้รัฐสมาชิกต้องจัดให้มีการเก็บรวบรวมแยกเฉพาะสำหรับกระดาษ โลหะ แก้ว พลาสติก และ “ขยะอินทรีย์” ภายในกรอบเวลาที่กำหนด ตลอดจนจำกัดการฝังกลบขยะเทศบาลไม่เกินร้อยละ 10 ภายในปี 2035 พร้อมทั้งให้มีฐานข้อมูล การ

ตรวจสอบย้อนกลับและการส่งรายงานความก้าวหน้าต่อคณะกรรมาธิการยุโรปเป็นระยะ ทั้งนี้ เพื่อให้มาตรการจากต้นน้ำถึงปลายน้ำสอดรับกันและเกิดผลบังคับใช้จริง

2.2.3.2 กฎหมายว่าด้วยการฝังกลบ

กฎแห่งประชาคมยุโรปว่าด้วยการฝังกลบ ค.ศ. 1999 (Directive 1999/31/EC – Landfill Directive) มีเจตนารมณ์เพื่อลดการพึ่งพาการฝังกลบให้เหลือเพียง “ทางเลือกสุดท้าย” โดยให้รัฐสมาชิกต้องอนุญาตและกำกับหลุมฝังกลบตามประเภทที่กฎหมายบัญญัติ (อันตราย/ไม่อันตราย/เฉื่อย) และต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางเทคนิคอย่างเคร่งครัด อันได้แก่ ชั้นป้องกันการรั่วซึมน้ำชะ ระบบเก็บ กำจัด หรือใช้ประโยชน์จากก๊าซ กระบวนการตรวจวัดและเฝ้าระวังระหว่างการดำเนินงานและหลังการปิดหลุม ตลอดจนให้ผู้ประกอบการต้องจัดทำ “หลักประกันทางการเงิน” ครอบคลุมค่าใช้จ่ายระยะยาว เพื่อมิให้ภาระตกแก่รัฐในภายหน้า กฎหมายยังได้วางเป้าหมายลดการฝังกลบขยะย่อยสลายได้ และภายใต้การปรับปรุงกฎหมายปี 2018 ให้รัฐสมาชิกจำกัดการฝังกลบขยะเทศบาลไม่เกิน ร้อยละ 10 ภายในปี 2035 ทั้งนี้ การไม่ปฏิบัติตามอาจนำไปสู่กระบวนการละเมิดกฎหมายของสหภาพยุโรป (infringement) และมาตรการลงโทษโดยศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรป

2.2.3.3 กฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์และวัสดุเฉพาะ

การตรากฎหมายเฉพาะสำหรับผลิตภัณฑ์และวัสดุในสหภาพยุโรปถือเป็นแกนสำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยมีพัฒนาการจากการออกกฎ (Directives) รายสาขาในช่วงทศวรรษ 1990 จนถึงปัจจุบันที่ปรับเปลี่ยนเป็นข้อบังคับ (Regulations) ซึ่งมีผลบังคับใช้โดยตรงในทุกประเทศสมาชิก การพัฒนาเหล่านี้ไม่เพียงสะท้อนการขยายขอบเขตการกำกับดูแล แต่ยังเป็นการขยายขอบเขตจากภาคบรรจุภัณฑ์ไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่ซับซ้อนและมีผลกระทบสูง โดยสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มสำคัญดังนี้

1) กฎหมายว่าด้วยบรรจุภัณฑ์และขยะจากบรรจุภัณฑ์

กฎแห่งประชาคมยุโรปว่าด้วยบรรจุภัณฑ์และขยะบรรจุภัณฑ์ ค.ศ. 1994 (Directive 94/62/EC on Packaging and Packaging Waste) เป็นกฎหมายของสหภาพยุโรปฉบับแรกที่กำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณด้านการกลับคืน (recovery) และการรีไซเคิล (recycling) ของบรรจุภัณฑ์ทุกประเภท รวมทั้งวางระบบให้ประเทศสมาชิกจัดการเก็บรวบรวมและรีไซเคิลวัสดุหลัก เช่น กระดาษ แก้ว โลหะ และพลาสติก เพื่อลดการเกิดขยะและสนับสนุนตลาดวัตถุดิบทุติยภูมิ

ต่อมา กฎดังกล่าวถูกยกระดับเป็นข้อบังคับว่าด้วยบรรจุภัณฑ์และขยะจากบรรจุภัณฑ์ ค.ศ. 2024 (Regulation (EU) 2024/1780 – PPWR) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตรงในทุกประเทศสมาชิก กฎหมายใหม่นี้เข้มงวดมากขึ้น โดยกำหนดมาตรการด้านการออกแบบเพื่อลดการใช้วัสดุเกินความจำเป็น (over-packaging) การกำหนดเป้าหมายการใช้ซ้ำ (reuse targets) และการบังคับใช้สัดส่วนเนื้อรีไซเคิลขั้นต่ำในบรรจุภัณฑ์พลาสติก พร้อมทั้งวางระบบการติดฉลากที่เข้าใจง่ายและกลไกการรายงานเพื่อเพิ่มความโปร่งใส

การเปลี่ยนผ่านจาก Directive ค.ศ. 1994 สู่ Regulation ค.ศ. 2024 สะท้อนถึงวิวัฒนาการเชิงโครงสร้างของสหภาพยุโรปที่มุ่งสร้างมาตรฐานเดียวในระดับภูมิภาค เพื่อให้การจัดการบรรจุภัณฑ์และ ขยะเป็นไปอย่างมีเอกภาพ โปร่งใส และสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียนในเชิงคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น

2) กฎหมายว่าด้วยซากยานยนต์

กฎแห่งประชาคมยุโรปว่าด้วยซากยานยนต์ ค.ศ. 2000 (Directive 2000/53/EC on End-of-Life Vehicles – ELV Directive) มีเป้าหมายหลักในการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากยานยนต์ที่สิ้นอายุการใช้งาน โดยกำหนดให้ผู้ผลิตออกแบบรถยนต์เพื่อลดการใช้สารอันตราย เช่น ตะกั่ว ปรอท และแคดเมียม รวมถึงต้องจัดให้มีระบบรับคืน (take-back system) โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายกับเจ้าของรถ อันเป็นการผลักภาระการจัดการกลับสู่ผู้ผลิตตามหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น (EPR)

กฎหมายฉบับนี้ยังตั้งเป้าหมายเชิงปริมาณ คือ ภายในปี 2015 ต้องบรรลุการกู้คืน (recovery) อย่างน้อย 95% และการรีไซเคิล (recycling) อย่างน้อยร้อยละ 85 ของน้ำหนักซากยานยนต์ ส่งผลให้เกิดการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านการถอดแยกและรีไซเคิลวัสดุ เช่น เหล็ก อะลูมิเนียม พลาสติก และแก้ว นอกจากนี้ ELV Directive ยังเชื่อมโยงกับกฎหมายควบคุมสารเคมี เช่น ระเบียบ REACH (Regulation (EC) No 1907/2006) เพื่อเสริมการควบคุมวัตถุอันตรายในชิ้นส่วนยานยนต์

3) กฎหมายว่าด้วยขยะจากอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

กฎแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยขยะจากอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 2012 (Directive 2012/19/EU on Waste Electrical and Electronic Equipment – WEEE Directive) เป็นกฎหมายที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการกับขยะอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีอัตราการเติบโตสูงและมีความซับซ้อน ทั้งยังประกอบด้วยวัสดุที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม เช่น โลหะมีค่าและโลหะหายาก กฎหมายฉบับนี้มุ่งเน้นให้ประเทศสมาชิกจัดตั้งระบบเก็บรวบรวมซากอุปกรณ์ โดยกำหนดเป้าหมายการเก็บรวบรวมที่เข้มงวด ไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 ของน้ำหนักเฉลี่ยอุปกรณ์ใหม่ หรือร้อยละ 85 ของปริมาณ WEEE ทั้งหมด พร้อมทั้งวางหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) ให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวม การบำบัด และการรีไซเคิล

นอกจากนี้ WEEE Directive ยังบังคับใช้มาตรฐานการบำบัดที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้แยกชิ้นส่วนที่มีสารอันตรายออกก่อนเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล และกำหนดอัตราการกู้คืนและการรีไซเคิลขั้นต่ำสำหรับอุปกรณ์แต่ละประเภท อีกทั้งยังกำหนดกลไกการรายงานและติดตามผลเพื่อให้คณะกรรมาธิการยุโรปสามารถประเมินความก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง กฎหมายฉบับนี้ยังเชื่อมโยงกับกฎหมาย RoHS (Directive 2011/65/EU) เพื่อจำกัดการใช้สารอันตรายในอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลให้ผู้ผลิตต้องออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัย ถอดประกอบง่าย และเอื้อต่อการรีไซเคิล

4) กฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์พลาสติกใช้ครั้งเดียว

กฎแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยการลดผลกระทบของผลิตภัณฑ์พลาสติกบางประเภท ค.ศ. 2019 (Directive (EU) 2019/904 on the reduction of the impact of certain plastic products on the

environment – SUP Directive) เป็นกฎหมายที่ตอบสนองต่อวิกฤติปัญหาขยะทะเลและมลพิษจากพลาสติกใช้ครั้งเดียว ซึ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล ความหลากหลายทางชีวภาพ และสุขภาพมนุษย์ มีเป้าหมายลดมลพิษจากพลาสติกใช้ครั้งเดียว โดยห้ามผลิตภัณฑ์บางประเภท เช่น หลอด ช้อน ส้อม และสำลีก้านพลาสติก ตั้งแต่ปี 2021 กำหนดให้ขวดพลาสติกทุกชนิดต้องมีฝาติดกับภาชนะภายในปี 2024 และบังคับใช้เป้าหมายเก็บรวบรวมขวดพลาสติกอย่างน้อยร้อยละ 77 ภายในปี 2025 และร้อยละ 90 ภายในปี 2029 รวมทั้งกำหนดสัดส่วนพลาสติกรีไซเคิลขั้นต่ำ ร้อยละ 25 ภายในปี 2025 (ขวด PET) และร้อยละ 30 ภายในปี 2030 (ขวดทุกประเภท) กฎหมายนี้ยังขยายความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) ครอบคลุมต้นทุนการจัดเก็บ ทำความสะอาด และกำจัดขยะพลาสติก สะท้อนการเปลี่ยนผ่านจากการจัดการปลายทางไปสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืน

5) กฎหมายว่าด้วยแบตเตอรี่และขยะจากแบตเตอรี่

ข้อบังคับแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยแบตเตอรี่และขยะจากแบตเตอรี่ ค.ศ. 2023 (Regulation (EU) 2023/1542 concerning batteries and waste batteries – Battery Regulation) เป็นกฎหมายยุทธศาสตร์ที่แทนที่ Directive 2006/66/EC และมีผลบังคับใช้โดยตรงในทุกประเทศสมาชิก ครอบคลุมแบตเตอรี่ทุกประเภท พร้อมกำหนดมาตรการด้านการออกแบบเพื่อเพิ่มความทนทาน การถอดเปลี่ยน และการรีไซเคิล เช่น บังคับให้แบตเตอรี่พกพาต้องถอดเปลี่ยนได้ภายในปี 2027 กำหนดให้มีฉลากดิจิทัลและ Digital Product Passport (DPP) สำหรับการติดตามข้อมูลและความยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน นอกจากนี้ยังวางเป้าหมายการเก็บรวบรวมแบตเตอรี่แบบพกพา ร้อยละ 63 ภายในปี 2027 และร้อยละ 73 ภายในปี 2030 และกำหนดสัดส่วนเนื้อรีไซเคิลขั้นต่ำ เช่น โคบอลต์ ร้อยละ 16 และลิเทียม ร้อยละ 6 ภายในปี 2031 กฎหมายยังยืนยันหลัก EPR ครอบคลุมตลอดวงจรชีวิตแบตเตอรี่ รวมถึงการติดตามรอยวัตถุดิบที่มีความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม ถือเป็นกฎหมายต้นแบบของเศรษฐกิจหมุนเวียนที่บังคับใช้แบบครบวงจร

6) กฎหมายว่าด้วยการออกแบบเพื่อความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์

ข้อบังคับแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยการออกแบบเพื่อความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์ ค.ศ. 2024 (Regulation (EU) 2024/1781 on Ecodesign for Sustainable Products Regulation – ESPR) ถือเป็นกฎหมาย “กรอบแม่บท” ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สำคัญที่สุดในยุคปัจจุบัน เนื่องจากมีการยกระดับจาก Directive 2009/125/EC on Ecodesign ซึ่งก่อนหน้านี้บังคับใช้เฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ใช้พลังงาน ไปสู่ผลิตภัณฑ์ทุกประเภท ระเบียบนี้กำหนดให้การออกแบบต้องคำนึงถึงความทนทาน การซ่อมแซม การรีไซเคิล การใช้พลังงานและทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงเนื้อรีไซเคิลขั้นต่ำ กฎหมายยังบังคับให้ผลิตภัณฑ์ต้องมี “หนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล” (Digital Product Passport – DPP) เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและการตรวจสอบย้อนกลับ อีกทั้งห้ามทำลายสินค้าคงคลังที่ยังใช้ได้ และเชื่อมโยงกับร่าง Directive ว่าด้วยสิทธิในการซ่อม (Right to Repair) ที่กำหนดให้ผู้บริโภคเข้าถึงอะไหล่และบริการซ่อมได้ยาวนานขึ้น ESPR จึงไม่ใช่เพียงกฎหมายสิ่งแวดล้อม แต่เป็นกฎหมายเศรษฐกิจที่กำหนดทิศทางใหม่ให้แก่การผลิตและการบริโภคในสหภาพยุโรป

7) กฎหมายว่าด้วยบรรจุภัณฑ์และขยะจากบรรจุภัณฑ์

ข้อบังคับแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยบรรจุภัณฑ์และขยะบรรจุภัณฑ์ ค.ศ. 2024 (Regulation (EU) 2024/1780 on Packaging and Packaging Waste – PPWR) เป็นกฎหมายที่พัฒนาต่อเนื่องจาก ข้อกำหนดว่าด้วยบรรจุภัณฑ์และขยะบรรจุภัณฑ์ ค.ศ. 1994 (Directive 94/62/EC on Packaging and Packaging Waste) ที่เคยเป็นกรอบสำคัญในการกำหนดมาตรการด้านบรรจุภัณฑ์ในสหภาพยุโรป จุดเปลี่ยนที่สำคัญคือการยกระดับจาก Directive ซึ่งต้องให้ประเทศสมาชิกแปลงเป็นกฎหมายภายใน ไปสู่ Regulation ที่มีผลบังคับใช้โดยตรง เพื่อสร้างมาตรฐานเดียวกันทั้งภูมิภาค กฎหมายนี้กำหนดให้บรรจุภัณฑ์ทุกประเภทต้องรีไซเคิลได้ ลดการใช้วัสดุซับซ้อน ส่งเสริมการใช้ซ้ำในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ควบคุมการใช้บรรจุภัณฑ์เกินจำเป็น กำหนดสัดส่วนวัสดุรีไซเคิลขั้นต่ำ ตลอดจนบังคับใช้ระบบฉลากที่ชัดเจนและสอดคล้องกันทั่วยุโรป พร้อมทั้งกำหนดความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) และกลไกการรายงานต่อคณะกรรมาธิการยุโรป PPWR จึงเป็นก้าวสำคัญในการสร้างมาตรฐานเดียวสำหรับตลาดบรรจุภัณฑ์ในสหภาพยุโรป

8) กฎหมายด้านสิทธิในการซ่อมแซม (Right to Repair Directive)

กฎแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยกฎเกณฑ์ทั่วไปในการส่งเสริมการซ่อมแซมสินค้า ค.ศ. 2024 (Directive (EU) 2024/1799) เป็นกฎหมายใหม่ของสหภาพยุโรปที่เสริมสร้างสิทธิของผู้บริโภคให้สามารถเข้าถึงบริการซ่อมแซมได้สะดวกและเป็นธรรม โดยมีเป้าหมายยืดอายุการใช้งานของสินค้า ลดการซื้อใหม่ และลดขยะในระบบเศรษฐกิจ

กฎหมายฉบับนี้กำหนดภาระผูกพันของผู้ผลิตในการซ่อมแซมสินค้าที่อยู่ในกลุ่มที่มีข้อกำหนดด้านความสามารถในการซ่อมแซม เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า โทรศัพท์มือถือ และยานพาหนะขนาดเบา พร้อมทั้งห้ามใช้เงื่อนไขหรือเทคโนโลยีที่เป็นอุปสรรคต่อการซ่อมแซม ผู้บริโภคต้องได้รับ แบบฟอร์มข้อมูลการซ่อมแซมมาตรฐาน เพื่อเปรียบเทียบราคาและเงื่อนไขอย่างโปร่งใส และสหภาพยุโรปได้จัดตั้ง แพลตฟอร์มออนไลน์ยุโรปเพื่อการซ่อมแซม เชื่อมโยงผู้บริโภคกับผู้ให้บริการซ่อม

2.2.3.4 กฎหมายด้านมลพิษจากอุตสาหกรรม

“Directive 2010/75/EU on Industrial Emissions (IED)” รวมการอนุญาตแบบบูรณาการ (Integrated Pollution Prevention and Control: IPPC) และหลักเทคนิคที่ดีที่สุดที่มีอยู่ (Best Available Techniques: BAT) เพื่อควบคุมการปล่อยมลพิษในทุกสื่อ ครอบคลุมโรงงานเผาขยะและการเผาร่วมในอุตสาหกรรม เช่น เตาปูนซีเมนต์ กฎหมายนี้บังคับให้โรงงานต้องขออนุญาตแบบบูรณาการ ระบุค่ามาตรฐานปล่อย และจัดทำรายงานตรวจวัดเป็นระยะ เพื่อป้องกันการย้ายถ่ายมลพิษจากสื่อหนึ่งไปสู่อีกสื่อหนึ่ง

2.2.3.5 กฎหมายว่าด้วยการเคลื่อนย้ายขยะ

“Regulation (EC) No 1013/2006 on Shipments of Waste (WSR)” เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับโดยตรง ควบคุมการเคลื่อนย้ายขยะทั้งภายในและระหว่างประเทศ โดยกำหนดขั้นตอนการแจ้งล่วงหน้า การยินยอมโดยชัดแจ้ง และข้อห้ามการส่งออกขยะอันตรายไปยังประเทศที่มิใช่สมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ซึ่งสอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาบาเซล

2.2.4 พัฒนาการล่าสุดของกรอบกฎหมายและนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนในสหภาพยุโรป

2.2.4.1 กรอบกฎหมายสิ่งทอ (EU Textiles Strategy และ EPR for Textiles)

สหภาพยุโรปได้ประกาศ ยุทธศาสตร์สิ่งทอยุโรป (EU Strategy for Sustainable and Circular Textiles, 2022) ซึ่งเป็นกรอบเชิงนโยบายที่มุ่งแก้ไขปัญหาการใช้ทรัพยากรจำนวนมากและขยะจากสิ่งทอ โดยตั้งเป้าหมายให้สิ่งทอทั้งหมดในตลาดสหภาพยุโรปมีความทนทาน รีไซเคิลได้ และผลิตจากเส้นใยที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมภายในปี ค.ศ. 2030 ยุทธศาสตร์นี้เน้นการออกแบบเพื่อลดไมโครพลาสติก การห้ามทำลายสินค้าคงเหลือที่ไม่ได้จำหน่าย และการพัฒนาระบบ ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิตสิ่งทอ (Extended Producer Responsibility: EPR for Textiles) โดยเมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 2025 สภายุโรปได้มีมติรับรองกรอบ EPR สำหรับสิ่งทอ ซึ่งกำหนดให้ผู้ผลิตและผู้ค้าปลีกต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวม คัดแยก และรีไซเคิลสิ่งทอที่หมดอายุการใช้งาน กลไกนี้จะทำให้เกิดตลาดรองสำหรับสิ่งทอมือสองและเส้นใยรีไซเคิล และเป็นแบบอย่างที่ชัดเจนของการขยายหลักการ EPR ไปยังภาคส่วนใหม่ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสูง

2.2.4.2 กรอบกฎหมายขยะอาหาร (Food Waste Reduction)

ในมิติของอาหาร สหภาพยุโรปได้ยกระดับการจัดการขยะอาหารผ่าน การแก้ไขกฎแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยแนวทางปฏิบัติด้านขยะ ค.ศ. 2008 (Waste Framework Directive: WFD) ซึ่งได้รับการรับรองโดยรัฐสภายุโรปในเดือนกันยายน ค.ศ. 2025 เพื่อกำหนดเป้าหมายการลดขยะอาหารที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย (binding targets) ต่อประเทศสมาชิก ภายใต้กฎฉบับนี้ ประเทศสมาชิกจะต้องบรรลุเป้าหมายการลดขยะอาหาร ร้อยละ 10 ในภาคการผลิตและการแปรรูปอาหาร และ ร้อยละ 30 ต่อหัวประชากรในภาคการจำหน่ายปลีก ร้านอาหาร บริการอาหาร และครัวเรือน ภายในวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 2030 โดยอ้างอิงจากค่าเฉลี่ยพื้นฐานในช่วงปี ค.ศ. 2021–2023

นอกจากนี้ กฎหมายยังวางระบบการติดตามและรายงานข้อมูลขยะอาหารที่มีความสม่ำเสมอและโปร่งใส เพื่อใช้ในการประเมินความก้าวหน้าในระดับภูมิภาค รวมทั้งกำหนดมาตรการสนับสนุนการบริจาคอาหารส่วนเกินและการใช้ซ้ำเพื่อป้องกันการเกิดขยะตั้งแต่ต้นทาง การแก้ไขกฎหมายครั้งนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของ European Green Deal และ Farm to Fork Strategy ที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนทิศทางจากการจัดการขยะอาหารแบบ “ปลายทาง” ไปสู่การ “ป้องกันต้นทาง” อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการลดการสูญเสียทรัพยากรและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกี่ยวข้องกับระบบอาหาร

2.2.4.3 กรอบกฎหมายขยะจากการก่อสร้างและรื้อถอน (Construction and Demolition Waste: C&D)

ขยะจากการก่อสร้างและรื้อถอนเป็นประเภทขยะที่มีปริมาณมากที่สุดในสหภาพยุโรป โดยคิดเป็นกว่า 35% ของขยะทั้งหมด เพื่อตอบสนองต่อปัญหานี้ สหภาพยุโรปได้ตราข้อบังคับแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง (Regulation (EU) 2024/3110 on Construction Products) ซึ่งมีผลบังคับใช้ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2024 โดยกฎหมายฉบับนี้กำหนดมาตรการบังคับสำหรับผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง รวมถึงการใช้วัตถุดิบทุติยภูมิ การจัดทำ หนังสือเดินทางดิจิทัลสำหรับวัสดุก่อสร้าง (Digital Product Passport: DPP for

construction products) และข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้คืนวัสดุจากการรื้อถอนอาคาร นอกจากนี้ ภายใต้กรอบ Waste Framework Directive (Directive 2008/98/EC ที่แก้ไขโดย Directive (EU) 2018/851) ได้มีการกำหนดเป้าหมายการรีไซเคิลและการนำกลับมาใช้ประโยชน์ของ C&D waste ในอัตรา อย่างน้อย 70% ภายในปี ค.ศ. 2020 ซึ่งสหภาพยุโรปกำลังเตรียมการปรับปรุงเป้าหมายใหม่ให้สูงขึ้นในทศวรรษนี้

2.2.4.4 การเตรียมการตรา “กฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน” (Circular Economy Law, 2026)

พัฒนาการล่าสุดที่สำคัญที่สุดคือการเตรียมการตรา กฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy Law) ภายในปี ค.ศ. 2026 โดยคณะกรรมาธิการยุโรปได้เปิดการปรึกษาหารือสาธารณะ (public consultation) ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ค.ศ. 2025 เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของภาคส่วนต่าง ๆ กฎหมายใหม่นี้มีเป้าหมายเป็น “กฎหมายแม่บท” ที่บูรณาการกฎหมายและนโยบายกระจัดกระจายเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน เช่น กฎหมายบรรจุภัณฑ์ ขยะอิเล็กทรอนิกส์ สิ่งทอ ขยะอาหาร และขยะจากการก่อสร้าง ให้เข้าสู่โครงสร้างเดียวกัน Circular Economy Law มีแนวโน้มจะกำหนดเป้าหมายระดับภูมิภาค เช่น การเพิ่มอัตราการหมุนเวียนทรัพยากร (circularity rate) จาก 12% เป็น 24% ภายในปี ค.ศ. 2030 และกำหนดกลไกบังคับใช้ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น รวมถึงมาตรการด้านตลาดเดียวสำหรับวัตถุดิบทุติยภูมิและการกำหนดมาตรฐาน end-of-waste ที่สอดคล้องกัน

2.2.5 สรุปและข้อเสนอสำหรับประเทศไทย

พัฒนาการล่าสุดของกฎหมายสหภาพยุโรปสะท้อนให้เห็นการปรับทิศทางเศรษฐกิจหมุนเวียนให้มีความครอบคลุมและเข้มแข็งมากขึ้น โดยขยายจากกรอบกฎหมายขยะทั่วไปไปสู่กฎหมายเฉพาะผลิตภัณฑ์และภาคส่วน เช่น สิ่งทอ อาหาร และการก่อสร้าง อีกทั้งยังมีแผนการตรากฎหมายแม่บทว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy Law) ในปี ค.ศ. 2026 เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพในระดับภูมิภาคและลดความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้ระหว่างประเทศสมาชิก สำหรับประเทศไทย บทเรียนจากสหภาพยุโรปชี้ให้เห็นว่าการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนไม่อาจหยุดอยู่ที่การจัดการปลายทาง แต่จำเป็นต้องสร้างกรอบกฎหมายและนโยบายที่ครอบคลุมตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ดังนี้

(1) การลดการพึ่งพาการฝังกลบ

ประเทศไทยยังคงพึ่งพาการฝังกลบเป็นสัดส่วนสูง โดยหลายแห่งยังเป็นบ่อฝังกลบที่ไม่ได้มาตรฐาน ในขณะที่สหภาพยุโรปใช้กฎหมายว่าด้วยการฝังกลบ (Landfill Directive) เพื่อลดสัดส่วนการฝังกลบจนเหลือไม่เกินร้อยละ 10 ภายในปี 2035 ไทยจึงควรกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณที่ชัดเจน พร้อมมาตรการบังคับ เช่น มาตรฐานหลุมฝังกลบ การตรวจสอบหลังปิดใช้งาน และการจัดทำหลักประกันทางการเงินของผู้ประกอบการเพื่อป้องกันการโยนภาระให้รัฐ

(2) การยกระดับระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)

กฎหมายของสหภาพยุโรปได้นำระบบ EPR ไปปรับใช้ในหลายอุตสาหกรรม ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ พลาสติกใช้ครั้งเดียว แบตเตอรี่ และสิ่งทอ ประเทศไทยจึงควรตรากฎหมายที่กำหนด

ระบบ EPR เป็นมาตรฐานเดียว กำหนดบทบาทหน้าที่ผู้ผลิตและองค์กรรับผิดชอบของผู้ผลิต (PRO) อย่างชัดเจน รวมถึงกำหนดโครงสร้างค่าธรรมเนียมที่โปร่งใสและสะท้อนต้นทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อกระตุ้นให้ผู้ผลิตออกแบบผลิตภัณฑ์โดยคำนึงถึงผลกระทบตั้งแต่ต้นทาง

(3) การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อความยั่งยืน

ระเบียบว่าด้วยการออกแบบเพื่อความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์ ค.ศ. 2024 (Ecodesign for Sustainable Products Regulation – ESPR) ของสหภาพยุโรปเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าการกำหนดมาตรฐานด้านการออกแบบ เช่น ความทนทาน ความสามารถในการซ่อมแซม การถอดประกอบ และการกำหนดสัดส่วนวัสดุรีไซเคิลขั้นต่ำในผลิตภัณฑ์ สามารถลดการเกิดขยะได้ในระยะยาว ประเทศไทยควรนำหลักการนี้มาปรับใช้โดยเฉพาะกับภาคบรรจุภัณฑ์และเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ก่อให้เกิดขยะจำนวนมาก และพิจารณากำหนดให้มี “หนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล (DPP)” เพื่อเพิ่มความโปร่งใสในห่วงโซ่อุปทาน

(4) การควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ก่อปัญหาสิ่งแวดล้อมสูง

ตัวอย่างจากกฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์พลาสติกใช้ครั้งเดียว (Single-Use Plastics Directive – SUP Directive) ของสหภาพยุโรปแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการห้ามหรือจำกัดผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมสูง ประเทศไทยควรกำหนดมาตรการควบคุม เช่น การห้ามใช้หลอดพลาสติกหรือภาชนะโฟม ควบคู่กับการตั้งเป้าหมายการเก็บรวบรวมบรรจุภัณฑ์เฉพาะประเภท เช่น ขวดพลาสติกและกระป๋องโลหะ เพื่อเพิ่มอัตราการรีไซเคิลและลดการรั่วไหลของขยะ

(5) การบริหารจัดการผลิตภัณฑ์เฉพาะ

ประเทศไทยควรตรากฎหมายเฉพาะสำหรับยานยนต์ไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และแบตเตอรี่ลิเธียมซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ยุทธศาสตร์ในอนาคต เพื่อให้สามารถกู้คืนทรัพยากรที่มีค่า เช่น โลหะหายาก และลดความเสี่ยงจากสารอันตราย การกำหนดเป้าหมายการรีไซเคิลเชิงปริมาณจะเป็นแรงจูงใจให้ภาคเอกชนลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานการหมุนเวียน

(6) การขยายสู่สิ่งทอและขยะอาหาร

สหภาพยุโรปได้เริ่มใช้ระบบ EPR สำหรับสิ่งทอ และกำหนดเป้าหมายลดขยะอาหารลงร้อยละ 30 ภายในปี 2030 ซึ่งสะท้อนการยกระดับจากการจัดการปลายทางไปสู่การป้องกันที่ต้นทาง ประเทศไทยอาจพิจารณากำหนดแนวทางเฉพาะ โดยเริ่มจากอุตสาหกรรมสิ่งทอที่มีปริมาณขยะสูง และการลดการสูญเสียอาหารตลอดห่วงโซ่อุปทาน ทั้งสองมาตรการนี้ไม่เพียงลดแรงกดดันต่อทรัพยากร แต่ยังช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและสนับสนุนพันธกรณีด้านสภาพภูมิอากาศของไทย

(7) ขยะจากการก่อสร้างและรื้อถอน (C&D)

ขยะจากการก่อสร้างและรื้อถอนเป็นประเภทขยะที่มีสัดส่วนสูงในประเทศไทย แต่ยังไม่มีมาตรการเฉพาะที่เป็นระบบรองรับ หากไม่มีการวางแผน อาจกลายเป็นปัญหาใหญ่ในอนาคต ไทยจึงควรศึกษาแนวทางของสหภาพยุโรปภายใต้ Regulation (EU) 2024/3110 on Construction Products ซึ่งกำหนดมาตรฐานด้านการใช้วัตถุดิบรีไซเคิล การกู้คืนวัสดุจากการรื้อถอน และการจัดทำหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล (DPP)

เพื่อนำมาปรับใช้เป็นมาตรการเชิงปฏิบัติ เช่น การออกแนวทาง (guidelines) มาตรฐานอุตสาหกรรม หรือข้อกำหนดในสัญญาก่อสร้างสาธารณะ เพื่อส่งเสริมการใช้ซ้ำและการรีไซเคิลวัสดุก่อสร้าง โดยไม่จำเป็นต้องตราเป็นกฎหมายใหม่ในระยะสั้น

2.3 สาธารณรัฐฝรั่งเศส

2.3.1 ที่มาและสถานการณ์ของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้รับการยอมรับว่าเป็น “ผู้นำโลก” ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy: CE) ด้วยเป็นผู้ริเริ่มมาตรการเชิงรุกในหลายประการ เช่น การห้ามทำลายสินค้าคงคลังที่ขายไม่ออก และการบังคับใช้ดัชนีความสามารถในการซ่อมแซมสำหรับสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ มาตรการเหล่านี้เกิดจากโจทย์ปัญหาขยะภายในประเทศที่ทวีความรุนแรง ทั้งปริมาณและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ ซึ่งสืบเนื่องจากการพัฒนาแบบ “เศรษฐกิจเส้นตรง” (linear economy) ตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จากการเติบโตทางเศรษฐกิจในสภาวะเร่งตัว นำไปสู่การบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มากขึ้นสอดคล้องต่ออัตราการทิ้งของขยะจากการบริโภค และด้วยปัญหาการจัดการที่เน้นการฝังกลบเป็นหลัก และการใช้เตาเผาขยะเพิ่มขึ้นในทศวรรษ 1970 ตัวเลขชี้ชัดถึงข้อจำกัดของระบบเดิม ในปี 2016 สาธารณรัฐฝรั่งเศสมีขยะ 4.6 ตัน/คน/ปี และมีขยะพลาสติกกว่า 80,000 ตัน หลุดรอดสู่สิ่งแวดล้อม และกว่า 10,000 ตันไหลลงสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ขณะที่การรีไซเคิลบรรจุภัณฑ์พลาสติกอยู่ที่เพียงร้อยละ 20 (ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสหภาพยุโรป ร้อยละ 30) และการเก็บรวบรวมขวดพลาสติกเฉลี่ยร้อยละ 55 (เทียบสแกนดิเนเวียที่มากกว่าร้อยละ 90) ปัจจัยเหล่านี้ผลักดันให้ประเทศต้องเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจมุ่งไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนที่เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ออกแบบเพื่อใช้ซ้ำ ซ่อมแซม และรีไซเคิลตั้งแต่ต้นทาง

สาธารณรัฐฝรั่งเศสพัฒนากรอบกฎหมายและนโยบายด้าน CE อย่างเป็นระบบภายใต้ประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม (Code de l’environnement) อันเป็นการอนุวัติบทบัญญัติตามกฎหมายของสหภาพยุโรปจากกฎหมายระหว่างประเทศระดับภูมิภาคไปสู่กฎหมายระดับชาติ โดยสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีโครงสร้างเชิงสถาบันที่ชัดเจน ได้แก่ กระทรวงการเปลี่ยนผ่านเชิงนิเวศ (Ministère de la Transition écologique) ทำหน้าที่เป็นแกนกลาง ทำงานประสานกับกระทรวงมหาดไทย (Ministère de l'Intérieur) และกระทรวงความสามัคคีดินแดนและความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น (Ministère de la Cohésion des territoires et des Relations avec les collectivités territoriales) ควบคู่กับ ADEME ซึ่งเป็นหน่วยงานสาธารณะเชิงพาณิชย์และอุตสาหกรรม ทำหน้าที่เป็นองค์การเชิงเทคนิคและนโยบายเพื่อการกำกับ สนับสนุนความรู้และเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมให้หน่วยงานและผู้มีส่วนได้เสีย

ประวัติการพัฒนาของกฎหมายภายในประเทศเริ่มจาก Law No. 75-633 of 15 July 1975 หรือ รัฐบัญญัติกำจัดขยะและการนำวัสดุกลับมาใช้ ที่เริ่มต้นวางหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) ตามกฎหมายสหภาพยุโรป ต่อด้วย Law No. 92-646 of 13 July 1992 ซึ่งยกระดับการควบคุมการกำจัดขยะ

โดยห้ามฝังกลบขยะที่ไม่ผ่านการบำบัดและผลักดัน EPR ในสายผลิตภัณฑ์ครัวเรือนให้เกิดขึ้นภายในประเทศ นับตั้งแต่ปี 2000 เป็นต้นมา บทบัญญัติด้านขยะถูกรวบรวมในบรรพ 5 หมวด 4 ของประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม Code de l'environnement (มาตรา L.541-1 เป็นต้นไป) ก่อนจะเข้าสู่ช่วงปฏิรูปครั้งใหญ่ผ่านกระบวนการประชุมผู้มีส่วนได้เสียภายในประเทศ Grenelle Environnement (2007–2009) ที่กำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณด้านการลดขยะและการรีไซเคิลในระดับชาติ

ช่วงทศวรรษล่าสุด สาธารณรัฐฝรั่งเศสขยายฐานมาตรการ CE ผ่านกฎหมายและแผนยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ Energy Transition Law for Green Growth (2015), French Food Waste Law ว่าด้วยการต่อต้านการสูญเสียอาหาร, French Climate Plan (2017) และ Circular Economy roadmap of France หรือ "France's Circular Economy Roadmap (2018)" ซึ่งยกระดับเป้าหมายการลดใช้ทรัพยากรและขยะอย่างเป็นระบบ มาสู่กฎหมายแม่บท Anti-Waste for a Circular Economy Law (2020) หรือ AGEC Law ที่ขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านจากเศรษฐกิจเส้นตรงสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน โดยกำหนดหลักการสำคัญในมาตรา L.110-1-1 ว่าประเทศต้องมุ่งสู่ "รอยเท้าทางนิเวศที่เป็นกลาง (Neutral ecological footprint)" ภายในขอบเขตข้อจำกัดจากทรัพยากรของโลก ผ่านการลดการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิ การป้องกันการเกิดขยะเป็นลำดับแรก และจัดการขยะตามลำดับชั้น (การเตรียมเพื่อใช้ซ้ำ–รีไซเคิล–แปรใช้พลังงาน–กำจัด) ควบคู่กับหลักการความใกล้ชิด (Proximity) และหลักการพึ่งพาตนเอง (Self-sufficiency) เป็นแกนกำกับในระดับพื้นที่ต่าง ๆ

สำหรับแนวทางปฏิบัติการ สาธารณรัฐฝรั่งเศสจัดวางบทบาทของผู้มีส่วนได้เสียไว้ด้วยกัน 3 ระดับ ได้แก่

1) ระดับชาติ กำหนดมาตรการ นโยบาย และมาตรฐาน

2) ระดับภูมิภาค–ท้องถิ่น กำหนดให้สภาภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เทศบาล จัดทำแผนป้องกันและจัดการขยะให้สอดคล้องกับเป้าหมายระดับชาติ ควบคู่งานสื่อสารสาธารณะและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

3) ระดับผู้ผลิต/PRO ภายใต้ระบบ EPR ต้องรับผิดชอบการจัดเก็บ การคัดแยก การกำจัดหรือนำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ตามแต่ละผลิตภัณฑ์ (บรรจุภัณฑ์ เอกสาร เฟอร์นิเจอร์ สิ่งทอ WEEE ฯลฯ) ทั้งทางการเงินและผลลัพธ์ตามใบอนุญาต

2.3.2 ระบบการจัดการขยะและการบูรณาการแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน

กฎหมายฝรั่งเศสได้แปลงแนวคิด CE ให้เป็นกลไกปฏิบัติการที่ครอบคลุมตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ผ่านการกำหนดหน้าที่คัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด และการสร้างโครงสร้างตลาดที่เอื้อต่อการใช้ซ้ำ การซ่อมแซม และการรีไซเคิลอย่างยั่งยืน โดยระบบดังกล่าวจำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญหลายประการ ดังนี้

ประการแรก ในด้านการคัดแยกและการเก็บรวบรวม กฎหมายกำหนดให้ผู้ก่อกำเนิดขยะต้องแยกวัสดุอย่างน้อยห้าประเภท ได้แก่ พลาสติก กระดาษ แก้ว ไม้ และโลหะ ตามรัฐกฤษฎีกาซึ่งตราขึ้นเมื่อปี 2016 และในภาคการก่อสร้างต้องแยกเจ็ดประเภท ได้แก่ กระดาษ โลหะ พลาสติก ไม้ แก้ว เศษแร่ และปูนปลาสเตอร์

ตามกฤษฎีกาปี 2021 และตั้งแต่ปี 2025 เป็นต้นไปได้ขยายข้อบังคับครอบคลุมสิ่งทอเพิ่มเติมสำหรับผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบการในทุกสาขา การจัดเก็บในเขตเมืองมีการใช้การเก็บรวมจากบ้านเรือนแบบผสมควบคู่กับจุดรับคืนและศูนย์รีไซเคิล ส่วนในชนบทอาศัยศูนย์เทศบาลและจุดรับเป็นหลัก โดยขยะบางประเภท เช่น แก้ว ขยะอาหาร ขยะสวน สิ่งทอ WEEE และวัสดุก่อสร้าง ต่างมีระบบแยกเก็บเฉพาะเพื่อเข้าสู่การใช้ประโยชน์ที่เหมาะสม

ประการที่สอง ในด้านกลไก EPR ฝรั่งเศสกำหนดให้องค์กรรับผิดชอบของผู้ผลิต (PRO) ต้องให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ท้องถิ่นตามปริมาณและผลการจัดการขยะ ควบคู่กับการจัดทำ “แผนด้านการป้องกันและออกแบบเพื่อความยั่งยืนระยะ 5 ปี” ซึ่งกำหนดเป้าหมายการลดขยะและการเพิ่มการใช้วัตถุดิบรีไซเคิล อีกทั้งใช้ระบบ Eco-modulation ของค่าธรรมเนียมเพื่อจูงใจให้ผู้ผลิตออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ทนทาน ซ่อมง่าย และมีวัสดุรีไซเคิล โดยทั้งหมดอยู่ภายใต้การรับรองของ ADEME และโครงสร้างคณะกรรมการที่รวมผู้มีส่วนได้เสียเพื่อเสริมความโปร่งใส

ประการที่สาม ในด้านกฎหมาย มีการกำหนดหลักการลำดับชั้นการจัดการขยะ (Waste hierarchy) ไว้ในประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันและการใช้ซ้ำก่อนรีไซเคิลและการกำจัด พร้อมกำหนดเป้าหมายระดับชาติ เช่น ลดขยะครัวเรือนต่อหัวลง ร้อยละ 15 ภายในปี 2030 และมุ่งสู่พลาสติกรีไซเคิล ร้อยละ 100

ประการที่สี่ ในด้านแรงจูงใจและกลไกทางการเงิน ฝรั่งเศสได้ดำเนินการออกแบบโครงสร้างภาษีและค่าธรรมเนียมเฉพาะเพื่อให้การรีไซเคิลถูกกว่าการกำจัด เช่นการจัดเก็บภาษีทั่วไปว่าด้วยกิจกรรมที่ก่อมลพิษ (Taxe Générale sur les Activités Polluantes: TGAP) จากฝังกลบและการกำจัดขยะที่ไม่เหมาะสม และการปรับลดภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax: VAT) เหลือร้อยละ 5.5 สำหรับบริการคัดแยก การใช้ซ้ำ และผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ เพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคและผู้ผลิตเลือกทางเลือกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดยทำให้การรีไซเคิลมีต้นทุนต่ำกว่าการกำจัด รวมทั้งส่งเสริมการจัดเก็บขยะตามปริมาณที่ทิ้ง (Incentive pricing)

ประการที่ห้า ในด้านนโยบายเฉพาะสาขา ฝรั่งเศสได้กำหนดแนวทางเฉพาะสำหรับผลิตภัณฑ์หรือขยะบางชนิดเพื่อให้ CE ครอบคลุมทุกผลิตภัณฑ์ เช่น การบังคับใช้ดัชนีความสามารถในการซ่อมกับสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้า การเพิ่มมาตรการบริจาคอาหารส่วนเกินเพื่อลดขยะอาหาร การสนับสนุนการแยกและแปรรูปขยะอินทรีย์เป็นปุ๋ย การกำหนดมาตรการด้านวัสดุก่อสร้างให้มีการคัดแยกและนำกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจนการห้ามใช้พลาสติกบางประเภทที่สร้างมลพิษและติดตั้งอุปกรณ์ดักจับอนุภาคพลาสติกในภาคอุตสาหกรรม

ประการที่หก ในด้านนโยบายและแผน ฝรั่งเศสได้จัดทำแผนปฏิบัติการเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ (Feuille de route pour l’économie circulaire, 2018) เพื่อกำหนดทิศทางการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนภายในประเทศอย่างเป็นระบบ โดยแผนดังกล่าวประกอบด้วยมาตรการ 50 ข้อ ครอบคลุมการผลิต การบริโภค การจัดการขยะ และการขับเคลื่อนทุกภาคส่วน มุ่งหวังให้ประเทศก้าวออกจาก “สังคมใช้แล้วทิ้ง” และสร้างโครงสร้างเศรษฐกิจที่หมุนเวียนทรัพยากร

2.3.3 มาตรการเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ (การจัดการต้นทาง)

ในมิติการจัดการต้นทาง ฝรั่งเศสให้ความสำคัญกับ “การออกแบบเชิงนิเวศ” (Eco-design) โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ทางกฎหมาย ไม่ใช่แค่คำแนะนำทั่วไป ผู้ผลิตที่อยู่ภายใต้ระบบ EPR ต้องจัดทำ “แผนการป้องกันและออกแบบเชิงนิเวศ” ราย 5 ปี เพื่อแสดงให้เห็นว่า ได้ลดการใช้ทรัพยากรใหม่ เพิ่มการใช้วัสดุรีไซเคิล และออกแบบสินค้าให้สามารถนำกลับมารีไซเคิลได้จริง หากผู้ผลิตไม่ทำตามกฎหมาย กฎหมายได้กำหนดโทษปรับทางปกครองตามกฎหมาย

สำหรับ “บรรจุภัณฑ์” กฎหมายและกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้องระบุชัดเจนว่า ต้องออกแบบให้มีน้ำหนักและปริมาตรน้อยที่สุดหรือมีคุณสมบัติอย่างน้อยอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ เช่น ใช้ซ้ำได้ รีไซเคิลได้ ทำเป็นปุ๋ยหมักได้ หรือเปลี่ยนเป็นพลังงานได้ รวมถึงต้องควบคุมสารอันตรายและโลหะหนักที่ใช้ในบรรจุภัณฑ์ด้วย

นอกจากนี้ ฝรั่งเศสยังมีกฎหมายห้ามการออกแบบให้สินค้าเสื่อมสภาพก่อนเวลา (Planned obsolescence) ไม่ว่าจะเป็นใช้เทคนิคต่าง ๆ รวมถึงซอฟต์แวร์ เพื่อลดอายุการใช้งานของสินค้าขึ้นสู่ตลาดโดยเจตนา หากฝ่าฝืนมีโทษปรับและโทษจำคุก

ด้านการสร้างแรงจูงใจเชิงตลาด กฎหมาย AGEC กำหนดให้หน่วยงานรัฐต้องกันงบประมาณจัดซื้อสินค้าที่ผลิตจากการใช้ซ้ำหรือนำกลับมาใช้ใหม่ หรือมีวัสดุรีไซเคิลขั้นต่ำในแต่ละกลุ่มสินค้า เช่น สิ่งทอ อุปกรณ์ไอที และเฟอร์นิเจอร์ ตัวอย่างเช่น อุปกรณ์สำนักงานต้องมีสัดส่วนงบสำหรับจัดซื้อวัสดุรีไซเคิล ในอัตราร้อยละ 30 ภายในปี 2024 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ภายในปี 2027

ในด้านการให้ข้อมูลกับผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจได้อย่างมีข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งสามารถมองเห็นหรือเข้าถึงได้โดยผู้บริโภค กฎหมายกำหนดระบบการสื่อสารและการแสดงฉลากด้านสิ่งแวดล้อมไว้หลายรูปแบบ เช่น

1) ข้อมูลคุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental qualities and characteristics) ได้แก่ สัดส่วนวัสดุรีไซเคิล ความทนทาน หรือความสามารถในการซ่อมแซมและรีไซเคิลซึ่งพัฒนาตามเกณฑ์การประเมินวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (Life cycle assessment: LCA)

2) ฉลากแสดงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental impact label) ซึ่งประเมินตามหลัก LCA ของผลิตภัณฑ์รวมถึงบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้น้ำและทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ

3) ดัชนีความสามารถในการซ่อมแซม (Repairability index) สำหรับอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ โดยต้องแสดงต่อผู้ซื้อ ณ จุดขาย

4) สัญลักษณ์ Triman เพื่อแจ้งให้ผู้บริโภคทราบว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวอยู่ภายใต้กฎการคัดแยกขยะตามหลัก EPR และคำแนะนำการคัดแยก เพื่อบอกวิธีทิ้งหรือรีไซเคิลอย่างถูกต้อง

นอกจากนั้น ยังมีมาตรการป้องกันการฟอกเขียว (Greenwashing) โดยตรง เช่น การสื่อสารทางการตลาดต้องไม่สร้างความเข้าใจผิด หากมีการอ้างว่าสินค้า “คาร์บอนเป็นกลาง” (Carbon neutral) หรือ “ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์” (Net zero carbon) ผู้ประกาศต้องเปิดเผยข้อมูลสนับสนุน ได้แก่ ผลการประเมิน LCA แผนการลดการปล่อยคาร์บอนในช่วง 10 ปีและรายละเอียดโครงการชดเชยคาร์บอน

สุดท้าย กฎหมายยังใช้มาตรการ “ยุติการหรือห้ามใช้” กับสินค้าที่เสี่ยงสูง เช่น การยกเลิกพลาสติกใช้ครั้งเดียวแบบขั้นบันได การห้ามใช้ภาชนะพลาสติกบางประเภทในโรงเรียนหรือโรงพยาบาล และการควบคุมไมโครพลาสติกในเครื่องสำอางและผงซักฟอก

2.3.4 มาตรการเกี่ยวกับการจัดจำหน่ายและการใช้ผลิตภัณฑ์ (การจัดการกลางทาง)

สำหรับในมิติการจัดการกลางทาง ฝรั่งเศสทำให้การซ่อม ใช้ซ้ำ และการสื่อสารข้อมูลสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นจริงตั้งแต่หน้าร้านไปจนถึงแพลตฟอร์มออนไลน์ กติกาหลักคือ “ดัชนีความสามารถในการซ่อมแซม” (Repairability Index) สำหรับอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่ขายในประเทศจำนวน 10 ชนิด ผู้ผลิตต้องคำนวณเป็นคะแนน 0–10 ต่อรุ่นสินค้าโดยยึดปัจจัยที่คนซ่อมต้องใช้จริง เช่น ความง่ายในการถอดประกอบ การมีคู่มือ การมีอะไหล่ระยะยาว ระยะเวลาส่งอะไหล่ และสัดส่วนราคาอะไหล่เทียบกับตัวเครื่อง ผู้ขายต้องแสดงคะแนนนี้ชัดเจนที่จุดขายและหน้าเว็บ พร้อมเปิดเผยพารามิเตอร์ให้ตรวจสอบได้

ต่อจากนั้น รัฐเริ่มใช้ “ดัชนีความทนทาน” (Durability Index) ที่ประเมินจากสามด้านหลัก คือ ความสามารถในการซ่อมแซม ความเชื่อถือได้ในการใช้งานระยะยาว และความพร้อมรองรับการอัปเดตซอฟต์แวร์หรือฮาร์ดแวร์ เพื่อสะท้อนอายุใช้งานจริง โดยกำหนดให้ผู้ขายมีหน้าที่แสดงดัชนีต่อผู้บริโภคในลักษณะที่มองเห็นได้ ชัดเจน และเข้าถึงได้ง่ายบนผลิตภัณฑ์ที่วางขายหรือบริเวณใกล้เคียง และรัฐต้องจัดทำฐานข้อมูลกลางให้สาธารณะเข้าถึงได้ โดยเริ่มบังคับกับโทรทัศน์และเครื่องซักผ้าในปี 2025

สำหรับสิทธิผู้บริโภค ถูกยกระดับควบคู่กับนโยบายลดผลิตภัณฑ์ใช้ครั้งเดียวทุกประเภท ผ่านมาตรการต่างๆ เช่น สถานที่สาธารณะต้องมีตู้กดน้ำดื่มฟรีตามขนาดการรองรับผู้ใช้บริการ ร้านเครื่องดื่มแบบซื้อกลับบ้านต้องให้ส่วนลดค่าเครื่องดื่มกรณีที่ผู้บริโภคนำภาชนะใช้ซ้ำมาเอง ร้านอาหารที่รับประทานในร้านต้องใช้ภาชนะ จาน ช้อนส้อมแบบใช้ซ้ำเท่านั้น และบริการส่งอาหารแบบสมัครสมาชิกต้องใช้ภาชนะใช้ซ้ำพร้อมระบบเก็บคืน ซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ต้องจัดภาชนะใช้ซ้ำให้ลูกค้าเลือกเมื่อขายสินค้าแบบไร้บรรจุภัณฑ์ขณะเดียวกัน ร้านค้าปลีกผักผลไม้สดต้องงดแสดงสินค้าที่ห่อหุ้มด้วยบรรจุภัณฑ์พลาสติกและห้ามแจก “สินค้าตัวอย่าง” หากลูกค้าไม่ได้ร้องขอ นอกจากนี้ ผลิตภัณฑ์ที่มีหรือ “สงสัยว่ามี” สารรบกวนต่อมไร้ท่อต้องเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะในรูปแบบดิจิทัลที่ใช้ต่อได้ง่ายและอาจต้องติดสัญลักษณ์เตือนในกลุ่มเสี่ยงอย่างสตรีมีครรภ์

ภาคธุรกิจต้องเปลี่ยนวิธีจัดการสินค้าคงคลังและงานซ่อมอย่างเป็นระบบตามมาตรการของกฎหมาย โดยกำหนดห้ามทำลายสินค้าที่ขายไม่ออก (ที่ไม่ใช่อาหาร) ต้องนำไปบริจาค ใช้ซ้ำ หรือรีไซเคิล เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นด้านความปลอดภัยหรืออายุของสินค้า หากเป็นสินค้าในระบบ EPR และถูกปฏิเสธรับบริจาคซ้ำหลายครั้ง ผู้ผลิตสามารถส่งมอบให้ PRO ดูแลต่อได้

สำหรับผู้ให้บริการซ่อมต้องมีตัวเลือกอะไหล่จาก CE (ชิ้นส่วนที่ผ่านการเตรียมเพื่อการใช้ซ้ำ) ขณะที่ผู้ผลิตต้องการันตี “มีอะไหล่” ส่งมอบได้ภายใน 2 เดือนและคงสต็อกขั้นต่ำยาวนานตามประเภทสินค้า ตั้งแต่ 5–10 ปี สำหรับบริการดิจิทัล ผู้ประกอบการต้องจัดส่งอัปเดตที่จำเป็นเพื่อให้สินค้ายังทำงานได้ตามมาตรฐานอย่างต่อเนื่องและการอัปเดตที่ไม่จำเป็นต้องแจ้งสิทธิผู้ใช้ในการปฏิเสธ ไม่ให้กระทบการใช้งาน อีกด้านหนึ่ง

กฎหมายห้ามใช้เทคนิคจำกัดการซ่อมที่ทำให้ไม่สามารถซ่อมหรือปรับปรุงอุปกรณ์ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ มีโทษทางอาญาชัดเจนเพื่อตัดวงจรการตลาดที่สร้างแนวคิดให้ผู้บริโภคคิดว่า “ซ่อมยากต้องซื้อใหม่”

สุดท้าย “แพลตฟอร์มออนไลน์” ที่เป็นตลาดกลางขายสินค้าภายใต้ EPR ต้องร่วมรับผิดด้านการป้องกันและจัดการขยะ เก็บทะเบียนผู้ขายบุคคลที่สาม หมายเลขผู้ผลิต ปริมาณขาย และเงื่อนไขรับคืนสินค้า พร้อมส่งข้อมูลให้ PRO เมื่อตรวจสอบ และต้องทำให้ผู้ซื้อเห็นเงื่อนไขรับคืนก่อนปิดการขาย หากผู้ขายไม่ทำตาม แพลตฟอร์มต้องรับคืนแทน

2.3.5. มาตรการเกี่ยวกับการจัดการหลังการบริโภค (การจัดการปลายทาง)

ในมิติการ “จัดการปลายทาง” กฎหมายฝรั่งเศสยึดหลัก EPR เป็นแกนกลาง ให้ผู้ผลิตรับผิดชอบตั้งแต่ออกแบบสินค้าไปจนถึงการจัดการขยะหลังการใช้งานของผู้บริโภค ผู้ผลิตต้องชำระค่าธรรมเนียมสิ่งแวดล้อมที่ “ปรับขึ้น–ลง” ตามหลัก Eco-modulation เช่น ใช้วัสดุรีไซเคิล ซ่อมง่าย ทนทาน รีไซเคิลง่าย และปลอดสารอันตรายจะได้โบนัส ส่วนสินค้าที่จัดการยากหรือปนเปื้อนจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมที่สูงขึ้น

ในระดับปฏิบัติการ เน้นการดำเนินงานผ่านองค์กรความรับผิดชอบของผู้ผลิต (PRO) ซึ่งต้องได้รับการอนุมัติเป็นวาระ มีหลักประกันทางการเงินรองรับกรณีดำเนินการไม่สำเร็จ ใช้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใส ตั้งคณะกรรมการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและจัดทำระบบติดตามย้อนกลับตั้งแต่จุดรับคืนจนถึงปลายทาง หากมีการส่งออกขยะต้องแจ้งรัฐเป็นรายประเภทและปริมาณ นอกเหนือจากภารกิจเก็บ-คัดแยก องค์กร PRO ยังต้องสนับสนุนเครือข่ายใช้ซ้ำ/ซ่อมแซมและรีไซเคิลในประเทศ เพื่อเพิ่มอัตราการนำกลับมาใช้ซ้ำและแปรใช้ใหม่ทั้งระบบ

นอกจาก PRO แล้ว อปท.นับว่ามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนจริงระดับพื้นที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับชาติ เช่น เป้าหมายการเพิ่มการใช้ซ้ำ การแยกขยะอินทรีย์ตั้งแต่ต้นทาง และพัฒนาระบบค่าธรรมเนียมแบบมีแรงจูงใจ พร้อมอำนาจบังคับใช้เมื่อมีการทิ้งหรือจัดการขยะผิดกฎหมาย เช่น สั่งแก้ไข ปรับ หรือดำเนินการแทน ในส่วนของการจัดทำแผนการจัดการขยะ มีการกำหนดให้ต้องจัดทำแผน 2 ระดับ คือ

1) ระดับภูมิภาคถูกกำหนดให้จัดทำ “แผนป้องกันและจัดการขยะระดับภูมิภาค” โดยทำงานร่วมหน่วยงานรัฐ ท้องถิ่น ภาคธุรกิจ สมาคมสิ่งแวดล้อม และองค์กรผู้ผลิต โดยต้องทบทวนทุก 6 ปี ขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ส่งข้อมูลให้แคว้นใช้ติดตามแผน

2) ระดับท้องถิ่น กำหนดให้เทศบาล หน่วยงานท้องถิ่นที่รับผิดชอบเก็บหรือกำจัดขยะโดยตรงต้องมีการจัดทำ “แผนป้องกันขยะระดับท้องถิ่น” โดยต้องมีการประเมินผลประจำปีและเปิดเผยต่อสาธารณะ ทั้งหมดนี้ทำให้อำนาจ อปท.เชื่อมตรงกับกลไก EPR เพื่อป้องกันการรั่วไหลของขยะออกจากระบบ และยกระดับความโปร่งใสในการจัดการขยะในพื้นที่

ด้านผู้บริโภค กฎหมายวางสถานะเป็น “ผู้ครอบครองขยะ” จึงมีหน้าที่คัดแยกและส่งต่อให้ถูกต้อง โดยกฎหมายได้กำหนดให้มีความรับผิดชอบในขยะของตนจนกว่าจะถูกกำจัดหรือรีไซเคิลอย่างถูกต้องตาม

กฎหมาย สถานที่สาธารณะและสถานประกอบการที่เปิดให้คนทั่วไปเข้าใช้ต้องมีจุดแยกขยะรองรับอย่างเหมาะสม

ท้ายสุด ฝรั่งเศสเตรียมใช้ “ระบบมัดจำคืนเงิน” สำหรับบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่ม โดยผู้ซื้อจ่ายมัดจำตอนซื้อและรับคืนเมื่อส่งบรรจุภัณฑ์กลับ หากอัตราเก็บคืนยังต่ำกว่าเป้าหมายระดับชาติ มาตรการนี้จะถูกนำมาใช้หลังประเมินผลกระทบและได้รับความเห็นชอบจากท้องถิ่นสำหรับบรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น ขวดแก้ว กฎหมายอนุญาตให้มีการจัดตั้งระบบมัดจำเฉพาะสำหรับการใช้ซ้ำ โดยต้องพิจารณาปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ระยะทางในการขนส่งที่มีผลต่อการปล่อยคาร์บอนเพิ่มเติม

2.3.6 มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในมิติ “เศรษฐศาสตร์และกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน” ฝรั่งเศสใช้เครื่องมือการเงินควบคู่การสื่อสารสาธารณะเพื่อขับเคลื่อนหลักการ CE และระบบ EPR บนหลัก “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” อย่างเป็นรูปธรรม ด้านภาษี ฝรั่งเศสจัดเก็บภาษีทั่วไปว่าด้วยกิจกรรมที่ก่อมลพิษ (Taxe Générale sur les Activités Polluantes: TGAP) ภายใต้ประมวลกฎหมายศุลกากรครอบคลุมกิจกรรมการฝังกลบ การเผาขยะ การส่งออกขยะ การนำเข้าสินค้าหรือวัสดุบางชนิดที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมใช้ทรัพยากรที่กระทบระบบนิเวศ พร้อมเกณฑ์ยกเว้นเฉพาะกรณีเพื่อไม่ถ่วงกิจกรรมที่จำเป็นหรือเอื้อต่อการรีไซเคิล เช่น ขยะจากภัยพิบัติ ขยะที่ไม่ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือขยะที่เตรียมเป็นเชื้อเพลิงทดแทน

ด้านค่าธรรมเนียม มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมหลายส่วน ตั้งแต่ “ค่าธรรมเนียม EPR” ที่ถูกปรับขึ้น–ลง ผ่านกลไก eco-modulation ตามคุณลักษณะและผลลัพธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของบรรจุภัณฑ์ตลอดวงจรชีวิต ผ่านปัจจัยสำคัญต่าง ๆ เสริมด้วย “ค่าธรรมเนียมมลพิษที่แพร่กระจาย” (Diffuse pollution fee) สำหรับสารกำจัดศัตรูพืช และ “ค่าธรรมเนียมการใช้น้ำ” (Water abstraction fee) ที่หน่วยงานน้ำประจำลุ่มน้ำกำหนดตามความเปราะบางของแหล่งน้ำในระดับท้องถิ่น อปท.สามารถเรียกเก็บ “ค่าบริการจัดเก็บขยะครัวเรือน” “ค่าธรรมเนียมพิเศษจากกิจกรรมเฉพาะ” เช่น จากผู้ประกอบการพื้นที่ตั้งแคมป์หรือจุดจอดคาราวาน โดยคิดจากจำนวนที่จอดหรือพื้นที่ให้บริการ และ “ค่าธรรมเนียมพิเศษ” เช่น ขยะจากร้านค้า ภาคบริการ หรืออุตสาหกรรม โดยอัตราจะผูกกับปริมาณขยะหรืออาจกำหนดเป็นเหมาจ่ายในกรณีที่ปริมาณน้อย สำหรับขยะไม่ใช่ครัวเรือน

นอกจากนี้ เพื่อให้แรงจูงใจไปถึงผู้บริโภคจริง รัฐกำหนดให้มี 2 กองทุนภายใต้ระบบ EPR ที่มาจากค่าธรรมเนียมของผู้ผลิต คือกองทุนสนับสนุนการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ (Repair fund) และกองทุนสนับสนุนการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse fund) กองทุนสนับสนุนการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยออกค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมสิ่งของใช้ให้แก่ประชาชน เมื่อซ่อมกับผู้ให้บริการซ่อมแซ่มที่ได้มาตรฐานของรัฐ กองทุนสนับสนุนการนำกลับมาใช้ซ้ำ องค์กร PRO ต้องกันเงินจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของรายรับค่าธรรมเนียมของแต่ละภาคส่วนไปสนับสนุนกิจการเศรษฐกิจเพื่อสังคมที่ทำงานด้านซ่อม คัดแยก และการหมุนเวียนสินค้า

2.3.7 หน่วยงานที่รับผิดชอบ บทกำหนดโทษตามกฎหมาย

สำหรับในมิติ “กำกับและบังคับใช้” ฝรั่งเศสวางโครงสร้างสถาบันไว้ค่อนข้างเข้มแข็ง เริ่มจากการตั้งยุทธศาสตร์ระดับชาติอย่างแผนเศรษฐกิจหมุนเวียนปีค.ศ. 2018 ที่กำหนดร่วมกันโดยมีกระทรวงการเปลี่ยนผ่านทางนิเวศวิทยาทำหน้าที่ออกกฎหมายและกำหนดนโยบาย ขณะที่สำนักงาน ADEME ซึ่งเป็นหน่วยงานหน่วยงานสาธารณะในรูปแบบรัฐวิสาหกิจ (Établissement public à caractère industriel et commercial: EPIC) ขึ้นตรงกับกระทรวงการเปลี่ยนผ่านทางนิเวศวิทยาและกระทรวงอุดมศึกษา วิจัยและนวัตกรรมทำหน้าที่เป็น “หน่วยงานด้านปฏิบัติงานเฉพาะทาง (Technical arm)” ด้านเทคนิค วิจัย เครื่องมือและเงินทุน สนับสนุนทั้งรัฐและท้องถิ่น

ด้าน “บทกำหนดโทษ” กฎหมายฝรั่งเศสมีมาตรการทั้งทางปกครองและอาญา พร้อมมาตรการเสริมเพื่อบังคับใช้จริงจัง ในเชิงปกครอง รัฐมนตรีสามารถออกคำสั่งปรับสูงสุด 1,500 ยูโรต่อหน่วยสำหรับบุคคลธรรมดา หรือ 7,500 ยูโรสำหรับนิติบุคคล รวมถึงค่าปรับรายวันสูงสุด 20,000 ยูโร หรือสั่งให้วางเงินประกันหรือให้ภาครัฐดำเนินการแทน หรือเพิกถอนการรับรอง PRO ได้ หากเห็นว่าไม่ดำเนินการตามกฎหมาย ในความผิดร้ายแรง มีการกำหนดโทษทางอาญาไว้เฉพาะ เช่น การออกแบบสินค้าให้หมดอายุก่อนเวลาโดยเจตนาจะมีโทษจำคุกถึง 2 ปี และปรับ 300,000 ยูโร หรือร้อยละ 5 ของรายได้เฉลี่ย 3 ปี นอกจากนี้ ยังมีมาตรการเสริม เช่น การตัดสิทธิ์ประกอบอาชีพ การยึดทรัพย์สิน หรือเผยแพร่คำตัดสินต่อสาธารณะ เพื่อสร้างแรงจูงใจและแรงกดดันให้ผู้ผลิตปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

2.3.8 สรุป

ประเทศฝรั่งเศสขับเคลื่อน CE อย่างเป็นระบบ ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีกระทรวงการเปลี่ยนผ่านเชิงนิเวศฯ เป็นผู้วางทิศทางและ ADEME เป็นหน่วยงานสนับสนุนทางเทคนิค มีมาตรการครอบคลุมทั้งวงจรผลิตภัณฑ์ตั้งแต่ ต้นทาง กลางทาง และ ปลายทาง เสริมด้วยเครื่องมือเศรษฐศาสตร์ กลไกกำหนดโทษที่หลากหลาย รวมถึงกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน ตั้งแต่รัฐบาลกลาง หน่วยงานท้องถิ่น ไปจนถึง PROs ทำให้กฎหมาย CE ของฝรั่งเศสมีการผสมผสานทั้งมาตรการเชิงบังคับและมาตรการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ สรุปโดยสังเขปได้ว่า ภายใต้กรอบกฎหมายและนโยบายด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนของฝรั่งเศส สะท้อนถึงความพยายามในการสร้างสมดุลระหว่างมาตรการควบคุมที่เข้มงวดกับกลไกส่งเสริมที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

2.4 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นหนึ่งในประเทศที่ได้รับการยอมรับว่ามีกฎหมายและนโยบายด้านการจัดการขยะและการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพเป็นอันต้นๆ ของโลก และยังเป็นประเทศแรกของโลกที่ออกกฎหมายจัดการขยะบรรจุภัณฑ์บนพื้นฐานของหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) โดยการออกกฎหมายของรัฐบาลอยู่บนหลักพื้นฐานของหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายและหลักลำดับชั้นของการจัดการขยะอย่างยั่งยืน

เนื้อหาในบทนี้นำเสนอยุทธศาสตร์และแผนของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีว่าด้วยการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียน **กฎหมายเยอรมันว่าด้วยการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียน จำนวน 8 ฉบับ** มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงานที่รับผิดชอบและโครงสร้างเชิงสถาบัน โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

2.4.1 ยุทธศาสตร์และแผนการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียน

ยุทธศาสตร์และแผนที่สำคัญของประเทศเยอรมนีว่าด้วยการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียนประกอบไปด้วย ยุทธศาสตร์ชาติด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (The National Circular Economy Strategy (NCES)) ที่จัดทำขึ้นโดยกระทรวงสิ่งแวดล้อม คุ้มครองธรรมชาติ ความปลอดภัยทางปรมาณูและคุ้มครองผู้บริโภค สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (BMUV) ในปีค.ศ. 2024 ซึ่งถือเป็นกรอบหลักของการดำเนินการด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนในประเทศที่กำหนดเป้าหมายและมาตรการที่สำคัญ พร้อมทั้งกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน เช่น การแก้ไขรัฐบัญญัติอุปกรณ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การแก้ไขกฎระเบียบการจัดการขยะภาคธุรกิจ (German Commercial Waste Ordinance) และการพัฒนาระบบการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของสหภาพยุโรป (European Emissions Trading System) นอกจากนี้ ยังมีแผนกลยุทธ์เพื่อนำประเทศเยอรมนีไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy Roadmap for Germany) ที่จัดทำโดยผู้เชี่ยวชาญที่ระบุข้อเสนอสำคัญสำหรับการดำเนินการทางนโยบายของภาครัฐด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน

2.4.2 กฎหมายว่าด้วยการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียน

เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ในสหภาพยุโรป รัฐบาลเยอรมันได้ทำการออกกฎหมายให้สอดคล้องกับกฎระเบียบที่ออกโดยสหภาพยุโรป โดยในโครงสร้างทางกฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียนและขยะในประเทศเยอรมนี ประกอบด้วยรัฐบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนและขยะ (Act Reorganising the Law on Closed Cycle Management and Waste) เป็นกฎหมายหลักที่วางกรอบกฎหมายเรื่องการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับกว้าง โดยเมื่อเป็นการลงรายละเอียดสำหรับขยะในประเภทต่างๆ เช่น แบตเตอรี่ ขยะพลาสติก ขยะบรรจุภัณฑ์ ขยะอุปกรณ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ประเทศเยอรมนีจะออกกฎหมายเฉพาะแยกออกมาจากรัฐบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนและขยะ เช่น การออกรัฐบัญญัติบรรจุภัณฑ์ รัฐบัญญัติกองทุนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว รัฐบัญญัติอุปกรณ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น เพื่อกำหนดรายละเอียดการบังคับใช้กฎหมายให้ชัดเจนขึ้นและเสริมจากที่รัฐบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนและขยะกำหนด โดยในงานศึกษาฉบับนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษากฎหมายและนโยบายของประเทศเยอรมนีที่เกี่ยวข้องกับขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียนทั้งหมด 8 ฉบับ โดยแต่ละฉบับมีเนื้อหาสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1) รัฐบัญญัติว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียนและของเสีย (Act Reorganising the Law on Closed Cycle Management and Waste - ฉบับปัจจุบันออกและมีผลบังคับใช้ปี 2012)

รัฐบัญญัติว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียนและของเสียถือเป็นกฎหมายแม่บทที่กำหนดหลักกฎหมายและหลักการสำคัญในการดำเนินการทางด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศเยอรมนี โดยได้มีการกำหนดนิยามคำ

ว่า “ของเสีย” และ “เศรษฐกิจหมุนเวียน” การวางหลักการด้านหลักลำดับขั้นของการจัดการขยะ (Waste Hierarchy) กำหนดมาตรการ เช่น การกำหนดหน้าที่ในการแยกขยะ แผนงานความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ (Product Responsibility Scheme: PRS), การให้อำนาจแก่หน่วยงานด้านการจัดการขยะในการผูกขาดการเก็บขยะจากครัวเรือน, Extended Producer Responsibility (EPR), เป็นต้น และยังกำหนดเป้าหมายในการนำของเสียกลับมาใช้ซ้ำและรีไซเคิลอีกด้วย

2) รัฐบัญญัติการคุ้มครองทางกฎหมายของการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Design Act – รัฐบัญญัติออกและมีผลบังคับใช้ในปี 2004 และข้อบัญญัติว่าด้วยการซ่อมแซมได้ออกมีผลบังคับใช้ในปี 2020)

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้ปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับกฎระเบียบการออกแบบเพื่อความยั่งยืนของยุโรป (EU Ecodesign Directive) โดยได้แก้ไขให้ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม ลดการผูกขาดในตลาด สิทธิของผู้บริโภค และเพื่อโปรโมตการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ ผ่านการเพิ่มข้อบัญญัติเรื่องการซ่อมแซม (Repair clause) เพื่อให้บุคคลที่สามสามารถผลิตและขายผลิตภัณฑ์ของชิ้นส่วนอะไหล่ได้ ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์ หากเข้าเงื่อนไขตามที่กำหนด

3) ร่างรัฐบัญญัติการซ่อมแซม (Draft Repair Act – คาดว่าจะมีผลบังคับใช้ในปี 2026)

ทางรัฐบาลเยอรมันมีแผนที่จะออกกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับ EU Directive on the Right-to-Repair ภายในวันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 2026 ตามที่กระทรวงสิ่งแวดล้อมฯ ได้ประกาศไว้ ร่างรัฐบัญญัติดังกล่าวจะกำหนดให้ผู้ผลิตต้องจัดเก็บชิ้นส่วนอะไหล่ในการซ่อมผลิตภัณฑ์ของตนเองเป็นเวลาอย่างน้อย 10 ปี และผู้ผลิตต้องจัดเตรียมชิ้นส่วนอะไหล่สำหรับการซ่อมให้ผู้บริโภคภายใน 14 วัน ในราคาที่เข้าถึงได้และสามารถเป็นไปได้ในทางเศรษฐกิจ

4) รัฐบัญญัติบรรจุภัณฑ์ (German Packaging Act – ออกในปี 2017 และมีผลบังคับใช้ในปี 2019)

กฎหมายดังกล่าวทำให้สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นประเทศแรกของโลกที่ออกกฎหมายจัดการขยะบรรจุภัณฑ์บนพื้นฐานของหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) และกฎหมายฉบับนี้ได้ผลักดันให้สหภาพยุโรปออกกฎระเบียบที่นำหลักการ EPR ไปใช้กับการจัดการขยะหลายประเภท อย่างไรก็ดี ภายหลังจากที่กฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับได้มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวไม่ต่ำกว่าแปดครั้ง และได้มีการแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยบรรจุภัณฑ์และขยะบรรจุภัณฑ์และกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการลดผลกระทบของผลิตภัณฑ์พลาสติกบางประเภทต่อสิ่งแวดล้อม รัฐบัญญัตินี้ได้กำหนดเป้าหมายในการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ กำหนดสัดส่วนขั้นต่ำในการใช้วัสดุรีไซเคิลในบรรจุภัณฑ์ในขวดเครื่องดื่มพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว กำหนดให้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายต้องขึ้นทะเบียนกับสำนักทะเบียนบรรจุภัณฑ์กลางผ่านทางระบบขึ้นทะเบียนบรรจุภัณฑ์ออนไลน์ก่อนนำบรรจุภัณฑ์ออกสู่ท้องตลาด กำหนดให้ผู้ผลิตมีหน้าที่ในการเข้าร่วมระบบจัดการบรรจุภัณฑ์ (System Participation) หรือระบบ PRO อย่างน้อยหนึ่งระบบก่อนนำบรรจุภัณฑ์ออกสู่ตลาด กำหนดหน้าที่ให้ผู้จำหน่ายและผู้ประกอบการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ต้องตรวจสอบว่าผู้ผลิตที่ใช้แพลตฟอร์มได้ลงทะเบียนและเข้าร่วมระบบการจัดการบรรจุภัณฑ์แล้ว เป็นต้น นอกจากนี้ กฎหมายดังกล่าว

ยังได้ก่อตั้งหน่วยงาน สำนักทะเบียนบรรจุภัณฑ์กลาง ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานสิ่งแวดล้อมแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยมีหน้าที่หลักในการควบคุมดูแลการปฏิบัติตามกฎหมายนี้ของบริษัทต่างๆ และเป็นผู้ควบคุมระบบขึ้นทะเบียนบรรจุภัณฑ์ ที่ผู้ผลิตต้องขึ้นทะเบียนและจ่ายค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย และยังมีหน้าที่ในการตรวจสอบรายงานข้อมูล และการให้ข้อมูลแก่ผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายและสาธารณชน

5) **กฎกระทรวงว่าด้วยการห้ามวางตลาดผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวบางประเภทและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติกที่ย่อยสลายได้โดยใช้ออกโซ (EWKVerbotsV – ออกและมีผลบังคับใช้ในปี 2021)**

กฎกระทรวงดังกล่าวได้ถูกออกโดยใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนและเป็นการอนุวัติตาม EU Single-Use Plastics Directive โดยได้กำหนดรายการผลิตภัณฑ์พลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียวที่ห้ามจำหน่าย เช่น ก้านสำลี หลอดดูด จาน ก้านเสียบลูกโป่ง เป็นต้น กฎหมายดังกล่าวยังห้ามจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติกที่ย่อยสลายชนิดออกโซทุกประเภท รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่มีการใช้พลาสติกเป็นส่วนประกอบ เช่น จานกระดาษที่เคลือบพลาสติก เป็นต้น

6) **รัฐบัญญัติกองทุนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (EWKFondsG – ออกในปี 2023 และมีผลบังคับใช้ในปี 2024)**

รัฐบาลได้ออกรัฐบัญญัติกองทุนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวเพื่อเป็นการอนุวัติการตามคำสั่ง (EU) 2019/904 เกี่ยวกับการลดผลกระทบของผลิตภัณฑ์พลาสติกบางชนิดต่อสิ่งแวดล้อม มาตรการในกฎหมายนี้จะมุ่งเน้นไปที่มาตรการการจัดการขยะที่ปลายทาง และมุ่งเน้นการใช้หลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้ผู้ผลิตพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวมีหน้าที่ต้องขึ้นทะเบียนผ่านระบบออนไลน์ที่เรียกว่า DIVID Platform กำหนดให้ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว มีหน้าที่ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมพิเศษ (ภาษีพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว) เป็นรายปี และยังได้ตั้งกองทุนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-Use Plastics Fund) โดยกำหนดให้หน่วยงานสิ่งแวดล้อมแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นผู้บริหารกองทุนฯ และให้กองทุนฯ มีหน้าที่การบริหารจัดการการชำระเงินเพื่อค่าใช้จ่ายในการเก็บ จัดการและกำจัดขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะ ค่าใช้จ่ายสำหรับการรณรงค์สร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะ และค่าใช้จ่ายในการเก็บและจัดการข้อมูล

ระเบียบว่าด้วยอัตราภาษีและระบบคะแนนของกองทุนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (EWKFondsV - ออกในปี 2023 และมีผลบังคับใช้ในปี 2024)

ระเบียบว่าด้วยกองทุนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว เป็นกฎหมายลูกภายใต้รัฐบัญญัติกองทุนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการกับปัญหาขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว โดยกำหนดอัตราภาษีสำหรับผลิตภัณฑ์พลาสติกประเภทต่างๆ และกำหนดระบบคะแนนสำหรับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและการสร้างความตระหนักรู้

7) รัฐบัญญัติว่าด้วยอุปกรณ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electrical and electronic equipment act – ฉบับแรกออกและบังคับใช้ในปี 2005)

กฎหมายดังกล่าวออกเพื่อให้สอดคล้องกับกฎระเบียบของสหภาพยุโรปว่าด้วยซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (WEEE Directive 2012/19/EU) โดยมีการกำหนดมาตรการเช่น การกำหนดหน้าที่ของผู้ผลิตให้ต้องออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความเป็นไปได้มากที่สุดที่จะนำไปใช้ซ้ำ นำไปแยกส่วนหรือนำไปรีไซเคิล การกำหนดให้ต้องออกแบบให้อุปกรณ์ต้องสามารถถอดหรือเปลี่ยนแบตเตอรี่ได้โดยไม่ทำให้อุปกรณ์เสียหาย การกำหนดให้ผู้ผลิตมีหน้าที่ต้องติดสัญลักษณ์ลงบนอุปกรณ์ เพื่อแสดงว่าอุปกรณ์ดังกล่าวเป็นอุปกรณ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายฉบับนี้ การกำหนดหน้าที่ของผู้ผลิตในการขึ้นทะเบียนและรายงานข้อมูลในระบบออนไลน์ก่อนนำออกสู่ท้องตลาด การกำหนดหน้าที่ของผู้วางจำหน่ายอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในการรับสินค้าคืนจากผู้บริโภคในระดับครัวเรือน (Take-Back) การกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการจัดการของเสีย (เทศบาล) ในการเก็บซากผลิตภัณฑ์ฯ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย การกำหนดหน้าที่ของผู้บริโภคในการทิ้งซากผลิตภัณฑ์ฯ ให้ถูกต้อง เป็นต้น

นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังตั้งมูลนิธิ EAR (Stiftung Elektro- Altgeräte Register) โดยกำหนดให้ผู้ผลิตมีหน้าที่ในการตั้งหน่วยงานร่วมกันเพื่อเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการต่างๆ ตามกฎหมายว่าด้วยอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ โดยได้ตั้งขึ้นเป็นมูลนิธิเพื่อมีหน้าที่หลักในการดูแลระบบการขึ้นทะเบียนอุปกรณ์ฯ การรายงานข้อมูล การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเก็บอุปกรณ์ฯ หรือการขนส่งอุปกรณ์ฯ

8) รัฐบัญญัติแบตเตอรี่ (Battery Act – ฉบับแรกออกและมีผลบังคับใช้ในปี 2009)รัฐบัญญัติแบตเตอรี่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การจัดการแบตเตอรี่ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีสอดคล้องกับกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยแบตเตอรี่ (EU Battery Directive 2006/66/EC) และปรับปรุงกระบวนการจัดการแบตเตอรี่ตลอดวงจรชีวิตให้มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการกำหนดมาตรการ เช่น การห้ามวางจำหน่ายแบตเตอรี่บางประเภท การบังคับขึ้นทะเบียนสำหรับผู้ที่ต้องการจะนำแบตเตอรี่เข้าตลาดในเยอรมนี กำหนดหน้าที่ของผู้จำหน่ายในการรับคืนแบตเตอรี่และการเก็บเงินมัดจำ เป็นต้น**โครงการในระดับประเทศหรือมลรัฐ เพื่อสนับสนุนการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียน**

9) โครงการโบนัสสำหรับการซ่อม (Germany Repair Bonus Program)

ในปัจจุบัน มีหลายรัฐที่นำโครงการโบนัสสำหรับการซ่อมไปใช้ ซึ่งผู้ศึกษาได้เลือกกรณีตัวอย่างมา 2 รัฐ ได้แก่ รัฐธือริงเงิน (Thüringen) และ รัฐเบอร์ลิน (Berlin) โดยรัฐให้การสนับสนุนในกรณีที่ประชาชนไปซ่อมของกับร้านซ่อมทั่วไปหรือ Repair Café (ศูนย์ซ่อมที่ไม่แสวงหากำไร เป็นการรวมตัวกันของอาสาสมัครในชุมชนและไม่คิดค่าซ่อมอุปกรณ์) โดยรัฐสนับสนุนค่าซ่อมในบางส่วนเพื่อสร้างแรงจูงใจทางการเงินให้ผู้บริโภคเลือกที่จะซ่อมแซมและใช้ซ้ำผลิตภัณฑ์ แทนที่จะทำการซื้อสินค้าใหม่ การยืดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ และการสนับสนุนสิทธิในการซ่อม

10) โครงการสนับสนุนทางการเงินเพื่อซ่อมแซมแทนการทิ้ง (Repair instead of throwing funding Program)

กระทรวงสิ่งแวดล้อมฯ ยังมีการสนับสนุนทางการเงินให้โครงการขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่สนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงการซ่อมอุปกรณ์ เช่น Repair Café โดยได้กำหนดให้โครงการต่างๆเกี่ยวกับการซ่อม โดยองค์กรไม่แสวงหากำไรที่จดทะเบียน สามารถสมัครเพื่อขอการสนับสนุนจากงบประมาณรัฐได้

2.4.4 มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ของเยอรมนีว่าด้วยการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียน

รัฐบาลเยอรมนีใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนและลดขยะ โดยมีมาตรการสำคัญดังนี้

1. ภาษีพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว กำหนดให้ผู้ผลิตจ่ายภาษีตามปริมาณผลิตภัณฑ์ที่วางขาย เงินภาษีส่งเข้ากองทุนพลาสติกเพื่อใช้ในกิจกรรมจัดการขยะและทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะ โดยทบทวนอัตราภาษีทุก 3 ปี
2. ภาษีบรรจุภัณฑ์ในเมืองทือบิงเงิน เรียกเก็บจากภาชนะใช้ครั้งเดียว เช่น แก้วและช้อนส้อม เพื่อกระตุ้นให้ร้านค้าเปลี่ยนมาใช้ภาชนะที่ใช้ซ้ำได้ พร้อมมีโครงการสนับสนุนเอกชนควบคู่ไปด้วย
3. ระบบค่าธรรมเนียมบรรจุภัณฑ์ (PRO System) ผู้ผลิตต้องเข้าร่วมระบบจัดการบรรจุภัณฑ์และจ่ายค่าธรรมเนียมตามปริมาณและประเภทบรรจุภัณฑ์ เพื่อครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการเก็บ คัดแยก และรีไซเคิล
4. กองทุนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว บริหารโดยหน่วยงานสิ่งแวดล้อมแห่งเยอรมนี ใช้จ่ายเพื่อจัดการขยะพลาสติกและสนับสนุนหน่วยงานที่ทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะ โดยใช้ระบบ “คะแนน” ในการจัดสรรเงิน
5. ระบบเงินมัดจำคืนบรรจุภัณฑ์ (Deposit Refund Scheme – DRS) ผู้บริโภคจ่ายเงินมัดจำอย่างน้อย 0.25 ยูโรต่อขวด และรับเงินคืนเมื่อส่งคืนบรรจุภัณฑ์ โดยมีอัตราการส่งคืนบรรจุภัณฑ์ สูงกว่าร้อยละ 98
6. เงินอุดหนุนและสินเชื่อสีเขียว ผ่านโครงการความร่วมมือ JICE ระหว่าง 6 ธนาคารยุโรป รวมถึงธนาคาร KfW ของเยอรมนี เพื่อสนับสนุนการออกแบบ ผลิต และพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน มูลค่าโครงการรวมกว่า 2,700 ล้านยูโร

2.4.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบและโครงสร้างเชิงสถาบันของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีว่าด้วยการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียน

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีระบบการบริหารจัดการของเสียและเศรษฐกิจหมุนเวียนที่แบ่งความรับผิดชอบตามลำดับชั้นของรัฐบาล ได้แก่ ระดับประเทศ มลรัฐ และท้องถิ่น โดยมีหน่วยงานเอกชนร่วมดำเนินการภายใต้การกำกับของรัฐ

- <u>ระดับประเทศ</u>**:** กระทรวงสิ่งแวดล้อมฯ (BMUKN) มีหน้าที่หลักในการออกกฎหมาย นโยบาย และยุทธศาสตร์ระดับชาติ รวมถึงการประสานเพื่อให้กฎหมายระดับประเทศสอดคล้องกับกฎหมายต่างๆ ของสหภาพยุโรป ในขณะที่หน่วยงานสิ่งแวดล้อมแห่งเยอรมนี (UBA) ทำหน้าที่ด้านเทคนิคเชิงวิทยาศาสตร์ และการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การกำกับดูแลหรือบริหารระบบขึ้นทะเบียนต่างๆ
- <u>ระดับมลรัฐ</u>**:** ตามรัฐธรรมนูญ มลรัฐมีอำนาจร่วมกับรัฐบาลกลางในการออกและบังคับใช้กฎหมายด้านของเสีย ดูแลการอนุญาต ควบคุมการขนส่ง และจัดทำแผนบริหารจัดการของเสียประจำมลรัฐ รวมทั้งร่วมมือระหว่างมลรัฐเพื่อจัดการของเสียข้ามเขต
- <u>ระดับท้องถิ่น</u>**:** อำเภอและเทศบาลเป็นผู้ดำเนินงานโดยตรง เช่น เก็บและขนส่งขยะ การจัดตั้งศูนย์จัดการของเสีย หรือจุดรับคืนผลิตภัณฑ์ โดยสามารถดำเนินการเองหรือมอบหมายให้เอกชนได้
- <u>ภาคเอกชน</u>**:** เยอรมนีมีแนวโน้มในการมอบอำนาจให้หน่วยงานเอกชนหรือมูลนิธิ ในการดำเนินการตามกฎหมาย เพื่อลดปัญหาเรื่องความล่าช้าของการดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่รัฐ แต่ยังกำหนดให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานสิ่งแวดล้อมแห่งเยอรมนี

2.4.6 บทสรุป

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีในฐานะหนึ่งในประเทศผู้นำด้านการจัดการของเสียและการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ได้ออกกฎหมายเพื่อวางกรอบกฎหมายเรื่องการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับกว้าง (รัฐบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนและขยะ) และเมื่อเป็นการลงรายละเอียดสำหรับขยะในประเภทต่างๆ เช่น แบตเตอรี่ ขยะพลาสติก ขยะบรรจุภัณฑ์ ขยะอุปกรณ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ประเทศเยอรมนีจะออกกฎหมายเฉพาะแยกออกมาจากรัฐบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนและขยะ เช่น การออกรัฐบัญญัติบรรจุภัณฑ์ พระราชบัญญัติกองทุนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว รัฐบัญญัติอุปกรณ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น เพื่อกำหนดรายละเอียดการบังคับใช้กฎหมายให้ชัดเจนขึ้นและเสริมจากที่รัฐบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนและขยะกำหนด

การออกกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมักอยู่บนหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิตและการออกกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับกฎระเบียบที่ออกโดยสหภาพยุโรป โดยมักมอบอำนาจให้หน่วยงานเอกชนหรือมูลนิธิในการดำเนินการตามกฎหมายเช่นการดำเนินระบบขึ้นทะเบียน เพื่อลดปัญหาความล่าช้าของการดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่รัฐ แต่ยังกำหนดให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานรัฐพร้อมใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การสนับสนุนค่าซ่อมในบางส่วนเพื่อสร้างแรงจูงใจทางการเงินให้ผู้บริโภคเลือกที่จะซ่อมแซมและใช้ซ้ำผลิตภัณฑ์ การเก็บเงินมัดจำในบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มแบบใช้ครั้งเดียว หรือการเก็บภาษีพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว

2.5 เครือรัฐออสเตรเลีย (มลรัฐวิกตอเรียและมลรัฐนิวเซาท์เวลส์)

การตรากฎหมายที่กำหนดกรอบและแนวทางอย่างเป็นรูปธรรมมีบทบาทอย่างยิ่งในการผลักดันการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน อย่างไรก็ดี ในออสเตรเลียระดับสหพันธรัฐยังไม่มีการตรากฎหมายเฉพาะ

เกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน แต่ในระดับรัฐ มีการพัฒนากฎหมายที่มีความก้าวหน้าในเรื่องเศรษฐกิจหมุนเวียน ได้แก่ มลรัฐวิกตอเรีย (Victoria) และมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) โครงการนี้จึงมุ่งนำเสนอสาระสำคัญของนโยบายและกฎหมายของทั้งสองรัฐนี้

2.5.1 มลรัฐวิกตอเรีย (Victoria)

มลรัฐวิกตอเรียได้ตราพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน (การลดขยะและการรีไซเคิล) ปี 2021หรือ Circular Economy (Waste Reduction and Recycling) Act 2021 ขึ้น กฎหมายฉบับนี้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่สำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปยกระดับการจัดการขยะโดยมีสาระสำคัญดังนี้

2.5.1.1 การจัดตั้งและอำนาจของหน่วยงาน Recycling Victoria

หน่วยงาน Recycling Victoria จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2022 ถือเป็นหน่วยธุรกิจดำเนินการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียน เป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานภายใต้อำนาจของพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนการลดขยะและการรีไซเคิลปี 2021 (Circular Economy (Waste Reduction and Recycling) Act 2021) โดยมีตำแหน่ง Head, Recycling Victoria ที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 15 ของกฎหมายฉบับนี้ จากรายงานประจำปี 2023-2024 ของ Recycling Victoria ระบุว่า หน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานธุรกิจ (business unit) ภายใต้กรมพลังงาน สิ่งแวดล้อม และการดำเนินการด้านสภาพอากาศ (Department of Energy, Environment and Climate Action - DEECA) ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับกระทรวงของมลรัฐวิกตอเรีย

2.5.1.2 กองทุนเพื่อโครงการเศรษฐกิจหมุนเวียน

ระบบการเงินทั้งหมดของเศรษฐกิจหมุนเวียนในมลรัฐวิกตอเรียมีศูนย์กลางอยู่ที่กองทุนเพื่อความยั่งยืน ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการรวบรวมและจัดสรรงบประมาณ โดยแหล่งที่มาของรายได้หลักของกองทุนนี้มาจากภาษีขยะที่ส่งไปฝังกลบทั้งจากภาคเทศบาลและอุตสาหกรรม (Municipal and Industrial Waste Levy - MIWL) ซึ่งเป็นภาษีที่เรียกเก็บจากขยะทุกตันที่ถูกนำไปฝังกลบ กลไกภาษีขยะนี้ถือเป็นหัวใจสำคัญของระบบ เพราะมันสร้างวงจรที่ยั่งยืนในตัวเอง กล่าวคือ ปัญหาขยะได้สร้างรายได้โดยตรงเพื่อนำไปใช้ในการหาทางแก้ไขซึ่งทำให้ระบบการเงินนี้มีความมั่นคงและคาดการณ์ได้ ไม่ต้องพึ่งพางบประมาณแผ่นดินทั่วไป Sustainability Victoria เป็นผู้บริหารจัดการโครงการหลักๆ โดยมีศูนย์นวัตกรรมธุรกิจเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy Business Innovation Centre - CEBIC) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางครบวงจรในการให้การสนับสนุนภาคธุรกิจ โดยมีโครงการให้ทุนที่สำคัญ ได้แก่

1. กองทุนนวัตกรรมเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy Innovation Fund) สนับสนุนโครงการวิจัยและพัฒนาที่เกิดจากความร่วมมือ เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ลดการเกิดขยะและพัฒนารูปแบบธุรกิจหมุนเวียนใหม่ๆ โดยได้ให้ทุนสนับสนุนโครงการในด้านขยะอาหาร, สิ่งทอ และการออกแบบเชิงเศรษฐกิจหมุนเวียน

2. กองทุนสนับสนุนธุรกิจเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy Business Support Fund) มุ่งเป้าไปที่โครงการที่ช่วยป้องกันการเกิดขยะ ส่งเสริมการใช้ซ้ำ การผลิตซ้ำ และการเพิ่มมูลค่า

(upcycling) โดยมีสองสายการให้ทุนคือ "การระบุโอกาส" (Identification) สำหรับการศึกษาความเป็นไปได้ และ "การนำไปปฏิบัติ" (Implementation) สำหรับการขยายผลโซลูชัน

2.5.1.3 ประเภทขยะตามพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน 2021

พระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนฯ ไม่ได้ระบุรายการประเภทขยะทั้งหมดไว้โดยตรง แต่กำหนดกลุ่มขยะที่อยู่ภายใต้การควบคุมผ่านข้อบัญญัติหลักและอำนาจในการออกกฎข้อบังคับของหน่วยงานกำกับ โดยสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มหลัก ดังนี้

1. ขยะอันตราย (Hazardous Waste) แม้กฎหมาย CE Act มิได้ระบุลักษณะของขยะอันตรายโดยตรงแต่มีการอ้างอิงถึงอำนาจของหน่วยงานในการออกกฎข้อบังคับเพิ่มเติมภายใต้ มาตรา 183 เพื่อกำหนดประเภทขยะอันตรายที่ต้องอยู่ภายใต้การรายงานและควบคุมอย่างเข้มงวด

2. ขยะอิเล็กทรอนิกส์ (E-waste) ขยะอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-waste เป็นกลุ่มขยะที่ประกอบด้วยอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่หมดอายุการใช้งาน โดยมีสารพิษปนเปื้อน เช่น ตะกั่ว ปรอท และแคดเมียมแม้ CE Act มิได้บัญญัตินิยามของ E-waste ไว้อย่างชัดเจนในตัวบทหลัก แต่ใน มาตรา 4 ได้ให้นิยามของบริการ “waste, recycling or resource recovery service” ซึ่งรวมถึงการเก็บรวบรวมและจัดการขยะอันตรายและ E-waste

3. ขยะที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ในโครงการ Waste-to-Energy (Permitted Waste) โครงการ Waste-to-Energy (WtE) ได้รับการส่งเสริมภายใต้พระราชบัญญัตินี้ โดยเปิดโอกาสให้มีการใช้ขยะบางประเภทเพื่อการผลิตพลังงานในระดับที่ควบคุมได้ ทั้งนี้ CE Act ได้เพิ่มบทบัญญัติ Part 5A เพื่อรองรับ WtE Scheme โดยระบุให้ขยะที่นำไปเผาได้ต้องจัดอยู่ในประเภท “Permitted Waste”

4. ขยะชุมชนแบบสี่สายหลัก (Four-stream Household Waste) หนึ่งในมาตรการสำคัญของ CE Act คือการบังคับใช้ระบบแยกขยะ 4 ประเภทในครัวเรือนภายในปี 2030 โดยเทศบาลและเขตรีสอร์ตภูเขา (Alpine Resorts) ต้องให้บริการแยกเก็บขยะ 4 ประเภท ได้แก่ ขยะอินทรีย์จากอาหารและสวน (Food Organics and Garden Organics – FOGO), ขวดแก้ว (Glass), ขยะรีไซเคิลผสม (Mixed Recyclables เช่น กระดาษ พลาสติก โลหะ), ขยะทั่วไปที่เหลือใช้ (Residual Waste)

2.5.1.4 ขั้นของการจัดการขยะและหมุนเวียนทรัพยากร (Circular Economy Hierarchy)

บทบัญญัติมาตรา 8 มีบทบาทเป็นหลักการกำกับเชิงนโยบาย (policy-guiding principle) ที่ชี้นำการออกแบบ การผลิต การบริโภค และการจัดการขยะในทุกระดับของระบบเศรษฐกิจโดยเริ่มตั้งแต่การจัดการตั้งแต่ต้นทางซึ่งวางหลักไว้ในมาตรา 8(2) ถือเป็นการวางแนวทางการออกแบบและการผลิตที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการลดการใช้วัสดุดิบ การยืดอายุการใช้งานผลิตภัณฑ์และการตลาดอย่างมีความรับผิดชอบ อาทิ ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ลดการใช้วัสดุใหม่ (virgin materials), ผลิตสินค้าให้สามารถซ่อมแซม แบ่งปัน หรือใช้งานซ้ำได้, สื่อสารการตลาดโดยไม่สร้างความต้องการบริโภคเกินจำเป็น, สนับสนุนการใช้พลังงานหมุนเวียนและทรัพยากรทดแทน

2.5.1.5 การจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางของวงจรชีวิต (upstream management)

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดแนวทางสำคัญในการออกแบบและจัดการผลิตภัณฑ์และวัสดุต่างๆ ตั้งแต่ต้นทางของวงจรชีวิต (product life cycle) รวมถึงการส่งเสริมระบบซ่อม แบ่งปัน ใช้ซ้ำ (Repair, Share, Reuse) ดังนี้ การส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบ่งปัน (Sharing Economy) ไม่เพียงลดปริมาณขยะแต่ยังสร้างโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจระดับชุมชน เช่น การพัฒนาศูนย์ซ่อมแซมหรือตลาดแลกเปลี่ยนสินค้าโดยกลไกนี้สะท้อนแนวคิดการฟื้นคืนคุณค่า (Value Recovery) ของทรัพยากรอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน ทั้งนี้ ในมลรัฐวิกตอเรียมีศูนย์ซ่อมแซมและแลกเปลี่ยนของใช้ร่วมกับภาคประชาชนภายใต้โครงการ Sharing Hubs

2.5.1.6 การจัดการขยะกลางทาง (Midstream Waste Management)

มาตรา 59 ถึง 70 บัญญัติโครงการมัดจำคืนเงินค่าภาชนะซึ่งถือเป็นมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่พิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพสูงในการลดขยะบรรจุภัณฑ์ประเภทพลาสติกและกระป๋อง ลักษณะสำคัญของโครงการ คือ ผู้บริโภคจ่ายเงินมัดจำค่าภาชนะ ณ ตอนที่ซื้อสินค้า หลังจากบริโภคเสร็จ ผู้บริโภคสามารถนำขวด, กระป๋อง หรือภาชนะที่เข้าร่วมโครงการไปคืนและรับเงินมัดจำคืนได้ สร้างแรงจูงใจทางการเงินที่เอื้อต่อการเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค

2.5.1.7 การจัดการขยะปลายทาง (Downstream Waste Management)

กฎหมายฉบับนี้ได้ยอมรับว่าการจัดการขยะปลายทางยังคงเป็นสิ่งจำเป็นในบางกรณี แต่ต้องใช้เป็นทางเลือกสุดท้ายตามลำดับความสำคัญที่กฎหมายกำหนด ซึ่งบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะปลายทาง มาตรา 8(3)(f)–(g) วางลำดับความสำคัญของการจัดการขยะดยลำดับสุดท้าย คือ (f) Treatment การจัดการขยะเพื่อลดอันตราย เช่น การทำให้สารพิษไม่เป็นอันตราย และ (g) Disposal การกำจัดขั้นสุดท้าย เช่น การฝังกลบหรือเผาทำลายโดยไม่กู้คืนทรัพยากร สาระสำคัญของมาตรานี้คือ การวาง Disposal เป็นทางเลือกลำดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่ากฎหมายฉบับนี้ยอมรับการกำจัดเพียงเมื่อไม่มีทางเลือกอื่นที่ดีกว่า ทั้งนี้มาตรา 5(2)(b) กฎหมายกำหนดว่า หนึ่งในวัตถุประสงค์หลักคือ “to reduce the amount of waste and material sent to landfill or disposed of in another manner” ข้อความนี้แสดงจุดยืนของกฎหมายอย่างชัดเจนว่าต้องลดปริมาณขยะที่เข้าสู่กระบวนการกำจัดขั้นสุดท้ายให้มากที่สุด

2.5.1.8 การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มลรัฐวิกตอเรียมีกลไกทางกฎหมายที่เข้มงวด ตามมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน ค.ศ. 2021 ซึ่งเป็นกฎหมายกลางได้ให้อำนาจองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกข้อบังคับเพื่อกำหนดให้การจัดเก็บขยะอินทรีย์และเศษอาหาร (FOGO) เป็นบริการภาคบังคับสำหรับท้องถิ่น ทั้งนี้ นอกจากกองทุนที่เงินอุดหนุนจากรัฐบาลและการสนับสนุนสภาเทศบาล ยังมีกองทุนเพื่อความยั่งยืนที่จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่สภาเทศบาลและภาคธุรกิจเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่าน โดยมี Sustainability Victoria เป็นหน่วยงานหลักในการจัดสรรเงินทุนเหล่านี้ ตัวอย่างโครงการให้ทุนที่สำคัญ ได้แก่

1. Circular Economy Councils Fund สนับสนุนสภาเทศบาลในการลดขยะและเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน โดยรอบล่าสุดเสนอเงินทุน 30,000-100,000 ดอลลาร์ เพื่อช่วยให้สภาเทศบาลเพิ่มการใช้ผลิตภัณฑ์อินทรีย์รีไซเคิล

2. Victorian Circular Economy Recycling Modernisation Fund เป็นกองทุนร่วมระหว่างรัฐบาลรัฐและรัฐบาลกลาง เพื่อสนับสนุนโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการเพิ่มขีดความสามารถในการแปรรูปในประเทศ รวมถึง FOGO โดยมีรอบหนึ่งที่เสนอการสนับสนุนแบบ 1:1 สำหรับการลงทุนในเครื่องจักรเพื่อขจัดสิ่งปนเปื้อนใน FOGO

3. Regional Recycling Fund กองทุนมูลค่า 34.9 ล้านดอลลาร์ เพื่อลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานการรีไซเคิลและสร้างงานในภูมิภาค

2.5.1.9 โทษและบทลงโทษ

พระราชบัญญัติได้กำหนดโทษที่ครอบคลุมทั้งโทษทางแพ่ง (Civil penalties) และโทษทางอาญา (criminal offences) เพื่อสร้างกลไกการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงแค่การแนะนำเชิงสมัครใจ ทั้งนี้ยังมีคำสั่งเผยแพร่ข้อมูลการละเมิด (Adverse Publicity Orders) และนโยบายการบังคับใช้แบบผสมผสาน (hybrid enforcement) โดยมีสาระดังนี้

ประการที่ 1 โทษทางแพ่ง (Civil Penalties) ภายใต้มาตรา 136 กฎหมายให้อำนาจในการกำหนดค่าปรับทางแพ่งในกรณีที่มีการฝ่าฝืนข้อกำหนดต่าง ๆ ของรัฐบัญญัติ อาทิ การไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการรายงานข้อมูล, การละเมิดเงื่อนไขการอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมรีไซเคิล, การละเมิดมาตรฐานหรือแนวทางการให้บริการที่กำหนดโดย Recycling Victoria

ประการที่ 2 โทษทางอาญา (Criminal Offences) มาตรา 137–138 กำหนดให้การกระทำบางประเภทที่ฝ่าฝืนกฎหมายถือเป็นความผิดทางอาญา ได้แก่ การให้ข้อมูลเท็จหรือทำเอกสารเท็จต่อหน่วยงานรัฐ, การกีดกันหรือขัดขวางการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ Recycling Victoria, การดำเนินกิจกรรมที่ต้องได้รับอนุญาตโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย บทลงโทษทางอาญาอาจรวมถึงการจำคุกในกรณีความผิดร้ายแรง การปรับทางอาญาในจำนวนที่สูงมาก การลงโทษทางอาญาเสริม เช่น การห้ามประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ

ประการที่ 3 คำสั่งเผยแพร่ข้อมูลการละเมิด (Adverse Publicity Orders) กลไกพิเศษคำสั่งเผยแพร่ข้อมูลการละเมิดซึ่งศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนเผยแพร่ข้อมูลการกระทำผิดและการลงโทษที่ได้รับในสื่อสาธารณะ ประกาศขอโทษหรือชี้แจงต่อสาธารณชนและแสดงแผนการแก้ไขและการปฏิบัติตามต่อไป กลไกนี้มีผลกระทบต่อชื่อเสียงทางธุรกิจอย่างรุนแรง และเป็นมาตรการป้องปรามที่มีประสิทธิภาพกว่าค่าปรับเพียงอย่างเดียว

ประการที่ 4 การบังคับใช้แบบผสมผสาน (Hybrid enforcement) นัยสำคัญของโทษในกฎหมายนี้ การที่พระราชบัญญัตินี้ใช้ทั้งโทษทางแพ่ง ทางอาญา และ Adverse Publicity สะท้อนการวางนโยบายการบังคับใช้แบบผสมผสาน (hybrid enforcement) ซึ่งมีข้อดี คือ สามารถเลือกใช้โทษที่เหมาะสม

ตามลักษณะและความร้ายแรงของการกระทำผิด ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการตระหนักถึงต้นทุนทางสังคมและทางเศรษฐกิจของการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และสร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติตามกฎหมาย (compliance culture) ในอุตสาหกรรมการจัดการขยะและรีไซเคิล

2.5.1.10 บทวิเคราะห์ข้อเสนอสำหรับประเทศไทย

ประเทศไทยควรพิจารณาการมีพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนโดยเฉพาะ หรือปรับปรุงกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ให้ครอบคลุมหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างชัดเจน ตั้งแต่วัตถุประสงค์ หลักการพื้นฐาน ลำดับขั้นการจัดการขยะและหมุนเวียนทรัพยากร (Circular Economy Hierarchy) และการจัดการตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง จนถึงปลายทาง ประเทศไทยควรจัดตั้งหน่วยงานกลางระดับชาติที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงในการขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน คล้ายกับ "Recycling Victoria" หน่วยงานนี้มีบทบาทในการพัฒนายุทธศาสตร์ แผนโครงสร้างพื้นฐาน การกำหนดมาตรฐาน จัดการระบบข้อมูลกลาง และกำกับดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย รวมไปถึงการจัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน และควรกำหนดให้ผู้ผลิตและผู้ออกแบบมีความรับผิดชอบในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เอื้อต่อเศรษฐกิจหมุนเวียน (Eco-Design) เช่น การใช้วัสดุที่รีไซเคิลได้ ความทนทาน การซ่อมแซมได้ง่าย ลดการใช้วัสดุที่ไม่จำเป็น และการสื่อสารข้อมูลผลิตภัณฑ์อย่างโปร่งใส สนับสนุนการพัฒนาศูนย์ซ่อมแซมและแลกเปลี่ยนของใช้ (Sharing Hubs) ในระดับชุมชน ที่เน้นการออกแบบเพื่อลดการเกิดขยะ เพื่อการยืดอายุผลิตภัณฑ์และการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2.5.2 มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales)

ในยุคที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากขยะพลาสติกทวีความรุนแรง มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) ในฐานะรัฐที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดในออสเตรเลีย ได้ตระหนักถึงความเร่งด่วนของปัญหานี้ จึงได้ตราพระราชบัญญัติลดพลาสติกและเศรษฐกิจหมุนเวียน ค.ศ. 2021 (Plastic Reduction and Circular Economy Act 2021) ขึ้นเพื่อปฏิรูประบบการจัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จภายใต้หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

2.5.2.1 วัตถุประสงค์และหลักการของกฎหมาย

พระราชบัญญัติฯ กำหนดวัตถุประสงค์หลักไว้ใน มาตรา 3 ได้แก่ การปกป้องสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของมนุษย์ การส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน และการรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ตลอดวงจรชีวิต นอกจากนี้ มาตรา 3(2) ยังระบุหลักการพื้นฐานของเศรษฐกิจหมุนเวียน เช่น การให้คุณค่ากับทรัพยากรการลดการใช้วัสดุใหม่และการหมุนเวียนวัสดุในระบบเศรษฐกิจเพื่อลดความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพมนุษย์

2.5.2.2 การจัดการขยะที่แหล่งกำเนิด (ต้นทาง - Source Management) การตัดวงจรปัญหาตั้งแต่เริ่มต้น

หัวใจสำคัญของการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพคือการลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นตั้งแต่แรก มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ได้กำหนดมาตรการเชิงรุกหลายประการเพื่อจัดการกับปัญหานี้ที่ต้นทาง

ประการที่ 1 การห้ามใช้พลาสติกบางชนิด (Prohibited Plastic Items) มาตรการห้ามใช้พลาสติกบางชนิดถือเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญและเป็นการแทรกแซงโดยตรงที่สุดภายใต้พระราชบัญญัติลดพลาสติกและเศรษฐกิจหมุนเวียน ค.ศ. 2021 รายการพลาสติกต้องห้ามตามกฎหมาย (Schedule 1)

1. ถุงพลาสติกน้ำหนักเบา (Lightweight Plastic Bags) ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 2(1) หมายถึงถุงที่มีหูหิ้ว ทำจากพลาสติก และมีความหนา ณ ส่วนใดส่วนหนึ่งของถุง 35 ไมครอนหรือน้อยกว่า (ไม่รวมถุงกั้น เช่น ถุงใส่ผักผลไม้สด หรือถุงขยะ)

2. หลอดพลาสติก ช้อนส้อมพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Plastic Single-use Straws, Stirrers, Cutlery) มาตรา 3(1)(a)-(c) เช่น หลอดดูดเครื่องดื่ม ไม้คนเครื่องดื่ม และช้อน ส้อม มีดพลาสติก ที่ออกแบบมาเพื่อใช้ครั้งเดียว (รวมถึงสปอร์คและตะเกียบ)

3. ภาชนะบริการอาหารที่ทำจากโฟมโพลีสไตรีนแบบขยายตัว (Expanded Polystyrene - EPS) มาตรา 4(1) หมายถึงสิ่งของพลาสติกที่ทำจาก EPS ทั้งหมดหรือบางส่วน ที่ใช้สำหรับบรรจุหรือเสิร์ฟอาหารหรือเครื่องดื่ม เช่น ถ้วย ชาม จาน กล่องอาหาร EPS

ประการที่ 2 การกำหนดมาตรฐานการออกแบบ (Design Standards) มาตรการกำหนดภายใต้พระราชบัญญัตินี้เป็นอีกหนึ่งกลไกเชิงรุกที่สำคัญยิ่ง ซึ่งมุ่งเน้นการจัดการกับปัญหาขยะตั้งแต่ขั้นตอนแรกสุดของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่การออกแบบ เช่น การเพิ่มศักยภาพในการใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ การรีไซเคิลหรือการแปรรูปซ้ำ (Increasing potential for re-use, recovery, recycling, processing or reprocessing) ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของเศรษฐกิจหมุนเวียน มาตรฐานการออกแบบจะมุ่งเน้นให้ผลิตภัณฑ์สามารถถูกนำกลับมาใช้ซ้ำได้หลายครั้งหรือหากไม่สามารถใช้ซ้ำได้ ก็ต้องง่ายต่อการนำวัสดุกลับคืนมาเพื่อรีไซเคิลหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ลดอุปสรรคในกระบวนการเหล่านี้ มาตรา 8(1)(b)

ประการที่ 3 ความรับผิดชอบของเจ้าของตราสินค้า (Brand Owner Responsibilities) กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจนให้แก่เจ้าของตราสินค้า (brand owner) กำหนดให้เจ้าของตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ที่ควบคุม (regulated product) ซึ่งหมายถึงผลิตภัณฑ์หรือส่วนของผลิตภัณฑ์ที่ถูกกำหนดโดยกฎระเบียบตามส่วนที่ 3) ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการดูแลผลิตภัณฑ์ข้อกำหนดเหล่านี้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง แต่ครอบคลุมตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่การคิดค้นไปจนถึงการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งาน โดยมาตรา 13(1)(a) ระบุอย่างชัดเจนว่าข้อกำหนดการดูแลผลิตภัณฑ์นี้รวมถึงการพัฒนา (development) การออกแบบ (design) การสร้างสรรค์ (creation) การผลิต (production) การประกอบ (assembly) การจัดหา (supply) การใช้หรือการใช้ซ้ำ (use or re-use) การนำกลับคืน (recovery) การรีไซเคิล (recycling) หรือการกำจัด (disposal) ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุม

2.5.2.3 การจัดการขยะระหว่างการใช้งานและการรวบรวมกลางทาง (Mid-stream Management) ส่งเสริมการใช้ซ้ำและระบบรวบรวมที่มีประสิทธิภาพ

การส่งเสริมการยืดอายุผลิตภัณฑ์ เพื่อลดความต้องการในการผลิตสินค้าใหม่และลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นก่อนเวลาอันควร มาตรา 13(2)(i) ได้ระบุถึงการส่งเสริมการบำรุงรักษา (maintenance) การแบ่งปัน

(sharing) การซ่อมแซม (repair) การปรับปรุงสภาพใหม่ (refurbishment) หรือการอัปเกรด (upgrade)" ผลิตภัณฑ์ การบำรุงรักษาและการซ่อมแซม เป็นการสนับสนุนให้ผู้บริโภคสามารถดูแลรักษาและซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ที่ชำรุดได้ แทนที่จะทิ้งแล้วซื้อใหม่ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เอื้อต่อการซ่อม (design for repair) และการเข้าถึงชิ้นส่วนอะไหล่และบริการซ่อมแซม

2.5.2.4 การจัดการขยะที่ปลายทาง (ปลายทาง - End-of-life Management) เปลี่ยนขยะเป็นทรัพยากร

ผู้ที่นำผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดควรมีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อผลิตภัณฑ์นั้นกลายเป็นขยะ การนำกลับคืน (Recovery) และการรีไซเคิล (Recycling) มาตรา 13(2)(d) ระบุอย่างชัดเจนถึงความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับ "การใช้ซ้ำ การผลิตซ้ำ การนำกลับคืน (recovery) การรีไซเคิล (recycling) การรับคืน (take-back) การใช้ หรือการกำจัด" ผลิตภัณฑ์หรือทรัพยากรจากผลิตภัณฑ์นั้น การ "นำกลับคืน" ในที่นี้มีความหมายกว้าง อาจรวมถึงการนำพลังงานกลับคืนมาใช้ (energy recovery) ในกรณีที่ไม่สามารถรีไซเคิลวัสดุได้ แต่เป้าหมายหลักยังคงเป็นการ "รีไซเคิล" วัสดุเพื่อนำกลับมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ซึ่งช่วยลดความต้องการใช้วัสดุใหม่ (virgin materials) และลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปฝังกลบ เจ้าของตราสินค้าอาจต้องมีบทบาทในการสนับสนุนหรือจัดตั้งระบบการรวบรวมและคัดแยกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้วัสดุสามารถเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การแปรรูปหรือการแปรรูปซ้ำ (Processing or Reprocessing) นอกจากการรีไซเคิลแบบดั้งเดิมแล้ว ข้อกำหนดนี้ยังอาจรวมถึงการนำวัสดุที่ใช้แล้วไปผ่านกระบวนการ "แปรรูป" หรือ "แปรรูปซ้ำ" เพื่อให้ได้วัตถุดิบตั้งต้นหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าสูงขึ้น (upcycling) หรืออย่างน้อยก็สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นได้ (downcycling) การส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการแปรรูปซ้ำจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้สามารถจัดการกับวัสดุที่หลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น และการป้องกันหรือลดการกำจัดขยะที่ผิดกฎหมายตามมาตรา 13(2)(f) ยังเน้นย้ำถึงความรับผิดชอบในการป้องกันหรือลดการกำจัดขยะที่ผิดกฎหมายซึ่งหมายความว่าเจ้าของตราสินค้าต้องมีส่วนร่วมในการสร้างระบบที่ทำให้ผู้บริโภคสามารถกำจัดผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วได้อย่างถูกต้องและสะดวก ลดโอกาสที่ผลิตภัณฑ์เหล่านั้นจะถูกทิ้งอย่างไม่เหมาะสมหรือกลายเป็นขยะในสิ่งแวดล้อม

2.5.2.5 การจัดการขยะและรีไซเคิลในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หนึ่งในการปฏิรูปที่สำคัญและส่งผลกระทบวงกว้างที่สุดคือการออกกฎหมายบังคับให้มีการรวบรวมขยะอินทรีย์จากเศษอาหารและสวน (Food Organics and Garden Organics หรือ FOGO) ทั่วทั้งรัฐ FOGO ครอบคลุมขยะที่สามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพ รัฐสภาของ NSW ได้ผ่านกฎหมายที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งต้องจัดให้มีบริการรวบรวมขยะ FOGO สำหรับทุกครัวเรือนภายใน วันที่ 1 กรกฎาคม 2030 นอกจากนี้ ยังมีข้อบังคับสำหรับภาคธุรกิจและสถาบันต่างๆ เช่น ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านอาหาร และโรงพยาบาลจะต้องเริ่มใช้บริการแยกขยะเศษอาหาร (Food Organics หรือ FO) และเพื่อให้แน่ใจว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ได้ รัฐบาล NSW ได้จัดตั้ง กองทุน FOGO (FOGO Fund) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.5.2.6 บทลงโทษ

ตามมาตรา 15 เจ้าของตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ที่ควบคุม (regulated product) มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการดูแลผลิตภัณฑ์หรือเป้าหมายที่กำหนดขึ้นโดยกฎหมายหรือโดยรัฐมนตรี หากเจ้าของตราสินค้าไม่ปฏิบัติตามจะถือเป็นความผิดและมีบทลงโทษ โดยกำหนดอัตราโทษสูงสุดสำหรับบรรษัท (corporation) ไว้ที่ 4,000 หน่วยโทษ ทั้งนี้ ปัจจุบัน 1 หน่วยโทษ (penalty unit) มีค่าเท่ากับ $110 หรือประมาณ 2,300 บาท ดังนั้น 4,000 หน่วยโทษจะเท่ากับ 9.2 ล้านบาท และสำหรับบุคคลธรรมดา (individual) ไว้ที่ 1,000 หน่วยโทษ (2.3 ล้านบาท) นอกจากนี้ หากเป็นความผิดต่อเนื่อง (continuing offence) ยังมีโทษปรับเพิ่มเติมรายวันสำหรับบรรษัทอีกวันละ 400 หน่วยโทษ และสำหรับบุคคลธรรมดาอีกวันละ 100 หน่วยโทษ จนกว่าจะมีการแก้ไขการกระทำผิดนั้น อย่างไรก็ตาม มาตรา 15(2) ได้กำหนดข้อต่อสู้ (defense) ไว้ว่า หากจำเลยสามารถพิสูจน์ได้ว่า ณ เวลาที่ถูกกล่าวหาว่าไม่ปฏิบัติตามนั้น ตนได้ถือครองแผนปฏิบัติการที่ได้รับอนุมัติ (approved action plan) สำหรับข้อกำหนดการดูแลผลิตภัณฑ์นั้น และได้ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการดังกล่าวรวมถึงเงื่อนไข (ถ้ามี) ที่หน่วยงานกำกับดูแลกำหนดไว้ในแผนนั้น ก็จะไม่ถือเป็นความผิด และตามมาตรา 17 เจ้าของตราสินค้ามีหน้าที่ต้องยื่นรายงานต่อหน่วยงานกำกับดูแลภายใน 3 เดือนหลังสิ้นสุดปีงบประมาณ รายงานดังกล่าวต้องจัดทำในรูปแบบและวิธีการที่หน่วยงานกำกับดูแลอนุมัติ และต้องมีข้อมูลตามที่กฎระเบียบกำหนด หากไม่ยื่นรายงานตามกำหนด จะมีความผิดและมีบทลงโทษสูงสุดสำหรับบรรษัท 4,000 หน่วยโทษ และสำหรับบุคคลธรรมดา 1,000 หน่วยโทษ พร้อมโทษปรับรายวันสำหรับความผิดต่อเนื่อง

2.5.3 บทสรุป

แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ได้กลายเป็นหัวใจสำคัญของนโยบายการจัดการทรัพยากรและลดขยะในประเทศออสเตรเลีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมลรัฐวิกตอเรียและมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ซึ่งทั้งสองรัฐได้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นผ่านการออกกฎหมายเฉพาะเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงนี้ แม้จะมีเป้าหมายร่วมกันในการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน แต่ทั้งสองรัฐกลับมีแนวทางและกลยุทธ์ที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดโดยมลรัฐวิกตอเรียเน้นการวางรากฐานและการมีส่วนร่วมผ่าน Recycling Victoria กฎหมาย Circular Economy (Waste Reduction and Recycling) Act 2021 ของมลรัฐวิกตอเรีย สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการสร้างการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว โดยมุ่งเน้นไปที่การวางนโยบาย การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อเศรษฐกิจหมุนเวียน หัวใจสำคัญของแนวทางนี้คือการจัดตั้ง Recycling Victoria ขึ้นเป็นหน่วยงานกลางที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแลและขับเคลื่อนนโยบายด้านนี้ ลักษณะเด่นของแนวทางแบบวิกตอเรียคือ Bottom-up governance หรือการบริหารจัดการจากล่างขึ้นบน ซึ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาคธุรกิจ ชุมชนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป ในการกำหนดทิศทางและร่วมกันแก้ไขปัญหา Recycling Victoria ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้ประสานงาน สร้างความร่วมมือและส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมในการจัดการขยะและการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ กฎหมาย

จึงมีลักษณะเป็นการวางระบบเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนโดยไม่ได้มุ่งเน้นการบังคับใช้กฎระเบียบที่เข้มงวดในทันที แต่เน้นการสร้างความเข้าใจ การให้ความรู้และการสนับสนุนให้เกิดการปรับตัวในระยะยาว

ในทางตรงกันข้าม มลรัฐนิวเซาท์เวลส์มุ่งเน้นการควบคุมและแก้ไขปัญหาเร่งด่วน ผ่านกฎหมาย Plastic Reduction and Circular Economy Act 2021 No 31 เลือกใช้แนวทางที่เน้นการดำเนินการอย่างรวดเร็วและเด็ดขาด โดยมุ่งเป้าไปที่การควบคุมผลิตภัณฑ์พลาสติกและผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสูงในทันที ลักษณะเด่นของแนวทางแบบนิวเซาท์เวลส์คือ Command and control regulation หรือการกำกับดูแลแบบสั่งการและควบคุม ซึ่งมีการกำหนดข้อห้ามที่ชัดเจนสำหรับผลิตภัณฑ์พลาสติกบางประเภท เช่น พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง รวมถึงกำหนดบทลงโทษที่เข้มงวดสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม แนวทางนี้เน้นการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ผลิตและผู้บริโภคในระยะสั้น แม้ว่ากฎหมายนี้จะมีการกล่าวถึงเศรษฐกิจหมุนเวียนในภาพรวม แต่จุดเน้นหลักอยู่ที่การลดผลกระทบจากพลาสติกที่เป็นปัญหาเร่งด่วน ทั้งนี้ สรุปความแตกต่างที่สำคัญ มลรัฐวิกตอเรียมีการวางรากฐานนโยบายและการวางแผนระยะยาวเพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ครอบคลุมผ่านหน่วยงานกลาง (Recycling Victoria) ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลเชิงนโยบายและส่งเสริมความร่วมมือ เน้นการมีส่วนร่วมและการสร้างระบบจากฐานราก (Bottom-up governance) แต่มลรัฐนิวเซาท์เวลส์มีการควบคุมและลดผลกระทบจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมอย่างพลาสติกในทันที

2.6 ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติว่าเป็นประเทศต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยและการพัฒนาระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในภูมิภาคเอเชีย ปัจจัยแรงกดดันเชิงภูมิศาสตร์อันประกอบด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กับความหนาแน่นของประชากรและการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองส่งผลให้ญี่ปุ่นเผชิญกับวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงในทศวรรษ 1960-1970 โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหามลพิษทางอากาศ น้ำเสีย และวิกฤตการจัดการขยะจากการขยายตัวของเมืองในเขตเทศบาลในช่วงกลางทศวรรษ 1980 จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น ความหนาแน่นของประชากร และการบริโภคจำนวนมาก ทำให้เทศบาลของญี่ปุ่นประสบปัญหาในการแก้ไขและจัดการกับปัญหาขยะ ตามรายงานของกระทรวงสิ่งแวดล้อมญี่ปุ่น (2023) ประเทศญี่ปุ่นได้ดำเนินการจัดการกับปัญหาขยะมูลฝอยและการรีไซเคิลผ่านการปฏิรูปกฎหมายอย่างเป็นระบบ โดยในปี ค.ศ. 1991 มีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ” (Act on the Promotion of Effective Utilization of Resources) ซึ่งเป็นฐานกฎหมายสำคัญในการส่งเสริมการรีไซเคิลในระยะแรก

จากสภาวะวิกฤตดังกล่าว รัฐบาลญี่ปุ่นได้ริเริ่มพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ผ่านการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบสนองต่อพลวัตทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นใหม่ จุดเปลี่ยนที่สำคัญในเชิงนโยบายเกิดขึ้นเมื่อประเทศญี่ปุ่นประกาศใช้พระราชบัญญัติสร้างสังคมแห่งการหมุนเวียนทรัพยากร

(Fundamental Act for the Establishment of a Sound Material-Cycle Society) ในปี ค.ศ. 2000 ซึ่งถือเป็นกฎหมายที่วางรากฐานสำหรับการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศญี่ปุ่น และถือเป็นรากฐานของนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ของญี่ปุ่นในระดับชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนผ่านจากระบบเศรษฐกิจแบบเส้นตรง (linear economy) ไปสู่ระบบที่ทรัพยากรสามารถใช้ซ้ำหมุนเวียน และจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

2.6.1 นโยบายเกี่ยวกับการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียน

2.6.1.1 แผนแม่บทฉบับที่ 5 ว่าด้วยการสร้างสังคมหมุนเวียนทรัพยากร (The 5th Fundamental Plan for Establishing a Sound Material-Cycle Society)

รัฐบาลญี่ปุ่นตระหนักถึงข้อจำกัดของโครงสร้างเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 20 ที่เน้นการผลิต การบริโภค และการกำจัดทรัพยากรจำนวนมหาศาล ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น ความหลากหลายของขยะที่ยากต่อการจัดการ ปัญหามลพิษรุนแรง รวมถึงการขาดแคลนพื้นที่ฝังกลบ โดยในช่วงปลายศตวรรษ ญี่ปุ่นต้องเผชิญกับปริมาณขยะมหาศาลกว่า 450 ล้านตันต่อปี ขณะเดียวกัน พบว่ามีการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่เพียงร้อยละ 10 เท่านั้น ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่วิกฤตด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับชาติและระดับโลก เพื่อแก้ไขวิกฤตดังกล่าว รัฐบาลญี่ปุ่นได้ตรากฎหมายแม่บทว่าด้วยการสร้างสังคมหมุนเวียนทรัพยากร (Fundamental Law for Establishing a Sound Material-Cycle Society) ในปี ค.ศ. 2000 และตามมาตรา 15 ของกฎหมายฯ รัฐบาลได้จัดทำ “แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยสังคมหมุนเวียนทรัพยากร” (Fundamental Plan for Establishing a Sound Material-Cycle Society) ฉบับแรกในปี ค.ศ. 2003 โดยมีสถานะเป็นนโยบายระดับชาติระยะ 5 ปี แผนนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการผลักดันแนวคิดสังคมหมุนเวียนทรัพยากร (Sound Material-Cycle Society: SMCS หรือ Circular Economy – CE ในงานวิจัยนี้) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ รวมถึงการริเริ่ม “แผนพื้นฐานการส่งเสริม 3R” (3R Initiative) เพื่อกระตุ้นการลดใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการรีไซเคิล (Recycle) ในภาคเอกชน ตลอดจนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีด้านการจัดการทรัพยากร

ในปัจจุบัน แผนแม่บทฯ ฉบับที่ 5 ว่าด้วยการสร้างสังคมหมุนเวียนทรัพยากร (The 5th Fundamental Plan for Establishing a Sound Material-Cycle Society) ได้รับการอนุมัติโดยคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม ค.ศ. 2024 เพื่อกำหนดทิศทางการหมุนเวียนทรัพยากรและการจัดการขยะในช่วง 5 ปีข้างหน้าของญี่ปุ่น เป้าหมายหลักของแผนฉบับที่ 5 คือการขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนซึ่งจะสนับสนุนการบรรลุเศรษฐกิจที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์และเป็นมิตรกับธรรมชาติ การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม การส่งเสริมธุรกิจหมุนเวียน และการฟื้นฟูท้องถิ่น แผนดังกล่าวกำหนดกรอบแนวทางพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่

(1) การเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์และเศรษฐกิจเชิงบวกต่อธรรมชาติ

(2) การหมุนเวียนทรัพยากรตลอดวงจรชีวิตด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงผู้ผลิตและผู้รีไซเคิล

(3) การสร้างระบบหมุนเวียนทรัพยากรระดับท้องถิ่นและภูมิภาคที่หลากหลาย

(4) การเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการหมุนเวียนทรัพยากรและการจัดการขยะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ

(5) การหมุนเวียนทรัพยากรระหว่างประเทศและการส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการรีไซเคิลและการจัดการขยะ

แผนฉบับที่ 5 นี้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาที่สำคัญจากแผนฉบับก่อนหน้าที่มุ่งเน้นเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม ไปสู่การบูรณาการมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงแห่งชาติเข้าด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับ **การจัดตั้งคณะรัฐมนตรีเศรษฐกิจหมุนเวียนและนโยบายเร่งรัดการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนที่ได้รับการอนุมัติในเดือนธันวาคม 2024**

2.6.1.2 ยุทธศาสตร์การหมุนเวียนทรัพยากรสำหรับพลาสติก (Resource Circulation Strategy for Plastics)

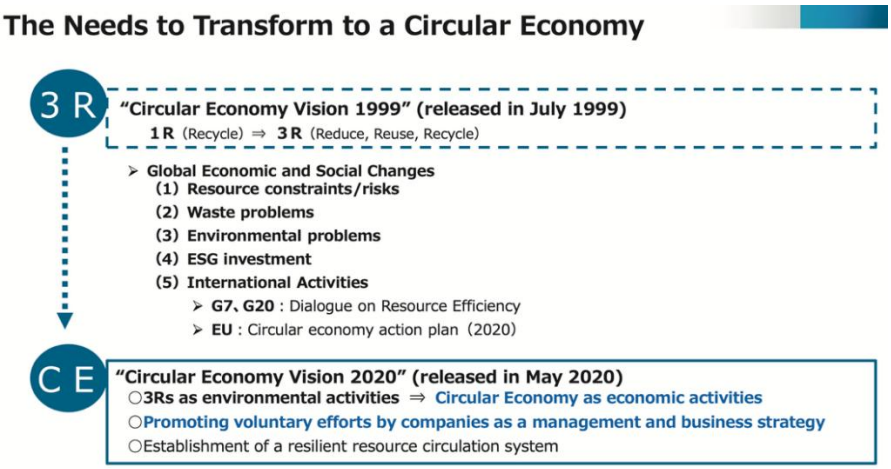
รัฐบาลญี่ปุ่นได้ประกาศใช้ “ยุทธศาสตร์การหมุนเวียนทรัพยากรสำหรับพลาสติก” (Resource Circulation Strategy for Plastics) ในปี ค.ศ. 2019 โดยมีหลักการพื้นฐานคือ “3Rs + Renewable” ได้แก่ การลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การรีไซเคิล (Recycle) และการส่งเสริมการใช้วัสดุที่ผลิตจากทรัพยากรหมุนเวียน (Renewable) ยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นหนึ่งในกลไกภายใต้กรอบการดำเนินงานตาม Basic Act for Establishing a Sound Material-Cycle Society (Act No. 110 of 2000) เป้าหมายหลักของยุทธศาสตร์นี้ คือ การลดขยะพลาสติกและส่งเสริมการใช้พลาสติกชีวภาพ ภายในปี ค.ศ. 2030 และออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่หรือรีไซเคิลได้ทั้งหมดภายในปี ค.ศ. 2025

เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ประเทศญี่ปุ่นได้ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากรสำหรับพลาสติก (Act on Promotion of Resource Circulation for Plastics, Act No. 60 of 2021) ซึ่งมีผลบังคับใช้ในเดือนเมษายน ค.ศ. 2022 โดยกฎหมายฉบับนี้กำหนดบทบาทของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกให้มีหน้าที่ในการดำเนินการหมุนเวียนทรัพยากรตลอดห่วงโซ่ผลิตภัณฑ์พลาสติก ตั้งแต่การออกแบบเพื่อรีไซเคิล (Design for Recycling) การรวบรวมแยกประเภท ไปจนถึงการใช้ซ้ำ การแปรรูป และการใช้ประโยชน์จากพลังงาน นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้จัดทำ Roadmap for Bioplastics Introduction เพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีพลาสติกชีวภาพ การใช้วัสดุจากทรัพยากรชีวมวล (biomass-based materials) และการขยายตลาดผลิตภัณฑ์พลาสติกทดแทน โดยอาศัยกลไกส่งเสริม เช่น การจัดซื้อภาครัฐตามกฎหมาย Green Purchasing Law (Act No. 100 of 2000) ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน ยุทธศาสตร์การหมุนเวียนทรัพยากรสำหรับพลาสติกจึงถือเป็นนโยบายระดับชาติที่ผสานมาตรการด้านกฎหมาย เศรษฐศาสตร์ และเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในสังคมญี่ปุ่น

2.6.1.3 วิสัยทัศน์เศรษฐกิจหมุนเวียน ค.ศ. 2020 (Circular Economy Vision 2020)

วิสัยทัศน์เศรษฐกิจหมุนเวียน ค.ศ. 2020 เป็นเครื่องมือเชิงนโยบายที่รัฐบาลญี่ปุ่นใช้เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและทิศทางการดำเนินนโยบายระดับชาติในการเปลี่ยนผ่านจากระบบเศรษฐกิจเชิงเส้น (Linear Economy) ไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยวิสัยทัศน์ฉบับนี้สืบเนื่องมาจากประสบการณ์การดำเนินนโยบายภายใต้วิสัยทัศน์ฉบับแรกในปี ค.ศ. 1999 ซึ่งมุ่งเน้นการลดปริมาณขยะและส่งเสริมหลักการ 3Rs ได้แก่ การลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการรีไซเคิล (Recycle)

จากบริบทของโลกที่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และปัญหาขยะพลาสติกในทะเลเป็นวาระสำคัญระดับโลก ในบริบทเฉพาะของประเทศญี่ปุ่น ความท้าทายมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้น ในฐานะประเทศอุตสาหกรรมที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรธรรมชาติและต้องพึ่งพาการนำเข้าทรัพยากรจากต่างประเทศเป็นหลัก รัฐบาลญี่ปุ่นจึงกำหนดแนวทางเชิงยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพด้าน "การหมุนเวียนทรัพยากรภายในประเทศ" (domestic resource circulation) อย่างเป็นระบบทั้งในมิติของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม และการปรับเปลี่ยนระบบการผลิต **เศรษฐกิจหมุนเวียนจึงไม่ได้เป็นเพียงกลไกการลดขยะหรือกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมเท่านั้น หากแต่กลายเป็น “ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจแห่งศตวรรษที่ 21”** ที่สามารถหลอมรวมเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจเข้ากับการอนุรักษ์ทรัพยากรและการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล

ที่มา: Ministry of Economy, Trade and Industry (Japan), *Circular Economy in Japan*, December 2024, https://cdnw8.eu-japan.eu/sites/default/files/imce/METI%20Mr.%20Tanaka%20—_Circular%20Economy%20in%20Japan.pdf

รูปที่ 2-1 วิสัยทัศน์เศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศญี่ปิ่น จาก 3R (1999) สู่ CE (2020)

2.6.2 กฎหมายพื้นฐานของญี่ปุ่นว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียน

พัฒนาการของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในประเทศญี่ปุ่นมีจุดเริ่มต้นจาก **พระราชบัญญัติการจัดการขยะและการทำความสะอาดสาธารณะ (Waste Management and Public**

Cleansing Law, Act No. 137 of 1970) ซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม รวมถึงการควบคุมผลกระทบจากขยะต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ถือเป็นกฎหมายพื้นฐานที่วางรากฐานระบบการจัดการขยะในระดับชุมชนอย่างเป็นระบบ

1) พระราชบัญญัติการจัดการขยะและการทำความสะอาดสาธารณะ (Waste Management and Public Cleansing Law, Act No. 137 of 1970) เป็นกฎหมายหลักของญี่ปุ่นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการจัดการขยะ ป้องกันมลพิษ และรักษาความสะอาดสาธารณะเพื่อคุ้มครองสุขภาพประชาชนและสิ่งแวดล้อม กฎหมายฉบับนี้จัดทำขึ้นในช่วงที่ญี่ปุ่นเผชิญปัญหามลพิษจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วในทศวรรษ 1960 และได้รับการแก้ไขหลายครั้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้ กฎหมายกำหนดให้จำแนกขยะออกเป็นสองประเภทหลัก ได้แก่ ขยะทั่วไป (General Waste) ซึ่งเป็นขยะจากครัวเรือนและธุรกิจขนาดเล็ก และขยะอุตสาหกรรม (Industrial Waste) หลักการสำคัญของกฎหมายคือการกำหนดความรับผิดชอบตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle) โดยสำหรับขยะทั่วไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการจัดเก็บ ขนส่ง และกำจัด ในขณะที่ประชาชนมีหน้าที่ลดและแยกขยะ ส่วนขยะอุตสาหกรรมนั้น ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ก่อกำเนิดขยะมีความรับผิดชอบโดยตรงตลอดกระบวนการจัดการ โดยสามารถดำเนินการเองหรือมอบหมายให้ผู้ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาตโดยแบ่งเป็นใบอนุญาตสำหรับการเก็บและขนส่ง และใบอนุญาตสำหรับการกำจัด ทั้งขยะทั่วไปและขยะอุตสาหกรรม

2) พระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Act on the Promotion of Effective Utilization of Resources 1991) เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างสังคมที่ยั่งยืนผ่านการลดการใช้ทรัพยากร การนำกลับมาใช้ใหม่ และการรีไซเคิล ถือเป็นกฎหมายพื้นฐานที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ของญี่ปุ่น โดยกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้บริโภค และรัฐบาลมีบทบาทร่วมกันในการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน กฎหมายกำหนดหลักการสำคัญ 3 ประการตามหลัก 3Rs และกำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการตามหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) โดยกฎหมายจำแนกผลิตภัณฑ์และวัสดุที่ต้องควบคุมเป็น 3 ประเภท คือ ผลิตภัณฑ์ที่กำหนด (Specified Products) ซึ่งผู้ผลิตต้องออกแบบให้ใช้ทรัพยากรน้อยลง มีอายุการใช้งานยาวนาน และรีไซเคิลได้ง่าย วัสดุที่กำหนด (Specified By-products) ซึ่งเป็นวัสดุพลอยได้จากกระบวนการผลิตที่ผู้ประกอบการต้องลดปริมาณและนำกลับมาใช้ประโยชน์ และชิ้นส่วนที่กำหนด (Specified Recyclable Resources) ซึ่งผู้ผลิตต้องเก็บรวบรวมและรีไซเคิล การจำแนกนี้ช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายมีความชัดเจนและกำหนดมาตรการที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังส่งเสริมการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยรัฐบาลสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการรีไซเคิล การใช้วัสดุทดแทน และการผลิตที่สะอาด รวมทั้งให้การสนับสนุนทางการเงินและสิ่งจูงใจทางภาษีแก่ผู้ประกอบการ นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการสร้างความตระหนักรู้แก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดโครงการรณรงค์และให้

ความรู้แก่ประชาชน ส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนการแยกขยะเพื่อการรีไซเคิลในระดับครัวเรือน

3) พระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อมพื้นฐาน (Basic Act on the Environment, Act No. 91 of 1993) เป็นกฎหมายแม่บทด้านสิ่งแวดล้อมของญี่ปุ่นที่กำหนดหลักการและทิศทางพื้นฐานสำหรับนโยบายสิ่งแวดล้อมของประเทศอย่างครอบคลุม กฎหมายกำหนดหลักการพื้นฐาน 3 ประการ คือ หลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อรุ่นต่อไป หลักการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต้องคำนึงถึงการรักษาสมดุลกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และหลักความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างประเทศในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมโลก กฎหมายกำหนดความรับผิดชอบของภาคส่วนต่างๆ อย่างชัดเจนและกำหนดมาตรการสำคัญหลายประการ ได้แก่ มาตรฐานสิ่งแวดล้อม การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการขนาดใหญ่ การสนับสนุนเทคโนโลยีสะอาดและการผลิตบริโภคที่ยั่งยืน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรพัฒนาเอกชน การให้ข้อมูลสิ่งแวดล้อมแก่สาธารณะ และความร่วมมือระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม กฎหมายฉบับนี้ได้รับการแก้ไขหลายครั้ง โดยเฉพาะการแก้ไขในปี ค.ศ. 2018 ได้เพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมสังคมคาร์บอนต่ำ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน กฎหมายนี้ทำงานร่วมกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมเฉพาะด้านอื่น ๆ เพื่อสร้างระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

4) พระราชบัญญัติพื้นฐานว่าด้วยการสร้างสังคมหมุนเวียนทรัพยากร (Basic Act for Establishing a Sound Material-Cycle Society) ในปี ค.ศ. 2000 รัฐบาลญี่ปุ่นได้ยกระดับกรอบนโยบายด้านการจัดการทรัพยากรและขยะในระดับชาติ โดยการตรา ซึ่งถือเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่มีความสำคัญในการกำหนดกรอบนโยบายระดับชาติเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรและขยะอย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้าง “สังคมที่มีการหมุนเวียนทรัพยากร” (Sound Material-Cycle Society) อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงสังคมที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า ลดการเกิดขยะและจัดการขยะที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม โดยวางหลักว่าต้องมีการป้องกันหรือลดวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ไม่ให้กลายเป็นขยะให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเน้นการใช้ทรัพยากรให้นานที่สุด การใช้ซ้ำ และลดการกำจัดขยะ พร้อมทั้งบัญญัติให้ผู้ผลิตมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการผลิตภัณฑ์ของตนตลอดวงจรชีวิตภายใต้หลักการ 3R ได้แก่ การลดขยะ(Reduce) การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการรีไซเคิล (Recycle) และมีจุดเน้นที่การนำทรัพยากรกลับมาใช้ในระบบเศรษฐกิจระหว่างช่วงกลางของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนหลังการบริโภคก่อนเข้าสู่การกำจัดขั้นสุดท้าย โดยกำหนดว่า “ทรัพยากรหมุนเวียนต้องถูกนำมาใช้ในลักษณะหมุนเวียนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้” ทั้งนี้ กฎหมายฉบับนี้ได้วางหลักลำดับขั้นของการจัดการขยะ (Waste Management Hierarchy) ซึ่งเป็นแนวทางพื้นฐานสำหรับการสร้างสังคมหมุนเวียนวัสดุ ดังนี้

1. การลดการเกิดขยะ(Waste Reduction)
2. การใช้ซ้ำของวัสดุ (Reuse of Materials)
3. การรีไซเคิล (Recycling)

4. การแปลงเป็นพลังงาน (Energy Recovery)
5. การกำจัดอย่างเหมาะสม (Proper Disposal)

2.6.3 กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน

เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายกรอบว่าด้วยการจัดการทรัพยากรและขยะของประเทศญี่ปุ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อข้อจำกัดในแต่ละภาคส่วนได้อย่างเหมาะสม รัฐบาลญี่ปุ่นจึงได้ตรากฎหมายเฉพาะด้าน (sector-specific legislation) ขึ้นเพื่อรองรับการดำเนินงานในเชิงลึกตามประเภทของผลิตภัณฑ์และขยะโดยกฎหมายเหล่านี้มุ่งเน้นการบริหารจัดการตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (product life cycle) และการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ผลิตตามหลัก Extended Producer Responsibility (EPR) อย่างเป็นระบบ โดยกฎหมายที่สำคัญเรียงตามลำดับปีที่มีผลบังคับใช้ มีดังต่อไปนี้

1) พระราชบัญญัติส่งเสริมการคัดแยกและการรีไซเคิลภาชนะและบรรจุภัณฑ์ (Act on the Promotion of Sorted Collection and Recycling of Containers and Packaging, Act No. 112 of 1995) เป็นกฎหมายเฉพาะที่มุ่งเน้นการจัดการบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วซึ่งเป็นขยะที่มีปริมาณมากและเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในญี่ปุ่น กฎหมายกำหนดความรับผิดชอบของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างชัดเจนตามหลักการ EPR โดยผู้บริโภคมีหน้าที่คัดแยกบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว ทำความสะอาด และส่งมอบให้รัฐบาลท้องถิ่น กฎหมายฉบับนี้มอบอำนาจให้เทศบาลจัดทำแผนการเก็บรวบรวมขยะบรรจุภัณฑ์แบบแยกประเภท (Municipal Sorted Collection Plan) รัฐบาลท้องถิ่นมีหน้าที่จัดเก็บ คัดแยกเพิ่มเติม และส่งมอบให้ผู้ประกอบการที่รับผิดชอบการรีไซเคิล ส่วนผู้ประกอบการซึ่งรวมถึงผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ ผู้นำเข้า และผู้ใช้บรรจุภัณฑ์ในการจำหน่ายสินค้า มีหน้าที่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายและดำเนินการรีไซเคิลโดยจ่ายค่าธรรมเนียมให้แก่องค์กรรีไซเคิลหรือดำเนินการเอง กฎหมายครอบคลุมภาชนะและบรรจุภัณฑ์หลายประเภท เช่น ขวดแก้ว ขวด PET บรรจุภัณฑ์กระดาษ บรรจุภัณฑ์พลาสติก และกระป๋องโลหะ โดยแต่ละประเภทมีวิธีการคัดแยกและรีไซเคิลที่แตกต่างกันตามลักษณะของวัสดุ

2) กฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Home Appliance Recycling Law หรือ Act on Recycling of Specified Kinds of Home Appliances, Act No. 97 of 1998 มีผลบังคับใช้ปี 2001) เป็นกฎหมายเฉพาะที่มุ่งเน้นการจัดการเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนที่หมดอายุการใช้งาน กฎหมายครอบคลุมเครื่องใช้ไฟฟ้า 4 ประเภทหลัก ได้แก่ เครื่องปรับอากาศ ทีวี ตู้เย็น (รวมตู้แช่แข็ง) และเครื่องซักผ้า (รวมเครื่องอบผ้า) ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ขนาดใหญ่ที่มีส่วนประกอบมีค่าและอาจมีสารอันตราย กฎหมายกำหนดความรับผิดชอบตามหลักการ EPR โดยผู้บริโภคมีหน้าที่ส่งมอบเครื่องใช้ไฟฟ้าที่หมดอายุการใช้งานให้แก่ผู้ค้าปลีกและชำระค่าธรรมเนียมการรีไซเคิลและค่าขนส่ง ผู้ค้าปลีกมีหน้าที่รับคืนเครื่องใช้ไฟฟ้าเก่าจากผู้บริโภคและส่งมอบให้ผู้ผลิต ส่วนผู้ผลิตและผู้นำเข้ามีหน้าที่รับคืนเครื่องใช้ไฟฟ้าเก่า ดำเนินการรีไซเคิลตามมาตรฐานที่กำหนด และบรรลุเป้าหมายอัตราการรีไซเคิลสำหรับแต่ละประเภทผลิตภัณฑ์

3) พระราชบัญญัติรีไซเคิลอาหาร (Food Recycling Act หรือ Act on Promotion of Recycling of Food Residues, Act No. 116 of 2000 มีผลบังคับใช้ปี 2001) เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการจัดการเศษอาหารและขยะจากอาหารอย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดให้ผู้ประกอบการที่ก่อกำเนิดเศษอาหาร เช่น ธุรกิจผลิตอาหาร โรงแรมและภัตตาคาร ร้านค้าปลีก และโรงอาหาร มีหน้าที่ลดปริมาณเศษอาหารที่เกิดขึ้น นำเศษอาหารกลับมาใช้ประโยชน์ และบรรลุเป้าหมายอัตราการรีไซเคิลที่กำหนด กฎหมายส่งเสริมการนำเศษอาหารกลับมาใช้ประโยชน์ 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ การผลิตอาหารสัตว์ (Feed) โดยแปรรูปเศษอาหารให้เป็นอาหารสำหรับสัตว์เลี้ยง สัตว์ปีก และสัตว์น้ำ การผลิตปุ๋ยหมัก (Fertilizer) โดยนำเศษอาหารมาหมักเป็นปุ๋ยอินทรีย์สำหรับเกษตรกรรม และการผลิตพลังงาน (Energy Recovery) โดยนำเศษอาหารมาผลิตก๊าซชีวภาพหรือเผาเพื่อผลิตพลังงานความร้อนและไฟฟ้า กฎหมายกำหนดเป้าหมายอัตราการรีไซเคิลที่แตกต่างกันตามประเภทธุรกิจ โดยผู้ประกอบการที่ก่อกำเนิดเศษอาหารมากกว่า 100 ตันต่อปีต้องจัดทำแผนการลดและรีไซเคิลเศษอาหาร รายงานผลการดำเนินงานต่อรัฐบาลเป็นประจำ และบรรลุเป้าหมายอัตราการรีไซเคิลที่กำหนดไว้อย่างน้อยร้อยละ 85 สำหรับธุรกิจผลิตอาหาร ร้อยละ 50 สำหรับธุรกิจค้าปลีกอาหาร และร้อยละ 50 สำหรับธุรกิจโรงแรมและภัตตาคาร กฎหมายส่งเสริมการสร้างวงจรอาหารที่ยั่งยืน (Food Recycling Loop) โดยเชื่อมโยงผู้ก่อกำเนิดเศษอาหาร ผู้ประกอบการรีไซเคิล และเกษตรกร เช่น การนำเศษอาหารจากร้านอาหารมาผลิตปุ๋ยหมัก แล้วนำปุ๋ยไปใช้ในไร่นาของเกษตรกร และนำผลผลิตทางการเกษตรกลับมาใช้ในร้านอาหารเดิม กฎหมายฉบับนี้ได้รับการแก้ไขในปี ค.ศ. 2007 เพื่อเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้และขยายขอบเขตผู้ประกอบการที่ต้องปฏิบัติตาม ทำให้ญี่ปุ่นสามารถเพิ่มอัตราการรีไซเคิลเศษอาหารได้อย่างมีนัยสำคัญ ลดปริมาณเศษอาหารที่ต้องฝังกลบหรือเผา สร้างมูลค่าเพิ่มจากเศษอาหาร และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

4) พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว (Green Purchasing Act หรือ Act on Promoting Green Purchasing, Act No. 100 of 2000 มีผลบังคับใช้ปี 2001) กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่นำร่องในการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว โดยต้องจัดทำนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พิจารณาเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีฉลากสิ่งแวดล้อม ผลิตจากวัสดุรีไซเคิล มีประสิทธิภาพการใช้พลังงานสูง ใช้ทรัพยากรน้อย และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่หรือรีไซเคิลได้ง่าย รวมทั้งรายงานผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี รัฐบาลกำหนดรายการผลิตภัณฑ์และบริการที่แนะนำให้จัดซื้อจัดจ้าง (Specified Procurement Items) ซึ่งครอบคลุมหลายประเภท เช่น กระดาษรีไซเคิล เครื่องใช้สำนักงานที่ประหยัดพลังงาน ยานพาหนะที่มีประสิทธิภาพการใช้เชื้อเพลิงสูงหรือใช้พลังงานทางเลือก วัสดุก่อสร้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และบริการที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีการปรับปรุงและเพิ่มรายการเป็นประจำ กฎหมายส่งเสริมให้ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวโดยสมัครใจ รัฐบาลจัดทำแนวทางและให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ผลิตพัฒนาและผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น กฎหมายยังส่งเสริมการติดฉลากสิ่งแวดล้อม (Eco-labeling) เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถระบุและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้ง่ายขึ้น รวมทั้งสนับสนุนการเผยแพร่

ข้อมูลสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์อย่างโปร่งใส กฎหมายฉบับนี้ได้รับการแก้ไขเพื่อขยายขอบเขตผลิตภัณฑ์และบริการที่แนะนำให้จัดซื้อจัดจ้าง เพิ่มเกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อม และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ผลจากการบังคับใช้กฎหมาย หน่วยงานภาครัฐของญี่ปุ่นจัดซื้อจัดจ้างผลิตภัณฑ์สีเขียวในสัดส่วนที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ช่วยสร้างตลาดและกระตุ้นให้ภาคเอกชนพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน และเป็นแบบอย่างสำคัญในการใช้อำนาจการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบายสิ่งแวดล้อม

5) พระราชบัญญัติรีไซเคิลวัสดุก่อสร้าง (Construction Material Recycling Act หรือ Act on Recycling of Construction Materials, Act No. 104 of 2000 มีผลบังคับใช้ปี 2002) เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการจัดการขยะจากการก่อสร้างและการรื้อถอนอาคารซึ่งเป็นขยะที่มีปริมาณมากที่สุดประเภทหนึ่งในญี่ปุ่น กฎหมายกำหนดให้มีการแยกและรีไซเคิลวัสดุก่อสร้าง 3 ประเภทหลัก ได้แก่ คอนกรีต ไม้ และแอสฟัลต์คอนกรีต โดยผู้รับเหมาก่อสร้างและผู้รื้อถอนอาคารต้องแยกวัสดุเหล่านี้ในสถานที่ก่อสร้างหรือรื้อถอน และส่งมอบให้ผู้ประกอบการรีไซเคิลที่ได้รับอนุญาต กฎหมายกำหนดความรับผิดชอบของภาคส่วนต่างๆ อย่างชัดเจน โดยเจ้าของโครงการมีหน้าที่แจ้งแผนการรื้อถอนและรีไซเคิลต่อหน่วยงานราชการก่อนเริ่มงาน เลือกใช้ผู้รับเหมาที่มีความสามารถในการแยกและรีไซเคิลวัสดุ และตรวจสอบให้แน่ใจว่าวัสดุได้รับการรีไซเคิลอย่างเหมาะสม ผู้รับเหมาก่อสร้างมีหน้าที่แยกวัสดุก่อสร้างตามประเภท ส่งมอบให้ผู้ประกอบการรีไซเคิล รายงานผลการดำเนินงานให้เจ้าของโครงการและหน่วยงานราชการ และออกแบบอาคารใหม่ให้รื้อถอนและรีไซเคิลได้ง่าย ส่วนผู้ประกอบการรีไซเคิลต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด มีเครื่องมือและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแปรรูปวัสดุก่อสร้าง และบรรลุมาตรฐานคุณภาพของวัสดุรีไซเคิล กฎหมายส่งเสริมการใช้วัสดุรีไซเคิลจากงานก่อสร้างในโครงการใหม่ เช่น การนำคอนกรีตที่บดแล้วกลับมาใช้เป็นวัสดุเทพื้นฐาน การนำไม้ที่รื้อถอนมาแปรรูปเป็นเฟอร์นิเจอร์หรือวัสดุอื่น และการนำแอสฟัลต์คอนกรีตมารีไซเคิลเป็นวัสดุปูถนน รัฐบาลกำหนดมาตรฐานคุณภาพสำหรับวัสดุรีไซเคิลเพื่อให้มั่นใจว่าสามารถนำกลับมาใช้ได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ กฎหมายกำหนดให้โครงการก่อสร้างหรือรื้อถอนที่มีพื้นที่เกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (เช่น อาคารที่มีพื้นที่ 80 ตารางเมตรขึ้นไป สำหรับการรื้อถอน) ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการแยกและรีไซเคิลอย่างเคร่งครัด

6) พระราชบัญญัติการรีไซเคิลรถยนต์สิ้นสภาพ (End-of-Life Vehicle Recycling Law หรือ Act on Recycling of End-of-Life Vehicles, Act No. 87 of 2002 มีผลบังคับใช้เต็มรูปแบบปี 2005) เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการจัดการรถยนต์ที่หมดอายุการใช้งานอย่างเป็นระบบและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากรถยนต์ประกอบด้วยวัสดุหลายประเภท รวมทั้งสารอันตรายที่ต้องจัดการอย่างเหมาะสม กฎหมายกำหนดความรับผิดชอบตามหลักการ EPR โดยเจ้าของรถมีหน้าที่ส่งมอบรถยนต์สิ้นสภาพให้แก่ผู้รับซื้อรถเก่าหรือศูนย์รับรถสิ้นสภาพที่ได้รับอนุญาต และชำระค่าธรรมเนียมการรีไซเคิล (Recycling Fee) ล่วงหน้าเมื่อซื้อรถใหม่หรือเมื่อส่งมอบรถสิ้นสภาพ ผู้ค้ารถยนต์และศูนย์บริการมีหน้าที่รับคืนรถสิ้นสภาพจากเจ้าของ ถอดชิ้นส่วนที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ระบายน้ำมันและของเหลวต่างๆ และส่งมอบให้ผู้รื้อถอนที่ได้รับอนุญาต ผู้รื้อถอน (Dismantler) มีหน้าที่ถอดชิ้นส่วนที่มีค่าและสามารถนำกลับมาใช้ได้ เช่น เครื่องยนต์

ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และยาง รวมทั้งถอดและจัดการสารอันตราย เช่น น้ำมันเครื่อง สารทำความเย็นในเครื่องปรับอากาศ และแบตเตอรี่ แล้วส่งมอบซากรถให้ผู้บดย่อย (Shredder) ส่วนผู้ผลิตรถยนต์มีหน้าที่รับผิดชอบการรีไซเคิลเศษซากที่เหลือจากการบดย่อย โดยเฉพาะ 3 ประเภทหลัก ได้แก่ ถุงลมนิรภัย (Airbag) สารทำความเย็นในเครื่องปรับอากาศ และเศษซากจากการบดย่อย (Automobile Shredder Residue: ASR) ซึ่งประกอบด้วยพลาสติก ยาง โฟม และวัสดุอื่น ๆ ที่เหลือหลังจากแยกโลหะออกแล้ว กฎหมายกำหนดเป้าหมายอัตราการรีไซเคิลที่เพิ่มขึ้นเป็นระยะ โดยผู้ผลิตรถยนต์ต้องบรรลุอัตราการรีไซเคิลและการนำกลับมาใช้ประโยชน์จาก ASR อย่างน้อยร้อยละ 70 ในปี ค.ศ. 2005 และเพิ่มเป็นร้อยละ 95 ในปี ค.ศ. 2015 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ผู้ผลิตต้องพัฒนาเทคโนโลยีการรีไซเคิล ออกแบบรถยนต์ให้รื้อถอนและรีไซเคิลได้ง่าย ลดการใช้วัสดุที่ยากต่อการรีไซเคิล และใช้วัสดุรีไซเคิลในการผลิตรถยนต์ใหม่ กฎหมายกำหนดให้มีระบบติดตามรถยนต์สิ้นสภาพด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อป้องกันการทิ้งรถอย่างผิดกฎหมายและสร้างความมั่นใจว่ารถทุกคันได้รับการรีไซเคิลอย่างเหมาะสม ค่าธรรมเนียมการรีไซเคิลที่เจ้าของรถจ่ายจะถูกเก็บรักษาไว้ในกองทุนพิเศษและจ่ายให้แก่ผู้ผลิตเมื่อดำเนินการรีไซเคิลเสร็จสิ้น

7) พระราชบัญญัติส่งเสริมการรีไซเคิลเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ขนาดเล็ก (Act on Promotion of Recycling of Small Waste Electrical and Electronic Equipment หรือ Small Home Appliance Recycling Act, Act No. 57 of 2012 มีผลบังคับใช้ปี 2013) เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการกู้คืนโลหะมีค่าและโลหะหายาก (Rare Metals) จากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ขนาดเล็กที่หมดอายุการใช้งาน เช่น โทรศัพท์มือถือ กล้องดิจิทัล เครื่องเล่นเกม อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ขนาดเล็ก เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวขนาดเล็ก และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ที่ไม่อยู่ในขอบเขตของกฎหมายรีไซเคิลเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนฉบับเดิม กฎหมายครอบคลุมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ขนาดเล็กประมาณ 28 ประเภท ซึ่งมีส่วนประกอบที่มีค่า เช่น ทองคำ เงิน ทองแดง และโลหะหายาก เช่น ลิเธียม แทนทาลัม และอินเดียม ที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ กฎหมายกำหนดความรับผิดชอบของภาคส่วนต่าง ๆ โดยรัฐบาลท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการจัดเก็บรวบรวมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ขนาดเล็กจากประชาชน โดยจัดตั้งจุดรับอุปกรณ์ในสถานที่สาธารณะ เช่น ศูนย์ราชการ โรงเรียน และห้างสรรพสินค้า ประชาชนมีหน้าที่ส่งมอบอุปกรณ์ที่หมดอายุการใช้งานให้แก่รัฐบาลท้องถิ่นหรือจุดรับที่กำหนดโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ผู้ประกอบการรีไซเคิลที่ได้รับการรับรองมีหน้าที่รับอุปกรณ์จากรัฐบาลท้องถิ่น ดำเนินการแยกชิ้นส่วนและกู้คืนโลหะมีค่าด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม จัดการสารอันตรายอย่างปลอดภัย และบรรลุมาตรฐานการรีไซเคิลที่กำหนด ส่วนผู้ผลิตและผู้จำหน่ายมีหน้าที่ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้รีไซเคิลได้ง่าย ระบุข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุและวิธีการรีไซเคิล และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมอุปกรณ์เก่า เช่น การจัดให้มีจุดรับคืนในร้านค้า กฎหมายนี้มุ่งส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีการรีไซเคิลขั้นสูงเพื่อกู้คืนโลหะมีค่าและโลหะหายากอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรัฐบาลให้การสนับสนุนทางการเงินและทางเทคนิคแก่ผู้ประกอบการที่พัฒนาเทคโนโลยีการรีไซเคิลนวัตกรรมใหม่

8) พระราชบัญญัติการหมุนเวียนทรัพยากรพลาสติก (Plastic Resource Circulation Act หรือ Act on Promotion of Resource Circulation for Plastics, Act No. 60 of 2021 มีผลบังคับใช้เต็มรูปแบบปี 2022) เป็นกฎหมายล่าสุดที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหามลพิษพลาสติกอย่างครอบคลุม โดยกำหนดกรอบการจัดการพลาสติกตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่การออกแบบ การผลิต การใช้งาน ไปจนถึงการจัดการหลังใช้งาน กฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากรพลาสติก ลดการใช้พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง เพิ่มการใช้พลาสติกชีวภาพและพลาสติกรีไซเคิล และลดขยะพลาสติกที่รั่วไหลสู่สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะมหาสมุทร กฎหมายกำหนดหลักการสำคัญ 3R+Renewable ได้แก่ การลดการใช้พลาสติก (Reduce) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse) การรีไซเคิล (Recycle) และการใช้วัสดุทดแทนที่ยั่งยืน (Renewable) เช่น พลาสติกชีวภาพและวัสดุอื่นที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กฎหมายกำหนดความรับผิดชอบของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างชัดเจน โดยผู้ผลิตพลาสติกและผลิตภัณฑ์พลาสติกมีหน้าที่ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ใช้พลาสติกน้อยลง รีไซเคิลได้ง่าย และใช้วัสดุทดแทนที่ยั่งยืน ผู้ค้าปลีกและธุรกิจบริการมีหน้าที่ลดการแจกพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น ช้อนส้อมพลาสติก หลอดดูด และถุงพลาสติก โดยต้องคิดค่าบริการหรือเสนอทางเลือกอื่น ผู้บริโภคมีหน้าที่ลดการใช้พลาสติกที่ไม่จำเป็น เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และคัดแยกขยะพลาสติกเพื่อการรีไซเคิล ส่วนรัฐบาลมีหน้าที่จัดทำแผนพื้นฐานว่าด้วยการหมุนเวียนทรัพยากรพลาสติก กำหนดเป้าหมายการลดและรีไซเคิล ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี และสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชน กฎหมายกำหนดมาตรการสำคัญหลายประการ ได้แก่ การห้ามหรือจำกัดการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้งบางประเภท โดยเฉพาะในธุรกิจบริการ เช่น ร้านอาหาร โรงแรม และร้านสะดวกซื้อ ซึ่งต้องลดการแจกฟรีและเสนอทางเลือกอื่น การส่งเสริมการออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม (Eco-design) โดยกำหนดแนวทางสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์พลาสติกให้ใช้วัสดุน้อยลง มีน้ำหนักเบา ทนทาน รีไซเคิลได้ง่าย และใช้พลาสติกรีไซเคิลหรือพลาสติกชีวภาพ การส่งเสริมการเก็บรวบรวมและรีไซเคิลพลาสติกอย่างมีประสิทธิภาพ โดยขยายระบบการเก็บแยกขยะพลาสติกในครัวเรือนและสถานประกอบการ การพัฒนาเทคโนโลยีการรีไซเคิลขั้นสูง เช่น การรีไซเคิลทางเคมี (Chemical Recycling) กฎหมายกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น การลดปริมาณการใช้พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้งร้อยละ 25 ภายในปี ค.ศ. 2030 การเพิ่มอัตราการรีไซเคิลพลาสติกเป็นร้อยละ 60 ภายในปี ค.ศ. 2030 และการใช้พลาสติกรีไซเคิลและพลาสติกชีวภาพประมาณ 2 แสนตันภายในปี ค.ศ. 2030 รัฐมนตรีมีอำนาจออกคำแนะนำและคำสั่งให้ผู้ประกอบการที่ใช้พลาสติกมากเกินสมควรต้องจัดทำแผนการลดและรีไซเคิล

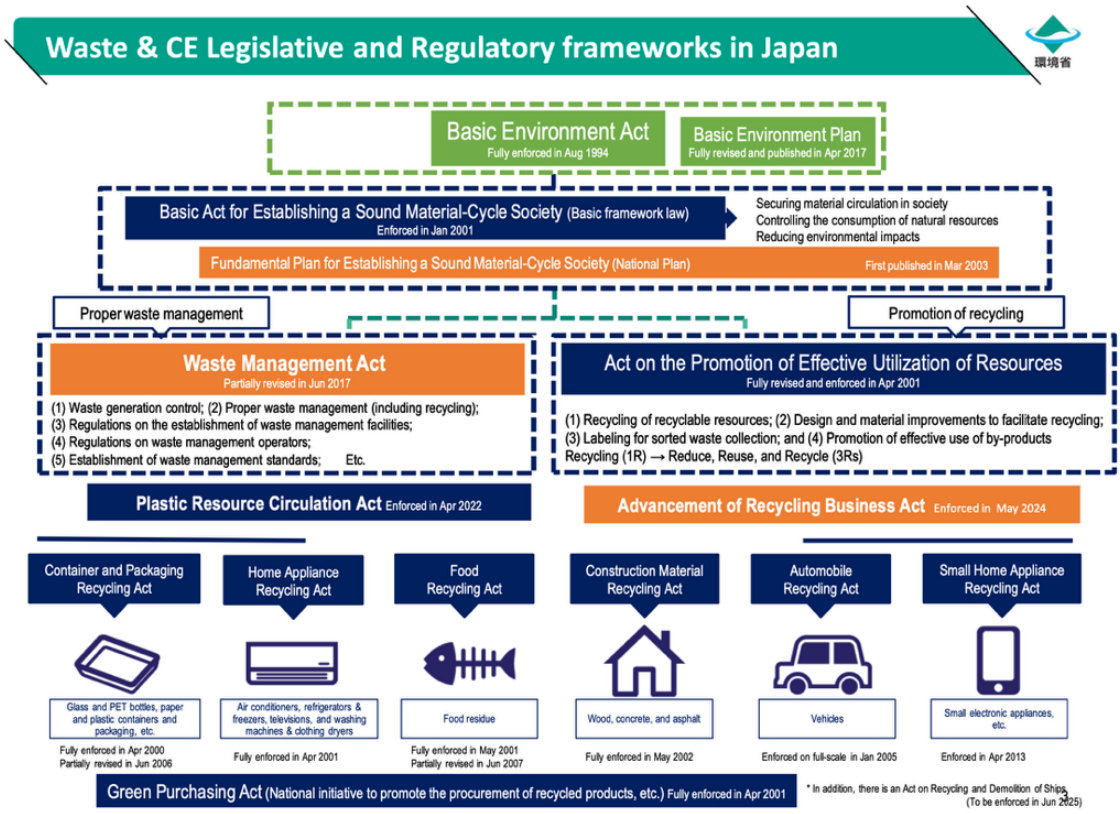
9) พระราชบัญญัติส่งเสริมธุรกิจรีไซเคิล (Advancement of Recycling Business Act หรือ Act on the Advancement of the Recycling Business, 2024) เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมรีไซเคิลของญี่ปุ่นให้มีความแข็งแกร่งและแข่งขันได้ในระดับสากล กฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการลงทุนในเทคโนโลยีการรีไซเคิลขั้นสูง ส่งเสริมนวัตกรรมและการวิจัยพัฒนาด้านการรีไซเคิล เพิ่มมูลค่าเพิ่มจากวัสดุรีไซเคิล และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมรีไซเคิลกับห่วงโซ่อุปทานของภาคการผลิต รัฐบาลมีหน้าที่จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมรีไซเคิล ให้การ

สนับสนุนทางการเงินผ่านเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและเงินอุดหนุนสำหรับการลงทุนในเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกการรีไซเคิล ให้สิ่งจูงใจทางภาษีแก่ผู้ประกอบการที่ลงทุนในอุตสาหกรรมรีไซเคิล และอำนวยความสะดวกในการขออนุญาตและลดข้อจำกัดทางกฎระเบียบสำหรับผู้ประกอบการรีไซเคิลที่มีมาตรฐาน ผู้ประกอบการรีไซเคิลมีหน้าที่พัฒนาและนำเทคโนโลยีการรีไซเคิลที่มีประสิทธิภาพสูงมาใช้ ปรับปรุงคุณภาพของวัสดุรีไซเคิลให้ตรงตามความต้องการของตลาด ร่วมมือกับผู้ผลิตในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัสดุรีไซเคิล และเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพและแหล่งที่มาของวัสดุรีไซเคิลอย่างโปร่งใส ส่วนผู้ผลิตและภาคอุตสาหกรรมมีหน้าที่เพิ่มการใช้วัสดุรีไซเคิลในกระบวนการผลิต ร่วมมือกับผู้ประกอบการรีไซเคิลในการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานแบบหมุนเวียน และระบุข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณวัสดุรีไซเคิลที่ใช้ในผลิตภัณฑ์

10) พระราชบัญญัติรีไซเคิลและการรื้อถอนเรือ (Act on Recycling and Demolition of Ships, 2025) เป็นกฎหมายฉบับล่าสุดที่มุ่งเน้นการจัดการเรือที่หมดอายุการใช้งานอย่างปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเรือประกอบด้วยวัสดุมีค่าจำนวนมากและมีสารอันตราย เช่น แอสเบสตอส สารกันเพลิง PCBs น้ำมัน และโลหะหนัก กฎหมายกำหนดความรับผิดชอบของภาคส่วนต่างๆ โดยเจ้าของเรือต้องจัดทำบัญชีรายการวัสดุอันตราย (Inventory of Hazardous Materials: IHM) แจ้งแผนการรื้อถอนต่อหน่วยงานราชการ เลือกใช้อู่รื้อถอนที่ได้รับอนุญาต และชำระค่าธรรมเนียมการรีไซเคิล ผู้ประกอบการอู่รื้อถอนเรือต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐบาล มีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีระบบการจัดการสารอันตรายที่เข้มงวด มีมาตรการคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยสำหรับแรงงาน และแยกวัสดุเพื่อการรีไซเคิลอย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายกำหนดมาตรฐานสำหรับการรื้อถอนเรืออย่างปลอดภัย กำหนดเป้าหมายอัตราการรีไซเคิลอย่างน้อยร้อยละ 90 ของน้ำหนักเรือ ครอบคลุมวัสดุหลัก เช่น เหล็กและเหล็กกล้า โลหะที่ไม่ใช่เหล็ก อุปกรณ์เครื่องจักร และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศตามอนุสัญญา Hong Kong International Convention ห้ามส่งออกเรือเก่าไปรื้อถอนในประเทศที่ไม่มีมาตรฐาน และส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีการรื้อถอนเรืออย่างปลอดภัย รัฐบาลมีอำนาจตรวจสอบอู่รื้อถอน ออกคำสั่งให้ปรับปรุงแก้ไข และมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

2.6.4 สรุปภาพรวมกรอบกฎหมายด้านการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศญี่ปุ่น

กระทรวงสิ่งแวดล้อมของประเทศญี่ปุ่นได้สรุปภาพรวมกรอบกฎหมายด้านการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศญี่ปุ่นตามรูปที่ 2-2 ทั้งนี้ ในรูปยังมิได้รวมถึงกฎหมายฉบับล่าสุด คือ พระราชบัญญัติรีไซเคิลและการรื้อถอนเรือ (Act on Recycling and Demolition of Ships, 2025)

ที่มา: Ministry of the Environment, Japan. (2024, February 5). Waste Management and Circular Economy Policy in Japan.

รูปที่ 2-2 กรอบกฎหมายการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียนของญี่ปุ่น

2.6.5 กลไกการขับเคลื่อนระดับคณะรัฐมนตรีการก่อตั้งคณะรัฐมนตรีเศรษฐกิจหมุนเวียน (2024)

ในการพัฒนาล่าสุด รัฐบาลญี่ปุ่นได้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการยกระดับเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นยุทธศาสตร์ระดับชาติผ่านการจัดตั้ง **Ministerial Council on Circular Economy**[1] เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2024 เพื่อขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในฐานะยุทธศาสตร์ระดับชาติและเพื่อให้แน่ใจว่ารัฐบาลจะดำเนินยุทธศาสตร์นี้อย่างเป็นระบบและบูรณาการ โดยผลงานสำคัญของคณะรัฐมนตรีนี้ คือ การจัดทำและอนุมัติ “The Policy Package for Accelerating the Transition to a Circular Economy” เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2024 ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้กระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ นำนโยบายนี้ไปปฏิบัติอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งระบุว่าคณะรัฐมนตรีนี้จะยังคงทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการบัญชาการเพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนในฐานะยุทธศาสตร์ระดับชาติต่อไป ซึ่งนโยบายดังกล่าวมีความสำคัญในการ

[1] โดยมีโครงสร้างคณะรัฐมนตรีนี้ ดังนี้ Chief Cabinet Secretary เป็นประธาน Minister of the Environment และ Minister of Economy, Trade and Industry เป็นรองประธาน และสมาชิกประกอบด้วยรัฐมนตรีจากหลายกระทรวงที่เกี่ยวข้อง รวมถึง Minister of Agriculture, Forestry and Fisheries, Minister of State for Consumer Affairs and Food Safety และ Minister of State for the Promotion of Overcoming Population Decline and Vitalizing Local Economy อ้างอิงถึงใน: Ministry of the Environment, Japan. (2024, February 5). Waste Management and Circular Economy Policy in Japan.

เชื่อมโยงนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนเข้ากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยเฉพาะเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี 2050 และการสร้างเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ (Nature Positive Economy)

2.6.6 บทสรุปและข้อเสนอแนะสำหรับประเทศไทย

ญี่ปุ่นได้พัฒนากฎหมายด้านการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างมีลำดับชั้นตั้งแต่ กฎหมายแม่บทด้านสิ่งแวดล้อม (1993), กฎหมายการจัดการขยะ (1970), กฎหมายการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (1991) ไปจนถึง กฎหมายสังคมหมุนเวียนทรัพยากร (2000) ซึ่งถือเป็นฐานสำคัญของแนวคิด CE ในระดับชาติ จากนั้นมีการออกกฎหมายเฉพาะรายสาขา (sector-specific laws) เช่น บรรจุภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เศษอาหาร ยานยนต์ พลาสติก และวัสดุก่อสร้าง เพื่อให้การดำเนินงานในแต่ละภาคส่วนมีความชัดเจนและมีมาตรการเฉพาะที่เหมาะสม

นอกจากนี้ ญี่ปุ่นได้จัดทำแผนแม่บทสังคมหมุนเวียนทรัพยากร (Fundamental Plan for Establishing a Sound Material-Cycle Society) ทุก 5 ปี โดยกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณและกลยุทธ์ในแต่ละช่วงเวลา ปี 2024 ได้ประกาศใช้ แผนแม่บทฉบับที่ 5 ซึ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนที่สนับสนุนเป้าหมาย Net Zero และ Nature Positive Economy

ในเชิงกลไกขับเคลื่อน รัฐบาลได้จัดตั้งคณะรัฐมนตรีเศรษฐกิจหมุนเวียน (Ministerial Council on Circular Economy) เมื่อปี 2024 เพื่อเป็นกลไกกลางบูรณาการนโยบาย CE ในระดับชาติ และจัดทำนโยบายเร่งรัดการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน (Policy Package for Accelerating the Transition to CE)

ประเทศไทยสามารถนำแนวทางนี้มาประยุกต์โดยจัดทำกฎหมายแม่บท CE, ส่งเสริมระบบ EPR, ดำเนินมาตรการจัดซื้อจัดจัดจ้างสีเขียวภาคบังคับ, พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรีไซเคิลและเทคโนโลยี และสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนและท้องถิ่น เพื่อก้าวสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อสังคมไทยที่ยั่งยืน

ตารางที่ 2-3 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน สหภาพยุโรป

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
1994	European Environmental Action Programme ⟶ เริ่มต้นแนวทาง Circular Thinking	Directive 94/62/EC of the European Parliament and of the Council of 20 December 1994 on Packaging and Packaging Waste (ข้อกำหนดว่าด้วยบรรจุภัณฑ์และขยะบรรจุภัณฑ์ พ.ศ. 2537)	วางกฎหมายแม่บทฉบับแรกด้านการจัดการบรรจุภัณฑ์⟶ กำหนด packaging hierarchy ⟶ เป้าหมายการรีไซเคิลบรรจุภัณฑ์ ⟶ วางรากฐานการใช้หลัก Polluter Pays ในภาคบรรจุภัณฑ์	Directive 94/62/EC เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการสร้างกรอบกฎหมายด้านการจัดการบรรจุภัณฑ์และขยะบรรจุภัณฑ์ในสหภาพยุโรป โดยมีหลักการสำคัญคือ (1) การใช้ลำดับชั้นการจัดการขยะ (Waste Management Hierarchy) ที่เน้นการป้องกัน การใช้ซ้ำ การรีไซเคิล การใช้เป็นพลังงาน และการกำจัด (2) การนำหลักการ "ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย" (Polluter Pays Principle) มาปรับใช้ในภาคบรรจุภัณฑ์ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนในสหภาพยุโรป
1996	เน้นการจัดการสารอันตราย	Directive 96/59/EC on the disposal of PCBs and PCTs (คำสั่งสภายุโรปที่ 96/59/EC ว่าด้วยการจัดการกำจัดสารพอลิคลอริเนเต็ดไบฟีนิล และพอลิคลอริเนเต็ดเทอร์ฟีนิล (PCBs และ PCTs))	กำหนดมาตรการกำจัด Polychlorinated Biphenyls (PCBs) อย่างปลอดภัย ⟶ เป้าหมาย phase-out การใช้ PCBs	Directive 96/59/EC ของสหภาพยุโรปเป็นกฎหมายสำคัญว่าด้วยการควบคุมและกำจัดสารพีซีบีและพีซีที (PCBs และ PCTs) อย่างปลอดภัย โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกจัดทำบัญชีอุปกรณ์ที่มีสารเกิน 5 ลิตรและรายงานต่อคณะกรรมาธิการยุโรป พร้อมกำหนดให้ผู้ดำเนินการกำจัดต้องได้รับใบอนุญาตปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัย และเก็บบันทึกข้อมูลสารเคมีอย่างครบถ้วน รวมทั้งมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุและอัคคีภัย
1999	เน้น diversion จากการฝังกลบ	Landfill Directive 1999/31/EC (คำสั่งของสภายุโรปที่ 1999/31/EC ลงวันที่ 26 เมษายน 1999 ว่าด้วยการฝังกลบขยะ)	กำหนดมาตรฐานการฝังกลบ ⟶ เดิมเน้นลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม ⟶ แก้ไขเพิ่มเติมโดย Directive (EU) 2018/850 กำหนดให้ลด landfill municipal waste เหลือ ≤10% ภายในปี 2035	Directive 1999/31/EC ของสหภาพยุโรปว่าด้วยการฝังกลบขยะ มีเป้าหมายลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการฝังกลบ ส่งเสริมการรีไซเคิลและการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน โดยฉบับแก้ไขปี 2018/850 กำหนดให้ลดขยะชุมชนที่ฝังกลบเหลือไม่เกิน 10% ภายในปี 2035 เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน

ตารางที่ 2-3 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน สหภาพยุโรป

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
2000	Circularity ในภาคยานยนต์ (End-of-Live-Vehicles-ELVs)	Directive 2000/53/EC on End-of-Life Vehicles (คำสั่งของสหภาพยุโรปว่าด้วยยานยนต์หมดอายุการใช้งาน พ.ศ. 2543)	กำหนดเป้าหมาย Reuse / Recovery / Recycling ของ ELVs ⟶ ลดของเสียอันตราย ⟶ นำหลัก EPR มาใช้กับผู้ผลิตรถยนต์	Directive 2000/53/EC กำหนดเป้าหมายการใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการรีไซเคิลส่วนประกอบรถยนต์ พร้อมทั้งการลดสารอันตรายเพื่อป้องกันของเสียจากยานยนต์หมดอายุการใช้งาน และการนำหลักความรับผิดชอบขยายของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility - EPR) มาใช้ในอุตสาหกรรมยานยนต์ โดยมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการออกแบบยานยนต์ การจัดการซาก และการลดการใช้สารอันตราย เช่น ตะกั่ว ปรอท แคทเมียม
2005	การขยายขอบเขต (ไม่มีนโยบายใหม่)	Directive 2005/20/EC of the European Parliament and of the Council of 9 March 2005 amending Directive 94/62/EC on Packaging and Packaging Waste (ข้อกำหนดแก้ไขการจัดการบรรจุภัณฑ์และขยะบรรจุภัณฑ์ พ.ศ. 2548)	ขยายขอบเขตการบังคับใช้ Directive ⟶ ครอบคลุมประเทศสมาชิกใหม่ใน EU (enlargement 2004)	Directive 2005/20/EC เป็นการแก้ไข Directive 94/62/EC เพื่อขยายขอบเขตการบังคับใช้ข้อกำหนดการรีไซเคิลและการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ให้ครอบคลุมประเทศสมาชิกใหม่ที่เข้าร่วม EU ในปี 2004 เพื่อให้ประเทศสมาชิกใหม่ต้องปฏิบัติตามเป้าหมายการรีไซเคิลและการนำบรรจุภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่เช่นเดียวกับประเทศสมาชิกเดิม
2006	Basel alignment + Waste trade	Regulation (EC) No 1013/2006 on Shipment of Waste (ข้อบังคับ (EC) ฉบับที่ 1013/2006 ว่าด้วยการขนส่งของเสีย พ.ศ. 2549)	ควบคุมการเคลื่อนย้ายของเสีย ⟶ ป้องกัน illegal dumping ⟶ สอดคล้องกับ Basel Convention	Regulation (EC) No 1013/2006 ควบคุมการเคลื่อนย้ายของเสียข้ามพรมแดนให้สอดคล้องกับอนุสัญญาบาเซล ห้ามส่งออกของเสียอันตรายจาก EU ไปยังประเทศ non-OECD ส่งเสริมการจัดการของเสียภายในประเทศตามหลัก proximity และ self-sufficiency พร้อมกำหนดกลไกกำกับ ตรวจสอบ และลงโทษการลักลอบขนส่งของเสีย

ตารางที่ 2-3 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน สหภาพยุโรป

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
2008	ไม่มี Policy ใหม่ ⟶ Internal CE framing	Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on Waste and repealing certain Directives (WFD) (คำสั่ง 2008/98/EC ของรัฐสภายุโรปและคณะมนตรี ว่าด้วยกรอบการจัดการของเสีย และการยกเลิกคำสั่งบางฉบับ พ.ศ. 2551)	ปฏิรูประบบ waste hierarchy ⟶ ระบุ 5 ขั้น ⟶ นำหลัก EPR, by-product, end-of-waste มาใช้ ⟶ สร้างกรอบกฎหมาย CE ภาคขยะ	Directive 2008/98/EC หรือ Waste Framework Directive (WFD) เป็นกฎหมายหลักของสหภาพยุโรปว่าด้วยการจัดการของเสีย โดยปรับระบบจากการจัดการปลายทาง (end-of-pipe) ไปสู่การป้องกันและการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน กำหนดลำดับชั้นการจัดการขยะ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การป้องกัน การเตรียมเพื่อใช้ซ้ำ การรีไซเคิล การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการกำจัด พร้อมนำหลัก EPR ให้ผู้ผลิตรับผิดชอบต่อของเสียจากผลิตภัณฑ์ของตน ทั้งด้านการเงินและการจัดการ ส่งเสริมการพัฒนาฐานข้อมูล ระบบรายงาน และแผนจัดการขยะของประเทศสมาชิก เพื่อยกระดับการกำกับดูแลและการป้องกันของเสียอย่างเป็นระบบ
2010	Cleaner industrial production	Industrial Emissions Directive 2010/75/EU (คำสั่ง 2010/75/EU ว่าด้วยการปล่อยมลพิษจากอุตสาหกรรม)	บังคับ IED standards ⟶ ครอบคลุมโรงงานเผาขยะและโรงงานเผาร่วม ⟶ ป้องกันมลพิษ cross-media	Directive 2010/75/EU หรือ Industrial Emissions Directive (IED) เป็นกฎหมายหลักของสหภาพยุโรปว่าด้วยการควบคุมและลดมลพิษจากกิจกรรมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โดยรวมคำสั่งเดิมหลายฉบับ เช่น Waste Incineration และ IPPC Directive เพื่อสร้างระบบควบคุมแบบบูรณาการ (IPPC) ที่มีประสิทธิภาพ กำหนดให้ใช้เทคนิคที่ดีที่สุด (BATs) ตามเอกสาร BREFs ของคณะกรรมาธิการยุโรป เพื่อควบคุมการปล่อยมลพิษในอากาศ น้ำ ดิน ของเสีย และเสียง ครอบคลุมโรงงานอุตสาหกรรม โรงเผาขยะ และโรงเผาร่วม พร้อมกำหนดค่าการปล่อยสูงสุด (ELVs) และระบบรายงานผลอย่างต่อเนื่อง IED ยังเน้นการควบคุมเชิงป้องกัน การออกใบอนุญาตสิ่งแวดล้อมแบบบูรณา

ตารางที่ 2-3 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน สหภาพยุโรป

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
				การ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นกลไกสำคัญสู่เป้าหมายสิ่งแวดล้อมและ European Green Deal เพื่อมุ่งสู่การปล่อยมลพิษสุทธิเป็นศูนย์ในอนาคต
2012	Circularity in electronics	Directive 2012/19/EU on Waste Electrical and Electronic Equipment (WEEE) (คำสั่ง 2012/19/EU ว่าด้วยขยะอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์)	ขยายหลักการ EPR ครอบคลุม WEEE ⟶ กำหนดเป้าหมายในการเก็บรวบรวม การบำบัดและการรีไซเคิล ⟶ เน้นการกู้คืน High-value material recovery	Directive 2012/19/EU หรือ WEEE Directive เป็นกฎหมายสหภาพยุโรปว่าด้วยการจัดการขยะอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ มุ่งลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ พร้อมส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยใช้หลักความรับผิดชอบของผู้ผลิต (EPR) เป็นกลไกสำคัญ กำหนดเป้าหมายการเก็บรวบรวมขั้นต่ำต่อหัวประชากร และข้อกำหนดด้านการขนส่ง จัดเก็บ บำบัด รีไซเคิล และการนำวัสดุมีค่ากลับมาใช้ประโยชน์อย่างปลอดภัย รวมถึงหน้าที่ของผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้จัดจำหน่าย และผู้จัดการของเสีย พร้อมกำหนดระบบรายงานและติดตามผล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายของสหภาพยุโรป
2015	Circular Economy Action Plan 2015 (Closing the Loop) ⟶ ส่งเสริม eco-design / ลด packaging waste / เพิ่ม EPR	Directive (EU) 2015/720 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2015 amending Directive 94/62/EC as regards reducing the consumption of lightweight plastic carrier bags (ข้อกำหนดว่าด้วยการลดการบริโภคถุงพลาสติกหูหิ้วน้ำหนักเบา พ.ศ. 2558)	พลิกโฉมเป้าหมายการจัดการขยะพลาสติก ⟶ จาก waste management⟶ prevention + consumption reduction ⟶ วางรากฐานการเปลี่ยนกฎหมาย Packaging และ WFD รอบใหญ่ในปี 2018	Directive (EU) 2015/720 กำหนดมาตรการลดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วแบบใช้ครั้งเดียว โดยเน้นการ ป้องกันและลดการบริโภคตั้งแต่ต้นทาง ไม่ใช่เพียงการจัดการขยะ เป็นก้าวแรกสู่การเปลี่ยนผ่านนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน นอกจากนี้ Circular Economy Action Plan 2015 ได้เสนอการแก้ไขกฎหมาย WFD และ Packaging Directive ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็น แพ็กเกจใหญ่ปี 2018 (2018/851 และ 2018/852)

ตารางที่ 2-3 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน สหภาพยุโรป

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
		Proposal for a Directive amending Directive 2008/98/EC on Waste and Directive 94/62/EC on Packaging and Packaging Waste (ข้อเสนอแก้ไขการจัดการบรรจุภัณฑ์และขยะบรรจุภัณฑ์)		
2018	EU Plastics Strategy 2018 ⟶ Circular Plastics Economy + Revised CE Package	Directive (EU) 2018/851 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 amending Directive 2008/98/EC on Waste (แก้ไขกรอบกฎหมายว่าด้วยขยะ) Directive (EU) 2018/852 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 amending Directive 94/62/EC on Packaging and Packaging Waste (ข้อกำหนดแก้ไขการจัดการบรรจุภัณฑ์และขยะบรรจุภัณฑ์ พ.ศ. 2561)	ยกระดับเป้าหมาย recycling ทุกประเภท packaging ⟶ เสริม EPR obligation ⟶ บังคับการจัดทำ Waste Prevention Programme ⟶ ปูทางให้เกิด SUP Directive	Directive (EU) 2018/851 และ Directive (EU) 2018/852 ยกระดับเป้าหมายการรีไซเคิลขยะและบรรจุภัณฑ์ทุกประเภท เสริมภาระหน้าที่ของผู้ผลิตตามหลัก EPR และบังคับให้ประเทศสมาชิกจัดทำ Waste Prevention Programme โดยถือเป็นการปูทางไปสู่ Single-Use Plastics Directive (EU) 2019/904 เป้าหมายหลัก ได้แก่: • Municipal waste: 55% ภายในปี 2025, 60% ภายในปี 2030, 65% ภายในปี 2035 • Packaging waste (รวม): 65% ภายในปี 2025, 70% ภายในปี 2030 • Packaging waste (รายวัสดุ ภายในปี 2030): พลาสติก ≥ 55%, กระดาษและกระดาษแข็ง ≥ 85%, โลหะเหล็ก ≥ 80%, อะลูมิเนียม ≥ 60%, แก้ว ≥ 75%, ไม้ ≥ 30%

ตารางที่ 2-3 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน สหภาพยุโรป

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
2019	ผลจาก Plastics Strategy ⟶ Single-Use Plastics Directive Proposal	Directive (EU) 2019/904 of the European Parliament and of the Council of 5 June 2019 on the reduction of the impact of certain plastic products on the environment (ข้อกำหนดว่าด้วยการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว พ.ศ. 2562)	ห้ามใช้ SUP หลายประเภท ⟶ กำหนด EPR สำหรับพลาสติกบางชนิด ⟶ มาตรการสร้างความตระหนักรู้ ⟶ กฎหมายแรกของ EU ที่ directly targets ผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว และเน้น upstream reduction	SUP Directive 2019/904 เป็นกฎหมายแรกของ EU ที่มุ่งจัดการผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวที่มีผลกระทบสูง เช่น หลอดพลาสติก จาน ช้อนส้อม แก้วน้ำ และก้านสำลี โดยกำหนด การห้ามใช้ หรือ เป้าหมายการลดการใช้ รวมทั้งส่งเสริมการใช้วัสดุทดแทนที่ยั่งยืน เสริมด้วยมาตรการ EPR สำหรับผู้ผลิต และมาตรการสร้างความตระหนักรู้ต่อสาธารณะ ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้การจัดการพลาสติกของ EU เน้นการลดการใช้ตั้งแต่ต้นทาง (upstream prevention) และขับเคลื่อนการหมุนเวียนด้วยนวัตกรรม
2020	European Green Deal (2019) + Circular Economy Action Plan (CEAP II) 2020 ⟶ เสาหลักของ Green Deal ⟶ เป้าหมายความเป็นกลางทางสภาพภูมิอากาศภายในปี 2050 ⟶ “Make sustainable products the norm”	Proposal for a Regulation on Packaging and Packaging Waste (PPWR) (เสนอระเบียบว่าด้วยบรรจุภัณฑ์และขยะบรรจุภัณฑ์) Proposal for a Regulation on Ecodesign for Sustainable Products (ESPR) (เสนอระเบียบว่าด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อความยั่งยืน) EU Strategy for Sustainable and Circular Textiles ⟶ เตรียม	การปรับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนจาก waste-centric ไปสู่ product-centric ⟶ การตรากฎหมายแนวนอน (horizontal laws) เช่น PPWR, ESPR, Batteries Regulation, Right to Repair, Digital Product Passport (DPP) ⟶ การขยายกลไก EPR ครอบคลุมหลายภาคส่วน ⟶ การเตรียมกรอบกฎหมายด้านสิ่งทอ	CEAP II 2020 ภายใต้ European Green Deal ถือเป็นการกำหนดทิศทางใหม่ของนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนของสหภาพยุโรป โดยมุ่งเน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์อย่างยั่งยืน (product-centric approach) แทนการจัดการขยะปลายทาง กรอบดังกล่าวเป็นรากฐานในการจัดทำข้อเสนอทางกฎหมายแนวนอน ได้แก่ PPWR และ ESPR (แม้ข้อเสนอจะถูกนำเสนออย่างเป็นทางการในปี 2022 แต่มีรากฐานมาจาก CEAP II 2020) รวมถึง Batteries Regulation และ Right to Repair ตลอดจนการพัฒนา Digital Product Passport (DPP) และ EU Strategy for Sustainable Textiles ซึ่งได้รับการต่อยอดอย่างเป็นรูปธรรมในปี 2022

ตารางที่ 2-3 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน สหภาพยุโรป

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
		EPR + regulatory framework ใหม่		
2023	ผลจาก CEAP 2020 + Green Deal ⟶ Circular Batteries Economy / Digitalisation / Reuse	Regulation (EU) 2023/1542 of the European Parliament and of the Council of 12 July 2023 concerning batteries and waste batteries (ระเบียบว่าด้วยแบตเตอรี่และของเสียจากแบตเตอรี่)	ปรับโฉมกรอบกฎหมายภาคแบตเตอรี่ ⟶ กำหนดเนื้อหารีไซเคิลบังคับใช้ (recycled content) ⟶ จัดทำหนังสือเดินทางแบตเตอรี่ (battery passport) ⟶ กำหนดข้อกำหนดความยั่งยืน ⟶ ถือเป็น Digital Product Passport แรกในกฎหมายของสหภาพยุโรปrequirements ⟶ first Digital Product Passport in EU law	Regulation (EU) 2023/1542 เป็นกฎหมายสำคัญที่ปฏิรูประบบการจัดการแบตเตอรี่และของเสียจากแบตเตอรี่ โดยกำหนดข้อบังคับให้มีสัดส่วนเนื้อหารีไซเคิลขั้นต่ำในแบตเตอรี่ กำหนดระบบหนังสือเดินทางแบตเตอรี่ (battery passport) เพื่อการตรวจสอบย้อนกลับและการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวางข้อกำหนดด้านความยั่งยืนที่ครอบคลุมตลอดวงจรชีวิตของแบตเตอรี่ กฎหมายนี้ถือเป็นกฎหมายฉบับแรกของสหภาพยุโรปที่บังคับใช้ Digital Product Passport (DPP) อย่างเป็นรูปธรรม
2024	CEAP 2020 + Green Deal ⟶ Sustainable Packaging ⟶ Combat overpackaging / digitalisation /	Regulation (EU) 2024/1781 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2024 on Packaging and Packaging Waste (PPWR) (ระเบียบว่าด้วยบรรจุภัณฑ์และขยะบรรจุภัณฑ์ พ.ศ. 2567)	เปลี่ยน Directive ⟶ Regulation ⟶ binding reuse/recycle targets ⟶ bans on unnecessary packaging ⟶ harmonised design for recycling + DPP	ระเบียบนี้แทนที่ Directive เดิมเพื่อให้กฎหมายมีผลบังคับใช้โดยตรงในทุกประเทศสมาชิก EU กำหนดเป้าหมายการใช้ซ้ำและการรีไซเคิลของบรรจุภัณฑ์ทุกรูปแบบ โดยกำหนดเป้าหมายการใช้ซ้ำและรีไซเคิลของบรรจุภัณฑ์รวม 65% ภายในปี 2025 และ 70% ภายในปี 2030 พร้อมเป้าหมายรายวัสดุ (พลาสติก ≥ 55%, กระดาษ ≥ 85%, โลหะเหล็ก ≥ 80%, อะลูมิเนียม ≥ 60%, แก้ว ≥ 75%, ไม้ ≥ 30% ภายในปี 2030) ห้ามการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เกินความจำเป็น (overpackaging) วางมาตรฐานการออกแบบที่สอดคล้องกัน

ตารางที่ 2-3 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน สหภาพยุโรป

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
	harmonisation of rules			เพื่อการรีไซเคิล และบังคับใช้ระบบ Digital Product Passport (DPP) สำหรับบรรจุภัณฑ์ทุกประเภท
2024	CEAP 2020 + Green Deal ⟶ Horizontal Ecodesign	Regulation (EU) 2024/1781 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2024 on Ecodesign for Sustainable Products (ESPR) (ระเบียบว่าด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อความยั่งยืน พ.ศ. 2567)	Horizontal Ecodesign rules ⟶ repairability, durability, recyclability ⟶ Product passport ⟶ Circularity metrics	ระเบียบนี้เป็น “กฎหมายแนวนอน” (horizontal law) ที่กำหนดมาตรฐาน ecodesign ครอบคลุมผลิตภัณฑ์ทุกประเภท กำหนดให้ผลิตภัณฑ์ต้องมีคุณสมบัติด้านการซ่อมแซม (repairability) ความทนทาน (durability) และความสามารถในการรีไซเคิล (recyclability) พร้อมทั้งบังคับใช้ Product Passport แบบดิจิทัล (DPP) เพื่อเก็บข้อมูลวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ และสร้างตัวชี้วัดความหมุนเวียน (circularity metrics) เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน
2024	Right to Repair Initiative ⟶ Under CEAP 2020 ⟶ Circular consumption ⟶ Extend product lifetime	Directive (EU) 2024/1799 of the European Parliament and of the Council of 11 April 2024 on the right to repair (ข้อกำหนดว่าด้วยสิทธิการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ พ.ศ. 2567)	บังคับสิทธิผู้บริโภค ⟶ ต้องสามารถซ่อมผลิตภัณฑ์ ⟶ spare parts availability ⟶ online repair platform ⟶ transparency ⟶ promote product longevity	คำสั่งนี้สร้างสิทธิทางกฎหมายของผู้บริโภคในการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ โดยกำหนดให้ผู้ผลิตต้องจัดหาอะไหล่ที่จำเป็น (spare parts) และข้อมูลการซ่อมให้พร้อมใช้งาน กำหนดให้มีแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเชื่อมโยงผู้บริโภคกับผู้ให้บริการซ่อมที่ได้รับอนุญาต เพิ่มความโปร่งใสในข้อมูลการซ่อมแซม และส่งเสริมให้อายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ยาวนานขึ้น ซึ่งเป็นมาตรการที่ช่วยลดของเสียและสนับสนุนการบริโภคแบบหมุนเวียน (circular consumption)
2024	Green Deal ⟶ Raw material security	Regulation (EU) 2024/1252 of the European Parliament and of the Council of 11 April 2024 establishing a framework for ensuring a secure and	Benchmarks for extraction, processing, recycling ⟶ monitoring ⟶ strategic projects ⟶ supply security	ระเบียบนี้กำหนดสัดส่วนเป้าหมายภายในปี 2030 ได้แก่ การสกัดอย่างน้อย 10% การแปรรูปอย่างน้อย 40% และการรีไซเคิลอย่างน้อย 15% ของความต้องการประจำปีของสหภาพยุโรป พร้อมทั้งจำกัดการพึ่งพาประเทศเดียวไม่เกิน 65% ของวัตถุดิบเชิงกลยุทธ์แต่ละประเภท จัดตั้งกลไก monitoring และ

ตารางที่ 2-3 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน สหภาพยุโรป

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
		sustainable supply of critical raw materials (Critical Raw Materials Act – CRMA) (ระเบียบว่าด้วยวัตถุดิบสำคัญเชิงกลยุทธ์ ค.ศ. 2024 / พ.ศ. 2567)		strategic projects เพื่อสร้างความมั่นคงด้านวัตถุดิบ เช่น ลิเทียม โคบอลต์ และแร่หายาก
2024	CEAP 2020 + Green Deal ⟶ Waste trade control	Regulation (EU) 2024/1157 of the European Parliament and of the Council of 11 April 2024 on shipments of waste, amending Regulations (EU) No 1257/2013 and (EU) 2020/1056 and repealing Regulation (EC) No 1013/2006 (ระเบียบว่าด้วยการขนส่งของเสีย แก้ไขระเบียบ (EU) 1257/2013 และ (EU) 2020/1056 และยกเลิกระเบียบ (EC) 1013/2006)	แทนที่ Reg. 1013/2006 ⟶ บังคับระบบแจ้ง/ยินยอมแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-notification) ภายใน 24 เดือน ⟶ ควบคุมและห้ามส่งออกของเสียบางประเภท (โดยเฉพาะพลาสติกไปยังประเทศนอก OECD: ผ่อนผัน 30 เดือน) ⟶ บังคับตรวจสอบ (audit) โรงงานปลายทางในประเทศที่สาม ⟶ เสริมกลไกตรวจสอบและความโปร่งใส	จัดระเบียบการขนส่งของเสียทั้งในและนอกสหภาพยุโรปให้สอดคล้อง Basel Convention และ OECD Decision; ห้ามขนส่งของเสียเพื่อกำจัดระหว่างรัฐสมาชิก (ยกเว้นกรณีพิเศษ); ของเสียชุมชนผสมต้องผ่านขั้นตอนการแจ้งและยินยอมก่อน; ผู้ส่งออกต้องรับผิดชอบและจัดทำหลักประกันทางการเงิน; มีระบบกลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์; เพิ่มมาตรการตรวจสอบ ป้องกันการขนส่งผิดกฎหมาย และกำหนดโทษชัดเจน
2024	WFD 2008/98/EC + CEAP 2020 (ขับเคลื่อนการใช้ซ้ำ/รีไซเคิล C&D) + CPR 2024/3110 (ยกระดับ	(1) Waste Framework Directive (แก้ไข 2018/851 และรอบใหม่ที่กำลังมา) — เป้าหมายเดิม recovery C&D ≥70% (ปี 2020) และอยู่ระหว่าง “ยกระดับเป้าหมาย”	Promote reuse/recycling of C&D Waste ⟶ Circular construction materials ⟶ Deconstruction best practices	-ผลักดัน เพิ่มสัดส่วนใช้ซ้ำ/รีไซเคิล ของ C&D และ ลดฝังกลบ ตามกรอบ WFD (ยกระดับจากฐานเดิม 70% recovery) -คัดแยก ณ แหล่งกำเนิด + pre-demolition audit/selective deconstruction เป็นแนวปฏิบัติหลัก เพื่อนำวัสดุ (เหล็ก อะลูมิเนียม ไม้ กระจก พลาสติกคุณภาพสูง คอนกรีตสะอาด ฯลฯ) กลับมาใช้/รีไซเคิลได้คุณภาพ

ตารางที่ 2-3 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน สหภาพยุโรป

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
	ข้อมูลสิ่งแวดล้อมผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง)	(2) Regulation (EU) 2024/3110 on Construction Products (CPR ใหม่) — แทนที่ Reg. 305/2011 แบบทยอยใช้ (ส่วนใหญ่มีผล 8 ม.ค. 2026)		-CPR 2024/3110: บังคับ Digital Product Passport (DPP)/Declaration of Performance & Conformity (DoPC) และข้อมูลสมรรถนะสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง; รองรับผลิตภัณฑ์รีไซเคิล/ใช้ซ้ำเมื่อมีข้อกำหนดกลมกลืน (harmonised specs) -เสริม กำกับดูแลตลาด/บทลงโทษ และเร่งพัฒนามาตรฐานกลมกลืน; เชื่อม BIM–DPP เพื่อติดตามวัสดุตลอดวงจรชีวิตอาคาร -หนุน ตลาดวัสดุก่อสร้างหมุนเวียน และ จัดซื้อจัดจ้างภาครัฐสีเขียว กำหนดสัดส่วนวัสดุรีไซเคิล/ใช้ซ้ำ
2025	การจัดการสิ่งทอหมุนเวียนและเป้าหมายการลดขยะอาหาร (Circular Textiles & Food Waste Targets) ⟶ เสริมความเข้มแข็งเศรษฐกิจหมุนเวียน	กฎหมายแก้ไข Directive 2008/98/EC ว่าด้วยกรอบการจัดการของเสีย (Waste Framework Directive – WFD) (สภายุโรปและรัฐสภายุโรปให้ความเห็นชอบเมื่อ 9 กันยายน ค.ศ. 2025)	เป้าหมายลดขยะอาหาร + EPR สิ่งทอ	กำหนดเป้าหมายการลดขยะอาหารที่มีผลผูกพันภายในปี ค.ศ. 2030 ได้แก่ (1) ลด 10% จากภาคการผลิตและแปรรูป และ (2) ลด 30% ต่อหัวจากค้าปลีก ร้านอาหาร ภาคบริการอาหาร และครัวเรือน โดยเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย 2021–2023 พร้อมกำหนดให้ผู้ประกอบการรายใหญ่มีหน้าที่อำนวยความสะดวกการบริจาคอาหารที่ยังบริโภคได้ กำหนดให้ผู้ผลิตสิ่งทอที่วางจำหน่ายในสหภาพยุโรปต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวม การคัดแยก และการรีไซเคิล ผ่านระบบ EPR ที่ประเทศสมาชิกต้องจัดตั้งภายใน 30 เดือน นับจากกฎหมายมีผลบังคับใช้ โดยครอบคลุมทั้งผู้ผลิตภายในและนอกสหภาพยุโรป รวมถึงผู้ขายผ่านอีคอมเมิร์ซ และให้ micro-enterprises มีเวลาผ่อนผันเพิ่มอีก 1 ปี ครอบคลุมสินค้าประเภทเสื้อผ้า รองเท้า ผ้าห่ม ผ้าปูเตียง ผ้าม่าน และ

ตารางที่ 2-3 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน สหภาพยุโรป

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
				ประเทศสมาชิกอาจเพิ่มที่นอนเข้าในระบบได้ นอกจากนี้ ยังสนับสนุนให้รัฐสมาชิกพิจารณาบทบาทของ ultra-fast fashion และ fast fashionเมื่อกำหนดโครงสร้างเงินสมทบในระบบ EPR กฎหมายนี้ต้องถ่ายทอดลงสู่กฎหมายภายในประเทศภายใน 20 เดือนหลังมีผลบังคับใช้
2025 (proposed)	Green Claims Initiative ⟶ Combat greenwashing ⟶ Drive credible circular claims	Proposal for a Directive on substantiation and communication of explicit environmental claims (Green Claims Directive) (เสนอข้อกำหนดว่าด้วยการอ้างอิงความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม)	กำหนด legal framework ⟶ environmental claims ต้องมี evidence ⟶ ผ่าน verification ⟶ เพิ่ม trust ใน green claims ⟶ สร้าง cleaner market ด้าน green marketing	ข้อเสนอ Green Claims Directive กำหนดกรอบกฎหมายสำหรับการอ้างอิงสิ่งแวดล้อม ต้องมีหลักฐานสนับสนุนและผ่านการตรวจสอบ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและสร้างตลาดสีเขียวที่สะอาดขึ้น
2026 (proposed)	Circular Economy Act (CEA) ⟶ CEAP 2020 + Green Deal	Proposal for a Regulation establishing the Circular Economy Act (เสนอระเบียบเศรษฐกิจหมุนเวียน)	Single Market for secondary raw materials ⟶ circularity rate 24% by 2030 ⟶ clean industrial deal	กฎหมายที่เสนอเพื่อจัดตั้งตลาดเดียวสำหรับวัตถุดิบทุติยภูมิ เพิ่มปริมาณและคุณภาพวัสดุรีไซเคิล กระตุ้นความต้องการใช้ใน EU ตั้งเป้าเพิ่ม circularity rate ของ EU จาก ~12% เป็น 24% ภายในปี 2030 เป็นเสาหลักของ Clean Industrial Deal และ Competitiveness Compass เสริมมาตรการจาก CEAP 2020

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
1975	จัดตั้งหน่วยงานแห่งชาติว่าด้วยการกำจัดและฟื้นฟูขยะ (ANRED) และออกกฎหมายว่าด้วยการกำจัดขยะและการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่	Loi n° 75-633 du 15 juillet 1975 relative à l'élimination des déchets et à la récupération des matériaux (พระราชบัญญัติหมายเลข 75-633 ลงวันที่ 15 กรกฎาคม ค.ศ. 1975 ว่าด้วยการกำจัดขยะและการนำวัสดุกลับมาใช้)	ฝรั่งเศสจัดตั้งหน่วยงาน ANRED เพื่อดำเนินการตามกฎหมายการกำจัดและการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ โดยริเริ่มศูนย์กำจัดขยะ “Déchetteries” ทั่วประเทศ และเป็นประเทศแรกที่บัญญัติหลักความรับผิดชอบของผู้ผลิต (EPR) ไว้ในกฎหมาย	ฝรั่งเศสจัดตั้งหน่วยงาน ANRED ตามพระราชกฤษฎีกาเลขที่ 76-473 (พ.ศ. 2519) เพื่อส่งเสริมการจัดการขยะภายในประเทศ (ต่อมาควบรวมเป็น ADEME) โดยมีภารกิจสำคัญคือการพัฒนา “Déchetteries” หรือศูนย์รับคืนวัสดุและขยะจากประชาชนสำหรับของเสียที่ไม่สามารถคัดแยกทิ้งที่บ้าน ซึ่งภายหลังขยายทั่วประเทศ นอกจากนี้ ฝรั่งเศสยังเป็นประเทศแรกที่บัญญัติหลักความรับผิดชอบของผู้ผลิต (EPR) ในกฎหมาย โดยกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จัดจำหน่ายต้องรับผิดชอบต่อการกำจัดขยะจากผลิตภัณฑ์ของตน
1991	จัดตั้งสำนักงานบริหารสิ่งแวดล้อมและพลังงานของฝรั่งเศส (ADEME)	Loi n° 90-1130 du 19 décembre 1990 portant création de l’Agence de l’environnement et de la maîtrise de l’énergie (พระราชบัญญัติหมายเลข 90-1130 ลงวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ. 1990 ว่าด้วยการจัดตั้งสำนักงานสิ่งแวดล้อมและการจัดการพลังงาน)	จัดตั้งสำนักงานบริหารสิ่งแวดล้อมและพลังงานของฝรั่งเศส (the Environment and Energy Management Agency: ADEME)	ได้มีการควบรวม ANRED ได้เข้ากับหน่วยงานด้านพลังงาน (French Agency for Energy Management: AFME) และหน่วยงานคุณภาพอากาศ (Agency for Air Quality: AQA) เพื่อจัดตั้งเป็น ADEME ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางด้านเทคนิคและนวัตกรรม สนับสนุนการดำเนินนโยบาย CE ในระดับชาติและท้องถิ่น โดยให้ข้อมูล วิจัย เครื่องมือปฏิบัติ และเงินทุนสนับสนุนโครงการเศรษฐกิจหมุนเวียนทั่วประเทศ โดยเริ่มต้นดำเนินการวันแรกเมื่อวันที่ 1 มกราคม 1992
1992	ควบคุมการกำจัดขยะ ส่งเสริมการรีไซเคิล และห้ามฝังกลบขยะที่ไม่ได้รับ	Loi n°92-646 du 13 juillet 1992 relative à l’élimination des déchets ainsi qu’aux installations classées pour la	1.ควบคุมการกำจัดขยะ ส่งเสริมการรีไซเคิล และห้ามฝังกลบขยะที่ไม่ได้รับการบำบัด	เริ่มต้นใช้กลยุทธ์การจัดการขยะใหม่ ผ่านแนวคิด “ควบคุมการกำจัดขยะ ส่งเสริมการรีไซเคิล และห้ามฝังกลบขยะที่ไม่ได้รับการบำบัด”อย่างไรก็ตาม<u>การห้ามฝังกลบขยะที่ไม่ได้รับการบำบัดถูกบังคับใช้ในปี 2002</u> รวมไปถึงการนำ

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
	การบำบัด ⟶นำหลักการ EPRมาใช้กับขยะครัวเรือน	protection de l'environnement (พระราชบัญญัติหมายเลข 92-646 ลงวันที่ 13 กรกฎาคม ค.ศ. 1992 ว่าด้วยการกำจัดขยะและสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้การจัดประเภทเพื่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม)	2.ริเริ่มบังคับมาตรการ EPR ในขยะครัวเรือน นำไปสู่การจัดตั้งระบบ EPR ในระดับประเทศ	หลักการ EPR ไปใช้ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมกับขยะครัวเรือน (Décret n° 92-377 du 1er avril 1992) และการจัดตั้งระบบ EPR ระดับประเทศ ที่กำหนดให้มีระบบการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์และขยะประเภทอื่น ๆ โดยผู้ผลิตเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายและการดำเนินการจัดการขยะ
1999	กำหนดมาตรการ EPR มาใช้กับแบตเตอรี่และแอคคิวมูเลเตอร์ (accumulateurs – แบตเตอรี่ที่สามารถชาร์จไฟได้)	Décret n° 99-374 du 12 mai 1999 relatif à la mise sur le marché des piles et accumulateurs et à leur elimination (พระราชกฤษฎีกาที่ 99-374 ลงวันที่ 12 พฤษภาคม ค.ศ. 1999 เกี่ยวกับการวางจำหน่ายแบตเตอรี่และแอคคิวมูเลเตอร์ในตลาด และการกำจัดขยะดังกล่าว)	กำหนดหลักการ EPR ต่อผลิตภัณฑ์แบตเตอรี่และแอคคิวมูเลเตอร์ภายในประเทศโดยครอบคลุมทั้งการผลิต การนำเข้า การจำหน่าย และการกำจัดแบตเตอรี่ที่ใช้แล้ว	อนุวัติ EU Directive 91/157/CEE มาปรับใช้ในประเทศฝรั่งเศส⟶ กำหนดห้ามวางจำหน่ายแบตเตอรี่ที่มีปริมาณโลหะหนักเกินค่าที่กำหนด รวมไปถึงการกำหนดหลักการ EPR สำหรับแบตเตอรี่และแอคคิวมูเลเตอร์ที่มีสารอันตราย (ปรอท แคดเมียม ตะกั่ว) ● ผู้จำหน่าย: ต้องรับคืนแบตเตอรี่ใช้แล้วประเภทเดียวกับที่จำหน่ายโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ● ผู้ผลิต/ผู้นำเข้า: ต้องรับคืนและกำจัดแบตเตอรี่ใช้แล้วตามปริมาณที่วางจำหน่าย ● ผู้ใช้อุตสาหกรรม: ต้องจัดการแบตเตอรี่ใช้แล้วของตนเอง นโยบายและกฎหมายนี้เริ่มมีผลบังคับใช้กับแบตเตอร์รี่ทุกประเภทในวันที่ 1 มกราคม 2001 (มี Grace period 2 ปี)
2000	ประกาศใช้ประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม	Code de l'environnement (ประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม)	รวบรวมกฎหมายและคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของฝรั่งเศส	กฎหมายและคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของฝรั่งเศสจะถูกรวบรวมไว้ในประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม หรือ Code

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
				de l'environnement โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ
2002	บังคับห้ามฝังกลบขยะที่ไม่ได้รับการบำบัด	Loi n°92-646 du 13 juillet 1992 (Barnier Law) ⟶ Code de l'environnement	ห้ามนำขยะที่ไม่ได้รับการบำบัด (Untreated waste) ไปฝังกลบในฝรั่งเศส	กฎหมายฝรั่งเศส Loi n°92-646 ถูกบรรจุใน Code de l'environnement มาตรา L541-24 (มีผลตั้งแต่ 1 ก.ค. 2002) กำหนดให้สถานที่ฝังกลบรับเฉพาะ “ขยะขั้นสุดท้าย” (Ultimate waste) คือขยะที่ไม่สามารถบำบัดหรือลดความเป็นอันตรายได้อีกภายใต้เงื่อนไขทางเทคนิคและเศรษฐกิจ ต่อมาในปี 2020 มาตรานี้ถูกแก้ไข และข้อความห้ามฝังกลบเฉพาะขยะขั้นสุดท้ายถูกยกเลิกในเวอร์ชันปี 2021
2002	กำหนดมาตรการ EPR กับผลิตภัณฑ์ยางรถยนต์	Décret n° 2002-1563 du 24 décembre 2002 relatif à l'élimination des pneumatiques usages (พระราชกฤษฎีกาที่ 2002-1563 ลงวันที่ 24 ธันวาคม ค.ศ. 2002 เกี่ยวกับการกำจัดยางรถยนต์ใช้แล้ว)	กำหนดกรอบ EPR สำหรับยางรถยนต์ใช้แล้วในฝรั่งเศส	อนุวัติ EU Landfill Directive 1999/31/EC มาใช้ในประเทศฝรั่งเศส ⟶ ห้ามทิ้ง เผา หรือกองยางในที่สาธารณะ⟶ กำหนด หน้าที่ของผู้ผลิตและผู้จำหน่าย ต้องรับคืนและจัดการยางใช้แล้วตามระบบ EPR ⟶เน้นการนำกลับมาใช้ประโยชน์ก่อนทำลาย ตามลำดับขั้นการจัดการขยะ (Waste Hierarchy)
2003	กำหนดมาตรการ EPR กับผลิตภัณฑ์รถยนต์	Décret n° 2003-727 du 1er août 2003 relatif à la construction des véhicules et à l'élimination des véhicules hors d'usage (พระราชกฤษฎีกาที่ 2003-727 ลงวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 2003 เกี่ยวกับ	กำหนดกรอบ EPR สำหรับรถยนต์หมดอายุการใช้งานในฝรั่งเศส	อนุวัติ Directive 2000/53/EC of 18 September 2000 on end-of-life vehicles มาใช้ในประเทศฝรั่งเศส กำหนดกฎเกณฑ์การจัดการยานพาหนะหมดอายุการใช้งาน (End-of-Life Vehicles) ⟶ห้ามกำจัดรถเอง ⟶ต้องส่งมอบให้ผู้ได้รับอนุญาต⟶ผู้ผลิตมีความรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่าย⟶ กำหนดอัตราการรีไซเคิลรถที่หมดอายุการใช้งาน

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
		การสร้างรถยนต์และการกำจัดรถยนต์ปลายอายุการใช้งาน)		อัตราการรีไซเคิล • ภายในปี 2006 ต้องมีอัตราการนำกลับมาใช้ใหม่/การใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่า 85% และการรีไซเคิลไม่น้อยกว่า 80% • ภายในปี 2015 ต้องบรรลุอัตราไม่น้อยกว่า 95% สำหรับการนำกลับมาใช้ใหม่/ใช้ประโยชน์ และไม่น้อยกว่า 85% สำหรับการรีไซเคิล
2005	กำหนดมาตรการ EPR กับผลิตภัณฑ์ อุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Electrical and Electronic Equipment : EEE)	Décret n°2005-829 du 20 juillet 2005 relatif à la composition des équipements électriques et électroniques et à l'élimination des déchets issus de ces équipements. (พระราชกฤษฎีกาฝรั่งเศส เลขที่ 2005-829 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ. 2005 ว่าด้วยองค์ประกอบของอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และการกำจัดขยะที่เกิดจากอุปกรณ์ดังกล่าว)	กำหนดกรอบ EPR สำหรับอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในฝรั่งเศส	อนุวัติ Directive 2002/95/EC (RoHS) และ Directive 2002/96/EC (WEEE) ของสหภาพยุโรป มาปรับใช้ในประเทศฝรั่งเศส โดยมีสาระสำคัญ ครอบคลุมการห้ามใช้สารอันตราย การกำหนดระบบเก็บคืน การติดฉลากเพื่อการคัดแยก การจัดทำทะเบียนผู้ผลิต และการกำหนดบทลงโทษ ⟶ ปัจจุบันมาตรการในDécret n°2005-829 ถูกยกเลิกโดย Décret n°2007-1467 (2007) ⟶ ถูกนำไปรวมและปรับปรุงให้อยู่ภายใต้ Code de l'environnement (Book V, Regulatory Part)
2006	กำหนดมาตรการ EPR กับสิ่งพิมพ์	Décret n° 2006-239 du 1er mars 2006 relatif à la contribution à la collecte, à la valorisation et à l'élimination des déchets	กำหนดกรอบ EPR สำหรับขยะจากสิ่งพิมพ์	กำหนดระบบเงินสมทบ (ทั้งเงินสดและในรูปสิ่งของ) การจัดการ (การเก็บ รวบรวม นำกลับมาใช้ประโยชน์ และกำจัด) ขยะจากสิ่งพิมพ์ (déchets d'imprimés) โดยเงินสมทบจะถูกใช้เพื่อสนับสนุนการเก็บ รวบรวม การนำ

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
		d'imprimés (พระราชกฤษฎีกาที่ 2006-239 ลงวันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 2006 เกี่ยวกับการจ่ายเงินสมทบสำหรับการเก็บรวบรวม การใช้ประโยชน์ และการกำจัดขยะจากสิ่งพิมพ์)		กลับมาใช้ประโยชน์ และการกำจัดสิ่งพิมพ์ที่เป็นขยะ โดยให้จัดตั้ง PRO จากผู้ผลิตผลิตภัณฑ์นี้และสมาคมวิชาชีพด้านสิ่งพิมพ์ เป็นผู้ดำเนินการ (ต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อม การปกครองท้องถิ่น เศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม) ⟶ หากไม่มีการจัดตั้ง PRO จะโอนภารกิจให้ ADEME ดำเนินการ
2007	Grenelle Environnement	ภายหลังการประชุมเกิด LOI n° 2009-967 du 3 août 2009 de programmation relative à la mise en œuvre du Grenelle de l'environnement (พระราชบัญญัติหมายเลข 2009-967 ลงวันที่ 3 สิงหาคม ค.ศ. 2009 ว่าด้วยแผนงานการดำเนินการตาม “เกรอเนลสิ่งแวดล้อม :Grenelle I) ในปี 2009 และ LOI n° 2010-788 du 12 juillet 2010 portant engagement national pour l'environnement (พระราชบัญญัติหมายเลข 2010-788 ลงวันที่ 12 กรกฎาคม ค.ศ. 2010 ว่าด้วยพันธกรณีแห่งชาติด้านสิ่งแวดล้อม : Grenelle I) ในปี 2010	สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียครั้งสำคัญภายในประเทศ เรียกว่า Grenelle Environnement	พัฒนานโยบายการจัดการขยะและยุทธศาสตร์การจัดการขยะฉบับใหม่ โดยมี กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างรอบด้าน ที่เรียกว่า “Grenelle Environnement” ซึ่งเป็นเวทีหารือในประเด็นสิ่งแวดล้อมหลากหลาย รวมถึงการจัดการขยะ กระบวนการตัดสินใจนี้ถือเป็นครั้งแรกในระบบกฎหมายฝรั่งเศสที่มีการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางจาก รัฐบาล สหภาพแรงงาน นายจ้าง องค์กร NGOs และผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ⟶ เป้าหมายที่ชัดเจนด้านการจัดการขยะในระดับชาติ (Grenelle I และ Grenelle II ซึ่งถูกปรับและรวมไว้ในประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม)

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
2008	ขยายขอบเขตมาตรการ EPR กับสิ่งพิมพ์ครั้งที่ 1	LOI n° 2008-1443 du 30 décembre 2008 de finances rectificative pour 2008 (พระราชบัญญัติที่ 2008-1443 ลงวันที่ 30 ธันวาคม ค.ศ. 2008 ว่าด้วยกฎหมายการเงินแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับปี 2008)	ขยายกรอบ EPR สำหรับสิ่งพิมพ์ให้ครอบคลุม “สิ่งพิมพ์กระดาษ” แทบทุกชนิดที่ส่งถึงผู้บริโภค	ขยายฐานกรอบการเก็บเงินสมทบสิ่งพิมพ์ซึ่งระบุเพียงให้เกิดการจัดการ ERP ขยะจากสิ่งพิมพ์ ตาม Décret n° 2006-239 ให้ครอบคลุม “สิ่งพิมพ์กระดาษ” แทบทุกชนิดที่ส่งถึงผู้บริโภค (ไม่ว่าจะเสียเงินหรือแจกฟรี) มี Grace Period ผ่อนผันสำหรับจดหมายโฆษณาเริ่มต้น 1 กรกฎาคม 2008 และ จดหมายส่วนบุคคลจนถึง 1 ม.ค. 2010
2008	กำหนดมาตรการ EPR กับผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เสื้อผ้า รองเท้า หรือผ้าเครื่องนอนใหม่ที่ใช้ในครัวเรือน	Décret n° 2008-602 du 25 juin 2008 relatif au recyclage et au traitement des déchets issus des produits textiles d'habillement, des chaussures ou du linge de maison neufs destinés aux ménages (พระราชกฤษฎีกาที่ 2008-602 ลงวันที่ 25 มิถุนายน ค.ศ. 2008 เกี่ยวกับการรีไซเคิลและการจัดการขยะที่เกิดจากผลิตภัณฑ์สิ่งทอเครื่องแต่งกาย รองเท้า หรือผ้าใช้ในบ้านใหม่ที่มุ่งเป้าไปยังครัวเรือน)	กำหนดกรอบ EPR สำหรับสิ่งทอ เสื้อผ้า รองเท้า หรือผ้าเครื่องนอนใหม่ที่ใช้ในครัวเรือน	Décret 2008-602 เป็นกฎหมาย EPR สิ่งทอฉบับแรกของโลก ที่ฝรั่งเศสริเริ่มขึ้นเอง ⟶ บังคับใช้กับ สิ่งทอ เสื้อผ้า รองเท้า และผ้าเครื่องนอนใหม่⟶ ผู้ผลิต/ผู้นำเข้าต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ แยก รีไซเคิล และกำจัด ⟶ รวมถึงส่งเสริมการจ้างงานผู้ด้อยโอกาส (เช่น ผู้ว่างงานระยะยาว ผู้พิการ ผู้มีรายได้น้อย เยาวชนขาดโอกาส) ผ่านระบบ PRO หรือระบบ IRP
2009	กำหนดมาตรการ EPR กับผลิตภัณฑ์ยา	Décret n° 2009-718 du 17 juin 2009 relatif à la collecte et à la destruction des médicaments à	กำหนดกรอบ EPR สำหรับยาสำหรับมนุษย์ ที่ไม่ได้ใช้แล้ว	อนุวัติ EU Directive 2004/27/EC Article 127 ของสหภาพยุโรปมาใช้ในประเทศฝรั่งเศส⟶ กำหนดให้ร้านขายยาต้องรับคืนยาที่ไม่ได้ใช้จากประชาชนฟรี⟶ ผู้ผลิต/

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
		usage humain non utilizes (พระราชกฤษฎีกาที่ 2009-718 ลงวันที่ 17 มิถุนายน ค.ศ. 2009 เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมและการทำลายยาใช้กับมนุษย์ที่ไม่ได้ใช้)		ผู้นำเข้าต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรวบรวม ขนส่ง และเผาทำลาย ⟶ เข้าร่วมกับ PRO หรือ IRP
2009	การปรับปรุงกรอบการจัดการ ด้าน EPR ของผลิตภัณฑ์แบตเตอรี่และแอคคิวมูเลเตอร์	Décret n° 99-374 du 12 mai 1999 relatif à la mise sur le marché des piles et accumulateurs et à leur elimination (พระราชกฤษฎีกาที่ 99-374 ลงวันที่ 12 พฤษภาคม ค.ศ. 1999 เกี่ยวกับการวางจำหน่ายแบตเตอรี่และแอคคิวมูเลเตอร์ในตลาด และการกำจัดขยะดังกล่าว) ⟶ Décret n° 2009-1139 du 22 septembre 2009 relatif à la mise sur le marché des piles et accumulateurs et à l'élimination des piles et accumulateurs usagés et modifiant le code de l'environnement	Décret n° 2009-1139 เป็นการยกเลิกและแทนที่ Décret n° 99-374 ขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิตให้ครอบคลุมแบตเตอรี่ทุกประเภท	อนุวัติ Directive 2006/66/CE ของสหภาพยุโรปมาใช้ในประเทศฝรั่งเศส (แทน EU Directive 91/157/CEE) โดยที่ Décret 99-374 จะเป็นการมุ่งเน้นเฉพาะแบตเตอรี่ที่มีสารอันตราย (ปรอท แคดเมียม ตะกั่ว) ไม่ครอบคลุมแบตเตอรี่ทั่วไปที่ไม่มีสารอันตราย ⟶ Décret n° 2009-1139 ครอบคลุมแบตเตอรี่และแอคคิวมูเลเตอร์ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นแบบพกพา (portable), รถยนต์ (automotive), หรืออุตสาหกรรม (industrial) ไม่ว่าจะมีสารอันตรายหรือไม่รวมถึงแบตเตอรี่ลิเธียม อัลคาไลน์ และประเภทอื่นๆ ⟶ ระบุเป้าหมายเชิงปริมาณที่ชัดเจนในการรีไซเคิลอัตรารีไซเคิล ⟶65% แบตเตอรี่ตะกั่ว-กรด (Lead-acid batteries) ⟶75% แบตเตอรี่นิกเกิล-แคดเมียม (Nickel-cadmium batteries) ⟶50% แบตเตอรี่ประเภทอื่น

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
		(พระราชกฤษฎีกาที่ 2009-1139 ลงวันที่ 22 กันยายน ค.ศ. 2009 เกี่ยวกับการวางจำหน่ายแบตเตอรี่และแอคคิวมูเลเตอร์ในตลาด และการกำจัดแบตเตอรี่และแอคคิวมูเลเตอร์ใช้แล้ว และการแก้ไขประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม)		
2010	ขยายขอบเขตมาตรการ EPR กับสิ่งพิมพ์ครั้งที่ 2	Décret n° 2010-945 du 24 août 2010 relatif à la contribution à la collecte, à la valorisation et à l'élimination des déchets d'imprimés papiers et de papiers à usage graphique destinés à être imprimé (พระราชกฤษฎีกาที่ 2010-945 ลงวันที่ 24 สิงหาคม ค.ศ. 2010 เกี่ยวกับการจ่ายเงินสมทบสำหรับการเก็บรวบรวม การใช้ประโยชน์ และการกำจัดขยะจากสิ่งพิมพ์กระดาษและกระดาษเพื่อการใช้งานกราฟิกที่มีจุดหมายเพื่อการพิมพ์)	Décret 2006-239⟶Décret n° 2010-945ขยายขอบเขตของ EPR ต่อสิ่งพิมพ์และผลิตภัณฑ์กระดาษ ให้ครบถ้วนและทันสมัยมากขึ้น	เพิ่ม “กระดาษเพื่อการใช้งานกราฟิก” (envelopes, reams, paper for printing) ⟶ กำหนดอัตราการสนับสนุนให้แก่องค์กรท้องถิ่นตามวิธีการจัดการขยะ
2011	กำหนดมาตรการ EPR กับผลิตภัณฑ์เครื่องมือแพทย์ที่	Décret n° 2011-763 du 28 juin 2011 relatif à la gestion des	กำหนดกรอบ EPR สำหรับ ขยะ จาก DASRI	สร้างระบบ EPR สำหรับขยะ DASRI จากผู้ป่วยที่ทำการรักษาตนเอง ⟶ ผู้ผลิตยาและอุปกรณ์การแพทย์เป็น

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
	มีความคมหรือแหลม ที่ผู้ป่วยใช้เองที่บ้าน (DASRI)	déchets d'activités de soins à risques infectieux perforants produits par les patients en autotraitement (พระราชกฤษฎีกาที่ 2011-763 ลงวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 2011 เกี่ยวกับการจัดการขยะจากกิจกรรมการรักษาพยาบาลที่มีความเสี่ยงติดเชื้อประเภทมีดคมที่ผลิตโดยผู้ป่วยในการดูแลตัวเอง)		ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายและการจัดการ PRO ⟶ หรือระบบ IRP ทำหน้าที่เก็บ รวบรวม ขนส่ง และกำจัด ⟶ ร้านขายยาและห้องแล็บ เป็นจุดรับคืนฟรีจากผู้ป่วย
2012	กำหนดมาตรการ EPR กับผลิตภัณฑ์เคมี	Décret n° 2012-13 du 4 janvier 2012 relatif à la prévention et à la gestion des déchets ménagers issus de produits chimiques pouvant présenter un risque significatif pour la santé et l'environnement (พระราชกฤษฎีกาที่ 2012-13 ลงวันที่ 4 มกราคม ค.ศ. 2012 เกี่ยวกับการป้องกันและการจัดการขยะจากครัวเรือนที่เกิดจากผลิตภัณฑ์เคมีที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม)	กำหนดกรอบ EPR สำหรับ ขยะ เคมีในครัวเรือนที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม	สร้าง ระบบ EPR สำหรับสารเคมีในครัวเรือนที่เสี่ยงต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (วัตถุระเบิดพลุและดอกไม้ไฟ/ถังดับเพลิง/ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบจากน้ำมันปิโตรเลียม/กาวและวัสดุซ่อมแซม/ผลิตภัณฑ์เคลือบ/ทำความสะอาดผิววัสดุ/สารเคมีทั่วไป เช่น ตัวทำละลาย สี น้ำยาเคมีทำความสะอาดเฉพาะทาง/ยาฆ่าแมลง สารชีวภัณฑ์ครัวเรือน/ปุ๋ยครัวเรือน/สีย้อมผ้า หมึก และสารเคมีถ่ายภาพ/สเปรย์และแก๊สกระป๋อง) ⟶ผู้ผลิต/ผู้นำเข้าเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายและการจัดการ ผ่าน PRO หรือระบบIRP ⟶ขยะจะถูกรับคืนที่ศูนย์ขยะเทศบาลและจุดรับรูปแบบอาสาสมัคร (voluntary drop-off points)

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
2012	กำหนดมาตรการ EPR กับผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์	Décret n° 2012-22 du 6 janvier 2012 relatif à la gestion des déchets d'éléments d'ameublement (พระราชกฤษฎีกาที่ 2012-22 ลงวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 2012 เกี่ยวกับการจัดการขยะจากองค์ประกอบของเฟอร์นิเจอร์)	กำหนดกรอบ EPR สำหรับ ขยะเฟอร์นิเจอร์และ องค์ประกอบของเฟอร์นิเจอร์	สร้าง ระบบ EPR สำหรับขยะเฟอร์นิเจอร์ (ครัวเรือนและภาคธุรกิจ) ⟶ ผู้ผลิต/ผู้นำเข้าเฟอร์นิเจอร์รับผิดชอบการจัดการขยะเฟอร์นิเจอร์ (EPR) ครอบคลุมทั้งการเก็บ การขนย้าย และการรีไซเคิล โดยมีเป้าหมาย รีไซเคิล ⟶ กำหนดเป้าหมายการจัดการไว้อย่างชัดเจน เป้าหมาย ภายในปี 2015 ⟶เฟอร์นิเจอร์ครัวเรือน: รีไซเคิล/นำกลับใช้ใหม่ ≥ 45% ⟶เฟอร์นิเจอร์ภาคธุรกิจ: รีไซเคิล/นำกลับใช้ใหม่ ≥ 75%
2014	ขยายมาตรการ EPR กับผลิตภัณฑ์ EEE ให้ครอบคลุม แผงโซลาร์เซลล์	Décret n° 2014-928 du 19 août 2014 relatif aux déchets d'équipements électriques et électroniques et aux équipements électriques et électroniques usages (พระราชกฤษฎีกาที่ 2014-928 ลงวันที่ 19 สิงหาคม ค.ศ. 2014 เกี่ยวกับของเสียจากอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ใช้แล้ว)	ขยายกรอบ EPR สำหรับ ขยะ EEE ให้รวมถึง แผงโซลาร์เซลล์	อนุวัติ Directive 2012/19/EU (WEEE Directive ฉบับใหม่) แทนที่ Directive 2002/96/EC เพิ่มหมวดการจัดการขยะจากแผงโซลาร์เซลล์
2015	ตรากฎหมายว่าด้วยการเปลี่ยนผ่านด้านพลังงานเพื่อการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	LOI n° 2015-992 du 17 août 2015 relative à la transition énergétique pour la croissance verte (พระราชบัญญัติการเปลี่ยน	กฎหมายแม่บทที่ส่งเสริมการลดขยะ การรีไซเคิล และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพควบคู่กับการลดคาร์บอน	กฎหมาย LTECV ของฝรั่งเศสมุ่งเตรียมประเทศสู่ยุคหลังน้ำมัน ด้วยการลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิล ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพิ่มสัดส่วนพลังงานหมุนเวียน และส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนควบคู่กับการสร้างงานสีเขียว

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
		ผ่านด้านพลังงานเพื่อการเติบโตสีเขียว ค.ศ. 2015: LTECV)		โดยยังได้กำหนดกรอบ EPR สำหรับเรือยอชท์และเรือสันทนาการ ซึ่งฝรั่งเศสเป็นประเทศแรกที่บังคับใช้ครอบคลุมการเก็บ กำจัด และรีไซเคิลเรือเมื่อหมดอายุ มีผลตั้งแต่ 1 มกราคม 2019 พร้อมระยะผ่อนผัน 4 ปี
2016	ห้ามถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวสำหรับใส่สินค้า ณ จุดขาย	Code de l'environnement, Article L541-15-10 (ประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม)	ห้ามถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวสำหรับใส่สินค้า ณ จุดขายในปี 2016	ยุติหรือห้ามการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวสำหรับใส่สินค้า ณ จุดขายตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2016
2016	ตรากฎหมายต่อสู้กับการสูญเสียอาหารและขยะอาหาร	LOI n° 2016-138 du 11 février 2016 relative à la lutte contre le gaspillage alimentaire (พระราชบัญญัติว่าด้วยการต่อสู้กับการสูญเสียอาหารและขยะอาหาร)	ลดการสูญเสียอาหารและการทิ้งทำลายอาหารที่ยังบริโภคได้ โดยเฉพาะในภาคค้าปลีกและร้านค้า	ฝรั่งเศสออกกฎหมายลดการสูญเสียอาหาร โดยห้ามซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านค้าปลีกทำลายหรือทำให้อาหารที่ยังบริโภคได้เสื่อมสภาพ และกำหนดให้ร้านค้าที่มีพื้นที่ขายเกิน 400 ตร.ม. ต้องทำข้อตกลงกับองค์กรการกุศลที่ได้รับอนุญาตเพื่อบริจาคอาหารดังกล่าว ซึ่งต่อมาได้ถูกรวมไว้ในประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม
2017	ห้ามการใช้ถุงพลาสติกชนิดอื่น ๆ นอกจากใส่สินค้า ณ จุดขาย	Code de l'environnement Article L541-15-10 (ประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม)	ห้ามการใช้ถุงพลาสติกชนิดอื่น ๆ นอกจากใส่สินค้า ณ จุดขายในปี 2017	ยุติหรือห้ามการใช้ถุงพลาสติกชนิดอื่น ๆ นอกจากใส่สินค้า ณ จุดขายตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2017 ⟶ ยกเว้นถุงพลาสติกที่สามารถย่อยสลายได้ที่ได้มาตรฐาน home compost และประกอบ ด้วยวัสดุชีวภาพทั้งหมดหรือบางส่วน
2017	จัดทำแผนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศฝรั่งเศส (French Climate Plan: Climat 2017)	แผน Climate 2017 ของฝรั่งเศสนำไปสู่การตรากฎหมายสำคัญ 4 ฉบับ ได้แก่ (1) Loi énergie et climat n° 2019-1147 ว่าด้วยพลังงานและ	มีเป้าหมายหลักเพื่อนำฝรั่งเศสสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon neutrality) และการพัฒนาเทคโนโลยีสีเขียว	แผน Climate 2017 ของฝรั่งเศสจัดทำขึ้นเพื่อผลักดันพันธกรณีตาม Paris Agreement (2015) ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ มุ่งสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอนภายในปี 2050 (ตามประมวลพลังงาน มาตรา L100-4) โดยเร่งการปรับปรุงกฎหมายสำคัญ ส่งเสริมนวัตกรรม เทคโนโลยีคาร์บอนต่ำ

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
		ภูมิอากาศ พ.ศ. 2562 (2) Loi n° 2017-1839 ยุติการสำรวจและสกัดไฮโดรคาร์บอน และกำหนดบทบัญญัติด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 (3) Loi n° 2021-1104 ว่าด้วยการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและเสริมความเข้มแข็งต่อผลกระทบ พ.ศ. 2564 และ (4) Loi n° 2023-973 ว่าด้วยอุตสาหกรรมสีเขียว พ.ศ. 2566 ซึ่งทั้งหมดเป็นกลไกหลักสู่การบรรลุความเป็นกลางทางคาร์บอนภายในปี 2050		และออกมาตรการสนับสนุนโรงงานสีเขียวพร้อมสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน
2018	จัดทำแผนปฏิบัติการเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับชาติ (National Circular Economy Roadmap)	Feuille de Route Économie Circulaire (FREC) นำไปสู่การออก Loi n° 2020-105 du 10 février 2020 relative à la lutte contre le gaspillage et à l'économie circulaire (พระราชบัญญัติการต่อต้านการสิ้นเปลืองและเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. 2563) ในปี 2020	จัดทำแผนระดับชาติในการเปลี่ยนแปลงประเทศตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน	แผน FREC เป็นแผนปฏิบัติการระดับชาติของฝรั่งเศสเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน ครอบคลุม 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1. Better Production – ส่งเสริมการใช้วัสดุรีไซเคิล การลงทุนสีเขียว พัฒนา EPR และฉลากสิ่งแวดล้อม สนับสนุน SME และแรงงานสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน 2. Better Consumption – ส่งเสริมการซ่อมแซม Reuse ลดขยะอาหาร ใช้ eco-modulation ให้ผู้ผลิตออกแบบสินค้ายั่งยืน และจำกัดการโฆษณาส่งเสริมการบริโภคเกินจำเป็น

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
				3. Better Waste Management – ปรับระบบ EPR และคัดแยกขยะ ใช้ภาษีจูงใจ ส่งเสริมการใช้ขยะอินทรีย์ในเกษตร ห้ามวัสดุมลพิษ และขยาย EPR ครอบคลุมสินค้าประเภทใหม่ 4. Mobilize All Actors – สร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ผลักดันจัดซื้อภาครัฐสีเขียว บูรณาการในระบบการศึกษา ขยายสู่ภูมิภาค-โพ้นทะเล และส่งเสริมบทบาทฝรั่งเศสในเวทีโลก
2020	นำผลิตภัณฑ์เข้าระบบ EPR เพิ่มเติม (ครั้งที่ 1 หลังออก AGEC Law)	Code de l'environnement Article L541-10-1 (ประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม)	กำหนดเพิ่มผลิตภัณฑ์สิ่งทอใหม่สำหรับใช้ในบ้าน เข้าสู่ระบบ EPR	กำหนดให้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอใหม่สำหรับใช้ในบ้าน (household linen) เข้าระบบ EPR ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2020
2020	ตรากฎหมายว่าด้วยการต่อต้านขยะและส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน (Loi anti-gaspillage pour une économie circulaire: AGEC)	Loi n° 2020-105 du 10 février 2020 relative à la lutte contre le gaspillage et à l'économie circulaire (พระราชบัญญัติการต่อต้านการสิ้นเปลืองและเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. 2563: AGEC Law)	ตรากฎหมายเพื่อเปลี่ยนผ่านจากระบบเศรษฐกิจในระบบเส้นตรง (linear economy)ไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (circular economy)	AGEC Law เป็นกฎหมายหลักของฝรั่งเศสที่ผลักดันการเปลี่ยนผ่านจากเศรษฐกิจเส้นตรงสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน โดยเน้นลดขยะ ส่งเสริมการใช้ซ้ำ การซ่อมแซม การรีไซเคิล และการจัดซื้อจัดจ้างอย่างยั่งยืน ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อสังคมสมานฉันท์ ทั้งยังมีมาตรการสำคัญระดับโลก เช่น ห้ามทำลายสินค้าคงคลังที่ขายไม่ออก และบังคับใช้ดัชนีซ่อมแซมได้ (Repairability Index) กับสินค้าหลายประเภท พร้อมขยายมาตรการ EPR ครอบคลุมผลิตภัณฑ์เพิ่มเติมตาม มาตรา L541-10-1 แห่งประมวลสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ AGEC Law ยังประกอบด้วยมาตรการย่อยหลายประการที่มุ่งลดการใช้ทรัพยากรและบรรจุภัณฑ์

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
				แบบใช้ครั้งเดียว รวมถึงการส่งเสริมการรีไซเคิลและการนำกลับมาใช้ซ้ำ เช่น 1.Single-use plastics (SUP) & ภาชนะบรรจุอาหาร • 2020: เลิกใช้ แก้ว/ถ้วย/จานสำหรับโต๊ะอาหารแบบใช้ครั้งเดียว • 2020 ห้ามการใช้สำลีที่มีก้านพลาสติก • 2020: เลิกใช้ขวดน้ำพลาสติก ในบริการอาหารของโรงเรียน (ยกเว้นไม่มีน้ำประปา/มีคำสั่งจำกัดการใช้น้ำ) • 2021: ห้ามวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติกที่ย่อยสลายได้โดยใช้กระบวนการออกโซ่(oxo-degradable plastic) • 2021: เลิกใช้ หลอด, ไม้คน, ช้อน-ส้อมใช้แล้วทิ้ง, จานที่มีฟิล์ม, ฝาแก้วใช้แล้วทิ้ง, ภาชนะ/ถ้วยโฟม PS, ก้าน-แท่นลูกโป่ง (ยกเว้นการแพทย์/การใช้เชิงอุตสาหกรรม-วิชาชีพ) • 2021: ห้ามนำเข้า-ผลิต-จำหน่ายถุงพลาสติกใช้ครั้งเดียว • 2021: ข้อสัญญาที่บังคับใช้ขวดพลาสติกใช้ครั้งเดียวในงานอีเวนต์ ตกเป็นโมฆะ (ยกเว้นแทนด้วยภาชนะใช้ซ้ำไม่ได้) • 2021: ห้ามแจกขวดน้ำดื่มพลาสติกฟรี ในสถานประกอบการที่เปิดให้สาธารณะ (ยกเว้นเพื่อสาธารณสุข/ไม่มีน้ำประปา)

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
				• 2022: ห้ามใช้ถุงชา/ชาเขียวแบบซองที่ทำจากพลาสติกไม่ย่อยสลายได้ • 2022: ร้านผลไม้-ผักสด ห้ามใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก (ยกเว้น ≥1.5 กก. และชนิดที่เสียหายง่าย) (L541-15-10) • 2022: บริการส่งอาหารรายวัน ต้องใช้ภาชนะ/จาน/ช้อน-ส้อมแบบใช้ซ้ำและมีระบบเก็บคืน (L541-15-10) • 2023: การเสิร์ฟอาหารสำหรับทานในร้าน ต้องใช้ถ้วย/ฝา/จาน/ภาชนะ/ช้อน-ส้อมแบบใช้ซ้ำได้ (L541-15-10) • 2024: ยุติการวางจำหน่ายบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวในท้องตลาด • 2025: การยุติหรือห้ามการใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากสไตรีนิกโพลีเมอร์หรือโคโพลีเมอร์ทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งไม่สามารถรีไซเคิลได้ • 2025: ห้ามโรงพยาบาลใช้พลาสติกสำหรับการปรุงอาหาร การอุ่นและเสิร์ฟภาชนะบรรจุอาหารในแผนกุมารเวชศาสตร์ สูติศาสตร์และแผนกสูติกรรม รวมถึงศูนย์ปริกำเนิดท้องถิ่น • 2025: เลิกใช้ภาชนะพลาสติกสำหรับปรุง-อุ่น-เสิร์ฟ ในครัวกลางของ โรงเรียน/มหาวิทยาลัย/ศูนย์เด็ก <6 ปี และ เทศบาลที่มีประชากร >2,000 คน

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
				• 2028: ขยายผลข้างต้นให้ครอบคลุม ท้องถิ่นที่มีประชากร 2.Microplastics (สอดคล้อง Reg. (EU) 2023/2055) • 2020: ห้ามวางจำหน่ายสาร/ส่วนผสมที่เป็นไมโครพลาสติก ≥0.01% (ยกเว้นจากธรรมชาติ/ย่อยสลายได้จริง) • 2027: ห้ามใช้ในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางชนิดอื่น (เช่น ยาสีฟัน สบู่ล้างมือ แชมพู) เริ่ม 17 ต.ค. 2027 (เว้นการห่อหุ้มน้ำหอม) • 2028: ห้ามใช้ในผงซักฟอก/ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด ตั้งแต่ 17 ต.ค. 2028 • 2029: ห้ามใช่ในอุปกรณ์การแพทย์ และ ขยายครอบคลุมการห่อหุ้มน้ำหอมในเครื่องสำอาง ตั้งแต่ 17 ต.ค. 2029 3.กิจกรรมเกี่ยวกับผู้บริโภคอื่นๆ • 2020: จัดทำระบบ คำแนะนำคัดแยกและฉลากสำหรับบรรจุภัณฑ์ครัวเรือน • 2021: ห้ามวางสิ่งพิมพ์โฆษณาเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าบนยานพาหนะ และห้ามแจกสิ่งของที่ไม่ได้ร้องขอ เพื่อส่งเสริมการค้าแก่ผู้บริโภคผ่านทางตู้จดหมายหน้าบ้าน • 2022: สถานที่เปิดบริการ ต้องมีน้ำพุดื่ม (เมื่อทำได้อย่างเหมาะสม) และร้านอาหารต้อง แจ้งสิทธิน้ำดื่มฟรีชัดเจน

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
				• 2022: ห้ามแจกตัวอย่างสินค้าแก่ผู้บริโภคหากผู้บริโภคไม่ได้รับการร้อง ยกเว้นในกรณีที่ผู้บริโภคซื้อหรือสมัครสมาชิก • 2023: ยกเลิกการพิมพ์ใบเสร็จ/สลิป/คูปองโดยอัตโนมัติ เว้นแต่ลูกค้าร้องขอ 4.กำหนดเป้าหมายระดับชาติ • ลดปริมาณ ผลิต ภัณฑ์สำเร็จรูป ที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ซึ่งวางจำหน่ายในตลาดฝรั่งเศส 50% ภายในปี 2020 • ตั้งเป้าให้บรรจุภัณฑ์ที่นำกลับมาใช้ซ้ำได้ อย่างน้อย 5% ภายในปี 2023 และ 10% ภายในปี 2027 • ตั้งเป้าให้ขยะมูลฝอยจากครัวเรือนและแหล่งคล้ายคลึงกันถูกเตรียมเพื่อใช้ซ้ำหรือรีไซเคิล 55% ภายในปี 2025, 60% ภายในปี 2030, และ 65% ภายในปี 2035 • กำหนดให้ขยะที่ไม่เป็นอันตรายต้องถูกนำกลับมาใช้เป็นวัตถุดิบ 55% ภายในปี 2020 และเพิ่มเป็น 65% ภายในปี 2025 • ลดปริมาณขยะมูลฝอยจากครัวเรือนที่ต้องนำไปฝังกลบให้เหลือไม่เกิน 10% ของขยะทั้งหมดภายในปี 2035 • ตั้งเป้าการรีไซเคิลขวดพลาสติก 77% ภายในปี 2025 และเพิ่มเป็น 90% ภายในปี 2029

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
				• ของเสียที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้เป็นวัตถุดิบได้อย่างน้อย 70% ต้องถูกนำไปแปลงเป็นพลังงานภายในปี 2025 • ลดขยะอาหาร 50% ในภาคค้าปลีกและบริการอาหารภายในปี 2025 และ 50% ในทุกภาคส่วนภายในปี 2030 • ลดขยะครัวเรือนและขยะที่คล้ายคลึงกัน 15% ต่อหัว และลดขยะจากกิจกรรมเศรษฐกิจ 5% ต่อมูลค่าการผลิต ภายในปี 2030 (โดยเน้นภาคการก่อสร้างเป็นพิเศษ) • ตั้งเป้าให้ พลาสติกทั้งหมดสามารถรีไซเคิลได้ 100% ภายในปี 2025
2020	สามารถนำเศษวัสดุ การก่อสร้าง กลับไปใช้ประโยชน์ในรูปของวัสดุได้	Code de l'environnement Article L541-1 (ประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม)	สามารถนำเศษวัสดุ การก่อสร้างกลับไปใช้ประโยชน์ในรูปของวัสดุได้ให้บรรลุตามเป้าหมายภายในปี 2020	เป้าหมายที่ 70 % ภายในปี 2020 ปล.จากการศึกษาพบว่าฝรั่งเศสไม่สามารถบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ โดยบรรลุได้เพียง 67%
2021	นำผลิตภัณฑ์เข้าระบบ EPR เพิ่มเติม (ครั้งที่ 2 หลังออก AGEC Law)	Code de l'environnement Article L541-10-1 (ประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม)	กำหนดเพิ่มผลิตภัณฑ์เข้าสู่ระบบ EPR	กำหนดให้ผลิตภัณฑ์ดังต่อไปนี้เข้าสู่ระบบ EPR ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2021 ได้แก่ ● ผลิตภัณฑ์เคมีและบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์เคมีอันตราย ● อุปกรณ์ทางการแพทย์สำหรับการรักษาด้วยตนเอง ชนิด Perforating medical devices และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
				• ผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีไส้กรองที่ประกอบด้วยพลาสติกทั้งหมดหรือบางส่วน และผลิตภัณฑ์สำหรับการใช้งานร่วมกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ
2022	นำผลิตภัณฑ์เข้าระบบ EPR เพิ่มเติม (ครั้งที่ 3 หลังออก AGEC Law)	Code de l'environnement Article L541-10-1 (ประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม)	กำหนดเพิ่มผลิตภัณฑ์เข้าสู่ระบบ EPR	กำหนดให้ผลิตภัณฑ์ดังต่อไปนี้เข้าสู่ระบบ EPR ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2022 ได้แก่ • ผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง • เฟอร์นิเจอร์ เบาะรองนั่ง และ ของตกแต่งบ้านจากสิ่งทอ (ขยายเพิ่มเติมจาก Décret 2012-22) • ของเล่น • อุปกรณ์กีฬาและสันทนาการ • สินค้า DIY และทำสวน (DIY & garden items) • ยานยนต์ (รถยนต์ รถตู้ รถสอง/สามล้อ เครื่องยนต์ รถสี่ล้อเล็ก) (ขยายเพิ่มเติมจาก Décret 2003-727) • น้ำมันหล่อลื่น/อุตสาหกรรม
2023	นำผลิตภัณฑ์เข้าระบบ EPR เพิ่มเติม (ครั้งที่ 4 หลังออก AGEC Law)	Code de l'environnement Article L541-10-1 (ประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม)	กำหนดเพิ่มผลิตภัณฑ์เข้าสู่ระบบ EPR	กำหนดให้ผลิตภัณฑ์ดังต่อไปนี้เข้าสู่ระบบ EPR ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2023 ได้แก่ • บรรจุภัณฑ์ที่ใช้กับผู้ประกอบการด้านการจัดเลี้ยง/ร้านอาหาร • ยางรถยนต์ (ขยายเพิ่มเติมจาก Décret n° 2002-1563)

ตารางที่ 2-4 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศฝรั่งเศส

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
2024	นำผลิตภัณฑ์เข้าระบบ EPR เพิ่มเติม (ครั้งที่ 5 หลังออก AGEC Law)	Code de l'environnement Article L541-10-1 (ประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม)	กำหนดเพิ่มผลิตภัณฑ์เข้าสู่ระบบ EPR	กำหนดให้ผลิตภัณฑ์ดังต่อไปนี้เข้าสู่ระบบ EPR ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2024 ได้แก่ ● หมากฝรั่งสังเคราะห์ที่ไม่สามารถย่อยสลาย ● ผ้าอนามัยแบบใช้ครั้งเดียว รวมถึงผ้าเช็ดเปียกสำหรับใช้ส่วนบุคคลหรือภายในบ้าน
2025	นำผลิตภัณฑ์เข้าระบบ EPR เพิ่มเติม (ครั้งที่ 6 หลังออก AGEC Law)	Code de l'environnement Article L541-10-1 (ประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม)	กำหนดเพิ่มผลิตภัณฑ์เข้าสู่ระบบ EPR	กำหนดให้ผลิตภัณฑ์ดังต่อไปนี้เข้าสู่ระบบ EPR ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2024 ได้แก่ เครื่องมือประมงที่มีส่วนประกอบเป็นพลาสติก บรรจุภัณฑ์ที่ใช้สำหรับบรรจุและจำหน่ายสินค้าที่ผลิตขึ้นมาเพื่อผู้ประกอบการ/ผู้ใช้ในสายอาชีพ

ตารางที่ 2-5 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศเยอรมนี

ปี (ค.ศ.)	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียดมาตรการ
1972	กฎหมายว่าด้วยการกำจัดขยะ (Abfallsbeseitigungsgesetz – AbfG or Waste Disposal Act)	เป็นกฎหมายระดับประเทศว่าด้วยการกำจัดขยะฉบับแรกของประเทศเยอรมนี	เป็นครั้งแรกในเยอรมนีที่มีการออกมาตรการหลักๆเกี่ยวกับการควบคุมการฝังกลบขยะ เพื่อลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากมลพิษจากขยะ และการกำจัดขยะ ซึ่งต่อมาในปี 1986 ถูกยกเลิก โดยมีการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการหลีกเลี่ยงการรีไซเคิล และการกำจัดขยะ (Waste Avoidance, Recycling and Disposal Act) มาแทนที่
1986	พระราชบัญญัติว่าด้วยการหลีกเลี่ยงการรีไซเคิล และการกำจัดขยะ (Waste Avoidance, Recycling and Disposal Act)		ได้มีการปรับวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ให้เน้นการลดและรีไซเคิลขยะ แทนการกำจัดขยะ ทั้งขยะอันตรานและขยะครัวเรือน และเสริมอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐในควบคุมให้อุตสาหกรรมจะต้องมีมาตรการในการลดหรือรีไซเคิลขยะ จึงจะสามารถขอใบอนุญาตประกอบการได้
1991	พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยบรรจุภัณฑ์ (*Verpackungsverordnung* or Packaging Ordinance)	กฎหมายฉบับนี้ทำให้ประเทศเยอรมนีเป็นประเทศแรกของโลกที่ออกกฎหมายจัดการขยะบรรจุภัณฑ์บนพื้นฐานของหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) และกฎหมายฉบับนี้ได้ผลักดันให้สหภาพยุโรปออกกฎระเบียบที่นำหลักการ EPR ไปใช้กับการจัดการขยะหลายประเภท	กฎหมายว่าด้วยบรรจุภัณฑ์ของเยอรมนีเป็นกฎหมายฉบับแรกที่กำหนดให้ ผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้บริโภค ต้องร่วมรับผิดชอบในการจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ ทั้งการลดการสร้างขยะ การใช้ซ้ำ การรีไซเคิล และการกำจัดอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมกระตุ้นให้ภาคธุรกิจพัฒนาแนวทางการผลิตที่ใช้วัสดุรีไซเคิลและลดของเสีย ต่อมาในปี 2019 ได้มีการยกเลิกและแทนที่ด้วย German Packaging Act (VerpackG) เพื่อปรับปรุงระบบให้ทันสมัยและเข้มแข็งยิ่งขึ้น
1994	กฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียนและขยะ (Circular Economy and Waste Act – KrW-/AbfG)	เป็นกฎหมายที่วางหลักกฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียน ที่ให้ความสำคัญที่หลักการลำดับชั้นของของเสีย (Waste Hierachy) การอนุรักษ์ทรัพยากร และการปกป้องสุขภาพของประชาชน	เน้นมาตรการคุ้มครองคนและสิ่งแวดล้อมจากผลกระทบจากการผลิตและจัดการขยะ และมีการใช้มาตรการ EPR และเน้นให้การกำจัดขยะเป็นมาตรการสุดท้าย นอกจากนี้ยังกำหนดหน้าที่ของประชาชนในการแยกขยะ และกำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐจำเป็นต้องพิจารณาเรื่องการสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียนเมื่อทำการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ

ตารางที่ 2-5 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศเยอรมนี

ปี (ค.ศ.)	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียดมาตรการ
			ต่อมาเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการจัดการขยะ (EU Waste Framework Directive 2008/98/EC) ได้มีการแก้ไขจนกลายมาเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียนและขยะในปัจจุบัน
2005	พระราชบัญญัติว่าด้วยอุปกรณ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electrical and Electronic Equipment Act – ElectroG)	กำหนดมาตรการทางกฎหมายในการลดการสร้างขยะ การทำให้ระบบใช้ซ้ำและรีไซเคิลมีคุณภาพมากขึ้น การพัฒนาระบบเก็บรวบรวมซากผลิตภัณฑ์เครื่องไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพ และการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ผลิตสินค้าตลอดอายุการใช้งานของสินค้านั้นๆ	กฎหมายเยอรมนีด้านการจัดการขยะอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (WEEE) กำหนดให้ผู้ผลิตต้องออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ แยกส่วน หรือรีไซเคิลได้ ติดสัญลักษณ์แสดงการอยู่ภายใต้กฎหมาย และขึ้นทะเบียนข้อมูลกับมูลนิธิ EAR ผ่านระบบออนไลน์ที่ประชาชนเข้าถึงได้ฟรี ผู้จัดจำหน่ายและแพลตฟอร์มออนไลน์ต้องตรวจสอบการขึ้นทะเบียนก่อนวางขายสินค้า มีหน้าที่รับคืนอุปกรณ์จากผู้บริโภคทั้งขนาดเล็กและใหญ่โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ขณะเดียวกันผู้ผลิตต้องจัดช่องทางรับคืนและกำจัดของเสียจากผู้ใช้งานเชิงพาณิชย์อย่างถูกต้อง เทศบาลมีหน้าที่รับคืนอุปกรณ์จากครัวเรือนฟรี และผู้บริโภคต้องทิ้งแยกอุปกรณ์จากขยะทั่วไป รวมถึงถอดแบตเตอรี่หรือหลอดไฟก่อนนำส่งคืน
2009	พระราชบัญญัติว่าด้วยแบตเตอรี่ (Battery Act – BattG)	เพื่อให้การจัดการแบตเตอรี่ของเยอรมนีสอดคล้องกับกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยแบตเตอรี่ (EU Battery Directive 2006/66/EC) และปรับปรุงกระบวนการจัดการแบตเตอรี่ตลอดวงจรชีวิตให้มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	กฎหมายเยอรมนีว่าด้วยการจัดการแบตเตอรี่กำหนดให้ ผู้ผลิต ต้องติดฉลากแสดงสารอันตรายและขึ้นทะเบียนกับมูลนิธิ EAR ก่อนวางจำหน่าย ขณะที่ ผู้จำหน่ายต้องรับคืนแบตเตอรี่ทุกประเภทโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย แจ้งข้อมูลการคืนแก่ผู้บริโภค และเก็บเงินมัดจำแบตเตอรี่รถยนต์จำนวน 7.50 ยูโร ซึ่งคืนเมื่อมีการนำแบตเตอรี่กลับมา ขณะเดียวกัน หน่วยงานจัดการของเสียสาธารณะ ต้องรับคืนแบตเตอรี่แบบพกพาฟรี ส่วน ผู้บริโภค มีหน้าที่แยกและนำแบตเตอรี่ใช้แล้วคืน ณ จุดรับคืนที่กำหนด
2012	พระราชบัญญัติว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียนและของเสีย	กฎหมายแม่บทด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนของเยอรมนี วางกรอบหลัก Waste Hierarchy กำหนด	กฎหมายเยอรมนีกำหนด เป้าหมายการใช้ซ้ำและรีไซเคิลของเสียในเขตเทศบาลภายในปี 2035 และกำหนดให้การรีไซเคิลและฟื้นฟูวัสดุก่อสร้างที่ไม่เป็นอันตรายต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของน้ำหนักตั้งแต่ปี 2020 เป็นต้นมา มลรัฐแต่ละแห่ง

ตารางที่ 2-5 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศเยอรมนี

ปี (ค.ศ.)	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียดมาตรการ
	(Act Reorganising the Law on Closed Cycle Management and Waste - KrWG)	มาตรการสำคัญ เช่น การแยกขยะตามหน้าที่ (PRS), การให้อำนาจหน่วยงานจัดการขยะผูกขาดการเก็บจากครัวเรือน, และระบบ EPR เพื่อให้ผู้ผลิตรับผิดชอบต่อของเสียจากผลิตภัณฑ์ พร้อมตั้ง เป้าหมายการใช้ซ้ำและรีไซเคิลของเสีย เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างยั่งยืน	ต้องจัดทำ แผนบริหารจัดการของเสีย (Waste Management Plan) โดยกำหนดเป้าหมาย มาตรการป้องกัน การฟื้นฟู การกำจัด และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น พร้อมประเมินความเหมาะสมในการดำเนินการ ทั้งนี้ มาตรา 32 กำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดทำหรือปรับปรุงแผนฯ ผ่านเว็บไซต์และรายงานสรุปการพิจารณา
2019	พระราชบัญญัติว่าด้วยบรรจุภัณฑ์ (German Packaging Act - VerpackG)	กฎหมายดังกล่าวได้รวบรวมระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะบรรจุภัณฑ์เข้าไว้ด้วยกัน และเพื่ออนุวัติการให้เข้ากับกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยบรรจุภัณฑ์และขยะบรรจุภัณฑ์ (EU Directive on Packaging and Packaging Waste 94/62/EC แก้ไขเพิ่มเติมโดย EU Directive 2015/720/EU)	กฎหมายบรรจุภัณฑ์ของเยอรมนี (VerpackG) กำหนดให้ ขวดเครื่องดื่มพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ต้องมีสัดส่วนวัสดุรีไซเคิลไม่น้อยกว่า 25% ภายในปี 2025 และ 30% ภายในปี 2030 พร้อมบังคับให้ ผู้ผลิตออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม ใช้วัสดุน้อย รีไซเคิลได้ และลดสารอันตราย ตั้งแต่ปี 2023 ผู้จำหน่ายต้องจัดให้มี บรรจุภัณฑ์แบบใช้ซ้ำได้ ในราคาที่ไม่สูงกว่าสินค้าแบบใช้ครั้งเดียว และแจ้งข้อมูลแก่ผู้บริโภคอย่างชัดเจน ทั้งนี้ ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายต้อง ขึ้นทะเบียนในระบบออนไลน์ LUCID กับ ZSVR และ เข้าร่วมระบบจัดการบรรจุภัณฑ์ (PRO) เพื่อร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรีไซเคิล รวมทั้ง รายงานข้อมูลบรรจุภัณฑ์ต่อสำนักงานกลางฯ ผู้จำหน่ายมีหน้าที่ รับคืนบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย และ ผู้ประกอบการแพลตฟอร์มออนไลน์ต้องตรวจสอบการขึ้นทะเบียนของผู้ผลิต สำหรับบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มแบบใช้ครั้งเดียว ผู้ผลิตต้อง เก็บเงินมัดจำไม่น้อยกว่า 0.25 ยูโรต่อชิ้น และติดฉลาก “EINWEG” ส่วนแบบใช้ซ้ำต้องติดคำว่า “MEHRWEG” พร้อมแสดงข้อมูลชัดเจน ณ จุดขายหรือในช่องทางออนไลน์

ตารางที่ 2-5 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศเยอรมนี

ปี (ค.ศ.)	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียดมาตรการ
2019	เงินอุดหนุนและสินเชื่อสีเขียว: โครงการความร่วมมือด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (The Joint Initiative on Circular Economy – JICE)		โครงการความร่วมมือด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน เป็นความร่วมมือระหว่างธนาคาร 6 ธนาคารในสหภาพยุโรป ซึ่งรวมถึงธนาคาร KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau) แห่งเยอรมนี ที่เป็นการรวมตัวกันเพื่อให้การสนับสนุนทางการเงินทั้งในรูปแบบของสินเชื่อ การันตี และการสนับสนุนทางเทคนิคเพื่อสนับสนุนการดำเนินการทางด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนและการพัฒนาที่ยั่งยืน
2020	[แก้ไขกฎหมายครั้งสำคัญ] พระราชบัญญัติว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียนและของเสีย (Act Reorganising the Law on Closed Cycle Management and Waste - KrWG)	ปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับ Waste Directive Framework ของสหภาพยุโรปฉบับปีค.ศ. 2018	แก้ไขในประเด็น ● การปรับปรุงเงื่อนไขสำหรับการจัดซื้อจัดจ้างโดยภาครัฐ ● การเพิ่มความสำคัญของการป้องกันไม่ให้เกิดของเสีย (Waste Prevention) ● การเพิ่มความเข้มงวดในการกำหนดหน้าที่ให้แยกขยะ เป็นต้น
2020	[แก้ไขกฎหมายครั้งสำคัญ] พระราชบัญญัติว่าด้วยแบตเตอรี่ (Battery Act – BattG)	ปรับหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเรื่องการขึ้นทะเบียนข้อมูลแบตเตอรี่	แก้ไขในประเด็น การบังคับขึ้นทะเบียนสำหรับผู้ที่ต้องการจะนำแบตเตอรี่เข้าตลาดในเยอรมนีนับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2021 เป็นต้นไป กำหนดให้ต้องขึ้นทะเบียนกับมูลนิธิ EAR ซึ่งปรับจากกฎหมายฉบับก่อนหน้าที่กำหนดให้รายงานข้อมูลต่อหน่วยงานสิ่งแวดล้อมแห่งเยอรมนี (German Environmental Agency – UBA)
2020	[แก้ไขกฎหมายครั้งสำคัญ] พระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองทางกฎหมายของการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Designgesetz – DesignG)	แก้ไขกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับกฎระเบียบการออกแบบเพื่อความยั่งยืนของยุโรป (EU Ecodesign Directive เพื่อส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม ลดการผูกขาดในตลาด สิทธิของผู้บริโภค และเพื่อโปรโมตการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์	<u>กำหนดข้อบัญญัติเรื่องการซ่อมแซม (Repair Clause)</u> เพิ่มข้อบัญญัติเรื่องการซ่อมแซม (Repair clause) เพื่อให้บุคคลที่สามสามารถผลิตและขายผลิตภัณฑ์ของชิ้นส่วนอะไหล่ได้ ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยต้องเข้าเงื่อนไขครบดังต่อไปนี้ ● ต้องเป็นชิ้นส่วนอะไหล่ที่สามารถมองเห็นได้ในระหว่างการใช้งานโดยทั่วไป และเป็นชิ้นส่วนที่การใช้งานขึ้นกับรูปร่างของชิ้นส่วนนั้นๆโดยเฉพาะ เช่น กันชนรถยนต์ ไฟท้ายรถยนต์ ฯลฯ

ตารางที่ 2-5 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศเยอรมนี

ปี (ค.ศ.)	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียดมาตรการ
			• ต้องเป็นชิ้นส่วนอะไหล่ที่มีความซับซ้อนในการผลิต เช่น ต้องผลิตโดยใช้ส่วนประกอบหลายชิ้นส่วน ฯลฯ • ชิ้นส่วนดังกล่าวต้องมีวัตถุประสงค์ในการผลิตเพื่อใช้ในการซ่อมแซมสินค้า และต้องใช้สำหรับการซ่อมแซมสินค้าเท่านั้น (ไม่สามารถใช้เพื่อการตกแต่งหรือดัดแปลงสินค้าได้) • ผู้ผลิตชิ้นส่วนดังกล่าวต้องทำการแจ้งให้ผู้บริโภคทราบถึงที่มาของชิ้นส่วนดังกล่าว
2021	กฎกระทรวงว่าด้วยการห้ามวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวบางประเภทและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติกที่ย่อยสลายได้ชนิดออกโซ (Einwegkunststoffverbotsverordnung - EWKVerbotsV)	เป็นการอนุวัติตาม EU Single-Use Plastics Directive	ห้ามจำหน่ายผลิตภัณฑ์พลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียว (รวมถึงพลาสติกแบบย่อยสลายได้) ในรายการดังต่อไปนี้ • ก้านสำลี (ยกเว้นที่ใช้ทางการแพทย์) • เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร เช่น ส้อม มีด ช้อน และตะเกียบ • จาน • หลอดดูด (ยกเว้นที่ใช้ทางการแพทย์) • ที่คนเครื่องดื่ม • ก้านเสียบลูกโป่ง (ยกเว้นสำหรับการใช้งานในอุตสาหกรรมหรือเชิงพาณิชย์ที่ไม่ได้จำหน่ายให้ผู้บริโภค) • ภาชนะบรรจุอาหารที่ทำจากโพลีสไตรีนแบบขยายได้ • ภาชนะบรรจุเครื่องดื่มที่ทำจากโพลีสไตรีนแบบขยายได้ รวมถึงฝาปิดและฝาครอบ • แก้วเครื่องดื่มที่ทำจากโพลีสไตรีนแบบขยายได้ รวมถึงฝาปิดและฝาครอบ

ตารางที่ 2-5 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศเยอรมนี

ปี (ค.ศ.)	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียดมาตรการ
			กฎหมายดังกล่าวยังห้ามจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติกที่ย่อยสลายชนิดออกโซทุกประเภท รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่มีการใช้พลาสติกเป็นส่วนประกอบ เช่น จานกระดาษที่เคลือบพลาสติก เป็นต้น และยังกำหนดให้ห้ามจำหน่ายสินค้าตามรายการข้างต้นโดยไม่คำนึงว่าจะถูกนำออกจำหน่ายในฐานะบรรจุภัณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยบรรจุภัณฑ์หรือไม่
2021	แผนกลยุทธ์เพื่อนำเยอรมนีไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy Roadmap for Germany)	กำหนดกรอบนโยบายทางด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนของเยอรมนี	ข้อเสนอเชิงนโยบายหลัก 4 ด้าน ได้แก่ 1. โมเดลธุรกิจ CE – ส่งเสริมนวัตกรรมและความร่วมมือระยะยาวระหว่างหน่วยงาน 2. การกำหนดมาตรฐาน – วางเป้าหมายและมาตรฐานวัสดุรีไซเคิล–ฐานข้อมูลให้ชัดเจน 3. ความโปร่งใสของข้อมูล – พัฒนาระบบข้อมูล CE ให้เข้าถึงง่ายและรายงานต่อเนื่อง 4. มาตรการทางกฎหมาย – จัดทำนโยบาย–กฎหมายให้สอดคล้อง EU ครอบคลุมข้อมูลดิจิทัล การรับประกัน และอายุการใช้งานผลิตภัณฑ์
2021	Thüringen Repair Bonus Program	มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแรงจูงใจทางการเงินให้ผู้บริโภคเลือกที่จะซ่อมแซมและใช้ซ้ำผลิตภัณฑ์ แทนที่จะทำการซื้อสินค้าใหม่ การยืดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ และการสนับสนุนสิทธิในการซ่อม	โครงการ Thüringen Repair Bonus เปิดให้ประชาชนในรัฐธือริงเงนรับเงินสนับสนุนค่าซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ภายในบ้าน โดยหากซ่อมที่ ร้านซ่อมทั่วไป จะได้รับคืน 50% ของค่าซ่อม (ขั้นต่ำ 50 ยูโร) และหากซ่อมที่ Repair Café จะได้รับคืน 100% ของค่าอะไหล่ (ขั้นต่ำ 25 ยูโร) โดยคืนเงินได้สูงสุด 100 ยูโรต่อคนต่อปี ผ่านระบบออนไลน์ สินค้าที่เข้าข่าย ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในครัวเรือน เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ วิทยุ โทรทัศน์ แต่ ไม่รวมจักรยานไฟฟ้าและฮีทปั๊ม
2022	ภาษีบรรจุภัณฑ์ในเมือง Tübingen	ออกกฎหมายเพื่อเก็บภาษีจากบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียว	เมื่อปีค.ศ. 2022 เมือง Tübingen ได้มีการออกกฎหมายเพื่อเก็บภาษีบรรจุภัณฑ์โดยครอบคลุมบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียว เช่น ช้อนส้อม จานชาม แก้ว หลอดที่มี

ตารางที่ 2-5 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศเยอรมนี

ปี (ค.ศ.)	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียดมาตรการ
			ขนาดตั้งแต่ 14 เซนติเมตรขึ้นไป เป็นต้น ซึ่งกำหนดให้ผู้จัดจำหน่ายขั้นสุดท้ายมีหน้าที่ในการจ่ายภาษีดังกล่าว อัตราภาษีที่กำหนดไว้ได้แก่ 0.50 ยูโร ต่อบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียว เช่น แก้วกาแฟ หรือจานที่ใช้แล้วทิ้ง 0.20 ยูโร ต่อช้อนส้อมที่ใช้ครั้งเดียว หรืออุปกรณ์อื่นๆ เช่น หลอด นอกจากนี้ ยังออกโครงการเพื่อสนับสนุนเอกชนในการเปลี่ยนมาใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ ควบคู่ไปกับการออกภาษีดังกล่าวด้วย
2022	[แก้ไขกฎหมายครั้งสำคัญ] พระราชบัญญัติว่าด้วยอุปกรณ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electrical and Electronic Equipment Act – ElectroG)	แก้ไขกฎหมายเพื่อปรับปรุงเงื่อนไขให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต้องสามารถถอดหรือเปลี่ยนแบตเตอรี่ได้	แก้ไขในประเด็น ● กำหนดการออกแบบอุปกรณ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ต้องออกแบบให้อุปกรณ์ต้องสามารถถอดหรือเปลี่ยนแบตเตอรี่ได้โดยไม่ทำให้อุปกรณ์เสียหาย
2023	พระราชบัญญัติกองทุนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Einwegkunststofffondsgesetz - EWKFondsG)	กฎหมายนี้เป็นการอนุวัติคำสั่ง (EU) 2019/904 เพื่อ ลดผลกระทบจากพลาสติกใช้ครั้งเดียว ต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ มุ่งส่งเสริมนวัตกรรม–ความยั่งยืนในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง โดยเน้น การจัดการขยะปลายทางและการใช้หลัก EPR เป็นกลไกสำคัญ	กฎหมายเยอรมนีกำหนดให้ ผู้ผลิตพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ต้องขึ้นทะเบียนในระบบออนไลน์ DIVID Platform ของหน่วยงานสิ่งแวดล้อม ก่อนวางจำหน่ายหรือส่งออก และรายงานปริมาณ–ชนิดของผลิตภัณฑ์ หากไม่ขึ้นทะเบียนจะถูกห้ามขาย นอกจากนี้ ผู้ผลิตต้อง จ่ายค่าธรรมเนียมประจำปี (ภาษีพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว) คำนวณตามปริมาณสินค้าที่รายงาน โดยกระทรวงสิ่งแวดล้อมจะกำหนดอัตราภาษีและทบทวนทุก 3 ปี รายได้ทั้งหมดจะถูกนำเข้า กองทุนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-Use Plastics Fund) ซึ่งบริหารโดยหน่วยงานสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้จ่ายในการจัดเก็บ กำจัด และทำความสะอาดขยะพลาสติก รวมถึงการรณรงค์และบริหารข้อมูล หน่วยงานท้องถิ่นที่จัดการขยะสามารถขึ้นทะเบียนเพื่อขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุน โดยใช้ระบบคะแนน (Points System) ที่จะทบทวนทุก 3 ปีเช่นกัน
2024	ระเบียบว่าด้วยอัตราภาษีและระบบคะแนนของกองทุนพลาสติกแบบใช้	มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการกับปัญหาขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว โดย	กฎหมายนี้ได้กำหนดอัตราภาษีต่อกิโลกรัมของพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2-5 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศเยอรมนี

<table>
<tr><th>ปี (ค.ศ.)</th><th>กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข</th><th>สาระสำคัญ</th><th>รายละเอียดมาตรการ</th></tr>
<tr><td></td><td>ครั้งเดียว (Einwegkunststofffondsverordnung – EWKFondsV)</td><td>กำหนดอัตราภาษีสำหรับผลิตภัณฑ์พลาสติกประเภทต่างๆ และกำหนดระบบคะแนนสำหรับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและการสร้างความตระหนักรู้ในสังคม</td><td>
<table>
<tr><th>ลำดับ</th><th>ประเภทสินค้า</th><th>อัตราภาษี (ยูโรต่อกิโลกรัม)</th></tr>
<tr><td>1</td><td>ภาชนะบรรจุอาหาร</td><td>0.177</td></tr>
<tr><td>2</td><td>ถุงและบรรจุภัณฑ์แผ่นฟิล์ม</td><td>0.876</td></tr>
<tr><td>3</td><td>ภาชนะบรรจุเครื่องดื่มที่ไม่มีการคืนเงินมัดจำ</td><td>0.181</td></tr>
<tr><td>4</td><td>ภาชนะบรรจุเครื่องดื่มที่มีการคืนเงินมัดจำ</td><td>0.001</td></tr>
<tr><td>5</td><td>แก้วเครื่องดื่ม</td><td>1.236</td></tr>
<tr><td>6</td><td>ถุงหูหิ้วพลาสติกน้ำหนักเบา</td><td>3.801</td></tr>
<tr><td>7</td><td>ผ้าเปียกทำความสะอาด</td><td>0.061</td></tr>
<tr><td>8</td><td>ลูกโป่ง</td><td>4.340</td></tr>
<tr><td>9</td><td>ผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีตัวกรองและตัวกรองสำหรับผลิตภัณฑ์ยาสูบ</td><td>8.972</td></tr>
</table>
อัตราภาษีของพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวตามกฎระเบียบว่าด้วยอัตราภาษีและระบบคะแนนของกองทุนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ค.ศ. 2023
นอกจากนี้ยังได้กำหนดระบบคะแนนสำหรับการดำเนินงานต่างๆ เช่น การทำความสะอาดพื้นที่ การจัดการถังขยะ การกำจัดขยะ การสร้างความตระหนักรู้</td></tr>
<tr><td>2024</td><td>ยุทธศาสตร์ชาติด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (The National Circular Economy Strategy - NCES)</td><td>กำหนดเป้าหมายและมาตรการต่างๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในเยอรมนี</td><td>เยอรมนีตั้งเป้าลดการใช้วัตถุดิบจาก 16 ตันเหลือ 6–8 ตันต่อคนต่อปีภายในปี 2045 พร้อมกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อผลักดันเศรษฐกิจหมุนเวียน เช่น การแก้ไขกฎหมายอุปกรณ์ไฟฟ้า กฎหมายขยะเชิงพาณิชย์ ระบบซื้อขายคาร์บอนของ EU ให้ครอบคลุมการรีไซเคิล และปรับปรุงกฎหมายบรรจุภัณฑ์ ทั้งนี้ใช้สโลแกน “Circularity made in Germany” สื่อถึงการยกระดับคุณภาพและความน่าเชื่อถือเช่นเดียวกับ “Made in Germany”</td></tr>
<tr><td>2024</td><td>Berlin Repair Bonus Program</td><td>มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแรงจูงใจทางการเงินให้ผู้บริโภคเลือกที่จะซ่อมแซมและใช้ซ้ำผลิตภัณฑ์ แทนที่จะทำการซื้อสินค้าใหม่ การยืดอายุการใช้งาน</td><td><u>รายละเอียดและเงื่อนไขของโครงการ</u>
สำหรับประชาชนที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในรัฐเบอร์ลิน สามารถใช้สิทธิตาม Berlin Repair Bonus Program ได้ โดยมีกำหนดไว้ที่ไม่เกิน 1 ครั้ง ต่อ 1 คน ต่อปี ซึ่งเงื่อนไขการได้รับเงินสนับสนุนตามโครงการคือ จะต้องนำผลิตภัณฑ์ไปซ่อมตามร้านซ่อมทั่วไปหรือ Repair Café (ศูนย์ซ่อมที่ไม่แสวงหากำไร เป็นการรวมตัวกันของ</td></tr>
</table>

ตารางที่ 2-5 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศเยอรมนี

ปี (ค.ศ.)	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียดมาตรการ
		ของผลิตภัณฑ์ และการสนับสนุนสิทธิในการซ่อม	อาสาสมัครในชุมชนและไม่คิดค่าซ่อมอุปกรณ์) ในกรณีที่นำไปซ่อมที่ร้านซ่อมทั่วไป จะมีสิทธิได้รับเงินคืน ร้อยละ 50 สำหรับค่าซ่อมที่มีราคาตั้งแต่ 75 ยูโรขึ้นไป และในกรณีที่นำไปซ่อมที่ Repair Café จะมีสิทธิได้รับเงินคืน 100% สำหรับค่าอะไหล่อุปกรณ์ที่มีราคามากกว่า 25 ยูโร (ทั้งสองกรณี สามารถรับเงินคืนได้สูงสุด 200 ยูโร ต่อ 1 คน ต่อปี) เมื่อผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้รับการซ่อมแล้ว สามารถนำใบเสร็จมาขอคืนเงินได้ผ่านทางระบบออนไลน์
2024	โครงการสนับสนุนทางการเงินเพื่อซ่อมแซมแทนการทิ้ง (Repair instead of throwing funding Program - Förderprogramm Reparieren statt Wegwerfen)	เป็นโครงการขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่สนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงการซ่อมอุปกรณ์ เช่น Repair Café ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงสิ่งแวดล้อมฯ	กำหนดให้โครงการต่างๆเกี่ยวกับการซ่อม โดยองค์กรไม่แสวงหากำไรที่จดทะเบียนสามารถสมัครเพื่อขอการสนับสนุนจากงบประมาณก้อนดังกล่าวได้ โดยแต่ละโครงการสามารถสมัครขอการสนับสนุนเงินทุนได้โครงการละ 1 ครั้ง ไม่เกิน 3,000 ยูโร เพื่อใช้ในการซื้อหรือปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ซ่อมอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการดำเนินโครงการ หรือเพื่อใช้ในการจัดงานอีเวนต์สำหรับการซ่อม และทางกระทรวงสิ่งแวดล้อมฯ ยังมีแผนที่จะขยายให้ครอบคลุมโครงการที่เกี่ยวกับการซ่อมที่ไม่ได้จัดโดยองค์กรไม่แสวงหากำไรที่จดทะเบียน ในปีค.ศ. 2025
มีแผนจะออกในปี 2025/2026	ร่างพระราชบัญญัติ**เกี่ยวกับ**การซ่อมแซม (Draft Repair Act)	ประเทศเยอรมนีมีหน้าที่ต้องออกกฎหมายเพื่ออนุวัติให้เป็นไปตาม EU Directive on the Right-to-Repair ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2024 โดยมีกำหนดต้องออกกฎหมาย ภายในวันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 2026	จากที่กระทรวงสิ่งแวดล้อมฯ ได้ประกาศไว้ ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจะกำหนดให้ผู้ผลิตต้องจัดเก็บชิ้นส่วนอะไหล่ในการซ่อมผลิตภัณฑ์ของตนเองเป็นเวลาอย่างน้อย 10 ปี และผู้ผลิตต้องจัดเตรียมชิ้นส่วนอะไหล่สำหรับการซ่อมให้ผู้บริโภคภายใน 14 วัน ในราคาที่เข้าถึงได้และสามารถเป็นไปได้ในทางเศรษฐกิจ เมื่อเทียบกับราคาการซื้อสินค้านั้นใหม่ นอกจากนี้ ยังมีบางเอกสารที่ระบุว่าร่างกฎหมายดังกล่าวยังกำหนดให้ผู้ผลิตต้องจัดหาสินค้าเพื่อให้ผู้ผลิตสามารถใช้ทดแทนในช่วงเวลาที่ซ่อมแซมสินค้านั้นๆ และยังต้องการขยายความคุ้มครองให้ครอบคลุมจำนวนผลิตภัณฑ์ที่มากกว่าที่ทางสหภาพยุโรปกำหนด

ตารางที่ 2-6 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน มลรัฐวิกตอเรีย เครือรัฐออสเตรเลีย

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ
2017	จัดตั้งกองทุน Sustainability Fund Framework and Circular Economy Fund	Environment Protection Act 2017 (Vic), Section 448-449	มลรัฐวิกตอเรียมีกองทุนเพื่อความยั่งยืน (Sustainability Fund) เป็นศูนย์กลางด้านการเงินของเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยรายได้หลักมาจาก ภาษีขยะฝังกลบ (MIWL) ตามหลัก “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” เพื่อลดการฝังกลบ รายได้ส่วนนี้ถูกใช้สนับสนุนหน่วยงานสิ่งแวดล้อม (EPA, SV, RV) และโครงการลดขยะ พัฒนารีไซเคิล และรับมือสภาพภูมิอากาศ ปีงบประมาณ 2023–24 จัดสรรงบกว่า 155 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย อีกทั้งจัดตั้ง ศูนย์นวัตกรรมธุรกิจเศรษฐกิจหมุนเวียน (CEBIC) เพื่อสนับสนุนภาคเอกชนผ่านกองทุนนวัตกรรมและกองทุนส่งเสริมธุรกิจเศรษฐกิจหมุนเวียน
2021	เศรษฐกิจแบ่งปัน (การซ่อมแซมการแบ่งปัน การใช้ซ้ำ) ภายใต้โครงการศูนย์กลางการแบ่งปัน Sharing Economy (Repair, Share, Reuse) under Sharing Hubs initiative	Circular Economy (Waste Reduction and Recycling) Act 2021 (Vic), Section 8(2)(b).	รัฐวิกตอเรียส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนผ่านการกำหนดมาตรฐานการออกแบบเชิงนิเวศ (eco-design standards) พร้อมจัดตั้ง ศูนย์ซ่อมแซมและแลกเปลี่ยนของใช้ (Repair and Exchange Centers) ให้ประชาชนสามารถนำของที่ยังใช้ได้มาซ่อมหรือแลกเปลี่ยน ช่วยลดขยะและสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน
2021	การจัดตั้ง Recycling Victoria	Circular Economy (Waste Reduction and Recycling) Act 2021 (Vic), Section 15-16	รัฐบาลวิกตอเรียได้จัดตั้งตำแหน่ง Head Recycling Victoria ภายใต้ Public Administration Act 2004 เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้นำและกำกับดูแลระบบการจัดการขยะ การรีไซเคิล และการฟื้นฟูทรัพยากร ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนในรัฐวิกตอเรีย อำนาจหน้าที่ของหัวหน้ารีไซคลิงวิกตอเรียครอบคลุมตั้งแต่การบริหารโครงการคืนเงินค่าภาชนะบรรจุ การวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อสร้างตลาดที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการความเสี่ยง ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพการให้บริการในระดับท้องถิ่น อีกทั้งยังมีบทบาทในการสนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใส ให้คำปรึกษาแก่สภาท้องถิ่น หน่วยงาน และภาคธุรกิจ

ตารางที่ 2-6 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน มลรัฐวิกตอเรีย เครือรัฐออสเตรเลีย

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ
2021	นโยบายการจำแนกประเภทขยะของท้องถิ่น ภายใต้พระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. 2564	Circular Economy (Waste Reduction and Recycling) Act 2021 (Vic), Section 60	มาตรา 60 ของพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนฯ ได้วางรากฐานการจัดการขยะมูลฝอยของรัฐวิกตอเรียผ่านหลักการสำคัญ 3 ประการ ดังนี้ 1. การเปลี่ยนจาก "อำนาจ" สู่ "หน้าที่" กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้สภาเทศบาล (Councils) และคณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่พิเศษ (Alpine Resort Management Boards) "มีหน้าที่ต้องจัดให้มี" (must provide) บริการจัดการขยะและรีไซเคิล 2. การกำหนดมาตรฐานบริการที่ชัดเจน มาตรา 60 ได้ระบุประเภทของบริการที่ต้องจัดหาอย่างชัดเจน แบ่งเป็น 4 ประเภทหลัก (Four-stream System) ได้แก่ บริการเก็บขยะทั่วไปที่เหลือใช้ (municipal residual waste), บริการเก็บขยะรีไซเคิล (ไม่รวมแก้วและขยะอินทรีย์), บริการเก็บขยะแก้ว และบริการเก็บขยะอินทรีย์จากเศษอาหารและสวน 3. การบังคับใช้แบบมีลำดับขั้น กฎหมายใช้กลไก "ตามวันที่ที่กำหนด" (on and from a prescribed date) ในการเริ่มบังคับใช้

ตารางที่ 2-7 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ
2015	Model Contract for the Provision of Waste Collection and Recycling Services	Model Waste and Recycling Collection Contract	การพัฒนาสัญญาต้นแบบสำหรับการจัดจ้างบริการเก็บขนขยะและรีไซเคิลเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้หน่วยงานท้องถิ่นสามารถปรับปรุงกระบวนการประกวดราคา การบริหารจัดการและการส่งมอบบริการที่มีคุณภาพ โดยสัญญานี้ครอบคลุมข้อกำหนดด้านเทคนิค บริการลูกค้า การออกแบบถังขยะ และมาตรฐานของยานพาหนะที่ใช้ในการเก็บขยะ การใช้สัญญามาตรฐานเดียวกันยังช่วยให้เกิดการจัดซื้อจัดจ้างร่วมกัน (Joint Procurement) สามารถประหยัดงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้หน่วยงานท้องถิ่นหรือองค์กรที่รับผิดชอบสามารถใช้มาตรฐานเดียวกันในการจัดจ้างบริการเก็บขนขยะและรีไซเคิลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการและลดต้นทุนในระยะยาว การพัฒนาคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด EPA ยังได้พัฒนาคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice Guides) ที่ช่วยให้สภาท้องถิ่นสามารถปรับปรุงกระบวนการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น คู่มือ FOGO (Food Organics and Garden Organics) ซึ่งแนะนำการออกแบบและเปิดตัวบริการการจัดการขยะแบบแยกประเภท ยังมีคู่มือสำหรับการจัดการขยะในอาคารชุด (MUDs) และภาคธุรกิจ
2021	รายการพลาสติกต้องห้าม Prohibited Plastic Items	Plastic Reduction and Circular Economy Act 2021, Section 7(1)	ห้ามใช้พลาสติกบางประเภทที่เป็นปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การห้ามใช้พลาสติกบางชนิด ตามกฎหมายของ NSW ถือเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการลดปริมาณพลาสติกในสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะพลาสติกที่มีอัตราการรีไซเคิลต่ำและมักกลายเป็นขยะในสิ่งแวดล้อม เช่น ถุงพลาสติกน้ำหนักเบา (lightweight plastic bags), หลอดพลาสติก และภาชนะบรรจุอาหารที่ทำจากโฟมโพลีสไตรีน (EPS) กฎหมายนี้เน้นการห้ามใช้พลาสติกที่ "ไม่จำเป็น" หรือ "เป็นปัญหา" ต่อสิ่งแวดล้อม และกระตุ้นให้ผู้บริโภคและผู้ค้าปลีกหันไปใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้หรือย่อยสลายได้ง่าย
2021	ความรับผิดชอบของเจ้าของตราสินค้า Brand Owner Responsibilities	Plastic Reduction and Circular Economy Act 2021, Section 15,25	ตามมาตรา 15 เจ้าของตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ที่ควบคุม (regulated product) มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการดูแลผลิตภัณฑ์หรือเป้าหมายที่กำหนดขึ้นโดยกฎหมายหรือโดยรัฐมนตรีหากเจ้าของตราสินค้าไม่ปฏิบัติตาม จะถือเป็นความผิดและมีบทลงโทษ โดย

ตารางที่ 2-7 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ
			กำหนดอัตราโทษสูงสุดสำหรับบรรษัท (corporation) ไว้ที่ 4,000 หน่วยโทษ และสำหรับบุคคลธรรมดา (individual) ไว้ที่ 1,000 หน่วยโทษ นอกจากนี้ หากเป็นความผิดต่อเนื่อง (continuing offence) ยังมีโทษปรับเพิ่มเติมรายวันสำหรับบรรษัทอีกวันละ 400 หน่วยโทษ และสำหรับบุคคลธรรมดาอีกวันละ 100 หน่วยโทษ จนกว่าจะมีการแก้ไขการกระทำผิดนั้น ทั้งนี้ปัจจุบัน 1 หน่วยโทษ (penalty unit) มีค่าเท่ากับ $110 ซึ่งถือเป็นค่าปรับที่ค่อนข้างสูง หนึ่งในกลไกที่สำคัญในการรับประกันว่าการดูแลผลิตภัณฑ์จะได้รับการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง คือ "การประกันทางการเงิน" ซึ่งเจ้าของตราสินค้าจะต้องจัดให้มีแหล่งเงินทุนสำรองเพื่อใช้ในการจัดการผลิตภัณฑ์เมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งาน การประกันทางการเงินนี้จะช่วยให้มั่นใจได้ว่าถ้าเกิดปัญหาทางการเงินหรือเจ้าของตราสินค้าไม่สามารถดำเนินการตามข้อกำหนดได้ จะยังคงมีแหล่งเงินทุนสำรองไว้สำหรับการจัดการผลิตภัณฑ์อย่างเหมาะสม เช่น การรีไซเคิลหรือการกำจัดขยะอย่างปลอดภัย
2025	FOGO (Food Organics and Garden Organics)	NSW guide to best practice FOGO	ระบบ FOGO เป็นการแยกขยะอินทรีย์จากเศษอาหารและขยะจากสวนออกจากขยะทั่วไปเพื่อให้สามารถนำไปรีไซเคิลหรือหมักเป็นปุ๋ยอินทรีย์ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ในภาคเกษตรกรรมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ขยะจากอาหาร ได้แก่ เศษอาหารที่ไม่ได้ใช้ เช่น ผักและผลไม้ที่เหลือจากการหั่น, เปลือกไข่, กากกาแฟ, กากชา, ขยะจากสวนจะรวมถึงใบไม้, กิ่งไม้, ก้านดอกไม้, หญ้าที่ตัดซึ่งทั้งหมดนี้สามารถนำไปหมักและใช้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์หรือใช้ในการเกษตรได้

ตารางที่ 2-8 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศญี่ปุ่น

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
1991	ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (3R/Eco-design)	Act on the Promotion of Effective Utilization of Resources (Act No. 48, 1991)	วางรากฐานการจัดการทรัพยากรตามหลัก 3Rs (Reduce–Reuse–Recycle) มุ่งลดของเสียและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า กฎหมายเน้น Eco-design และ Design for Recycling (D4R) โดยบังคับให้ผู้ผลิตลดการใช้ทรัพยากรและพลังงาน ใช้วัสดุรีไซเคิล และติดฉลากมาตรฐานกลาง เพื่อให้เทศบาลและผู้บริโภคจัดการขยะได้ง่ายขึ้น การกำกับดูแลแบ่งหน้าที่ระหว่าง METI (กำหนดผลิตภัณฑ์เป้าหมายและแนวทางอุตสาหกรรม) และ MOE (ติดตามผลด้านสิ่งแวดล้อม) พร้อมความร่วมมือจากสมาคมอุตสาหกรรม กฎหมายนี้นับเป็นจุดเริ่มต้นของระบบ Eco-design และ EPR ในญี่ปุ่น ซึ่งต่อมาได้ต่อยอดสู่กฎหมายเฉพาะ เช่น Containers and Packaging Recycling Act (1995) และ Home Appliance Recycling Law (1998)	(1) กำหนด “ผลิตภัณฑ์กำหนด” (Specified Products) ที่ต้องใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดย METI มีอำนาจออกประกาศกำหนดรายการผลิตภัณฑ์ (2) บังคับใช้มาตรการ การออกแบบเพื่อรีไซเคิล (Design for Recycling: D4R) เพื่อให้สามารถถอดแยกและรีไซเคิลได้ง่าย (3) กำหนดระบบ การติดฉลากชิ้นส่วน สำหรับผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ (4) ส่งเสริมการ ใช้วัตถุดิบรีไซเคิล ในกระบวนการผลิต โดยรัฐสามารถออกข้อกำหนดเกี่ยวกับสัดส่วนขั้นต่ำ (5) บทบาทของหน่วยงานรัฐ: METI มีอำนาจทางเทคนิคและการกำหนดผลิตภัณฑ์เป้าหมาย และ MOE รับผิดชอบกำกับสิ่งแวดล้อมและรายงานผล (6) มีทั้งมาตรการ เชิงส่งเสริม (เช่น มาตรการภาษีและสนับสนุน R&Dและมาตรการ เชิงบังคับ (การรายงานผล/บทลงโทษ
1991	Eco Mark (ฉลากสิ่งแวดล้อม)	Eco Mark Program (Japan Environment Association)	โครงการ Eco Mark Program ดำเนินการโดยสมาคมสิ่งแวดล้อมญี่ปุ่น (JEA) ภายใต้การกำกับของกระทรวงสิ่งแวดล้อม (MOE) เป็นระบบ ฉลากสิ่งแวดล้อมประเภทที่ 1 ตามมาตรฐาน ISO 14024 โดยมีการรับรองจากบุคคลที่สาม ผู้ผลิตต้องสมัครและผ่านการตรวจสอบ	จุดมุ่งหมายหลักคือการรับรองผลิตภัณฑ์และบริการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำตลอดวงจรชีวิต ตั้งแต่การออกแบบ ผลิต การใช้ ไปจนถึงการกำจัด โดยใช้มาตรฐานตาม ISO 14024 Type I environmental labeling system ซึ่งเน้นการ

ตารางที่ 2-8 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศญี่ปุ่น

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
			เอกสารและภาคสนาม เกณฑ์การรับรองแตกต่างตามหมวดสินค้า เช่น การใช้ทรัพยากรหมุนเวียน ความสามารถในการรีไซเคิล และการประหยัดพลังงาน โดย Eco Mark กลายเป็นกลไกการตลาดที่เพิ่มความน่าเชื่อถือให้สินค้า และเชื่อมโยงกับ ระบบจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว (GPP) ของรัฐ ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นการผลิตสินค้ารักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการออกแบบเชิงหมุนเวียน และเพิ่มการใช้วัสดุรีไซเคิล	ตรวจสอบอย่างเป็นอิสระและใช้เกณฑ์หลายด้าน (multi-criteria) ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านเกณฑ์จะได้รับอนุญาตให้ติด “Eco Mark” ซึ่งเป็นตราสัญลักษณ์การรับรองสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
1993	กรอบนโยบายสิ่งแวดล้อมระดับชาติ	Basic Environment Act (Act No. 91, 1993)	กฎหมายฉบับนี้เป็นการปฏิรูประบบสิ่งแวดล้อมครั้งใหญ่ของญี่ปุ่น โดยวางกรอบเชื่อมโยงนโยบายสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เน้นความร่วมมือของรัฐ เอกชน และประชาชน ทำให้การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกภาคส่วน กฎหมายนี้ยังปูพื้นฐานสู่การออกกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนและกฎหมาย 3R เช่น Basic Act for Establishing a Sound Material-Cycle Society (2000) และทำให้ Basic Environment Plan กลายเป็นเครื่องมือหลักเชิงสถาบันในการบูรณาการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนกับเป้าหมายสิ่งแวดล้อมระดับชาติ	กฎหมายสิ่งแวดล้อมพื้นฐานของญี่ปุ่น (ประกาศใช้ปี 1993) เป็นกฎหมายแม่บท วางกรอบนโยบายและโครงสร้างการบริหารสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยกำหนดหลักการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (มาตรา 1–4) ระบุหน้าที่ของรัฐ อปท. ประชาชน และภาคเอกชน (มาตรา 5–9) กำหนดให้คณะรัฐมนตรีจัดทำและปรับปรุงแผนสิ่งแวดล้อมพื้นฐาน (Basic Environment Plan) เป็นระยะ (มาตรา 15–19) และวาง มาตรการเชิงนโยบาย ทั้งด้านกฎหมาย เศรษฐศาสตร์ (ภาษี–เงินอุดหนุน) และการศึกษาเผยแพร่ข้อมูล (มาตรา 20–26)
1995 (1997)	รีไซเคิลบรรจุภัณฑ์	Act on the Promotion of Sorted Collection &	กฎหมายฉบับนี้เป็นรากฐานของระบบ Extended Producer Responsibility (EPR) ด้านบรรจุภัณฑ์ของญี่ปุ่น โดยสร้างกลไก “ความรับผิดชอบร่วม” ระหว่าง	กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ (มาตรา 1) เพื่อส่งเสริมการลดขยะบรรจุภัณฑ์ การคัดแยก และการรีไซเคิล เพื่อใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและ

ตารางที่ 2-8 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศญี่ปุ่น

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
		Recycling of Containers & Packaging (Act No. 112, 1995)	ผู้ผลิต ผู้นำเข้า และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เทศบาลคัดแยกขยะและผู้ผลิตร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายผ่านองค์กรกลาง พร้อมกำหนดให้ประชาชนต้องคัดแยกขยะตามมาตรฐาน (มาตรา 10) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการแยกขยะในครัวเรือน และการลงทุนในโรงงานรีไซเคิลขนาดใหญ่ เช่น PET กฎหมายยังใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ (มาตรา 34) เพื่อสะท้อนต้นทุนการรีไซเคิลในราคาสินค้าอย่างเป็นธรรม ทำให้ญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศต้นแบบของระบบ EPR ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน	ลดขยะครัวเรือน โดยกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการ รัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 4–6) ให้เทศบาลจัดทำแผนเก็บขยะแยกประเภท (มาตรา 8) และให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้ารับผิดชอบการรีไซเคิล (มาตรา 11–13) พร้อมจัดตั้ง Designated Juridical Person (มาตรา 21) เป็นองค์กรกลางบริหารสัญญาและค่าธรรมเนียมรีไซเคิล (มาตรา 22–27)
1998 (2001)	รีไซเคิล เครื่องใช้ไฟฟ้า ครัวเรือน	Home Appliance Recycling Law (Act No. 97, 1998)	สาระสำคัญของกฎหมายนี้คือการจัดตั้งระบบ EPR แบบสมบูรณ์ในภาคเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน โดยให้ผู้บริโภคจ่ายค่าธรรมเนียมและส่งคืนผลิตภัณฑ์ผ่านผู้ค้าปลีก ขณะที่ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบการรีไซเคิลและลงทุนสร้างโรงงานเฉพาะทาง ส่งผลให้ญี่ปุ่นมีเครือข่ายโรงงานรีไซเคิลที่สามารถกู้คืนโลหะและวัตถุดิบหายากกลับเข้าสู่กระบวนการผลิต ลดของเสียอิเล็กทรอนิกส์และการฝังกลบที่มีสารอันตราย อีกทั้งยังเป็นตัวอย่างของระบบ take-back scheme ที่มีโครงสร้างการเงินและการกำกับดูแลชัดเจน สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและตลาดวัตถุดิบรีไซเคิลในประเทศ	พระราชบัญญัตินี้ตราขึ้นในปี 1998 และมีผลบังคับใช้ปี 2001 โดยกำหนดให้ผู้บริโภคต้องชำระค่าธรรมเนียมรีไซเคิลเมื่อทิ้งเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ระบุไว้ กฎหมายกำหนดให้ผู้ค้าปลีกมีหน้าที่รับคืนอุปกรณ์จากผู้บริโภคและส่งต่อไปยังผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า (มาตรา 5–7) ผู้ผลิตและผู้นำเข้ามีหน้าที่รีไซเคิลวัสดุและชิ้นส่วนตามอัตราเป้าหมายขั้นต่ำ (มาตรา 15–17) และต้องจัดทำระบบกำกับดูแลโรงงานรีไซเคิลและรายงานต่อรัฐ

ตารางที่ 2-8 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศญี่ปุ่น

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
1999	Top Runner Program	Energy Conservation Act (Amendment 1999)	กฎหมายฉบับแก้ไขปี 1999 ถือเป็นรากฐานสำคัญของการผลักดัน นโยบายการใช้พลังงานหมุนเวียนและเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านพลังงาน ของญี่ปุ่น โดย Top Runner Programme ช่วยสร้างกลไกการแข่งขันเชิงนวัตกรรมระหว่างผู้ผลิต ในระยะแรกครอบคลุมสินค้า 9 ประเภท เช่น เครื่องปรับอากาศ หลอดฟลูออเรสเซนต์ ตู้เย็น คอมพิวเตอร์ และรถยนต์ ต่อมาขยายครอบคลุมกว่า 23 หมวดภายในปี 2009 ผลกระทบเชิงนโยบายคือการยกระดับมาตรฐานตลาดให้ผลิตภัณฑ์โดยรวมมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ลดการใช้พลังงานภาคครัวเรือนมากกว่าอัตราร้อยละ 70 และกลายเป็นแบบอย่างให้กับประเทศอื่น ๆ ในการออกแบบมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมที่ขับเคลื่อนโดยกลไกตลาด	พระราชบัญญัติการอนุรักษ์พลังงานญี่ปุ่นแก้ไขปี 1999 จัดตั้ง Top Runner Programme เพื่อกำหนดมาตรฐานประสิทธิภาพพลังงานขั้นต่ำ โดยอ้างอิงจากผลิตภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในตลาด ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องบรรลุค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนด เริ่มครอบคลุม 9 ประเภท และขยายเป็น 23 ประเภทภายในปี 2009 ครอบคลุมถึงยานยนต์และอุปกรณ์สำนักงาน
2000	จัดซื้อจัดจ้างสีเขียว (GPP)	Green Purchasing Law (2000)	กฎหมายฉบับนี้เป็นรากฐานของนโยบาย Green Public Procurement (GPP) ในญี่ปุ่น โดยกำหนดให้หน่วยงานรัฐเป็น “ผู้นำตลาด” ในการจัดซื้อสินค้ารักษ์สิ่งแวดล้อม ผ่านการจัดทำ Green Product List และมาตรฐานขั้นต่ำที่เชื่อมโยงกับโครงการ Eco Mark และ Top Runner Programme ส่งผลให้ผู้ผลิตต้องพัฒนาสินค้าที่ผ่านเกณฑ์สิ่งแวดล้อมเพื่อเข้าถึงการจัดซื้อภาครัฐ กฎหมายยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของภาครัฐ เอกชน และประชาชน ส่งเสริมการใช้สินค้าหมุนเวียน ลดของเสียและ	พระราชบัญญัติการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าหรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Act No. 100 of 2000) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2001 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรอิสระ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตาม Basic Policy on Eco-Friendly Procurement ที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อม (มาตรา 6) ครอบคลุมสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ใช้วัสดุรีไซเคิล ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ

ตารางที่ 2-8 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศญี่ปุ่น

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
			ก๊าซเรือนกระจก และทำให้ญี่ปุ่นก้าวสู่การเป็นผู้นำด้านนโยบายจัดซื้อสีเขียวในระดับโลก	หรือรีไซเคิลได้ (มาตรา 2) โดยหน่วยงานรัฐต้องจัดทำ แผนจัดซื้อสีเขียวประจำปี (Procurement Policy) และเปิดเผยผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ (มาตรา 7–8)
2000	พระราชบัญญัติพื้นฐานว่าด้วยการจัดตั้งสังคมหมุนเวียนทรัพยากร)	Basic Act for Establishing a Sound Material-Cycle Society (Act No. 110, 2000)	กฎหมายฉบับนี้เป็น รากฐานทางกฎหมายหลักของเศรษฐกิจหมุนเวียนในญี่ปุ่น วางกรอบนโยบายด้านการป้องกันขยะ การใช้ซ้ำ การรีไซเคิล และการกู้คืนพลังงาน (3R + Heat Recovery) โดยกำหนดให้รัฐบาลต้องจัดทำ Fundamental Plan for Establishing a Sound Material-Cycle Society ทุก 5 ปี (มาตรา 15–16) กฎหมายยังเปิดทางให้ใช้ มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ เช่น เงินสนับสนุนและกองทุน (มาตรา 23) ระบบ ความรับผิดของผู้ก่อมลพิษ (มาตรา 22) และมาตรการควบคุมการปล่อยมลพิษ (มาตรา 21) ผลลัพธ์คือการบูรณาการแนวคิด 3Rs เข้ากับระบบกฎหมายญี่ปุ่นอย่างสมบูรณ์ และสร้างพันธกรณีร่วมระหว่างรัฐ เอกชน และประชาชน ต่อมากลายเป็นพื้นฐานของกฎหมายเฉพาะด้าน เช่น กฎหมายรีไซเคิลอาหาร (2001) ยานยนต์ (2002) และพลาสติก (2021)	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน 2000 เป็นกฎหมายแม่บทที่วางกรอบนโยบายระดับชาติด้านการสร้างสังคมหมุนเวียนทรัพยากร โดยกำหนดนิยามสำคัญ เช่น “ทรัพยากรหมุนเวียน” และ “การใช้หมุนเวียน (reuse, reclamation, heat recovery)” รวมถึงหน้าที่ของรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และประชาชน (มาตรา 9–12) ในการป้องกันและลดของเสียตามหลัก 3Rs + Heat Recovery
2000 (2002)	รีไซเคิลวัสดุก่อสร้าง	Construction Material Recycling Law (2000)	กฎหมายฉบับนี้เป็นรากฐานของ เศรษฐกิจหมุนเวียนภาคก่อสร้างญี่ปุ่น มุ่งลดขยะและส่งเสริมการรีไซเคิล โดยกำหนดความรับผิดชอบร่วมระหว่างเจ้าของงานและผู้รับเหมา ตั้งเป้ารีไซเคิลวัสดุก่อสร้าง 95% ภายในปี	มุ่งแก้ปัญหาขยะก่อสร้างและลดการฝังกลบ โดยกำหนดให้เจ้าของโครงการและผู้รับเหมาจัดทำแผนแยกวัสดุ และยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนเริ่มงานโครงการที่มีพื้นที่เกิน 80 ตร.ม. หรือมูลค่าเกิน 100

ตารางที่ 2-8 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศญี่ปุ่น

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
			2010 และลดการฝังกลบจากงานรัฐเหลือศูนย์ภายในปี 2005 กฎหมายนี้ช่วยลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม สร้างตลาดวัสดุรีไซเคิล และขับเคลื่อนนวัตกรรมตามแนวคิด 3Rs อย่างเป็นระบบ	ล้านเยน ต้องแยกวัสดุหลัก ได้แก่ คอนกรีต แอสฟัลต์ และไม้ ผู้ประกอบการรื้อถอนต้องลงทะเบียนและเปิดเผยค่าใช้จ่ายในการรีไซเคิล เพื่อให้การจัดการของเสียมีความโปร่งใสและเป็นระบบ
2001 (2007/2019)	รีไซเคิลทรัพยากรอาหาร	Food Recycling Law (2001)	กฎหมายฉบับนี้เป็น กฎหมายเฉพาะด้านแรกของญี่ปุ่นว่าด้วยการจัดการขยะอาหาร ตามแนวคิด 3Rs และเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) โดยกำหนดให้ภาคธุรกิจมีภาระผูกพันทางกฎหมายในการลดและรีไซเคิลของเสียอาหาร ส่งผลให้เกิดการนำเศษอาหารกลับมาใช้ผลิตอาหารสัตว์ ปุ๋ย และพลังงานชีวภาพ (gas biogas) รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลและเป้าหมายเชิงปริมาณที่สร้างแรงจูงใจให้นวัตกรรมและการลงทุนด้านเทคโนโลยีรีไซเคิลช่วยลดการฝังกลบและเผาทำลายขยะอาหารได้อย่างต่อเนื่อง	มีผลบังคับใช้ปี 2001 เพื่อแก้ปัญหาขยะอาหารจากทุกภาคส่วนของห่วงโซ่อาหาร มุ่งลดของเสียและส่งเสริมการรีไซเคิลเป็นอาหารสัตว์ ปุ๋ย และพลังงานชีวภาพ กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการ เช่น โรงงานอาหาร ร้านอาหาร และซูเปอร์มาร์เก็ต ต้องจัดทำแผนจัดการของเสียอาหารและปฏิบัติตามเกณฑ์การลดและรีไซเคิล โดยมี กระทรวงสิ่งแวดล้อมและกระทรวงเกษตรฯ (MAFF) ร่วมกำหนดนโยบายระดับชาติ และรายงานผลความก้าวหน้าต่อรัฐสภาอย่างต่อเนื่อง
2002 (2005)	รีไซเคิลยานพาหนะสิ้นสภาพ (ELVs)	Act on Recycling of End-of-Life Automobiles (Act No. 87 of 2002)	กฎหมายฉบับนี้วางรากฐานสำคัญสำหรับระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในอุตสาหกรรมยานยนต์ของญี่ปุ่น ผ่านการบังคับใช้หลัก Extended Producer Responsibility (EPR) ที่ดึงผู้ผลิตเข้าสู่หน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม กฎหมายทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างภาคธุรกิจ—รวมถึงผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้รื้อ และผู้รีไซเคิล—ในระบบการจัดการซากรถยนต์ กลไก “เงินค่ารีไซเคิลล่วงหน้า” (advance recycling fee) ช่วยให้มีงบประมาณรองรับกระบวนการรี	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2005 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การกำจัดซากรถยนต์เป็นไปอย่างเหมาะสมและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการลดปริมาณของเสีย และการรีไซเคิลชิ้นส่วนหรือวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Article 1) ซึ่งบังคับให้ผู้ผลิตและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องต้องมีระบบรับซื้อและส่งต่อซากรถยนต์ และดำเนินกระบวนการรีไซเคิลอย่าง

ตารางที่ 2-8 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศญี่ปุ่น

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
			ไซเคิล ช่องทางดังกล่าวทำให้กระบวนการรีไซเคิลขยะอันตราย เช่น ฟลูออโรคาร์บอนจากระบบปรับอากาศและถุงลมนิรภัย ทำได้อย่างปลอดภัย	ราบรื่นและเหมาะสม เพื่อสนับสนุนการปกป้องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน
2003	แผนพื้นฐาน SMCS ฉบับที่ 1	Fundamental Plan for SMCS (2003)	แผนพื้นฐานปี 2003 ถือเป็น กลไกเชื่อมโยงกฎหมายกับการปฏิบัติ โดยเป็นครั้งแรกที่ญี่ปุ่นวางกรอบเป้าหมายเชิงปริมาณด้านการใช้ทรัพยากรและการจัดการของเสียในระดับประเทศ แผนได้กำหนดความรับผิดชอบร่วมกันของรัฐบาลกลาง หน่วยงานท้องถิ่น ภาคธุรกิจ และประชาชน โดยมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างจากระบบ “take-make-dispose” ไปสู่ระบบ Reduce, Reuse, Recycle (3Rs) อย่างครบวงจร นอกจากนี้ แผนยังบูรณาการเข้ากับ Basic Environment Plan เพื่อเชื่อมโยงมาตรการด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนเข้ากับนโยบายสิ่งแวดล้อมระดับชาติ	แผนพื้นฐานเพื่อการสร้างสังคมหมุนเวียนทรัพยากร (Fundamental Plan for Establishing a Sound Material-Cycle Society: 2003) จัดทำขึ้นภายใต้มาตรา 15 ของ Basic Act for Establishing a Sound Material-Cycle Society (Act No. 110 of 2000) แผนนี้มีตัวชี้วัดสำคัญสามด้าน ได้แก่ (1) Input Indicator เช่น ปริมาณทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ต่อ GDP (2) Output Indicator เช่น ปริมาณของเสียที่เกิดขึ้น และ (3) Recycle Indicator เช่น อัตราการหมุนเวียนทรัพยากร
2008	แผนพื้นฐาน SMCS ฉบับที่ 2	Fundamental Plan for SMCS (2008)	แผนปี 2008 มีความสำคัญเพราะได้พัฒนา ดัชนีเชิงปริมาณ (Quantitative Targets) อย่างชัดเจน โดยวางเป้าหมายให้ญี่ปุ่นเป็น “สังคมหมุนเวียนทรัพยากร” ที่สมดุลกับเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น การลดปริมาณของเสียภายในอัตราร้อยละ 60 ภายในปี 2015 (เมื่อเทียบกับระดับปี 2000) และเพิ่มอัตราการผลิตต่อการใช้ทรัพยากร (resource productivity) ให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ แผนยังขยายขอบเขตการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจและประชาชน เช่น การส่งเสริม Green	แผนฉบับนี้ถูกพัฒนาเพื่อปรับปรุงและต่อยอดจากแผนแรก (2003) โดยมุ่งเน้นให้การใช้ทรัพยากรของประเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ และเพิ่มสัดส่วนการใช้วัสดุรีไซเคิลในภาคการผลิตและการบริโภค ตัวชี้วัดหลักถูกปรับปรุงและกำหนดเป้าหมายใหม่ ได้แก่ การเพิ่ม อัตราการหมุนเวียนทรัพยากร (Resource Productivity) การลด ปริมาณของเสียขั้นสุดท้าย

ตารางที่ 2-8 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศญี่ปุ่น

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
			Purchasing, การพัฒนา Eco-town projects, และการสร้างระบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น	(Final Disposal Amount) และการเพิ่ม อัตราการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน (Cyclical Use Rate)
2013	แผนพื้นฐาน SMCS ฉบับที่ 3	Fundamental Plan for SMCS (2013)	แผนปี 2013 มุ่งยกระดับเป้าหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยเพิ่มอัตราการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนให้ถึง 17% ภายในปี 2020 และลดของเสียขั้นสุดท้ายให้ต่ำกว่า 17 ล้านตันต่อปี พร้อมบูรณาการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พลังงาน และการบริโภคอย่างยั่งยืน แผนยังสนับสนุนการขยาย Eco-town projects การใช้ Green Purchasing Law อย่างเข้มข้น การรีไซเคิลในภาคอุตสาหกรรม และการพัฒนาเทคโนโลยีกู้คืนโลหะหายาก	ถือเป็นการทบทวนแผนครั้งที่ 3 ต่อจากปี 2003 และ 2008 โดยปรับปรุงตัวชี้วัดและเป้าหมายให้สอดคล้องกับบริบททรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป แผนมุ่งสร้างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจหมุนเวียน ความมั่นคงด้านทรัพยากร และการลดผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศ พร้อมคงตัวชี้วัดหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร (Resource Productivity), อัตราการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน (Cyclical Use Rate) และ ปริมาณของเสียขั้นสุดท้าย (Final Disposal Amount)
2013	รีไซเคิลเครื่องใช้ไฟฟ้าขนาดเล็ก (Small WEEE)	Act on Promotion of Recycling of Small WEEE (2012/2013)	กฎหมายฉบับนี้มีความสำคัญในการเติมเต็มระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนของญี่ปุ่น โดยขยายการจัดการขยะจากเครื่องใช้ไฟฟ้าขนาดใหญ่ (ภายใต้กฎหมายปี 1998) ไปสู่เครื่องใช้ไฟฟ้าขนาดเล็กที่มีจำนวนมากและมีมูลค่าสูงต่อเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมญี่ปุ่น กฎหมายได้สร้างกลไกการแบ่งบทบาทชัดเจนระหว่างรัฐบาล ผู้ผลิต ธุรกิจท้องถิ่น และผู้บริโภค โดยเฉพาะการมอบอำนาจให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อมและ METI รับรองแผนธุรกิจรีไซเคิลที่ออกแบบโดยภาคเอกชน และอนุญาตให้ผู้ประกอบการที่ได้รับอนุมัติสามารถเก็บ ขน ส่งต่อ และ	มีผลบังคับใช้ในปี 2013 เพื่อแก้ปัญหาการสูญเสียวัสดุมีค่า เช่น โลหะหายาก โดยส่งเสริมการรีไซเคิลเพื่อการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและปกป้องสิ่งแวดล้อม กฎหมายครอบคลุมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในชีวิตประจำวัน ยกเว้นกลุ่มที่อยู่ภายใต้กฎหมาย Home Appliance Recycling Law (1998) และกำหนดหน้าที่ของภาครัฐ ท้องถิ่น ผู้บริโภค ธุรกิจ ผู้ค้าปลีก และผู้ผลิตอย่างชัดเจน รวมถึงกลไกการอนุมัติแผนธุรกิจรีไซเคิลโดย

ตารางที่ 2-8 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศญี่ปุ่น

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
			รีไซเคิลโดยได้รับการยกเว้นบางส่วนจากกฎหมาย Waste Management Act (มาตรา 13)	รัฐมนตรี เพื่อให้ระบบการจัดเก็บและรีไซเคิลซากอุปกรณ์มีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากขึ้น
2018	แผนพื้นฐาน SMCS ฉบับที่ 4	Fundamental Plan for SMCS (2018)	กลไก: เน้นคุณภาพวัสดุรีไซเคิล ดิจิทัลติดตามวัสดุ • ผลกระทบ: ปูทางสู่ Plastic Act 2021 แผนแม่บทฉบับที่ 4 ได้ยกระดับยุทธศาสตร์เศรษฐกิจหมุนเวียนของญี่ปุ่นจากโครงสร้างภายในไปสู่มิติระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ แผนใหม่ได้ขยายขอบเขตการดำเนินงานให้สอดรับกับสังคมผู้สูงอายุ ปัญหาเปลี่ยนแปลงทางประชากร และความไม่แน่นอนระดับโลก อีกทั้งยังผลักดันให้พื้นที่ระดับจังหวัดกลายเป็น “ศูนย์หมุนเวียนทรัพยากร” ประยุกต์ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การตั้งเป้าหมายเชิงปริมาณที่เข้มข้นและครอบคลุมช่วยสร้างความชัดเจนต่อภาคอุตสาหกรรมและสังคม พร้อมส่งสัญญาณให้ภาคส่วนต่าง ๆ มุ่งไปสู่เป้าหมายร่วมกันที่สามารถวัดผลได้ชัดเจน	เป็นแผนระยะกลาง–ยาวที่วางกลยุทธ์หลัก 7 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนทั่ววงจร (2) การจัดการขยะหลังภัยพิบัติ (3) การจัดการขยะและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม (4) การสร้างพื้นที่หมุนเวียนเชิงนิเวศท้องถิ่น (5) การหมุนเวียนทรัพยากรตลอดอายุผลิตภัณฑ์ (6) การหมุนเวียนทรัพยากรระหว่างประเทศ และ (7) การพัฒนาฐานเทคโนโลยี บุคลากร และข้อมูลเพื่อสนับสนุน 3Rs แผนกำหนดเป้าหมายปี 2025 ให้เพิ่ม Resource Productivity เป็น 490,000 JPY/ton จาก 380,000 ในปี 2015 ลดปริมาณฝังกลบเหลือ 13 ล้านตัน (ลด 77% จาก ปี 2000) และเพิ่มอัตราการใช้หมุนเวียนตามขยะเป็น 47% และตามทรัพยากรเป็น 18%
2019	กรอบลดขยะทะเลพลาสติกใช้ครั้งเดียว การคัดแยก-เก็บกู้ และความร่วมมือระหว่างประเทศ	Marine Plastic Litter Policy	แผนปฏิบัติการของญี่ปุ่นมุ่ง “ปิดทางรั่ว ลดที่ต้นทาง เร่งหมุนเวียน” โดยมี 5 แกนหลัก ได้แก่ (1) การลดที่ต้นทาง – ลดและเลิกใช้พลาสติกครั้งเดียว ผลักดันการออกแบบเพื่อรีไซเคิลและใช้วัสดุทดแทน (2) การจัดการของเสียบนบก – ยกระดับการคัดแยก เก็บรวบรวม และรีไซเคิลเพื่อลดการรั่วไหลสู่ทางน้ำ (3) การจัดการในทะเล – มาตรการเก็บกวาด ออก	รัฐบาลญี่ปุ่นจัดทำ National Action Plan to Tackle Marine Plastic Litter และประกาศใช้เมื่อ 31 พฤษภาคม 2019 โดยคณะกรรมการรัฐมนตรีร่วมหลายกระทรวง (Inter-Ministerial Council) ภายใต้การกำกับของกระทรวงสิ่งแวดล้อม (MOE) แผนนี้เป็นกรอบปฏิบัติการระดับชาติที่ครอบคลุมตลอดวงจรชีวิตพลาสติก ตั้งแต่ต้นทาง (การ

ตารางที่ 2-8 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศญี่ปุ่น

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
			ระเบียบภาคประมง ท่องเที่ยว และฟื้นฟูชายฝั่ง (4) วิทยาศาสตร์ ข้อมูล และนวัตกรรม – สำรวจไมโคร/มาโครพลาสติก พัฒนาวัสดุใหม่ และสร้างฐานข้อมูลสาธารณะ (5) ความร่วมมือระหว่างประเทศ – ถ่ายทอดองค์ความรู้ สนับสนุนเงินทุน และขับเคลื่อน *Osaka Blue Ocean Vision* ภายใต้กรอบ G20	ออกแบบ/ลดการใช้) กลางทาง (การคัดแยก-เก็บรวบรวม-รีไซเคิล) จนถึงปลายทาง (การป้องกันการรั่วไหลสู่ทะเลและการเก็บกวาด/ฟื้นฟู) รวมถึงมาตรการข้อมูล วิจัย และความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งนี้ แผนสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ระดับ G20 “Osaka Blue Ocean Vision” ที่มุ่ง “ลดมลพิษพลาสติกในทะเลที่เกิดเพิ่มใหม่ให้เป็นศูนย์ภายในปี 2050”
2019	ยุทธศาสตร์พลาสติก	Plastic Resource Strategy (Policy 2019)	นโยบายนี้ถือเป็นหมุดหมายสำคัญของญี่ปุ่นในการสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านพลาสติกในระดับนโยบาย รัฐบาลตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของการใช้งานพลาสติก ส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ (eco-design) ส่งเสริมการใช้วัสดุรีไซเคิลและวัสดุหมุนเวียนจากชีวภาพ พร้อมบังคับใช้มาตรการ เช่น ค่าธรรมเนียมถุงพลาสติก สนับสนุนผ่านนโยบายจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว และร่วมมือกับภาคเอกชนผ่านโครงการ “Plastics Smart” เพื่อสร้างวัฒนธรรมสาธารณะในการลดขยะพลาสติก	นโยบายกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณ (milestones) ได้แก่ ลดการใช้พลาสติกใช้ครั้งเดียว (single-use) ร้อยละ 25 ภายในปี 2030 ออกแบบให้ใช้ซ้ำ/รีไซเคิลได้ภายในปี 2025 รีไซเคิลบรรจุภัณฑ์ให้ถึงร้อยละ 60 ในปี 2030 เพิ่มการใช้ทรัพยากรพลาสติกใช้แล้วให้เต็มประสิทธิภาพโดยรีไซเคิลหรือใช้พลังงานทดแทนให้ได้ร้อยละ 100 ภายใน 2035 เพิ่มการใช้พลาสติกรีไซเคิลเป็นเท่าตัวภายใน 2030 และนำเข้า 2 ล้านตันของพลาสติกชีวภาพ (bio-based) ภายในปี 2030
2020	วิสัยทัศน์ CE ภาคอุตสาหกรรม /ห่วงโซ่อุปทาน ขับเคลื่อนการใช้วัสดุ	Circular Economy Vision 2020 (METI)	Vision 2020 ของญี่ปุ่นผลักดันแนวคิด “3R จากสิ่งแวดล้อมสู่เศรษฐกิจ” มุ่งให้ธุรกิจเปลี่ยนสู่ circular model ครอบคลุมตั้งแต่การออกแบบถึงการกำจัด พร้อมส่งเสริมความร่วมมือรัฐ–เอกชน การเปิดเผยข้อมูล และแรงจูงใจจากตลาด นักลงทุน และผู้บริโภค ทั้งยังเชื่อมโยง	ในเดือนพฤษภาคม 2020 กระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และ อุตสาหกรรม (METI) ได้ประกาศใช้ Circular Economy Vision 2020 ซึ่งทำหน้าที่เป็น Roadmap แห่งชาติ โดยมุ่งผลักดันการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตและบริโภคผ่านนวัตกรรมทาง

ตารางที่ 2-8 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศญี่ปุ่น

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
	รีไซเคิลและการออกแบบวงจรชีวิต		กับ Osaka Blue Ocean Vision, ESG, และ Sustainable Finance เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างยั่งยืน	ธุรกิจ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างโมเดลธุรกิจใหม่ที่หมุนเวียนทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
2020	กลยุทธ์ Green Growth	Green Growth Strategy (Cabinet Policy 2020)	Green Growth Strategy (2020) จุดเปลี่ยนสำคัญของนโยบายญี่ปุ่นในยุคหลัง Abenomics คือ การแปลงจากคำว่า “ลดโลกร้อนเป็นภาระ” สู่ “ลดโลกร้อนคือโอกาสสร้างนวัตกรรมและเสริมสมรรถนะอุตสาหกรรม” นโยบายนี้วางยุทธศาสตร์ให้แก่ภาคอุตสาหกรรม 14 สาขาผ่านเป้าหมายและแผนปฏิบัติที่ชัดเจน	คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแผนนี้มุ่งให้เกิด "วงจรคุณธรรมระหว่างเศรษฐกิจกับสิ่งแวดล้อม (virtuous cycle)" ผ่านนโยบายอุตสาหกรรมที่ชัดเจน โดยเฉพาะการกำหนด 14 สาขาที่มีศักยภาพการเติบโตสูง (เช่น พลังงานหมุนเวียน ไฮโดรเจน ยานยนต์ & แบตเตอรี่ เซมิคอนดักเตอร์ คาร์บอนรีไซเคิล)
2021 (2022)	กฎหมายพลาสติกครบวงจร	Act on Promotion of Resource Circulation for Plastics (2021)	กฎหมายนี้เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของญี่ปุ่น ในการจัดการพลาสติก โดยวางกรอบ Plastic Circular Economy Law ที่บูรณาการทุกภาคส่วนตั้งแต่ MOE, METI, เทศบาล ถึงผู้ค้าปลีก ผ่านกลไก eco-design guideline, การลด single-use 12 รายการ และการคัดแยกพลาสติกล้วน จุดเด่นคือการผสาน มาตรการบังคับและสมัครใจ เพื่อสร้างทั้งแรงจูงใจและแรงกดดัน ส่งผลให้ผู้ผลิตปรับสู่ Eco-Design และ EPR, เกิดการลงทุนในวัสดุรีไซเคิล และระบบจัดเก็บ-รีไซเคิลครบวงจร (upstream–downstream) สอดคล้องกับ Plastic Resource Strategy (2019) และเป้าหมาย Carbon Neutral 2050	ผลบังคับใช้ในเดือนเมษายน 2022 เพื่อจัดการมลพิษพลาสติกตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ —from การออกแบบ การใช้ การเก็บรวบรวม ถึง การรีไซเคิล กฎหมายกำหนดหน้าที่ของรัฐและท้องถิ่นในการส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากร (มาตรา 3–4) และบทบาทผู้ประกอบการด้าน eco-design, การใช้วัสดุรีไซเคิล และ ระบบ take-back (มาตรา 7–10) พร้อมมาตรการจูงใจ เช่น การลดค่าธรรมเนียมหรือสิทธิประโยชน์ทางภาษี (มาตรา 15–20) ถือเป็นกฎหมายที่สร้างกรอบการจัดการพลาสติกครบวงจรของญี่ปุ่น
2023	นโยบายเสริมด้าน CE & Data Traceability	Ministerial Guidelines (2023)	มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมกฎหมายแม่บทกับการบังคับใช้จริง โดยกำหนด เกณฑ์บังคับและคำแนะนำทางเทคนิคสำหรับผู้ผลิตและผู้นำเข้า เช่น ต้องออกแบบบรรจุภัณฑ์	ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับพลาสติก (Plastic Resource Circulation Act 2021) รัฐบาลญี่ปุ่น

ตารางที่ 2-8 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศญี่ปุ่น

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
			ให้ถอดแยกง่าย และใช้พลาสติกรีไซเคิลตามสัดส่วนขั้นต่ำที่กำหนด นอกจากนี้ ยังนำระบบ Eco-modulation มากำหนดค่าธรรมเนียมตามระดับความสามารถในการรีไซเคิลและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมบังคับใช้ระบบรายงานและตรวจสอบที่โปร่งใส เพื่อให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามอย่างมีประสิทธิภาพ	ออกแนวทางปฏิบัติส่งเสริมการออกแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Design for Environment) เพื่อให้ผู้ผลิตลดการใช้พลาสติกและบรรจุภัณฑ์เกินจำเป็น ออกแบบให้แยกประกอบง่าย ใช้วัสดุรีไซเคิลหรือชีวภาพ และสนับสนุนการรีไซเคิลตามหลัก “3R + Renewable” ครอบคลุมตั้งแต่การออกแบบจนถึงการกำจัดขยะพลาสติก พร้อมจัดตั้ง Resource Circulation Research Center ในปี 2022 เพื่อวิจัย ตรวจสอบความสอดคล้องของผลิตภัณฑ์กับแนวทางกฎหมาย และให้คำปรึกษาแก่ภาคเอกชนและท้องถิ่น
2024–2025	แผนพื้นฐาน SMCS ฉบับที่ 5	Fundamental Plan for SMCS (2024/25)	แผนแม่บทฉบับที่ 5 นี้มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์อย่างมาก เนื่องจากถือเป็นแนวทางระดับชาติที่ตอบโจทย์การบรรลุเป้าหมาย 2050 Net-Zero ของญี่ปุ่น ด้วยการเชื่อมโยง แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเข้ากับการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จุดเด่นของแผนนี้คือการบูรณาการด้านอุตสาหกรรม การพัฒนาชุมชน รวมถึงสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจผ่านการเสริมสร้างระบบ circular economy ภายในและต่างประเทศ โดยให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน รัฐ และท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านรีไซเคิลให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน	รัฐบาลญี่ปุ่นอนุมัติ แผนแม่บทฉบับที่ 5 เพื่อการสร้างสังคมหมุนเวียนทรัพยากร เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2024 เพื่อกำหนดทิศทางการจัดการทรัพยากรและขยะของประเทศในช่วง 2025–2030 โดยมุ่งสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่เชื่อมโยงกับเป้าหมาย Net Zero และ Nature Positive แผนกำหนดแนวทางสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1. การเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อสนับสนุนการลด GHG และอนุรักษ์ธรรมชาติ 2. การหมุนเวียนทรัพยากรตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ ด้วยความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตและผู้รีไซเคิล

ตารางที่ 2-8 สรุปนโยบายและกฎหมายตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเทศญี่ปุ่น

ปี (ค.ศ.)	รายละเอียดนโยบาย	กฎหมายที่ออกหรือแก้ไข	สาระสำคัญ	รายละเอียด
				3. การบูรณาการระบบหมุนเวียนระดับท้องถิ่นและภูมิภาค 4. การเสริมโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดการขยะและทรัพยากรอย่างยั่งยืน 5. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศและสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานรีไซเคิลในต่างประเทศ
2024	ผลักดันเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับสูงโดยเน้นการยกระดับธุรกิจรีไซเคิล (Advanced Recycling Businesses)	พระราชบัญญัติส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากรด้วยการยกระดับการรีไซเคิล ค.ศ. 2024 Resource Circulation Enhancement Act (Act on the Advancement of Recycling Businesses to Promote Resource Recycling, 2024)	กฎหมายฉบับนี้มุ่ง “ยกระดับคุณภาพ” ของระบบรีไซเคิลญี่ปุ่น โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการกำจัดของเสียอุตสาหกรรมรายใหญ่ต้องรายงานข้อมูลการจัดการและรีไซเคิลต่อรัฐ เพื่อสร้างความโปร่งใสและฐานข้อมูลสาธารณะ รัฐบาลกลาง (MOE และ METI) กำหนดนโยบายและเกณฑ์ทางเทคนิค ส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ตรวจสอบและบังคับใช้ อีกทั้งเปิดโอกาสให้ธุรกิจที่ได้รับการรับรองเป็น “Advanced Recycling Business Operators” ได้รับการยกเว้นบางข้อจากกฎหมายจัดการของเสียเดิม เพื่อจูงใจการลงทุนด้านเทคโนโลยีรีไซเคิล ส่งผลให้เกิดนวัตกรรม เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน และลดการพึ่งพาทรัพยากรใหม่ของประเทศ	วางกรอบการส่งเสริมการรีไซเคิลขั้นสูง โดยให้คณะรัฐมนตรีจัดทำ Basic Policy for Promoting Advanced Recycling (มาตรา 4) และกำหนดให้ผู้ประกอบการกำจัดของเสียอุตสาหกรรมรายใหญ่ต้องรายงานและเปิดเผยข้อมูลการรีไซเคิลต่อรัฐ (มาตรา 12–16) กฎหมายยังจัดตั้ง ระบบการรับรองธุรกิจรีไซเคิลขั้นสูง (มาตรา 18–20) ซึ่งได้รับสิทธิลดขั้นตอนหรือยกเว้นใบอนุญาตบางส่วนตาม Waste Management and Public Cleansing Act เพื่อส่งเสริมการลงทุน พร้อมมาตรการสนับสนุนด้านเงินทุน วิจัยและพัฒนา และการเผยแพร่ข้อมูล (มาตรา 25–27) มุ่งยกระดับอุตสาหกรรมรีไซเคิลญี่ปุ่นให้มีประสิทธิภาพและนวัตกรรมมากขึ้น

บทที่ 3
นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียนในประเทศไทย

3.1 บทนำ

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือมีแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นการเฉพาะ แต่มีนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ภายใต้นโยบาย BCG Model และปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ในส่วนหมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ในบทนี้คณะผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนและวิเคราะห์ช่องว่างทางกฎหมายและกลไกเชิงสถาบันเปรียบเทียบกับประเทศที่ศึกษา

3.2 สรุปภาพรวมนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน

คณะผู้วิจัยได้รวบรวมนโยบายรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ แผนงาน กฎหมายและกฎระเบียบและการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ดังตารางที่ 3-1 ในภาพรวม นโยบายและแผนส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศไทยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ในส่วนยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 18 การเติบโตอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ในส่วนหมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ[1]

[1] นอกจากนโยบายและแผนของกระทรวงที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังมีการศึกษาของคณะกรรมาธิการชุดต่าง ๆ ของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร อาทิ 1) รายงานการพิจารณาศึกษาเศรษฐกิจหมุนเวียน (พ.ศ. 2563) 2) รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่องการพัฒนาและขับเคลื่อนการทำเหมืองในเมือง (Urban Mining) (พ.ศ. 2565) ของคณะกรรมาธิการพาณิชย์และการอุตสาหกรรม วุฒิสภา 3) รายงานข้อสังเกตและข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยจากขยะ (พ.ศ. 2566) ของคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาภัยจากขยะที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในคณะกรรมาธิการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย และ 4) รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง ญัตติเพื่อพิจารณาศึกษาการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการของคณะกรรมาธิการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร (พ.ศ. 2567)

ตารางที่ 3-1 การขับเคลื่อนนโยบายและแผนส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนของภาครัฐ

ระดับ	กระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม	กระทรวงอุตสาหกรรม	กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	หน่วยงานอื่น ๆ
นโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ	• สมุดปกขาว BCG in Action (2561) • BCG in Action สาขาเศรษฐกิจหมุนเวียน • แผนปฏิบัติการ BCG 2564-2570 • กรอบนโยบายนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน: วิสัยทัศน์ พ.ศ. 2573 • สมุดปกขาว CE & SCP สกสว. • การพัฒนามาตรฐานตัวชี้วัดผู้ประกอบการเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว (Green Enterprise Indicator: GEI) และร่างมตช. ตัวชี้วัด GEI	• สศอ.: แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยตามแนวคิด CE	• สผ.: แผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560-2579 • คพ.: แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะ ฉบับที่ 2 • คพ.: Roadmap และแผนปฏิบัติการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 • คพ.: แผนที่นำทางการจัดการขยะอาหาร (พ.ศ. 2566-2573) และแผนปฏิบัติด้านการจัดการขยะอาหาร ระยะที่ 1 (พ.ศ.2566-2570) • ประกาศคณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหาร เรื่อง แนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยอาหารสำหรับการบริจาคอาหาร พ.ศ. 2568	• สศช.: แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 หมุดหมายที่ 10 CE และคาร์บอนต่ำ • มท.โดยสถ.: แผนปฏิบัติการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” (จัดทำทุกปี) • สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา: รายงานที่เกี่ยวข้องกับ CE และการจัดการขยะของคณะกรรมาธิการชุดต่าง ๆ • กรมบัญชีกลาง: นโยบายและแผนจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐอย่างยั่งยืน
กฎหมาย กฎระเบียบ มาตรฐานภาคบังคับ	• Regulatory sandbox ตามพรบ. สอวช. มาตรา 14 • วศ. การรับรองภาชนะสัมผัสอาหารจากกาบหมาก	• ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตนำสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่ไม่เป็นของเสียอันตรายออกนอกบริเวณโรงงาน พ.ศ. 2561	• คพ. ร่างพ.ร.บ.จัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน พ.ศ. .... และร่างพ.ร.บ. จัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.	• อย. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 435 (พ.ศ. 2565) (ปลดล็อคพลาสติกรีไซเคิลในบรรจุภัณฑ์สัมผัสอาหาร เฉพาะพลาสติก PET) • อย. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดลักษณะของเครื่องสำอาง หลักเกณฑ์

ระดับ	กระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม	กระทรวงอุตสาหกรรม	กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	หน่วยงานอื่น ๆ
		• ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2566 • ร่างพ.ร.บ. จัดการกากอุตสาหกรรม พ.ศ. .... (สมัยรมต. เอกณัฐ พร้อมพันธุ์)		วิธีการ และเงื่อนไขในการแบ่งบรรจุเครื่องสำอางเพื่อขาย ณ จุดบริการ (Refill station) พ.ศ. 2566 • พรรคประชาชน (พรรคก้าวไกล เดิม): ร่างพ.ร.บ. การบริหารจัดการขยะและการหมุนเวียนทรัพยากร พ.ศ. .... • มท.โดย สถ.: 1) ประกาศกระทรวงฯ จัดการมูลฝอย 2567 2) กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. 2567 • กทม.: ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ค่าธรรมเนียมการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. 2568

หมายเหตุ: กทม. กรุงเทพมหานคร, คพ. กรมควบคุมมลพิษ, มท. กระทรวงมหาดไทย, วศ. กรมวิทยาศาสตร์บริการ, สศอ. สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, สถ. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, สศช. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, อย. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ที่มา: รวบรวมโดยคณะผู้วิจัย

3.3 กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

3.3.1 นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ

กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) นับเป็นหน่วยงานหลักที่ได้เสนอนโยบายและแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างชัดเจน โดยเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย BCG ที่มีการนำเสนอตั้งแต่ปี 2561 เป็นต้นมา มีการตั้งคณะอนุกรรมการ BCG สาขาเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ได้จัดทำกรอบวงเงินงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมซึ่งได้มีการจัดสรรงบประมาณขับเคลื่อนงานวิจัยด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนผ่านหน่วยบริหารจัดการทุนวิจัยและนวัตกรรม อาทิ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) เป็นต้น

1) สมุดปกขาว BCG in Action

ในช่วงปี 2561 ประชาคมวิจัยด้าน BCG ได้นำเสนอข้อเสนอภายใต้ชื่อ “สมุดปกขาว BCG in Action” ต่อนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2561 มุ่งเน้นการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการยกระดับการพัฒนาประเทศทั้งระบบ ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสำหรับผู้ที่อยู่ในระดับฐานรากของระบบเศรษฐกิจและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการที่มีความพร้อมในส่วนยอดของปิรามิดให้ผลิตสินค้าที่มีนวัตกรรมสูงขึ้นหรือเป็นผู้สร้างนวัตกรรม ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมในเศรษฐกิจชีวภาพครอบคลุมอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-curve) 4 อุตสาหกรรม ได้แก่ เกษตรและอาหาร พลังงานและเคมีชีวภาพ การแพทย์และสุขภาพ และการท่องเที่ยว ในเอกสารสมุดปกขาว มีข้อเสนอแนะการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนอยู่ 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ การจัดการขยะและการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2) BCG in Action สาขาเศรษฐกิจหมุนเวียน

ในปี 2563 สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ได้เผยแพร่เอกสาร BCG in Action สาขาเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อกำหนดเป้าหมายและกลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ชัดเจนขึ้น เป้าหมาย 3 ส่วนได้แก่ 1) ลดการใช้ทรัพยากรลง 2 ใน 3 จากปัจจุบันด้วยการหมุนเวียนทรัพยากร 2) สร้างการเติบโตของเศรษฐกิจแนวใหม่ เพิ่ม GDP ไม่น้อยกว่า 2 แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1 ของ GDP และ 3) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกไม่น้อยกว่า 50 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า มุ่งเน้นพลาสติกครบวงจร เกษตรและอาหารและวัสดุก่อสร้าง และเร่งขับเคลื่อนปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จ ได้แก่ 1) การเร่งขับเคลื่อนโครงการสำคัญ 2) พัฒนา Circular Economy Solution Platform สร้างขีดความสามารถด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี และเชื่อมโยงความรู้สู่เป้าหมาย 3) สร้างบุคลากร/สังคมเศรษฐกิจหมุนเวียน 4) สร้างตลาดเศรษฐกิจหมุนเวียน ปรับแก้กฎ/ระเบียบที่เป็นอุปสรรค พัฒนากลไกตลาดที่เหมาะสม มีสิ่งจูงใจเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง 5) สร้างการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วน

3) แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2564 ให้**การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG เป็นวาระแห่งชาติตั้งแต่ปี 2564** และให้คณะกรรมการบริหารการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (BCG) กำหนดแผนงานและโครงการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับนโยบาย BCG ด้วย เหตุนี้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมจึงได้จัดทำ**แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570** (กุมภาพันธ์ 2565) เพื่อใช้เป็นกรอบการทำงานสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ในการร่วมขับเคลื่อนวาระแห่งชาตินี้

แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570 เน้นการสร้างเศรษฐกิจใหม่จากการต่อยอดของเหลือทิ้งในกระบวนการผลิตและการบริโภค 3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พลาสติกครบวงจร เกษตรและอาหาร และวัสดุก่อสร้าง และได้กำหนดตัวชี้วัดเศรษฐกิจหมุนเวียน ดังนี้

- **ลดการใช้ทรัพยากรลง 1 ใน 4 จากปัจจุบัน** ประเมินด้วยการใช้ตัวชี้วัด Domestic Material Consumption (DMC) หารด้วย GDP ค่าปีฐาน 2558 อยู่ที่ 0.0021 ตันต่อ US$ (อ้างอิงจากรายงาน SDG 12)
- **สร้างโอกาสการลงทุนเพื่อการเติบโตและการจ้างงานด้วยเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ส่งผลให้ GDP เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ภายในปี 2570** ค่าปีฐาน 3.4 ล้านล้านบาท ณ ปี 2561 อ้างอิงข้อมูลจาก GDP 4 สาขา คือ เกษตรอาหาร สุขภาพ การแพทย์ พลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ และการท่องเที่ยว
- **การปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลงไม่น้อยกว่า 1 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ภายในปี 2570** ค่าปีฐาน 2548 อยู่ที่ 279 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

แผนปฏิบัติการฯ ได้มีแนวทางการดำเนินการ 4 ด้าน ดังนี้

- **การพัฒนาเศรษฐกิจด้วยโอกาสการลงทุนและการสร้างตลาดด้วยโมเดลธุรกิจเศรษฐกิจหมุนเวียน** โดยส่งเสริมรูปแบบธุรกิจ 5 ประเภท ได้แก่ 1) ธุรกิจนวัตกรรมที่ยืดอายุสินค้า 2) ธุรกิจแบ่งปัน 3) ธุรกิจที่นำทรัพยากรกลับมาผลิตใหม่ 4) ธุรกิจขายสินค้าพร้อมบริการ 5) ธุรกิจวัสดุทดแทน มีกิจกรรมในการดำเนินงาน ได้แก่ การบ่มเพาะ และยกระดับผู้ประกอบการด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน
- **การส่งเสริมงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้เกิดการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่จากการนำของเสียกลับมาใช้ใหม่** โดยมีกิจกรรมในการดำเนินงาน ได้แก่ การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco-design) การออกแบบเพื่อรีไซเคิล (Design for recycle)

การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมวัตถุดิบรอบสอง วัสดุทดแทนพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง วัสดุชนิดใหม่ที่ใช้วัสดุน้อยลงแต่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น พัฒนานวัตกรรมด้านบรรจุภัณฑ์

- **การพัฒนาแพลตฟอร์มและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างเป็นระบบ** การจัดทำฐานข้อมูลปริมาณการใช้ทรัพยากรและของเสียของประเทศ วิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงประเภทและปริมาณเพื่อนำไปทำค่า benchmarking ปริมาณการใช้ทรัพยากรในการผลิตสินค้าและบริการ เช่น ขยะอาหาร ขยะอื่น ๆ รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ศูนย์รวบรวมวัตถุดิบรอบสอง โดยมีกิจกรรมในการดำเนินงาน ได้แก่ พัฒนาระบบฐานข้อมูลการไหลของของเสียและวัตถุดิบรอบสอง พัฒนามาตรฐาน กระบวนการและมาตรฐานผลิตภัณฑ์โดยจัดทำระบบรับรองฉลากด้านผลิตภัณฑ์หมุนเวียน
- **การสร้างระบบกลไกการบริหารจัดการที่เอื้ออำนวยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศ** เพื่อช่วยทำให้เกิดตลาดใหม่สำหรับธุรกิจโดยการขยายตลาดเศรษฐกิจหมุนเวียนต้องอาศัยการสนับสนุนจากรัฐ เช่น การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ การนำระบบภาษีสิ่งแวดล้อมมาใช้ การกำหนดมาตรการที่ช่วยสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค เช่น การเลิกใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ เช่น การเก็บค่าธรรมเนียมถุงพลาสติก การมีมาตรการสนับสนุนการเพิ่มสัดส่วนพลาสติกรีไซเคิลในบรรจุภัณฑ์ มาตรการสนับสนุนทางการเงินและภาษี โดยมีกิจกรรมในการดำเนินงาน **ได้แก่ การปลดล็อคหรือพัฒนามาตรการ ระเบียบ กฎหมายที่เอื้ออำนวยการขับเคลื่อน กำหนดมาตรการทางกฎหมายตามหลัก EPR ปรับปรุงกฎระเบียบการนำของเสียออกนอกโรงงานเพื่อใช้ประโยชน์ พัฒนามาตรการด้านการกำหนดแนวทางการจัดการขยะก่อสร้างและรื้อถอน <u>พัฒนากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน</u>**
- **การสร้างกำลังคนที่มีความรู้และความเข้าใจผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการอบรมหรือหลักสูตร รวมทั้งสร้างความตระหนักในการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน** ผ่านสื่อและหลักสูตร เช่น สื่อออนไลน์ หลักสูตรการเรียนการสอน การประกวด พัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน สร้างผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน

แผนปฏิบัติการฯ ยังได้เสนอโครงการสำคัญ (Big rock) ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน ดังนี้ 1) โครงการการจัดการขยะพลาสติกครบวงจร แยก รวบรวม จัดเก็บ หมุนเวียน ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน 2) โครงการบริหารจัดการและบูรณาการข้อมูลการลดการสูญเสียอาหารและขยะอาหารระดับชาติ และ 3) โครงการการพัฒนาและประยุกต์เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการก่อสร้างและสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง (Built Environment)

4) กรอบนโยบายนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน: วิสัยทัศน์ พ.ศ. 2573

ในปีพ.ศ. 2565 สอวช. ได้จัดทำเอกสารกรอบนโยบายนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน: วิสัยทัศน์ พ.ศ. 2573 เพื่อทบทวนการดำเนินงานและเสนอกรอบเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์เศรษฐกิจหมุนเวียนปี 2573 แผนที่นำทางการพัฒนาระบบนิเวศนวัตกรรมและโครงการสำคัญ (flagships) 7 โครงการเพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายและแนวทางการขับเคลื่อนแผนที่นำทาง โดยแสดงในรูปที่ 3-1 ดังนี้

- **การกำหนดเป้าหมาย/วิสัยทัศน์ในระยะยาว**และมีความชัดเจน มีมาตรการขับเคลื่อนรองรับการดำเนินการและสนับสนุนเป้าหมาย **อาทิ กองทุน กฎหมาย**
- **มีการจัดการขยะภายในประเทศที่เข้มแข็งและโครงสร้างพื้นฐาน**ระบบการจัดการขยะที่เอื้อต่อการขยายขนาดไปสู่การดำเนินการเศรษฐกิจหมุนเวียน
- **ระบบการเก็บกลับ (take-back)** เป็นฐานที่สำคัญในการดำเนินการเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งมีกฎหมาย EPR เป็นส่วนสำคัญของระบบและมีในทุกประเทศที่เป็นกรณีศึกษา
- **กฎหมายและแผนงานที่ชัดเจน**เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการทำงานและมีเครื่องมือเฉพาะตรงตามบริบทของประเทศ
- **ภาคเอกชนมีความรู้ความเข้าใจ**และมีส่วนร่วมและบทบาทการวางเป้าหมายและนโยบาย
- **ประชาชนมีความตระหนักรู้**และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการของเสีย เช่น ความสำคัญของการคัดแยกขยะ การปฏิบัติตามหลักการ 3Rs
- **กลไกด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม**เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญและตัวเร่งการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน

ที่มา: สอวช. (2565)

รูปที่ 3-1 กรอบยุทธศาสตร์ในปี 2573 ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

เอกสารกรอบนโยบายฯ ได้เสนอแผนที่นำทางการพัฒนาระบบนิเวศนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 CE Innovation Platform ช่วงปี 2565-2567 สร้างแพลตฟอร์มการทำงานให้เกิดการทำงานร่วมกัน เน้นกลุ่มที่มีผลกระทบสูงต่อการสร้างโครงสร้างปัจจัยเอื้อและระบบนิเวศ เช่น ผลักดันผู้ประกอบการที่มีความพร้อมและบริษัทข้ามชาติประมาณ 50 บริษัทให้ใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นกลยุทธ์ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเป็นเครื่องมือ ESG ระยะที่ 2 CE Innovation Enabler & Ecosystem ช่วงปี 2568-2570 สร้างโครงสร้างปัจจัยเอื้อและระบบนิเวศนวัตกรรม ระยะที่ 3 CE Innovation Hub ช่วงปี 2571-2573 ต่อยอดสู่ระดับภูมิภาคและนานาชาติ ทั้งนี้ โครงการสำคัญที่ควรเร่งดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 7 มาตรการ ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนของเสียและการส่งคืนและรีไซเคิล 2) การสร้างขีดความสามารถและความตระหนัก 3) การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 4) การปลดล็อกกฎระเบียบ 5) CE Solution Platform 6) CE Guideline 7) **ร่างกฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน**เพื่อสนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต การบริโภค การเก็บกลับและการลดของเสียให้น้อยที่สุด ดังรูปที่ 3-2

ที่มา: สอวช. (2565)

รูปที่ 3-2 ความสอดคล้องระหว่าง 7 flagships กับขั้นตอนการไหลของวัสดุ

5) สมุดปกขาววิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประเด็นเศรษฐกิจหมุนเวียน การผลิต และการบริโภคอย่างยั่งยืน

ในปี 2566 สกสว. ได้จัดทำรายงานสมุดปกขาววิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประเด็นเศรษฐกิจหมุนเวียน การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน และได้เสนอประเด็นเพื่อขับเคลื่อน ววน. เพื่อมุ่งสู่การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนและเศรษฐกิจหมุนเวียน ใน 4 ด้าน

นโยบาย

- มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางการเงิน การคลัง
- ระบบ Extended Producer Responsibility (EPR)
- มาตรการจูงใจทางภาษีเพื่อลดปัญหาขยะอาหาร
- แนวทางลดความเข้มข้นของการใช้ทรัพยากร น้ำ และพลังงาน
- มาตรการในการสนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างอย่างยั่งยืนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ฐานข้อมูล

- ฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์สำหรับการรีไซเคิล
- ฐานข้อมูลผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบการรีไซเคิล เพื่อส่งเสริมการส่งต่อวัสดุรอบสอง
- การจัดทำระบบฐานข้อมูลปริมาณการสูญเสียอาหารในห่วงโซ่อุปทานระดับชาติ
- แนวทางระดับชาติด้านขีดความสามารถในการรองรับ (carrying capacity) ของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ
- พัฒนาระบบข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณค่าร่องรอยการใช้วัตถุดิบ (material footprint)
- ข้อมูลผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม
- การวิเคราะห์ความต้องการตลาดผู้บริโภคหรือผู้ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ

โครงสร้างพื้นฐาน

- การวิจัยด้านโลจิสติกส์เพื่อสิ่งแวดล้อม
- โครงสร้างพื้นฐานการแปรรูปขยะสู่พลังงานระดับชุมชน
- ระบบติดตามอัตราการหมุนเวียนของทรัพยากร
- การใช้พลังงานทดแทนหรือพลังงานสะอาดในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว
- โรงงานไฟฟ้าพลังงานทดแทน เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนในระดับพื้นที่
- การสร้างฉลากเศรษฐกิจหมุนเวียนที่เป็นรูปธรรม
- หลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการบริโภคที่ยั่งยืน (Environmental Education for Sustainable Consumption: EESC)

เทคโนโลยีนวัตกรรม

- ทรัพยากรทดแทนในการผลิตสินค้าและการสร้างเศรษฐกิจมูลค่าสูง
- การแปรสภาพทรัพยากรกลับเข้าสู่กระบวนการผลิตรอบสอง

- การตรวจสอบย้อนกลับด้วยเทคโนโลยีเพื่อช่วยให้เกิดความโปร่งใสในระบบการจัดการทรัพยากร
- ระบบติดตามการลดความเข้มข้นในการใช้ทรัพยากร
- Zero carbon buildings
- การผสานวิธีแก้ปัญหาที่มีฐานจากธรรมชาติกับการวางผังเมือง อาคาร และก่อสร้าง
- แพลตฟอร์มออนไลน์ในการตรวจสอบบัญชีสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- เทคโนโลยีบล็อกเชนเพื่อเพิ่มความโปร่งใสในห่วงโซ่อุปทาน
- การศึกษาความเป็นไปได้ของการนำปัญญาประดิษฐ์หรือเทคโนโลยีมาช่วยให้เกิดการปรับพฤติกรรมมนุษย์

รายงานสมุดปกขาวฯ มีข้อเสนอให้ สกสว. มีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดนโยบาย กฎหมาย มาตรฐานต่าง ๆ จัดทำระบบฐานข้อมูลเชื่อมโยงกันของหน่วยงานให้ทุนต่างๆ ให้อยู่แหล่งเดียวกัน (Data pool) กำหนดประเด็นสำคัญ ร่วมสร้างระบบนิเวศของการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน รวมถึงเศรษฐกิจหมุนเวียน มุ่งเน้นการบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วน ส่งเสริมการสร้างขีดความสามารถผู้ประกอบการผ่านการถ่ายทอดความรู้และการเผยแพร่รายงานผลการศึกษาต่อสาธารณะเพื่อต่อยอดงานวิจัยในระบบให้เข้าถึงง่าย นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว

3.3.2 กฎหมาย กฎระเบียบ มาตรฐานภาคบังคับ

1) การใช้แซนด์บ็อกซ์ (Sandbox) เพื่อขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

แซนด์บ็อกซ์ (Sandbox) คือ โครงการหรือกิจกรรมที่ถูกกำหนดให้อยู่ในพื้นที่หรือมีสภาพแวดล้อมจำกัดและเป็นพื้นที่ลดหย่อนกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อศึกษาการใช้นวัตกรรมหรือมีรูปแบบการดำเนินงานภายใต้กรอบเดียวกัน (สิณีณาฏ และคณะ, 2564) สำหรับประเทศไทย การดำเนินโครงการจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ตามพระราชบัญญัติของ สอวช. มาตรา 14 ว่าด้วยการจัดตั้งแซนด์บ็อกซ์เพื่อส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมพัฒนากำลังคนระดับสูงเฉพาะทาง โดยได้รับสิทธิประโยชน์ และมีการเว้นการใช้บังคับทางกฎหมาย กฎ หรือระเบียบ ซึ่งงานวิจัยหรือแนวทางธุรกิจจะต้องเป็นเนื้อหาใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน เพื่อส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการพัฒนาประเทศ (สุรชัย สถิตคุณารัตน์, 2565)

Innovation sandbox เป็นการดำเนินงานร่วมกันหลายหน่วยงาน เช่น สภานโยบายฯ จะทำงานร่วมกับกระทรวงต่าง ๆ เพื่อหารือยกเว้นข้อกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการของ sandbox ปัจจุบัน สอวช. ได้เสนอประเด็นที่ต้องการปลดล็อคกฎหมายในการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน เช่น การนำวัสดุเหลือใช้หรือกากอุตสาหกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์หรือสร้างมูลค่า (Waste Symbiosis) การขนส่ง

วัสดุเหลือทิ้ง (ด้านพลังงานชีวภาพ) การปลดล็อคผังเมืองให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพ การสร้างไบโอรีไฟเนอรี่และธุรกิจรีไซเคิล เป็นต้น (สุรชัย สถิตคุณารัตน์, 2565)

2) การรับรองผลิตภัณฑ์ภาชนะสัมผัสอาหารจากกาบหมาก

กรมวิทยาศาสตร์บริการ (วศ.) ได้เปิดให้บริการรับรองผลิตภัณฑ์ภาชนะสัมผัสอาหารจากกาบหมาก โดยได้ออก**ประกาศกรมวิทยาศาสตร์บริการ เรื่อง ข้อกำหนดเฉพาะผลิตภัณฑ์ตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน: ภาชนะสัมผัสอาหารจากธรรมชาติกาบหมาก** วันที่ 22 กรกฎาคม 2565 โดยกรมวิทยาศาสตร์บริการ ได้ศึกษาและพัฒนาหลักเกณฑ์ในการออกข้อกำหนดผลิตภัณฑ์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการรับรองผลิตภาชนะสัมผัสอาหารที่ทำมาจากกาบหมากซึ่งมีข้อกำหนดเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น ความปลอดภัยทางจุลชีววิทยา ปริมาณสารโลหะหนัก และคุณสมบัติทางด้านกายภาพทั้งด้านความคงทนและความชื้นของภาชนะที่อาจทำให้เกิดเชื้อราได้ ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองจะต้องผ่านการทดสอบในห้องปฏิบัติการและยังต้องผ่านการพิจารณาถึงมาตรฐานในสถานที่ผลิตอีกด้วย (Engineering Today, 2565)

3.3.3 แผนงาน โครงการและกิจกรรมการขับเคลื่อน CE

กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมมีแผนงานและโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนที่สำคัญ อาทิ การให้ทุนวิจัยด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน การสร้างเครือข่ายทุกภาคส่วนจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนและการสนับสนุนผู้ประกอบการที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และขนาดย่อยให้มีการดำเนินธุรกิจที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน

1) แผนงานส่งเสริมการวิจัยด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน

หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) ได้มีแผนงานด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยมีเป้าหมายของแผนงานด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นการทำงานที่มุ่งเป้าหลัก 2 ด้าน คือ 1) พัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมกระบวนการที่ส่งเสริมการใช้วัตถุดิบรอบสอง โดยมีตัวชี้วัดสำคัญ คือ ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้ และเป็นต้นแบบโมเดลการทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ใน Value-chain ที่มีผลกระทบสูง และ 2) เป็นการพัฒนาผู้ประกอบการให้มีขีดความสามารถที่จำเป็นสำหรับการประกอบธุรกิจเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยมีตัวชี้วัดสำคัญ คือ มีแพลตฟอร์มสำหรับการพัฒนาธุรกิจในรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียน และผู้ประกอบการได้ผ่านการบ่มเพาะจากแพลตฟอร์มและมีองค์ความรู้ในการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์/กระบวนการตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

ที่ผ่านมา ได้เกิดการขับเคลื่อนงานวิจัยและผลิตภัณฑ์/กระบวนการตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ผ่าน 4 แผนงานย่อย ที่ได้กำหนดไว้ คือ

- **แพลตฟอร์มการพัฒนาธุรกิจรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียน** โดยมีผลงานแพลตฟอร์มธุรกิจ ที่ผ่านการสนับสนุนทุนวิจัยจาก บพข. เช่น แพลตฟอร์มการจัดการขยะในรูปของแอพพลิเคชั่นบนโทรศัพท์ มือถือ และเว็บแอพพลิเคชั่น Green to Get, ดิจิทัลแพลตฟอร์มของระบบสิ่งทอ

หมุนเวียน และแพลตฟอร์มระบบการจัดเกรดแผงโซล่าร์เซลล์ใช้แล้วและมาตรฐานการจัดการหลังการใช้งาน เป็นต้น

- **โมเดลความร่วมมือใน Value-chain เพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน** โดยมีผลงานโมเดลความร่วมมือ ที่ผ่านการสนับสนุนทุนวิจัยจาก บพข. เช่น แผนธุรกิจเศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับการจัดการขยะพลาสติกในชุมชนเมือง ปทุมวันโมเดล และ โมเดลความร่วมมือ 5 กลุ่มอุตสาหกรรมต้นแบบ เปลี่ยนผ่านสู่ CE
- **การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการใช้วัตถุดิบรอบสอง** เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในระดับอุตสาหกรรมหมุนเวียน โดยมีผลงานที่ผ่านการสนับสนุนทุนวิจัยจาก บพข. เช่น เทคโนโลยีการนำเศษพลาสติก PE-PET-Al foil ลามิเนต มาใช้ประโยชน์ เทคโนโลยี r-Foil และเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์จากของเหลือต่าง ๆ เช่น กากมัน, ใบอ้อย, เศษไผ่, เปลือกโกโก้, ไขมันไก่, กากปลาร้า, เศษอาหารครัวเรือน, เศษพลาสติกฯ
- **การพัฒนาปัจจัยเอื้อ ข้อมูลฐาน และมาตรฐานด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน** โดยมีผลงานที่ผ่านการสนับสนุนทุนวิจัยจาก บพข. เช่น ปัจจัยและกลไกทางการตลาด เพื่อสนับสนุน CE ของ single use packaging, ฉลาก Circular Mark ของผลิตภัณฑ์ และระบบรับรองผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของ PCR *(ประอรพิศ คัจฉวัฒนา, 2566)* รวมถึงการสนับสนุนโครงการการพัฒนาที่ปรึกษา ผู้ตรวจประเมินและหน่วยรับรองเพื่อให้บริการตรวจรับรองมาตรฐานระบบการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กรของประเทศไทย ดำเนินการโดย VGREEN คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ร่วมกับ สมอ. (พงษ์วิภา หล่อสมบูรณ์, 2565)

2) แผนงานส่งเสริมนวัตกรรมด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สนช. มีทุนสนับสนุนธุรกิจนวัตกรรมด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนอยู่ใน**แพลตฟอร์มส่งเสริมธุรกิจนวัตกรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ (Mandatory Innovation Business Platform)** เป็นทุนให้เปล่า (Grant) แบบอุดหนุนบางส่วน (Matching Fund) ธุรกิจนวัตกรรมด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนอยู่ในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 “ธุรกิจนวัตกรรมด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ (Circular and Low-Carbon Economy)” ได้รับการส่งเสริมใน 3 กลไกสนับสนุนจากทั้งหมด 7 กลไกสนับสนุน

3) สร้างเครือข่ายภาคส่วนและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE Innovation Policy Forum Report 2022)

ในช่วงปี 2564-2565 สอวช. ร่วมกับสมาคมส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (ประเทศไทย) (Thai SCP Network) ดำเนินโครงการบูรณาการและขับเคลื่อนภาคส่วนของไทยสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนตามนโยบายรัฐบาลและวาระแห่งชาติ BCG โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือของบุคคลและหน่วยงาน

ในภาคส่วนต่าง ๆ ที่มุ่งหวังสร้างนวัตกรรมนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศไทยรวมกันเป็นแพลตฟอร์ม Circular Economy Innovation Policy Forum โดยโครงการได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน 7 กลุ่ม ผลการดำเนินโครงการสมาคมฯ ได้จัดพิมพ์เป็น e-book ชื่อ “Circular Economy Innovation Policy Forum 2022” (สมาคมส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (ประเทศไทย) และสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2565) โดยมีประเด็นสำคัญ อาทิ

- **การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินการเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นจุดคานงัดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนที่สำคัญ** เช่น เครือข่ายความร่วมมือองค์กรธุรกิจอุตสาหกรรมก่อสร้างไทยด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (CECI)
- **Scale up โครงการ/องค์ความรู้ให้เกิดการดำเนินการในภาพใหญ่ ไม่กระจุกตัวกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง** โดยต้องมีการขยายผลอย่างเป็นระบบ ทั้งกฎระเบียบ กฎหมาย การตรวจสอบ นวัตกรรม การทดสอบ งบประมาณ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานในภาพใหญ่และมีความยั่งยืน
- **Platform เชื่อมผู้เล่นและปัจจัยเอื้อต่าง ๆ ได้** หลักการที่สำคัญ คือ การสร้างเครือข่ายมูลค่า (Value Network) ซึ่งต้องมีการจับคู่ทางธุรกิจที่หลากหลาย ผู้ใช้-ผู้จัดหา องค์ความรู้ นวัตกรรม มาตรการและเครื่องมือต่าง ๆ ให้เกิดการทำงานร่วมกัน สนับสนุนซึ่งกันและกัน
- **นโยบาย เป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนเชิงระบบ** นโยบาย เป้าหมายและตัวชี้วัดต้องสอดรับกัน เป้าหมายต้องชัดเจนว่าจะเติบโตในทิศทางใดเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจหรือให้ความสำคัญกับการจัดการขยะอย่างเช่นในปัจจุบัน

4) ขับเคลื่อนระบบการส่งเสริมผู้ประกอบการ MSME ด้วย BCG

ในช่วงปี 2566 สอวช. ได้ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ดำเนินโครงการขับเคลื่อนระบบการส่งเสริมธุรกิจ MSME ด้วย BCG (Bio-Circular-Green Economy) ทำวิจัยนโยบายร่วมกับเครือข่าย ได้แก่ ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย (Global Compact Network Thailand: GCNT) เพื่อออกแบบการใช้ตัวชี้วัด กรอบการประเมิน กรอบเชิงโครงสร้างหน่วยงานที่จะมาสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัดและการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการในลักษณะขั้นบันไดการพัฒนาซึ่งการทำงานออกแบบให้ครอบคลุมทั้งการพัฒนาระบบกระตุ้นผู้ประกอบการที่จะปรับตัวธุรกิจ การดำเนินงาน BCG พร้อมทั้งสร้างขีดความสามารถในการปรับตัวรับโอกาสได้ (สอวช., 2566; MGR online, 2566)

5) การพัฒนามาตรฐานตัวชี้วัดผู้ประกอบการเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว (Green Enterprise Indicator: GEI) และร่างมตช.ตัวชี้วัด GEI

ในปี 2567 สอวช. ได้มอบหมายให้สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ (สรอ.) ดำเนินโครงการพัฒนามาตรฐานตัวชี้วัดผู้ประกอบการเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว (Green Enterprise Indicator: GEI) โดยจะพัฒนาเป็นมาตรฐานการตรวจสอบและรับรองแห่งชาติ (มตช.) วิสาหกิจสีเขียว – ตัวชี้วัดเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว ที่สมอ. ดูแลต่อไป

3.4 กระทรวงอุตสาหกรรม

กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นกระทรวงหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรม โดยมีการจัดทำแผนและแนวทางขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างชัดเจน และมีหน่วยงานในสังกัดสนับสนุนการดำเนินงานตั้งแต่การกำหนดมาตรฐาน แนวปฏิบัติ พัฒนาฐานข้อมูลกากของเสีย การปรับปรุงกฎระเบียบเรื่องการจัดการกากอุตสาหกรรม การวิจัยและพัฒนาและการส่งเสริมการยกระดับโรงงานอุตสาหกรรมทั้งในนิคมอุตสาหกรรมและพื้นที่ทั่วไปให้มีการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนโดยมุ่งเน้นการนำกากอุตสาหกรรมาใช้ประโยชน์ การดำเนินงานมีความร่วมมือกับภาคเอกชนโดยเฉพาะสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและภาควิชาการ ดังรูปที่ 3-3 รายละเอียดสรุปได้ดังนี้

3.4.1 นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ

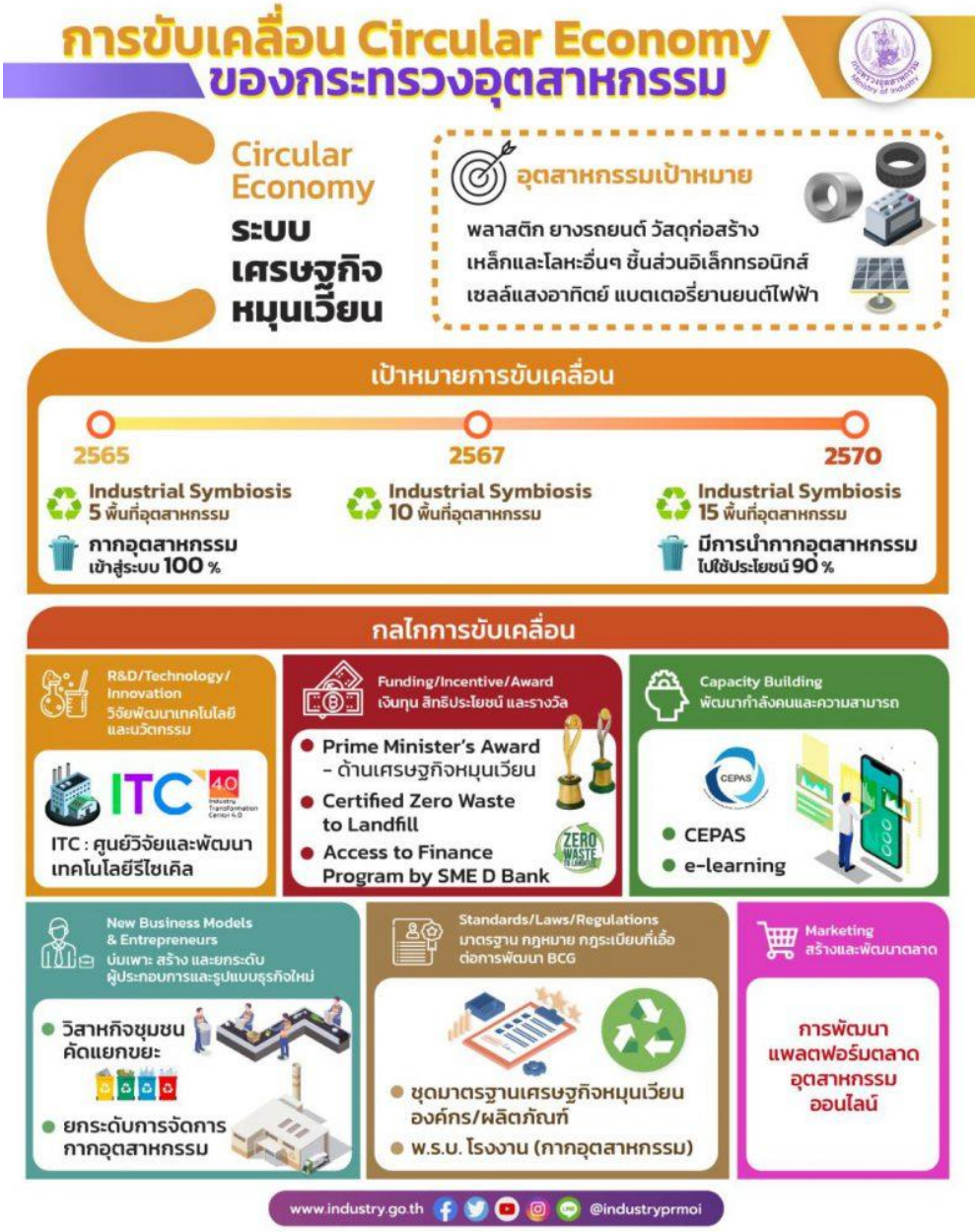
ในปี 2564 กระทรวงอุตสาหกรรมได้เผยแพร่แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model) ของกระทรวงอุตสาหกรรม (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2564) โดยในส่วนของการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน กระทรวงอุตสาหกรรมมุ่งเน้นการหมุนเวียนใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดและลดของเสีย และกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมาย ได้แก่ พลาสติก ยางรถยนต์ วัสดุก่อสร้าง เหล็กและโลหะอื่น ๆ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เซลล์แสงอาทิตย์ แบตเตอรี่ยานยนต์ไฟฟ้า โดยคาดว่าจะมีเป้าหมายการขับเคลื่อน

ปี 2565 มี Industrial Symbiosis 5 พื้นที่อุตสาหกรรม มีกากอุตสาหกรรมเข้าสู่ระบบร้อยละ 100 ปี 2567 มี Industrial Symbiosis 10 พื้นที่อุตสาหกรรม ปี 2570 มี Industrial Symbiosis 15 พื้นที่อุตสาหกรรม มีการนำกากอุตสาหกรรมไปใช้ประโยชน์ร้อยละ 90

กระทรวงอุตสาหกรรมได้กำหนดกลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน ได้แก่

- การวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม จาก ITC : ศูนย์วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีรีไซเคิล
- เงินทุน สิทธิประโยชน์และรางวัล อาทิ รางวัล Prime Minister's Award ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน รางวัล Certified Zero Waste to Landfill รางวัล Access to Finance Program by SME D Bank
- การพัฒนากำลังคนและความสามารถ จาก CEPAS, e-learning

- บ่มเพาะ สร้าง และยกระดับผู้ประกอบการและรูปแบบธุรกิจใหม่ จากวิสาหกิจชุมชนคัดแยกขยะ และการยกระดับการจัดการกากอุตสาหกรรม
- มาตรฐาน กฎหมาย กฎระเบียบที่เอื้อต่อการพัฒนา BCG ได้แก่ ชุดมาตรฐานเศรษฐกิจหมุนเวียนองค์กร/ผลิตภัณฑ์ ปรับปรุงพระราชบัญญัติโรงงาน โดยการออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตนำสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุไม่ใช้แล้วที่ไม่เป็นของเสียอันตรายออกนอกบริเวณโรงงาน พ.ศ. 2561
- การสร้างและพัฒนาตลาด ด้วยการพัฒนาแพลตฟอร์มตลาดอุตสาหกรรมออนไลน์

ที่มา: กระทรวงอุตสาหกรรม (2564)

รูปที่ 3-3 แผนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของกระทรวงอุตสาหกรรม

1) แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

กระทรวงอุตสาหกรรม โดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) ได้ยกร่างแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy: CE) เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ได้แก่ 1) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้มีศักยภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco-efficiency) 2) การเพิ่มมูลค่าอุตสาหกรรม/สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่จากของเสีย/วัสดุเหลือใช้ (Upcycling) 3) การส่งเสริมการปรับรูปแบบธุรกิจ สร้าง Circular Enterprise / Startups นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาระบบนิเวศ (Eco-system) ให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินตามกรอบแนวทางทั้ง 3 เรื่องข้างต้น เช่น การพัฒนาระบบการมาตรฐาน การปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างความร่วมมือเพื่อบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

ข้อเสนอมาตรการส่งเสริม/พัฒนาอุตสาหกรรมไทยตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในภาพรวม (Cross-cutting) เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ การผลิต การบริโภค การกำจัดของเสีย และการใช้วัตถุดิบทุติยภูมิ ซึ่งในแต่ละด้านจะครอบคลุมมาตรการทั้งในเรื่องกฎหมาย กฎระเบียบ สิทธิประโยชน์/กองทุน และการผลักดัน/ขับเคลื่อนการดำเนินงาน เช่น มาตรการการเงินการคลังเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมชีวภาพและอุตสาหกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน การส่งเสริมเรื่องฉลากแจ้งคุณสมบัติด้านสิ่งแวดล้อมหรือกระบวนการจัดการหลังใช้งานของผลิตภัณฑ์ การผลักดันกฎหมายเพื่อพัฒนาระบบจัดเก็บ คัดแยก รวบรวม ขนส่ง และจัดการของเสีย การจัดทำและเชื่อมโยงฐานข้อมูลระบบติดตามผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการนำของเสียหรือวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ภายในประเทศ

ทั้งนี้ กระทรวงอุตสาหกรรม ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE) ต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2563 ซึ่งนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมอบหมายให้คณะกรรมการบริหารการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model) พิจารณารายละเอียดและความสอดคล้องของแนวทางที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอกับแนวทาง/ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนตามนโยบายการพัฒนา BCG Economy ต่อไป

2) ตัวชี้วัดการประยุกต์ใช้ CE ในองค์กร

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้จัดทำคู่มือการประเมินประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้หลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กร ระบุว่าการประเมินประสิทธิภาพเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ทำให้ทราบถึงสถานะและสามารถดำเนินการปรับปรุงได้อย่างตรงจุด สำหรับการประเมินประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กร ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 6 หมวด 18 ตัวชี้วัด (อ้างอิงตามหลักการ 6 ข้อ ของมาตรฐานเลขที่ มตช. 2-2562 และ BS 8001:2017) ดังรูปที่ 2-7 ทั้งนี้ ในแต่ละตัวชี้วัดจะมีเกณฑ์การให้คะแนน ระดับ 0-4 โดยที่ ระดับ 0 จะหมายถึงองค์กรไม่มีแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องใน

18 ตัวชี้วัด และจะไล่ระดับแผนการดำเนินการขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับ CE จนถึงระดับที่ 4 ที่แสดงถึงการได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้บรรลุตามเป้าหมายตามตัวชี้วัดการประเมินประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กร

ปัจจุบันมีการพัฒนาระบบออนไลน์ในการประเมินประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้หลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนได้ด้วยตนเอง ผ่านเว็บไซต์ http://cepas.dpim.go.th ช่วยให้สถานประกอบการสามารถประเมินประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้หลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กรได้เบื้องต้น เพื่อให้ทราบสถานะจุดแข็ง จุดอ่อน รวมถึงการวางแผน และแนวทางการพัฒนาองค์กรตามแนวเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อไป

3.4.2 กฎหมาย กฎระเบียบ มาตรฐานภาคบังคับ

สำหรับการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนในส่วนของกระทรวงอุตสาหกรรม มีการดำเนินการในส่วนของการจัดการกากอุตสาหกรรม โดยมีการยกเว้นกากอุตสาหกรรมบางประเภทที่ไม่เป็นของเสียอันตรายที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ไม่ต้องขออนุญาตนำวัสดุที่ไม่ใช้แล้วออกนอกบริเวณโรงงาน (สก.2) ตามกฎระเบียบของกรมโรงงานอุตสาหกรรมและมีการปรับปรุงระบบการจัดการกากอุตสาหกรรมให้มีความเข้มงวดมากยิ่งขึ้นเพื่อป้องกันการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมซึ่งเป็นพื้นฐานของการจัดการของเสียอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตนำสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่ไม่เป็นของเสียอันตรายออกนอกบริเวณโรงงาน พ.ศ. 2561 เพื่อส่งเสริมให้โรงงานอุตสาหกรรมมีการส่งต่อแลกเปลี่ยนกากอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นของเสียอันตรายที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ให้สะดวกมากขึ้น โดยไม่ต้องขออนุญาต สก.2 สำหรับกากอุตสาหกรรมบางประเภทซึ่งมีทั้งหมด 27 รายการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของเสียชีวภาพ (Bio waste) จากอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและอุตสาหกรรมอื่น ๆ โดยลดระดับการควบคุมเหลือเพียงการรายงานและได้รับยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตตาม สก.2 รวมถึงให้สามารถจัดการของเสียได้เองภายในโรงงาน

ปรับแก้ข้อกฎหมาย เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) สำหรับอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป

- เพิ่มเติมกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ออกตามความใน พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 ในข้อ 13 (3) (ก) (ข) เพื่อให้ครอบคลุมระยะเวลาการจัดเก็บของเสียภายในโรงงานและการจัดการของเสียเองภายในโรงงาน ทั้งนี้หลักเกณฑ์และวิธีการให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- แก้ไขประกาศ อก. เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2548 ในภาคผนวก 4 ข้อ 1 การจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุไม่ใช้แล้วภายในบริเวณโรงงาน เพื่อกำหนดเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการของเสียและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ตลอดจนการตรวจประเมินด้านความ

ปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัยต่อสุขภาพอนามัยและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental and Health Audit) โดยผู้ตรวจประเมินเอกชน (Third Party)

- กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน กรณีโรงงานผู้ก่อกำเนิดต้องการจัดการวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของตนเอง ให้ได้รับยกเว้นการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการรับบำบัด/กำจัดกากอุตสาหกรรม แต่ยังคงต้องแจ้งแรงม้าเครื่องจักรในส่วนที่เพิ่มเติม และยกเว้นการขออนุญาตนำวัสดุที่ไม่ใช้แล้วออกนอกบริเวณโรงงาน (สก.2)

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2566 สืบเนื่องจากปัญหาการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง กรมโรงงานอุตสาหกรรมจึงได้มีการยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรม โดยออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฯ พ.ศ. 2566 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา 31 พฤษภาคม 2566 มีผลบังคับใช้ 1 พฤศจิกายน 2566 เว้นแต่ส่วนหน้าที่ของผู้ก่อกำเนิดและผู้รับดำเนินการ มีผลใช้บังคับ 1 มิถุนายน 2566) ซึ่งการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้นำหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายหรือผู้รับผิดชอบ (Polluter Pays Principle: PPP) มาใช้อย่างเต็มรูปแบบ โดยกำหนดความรับผิด (liability) ตั้งแต่ต้นทางของโรงงานผู้ก่อกำเนิดไปจนกว่าสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วจะได้รับการจัดการจนแล้วเสร็จ ต่างจากเดิมที่ความรับผิดชอบจะสิ้นสุดเมื่อโรงงานผู้รับกำจัดได้รับมอบสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วเท่านั้น อีกทั้งยังเป็นการลดขั้นตอนการอนุญาตจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วภายในโรงงานที่เน้นให้ผู้ประกอบการรายงานข้อมูลหรือรับรองตนเองเท่าที่จำเป็นผ่านระบบรายงานข้อมูลกลางของกระทรวงอุตสาหกรรมเท่านั้น (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2566)

ร่างพระราชบัญญัติการจัดการกากอุตสาหกรรม พ.ศ....

กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อสร้างกรอบกฎหมายเฉพาะสำหรับการจัดการกากอุตสาหกรรมอย่างครบวงจร ตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง แยกออกจาก พ.ร.บ. โรงงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุม ป้องกันการลักลอบทิ้งของเสีย และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชน โดยมุ่งให้เกิดระบบการจัดการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

ขอบเขตและสาระสำคัญของร่างกฎหมาย

1. นิยามและขอบเขต:
   กำหนดให้ “กากอุตสาหกรรม” หมายถึงวัสดุหรือของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต การซ่อมบำรุง หรือกิจกรรมอุตสาหกรรม ทั้งที่เป็นกากทั่วไปและกากอันตราย ครอบคลุมถึงขยะอิเล็กทรอนิกส์และซากยานยนต์
2. หน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง:
   - ผู้ประกอบการต้องแยก จัดเก็บ และรายงานข้อมูลกากที่เกิดขึ้น รวมถึงส่งต่อให้ผู้ได้รับอนุญาตกำจัดหรือรีไซเคิล

- ผู้รวบรวม ขนส่ง หรือกำจัดกาก ต้องได้รับใบอนุญาตและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด พร้อมมีระบบติดตามย้อนกลับ (traceability)
- หน่วยงานของรัฐมีอำนาจตรวจสอบ สั่งระงับ หรือฟื้นฟูความเสียหาย

3. บทลงโทษ:
   กำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับสูงสุดถึง 2 ล้านบาท สำหรับการลักลอบทิ้งของเสียหรือฝ่าฝืนข้อกำหนด
4. การจัดตั้งกองทุนอุตสาหกรรมยั่งยืน:
   จัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการจัดการกากอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน ส่งเสริมเทคโนโลยีสะอาด การรีไซเคิล และการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน
5. มาตรการส่งเสริม:
   สนับสนุนผู้ประกอบการที่จัดการกากตามหลักเกณฑ์ผ่านสิทธิประโยชน์ เงินอุดหนุน หรือการสนับสนุนทางเทคนิค

ข้อวิพากษ์แนวคิด EPR และ CE ในร่าง พ.ร.บ.กากอุตสาหกรรม

(1) ขอบเขต EPR ยังไม่ชัดเจนและจำกัดในมิติ “การกำจัด” มากกว่า “การป้องกัน” ร่างกฎหมายใช้คำว่า “ผู้ก่อกำเนิดกากอุตสาหกรรม” ซึ่งหมายถึงผู้ประกอบการโรงงานเป็นหลัก ไม่ได้ขยายไปถึง “ผู้ผลิตสินค้า” หรือ “ผู้นำเข้า” ตามหลัก EPR สากล เช่น ในญี่ปุ่นหรือสหภาพยุโรป ซึ่งผู้ผลิตต้องรับผิดชอบต่อของเสียที่เกิดจากผลิตภัณฑ์หลังบริโภค (post-consumer waste)

(2) ไม่มีความเชื่อมโยงระหว่าง EPR กับผู้บริโภคหรือ downstream users EPR ที่แท้จริงต้องเชื่อมโยงผู้บริโภคและตลาดปลายน้ำ (end-users) ผ่านระบบคืนสินค้า (take-back schemes) หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ (eco-design) แต่ร่างนี้จำกัดบทบาทไว้เพียงโรงงาน ทำให้ขาด “การแบ่งความรับผิดร่วมกัน” (shared responsibility)

(3) ร่างกฎหมายยังคงมอง “กาก” เป็นของเสีย ไม่ใช่ทรัพยากร แม้จะมีถ้อยคำส่งเสริมการใช้กากอุตสาหกรรมให้เกิดประโยชน์ แต่ในเชิงกฎหมายยังจัดให้กากเป็น “สิ่งที่ต้องกำจัด” ภายใต้ใบอนุญาต จึงไม่เปิดช่องให้ “by-products” หรือ “secondary materials” เข้าสู่ระบบตลาดได้อย่างยืดหยุ่น ขาดกลไกบูรณาการข้อมูลและตลาดสำหรับวัสดุหมุนเวียน

(4) การหมุนเวียนทรัพยากรต้องอาศัยฐานข้อมูล (Material Flow Database) และมาตรฐานสินค้าหมุนเวียน (Circular Material Standards) แต่ร่างนี้ยังไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรฐานหรือกลไกเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างภาครัฐ–เอกชน–ชุมชน

(5) เน้นการลงโทษมากกว่าการจูงใจ โครงสร้างกฎหมายให้ความสำคัญกับบทลงโทษผู้กระทำผิด แต่ขาดมาตรการ “incentive-based” เช่น การลดค่าธรรมเนียมสำหรับผู้รีไซเคิลได้เกินเป้าหมาย หรือการให้เครดิตทางภาษี ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของ CE Policy

โดยสรุป ร่างพระราชบัญญัติการจัดการกากอุตสาหกรรม พ.ศ. ... เป็นความพยายามที่ดีในการวางรากฐานของระบบความรับผิดชอบต่อของเสียภาคอุตสาหกรรม แต่ยังไม่ถึงขั้นเป็น EPR-based Circular Economy Law อย่างแท้จริง หากยังคงจำกัดอยู่ในกรอบ “กฎหมายควบคุมของเสีย” ที่เน้นการอนุญาตและการลงโทษมากกว่าการสร้างแรงจูงใจเชิงระบบ การพัฒนาให้ร่างนี้เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนจำเป็นต้องปรับจาก “กฎหมายเชิงกำกับ” ไปสู่ “กฎหมายเชิงยุทธศาสตร์” ที่สร้างทั้งความรับผิดชอบ แรงจูงใจ และโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้ประกอบการไทยในยุคการเปลี่ยนผ่านสีเขียว (Green Transition) อย่างแท้จริง

3.4.3 แผนงาน โครงการและกิจกรรมการขับเคลื่อน CE

ในระดับแผนงานและโครงการ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรมมีการดำเนินงานในหลายส่วน ตั้งแต่การกำหนดมาตรฐาน CE ในองค์กรและแนวปฏิบัติ ระบบประเมินตนเอง การมอบรางวัลอุตสาหกรรมดีเด่นประเภทเศรษฐกิจหมุนเวียน การวิจัยและพัฒนาและการยกระดับผู้ประกอบการให้มีการดำเนินธุรกิจที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.)

- จัดตั้ง **“คณะอนุกรรมการวิชาการ คณะที่ 14 มาตรฐานเศรษฐกิจหมุนเวียน”** เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2564 มีหน้าที่พิจารณาจัดทำร่างมาตรฐานด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนและพิจารณาให้ข้อคิดเห็นทางวิชาการและร่วมกำหนดมาตรฐานเศรษฐกิจหมุนเวียนกับหน่วยงานทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ
- **มาตรฐานการตรวจสอบและรับรองแห่งชาติ: แนวทางการใช้หลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กร (มตช.2-2562)** ซึ่งอ้างอิงมาตรฐาน BS8001:2017 (ประกาศราชกิจจานุเบกษา 24 มกราคม 2563)
- **มาตรฐานการตรวจสอบและรับรองแห่งชาติ: ระบบการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับองค์กร-ข้อกำหนด (มตช.2 เล่ม 2-2564)** (ประกาศราชกิจจานุเบกษา 28 มิถุนายน 2564) มีจุดมุ่งหมายให้องค์กรนำไปใช้สำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กร
- **ประกาศคณะกรรมการการมาตรฐานแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการกำหนดขอบข่าย และการสุ่มตัวอย่างเพื่อการรับรองหน่วยรับรองระบบการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับองค์กร พ.ศ. 2565** (ประกาศราชกิจจานุเบกษา 22 กรกฎาคม 2565) เพื่อให้หน่วยรับรองมีแนวทางในการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความเชื่อมั่นว่าหน่วยรับรองที่ได้รับการรับรองจะดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์และข้อกาหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องได้มีการกำหนดขอบข่ายในการรับรองหน่วยรับรองระบบการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนสาหรับองค์กร อ้างอิงการแบ่งประเภทอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (รหัส ISIC) ที่ระบุไว้ในมาตรฐานเลขที่ มอก. 2000 และ IAF MD 17

- **มาตรฐานการตรวจสอบและรับรองแห่งชาติ: การตรวจสอบย้อนกลับการรีไซเคิลพลาสติกและการประเมินความสอดคล้องและส่วนผสมรีไซเคิล-ข้อกำหนด (มตช.9-2565)** (ประกาศราชกิจจานุเบกษา 29 กันยายน 2565) มีหลักการพลาสติกรีไซเคิลที่ดี (PCR) ต้องสอบกลับไปยังแหล่งที่มาได้ มีข้อมูล โปร่งใส และคุณภาพเชื่อถือได้ ข้อกำหนดจึงครอบคลุมการควบคุมกระบวนการ ควบคุมมวล (ปริมาณ) และควบคุมคุณภาพ
- **มาตรฐานการตรวจสอบและรับรองแห่งชาติ การจัดการเพื่อมุ่งสู่การฝังกลบกากอุตสาหกรรมเป็นศูนย์-ข้อกำหนด (มตช.10-2565)** (ประกาศราชกิจจานุเบกษา 30 มีนาคม 2566) ประกอบด้วย ขอบข่าย มาตรฐานอ้างอิง ศัพท์และนิยามศัพท์ การจัดการทั่วไป การจัดการกากอุตสาหกรรม การวิเคราะห์การไหลของกากอุตสาหกรรม แนวทางในการลดของเสีย (การลดการใช้วัสดุ การใช้ซ้ำ รีไซเคิล ออกแบบใหม่เพื่อลดกาก ย่อยสลาย นวัตกรรม เปลี่ยนกากเป็นพลังงาน ประสานความร่วมมือ) สูตรที่ใช้ในการคำนวณ Waste Diversion

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กพร.) ได้กำหนดแนวทางในการส่งเสริมผู้ประกอบการนำหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนมาปรับใช้ในองค์กร ด้วยการสร้างเกณฑ์และตัวชี้วัดประเมินการใช้หลักการ CE ในองค์กร จัดทำคู่มือและระบบประเมินการใช้หลักการ CE ในองค์กรด้วยตนเอง (self-assessment system) ให้คำปรึกษาสถานประกอบการเพื่อประยุกต์ใช้หลักการ CE ในองค์กรและผลักดันให้สถานประกอบการใช้หลักการ CE ในการประกอบกิจการ โดยมีกิจกรรม สรุปได้ดังนี้

- คู่มือการประเมินประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้หลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กร ฉบับ V.1 พ.ศ. 2564
- กพร. ได้พัฒนาเว็บไซต์สำหรับการประเมินตนเอง ชื่อ ระบบการประเมินประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy Performance Assessment System: CEPAS) (เว็บไซต์ https://cepas.dpim.go.th/)
- ตั้งแต่ปี 2564 กระทรวงอุตสาหกรรมได้เพิ่มรางวัล**อุตสาหกรรมดีเด่น ประเภทเศรษฐกิจหมุนเวียน** โดยหลักเกณฑ์การคัดเลือกอุตสาหกรรมดีเด่น ประเภทเศรษฐกิจหมุนเวียน ใช้การประเมินตามหลักเกณฑ์และตัวชี้วัดประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้หลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กรที่จัดทำโดย กพร. ซึ่งยึดตามกรอบมาตรฐานการตรวจสอบและรับรองแห่งชาติ: แนวทางการใช้หลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กร (มตช.2-2562) หลักเกณฑ์ ปี 2565 ประกอบด้วย 6 หมวด 19 ตัวชี้วัด
- ปี 2565 จัดทำและเผยแพร่หนังสือ**แนวปฏิบัติที่ดีการประยุกต์ใช้หลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กร กรณีศึกษา: ผู้ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมดีเด่นประเภทเศรษฐกิจหมุนเวียน ประจำปี**

พ.ศ. 2564-2565 ซึ่งเป็นการเผยแพร่การดำเนินงานของสถานประกอบการที่ได้รับรางวัล จำนวน 14 ราย

- ปี 2566 ดำเนิน**โครงการส่งเสริมการออกแบบตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Design for Circular Economy) เพื่อการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน** โดยมอบหมายให้ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (MTEC) สวทช. เป็นผู้ดำเนินโครงการ มีผู้ประกอบการที่ผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ 6 ราย (MTEC, 2566)
- ปี 2567 **ดำเนินโครงการพัฒนาและยกระดับสถานประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อเชื่อมโยงสู่ตลาดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี** โดยมอบหมายให้ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสารและของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นที่ปรึกษาโครงการ มีเป้าหมายในการยกระดับสถานประกอบการอุตสาหกรรมด้วยเทคโนโลยีรีไซเคิล/อัพไซเคิล (Recycle/Upcycle) ให้สามารถผลิตวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับข้อกำหนด มาตรการ หรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้องได้ รวมทั้งแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีรีไซเคิล/อัพไซเคิลไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ และสร้างโอกาสในการเข้าถึงตลาด Circular Economy ให้แก่ผู้ประกอบการ

กรมโรงงานอุตสาหกรรม

จากที่กระทรวงอุตสาหกรรมได้มีนโยบายและแผน BCG และแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน กรมโรงงานอุตสาหกรรมในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลโรงงานอุตสาหกรรมได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในโรงงานอุตสาหกรรม ดังต่อไปนี้

- ปี 2565-2566 ดำเนิน**โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ BCG ด้วยระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในโรงงานอุตสาหกรรม** โดยกองส่งเสริมเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมโรงงานสนับสนุนการยกระดับโรงงาน 20 โรงงาน (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2566ก)
- ปี 2565-2566 ดำเนิน**โครงการทดสอบการรีไซเคิลซากเซลล์แสงอาทิตย์และศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งและกำกับดูแลโรงงานนำร่องในประเทศไทย** ศึกษาโดยศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสารและของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาของโครงการจะนำไปเป็นข้อมูลในการสนับสนุนด้านการยกระดับการจัดการซากเซลล์แสงอาทิตย์อย่างเหมาะสมและครอบคลุมทั้งมิติด้านเศรษฐศาสตร์และกฎหมาย พร้อมกับการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการรีไซเคิลเพื่อนำกลับวัสดุมีค่าเข้าสู่ห่วงโซ่คุณค่า (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2566ข)
- ปี 2566 **จัดทำ MOU ร่วมกับสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาการผลักดันเพิ่มมูลค่ากากอุตสาหกรรมให้เป็นวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน** โดยมีมาตรฐาน

การควบคุมที่เหมาะสมทั้งในเชิงวิชาการ ความปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อการสิ้นสุดการเป็นของเสีย (End of Waste) ต่อยอดงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ได้จริงและพัฒนาสู่เชิงพาณิชย์ (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2566ค)

- ปี 2566 ดำเนิน**โครงการแนวทางการจัดการกากอุตสาหกรรมเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน** ร่วมกับศูนย์ความเป็นเลิศด้านเทคโนโลยีปิโตรเคมีและวัสดุ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสารและของเสียอันตรายและกลุ่มอุตสาหกรรมการจัดการเพื่อสิ่งแวดล้อม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (Petromat-HSM-FTI) พัฒนาฐานข้อมูลสำหรับการใช้งานผ่านระบบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการกากอุตสาหกรรม ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง จนนำไปสู่ความพร้อมสำหรับใช้งานจริงโดยเว็บไซต์ที่ได้จัดทำขึ้นใหม่นี้จะให้ข้อมูลสถานการณ์กากอุตสาหกรรมในประเทศไทย รวมถึงการนำเสนอวิธีการจัดการกากอุตสาหกรรมอย่างถูกวิธีตามหลักวิชาการ พร้อมแนวทางการนำกากอุตสาหกรรมไปหมุนเวียนใช้ประโยชน์ เพื่อลดปริมาณกากอุตสาหกรรมที่ต้องกำจัดตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2566ง)

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

นอกจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ได้มีการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ในการดูแลของ กนอ. ดังเช่น

- ร่วมมือกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ส.อ.ท.) พัฒนา**มาตรฐานโรงงานอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Factory)** ที่เป็นมาตรฐานสำหรับโรงงาน สอดคล้องตามแนวคิด BCG Economy Model สะท้อนผลการดำเนินงานทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศสนองตอบการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคุณลักษณะที่สำคัญของ Eco Factory คือ มีการปล่อยของเสียเป็นศูนย์หรือมีของเสียเกิดน้อยที่สุด ใช้วัตถุดิบและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Resources and Energy Efficiency) มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีและได้มาตรฐาน (Environment Management System) การดำเนินกิจกรรมที่น่าเชื่อถือ (Reliable Production Activities) เกื้อกูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือสังคมโดยรอบ (Symbiosis with community) (กนอ., 2564)
- ในปีงบประมาณ 2564 ดำเนิน**โครงการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ยั่งยืน** ร่วมกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมและสถาบันน้ำและสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยมีโรงงาน 6 แห่งในนิคมอุตสาหกรรม 6 แห่งนำร่อง ผลสำเร็จของโครงการในปีงบประมาณที่ผ่านมา เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระถางและอิฐประดับจากตะกอนชีวภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมของนิคมอุตสาหกรรม การพัฒนา

ผลิตภัณฑ์ใหม่ (Upcycling product) จากเปลือกลูกอมในโรงงานผลิตลูกอมและหมากฝรั่ง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดูดซับกลิ่น จากระบบบำบัดอากาศเสียด้วยคาร์บอน (Activated carbon) และการพัฒนาเชื้อเพลิงขยะ (RDF) จากตะกอนระบบบำบัดน้ำเสียของโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร (กนอ., 2564)

3.5 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.5.1 นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ

3.5.1.1 แผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560-2580

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560-2579 ในปี 2560 และได้มีการปรับปรุงแผนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) และปรับกรอบระยะเวลาของแผนขับเคลื่อนฯ ให้สิ้นสุดในปี 2580 กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยบรรลุการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยดำเนินการภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและขับเคลื่อนอย่างบูรณาการด้วยนวัตกรรม ทั้งทางสังคมและทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายในปี 2580” ซึ่งหากหน่วยงานที่รับผิดชอบมีการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดตามแผนฯ อย่างต่อเนื่อง สามารถพิจารณาและคัดเลือกบางตัวชี้วัดเพื่อเป็นตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อไปได้

3.5.1.2 แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2565-2570)

เป้าหมายการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ ภายในปี 2570 มี 6 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 80 2) ขยะบรรจุภัณฑ์มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ พลาสติก เป้าหมาย ร้อยละ 100 แก้ว ร้อยละ 86 กระดาษ ร้อยละ 74 อะลูมิเนียม ร้อยละ 81 3) การลดปริมาณขยะอาหารเทียบจากปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน ร้อยละ 28 4) ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 50 5) มูลฝอยติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 100 6) กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายเข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 100

แผนปฏิบัติการฯ ประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้

มาตรการที่ 1 การจัดการขยะที่ต้นทาง โดยการส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนในการจัดการขยะที่ต้นทาง ศึกษาองค์ประกอบขยะ กำหนดระบบการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางและออกกฎระเบียบให้มีการคัดแยกขยะ

มาตรการที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบกำจัดขยะ ยกระดับการกำจัดขยะให้ครอบคลุมพื้นที่ ปรับปรุงฟื้นฟูระบบเก็บรวบรวม พัฒนาและยกระดับมาตรฐานของผู้รับกำจัด ผู้รวบรวมและการจัดระบบร้านรับซื้อของเก่า โรงงานปรับคุณภาพของเสียรวม (โรงงาน ลำดับที่ 101) โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการคัดแยกหรือฝังกลบสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว (โรงงาน ลำดับที่ 105) และโรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการ

นำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ไม่แล้วมาผลิตเป็นวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ใหม่โดยผ่านกรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม (โรงงาน ลำดับที่ 106) ให้อยู่ในระบบและมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับสถานที่ที่มีการดำเนินงานการจัดการขยะและกากของเสีย กำหนดแนวทางการจัดการขยะที่ยังไม่มีระบบการจัดการ เช่น ขยะจากการก่อสร้าง ซากรถยนต์ ซากแบตเตอรี่รถยนต์ไฟฟ้า แผงโซล่าเซลล์ ของเสียที่เติมปรอท ขยะประเภทสิ่งทอ

มาตรการที่ 3 การพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการขยะ ได้แก่ พัฒนากฎหมายให้ครอบคลุมการจัดการที่ต้นทางโดยการพัฒนากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนและหลักการ EPR สนับสนุนให้ผู้ผลิตใช้บรรจุภัณฑ์ที่มีสัดส่วนพลาสติกรีไซเคิล และมีจุดเติมผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการใช้ซ้ำบรรจุภัณฑ์ ปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้อต่อการเติมผลิตภัณฑ์ ออกกฎระเบียบการขึ้นทะเบียนผู้รับจ้างให้บริการกำจัดของเสียตามกฎหมายเพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากกองทุนสิ่งแวดล้อม ผลักดันกฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าฯ ปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อกำหนดอำนาจขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการบริหารจัดการของเสียอันตรายชุมชน กำหนดให้ อปท. ทุกแห่งออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยให้มีบทบัญญัติการคัดแยกขยะ บทกำหนดโทษและแรงจูงใจในการคัดแยกขยะ ส่งเสริม อปท. ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจัดการกากของเสียอันตรายจากสถานประกอบการขนาดเล็ก พัฒนาฐานข้อมูลขยะทุกประเภท กำหนดตัวชี้วัดด้านการจัดการขยะในการประเมินประสิทธิภาพของ อปท. (LPA) ส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมการจัดการขยะ

3.5.1.3 Roadmap และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ.2566-2570)

คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ.2563-2565) ที่เสนอโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดเป้าหมายที่ 1 ในการลดและเลิกใช้พลาสติกเป้าหมาย 7 ชนิด เลิกใช้ภายในปี 2562 3 ชนิด ได้แก่ พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม พลาสติกที่ผสมสารอ็อกโซ่ (Oxo) และไมโครบีด เลิกใช้ภายในปี 2565 4 ชนิด ได้แก่ ถุงพลาสติกหูหิ้วชนิดบาง กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกชนิดบาง และหลอดพลาสติก เป้าหมายที่ 2 นำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ 100 ภายในปี 2570 จำนวน 7 ชนิด ได้แก่ ถุงพลาสติกหูหิ้ว บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว ขวดพลาสติก (ทุกชนิด) ฝาขวด แก้วพลาสติก ถาด/กล่องอาหารและช้อน ส้อม มีด

แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566–2570) ประกอบด้วย 4 เป้าหมาย ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 ปริมาณขยะพลาสติกเป้าหมายที่เข้าสู่ระบบฝังกลบขยะลดลง ร้อยละ 100 ภายในปี 2570 ได้แก่ (1) ขวดพลาสติก (ทุกชนิด) (2) ฝาขวด (3) บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว (HDPE, LL, LDPE) (4) ถุงพลาสติกหูหิ้ว (5) ถ้วย/แก้วพลาสติก

เป้าหมายที่ 2 ผลิตภัณฑ์พลาสติกเป้าหมายเข้าสู่ระบบรีไซเคิล ร้อยละ 100 ภายในปี 2570 ได้แก่ (1) ขวดพลาสติก (ทุกชนิด) (2) ฝาขวด (3) บรรจุภัณฑ์ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว (HDPE, LL, LDPE) (4) ถุงพลาสติกหูหิ้ว (5) ถ้วย/แก้วพลาสติก

เป้าหมายที่ 3 ลดปริมาณขยะพลาสติกที่มีโอกาสหลุดรอดลงสู่ทะเล ร้อยละ 50 ภายในปี 2570

เป้าหมายที่ 4 มีเครื่องมือในการบริหารจัดการขยะพลาสติกตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการ มีเครื่องมือในการบริหารจัดการขยะพลาสติก จำนวน 10 เครื่องมือ อาทิ รูปแบบการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (EPR) นำร่องกลุ่มที่ไม่สามารถนำกลับมารีไซเคิลได้ เช่น กล่องโฟมบรรจุอาหาร กลุ่มผลิตภัณฑ์ปนเปื้อนอาหาร มาตรฐานผลิตภัณฑ์พลาสติกโดยกำหนดให้เป็นมาตรฐานบังคับ อาทิ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่ใช้เม็ดพลาสติกรีไซเคิลไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 มาตรฐานผลิตภัณฑ์พลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ มาตรฐานพลาสติกที่สัมผัสอาหาร หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ (Guideline/Agreement) การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco design) และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ไม่เกินความจำเป็น (Avoid over packaging) สัญลักษณ์ประเภทผลิตภัณฑ์พลาสติก (Eco Mark)

ในแผนฯ ได้ระบุถึงการพัฒนากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อใช้ในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ (รวมบรรจุภัณฑ์พลาสติก) ตั้งเป้าที่จะประกาศใช้ร่างกฎหมายภายในปี 2569 และจัดทำร่างอนุบัญญัติและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบกฎหมายภายในช่วงปี 2568-2570

3.5.1.4 แผนที่นำทางการจัดการขยะอาหาร (พ.ศ.2566-2573) และแผนปฏิบัติด้านการจัดการขยะอาหาร ระยะที่ 1 (พ.ศ.2566-2570)

กรมควบคุมมลพิษได้จัดทำ **(ร่าง) แผนที่นำทางการจัดการขยะอาหาร (พ.ศ.2566-2573) และ (ร่าง) แผนปฏิบัติด้านการจัดการขยะอาหาร ระยะที่ 1 (พ.ศ.2566-2570)** ในช่วงเดือนมีนาคม 2566 และได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ ในเดือนมกราคม 2567 เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการบูรณาการและขับเคลื่อนการจัดการขยะอาหาร

แผนที่นำทางการจัดการขยะอาหาร (พ.ศ.2566-2573) กำหนดเป้าหมายตามเป้าหมาย SDG ที่ 12.3 ลดขยะเศษอาหารของโลกลงครึ่งหนึ่งในระดับค้าปลีกและผู้บริโภค และลดการสูญเสียอาหารจากกระบวนการผลิตและห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว ภายใน พ.ศ. 2573 ประกอบด้วย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการลดขยะอาหาร (พ.ศ. 2566–2570) มุ่งเน้นการขับเคลื่อนให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันและลดขยะอาหาร การจัดระบบการคัดแยกขยะอาหาร ณ แหล่งกำเนิด การจัดระบบการกำจัดขยะอาหาร ณ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย สนับสนุนและผลักดันให้ประชาชนคัดแยกขยะอาหารออกจากขยะทั่วไป และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบคัดแยกและเก็บขนขยะแบบแยกประเภท พัฒนาระบบข้อมูลขยะอาหาร สร้างระบบ Food Waste Knowledge Hub พัฒนาแพลตฟอร์ม Networking และสร้างเครือข่ายการจัดการและใช้ประโยชน์ขยะอาหาร การพัฒนาวิจัย นวัตกรรม คู่มือ หลักสูตร แนวทางการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร การสร้างกลไกแรงจูงใจด้านต่าง ๆ

ระยะที่ 2 การขยายผลการลดขยะอาหาร (พ.ศ. 2571–2573) มุ่งเน้นการขยายผลการดำเนินงาน โดยผลักดันให้เกิดการมุ่งสู่ Zero Food waste ลดขยะอาหารที่ต้องนำไปกำจัดให้เหลือศูนย์ โดยการป้องกันการเกิดขยะอาหารและเพิ่มเครือข่ายการแบ่งปันหรือนำอาหารส่วนเกินไปใช้ประโยชน์

ส่วนแผนปฏิบัติด้านการจัดการขยะอาหาร ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2566–2570) ครอบคลุมการจัดการขยะอาหาร ใน 3 ภาคส่วน ตั้งแต่การป้องกันการเกิด การลด การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการกำจัดขยะอาหาร

3.5.1.5 ข้อเสนอรูปแบบการคัดแยกและเก็บขนขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท

การคัดแยกขยะที่แหล่งกำเนิดนับเป็นพื้นฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อให้เกิดการนำทรัพยากรกลับมาใช้ประโยชน์ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2565-2570) กรมควบคุมมลพิษร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมอนามัยจึงได้จัดทำข้อเสนอรูปแบบการคัดแยกและเก็บขนขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท เพื่อเป็นกรอบอ้างอิงการดำเนินงานของ อปท. ในการกำหนดรูปแบบการคัดแยกและเก็บขนขยะแบบแยกประเภท และเป็นทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนและสนับสนุนการบริหารจัดการขยะของ อปท. (กรมควบคุมมลพิษ, 2566) ข้อเสนอรูปแบบการคัดแยกและเก็บขนขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทอยู่บนกรอบแนวคิดการจัดลำดับความสำคัญของการจัดการขยะ (Waste management hierarchy) และมีข้อเสนอแนวทางตั้งแต่การจัดการตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง โดยกำหนดให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยเป็นแบบ 4 (+1) ประเภท คือ ขยะอินทรีย์ (ขยะอาหาร) ของเสียอันตรายจากชุมชน ขยะรีไซเคิลและขยะทั่วไป โดยคัดแยกมูลฝอยติดเชื้อในชุมชนเพิ่มในกรณีที่มีขยะประเภทนี้เกิดขึ้น เพื่อให้ อปท.สามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยแต่ละประเภทได้อย่างเหมาะสมและง่ายต่อการดำเนินงาน

3.5.2 กฎหมาย กฎระเบียบ มาตรฐานภาคบังคับ

3.5.2.1 ร่างพระราชบัญญัติการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

1) ร่างพระราชบัญญัติการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน พ.ศ. ....

ในช่วงปี 2566 กรมควบคุมมลพิษอยู่ในระหว่างการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน พ.ศ. .... ซึ่งใช้หลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนและหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต โดยได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงศึกษายกร่าง โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับแรกมาจากโครงการศึกษาเพื่อจัดทำนโยบายสาธารณะปฏิรูประบบการจัดการขยะและส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน (ระยะที่ 2) ของสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

วัตถุประสงค์และหลักการ

ร่างกฎหมายมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดกรอบการจัดการบรรจุภัณฑ์ในทุกช่วงวัฏจักร ตั้งแต่การออกแบบ ผลิต การใช้ การเก็บรวบรวม การคัดแยก การแปรใช้ใหม่ และการกำจัดสุดท้าย ให้เป็นไปอย่างยั่งยืนตามหลัก **เศรษฐกิจหมุนเวียน (CE)** และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยผ่านแนวทาง **ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)** ที่ผู้ผลิต/ผู้นำเข้าบรรจุภัณฑ์ต้องรับภาระจัดการบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วของตนเอง (ตามคำจำกัดความในมาตรา 3)

นอกจากนี้ ร่างกฎหมายตั้งให้มีมาตรการบังคับบางบทบัญญัติ และบทลงโทษในกรณีฝ่าฝืน พร้อมให้มีช่วงเวลาเหมาะสมสำหรับการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรม โดยมิให้บทลงโทษมีผลทันที (ตัวบทหลายมาตราต้องรอ “พ้นกำหนด ... วันหลังประกาศในราชกิจจานุเบกษา”)

โครงสร้างและบทหลักของร่าง

ร่างแบ่งออกเป็นหลายหมวด (ประมาณ 4–6 หมวด) ที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- **หมวดนโยบาย / โครงสร้าง กรรมการ**
  จัดตั้ง **คณะกรรมการนโยบายการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน** และ **คณะกรรมการบริหารจัดการบรรจุภัณฑ์** เพื่อกำหนดนโยบาย แผน และกำกับตรวจสอบการดำเนินงาน
- **หมวดการบริหารจัดการบรรจุภัณฑ์**
  แบ่งเป็น “ต้นทาง” (Design / Materials / การเลือกใช้วัตถุดิบ), “กลางทาง” (การเก็บรวบรวม / คัดแยก), และ “หลังการบริโภค” (การแปรรูป / รีไซเคิล / กำจัดอย่างปลอดภัย)
- **หมวดความรับผิดชอบตาม EPR**
  กำหนดประเภท/ชนิดของบรรจุภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้กฎหมาย, บทบาทหน้าที่ของ **ผู้ผลิต / ผู้นำเข้า / ผู้จำหน่าย / ผู้เก็บรวบรวม / สถานที่แปรใช้ใหม่ / อปท.** ฯลฯ
- **หมวดแผนความรับผิดชอบ (Responsibility Plans)**
  ให้ผู้ประกอบการจัดทำแผนการจัดการบรรจุภัณฑ์ของตน (อัตราการเก็บกลับ / เป้าหมายการรีไซเคิล / การใช้วัสดุรีไซเคิล) และรายงานผลต่อรัฐ
- **หมวดการตรวจสอบ / ควบคุม / บทลงโทษ**
  ให้หน่วยงานของรัฐมีอำนาจตรวจสอบ / สั่งระงับ / สั่งปรับ /ดำเนินคดีผู้ฝ่าฝืน (จัดหาบรรจุภัณฑ์อย่างไม่ถูกต้อง, ไม่เข้าร่วมระบบ, ไม่รายงาน ฯลฯ)

1.3 บทเฉพาะ / ข้อกำหนดสำคัญ

- นิยาม “การจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน” มีขึ้นตั้งแต่การเลือกวัตถุดิบ ไปจนถึงการกำจัดปลอดภัย (รวมถึงแปลงเป็นพลังงาน, ย่อยสลาย ฯลฯ)
- มาตราเริ่มบังคับใช้: ร่างกำหนดให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ “พ้นกำหนด 360 วัน” หลังประกาศในราชกิจจานุเบกษา ยกเว้นบทลงโทษ มาตรา 40–51 ซึ่งจะบังคับใช้หลังพ้น 2 ปี

- บทบาทผู้ผลิต: ต้องรับผิดชอบบรรจุภัณฑ์ของตนเองตั้งแต่ต้นทาง (ออกแบบ) จนถึงสิ้นสุดวัฏจักร (collect / recycle / กำจัด)
- มีบทบัญญัติสำหรับ องค์กรรับผิดชอบบรรจุภัณฑ์ (PRO) ที่จะจัดการภาระกลาง (pooling, รวบรวม, สัญญารีไซเคิล)
- กำหนดให้บทลงโทษไม่ใช่ทันทีทั้งหมด แต่มีกำหนดเวลายืดหยุ่นให้ผู้ประกอบการเตรียมตัว (โดยเฉพาะบทลงโทษหนัก)

การใช้แนวคิด CE ยังอยู่ในแนวทาง "ส่งเสริม" มากกว่าบังคับ แม้ร่างจะกล่าวถึงการรีไซเคิล วัสดุหมุนเวียน ฯลฯ แต่ยังไม่มีบทบัญญัติที่บังคับให้เกิด **ดีไซน์เพื่อรีไซเคิล (eco-design)** หรือ **มาตรฐานวัสดุหมุนเวียน** ที่ผู้ผลิตทุกรายต้องปฏิบัติ

2) ร่างพระราชบัญญัติซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ....

1. หลักการและขอบเขตของกฎหมาย

- ร่างกฎหมายนี้มุ่งเน้นการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (ซากผลิตภัณฑ์) ซึ่งมีสารอันตรายและโลหะหนัก เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่และกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
- ขับเคลื่อนด้วยหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) และหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)
- กฎหมายจะมีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนด 360 วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ในส่วนของบทกำหนดโทษจะบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนด 2 ปี
- กฎหมายนี้ไม่ใช้บังคับกับผลิตภัณฑ์ที่เป็นยุทโธปกรณ์ทางทหารและผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกนอกประเทศ

2. บทบาทและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง

- **ผู้ผลิตและผู้นำเข้า:** ต้องขึ้นทะเบียนกับกรมควบคุมมลพิษ และมีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการซากผลิตภัณฑ์ของตน (อาจดำเนินการเองหรือผ่านองค์กรจัดการซากผลิตภัณฑ์)
- **ผู้ผลิตและองค์กรจัดการซากผลิตภัณฑ์ (PRO):** มีหน้าที่รับคืน จัดเก็บ และรวบรวมซากผลิตภัณฑ์โดยต้องไม่สร้างภาระให้แก่ผู้บริโภคที่นำมาส่งคืน รวมถึงต้องรับคืนซากที่ไม่มีเครื่องหมายการค้า หรือซากของผู้ผลิตที่เลิกกิจการไปแล้วด้วย
- **ผู้บริโภค:** ห้ามทิ้งซากผลิตภัณฑ์ปะปนกับขยะทั่วไป ห้ามทิ้งในที่สาธารณะหรือที่ดินผู้อื่น และห้ามถอดแยกชิ้นส่วนเอง (เว้นแต่เป็นการถอดเพื่อตรวจเช็ค ซ่อมแซม หรือเพื่อการศึกษา) โดยจะต้องนำไปส่งยังสถานรวบรวมที่กำหนด

- **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น:** หากพบซากผลิตภัณฑ์ปะปนมากับขยะทั่วไป ต้องประสานงานให้ผู้ผลิตหรือ PRO มารับคืนไปจัดการ และมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการทำงานร่วมกัน
- **กรมควบคุมมลพิษ:** มีหน้าที่พัฒนาระบบขึ้นทะเบียนและระบบรายงานผลแบบอิเล็กทรอนิกส์ จัดทำคู่มือวิชาการ และทำรายงานสถานการณ์ประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

3. แผนความรับผิดชอบการจัดการซากผลิตภัณฑ์

- ผู้ผลิตหรือ PRO ต้องจัดทำ "แผนความรับผิดชอบการจัดการซากผลิตภัณฑ์" เสนอต่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ
- ภายในแผนต้องระบุรายละเอียดสำคัญ เช่น ปริมาณการผลิต เป้าหมายการเก็บรวบรวม วิธีการบริหารจัดการ รายชื่อสถานรวบรวมและสถานที่ถอดแยก และวิธีการสื่อสารกับผู้บริโภค
- สำหรับ PRO ต้องระบุรายชื่อสมาชิกและวิธีการคิดค่าบริการจากสมาชิกเพิ่มเติมด้วย
- เมื่อแผนได้รับความเห็นชอบแล้ว ผู้ผลิตหรือ PRO ต้องดำเนินงานตามแผนและรายงานผลต่อกรมควบคุมมลพิษทุกปี

4. บทกำหนดโทษที่สำคัญ

- **โทษปรับผู้ผลิตหรือ PRO:** หากไม่ขึ้นทะเบียน หรือไม่ดำเนินงานตามแผนความรับผิดชอบ จะมีโทษปรับสูงสุดไม่เกิน 1,000,000 บาท และปรับรายวันอีกไม่เกินวันละ 10,000 บาท จนกว่าจะดำเนินการให้ถูกต้อง
- **โทษแบนสินค้า:** หากผู้ผลิตไม่เสนอแผนความรับผิดชอบ หรือแผนไม่ผ่านการเห็นชอบ จะถูกห้ามจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ถูกควบคุมในราชอาณาจักร
- **โทษรายงานเท็จ:** หากรายงานผลการจัดทำแผนความรับผิดชอบเป็นเท็จ มีโทษปรับไม่เกิน 500,000 บาท
- **โทษสำหรับผู้บริโภค/บุคคลทั่วไป:** ผู้ที่ทิ้งซากผลิตภัณฑ์อย่างผิดกฎหมาย มีโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท และผู้ที่ลักลอบถอดแยกชิ้นส่วนซากผลิตภัณฑ์เอง มีโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท
- **การจัดการเงินค่าปรับ:** เงินค่าปรับตามกฎหมายนี้จะถูกส่งเข้ากองทุนสิ่งแวดล้อม โดยไม่ต้องนำส่งเข้าเป็นรายได้แผ่นดิน

สรุปการวิเคราะห์ร่าง พ.ร.บ. WEEE

1. จุดแข็งและกลไกที่ก้าวหน้า

- **บังคับใช้ความรับผิดชอบ (EPR) ชัดเจน:** ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องรับผิดชอบซากผลิตภัณฑ์ของตนเองตลอดวงจร
- **สนับสนุนการรวมกลุ่ม (PRO):** เปิดทางให้ผู้ผลิตรวมตัวกันตั้งองค์กรจัดการซากผลิตภัณฑ์ เพื่อลดต้นทุนในการบริหารจัดการ

- **บทลงโทษเด็ดขาด:** หากไม่มีแผนจัดการที่ผ่านการเห็นชอบ จะถูกห้ามจำหน่ายสินค้านั้นในประเทศทันที
- **ควบคุมการถอดแยกนอกระบบ:** มีข้อห้ามและบทลงโทษชัดเจนสำหรับบุคคลทั่วไปที่ลักลอบถอดแยกชิ้นส่วนเอง เพื่อลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

2. ช่องว่างเชิงนโยบาย

- **ขาดเป้าหมายการจัดเก็บระดับชาติ (National Targets):** กฎหมายให้ผู้ผลิตกำหนดเป้าหมายเองโดยไม่ได้ระบุเป้าหมายขั้นต่ำที่ต้องทำให้บรรลุ
- **ละเลยการออกแบบ (Eco-design) และการใช้ซ้ำ (Reuse):** กฎหมายมุ่งเน้นที่การกำจัดและรีไซเคิลที่ปลายทาง แต่ขาดมาตรการบังคับหรือแรงจูงใจให้ผู้ผลิตออกแบบสินค้าให้ทนทาน หรือส่งเสริมการนำกลับมาใช้ซ้ำ
- **ภาระของแพลตฟอร์มออนไลน์:** การเหมารวมแพลตฟอร์มดิจิทัลให้มีหน้าที่เทียบเท่า "ผู้ผลิต" อาจสร้างความยุ่งยากในทางปฏิบัติ

3. ความท้าทายในการปฏิบัติจริง

- **กลไกทางการเงินกับส่วนท้องถิ่นไม่ชัดเจน:** แม้จะกำหนดให้ อปท. ช่วยประสานงาน แต่ไม่มีรายละเอียดว่า PRO จะมีกลไกสนับสนุนงบประมาณ (Subsidy) หรือชดเชยต้นทุนการจัดเก็บให้ อปท. อย่างไร
- **ความพร้อมของระบบตรวจสอบ (Traceability):** ภาครัฐต้องพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่สามารถติดตามเส้นทางของซากขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างแม่นยำ เพื่อป้องกันการรายงานผลเท็จ

3.5.2.2 แผนการยกร่างกฎหมายอื่น ๆ

แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2565-2570) ได้ระบุถึงแผนงานในการพัฒนากฎหมายให้ครอบคลุมการจัดการที่ต้นทางตามวัฏชีวิตผลิตภัณฑ์โดยได้เสนอที่จะพัฒนากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อใช้ในการบริหารจัดการบรรจุภัณฑ์/ผลิตภัณฑ์ (รวมบรรจุภัณฑ์พลาสติก) วางแผนที่จะประกาศใช้ภายในปี 2570 เช่นเดียวกับข้อเสนอรูปแบบการคัดแยกและเก็บขนขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท (กรมควบคุมมลพิษ, 2566) ได้เสนอแผนงานที่ 6 เรื่องการจัดทำกฎหมายกลางเพื่อให้มีกฎหมายที่ทันต่อบริบทของโลก โดยเสนอให้มีการศึกษาพัฒนากฎหมายใหม่ เช่น กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของผู้ผลิต (EPR) กฎหมายค่าธรรมเนียมในรูปแบบของการจำหน่ายถุงขยะที่มีตราสัญลักษณ์ของภาครัฐหรืออปท.

3.5.2.3 แผนงาน โครงการและกิจกรรมการขับเคลื่อน CE

กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินโครงการ “พัฒนาและบริหารจัดการการคัดแยกและนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาวะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของซาเล้งและร้านรับซื้อของเก่า” โดยได้รับงบสนับสนุนจาก สสส. ดำเนินกิจกรรมพัฒนาศักยภาพซาเล้งและร้านรับซื้อของเก่าผ่านการฝึกอบรม ยกระดับร้านรับซื้อของเก่าต้นแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาวะ พัฒนาส่งเสริมการใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม “ฮีโร่ รีไซเคิล” by Green2Get เพื่อใช้เป็นเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกและรวบรวมขยะกลับมาใช้ประโยชน์

3.6 หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.6.1 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

สศช. ได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.2566-2570 ซึ่งได้บรรจุประเด็นการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างชัดเจนในหมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ หมุดหมายที่ 10 มีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของการพัฒนาระดับหมุดหมาย ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 การเพิ่มมูลค่าจากเศรษฐกิจหมุนเวียน และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดที่ 1.1 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจากเศรษฐกิจหมุนเวียนเพิ่มขึ้น สามารถสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 1.2 การบริโภควัสดุในประเทศมีปริมาณลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 1.3 ดัชนีการหมุนเวียนวัสดุสาหรับผลิตภัณฑ์เป้าหมาย (พลาสติก, วัสดุก่อสร้าง, เกษตร-อาหาร) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ในปี 2570

เป้าหมายที่ 2 การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ตัวชี้วัดที่ 2.1 คะแนนดัชนีสมรรถนะด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ติดอันดับ 1 ใน 3 ของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีคะแนนไม่น้อยกว่า 55 คะแนน ในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 2.2 พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นโดยเป็นป่าไม้ธรรมชาติร้อยละ 33 และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ ร้อยละ 12 ของพื้นที่ประเทศ ภายในปี 2570

เป้าหมายที่ 3 การสร้างสังคมคาร์บอนต่ำและยั่งยืน

ตัวชี้วัดที่ 3.1 สัดส่วนของการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้น มีสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 24 ภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 3.2 การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เพิ่มขึ้น โดยมีอัตราการนาขยะกลับมาใช้ใหม่ของประเทศไม่ต่ากว่าร้อยละ 40 ของปริมาณขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 3.3 ปริมาณขยะต่อหัวในปี 2570 ลดลงจากปี 2560 ร้อยละ 10

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 เพิ่มศักยภาพของอุตสาหกรรมและบริการ โดยการพัฒนาสินค้า บริการ และตลาดที่สร้างมูลค่าเพิ่ม

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการตามแนวทางทางเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ นำ**หลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต**มาใช้ ผลักดันให้ภาคเอกชนมีการลงทุนเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตและการบริการให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้เกิดการใช้ที่น้อยลง ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ และส่งเสริมให้นำหลักการลดของเสียให้เหลือน้อยที่สุดมาใช้ในขั้นตอนการผลิตและบริการ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.3 สร้างความเชื่อมโยงกับสาขาเศรษฐกิจอื่น ได้แก่ ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคการท่องเที่ยว โดยสร้างระบบการผลิตที่เชื่อมโยงกัน ตั้งแต่ภาคการผลิตต้นน้ำจนถึงภาคการผลิตและการบริโภคที่เป็นปลายน้ำตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.4 พัฒนาระบบรับรองมาตรฐานการผลิตสินค้าและบริการ จัดทำมาตรฐานกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ ระบบรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการ และแนวทางการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.5 การใช้เครื่องมือและกลไกในตลาดเงินตลาดทุนและมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการเจริญเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างรายได้สุทธิให้ชุมชน ท้องถิ่น และเกษตรกร จากเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 เพิ่มรายได้ชุมชนจากแนวทางขยะสุทธิเป็นศูนย์ ทั้งจากขยะและวัสดุทางการเกษตร

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการสร้างรายได้ชุมชนบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 ส่งเสริมและพัฒนาระบบตลาดคาร์บอนและการสร้างรายได้จากการเก็บกักคาร์บอนในภาคป่าไม้

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.4 เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบตลอดห่วงโซ่ในระดับชุมชน สนับสนุนการลดและคัดแยกขยะอย่างเป็นระบบในชุมชน ส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเพื่อนากลับมาใช้ใหม่ ส่งเสริมการแปรรูปขยะมูลฝอยและวัตถุดิบที่เหลือจากกระบวนการผลิตเป็นพลังงาน สร้างชุมชนต้นแบบที่มีความสามารถในการคัดแยกขยะและนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สร้างรายได้

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.5 ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.6 พัฒนาระบบและกลไกสร้างแรงจูงใจการเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อเศรษฐกิจชุมชน

กลยุทธ์ที่ 3 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 สร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการผลิตให้เพียงพอและมีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจากส่วนเหลือของกระบวนการผลิตให้เกิดประโยชน์ที่หลากหลายปราศจากเศษเหลือและของเสียจากอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และขยะอาหาร

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 บริหารจัดการกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เหมาะสมกับศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมและกลไกสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 ส่งเสริมงานวิจัยเทคโนโลยีและพัฒนาแพลตฟอร์มสนับสนุนธุรกิจรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมต้นแบบโมเดลธุรกิจ และกลไกความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างครบวงจร นำหลักการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐมาใช้ประกอบธุรกิจ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการปรับรูปแบบธุรกิจตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน สร้างธุรกิจใหม่ที่มีการออกแบบสินค้าและบริการที่มีอายุการใช้งานยาวนาน เลือกใช้วัสดุที่สามารถใช้รีไซเคิลได้ ธุรกิจบริการในรูปแบบเช่าหรือจ่ายเมื่อใช้งาน แทนการซื้อขาด ใช้และแบ่งปันทรัพยากรร่วมกัน

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนการลดและหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรและเพิ่มมูลค่าของเสีย ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ที่ใช้วัสดุชนิดเดียว การใช้วัสดุรอบสอง การอัพไซเคิล มาใช้ในการผลิตและใช้ประโยชน์ได้มากกว่าเดิม

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.4 ส่งเสริมเทคโนโลยีการดักจับ การใช้ประโยชน์ และการกักเก็บคาร์บอนดักจับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในภาคพลังงานและภาคอุตสาหกรรม

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.5 สร้างความร่วมมือถ่ายทอดเทคโนโลยีกับต่างประเทศ พัฒนาเครือข่ายเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.6 พัฒนาฐานข้อมูล/องค์ความรู้/มาตรฐาน/กฎหมาย/มาตรการ สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วน ใช้มาตรการทางการเงินและการคลัง เพื่อสนับสนุนกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐาน ลดมลพิษและใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ พัฒนาระบบฐานข้อมูล องค์ความรู้และแนวปฏิบัติด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

กลยุทธ์ที่ 5 การปรับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจและการดำรงชีพเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่อย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.1 สร้างความตระหนักรู้ให้เกิดในสังคม

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.2 สร้างแรงจูงใจ และทัศนคติในการดำรงชีวิตของผู้บริโภคเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่การบริโภคที่ยั่งยืน พัฒนากลไก เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และไม่ใช่เศรษฐศาสตร์เพื่อจูงใจ

ส่งเสริมแนวปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการรีไซเคิลขยะและบรรจุภัณฑ์ในบ้านเรือน ส่งเสริมการติดฉลากผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.3 ส่งเสริมแพลตฟอร์มเศรษฐกิจแบ่งปันและตลาดสินค้ามือสอง จัดทำระเบียบข้อบังคับ กฎหมายเพื่อส่งเสริมและกำกับดูแลธุรกิจประเภทเศรษฐกิจแบ่งปัน สร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค สร้างแพลตฟอร์มเชื่อมโยงระหว่างผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.4 ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและนวัตกรรมประหยัดพลังงานในครัวเรือน

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.5 ส่งเสริมการเดินทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการเดินทางด้วยระบบขนส่งมวลชน

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.6 ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

3.6.2 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้หน่วยงานในสังกัดจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนภาคการเกษตรด้วย BCG Model ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาภาคการเกษตรสู่ 3 สูง คือ ประสิทธิภาพสูง มาตรฐานสูง และรายได้สูง โดยการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่นำร่อง 5 จังหวัด คือ จังหวัดลำปาง ขอนแก่น ราชบุรี จันทบุรี และจังหวัดพัทลุง เพื่อพัฒนาให้เป็นต้นแบบขยายผลไปยังจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

3.6.3 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทยในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหนึ่งในหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ได้ขับเคลื่อนผ่านแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี ซึ่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2561 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีตัวอย่างตัวชี้วัด แสดงดังรูปที่ 3-4

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2566)

รูปที่ 3-4 ตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน "จังหวัดสะอาด"ประจำปี พ.ศ. 2566

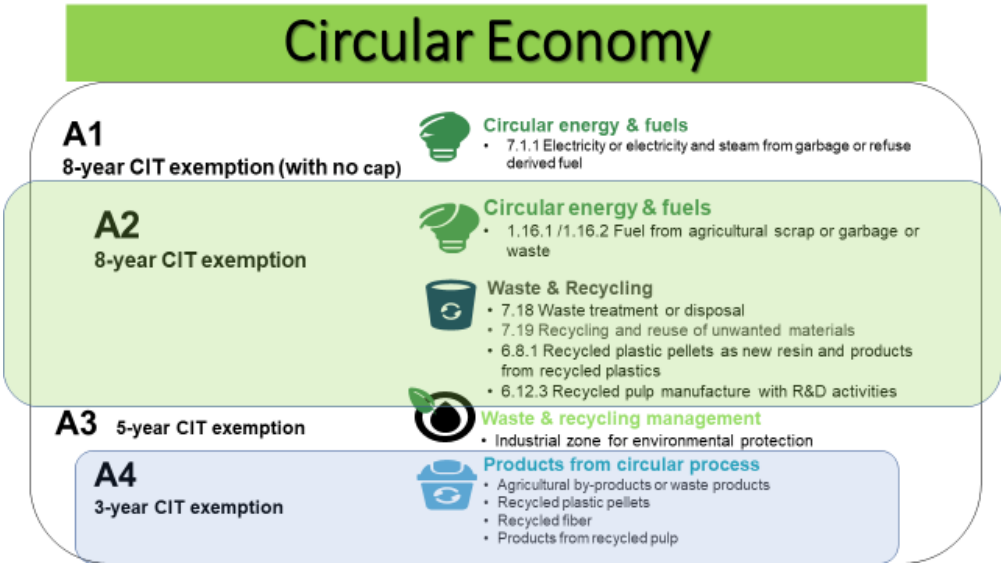
3.6.4 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

จากที่รัฐบาลได้มีนโยบายและวาระแห่งชาติ BCG Model สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) จึงได้ปรับปรุงมาตรการส่งเสริมการลงทุนให้สอดคล้องกับแนวทาง BCG อาทิ

- มาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพภายใต้มาตรการปรับเปลี่ยนเครื่องจักรเพื่อประหยัดพลังงาน ใช้พลังงานทดแทนหรือลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และมาตรการด้านการยกระดับไปสู่มาตรฐานเพื่อความยั่งยืนในระดับสากล เช่น มาตรฐานการรับรองป่าไม้ตามแนวทางขององค์การพิทักษ์ป่าไม้ (FSC) เป็นต้น
- มาตรการส่งเสริมการลงทุนเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งครอบคลุมถึงการสนับสนุนองค์กรท้องถิ่นในการพัฒนากิจการเกษตรที่ยั่งยืน เช่น การปลูกข้าวแบบปล่อยมีเทนต่ำ เป็นต้น
- ปรับปรุงประเภทกิจการและสิทธิประโยชน์โดยให้ความสำคัญต่อเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม คือ กิจการผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีและโรงแยกก๊าซ ในกรณีใช้เทคโนโลยีการดักจับ การใช้ประโยชน์และการกักเก็บคาร์บอน โดยให้สิทธิประโยชน์ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 8 ปีและกิจการห้องเย็น หรือกิจการห้องเย็นและขนส่งห้องเย็น หากใช้สารทำความเย็นธรรมชาติให้สิทธิประโยชน์ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 3 ปี

ในส่วน**มาตรการส่งเสริมการลงทุนที่ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน** เน้นใช้ผลิตภัณฑ์เติมวงจรชีวิตหมุนเวียนกลับมาใช้และลดของเสียให้เหลือน้อยที่สุด บีโอไอเน้นการส่งเสริมการลงทุนในประเภทกิจการผลิตพลังงานไฟฟ้าหรือพลังงานไฟฟ้าและไอน้ำจากขยะหรือพลังงานหมุนเวียน (8 ปี) ประเภทกิจการนำวัสดุไม่ใช้

แล้วมาใช้ใหม่ รวมถึงการผลิตเม็ดพลาสติกรีไซเคิลและผลิตภัณฑ์ที่ใช้พลาสติกรีไซเคิล การผลิตกระดาษรีไซเคิลที่มีการวิจัยและพัฒนา และประเภทกิจการเชื้อเพลิงชีวมวลอัด แสดงดังรูปที่ 3-5

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (2564)

รูปที่ 3-5 การส่งเสริมการลงทุนของบีโอไอตามแนวคิด BCG

3.6.6 สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นอีกหนึ่งหน่วยงานที่มีนโยบาย แผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้ดำเนินธุรกิจที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมากขึ้น ในช่วงที่ผ่านมา สสว. ได้มีการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- **เพิ่มรางวัล SME โดดเด่นด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน ในการประกวดรางวัลสุดยอด SME แห่งชาติ ครั้งที่ 14** ได้มีการปรับเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกรางวัลประกวดรางวัลสุดยอด SME แห่งชาติ ให้เพิ่มเติมแนวคิดของ BCG ในหลักเกณฑ์ของการประเมินรางวัล ซึ่งจะช่วยสนับสนุนแนวคิดของภาครัฐที่ต้องการเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ประสบความสำเร็จเร็วขึ้น (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2565)
- **ขับเคลื่อนระบบการส่งเสริมผู้ประกอบการ MSME ด้วย BCG** ในช่วงปี 2566 สสว. ร่วมกับสอวช. และภาคีดำเนินโครงการขับเคลื่อนระบบการส่งเสริมธุรกิจ MSME ด้วย BCG (Bio-Circular-Green Economy) (รายละเอียดนำเสนอในส่วนของ สอวช.)
- **งานจ้างที่ปรึกษาเพื่อศึกษากฎหมาย กฎระเบียบในธุรกิจกลุ่มเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ศึกษาโดยสำนักวิจัยเศรษฐกิจและประเมินผล และบริษัทเอ็กเซลเลนท์ บิสเนส แมเนจเม้นท์ จำกัด (2566)** ผลการศึกษา มีข้อเสนอให้เร่งรัดทบทวนกฎหมาย กฎระเบียบที่

เกี่ยวข้องทั้งหมดโดยลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (one stop service) เน้นงานวิจัยที่สามารถต่อยอดเชิงพาณิชย์หรือสร้างมูลค่าเพิ่มโดยเฉพาะการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะและชีวมวลทางการเกษตร จัดระบบการจัดการขยะใหม่ตั้งแต่ต้นทาง มีระบบจัดเก็บขยะที่แยกประเภทจากครัวเรือนนำไปใช้ประโยชน์ ส่วนที่เหลือนำไปเป็นเชื้อเพลิงในโรงงานผลิตไฟฟ้าหรือโรงงานอุตสาหกรรม โดยให้คิดค่าจัดเก็บขยะตามปริมาณขยะ นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะในการออกกฎหมายใหม่เกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ให้ผู้ผลิตรับผิดชอบในการรับคืน รีไซเคิลและกำจัดซากผลิตภัณฑ์ กำหนดประเภทผลิตภัณฑ์ที่ควรนำกลับมาใช้ซ้ำหรือนำไปหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ และให้มีกฎหมายส่งเสริมการใช้พลังงานชีวมวลและพลังงานทดแทนอื่น

- **ร่วมพัฒนาฉลากผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและผู้บริโภค นำร่อง 3 ผลิตภัณฑ์** TEI ร่วมกับ สสส. และภาคีเครือข่าย พัฒนามาตรฐานฉลากที่ส่งเสริมการดำเนินการในระดับชุมชนอย่างเหมาะสม เพื่อรับรองความสามารถและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคถึงความปลอดภัยเมื่อเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ มีกลุ่มเป้าหมายของฉลากนี้เป็นผู้ประกอบการโอทอป วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ขึ้นทะเบียนกับ สสว. ซึ่งสถาบันฯ ได้ MOU กับ สสว. ให้การสนับสนุนผู้ประกอบการ SME ขอการรับรองฉลากเขียวอยู่แล้ว จึงถือเป็นโอกาสดีสำหรับความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ในการพัฒนาเกณฑ์ข้อกำหนดและการรับรองฉลากใหม่ขึ้น เพื่อให้การรับรองกับผลิตภัณฑ์ชุมชน ยกระดับผลิตภัณฑ์ พัฒนาศักยภาพการผลิตและบุคลากร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการประกอบการอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจะช่วยเพิ่มช่องทางการเข้าถึงตลาดให้กับผู้ประกอบการ (เอ็มจีอาร์ ออนไลน์, 2566)

3.6.7 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

- **ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 435 (พ.ศ. 2565) เรื่อง กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของภาชนะบรรจุที่ทำจากพลาสติก (อนุญาตให้ใช้พลาสติกรีไซเคิลในบรรจุภัณฑ์สัมผัสอาหารได้)**

ตามมาตรา 6(6) ภายใต้พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ได้ให้อำนาจกระทรวงสาธารณสุขในการกำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของภาชนะบรรจุและการใช้ภาชนะบรรจุ ตลอดจนการห้ามใช้วัตถุใดเป็นภาชนะบรรจุอาหารด้วย ด้วยความคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค กระทรวงสาธารณสุขจึงได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 295 พ.ศ. 2548 ออกตามความในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 เรื่อง กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของภาชนะบรรจุที่ทำจากพลาสติก โดยในข้อ 8. ระบุว่า “ห้ามมิให้ใช้ภาชนะบรรจุที่ทำขึ้นจากพลาสติกที่ใช้แล้วบรรจุอาหาร เว้นแต่ใช้เพื่อบรรจุผลไม้ชนิดที่ไม่รับประทานเปลือก” ส่งผลให้ผู้ประกอบการไม่สามารถนำพลาสติกรีไซเคิลมาใช้สำหรับบรรจุภัณฑ์ที่สัมผัสอาหารได้ ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถเพิ่มสัดส่วนพลาสติกรีไซเคิล (recycled content) ในบรรจุภัณฑ์พลาสติกดังเช่นในต่างประเทศ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มที่มีนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนในบรรจุภัณฑ์พลาสติกจึงได้พยายามศึกษาข้อมูลและผลักดันให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) มีการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบดังกล่าวซึ่ง อย. ได้พิจารณาในประเด็นดังกล่าวอยู่หลายปี เนื่องจากต้องอยู่บนพื้นฐานการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคเป็นสำคัญ จนในที่สุด อย. ได้ออก**ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 435 (พ.ศ. 2565) เรื่อง กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของภาชนะบรรจุที่ทำจากพลาสติก (ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2565 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 18 มิถุนายน 2565)** แทนที่ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 295 ดังกล่าว อันเป็นการปลดล็อคหรือยกเลิกการห้ามใช้พลาสติกรีไซเคิลสำหรับบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่สัมผัสอาหาร

ภายใต้กฎระเบียบใหม่นี้ได้มีการปรับปรุงนิยาม โดยเพิ่มนิยาม “ภาชนะบรรจุที่ทำจากพลาสติก” หมายความว่า ภาชนะบรรจุที่ทำขึ้นจากพลาสติกบริสุทธิ์ (virgin plastic) ที่ยังไม่ผ่านการใช้งาน รวมถึงพลาสติกแปรใช้ใหม่ (recycled plastic) และกำหนดความหมายของกระบวนการแปรใช้ใหม่ 3 แบบ คือ แบบปฐมภูมิ (หมายถึง pre-consumer scrap) แบบทุติยภูมิ (หมายถึง mechanical recycling) แบบตติยภูมิ (หมายถึง chemical reprocessing) โดยภาชนะบรรจุที่ทำจากพลาสติกแปรใช้ใหม่ต้องมีคุณภาพหรือมาตรฐานเป็นไปตามข้อ 4 ของประกาศฯ (คุณภาพหรือมาตรฐานทั่วไป) และ ข้อ 5 ของประกาศฯ (คุณภาพหรือมาตรฐานการแพร่กระจาย) อย่างไรก็ดี ตามประกาศฉบับนี้ พลาสติกรีไซเคิลที่อนุญาตให้ใช้กระบวนการรีไซเคิลแบบทุติยภูมิได้ มีเพียงชนิด PET เท่านั้น โดยต้องมีรายงานผลการประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการรีไซเคิลในการกำจัดสารที่ปนเปื้อนมากับวัตถุดิบจากหน่วยประเมินฯ ที่ อย. ยอมรับ หรือผ่านการรับรองตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (ซึ่งกรณีหลังนี้ สมอ.ยังมิได้ออกมาตรฐาน) ส่วนกรณีรีไซเคิลแบบปฐมภูมิหรือตติยภูมินั้น อย.อนุญาตให้ใช้พลาสติกรีไซเคิลได้ทุกชนิดที่กำหนดในประกาศฯ ไม่ต้องมีรายงานผลการประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการรีไซเคิล

- **ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดลักษณะของเครื่องสำอาง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแบ่งบรรจุเครื่องสำอางเพื่อขาย ณ จุดบริการ (Refill station) พ.ศ. 2566**

ในปี 2566 อย. ได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดลักษณะของเครื่องสำอาง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแบ่งบรรจุเครื่องสำอางเพื่อขาย ณ จุดบริการ (Refill station) พ.ศ. 2566 เพื่อกำกับดูแลธุรกิจแบ่งบรรจุเพื่อขาย ณ จุดบริการ (Refill station) ให้สามารถดำเนินการเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม ลดการใช้พลาสติก โดยที่ผู้บริโภคยังได้รับเครื่องสำอางที่มีความปลอดภัย จึงได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขกำหนดลักษณะเครื่องสำอาง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการแบ่งบรรจุเครื่องสำอางเพื่อขาย ณ จุดบริการ นอกจากนี้ อย.ยังอยู่ระหว่างจัดทำร่างประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการให้แจ้งข้อเท็จจริง การแบ่งบรรจุ การแสดงฉลาก และภาชนะบรรจุของวัตถุอันตราย ชนิดที่ 1 ที่แบ่งบรรจุเพื่อขาย ณ จุดบริการ (refill station) ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

รับผิดชอบ พ.ศ. .... เพื่อกำกับดูแลการรีฟิลหรือแบ่งบรรจุวัตถุอันตรายเพื่อขาย ณ จุดบริการเป็นไปตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

3.6.8 กรุงเทพมหานคร

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ค่าธรรมเนียมการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. 2568 มีสาระสำคัญและประเด็นหลักดังนี้:

สาระสำคัญ

1. **วัตถุประสงค์ / เหตุผล**
   เพื่อปรับอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการจัดเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอย ให้สอดคล้องกับต้นทุนปัจจุบัน และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชน/ผู้ประกอบการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง (แยกก่อนทิ้ง) เพื่อลดปริมาณขยะที่จะเข้าสู่ระบบการกำจัดของ กทม.
2. **กำหนดกลุ่มและอัตราค่าธรรมเนียมใหม่**
   แบ่งเป็น 3 กลุ่มหลัก ตามปริมาณมูลฝอยที่ทิ้ง:
   - **กลุ่มที่ 1 – บ้านพักอาศัยทั่วไป** (ขยะไม่เกิน 20 ลิตร/วัน)
     • หาก *ไม่แยกขยะ* จ่ายค่าธรรมเนียมรวม **60 บาท/เดือน** (ค่าเก็บ–ขน 30 + ค่ากำจัด 30
     • หาก *แยกขยะและลงทะเบียน* จะได้รับสิทธิ์จ่ายเหลือ **20 บาท/เดือน**
   - **กลุ่มที่ 2 – สถานประกอบการขนาดเล็ก / ปริมาณขยะเกิน 20 ลิตร แต่ไม่เกิน 1 ลูกบาศก์เมตร/วัน**
     • อัตราค่าธรรมเนียม **120 บาท/เดือน (ต่อ 20 ลิตร)** (60 บาทเก็บ + 60 บาทกำจัด)
   - **กลุ่มที่ 3 – สถานประกอบการขนาดใหญ่ / ปริมาณขยะเกิน 1 ลูกบาศก์เมตร/วัน**
     • อัตราค่าธรรมเนียม **8,000 บาท/ลูกบาศก์เมตร/เดือน** (3,250 บาทสำหรับเก็บและขน + 4,750 บาทสำหรับกำจัด)
3. **ระยะเวลา / วันมีผลบังคับใช้**
   - ข้อบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ **31 มีนาคม 2568**
   - มีผลบังคับใช้ **180 วันหลังประกาศ** (คือประมาณ วันที่ 28 กันยายน 2568)
   - การจัดเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราใหม่เริ่ม **ตุลาคม 2568**
4. **โครงการสนับสนุน “แยกขยะลดค่าธรรมเนียม”**
   - กทม.จัดโครงการชื่อ **“บ้านนี้ไม่เทรวม : แยกขยะลดค่าธรรมเนียม”** ให้ผู้ที่แยกขยะตามเกณฑ์และลงทะเบียน (ผ่านแอป BKK WASTE PAY) ได้จ่ายค่าธรรมเนียมถูกลง (20 บาท/เดือน สำหรับบ้านทั่วไป)
   - ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมลงทะเบียนก่อนใช้ระบบใหม่

5. **อัตราค่าธรรมเนียมกรณีมูลฝอย / สิ่งปฏิกูลแบบครั้งคราว / มูลฝอยติดเชื้อ / สิ่งปฏิกูล / ไขมัน** ข้อบัญญัติมีบทบัญญัติครอบคลุมค่าธรรมเนียมสำหรับกรณี “ครั้งคราว” กรณีมูลฝอยติดเชื้อ และกรณีสิ่งปฏิกูล/ไขมัน โดยอัตราเหล่านี้กำหนดแยกประเภทตามปริมาณ พื้นที่ หรือน้ำหนัก (รายละเอียดในร่างข้อบัญญัติ

3.6.9 พรรคการเมือง

ในฝั่งการเมือง พรรคก้าวไกล (ปัจจุบัน “พรรคประชาชน”) นำโดยดร.พูนศักดิ์ จันทร์จำปี ได้เสนอ “ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการขยะและการหมุนเวียนทรัพยากร พ.ศ. ....” สู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในช่วงเดือนธันวาคม 2566 เพื่อให้เกิดการบูรณาการด้านการบริหารจัดการขยะทุกประเภทและให้มีการจัดการขยะตามหลักการ “ลำดับชั้นการจัดการขยะ” (Waste Hierarchy) และหลักการ EPR เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนทรัพยากร โดยมีเป้าหมายให้ประเทศไทยมี “กฎหมายแม่บทด้านการจัดการขยะ” ที่ครอบคลุมขยะทุกประเภทและลดความซ้ำซ้อนของกฎหมายที่กระจัดกระจายหลายฉบับ เช่น พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ร.บ.โรงงาน พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อม เป็นต้น (The Active, 2566)

สาระสำคัญของร่าง พ.ร.บ. นี้ ร่างกฎหมายมีโครงสร้างรวม 9 หมวด 110 มาตรา จุดมุ่งหมายหลักคือการกำหนดกรอบการบริหารจัดการขยะที่ครบวงจร พร้อมส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากร และขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (EPR)

หลักการและจุดเด่นสำคัญ ได้แก่:

1. **แยกประเภทขยะตามลักษณะ** — ร่างกำหนดให้มีการจำแนกขยะเป็นกลุ่ม เช่น ขยะอันตราย ขยะไม่อันตราย ขยะติดเชื้อ ฯลฯ
2. **บังคับใช้ “ลำดับขั้นการจัดการขยะ (Waste Hierarchy)”** — ได้แก่ (1) ลดการเกิด (Reduce), (2) ใช้ซ้ำ (Reuse), (3) รีไซเคิล (Recycle), (4) ใช้เป็นพลังงาน (Waste to Energy), (5) กำจัดสุดท้าย (Disposal)
3. **บทบาทผู้ก่อให้เกิดขยะ** — ร่างให้ผู้ก่อให้เกิดขยะ (บ้านเรือน สถานประกอบการ โรงงาน ฯลฯ) มีหน้าที่ดำเนินการจัดการขยะของตนเอง เช่น คัดแยก แยกประเภท และส่งคืนขยะตามระบบที่กำหนด
4. **ระบบใบอนุญาตสำหรับกิจการขยะ** — กิจการเกี่ยวกับการรวบรวม ขนส่ง คัดแยก กำจัดขยะไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ ต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการที่กฎหมายกำหนด
5. **ห้ามนำเข้าขยะเพื่อกำจัดในประเทศ** — ร่างบัญญัติห้ามมิให้ใครนำขยะเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อกำจัดหรือทิ้งไว้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากรัฐ
6. **กองทุนฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนขยะ** — กำหนดให้ตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการบำบัด ฟื้นฟู ดินและน้ำใต้ดิน ที่ได้รับผลกระทบจากการจัดการขยะที่ผ่านมา

7. **มาตรการหมุนเวียนทรัพยากร** — ร่างกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจเลือกรายการผลิตภัณฑ์/ซากที่ผู้ผลิต/ผู้นำเข้าต้องรับผิดชอบ, กำหนดเครื่องหมายสิ่งแวดล้อม, ป้ายรีไซเคิล, การติดฉลากมลพิษหรืออัตราการรีไซเคิลบนผลิตภัณฑ์, และสนับสนุนให้กลุ่มผู้ผลิตเสนอแนวทางหมุนเวียนทรัพยากร
8. **อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่** — ผู้ตรวจสอบสามารถเข้าตรวจสถานประกอบการ สถานเก็บรวบรวม หรือจุดถอดแยกขยะได้ในเวลาทำการ พร้อมเรียกเอกสาร คำชี้แจง ฯลฯ และในกรณีฉุกเฉินสามารถสั่งเข้าครอบครองอุปกรณ์ชั่วคราวเพื่อป้องกันความเสียหายได้
9. **บทลงโทษ / การอุทธรณ์** — ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งหรือบทบัญญัติต่าง ๆ ถูกสั่งให้แก้ไข ปรับ หรือหยุดกระทำการ และหากไม่ปฏิบัติ ภาษีปรับทางปกครองสูงสุดไม่เกิน 100,000 บาทต่อวัน พร้อมโทษอาญาสำหรับกรณีร้ายแรง และเพิ่มโทษผู้กระทำซ้ำภายใน 5 ปี

นอกจากนี้ ร่างนี้กำหนดให้มี **คณะกรรมการบริหารจัดการขยะและหมุนเวียนทรัพยากร** โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธานและสำนักงานคณะกรรมการเป็นหน่วยงานอิสระภายใต้การกำกับคณะกรรมการ ดังกล่าว

ต่อมาในช่วงเดือนมีนาคม 2569 พรรคประชาชนได้ปรับปรุงร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยตัดในส่วนกองทุนฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนออก สรุปสาระสำคัญของร่างพ.ร.บ.ได้ดังนี้

1. สรุปสาระสำคัญของร่าง พ.ร.บ. การบริหารจัดการขยะและการหมุนเวียนทรัพยากร พ.ศ. .... ฉบับเดือนมีนาคม 2569

หลักการและโครงสร้างองค์กร

- **เป้าหมายหลัก:** ร่างกฎหมายนี้มุ่งแก้ไขปัญหาโครงสร้างการจัดการขยะที่ล้าหลัง การทำงานที่ขาดการบูรณาการ และวิกฤตบ่อขยะเทกองกว่า 2,000 แห่งทั่วประเทศ โดยมุ่งสร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนผ่านการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (EPR)
- **หน่วยงานกำกับดูแลใหม่:** กำหนดให้ตั้ง "คณะกรรมการบริหารจัดการขยะและการหมุนเวียนทรัพยากร" ระดับชาติ และจัดตั้ง "สำนักงาน" ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นนิติบุคคลอิสระ (ไม่ใช่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ) เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ กำกับดูแล ศึกษาข้อมูล และกำหนดเป้าหมายระดับชาติ

การจัดการขยะตามหลักวิชาการ (Waste Hierarchy)

- **หน้าที่ของผู้ก่อกำเนิดขยะ:** ประชาชนและสถานประกอบการมีหน้าที่ต้อง "คัดแยกขยะ" ตั้งแต่ต้นทาง โดยกฎหมายบังคับให้ความสำคัญกับการนำขยะกลับมาใช้ใหม่มากกว่าการนำไปกำจัดทิ้ง
- **หน้าที่ของท้องถิ่น:** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดเก็บและขนส่งขยะตามประเภทที่ถูกคัดแยกไว้
- **การควบคุมกิจการ:** ผู้ประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับขยะ (เก็บ ขน บำบัด กำจัด) จะต้องได้รับใบอนุญาต และต้องดำเนินการโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

การหมุนเวียนทรัพยากรและกลไก EPR

- **ความรับผิดชอบของผู้ผลิต:** ผู้ผลิตมีหน้าที่จัดตั้งระบบรับคืน จัดเก็บ และจัดการซากผลิตภัณฑ์ของตนเอง โดยสามารถดำเนินการเอง รวมกลุ่มกัน (PRO) หรือว่าจ้างบุคคลที่สามก็ได้
- **แผนความรับผิดชอบ:** ผู้ผลิตต้องเสนอ "แผนความรับผิดชอบในการจัดการซากผลิตภัณฑ์" เป็นประจำทุกปี ซึ่งต้องระบุเป้าหมายการจัดเก็บและการรีไซเคิลที่ชัดเจน
- **มาตรการควบคุมผลิตภัณฑ์:** คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้ผลิตติดฉลากแสดงอัตราการรีไซเคิล หรือระงับ/ควบคุมการใช้วัตถุดิบบางชนิดที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสูง
- **เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์:** เปิดทางให้กลุ่มผู้ผลิตสามารถเสนอมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ เช่น การลดหย่อน/เพิ่มภาษี หรือการจัดเก็บค่าธรรมเนียม เพื่อนำมาใช้บริหารจัดการขยะและซากผลิตภัณฑ์ได้อย่างเป็นธรรม

บทลงโทษ

- มีทั้งโทษปรับทางปกครอง (สูงสุด 100,000 บาทต่อวัน) และโทษทางอาญา
- ผู้ที่ฝ่าฝืนจนเกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับสู่สภาพเดิมด้วย

บทวิเคราะห์โครงสร้างเชิงนโยบาย

เมื่อพิจารณาในมิติของนโยบายสิ่งแวดล้อมเชิงรุกและกฎหมายมหาชน ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ถือเป็น **"กฎหมายแม่บท"** ที่มีความก้าวหน้าและพยายามรื้อโครงสร้างเดิมในหลายประเด็น:

- **การอุดช่องโหว่ด้านการบริหารงานภาครัฐ:** การแยกส่วนงานบริหารจัดการขยะออกมาตั้งเป็นองค์กรอิสระเฉพาะทาง จะช่วยลดปัญหา "อำนาจทับซ้อน" ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย (อปท.) และกระทรวงสาธารณสุขในปัจจุบัน รวมถึงช่วยแก้ปัญหาเรื่องฐานข้อมูลสถิติขยะที่ไม่ตรงกัน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการประเมินประสิทธิภาพนโยบายที่ผ่านมา
- **กลไก EPR ที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย (Mandatory EPR):** ร่างฉบับนี้ไม่ได้จัดการเพียงกากอุตสาหกรรมหรือขยะอิเล็กทรอนิกส์ แต่ครอบคลุม "ผลิตภัณฑ์ใด ๆ" ที่คณะกรรมการคัดเลือก การบังคับให้ผู้ผลิตทำแผนความรับผิดชอบประจำปีและต้องบรรลุเป้าหมายการรีไซเคิล เป็นการผลักภาระต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมกลับไปสู่ผู้ผลิตอย่างเป็นรูปธรรม
- **การเชื่อมต่อระหว่าง "รัฐ-เอกชน-ประชาชน" (Systemic Integration):** กฎหมายสร้างพันธะให้ผู้ก่อกำเนิดต้องแยกขยะ ท้องถิ่นต้องเก็บแบบแยกประเภท และผู้ผลิตต้องรับซากคืน กลไกนี้จำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันสูงมาก โดยเฉพาะการใช้มาตรา 78 ที่ให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ตั้งศูนย์รวบรวมซากร่วมกับ อปท. ซึ่งจะเป็นจุดเชื่อมต่อสำคัญระหว่างขยะชุมชนกับทรัพยากรหมุนเวียนของภาคธุรกิจ
- **ช่องว่างและความท้าทายในทางปฏิบัติ:**

- **การตั้งหน่วยงานใหม่:** การสร้างสำนักงานขึ้นมาใหม่ทั้งหมดอาจต้องใช้เวลาและงบประมาณสูงในช่วงเปลี่ยนผ่าน
- **ขีดความสามารถของท้องถิ่น:** การบังคับให้ อปท. จัดเก็บขยะตามประเภทที่คัดแยก จะเป็นความท้าทายอย่างมาก เนื่องจากท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดแคลนงบประมาณ รถเก็บขยะแบบแยกประเภท และบุคลากร
- **การสื่อสารสาธารณะ:** การบังคับใช้กฎหมายลักษณะนี้จะกระทบกับพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของประชาชนโดยตรง (การแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง) การสร้างความตระหนักรู้และการสื่อสารเพื่อเตรียมความพร้อมให้ประชาชนเข้าใจระบบนิเวศการหมุนเวียนนี้ จึงเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของกฎหมาย

3.7 การดำเนินงานขับเคลื่อน CE ของภาคเอกชน

นอกจากการดำเนินงานของภาครัฐ ยังมีความเคลื่อนไหวของภาคเอกชนและภาควิชาการและภาคประชาสังคมที่หนุนเสริมการทำงานของภาครัฐและภาคเอกชน ดังตารางที่ 3-2

ตารางที่ 3-2 การดำเนินงานขับเคลื่อน CE ของภาคเอกชนและภาควิชาการ

ระดับ	PPP Plastic	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	Global Compact Network Thailand	เครือข่าย CECI	ภาควิชาการและภาคประชาสังคม
ระดับนโยบายและ แผนกฎหมาย	-ร่วมในคณะอนุกรรมการจัดการขยะพลาสติก	- ผลักดันคณะกรรมการขับเคลื่อนการจัดการบรรจุภัณฑ์ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนด้วยหลัก EPR	-	-	-จุฬาฯ-สสส.: ร่างกฎหมายส่งเสริม CE
ระดับแผนงานและโครงการ	-โครงการ CE พลาสติก ที่ระยองและกรุงเทพมหานคร (เขตคลองเตยและเขตปทุมวัน)	- Chonburi CE City Model -PRO Thailand Network	-โครงการ CIRCO Hub Thailand	-โครงการ King Bridge Tower -ความร่วมมือในการจัดการคอนกรีตเหลือใช้จากไซต์ก่อสร้าง	-ข้อกำหนดฉลากผลิตภัณฑ์หมุนเวียนโดย มก. บพข. และพัฒนาระบบการรับรองฉลากโดย TEI -เครือข่าย RCTH

ที่มา: รวบรวมโดยคณะผู้วิจัย เป็นข้อมูลเบื้องต้น

1) PPP Plastics

PPP Plastic (Public Private Partnership for Sustainable Plastic and Waste Management) ก่อตั้งขึ้นโดยสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและองค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (TBCSD) ซึ่งได้รับความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ มีเป้าหมายหลักในการสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนที่นำทางการจัดการขยะพลาสติก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่จะลดปริมาณขยะพลาสติกในทะเลไทยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ภายในปี 2570 โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานแบ่งเป็น 2 เป้าหมาย คือ เป้าหมายที่ 1 การลดและเลิกใช้พลาสติกเป้าหมายด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ เป้าหมายที่ 2 การนำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์ร้อยละ 100 ภายในปี 2570

การดำเนินงานเพื่อบรรลุตามเป้าหมายหลักของการจัดตั้ง PPP Plastics แบ่งออกเป็น 6 กิจกรรมหลัก ประกอบด้วย **(1) การพัฒนาโมเดลเศรษฐกิจหมุนเวียน** ด้วยการผลักดันการจัดการพลาสติกแบบครบวงจรทั้งผ่าน***โครงการนำร่องคลองเตยโมเดลและระยองโมเดล*** และ***โครงการมือวิเศษ x วน*** เพื่อรับพลาสติกสะอาดไปรีไซเคิลตามหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน **(2) การพัฒนานโยบายและกฎหมาย** โดยร่วมเป็นคณะทำงานด้านการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากพลาสติก (คณะทำงานชุดที่ 3) ภายใต้คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น **(3) การพัฒนาฐานข้อมูลขยะพลาสติก** โดยใช้แนวคิด Material Flow Analysis เพื่อศึกษาสถานการณ์ขยะพลาสติกของประเทศไทย **(4) การสื่อสารประชาสัมพันธ์และการศึกษา** ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะที่ถูกต้องแก่ประชาชนทั่วไป รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรสำหรับอุดมศึกษา **(5) การพัฒนานวัตกรรมในภาคอุตสาหกรรม** เพื่อส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการขยะพลาสติกอย่างยั่งยืนและปลอดภัย และ **(6) การบริหารจัดการโครงการ** เพื่อดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของ PPP Plastics ที่กำหนดไว้

2) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ตามที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนนโยบาย BCG โดยประกาศให้เป็นวาระแห่งชาติ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ส.อ.ท.) และหน่วยงานภาคี ได้ประกาศความร่วมมือกับหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) และคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อผลักดันเรื่อง BCG ให้ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ ส.อ.ท. ได้ดูแล 45 กลุ่มอุตสาหกรรม และ 11 คลัสเตอร์อุตสาหกรรม และได้ร่วมจัดทำคู่มือบทเรียนความสำเร็จของ CE Champion จาก 5 คลัสเตอร์อุตสาหกรรม ได้แก่ 1. ปิโตรเคมี 2. วัสดุก่อสร้าง 3. อาหาร 4. ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ 5. ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและความงาม ซึ่งถือเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยซึ่งมีความเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการทุกขนาด โดยเฉพาะผู้ประกอบการ SME

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยร่วมกับกรมโรงงานอุตสาหากรรมและการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยพัฒนา**แพลตฟอร์มการแลกเปลี่ยนของเสีย หรือ Circular Material Hub (CMH)** (https://www.circularmaterialhub.com) โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก

(GEF) โดยมีพันธกิจ 3 ด้าน ได้แก่ 1) เชื่อมโยงข้อมูลของเสียและผลพลอยได้จากอุตสาหกรรมต่าง ๆ กับภาคธุรกิจที่ต้องการของเสียไปใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าสูงขึ้น 2) เป็นแหล่งข้อมูลความรู้ที่ช่วยในการพัฒนาวัสดุและผลิตภัณฑ์แบบหมุนเวียนและเชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มฐานข้อมูลของสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 3) เป็นแหล่งรวบรวมบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมและกรณีความสำเร็จเพื่อเป็นต้นแบบสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมถึงมีแหล่งทุนอินโนเวชั่นวัน (Innovation one) ที่ได้ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) สำหรับให้ทุนในประเด็น BCG และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change) ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถสนับสนุนในการทำงานวิจัยร่วมกันเพื่อผลักดันไปสู่ End of waste ได้อย่างรวดเร็ว และเกิดความคล่องตัว ดังนั้น ส.อ.ท. จึงมีบทบาทสำคัญในการร่วมผลักดัน End of waste ของประเทศไทยได้ในทุกห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain)

3) สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2564 สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม (TIPMSE) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้มีการจัดตั้งคณะทำงานด้านพัฒนากลไกการจัดการบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลและจัดทำแนวทางรูปแบบการจัดการบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วอย่างยั่งยืนโดยภาคเอกชน โดยทางคณะทำงานได้ทำการศึกษาแนวคิด CE และ EPR และได้เข้าร่วมในการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ EPR ร่วมกับภาครัฐ ภาควิชาการและองค์กรระหว่างประเทศ เช่น GIZ และได้มีการดำเนินโครงการ EPR ภาคสมัครใจ (Pack Back) ที่จังหวัดชลบุรี

ในช่วงปี 2565 สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้เสนอกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการแต่งตั้ง**คณะกรรมการขับเคลื่อนการจัดการบรรจุภัณฑ์ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนด้วยหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (EPR)** โดย ทส. ได้ออกคำสั่งแต่งตั้งเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2565 ประกอบด้วยผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการ โดยมีรองปลัด ทส. เป็นประธานกรรมการ และผู้อำนวยการกองจัดการกากของเสียและสารอันตรายและ TIPMSE เป็นเลขานุการร่วม โดยคณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่และอำนาจ ได้แก่

- กำหนดร่างกรอบแนวทางและมาตรการในการจัดการบรรจุภัณฑ์ตามหลัก CE ด้วย EPR อย่างครอบคลุมและครบวงจร
- เสนอแนะกลไกทางด้านเศรษฐศาสตร์ การพัฒนากฎหมาย เพื่อใช้ในการบริหารจัดการบรรจุภัณฑ์ตามหลัก CE ด้วยหลักการ EPR
- เสนอแนะมาตรการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชนในการจัดการปัญหาขยะบรรจุภัณฑ์อย่างบูรณาการ
- ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานการจัดการบรรจุภัณฑ์ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม
- แต่งตั้งคณะทำงานตามที่เห็นสมควร

4) เครือข่าย PRO Thailand Network

นอกจาก TIPMSE สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยแล้ว ยังมีการรวมตัวกันของบริษัทชั้นนำ 7 บริษัทภายใต้ชื่อ PRO-Thailand Network ตั้งแต่ปี 2562 เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน โดยยึดหลักการ EPR เป็นหัวใจสำคัญ ตั้งแต่ต้นทางไปจนถึงปลายทาง ส่งเสริมให้เกิดระบบเศรษฐกิจแบบหมุนเวียนในประเทศไทย โดยเริ่มต้นทดลองโมเดลการจัดการบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว 3 ประเภทคือ ขวดพลาสติก PET (Polyethylene Terephthalate) กล่องเครื่องดื่ม อาทิ กล่องนม น้ำผลไม้ กล่องน้ำกะทิ และถุงบรรจุภัณฑ์ชนิดอ่อน อาทิ ซองขนม กาแฟ ภายใต้การทำงานกับมูลนิธิการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน หรือมูลนิธิ 3R ทั้งนี้ สมาชิก PRO-Thailand Network ทั้ง 7 บริษัท ประกอบด้วย 1. บริษัท โคคา-โคล่า (ประเทศไทย) จำกัด 2.บริษัท ซันโทรี่ เป๊ปซี่โค เบเวอเรจ (ประเทศไทย) จำกัด 3.บริษัท เต็ดตรา แพ้ค (ประเทศไทย) จำกัด 4.บริษัท ไทยน้ำทิพย์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด 5.บริษัท เนสท์เล่ (ไทย) จำกัด 6.บริษัท เป๊ปซี่-โคล่า (ไทย) เทรดดิ้ง จำกัด และ 7.บริษัท เอส ไอ จี คอมบิบล็อค จำกัด

เครือข่าย PRO-Thailand Network เปิดตัวเครือข่ายเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2566 มุ่งเน้นการส่งเสริมการเก็บกลับ และรีไซเคิลบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว เพื่อนำกลับมารีไซเคิล หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ด้วย 3 แผนงาน ได้แก่ 1) การสร้างความร่วมมือด้วยการทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดห่วงโซ่การจัดการบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วและการทำงานร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ ในระบบการจัดการขยะ ลดขยะบรรจุภัณฑ์และเพิ่มการรีไซเคิลสู่การนำกลับมาใช้ใหม่ 2) การอำนวยความสะดวก พัฒนาปรับปรุงระบบการรีไซเคิลที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศตามหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยทำงานร่วมกับกลุ่มซาเล้งและร้านรับซื้อของเก่า องค์กร NGO องค์กรธุรกิจและการค้า สื่อมวลชน ประชาชน และหน่วยงานรัฐบาล และ 3) การสร้างโมเดลต้นแบบ ด้วยโครงการนำทั้งในด้านการเก็บกลับ การรีไซเคิล และการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

5) Global Compact Network Thailand

สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย (GCNT) เป็นเครือข่ายท้องถิ่นขององค์การสหประชาชาติเพื่อการพัฒนาความยั่งยืนที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนและเป้าหมายสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้ง 17 ประการ ภายในปี 2573 โดยมียุทธศาสตร์ 5 ข้อ ประกอบด้วย การวางเป้าหมาย ให้ความรู้และให้การตระหนักรู้ การยกย่องบุคคลที่ทำงานด้านความยั่งยืนเพื่อเป็นตัวอย่างสร้างแรงจูงใจ การผสานความร่วมมือองค์กรต่าง ๆ การใช้เทคโนโลยีหรือการร่วมสร้างนวัตกรรม และการสร้างผู้นำองค์กรและผู้นำรุ่นใหม่ ในช่วงปี 2564 จนถึงปัจจุบัน GCNT ได้ดำเนินโครงการ CIRCO Hub Thailand ร่วมกับ สอวช. โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมขีดความสามารถด้านการออกแบบหมุนเวียน (Circular design) ให้กับธุรกิจในประเทศไทยโดยใช้องค์ความรู้จากหลักสูตร CIRCO จากประเทศเนเธอร์แลนด์ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถปรับเปลี่ยนโมเดลเป็น Circular Business ได้จริง (CIRCO Hub Thailand, 2567)

6) กลุ่มความร่วมมือด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนในอุตสาหกรรมก่อสร้าง (CECI)

ในส่วนของอุตสาหกรรมก่อสร้าง ภาคเอกชนนำโดยเอสซีจีได้มีการก่อตั้งกลุ่มความร่วมมือด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนในอุตสาหกรรมก่อสร้าง (Circular Economy in Construction Industry: CECI) ในปี 2561 กลุ่ม CECI ประกอบด้วย บริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ บริษัทสถาปนิกและที่ปรึกษาด้านการก่อสร้าง บริษัทผู้ผลิต บริษัทผู้รับหมาก่อสร้าง และบริษัทผู้ให้บริการจัดการของเหลือจากการก่อสร้าง CECI ได้ขยายจำนวนสมาชิกจากช่วงก่อตั้ง 12 บริษัทขยายเป็น 36 บริษัทในปี 2566 โดยได้มีการลงนามความร่วมมือเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2565

มีแผนงานที่จะเผยแพร่ความรู้ เรื่องการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ ในงานก่อสร้างให้กับผู้ประกอบการรายย่อย ที่มีความสนใจที่จะนำเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ไปปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อมุ่งยกระดับการดำเนินอุตสาหกรรมก่อสร้างไทยให้มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Construction) อย่างยั่งยืน ดังเช่นที่กลุ่ม CECI ได้จัดงานสัมมนา หัวข้อ “ต้นแบบการจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพมุ่งสู่การก่อสร้างที่ยั่งยืน” เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2566 ยังมีการทำโครงการนำร่องของกลุ่ม CECI คือโครงการ King Bridge Tower ที่สมาชิกดำเนินการร่วมกันตั้งแต่กระบวนการออกแบบ การจัดซื้อจัดจ้างและขั้นตอนการก่อสร้างโดยใช้ BIM เป็นเครื่องมือในการออกแบบเพื่อลดการใช้ทรัพยากร ลดการเกิดของเสียที่หน้างานและลดระยะเวลาก่อสร้าง โดยประยุตต์แนวคิดจาก “10 Circular Business Models for More Sustainable Construction ของ Roland Berger (เอสซีจี, 2566)

7) บทบาทของผู้จัดจำหน่าย: กรณีศึกษา HomePro Thailand

ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา HomePro Thailand ได้ดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริม CE หลายกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. โครงการ “แลกเก่าเพื่อโลกใหม่ (Trade-In)”
    - ให้ลูกค้านำเครื่องใช้ไฟฟ้าเก่าหรือของใช้แล้ว มาส่งคืนที่ร้าน HomePro แล้วเปลี่ยนเป็นส่วนลดสำหรับซื้อสินค้าใหม่
    - สินค้าที่รับคืนจะถูกนำไปคัดแยก ถอดชิ้นส่วน รีไซเคิลให้ถูกวิธี แล้วแปรสภาพเป็นวัตถุดิบหมุนเวียน (PCR plastics)
    - มีการขยายประเภทสินค้าที่เข้าร่วมโครงการให้ครอบคลุมมากกว่า 70 ประเภท และตั้งเป้านำของเก่าเข้าร่วมหลายแสนชิ้นต่อปี
2. ความร่วมมือกับ SCGC – โครงการ “Closed-Loop Circular Appliances / Circular Products”
    - HomePro จับมือกับ SCG Chemicals (SCGC) เพื่อแปลงพลาสติกจากเครื่องใช้ไฟฟ้าเก่าเป็นเม็ดพลาสติกรีไซเคิลคุณภาพสูง (PCR / Green Polymer) และนำมาใช้เป็นส่วนประกอบในเครื่องใช้ไฟฟ้ารักษ์โลก
    - เปิดตัวผลิตภัณฑ์ “เครื่องใช้ไฟฟ้ารักษ์โลก” ร่วมกับแบรนด์ต่าง ๆ เช่น ตู้เย็น เครื่องซักผ้า ด้วยวัสดุรีไซเคิลที่ได้จากโครงการแลกเก่า

- ตั้งเป้าว่าในอนาคตสัดส่วน “สินค้ารักษ์โลก (Circular Products)” จะคิดเป็นร้อยละ 20 ของยอดขายทั้งหมดภายในปี 2573
- โครงการนี้ถือเป็นการทำ *closed-loop recycling* — ของใช้แล้ว ⟶ วัตถุดิบรีไซเคิล ⟶ ผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งลดการสูญเสียวัสดุ

3. สินค้ารักษ์โลก (Circular Products / Eco Products) นอกเหนือเครื่องใช้ไฟฟ้า
   - นอกจากเครื่องใช้ไฟฟ้าแล้ว HomePro ยังเปิดสายสินค้าที่ผลิตจากวัสดุรีไซเคิล เช่น กระเบื้องรักษ์โลก (ผลิตจากสุขภัณฑ์เก่า / เศษวัสดุก่อสร้าง), กล่องพลาสติกรีไซเคิล, ถุงรักษ์โลกจากพลาสติกสายรัด ฯลฯ
   - ใช้วัสดุรีไซเคิล (เช่น พลาสติก PCR) ร่วมกับวัสดุใหม่ในผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เป็นส่วนผสมที่ลดการใช้ทรัพยากรใหม่
4. กิจกรรมซ่อมฟรี / “วันช่างโฮมโปร”
   - จัดกิจกรรมซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าฟรีในบางวัน (“วันช่างโฮมโปร”) เพื่อยืดอายุการใช้งาน ลดปริมาณทิ้งของเสีย และส่งเสริมวัฒนธรรม “ซ่อมก่อนทิ้ง”
5. การเผยแพร่ความรู้ / การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน
   - HomePro เปิดบ้านให้ผู้เชี่ยวชาญเศรษฐกิจหมุนเวียนจากไทยและยุโรปศึกษาดูงานโครงการของ HomePro เพื่อแลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติที่ดี
   - ใช้ช่องทางสื่อสาร (Facebook, LinkedIn) ประชาสัมพันธ์แนวคิด circular economy ให้ผู้บริโภครับรู้และมีส่วนร่วม

3.8 การดำเนินงานขับเคลื่อน CE ของภาควิชาการและภาคประชาสังคม

ในส่วนของภาควิชาการและภาคประชาสังคมมีบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในด้านการศึกษาวิจัย การเรียนการสอนและการให้ความรู้กับนักศึกษา ผู้ประกอบธุรกิจและสาธารณชน ซึ่งในส่วนของมหาวิทยาลัยมีงานวิจัยด้านการแปรรูปของเสียและเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาสร้างมูลค่าเพิ่มค่อนข้างมาก แต่ในรายงานฉบับนี้มุ่งเน้นงานวิจัยและงานขับเคลื่อนเชิงระบบ พบว่า วีกรีน (VGREEN) คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการดำเนินโครงการหลายโครงการที่สนับสนุนการพัฒนาข้อมูลพื้นฐานรองรับการจัดการบรรจุภัณฑ์ด้วยหลักการ EPR และเศรษฐกิจหมุนเวียน สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นงานวิจัยเพื่อปฏิรูประบบการจัดการขยะสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน และยังมีงานด้านการเรียนการสอนด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนของเครือข่ายการศึกษาทั่วไปและการจัดตั้ง CE Academy ของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยร่วมกับหอการค้าไทย

1) คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

งานวิจัยข้อมูลพื้นฐานบรรจุภัณฑ์

วีกรีน (VGREEN) คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ร่วมกับ TIPMSE สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้ดำเนินโครงการ “แนวทางเชิงปฏิบัติของการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (EPR) สู่การรีไซเคิลและการจัดการบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน” ในช่วงปี 2565-2566 ร่วมกับเครือข่ายนักวิจัยหลากหลายสถาบัน โดยได้รับการสนับสนุนจาก บพข. มีกิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) วิเคราะห์การไหลของวัสดุประเภทแก้ว กระป๋องอะลูมิเนียม กระดาษลูกฟูก/แข็ง กล่องเครื่องดื่มและพลาสติกที่มีหลายชั้นโดยใช้เทคนิค MFA (Material Flow Analysis) 2) วิเคราะห์บริบทอุตสาหกรรมและมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของวัสดุบรรจุภัณฑ์ดังกล่าว โดยใช้เทคนิค VCA (Value Chain Analysis) และ 3) ประเมินสมรรถนะเชิงสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิตบรรจุภัณฑ์โดยใช้เทคนิค LCA (Life Cycle Assessment) ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยพบปัญหาการได้รับข้อมูลจากภาคอุตสาหกรรมไม่ครบถ้วนทำให้ยากต่อการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคที่วางแผนไว้

ฉลากผลิตภัณฑ์หมุนเวียน (Circular mark)

ในช่วงปี 2565 เครือข่ายภาควิชาการ ภาครัฐและภาคเอกชนได้ร่วมกันพัฒนาระบบฉลากสิ่งแวดล้อมสำหรับผลิตภัณฑ์หมุนเวียน “ฉลาก CIRCULAR MARK” ซึ่งวิจัยและพัฒนาขึ้นโดย วีกรีน (VGREEN) คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ร่วมกับหน่วยงานภาคี เพื่อจัดการพลาสติกและขยะอย่างยั่งยืน หรือ กลุ่ม PPP Plastics ร่วมดำเนินการภายใต้โครงการ "การพัฒนาระบบฉลากสิ่งแวดล้อมสำหรับผลิตภัณฑ์หมุนเวียนอันเป็นการส่งเสริมการหมุนเวียนวัสดุเพื่อขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศไทย" โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน

ข้อกำหนดของฉลากผลิตภัณฑ์หมุนเวียน (CIRCULAR MARK) ได้แก่

- ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการรับรองตามมาตรฐานคุณภาพ (quality standards)
- การออกแบบเพื่อการหมุนเวียน (circular design): ครอบคลุมแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ การใช้วัสดุหมุนเวียน แนวคิดในการออกแบบบรรจุภัณฑ์
- กระบวนการผลิต (production process) ที่ส่งเสริมการหมุนเวียนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม: ครอบคลุมการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้วัตถุดิบ พลังงานและก๊าซเรือนกระจก การใช้น้ำ ของเสีย สารเคมีอันตราย
- ระบบการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy management system): มีการพัฒนารูปแบบธุรกิจที่ใช้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน มีการประยุกต์ระบบการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับองค์กร และมีการประเมินตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน

- การใช้งาน (use) ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อการหมุนเวียนวัสดุ หรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในภาพรวม: มีการแสดงข้อมูลวิธีการใช้งานผลิตภัณฑ์ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อการหมุนเวียนของวัสดุหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในภาพรวม
- การจัดการของเสียหลังหมดอายุการใช้งาน (end-of-life): แสดงข้อมูลให้ผู้บริโภคทราบถึงการคัดแยกของเสียและการกำจัดของเสีย มีการรวบรวมของเสียกลับสู่ระบบเศรษฐกิจ

ในระยะแรก ได้กำหนดผลิตภัณฑ์ใน 5 อุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตร-อาหาร วัสดุก่อสร้าง พลาสติก บรรจุภัณฑ์ และแฟชั่น-ไลฟ์สไตล์ เป็นกลุ่มแรกที่ได้รับการรับรองฉลากผลิตภัณฑ์หมุนเวียน มีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรอง 376 ผลิตภัณฑ์ จาก 31 บริษัท หลังจากที่คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้พัฒนาข้อกำหนดฉลากผลิตภัณฑ์หมุนเวียนแล้วเสร็จจึงได้ส่งต่อการพัฒนาระบบรับรองฉลากผลิตภัณฑ์หมุนเวียนให้กับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยในช่วงปี 2566 โดยสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยได้ออกหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองฉลากผลิตภัณฑ์หมุนเวียนและหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนผู้ตรวจประเมินฉลากผลิตภัณฑ์หมุนเวียน รายละเอียดในเว็บไซต์มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย https://www.tei.or.th/th/ourwork_project_detail.php?pid=172&aid=11

พัฒนาระบบการตรวจสอบและรับรองระบบการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับองค์กร

ในช่วงปลายปี 2565 บพข. ได้สนับสนุนโครงการ “การพัฒนาระบบการตรวจสอบและรับรองระบบการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนองค์กรเพื่อผลักดันนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน” ดำเนินการโดยศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านกลยุทธ์ธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (VGREEN) คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม พัฒนามาตรฐานระบบการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนองค์กร ได้จัดพิธีลงนามความร่วมมือทางวิชาการกับ 32 บริษัทนำร่อง เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2565 และได้มีการพัฒนาผู้ตรวจประเมินให้มีองค์ความรู้และทักษะในการตรวจประเมินความสอดคล้องตามข้อกำหนดของระบบการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนองค์กร (มตช.2 เล่ม 2) และการจัดทำคู่มือการใช้งานสำหรับผู้ประกอบการ โดยโครงการมุ่งเป้าที่การยกระดับการดำเนินธุรกิจในการขอรับการรับรองว่าภาคเอกชนได้นำหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนไปประยุกต์ใช้จริง ต่อมา ในเดือนกุมภาพันธ์ 2567 ได้มีประกาศรายชื่อบริษัทที่ได้รับการรับรองระบบการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับองค์กร 26 บริษัทเป็นกลุ่มแรกของประเทศไทย 6 อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรอาหาร อุตสาหกรรมพลาสติก อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ อุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง อุตสาหกรรมไลฟ์สไตล์ อุตสาหกรรมพลังงานหมุนเวียน

การพัฒนารายวิชาการศึกษาทั่วไปด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน

การสร้างสังคมเศรษฐกิจหมุนเวียนจากการที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีกระบวนการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนสู่สังคมในวงกว้าง จึงมีความร่วมมือเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และการจัดการศึกษาด้านเศรษฐกิจ

หมุนเวียนระหว่างหน่วยงานและเครือข่ายต่าง ๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน และอุดมศึกษา อาทิเช่น กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์ฯ สถาบันคลังสมองของชาติ เครือข่าย PPP พลาสติก สอวช. สวทช. จัดทำรายวิชาการศึกษาทั่วไปด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน หัวข้อ “วิถีชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในศตวรรษที่ 21” โดยได้มีการจัดทำคู่มือและอบรมอาจารย์ผู้สอนรายวิชาการศึกษาทั่วไปในช่วงปี 2563 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญเพื่อสร้างการปรับเปลี่ยนเชิงสังคม

2) สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตั้งแต่ปี 2563 สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม (ปัจจุบัน เปลี่ยนชื่อเป็น “สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน”) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ดำเนินโครงการศึกษาเพื่อจัดทำนโยบายสาธารณะปฏิรูประบบการจัดการขยะและส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน และโครงการศึกษาเพื่อจัดทำนโยบายสาธารณะปฏิรูประบบการจัดการขยะและส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน (ระยะที่ 2) โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก สสส. มุ่งเน้นศึกษาสถานการณ์ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทย วิเคราะห์ปัจจัยที่ประเทศไทยไม่สามารถแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยได้ ซึ่งปัจจัยสำคัญมาจากโครงสร้างทางกฎหมายและกลไกเชิงสถาบันที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถรับมือกับปริมาณและประเภทขยะที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และยังเน้นเพียงการเก็บรวบรวมเพื่อส่งไปกำจัด ในขณะที่ผลการศึกษากฎหมายและประสบการณ์ในการจัดการขยะในต่างประเทศพบว่า มีการใช้หลักการจัดการขยะอย่างยั่งยืนตามแนวคิด Waste Hierarchy หลักการ EPR และแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมถึงเครื่องมือเชิงนโยบายอื่น ๆ อาทิ ภาษีพลาสติก ภาษีหลุมฝังกลบ กลไกจ่ายค่าขยะตามปริมาณที่ทิ้ง (Pay-as-you-throw: PAYT) มาตรการงดแจกถุงพลาสติกฟรี เป็นต้น โดยในการศึกษาในระยะที่ 2 ช่วงปี 2565-2566 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษายกร่างกฎหมาย 2 ฉบับ ได้แก่ การศึกษายกร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน พ.ศ. ....

3) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ในปี 2565 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยและหอการค้าไทยซึ่งมีคณะกรรมการเศรษฐกิจหมุนเวียนและสิ่งแวดล้อมได้ร่วมกันจัดตั้ง**สถาบันวิทยาการเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อผู้ประกอบการและผู้บริโภค (Circular Economy Academy for Entrepreneurs & Consumers) หรือ CE Academy** โดยเป็นหน่วยงานไม่มุ่งแสวงหากำไร มีเป้าหมายที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของผู้ประกอบการภาคการค้า การท่องเที่ยว บริการ เกษตร อาหารและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติและระดับสากล ร่วมแก้ไขวิกฤติด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืนให้ SMEs ไทย โดยมีแนวทางการดำเนินงาน 2 ส่วน ได้แก่ 1) การพัฒนาแพลตฟอร์มองค์ความรู้และเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE Knowledge and Networking Platform) เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการ และ 2) การพัฒนาหลักสูตรชุด

กิจกรรมมุ่งประสบการณ์เศรษฐกิจหมุนเวียน (CE Coaching and Training Program) เพื่อผลักดันให้เกิดการลงมือทำที่เกิดผลได้จริง ที่ผ่านมา CE Academy ได้จัดทำแพลตฟอร์มความรู้เศรษฐกิจหมุนเวียน เผยแพร่วีดิทัศน์ถ่ายทอดบทเรียนเศรษฐกิจหมุนเวียน 4 จังหวัด กลุ่มอันดามัน “ขยะ...จะไม่ไป...ทะเล” การจัดการอาหารเหลือและอาหารส่วนเกิน การจัดการขยะอาหารและขยะพลาสติก คู่มือการจัดการธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการภาคการท่องเที่ยวและบริการด้วยหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนในเว็บไซต์ https://ceacademy.utcc.ac.th/media/

4) ชุมชนส่งเสริมวัฒนธรรมการซ่อม (RCTH)

ในช่วงปี 2564 ภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านความยั่งยืน นำโดยคุณภาคภูมิ โกเมศโสภาได้ก่อตั้ง Reviv (รีไวฟ์) (ต่อมา ปรับชื่อเป็น “ชุมชนส่งเสริมวัฒนธรรมการซ่อมและใช้ซ้ำ” (Repair Community Thailand (RCTH)) เป็นองค์กรไม่แสวงกำไรที่ก่อตั้งโดยกลุ่มผู้บริโภคจิตอาสาจาก Reviv Community (รีไวฟ์คอมมูนิตี้) เป้าหมายของ RCTH คือการส่งเสริมวัฒนธรรมการซ่อมผ่านการสร้างเครือข่ายกิจกรรมเพื่อการซ่อม พัฒนาฐานข้อมูล และรวบรวมองค์ความรู้และเครื่องมือเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมเศรษฐกิจการซ่อมในระดับนโยบาย

3.9 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว

ปัจจุบัน **กฎหมายไทยยังไม่มีบทบัญญัติในการจัดการผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์อย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์** โดยผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ผ่านการบริโภคของประชาชนและหน่วยงานต่างๆ หากมีการทิ้งลงถังขยะหรือส่งต่อให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จะถือว่าเป็น “มูลฝอย” ตามกฎหมายสาธารณสุขและกฎหมายรักษาความสะอาด ในส่วนนี้ จะแบ่งการวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นสองส่วน ส่วนที่หนึ่ง กฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ส่วนที่สอง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์หลังการบริโภค (หรือ “ผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว”) โดยวิเคราะห์ตามวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ตั้งแต่การผลิต จำหน่าย บริโภคและการจัดการหลังการบริโภค

3.9.1 กฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป

กฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ซึ่งมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและจัดการปัญหามูลฝอยในหมวดที่ 4 ส่วนที่ 6 ว่าด้วยมลพิษอื่นและของเสียอันตราย อย่างไรก็ดี กรณีผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วที่ไม่ใช่ “ของเสียอันตราย” มาตรา 78 ตามกฎหมายนี้กำหนดไว้ว่า หากเป็นมูลฝอยที่มีกฎหมายเฉพาะควบคุมดูแลอยู่แล้ว ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น[2] ซึ่งกรณีมูลฝอยนั้น ประเทศไทยมีกฎหมายเฉพาะสองฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการ

[2] มาตรา 78 ระบุไว้ว่า การเก็บรวบรวม การขนส่งและการจัดการด้วยประการใดๆ เพื่อบำบัดและขจัดขยะมูลฝอยและของเสียอื่นที่อยู่ในสภาพของแข็ง การป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการทำเหมืองแร่ทั้งบนบกและในทะเล การป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการสำรวจและขุดเจาะน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติและสารไฮโดรคาร์บอนทุกชนิด

สาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กำกับดูแลอยู่แล้ว ทำให้ไม่สามารถใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วได้ อีกทั้งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 มิได้บรรจุหลักการลำดับชั้นของการจัดการขยะ (Waste Hierarchy) รวมทั้งหลักการ CE และ EPR จึงไม่สามารถนำมาใช้เป็นฐานในการออกกฎหมายการจัดการผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ดังเช่นกฎหมายของประเทศในสหภาพยุโรป

3.9.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว

คณะผู้วิจัยได้ทำการทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว ตั้งแต่ขั้นของการผลิตผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ของโรงงานผู้ผลิตไปจนถึงการจำหน่าย การบริโภคและการจัดการของเสียหลังการบริโภค สามารถสรุปกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ดังตารางที่ 3-3 ซึ่งพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่กำหนดมาตรการกำกับดูแลให้ผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมตลอดห่วงโซ่คุณค่าของยางผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ โดยผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ผ่านการใช้งานและถูกทิ้งหรือส่งต่อให้ อปท. ถือเป็น “มูลฝอย” ตามกฎหมายการสาธารณสุขและกฎหมายรักษาความสะอาดฯ ซึ่งมิได้ถูกออกแบบมาให้รองรับการจัดการของเสียแต่ละประเภทไว้เป็นการเฉพาะ

ตารางที่ 3-3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์

กฎหมาย	ผู้ผลิต ผู้นำเข้า	ผู้จัดจำหน่าย	ผู้บริโภค	ผู้เก็บรวบรวม/ อปท.	ผู้รับบำบัด/กำจัด
พ.ร.บ.โรงงาน 2535 และฉบับที่ 2 (2562) (กรณีในนิคมฯ ให้ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.การนิคมฯ 2522 ด้วย)	-กำกับดูแลการประกอบกิจการโรงงาน วัตถุดิบ สารเคมี มลพิษและของเสียในกระบวนการผลิต -กรณีเศษวัสดุที่เกิดจากกระบวนการผลิต ให้ดำเนินการตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2566			ผู้เก็บรวบรวมและคัดแยกที่เข้าข่ายเป็นโรงงานต้องขออนุญาตและจดทะเบียนโรงงานลำดับที่ 105	กำกับดูแลโรงงานลำดับที่ 101 (กำจัด), 105 (คัดแยก), 106 (รีไซเคิล) ครอบคลุมการกำกับดูแลเฉพาะของเสียจากโรงงาน กรณีของใช้แล้วที่มาจากชุมชน โรงงานไม่ถูกกำหนดให้ต้องรายงานข้อมูล

ทั้งบนบกและในทะเล หรือการป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการปล่อยทิ้งน้ำมันและการทิ้งเทของเสียและวัตถุอื่นๆ จากเรือเดินทะเล เรือบรรทุกน้ำมันและเรือประเภทอื่น ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

กฎหมาย	ผู้ผลิต ผู้นำเข้า	ผู้จัดจำหน่าย	ผู้บริโภค	ผู้เก็บรวบรวม/ อปท.	ผู้รับบำบัด/กำจัด
พ.ร.บ. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511	มีมาตรฐาน มอก. ภาคบังคับสำหรับผลิตภัณฑ์บางประเภท	ผลิตภัณฑ์ที่มี มอก. ภาคบังคับ ต้องจำหน่ายเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มี มอก. เท่านั้น	-	-	(กรณียางรถยนต์) มอก. 2979-2562 ยางล้อแบบสูบลมหล่อดอกซ้ำสำหรับยานยนต์เชิงพาณิชย์และส่วนพ่วง (มีผลบังคับใช้ 5 พ.ค. 65)
พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ.2535		กฎกระทรวง ควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2560	กฎกระทรวง สุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 ข้อ 5 ผู้ซึ่งก่อให้เกิดมูลฝอยคัดแยกมูลฝอยที่อย่างน้อยต้องคัดแยกเป็นมูลฝอยทั่วไปและมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน โดยให้คัดแยกมูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ออกจากมูลฝอยทั่วไปด้วย	กฎกระทรวง ควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2560 ร้านรับซื้อของเก่าต้องเสียค่าธรรมเนียม ใบอนุญาตจาก อปท. ในพื้นที่ ใบอนุญาต กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ลำดับที่ 13.5 การสะสมวัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุด ใช้แล้วหรือเหลือใช้	กรณีผู้รับบำบัด/กำจัดเป็นสถานประกอบการขนาดเล็ก ไม่เข้านิยามโรงงานตามกฎหมายโรงงาน จะต้องดำเนินการตาม กฎกระทรวง ควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2560
พ.ร.บ.ควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474				ร้านรับซื้อของเก่าต้องขอใบอนุญาตจาก กรมการปกครอง/อำเภอ	
พ.ร.บ.รักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535			(กรณีรถยนต์) -ห้ามทิ้ง วางหรือกองซากยานยนต์บนถนนหรือสถานสาธารณะ	อปท. ดำเนินการตามประกาศ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2567	อปท. ดำเนินการตามประกาศ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2567
พ.ร.บ.การส่งออกไปนอกและนำเข้ามาในราชอาณาจักร		มีการห้ามนำเข้าขยะและเศษวัสดุบางประเภท ได้แก่ ขยะเทศบาล ยางรถยนต์เก่า ขยะอิเล็กทรอนิกส์			ห้ามนำเข้าขยะและเศษวัสดุบางประเภท ได้แก่ ขยะเทศบาล ยางรถยนต์เก่า ขยะ

กฎหมาย	ผู้ผลิต ผู้นำเข้า	ผู้จัดจำหน่าย	ผู้บริโภค	ผู้เก็บรวบรวม/ อปท.	ผู้รับบำบัด/กำจัด
ซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522		ขยะพลาสติกและเศษพลาสติก			อิเล็กทรอนิกส์ ขยะพลาสติกและเศษพลาสติก

ที่มา: จากการรวบรวมข้อมูลของคณะผู้วิจัย

สาระสำคัญของการศึกษาทบทวนข้อกฎหมาย สรุปได้ดังนี้ โดยยกตัวอย่างกรณียางรถยนต์ที่ใช้แล้วเป็นกรณีศึกษา

ขั้นการผลิต

กฎหมายหลักที่กำกับดูแลการประกอบกิจการโรงงาน คือ **พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535** ซึ่ง พ.ร.บ. โรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ได้กำหนด นิยาม “โรงงาน” หมายความว่า อาคาร สถานที่หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป โดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตามเพื่อประกอบกิจการโรงงาน ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง ด้วยนิยามดังกล่าว ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์จึงเข้าข่ายนิยามโรงงาน แต่กรณีผู้นำเข้าและผู้เก็บรวบรวมผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วรายย่อยไม่เข้าข่ายเป็นโรงงาน ทำให้ไม่สามารถใช้กฎหมายโรงงานในการกำกับดูแลการจัดการผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ตลอดห่วงโซ่ได้

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายซึ่งมีบทบัญญัติในการกำกับควบคุมปริมาณการใช้วัตถุดิบ สารเคมี มลพิษและกากของเสียที่เกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน โดยมาตรา 32 ได้ให้อำนาจคณะรัฐมนตรีในการออกประกาศกระทรวงกำหนดชนิด คุณภาพ อัตราส่วนของวัตถุดิบ แหล่งกำเนิดวัตถุดิบหรือปัจจัยที่จะนำมาใช้หรือผลิตในโรงงาน ดังนั้น สามารถปรับใช้กฎหมายกับกรณีโรงงานผลิตในการกำหนดปัจจัยที่ใช้ในการผลิตต้องเป็นวัตถุดิบและสารเคมีที่สามารถผลิตเป็นวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้มากขึ้น

ในกรณีที่โรงงานผู้ผลิตมีเศษชิ้นส่วนที่ไม่ผ่านมาตรฐานการผลิตจะถือว่าเป็น “วัสดุที่ไม่ใช้แล้ว” ที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และกฎหมายลูกบทซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดการวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ปัจจุบัน ต้องปฏิบัติตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2566 อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และกฎหมายลูกบทมิได้มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต้องรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ตลอดวงจงชีวิตผลิตภัณฑ์ตามหลักการ EPR หากแต่กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการบำบัดและกำจัดกากอุตสาหกรรมอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยกฎหมายโรงงานได้กำหนดให้โรงงานผู้ก่อกำเนิดและโรงงานผู้รับดำเนินการต้องมีการรายงานข้อมูลปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นและปริมาณที่ได้รับการจัดการด้วยวิธีการต่างๆ

ในส่วนของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ **พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511** ซึ่งมุ่งเน้นการกำกับดูแลการผลิต การส่งออก การนำเข้า

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบางประเภทต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดและต้องแสดงเครื่องหมายมาตรฐานการผลิตอุตสาหกรรม (มอก.) ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของกฎหมายนี้มุ่งเน้นการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชนจากการใช้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบางประเภท

สำหรับกรณียางรถยนต์ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) ได้ออกประกาศกำหนดมาตรฐานของยางรถยนต์ใหม่หลายประเภทเป็น มอก.บังคับ และล่าสุด ได้มีการออกมาตรฐานยางหล่อดอกซ้ำเพื่อกำกับดูแลคุณภาพของการนำยางรถยนต์มาหล่อดอกใหม่เพื่อการใช้ซ้ำให้เป็นไปตาม “มาตรฐาน มอก. 2979-2562 ยางล้อแบบสูบลมหล่อดอกซ้ำ สำหรับยานยนต์เชิงพาณิชย์และส่วนพ่วง” และกฎกระทรวงกำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมยางล้อแบบสูบลมหล่อดอกซ้ำสำหรับยานยนต์เชิงพาณิชย์และส่วนพ่วงต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ. 2564 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2565 เพื่อแก้ปัญหาการนำยางเก่ามาหล่อดอกใหม่และวางจำหน่ายโดยไม่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพ ส่งผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่ผู้ใช้ยานพาหนะ ด้วยเหตุนี้ กฎหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจึงมีบทบาทในการกำกับดูแลคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดซึ่งสามารถนำมาปรับใช้เพื่อรองรับการส่งเสริมการผลิตยางรถยนต์ที่สอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนมากขึ้น

อย่างไรก็ดี **ยังพบข้อจำกัดของกฎหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมซึ่งมุ่งเน้นคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชนเป็นสำคัญ ทำให้ไม่สามารถนำมาปรับใช้ในการผลักดันให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องออกแบบ ผลิต นำเข้าผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับมิติสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างเต็มที่ได้ (เช่น การกำหนดสัดส่วนวัสดุรีไซเคิลในผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ให้ง่ายต่อการนำกลับมาใช้ซ้ำหรือรีไซเคิล เป็นต้น)**

กล่าวโดยสรุป กฎหมายที่กำกับดูแลโรงงานผู้ผลิตมิได้มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบในการจัดการผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ผ่านการใช้งานของผู้บริโภค เมื่อผู้ผลิตผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ให้กับผู้บริโภคแล้ว หน้าที่ของผู้ผลิตก็หมดไป ภาระหน้าที่ในการเก็บรวบรวมของใช้แล้วตกเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งส่วนใหญ่ยังขาดระบบการเก็บขยะแบบแยกประเภท

คณะผู้วิจัยเห็นว่า พ.ร.บ.โรงงานมีอำนาจควบคุมสถานประกอบการที่เป็นโรงงานทั้งโรงงานผู้ผลิตผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและโรงงานผู้รับบำบัดกำจัดของเสียหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว แต่ไม่มีอำนาจในการกำกับดูแลผู้นำเข้าที่ไม่ใช่โรงงาน รวมถึงผู้จัดจำหน่าย ผู้บริโภค ผู้เก็บรวบรวมที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่ จึงเป็นช่องว่างทางกฎหมายที่ภาครัฐควรมีการพัฒนากฎหมายเฉพาะเพื่อบริหารจัดการผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ดังเช่นที่พบในประเทศที่พัฒนาแล้ว

<u>ขั้นการจำหน่าย</u>

สำหรับขั้นการจำหน่าย ในส่วนการจำหน่าย หากเป็นผลิตภัณฑ์ที่มี มอก.บังคับ ผู้จัดจำหน่ายต้องดำเนินการตามกฎหมาย มอก.

ในการประกอบกิจการสำหรับผลิตภัณฑ์บางประเภทที่มีความเป็นอันตราย เช่น ศูนย์บริการเปลี่ยนยางรถยนต์และอู่ซ่อมรถยนต์ จะถูกกำหนดให้กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ลำดับที่ 7.7 การจำหน่าย ซ่อม

ปะ เชื่อมยางยนต์หรือตั้งศูนย์ถ่วงล้อ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558 ซึ่งจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตาม**กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2560 ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535** โดยจะต้องขออนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพซึ่งอัตราค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาตแตกต่างไปตามประเภทกิจการและท้องที่ โดยผู้ประกอบการจะต้องจัดสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องจักร วัตถุดิบให้ได้สุขลักษณะ มีความปลอดภัยและไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมและเหตุเดือดร้อนรำคาญ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ทั้งนี้ สถานประกอบการประกอบกิจการโดยไม่ได้รับอนุญาตต้องถูกจำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับไม่เกิน 10,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่กำหนดในใบอนุญาต ต้องถูกปรับไม่เกิน 2,000 บาท อย่างไรก็ดี **กฎกระทรวงดังกล่าวมิได้กำหนดให้ศูนย์บริการต้องรายงานข้อมูลปริมาณและการจัดการยางรถยนต์ที่ใช้แล้วต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ รวมทั้งมิได้มีข้อกำหนดให้ศูนย์ฯ ต้องส่งยางรถยนต์ที่ใช้แล้วไปยังโรงงานผู้รับบำบัด/กำจัดที่จัดการอย่างถูกต้อง**

กรณีนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วบางประเภท อาทิ ของเสียอันตราย แบตเตอรี่ใช้แล้ว ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ขยะและเศษพลาสติกใช้แล้ว วัตถุอันตรายจะถูกควบคุมโดยพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

ขั้นการบริโภค

สำหรับผู้บริโภคหรือผู้ครอบครองผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ หากมีการครอบครองผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่หมดสภาพการใช้งานและต้องการจะทิ้งหรือส่งให้ อปท. ไปจัดการ จะถือได้ว่า ผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วนั้น เป็น “มูลฝอย” ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 โดยกฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ข้อ 5 ได้กำหนดให้ผู้ซึ่งก่อให้เกิดมูลฝอยคัดแยกมูลฝอยที่อย่างน้อยต้องคัดแยกเป็นมูลฝอยทั่วไปและมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน โดยให้คัดแยกมูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ออกจากมูลฝอยทั่วไปด้วย

นอกจากกฎหมายสาธารณสุขแล้ว ยังมีพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 18 บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้ง วาง หรือกองซากยานยนต์บนถนนหรือสถานสาธารณะ” ซึ่งนิยาม “ซากยานยนต์” ตามกฎหมายนี้ หมายความว่า รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องจักรกล เรือ ล้อเลื่อน ยานพาหนะอื่นๆ ที่เสื่อมสภาพจนไม่อาจใช้การได้ และหมายความรวมถึงชิ้นส่วนของรถ เครื่องจักรหรือยานพาหนะ ดังนั้น ยางรถยนต์ที่หมดสภาพการใช้งานจึงเข้าข่ายนิยาม “ซากยานยนต์” ที่จะต้องไม่ถูกทิ้ง วางหรือกองไว้บนถนนหรือสถานสาธารณะ หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้ มีโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท อย่างไรก็ดี ไม่พบว่ามีการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรา 18 ยกเว้นกรณีที่เป็นซากรถยนต์ที่กรุงเทพมหานครที่พบว่า กรุงเทพมหานครได้ออกมาตรการในการจัดการ โดยมีการดำเนินการเคลื่อนย้ายและติดตามเจ้าของซากรถยนต์ แต่ขอบเขตยังจำกัดเฉพาะถนนหรือสถานที่สาธารณะ หากเป็นการลักลอบทิ้งในพื้นที่เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายตามมาตรานี้ได้

ขั้นการจัดการหลังบริโภค (กลายเป็นของเสีย)

กรณีผู้บริโภคมีการขายหรือส่งต่อผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วให้กับผู้อื่น ของนั้นๆ ยังไม่ถือเป็น “มูลฝอย” ตามกฎหมายสาธารณสุขหรือกฎหมายรักษาความสะอาดฯ อีกทั้งกฎหมายปัจจุบันมิได้มีการควบคุมว่าผู้ครอบครอง “ผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว” จะต้องส่งต่อให้กับผู้ใด ผู้ครอบครอง “ผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว” จึงสามารถจำหน่ายต่อหรือส่งต่อให้กับผู้ใดก็ได้ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการรายย่อยที่มารับซื้อไปเพื่อคัดแยกเกรดในการส่งต่อไปใช้ซ้ำหรือส่งไปรีไซเคิลหรือใช้ประโยชน์อื่นๆ แต่หากเป็นกรณีที่ผู้บริโภคมีการครอบครอง “ผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว” และต้องการทิ้งโดยวางไว้ที่หน้าบ้านหรือที่สาธารณะเพื่อส่งต่อให้ อปท. เก็บขน จะถือว่าเป็น “มูลฝอย” ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ อปท.ในการจัดการ

กรณีจัดการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หมวด 3 การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย กฎหมายได้กำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยมาตรา 18 วรรคแรก บัญญัติไว้ว่า “การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น” และ อปท. อาจจะร่วมดำเนินการกับหน่วยของรัฐหรืออปท.อื่นภายใต้ข้อตกลงร่วมกันก็ได้หรืออาจมอบให้เอกชนดำเนินการแทนได้ภายใต้การควบคุมดูแลของอปท. โดยมาตรา 19 กำหนดข้อห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินกิจการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

นอกจากนี้ มาตรา 20 ยังได้กำหนดให้ อปท. มีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการห้ามถ่าย เท ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะและสถานที่เอกชน กำหนดวิธีการเก็บ ขนและกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยหรือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใดๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ รวมทั้งกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของ อปท. หรือบุคคลอื่นที่ อปท. มอบให้ดำเนินการแทนไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

กล่าวโดยสรุป หากนำกฎหมายสาธารณสุขมาปรับใช้กับกรณีผลิตภัณฑ์ที่หมดสภาพการใช้งาน จะดำเนินการได้ ก็ต่อเมื่อผู้ก่อให้เกิดมูลฝอยนำผลิตภัณฑ์ที่หมดสภาพการใช้งานที่ไม่ต้องการมาวางหน้าบ้านหรือหน้าอาคารเพื่อให้ อปท. ดำเนินการเก็บขนไปกำจัด โดย อปท. สามารถกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการเก็บขนได้หรือออกข้อบัญญัติท้องถิ่นมอบหมายให้เอกชนมาดำเนินการแทนได้

ในส่วนการจัดการมูลฝอยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ปัจจุบัน มีการประกาศใช้**ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย พ.ศ. 2567** กำหนดหน้าที่ อปท. ในการจัดการมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่นๆ ได้ และ อปท. ต้องรณรงค์สร้างความเข้าใจและจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดปริมาณและคัดแยกตามประเภทมูลฝอย อย่างไรก็ดี ประเภทขยะที่ถือเป็น “มูลฝอย” ตามกฎหมายนี้เช่นเดียวกับกฎหมายสาธารณสุข คือ มูลฝอยที่เกิดจากการบริโภคในชีวิตประจำวัน อาทิ ขยะ

อาหาร ขยะบรรจุภัณฑ์ เศษกระดาษ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง รวมถึงมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายและมูลฝอยติดเชื้อที่ประชาชนจะต้องมีการคัดแยกประเภทและทิ้งลงภาชนะรองรับหรือใช้ถุงสีแยกประเภทซึ่งไม่เหมาะสมกับการจัดการยางรถยนต์ที่หมดสภาพการใช้งาน

กรณีจัดการโดยผู้ประกอบการเก็บรวบรวม

ผู้ประกอบการรวบรวมผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วหรือร้านรับซื้อของเก่าที่เข้าข่ายเป็นกิจการค้าของเก่า อยู่ภายใต้การกำกับควบคุมของกฎหมายหลายฉบับ โดยมีกฎหมายที่สำคัญ 4 ฉบับ ได้แก่ 1) พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและการค้าของเก่า พ.ศ. 2474 2) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 3) พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2560 และ 4) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 หากเข้าข่ายนิยามโรงงานอุตสาหกรรม

ร้านรับซื้อของเก่าต้องขอใบอนุญาตประกอบกิจการอย่างน้อยตามกฎหมาย 2 ฉบับ ได้แก่ 1) พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและการค้าของเก่า พ.ศ. 2474 และ 2) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

1) พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและการค้าของเก่า พ.ศ. 2474

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและการค้าของเก่า พ.ศ. 2474 มาตรา 3 ได้ให้นิยามของคำว่า “ของเก่า” หมายความว่า ทรัพย์ที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่นอย่างทรัพย์ที่ใช้แล้ว ทั้งนี้ รวมถึงของโบราณด้วย ดังนั้น ร้านรับซื้อของเก่าซึ่งประกอบกิจการโดยการรับซื้อทรัพย์สินที่ใช้แล้วมาคัดแยกและขายต่อจึงตกอยู่นิยามของการค้าของเก่าตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ผู้ประกอบอาชีพค้าของเก่าจะต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยการยื่นคำขอใบอนุญาตจะต้องทำตามแบบที่กฎกระทรวงกำหนด ผู้ประกอบอาชีพค้าของเก่าโดยไม่ได้รับอนุญาตจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้าเป็นกรณีใบอนุญาตขาดอายุ จะต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

ทั้งนี้ กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 (ฉบับที่ 2) ได้กำหนดค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตสำหรับร้านค้าของเก่าซึ่งเป็นใบอนุญาตการค้าของเก่า “ประเภทอื่น ๆ” มีค่าธรรมเนียมปีละ 5,000 บาท (ข้อ 8) กฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดฯ กำหนดหน้าที่ของร้านค้าของเก่าในการแสดงคำว่า “ผู้ค้าของเก่า” ณ ที่ทำการค้าของตนและมีสมุดบัญชีจดรายการและทำเครื่องหมายปิดไว้ที่ของให้ตรงกับเลขลำดับในสมุดบัญชีเพื่อสะดวกในการสำรวจของตำรวจและนายตรวจ แต่มิได้กำหนดให้ต้องมีการรายงานข้อมูลปริมาณของเก่าและการจัดการของเก่าต่อระบบฐานข้อมูลของรัฐแต่อย่างใด

2) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ร้านรับซื้อของเก่าที่มีการเก็บรวบรวมผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วมีลักษณะการประกอบกิจการโดยการรับซื้อสิ่งของที่ใช้แล้วนำมาคัดแยกและส่งขายให้กับร้านหรือโรงงานผู้รับบำบัดและกำจัดถูกกำหนดให้มีลักษณะกิจการที่เข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตาม**ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558 ข้อ 13 ประเภทกิจการอื่น ๆ (5) การสะสมวัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุด ใช้แล้ว**

หรือเหลือใช้ ดังนั้น ร้านรับซื้อของเก่าจะต้องดำเนินกิจการโดยดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่และมีมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยหากมีการประกอบกิจการโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และหากมีการฝ่าฝืนข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขสำหรับผู้ดำเนินกิจการให้ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ ร้านรับซื้อของเก่าต้องดำเนินการตาม**กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2560** ด้วยซึ่งมีการกำหนดค่ามาตรฐานมลพิษ หลักเกณฑ์สถานที่ตั้ง ลักษณะอาคารและมาตรการอื่นๆ ในการควบคุมและป้องกันมลพิษมิให้เกิดผลกระทบจนเป็นเหตุรำคาญ หรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานและผู้อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบเหตุนั้น กล่าวโดยสรุป กรณีร้านรับซื้อของเก่าจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเสียค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตการค้าของเก่าและค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

กรณีจัดการโดยผู้รับบำบัด/กำจัด

กรณีที่เป็นผู้รับบำบัด/กำจัดขนาดเล็กที่ไม่เข้าข่ายเป็นโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ถูกกำหนดให้มีลักษณะกิจการที่เข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตาม**ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558**

กรณีที่ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วถูกส่งต่อไปยังโรงงานผู้รับบำบัดหรือกำจัด โรงงานเหล่านี้จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ซึ่งมีบทบัญญัติในการกำกับดูแลมลพิษและกากของเสียที่เกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน

กรณีนำผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วไปคัดแยก แปรรูปและกำจัด สถานประกอบการจะต้องขอใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน ลำดับที่ 101 (โรงงานปรับคุณภาพของเสียรวม) ลำดับที่ 105 (โรงงานประกอบกิจการการคัดแยกหรือฝังกลบ) ลำดับที่ 106 (โรงงานนำวัสดุที่ไม่ใช้แล้วมาผลิตเป็นวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ใหม่) ซึ่งกรมโรงงานอุตสาหกรรมจะกำหนดมาตรฐานและวิธีการควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษหรือสิ่งใดๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน รวมถึงกำหนดการจัดให้มีเอกสารที่จำเป็นประจำโรงงานเพื่อประโยชน์ในการควบคุมหรือตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายและกำหนดข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการประกอบกิจการโรงงานที่ผู้ประกอบกิจการโรงงานต้องแจ้งให้ทราบเป็นครั้งคราวหรือตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

ปัจจุบัน โรงงานผู้ก่อกำเนิดและโรงงานผู้บำบัดและกำจัดต้องปฏิบัติตาม**ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2566** โดยโรงงานผู้ก่อกำเนิดต้องดำเนินการแยกเก็บและจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วด้วยวิธีการที่เหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิชาการ

ปลอดภัยและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด และห้ามผู้ก่อกำเนิดนำวัสดุที่ไม่ใช้แล้วออกนอกบริเวณโรงงาน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย โดยก่อนส่งออกต้องแจ้งรายละเอียดแสดงการจัดการและผู้ก่อกำเนิดต้องรับผิดชอบต่อการนำวัสดุที่ไม่ใช้แล้วไปยังผู้รับดำเนินการซึ่งหากพบว่ายังไม่ได้รับการจัดการตามที่ได้รับอนุญาต ให้ถือว่า วัสดุที่ไม่ใช้แล้วดังกล่าวยังไม่ได้จัดการ ผู้ก่อกำเนิดยังคงมีหน้าที่นำไปจัดการจนกว่าวัสดุที่ไม่ใช้แล้วนั้นจะได้รับการจัดการแล้วเสร็จตามที่ได้รับอนุญาต โดยจะต้องมีการรายงานข้อมูลทั้งผู้ก่อกำเนิดและผู้รับดำเนินการ ในส่วนนี้ จะเกี่ยวข้องกับโรงงานผู้ผลิตยางรถยนต์หรือโรงงานที่หล่อดอกซ้ำหรือนำยางรถยนต์ไปแปรรูป หากมีเศษชิ้นส่วนที่ต้องส่งไปบำบัดหรือกำจัดจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายนี้อย่างเคร่งครัดเช่นเดียวกับโรงงานผู้รับบำบัดกำจัด

อย่างไรก็ดี **พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และกฎหมายลูกบทที่ผ่านมามิได้มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต้องรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ตลอดวงจงชีวิตผลิตภัณฑ์ตามหลักการ EPR** หากแต่กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการบำบัดและกำจัดกากอุตสาหกรรมอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยกฎหมายโรงงานได้กำหนดให้โรงงานผู้ก่อกำเนิดและโรงงานผู้รับดำเนินการต้องมีการขออนุญาตและรายงานข้อมูลปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นและปริมาณที่ได้รับการจัดการด้วยวิธีการต่างๆ แต่หากเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วที่มาจากผู้เก็บรวบรวมรายย่อย กฎหมายโรงงานมิได้กำหนดให้โรงงาน 105 และ 106 ต้องรายงานข้อมูลปริมาณที่ได้รับจากแหล่งกำเนิดที่ไม่ใช่โรงงาน ทำให้การรายงานข้อมูลและการเก็บข้อมูลไม่ครบถ้วน

อย่างไรก็ดี ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2566 ได้กำหนดนิยาม “วัตถุดิบ” หมายความว่า “สิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วตามประกาศฉบับนี้ที่ผู้ก่อกำเนิดส่งให้ผู้รับดำเนินการรับมาจัดการ ให้หมายรวมถึงเชื้อเพลิงผสม วัสดุผสม เชื้อเพลิงทดแทนและของเสียจาก<u>แหล่งกำเนิดอื่นที่ไม่ใช่โรงงาน</u>และเป็นไปตามที่ผู้รับดำเนินการได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงาน” ดังนั้นตามกฎหมายฉบับนี้ ผู้รับดำเนินการที่รับผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วมาจากแหล่งกำเนิดชุมชนต้องรายงานข้อมูลดังกล่าวให้กับกรมโรงงานอุตสาหกรรมด้วย และสามารถรับได้ หาก ELT ถือว่าเป็นสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่ไม่เป็นของเสียอันตรายที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตตามข้อ 9 และต้องดำเนินการแยกเก็บจัดเก็บอย่างปลอดภัยและจัดการวัตถุดิบให้มีความเหมาะสมตามข้อ 19 แต่กรมโรงงานอุตสาหกรรมจำเป็นต้องมีการติดตามตรวจสอบว่า โรงงานผู้รับดำเนินการได้ดำเนินการตามข้อกำหนดของกฎหมายนี้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมไม่มีข้อมูลจากฝั่งแหล่งกำเนิดหรือผู้ก่อกำเนิดที่ไม่ใช่โรงงานเพื่อสอบทานกับการรายงานข้อมูลของโรงงานผู้รับดำเนินการ

3.9.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

การจัดการมูลฝอยชุมชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายแม่บทสำคัญ ได้แก่ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 รวมถึงกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ได้แก่ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วน

จังหวัด พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542

กฎหมายเหล่านี้กำหนดให้การเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ใด เป็นหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นในเขตนั้นโดยตรง (ยกเว้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด) อปท. จึงมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และสามารถเลือกแนวทางดำเนินการได้หลายรูปแบบ ได้แก่ (1) ดำเนินการเอง (2) มอบหมายให้หน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น รวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือ (3) มอบหมายให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ หรือจัดทำในลักษณะการดำเนินการร่วมกันระหว่างอปท. หน่วยงานรัฐราชการส่วนท้องถิ่นอื่น และภาคเอกชน ทั้งนี้ มูลฝอยที่ถูกจัดเก็บแล้ว อปท. หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายมีสิทธินำไปดำเนินการ ใช้ประโยชน์ หรือหาผลประโยชน์ได้ตามข้อตกลง โดยต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรอง อันได้แก่

กฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560

กำหนดมาตรฐานด้านสุขลักษณะของการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยทั่วไป รวมทั้งการคัดแยก การขนส่ง การจัดการสถานที่กำจัดมูลฝอย และการควบคุมมิให้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน กฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 ได้กำหนดมาตรฐานสุขลักษณะที่ผูกพันทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนผู้รับใบอนุญาตอย่างชัดเจน เช่น การจัดให้มีผู้ปฏิบัติงานประจำรถเก็บขนที่ผ่านการตรวจสุขภาพประจำปีและได้รับการฝึกอบรมด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย ตลอดจนการจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (PPE) เครื่องมือป้องกันอุบัติเหตุ เครื่องดับเพลิง และชุดปฐมพยาบาลติดประจำรถ เพื่อคุ้มครองแรงงานและลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงาน กฎกระทรวงดังกล่าวยังวางเกณฑ์การขนส่งไว้อย่างละเอียด โดยกำหนดให้การขนมูลฝอยต้องแยกตามประเภท หรือกำหนดวันขนที่แน่นอน และต้องมีมาตรการป้องกันการลักลอบทิ้งมูลฝอย ยานพาหนะที่ใช้ต้องมีลักษณะตรงตามมาตรฐานสุขลักษณะ ได้แก่ ถังที่แข็งแรง ปิดมิดชิด ไม่รั่วซึม สามารถป้องกันกลิ่นและน้ำชะมูลฝอย (leachate) ได้ อีกทั้งยังต้องออกแบบให้ง่ายต่อการทำความสะอาด และมีสถานที่ล้างรถที่ถูกสุขลักษณะพร้อมระบบบำบัดน้ำเสีย ทั้งนี้ ยังต้องติดตั้งสัญลักษณ์หรือไฟสัญญาณเพื่อความปลอดภัย และแสดงข้อมูลของผู้รับอนุญาตไว้อย่างชัดเจนเพื่อความโปร่งใสและตรวจสอบได้

นอกจากนี้ ยังกำหนดมาตรฐานของ สถานีขนถ่ายมูลฝอยว่าต้องเป็นอาคารที่ป้องกันการรั่วซึม มีการระบายอากาศและแสงสว่างเพียงพอ ป้องกันกลิ่น ฝุ่น เสียง ความสั่นสะเทือน และแมลงพาหะ พร้อมระบบบำบัดน้ำเสียก่อนการปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม มาตรการเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการบูรณาการมิติด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพสาธารณะ และความปลอดภัยของแรงงานเข้าไว้ในกฎหมายเดียวกัน

การกำจัดมูลฝอยเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการจัดการมูลฝอยที่มีนัยสำคัญต่อการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อม กฎหมายแม่บทที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 (แก้ไข

เพิ่มเติม พ.ศ. 2560) ซึ่งกำหนดให้การกำจัดมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ใด เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่นั้นโดยตรง ยกเว้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการด้วยตนเอง มอบหมายให้หน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการแทน หรือมอบหมายให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ รวมถึงอาจใช้รูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานรัฐ และภาคเอกชน

ในกรณีที่มีผู้ประสงค์จะดำเนินกิจการกำจัดมูลฝอยโดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทน ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยอ้างอิงตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และมาตรา 34/2 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดฯ ซึ่งกำหนดว่า การเก็บ ขน กำจัด หรือการหาประโยชน์จากมูลฝอย เป็นกิจการที่ต้องได้รับใบอนุญาต ใบอนุญาตการกำจัดดังกล่าวมีอายุห้าปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต และสามารถต่ออายุได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนด

ในส่วนของ วิธีการกำจัดมูลฝอย กฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 ได้กำหนดไว้ดังนี้

(ก) การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

การฝังกลบต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนหรือแหล่งน้ำสาธารณะ กฎหมายกำหนดให้มีระบบกันซึมบริเวณก้นบ่อและด้านข้างเพื่อป้องกันน้ำชะมูลฝอยรั่วไหลลงสู่ชั้นน้ำใต้ดิน ต้องมีระบบรวบรวมน้ำชะมูลฝอยและบำบัดก่อนปล่อย การกลบทับด้วยวัสดุคลุมหน้าทุกครั้งที่ดำเนินการเพื่อป้องกันกลิ่นและแมลง รวมทั้งต้องมีระบบจัดการก๊าซมีเทนและก๊าซอื่น ๆ ที่เกิดจากการย่อยสลาย ทั้งนี้ การก่อสร้างบ่อฝังกลบต้องผ่านการศึกษาความเหมาะสมและอยู่ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายสิ่งแวดล้อม

(ข) การเผาในเตาเผา การเผามูลฝอยต้องดำเนินการในเตาเผาที่ได้มาตรฐาน โดยกฎหมายกำหนดอุณหภูมิไม่ต่ำกว่า 850 องศาเซลเซียสเพื่อให้มั่นใจว่ามูลฝอยถูกทำลายอย่างสมบูรณ์ ต้องมีระบบควบคุมมลพิษทางอากาศสำหรับปล่องระบาย เช่น ระบบดักฝุ่น กำจัดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ และไนโตรเจนออกไซด์ ต้องมีระบบบำบัดน้ำเสียที่เกิดจากกระบวนการเผาและการจัดการเถ้าหนักและเถ้าลอยอย่างถูกต้อง โดยเถ้าลอยถือเป็นของเสียอันตรายที่ต้องกำจัดในสถานที่ที่ได้รับอนุญาต

(ค) การหมักทำปุ๋ยและการผลิตก๊าซชีวภาพ

มูลฝอยอินทรีย์ที่สามารถย่อยสลายได้ ต้องผ่านการคัดแยกเพื่อให้ได้วัตถุดิบที่เหมาะสม กระบวนการหมักต้องดำเนินการในพื้นที่ที่ควบคุมการแพร่กระจายของกลิ่น ฝุ่น และสัตว์พาหะ ต้องมีระบบระบายน้ำเสียและการบำบัดน้ำที่เกิดจากกระบวนการหมัก หากเป็นการผลิตก๊าซชีวภาพ ต้องใช้ระบบปิดเพื่อเก็บก๊าซไปใช้ประโยชน์ และมีระบบเผาก๊าซส่วนเกินเพื่อป้องกันการสะสมที่ก่อให้เกิดอันตราย ของเสียที่เหลือจากการหมักซึ่งไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้ ต้องถูกกำจัดด้วยวิธีฝังกลบหรือเผาอย่างถูกต้อง

(ง) การกำจัดแบบผสมผสาน

เป็นการบูรณาการหลายวิธีเข้าด้วยกัน เช่น การคัดแยก รีไซเคิล หมักอินทรีย์ เผามูลฝอยที่เหลือ และฝังกลบซากที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ต่อไป การจัดการแบบผสมผสานต้องปฏิบัติตามเกณฑ์ของแต่ละวิธีอย่างครบถ้วน และต้องผ่านการประเมินผลกระทบและความเหมาะสมในการลงทุนโครงการ

(จ) วิธีอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย พ.ศ. 2567

วางกรอบการบริหารจัดการมูลฝอยในเชิงบูรณาการ โดยเน้นให้ท้องถิ่นจัดทำแผนการจัดการมูลฝอยอย่างเป็นระบบ กำหนดมาตรการลดและคัดแยกมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง รวมถึงการกำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและเอกชน ตลอดจนการส่งเสริมการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ กำหนดมาตรการทางกฎหมายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบการกำจัดที่แปรสภาพมูลฝอยไปสู่พลังงานหรือทรัพยากรใหม่ ได้แก่ การแปรรูปมูลฝอยเป็นเชื้อเพลิง (Refuse-Derived Fuel: RDF) การแปรรูปมูลฝอยเป็นพลังงานไฟฟ้า (Waste-to-Energy: WtE) และการใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะประกาศกำหนด ในกรณีของการกำจัดมูลฝอยข้ามเขต หากเป็นการดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การนำมูลฝอยไปกำจัดยังเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นต้องได้รับความเห็นชอบจากองค์กรนั้น และหากเป็นการกำจัดข้ามเขตจังหวัด ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจังหวัดของพื้นที่ที่ตั้งสถานที่กำจัด แต่ในกรณีที่เป็นการดำเนินการระหว่างเอกชนด้วยกัน กล่าวคือ เอกชนผู้ได้รับใบอนุญาตกำจัดมูลฝอยนำมูลฝอยไปกำจัดยังสถานที่กำจัดของเอกชนด้วยกันเอง จะไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขการขอความเห็นชอบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือคณะกรรมการจังหวัด เนื่องจากถือว่าอยู่ในกรอบการอนุญาตและการกำกับดูแลโดยตรงของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การหาประโยชน์จากมูลฝอยได้รับการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนครั้งแรกใน ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจัดการมูลฝอย พ.ศ. 2567 ซึ่งได้แยกออกเป็น หมวด 4 การดำเนินการใช้และหาประโยชน์ โดยมีสาระสำคัญในการกำหนดกรอบกฎหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำมูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้ไปใช้หรือหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจำหน่าย จ่าย โอน ทั้งนี้ ต้องกระทำโดยคำนึงถึงศักยภาพ ต้นทุน ความคุ้มค่า และประโยชน์ของทางราชการ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการเอง หรือร่วมกับผู้ที่ได้รับมอบหมายผ่านข้อตกลง และอาจมีคณะกรรมการจังหวัดหรือคณะกรรมการกลางเข้ามาให้คำแนะนำ

กฎกระทรวงการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน พ.ศ. 2563 และ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง มาตรการควบคุมการขนมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน พ.ศ. 2565 ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับของกรมอนามัย กำหนดให้ อปท. ต้องจัดทำระบบรวบรวมที่ปลอดภัย มีเอกสารกำกับการขนส่ง และติดตามเส้นทางด้วย GPS รวมถึงกำหนดมาตรการป้องกันการรั่วไหล ตกหล่น และการลักลอบทิ้ง

กฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 (ออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535) กำหนดมาตรการเฉพาะสำหรับขยะติดเชื้อ โดยให้มีภาชนะบรรจุเฉพาะ การขนส่งด้วยรถปิดมิดชิด และการกำจัดด้วยวิธีเผามาตรฐานหรืออบฆ่าเชื้อก่อนฝังกลบ

กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. 2567 กำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาตการรับทำการเก็บและขนสิ่งปฏิกูล ใบอนุญาตการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ใบอนุญาตการหาประโยชน์จากการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย กรณีใช้พลังงานทดแทนหรือพลังงานสะอาดในการเก็บ ขนหรือกำจัดหรือหาประโยชน์ที่ลดก๊าซเรือนกระจกได้ ให้เก็บในอัตราร้อยละเก้าสิบของอัตราที่กำหนด ในส่วนครัวเรือนที่มีปริมาณมูลฝอยต่อเดือนไม่เกิน 120 กิโลกรัม (หรือเฉลี่ย 4 กิโลกรัมต่อวัน) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการเก็บ ขนและกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย กรณีการเก็บและขนมูลฝอยเป็นรายเดือน ในปีแรกถึงปีที่หก ให้เก็บไม่ต่ำกว่าเดือนละ 30 บาท แต่ไม่เกินเดือนละ 102 บาท ในปีที่เจ็ดถึงปีที่สิบสอง ให้เก็บ ไม่ต่ำกว่าเดือนละ 51 บาทแต่ไม่เกินเดือนละ 102 บาท ในปีที่สิบสามเป็นต้นไป ให้เก็บไม่ต่ำกว่าเดือนละ 66 บาท แต่ไม่เกินเดือนละ 102 บาท ส่วนค่าธรรมเนียมการกำจัดมูลฝอยเป็นรายเดือน ในปีแรกถึงปีที่หก ให้เก็บไม่ต่ำกว่าเดือนละ 20 บาท แต่ไม่เกินเดือนละ 70 บาท ในปีที่เจ็ดถึงปีที่สิบสอง ให้เก็บไม่ต่ำกว่าเดือนละ 51 บาทแต่ไม่เกินเดือนละ 70 บาท ในปีที่สิบสามเป็นต้นไป ให้เก็บไม่ต่ำกว่าเดือนละ 61 บาท แต่ไม่เกินเดือนละ 70 บาท

3.10 บทวิเคราะห์ช่องว่างทางนโยบายและกฎหมายเทียบกับต่างประเทศ

ในภาพรวม แม้ว่าในปัจจุบัน ทุกภาคส่วนเริ่มตระหนักถึงความสำคัญและร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมากขึ้น แต่อาจยังไม่มากพอที่จะก่อให้เกิดผลเชิงรูปธรรมในวงกว้างได้มากเท่าที่ควร ดังที่สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (พ.ศ. 2563) ได้สรุปประเด็นปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านความตระหนักรู้ พบว่า ประชาชน/ผู้บริโภคยังขาดความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจหมุนเวียนซึ่งมีส่วนทำให้การจัดการขยะ/ของเหลือใช้ในภาคครัวเรือนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร **ด้านการเข้าถึงตลาด** พบว่า ผู้บริโภคยังไม่นิยมสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากสินค้าประเภทนี้จะมีราคาแพงกว่าและเข้าถึงได้ยากกว่าเมื่อเทียบกับสินค้าทั่วไป

ด้านกฎหมาย กฎระเบียบ นโยบายภาครัฐ พบว่า ยังมีกฎหมาย กฎระเบียบบางประการที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนหรือควรได้รับการแก้ไข ปรับปรุงเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการประกอบการอุตสาหกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมากขึ้น เช่น กฎหมาย กฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ อีกทั้งในปัจจุบัน **ยังไม่มีแผน/ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับประเทศ (Grand Strategy) ที่ชัดเจนทั้งในมิติของแผนงานและหน่วยงานเจ้าภาพ** ทำให้การขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับภาพรวมของประเทศยังไม่เกิด

การบูรณาการเท่าที่ควร แม้หน่วยงานภาครัฐจะเริ่มมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานในเรื่องนี้มากขึ้น แต่ **ส่วนใหญ่ยังเป็นการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นหลัก และยังไม่เกิดการเชื่อมโยงบูรณาการ ต่อยอด ขยายผลการดำเนินการระหว่างหน่วยงานเท่าที่ควร**

ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี พบว่าประเทศไทยยังขาดองค์ความรู้/เทคโนโลยีใหม่ ๆ ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน ยังไม่มีระบบนำกลับซากผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ (Take-Back System) รวมทั้งการเชื่อมโยงข้อมูลของเสียผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มที่เป็นรูปธรรม

ด้านการเงินและสิ่งจูงใจ พบว่า ภาคธุรกิจโดยเฉพาะ SMEs ยังต้องการเงินทุนในการปรับกระบวนการผลิตสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน จำเป็นต้องใช้เงินลงทุนสูง อีกทั้งยังขาดมาตรการจูงใจ/มาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน

แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงอุตสาหกรรมมีแผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียนมากที่สุด โดยดำเนินการภายใต้แผนยุทธศาสตร์ BCG มีการจัดทำแผนที่นำทาง การให้ทุนวิจัยเชิงระบบและนวัตกรรม การพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานในองค์กร ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนส่งเสริมผู้ประกอบการให้พัฒนาธุรกิจที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนมากขึ้น อย่างไรก็ดี **โครงการส่วนใหญ่ยังเป็นโครงการที่ส่งเสริมการดำเนินงานของผู้ประกอบการและผู้บริโภคแบบภาคสมัครใจ ในขณะที่มาตรการการเงินการคลังที่ส่งเสริม CE ยังมีค่อนข้างน้อย และมาตรการทางกฎหมายที่ส่วนใหญ่ยังอยู่ในขั้นพัฒนาร่างกฎหมาย และยังขาดคณะกรรมการระหว่างกระทรวงที่มาขับเคลื่อนนโยบายและแผนที่ชัดเจน**

ทั้งนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจไทยตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนให้ประสบความสำเร็จและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ย่อมต้องอาศัยการสนับสนุนเชิงนโยบายจากภาครัฐ (Top Down) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของภาคธุรกิจและผู้บริโภค (Bottom Up) โดยมุ่งเน้นให้เกิดการแก้ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดตามประเด็นหลักข้างต้นภายใต้การขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างบูรณาการของทุกภาคส่วน โดยภาครัฐในฐานะผู้วางนโยบายมีหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบายเพื่อสร้างปัจจัยเอื้อต่อการปรับตัวของภาคธุรกิจ สนับสนุนผู้ประกอบการให้พัฒนาระบบธุรกิจตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนควบคู่ไปกับการส่งเสริมบทบาทของผู้บริโภค และย้ำถึงผลประโยชน์ที่ผู้บริโภคจะได้รับ โดยพิจารณาใช้กลไก/เครื่องมือเชิงนโยบายที่เหมาะสม เช่น การให้สิทธิประโยชน์และสิ่งจูงใจ การใช้มาตรการทางภาษี การสนับสนุนด้านเงินทุน การออกกฎหมายบังคับใช้ เป็นต้น

วิเคราะห์ช่องว่างของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศไทยเทียบกับต่างประเทศ

ในเอกสารกรอบนโยบายฯ ของสอวช. (2565) ได้มีการศึกษาประสบการณ์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในต่างประเทศ และได้สรุปประเด็นสำคัญจากกรณีตัวอย่างของต่างประเทศ และนัยยะต่อการพัฒนาระบบนิเวศในประเทศไทย 6 ประการ ดังนี้

1) การกำหนดเป้าหมาย/วิสัยทัศน์ในระยะยาวและมีความชัดเจน มีมาตรการขับเคลื่อนรองรับการดำเนินการและสนับสนุนเป้าหมาย อาทิ กองทุน กฎหมายเฉพาะ

2) มีการจัดการขยะภายในประเทศที่เข้มแข็งและโครงสร้างพื้นฐานระบบการจัดการขยะที่เอื้อต่อการขยายขนาดไปสู่การดำเนินการเศรษฐกิจหมุนเวียน

3) ระบบการเก็บกลับ (take-back) เป็นฐานที่สำคัญในการดำเนินการเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งมีกฎหมาย EPR เป็นส่วนสำคัญของระบบและมีในทุกประเทศที่เป็นกรณีศึกษา

4) ภาคเอกชนมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมและบทบาทการวางเป้าหมายและนโยบาย

5) ประชาชนมีความตระหนักรู้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการของเสีย เช่น ความสำคัญของการคัดแยกขยะ การปฏิบัติตามหลักการ 3Rs

6) กลไกด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญและตัวเร่งการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน

คณะผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญ 6 ประการที่เสนอโดย สอวช. มาปรับเพิ่มประเด็นกฎหมายเฉพาะที่ทั่วโลกได้ให้ความสำคัญ สรุปได้เป็น **10 ปัจจัยสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน**และวิเคราะห์เปรียบเทียบช่องว่างการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศไทยโดยเปรียบเทียบกับประเทศที่ศึกษา 4 ประเทศ (ยกเว้นสหภาพยุโรปที่เป็นระดับภูมิภาค) สรุปได้ดังตารางที่ 3-4 โดยพบว่าประเทศไทยมีนโยบายขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างชัดเจนภายใต้นโยบายและวาระแห่งชาติ BCG ซึ่งนำมาสู่การกำหนดแผนงาน และงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้กระทรวงต่าง ๆ แต่**ประเทศไทยยังขาดกลไกขับเคลื่อนที่สำคัญ คือ กฎหมายส่งเสริม CE เป็นการเฉพาะหรือการปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่ให้ใช้หลักการ Waste Hierarchy ช่วยกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคส่วน** โดยกฎหมายจะกำหนดให้มีหน่วยงานขับเคลื่อน CE อย่างชัดเจน มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแนวคิด CE การปลดล็อคกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค รวมทั้งการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ผลิตและผู้บริโภค เช่น การเก็บภาษีฝังกลบ/เตาเผา การจ่ายค่าขยะตามปริมาณที่ทิ้ง การเก็บค่าธรรมเนียมถุงพลาสติก การใช้ระบบมัดจำคืนเงิน เป็นต้น อีกทั้งยังพบว่า ในประเทศที่ศึกษามีการออกกฎหมายที่ใช้หลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผลิต (EPR) มาช่วยจัดการของเสียบางประเภทซึ่งจะเป็นการแบ่งเบาภาระในการจัดการของเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการออกกฎหมายที่ควบคุมการผลิตและใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวรวมถึงถุงพลาสติกและส่วนใหญ่ยังมีการออกข้อกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐมีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยสร้างตลาดให้กับสินค้ากลุ่มนี้ที่มักจะมีราคาที่สูงกว่าสินค้าทั่วไปในช่วงแรก

การออกกฎหมายเฉพาะยังช่วยให้ประเทศที่ศึกษามีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการจัดการขยะและของเสียประเภทต่าง ๆ และกฎหมายยังได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของภาคเอกชน และประชาชนในการลด และคัดแยกขยะ หน่วยงานภาครัฐได้สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการทำงานของภาคส่วน

ต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนประเทศสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน แม้ว่าประเทศไทย เริ่มมีภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่ตื่นตัวและให้ความสำคัญกับแนวคิด CE แต่ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น จำเป็นที่จะต้องได้รับการหนุนเสริม และการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ

ตารางที่ 3-4 เปรียบเทียบช่องว่างการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศไทยเทียบกับประเทศที่ศึกษา

ปัจจัยสำคัญต่อการขับเคลื่อน CE	ฝรั่งเศส	เยอรมนี	ออสเตรเลีย (2 รัฐ)	ญี่ปุ่น	ไทย
1. นโยบาย CE หรือ Zero-waste	✓	✓	✓	✓	✓
2. แผนและงบประมาณเฉพาะ	✓	✓	✓	✓	✓
3. กฎหมายส่งเสริม CE หรือที่ใช้หลักการ Waste Hierarchy	✓	✓	✓	✓	✗
4. มีหน่วยงานขับเคลื่อน CE เป็นการเฉพาะ	✓	✓	✓	✓	✗
5. มีกฎหมายกำหนดกลไก EPR จัดระบบเก็บกลับผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว	✓	✓	✓	✓	✗
6. มีกฎหมายจัดการพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว	✓	✓	✓	✓	✗
7. มีการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อปรับพฤติกรรมให้ลดการสร้างของเสียและจูงใจให้มีการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่	✓	✓	✓	✓	✗
8. มีกฎหมายหรือข้อกำหนดให้มีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	✓ (Decree no.2024-134)	✓ (AVV Klima 2021)	✗ (มีนโยบายและแนวทางภาคสมัครใจ)	✓ (Green Purchasing Act, 2000)	✗ (ภาคสมัครใจ)
9. ท้องถิ่นมีระบบเก็บขยะแบบประเภท	✓	✓	✓	✓	✗
10. ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมสร้างเครือข่ายร่วมขับเคลื่อน CE	✓	✓	✓	✓	✓

หมายเหตุ: ไม่รวมสหภาพยุโรปที่เป็นระดับภูมิภาค

ที่มา: รวบรวมโดยคณะผู้วิจัย

บทที่ 4
การพัฒนากรอบแนวคิดในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน

4.1 บทนำ

ผลการศึกษาเปรียบเทียบนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งกลไกเชิงสถาบันในต่างประเทศ ได้แก่ สหภาพยุโรป สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เครือรัฐออสเตรเลีย (มลรัฐวิคตอเรียและมลรัฐนิวเซาท์เวลส์) และราชอาณาจักรญี่ปุ่น โดยเปรียบเทียบกับนโยบาย กฎหมายและกลไกเชิงสถาบันของประเทศไทย จะพบช่องว่างและความแตกต่างอย่างมากในส่วนของกรอบกฎหมายและกลไกเชิงสถาบัน แม้ว่าประเทศไทยมีการขับเคลื่อนนโยบายและแผนส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ค่อนข้างก้าวหน้ามาระยะหนึ่งแล้วแต่ขาดความต่อเนื่องในเชิงนโยบายเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ทำให้แผนงานต่างๆ ดำเนินไปอย่างล่าช้าหรือไม่ได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งไม่มีการผลักดันในเชิงปฏิรูปโครงสร้างกฎหมายและสถาบันที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างเป็นรูปธรรมได้ คณะผู้วิจัยจึงได้นำข้อค้นพบต่างๆ มาประกอบการจัดทำประเด็นสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของหน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญต่อการพัฒนากรอบกฎหมายและกลไกเชิงสถาบันด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศไทย

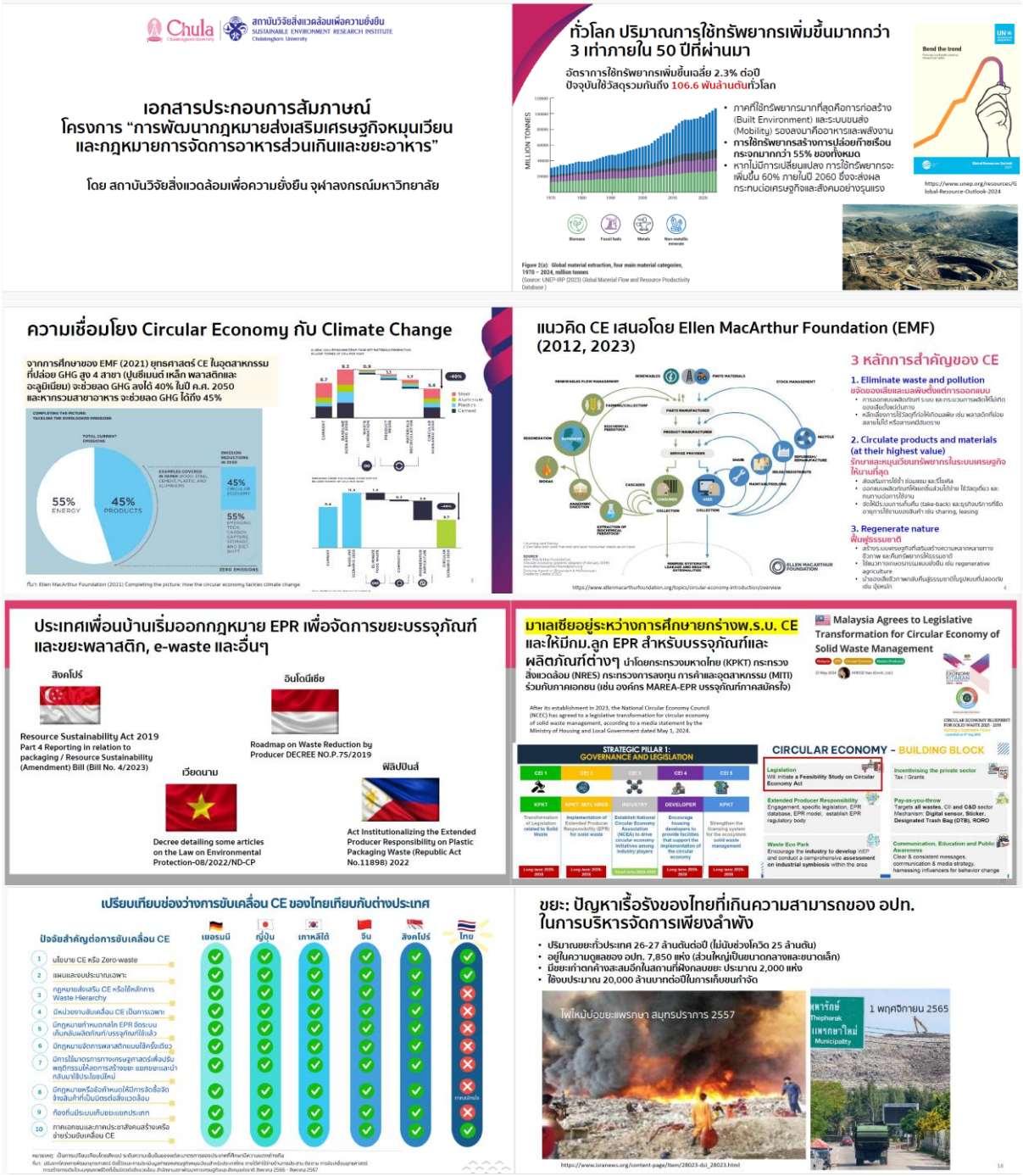
4.2 การพัฒนาประเด็นสำคัญของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน

คณะผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาทบทวนนโยบายและกฎหมายในต่างประเทศและผลการวิเคราะห์ช่องว่างของประเทศไทยมาจัดทำข้อเสนอแนวคิดร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนและประเด็นสัมภาษณ์สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้ดำเนินการในช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน 2568 รายละเอียดสรุปได้ดังนี้

4.2.1 การจัดทำเอกสารประกอบการสัมภาษณ์

4.2.1.1 เอกสารข้อมูลสถานการณ์ปัญหาขยะของประเทศไทยและทิศทางการปรับสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนของต่างประเทศ

เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าใจประเด็นปัญหาการจัดการขยะและช่องว่างด้านกฎหมายของประเทศไทยเทียบกับต่างประเทศ คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำเอกสารประกอบการสัมภาษณ์เพื่อแนบไปพร้อมข้อเสนอแนวคิดร่างกฎหมายและประเด็นสัมภาษณ์ด้วย

รูปที่ 4-1 ตัวอย่างเนื้อหาบางส่วนของเอกสารข้อมูลสถานการณ์ปัญหาประกอบการสัมภาษณ์

4.2.1.2 ข้อเสนอแนวคิดร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนประกอบการสัมภาษณ์

คณะผู้วิจัยได้จัดทำข้อเสนอแนวคิดร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้พิจารณาล่วงหน้าก่อนวันสัมภาษณ์เพื่อนำไปสู่การแสดงความคิดเห็นที่ตรงจุดและครบถ้วน

(ร่าง) โครงร่าง เนื้อหากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศไทย

เสนอโดยคณะผู้วิจัย สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ: มาตรการที่เสนอในร่างพ.ร.บ. เป็นผลจากการศึกษาทบทวนกฎหมายในต่างประเทศและพิจารณาบริบทของประเทศ สามารถอภิปรายเพื่อปรับลดหรือเพิ่มเติมประเด็นได้

ทางเลือกชื่อร่างพ.ร.บ.

1) **(ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ....**
2) **(ร่าง) พระราชบัญญัติการบริหารจัดการขยะและทรัพยากรอย่างยั่งยืน พ.ศ. ....**
3) **(ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนและจัดการขยะอย่างยั่งยืน พ.ศ. ....**

หลักการและเหตุผล

- กฎหมายที่มีอยู่ยังเป็นไปตามระบบเศรษฐกิจเส้นตรง (Linear Economy) เน้นเก็บขนและกำจัดขยะ ก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการกำจัดที่ไม่ถูกต้องและเกิดการสูญเสียทรัพยากรที่ควรนำกลับมาใช้ใหม่
- นานาประเทศ (โดยเฉพาะสหภาพยุโรป เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จีน เวียดนาม สิงคโปร์ เป็นต้น) ได้นำแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy: CE) รวมทั้งแนวคิดความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) มาเป็นกรอบในการพัฒนากฎหมายเพื่อลดการใช้ทรัพยากร ส่งเสริมการใช้ซ้ำและนำผลิตภัณฑ์หลังการใช้งานของผู้บริโภคกลับเข้าสู่กระบวนการแปรใช้ใหม่หรือใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ ปรับเปลี่ยนมุมมองและแนวทางการจัดการขยะมาเป็น
  การบริหารจัดการทรัพยากรตลอดวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่การผลิต การบริโภค การจัดการขยะและการใช้วัตถุดิบรอบสอง
- ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนต้องอาศัยการทำงานเชิงบูรณาการระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้องและกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละภาคส่วน
- ความสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ (Plastic Treaty ในอนาคต) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

หมวด 1 บททั่วไป

- **มาตรา 1** ชื่อพระราชบัญญัติ
- **มาตรา 2** การบังคับใช้

- **มาตรา 3** คำนิยาม
- **เสนอรัฐมนตรี 3 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้**

หมวด 2 คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ

- การจัดตั้งคณะกรรมการ
- อำนาจและหน้าที่
- องค์ประกอบของกรรมการโดยตำแหน่งและผู้ทรงคุณวุฒิ
- การประชุม การกำกับติดตาม และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ

หมวด 3 การจัดทำแผนระดับชาติ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ฐานข้อมูล

- หลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และหลักการลำดับขั้นของการจัดการขยะ (Waste Hierarchy)
- เป้าหมายระดับชาติด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน
- ตัวชี้วัดที่วัดการใช้ทรัพยากรและการลดการเกิดขยะ อย่างน้อยประกอบด้วย 1) อัตราการใช้วัสดุต่อประชากร (Material footprint per capita) 2) ประสิทธิภาพการวนใช้ทรัพยากร (Material circularity index) (ระดับอุตสาหกรรม) 3) อัตราการสร้างขยะต่อประชากร (Waste generation, waste utilization per capita)
- การบูรณาการกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง
- การสื่อสารสร้างความตระหนัก การปรับพฤติกรรมของประชาชน
- การศึกษาและการวิจัย การส่งเสริม green job ที่เกี่ยวข้องกับ CE การเพิ่มทักษะวิชาชีพช่างซ่อม
- การกำหนดมาตรฐาน การทดสอบรับรอง การตรวจสอบย้อนกลับ (traceability) (มีสิทธิรับเงินสนับสนุนจากกองทุนฯ)
- การส่งเสริมนิคมอุตสาหกรรม Industrial symbiosis

หมวด 4 เครื่องมือ/มาตรการแบบ cross-cutting (ใช้ได้กับทุกผลิตภัณฑ์ ครอบคลุมขั้นการผลิต การบริโภค การจัดการขยะ)

- มาตรการควบคุมการนำเข้าส่งออก
- ให้อำนาจ อปท. ในการปรับใช้หลักการ PAYT กำหนดค่าธรรมเนียมเก็บขนและกำจัดขยะตามปริมาณที่ทิ้งหรือตามรูปแบบการจัดการ โดยให้อปท.สามารถออกข้อบัญญัติการจัดทำถุงขยะที่มีตราสัญลักษณ์เพื่อให้แหล่งกำเนิดจัดซื้อและใช้บรรจุขยะทั่วไป โดยหากแหล่งกำเนิดไม่ใช้ถุงเฉพาะและไม่จ่ายค่าธรรมเนียมเก็บขนกำจัด อปท. มีสิทธิ์ที่จะติดป้ายเตือนและงดเว้นการเข้าจัดเก็บขยะจนกว่าจะดำเนินการตามข้อบัญญัติและให้มีโทษปรับพินัย

- การส่งเสริมตลาดผลิตภัณฑ์หมุนเวียนผ่าน**กลไกจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวภาครัฐ** เชื่อมโยงกับระเบียบของกรมบัญชีกลาง-กฎกระทรวงฯ 2563 โดยผลักดันให้เป็นมาตรการบังคับ กำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณ รายปีในแต่ละหน่วยงาน เช่น “หน่วยงานต้องจัดซื้อสินค้าสีเขียวไม่น้อยกว่า 20% ของวงเงินรวมในปีงบประมาณ” (เพิ่มเกณฑ์การประมูลขายทอดตลาดด้วย ให้ขยายไปยังเอกชน)
- มาตรการป้องกันและควบคุมการกล่าวอ้างเชิงสิ่งแวดล้อมที่เกินจริง (green washing) โดยกำหนดให้ผลิตภัณฑ์กลุ่มเป้าหมายต้องติดฉลากวัสดุและข้อมูลการจัดการหลังบริโภค ระบุวัสดุที่ใช้ความสามารถในการแยกหรือรีไซเคิล และรหัส QR สำหรับตรวจสอบข้อมูลผลิตภัณฑ์
- กำหนดให้มีการจัดทำ**แผนจัดการขยะระดับจังหวัด** กำหนดและแบ่งบทบาทหน้าที่ของ อบจ. เทศบาล และอบต. อย่างชัดเจน เชื่อมโยงกับงบสนับสนุนเพิ่มเติมจากกองทุน
    - อบจ. รับผิดชอบการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โรงคัดแยกขยะ โรงผลิต RDF ระบบจัดการแบบผสมผสาน
    - เทศบาล: รับผิดชอบการจัดเก็บ ขนส่งและจัดการขยะ โดยเฉพาะขยะอินทรีย์ ส่งเสริมการคัดแยกขยะและจัดเก็บขยะแยกประเภท
    - อบต.: รับผิดชอบการจัดเก็บและขนส่งขยะในพื้นที่ ส่งเสริมแหล่งกำเนิดจัดการขยะอินทรีย์ด้วยตนเอง ส่งเสริมการคัดแยกขยะและจัดเก็บขยะแยกประเภท
    - การแก้ปัญหาเฉพาะ กรณีบ่อขยะถูกร้องเรียนและศาลมีคำสั่งปิดบ่อขยะ ให้ อบจ.หรือเอกชนดำเนินการแทนได้ สามารถขนส่งข้ามเขตหรือคลัสเตอร์ได้ หากจัดการได้มีประสิทธิภาพมากกว่าและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

หมวด 5 การจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

มาตรการทางกฎหมายเบื้องต้นที่ครอบคลุม “ต้นทาง-กลางทาง-ปลายทาง” สำหรับใช้ในการร่างกฎหมายลำดับรองด้านการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร โดยอิงหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และแนวทางสากล เช่น สหภาพยุโรปและประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น

1. ต้นทาง ได้แก่ แหล่งผลิตและจำหน่ายอาหาร โดยมีเป้าหมายลดการเกิดอาหารส่วนเกินและขยะอาหารตั้งแต่ต้นทาง

1.1 กำหนดนิยาม “สถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย” อย่างชัดเจน เพื่อกำหนดขอบเขตของผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติต่าง ๆ ในกฎหมายฉบับนี้ โดยอาจรวมถึงสถานประกอบการขนาดใหญ่ที่มีบทบาทในห่วงโซ่อุปทานอาหาร เช่น โรงแรม ซูเปอร์มาร์เก็ต ภัตตาคาร หรือสถานประกอบการอื่นที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการผลิต การจัดเก็บ การจำหน่าย เป็นต้น (อ้างอิงกับ**ประกาศคณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหาร เรื่อง แนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยอาหารสำหรับการบริจาคอาหาร พ.ศ. 2568** ข้อ 1 คำนิยามของ “ผู้บริจาค”)

1.2 กำหนดคำนิยาม “อาหารส่วนเกิน” และ “ขยะอาหาร” อย่างชัดเจนและรัดกุม เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย นโยบาย และกลไกในการจัดการที่เหมาะสม (อ้างอิงกับประกาศคณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหารฯ คำนิยาม “อาหารส่วนเกิน”)

1.3 กำหนดหลักเกณฑ์ในการป้องกันไม่ให้เกิดอาหารส่วนเกินและขยะอาหารตั้งแต่ต้นทาง เช่น การวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค การใช้วัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดมาตรฐานการแสดงฉลากอาหาร รวมถึงการแยกแยะคำว่า “ควรบริโภคก่อน” (Best before) และ “หมดอายุ” (Use by) ให้มีความชัดเจนตามบทบัญญัติทางกฎหมาย เป็นต้น (อ้างอิงกับประกาศคณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหารฯ คำนิยาม “หมดอายุ” “ควรบริโภคก่อน” ข้อ 4 และข้อ 7)

1.4 กำหนดการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อถนอมอาหาร เช่น การใช้บรรจุภัณฑ์อัจฉริยะ (smart packaging) ที่ช่วยลดการเน่าเสีย หรือแบ่งบรรจุเพื่อขายปลีก

1.5 กำหนดกลไกในการส่งเสริมการบริจาคอาหารส่วนเกินอย่างปลอดภัย โดยบัญญัติให้มีข้อยกเว้นหรือสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่ายอาหารที่บริจาคตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด พร้อมทั้งจัดให้มีความคุ้มครองทางกฎหมายแก่ผู้บริจาคที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว เพื่อจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะอาหารอย่างเป็นรูปธรรม

2. กลางทาง ได้แก่ กระบวนการบริโภคและการส่งต่ออาหารส่วนเกินโดยมีเป้าหมายใช้อาหารให้เกิดประโยชน์สูงสุดก่อนกลายเป็นของเสีย

2.1 กำหนดให้สถานประกอบการด้านอาหาร เช่น โรงแรม ภัตตาคาร และร้านอาหารขนาดกลางและขนาดใหญ่ ที่มีกำลังการผลิตหรือให้บริการเกินเกณฑ์ที่กำหนด มีหน้าที่จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับปริมาณขยะอาหารที่เกิดขึ้น

2.2. จัดให้มีระบบจูงใจควบคู่กับมาตรการบังคับใช้ เพื่อส่งเสริมการบริจาคอาหารส่วนเกินจากการจัดเลี้ยงหรือภัตตาคาร ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่จดทะเบียนกับรัฐ โดยต้องมีการจัดทำทะเบียนผู้รับบริจาคที่ผ่านการรับรองตามหลักเกณฑ์ด้านสุขอนามัย เพื่อให้กระบวนการบริจาคมีความปลอดภัย โปร่งใส และตรวจสอบได้ (อ้างอิงกับประกาศคณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหารฯ ข้อ 6.6)

2.3. กำหนดมาตรฐานด้านสุขอนามัยสำหรับอาหารที่สามารถบริจาคหรือใช้ประโยชน์ซ้ำได้อย่างปลอดภัย โดยให้องค์กรหรือสถานประกอบการสามารถส่งต่ออาหารดังกล่าวไปยังองค์กรการกุศลได้ ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคและสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบการบริจาคอาหาร (อ้างอิงกับประกาศคณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหารฯ ข้อ 5)

3. ปลายทาง กฎหมายควรกำหนดมาตรการจัดการขยะอาหารที่เกิดขึ้นแล้ว โดยมีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนขยะอาหารให้กลับมาเป็นทรัพยากร และลดปริมาณการฝังกลบให้เหลือน้อยที่สุด

3.1. กำหนดให้สถานประกอบการบางประเภท เช่น โรงแรม ร้านอาหาร และห้างสรรพสินค้า เป็นต้น ต้องดำเนินการแยกขยะอาหารออกจากขยะประเภทอื่นตั้งแต่ต้นทาง ณ แหล่งกำเนิด เพื่อให้สามารถ

นำไปจัดการอย่างเหมาะสมตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (1) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพ.ศ. 2535 มาตรา 78 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการขยะไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนในการเก็บรวบรวม การขนส่ง และการจัดการด้วยประการใด ๆ เพื่อบำบัดและกำจัดนั้น รวมไปถึงการกำหนด ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะและ 3) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535)

3.2 ส่งเสริมการนำขยะอาหารไปใช้เป็นอาหารสัตว์ โดยอิงตามแนวทางของสหภาพยุโรป (EU) ซึ่งกำหนดให้มีการแยกประเภทอาหารที่สามารถนำไปใช้ได้และต้องผ่านกระบวนการแปรรูปหรือฆ่าเชื้ออย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันความเสี่ยงด้านสุขภาพของสัตว์ (Regulation (EC) No 1069/2009) (ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่ส่งเสริมการนำขยะอาหารไปใช้เป็นอาหารสัตว์โดยตรง แต่อาจมีประกาศของกรมปศุสัตว์และกระทรวงเกษตรฯ แต่เน้นไปที่การควบคุมความปลอดภัยของสัตว์และผู้บริโภค เช่น การใช้กากถั่วเหลืองหรือกากเบียร์จากโรงงานอาหาร)

3.3. กำหนดกลไกสนับสนุนทางเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมการนำขยะอาหารไปผลิตเป็นปุ๋ยหมักหรือพลังงานชีวภาพ (Biogas) โดยให้สิทธิประโยชน์แก่สถานประกอบการที่เข้าร่วม เช่น เงินอุดหนุนจากรัฐ คาร์บอนเครดิต (Carbon credit) หรือ สิทธิทางภาษี เพื่อจูงใจให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอาหาร

หมวด 6 การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืน (priority sustainable product) (ตลอดวงจรชีวิต สำหรับกลุ่มผลิตภัณฑ์ durable)

ตอนที่ 1 กำหนดประเภทผลิตภัณฑ์สำคัญ (priority product list)

- กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่ถูกกำหนดให้ต้องมีพัฒนากระบวนการผลิตที่ยั่งยืนมากขึ้น (เบื้องต้น ประเภทผลิตภัณฑ์สำคัญ 1. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ 2. แบตเตอรี่ 3. รถยนต์และยางรถยนต์ 4. แผงวงจรแสงอาทิตย์ 5. เสื้อผ้า สิ่งทอ 6. อุปกรณ์ประมง)
- สำหรับผลิตภัณฑ์ที่กำหนดตามกฎหมาย ให้หน่วยงานจัดทำแผนระดับชาติ ระยะ 3 ปี (ขั้นต่ำ แผนฯ ต้องประกอบด้วยเป้าหมายการเก็บรวบรวมมารีไซเคิล (สำหรับกลไก EPR) เป้าหมายการลดการใช้ทรัพยากรใหม่และเป้าหมายการใช้ซ้ำ)
- จัดตั้งระบบการรับรองกระบวนการผลิตเศรษฐกิจหมุนเวียน กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีอำนาจจัดทำเกณฑ์การรับรองกระบวนการผลิตที่ครอบคลุม (1) การใช้วัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพ, (2) การลดการเกิดขยะในกระบวนการผลิต, (3) การใช้พลังงานหมุนเวียน, (4) การจัดการน้ำเสียและมลพิษ, (5) การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการหมุนเวียน
- การขึ้นทะเบียนผู้ผลิตและระบบ Digital Product Passport (DPP)

ตอนที่ 2 มาตรการจัดการที่ต้นทาง

- ห้ามใช้ / จำกัดผลิตภัณฑ์และสารบางประเภท
- เพิ่มสัดส่วนวัสดุรีไซเคิลในผลิตภัณฑ์ (mandatory recycled content)
- ข้อกำหนด eco-design ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้คงทน ซ่อมแซมได้ง่ายและนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ (Eco-design for Circularity)
- การสนับสนุนการซ่อมแซมโดยผู้ผลิต (บริการรับซ่อม คู่มือซ่อม การจัดหาอะไหล่ที่ราคาย่อมเยา) และสนับสนุนผู้ให้บริการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ (ฐานข้อมูล repair café คูปองภาครัฐ)
- การจัดทำฉลาก (Environmental and Circular Label)
- ห้ามผู้ผลิตทำลายสินค้าที่จำหน่ายไม่หมด โดยให้นำไปบริจาค ขายแบบมีส่วนลดหรือใช้ประโยชน์อื่นๆ (เริ่มจากกลุ่มเสื้อผ้า รองเท้า)

ตอนที่ 3 มาตรการจัดการที่กลางทาง (Midstream)

- กำหนดสิทธิของผู้บริโภคในการซ่อมแซม (Right to Repair)
- กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้จัดจำหน่ายให้เป็นตัวกลางในการรับคืนผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วเพื่อซ่อมแซมหรือนำไปรีไซเคิลโดยเสนอส่วนลดซื้อสินค้าใหม่ให้กับผู้บริโภค (Trade-in program) (ดังเช่นกรณี HomePro Thailand/IKEA) โดยการสนับสนุนของผู้ผลิตตามหลักการ EPR

ตอนที่ 4 มาตรการจัดการที่ปลายทาง (Downstream) (หลังการบริโภค)

- ข้อห้ามการนำขยะบางประเภทไปกำจัดด้วยการฝังกลบ (เช่น ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ยางรถยนต์)
- กำหนดหน้าที่ของผู้บริโภคและเจ้าของสถานที่ในการคัดแยกขยะตามประเภท เอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์
- ให้อำนาจหน่วยงานออกอนุบัญญัติในการจัดการผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วด้วยหลักการ Extended Producer Responsibility (EPR) โดยให้มีการกำหนดรายละเอียด ดังต่อไปนี้
    - การขึ้นทะเบียนผู้ผลิต / การจัดตั้ง PRO / การจัดทำแผนของผู้ผลิต/PRO / การจัดทำรายงาน
    - บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานกำกับดูแล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้จัดจำหน่าย (รวม digital platform) ผู้เก็บรวบรวม ผู้รีไซเคิลหรือนำซากผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ ผู้รับบำบัด/กำจัด
    - การคำนวณค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการที่ส่งเสริม eco-design (eco-modulation fee)
    - การพัฒนาระบบรับคืนผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้ว (Take-back System)
    - กำหนดบทบาทของผู้จัดจำหน่ายในการผลักดันให้ผู้ผลิตมาขึ้นทะเบียน EPR ก่อนวางจำหน่าย (ห้ามบุคคลใดจำหน่ายหรือเผยแพร่โฆษณาเพื่อจำหน่าย เว้นแต่จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการขึ้นทะเบียน หรือ ห้ามร้านค้าปลีกและแพลตฟอร์มดิจิทัลรับวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตยังไม่ได้ขึ้นทะเบียน)

หมวด 7 บรรจุภัณฑ์และพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (กลุ่มอายุการใช้งานสั้น ใช้ครั้งเดียว ใช้หลักการ repair refurbish remanufacturing ไม่ได้)

ตอนที่ 1 กำหนดประเภทบรรจุภัณฑ์สำคัญ (priority packaging & SUP list)

- กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการคัดเลือก
- ให้หน่วยงานจัดทำแผนระดับชาติ ระยะ 3 ปี ขั้นต่ำ แผนฯ ต้องประกอบด้วยเป้าหมายการเก็บรวบรวมมารีไซเคิล (สำหรับกลไก EPR) เป้าหมายการลดปริมาณขยะบรรจุภัณฑ์ต่อประชากร เป้าหมายการใช้ซ้ำและการเติม หากบรรจุภัณฑ์นั้นไม่สามารถใช้ซ้ำได้ ต้องมีเป้าหมายให้บรรจุภัณฑ์สามารถรีไซเคิลได้ (มีระบบประเมิน A, B, C หรือ เขียว เหลือง แดง)

ตอนที่ 2 มาตรการจัดการที่ต้นทาง

- ห้ามใช้ / จำกัดการใช้บรรจุภัณฑ์และสารบางประเภท (ขั้นต่ำ ห้ามใช้ภาชนะโฟมและพลาสติกที่เติมสาร Oxo)
- กำหนดขนาดของบรรจุภัณฑ์และ SUP เช่น ถุงพลาสติกหูหิ้ว ไม่น้อยกว่า 40 ไมครอน
- ลดช่องว่างในบรรจุภัณฑ์ (อัตราช่องว่างสูงสุดไม่เกิน ร้อยละ 50) และจำกัดปริมาณและน้ำหนักของบรรจุภัณฑ์ให้เหลือเพียงเท่าที่จำเป็น
- เพิ่มสัดส่วนวัสดุรีไซเคิลในบรรจุภัณฑ์และพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว
- ออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ใช้ซ้ำได้ แปรใช้ใหม่ได้หรือนำกลับมาใช้ประโยชน์อื่นได้ (Ecodesign for Circularity)
- การจัดทำฉลาก (Environmental and Circular Label)

ตอนที่ 3 มาตรการจัดการที่กลางทาง (Midstream)

- กำหนดประเภทบรรจุภัณฑ์และประเภทสถานประกอบการที่ห้ามแจก SUP ฟรี (เช่น ถุงพลาสติกหูหิ้ว หลอด ช้อนส้อมพลาสติก)
- กำหนดประเภทบรรจุภัณฑ์และประเภทสถานประกอบการที่ต้องนำส่งเงินค่าธรรมเนียมการใช้ SUP เข้ากองทุน (เริ่มจากกำหนดให้ห้างค้าปลีก ซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านสะดวกซื้อคิดเงินค่าธรรมเนียมถุงพลาสติกหูหิ้วนำส่งเงินเข้ากองทุนสิ่งแวดล้อมหรือกองทุนส่งเสริม CE)
- ห้ามผู้ประกอบการ HORECA รายใหญ่ (ที่มีสาขา) ใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวสำหรับอาหารและเครื่องดื่มที่บริโภคในร้าน (dine-in) ให้ใช้เฉพาะภาชนะและอุปกรณ์ที่ล้างใช้ซ้ำได้เท่านั้น
- ให้ผู้จัดจำหน่ายรายใหญ่ (ห้างค้าปลีก ซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านสะดวกซื้อ) ต้องจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มในบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ซ้ำได้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 โดยส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์แบบใช้ซ้ำได้และจัดให้มีบริการรีฟิลหรือให้ส่วนลดลูกค้าที่นำภาชนะส่วนตัวมาใส่อาหารและเครื่องดื่มหรือเติมผลิตภัณฑ์ (เช่น โลชั่น น้ำยาล้างจาน เป็นต้น)

- กำหนดให้ผู้ประกอบการ HORECA พัฒนาระบบมัดจำคืนเงินภาชนะ/บรรจุภัณฑ์ที่ล้างใช้ซ้ำได้ (ระหว่างร้านอาหารและผู้บริโภค) ในระยะยาว พิจารณาความจำเป็นในการพัฒนาระบบมัดจำคืนเงินบรรจุภัณฑ์บางประเภทโดยผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่าย
- ออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้พลาสติกชีวภาพ (กำหนดให้ใช้สีและติดฉลากที่ชัดเจน ป้องกันการหลอกลวงด้วยพลาสติก oxo)
- ออกข้อกำหนดการติดฉลาก (บรรจุภัณฑ์ที่เข้าระบบมัดจำคืนเงิน บรรจุภัณฑ์ที่ใช้ซ้ำได้) พิจารณาความจำเป็นในการติดฉลากสื่อสารการคัดแยกไปรีไซเคิล

ตอนที่ 4 มาตรการจัดการที่ปลายทาง (Downstream) (หลังการบริโภค)

- ให้ผู้บริโภคและเจ้าของสถานที่คัดแยกบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วออกจากขยะประเภทอื่นๆ
- ให้อำนาจหน่วยงานออกอนุบัญญัติในการจัดการบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วด้วยหลักการ Extended Producer Responsibility (EPR) โดยให้มีการกำหนดรายละเอียด ดังต่อไปนี้
  - การขึ้นทะเบียนผู้ผลิต / การจัดตั้ง PRO / การจัดทำแผนของผู้ผลิต/PRO / การจัดทำรายงาน
  - บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานกำกับดูแล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้จัดจำหน่าย (รวม digital platform) ผู้เก็บรวบรวม ผู้รีไซเคิลหรือนำบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ ผู้รับบำบัด/กำจัด
  - การคำนวณค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการที่ส่งเสริม eco-design (eco-modulation fee)
  - การพัฒนาระบบรับคืนบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว (Take-back System)
  - กำหนดบทบาทของผู้จัดจำหน่ายในการผลักดันให้ผู้ผลิตมาขึ้นทะเบียน EPR ก่อนวางจำหน่าย (ห้ามบุคคลใดจำหน่ายหรือเผยแพร่โฆษณาเพื่อจำหน่าย เว้นแต่จะเป็นบรรจุภัณฑ์ที่ผ่านการขึ้นทะเบียน หรือห้ามร้านค้าปลีกและแพลตฟอร์มดิจิทัลรับวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนบรรจุภัณฑ์)

หมวด 8 มาตรการสนับสนุนการเงินการคลัง (Incentives)

- การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและการเงิน การเงินสีเขียว (green finance, green bond) การเข้าถึงแหล่งทุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
- กองทุนส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน (อาจรวมอยู่ในกองทุนสิ่งแวดล้อม)
  - การจัดตั้งกองทุน
  - แหล่งรายได้ของกองทุน (รายได้จากการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ เช่น SUP Fee ค่าปรับ)
  - การบริหารและการใช้จ่าย (เน้นสนับสนุน อปท. จัดการขยะอินทรีย์และพัฒนาระบบเก็บขยะแยกประเภท ส่งเสริมเอกชนลงทุน MRF สนับสนุนผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจ CE (5

business models) และภาคประชาสังคมที่ทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับ CE เช่น การกระจายอาหารส่วนเกิน การสร้างเครือข่าย Repair Café สนับสนุนงบประมาณให้ SMEs สำหรับการทดสอบและรับรองผลิตภัณฑ์ที่ทำตามมาตรฐาน Eco-design เป็นต้น)

หมวด 9 การกำกับดูแลและบทลงโทษ

- อำนาจเจ้าพนักงาน
- บทลงโทษทางปกครอง / อาญา / ค่าปรับ ตามมาตราที่กำหนด
- การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง
- ให้อำนาจ อปท.ในการแจ้งหรือติดป้ายเตือนผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติท้องถิ่นในการคัดแยกขยะหรือไม่จ่ายค่าธรรมเนียมเก็บขนและกำจัดขยะ และสามารถงดเว้นการเข้าจัดเก็บขยะจนกว่าจะดำเนินการตามข้อบัญญัติและให้มีโทษปรับพินัย
- หน่วยงานกำกับดูแลยังมีอำนาจในการออกคำสั่งให้ อปท. ที่ไม่ปฏิบัติตาม ต้องดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของกฎหมาย
- บทลงโทษทางการเงิน (ค่าปรับ) หรืองบประมาณ (Financial Penalties) หาก อปท. ใดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดภายในระยะเวลาที่กำหนด
- กำหนดบทลงโทษสำหรับการให้ข้อมูลเท็จหรือทำให้เข้าใจผิดเกี่ยวกับคุณสมบัติด้านสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์

หมวด 10 บทเฉพาะกาล

- การจัดตั้งคณะกรรมการและสำนักงานชั่วคราว
- การจัดทำแผนปฏิบัติการในระยะเริ่มต้น
- การผ่อนผันและการปรับตัวของภาคธุรกิจในระยะเปลี่ยนผ่าน

4.2.1.3 ประเด็นสัมภาษณ์

คณะผู้วิจัยได้จัดทำประเด็นสัมภาษณ์พื้นฐาน จำนวน 10 ข้อ โดยก่อนการสัมภาษณ์ ได้มีการขออนุญาตบันทึกภาพและเสียงเพื่อใช้ในการสรุปประเด็นและได้แจ้งว่าหลังจากที่ทำการสรุปแล้วเสร็จจะส่งกลับไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาอีกครั้งและก่อนเริ่มการสัมภาษณ์เนื้อหา จะมีการสอบถามถึงการดำเนินงานในปัจจุบันของหน่วยงานผู้ให้สัมภาษณ์ว่ามีส่วนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียนหรือไม่มากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ สำหรับบางหน่วยงาน เช่น กรมบัญชีกลาง มีการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนภารกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องนโยบายและแผนเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว เป็นต้น

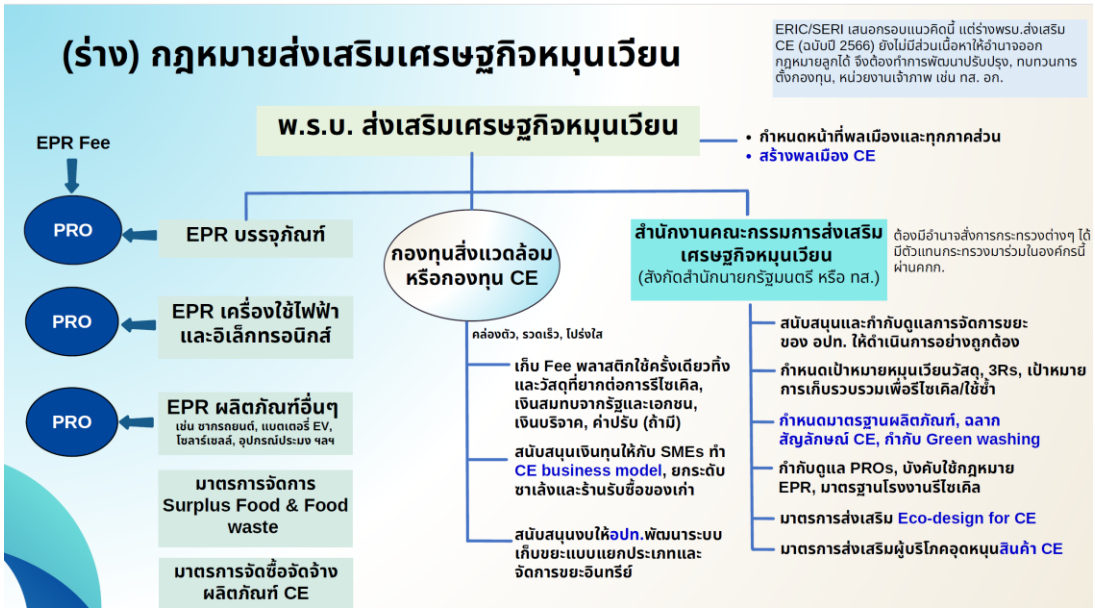
ส่วนที่ 1: ปัญหาปัจจุบันและกรอบแนวคิด

จากสถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม (สิ่งที่ส่งมาด้วย 2.) ท่านคิดว่าควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้อย่างไรทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในเชิงกฎหมาย นโยบายและการดำเนินงาน

1. จากการศึกษาทบทวนนโยบายและกฎหมายในต่างประเทศ ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศอาเซียน เช่น เวียดนาม สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ซึ่งต่างนำหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) และแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE) มาใช้ในการออกกฎหมายเพื่อแก้ปัญหาขยะมูลฝอย โดยใช้แนวคิดการจัดการตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life-cycle approach) ส่วนมาเลเซียอยู่ระหว่างการศึกษายกร่างพ.ร.บ. CE และ EPR เช่นกัน **ท่านคิดว่า ประเทศไทยควรจัดทำกฎหมายแม่บทที่ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนในลักษณะเดียวกันหรือไม่ เพราะเหตุใด**

ส่วนที่ 2: กลไกการขับเคลื่อนและโครงสร้างหน่วยงาน

2. งานศึกษาก่อนหน้านี้ คณะผู้วิจัยได้เสนอให้มีการ**ปฏิรูประบบบริหารจัดการขยะ โดยใช้แนวคิด CE และ EPR** เพื่อแก้ปัญหาขยะที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ที่มีขนาดกลางและขนาดเล็กและมีจำนวนมาก (7,845 แห่ง) นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอให้ปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตและการบริโภคโดยใช้เครื่องมือเชิงนโยบายที่ต้นทางของห่วงโซ่การผลิต เพื่อสร้างตลาด CE **ตามรูปที่ 1 ท่านมีข้อคิดเห็นต่อข้อเสนอนี้อย่างไร**

หมายเหตุ: กลไกเชิงสถาบัน เสนอปรับจาก "สำนักงานคณะกรรมการ" เป็น "กรม" เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

รูปที่ 4-2 แนวคิดร่างพ.ร.บ. ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน

3. คณะผู้วิจัยเสนอให้ **รัฐมนตรี 3 กระทรวงร่วมเป็นรัฐมนตรีรักษาการร่างพ.ร.บ. ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน** ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ท่านเห็นด้วยกับข้อเสนอนี้หรือไม่ (หากไม่เห็นด้วยท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร)

4. แนวคิด CE มีขอบเขตกว้างกว่าการจัดการขยะ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามากที่สุดและสามารถส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรม โมเดลธุรกิจ CE และการสร้างตลาด CE เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในขณะที่การจัดการขยะมูลฝอยที่ของไทยยังคงมุ่งเน้นที่ปลายทาง ขาดหน่วยงานและกลไกกำกับที่มีประสิทธิภาพสำหรับการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดปัญหาสถานกำจัดที่ยังจัดการไม่ถูกต้องกว่าร้อยละ 94 ปัญหาขยะล้นเกาะ การบุกรุกพื้นที่ป่า ฯลฯ ท่านคิดว่า **กลไกเชิงสถาบันที่เหมาะสมที่จะมากำกับดูแลให้ อปท. มีการบริหารจัดการขยะได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งการหมุนเวียนทรัพยากร ควรเป็นหน่วยงานใด อยู่ภายใต้โครงสร้างแบบใด หรือควรตั้งหน่วยงานใหม่ (โดยเป็นการโยกย้ายบุคลากรจากส่วนงานที่เกี่ยวข้อง)**

ข้อเสนอ: กลไกเชิงสถาบัน (อาจอยู่ในร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรม xxxxx พ.ศ. ....
ไม่เพิ่มการจ้างเจ้าหน้าที่ใหม่ แต่เป็นการโยกย้ายเจ้าหน้าที่จากกระทรวง กรมที่เกี่ยวข้อง)

ทางเลือกที่ 1	ทางเลือกที่ 2	ทางเลือกที่ 3	ทางเลือกอื่น
จัดตั้ง "กรมส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากร" ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	**ปรับชื่อและเพิ่มภารกิจของกรมควบคุมมลพิษ เป็น "กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร"**	**จัดตั้ง "กรมส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากร" ภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรม**	**??**

ทุกทางเลือก เสนอให้เป็นองค์กรขับเคลื่อน CE ที่มีการผนวกรวมส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับ CE ได้แก่

- กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ (ดูแลนโยบาย แผน กลไก EPR)
- บางส่วนจากกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- บางส่วนจากศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) (ในส่วนที่ดูแล eco-design มาตรฐาน CE ฐานข้อมูล LCA, MFA, ตัวชี้วัด CE)
- บางส่วนจากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (ดูแลการส่งเสริมเทคโนโลยีรีไซเคิล)
- บางส่วนจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม

บทบาทหน้าที่ขององค์กรขับเคลื่อน CE (เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการนโยบายระดับชาติ)

1. ขับเคลื่อนร่างพรบ.นี้ให้เป็นไปตามเป้าหมาย

2. กำกับดูแลกลไก EPR และเครื่องมือเชิงนโยบายต่างๆ
3. กำกับดูแล PRO และจัดระบบขึ้นทะเบียนผู้ผลิต
4. กำกับดูแลและส่งเสริม อปท. ในการจัดการขยะ (หากอปท.ไม่จัดการให้ดี ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอย่างรุนแรง องค์กรนี้สามารถเข้าไปบริหารจัดการแทนหรือกำกับดูแลได้)
5. ส่งเสริมการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการเก็บรวบรวม คัดแยกและจัดการขยะ
6. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อลดใช้ทรัพยากร ใช้ซ้ำและแปรใช้ใหม่
7. กำหนดมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมโรงงานรีไซเคิลและโรงงานผู้รับบำบัด/กำจัดและกำกับดูแลอย่างเข้มงวด
8. ผลักดันการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว การส่งเสริมตลาดหมุนเวียน การสื่อสารสร้างความตระหนัก

5. คณะผู้วิจัยเสนอให้มี**คณะกรรมการระดับชาติ**เป็นกลไกหลักตามร่างพ.ร.บ.นี้ในการทำหน้าที่กำหนดนโยบาย กำกับทิศทางและกำกับดูแล โดยมีผู้แทนจากกระทรวงที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการ มี**ฝ่ายเลขานุการเป็นหน่วยงานระดับกรม** (เชื่อมโยงกับข้อ 5) ท่านเห็นด้วยกับข้อเสนอนี้หรือไม่ (หากไม่เห็นด้วย ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร)

6. ร่างกฎหมายนี้กำหนดให้ **อปท. ต้องทำแผนจัดการขยะให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดและให้มีการบริหารจัดการขยะตามแผน** หากไม่ดำเนินการหรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ หน่วยงานกลางสามารถเข้ามาจัดการแทนและลดงบประมาณของ อปท. นั้นๆ เพื่อมาชดเชยงบประมาณได้ ในมุมมองของท่าน มาตรการลักษณะนี้เหมาะสมหรือไม่ และหากจะใช้จริง ควรมีวิธีใดเพื่อป้องกันการกระทบสิทธิของ อปท. และช่วยให้ อปท. ทำงานได้มีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 3: มาตรการส่งเสริมตลอดห่วงโซ่การผลิต (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 3.)

สรุปโครงร่าง ร่าง พ.ร.บ.ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศไทย

ทางเลือกชื่อร่างพ.ร.บ.

4) **(ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ....**
5) **(ร่าง) พระราชบัญญัติการบริหารจัดการขยะและทรัพยากรอย่างยั่งยืน พ.ศ. ....**
6) **(ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนและจัดการขยะอย่างยั่งยืน พ.ศ. ....**

หลักการและเหตุผล

หมวด 1 บททั่วไป

- **มาตรา 1** ชื่อพระราชบัญญัติ
- **มาตรา 2** การบังคับใช้
- **มาตรา 3** คำนิยาม
- **เสนอรัฐมนตรี 3 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้**

หมวด 2 คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ

หมวด 3 การจัดทำแผนระดับชาติ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ฐานข้อมูล

หมวด 4 เครื่องมือ/มาตรการแบบ cross-cutting (ใช้ได้กับทุกผลิตภัณฑ์ ครอบคลุมขั้นการผลิต การบริโภค การจัดการขยะ)

หมวด 5 การจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

หมวด 6 การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืน (priority sustainable product) (ตลอดวงจรชีวิต สำหรับกลุ่มผลิตภัณฑ์ durable)

ตอนที่ 1 กำหนดประเภทผลิตภัณฑ์สำคัญ (priority product list)

ตอนที่ 2 มาตรการจัดการที่ต้นทาง

ตอนที่ 3 มาตรการจัดการที่กลางทาง

ตอนที่ 4 มาตรการจัดการที่ปลายทาง (หลังการบริโภค)

หมวด 7 บรรจุภัณฑ์และพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (กลุ่มอายุการใช้งานสั้น ใช้ครั้งเดียว ใช้หลักการ repair refurbish remanufacturing ไม่ได้)

ตอนที่ 1 กำหนดประเภทบรรจุภัณฑ์สำคัญ (priority packaging & SUP list)

ตอนที่ 2 มาตรการจัดการที่ต้นทาง

ตอนที่ 3 มาตรการจัดการที่กลางทาง

ตอนที่ 4 มาตรการจัดการที่ปลายทาง (หลังการบริโภค)

หมวด 8 มาตรการสนับสนุนการเงินการคลัง

- การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและการเงิน การเงินสีเขียว (green finance, green bond) การเข้าถึงแหล่งทุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
- กองทุนส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน (อาจรวมอยู่ในกองทุนสิ่งแวดล้อม)

หมวด 9 การกำกับดูแลและบทลงโทษ

หมวด 10 บทเฉพาะกาล

- การจัดตั้งคณะกรรมการและสำนักงานชั่วคราว
- การจัดทำแผนปฏิบัติการในระยะเริ่มต้น
- การผ่อนผันและการปรับตัวของภาคธุรกิจในระยะเปลี่ยนผ่าน

7. **ร่างกฎหมายเสนอให้มีมาตรการทางกฎหมายที่ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนตลอดห่วงโซ่ชีวิตของผลิตภัณฑ์** ได้แก่ การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ซ่อมแซมและนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (eco-design), ระบบฉลากสิ่งแวดล้อม, การจำกัดการทำลายสินค้าที่ขายไม่หมด และการจัดทำ Digital Product Passport (DPP) ท่านเห็นว่า มาตรการเหล่านี้จะสามารถนำมาใช้ได้จริงในบริบทของประเทศไทยหรือไม่ และควรมีมาตรการเสริมใดเพิ่มเติมเพื่อให้ภาคธุรกิจสามารถปรับตัวได้อย่างเป็นรูปธรรม

8. **ร่างกฎหมายเสนอการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์** เช่น Green Public Procurement (GPP), green finance และกลไกค่าธรรมเนียมจาก SUP (single-use plastics) เพื่อส่งเสริมตลาดผลิตภัณฑ์หมุนเวียน ท่านคิดว่าการนำมาตรการเหล่านี้มาใช้ควบคู่กับการบังคับใช้ทางกฎหมายจะช่วยสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างได้หรือไม่ และควรมีการออกแบบกลไกสนับสนุนหรือจูงใจเพิ่มเติมในลักษณะใด

9. **กองทุนส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน**ตามร่างกฎหมายนี้มีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ธุรกิจ CE และภาคประชาสังคม เช่น โครงการ repair café หรือการกระจายอาหารส่วนเกิน ท่านเห็นว่าควรจัดตั้งกองทุนแยกจากกองทุนสิ่งแวดล้อมเดิม หรือสามารถบริหารร่วมกันได้ภายใต้โครงสร้างเดิมโดยไม่เพิ่มภาระซ้ำซ้อน และควรมีหลักเกณฑ์อย่างไรเพื่อให้การจัดสรรเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

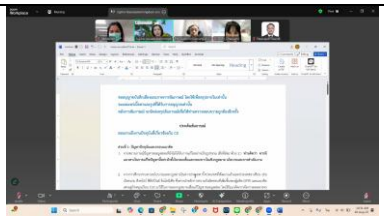
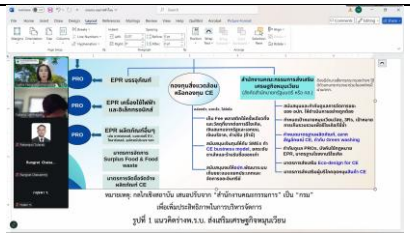
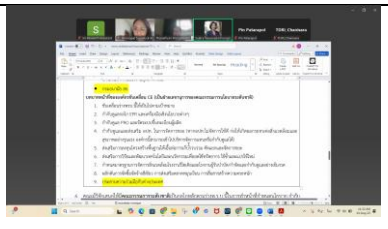
10. ในภาพรวม ท่านเห็นด้วยกับโครงสร้างของร่าง พ.ร.บ.ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน หรือไม่ อย่างไร หรือเห็นว่ามี จุดแข็ง จุดอ่อนหรือประเด็นใดควรปรับปรุงเพิ่มเติมหรือไม่

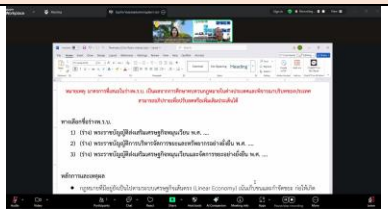
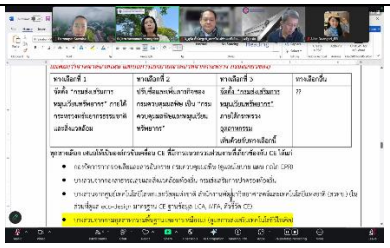
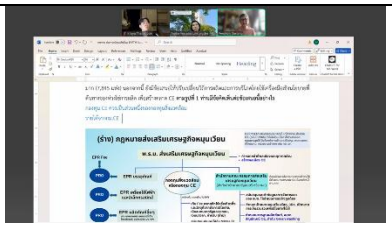
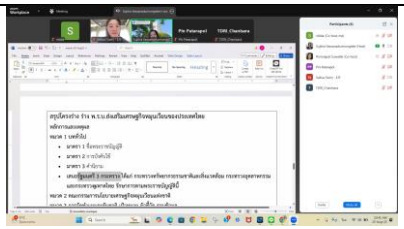
4.3 การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกรายชื่อหน่วยงาน/องค์กรที่จะเป็นตัวแทนภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่มีการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนหรือการบริหารจัดการขยะจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม รวมทั้งสิ้น 17 หน่วยงาน สรุปรายชื่อได้ดังตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ให้สัมภาษณ์การพัฒนาร่างกฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน

ลำดับที่	ชื่อหน่วยงาน	ผู้ให้สัมภาษณ์	วันที่สัมภาษณ์และรูปแบบ/สถานที่	ภาพประกอบ
1	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	หนังสือตอบกลับจากสผ.	วันที่ 26 กันยายน 2568 ส่งเอกสารกลับ	
2	กรมควบคุมมลพิษ	คุณกัญชลี นาวิกภูมิ (รองอธิบดี) และคณะ	วันที่ 29 สิงหาคม 2568 เวลา 10.00-11.00 น. ณ กรม ควบคุมมลพิษ	
3	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	ดร.นงนุช พูลสวัสดิ์	วันที่ 19 สิงหาคม 2568 เวลา 13.00-16.00 น. (ออนไลน์ผ่าน zoom)	
4	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	คุณชานนท์ วงษ์พจนี ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น	วันที่ 8 สิงหาคม 2568 เวลา 13.30 - 14.30 น. ณ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	

ลำดับที่	ชื่อหน่วยงาน	ผู้ให้สัมภาษณ์	วันที่สัมภาษณ์และรูปแบบ/สถานที่	ภาพประกอบ
5	กรมบัญชีกลาง	คุณแพตริเซีย มงคลวนิช อธิบดีกรมบัญชีกลาง	วันที่ 29 กันยายน 2568 เวลา 11.00-12.00 น. (ออนไลน์ผ่าน zoom)	
6	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ	ดร. นุจรินทร์ รามัญกุล ผู้เชี่ยวชาญวิจัย	วันที่ 18 สิงหาคม 2568 เวลา 10.30 - 11.30 น. (ออนไลน์ผ่าน zoom)	
7	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	คุณนภดล ศิวะบุตร รองประธานสถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม	วันที่ 29 สิงหาคม 2568 เวลา 14.00-16.00 น. ณ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	
8	หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	คุณยุทธนา เจียมตระการ ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนและสิ่งแวดล้อม หอการค้าไทย	วันที่ 19 กันยายน 2568 เวลา 10.00 - 11.00 น. (ออนไลน์ผ่าน zoom)	
9	สมาคมโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย (UNGCNT)	ดร.ธันยพร กริชติทายาวุธ ผู้อำนวยการสมาคม	วันที่ 20 สิงหาคม 2568 เวลา 11:00 – 12:00 น. (ออนไลน์ผ่าน zoom)	
10	กลุ่มอุตสาหกรรมการจัดการเพื่อสิ่งแวดล้อม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	คุณธนาธร ตรงสิทธิวิทู ประธานกลุ่มอุตสาหกรรม	วันที่ 14 สิงหาคม 2568 เวลา 11:00-12:00 น. (ออนไลน์ผ่าน zoom)	

ลำดับที่	ชื่อหน่วยงาน	ผู้ให้สัมภาษณ์	วันที่สัมภาษณ์และรูปแบบ/สถานที่	ภาพประกอบ
11	สถาบันพลาสติก	คุณคงศักดิ์ ดอกบัว ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันพลาสติก	วันที่ 1 กันยายน 2568 เวลา 10.30 - 11.30 น. (ออนไลน์ผ่าน zoom)	
12	สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	คุณณรัฐ รุจิรัตน์ ผู้อำนวยการสถาบัน และคุณสุรัส ตั้งไพฑูรย์ ผู้อำนวยฝ่ายพัฒนาอุตสาหกรรม	วันที่ 8 กันยายน 2568 เวลา 9.00 - 10.30 น. (ออนไลน์ผ่าน zoom)	
13	มูลนิธิบูรณะนิเวศ (EARTH)	คุณเพ็ญโฉม แซ่ตั้ง ผู้อำนวยการมูลนิธิบูรณะนิเวศ	วันที่ 28 สิงหาคม 2568 เวลา 10.00 - 11.00 น. (ออนไลน์ผ่าน zoom)	
14	มูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice Foundation: EJF)	คุณศลิษา ไตรพิพิธสิริวัฒน์	วันที่ 25 สิงหาคม 2568 เวลา 10.00 - 11.00 น. (ออนไลน์ผ่าน zoom)	
15	ชุมชนส่งเสริมวัฒนธรรมการซ่อม (Repair Community Thailand: RCTH)	คุณภาคภูมิ โกเมศโสภา	วันที่ 21 สิงหาคม 2568 เวลา 13.45-15.00 น. (ออนไลน์ผ่าน zoom)	
16	บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)	คุณณพล ก่อก้องวิศรุต (ผู้จัดการทั่วไป ฝ่าย Ecosystems) และ คุณจริญญา ศรีประยูร (ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไป ส่วน Circular Products)	วันที่ 14 ตุลาคม 2568 เวลา 13.00 – 15:00 น. ณ โฮมโปร สำนักงานใหญ่	

ลำดับที่	ชื่อหน่วยงาน	ผู้ให้สัมภาษณ์	วันที่สัมภาษณ์และรูปแบบ/สถานที่	ภาพประกอบ
17	กรมโรงงานอุตสาหกรรม	หนังสือตอบกลับจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม	วันที่ 11 พฤศจิกายน 2568 ส่งเอกสารกลับ	

4.4 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

คณะผู้วิจัยได้ทำการสรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยรายละเอียดสรุปการสัมภาษณ์นำเสนอในเล่มภาคผนวก ส่วนในบทนี้นำเสนอตารางสรุปผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตามภาคส่วน 3 กลุ่มได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4-2 สรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนากฎหมาย CE และกลไกเชิงสถาบันที่เหมาะสมกับประเทศไทย (หน่วยงานราชการ)

ประเด็น	สำนักงานนโยบายแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมควบคุมมลพิษ	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรมบัญชีกลาง	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
1.แนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในระยะสั้นและระยะยาว	ระยะสั้น บังคับใช้กฎหมาย–นโยบายเดิมเพิ่มประสิทธิภาพเก็บแยกขยะและโครงการนำร่อง ระยะยาว ออกกฎหมายแม่บท EPR พัฒนา CE เชื่อม SDGs โครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี และนวัตกรรม	ยึดแผนแม่บทด้านการจัดการขยะที่มีอยู่แล้ว ให้ความสำคัญการจัดการตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง เน้นการป้องกันและลดการเกิดขยะเป็นหลัก ผลักดันร่าง พ.ร.บ.บรรจุภัณฑ์และร่าง พ.ร.บ. WEEE	1) เสนอให้บังคับคัดแยกขยะที่ต้นทาง โดยเฉพาะขยะก่อสร้างที่ยังไม่มีกฎหมายบังคับ 2) ใช้มาตรการ PAYT (Pay As You Throw) คนไม่คัดแยกต้องเสียค่าธรรมเนียมสูงกว่า 3) สนับสนุน GPP (จัดซื้อสีเขียว) และสร้างตลาดรองรับผลิตภัณฑ์หมุนเวียน	ควรกำหนดการอยู่ในคลัสเตอร์ของ อปท. อย่างน้อย 3–5 ปี เพื่อสร้างความเชื่อมั่นการลงทุนและรองรับการถ่ายโอนกิจการ WTE สู่ อปท.	-เริ่มจากภาครัฐให้มีนโยบาย “การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐอย่างยั่งยืน (Green Procurement)” -ปลูกฝังเยาวชนวินัยการจัดการขยะ	เริ่มที่การปรับตั้งแต่ต้นทาง เช่นการออกแบบผลิตภัณฑ์	เน้นใน 3 มิติ ได้แก่ กฎหมาย นโยบาย และการดำเนินงาน
2.ประเทศไทยควรจัดทำกฎหมายแม่บทที่ส่งเสริม CE หรือไม่ อย่างไร	**ควรมีกฎหมาย CE** เห็นด้วยกับหลักการและเหตุผลของการมีกฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน	**ควรมีกฎหมาย CE** พ.ร.บ. CE ควรครอบคลุมขยะทุกประเภท ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง รวมถึงสามารถทดแทนกฎหมายที่มีอยู่ได้ โดยยึดหลักการจากร่าง	**ควรมีกฎหมาย CE** 1) ควรมีกฎหมาย CE ชัดเจน เพื่อกำหนดกิจกรรม/วิธีรายงาน/การปฏิบัติ ไม่เช่นนั้นเอกชน “เข้าเกียร์ว่าง” ไม่กล้าปรับตัว	**ไม่ได้ตอบอย่างชัดเจน** เสนอให้มีกลไกที่ชัดเจน บุคลากรเพียงพอ และการสร้างความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติ ควรเปิดรับฟังความคิดเห็นประชาชนเพื่อให้กฎหมายสอดคล้องกับการปฏิบัติจริง	**ไม่เห็นด้วยกับการออกกฎหมายใหม่** เนื่องจากกฎหมายในประเทศไทยค่อนข้างมาก แต่ใช้งานจริงยาก จึงอยากให้เป็นการปรับปรุงกฎหมายเดิมให้ดีขึ้น	**ควรมีกฎหมาย CE** โดยให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลัก กำกับตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง เพื่อขับเคลื่อนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน	**ควรมีกฎหมายแม่บทว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียน** ที่รวมเอาหลัก EPR แนวคิด CE และ LCA

ประเด็น	สำนักงานนโยบายแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมควบคุมมลพิษ	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรมบัญชีกลาง	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
		พ.ร.บ.บรรจุภัณฑ์และร่าง พ.ร.บ. WEEE	2) ปัจจุบันเอกชนไม่เปิดเผยข้อมูลเพราะไม่ถูกบังคับ 3) การมี “circular mark” ยังไม่ชัดเจนและไม่สำคัญในมุมผู้ประกอบการ				
3.ข้อคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะ โดยใช้ CE และ EPR	กฎหมายแม่บท CE เป็นเครื่องมือกำหนดทิศทาง ลดความซ้ำซ้อน ดึงดูดการลงทุน หนุน EPR เชื่อมพันธกรณีสากล และเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจ แต่ต้องออกแบบชัดเจน เพื่อเลี่ยงซ้อนทับกฎหมายเดิมและรองรับการบังคับใช้จริง	พ.ร.บ. CE เน้น Used Product แต่ยังต้องพึ่ง พ.ร.บ.รักษาความสะอาดฯ ซึ่งมีจุดอ่อนเรื่องการกำกับดูแล อปท.	เห็นด้วยกับ CE + EPR แต่เสนอให้ยกระดับ “สำนักงานคณะกรรมการ” เป็น “กรม” เพื่อให้มีประสิทธิภาพจริง	ควรกำหนดบทบาทหน่วยงานเฉพาะให้ชัด โดยไม่ก้าวก่ายภารกิจของหน่วยงานอื่น แต่ทำหน้าที่สนับสนุนทั้งบุคลากร และงบประมาณและบูรณาการร่วมกัน	เห็นด้วยกับหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน แต่ไม่เห็นด้วยกับกฎหมายใหม่ ควรใช้กลไกที่มีอยู่และแก้ไขกฎหมายเดิม	สร้างระบบที่ส่งเสริมให้มีการหมุนเวียนวัสดุอย่างแท้จริง โดยใช้ตัวชี้วัด “ปริมาณการใช้วัสดุต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)”	- เปลี่ยนแนวคิดจาก “การจัดการของเสีย” เป็น “การจัดการทรัพยากร” - ใช้หลักการ EPR เพื่อสร้าง “ความรับผิดชอบแบบวงจรชีวิต” ให้กับผู้ผลิต - ปรับโครงสร้างการกำกับดูแลให้โปร่งใส - การใช้ระบบ LCA และ Eco-Design - การสร้างแรงจูงใจ
4.ข้อคิดเห็นต่อข้อเสนอให้	ไม่ออกความเห็น	**ไม่เห็นด้วย**	**เห็นด้วยในหลักการ** แต่เสนอให้ เพิ่มกระทรวง	**ไม่เห็นด้วย**	**ไม่เห็นด้วย**	**ไม่เห็นด้วย**	**เห็นด้วย** เนื่องจาก

ประเด็น	สำนักงานนโยบายแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมควบคุมมลพิษ	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรมบัญชีกลาง	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
รัฐมนตรี 3 กระทรวง (ทส. อก. มท.) ร่วมเป็นรัฐมนตรีรักษาการร่าง พ.ร.บ. CE		มีความยุ่งยากในทางปฏิบัติ ควรมีหน่วยงานกลางเพียงแห่งเดียวและมีรัฐมนตรีที่เป็นผู้บังคับบัญชา มีอำนาจเบ็ดเสร็จและครอบคลุมการจัดการ Used Product ตลอดห่วงโซ่	อว.เพราะมีศักยภาพด้านวิชาการและข้อมูลเคยทำ BCG แผนมาก่อน	ควรให้กระทรวงมหาดไทยมุ่งเน้นการพัฒนาการดำเนินงานที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการจัดทำและขับเคลื่อน “แผนจังหวัดสะอาด” ที่มีอยู่แล้ว	ไม่ควรกำหนดสามกระทรวงในลักษณะนี้ เนื่องจากจะมีปัญหาในทางปฏิบัติ ควรมีการกำหนดนโยบายจากส่วนกลางชัดเจน	กระทรวงอุตสาหกรรมควรเป็นหน่วยหลัก โดยมอบ สศอ. ดูแลนโยบายและส่งเสริม และให้ กรอ. รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมาย CE	1. เศรษฐกิจหมุนเวียน (CE) เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายมิติ 2. แต่ละกระทรวงมีบทบาทสำคัญต่างกัน จึงต้องร่วมกันกำหนดทิศทาง 3. การมีรัฐมนตรีร่วมรักษาการช่วยสร้างความชัดเจนและมีเอกภาพทางนโยบาย
5. ข้อคิดเห็นต่อองค์กรเฉพาะขับเคลื่อน CE (3 ทางเลือก)	ไม่ออกความเห็น	**ทางเลือกที่ 2** ปรับชื่อและเพิ่มภารกิจของกรมควบคุมมลพิษเป็น “กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร” (แต่ยังไม่มีการพิจารณาคำต่อท้ายว่าควรเป็น “...การหมุนเวียนทรัพยากร” หรือไม่) เป็นการยกระดับกรมควบคุมมลพิษให้มี	เสนอหลายทางเลือก 1) กระทรวงอุตสาหกรรม (เหมาะควบคุมการผลิต) 2) กระทรวงพาณิชย์ 3) ปฏิรูปสภาพัฒน์ฯ (สศช.) ให้เป็นกลไกนโยบาย CE	**ทางเลือกอื่น คือ** ปรับชื่อและเพิ่มภารกิจของกองสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น เป็น “กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร” สังกัดกระทรวงมหาดไทย	**ทางเลือกที่ 2** ปรับชื่อและเพิ่มภารกิจของกรมควบคุมมลพิษ เป็น “กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร”	**ทางเลือกที่ 3** กระทรวงอุตสาหกรรมควรเป็นหน่วยหลัก โดยมอบ สศอ. ดูแลนโยบายและส่งเสริม และให้ กรอ. รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมาย CE แต่ไม่จำเป็นต้องรวมทุกหน่วยงาน พิจารณาอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน	- จัดตั้ง “สำนักงานกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ” หรือ “สำนักเลขานุการกองทุน” ที่เป็นหน่วยงานเฉพาะ - มีคณะกรรมการกองทุนที่ประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม

ประเด็น	สำนักงานนโยบายแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมควบคุมมลพิษ	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรมบัญชีกลาง	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
		อำนาจมากขึ้น ขยายบทบาทภารกิจของหน่วยงาน					
6. ข้อคิดเห็นต่อโครงสร้างบทบาทหน้าที่องค์กรเฉพาะขับเคลื่อน CE	ไม่ออกความเห็น	การจัดตั้งหน่วยงานใหม่ทำได้ยาก หากจะทำต้องมีต้นสังกัดชัดเจน และรัฐมนตรีผู้กำกับเพียงรายเดียว เพื่อกำหนดนโยบายและออกกฎระเบียบที่บังคับใช้ได้จริง และหน่วยงานควรอยู่ภายใต้โครงสร้างของกรมหรือกระทรวง เพื่อให้อำนาจสั่งการมีประสิทธิภาพ	เสนอให้ปฏิรูปสภาพัฒน์ฯ เป็นกลไกหลักด้าน CE แทนการตั้งคณะกรรมการใหม่ เพื่อบูรณาการเชิงนโยบาย ลดซ้ำซ้อน	เพิ่มบุคลากร งบประมาณ และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนให้กับกองสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น ในการดำเนินการ	เห็นด้วยกับหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE) แต่ไม่เห็นด้วยกับกฎหมายใหม่ ควรใช้กลไกที่มีอยู่และแก้ไขกฎหมายเดิม	ควรมอบบทบาทหลักด้าน CE ให้กระทรวงอุตสาหกรรม	- มีระบบติดตามผลแบบดิจิทัลที่เปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ - สร้างกลไกรับฟังปัญหา ข้อเสนอแนะจากผู้รับทุนอย่างสม่ำเสมอ
7.ข้อคิดเห็นต่อคณะกรรมการระดับชาติเป็นกลไกหลักตามร่างพ.ร.บ.ฝ่ายเลขานุการเป็น	ไม่ออกความเห็น	เห็นด้วย	เห็นว่าหากจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติจริง ควรพิจารณาใช้ “สภาพัฒน์ฯ (สศช.)” เป็นกลไกหลัก มากกว่าการตั้งคณะกรรมการใหม่	จัดตั้งเป็น กรมเฉพาะขึ้นตรงต่อกระทรวงมหาดไทย	ควรพิจารณาแยกรายประเด็นว่าอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใด และควรแก้ไขหรือปรับปรุงในแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแทน	เห็นด้วย แต่ให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหลัก สศอ. ดูแลนโยบาย กรอ. บังคับใช้ และคัดเลือกเฉพาะหน่วยงานที่มีอำนาจจริง	**เห็นด้วย** เรื่องจาก 1. เศรษฐกิจหมุนเวียน (CE) เป็นนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหลายกระทรวง ครอบคลุมมิติทั้งระบบ

ประเด็น	สำนักงานนโยบายแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมควบคุมมลพิษ	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรมบัญชีกลาง	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
หน่วยงานระดับกรม			เพื่อให้การบูรณาการเชิงนโยบายเป็นเอกภาพและลดความซ้ำซ้อน				2. สร้างกลไกหลักที่มีอำนาจหน้าที่ชัดเจน 3. การมีผู้แทนกระทรวงต่าง ๆ ร่วมเป็นกรรมการ 4. การกำหนดให้ “ฝ่ายเลขานุการเป็นหน่วยงานระดับกรม” ช่วยเพิ่มความคล่องตัว
8.แนวทางการกำกับดูแล อปท. ให้จัดการขยะได้ดีขึ้น	ไม่ออกความเห็น	จัดตั้งหน่วยงานกลางที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จด้านงบประมาณ กำหนดหลักเกณฑ์ ให้คุณให้โทษกับ อปท. และเสนอให้ปรับกลไกการจัดสรรงบประมาณของ อปท. และเปิดให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแทน โดย อปท. ทำหน้าที่กำกับตามมาตรฐานกฎหมาย	เห็นด้วยกับการให้อำนาจแทรกแซง/ลดงบประมาณ อปท. ที่ไม่ทำตามแผน แต่ควรใช้แค่ “ระยะเปลี่ยนผ่าน” ชั่วคราว	ดำเนินการตามแผนจังหวัดสะอาดภายในกรอบเวลาที่กำหนด	ควรกำหนดหน้าที่ให้ชัดเจนแต่ละหน่วยงานทำงานประสานกัน ไม่ต่างคนต่างทำ	ควรกำหนดให้มี แผนจัดการขยะในระดับจังหวัด เพื่อเป็นกรอบบูรณาการและแนวทางปฏิบัติร่วมกัน	มาตรการบังคับใช้และการแทรกแซง อปท. ตามร่างกฎหมายมีความเหมาะสมในหลักการ แต่จำเป็นต้องมี “กลไกคุ้มครอง” และ “หลักประกันด้านธรรมาภิบาล” ควบคู่กัน

ประเด็น	สำนักงานนโยบายแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมควบคุมมลพิษ	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรมบัญชีกลาง	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
9.ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุน (ควรมีกองทุน CE เฉพาะหรือควรร่วมในกองทุนสิ่งแวดล้อม)	**ควรใช้กองทุนที่มีอยู่** เนื่องจากกระทรวงการคลังมีนโยบายไม่สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนใหม่	**ควรใช้กองทุนที่มีอยู่**	**กองทุน CE** ที่มีกลไกการเงิน เช่น BOI สนับสนุนการลงทุนอุตสาหกรรม CE (รีไซเคิลขั้นสูง, วัสดุทดแทน, บริการซ่อม/รีฟิล)	**กองทุน CE** ที่มาสนับสนุนท้องถิ่น เพื่อให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ	**ควรใช้กองทุนที่มีอยู่**	**กองทุน CE** ที่สนับสนุน SME รวมถึง Start-up	**กองทุน CE** ควรใช้โครงสร้างการบริหารที่คล่องตัว ไม่ซ้ำซ้อน
10. ชื่อร่าง พ.ร.บ.	พระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ.....	พระราชบัญญัติการบริหารจัดการขยะและทรัพยากรอย่างยั่งยืน พ.ศ.	พระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ... ไม่ควรใช้คำว่า “ขยะ” เพราะสื่อถึงการจัดการปลายทาง ไม่ตรงกับ CE	ไม่ให้ความเห็น	ไม่เห็นด้วยกับการออกกฎหมายใหม่	ไม่ให้ความเห็น	พ.ร.บ. ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน
11.ประเด็นที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติมในร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้	กฎหมาย CE ต้องชัดเจนเรื่องประเภทขยะครอบคลุม ไม่ซ้ำซ้อน ปิดช่องโหว่ และคำนึงถึงผลกระทบธุรกิจโครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่พร้อม ความสามารถ SMEs พฤติกรรมสังคม พร้อมกำหนดช่วง	- โครงสร้างควรจัดเรียงหมวดใหม่ตามความสำคัญ - หมวด 3: ตัด Industrial Symbiosis เพราะเป็นบทบาทของกระทรวงอุตสาหกรรม - หมวด 5: ไม่จำเป็นต้องใส่ แต่ควร	ขยายขอบเขตให้ครอบคลุมวัสดุก่อสร้าง (priority product) - กำหนด mono-material design, green building codes - ปรับ circular mark ให้ชัดเจน ไม่ greenwashing	- หมวด 1: กำหนดบทบาทกระทรวงชัดเจน เสนอกรมการปกครองขึ้นทะเบียนซาเล้ง - หมวด 4 (PAYT): เก็บค่าธรรมเนียมเต็มจำนวนแทนการ “ไม่เก็บขยะ”	สนับสนุนหลักการ CE ดูกฎหมายเดิมที่เกี่ยวข้องแล้วทำให้ดีขึ้น	- หมวด 3: กำหนดตัวชี้วัดสากล พัฒนา Green Jobs และยกระดับ WEEE - หมวด 4: ปรับเกณฑ์ประมูล เสริมบทบาทพาณิชย์ดูแล green claims/คาร์บอนเครดิต	1. ควรลดความซ้ำซ้อนกับกฎหมายเดิม 2. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ควรมีความชัดเจนมากขึ้น 3. บทบัญญัติเกี่ยวกับภาคเอกชนและธุรกิจยังค่อนข้างกว้าง

ประเด็น	สำนักงานนโยบายแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมควบคุมมลพิษ	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรมบัญชีกลาง	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
	เปลี่ยนผ่านเพื่อการปรับตัว	หารือเชิงนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - หมวด 8: เปลี่ยนชื่อเป็น “เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์” - หมวด 9: กำหนดอำนาจผู้บังคับใช้ชัดเจน เช่น ปิดบ่อขยะที่ผิดกฎหมาย	- ปรับข้อมูล material flow ให้เชื่อมโยง SDGs 12.2, 12.5	- (แผนจังหวัด): จัดทำแผนจังหวัดเชื่อมคลัสเตอร์–แผนจังหวัดสะอาด ปรับตามพื้นที่ - ข้อเสนออื่น: ระบุบทบาท มท.–PRO และกำหนดเรื่องเงินบริจาค/รายได้ อปท. ให้ชัดเจน		- หมวด 6: ส่งเสริม Right to Repair, refurbish และซัพพลายเชนหมุนเวียน - หมวด 7: เน้นผู้บรรจุห้ามใช้บรรจุภัณฑ์ไม่เหมาะสม/ซ้อนเกินจำเป็น - หมวด 8: ผลักดัน CE เกิน CSR เชื่อม value chain และส่งเสริม green supply chain	

ตารางที่ 4-3 สรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนากฎหมาย CE และกลไกเชิงสถาบันที่เหมาะสมกับประเทศไทย (ภาคเอกชน)

ประเด็น	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	หอการค้าไทยฯ	สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย	กลุ่มการจัดการสิ่งแวดล้อม สอท.	สถาบันพลาสติก	สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
1.แนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในระยะสั้นและระยะยาว	ภาครัฐควรจัดตั้งกลไกการบริหารแบบเอกภาพ (Single-command) เพื่อลดความซ้ำซ้อนและความขัดแย้งระหว่างหน่วยงาน	เน้นการเปลี่ยนผ่านจาก Linear economy ไปสู่ Circular economy โดยอาศัยความร่วมมือ/การบูรณาการจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และโดยเฉพาะผู้บริโภคที่ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะ	- ระยะสั้น เน้นการเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค ลดการเกิดขยะตั้งแต่ต้นทาง - ระยะกลาง ส่งเสริม collective action - ระยะยาว ออกกฎหมายห้ามพลาสติกที่รีไซเคิลไม่ได้, กำหนด eco-design เพื่อแก้ที่ต้นตอ	- ระยะสั้น: กำหนดกฎระเบียบการแยกขยะรายวัน, ส่งเสริม 3Rs, workshop ด้าน eco-design, เพิ่มแรงจูงใจให้ประชาชนแยกขยะ - ระยะยาว: ออกกฎหมาย EPR ใช้ระบบ PRO พัฒนาความร่วมมือรัฐ–เอกชน, ปลูกฝังจิตสำนึกตั้งแต่เยาวชน	- ระยะสั้น ควรเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน กฎหมาย และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค - ระยะยาว ควรใช้ CE เป็นกรอบหลักในการจัดการขยะ	- ระยะสั้น ใช้มาตรการสมัครใจ, ปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่ให้เชื่อมโยงกัน, สร้างการตระหนักและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน - ระยะยาว ออกกฎหมายบังคับ จริงจัง, ใช้โมเดลญี่ปุ่นเป็นต้นแบบ กำหนดค่าธรรมเนียมการจัดการขยะ	- ระยะสั้น สนับสนุนการแยกขยะ - ระยะยาว พัฒนาระบบ คืนสินค้าเก่า/ Take-back Program
2.ประเทศไทยควรจัดทำกฎหมายแม่บทที่ส่งเสริม CE หรือไม่ อย่างไร	**ควรมีกฎหมาย CE** บูรณาการ CE กับกฎหมาย EPR เพื่อสร้างระบบจัดการขยะที่ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ	**ควรมีกฎหมาย CE** ที่ยืดหยุ่น กำหนดเป้าหมายระยะยาว แนวทางเปลี่ยนผ่าน และรองรับการออกกฎหมายลูกกับกองทุนต่อไป	**ควรมีกฎหมาย CE** ควรมีกลไกเชิงสถาบัน โดยให้อปท. และกระทรวงมหาดไทยเป็น “หัวหน้าห้อง”	**ควรมีกฎหมาย CE** จำเป็นต้องมีกฎหมายแม่บท CE เพื่อลดการใช้วัตถุดิบใหม่ กำหนดสัดส่วน recycled content และอุด	**ควรมีกฎหมาย CE** เป็นกรอบหลัก และออกกฎหมายลูกเฉพาะเรื่อง เช่น บรรจุภัณฑ์ WEEE หรือ ELV ในรูปกฎหมายลำดับรอง	**ควรมีกฎหมาย CE** เพราะกฎหมายปัจจุบันไม่เพียงพอและไม่แยกประเภทขยะชัดเจน (ชุมชน อุตสาหกรรม e-waste)	**ควรมีกฎหมาย CE** เพื่อกำหนดกติกาและความรับผิดชอบร่วมของทุกภาคส่วน ส่งเสริมการออกแบบ การรับคืน และการรีไซเคิลผลิตภัณฑ์

ประเด็น	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	หอการค้าไทยฯ	สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย	กลุ่มการจัดการสิ่งแวดล้อม สอท.	สถาบันพลาสติก	สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
			กำหนดมาตรการและคู่มือชัดเจน	ช่องว่างกฎหมายปัจจุบัน			
3.ข้อคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะ โดยใช้ CE และ EPR	เห็นด้วยในหลักการโดย CE เป็นกรอบสำคัญและ EPR เป็นเครื่องมือหลัก ควรมีกองทุนเฉพาะและการปฏิรูประบบกำกับดูแลเพื่อขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ	จำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างด้านต้นทุนของสินค้า CE กับสินค้า virgin หากไม่มีมาตรการสนับสนุน ภาระจะตกกับผู้บริโภคและอาจกระทบการยอมรับ จึง**ควรมีมาตรการกองทุน CE** การจัดซื้อจัดจ้าง และการสนับสนุน SMEs เพื่อลด cost gap ควบคู่กับมาตรการด้านพฤติกรรมผู้บริโภค	-เห็นด้วยกับ CE และ EPR แต่ประชาชนยังไม่เข้าใจเพียงพอ ต้องให้ความรู้–สร้างแรงกดดันสังคม -กังวล greenwashing หากไม่มีมาตรฐานโปร่งใส	เห็นด้วยกับ CE และ EPR ในการปฏิรูประบบ เสนอจัดตั้งองค์กรอิสระไม่อยู่ภายใต้กระทรวงใด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดความซ้ำซ้อน	พิจารณาทางเลือกในการออกแบบกลไกทางการเงินใหม่ อาจเปลี่ยนไปใช้รูปแบบอื่นที่สามารถนำเงินมาใช้ได้ง่ายและมีประสิทธิผลมากขึ้น เช่น การจัดตั้งองค์กรมหาชนหรือสถาบันเฉพาะกิจ	-เห็นด้วยกับการใช้ CE และ EPR ปฏิรูประบบ แต่มีข้อห่วงใยเรื่อง “กองทุน” อาจถูกมองว่าเป็นเครื่องมือทางการเมือง -คณะกรรมการควรอยู่ระดับกระทรวงมากกว่าการไปตั้งในสำนักนายกฯ	- เห็นด้วยโดยเริ่มจากระบบสมัครใจควบคู่กับสิ่งจูงใจ - ให้ผู้ประกอบการรายใหญ่เข้าสู่ระบบก่อนและขยายไปช่วยผู้ประกอบการรายเล็ก
4.ข้อคิดเห็นต่อข้อเสนอให้รัฐมนตรี 3 กระทรวง (ทส. อก. มท.) ร่วมเป็นรัฐมนตรี	**ไม่เห็นด้วย** ควรมีหน่วยงานกลางเพียงหนึ่งเดียวที่กำกับและสั่งการ	**ไม่อาจระบุชัดว่าควรเป็นกระทรวงใด** เพราะแต่ละกระทรวงมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน การพิจารณาควรมุ่งที่กรอบการทำงานและบทบาทที่หน่วยงานเจ้าภาพใหม่ต้อง	- **เห็นด้วยในหลักการ** เพราะเป็นหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรง - เสนอเพิ่มบทบาทกระทรวงอุตสาหกรรมในเชิง	**เห็นควรเพิ่ม กระทรวงสาธารณสุข** ร่วมด้วย เนื่องจากเกี่ยวข้องกับผลกระทบสุขภาพจากขยะ	มีความเห็นว่า**ควรให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** เป็นผู้รักษาการเพียงกระทรวงเดียว และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวง	**เห็นด้วยอย่างยิ่ง** เนื่องจากครอบคลุมทั้งต้นน้ำ (ทส.), กลางน้ำ (อก.), และปลายน้ำ (มท.)	**เห็นด้วย** แต่อยากให้กำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ต้องจัดตั้งคณะกรรมการร่วม

ประเด็น	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	หอการค้าไทยฯ	สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย	กลุ่มการจัดการสิ่งแวดล้อม สอท.	สถาบันพลาสติก	สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
รักษาการร่าง พ.ร.บ. CE		มี เพื่อให้การขับเคลื่อนเกิดผลจริง	กำกับมาตรฐานและคุ้มครองผู้บริโภค (เทียบกับบทบาท อย.)		อุตสาหกรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธาน		
5. ข้อคิดเห็นต่อองค์กรเฉพาะขับเคลื่อน CE (3 ทางเลือก)	**ทางเลือกที่ 1** จัดตั้ง “กรมส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากร” ภายใต้ ทส.	**ทางเลือกที่ 2** ปรับชื่อและเพิ่มภารกิจของกรมควบคุมมลพิษเป็น “กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร” แต่ควรผสานบุคลากรและองค์ความรู้จากหลายหน่วยงาน เพื่อสร้างองค์กรใหม่ที่ยืดหยุ่นและผสมผสานจุดแข็งของทั้งรัฐและเอกชนได้	**ทางเลือกที่ 3** ตั้งกรมส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากรภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรม เพราะบังคับใช้กับ SMEs ได้ -เสนอทำงานบูรณาการกับ สสว. และ BOI, ใช้มาตรการ Green Procurement	เสนอให้จัดตั้ง **องค์กรอิสระขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี** (ลักษณะองค์การมหาชน/นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน) เพื่อให้บริหารคล่องตัว รับงบตรงได้	**ทางเลือกที่ 1** จัดตั้ง “กรมส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากร” ภายใต้ ทส. โดยใช้แนวทางโอนย้ายบุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	**ทางเลือกที่ 3** ตั้งกรมส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากรภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรม ส่วนขยะทั่วไป อปท. รับผิดชอบต่อได้ ภาคไม่เป็นทางการควรมีกลไกยกระดับให้เข้าสู่ระบบกฎหมาย	เห็นด้วยกับการมีคณะกรรมการระดับชาติ เพราะจะทำให้การกำหนดทิศทางและนโยบายมีเอกภาพ ลดการทำงานกระจัดกระจายของหน่วยงานต่าง ๆ
6. ข้อคิดเห็นต่อโครงสร้างบทบาทหน้าที่องค์กรเฉพาะขับเคลื่อน CE	ควรมอบให้**กรมหลัก** รับผิดชอบโดยตรง พร้อมโครงสร้างและบทบาทที่ชัดเจน	เนื่องจาก CE มีขอบเขตกว้าง จึงไม่ควรมอบหมายให้กรมใดกรมหนึ่งรับผิดชอบเพียงลำพัง ควร **จัดตั้ง “หน่วยงานใหม่” ที่**	เห็นด้วยกับการ **จัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติ** เพราะช่วยสร้างการบูรณา	เสนอ **“สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน” ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี**	**องค์กรเฉพาะควรทำหน้าที่ขับเคลื่อน บูรณาการ และกำกับดูแล CE และ EPR**	**เห็นด้วยกับคณะกรรมการระดับชาติ** แต่เสนอให้ รอง	เสนอให้หน่วยงานเจ้าภาพในการผลักดันเศรษฐกิจหมุนเวียนควรขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีโดยตรง

ประเด็น	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	หอการค้าไทยฯ	สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย	กลุ่มการจัดการสิ่งแวดล้อม สอท.	สถาบันพลาสติก	สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
		มีอำนาจบูรณาการข้ามหน่วยงาน พิจารณาจัดตั้ง “กรม CE”	การระหว่างหลายกระทรวงและภาคส่วน	บทบาท: กำหนดยุทธศาสตร์, มาตรการกฎหมาย/มาตรฐาน, ตั้งกองทุน CE, สนับสนุน R&D, ทำหน้าที่ศูนย์ข้อมูล, ประสานความร่วมมือต่างประเทศ	พิจารณาทางเลือกเชิงสถาบันอื่นๆ เช่น องค์กรมหาชนหรือสถาบันเฉพาะกิจ ซึ่งมีความยืดหยุ่นและคล่องตัวมากกว่าการยกระดับเป็น “กรม” ทำให้สามารถบูรณาการกับหลายภาคส่วนได้ดีกว่า	นายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่ประธาน	เพื่อให้เป็น วาระแห่งชาติ และเพิ่มอำนาจในการขับเคลื่อนนโยบาย
7.ข้อคิดเห็นต่อคณะกรรมการระดับชาติเป็นกลไกหลักตามร่าง พ.ร.บ.ฝ่ายเลขานุการเป็นหน่วยงานระดับกรม	เห็นด้วย	การพิจารณาคณะกรรมการระดับชาติควรเริ่มจากการกำหนดกรอบบทบาทและกลไกที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อน CE ก่อน แล้วจึงพิจารณารายชื่อกระทรวงหรือบุคคลที่จะเข้ามาร่วมเป็นกรรมการภายหลัง	เห็นด้วยกับคณะกรรมการระดับชาติที่มีฝ่ายเลขานุการระดับกรม	ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอจัดตั้งองค์กรอิสระแทนการตั้งคณะกรรมการภายใต้กรม เพื่อให้มีอิสระและศักยภาพในการขับเคลื่อนจริง	เห็นด้วย แต่ตำแหน่งประธานควรอยู่ในระดับรองนายกรัฐมนตรีขึ้นไป เพื่อให้มีอำนาจเพียงพอในการบูรณาการนโยบายหลายกระทรวง และทำให้การขับเคลื่อนมีเอกภาพ รวดเร็ว และต่อเนื่องมากกว่า	-	- เห็นด้วยกับการมีคณะกรรมการระดับชาติ เพราะจะทำให้การกำหนดทิศทางและนโยบายมีเอกภาพ ลดการทำงานกระจัดกระจายของหน่วยงานต่าง ๆ
8.แนวทางการกำกับดูแล อปท. ให้จัดการขยะได้ดีขึ้น	ควรแยกเป็นการเก็บขยะครัวเรือนและการจัดการปลายทาง โดยให้กรมหลักที่มีอำนาจ single command	การจัดการขยะของ อปท. ที่ประสบความสำเร็จมักเกิดจากบทบาทส่งเสริมและผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ไม่ควรมีกฎหมายแบบ	1) ไม่เห็นด้วยกับการลดงบ อปท. เพราะจะยิ่งลดศักยภาพ	เสนอให้เพิ่มบทบาทกรมอนามัย (สธ.) เป็นส่วนหนึ่งของกลไกกำกับ	เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยกำกับติดตามและประเมินผลงาน อปท. โดยมีมาตรการลงโทษ เช่น การเปิดเผย	-เห็นด้วยกับการใช้ PAYT (Pay As You Throw) และการจัดทำแผนขยะระดับจังหวัด	สร้างความร่วมมือแบบ PPP (Public–Private Partnership) โดยให้เอกชนเข้ามาช่วยดำเนินการ เช่น ใช้สาขา

ประเด็น	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	หอการค้าไทยฯ	สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย	กลุ่มการจัดการสิ่งแวดล้อม สอท.	สถาบันพลาสติก	สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
	กำกับทั้งนโยบายและการปฏิบัติ	“one size fits all” แต่ควรใช้แนวทาง “cluster” ให้เหมาะกับบริบทพื้นที่ อีกทั้งต้องแก้ปัญหาศักยภาพงบประมาณของ อปท. ที่ยังต่ำกว่าที่กำหนด หากจะมีบทลงโทษหรืออำนาจแทรกแซง ควรควบคู่กับการเพิ่มทรัพยากรและศักยภาพให้เพียงพอด้วย	2) เสนอ “ภารกิจพิเศษ” และงบเฉพาะกิจแทน เช่น กำจัดซากก่อสร้างหรือพื้นที่วิกฤตโดยมาตรการต้องยืดหยุ่นตามพื้นที่ (เมืองใหญ่ vs ต่างจังหวัด)	อาจให้อำนาจรัฐหรือเอกชนเข้ามาแทรกแซงเมื่อ อปท. จัดการขยะไม่ได้ และหักลดงบประมาณภายหลัง	รายชื่อ (naming & shaming) แต่ไม่ควรตัดงบประมาณทันที ควรใช้ขั้นตอนผ่อนปรน เปิดโอกาสให้แก้ไข พร้อมเสริมมาตรการพัฒนาศักยภาพ	-เสนอให้มี “หน่วยประสานงาน” สำหรับ อปท. ลดความซ้ำซ้อน -เห็นว่าการใช้มาตรการลดงบประมาณกับ อปท. ทำได้ยาก เพราะศักยภาพแตกต่างกัน	ศูนย์การค้าหรือร้านค้าปลีกเป็นจุดรวบรวมและคัดแยกขยะ ส่งต่อเข้าสู่ระบบรีไซเคิล
9.ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุน (ควรมีกองทุน CE เฉพาะหรือควรร่วมในกองทุนสิ่งแวดล้อม)	**กองทุน CE** แยกจากกองทุนสิ่งแวดล้อม	**ระยะแรก กองทุนสิ่งแวดล้อม** หากไม่เหมาะสม จึงจัดตั้งกองทุน CE เป็นการเฉพาะ	**กองทุน CE** เสนอให้จัดตั้งกองทุน CE แยกหรือร่วมได้ แต่ต้องโปร่งใสและไม่ซ้ำซ้อน	**กองทุน CE** แยกจากกองทุนสิ่งแวดล้อมเดิม เพื่อความโปร่งใสและมีเป้าหมายตรงประเด็น	**กองทุน CE** แยกจากกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เบิกจ่ายได้คล่องตัวและทันท่วงที โดยต้องมีระบบตรวจสอบโปร่งใสจากหน่วยงานอิสระเพื่อสร้างความเชื่อมั่น	**-ควรบูรณาการกับกองทุนที่มีอยู่** ไม่ควรตั้งใหม่ -เงินค่าปรับควรเป็นมาตรการทางปกครอง/เศรษฐศาสตร์ ไม่ใช่โทษอาญา 3) ส่งเสริมการทำ Upcycling	**กองทุน CE** ถือเป็นกลไกสำคัญเพราะจะทำให้มีเงินทุนที่โปร่งใสและตรงเป้าหมายสำหรับสนับสนุนโครงการด้าน CE โดยเฉพาะ

ประเด็น	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	หอการค้าไทยฯ	สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย	กลุ่มการจัดการสิ่งแวดล้อม สอท.	สถาบันพลาสติก	สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
10. ชื่อร่าง พ.ร.บ.	พระราชบัญญัติการบริหารจัดการขยะและทรัพยากรอย่างยั่งยืน พ.ศ.	พระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ....	ไม่มีการเสนอชื่อโดยตรง แต่เสนอให้ปรับถ้อยคำ เช่น ใช้ ‘วัสดุเหลือใช้’ แทน ‘ขยะ’ และให้ร่าง พ.ร.บ. ครอบคลุมทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตร และอาหาร	พระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ....	พระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนและจัดการขยะอย่างยั่งยืน พ.ศ. ...	ควรแยก “ขยะ” ออกจาก CE เพื่อความชัดเจน พระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ...	-
11.ประเด็นที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติมในร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้	ตอนที่ 4 มาตรการจัดการที่ปลายทาง ส่วนมาตรการ “ห้าม” ควรระบุกรอบระเวลาการบังคับใช้ มีขั้นตอนปฏิบัติ	- หมวด 4: ปัญหาหลักของ อปท. ไม่ใช่การถูกตัดงบ แต่คือข้อจำกัดจากสัญญาสัมปทาน ควรใช้แรงจูงใจเชิงบวกมากกว่าลงโทษ และไม่ก้าวก่ายอำนาจ มท. แต่สร้างกลไกใหม่เพื่อลดขยะในชุมชน - หมวด 6: การเลือกผลิตภัณฑ์เข้าสู่ระบบ EPR ควรจัดลำดับความสำคัญ เริ่มจากสินค้าที่มีตลาดใหญ่และกระทบสูง เช่น	- ควรใช้คำว่า “วัสดุเหลือใช้” แทน “ขยะ” เพื่อลดนัยเชิงลบ - เพิ่มกลุ่มภาคเกษตร–อาหารเข้ามาในกลไก เพราะเป็นทั้งต้นทางและปลายทาง - ต้องจัดการปัญหา contract farming ที่ก่อให้เกิดผลผลิตล้นตลาด	- ให้รวมถึงขยะอุตสาหกรรม (industrial waste) และเกณฑ์ “end of waste” - กำหนด landfill tax เพื่อลดการฝังกลบ (zero landfill ใน 20 ปี) - บัญญัติการจัดการ food waste รวมในร่าง พ.ร.บ. CE ไม่แยกกฎหมาย	- อ้างอิง COP/INC เชื่อม Net Zero - กำหนดเป้าหมาย–ตัวชี้วัด และทำ Thailand Circularity Index - เห็นด้วย PAYT แบบถุงขยะตามปริมาตร - ควรมีหน่วยงานเฉพาะกำกับ Greenwashing - แบ่งบทบาท อปท. ยืดหยุ่น เปิดทาง PPP/สัมปทาน	- กฎหมาย WEEE ควรเป็นกฎหมายเฉพาะ แยกจาก CE - กังวลเรื่องตัวชี้วัดและฐานข้อมูล วัดได้จริงหรือไม่ - เสนอให้มีระบบ Digital WEEE Manifest และแยกการจัดการ historical, today, future waste	ควรเสริมด้วยมาตรการจูงใจการสนับสนุนทางการเงิน และการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้การเปลี่ยนผ่านเป็นไปได้จริงและลดผลกระทบต่อธุรกิจรายเล็ก

ประเด็น	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	หอการค้าไทยฯ	สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย	กลุ่มการจัดการสิ่งแวดล้อม สอท.	สถาบันพลาสติก	สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
		เครื่องใช้ไฟฟ้า แบตเตอรี่ ยางรถยนต์ก่อน - การบังคับใช้กฎหมาย: ควรมีแผนดำเนินงานเป็นระยะ (Phase 1–3) โดยมุ่งเป้าที่การวางรากฐานก่อน แล้วขยายมาตรการต่อเนื่อง พร้อมกำหนดแนวทางปฏิบัติและการประเมินผลอย่างชัดเจน - ควรเสริมมาตรการการสร้างความตระหนักรู้และการเพิ่มทักษะผู้ปฏิบัติงานในระดับชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประสิทธิผลในระยะยาว	- สนับสนุนการวางแผน agricultural zoning และ food loss management - เสนอการพัฒนา eco-label, Digital Product Passport, และมาตรการฝึกอบรมทักษะใหม่		- บ่อขยะเก่าควรปิดถาวรหรือหาผู้ประกอบการใหม่ภายใต้กรมใหม่ - ขยาย EPR ครอบคลุม กีฬา เกษตร ก่อสร้าง อุปกรณ์ความปลอดภัย/การแพทย์ - รายได้ค่าถุงพลาสติกเข้ากองทุน CE หักต้นทุนได้ - แหล่งรายได้เพิ่มจากผู้ผลิตที่ดำเนินการไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดหรือร้านอาหารที่ใช้ SUP มาก - ใช้ naming & shaming แทนค่าปรับ - อาจงดเก็บขยะครัวเรือนที่ไม่คัดแยกเป็นการชั่วคราว		

ตารางที่ 4-4 สรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนากฎหมาย CE และกลไกเชิงสถาบันที่เหมาะสมกับประเทศไทย (ภาคประชาสังคม)

ประเด็น	มูลนิธิบูรณะนิเวศ (EARTH)	มูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (EJF)	ชุมชนส่งเสริมวัฒนธรรมการซ่อม (RCTH)
1.แนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในระยะสั้นและระยะยาว	ควรแก้ไขกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อเปิดให้สามารถใช้เงินกองทุนเยียวยาและฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนทุกประเภทได้ ไม่ว่าจะเป็นการปนเปื้อนจากการจัดการขยะชุมชน หรือการปนเปื้อนขยะติดเชื้อในพื้นที่เทศบาลและการลักลอบทิ้งกากขยะอุตสาหกรรม เพื่อแก้ไขบ่อขยะที่ไม่ได้มาตรฐาน	1) ปัญหาหลักคือวัสดุใช้ครั้งเดียว โดยเฉพาะพลาสติกที่ผลิตมากเกินไป ต้องกำกับการผลิตให้อยู่ในระดับที่ยั่งยืน 2) ห้ามใช้บางประเภทไม่พอ ต้องสร้างระบบ reuse/repair พร้อมกลไกบังคับ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม 3) กฎหมายไม่ควรเน้นรีไซเคิลเพียงอย่างเดียว แต่รวม reduce และ reuse และไม่ควรนับ energy recovery เป็นรีไซเคิล 4) Bioplastic/compostable ไม่ควรเร่งส่งเสริม หากโครงสร้างพื้นฐานไม่พร้อม	ผลักดันกฎหมายรับประกันขั้นต่ำ เปิดเผยคู่มือซ่อม และพัฒนา Repairability Scoring
2.ประเทศไทยควรจัดทำกฎหมายแม่บทที่ส่งเสริม CE หรือไม่ อย่างไร	**ควรมีกฎหมาย CE**	**ควรมีกฎหมาย CE** เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่ยังแก้ไม่ได้จริง เน้นปลายทาง กฎหมายใหม่ควรใช้ life-cycle approach ครอบคลุมตั้งแต่ design–production–consumption–reuse	**ควรมีกฎหมาย CE** แต่ต้องมีกลไก EPR ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่กฎหมายที่บังคับใช้เพียงในนาม
3.ข้อคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะ โดยใช้ CE และ EPR	เห็นด้วยกับการแบ่งหมวดกำกับดูแลตามหลัก EPR เช่น บรรจุภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพื่อความชัดเจนและเป็นระบบ	เห็นด้วยกับ CE และ EPR แต่ควรขยายให้ไม่จำกัดอยู่ที่รีไซเคิล ควรรวม reduce และ reuse ด้วย	เห็นด้วยกับการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติและกฎหมาย EPR โดยควรเสริม remanufacturing การจัดหาอะไหล่ และการประกาศสิทธิในการซ่อมของสินค้าอย่างชัดเจน
4.ข้อคิดเห็นต่อข้อเสนอให้รัฐมนตรี 3 กระทรวง (ทส. อก. มท.) ร่วมเป็นรัฐมนตรีรักษาการร่าง พ.ร.บ. CE	เห็นควรให้ 3 กระทรวงร่วมเป็นรัฐมนตรีรักษาการ โดยตำแหน่งประธานคณะกรรมการหมุนเวียนกันตามวาระทุก 3–5 ปี เพื่อไม่ให้ภาระตกที่กระทรวงใดมากเกินไป โดยมีกรมสังกัดกระทรวงเจ้าภาพทำหน้าที่เลขานุการในแต่ละวาระ (เดิมมีข้อเสนอเพิ่มกระทรวงสาธารณสุข แต่เห็นว่าอาจยากหากต้องขยายเป็น 4 กระทรวง)	1) กังวลปัญหาการทำงานข้ามกระทรวงที่มักมีอำนาจทับซ้อน 2) เสนอเพิ่ม กระทรวงสาธารณสุข (ประเด็นสารเคมี/สุขภาพ) และ กระทรวงพาณิชย์ (การค้า/นำเข้า–ส่งออก)	เห็นด้วย

ประเด็น	มูลนิธิบูรณะนิเวศ (EARTH)	มูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (EJF)	ชุมชนส่งเสริมวัฒนธรรมการซ่อม (RCTH)
5. ข้อคิดเห็นต่อองค์กรเฉพาะขับเคลื่อน CE (3 ทางเลือก)	**เสนอจัดตั้ง “กรม CE” ขึ้นใหม่ ภายใต้โครงสร้าง 3 กระทรวงหลัก** ใช้บุคลากรใหม่ครึ่งหนึ่งและโยกย้ายจากหน่วยงานเดิมครึ่งหนึ่ง เพื่อไม่ให้กระทบหน่วยงานต้นสังกัด	1) ยังไม่สามารถชี้ชัดโครงสร้าง ต้องรอศึกษาเพิ่มเติม 2) แต่เน้นว่าบทบาทองค์กรควรครอบคลุมกลุ่มเปราะบาง เช่น ซาเล้ง–แรงงานไม่เป็นทางการ–ชุมชนชายฝั่ง 3) ต้องรวมมาตรการป้องกันและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากภาคการผลิต	**ทางเลือกที่ 2** กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร
6. ข้อคิดเห็นต่อโครงสร้างบทบาทหน้าที่ องค์กรเฉพาะขับเคลื่อน CE	**บทบาทของกรม CE ใหม่ไม่ควรจำกัดแค่การวางแผนหรือประสานเชิงนโยบาย แต่ต้องมีอำนาจกำกับและบังคับใช้กฎหมาย** โดยเฉพาะการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบัญชีวัสดุที่ส่งเสริมหรือห้ามหมุนเวียน เชื่อมโยงกับ พ.ร.บ. กากอุตสาหกรรม และ พ.ร.บ.วัตถุอันตราย รวมถึงกำกับด้านความปลอดภัยของเทคโนโลยีการหมุนเวียนต่อสิ่งแวดล้อม แรงงาน และชุมชน	1) กังวลเรื่องบุคลากร หากเพียงยกระดับโครงสร้างแต่ไม่แก้ปัญหาขาดแคลนบุคลากร จะทำให้การบังคับใช้ไม่จริงจัง 2) เสนอวางแผนด้านคุณภาพ–ปริมาณบุคลากร ไม่ใช่แค่โยกย้ายคนเดิม	สภาองค์กรผู้บริโภคควรกำกับติดตาม Green Claims/Green Washing และ**ร่าง พ.ร.บ.CE ควรเน้น Eco-design**
7.ข้อคิดเห็นต่อคณะกรรมการระดับชาติเป็นกลไกหลักตามร่าง พ.ร.บ.ฝ่ายเลขานุการเป็นหน่วยงานระดับกรม	เห็นด้วยกับการตั้งคณะกรรมการระดับชาติเป็นกลไกหลัก แต่เห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีนายกฯ หรือรองนายกฯ เป็นประธาน ระดับรัฐมนตรีก็เพียงพอ ทั้งนี้ ควรหมุนเวียนตำแหน่งประธานระหว่าง 3 กระทรวง	เห็นด้วยในหลักการที่จะมีคณะกรรมการระดับชาติและหน่วยงานระดับกรมเป็นฝ่ายเลขานุการ	เห็นด้วย
8.แนวทางการกำกับดูแล อปท. ให้จัดการขยะได้ดีขึ้น	ไม่ให้ความเห็น	1) เห็นด้วยให้รัฐช่วยชดเชย legacy waste ในช่วงเปลี่ยนผ่าน 2) ไม่เห็นด้วยกับการสร้าง WTE เพิ่ม เพราะจะสร้าง demand ขยะมากขึ้น 3) ต้องมีมาตรฐานวัดปริมาณ/จัดการขยะอย่างชัดเจน เพื่อให้การแทรกแซงมีประสิทธิภาพ	ไม่สามารถให้คำตอบในประเด็นนี้ได้ในขณะนี้

ประเด็น	มูลนิธิบูรณะนิเวศ (EARTH)	มูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (EJF)	ชุมชนส่งเสริมวัฒนธรรมการซ่อม (RCTH)
9.ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุน (ควรมีกองทุน CE เฉพาะหรือควรร่วมในกองทุนสิ่งแวดล้อม)	**กองทุน CE ควรรวมกับกองทุนสิ่งแวดล้อม** แต่อาจมีคณะกรรมการบริหารรายได้จาก CE เป็นการเฉพาะเพื่อใช้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง	1) **เห็นว่าควรจัดตั้งกองทุน CE แยก/ร่วมได้ แต่ต้องมีเกณฑ์จัดสรรชัดเจน** 2) เงินทุนไม่ควรไปเน้นรีไซเคิลอย่างเดียว ต้องครอบคลุม reduce/reuse/repair 3) ผู้ได้ประโยชน์ควรรวมทั้ง “ผู้ได้รับผลกระทบ” และ “ผู้สร้างระบบใหม่” เช่น repair café, นวัตกรรม reuse, โครงการ food surplus	**กองทุน CE เสนอให้สนับสนุน Repair Café, Fix it Center,** แพลตฟอร์มร้านซ่อม, โครงการอาหารส่วนเกิน, Eco-design และ Repairability Assessment
10. ชื่อร่างพ.ร.บ.	พระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนและจัดการขยะอย่างยั่งยืน พ.ศ. ...	พระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนและลดขยะอย่างยั่งยืน พ.ศ. ...	พระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ....
11.ประเด็นที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติมในร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้	- เพิ่มการอ้างอิงพันธกรณีระหว่างประเทศให้สอดคล้องมาตรฐานสากล - ตัวชี้วัดต้องผสมผสานมาตรการบังคับ–จูงใจ เช่น ส่วนลดค่าธรรมเนียมการจัดการมูลฝอย - เพิ่มมาตรฐานสิ่งแวดล้อม การจัดการมลพิษและสารอันตราย ลดความเสี่ยงจากการหมุนเวียน - กำหนดความโปร่งใส เช่น ฉลากผลิตภัณฑ์ต้องระบุวัสดุอย่างชัดเจน - มาตรการนำเข้า–ส่งออกควรอิงตามอนุสัญญาสากล เพื่อให้กฎหมายครบวงจร - ไม่เห็นด้วยที่ให้ อปท. งดเก็บขยะ ควรเก็บต่อและใช้โทษปรับแบบขั้นบันได - สนับสนุนแผนจัดการขยะระดับจังหวัด แบ่งบทบาท อบจ.–เทศบาล–อบต. ชัดเจน และแก้ประเด็นขยะอุตสาหกรรมที่ยังไม่ชัดเจน	- เพิ่มเนื้อหาเรื่องผลกระทบพลาสติกต่อสุขภาพมนุษย์, สิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม–สุขภาพ - คณะกรรมการควรมีภาคประชาสังคม–NGOs ตัวแทนกลุ่มเปราะบาง - เพิ่มตัวชี้วัด material footprint, material circularity index, waste per capita - เน้นระบบข้อมูลการผลิตวัสดุ/สินค้า เพื่อความโปร่งใส - ใน priority product ควรเพิ่มอุปกรณ์ประมง และเขียนชัดเจนว่าครอบคลุมทั้ง life-cycle - ปรับถ้อยคำ เช่น “วัสดุแบบใช้ครั้งเดียว” แทน “พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว” - ระบุหลักการ Toxic-free reduction enabling systems หรือ Toxic-free CE - กำหนดมาตรฐาน bioplastic/compostable plastics ชัดเจน ป้องกัน green claim	- หมวด 6 ตอนที่ 1 การขึ้นทะเบียนผู้ผลิตและระบบ DPP อาจซับซ้อนและยากต่อการดำเนินการ - ตอนที่ 2 เสนอเพิ่มมาตรการต้นทาง เช่น Lemon Law กำหนดการรับประกันขั้นต่ำและการเปิดเผยข้อมูลซ่อม - ตอนที่ 3 ควรกำหนดสิทธิผู้บริโภคในการซ่อม (Right to Repair) และต่อยอดจากเครือข่ายที่มีอยู่ - หมวด 8 ควรสนับสนุนและต่อยอดโครงการ Fix it Center ให้เป็นกลไกหลักด้านการซ่อมบำรุง

ประเด็น	มูลนิธิบูรณะนิเวศ (EARTH)	มูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (EJF)	ชุมชนส่งเสริมวัฒนธรรมการซ่อม (RCTH)
	- เห็นด้วยหมวดผลิตภัณฑ์ยั่งยืนแต่ควรเสริม know-how และ infrastructure ด้าน repair ให้กระจายตัว - หมวดบรรจุภัณฑ์และ SUP ครอบคลุมแล้ว - เพิ่มมาตรการจูงใจทางการเงิน เช่น Carbon Credit หรือสิทธิประโยชน์อื่น		

จากตารางสรุปประเด็นข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประเด็นที่สามารถนำไปปรับปรุงแนวคิดของร่างกฎหมายได้ดังต่อไปนี้

1. แนวทางแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย (ระยะสั้น–ระยะยาว)

ภาพรวมข้อค้นพบ:

ทุกภาคส่วนเห็นตรงกันว่า “ต้นทางคือหัวใจของการแก้ปัญหา” ต้องเริ่มจากการ **ลดการสร้างขยะ (reduce)**, **การออกแบบเพื่อหมุนเวียน (eco-design)** และ **การแยกขยะต้นทาง** โดยใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ควบคู่ เช่น หลักการจ่ายค่าขยะตามปริมาณที่ทิ้ง (PAYT) และมาตรการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว (GPP)

- **ภาครัฐ** เน้นการบังคับใช้กฎหมายเดิม เพิ่มประสิทธิภาพการเก็บและแยกขยะ ควบคู่กับโครงการนำร่องและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- **ภาคเอกชน** เสนอการเปลี่ยนผ่านจาก linear ⟶ circular economy โดยสร้างแรงจูงใจตลาดและความร่วมมือรัฐ–เอกชน
- **ภาคประชาสังคม** มุ่งลด single-use plastics, ส่งเสริมระบบ reuse–repair และตั้งข้อจำกัดต่อ bioplastics ที่ยังไม่พร้อม

แนวโน้มร่วม: “เริ่มที่ต้นทาง – ใช้เครื่องมือหลากหลาย – สร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน”

2. ความจำเป็นของกฎหมายแม่บท CE

ภาพรวมข้อค้นพบ:

เสียงส่วนใหญ่ **เห็นว่าประเทศไทยควรมีกฎหมาย CE ฉบับแม่บท** เพื่อเป็นกรอบยุทธศาสตร์ระดับชาติ

- ภาครัฐและเอกชนต้องการกฎหมายที่เชื่อมโยงกับ EPR และ SDGs, มีเป้าหมายระยะยาว และเปิดช่องออกกฎหมายลูก
- ภาคประชาสังคมต้องการให้กฎหมายใหม่ใช้ life-cycle approach ครอบคลุมตั้งแต่การผลิตถึงการใช้ซ้ำ ไม่เน้นรีไซเคิลเพียงอย่างเดียว

แนวโน้มร่วม: “ควรมีกฎหมาย CE ที่ยืดหยุ่น ครอบคลุม และสอดคล้องมาตรฐานสากล”

3. การบริหารจัดการโดยใช้ CE และ EPR

ภาพรวมข้อค้นพบ:

ทุกกลุ่มเห็นด้วยกับการใช้ **EPR เป็นกลไกหลักภายใต้กรอบ CE** แต่ต้องออกแบบให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้ประกอบการและท้องถิ่น

- ภาครัฐมอง CE เป็นเครื่องมือบูรณาการและลดความซ้ำซ้อนกฎหมาย
- เอกชนห่วงภาระต้นทุน–การแข่งขัน ต้องมีแรงจูงใจ เช่น กองทุน CE, BOI, Green Procurement

- ประชาสังคมเน้นให้ EPR มีคุณภาพจริง ไม่เป็นเพียง “ตราสัญลักษณ์” และต้องครอบคลุม reduce–reuse–repair

แนวโน้มร่วม: “EPR เป็นกลไกหลักของ CE แต่ต้องโปร่งใส ยืดหยุ่น และเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย”

4. ข้อคิดเห็นต่อข้อเสนอให้รัฐมนตรี 3 กระทรวง (ทส.–อก.–มท.) ร่วมรักษาการ

ภาพรวมข้อค้นพบ:

มีความเห็น **หลากหลายแต่โน้มเอียงไปทาง “หน่วยงานกลางเดียว”** เพื่อความคล่องตัวในการกำกับ

- ภาครัฐและเอกชนหลายหน่วยเห็นว่า 3 กระทรวงร่วมจะซับซ้อนและซ้ำซ้อนอำนาจ
- ภาคประชาสังคมกลับเห็นด้วยกับแนวทาง 3 กระทรวงร่วม โดยเสนอให้หมุนเวียนตำแหน่งประธานและเพิ่มบทบาทของกระทรวงสาธารณสุขหรือกระทรวงพาณิชย์

แนวโน้มร่วม: ต้องมี “ผู้กำกับหลักที่ชัดเจน” และ “กลไกบูรณาการข้ามกระทรวง” ที่มีอำนาจจริง

5–6. องค์กรเฉพาะขับเคลื่อน CE และโครงสร้าง/บทบาท

ภาพรวมข้อค้นพบ:

ทุกภาคส่วนเห็นว่าต้องมีกลไกถาวรเฉพาะด้าน CE แต่ยังไม่เห็นพ้องกันในรูปแบบ

- **ภาครัฐ:** เสนอยกระดับกรมควบคุมมลพิษเป็น **“กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร”**
- **เอกชน:** เสนอหลายทางเลือก เช่น “กรมใหม่ภายใต้ ทส./อก.” หรือ “องค์กรมหาชนอิสระขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี”
- **ประชาสังคม:** ต้องการ “กรม CE ใหม่” ภายใต้ 3 กระทรวงหลัก

แนวโน้มร่วม: “จำเป็นต้องมีองค์กรเฉพาะด้าน CE ที่มีอำนาจบังคับใช้จริง บูรณาการข้ามกระทรวง และทำงานร่วมกับภาคเอกชนและท้องถิ่นได้อย่างยืดหยุ่น”

7. คณะกรรมการระดับชาติเป็นกลไกหลัก

ภาพรวมข้อค้นพบ:

เห็นพ้องโดยทั่วไปว่าควรมี **คณะกรรมการระดับชาติด้าน CE** เพื่อสร้างเอกภาพเชิงนโยบาย

- ภาครัฐและเอกชนเห็นควรให้ฝ่ายเลขานุการอยู่ระดับกรม
- ภาคประชาสังคมเห็นว่าระดับรัฐมนตรีเพียงพอ แต่ควรหมุนเวียนประธาน

แนวโน้มร่วม: “คณะกรรมการระดับชาติจำเป็น แต่ต้องมีอำนาจจริง โปร่งใส และมีตัวแทนหลายภาคส่วน”

8. แนวทางกำกับดูแล อปท. ให้จัดการขยะได้ดีขึ้น

ภาพรวมข้อค้นพบ:

เห็นพ้องว่าต้อง **ยกระดับบทบาทและศักยภาพของ อปท.** ควบคู่กับมาตรการจูงใจ

- ภาครัฐ: ให้หน่วยงานกลางกำหนดหลักเกณฑ์ ให้รางวัล–ลงโทษตามผลงาน

- เอกชน: เน้นการจัดการแบบ cluster และไม่ใช้ one-size-fits-all
- ประชาสังคม: สนับสนุนการชดเชย legacy waste และต่อต้านการเร่งสร้าง WtE

แนวโน้มร่วม: "ต้องเพิ่มศักยภาพ อปท. ใช้มาตรการจูงใจ–กำกับคู่กัน โดยมีแผนจังหวัดสะอาดเป็นกรอบกลาง"

9. กองทุน CE

ภาพรวมข้อค้นพบ:

ทั้งสามภาคส่วนเห็นตรงกันว่า **ต้องมีกลไกการเงินสนับสนุน CE** แต่เห็นต่างเรื่องรูปแบบกองทุน

- ภาครัฐ: ใช้กองทุนสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่
- เอกชน: ตั้ง "กองทุน CE แยกต่างหาก" เพื่อความโปร่งใสและคล่องตัว
- ประชาสังคม: ให้มีกองทุน CE กรณีรวมกับกองทุนสิ่งแวดล้อมต้องมีคณะกรรมการบริหารเฉพาะ

แนวโน้มร่วม: "ต้องมีกลไกการเงินเฉพาะด้าน CE ที่โปร่งใส ใช้ง่าย และสนับสนุน SMEs–ท้องถิ่น–นวัตกรรมหมุนเวียน"

10. ชื่อร่าง พ.ร.บ.

ภาพรวมข้อค้นพบ:

ส่วนใหญ่เห็นควรใช้ชื่อว่า "พระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ..." โดยหลีกเลี่ยงคำว่า "ขยะ" ที่สื่อถึงปลายทาง บางกลุ่มเสนอชื่อขยาย เช่น "และการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน" หรือ "และลดขยะอย่างยั่งยืน"

แนวโน้มร่วม: "ใช้คำว่า **เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)** เป็นแกนหลักของชื่อกฎหมาย"

11. ประเด็นที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติมในร่าง พ.ร.บ.

ภาพรวมข้อค้นพบ:

เป็นหมวดที่ให้ข้อเสนอมากที่สุด ครอบคลุมทั้งเชิงกฎหมาย เทคโนโลยี และสังคม

ข้อเสนอร่วมหลัก:

- กำหนดตัวชี้วัด (Circularity Index, Material Footprint, Green Jobs)
- เพิ่มหมวดเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ เช่น PAYT, landfill tax
- เชื่อมโยง SDGs, COP/INC, Net Zero
- เพิ่มมาตรการสิทธิในการซ่อม (Right to Repair), eco-design, digital product passport
- ปรับ circular mark และ eco-label ให้โปร่งใส ป้องกัน greenwashing
- เสริมบทบาท อปท.–PRO และกำหนดกลไกเงิน รายได้ท้องถิ่น

แนวโน้มร่วม: "กฎหมายควรมุ่งสู่การเปลี่ยนโครงสร้างระบบการผลิต–บริโภคแบบหมุนเวียน ไม่ใช่เพียงการจัดการขยะปลายทาง"

4.5 การปรับปรุงแนวคิดของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน

หลังจากที่คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม จึงนำประเด็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงแนวคิดการยกร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนซึ่งจะนำไปจัดทำรายละเอียดรายมาตราต่อไป โดยคณะผู้วิจัยได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ในวันที่ 31 ตุลาคม 2568

(โครงร่าง) เนื้อหากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศไทย (ฉบับปรับปรุงหลังการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน 2568)

ขอบเขตและวัตถุประสงค์ของร่างพ.ร.บ.

กำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อบริหารจัดการผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่บริโภคภายในครัวเรือน องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกิดการลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ลดสารอันตรายและการเกิดของเสียจากผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว และให้มีระบบการนำผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วกลับมาใช้ประโยชน์อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดปริมาณของเสียที่ต้องส่งไปกำจัดให้น้อยที่สุด (Zero Waste to Landfill) และรักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้ให้ยาวนานที่สุดเพื่ออนาคตของชนรุ่นหลังและระบบนิเวศของโลก โดยกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่คุณค่าผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ตั้งแต่ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย ผู้บริโภค ผู้เก็บรวบรวมของใช้แล้วและผู้รับจัดการของใช้แล้ว (ผู้รับจัดการหมายรวมถึงผู้ประกอบการหรือชุมชนที่สามารถนำของใช้แล้วมาใช้ซ้ำ ซ่อมแซม ผลิตใหม่ แปรใช้ใหม่หรือใช้ประโยชน์อื่น) **ทั้งนี้ ไม่รวมมูลฝอยติดเชื้อและกากอุตสาหกรรมตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง**

หลักการและเหตุผล

- สภาพปัญหา
    - ปัจจุบันในประเทศไทยมีการผลิตเกินความจำเป็นและเหลือทิ้ง และมีการใช้วัตถุดิบจากทรัพยากรธรรมชาติโดยสิ้นเปลือง
    - ปริมาณขยะมูลฝอย ขยะอาหาร ขยะพลาสติก และขยะบรรจุภัณฑ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยต่อเนื่อง
    - กระบวนการกำจัดขยะและสารอันตรายตกค้างในขยะและขยะบรรจุภัณฑ์ก่อให้เกิดมลพิษและก๊าซเรือนกระจกซึ่งเกิดจากส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพของประชาชน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
    - กฎหมายที่มีอยู่ยังเป็นไปตามระบบเศรษฐกิจเส้นตรง (Linear Economy) เน้นเก็บขนและกำจัดขยะก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการกำจัดที่ไม่ถูกต้องและเกิดการสูญเสียทรัพยากรที่ควรนำกลับมาใช้ใหม่
- นานาประเทศ (โดยเฉพาะสหภาพยุโรป เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จีน เวียดนาม สิงคโปร์ เป็นต้น) ได้นำแนวคิดการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (Sustainable Consumption and Production: SCP) แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy: CE) รวมทั้งแนวคิดความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) มาเป็นกรอบในการพัฒนากฎหมายเพื่อลดการใช้ทรัพยากร ส่งเสริมการใช้ซ้ำและนำผลิตภัณฑ์หลังการใช้งานของผู้บริโภคกลับเข้าสู่กระบวนการแปรใช้ใหม่หรือใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ ปรับเปลี่ยนมุมมองและแนวทางการจัดการขยะมาเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรตลอดวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ตั้งแต่การผลิต การบริโภค การจัดการขยะและการใช้วัตถุดิบรอบสอง

- การเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนต้องอาศัยการทำงานเชิงบูรณาการระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้องและกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละภาคส่วน
- การปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนตามหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนจะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสอดคล้องกับความตกลงปารีสตามกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสอดคล้องกับเจตจำนงของประเทศไทยที่ต้องการบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนและปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ อีกทั้งยังช่วยลดการเกิดของเสียและมลพิษสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศของกฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับ อาทิ อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุม
การเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยมลพิษที่ตกค้างยาวนาน รวมทั้งร่างสนธิสัญญาพลาสติกโลกที่อยู่ระหว่างการเจรจา และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยเฉพาะเป้าหมายที่ 12 การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

หมวด 1 บททั่วไป

- **มาตรา 1** ชื่อพระราชบัญญัติ
- **มาตรา 2** การบังคับใช้
- **มาตรา 3 คำนิยาม**
    - วัตถุ
    - วัสดุ
    - ผลิตภัณฑ์
    - บรรจุภัณฑ์
    - ผลิตภัณฑ์ใช้แล้ว
    - บรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว
    - ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน
    - R ต่างๆ (ขั้นต่ำ Reduce, Reuse, Recycle)
    - อาหารส่วนเกิน
    - ขยะอาหาร
    - ฯลฯ
- **รัฐมนตรีรักษาการ 2 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกระทรวงอุตสาหกรรม**

หมวด 2 คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ

- การจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติ โดยมี**รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน**
    - ผู้แทนจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง เป็นต้น (ให้รวมถึงสภาองค์กรของผู้บริโภค)
    - กำหนดสัดส่วนผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนภาคเอกชนและผู้แทนภาคประชาสังคม
- อำนาจและหน้าที่ *(ให้ครอบคลุมมาตรการเรื่องการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารด้วย)*
    - จัดทำแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน เพื่อให้เป็นแนวทางในการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อสภา โดยแผนดังกล่าวกำหนดนโยบายและเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์เพื่อปรับวิถีการผลิตและการบริโภคให้สอดคล้องกับ

แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน [รวมถึงการส่งเสริมและยกระดับอาชีพของผู้เก็บรวบรวมของใช้แล้ว ร้านรับซื้อของเก่าและช่างซ่อมอิสระ]

- ให้ความเห็นชอบกฎหมายลำดับรองตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งรวมถึงมาตรการและมาตรฐานในการออกแบบและบริหารจัดการวัสดุ ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน
- เสนอการแก้ไขกฎหมายหรือกฎ ซึ่งเป็นอุปสรรคหรือจำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงมาตรการทางภาษีเพื่อที่สร้างแรงจูงใจด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ต่อคณะรัฐมนตรี จัดทำแนวทางการส่งเสริมการประกอบธุรกิจภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนและการให้สิทธิประโยชน์แก่ธุรกิจที่มีผลดำเนินการตามเป้าหมาย เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งจะต้องรวมถึงธุรกิจเกี่ยวกับออกแบบและการบริหารจัดการวัสดุ ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์
- จัดทำแนวทางการให้การศึกษา ปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับคุณค่าของทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนให้กับเด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไปร่วมกับสถาบันการศึกษา สื่อมวลชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม
- สนับสนุนให้เกิดแพลตฟอร์มของผู้ประกอบการและประชาชนเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยี แนวปฏิบัติที่ดีด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งส่งเสริมการจับคู่ทางการค้า
- เสนอการตราหรือแก้ไขกฎหมายหรือกฎ เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมการนำเข้าส่งออกวัสดุและผลิตภัณฑ์เพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนในประเทศ
- ติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน และรายงานผลการดำเนินการรายปีต่อคณะรัฐมนตรี
- ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

- องค์ประกอบของกรรมการโดยตำแหน่งและผู้ทรงคุณวุฒิ
- การประชุม การกำกับติดตาม และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ
- ฝ่ายเลขานุการ ได้แก่ เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม/อธิบดีกรมควบคุมมลพิษเป็นกรรมการและเลขานุการ และเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม/อธิบดีกรมควบคุมมลพิษและอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นผู้ช่วยเลขานุการ
- ให้อำนาจในการจัดตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะด้าน

หมวด 3 กองทุนการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน

กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม/หรือกองทุนในกระทรวงอุตสาหกรรมโดยวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน

การจัดตั้งกองทุนขึ้นใหม่โดยแยกออกมาจากกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อให้รายได้จากภาษี ค่าธรรมเนียม และค่าปรับตามพระราชบัญญัตินี้ นำไปใช้เพื่อกิจกรรมด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นการเฉพาะ [เงินและทรัพย์สินของกองทุนที่ได้รับตามวรรคหนึ่ง ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย]

การจัดตั้งกองทุน

กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- ภาษี ค่าธรรมเนียม ค่าบริการ หรือค่าปรับตามพระราชบัญญัตินี้

- เงินกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามจำนวนที่คณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกำหนด (ดูแลโดย สสว.)
- เงินกองทุนพัฒนาเอสเอ็มอีตามแนวประชารัฐตามจำนวนที่กองทุนพัฒนาเอสเอ็มอีตามแนวประชารัฐกำหนด (ดูแลโดยสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม)
- เงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นคราว ๆ ตามความจำเป็นเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกองทุนเงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ได้รับจากภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงรัฐบาลต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศโดยไม่มีข้อผูกพันใดๆ
- ดอกผล รายได้หรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
- เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นของกองทุน

การใช้จ่ายเงินกองทุน

- ให้เจ้าของกิจการกู้ยืมเพื่อใช้ในการก่อตั้ง ปรับปรุง หรือพัฒนากิจการเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ซ่อมแซมหรือแลกเปลี่ยนวัสดุไม่ใช้แล้ว คัดแยกวัสดุไม่ใช้แล้ว แปรใช้ใหม่ หรือพัฒนาธุรกิจตามรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (กรณีการสนับสนุนผู้ประกอบการที่ทำ eco-design และพัฒนาโมเดลธุรกิจ CE (5 business models) โดยเน้นการส่งเสริมธุรกิจแบ่งปัน ให้เช่าหรือยืม เน้นขายบริการแทนการขายผลิตภัณฑ์ (Product as a Service) [เพื่อจูงใจให้ผู้ประกอบการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่คงทน ซ่อมแซมง่าย และสามารถหมุนเวียนกลับเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจได้มากขึ้น] รวมถึงให้เจ้าของกิจการกู้ยืมเพื่อซื้อเครื่องจักร อุปกรณ์ ค่าทดสอบและรับรองผลิตภัณฑ์ที่ทำตามมาตรฐาน Eco-design (เช่นปรับไปสู่ mono-material)
- ส่งเสริมสนับสนุนภาคประชาสังคมที่ทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับ CE เช่น การกระจายอาหารส่วนเกิน การสร้างเครือข่าย Repair Café เป็นต้น
- อุดหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงระบบจัดการหรือกำจัดขยะอินทรีย์และพัฒนาระบบเก็บขยะแยกประเภทและการจัดการขยะตามแผนจัดการขยะระดับจังหวัดที่ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการฯ
- อุดหนุนเอกชนเพื่อก่อสร้างหรือปรับปรุงระบบเพื่อส่งเสริมใช้ซ้ำ [เช่น ตู้กดน้ำดื่ม โรงล้างภาชนะใช้ซ้ำ] และระบบเพื่อส่งเสริมการคัดแยกและแปรใช้ใหม่ [เช่น โรงคัดแยกวัสดุ MRF]
- ให้เอกชนกู้ยืมเพื่อการวิจัยและพัฒนา การฝึกอบรม และการสร้างทักษะแรงงานเกี่ยวกับการยืดอายุการใช้งานผลิตภัณฑ์ การซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ การลดวัสดุที่ไม่ใช้แล้วจากกระบวนการผลิต การแปรใช้ใหม่ หรือด้านอื่นภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (ช่างซ่อม นักออกแบบผลิตภัณฑ์ CE เป็นต้น)
- อุดหนุนผู้ประกอบการและประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการตามพระราชบัญญัตินี้ในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน
- อุดหนุนกิจการอื่นใดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนตามประเภทกิจกรรมหรือโครงการ และจำนวนวงเงินในแต่ละโครงการตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนด
- เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน

คณะกรรมการบริหารกองทุน

- ในการให้กู้ยืมเงินของกองทุนแก่เอกชน คณะกรรมการบริหารกองทุนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอาจกำหนดให้เอกชนใดกู้ยืมเงินโดยลดอัตราดอกเบี้ย หรือยกเว้นดอกเบี้ย หรือกำหนดระยะเวลาการชำระเงินที่กู้ยืมให้แตกต่างไปจากระเบียบตามมาตรา 24 (5) ก็ได้
- กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ้างสถาบันการเงินของรัฐให้ทำหน้าที่บริหารและจัดการการให้กู้ยืมเงินกองทุน ติดตาม และเร่งรัดให้มีการชำระคืนเงินกองทุน
- ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนจัดทำรายงานการเงินของกองทุนส่งให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณของทุกปี และนำเสนอให้คณะกรรมการทราบ

-การบัญชี การพัสดุและการตรวจสอบ

หมวด 4 การจัดทำแผนระดับชาติ เป้าหมาย ตัวชี้วัด การกำหนดผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เป้าหมาย ฐานข้อมูล

- **แนวคิดพื้นฐาน:** แนวคิดการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (Sustainable Consumption and Production) แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และหลักลำดับขั้นของการจัดการขยะ (Waste Hierarchy)
- **เป้าหมายและตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน:** ตัวชี้วัดที่วัดการใช้ทรัพยากรและการลดการเกิดขยะ (สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามเป้าประสงค์ SDG ข้อที่ 12) ประกอบด้วย 1) รอยเท้าวัสดุ (Material footprint และ material footprint per capita, material footprint per GDP) 2) การบริโภควัสดุภายในประเทศ (Domestic material consumption, DMC per capita, DMR per GDP) 3) ดัชนี Food loss และดัชนี Food waste 4) อัตราการสร้างขยะและการใช้ประโยชน์ต่อประชากร (Waste generation and waste utilization per capita) ทั้งนี้อาจรวมถึงตัวชี้วัดระดับอุตสาหกรรม คือ ประสิทธิภาพการวนใช้ทรัพยากร (Material circularity index)
- **การจัดทำแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน/การผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน 6 ปี แผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์และฐานข้อมูล**
    - กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการคัดเลือกผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ถูกกำหนดให้ต้องมีการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนมากขึ้น โดยที่กฎหมายนี้กำหนดผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เป้าหมายในระยะที่ 1 ก่อน (เบื้องต้น เสนอ **1. บรรจุภัณฑ์และวัสดุแบบใช้ครั้งเดียวทุกชนิด 2. ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ 3. เกษตรและอาหาร 4. วัสดุก่อสร้าง 5. แบตเตอรี่ (ทุกชนิด) 6. รถยนต์ 7. ยางรถยนต์** 8. อื่นๆ อาทิ แผงวงจรแสงอาทิตย์ อุปกรณ์ประมง)
    - ระยะถัดไป “ผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์อื่นที่คณะกรรมการประกาศกำหนดเพิ่มเติมโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”
    - ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ถูกกำหนดตามกฎหมาย ให้คณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี กำหนดเป้าหมายลดการใช้ทรัพยากรใหม่ เป้าหมายการพัฒนาระบบเพื่อส่งเสริมการใช้ซ้ำ เป้าหมายการเก็บรวบรวมมาแปรใช้ใหม่หรือใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น ลดการรั่วไหลของพลาสติกและไมโครพลาสติกตลอดอายุการใช้งาน
    - ให้ทบทวนแผนปฏิบัติการทุก 3 ปี ยกเว้นเมื่อมีเหตุจำเป็นอาจให้ทบทวนแผนก่อนหน้านั้นได้และให้การจัดทำแผนปฏิบัติการต้องเปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็น
    - แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนตามมาตรา 19 เมื่อได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียแล้ว ให้คณะกรรมการเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ รายงานต่อรัฐสภา แล้วประกาศในราชกิจจานุเบกษา

- แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามวรรคหนึ่ง ให้มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการตามแผน
- ในกรณีที่สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไปในระหว่างที่แผนปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการสามารถเสนอปรับปรุงแผนแม่บทได้
- ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนแม่บทและรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบทุกปี ในกรณีที่มีปัญหาหรืออุปสรรคไม่สามารถดำเนินการตามแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนได้ ให้คณะกรรมการรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

แผนแม่บทอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังนี้

- ผลการประเมินปริมาณขยะประเภทต่าง ๆ ของประเทศ ปริมาณการใช้วัตถุดิบจากทรัพยากรปฐมภูมิ และปริมาณการใช้ทรัพยากรทุติยภูมิจากการใช้วัตถุซ้ำ การนำวัตถุกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ การผลิตซ้ำ หรือการนำวัตถุมาใช้ประโยชน์อื่น ในแต่ละภาคส่วน และการจัดทำฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการจัดเก็บและรายข้อมูล (ตั้งแต่ข้อมูลนำเข้าโดยกรมศุลกากร ข้อมูลการผลิตจากกระทรวงอุตสาหกรรมและกรมวิชาการเกษตร ข้อมูลโรงงานที่จัดการวัตถุดิบรอบสองโดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม)
- กำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายและกำหนดระยะเวลาบรรลุเป้าหมายสำหรับการลดปริมาณขยะจากครัวเรือน ขยะจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ขยะพลาสติก และขยะอาหาร การลดการใช้วัตถุดิบจากทรัพยากรปฐมภูมิ และปริมาณการใช้ทรัพยากรทุติยภูมิจากการใช้วัตถุซ้ำ การนำวัตถุกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ การผลิตซ้ำ หรือการนำวัตถุมาใช้ประโยชน์อื่น ในแต่ละภาคส่วน รวมทั้งการลดปริมาณขยะฝังกลบ
- กำหนดมาตรการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมายโดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยการพัฒนาระบบ EPR (ยกเว้นกลุ่มเกษตรและอาหารที่ใช้เครื่องมือเชิงนโยบายอื่น เช่น ค่าธรรมเนียมเก็บขนและกำจัดขยะตามหลักการ PAYT)
- มาตรการส่งเสริมให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าลดการใช้วัตถุดิบจากทรัพยากรปฐมภูมิโดยเพิ่มการหมุนเวียนใช้ทรัพยากรทุติยภูมิจากการนำวัตถุกลับมาใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำ หรือนำไปใช้ประโยชน์อื่น โดยสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน
- มาตรการเพื่อลดปริมาณขยะและวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว
- การรับรองมาตรฐานเกี่ยวกับ eco-design ตลอดห่วงโซ่คุณค่าและพัฒนากระบวนการตรวจสอบย้อนกลับ โดย สมอ. และสถาบันที่เกี่ยวข้อง
- เป้าหมายและกำหนดระยะเวลาการตรวจสอบการดำเนินการจัดการขยะในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางแก้ไขหรือปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำวัตถุกลับมาใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำ หรือนำไปใช้ประโยชน์อื่น โดยสอดคล้องกับหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ รวมทั้งลดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจากกระบวนการกำจัดขยะ
- แนวทางหรือโครงการสนับสนุนการซ่อมแซมและแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์และการสนับสนุนกิจการซ่อม รับซื้อ บริจาค หรือจำแนกวัสดุเพื่อนำไปแปรใช้ใหม่ ที่เข้าถึงได้ง่ายในจังหวัดต่าง ๆ ตลอดจนสนับสนุนให้สถานประกอบกิจการค้าปลีกหรือค้าส่งเป็นตัวกลางในการรับคืนวัสดุที่ไม่ใช้แล้วเพื่อนำไปแปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำ หรือการนำไปใช้ประโยชน์อื่น

- แนวทางการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหรือกฎ เพื่อยกเลิกบทบัญญัติที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน หรือเพื่อกำหนดมาตรการบังคับซึ่งจำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์
- แนวทางการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชน

หมวด 5 ระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)

ตอนที่ 1 กำหนดผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เป้าหมาย ให้อำนาจกรมบริหารทรัพยากรยั่งยืนหรือหน่วยงานที่ร่วมในคณะกรรมการฯ แห่งชาติสามารถเสนออนุบัญญัติเพื่อบังคับใช้ระบบ EPR กับผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เป้าหมายโดยให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ กำหนดประเภทชนิดและเป้าหมาย และกลไกกำกับดูแล

ตอนที่ 2 หน้าที่ของผู้ผลิต การขึ้นทะเบียน

ตอนที่ 3 หน้าที่ขององค์กรรับผิดชอบจัดการผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์

-การขึ้นทะเบียน PRO

-การคำนวณค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการที่ส่งเสริม eco-design (eco-modulation fee)

ตอนที่ 4 หน้าที่ของผู้บริโภค ผู้จำหน่าย (รวม digital platform)* ผู้เก็บรวบรวมผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ใช้แล้วและสถานที่แปรใช้ใหม่

*กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้จัดจำหน่ายในการผลักดันให้ผู้ผลิตมาขึ้นทะเบียนระบบ EPR ก่อนวางจำหน่าย (ห้ามร้านค้าปลีกและแพลตฟอร์มดิจิทัลรับวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนระบบ EPR)

ตอนที่ 5 หน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 6 การกำกับดูแล

-แนวทางการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม/ค่าบริการ EPR (สำหรับ PRO)

-การจัดทำแผนความรับผิดชอบการจัดการผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์

-การติดตามตรวจสอบ (ป้องกัน free-riders)

หมวด 6 มาตรการบริหารจัดการตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (ต้นทาง กลางทาง ปลายทาง)

ส่วนที่ 1 มาตรการจัดการที่ต้นทาง

- ห้ามผลิต นำเข้า จำหน่ายวัสดุ ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และสารบางประเภท หรือมีลักษณะหรือส่วนประกอบซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ ตามรายการที่กำหนดในกฎกระทรวง (มุ่งหมายกรณีภาชนะโฟม โฟมกันกระแทก พลาสติกที่เติมสาร Oxo ห้ามใช้ PFAS ในบรรจุภัณฑ์อาหาร โดยมีระยะเวลาปรับตัวให้ผู้ประกอบการ)
- กำหนดให้ใช้มาตรการบังคับให้ผู้ประกอบกิจการตามรายการที่กำหนดเพิ่มสัดส่วนวัสดุรีไซเคิลในผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ (mandatory recycled content) [ขั้นต่ำ 10% ภายใน 2 ปี ไปจนถึง 30% ภายใน 7 ปีทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ กรณีผู้ประกอบการทำได้มากกว่าที่กฎหมายกำหนดอาจขอรับการสนับสนุนจากรัฐได้]
- มาตรการบังคับให้ผู้ประกอบกิจการตามรายการที่กำหนด จัดให้มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ eco-design สำหรับผลิตภัณฑ์ที่คงทน: ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้คงทน ซ่อมแซมได้ง่ายและนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ (Eco-design for Circularity)
- กำหนดหลักเกณฑ์ eco-design สำหรับบรรจุภัณฑ์และวัสดุที่อายุการใช้งานสั้น:
    - ลดการใช้วัสดุที่ฟุ่มเฟือย
    - ออกแบบให้ใช้ซ้ำได้และมีระบบรองรับการใช้ซ้ำ
    - ออกแบบให้แปรใช้ใหม่ได้หรือนำกลับมาใช้ประโยชน์อื่นได้ การใช้วัสดุชนิดเดียว (mono-materials)

- กำหนดขนาดของบรรจุภัณฑ์และพลาสติก/วัสดุแบบใช้ครั้งเดียว เช่น ถุงพลาสติกหูหิ้ว ไม่น้อยกว่า 40 ไมครอน
- ลดช่องว่างในบรรจุภัณฑ์ (อัตราช่องว่างสูงสุดไม่เกิน ร้อยละ 50) และจำกัดปริมาณและน้ำหนักของบรรจุภัณฑ์ให้เหลือเพียงเท่าที่จำเป็น

- ห้ามมิให้ผู้ใดออกแบบ ผลิต หรือจำกัดระยะเวลาการซ่อมแซม ปรับปรุงระบบปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน หรือผลิตอะไหล่สินค้า หรือกระทำด้วยวิธีการอื่นใด เพื่อให้สินค้ามีอายุการใช้งานสั้นกว่าเวลาการใช้งานปกติ โดยอายุการใช้งานตามปกติของสินค้าให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด
- ห้ามมิให้ผู้ผลิต หรือผู้ประกอบกิจการจำหน่ายหรือนำเข้า ใช้เทคนิคใด ๆ รวมถึงซอฟต์แวร์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้ไม่สามารถซ่อมหรือปรับปรุงอุปกรณ์ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ หรือเพื่อจำกัดการฟื้นฟูการทำงานของอุปกรณ์
- ให้ผู้ผลิตผู้ประกอบกิจการจำหน่ายหรือนำเข้าอิเล็กทรอนิกส์ จัดให้มีบริการซ่อมบำรุงหลังจำหน่าย ภายในระยะเวลาและตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง
- การขยายการรับประกันสินค้ากรณีผลิตภัณฑ์ชำรุดบกพร่อง (Lemon Law)
  - การสนับสนุนการซ่อมแซมโดยผู้ผลิต ครอบคลุมช่องทาง e-commerce

    หน้าที่ของผู้ผลิต: ผู้ผลิตจะต้องประกาศอย่างชัดเจนถึงสิทธิในการซ่อมและความสามารถในการซ่อมของสินค้า เพิ่มศูนย์บริการรับซ่อม คู่มือซ่อม ผลิตและจัดหาชิ้นส่วนอะไหล่ที่มีราคาย่อมเยา การจัดทำคู่มือการซ่อม การประเมินระดับการซ่อมได้ (Repairability assessment) การแบ่งปันข้อมูลให้กับช่างซ่อมอิสระ การฝึกอบรมทักษะการซ่อมอุปกรณ์

    หน้าที่ของกรม: สนับสนุนผู้ให้บริการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์โดยจัดทำแพลตฟอร์มร้านซ่อม สนับสนุนกิจกรรม Repair café คูปองส่วนลดค่าบริการซ่อมแซม พัฒนาต่อยอดโครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center) ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา
- การจัดทำฉลากเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากร (Environmental and Circular Label) และฉลากที่แสดงการปฏิบัติตามกฎหมาย (เช่น Green Dot ที่แสดงว่าผู้ผลิตเข้าระบบ EPR แล้ว)
- **กำหนดให้ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เป้าหมาย (เริ่มจากรายใหญ่) มีกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนตามมาตรฐานสากล** ครอบคลุม (1) การใช้วัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพ (2) การลดการเกิดขยะในกระบวนการผลิต (3) การใช้พลังงานหมุนเวียน (4) การจัดการน้ำเสียและมลพิษ (5) การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการหมุนเวียน และให้ผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่คุณค่าผลิตภัณฑ์ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลและจัดทำข้อมูลที่สืบย้อนกลับได้เพื่อสนับสนุนการผลิตผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ยั่งยืน รวมทั้งให้ผู้นำเข้าจะต้องแสดงหลักฐานว่ากระบวนการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ยั่งยืนที่กำหนดเช่นกัน (เพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้ายั่งยืนและป้องกันการนำเข้าสินค้าราคาถูกด้อยคุณภาพ) และกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำระบบรับรองการดำเนินงาน (ในระยะถัดไป อาจกำหนดให้มีการพัฒนาระบบรองรับ Digital Product Passport (DPP)) (ผู้ประกอบการที่ทำได้มากกว่าที่กม.กำหนดสามารถขอรับการสนับสนุนจากรัฐได้)
- ออกข้อกำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้พลาสติกชีวภาพ (กำหนดให้ใช้สีและติดฉลากที่ชัดเจน ป้องกันการหลอกลวงด้วยพลาสติก oxo และต้องมีมาตรฐานการจัดการหลังการใช้งานหรือระบบรองรับหลังการใช้งาน)

ส่วนที่ 2 มาตรการจัดการที่กลางทาง (Midstream)

- กำหนดสิทธิของผู้บริโภคในการซ่อมแซม (Right to Repair)
- กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้จัดจำหน่าย (รายใหญ่ที่มีสาขา) ให้สนับสนุนระบบซ่อมแซมและรับคืนผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วเพื่อนำไปรีไซเคิลโดยเสนอส่วนลดซื้อสินค้าใหม่ให้กับผู้บริโภค (Trade-in program) โดยการสนับสนุนของผู้ผลิตและ PRO ตามระบบ EPR
- ห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่ายวัสดุ ผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ครั้งเดียว ตามรายการที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยกฎกระทรวงให้กำหนดวันที่ใช้บังคับโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่จำเป็นต่อการปรับตัวของประชาชนและผู้ประกอบกิจการ [พลาสติก/วัสดุแบบใช้ครั้งเดียวฟรี เช่น ถุงพลาสติกหูหิ้ว หลอด ช้อนส้อมพลาสติก]
- ห้ามผู้ประกอบธุรกิจประเภทที่คณะกรรมการกำหนดจำหน่ายบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวสำหรับอาหารและเครื่องดื่มที่บริโภคในร้าน (มุ่งหมายให้ใช้บังคับกับผู้ประกอบการ HORECA รายใหญ่ (ที่มีสาขา) ใช้บรรจุภัณฑ์และพลาสติก/วัสดุแบบใช้ครั้งเดียวสำหรับอาหารและเครื่องดื่มที่บริโภคในร้าน (dine-in) ให้ใช้เฉพาะภาชนะและอุปกรณ์ที่ล้างใช้ซ้ำได้เท่านั้น)
- ให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีกิจกรรมจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์เพื่อการอุปโภค หรือสินค้าอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จัดให้มีทางเลือกในการไม่รับถุงหรือบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าที่ไม่จำเป็นต้องใส่ถุงหรือบรรจุภัณฑ์ และจัดให้มีบริการเติมผลิตภัณฑ์ในบรรจุภัณฑ์เดิมหรือให้ส่วนลดแก่ลูกค้าที่นำภาชนะส่วนตัวมาใส่อาหารหรือเครื่องดื่ม หรือเติมผลิตภัณฑ์ โดยกำหนดยกเว้นให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจและสินค้าเฉพาะกรณีที่กำหนดในกฎหมายลำดับรอง (มุ่งหมายให้ใช้บังคับกับผู้จัดจำหน่ายรายใหญ่ เช่น ห้างค้าปลีก ซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านสะดวกซื้อ)
- ให้ อปท. และหน่วยงานของรัฐและเอกชนสนับสนุนและส่งเสริมการใช้ภาชนะที่ล้างใช้ซ้ำได้กับร้านอาหารที่มาจำหน่ายหรือให้บริการอาหารและเครื่องดื่มในการจัดงานกิจกรรมต่างๆ (งานอีเว้นท์) โดยอาจทำระบบมัดจำคืนเงินภาชนะได้ตามความเหมาะสม
- ให้หน้าที่และอำนาจ**สภาองค์กรของผู้บริโภค**ในการกำกับดูแล Green Claims และ Green Washing โดยการสนับสนุนของกรมบริหารทรัพยากรยั่งยืน
- ให้นายจ้างซึ่งมีจำนวนลูกจ้างมากกว่าสิบคน และผู้ประกอบกิจการซึ่งมีลูกค้าหรือผู้เข้ารับบริการจำนวนมากกว่าห้าสิบคนต่อวัน จัดให้มีบริการน้ำดื่มสำหรับเติมน้ำลงในภาชนะบรรจุเครื่องดื่ม โดยไม่มีค่าใช้จ่าย
- เมื่อมีความจำเป็นในการคุ้มครองพื้นที่ซึ่งมีความอ่อนไหวทางทรัพยากรชีวภาพ ปากแม่น้ำ หรือชายฝั่งทะเล รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดเขตพื้นที่ กิจการ หรือกิจกรรม ที่จะใช้มาตรการป้องกันการกระจายของวัสดุ ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ลงในทะเล แม่น้ำ หรือออกสู่สิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้ (1) ห้ามใช้ แจก หรือจำหน่ายวัสดุ ผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ ที่โดยลักษณะอาจแพร่กระจายออกสู่หรือตกค้างในสิ่งแวดล้อมได้ ตามรายการที่กำหนด (2) กำหนดหลักเกณฑ์หรือมาตรการอื่นใดเพื่อป้องกันมิให้วัสดุ ผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ตามรายการที่กำหนดแพร่กระจายออกสู่สิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 3 มาตรการจัดการที่ปลายทาง (Downstream) (หลังการบริโภค)

- ข้อห้ามมิให้ อปท. หรือผู้ประกอบการนำขยะบางประเภทไปกำจัดด้วยการฝังกลบ (เช่น ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ยางรถยนต์)
- กำหนดหน้าที่ของผู้บริโภคและเจ้าของสถานที่ในการคัดแยกขยะตามประเภท เอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์
- เพิ่มเติมหลักเกณฑ์การประมูลขายทอดตลาดผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วของภาครัฐและเอกชนโดยเฉพาะกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ทางรังสีวิทยา ต้องมีการคัดเลือกผู้ประกอบการที่มารับไปจัดการ ควรเป็นโรงงานเฉพาะที่ได้รับอนุญาตอย่างถูกต้องและมีมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

- กำกับดูแลและควบคุมการบริจาคผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้ว โดยเฉพาะกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับมูลนิธิและสมาคมต่างๆ โดยสนับสนุนให้มูลนิธิและสมาคมมีทักษะในการซ่อมแซมและจัดการและกำจัดเศษวัสดุโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ห้ามการบริจาคเครื่องมือหรืออุปกรณ์ทางรังสีวิทยาให้กับบุคคลหรือองค์กรที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นโรงงาน ยกเว้นกรณีบริจาคให้กับสถานพยาบาลที่นำเครื่องมือไปใช้ซ้ำ)
- ให้อำนาจ อปท. ในการปรับใช้หลักการ PAYT กำหนดค่าธรรมเนียมเก็บขนและกำจัดขยะตามปริมาณที่ทิ้งหรือตามรูปแบบการจัดการ โดยให้อปท.สามารถออกข้อบัญญัติการจัดทำถุงขยะที่มีตราสัญลักษณ์เพื่อให้แหล่งกำเนิดจัดซื้อและใช้บรรจุขยะทั่วไป โดยหากแหล่งกำเนิดไม่ใช้ถุงเฉพาะและไม่จ่ายค่าธรรมเนียมเก็บขนกำจัด อปท. มีสิทธิ์ที่จะติดป้ายเตือนและงดเว้นการจัดเก็บขยะชั่วคราวจนกว่าจะดำเนินการตามข้อบัญญัติและให้มีโทษปรับพินัย และให้มีระบบตรวจสอบเพื่อป้องกันการทิ้งขยะในที่สาธารณะ (littering)
- กรมควบคุมมลพิษร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กำหนดให้มีการจัดทำแผนบริหารจัดการขยะระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ที่มีปัญหาขยะรุนแรง (เช่น พื้นที่เกาะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว) กำหนดและแบ่งบทบาทหน้าที่ของ อบจ. เทศบาล และอบต. อย่างชัดเจน โดยแผนฯ ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ สามารถเสนอของบประมาณสนับสนุนจากกองทุนได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด
    - อบจ.หรือเทศบาลนคร/เทศบาลในพื้นที่พิเศษรับผิดชอบการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โรงคัดแยกขยะ (MRF) โรงผลิต RDF ระบบจัดการแบบผสมผสานในจังหวัด และร่วมกับเทศบาล/อบต.เจ้าของพื้นที่สถานฝังกลบให้มีการปรับปรุงสถานฝังกลบให้ถูกหลักวิชาการและกำหนดค่า tipping fee ในอัตราที่เหมาะสมครอบคลุมต้นทุนบริหารจัดการและดูแลรักษาระบบ (ไม่ต่ำกว่า 400 บาทต่อตัน) โดยให้กรมบริหารทรัพยากรยั่งยืนกำกับดูแลและตรวจสอบมลพิษจากโรงบำบัด/กำจัดขยะและมีอำนาจสั่งการให้ปรับปรุงโรงบำบัด/กำจัดขยะหากพบการดำเนินการไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
    - เทศบาล: รับผิดชอบการจัดเก็บ ขนส่งและจัดการขยะ โดยเฉพาะขยะอินทรีย์ ส่งเสริมการคัดแยกขยะและจัดเก็บขยะแยกประเภทที่สอดรับกับระบบ EPR การให้ความรู้และสร้างความตระหนักกับประชาชน
    - อบต.: รับผิดชอบการจัดเก็บและขนส่งขยะในพื้นที่ ส่งเสริมแหล่งกำเนิดจัดการขยะอินทรีย์ด้วยตนเอง ส่งเสริมการคัดแยกขยะและจัดเก็บขยะแยกประเภท การให้ความรู้และสร้างความตระหนักกับประชาชน
    - อปท.ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนฯ จะต้องปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมเก็บขนกำจัดขยะให้สอดคล้องกับต้นทุนการบริหารจัดการมากขึ้นและสร้างแรงจูงใจให้แหล่งกำเนิดลดการสร้างขยะและคัดแยกขยะมากขึ้นตามหลักการ PAYT

หมวด 7 เครื่องมือและมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อความยั่งยืนของทรัพยากร (หรือ “เพื่อระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน”)

ส่วนที่ 1 ภาษีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติบางประเภท (virgin material/natural resource fee)

- กำหนดให้มีภาษีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติบางประเภท (เน้นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป non-renewable) เช่น โพลีเมอร์ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันและก๊าซธรรมชาติโดยเน้นประเภทหรือสัดส่วนโพลีเมอร์ที่นำมาผลิตเป็นพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวจำนวนมาก ทรายซิลิกา หินปูน กรวด (aggregates)

ส่วนที่ 2 ภาษีบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุประเภทใช้ครั้งเดียว (ณ จุดขาย) (single-use item fee)

- กำหนดให้มีภาษีบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุประเภทใช้ครั้งเดียว เก็บจากผู้ประกอบกิจการตามรายการที่กำหนด (เริ่มจากห้างค้าปลีก ซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านสะดวกซื้อที่มีสาขา) ที่แจกบรรจุภัณฑ์และวัสดุประเภทใช้ครั้งเดียวให้

ลูกค้าโดยกำหนดข้อยกเว้นสำหรับบรรจุภัณฑ์ที่ผลิตจากวัตถุดิบธรรมชาติสามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติหรือด้วยกระบวนการทางชีวภาพ

- เสนอให้เริ่มจากการเก็บเงินค่าธรรมเนียมถุงหูหิ้วนำส่งเงินเข้ากองทุน โดยหักต้นทุนการผลิตและค่าบริหารจัดการได้ ทั้งนี้ รัฐกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมขั้นต่ำที่ให้จัดเก็บ เช่น ถุงหูหิ้ว ขั้นต่ำ 2 บาทต่อใบ เป็นต้น (จัดทำแผนในการเพิ่มรายการวัสดุประเภทใช้ครั้งเดียวที่ห้ามร้านค้าแจกฟรี เช่น ช้อนส้อมมีด หลอด ตะเกียบ) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการปรับพฤติกรรมของผู้บริโภคให้พกสิ่งของใช้ซ้ำได้หรือนำกลับไปบริโภคที่บ้านหรือที่ทำงานที่มีของที่ล้างใช้ซ้ำได้และให้ร้านค้าเปลี่ยนมาใช้ของที่ใช้ซ้ำได้แทน (ส่วนนี้ ให้บังคับใช้กับร้านค้าบนแพลตฟอร์มด้วยเพื่อลดการแจกช้อนส้อมพลาสติกและตะเกียบไม้อย่างฟุ่มเฟือยจากการสั่งอาหารออนไลน์)

ส่วนที่ 3 ระบบมัดจำคืนเงินบรรจุภัณฑ์

- หากระบบ EPR ไม่สามารถเพิ่มอัตราการเก็บรวบรวมมาใช้ซ้ำและรีไซเคิลได้ตามเป้าหมายที่รัฐกำหนด คณะกรรมการสามารถเสนอ กำหนดมาตรการเพื่อนำ DRS มาปรับใช้ได้ โดยกำหนดประเภทบรรจุภัณฑ์ที่ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องพัฒนาระบบมัดจำคืนเงิน (DRS) บรรจุภัณฑ์และเป้าหมายการเก็บกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ (อาจเน้นบรรจุภัณฑ์ที่เก็บกลับยาก เช่น ขวดแก้วขนาดเล็ก)
- ให้อำนาจในการออกประกาศกำหนดให้ร้านอาหารรายใหญ่ที่มีสาขา (เน้นร้านกาแฟ) จัดทำระบบมัดจำคืนเงินภาชนะ/บรรจุภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียวหรือแบบที่ล้างใช้ซ้ำได้กับลูกค้า (ตัวอย่างระบบ DRS ถ้วยกาแฟแบบใช้ครั้งเดียวที่เกาหลีใต้ที่ให้ลูกค้าจ่ายเงินมัดจำ 300 วอนตอนซื้อกาแฟ หากนำถ้วยกาแฟมาคืนจะได้รับเงินมัดจำคืน สามารถส่งคืนที่สาขาใดก็ได้หรือส่งคืนที่ตู้รับคืน)

ส่วนที่ 4 มาตรการอุดหนุนและส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

- กำหนดแผนงานส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนโดยบรรจุมาตรการและเป้าหมายขั้นต่ำไว้ในแผนแม่บทฯ ระยะ 5 ปี (พิจารณาร่วมกับกรมบัญชีกลางและกรมควบคุมมลพิษ)
- กำหนดแผนงานส่งเสริมสนับสนุน SME โดยประสานกับ สสว. กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง ธนาคารเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ
- เสนอสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยพิจารณาร่วมกับกระทรวงการคลังและ BOI
- มาตรการส่งเสริมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

หมวด 8 การจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร (หรือเป็นส่วนหนึ่งของหมวดที่ 5)

มาตรการทางกฎหมายเบื้องต้นที่ครอบคลุม “ต้นทาง-กลางทาง-ปลายทาง”

มาตรการต้นทาง

- กำหนดนิยามที่ชัดเจน เช่น สถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับ หมายถึง โรงแรม ซูเปอร์มาร์เก็ต ภัตตาคาร โรงงานผลิตอาหาร และสถานประกอบการขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทานอาหาร และอาหารส่วนเกินและขยะอาหารต้องบัญญัติชัดเจนเพื่อใช้เป็นเกณฑ์บังคับ (มาตรการเชิงบังคับ)
- เพื่อป้องกันอาหารส่วนเกิน บัญญัติให้ผู้ผลิตต้องจัดทำแผนการผลิตตามความต้องการของตลาดบังคับใช้มาตรฐานการแสดงฉลาก “ควรบริโภคก่อน” (Best before) และ “หมดอายุ” (Use by) อย่างชัดเจนกำหนดหลักเกณฑ์ด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ถนอมอาหาร (มาตรการเชิงบังคับ)

- การส่งเสริมการบริจาคบัญญัติให้ผู้บริจาคที่ปฏิบัติตามกฎหมายได้รับสิทธิยกเว้นหรือสิทธิประโยชน์ทางภาษี ขยายเพดานภาษีของการบริจาค และให้ความคุ้มครองทางกฎหมายแก่ผู้บริจาคและผู้ดำเนินการที่ปฏิบัติตามเงื่อนไข (มาตรการส่งเสริม)
- ลำดับขั้นการจัดการอาหารส่วนเกิน (1) ป้องกันการเกิด (2) บริจาค/แปรรูป (3) ใช้เป็นอาหารสัตว์ และ(4) แปรรูปเป็นปุ๋ยหมักหรือพลังงาน (มาตรการเชิงบังคับ)

มาตรการกลางทาง

- กำหนดให้สถานประกอบการจัดทำรายงานปริมาณขยะอาหารประจำปี เช่น โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหารขนาดกลาง–ใหญ่ ร้านสะดวกซื้อขนาดใหญ่ (มาตรการเชิงบังคับ)
- จัดทำระบบการบริจาคที่ปลอดภัยจัดตั้งแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ขึ้นทะเบียนกับรัฐสำหรับการบริจาคอาหาร และจัดทำทะเบียนผู้รับบริจาคที่ผ่านการรับรองสุขอนามัย (มาตรการเชิงบังคับ)
- กำหนดมาตรฐานด้านสุขอนามัยจัดทำหลักเกณฑ์การตรวจสอบและรับรองอาหารที่สามารถนำไปบริจาคหรือนำไปใช้ซ้ำ (มาตรการเชิงบังคับ)
- กำหนดให้สถานประกอบการมีมาตรการ เช่น การจัดบรรจุภัณฑ์อาหารกลับบ้าน การติดป้ายรณรงค์ (มาตรการส่งเสริม)

มาตรฐานปลายทาง

- จัดทำระบบรายงานและติดตามให้สถานประกอบการรายงานการจัดการขยะอาหาร เช่น การใช้เป็นอาหารสัตว์ การทำปุ๋ย หรือการผลิตพลังงานชีวภาพ (มาตรการเชิงบังคับ)
- ส่งเสริมการแยกขยะอาหารสถานประกอบการบางประเภท เช่น โรงแรม ห้างสรรพสินค้า ต้องแยกขยะอาหารตั้งแต่แหล่งกำเนิดอ้างอิงตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ, พ.ร.บ. การสาธารณสุขฯ, พ.ร.บ. รักษาความสะอาดฯ (มาตรการเชิงบังคับ)
- กำหนดให้การนำขยะอาหารไปใช้เป็นอาหารสัตว์ต้องผ่านการแปรรูปหรือฆ่าเชื้อตามมาตรฐานสุขอนามัย (มาตรการเชิงบังคับ)
- รัฐให้สิทธิประโยชน์ เช่น เงินอุดหนุน carbon credit สิทธิทางภาษีแก่ผู้ประกอบการ (มาตรการส่งเสริม)
- กำหนดบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ชัดเจน เช่น ต้องจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะอินทรีย์ (มาตรการเชิงบังคับ) และสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โรงหมัก โรงผลิตก๊าซชีวภาพ จุดรวบรวมแยกขยะ (มาตรการส่งเสริม)
- สนับสนุนให้เอกชนพัฒนาอุตสาหกรรมรีไซเคิลขยะอาหาร โดยให้สิทธิทางภาษี สิ่งแวดล้อม และโครงการสินเชื่อสีเขียว (มาตรการส่งเสริม)

หมวด 9 การกำกับดูแลและบทลงโทษ

- หน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่
- บทลงโทษทางปกครอง / โทษอาญา เช่น บทลงโทษสำหรับการให้ข้อมูลเท็จหรือทำให้เข้าใจผิดเกี่ยวกับคุณสมบัติด้านสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์
- การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง
- ให้อำนาจ อปท.ในการแจ้งหรือติดป้ายเตือนผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติท้องถิ่นในการคัดแยกขยะหรือไม่จ่ายค่าธรรมเนียมเก็บขนและกำจัดขยะ และสามารถงดเว้นการเข้าจัดเก็บขยะจนกว่าจะดำเนินการตามข้อบัญญัติและให้มีโทษปรับพินัย

- หน่วยงานกำกับดูแลยังมีอำนาจในการออกคำสั่งให้ อปท. ที่ไม่ปฏิบัติตาม ต้องดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของกฎหมาย
- *บทลงโทษทางการเงิน (ค่าปรับ) หรืองบประมาณ (Financial Penalties) หาก อปท. ใดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดภายในระยะเวลาที่กำหนด*

หมวด 10 บทเฉพาะกาล

- การจัดทำแผนปฏิบัติการในระยะเริ่มต้น
- กำหนด “ผลิตภัณฑ์เป้าหมายในระยะที่ 1”
- กำหนดระยะเวลาในการออกกฎหมายอนุบัญญัติ

****

ข้อเสนอ: กลไกเชิงสถาบัน (อาจอยู่ในร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมบริหารทรัพยากรยั่งยืน พ.ศ. ....)

เน้นการยกระดับพันธกิจและความสามารถของหน่วยงานที่มีอยู่ โดยอาจมีการจ้างเจ้าหน้าที่และผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติมตามความจำเป็น

“กรมบริหารทรัพยากรยั่งยืน” อาจยกระดับกรมควบคุมมลพิษหรือสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ให้เป็นองค์กรขับเคลื่อน CE ที่มีการผนวกรวมส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับ CE จากกระทรวงต่างๆ บางส่วน ได้แก่

- กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ (ดูแลนโยบาย แผน กลไก EPR)
- บางส่วนจากสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
- บางส่วนจากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (ดูแลการส่งเสริมเทคโนโลยีรีไซเคิล)
- บางส่วนจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม (ส่วนที่ส่งเสริมเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมสีเขียว)
- บางส่วนจากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
- บางส่วนจากศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) (ในส่วนที่ดูแล eco-design มาตรฐาน CE ฐานข้อมูล LCA, MFA, ตัวชี้วัด CE)

บทบาทหน้าที่ของ “กรมบริหารทรัพยากรยั่งยืน” (เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการนโยบายระดับชาติ)

1) ขับเคลื่อนร่างพรบ.นี้ให้เป็นไปตามเป้าหมาย
2) กำกับดูแลกลไก EPR และเครื่องมือเชิงนโยบายต่างๆ
3) กำกับดูแล PRO และจัดระบบขึ้นทะเบียนผู้ผลิต
4) ส่งเสริม อปท. ให้มีการจัดทำแผนการบริหารจัดการขยะระดับจังหวัดเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุน
5) ส่งเสริมการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการเก็บรวบรวม คัดแยกและจัดการขยะ
6) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อลดใช้ทรัพยากร ใช้ซ้ำและแปรใช้ใหม่
7) กำหนดมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมโรงงานรีไซเคิลและโรงงานผู้รับบำบัด/กำจัดและกำกับดูแลอย่างเข้มงวด
8) ผลักดันการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวร่วมกับกรมบัญชีกลาง
9) สนับสนุนให้เกิดแพลตฟอร์มของผู้ประกอบการและประชาชนเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยี แนวปฏิบัติที่ดีด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งส่งเสริมการจับคู่ทางการค้า
10) จัดทำฐานข้อมูลกลางของผู้ให้บริการซ่อมที่ได้รับการรับรอง เพื่อให้ผู้บริโภคมั่นใจได้ว่าเป็นร้านซ่อมที่มีมาตรฐานและลดปัญหาการซ่อมที่ก่อมลพิษใหม่

11) ประสานกับสถาบันการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่เน้นตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์และการพัฒนาโมเดลธุรกิจใหม่ การทำงานร่วมกับสื่อมวลชนเพื่อสื่อสารสร้างความตระหนักให้กับประชาชนผู้บริโภคให้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรและอุดหนุนผลิตภัณฑ์และบริการที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน
12) เป็นหน่วยประสานงานและให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการส่งออกที่ต้องทำตามกฎระเบียบด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศคู่ค้าและแสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน
13) ดูแลศูนย์ข้อมูลและรายงานสถิติการลดใช้ทรัพยากรและการหมุนเวียนทรัพยากรของประเทศ
14) เสนอมาตรการควบคุมการนำเข้าส่งออกวัสดุและผลิตภัณฑ์เพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนในประเทศ

4.6 การจัดทำร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน (ฉบับรับฟังความคิดเห็น 31 ตุลาคม 2568)

คณะผู้วิจัยได้นำข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาปรับปรุงแนวคิดการจัดทำกฎหมายและได้ยกร่างพ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... และได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วนเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2568 ณ โรงแรมสยามแอทสยาม ดีไซน์ กรุงเทพฯ

4.6.1 เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน (ฉบับรับฟังความคิดเห็น 31 ตุลาคม 2568)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียน

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันในประเทศไทยเกิดปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการกำจัดขยะที่ไม่ถูกต้องและสูญเสียทรัพยากรที่สมควรนำกลับมาใช้ใหม่ ปริมาณขยะภายในประเทศเพิ่มขึ้นโดยต่อเนื่อง สมควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อลดปริมาณการสูญเสียทรัพยากร โดยนำวัสดุไม่ใช้แล้วไปใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำ หรือใช้ประโยชน์อื่น และลดการทำให้เกิดวัสดุไม่ใช้แล้วตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบการผลิต รวมทั้งลดปริมาณสารอันตรายที่อยู่ในวัตถุและผลิตภัณฑ์ ภายใต้แนวคิด

เศรษฐกิจหมุนเวียน อันจะส่งผลเป็นการลดปริมาณการใช้ทรัพยากรในกระบวนการผลิต ปริมาณขยะ และผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติ
เศรษฐกิจหมุนเวียน
พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียน/การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 26 ประกอบกับมาตรา 33 และมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์สาธารณะในการลดปริมาณขยะและปริมาณทรัพยากรปฐมภูมิที่ใช้ในกระบวนการผลิต โดยนำวัสดุไม่ใช้แล้วไปใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำ หรือใช้ประโยชน์อื่น ตลอดจนลดการเกิดวัสดุที่ไม่ใช้แล้วตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบการผลิต โดยสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งการลดปริมาณสารอันตรายที่อยู่ในวัตถุและผลิตภัณฑ์ อันจะเป็นประโยชน์ในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

.....
.....

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ....”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติในหมวด .. ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับกับ

(1) การกำจัดวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย

(2) ของเสียจำพวกวัตถุกัมมันตรังสีตามกฎหมายว่าด้วยพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ

การยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมาใช้บังคับแก่การครอบครองวัสดุไม่ใช้แล้ว ผู้ประกอบธุรกิจ ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ใด ให้ตราเป็น
พระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาที่ถูกตราขึ้นตามวรรคสองอาจกำหนดระยะเวลาการยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับได้

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“เศรษฐกิจหมุนเวียน” หมายความว่า การลดปริมาณการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ
ในกระบวนการผลิต ยืดอายุการใช้งานวัตถุ ชิ้นส่วน และผลิตภัณฑ์ และหมุนเวียนวัสดุใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่

“วัสดุ” หมายความว่า วัตถุดิบตั้งต้นหรือวัตถุที่นำมาประกอบเป็นสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์

“ผลิตภัณฑ์” หมายความว่า สิ่งของที่ผลิตหรือมีไว้เพื่อจำหน่าย

“จำหน่าย” หมายความรวมถึง ขาย จ่าย แจก ให้เปล่า หรือแลกเปลี่ยนเพื่อประโยชน์ในทางการค้า หรือการมีไว้เพื่อจำหน่ายด้วย

“ฉลาก” หมายความรวมถึงรูป รอยประดิษฐ์ เครื่องหมาย หรือข้อความใด ๆ ที่แสดงไว้ที่บรรจุภัณฑ์และหมายความรวมถึงเอกสารหรือคู่มือสำหรับใช้ประกอบสินค้า ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้านั้น

“บรรจุภัณฑ์” หมายความว่า ภาชนะ หีบห่อ หรือสิ่งของอื่นที่ใช้บรรจุสินค้า ไม่ว่าด้วย
การใส่หรือห่อหรือด้วยวิธีใด ๆ

“วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ หรือสิ่งของอื่น ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เพียงครั้งเดียว ไม่ได้ออกแบบหรือมุ่งหมายให้มีสภาพการหมุนเวียนและใช้การได้หลายครั้งหรือตลอดอายุการใช้งาน หรือเพื่อนำกลับมาใช้ซ้ำสำหรับวัตถุประสงค์เดียวกันกับที่ออกแบบไว้ หรือบุคคลจำนวนมากมีแนวทางปฏิบัติเป็นใช้เพียงครั้งเดียว

“วัตถุไม่ใช้แล้ว” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ หรือสิ่งของอื่นที่บุคคลละทิ้ง
การครอบครองหรือประสงค์ละทิ้งการครอบครอง

“ผู้ประกอบธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อจำหน่าย ผู้สั่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ

“แปรใช้ใหม่” หมายความว่า การนำวัตถุหรือวัสดุไม่ใช้แล้วมาแปรรูปเพื่อเปลี่ยนให้เป็นวัสดุหรือผลิตภัณฑ์อื่น

"ขยะสุดท้าย" หมายความว่า สิ่งของหรือวัสดุเหลือทิ้งจากกระบวนการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วตามหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ เนื่องจากไม่สามารถหรือไม่คุ้มค่าที่จะนำกลับมาใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่ ใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น หรือนำไปผลิตพลังงาน

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง และกำหนดกิจการอื่นหรือออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน

กฎกระทรวงและประกาศกระทรวง เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1
บททั่วไป

มาตรา 6 พระราชบัญญัตินี้มีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และลดปริมาณขยะ โดยส่งเสริมการใช้งานวัตถุซ้ำ แปรใช้ใหม่ หรือผลิตซ้ำ ตลอดจนบริหารจัดการวัสดุที่ไม่ใช้แล้วให้มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด โดยสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน หลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต และหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ

มาตรา 7 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย พระราชบัญญัตินี้รับรองสิทธิของบุคคลและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคลและหน่วยงานของรัฐ ดังต่อไปนี้

(1) ผู้บริโภคมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับอายุการใช้งานผลิตภัณฑ์ เงื่อนไขการซ่อมแซมหรือซ่อมบำรุงผลิตภัณฑ์ ตลอดจนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์

(2) บุคคลมีสิทธิในการเลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีอายุการใช้งานยาวนาน รวมทั้งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ

(3) ผู้ประกอบธุรกิจมีเสรีภาพในออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและลดการใช้ทรัพยากรในออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์นั้น

(4) หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่สนับสนุนการกำหนดนโยบายการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างโดยคำนึงถึงอายุการใช้งานผลิตภัณฑ์ บริการซ่อมบำรุงหลังจำหน่าย ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการลดการใช้ทรัพยากรในกระบวนการผลิต

(5) หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ให้ความรู้ ฝึกอบรม และส่งเสริมการวิจัยและการเสนอนวัตกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งสร้างความตระหนักเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ต่อสิ่งแวดล้อม

มาตรานี้เพิ่มขึ้นใหม่เพื่อกำหนดรับรองสิทธิและเสรีภาพ โดยสิทธิและเสรีภาพนี้จะมีสถานะเป็นสิทธิและเสรีภาพที่รับรองขึ้นโดยกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ แม้ว่าจะไม่ได้กำหนดมาตรการบังคับที่เป็นรูปธรรม แต่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์และมีผลมิให้มีการออกกฎซึ่งมีสาระเป็นการละเมิดหรือจำกัดสิทธิดังกล่าว โดยจะมีการกำหนดมาตรการเพื่อให้เกิดผลเชิงบังคับในหมวดถัดไป ทั้งนี้ ปัจจุบันมีกฎหมายที่มีบทรับรองสิทธิดังกล่าว ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติ เป็นต้น และมีตัวอย่างกฎหมายต่างประเทศกรณีกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส เครือรัฐออสเตรเลีย และประเทศญี่ปุ่น

หมวด 2

คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ

มาตรา 8 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ” ประกอบด้วย

(1) รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ

(2) รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการ

(2) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนหกคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

(3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินหกคน โดยในจำนวนนี้อย่างน้อยต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัสดุศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรม หรืออนามัยสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม หรือด้านการจัดการขยะ ด้านละหนึ่งคน โดยในจำนวนนี้จะต้องมาจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคมร่วมอยู่ด้วยอย่างน้อยกึ่งหนึ่ง

ให้อธิบดีกรมควบคุมมลพิษเป็นกรรมการและเลขานุการ และเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

กรรมการโดยตำแหน่ง ได้กำหนดเฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อความคล่องตัวและประหยัดงบประมาณ เนื่องจากสามารถใช้กลไกตามร่างมาตรา 17 เชิญผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐมาชี้แจงได้ ไม่ได้กำหนดลักษณะต้องห้ามของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อลดการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

มาตรา 9 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

เมื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระในวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการเพื่อแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้จนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พ้นวาระ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคสอง

มาตรา 10 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะไม่อาจปฏิบัติต่อหน้าที่ได้ตามปกติ หรือมีความประพฤติเสื่อมเสีย หย่อนความสามารถ หรือมีส่วนได้เสียในกิจการหรือธุรกิจใดที่

(4) เป็นบุคคลล้มละลาย

(5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) เสนอแนะนโยบายเพื่อผลักดันเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ

(2) จัดทำแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน เพื่อให้เป็นแนวทางในการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อสภา

(3) จัดทำแนวทางการส่งเสริมการประกอบธุรกิจภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน และการให้สิทธิประโยชน์แก่ธุรกิจที่มีผลดำเนินการตามเป้าหมาย เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(4) เสนอการแก้ไขกฎหมายหรือกฎ ซึ่งเป็นอุปสรรคหรือจำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงการกำหนดภาษีเพื่อที่สร้างแรงจูงใจด้านการผลิต
และการบริโภคที่ยั่งยืน ต่อคณะรัฐมนตรี

(5) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่ง เพื่อดำเนินการตามหน้าที่ และอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้

(6) ติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน และรายงานผลการดำเนินการรายปีต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 31

(7) ให้ความเห็นชอบนโยบายและแผนการบริหารกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

(7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นหน้าที่ และอำนาจของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง ต้องคำนึงถึงการรักษาและป้องกันผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจและระบบการเงินของประเทศด้วย

ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศตาม (7) และ (8) เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา 12 การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 13 คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

ให้นำบทบัญญัติมาตรา 17 มาใช้บังคับแก่การประชุมคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา 14 ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคำสั่งทางปกครองและคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การทำคำสั่งทางปกครองและการประชุมของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 15 ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ประธานอนุกรรมการและอนุกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด และให้ถือเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสำนักงาน

มาตรา 16 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการอาจเชิญบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง ความเห็น หรือคำแนะนำทางวิชาการได้เมื่อเห็นสมควร และอาจขอความร่วมมือจากบุคคลใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงก็ได้

หมวด 3
กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

เสนอให้จัดตั้งกองทุนขึ้นใหม่โดยแยกออกมาจากกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อให้รายได้จากภาษีค่าธรรมเนียม และค่าปรับตามพระราชบัญญัตินี้ นำไปใช้เพื่อกิจกรรมด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นการเฉพาะ โดยสอดคล้องกับหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย

มาตรา 17 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า “กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน” ในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน

มาตรา 18 กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(1) ภาษีตามมาตรา 54

(2) เงินกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามจำนวนที่คณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกำหนด

(3) เงินกองทุนพัฒนาเอสเอ็มอีตามแนวประชารัฐตามจำนวนที่กองทุนพัฒนาเอสเอ็มอีตามแนวประชารัฐกำหนด

(4) ค่าธรรมเนียมตามมาตรา .. (ถ้ามี)

(5) ค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามหมวด 9

(6) ค่าธรรมเนียมที่มีกฎหมายกำหนดหรือจัดสรรให้เป็นของกองทุนหรือส่งเข้ากองทุน

(7) เงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นคราว ๆ ตามความจำเป็นเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

(8) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้

(9) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากภาคเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ

(10) ดอกผลและผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากการดำเนินการของกองทุน

(11) เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมาย

เงินและทรัพย์สินของกองทุนไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา 19 เงินกองทุนให้ใช้จ่ายในลักษณะหมุนเวียนหรือจ่ายขาดเพื่อกิจกรรม ดังต่อไปนี้

(1) อุดหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงระบบเก็บขยะแบบจำแนกประเภท และระบบจัดการหรือกำจัดขยะ โดยสอดคล้องกับแผนจัดการขยะระดับจังหวัดซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

(2) ให้เอกชนกู้ยืมเพื่อการวิจัยและพัฒนาหรือลงทุนเกี่ยวกับการยืดอายุการใช้งานผลิตภัณฑ์ การซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ การลดวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วจากกระบวนการผลิต
หรือการแปรใช้ใหม่ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนวัสดุอุตสาหกรรม (Industrial symbiosis)

(3) อุดหนุนเอกชนในการจัดให้มีบริการตู้น้ำดื่มหรือบริการอื่น เพื่อลดการสร้างขยะ หรือส่งเสริมการใช้ซ้ำ

(3) ให้เอกชนกู้ยืมเพื่อใช้ในการก่อตั้ง ปรับปรุง หรือพัฒนากิจการ ซ่อมแซมหรือแลกเปลี่ยนวัสดุไม่ใช้แล้ว คัดแยกวัสดุไม่ใช้แล้ว หรือแปรใช้ใหม่

(4) ให้ผู้ประกอบธุรกิจผลิตหรือจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม หรือผลิตภัณฑ์อาหารหรือเครื่องดื่ม กู้ยืมเพื่อปฏิบัติตามมาตรการลดขยะอาหารตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อดำเนินการอื่นใดอันมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณขยะอาหาร

(5) อุดหนุนหรือให้กู้ยืมเพื่อลงทุนหรือพัฒนาระบบมัดจำบรรจุภัณฑ์เพื่อหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่

(6) อุดหนุนการพัฒนาตัวชี้วัดหรือมาตรฐานด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน หรือให้เอกชนกู้ยืมเพื่อลงทุนในกิจการทดสอบ รับรอง หรือตรวจสอบย้อนกลับวัสดุหรือผลิตภัณฑ์

(7) อุดหนุนกิจการอื่นใดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนตามประเภทกิจกรรมหรือโครงการ และจำนวนวงเงินในแต่ละโครงการตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนด

(8) เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน

ตัวอย่างกฎหมายต่างประเทศ

กฎหมายญี่ปุ่น - Article 23 Basic Act for Establishing a Sound Material-Cycle Society
รัฐต้องพยายามให้การช่วยเหลือทางเศรษฐกิจที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ประกอบการที่ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการใช้วัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพ ขยายสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์รีไซเคิล หรือดำเนินมาตรการอื่น ๆ เพื่อป้องกันหรือลดการเกิดขยะ

มาตรา 20 ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วยปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงบประมาณ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม และเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินสามคนซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้ง
โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง จากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ด้านการเงิน เศรษฐศาสตร์ การลงทุน กฎหมาย หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง
ให้ผู้บริหารกองทุนตามมาตรา 22 เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมควบคุมมลพิษแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของกรมควบคุมมลพิษจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา 21 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 10 และมาตรา 11 มาใช้บังคับแก่วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกองทุนโดยอนุโลม

มาตรา 22 ในกิจการของกองทุน ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของกรมควบคุมมลพิษคนหนึ่งเป็นผู้บริหารกองทุน ทำหน้าที่บริหารกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน โดยมีหน้าที่และอำนาจตามที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด
ให้ผู้บริหารกองทุนจ้างพนักงานกองทุนได้ตามความจำเป็น

มาตรา 23 คณะกรรมการบริหารกองทุนสิ่งแวดล้อมมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้
(1) ควบคุมดูแลการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการบริหารกองทุนที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบตามมาตรา 11 (7) และตามวัตถุประสงค์ของกองทุน
(2) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ แผนการใช้จ่ายเงิน งบประมาณประจำปีของกองทุนตามที่ผู้บริหารกองทุนเสนอ
(3) แต่งตั้งผู้บริหารกองทุน
(3) พิจารณาอนุมัติเงินกองทุนเพื่อใช้ในกิจการตามมาตรา 20 (4)
(4) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอุดหนุน การให้กู้ยืม การขออนุมัติ และการอนุมัติเงินกองทุน
(5) กำหนดระยะเวลาชำระเงินที่กู้ยืมจากกองทุน รวมทั้งอัตราดอกเบี้ยและหลักประกันตามความจำเป็นและเหมาะสม
(6) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ้างสถาบันการเงินของรัฐให้ทำหน้าที่บริหารและจัดการการให้กู้ยืมเงินกองทุน ติดตาม และเร่งรัดให้มีการชำระคืนเงินกองทุน

(7) ออกระเบียบการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การเบิกจ่ายเงินกองทุน การใช้จ่ายเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน การจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน การจัดการ และการจำหน่ายทรัพย์สิน และการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของกองทุน

(8) ออกระเบียบกำหนดค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ หรือสวัสดิการต่าง ๆ ของพนักงานกองทุน

(9) กำหนดอัตราส่วนและหลักเกณฑ์สำหรับการหักเงินค่าบริการส่งเข้ากองทุนตามมาตรา 11 (7)

(9) จัดทำรายงานการเงินและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

(10) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนหรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ระเบียบของคณะกรรมการกองทุนตาม (6) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

มาตรา 24 ในการให้กู้ยืมเงินของกองทุนแก่เอกชน คณะกรรมการบริหารกองทุนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอาจกำหนดให้เอกชนใดกู้ยืมเงินโดยลดอัตราดอกเบี้ย หรือยกเว้นดอกเบี้ย หรือกำหนดระยะเวลาการชำระเงินที่กู้ยืมให้แตกต่างไปจากระเบียบตามมาตรา 24 (5) ก็ได้

มาตรา 25 คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการกองทุนมอบหมาย

ในการอนุมัติเงินกองทุนสำหรับกิจการตามมาตรา 22 ที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการบริหารกองทุน คณะกรรมการบริหารกองทุนอาจมอบอำนาจให้คณะอนุกรรมการกระทำการแทนได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา 26 ให้นำบทบัญญัติมาตรา และมาตรา มาใช้บังคับแก่การประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนและคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการบริหารกองทุนแต่งตั้งโดยอนุโลม

มาตรา 27 การบัญชีของกองทุนให้จัดทำตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับกิจการของกองทุนและรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการกองทุนทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

บัญชีของกองทุนให้ถือตามปีงบประมาณ

มาตรา 28 ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนจัดทำรายงานการเงินของกองทุนส่งให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณของทุกปี และนำเสนอให้คณะกรรมการทราบ

หมวด 4

แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

แผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ และแผนจัดการขยะระดับท้องถิ่น

มาตรา 29 ให้มีแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนซึ่งมีผลใช้บังคับรายหกปี โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) ข้อมูลการหมุนเวียนทรัพยากรภายในประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย
อัตราการสร้างขยะและการนำขยะไปหมุนเวียนใช้ประโยชน์ ปริมาณขยะที่ต้องกำจัดขั้นสุดท้าย
ปริมาณการใช้วัสดุตลอดห่วงโซ่อุปทานเพื่อการผลิตภายในประเทศ ปริมาณการบริโภควัสดุภายในประเทศ ดัชนีการสูญเสียอาหาร ดัชนีขยะอาหาร อัตราการหมุนเวียนวัสดุกลับมาใช้ประโยชน์ ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรปฐมภูมิ
โดยจำแนกออกเป็นรายภาคส่วน ภูมิภาค
หรือเป็นอัตราต่อประชากร ตามที่คณะกรรมการกำหนด

อัตราการสร้างขยะและการนำขยะไปหมุนเวียนใช้ประโยชน์ - Waste generation and waste utilization
ปริมาณขยะที่ต้องกำจัดขั้นสุดท้าย - Final Disposal Amount
ปริมาณการใช้วัสดุตลอดห่วงโซ่อุปทานเพื่อการผลิตภายในประเทศ - Material footprint
ปริมาณการบริโภควัสดุภายในประเทศ - Domestic material consumption
ดัชนีการสูญเสียอาหาร ดัชนีขยะอาหาร - Food loss index, Food waste index
อัตราการหมุนเวียนทรัพยากร - Cyclical Use Rate

(2) ยุทธศาสตร์และเป้าหมาย และกำหนดระยะเวลาบรรลุเป้าหมาย
สำหรับการลดปริมาณการบริโภควัสดุและปริมาณขยะที่ต้องกำจัดภายในประเทศ การเพิ่มประสิทธิภาพการหมุนเวียนใช้วัสดุ และลดการรั่วไหลของพลาสติกและไมโครพลาสติกตลอดอายุการใช้งาน

(3) มาตรการส่งเสริมให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าลดการใช้วัตถุดิบจากทรัพยากรปฐมภูมิ
โดยเพิ่มการหมุนเวียนใช้ทรัพยากรทุติยภูมิจากการนำวัตถุกลับมาใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำ หรือนำไปใช้ประโยชน์อื่น โดยสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

(4) มาตรการเพื่อลดปริมาณการบริโภควัสดุและปริมาณขยะที่ต้องกำจัดขั้นสุดท้าย

(5) เป้าหมายและกำหนดระยะเวลาการตรวจสอบการดำเนินการจัดการขยะในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางแก้ไขหรือปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำวัตถุกลับมาใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำ หรือนำไปใช้ประโยชน์อื่น โดยสอดคล้องกับหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ รวมทั้งลดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจากกระบวนการกำจัดขยะ

(6) แนวทางหรือโครงการสนับสนุนการซ่อมแซมและแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์
และการสนับสนุนกิจการซ่อม รับซื้อ บริจาค หรือจำแนกวัสดุเพื่อนำไปแปรใช้ใหม่ ที่เข้าถึงได้ง่ายในจังหวัดต่าง ๆ ตลอดจนสนับสนุนให้สถานประกอบกิจการค้าปลีกหรือค้าส่งเป็นตัวกลางในการรับคืนวัสดุที่ไม่ใช้แล้วเพื่อนำไปแปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำ หรือการนำไปใช้ประโยชน์อื่น

(7) แนวทางการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหรือกฎ เพื่อยกเลิกบทบัญญัติที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน หรือเพื่อกำหนดมาตรการบังคับซึ่งจำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์

(8) แนวทางการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชน

(9) ข้อมูลอื่นที่คณะกรรมการกำหนด

ตัวอย่างกฎหมายต่างประเทศ

กฎหมายเยอรมัน KrWG Section 30 - กำหนดเป้าหมายของการป้องกันและการฟื้นฟูสภาพของเสีย มาตรการที่ใช้เพื่อป้องกันของเสีย สถานะการบริหารจัดการของเสียในปัจจุบัน สิ่งที่ต้องทำเพื่อพัฒนาการฟื้นฟูสภาพของเสียและการกำจัดของเสีย การประเมินความเหมาะสมของสิ่งเหล่านั้นว่าหากรัฐลงมือทำแล้วจะสามารถบรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และการติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการบำบัดของเสีย ที่จำเป็นต้องมีเพื่อเน้นให้เกิดการกำจัดขยะ

กฎหมายฝรั่งเศส กำหนดเป้าหมายให้ลดขยะในภาคครัวเรือนลงร้อยละ 15 ต่อประชากร และลดขยะจากกิจกรรมเศรษฐกิจลงร้อยละ 5 ต่อหน่วยมูลค่าผลิตภัณฑ์ ภายในปี 2530 โดยมีปริมาณของปี 2010 เป็นปีฐาน เป้าหมายการลดขยะพลาสติกและการเพิ่มสัดส่วนการใช้พลาสติกที่ได้มาจากการแปรใช้ใหม่ให้ได้ร้อยละ 100 ภายในปี 2030 และการลดปริมาณขยะอาหาร การจำกัดการฝังกลบของเสีย และส่งเสริมการใช้พลังงานจากของเสีย

กฎหมายญี่ปุ่น แผนแม่บทแห่งชาติกำหนดทิศทาง เป้าหมายเชิงปริมาณ และแนวนโยบายระดับชาติ มอบหมายภารกิจให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อบรรลุเป้าหมายของเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างยั่งยืน สนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทแบบมีตัวชี้วัดที่วัดผลได้

มาตรา 30 แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนตามมาตรา 19 เมื่อได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียแล้ว ให้คณะกรรมการเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ
แล้วประกาศในราชกิจจานุเบกษา

แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา
ตามวรรคหนึ่ง ให้มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการตามแผนปฏิบัติการนั้น

ในกรณีที่สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไปในระหว่างที่แผนปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการสามารถเสนอปรับปรุงแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนได้

ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนและรายงานให้คณะรัฐมนตรีและต่อรัฐสภา ทราบทุกปี ในกรณีที่มีปัญหาหรืออุปสรรคไม่สามารถดำเนินการตามแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนได้ ให้คณะกรรมการรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

มาตรา 31 ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ เสนอแผนปฏิบัติการสำหรับแต่ละผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมาย ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ เพื่อปฏิบัติตามแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนที่กำหนดขึ้นตามมาตรา 30 ทั้งนี้ ภายในกำหนดระยะเวลาสามเดือนนับแต่วันที่แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การจัดทำแผนปฏิบัติการตามวรรคหนึ่งต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยคำนึงถึงสภาพ
ความรุนแรงของปัญหา และเงื่อนไขต่าง ๆ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม โดยอย่างน้อยควรมีสาระสำคัญ ดังนี้

(1) มาตรการลดการใช้วัตถุดิบจากทรัพยากรปฐมภูมิ เพิ่มปริมาณการใช้ทรัพยากร
ทุติยภูมิจากการใช้วัตถุซ้ำ การนำวัตถุกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ การผลิตซ้ำ หรือการนำวัตถุมาใช้ประโยชน์อื่น และลดปริมาณขยะ

(2) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายความสำเร็จ รวมทั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน

(3) แผนงานและโครงการที่สำคัญ

(4) แนวทางการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผล

ให้ทบทวนแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทุกสามปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นจะทบทวนแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก่อนถึงกำหนดระยะเวลาการทบทวนก็ได้

มาตรา 32 ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งมีภารกิจตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการมีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการนั้น และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อสั่งการ สนับสนุน และผลักดันการปฏิบัติการดังกล่าว

มาตรา 33 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัดจัดทำแผนจัดการขยะระดับจังหวัด แผนดังกล่าวเมื่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบแล้ว มีผลใช้บังคับรายห้าปี และอย่างน้อยต้องประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้

(1) จัดสรรและบูรณาการภารกิจด้านการเก็บ ขน จัดการ และกำจัดขยะมูลฝอย
ขยะติดเชื้อ และขยะอันตราย ระหว่างองค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล

(2) เป้าหมายด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการจำแนกขยะและการจัดการขยะโดยสอดคล้องกับหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ และการลดจำนวนหรือเลิกการจัดการขยะที่มิใช่ขยะอินทรีย์โดยวิธีฝังกลบ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

(3) มาตรการส่งเสริมการคัดแยกขยะ การจัดเก็บขยะแยกประเภท การจัดการขยะอินทรีย์ ณ แหล่งกำเนิด รวมทั้งการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการจัดการขยะโดยสอดคล้อง
กับหลักลำดับขั้นการจัดการขยะและแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

(4) รายการอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนตามวรรคหนึ่ง
และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดติดตาม ตรวจสอบ สนับสนุน ผลักดัน และประเมินผล และจัดทำรายงาน
ผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการ

หมวด 5
การลดปริมาณการบริโภควัสดุและการลดการสร้างขยะ

ส่วนที่ 1

การควบคุมการใช้และจำหน่ายวัสดุ ผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์

มาตรา 34 ห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่ายวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว หรือวัสดุ ผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ซึ่งมีลักษณะหรือส่วนประกอบซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ
ตามรายการที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดวันที่ใช้บังคับโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่จำเป็นต่อการปรับตัวของประชาชนและผู้ประกอบกิจการ

การห้ามจำหน่ายวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว มาจากแนวคิดการหยุดวงจรขยะตั้งแต่ต้นทาง (Source Management)

ตัวอย่างกฎหมายต่างประเทศ

- *Section 7(1) Plastic Reduction and Circular Economy Act 2021 มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ ห้ามใช้พลาสติกบางประเภทที่เป็นปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยมีเป้าหมายในการลดขยะพลาสติกที่มีอัตราการรีไซเคิลต่ำและโดยส่วนมากกลายเป็นขยะที่ต้องกำจัด*
- *การห้ามใช้วัสดุบางชนิดตามกฎหมายฝรั่งเศส เช่น ถุงชาที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2022*

การห้ามจำหน่ายวัสดุ ผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ ซึ่งมีลักษณะหรือส่วนประกอบซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ มุ่งหมายให้ใช้กับกรณีผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์หรือสัตว์ หรือสารตกค้างในสิ่งแวดล้อม

มาตรา 35 ให้นายจ้างหรือผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีลูกค้า ผู้เข้ารับบริการ หรือลูกจ้าง ตามจำนวนที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ กระทำการหรืองดเว้นกระทำการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อลดขยะจากวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย
การให้บริการตู้น้ำดื่มสาธารณะภายในสถานประกอบกิจการ

กฎหมายฝรั่งเศส - สิทธิบริการน้ำดื่มโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายสถานประกอบการที่เปิดให้ประชาชนทั่วไปต้องมีการติดตั้งตู้น้ำดื่มสาธารณะ ซึ่งตามนิยามของกฎหมายให้หมายถึง "อุปกรณ์ที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายน้ำดื่มและใช้สำหรับเติมน้ำลงในภาชนะบรรจุเครื่องดื่ม" แบบไม่มีค่าใช้จ่ายอย่างน้อยหนึ่งตู้ บริการแก่ประชาชน เพื่อลดการใช้ขวดน้ำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว โดยต้องมีตู้น้ำดื่มสาธารณะอย่างน้อยหนึ่งแห่งสำหรับสถานที่ที่สามารถรองรับคนได้ 301 คน และต้องเพิ่มอีกหนึ่งแห่งสำหรับทุก ๆ 300 คนที่เพิ่มขึ้น หากสถานประกอบการดังกล่าวไม่จัดให้มีตู้น้ำดื่มสาธารณะบริการแก่สาธารณชน มีความผิดลหุโทษระดับห้า (fifth class offences) กล่าวคือปรับไม่เกิน 1,500 ยูโร

มาตรา 36 เมื่อมีความจำเป็นในการคุ้มครองพื้นที่ซึ่งมีความอ่อนไหวทางทรัพยากรชีวภาพ ปากแม่น้ำ หรือชายฝั่งทะเล รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดเขตพื้นที่ กิจการ หรือกิจกรรม

ที่จะใช้มาตรการป้องกันการกระจายของวัสดุ สิ่งของ ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ลงในทะเล แม่น้ำ หรือออกสู่สิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

(1) ห้ามใช้ แจก หรือจำหน่ายสิ่งของ ผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ ซึ่งโดยลักษณะอาจแพร่กระจายออกสู่หรือตกค้างในสิ่งแวดล้อมได้ ตามรายการที่กำหนด

(2) กำหนดหลักเกณฑ์หรือมาตรการอื่นใดเพื่อป้องกันมิให้ขยะแพร่กระจายออกสู่สิ่งแวดล้อม

แนวคิดการห้ามใช้หลอดพลาสติก ถุงพลาสติก หรือขวดน้ำพลาสติกในบริเวณชายฝั่งทะเลหรือเฉพาะบางพื้นที่ เพื่อลดความเสี่ยงการปลิวลงสู่ทะเลหรือพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวทางทรัพยากรชีวภาพ

ตัวอย่างกฎหมายต่างประเทศ การห้ามใช้วัสดุบางชนิดตามกฎหมายฝรั่งเศส

- การห้ามใช้ในบางพื้นที่ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานท้องถิ่นบางแห่ง และโรงพยาบาล ห้ามใช้พลาสติกสำหรับปรุง อุ่น และเสิร์ฟอาหาร ห้ามใช้ขวดน้ำพลาสติก (ยกเว้นกรณีไม่มีน้ำประปา)

- การห้ามในบางกิจกรรม เช่น การแจกตัวอย่างสินค้า / สิ่งพิมพ์ส่งเสริมการขาย ห้ามแจกหากไม่ได้ร้องขอ

มาตรา 37 ให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีกิจกรรมจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม หรือสินค้าเพื่อการบริโภคหรืออุปโภคอื่น ซึ่งมีลักษณะ ขนาด หรือประเภทตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ บริหารจัดการเพื่อลดหรือป้องกันมิให้เกิดขยะอาหารตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยวิธีการดังกล่าวอย่างน้อยต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์การวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค การใช้วัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดให้มีทางเลือกที่จะไม่รับบรรจุภัณฑ์ หรือจัดให้มีบริการเติมผลิตภัณฑ์ในบรรจุภัณฑ์เดิม หรือในบรรจุภัณฑ์ที่ผู้บริโภคนำมาเอง

เพื่อสุขอนามัยของผู้บริโภค อาหาร เครื่องดื่ม หรือผลิตภัณฑ์อาหารหรือเครื่องดื่มซึ่งผู้ประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่งบริจาคเพื่อบริโภคเป็นอาหารหรืออาหารสัตว์ ต้องมีลักษณะและผ่านการตรวจสอบ แปรรูป หรือกำจัดเชื้อโรค ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา 38 ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีกิจกรรมจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม ซึ่งมีลักษณะ ขนาด หรือตั้งอยู่ในท้องที่ที่คณะกรรมการกำหนด จำหน่ายวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวสำหรับการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มภายในสถานประกอบกิจการ

มาตรา 38 ให้ผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลากตามกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า หรือสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์หรือมีการใช้วัสดุ ตามรายการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ระบุข้อความดังต่อไปนี้บนฉลาก

(1) สัดส่วนวัสดุที่ใช้ซ้ำ หรือมาจากการแปรใช้ใหม่ หรือทรัพยากรหมุนเวียน

(2) ดัชนีความทนทานของสินค้า

(3) ปริมาณแร่ธาตุหายาก

(4) ดัชนีการย่อยสลาย

(5) ข้อมูลอื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การแสดงข้อมูลบนฉลากตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด โดยจะเชื่อมโยงข้อมูลผ่านวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

ข้อความตามวรรคหนึ่งจะประกอบด้วยข้อมูลอันเป็นเท็จ หลอกลวง หรือมีลักษณะเป็นการโฆษณาเกินจริงมิได้ เมื่อปรากฏว่าฉลากใดไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง อธิบดีมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการแก้ไขฉลากนั้นให้ถูกต้อง และผู้ประกอบธุรกิจผู้ใดสงสัยว่าข้อความบนฉลากจะเป็น
การฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้ประกอบธุรกิจผู้นั้นอาจขอให้อธิบดีพิจารณาให้ความเห็นในฉลากนั้นก่อนได้

เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและการตรวจสอบการความถูกต้องของข้อมูลตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจในสินค้าดังกล่าวต้องจัดทำ
และเก็บรักษาบัญชีเอกสาร และหลักฐานเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบได้ วิธีจัดทำและเก็บรักษาบัญชีเอกสารและหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สัดส่วนวัสดุที่ใช้ซ้ำ หรือมาจากการแปรใช้ใหม่ หรือทรัพยากรหมุนเวียน ดัชนีความทนทานของสินค้ารายการแร่ธาตุหายาก และดัชนีการย่อยสลาย ให้เป็นไปตามประกาศที่อธิบดีกำหนด

ปัจจุบัน ข้อมูลบนฉลากเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่ มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก เรื่อง ลักษณะของฉลากสินค้าที่ควบคุมฉลาก พ.ศ. 2541 และประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก เรื่อง ลักษณะของสินค้าที่ควบคุมฉลาก (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542

ตัวอย่างกฎหมายต่างประเทศ

กฎหมายญี่ปุ่น - Article 20 (2) Basic Act for Establishing a Sound Material-Cycle Society กำหนดให้รัฐกำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้ผู้ประกอบการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุหรือสารในผลิตภัณฑ์ วิธีการกำจัด และข้อมูลอื่นที่จำเป็นสำหรับการป้องกันหรือลดการเกิดขยะ

กฎหมายฝรั่งเศส - มาตรการป้องกันและควบคุมการกล่าวอ้างเชิงสิ่งแวดล้อมที่เกินจริง (green washing) การกล่าวอ้าง ข้อความ หรือการนำเสนอที่เป็นเท็จหรือทำให้เข้าใจผิด เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือความตั้งใจหรือข้อผูกพันขององค์กรในทางสิ่งแวดล้อม เป็นการหลอกลวงตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค มีบทกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี และปรับไม่เกิน 300,000 ยูโร

ส่วนที่ 2

การควบคุมการออกแบบและการผลิต

มาตรา 39 ห้ามมิให้ออกแบบ ผลิต หรือจำกัดระยะเวลาการซ่อมแซม ปรับปรุงระบบปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน หรือผลิตอะไหล่ หรือกระทำด้วยวิธีการอื่นใด เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีอายุ
การใช้งานสั้นกว่าเวลาการใช้งานปกติ หรือเป็นการจำกัดประสิทธิภาพการใช้งานของสินค้า

กรณีที่มีเหตุจำเป็นในการคุ้มครองผู้บริโภคหรือในการลดปริมาณวัตถุไม่ใช้แล้วประเภทหนึ่งประเภทใด ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศกำหนดอายุการใช้งานตามปกติของผลิตภัณฑ์ประเภทนั้น

ตัวอย่างกฎหมายต่างประเทศ - กฎหมายฝรั่งเศส การออกแบบสินค้าให้หมดอายุขัยก่อนเวลาอันควรโดยเจตนา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับเป็นเงิน 300,000 ยูโร ทั้งนี้ จำนวนเงินค่าปรับอาจเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละห้าของรายได้เฉลี่ยต่อปี โดยคำนวณจากรายได้เฉลี่ยของสามปีก่อนหน้า หากผู้กระทำความผิดได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิดดังกล่าว โดยนิยามคำว่า "การออกแบบสินค้าให้หมดอายุขัยก่อนเวลาอันควรโดยเจตนา" หมายความว่า การใช้เทคนิคต่าง ๆ รวมถึงซอฟต์แวร์ โดยที่ผู้รับผิดชอบในการนำสินค้าขึ้นสู่ตลาดมีเป้าหมายเพื่อลดอายุการใช้งานของสินค้าโดยเจตนา นอกจากนี้ในเรื่องดังกล่าวยังมีการเพิ่มมาตรการลงโทษด้านอื่น สำหรับตัวบุคคลธรรมดา ได้แก่ การห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ หรือประกอบกิจกรรมทางวิชาชีพหรือทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือห้ามมิให้ประกอบอาชีพในภาคพาณิชยกรรมหรืออุตสาหกรรม รวมถึงการบริหาร จัดการ หรือควบคุมกิจการพาณิชยกรรมหรืออุตสาหกรรม ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งในนามตนเองหรือนามของบุคคลอื่น โดยข้อห้ามดังกล่าวอาจกำหนดได้หลายกรณีพร้อมกัน

มาตรา 40 ผู้บริโภคมีสิทธิได้รับการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์จากผู้ประกอบธุรกิจซึ่งผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์ ตามอายุการใช้งานปกติของสินค้า

ให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีลักษณะหรือตามรายการที่กำหนดในกฎกระทรวง จัดให้มีการซ่อมบำรุงหลังจำหน่ายหรือการแลกเปลี่ยนสินค้าตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎกระทรวงนั้นกำหนด

สิทธิตามวรรคหนึ่งไม่รวมถึงการยกเว้นค่าบริการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์

มาตรา 41 ให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ประเภทหรือมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ลดปริมาณการใช้วัสดุในผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ ออกแบบให้สามารถใช้ซ้ำได้หรือจัดให้มีระบบรองรับการใช้ซ้ำ หรือเพิ่มสัดส่วนวัสดุที่ได้จากการแปรใช้ใหม่
ในผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ ตามเป้าหมายสัดส่วนและหลักเกณฑ์ที่กฎกระทรวงนั้นกำหนด

มาตรา 42 ให้ผู้ประกอบกิจการจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม หรือผลิตภัณฑ์อาหารหรือเครื่องดื่ม ซึ่งมีลักษณะ ขนาด หรือประเภทตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ จำแนกขยะอาหารออกจากขยะประเภทอื่น ณ ต้นทาง

ให้ผู้ประกอบกิจการตามวรรคหนึ่งแจ้งปริมาณขยะอาหารที่เกิดขึ้นภายใต้การประกอบกิจการ ตามวิธีการและเงื่อนไขตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

ประกาศตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้ใช้เฉพาะภายในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งก็ได้

กำหนดให้สถานประกอบการบางประเภท เช่น โรงแรม ร้านอาหาร และห้างสรรพสินค้า เป็นต้น ต้องดำเนินการแยกขยะอาหารออกจากขยะประเภทอื่นตั้งแต่ต้นทาง ณ แหล่งกำเนิด เพื่อให้สามารถนำไปจัดการอย่างเหมาะสมตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (1) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพ.ศ. 2535 มาตรา 78 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการขยะไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนในการเก็บรวบรวม การขนส่ง และการจัดการด้วยประการใด ๆ เพื่อบำบัดและกำจัดนั้น รวมไปถึงการกำหนด ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะและ 3) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535)

มาตรการป้องกันไม่ให้เกิดอาหารส่วนเกินและขยะอาหารตั้งแต่ต้นทาง ได้แก่ การวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค การใช้วัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดมาตรฐานการแสดงฉลากอาหาร รวมถึงการแยกแยะคำว่า "ควรบริโภคก่อน" (Best before) และ "หมดอายุ" (Use by) ให้มีความชัดเจนตามบทบัญญัติทางกฎหมาย เป็นต้น (อ้างอิงกับประกาศคณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหารฯ คำนิยาม "หมดอายุ" "ควรบริโภคก่อน" ข้อ 4 และข้อ 7) การออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อถนอมอาหาร เช่น การใช้บรรจุภัณฑ์อัจฉริยะ (smart packaging) ที่ช่วยลดการเน่าเสีย หรือแบ่งบรรจุเพื่อขายปลีก

กำหนดมาตรฐานด้านสุขอนามัยสำหรับอาหารที่สามารถบริจาคหรือใช้ประโยชน์ซ้ำได้อย่างปลอดภัย โดยให้องค์กรหรือสถานประกอบการสามารถส่งต่ออาหารดังกล่าวไปยังองค์กรการกุศลได้ ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคและสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบการบริจาคอาหาร (อ้างอิงกับประกาศคณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหารฯ ข้อ 5) 2 ส่งเสริมการนำขยะอาหารไปใช้เป็นอาหารสัตว์ โดยอิงตามแนวทางของสหภาพยุโรป (EU) ซึ่งกำหนดให้มีการแยกประเภทอาหารที่สามารถนำไปใช้ได้และต้องผ่านกระบวนการแปรรูปหรือฆ่าเชื้ออย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันความเสี่ยงด้านสุขภาพของสัตว์ (Regulation (EC) No 1069/2009) (ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่ส่งเสริมการนำขยะอาหารไปใช้เป็นอาหารสัตว์โดยตรง แต่อาจมีประกาศของกรมปศุสัตว์และกระทรวงเกษตรฯ แต่เน้นไปที่การควบคุมความปลอดภัยของสัตว์และผู้บริโภค เช่น การใช้กากถั่วเหลืองหรือกากเบียร์จากโรงงานอาหาร)

หมวด 6
การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว

มาตรา 43 การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว ให้ดำเนินการโดยสอดคล้องหลักลำดับขั้นของการจัดการขยะ โดยให้จัดการตามวิธีการดังต่อไปนี้ตามลำดับ เพื่อลดปริมาณขยะสุดท้าย

(1) การนำกลับมาใช้ซ้ำ

(2) การแปรใช้ใหม่

(3) การนำกลับมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น โดยเฉพาะการนำไปผลิตพลังงาน

(4) การกำจัดของเสียหรือขยะสุดท้าย

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการวัตถุที่ไม่ใช้แล้วแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมประกาศกำหนด โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยวิธีการป้องกันมลพิษและความเสียหายต่อภูมิทัศน์ แหล่งทรัพยากร หรือพื้นที่ที่มีความสำคัญหรือความอ่อนไหวทางชีวภาพหรือเชิงเศรษฐกิจ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีอำนาจจัดการหรือกำจัดมูลฝอยตามกฎหมายอื่น ให้ดำเนินการโดยสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง การตรวจสอบและประเมินผลให้อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นรายงานผลต่อคณะกรรมการปีละหนึ่งครั้ง

ส่วนที่ 1
การคัดแยก

มาตรา 44 ให้บุคคลแยกขยะตามวิธีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในท้องที่กำหนด

วิธีคัดแยกตามวรรคหนึ่งต้องสอดคล้องกับประกาศของคณะกรรมการซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดแยกโดยสอดคล้องกับหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยการแยกผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ให้แปรใช้ใหม่ตามมาตรา 52 ออกจากมูลฝอยอื่น

มาตรา 45 ให้หน่วยงานของรัฐหรือผู้ประกอบธุรกิจที่มีลักษณะตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ จัดให้มีจุดรับคืนผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช่แล้ว

ส่วนที่ 2
การกำจัด

มาตรา 46 ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งในที่สาธารณะหรือฝังกลบของเสีย หรือวัตถุ ตามรายการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มุ่งหมายให้ใช้กับขยะที่อาจมีสารพิษแพร่กระจายไปในสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ยางรถยนต์

มาตรา 47 ห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช้แล้ว เว้นแต่ผู้รับเป็นนิติบุคคลที่ขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรซ่อมแซมและจัดการและกำจัดเศษวัสดุเพื่อสิ่งแวดล้อม

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนที่ 3
การนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ตามหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต

มาตรา 48 ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกประกาศกำหนดประเภทและชนิดของผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ซึ่งให้นำมาแปรใช้ใหม่ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 49

มาตรา 49 เมื่อมีการประกาศกำหนดประเภทและชนิดของผลิตภัณฑ์ตามมาตรา 48แล้ว ให้ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ตามประกาศขึ้นทะเบียนการแปรใช้ใหม่กับกรมควบคุมมลพิษภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ประกาศกำหนดประเภทและชนิดของผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์
ในราชกิจจานุเบกษา

การขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

มาตรา 50 ให้ผู้ผลิตซึ่งได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา 49 จัดทำแผนความรับผิดชอบการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์เพื่อขอความเห็นชอบจากกรมควบคุมมลพิษภายใน 180 วันนับแต่วันที่ขึ้นทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

เมื่อแผนตามวรรคหนึ่งได้รับความเห็นชอบแล้ว ให้ผู้ผลิตดำเนินการรับคืน จัดเก็บและรวบรวมผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้ว นำกลับมาใช้ซ้ำหรือนำไปแปรใช้ใหม่ ตามแผนความรับผิดชอบการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งแจ้งข้อมูลวิธีและสถานที่รับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วแก่ผู้ซื้อหรือผู้ครอบครองผลิตภัณฑ์ หรือจัดให้มีการเข้าถึงข้อมูลได้ด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์

ให้ผู้ผลิตรายงานผลการดำเนินงานรายปี และในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนความรับผิดชอบการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ได้ ให้เสนอปรับปรุงแผนดังกล่าว ทั้งนี้ ตามวิธีการที่อธิบดีกำหนด

ผู้ผลิตอาจมอบอำนาจให้องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วดำเนินการรับคืน จัดเก็บ และรวบรวมผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วแทน โดยเสียค่าบริการก็ได้ โดยผู้ผลิตที่ได้มอบอำนาจตามวรรคสองภายใน 180 วันนับแต่วันที่ขึ้นทะเบียน ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดทำแผนความรับผิดชอบการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 51 ผู้ใดประสงค์จัดตั้งองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้ว เพื่อเป็นตัวแทนของผู้ผลิตในการรับคืน จัดเก็บ และรวบรวมบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้ว ให้ขออนุญาตต่อกรมควบคุมมลพิษตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

การอนุญาตองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยการประเมินประสิทธิภาพแผนความรับผิดชอบการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์

มาตรา 52 องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 51 เมื่อได้จัดทำข้อตกลงกับผู้ผลิตแล้ว ให้มีหน้าที่รับคืน จัดเก็บ และรวบรวมผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้ว จัดส่งให้ผู้ผลิตกลับมาใช้ซ้ำหรือนำไปแปรใช้ใหม่ ตามวิธีการที่กำหนดในแผนความรับผิดชอบ

การจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ โดยกำหนดค่าบริการตามแนวทางการคำนวณที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 53 แผนความรับผิดชอบการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง และมาตรา 51 วรรคสอง ให้มีรายการตามที่อธิบดีประกาศกำหนด โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยประเภทหรือชนิดของผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ เป้าหมายสัดส่วนปริมาณวัสดุที่นำกลับมาแปรใช้ใหม่ วิธีการดำเนินการจัดเก็บ ขนส่ง และป้องกันการรั่วไหลออกสู่สิ่งแวดล้อม

หมวด 7

ภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน

มาตรา 54 ภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน ได้แก่

(1) ภาษีบรรจุภัณฑ์ประเภทใช้ครั้งเดียว

(2) ภาษีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป

(3) ภาษีนักท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน

มาตรา 55 ภาษีบรรจุภัณฑ์ประเภทใช้ครั้งเดียวมีอัตราตามที่กำหนดไว้ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่

(1) บรรจุภัณฑ์ที่ผลิตจากวัตถุดิบธรรมชาติหมุนเวียนสามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ ด้วยกระบวนการทางชีวภาพ หรือบรรจุภัณฑ์จากไบโอพลาสติกร้อยละ 100

(2) บรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำมาใช้ซ้ำได้

มาตรา 56 ภาษีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไปและภาษีนักท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนมีอัตราตามที่กำหนดไว้ท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 57 ผู้ประกอบกิจการมีหน้าที่เสียภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน

ภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนให้เสียคราวละหนึ่งปี ถ้ามิได้เสียภาษีภายในเวลาที่กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการนั้นชำระเงินเพิ่มอีกร้อยละหนึ่งต่อเดือนหรือเศษของเดือนของจำนวนภาษีที่ต้องชำระ

เงินเพิ่มตามมาตรานี้ให้ถือเป็นเงินภาษี

ผู้ใดมีหน้าที่เสียภาษีประจำปีแล้วไม่เสียภาษีประจำปีภายในเวลาที่กำหนด พนักงานเจ้าหน้าที่อาจแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้นั้นนำเงินไปชำระภาษีประจำปีให้ถูกต้องครบถ้วน ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ในกรณีที่ผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่งในวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการ

หมวด 8
พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา 58 เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งข้อมูลหรือให้ส่งวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณาตรวจสอบ

(2) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นหน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (1) และ (2) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องมีพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำที่จะตรวจสอบนั้น ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 59 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 60 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด 9

มาตรการปรับเป็นพินัย

มาตรา 61 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา .. ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกิน..บาท และชำระค่าปรับเป็นพินัยอีกไม่เกินวันละ..บาท จนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 62 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา .. ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกิน..บาท

มาตรา 63 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดทางพินัยเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ทางพินัย ผู้นั้นมีความผิดทางพินัยและต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดทางพินัยนั้น ๆ ด้วย

บทเฉพาะกาล

มาตรา 64 การดำเนินการออกประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

4.6.2 ข้อคิดเห็นจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นทุกภาคส่วน วันที่ 31 ตุลาคม 2568

การประชุมรับฟังความคิดเห็นการพัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน มีผู้เข้าร่วมการประชุม ทั้งหมด 40 คน จาก 29 หน่วยงานและผู้จัดงาน 9 คน รวมทั้งสิ้น 49 คน ประเด็นสำคัญจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านโครงสร้างกฎหมายและการบูรณาการ

- **การปลดล็อกข้อกฎหมาย:** ต้องมีการเชื่อมโยงและปลดล็อกข้อจำกัดของกฎหมายเดิมที่ขัดแย้งกับหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน เช่น การตั้งตู้รีฟิลสินค้าที่อาจเข้าข่ายการประกอบกิจการโรงงานตามกฎหมายเดิม
- **การกำหนดทิศทางที่ชัดเจน:** ควรกำหนดลำดับความสำคัญของระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในกฎหมายให้ชัดเจน เช่น การระบุให้ชัดว่าประเทศต้องการเน้นระบบใช้ซ้ำ (Reuse) หรือรีไซเคิล (Recycle) เป็นหลัก
- **ความชัดเจนของหน่วยงานรับผิดชอบ:** ควรมีความชัดเจนเรื่องหน่วยงานที่จะเป็นเจ้าภาพหลัก รวมถึงการกำหนดหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการจัดการขยะให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการทำงานทับซ้อน

2. การออกแบบผลิตภัณฑ์ สิทธิผู้บริโภค และความปลอดภัย

- **สิทธิในการซ่อมแซม (Right to Repair):** เสนอให้กฎหมายกำหนดตัวเลขและระยะเวลาให้ชัดเจน เช่น การกำหนดให้ผู้ผลิตต้องมีอะไหล่จำหน่ายไม่น้อยกว่า 7 ปี และระยะเวลาที่ซอฟต์แวร์ต้องรองรับการอัปเดต
- **มาตรฐาน Eco-design และการจัดการสารเคมี:** ควรยกระดับมาตรฐานการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco-design) และควรกำหนดแนวทางลดหรือห้ามใช้สารเคมีที่ไม่จำเป็นในผลิตภัณฑ์ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนในกระบวนการรีไซเคิล
- **สิทธิผู้บริโภค:** ผู้บริโภคควรมีสิทธิรับทราบข้อมูลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและข้อมูลสารเคมีอันตรายในผลิตภัณฑ์

3. กลไกทางการเงินและการส่งเสริมธุรกิจ

- **การสร้างแรงจูงใจ (Incentive):** ควรใช้หลักการสนับสนุน (Carrot) มากกว่าการบังคับ (Stick) เพื่อจูงใจให้ภาคธุรกิจ โดยเฉพาะ SMEs ปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน
- **บทบาทด้านการเงินของภาครัฐ:** เสนอให้ภาครัฐหรือกองทุนเข้ามาช่วยค้ำประกันความเสี่ยงในการปล่อยสินเชื่อหรือการออกหุ้นกู้สีเขียว (Green Bond) ให้กับธุรกิจด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อลดภาระดอกเบี้ย
- **การสนับสนุนงบประมาณ:** ควรมีทุนสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี รวมถึงช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม เช่น การประเมิน LCA และคาร์บอนฟุตพริ้นท์

4. การบริหารจัดการข้อมูล (Data & Traceability)

- **การรายงานข้อมูล:** ควรมีข้อกำหนดด้านการรายงานข้อมูลในห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain reporting) เพื่อให้สามารถติดตามและตรวจสอบการหมุนเวียนของทรัพยากรได้
- **การคุ้มครองความลับทางการค้า:** ต้องมีกลไกคุ้มครองข้อมูลทางการค้าของภาคเอกชนอย่างรัดกุม โดยไม่เผยแพร่ข้อมูลลับต่อสาธารณะ

5. สรุปผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม (Slido และแบบสอบถาม)

- **ชื่อกฎหมายที่เหมาะสม:** ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 47 เห็นว่าชื่อ "ร่าง พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียนและความยั่งยืนของทรัพยากร" มีความเหมาะสมที่สุด
- **หน่วยงานหลัก:** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการเสนอให้เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักมากที่สุด (ร้อยละ 47)
- **กองทุนเฉพาะ:** ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78) สนับสนุนให้จัดตั้ง "กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน" เป็นการเฉพาะ
- **ผลิตภัณฑ์ที่ต้องจัดการเร่งด่วน:** อันดับหนึ่งคือ บรรจุภัณฑ์ (ร้อยละ 97) รองลงมาคือ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 84)
- **ประเด็นที่ต้องการให้กฎหมายผลักดันมากที่สุด:** การออกแบบผลิตภัณฑ์และมาตรฐาน Eco-design (ร้อยละ 30) รองลงมาคือ การจัดการขยะและจัดเก็บขยะแยกประเภทตั้งแต่ต้นทาง (ร้อยละ 21)

รูปที่ 4-3 บรรยากาศการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น
การพัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ..... วันที่ 31 ตุลาคม 2568

รูปที่ 4-3 บรรยากาศการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น
การพัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ..... วันที่ 31 ตุลาคม 2568 (ต่อ)

4.6.3 ข้อคิดเห็นจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาสังคม

คณะผู้วิจัยได้จัดประชุมเพื่อสร้างภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมร่วมขับเคลื่อนร่างพ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชน เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2568 ซึ่งมีผู้เข้าร่วมการประชุม ทั้งหมด 40 คน จาก 29 หน่วยงานและผู้จัดงาน 9 คน รวมทั้งสิ้น 49 คน (รายละเอียดการจัดตั้งภาคีอยู่ในบทที่ 5) และได้รับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อร่างพ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียนด้วย โดยมีการรับฟังความคิดเห็นร่วมกับคณะผู้วิจัย ในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2569

ข้อคิดเห็นจากภาคีภาคประชาสังคมต่อร่างพ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียน สรุปได้ดังนี้

1. โครงสร้างและการบังคับใช้กฎหมาย

- **การจัดการกองทุน:** เสนอให้มีกองทุน CE ที่เข้าถึงง่ายและมีความยืดหยุ่น โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนและธุรกิจสตาร์ทอัพสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับพื้นที่
- **การกระจายอำนาจ:** กฎหมายควรกำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้ชัดเจน และต้องมีการสนับสนุนด้านงบประมาณหรือเครื่องมือ เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถขับเคลื่อนนโยบายจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- **แผนการเปลี่ยนผ่าน (Transition Plan):** เมื่อมีมาตรการแบนวัสดุ (เช่น โฟม หรือพลาสติก) จำเป็นต้องมีแผนรองรับจุดตัดระหว่างระบบเดิมและระบบใหม่ เพื่อระบุผู้รับผิดชอบและป้องกันปัญหาขยะตกค้าง

2. การออกแบบผลิตภัณฑ์ สิทธิผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม

- **สิทธิทางสุขภาพและการจัดการสารเคมี:** ควรกำหนดหลักการสิทธิด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่สะอาดไว้ในกฎหมาย พร้อมทั้งควบคุมการใช้สารเคมีตั้งแต่ต้นทางการผลิต เพื่อป้องกันการปนเปื้อนในกระบวนการรีไซเคิล
- **ระบบรองรับการใช้ซ้ำและซ่อมแซม:** ร่างกฎหมายควรครอบคลุมระบบ "Reduction - Reuse - Repair - Refurbish" อย่างเป็นทางการ โดยจะต้องสร้างโครงสร้างพื้นฐานหรือระบบรองรับให้เกิดขึ้นจริง ไม่ใช่เป็นเพียงข้อเสนอเชิงทฤษฎี
- **การเชื่อมโยงข้อมูลด้วยเทคโนโลยี:** เสนอให้บรรจุภัณฑ์มี QR Code หรือสัญลักษณ์ดิจิทัลเพื่อบอกวิธีแยกขยะและจุดรับคืน ซึ่งจะช่วยเชื่อมโยงผู้บริโภคเข้ากับระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) ได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. การสนับสนุนภาคธุรกิจ (SMEs และ Startup)

- **มาตรการจูงใจ (Voucher):** เสนอให้มีมาตรการลักษณะ Voucher เพื่อช่วยลดต้นทุนให้แก่ภาคธุรกิจและกระตุ้นการซื้อบริการด้านความยั่งยืน

- **การปรับเกณฑ์การลงทุน:** กองทุนควรปรับเกณฑ์การตีความคำว่า "Circular" ให้ครอบคลุมการออกแบบและการยืดอายุผลิตภัณฑ์ด้วย ไม่ใช่จำกัดอยู่แค่การนำของเสียกลับมาใช้ใหม่ เพื่อให้สตาร์ทอัพที่ทำธุรกิจ CE อย่างแท้จริงเข้าถึงทุนได้

4. การสื่อสารสาธารณะและกลยุทธ์การผลักดันกฎหมาย

- **การสื่อสารอย่างเป็นระบบ:** ต้องย่อยข้อมูลที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย โดยเชื่อมโยงกับมิติด้านสุขภาพและเศรษฐกิจ เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญและปรับพฤติกรรมได้อย่างถูกต้อง
- **พื้นที่นำร่อง (CE Sandbox):** เสนอให้มีการจัดตั้งพื้นที่ CE Sandbox เพื่อสาธิตรูปแบบการทำงานจริงของระบบ (เช่น ระบบ EPR หรือระบบส่งเสริมการลดขยะ) โดยไม่ต้องรอให้กฎหมายสมบูรณ์
- **เป้าหมายการเข้าสู่สภา:** ตั้งเป้าหมายในการรวบรวมรายชื่อประชาชนให้ครบ 10,000 รายชื่อ เพื่อนำเสนอร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้เข้าสู่การพิจารณาของสภา

5. สรุปผลสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม

- **ชื่อกฎหมาย:** ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.7) เห็นว่าชื่อ "(ร่าง) พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียนและความยั่งยืนของทรัพยากร" มีความเหมาะสมที่สุด
- **หน่วยงานเจ้าภาพหลัก:** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการโหวตให้เป็นหน่วยงานหลัก (ร้อยละ 66.7)
- **กองทุน:** ร้อยละ 75 สนับสนุนให้จัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นการเฉพาะ
- **ประเด็นที่ควรผลักดันมากที่สุด:** การออกแบบผลิตภัณฑ์และมาตรฐาน Eco-design (ร้อยละ 24.1) รองลงมาคือ การให้เงินทุนสนับสนุน SMEs และการกำกับให้ อปท. จัดการขยะแยกประเภทตั้งแต่ต้นทาง (ร้อยละ 20.7 เท่ากัน)

รูปที่ 4-4 บรรยากาศการประชุมเครือข่ายร่วมผลักดันกฎหมาย CE ฉบับประชาชน ครั้งที่ 1 วันที่ 25 พฤศจิกายน 2568

4.7 การจัดทำร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... ฉบับประชาชน (ฉบับวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2569)

หลังจากที่คณะผู้วิจัยได้รับข้อคิดเห็นจากภาคประชาสังคมเพิ่มเติมประกอบกับการศึกษาทบทวนกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนเพิ่มเติม อาทิ มาตรการเก็บเงินค่าถุงพลาสติก (Disposable Carrier Bag Charge) ของประเทศสิงคโปร์ภายใต้กฎหมาย Resource Sustainability Act ฉบับปรับปรุงแก้ไข 2023 กฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Ley General de Economía Circular) ของประเทศเม็กซิโกซึ่งเพิ่มมีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2026 คณะผู้วิจัยจึงได้ยกร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ... ฉบับประชาชน (ฉบับวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2569) ประกอบด้วย 13 หมวด 100 มาตรา **เนื้อหาอยู่ในภาคผนวก ก** ส่วนในรายงานหลักนำเสนอเฉพาะสรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ... ฉบับประชาชน (ฉบับวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2569)

หลักการและเหตุผล

ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... มีหลักการเพื่อให้มีกฎหมายแม่บทว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียนมีเป้าหมายเพื่อ **“เปลี่ยนผ่านระบบการผลิตและการบริโภคของประเทศ”** จากระบบเศรษฐกิจเชิงเส้น (ผลิต–ใช้–ทิ้ง) ไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างเป็นระบบและมีกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน โดยกำหนดมาตรการเชิงบังคับและมาตรการเชิงส่งเสริมควบคู่กันตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ เหตุผลในการตรากฎหมายฉบับนี้เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาปริมาณขยะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การจัดการและการกำจัดขยะที่ไม่ถูกต้องก่อให้เกิดมลพิษและก๊าซเรือนกระจก และทำให้สูญเสียทรัพยากรที่ยังสามารถอนุรักษ์หรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ จึงสมควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อมุ่งลดการสูญเสียทรัพยากร ลดการเกิดขยะตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบและการผลิต ส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ให้ยาวนาน ลดการผลิตและการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว และสนับสนุนการใช้ซ้ำ การซ่อมแซม การผลิตซ้ำ และการแปรใช้ใหม่ รวมทั้งลดปริมาณสารอันตรายในวัตถุและผลิตภัณฑ์ อันจะนำไปสู่การรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สร้างเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และสอดคล้องกับกฎหมายและมาตรการการค้าระหว่างประเทศด้านสินค้าที่ยั่งยืน

ส่วนนำ (มาตรา 1 – 5)

บททั่วไปของร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน (มาตรา 1–5) บัญญัติว่าด้วยกรอบการใช้บังคับและการบังคับใช้กฎหมาย โดยกำหนดชื่อพระราชบัญญัติ กำหนดวันเริ่มใช้บังคับและบทบัญญัติที่ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดข้อยกเว้นไม่ใช้บังคับกับการกำจัดวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายและของเสียจำพวกวัตถุกัมมันตรังสีตามกฎหมายว่าด้วยพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ รวมทั้งกำหนดให้การยกเว้นการนำบทบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมาใช้บังคับเป็นการชั่วคราวให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและกำหนดระยะเวลาไม่เกินสองปี

อีกทั้งกำหนดบทนิยามคำสำคัญเพื่อประโยชน์ในการตีความและการบังคับใช้ และกำหนดผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข พร้อมให้อำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกกฎกระทรวง และออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1 บททั่วไป (มาตรา 6 – 7)

หมวดนี้กำหนดความมุ่งหมายของพระราชบัญญัตินี้เพื่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตและการบริโภคภายในประเทศให้เกิดการลดการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิและหมุนเวียนทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมการใช้งานวัตถุซ้ำ การซ่อมแซม การแปรใช้ใหม่ หรือการผลิตซ้ำ และการบริหารจัดการวัสดุที่ไม่ใช้แล้วให้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุดในทุกภาคส่วน โดยสอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้บริโภค และหลักลำดับขั้นการจัดการขยะและขยะอาหาร

ทั้งนี้ ได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่มีสุขภาวะที่ดีและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ สิทธิของผู้บริโภคในการได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และสิทธิในการเลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์และบริการที่ผ่านการออกแบบหมุนเวียน ควบคู่กับการกำหนดเสรีภาพของผู้ผลิตและผู้นำเข้าในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยมุ่งเน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและลดการใช้ทรัพยากร และกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในการสนับสนุนแผนงานและโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน กำหนดหลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการหมุนเวียน และดำเนินการให้ความรู้ ฝึกอบรม ส่งเสริมการวิจัย การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี ตลอดจนสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

หมวด 2 คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ (มาตรา 8 – 16)

หมวดนี้กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ” โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ และมีรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องเป็นรองประธานกรรมการ ทำหน้าที่และอำนาจสำคัญ ได้แก่ เสนอแนะนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อผลักดันเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อคณะรัฐมนตรี จัดทำแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อสภา จัดทำหรืออนุมัติแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ตามหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต กำหนดหลักเกณฑ์การเชื่อมโยงข้อมูลและการใช้งานแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน เสนอการแก้ไขกฎหมายหรือกฎที่เป็นอุปสรรค รวมถึงการกำหนดภาษีค่าธรรมเนียม หรือมาตรการทางเศรษฐศาสตร์อื่นเพื่อสร้างแรงจูงใจ ตลอดจนติดตามและประเมินผลและรายงานผลการดำเนินการรายปีต่อคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ โครงสร้างคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งในจำนวนนี้ต้องมาจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคมร่วมอยู่ด้วยอย่างน้อยกึ่งหนึ่ง และ

กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมในการปฏิบัติหน้าที่

หมวด 3 กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน (มาตรา 17 – 31)

หมวดนี้บัญญัติให้จัดตั้ง “กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน” เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยกำหนดให้กองทุนเป็นหน่วยงานของรัฐและมีฐานะเป็นนิติบุคคล เงินและทรัพย์สินของกองทุนไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน และกำหนดที่มาของเงินกองทุนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เงินสมทบตามมาตรการในหมวดที่เกี่ยวข้อง ค่าปรับ เงินอุดหนุน และเงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งดอกผลของกองทุน ทั้งนี้ กำหนดกรอบการใช้จ่ายเงินกองทุนทั้งในลักษณะหมุนเวียนหรือจ่ายขาดเพื่อสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานและระบบจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การวิจัยและพัฒนา/การลงทุนเพื่อยืดอายุการใช้งาน การซ่อมแซม การผลิตซ้ำ การแปรใช้ใหม่ ระบบมัดจำคืนเงิน มาตรการลดขยะอาหารและการจัดการอาหารส่วนเกิน ตลอดจนการพัฒนาตัวชี้วัด ฐานข้อมูล และแพลตฟอร์มดิจิทัล รวมทั้งกำหนดกลไกการบริหารกองทุนผ่านคณะกรรมการบริหารกองทุนและผู้จัดการกองทุน ตลอดจนหลักเกณฑ์ด้านการบัญชี การตรวจสอบ และการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวกตามที่กำหนด

หมวด 4 แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ (มาตรา 32 – 38)

หมวดนี้กำหนดให้มีแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนซึ่งมีผลใช้บังคับรายหกปี โดยกำหนดให้มีข้อมูลการหมุนเวียนทรัพยากรภายในประเทศและ ดัชนีตัวชี้วัด ที่เกี่ยวข้อง เช่น อัตราการเกิดขึ้นของวัตถุที่ไม่ใช้แล้ว การนำวัตถุไม่ใช้แล้วไปหมุนเวียนใช้ประโยชน์ ปริมาณขยะที่ต้องกำจัดขั้นสุดท้าย ปริมาณการใช้และการบริโภควัสดุ ดัชนีการใช้ซ้ำ ดัชนีการซ่อมแซม ดัชนีการสูญเสียอาหาร ดัชนีขยะอาหาร และอัตราการหมุนเวียนวัสดุกลับมาใช้ประโยชน์ พร้อมกำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และระยะเวลาบรรลุเป้าหมาย รวมถึงมาตรการลดการรั่วไหลของพลาสติก ไมโครพลาสติก และสารอันตรายอื่น โดยกำหนดให้จัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับแต่ละผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมาย เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามแผนแม่บท โดยแผนดังกล่าวอาจกำหนดมาตรการสำคัญ เช่น ระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต ระบบรับคืน มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ และระบบทะเบียน–รายงาน–ติดตามข้อมูลผ่านระบบหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล

พร้อมกันนี้ กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนจัดการขยะระดับจังหวัด ให้สอดคล้องกับแผนแม่บท และเมื่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบแล้วให้มีผลใช้บังคับรายห้าปี เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการอย่างน้อยให้ครอบคลุมกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรหรือขยะตกค้างในระดับสูง อาทิ (1) บรรจุภัณฑ์และพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (2) ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (3) อาหารส่วนเกินและขยะอาหาร (4) ยานยนต์ ยาง

รถยนต์ และแบตเตอรี่รถยนต์ (5) สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (6) วัสดุก่อสร้างและของเสียจากการก่อสร้างและรื้อถอน (7) กลุ่มผลิตภัณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด 5 ระบบข้อมูลและแพลตฟอร์มดิจิทัล (มาตรา 39 – 45)

กำหนดให้จัดตั้งระบบข้อมูลและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ เรียกว่า “แพลตฟอร์มเศรษฐกิจหมุนเวียนดิจิทัลแห่งชาติ” เพื่อเป็นระบบกลางในการรวบรวม เชื่อมโยง วิเคราะห์ และบริหารจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การนำเข้า การจำหน่าย การใช้ การซ่อมแซม การนำกลับมาใช้ซ้ำ การแปรใช้ใหม่ การรีไซเคิล และการจัดการผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือวัตถุไม่ใช้แล้วตลอดวัฏจักรชีวิต โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของแพลตฟอร์มเพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบาย การติดตามประเมินผลตามดัชนีชี้วัด และการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ เป็นฐานข้อมูลกลางสำหรับการขึ้นทะเบียนและการดำเนินการตามระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต ส่งเสริมความโปร่งใส การตรวจสอบย้อนกลับ และการเข้าถึงข้อมูลของผลิตภัณฑ์สำหรับผู้บริโภค ตลอดจนสนับสนุนผู้ประกอบธุรกิจไทยในการปฏิบัติตามกฎหมาย มาตรฐาน หรือมาตรการทางการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และกำหนดให้แพลตฟอร์มอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ทะเบียนเศรษฐกิจหมุนเวียนดิจิทัล ระบบฐานข้อมูลวัสดุ/ส่วนประกอบ/สารเคมี ระบบติดตามและรายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและแผนระดับจังหวัด และระบบเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว

นอกจากนี้ เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทย ให้แพลตฟอร์มรองรับการจัดทำและเชื่อมโยงข้อมูลในลักษณะ “หนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล” สำหรับผลิตภัณฑ์หรือกลุ่มผลิตภัณฑ์เป้าหมาย ทั้งนี้ ข้อมูลต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองความถูกต้องโดยหน่วยงานหรือองค์กรที่คณะกรรมการประกาศรับรอง และเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเครื่องหมายการรับรองที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยการดำเนินการจัดทำหรือเชื่อมโยงข้อมูลให้พิจารณาตามความพร้อมของภาคธุรกิจและความจำเป็นทางการค้าตามแผนและระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดและอาจกำหนดให้การมีหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลเป็นเงื่อนไขในการพิจารณาการได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีหรือมาตรการจูงใจทางการเงิน การให้คะแนนพิเศษในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการเข้าถึงเงินสนับสนุนหรือเงินอุดหนุนจากกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

ทั้งนี้ การบริหารจัดการแพลตฟอร์มต้องสอดคล้องกับมาตรฐานสากลด้านการเชื่อมโยงข้อมูล มาตรการความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการรักษาความลับทางการค้าของผู้ประกอบธุรกิจอย่างเคร่งครัด และให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงหรือประกาศเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน การจัดทำข้อมูล และการเข้าถึงระบบข้อมูลตามหมวดนี้

หมวด 6 การลดการบริโภควัสดุและการลดการสร้างขยะ (มาตรา 46 – 56)

หมวดนี้มุ่งหมายควบคุมกิจกรรมการผลิต การบริโภค และการให้บริการ เพื่อลดปริมาณการบริโภควัสดุ โดยสอดคล้องกับ “หลักป้องกันและลดปริมาณขยะ” และ “หลักลำดับขั้นของการจัดการขยะ” พร้อม

กำหนดให้การกำหนดมาตรการต้องคำนึงถึงรูปแบบการผลิตและการจำหน่ายที่ก่อให้เกิดการบริโภคเกินความจำเป็น การเปลี่ยนแปลงแบบผลิตภัณฑ์อย่างรวดเร็ว หรือการออกแบบที่ทำให้ผลิตภัณฑ์มีอายุการใช้งานสั้นโดยไม่จำเป็น ทั้งนี้ หมวดนี้แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 มาตรการควบคุมที่แหล่งกำเนิดและการออกแบบ โดยกำหนดข้อห้ามผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวหรือวัสดุ/ผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่มีความเสี่ยงกระทบสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพย่อยสลายยาก หรือมีอัตราการนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ต่ำ ตามรายการที่กำหนดในกฎกระทรวง (พร้อมข้อยกเว้นและการทบทวนรายการทุกห้าปี) กำหนดข้อห้ามการออกแบบหรือจำกัดประสิทธิภาพการใช้งานเพื่อจงใจให้อุปกรณ์มีอายุการใช้งานสั้นกว่าอายุการรับประกัน รวมทั้งกำหนดหน้าที่ผู้ประกอบธุรกิจบางประเภทในการลดการใช้วัสดุในผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์และจัดทำแผนป้องกันและลดวัสดุพร้อมรายงานผลรายปี

ส่วนที่ 2 สิทธิผู้บริโภคและความโปร่งใสของข้อมูล โดยกำหนดให้สินค้า/บรรจุภัณฑ์บางประเภทต้องแสดงหรือจัดให้เข้าถึงข้อมูลสำคัญ เช่น สัดส่วนวัสดุที่ใช้ซ้ำหรือมาจากการแปรใช้ใหม่ ดัชนีการซ่อมแซมได้ง่าย ดัชนีการย่อยสลาย หรือคำแนะนำการจัดการซากเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งาน กำหนดข้อห้ามแสดงข้อความด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นเท็จหรือก่อให้เกิดความเข้าใจผิด ให้อำนาจประกาศกำหนดอายุการรับประกันความสอดคล้องของสินค้าตามกฎหมายและสิทธิของผู้บริโภคในการให้แก้ไข/ซ่อมหรือเปลี่ยนสินค้า รวมทั้งรับรอง “สิทธิในการซ่อมแซม” และกำหนด “สิทธิขอรับสินค้าโดยไม่รับบรรจุภัณฑ์” พร้อมหน้าที่ผู้ประกอบธุรกิจบางประเภทต้องจัดให้มีทางเลือกไม่รับบรรจุภัณฑ์หรือบริการเติมโดยไม่เพิ่มค่าบริการหรือเงื่อนไขการจำหน่าย และ

ส่วนที่ 3 มาตรการในสถานประกอบการและพื้นที่บริการ โดยกำหนดให้สถานประกอบการตามประเภทและขนาดที่ประกาศกำหนดต้องดำเนินการเพื่อลดการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวและส่งเสริมการใช้ภาชนะหรือระบบบริการที่ใช้ซ้ำได้ รวมทั้งกำหนดข้อห้ามสำหรับสถานประกอบการบางลักษณะมิให้จำหน่ายหรือใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวสำหรับการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มภายในสถานประกอบกิจการตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่ประกาศกำหนด

หมวด 7 การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว (มาตรา 57 – 75)

หมวดนี้กำหนดให้การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วดำเนินการโดยสอดคล้องกับหลักลำดับขั้นของการจัดการขยะ และให้รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วแต่ละประเภท โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยวิธีการป้องกันมลพิษและความเสียหายต่อภูมิทัศน์ แหล่งทรัพยากร หรือพื้นที่ที่มีความสำคัญหรือความอ่อนไหวทางชีวภาพหรือเชิงเศรษฐกิจ พร้อมกำหนดให้การจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ดังกล่าว และให้อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นตรวจสอบและประเมินผลแล้วรายงานต่อคณะกรรมการปีละหนึ่งครั้ง โดยอย่างน้อยต้องรายงานสัดส่วนการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วตามวิธีการและปริมาณขยะสุดท้ายที่กำจัด ทั้งนี้ หมวดนี้แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การคัดแยก ซึ่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจออกข้อบัญญัติให้บุคคลในท้องที่คัดแยกวัตถุไม่ใช้แล้วตามประกาศของคณะกรรมการ และกำหนดหน้าที่ผู้บริโภคในการคัดแยก ณ

แหล่งกำเนิด ส่งคืนผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้ว ณ จุดรับคืน งดเว้นการทิ้งคละของอันตรายหรือวัสดุรีไซเคิล และปฏิบัติตามคำแนะนำบนฉลากหรือหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล พร้อมกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือผู้ประกอบธุรกิจตามที่กำหนดจัดให้มีจุดรับคืน และกำหนดให้เจ้าของโครงการก่อสร้างหรือผู้รับเหมาตามประเภทและขนาดที่กำหนดจัดทำแผนการจัดการวัสดุเหลือใช้และคัดแยกวัสดุที่นำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ได้ ณ แหล่งกำเนิด รวมถึงเชื่อมโยงข้อมูลและรายงานผ่านระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 การกำจัด ซึ่งกำหนดข้อห้ามการทิ้งในที่สาธารณะ ฝังกลบ เผาในที่โล่ง หรือจัดการด้วยวิธีที่เสี่ยงก่อความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพสำหรับของเสียตามรายการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และกำหนดให้การจัดการของเสียดังกล่าวต้องดำเนินการผ่านจุดรับคืนหรือส่งมอบแก่ผู้ประกอบกิจการของเสียที่ได้รับอนุญาตตามมาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งห้ามถอดแยกชิ้นส่วนเพื่อการสกัดวัสดุหรือกำจัดเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช้แล้วในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดการรั่วไหลของมลพิษหรือสารอันตราย เว้นแต่เป็นผู้ประกอบกิจการที่ขึ้นทะเบียนและปฏิบัติตามมาตรฐานเทคนิคที่กำหนด

ส่วนที่ 3 การนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ตามหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต ซึ่งให้อำนาจรัฐมนตรีประกาศกำหนดประเภทและชนิดของผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ต้องเข้าสู่ระบบโดยคำนึงถึงปริมาณขยะ ความยากง่ายในการจัดการ ศักยภาพในการหมุนเวียนวัสดุ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมทั้งอาจกำหนดการยกเว้นหรือผ่อนปรนแก่ผู้ประกอบการบางประเภทเพื่อไม่ให้เป็นภาระเกินสมควร พร้อมกำหนดให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องขึ้นทะเบียนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลภายในกำหนดเวลา จัดทำแผนความรับผิดชอบเพื่อขอความเห็นชอบและดำเนินการตามแผน โดยจัดให้มีระบบรับคืน–จัดเก็บ–รวบรวม นำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ เผยแพร่ข้อมูลจุดรับคืน และรายงานผลรายปีผ่านระบบดิจิทัล ทั้งนี้อาจมอบหมายให้องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วซึ่งได้รับอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการแทนได้ โดยผู้ผลิตไม่พ้นจากความรับผิด และกำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาต/ธรรมาภิบาล/ความมั่นคงทางการเงินและระบบข้อมูลขององค์กรดังกล่าว รวมถึงแนวทางการคำนวณค่าบริการ

ส่วนที่ 4 กลไกทางเศรษฐศาสตร์และตลาดเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งให้อำนาจกำหนดระบบมัดจำคืนเงินสำหรับผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์บางประเภท (เงินมัดจำไม่เป็นภาษีหรือค่าธรรมเนียม และเงินมัดจำที่ไม่มีผู้ขอคืนให้นำส่งเข้ากองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน) กำหนดหลักเกณฑ์การรับรองการสิ้นสุดสถานะการเป็นของเสียเพื่อส่งเสริมตลาดวัสดุทุติยภูมิ ส่งเสริมการพึ่งพาอาศัยกันทางอุตสาหกรรมโดยการประกาศ “เขตนิเวศอุตสาหกรรมหมุนเวียน” และกำหนดเงื่อนไขการใช้ประโยชน์วัสดุหมุนเวียนภายใต้มาตรฐานควบคุมมลพิษ กำหนดหลักเกณฑ์ให้ “ผลพลอยได้” ไม่เป็นของเสียเมื่อเข้าเงื่อนไข จัดให้มีระบบฐานข้อมูลวัสดุและของเสียเชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับและเพิ่มความโปร่งใส และกำหนดให้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุทุติยภูมิหรือผลพลอยได้ได้รับสิทธิประโยชน์ในการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐตามที่บัญญัติไว้

หมวด 8 การลดและจัดการอาหารส่วนเกิน (มาตรา 76 – 79)

หมวดนี้มุ่งหมายควบคุมการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอาหารเพื่อลดปริมาณอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร และกำหนดให้การจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารดำเนินการโดยสอดคล้องกับหลักป้องกันมิให้เกิดขยะและหลักลำดับขั้นการจัดการขยะอาหาร โดยจัดลำดับวิธีดำเนินการตั้งแต่การส่งต่อเพื่อการบริโภคของมนุษย์ การส่งต่อเพื่อเป็นอาหารสัตว์ การนำไปแปรรูป การนำไปใช้ประโยชน์ทางเกษตรกรรมหรือการกู้คืนพลังงาน ไปจนถึงการกำจัดหรือฝังกลบ พร้อมกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติด้านความปลอดภัยสำหรับการส่งต่อเพื่อการบริโภคของมนุษย์ รวมถึงการประเมินความเสี่ยงและมาตรการควบคุมเฉพาะสำหรับอาหารที่มีความเสี่ยง อาหารที่ต้องควบคุมอุณหภูมิ อาหารพร้อมบริโภค หรืออาหารที่ต้องตรวจสอบสุขาภิบาลเพิ่มเติม และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่กำหนดและผลักดันมาตรการส่งเสริม สนับสนุน และมาตรการที่เกี่ยวข้องเพื่อคุ้มครองผู้ส่งต่ออาหารส่วนเกิน

ขณะเดียวกันได้กำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร รวมทั้งอาจออกข้อบัญญัติให้บุคคลในท้องที่คัดแยกอาหารเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการ โดยให้อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นตรวจสอบและประเมินผลและรายงานต่อคณะกรรมการปีละหนึ่งครั้ง นอกจากนี้ กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอาหารตามประเภทและขนาดที่ประกาศกำหนดต้องบริหารจัดการเพื่อป้องกันมิให้เกิดอาหารส่วนเกินหรือขยะอาหารตามกฎกระทรวง

ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดให้การจัดตั้ง “องค์กรจัดการอาหารส่วนเกิน” เพื่อรับมอบอาหารส่วนเกินไปส่งต่อเพื่อการบริโภคของมนุษย์ต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมอนามัย และให้องค์กรที่ได้รับอนุญาตมีหน้าที่รักษามาตรฐานด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยอาหาร จัดเก็บและรายงานข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณอาหารส่วนเกินและการส่งต่ออาหารส่วนเกินตามที่กำหนด โดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบและเรียกรายงานข้อมูลดังกล่าว

หมวด 9 พื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน (มาตรา 80 – 81)

หมวดนี้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่ที่มีความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวสูงหรือมีกิจกรรมท่องเที่ยวจำนวนมากจนกระทบต่อการใช้ทรัพยากรหรือการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วหรือมูลฝอย หรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการรั่วไหลของวัตถุไม่ใช้แล้วหรือมูลฝอยเข้าสู่สิ่งแวดล้อมอันสืบเนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์หรือความอ่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม เป็น “พื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน” ทั้งนี้ กฎกระทรวงต้องมีแผนที่แนบท้ายแสดงแนวเขต และต้องกำหนดมาตรการอย่างน้อย ได้แก่

(1) ห้ามใช้ แจก หรือจำหน่ายสิ่งของ ผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายยากหรือแพร่กระจายหรือตกค้างในสิ่งแวดล้อมได้ง่ายตามรายการที่กำหนด

(2) กำหนดวิธีเก็บ ขน รวบรวม คัดแยก ขนส่ง และกำจัดวัตถุไม่ใช้แล้วและมูลฝอยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

(3) ห้าม ควบคุม หรือจำกัดการจำหน่ายหรือการใช้วัตถุเพื่อใช้ครั้งเดียว

(4) กำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบ และเปิดเผยผลการตรวจสอบต่อสาธารณะ และ

(5) กำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การกำกับดูแลและการประสานงานมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจเรียกเก็บ “ค่าธรรมเนียมการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดจากการท่องเที่ยว” ในพื้นที่คุ้มครองพิเศษดังกล่าว โดยกำหนดอัตราไม่เกินบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดเก็บและชำระ รวมถึงการบริหารจัดการ การแปรใช้ใหม่ และการยกเว้น ลดหย่อน หรือผ่อนชำระ ทั้งนี้ ค่าธรรมเนียมตามหมวดนี้ให้นำส่งเข้ากองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนโดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

หมวด 10 เงินสมทบวัตถุใช้ครั้งเดียว (มาตรา 82 – 85)

หมวดนี้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจออกกฎกระทรวงเรียกเก็บ “เงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว” เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภค ลดการแจกวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวที่ก่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมสูง และลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยกฎกระทรวงต้องกำหนดรายการวัตถุที่จะเรียกเก็บ ผู้ประกอบธุรกิจที่มีหน้าที่เรียกเก็บ ณ จุดจำหน่ายหรือจุดบริการ อัตราเงินสมทบซึ่งต้องไม่เกินบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ รวมทั้งหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการชำระ ทั้งนี้ การกำหนดอัตราให้คำนึงถึงคุณสมบัติของวัสดุ เช่น สัดส่วนวัสดุที่มาจากการแปรใช้ใหม่หรือทรัพยากรหมุนเวียน ดัชนีการย่อยสลาย ตลอดจนมลพิษหรือปริมาณก๊าซเรือนกระจกจากการกำจัดวัตถุดังกล่าว

ทั้งนี้ เงินสมทบไม่ถือเป็นรายได้ของผู้ประกอบธุรกิจและไม่ต้องนำมาคำนวณเพื่อเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยต้องแสดงจำนวนเงินที่เรียกเก็บแยกจากราคาสินค้าหรือบริการอย่างชัดเจน และให้ผู้ประกอบธุรกิจนำส่งเงินสมทบเข้ากองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

หมวด 11 ภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน (มาตรา 86 – 91)

หมวดนี้กำหนดให้มี “ภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน” เพื่อสะท้อนต้นทุนภายนอกด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิ ส่งเสริมการลดการใช้ทรัพยากรใหม่และเพิ่มสัดส่วนการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนและสนับสนุนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน ทั้งนี้ โดยมิใช่ภาษีเพื่อการจัดหารายได้ทั่วไปของรัฐ และกำหนดให้นำส่งภาษีดังกล่าวเข้ากองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยภาษีประกอบด้วย (1) ภาษีการใช้วัตถุดิบปฐมภูมิ ซึ่งกำหนดอัตราลดลงหรือยกเว้นตามสัดส่วนการใช้วัสดุหมุนเวียนหรือวัสดุทุติยภูมิหรือผลพลอยได้ที่นำมาใช้ทดแทนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด (2) ภาษีการสกัดหรือการนำทรัพยากรมาใช้ ซึ่งจัดเก็บจากการสกัด การขุด การเก็บเกี่ยว หรือการนำทรัพยากรธรรมชาติปฐมภูมิหรือวัตถุดิบปฐมภูมิมาใช้เป็นวัตถุดิบในกิจการก่อสร้างหรืออุตสาหกรรม และ (3) ภาษีการกำจัด ซึ่งจัดเก็บจากกิจกรรมการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วโดยพิจารณาจากวิธีการกำจัดขั้นสุดท้าย เช่น การฝังกลบ การเผาทำลาย หรือวิธีอื่น เพื่อจูงใจให้เกิดการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดฐานภาษีและอัตราภาษี (ไม่เกินอัตราขั้นสูงตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ) และอาจกำหนดอัตราแตกต่างกันตามประเภท

ปริมาณ น้ำหนัก คุณลักษณะของวัสดุ หรือความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมของวิธีการกำจัด โดยให้คำนึงถึงสัดส่วนการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิเทียบกับทรัพยากรหมุนเวียน ความสามารถในการนำกลับมาใช้ซ้ำ ซ่อมแซม หรือแปรใช้ใหม่ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิต

นอกจากนี้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยกเว้นหรือการลดหย่อนภาษีสำหรับกรณีสำคัญ เช่น การใช้วัสดุรีไซเคิลหรือทรัพยากรหมุนเวียนตามสัดส่วนที่กำหนด ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อการใช้ซ้ำ การซ่อมแซม การถอดแยกส่วน หรือมีอายุการใช้งานยาวนาน รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่มีหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล การใช้วัสดุหรือวัตถุดิบที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ และการประกอบกิจการในเขตนิเวศอุตสาหกรรมหมุนเวียน โดยรายได้จากภาษีดังกล่าวรวมทั้งเงินเพิ่มให้นำส่งเข้าสู่กองทุนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนและการลดการพึ่งพาทรัพยากรปฐมภูมิ

หมวด 12 พนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา 92 – 94)

หมวดนี้กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีอำนาจมีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งข้อมูลหรือวัตถุเพื่อประกอบการตรวจสอบ เข้าไปในอาคาร สถานประกอบการ โรงงาน หรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบการดำเนินงาน การจัดเก็บวัสดุ หรือการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เข้าถึงและตรวจสอบข้อมูลในระบบดิจิทัลหรือหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลของผู้ประกอบธุรกิจเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของที่มาและสัดส่วนวัสดุหมุนเวียน และเก็บตัวอย่างวัสดุหรือผลิตภัณฑ์เพื่อวิเคราะห์ตรวจสอบสัดส่วนวัสดุทุติยภูมิหรือการปนเปื้อนของสารอันตราย ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ในการเข้าตรวจสถานที่ เข้าถึงข้อมูลดิจิทัล หรือเก็บตัวอย่าง ต้องมีพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำที่จะตรวจสอบไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการเศรษฐกิจหมุนเวียน และในการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด 13 มาตรการปรับเป็นพินัย (มาตรา 95 – 98)

หมวดนี้กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดทางพินัย โดยให้ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตามอัตราที่กำหนด (รวมถึงกรณีค่าปรับรายวันจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้องในบางกรณี) และกำหนดความผิดเฉพาะกรณีการแจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จในระบบฐานข้อมูลดิจิทัลกลางหรือหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลตามมาตรา 42 เพื่อประโยชน์ในการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามมาตรา 89 ซึ่งต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตามที่บัญญัติไว้ นอกจากนี้ กำหนดหลักความรับผิดของนิติบุคคลว่า หากความผิดทางพินัยของนิติบุคคลเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน หรือเกิดจากการละเว้นการสั่งการหรือการกระทำที่มีหน้าที่ต้องทำจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลกระทำความผิด ผู้นั้นต้องมีความผิดทางพินัยและต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นด้วย

บทเฉพาะกาล (มาตรา 99 – 100)

กำหนดกรอบระยะเวลาในการจัดทำกฎหมายลำดับรองเพื่อให้การบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นไปโดยต่อเนื่อง โดยให้การออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผลต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ และให้ขยายระยะเวลาออกไปได้อีกไม่เกินหนึ่งปี นอกจากนี้กำหนดให้มาตรการเกี่ยวกับการเรียกเก็บเงินสมทบตามมาตรา 83 และการเสียภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนตามมาตรา 91 ให้เริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ เพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจมีระยะเวลาในการปรับปรุงกระบวนการผลิตและระบบบัญชีให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนด

สรุปภาพรวมเชิงโครงสร้างของร่างพระราชบัญญัตินี้สามารถอธิบายได้ว่าเป็น “กฎหมายแม่บทเศรษฐกิจหมุนเวียน” ที่ออกแบบกลไกแบบครบวงจร ครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 4 มิติ ได้แก่ **(1) มิตินโยบายและแผน** ผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ และการกำหนดแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน รวมทั้งแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์และแผนจัดการขยะระดับจังหวัด เพื่อให้การขับเคลื่อนเป็นระบบ มีเป้าหมายและตัวชี้วัดชัดเจน **(2) มิติเครื่องมือเศรษฐศาสตร์** ผ่านกลไกเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว ค่าธรรมเนียมการจัดการขยะจากการท่องเที่ยว ระบบมัดจำคืนเงิน และภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อสร้างแรงจูงใจและปรับพฤติกรรมการผลิต–บริโภค **(3) มิติมาตรการกำกับควบคุมและการจัดการปลายทาง** ผ่านหลักเกณฑ์การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วตามหลักลำดับขั้น การกำหนดหน้าที่ผู้บริโภค ระบบจุดรับคืน ข้อห้ามการกำจัดที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนกลไกความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิตและองค์กรรับผิดชอบจัดการฯ เพื่อให้เกิดการนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่อย่างเป็นรูปธรรม และ **(4) มิติโครงสร้างสนับสนุน** ผ่านแพลตฟอร์มเศรษฐกิจหมุนเวียนดิจิทัลแห่งชาติและหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับ รวมถึงกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อสนับสนุนการลงทุน โครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนผ่าน ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงมีลักษณะเป็นกฎหมายเชิงระบบที่มุ่ง “เปลี่ยนผ่านรูปแบบการผลิตและการบริโภค” และ “ยกระดับการบริหารจัดการทรัพยากร” ของประเทศอย่างเป็นขั้นตอน มากกว่าจะเป็นเพียงกฎหมายว่าด้วยการจัดการขยะเฉพาะปลายทาง ***“จึงมิใช่เพียงกฎหมายขยะ แต่เป็นกฎหมายปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจทรัพยากรของประเทศทั้งระบบ”***

4.8 การรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมก่อนยื่นต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

หลังจากที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... ฉบับประชาชน (ฉบับวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2569) คณะผู้วิจัยเผยแพร่ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนผ่านเพจ Facebook Thailand Circular Economy และสื่อโซเชียลมีเดียต่างๆ เพื่อให้สาธารณชนได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยมีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน 106 ราย

รูปที่ 4-5 โพสต์เปิดรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียนผ่าน Facebook Thailand Circular Economy เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน ช่วงวันที่ 1-13 เมษายน 2569

สรุปข้อคิดเห็นที่สำคัญจากผลการสำรวจความคิดเห็นต่อร่าง พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy Act) จากผู้ตอบแบบสอบถาม 106 ราย ดังต่อไปนี้

ภาพรวมการสนับสนุนและข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

- ร่าง พ.ร.บ. นี้ได้รับเสียงสนับสนุนในระดับสูงมากถึง 97.2% โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.84 จาก 5 คะแนน
- ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (68.9%) เป็นประชาชนทั่วไป
- แม้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามกว่า 65% จะไม่เคยรับรู้หรือทราบรายละเอียดของกฎหมายนี้มาก่อน แต่คะแนนสนับสนุนก็ยังอยู่ในระดับสูง ซึ่งสะท้อนว่าร่างกฎหมายนี้ตอบโจทย์ปัญหาของประชาชนได้จริง

มาตรการหลักที่ได้รับการสนับสนุนสูงสุด

- **ระบบ EPR:** การกำหนดให้ผู้ผลิตและนำเข้าต้องรับผิดชอบจัดการผลิตภัณฑ์หลังการใช้ เป็นมาตรการที่ได้รับคะแนนสนับสนุนสูงสุด (4.74)
- **ภาษีสิ่งแวดล้อม:** การจัดเก็บภาษีวัตถุดิบปฐมภูมิและภาษีการกำจัด เพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้วัสดุรอบสอง (4.67)
- **สิทธิผู้บริโภค:** การรับรองสิทธิในการซ่อมแซม (Right to Repair) (4.62)
- **การสนับสนุนเพิ่มเติม:** กองทุน CE ควรนำไปสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดการขยะมากที่สุด ในขณะที่ภาคธุรกิจต้องการให้รัฐมอบสิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อช่วยเหลือในการปรับตัว

ประเด็นข้อเสนอแนะ 10 ประการเพื่อการปรับปรุงร่าง พ.ร.บ.

1) **เสริมความแข็งแกร่งของระบบจัดการ:** ควรมีระบบเก็บกลับบรรจุภัณฑ์ที่เป็นระบบ และพัฒนาระบบมัดจำคืนเงิน (Deposit Return) ให้ครอบคลุมบรรจุภัณฑ์หลายชนิด พร้อมกำหนดเป้าหมายอย่างเป็นขั้นบันได

2) **ขยายขอบเขตวัตถุใช้ครั้งเดียว:** ควรเพิ่มการเก็บค่าธรรมเนียมกับถุงร้อน ถุงเย็น ถุงแกง (5 บาท/ใบ) ฟิล์มถนอมอาหาร บรรจุภัณฑ์ทดแทนโฟม ตลอดจนครอบคลุมถึงสินค้าที่มีเจตนาผลิตให้อายุการใช้งานสั้น (Planned Obsolescence)
3) **กำหนดหน้าที่ผู้บริโภค:** ควรกำหนดมาตรฐานระดับชาติให้ผู้บริโภคต้องคัดแยกขยะอาหารและล้างทำความสะอาดบรรจุภัณฑ์ก่อนนำไปรีไซเคิล โดยควรมีแรงจูงใจเชิงบวก เช่น การลดหย่อนภาษี หรือเก็บค่าขยะตามน้ำหนัก
4) **กฎหมายคุ้มครองผู้บริจาคอาหาร (Good Samaritan Law):** ควรเพิ่มบทบัญญัติคุ้มครองทางแพ่งและอาญาให้แก่ผู้ที่บริจาคอาหารส่วนเกินด้วยความสุจริต เพื่อปลดล็อกความกลัวเรื่องการถูกฟ้องร้องของร้านอาหารหรือซูเปอร์มาร์เก็ต
5) **ความชัดเจนของเจ้าหน้าที่:** ควรระบุหน่วยงานและโครงสร้างการกำกับดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ชัดเจน รวมถึงจำกัดการใช้ดุลพินิจโดยใช้ระบบหมายดิจิทัล และบังคับให้ติดกล้อง Bodycam ระหว่างปฏิบัติงาน
6) **เชื่อมโยงกับคาร์บอนเครดิต:** ควรบูรณาการข้อมูลหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ (DPP) เข้ากับรอยเท้าคาร์บอนโดยอัตโนมัติ และทำให้สอดคล้องกับมาตรการ CBAM ของสหภาพยุโรป
7) **คุ้มครองผู้รีไซเคิลรายย่อย (ซาเล้ง):** ควรรับรองสถานะและให้สิทธิรายย่อยเข้าถึงขยะรีไซเคิลได้ก่อนกลุ่มทุนใหญ่ รวมถึงนำเงินกองทุนมาสนับสนุนอุปกรณ์ความปลอดภัย (PPE) และยานพาหนะ
8) **กลไก Regulatory Sandbox:** ควรมีกลไกเพื่อยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายเก่าที่เป็นอุปสรรคต่อการหมุนเวียนทรัพยากรเป็นการชั่วคราว เช่น นิยามของคำว่า "ของเสีย" ใน พ.ร.บ. โรงงาน
9) **ระบุสารเคมีต้องห้าม:** ควรกำหนดชนิดของวัสดุ โพลีเมอร์ และสารเคมีอันตรายตกค้างที่ห้ามนำเข้าหรือใช้ในผลิตภัณฑ์ให้ชัดเจนและเจาะจง
10) **ความโปร่งใส:** ควรจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการเฉพาะทางเพื่อชี้ขาดข้อพิพาทภายใน 90 วัน และสร้างกลไกให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานอย่างโปร่งใส ไร้ผลประโยชน์ทับซ้อน

ข้อสังเกตเพิ่มเติม

1) **ความกังวลของภาคธุรกิจ:** กลุ่มผู้ประกอบการ SME มีความกังวลว่ามาตรการบางอย่างอาจสร้างภาระมากเกินไป จึงต้องการการผ่อนผันระยะเวลาและมาตรการช่วยเหลือทางภาษี
2) **การบังคับใช้จริง:** ประชาชนเน้นย้ำว่าต้องการเห็นการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นรูปธรรมและเข้มงวด ไม่ใช่เพียงแค่การร่างกฎหมายขึ้นมาเฉยๆ
3) **การสื่อสาร:** ควรมีการเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์หรือสร้างแอปพลิเคชันที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมได้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำหนังสือเพื่อขอเข้าพบและขอรับความคิดเห็นเพิ่มเติมจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ได้แก่ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงการคลัง อธิบดีกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม สภาหอการค้าและหอการค้า

แห่งประเทศไทยและสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญจาก MTEC ในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2569 แต่ปลัดกระทรวงได้มอบหมายให้หน่วยงานภายใต้กระทรวงเป็นผู้ศึกษาร่างกฎหมายและให้ข้อคิดเห็น คณะผู้วิจัยได้สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำคัญของแต่ละหน่วยงาน ดังตารางที่ 4-5

ตารางที่ 4-5 ข้อคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

หน่วยงาน	วันที่ให้ความเห็น	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะหลัก
กระทรวงอุตสาหกรรม โดย -สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม -สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม -กรมโรงงานอุตสาหกรรม	9 เมษายน 2569 ผ่าน zoom	**สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.)** • **ความทับซ้อนของมาตรฐาน:** มีข้อกังวลว่ามาตรการตามกฎหมายใหม่ (เช่น การแบนพลาสติกใช้ครั้งเดียว หรือการออกเครื่องหมายรับรอง CE) อาจไปทับซ้อนหรือขัดแย้งกับมาตรฐาน มอก. ที่มีอยู่เดิม • **ข้อเสนอแนะ:** ควรระบุขอบเขตเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจน และเสนอให้เริ่มนำร่องการทำมาตรฐาน Eco-design ในบางผลิตภัณฑ์ก่อน • **แนวทางแก้ไข:** ทีมผู้วิจัยชี้แจงว่าการแบนจะมีเหตุผลรองรับเสมอ (เช่น มีวัสดุทดแทน) และ พ.ร.บ. นี้จะช่วยเสริมให้ สมอ. สามารถประยุกต์ใช้แนวคิด CE (เช่น การใช้วัสดุรีไซเคิล) ในการกำหนดมาตรฐานได้ โดยไม่ลดทอนเรื่องความปลอดภัย **สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.)** • **กฎหมายการเงินการคลัง:** กังวลว่ามาตรการทางการเงินการคลังตามร่างกฎหมายนี้ อาจมีความขัดแย้งกับ พ.ร.บ. วินัยการเงินการคลังของรัฐ และอาจไม่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง (ดังเช่นกรณีมาตรการส่งเสริมพลาสติกชีวภาพในอดีต) • **การจัดการข้อมูล:** ตั้งคำถามว่าหน่วยงานใดจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักดูแลแพลตฟอร์มดิจิทัลและการเข้าถึงข้อมูล เพื่อคุ้มครองข้อมูลความลับทางธุรกิจของเอกชน • **กฎหมายลำดับรอง:** สอบถามถึงความพร้อมของกฎหมายลำดับรองซึ่งทางทีมผู้วิจัยแจ้งว่ายังไม่ได้เริ่มยกร่าง อยู่ในขั้นรวบรวมข้อคิดเห็น **กรมโรงงานอุตสาหกรรม (กรอ.)** • **กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน:** สนับสนุนให้จัดตั้งกองทุนใหม่นี้ เพราะมองว่าครอบคลุมและเอื้อประโยชน์ให้ภาคเอกชนนำไปใช้วิจัยและพัฒนาปรับตัวได้จริงซึ่งต่างจากกองทุนสิ่งแวดล้อมเดิมที่เน้นการปล่อยกู้ • **ความชัดเจนของภาษี:** มีข้อสังเกตในหมวด 11 ว่า หน่วยงานใดจะเป็นผู้เก็บภาษี และภาษีนั้นจะถูกนำส่งเข้ากองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนด้วยวิธีการใด

หน่วยงาน	วันที่ให้ความเห็น	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะหลัก
		• **ศูนย์ข้อมูลกลาง:** เสนอให้มีการจัดตั้งหน่วยงานหรือศูนย์ข้อมูลโดยเฉพาะ (คล้ายกับรูปแบบของ พ.ร.บ. วัตถุอันตราย) เพื่อให้มีเจ้าภาพดูแลเรื่องข้อมูลอย่างชัดเจน **3. บทสรุปและก้าวต่อไป** ที่ประชุมเห็นพ้องกันว่ากฎหมายฉบับนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยยกระดับการจัดการทรัพยากรของประเทศจากการแก้ปัญหาที่ปลายทางมาเป็นการจัดการที่ต้นทาง แต่เพื่อให้บังคับใช้ได้จริง จะต้องเร่งปรับปรุงในประเด็นความชัดเจนของอำนาจหน้าที่แต่ละหน่วยงานเพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน การกำหนดผู้ดูแลแพลตฟอร์มดิจิทัลที่รัดกุม ความสอดคล้องกับวินัยการเงินการคลัง
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย -กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (ส่วนกรมควบคุมมลพิษ คณะผู้วิจัยเคยทำการสัมภาษณ์แล้ว)	17 เมษายน 2569 ณ กรมการเปลี่ยนแปลงฯ	**1. ภาพรวมและข้อดี** ร่างกฎหมายผ่านการศึกษามาอย่างดี มีความครอบคลุมตั้งแต่ต้นทางและมีการนำกลไก EPR มาใช้ **2. โครงสร้างกฎหมายและความซ้ำซ้อน** • **ความทับซ้อน:** กังวลเรื่องภาวะกฎหมายเฟ้อและการทับซ้อนกับกฎหมายอื่น เช่น พ.ร.บ.โรงงาน, พ.ร.บ.สาธารณสุข และร่าง พ.ร.บ. WEEE/Packaging • **ระยะเวลา:** การกำหนดให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ภายใน 1 ปี อาจไม่เพียงพอต่อการปรับโครงสร้าง • **ความชัดเจนของอำนาจ:** ควรกำหนดฐานอำนาจ หน่วยงานชี้ขาด และกระบวนการอุทธรณ์ให้ชัดเจน รวมถึงเหตุผลที่ต้องมีรัฐมนตรีรักษาการถึง 6 กระทรวงนั้นยังไม่ชัดเจน **3. มาตรการบังคับและผลกระทบ** • **เน้นบทลงโทษมากไป:** กฎหมายมีมาตรการเชิงลงโทษสูง ซึ่งอาจเป็นภาระต่อประชาชน ควรเพิ่มมาตรการจูงใจ (Incentives) ให้มากขึ้น • **ภาษีและข้อจำกัด:** หลักเกณฑ์การคืนภาษียังไม่ชัดเจน ควรหารือกับกรมสรรพากร นอกจากนี้ บางมาตรการ เช่น การเก็บภาษีนักท่องเที่ยว อาจทำได้ยากในทางปฏิบัติ • **ผลกระทบต่อภาคธุรกิจ:** หากมีผลกระทบเชิงลบ ต้องมีทางเลือกหรือมาตรการชดเชยให้เอกชน และต้องเน้นตัวเลขให้เห็นว่าผู้ส่งออกจะได้ประโยชน์สูง เพื่อดึงดูดการสนับสนุนจากภาคธุรกิจ **4. การบริหารจัดการกองทุน** • **การใช้กองทุน:** เสนอให้พิจารณาใช้กองทุนสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่แล้วก่อน • **หากต้องตั้งกองทุนใหม่:** ต้องหารือกระทรวงการคลัง ศึกษาความเป็นไปได้ และแสดงแหล่งรายได้ของกองทุนให้ชัดเจน

หน่วยงาน	วันที่ให้ความเห็น	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะหลัก
		• **โครงสร้างกรรมการ:** ควรจำกัดสัดส่วนข้าราชการและเพิ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจริง รวมถึงควรปรับระดับตัวแทนกระทรวงการคลัง และทบทวนความจำเป็นของกระทรวงสาธารณสุขในบอร์ดกองทุน **5. ทิศทางเศรษฐกิจและระหว่างประเทศ** • **ชี้แจง Pain Point:** ควรระบุปัญหาที่จำเป็นต้องมีกฎหมายฉบับนี้ให้ชัดเจนกว่าเดิม • **การสร้างเศรษฐกิจใหม่:** ร่างยังไม่สะท้อนถึงการสร้างอุตสาหกรรมใหม่ (New economy/industry) อย่างชัดเจน • **ความเชื่อมโยงระดับสากล:** ควรเพิ่มพันธกรณีระหว่างประเทศและเครื่องมือสนับสนุนเศรษฐกิจสีเขียว โดยต้องชี้ให้เห็นชัดเจนว่ากฎหมายนี้จะช่วยสนับสนุนภาคธุรกิจและการค้าระหว่างประเทศ (เช่น มาตรฐาน EU) ได้อย่างไร
กระทรวงการคลัง โดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	7 พฤษภาคม 2569 ผ่าน zoom	สศค. ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างรอบคอบ ดังนี้: • **ความสอดคล้องกับกฎหมายการคลัง:** การตั้งกองทุนต้องสอดคล้องกับ พ.ร.บ. วินัยการเงินการคลังของรัฐ และ พ.ร.บ. การบริหารทุนหมุนเวียน และจะต้องเสนอผ่านกลไกของคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน • **การป้องกันความซ้ำซ้อน:** ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่ากองทุนนี้มีความจำเป็นเฉพาะตัว และไม่ซ้ำซ้อนกับกองทุนเดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อป้องกันปัญหาการขาดสภาพคล่องจนต้องพึ่งพางบประมาณแผ่นดินในอนาคต • **ความชัดเจนของหน่วยงานเจ้าภาพ:** ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าหน่วยงานใดของรัฐจะเป็น "เจ้าภาพ" ในการดูแลรับผิดชอบกองทุนนี้ • **กลไกการนำส่งเงิน:** ตามหลักแล้วเงินรายได้ของรัฐต้องนำส่งคลัง หากต้องการให้หน่วยงานจัดเก็บเงินแล้วนำส่งเข้ากองทุนโดยตรง จะต้องมีฐานอำนาจทางกฎหมายรองรับอย่างชัดเจน • **ความยั่งยืนของแหล่งรายได้:** ต้องระบุรายละเอียดของแหล่งรายได้ให้ชัดเจน ได้แก่ ฐานภาษี/เงินสมทบคืออะไร ใครเป็นผู้จ่าย อัตราเท่าใด และใครเป็นผู้เก็บ เพื่อให้สามารถประเมินได้ว่ากองทุนจะมีรายได้เพียงพอและยั่งยืนหรือไม่ • สศค. เสนอให้คณะผู้ยกร่างนำประเด็นการจัดตั้งกองทุนไปหารือเพิ่มเติมกับกรมบัญชีกลาง เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทโดยตรงในการกำกับดูแลและพิจารณาการจัดตั้งทุนหมุนเวียนตามกฎหมาย

หน่วยงาน	วันที่ให้ความเห็น	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะหลัก
ผู้เชี่ยวชาญด้านวัสดุศาสตร์ MTEC	28 เมษายน 2569 ผ่านทางอีเมล์	**1. จุดยืนและคุณลักษณะของกฎหมายที่คาดหวัง** • ประเทศไทยจำเป็นต้องมี "กฎหมายแม่บท" ที่ทำหน้าที่เป็นกลไกขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านโครงสร้างเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมอย่างเป็นระบบ ไม่ใช่เพียงกฎหมายด้านการจัดการของเสีย • กฎหมายควรตั้งอยู่บนหลักคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) และหลักการหมุนเวียนทรัพยากรอย่างปลอดภัย (Safe Circulation) • ตัวบทกฎหมายไม่ควรลงรายละเอียดเชิงเทคนิคมากเกินไป แต่ควรวางโครงสร้างและกลไกหลัก เพื่อให้กฎหมายมีความยืดหยุ่นและรองรับอนาคตได้ 10-20 ปี **2. ข้อสังเกตต่อร่างกฎหมายในปัจจุบัน** • **เน้นจัดการของเสียมากกว่าสร้างคุณค่า:** กรอบแนวคิดและโครงสร้างมาตรการหลักของร่างฯ ยังคงเอนเอียงไปที่การลดของเสียและการควบคุมมลพิษ มากกว่าการมุ่งสร้างและรักษาคุณค่าของทรัพยากร (Value Creation and Retention) • **ขาดกลไกเชิงระบบในระดับกฎหมาย:** การปฏิรูปเชิงโครงสร้างส่วนใหญ่ถูกระบุไว้ในระดับแผนแม่บท แต่ในตัวบทกฎหมายยังไม่ปรากฏกลไกที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับเศรษฐกิจได้จริง • **ระบบข้อมูลยังไม่เป็นโครงสร้างพื้นฐาน:** ระบบแพลตฟอร์มข้อมูลในร่างฯ ยังเน้นที่การให้ข้อมูลผู้บริโภคและการกำกับดูแล แทนที่จะทำหน้าที่เป็น "โครงสร้างพื้นฐานเชิงดิจิทัล" เพื่อสนับสนุนภาคธุรกิจตลอดเครือข่ายคุณค่า • **พึ่งพามาตรการบังคับสูง:** โครงสร้างกฎหมายมีลักษณะบังคับและกำหนดข้อห้ามมาก อาจก่อให้เกิดภาระเกินสมควรแก่ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะกลุ่ม SMEs และภาคเศรษฐกิจนอกระบบ **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการปรับปรุง** • **ปรับวัตถุประสงค์ของกฎหมาย:** ควรมุ่งส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านจากโมเดลธุรกิจแบบถือครองทรัพย์สิน (Ownership) ไปสู่โมเดลที่เน้นการเข้าถึง (Access) และการใช้ประโยชน์ เพื่อให้ทรัพยากรเกิดการหมุนเวียนอย่างมีประสิทธิภาพ • **ปรับโครงสร้างคณะกรรมการ:** องค์ประกอบของคณะกรรมการนโยบายควรมีความสมดุลระหว่างภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม และภาคระบบสนับสนุน รวมถึงเพิ่มตัวแทนจาก SMEs • **พัฒนาระบบข้อมูล (Data Infrastructure):**

หน่วยงาน	วันที่ให้ความเห็น	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะหลัก
		- ควรหลีกเลี่ยงการรวมศูนย์ข้อมูล (Decentralized) เพื่อความยืดหยุ่น - ต้องออกแบบตามระดับความเสี่ยง (Risk-based) และคำนึงถึงความลับทางการค้า • **ใช้เครื่องมือเชิงระบบและปลดล็อกกฎหมาย:** ควรเน้นใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างแรงจูงใจแทนการบังคับและเร่งทบทวนหรือยกเลิกกฎหมายเดิมที่เป็นอุปสรรคต่อการหมุนเวียนทรัพยากร • **เชื่อมโยงมาตรฐานสากลและความน่าเชื่อถือ:** - ควรปรับปรุงนิยามคำศัพท์ในกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อรองรับการเชื่อมโยงกับตลาดโลก - สร้างระบบความน่าเชื่อถือ (Trust Infrastructure) โดยผู้บริโภคที่ใช้สินค้าแปรสภาพหรือสินค้าใช้ซ้ำควรได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเทียบเท่ากับสินค้าใหม่
หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	27 เมษายน 2569 ผ่าน zoom	• **การมีส่วนร่วมและอำนาจหน้าที่:** ควรเพิ่มผู้แทนจากภาคเอกชนเข้าไปในคณะกรรมการนโยบายเพื่อให้สะท้อนผลกระทบทางธุรกิจได้จริง และควรกำหนดขอบเขตของแผนระดับชาติให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการทำงานซ้ำซ้อนกับกระทรวงอื่น • **ความพร้อมของไทยเทียบกับ EU:** มาตรการควบคุมผลิตภัณฑ์ที่อ้างอิงจากสหภาพยุโรปอาจยังไม่สอดคล้องกับความพร้อมของไทย ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานและพฤติกรรมผู้บริโภค หากบังคับใช้ทันทีอาจกระทบต่อความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะกลุ่ม SMEs • **เน้นมาตรการจูงใจ (Carrot > Stick):** รัฐควรเน้นมาตรการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ (เช่น การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว หรือให้สิทธิประโยชน์) มากกว่าเน้นมาตรการบังคับหรือเก็บเงินเข้ากองทุนเพียงอย่างเดียว • **ภาระต้นทุนและการรายงาน:** การเก็บเงินสมทบอาจสร้างภาระทางการเงินแก่ผู้ประกอบการ จึงต้องมีเกณฑ์ที่ได้สัดส่วนและสมเหตุสมผล นอกจากนี้ ควรเชื่อมโยงระบบรายงานเข้ากับฐานข้อมูลเดิมของรัฐ เพื่อลดความซ้ำซ้อนและภาระงานด้านเอกสาร • **บทลงโทษที่รุนแรงเกินไป:** การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการเนื่องจากค้างชำระภาษีหรือเงินสมทบถือเป็นมาตรการที่รุนแรงเกินควร เสนอให้ใช้มาตรการบังคับตามลำดับขั้น เช่น การเตือนหรือปรับทางปกครองก่อน

หน่วยงาน	วันที่ให้ความเห็น	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะหลัก
		• **ความซ้ำซ้อนของกองทุน:** การตั้งกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนอาจซ้ำซ้อนกับกองทุนสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่แล้ว ควรพิจารณาปรับปรุงกลไกกองทุนเดิมแทน • **การประเมินผลกระทบ (CBA):** ควรจัดทำเอกสารเชิงนโยบาย (White Paper) และวิเคราะห์ความคุ้มค่าด้านต้นทุนและประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis) เพื่อประเมินผลกระทบต่อธุรกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างรอบด้าน
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	4 มิถุนายน 2569 ผ่าน zoom	• ควรกำหนดขอบเขต พ.ร.บ. ให้ชัดเจนว่าเน้น **ขยะหลังการบริโภค (Post-consumer Waste)** และไม่ซ้ำซ้อนกับกฎหมายของเสียอุตสาหกรรม • ควรระบุ **บทบาทประชาชน PRO อปท. และกองทุน CE** ให้ชัดเจน พร้อมกำหนดแนวทางใช้เงินกองทุนอย่างโปร่งใส • พ.ร.บ. CE ควรทำหน้าที่เป็น **กฎหมายกลาง** เชื่อมโยงกฎหมายที่เกี่ยวข้องและลดความซ้ำซ้อน • ค่าธรรมเนียมและมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ควรมีความยืดหยุ่น ไม่สร้างภาระเกินจำเป็นต่อผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SMEs และภาคส่งออก • ควรส่งเสริม **วัสดุหมุนเวียน มาตรฐาน End of Waste แผนรายอุตสาหกรรม และ Green Procurement** เพื่อสร้างตลาด CE • ควรพัฒนาระบบข้อมูลและการตรวจสอบย้อนกลับที่คุ้มครองความลับทางการค้า และคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้บริโภค • ควรบูรณาการมาตรการด้านอาหารส่วนเกินและขยะอาหารให้สอดคล้องกับข้อกำหนดด้านสุขภาพและความปลอดภัย • กฎหมายควรมุ่งสร้างการปรับตัวร่วมกันของรัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อเพิ่มการหมุนเวียนทรัพยากรและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

4.9 ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... ฉบับประชาชน (ฉบับเสนอประธานรัฐสภา วันที่ 18 พฤษภาคม 2569)

คณะผู้วิจัยได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในช่วงเดือนเมษายน-ต้นเดือนพฤษภาคม 2569 มาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนให้มีความเหมาะสมและครบถ้วนมากยิ่งขึ้น โดยทำการเพิ่มเติมองค์ประกอบคณะกรรมการนโยบายให้มีผู้แทนจากภาคเอกชนอย่างชัดเจน เพิ่มหมวดว่าด้วยสำนักงานกองทุน ปรับข้อกำหนดเรื่องภาษีเศรษฐกิจหมุนเวียนให้นำเงินรายได้ส่งกระทรวงการคลังแต่ขอรับการจัดสรรไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 เข้ากองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนและการปรับค่าธรรมเนียมขยะจากการท่องเที่ยวให้เป็นอำนาจหน้าที่ของอปท.ในพื้นที่ที่ถูกประกาศโดยตรงโดย อปท.ให้โรงแรมช่วยจัดเก็บค่าธรรมเนียมให้ได้อัตราไม่เกินเพดานที่กำหนดท้ายพระราชบัญญัติ

คณะผู้วิจัยและภาคีเครือข่ายเป็นผู้ริเริ่ม รวมทั้งสิ้น 31 คนได้นำร่างกฎหมายเสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2569 โดยมีเนื้อหารายละเอียดดังต่อไปนี้

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียน

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน อันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการจัดการและการกำจัดขยะที่ขาดประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดมลพิษและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเท่านั้น แต่ยังส่งผลให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์หรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ และกระทบกระเทือนต่อสิทธิของประชาชนในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีสุขภาวะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยประชาชนจึงพึงมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลลักษณะของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนข้อมูลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเพื่อให้สามารถเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการออกแบบที่ยั่งยืนและปลอดภัย อีกทั้ง

ปัจจุบันมีความจำเป็นต้องยกระดับมาตรฐานการผลิตของผู้ประกอบธุรกิจไทยให้สอดคล้องกับระเบียบการค้าระหว่างประเทศที่สำคัญ อันจะช่วยลดอุปสรรคทางการค้าและสร้างความเชื่อมั่นในห่วงโซ่คุณค่าระดับสากล จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการทางกฎหมายภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตและการบริโภคจากระบบเศรษฐกิจเชิงเส้นไปสู่ระบบที่เน้นการหมุนเวียนทรัพยากรอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ทั้งมาตรการเชิงบังคับและเชิงส่งเสริมตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่การส่งเสริมการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มความทนทานและการซ่อมแซมได้ รวมทั้งการลดปริมาณสารอันตรายที่อยู่ในวัตถุและผลิตภัณฑ์ การลดการผลิตและใช้ผลิตภัณฑ์แบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ไปจนถึงการสนับสนุนการนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ ผลิตซ้ำ และแปรใช้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะรักษาความมั่นคงทางทรัพยากรและสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
เศรษฐกิจหมุนเวียน
พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียน

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 26 ประกอบกับมาตรา 34 และมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์สาธารณะในการลดปริมาณขยะและปริมาณทรัพยากรปฐมภูมิที่ใช้ในกระบวนการผลิต โดยนำวัตถุไม่ใช้แล้วไปใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำ หรือใช้ประโยชน์อื่น ตลอดจนลดการเกิดวัตถุไม่ใช้แล้วตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบการผลิต โดยสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งการลดปริมาณสารอันตรายที่อยู่ในวัตถุและผลิตภัณฑ์ อันจะเป็นประโยชน์ในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ซึ่ง

การตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

.....

.....

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ....”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติในหมวด 9 และ 11 ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับกับ

(1) การกำจัดวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย

(2) ของเสียจำพวกวัตถุกัมมันตรังสีตามกฎหมายว่าด้วยพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ

การยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมาใช้บังคับแก่การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วในลักษณะใด กิจการใด หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอื่นใด เป็นการชั่วคราว ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาที่ถูกตราขึ้นตามวรรคสองจะต้องกำหนดระยะเวลาการยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับใช้ โดยจะเกินกว่าระยะเวลาสองปีมิได้

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“เศรษฐกิจหมุนเวียน” หมายความว่า รูปแบบการผลิตและการบริโภคซึ่งมุ่งหมายให้เกิดการลดการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ป้องกันหรือลดการเกิดขยะและมลพิษตั้งแต่กระบวนการผลิต รวมทั้งการลดปริมาณสารอันตรายที่อยู่ในวัสดุและผลิตภัณฑ์ โดยการออกแบบให้วัสดุและผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย สามารถนำมาใช้ซ้ำ ซ่อมแซม แปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำหรือหมุนเวียนใช้ประโยชน์ได้ตลอดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์

“หลักลำดับขั้นการจัดการขยะ” หมายความว่า หลักเกณฑ์ในการจัดลำดับความสำคัญของมาตรการในการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วและขยะสุดท้าย โดยให้เลือกใช้มาตรการที่สามารถป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพของประชาชน และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้มากที่สุดเป็นลำดับแรก และให้ใช้มาตรการที่ก่อให้เกิดผลกระทบสูงกว่าเป็นลำดับถัดไปตามลำดับ ดังต่อไปนี้

(1) การป้องกันการเกิดขยะและการลดการใช้ทรัพยากร

(2) การนำกลับมาใช้ซ้ำ

(3) การแปรใช้ใหม่หรือการปรับปรุงสภาพเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์

(4) การนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น รวมถึงการใช้เป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตพลังงาน

(5) การกำจัดขั้นสุดท้ายด้วยวิธีฝังกลบหรือวิธีอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

“หลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต” หมายความว่า หลักกฎหมายซึ่งกำหนดให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ตลอดวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ การคัดเลือกวัสดุ ไปจนถึงขั้นตอนหลังจากที่ผลิตภัณฑ์กลายเป็นวัตถุไม่ใช้แล้ว ทั้งในทางกายภาพและการเงิน เพื่อให้เกิดการเก็บรวบรวม การแปรใช้ใหม่ หรือการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสม และส่งเสริมให้เกิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและลดปริมาณของเสีย

“ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้บริโภคหรือผู้ครอบครองผลิตภัณฑ์มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ตลอดวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ โดยคำนึงถึงการเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การคัดแยกวัตถุไม่ใช้แล้ว ณ แหล่งกำเนิด และการนำผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วเข้าสู่ระบบรับคืนหรือระบบจัดการที่ผู้ผลิตหรือหน่วยงานของรัฐจัดให้มีขึ้น เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

“แผนแม่บท” หมายความว่า แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

“แผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์” หมายความว่า แผนงานที่คณะกรรมการกำหนดขึ้นเพื่อระบุเป้าหมาย มาตรฐาน และวิธีบริหารจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมายเป็นการเฉพาะ เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานของผู้ผลิต องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบธุรกิจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

“แผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับจังหวัด” หมายความว่า แผนงานที่จังหวัดจัดทำขึ้นเพื่อบูรณาการยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรและการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วในระดับจังหวัด โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์เข้ากับโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ และการสนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“แผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับท้องถิ่น” หมายความว่า แผนงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางและโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการคัดแยกวัสดุเพื่อคืนสู่ระบบเศรษฐกิจการรองรับระบบรับคืนผลิตภัณฑ์ตามแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ และการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว

“แผนปฏิบัติการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร” หมายความว่า แผนงานที่คณะกรรมการกำหนดขึ้นเพื่อระบุเป้าหมาย มาตรฐาน และวิธีการบริหารจัดการอาหารที่ยังปลอดภัยสำหรับการบริโภคของมนุษย์ให้เข้าสู่ระบบการส่งต่อหรือบริจาค และการบริหารจัดการอาหารที่ไม่เหมาะสมสำหรับการบริโภคตามหลักลำดับขั้นการจัดการขยะอาหาร เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมความมั่นคงทางอาหาร

“ทรัพยากรปฐมภูมิ” หมายความว่า ทรัพยากรธรรมชาติหรือวัสดุที่ได้มาจากการสกัด การขุดเจาะ การเก็บเกี่ยว หรือการนำมาจากแหล่งกำเนิดตามธรรมชาติโดยตรง และยังไม่เคยผ่านการใช้งานหรือกระบวนการแปรใช้ใหม่เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ในระบบเศรษฐกิจ

"วัสดุ" หมายความว่า วัตถุดิบตั้งต้น หรือวัตถุใดที่นำมาใช้ประกอบ ผลิต หรือเป็นส่วนหนึ่งสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์

"วัสดุทุติยภูมิ" หมายความว่า วัสดุ สาร หรือวัตถุ ที่ได้จากการนำวัตถุไม่ใช้แล้วมาผ่านกระบวนการแปรใช้ใหม่ หรือบำบัดฟื้นฟู จนมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตแทนทรัพยากรปฐมภูมิ และได้รับการรับรองให้สิ้นสุดสถานะความเป็นของเสีย

"ผลิตภัณฑ์" หมายความว่า สิ่งของที่ผลิตหรือมีไว้เพื่อจำหน่าย

"บรรจุภัณฑ์" หมายความว่า ภาชนะ หีบห่อ หรือสิ่งของอื่นที่ทำจากวัสดุใด ๆ ซึ่งใช้สำหรับบรรจุ ห่อหุ้ม ป้องกัน รวบรวม จัดส่ง หรือนำเสนอสินค้าตั้งแต่ผู้ผลิตไปจนถึงผู้บริโภค

"วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว" หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ หรือสิ่งของอื่นที่ออกแบบ ผลิต หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เพียงครั้งเดียว และมิได้ออกแบบหรือมุ่งหมายให้สามารถหมุนเวียนและใช้การได้หลายครั้งหรือตลอดอายุการใช้งาน หรือซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ซ้ำสำหรับวัตถุประสงค์เดียวกันกับที่ออกแบบไว้

"ผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้" หมายความว่า วัตถุหรือวัสดุที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตซึ่งมิได้มีวัตถุประสงค์หลักในการผลิตวัตถุนั้น แต่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้โดยตรงตามกฎหมายโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการบำบัดเพิ่มเติม

"อาหารส่วนเกิน" หมายความว่า อาหารส่วนที่คงเหลือเนื่องจากมีปริมาณมากเกินกว่าความต้องการของผู้ผลิต ผู้บริโภค หรือผู้จำหน่าย ซึ่งยังปลอดภัยสำหรับการบริโภคของมนุษย์ และให้รวมถึงอาหารมีอายุเกินวันที่ระบุให้ควรบริโภคก่อน

"วัตถุไม่ใช้แล้ว" หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ หรือสิ่งของอื่นที่บุคคลผู้ครอบครองละทิ้ง หรือประสงค์ละทิ้ง หรือจำต้องทิ้งตามกฎหมายหรือสภาพการณ์

"ขยะอาหาร" หมายความว่า อาหารส่วนเกินที่ไม่เหมาะสมกับการบริโภคของมนุษย์

"ขยะจากการก่อสร้างและรื้อถอน" หมายความว่า วัตถุไม่ใช้แล้วที่เกิดจากการก่อสร้าง การดัดแปลง หรือการรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง รวมถึงดิน หิน คอนกรีต อิฐ เศษไม้ เศษโลหะ และวัสดุอื่นที่เกิดจากกิจกรรมดังกล่าว

"ขยะสุดท้าย" หมายความว่า สิ่งของ วัตถุ หรือวัสดุเหลือทิ้งจากกระบวนการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วตามหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ เนื่องจากไม่สามารถหรือไม่คุ้มค่าที่จะนำกลับมาใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่ หรือใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น ภายใต้สภาวะเทคโนโลยี ต้นทุน หรือระบบจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วที่มีอยู่ในขณะนั้น

"การสิ้นสุดสถานะการเป็นของเสีย" หมายความว่า สถานะของวัตถุไม่ใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการแปรใช้ใหม่หรือการบำบัดฟื้นฟูจนมีคุณลักษณะและสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่คณะกรรมการประกาศกำหนด มีความต้องการในการใช้งาน มีตลาดรองรับที่แน่นอน และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัย

"การออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ" หมายความว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์โดยคำนึงถึงวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ตั้งแต่การผลิต การใช้งาน จนถึงการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งาน เพื่อยืดอายุการใช้งาน ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร โดยมุ่งเน้นการใช้วัสดุที่ปลอดภัยและหมุนเวียนได้ การเพิ่มความทนทาน การออกแบบให้สามารถซ่อมแซม แยกชิ้นส่วน หรือถอดประกอบได้โดยสะดวก และการเอื้อให้สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

"การนำกลับมาใช้ซ้ำ" หมายความว่า กระบวนการตรวจสอบ ทำความสะอาด หรือซ่อมแซม วัตถุไม่ใช้แล้วหรือชิ้นส่วนของวัตถุนั้น เพื่อให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ตามวัตถุประสงค์เดิมโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการแปรรูปอื่นอีก

"การแปรใช้ใหม่" หมายความว่า การนำวัตถุหรือวัสดุไม่ใช้แล้วมาแปรรูปเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือสาร สำหรับใช้ตามวัตถุประสงค์เดิมหรือวัตถุประสงค์อื่น ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงหรือเพื่อการผลิตพลังงาน หรือนำไปถมปรับสภาพพื้นที่

"การผลิตซ้ำ" หมายความว่า กระบวนการทางอุตสาหกรรมที่นำผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการใช้งานแล้วหรือชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว มาผ่านกระบวนการทำความสะอาดตรวจสอบ ซ่อมแซม หรือเปลี่ยนชิ้นส่วนใหม่ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์นั้นมีคุณสมบัติและมาตรฐานเทียบเท่ากับผลิตภัณฑ์ใหม่

"การใช้ประโยชน์" หมายความว่า การดำเนินการใด ๆ ที่มีผลให้วัตถุไม่ใช้แล้วสามารถทำหน้าที่แทนวัสดุอื่นซึ่งจะต้องนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์นั้น หรือการเตรียมวัตถุไม่ใช้แล้วให้พร้อมสำหรับหน้าที่ดังกล่าว ไม่ว่าจะเกิดขึ้นภายในสถานประกอบการหรือในระบบเศรษฐกิจ และให้หมายความรวมถึงการนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงหรือเพื่อการผลิตพลังงาน

"การพึ่งพาอาศัยกันทางอุตสาหกรรม" หมายความว่า การรวมกลุ่มหรือความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบธุรกิจตั้งแต่สองรายขึ้นไป เพื่อบริหารจัดการทรัพยากร การผลิต หรือโครงสร้างพื้นฐานร่วมกัน โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนวัตถุไม่ใช้แล้ว ผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้ พลังงาน หรือน้ำ ซึ่งเกิดจากกระบวนการผลิตของกิจการหนึ่ง เพื่อนำไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือปัจจัยการผลิตของอีกกิจการหนึ่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

"การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการหมุนเวียน" หมายความว่า การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ บริการ หรืองานจ้างก่อสร้างของหน่วยงานของรัฐ ที่กำหนดให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกแก่สิ่งของหรือการดำเนินการที่ได้รับการออกแบบตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยคำนึงถึงความทนทาน การซ่อมแซมได้ การนำกลับมาใช้ซ้ำ การใช้วัสดุแปรใช้ใหม่หรือการลดการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิ และการลดการเกิดของเสียตลอดวัฏจักรชีวิต

"ต้นทุนตลอดวัฏจักรชีวิต" หมายความว่า ต้นทุนทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับพัสดุ งานจ้างก่อสร้าง หรือบริการ ตลอดช่วงอายุการใช้งาน ตั้งแต่การได้มา การใช้งาน การบำรุงรักษา ไปจนถึงการ

จัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งาน และให้หมายความรวมถึงต้นทุนผลกระทบภายนอกทางสิ่งแวดล้อมที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

“การตรวจสอบย้อนกลับ” หมายความว่า ความสามารถในการระบุและติดตามประวัติ สถานที่ตั้ง หรือการเคลื่อนย้ายของวัสดุ ผลิตภัณฑ์ และวัตถุไม่ใช้แล้ว ตลอดห่วงโซ่อุปทานและกระบวนการจัดการโดยอาศัยระบบการบันทึกข้อมูลหรือเทคโนโลยีดิจิทัล

“ความสอดคล้องของผลิตภัณฑ์” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติตามที่ได้ตกลงกันไว้ และใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ปกติของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ และมีคุณภาพไม่ต่ำกว่าตัวอย่าง ข้อมูล คำอธิบาย หรือโฆษณา ที่ผู้จำหน่ายได้แสดงไว้

“ฉลาก” หมายความรวมถึงรูป รอยประดิษฐ์ เครื่องหมาย หรือข้อความใด ๆ ที่แสดงไว้ที่บรรจุภัณฑ์ และหมายความรวมถึงเอกสารหรือคู่มือสำหรับใช้ประกอบผลิตภัณฑ์ ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่ผลิตภัณฑ์หรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุภัณฑ์นั้น

“จำหน่าย” หมายความรวมถึง ขาย จ่าย แจก ให้เปล่า แลกเปลี่ยน หรือ โอนเพื่อประโยชน์ในทางการค้า หรือการมีไว้เพื่อจำหน่ายด้วย

“แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ” หมายความว่า ระบบหรือโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อกลางในการรวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัสดุ ผลิตภัณฑ์ และวัตถุไม่ใช้แล้ว เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบย้อนกลับ การบริหารจัดการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต และการอำนวยความสะดวกในการเกื้อกูลทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจ

“หนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล” หมายความว่า ชุดข้อมูลดิจิทัลซึ่งระบบรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของวัสดุ และให้หมายความรวมถึงข้อมูลการประเมินปริมาณการใช้วัสดุและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการผลิตผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ วิธีการถอดประกอบ ช่องทางการซ่อมแซมหรือการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ ซึ่งเชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์นั้น โดยเข้าถึงข้อมูลได้ผ่านเครื่องหมายหรือรหัสที่ตรวจสอบได้

“ผู้ผลิต” หมายความว่า

(1) ผู้ที่ผลิตผลิตภัณฑ์ภายใต้ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า หรือยี่ห้อของตน เพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักร

(2) ผู้ที่ว่าจ้างให้ผู้อื่นผลิตผลิตภัณฑ์ภายใต้ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า หรือแบรนด์ของตนเอง เพื่อจำหน่ายภายในราชอาณาจักร

(3) ผู้ที่นำเข้าผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายหรือเพื่อใช้ประโยชน์ใด ๆ ในกิจการของตน ภายในราชอาณาจักร

(4) ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่มิได้มีชื่อทางการค้าหรือเครื่องหมายการค้าปรากฏบนผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักร

(5) ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลหรือผู้ให้บริการตลาดกลางทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอำนวยความสะดวกในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศให้แก่ผู้บริโภคในราชอาณาจักร ในกรณีที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลตาม (1) ถึง (4) ที่มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรได้

"ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลหรือผู้ให้บริการตลาดกลางทางอิเล็กทรอนิกส์" หมายความว่า บุคคลหรือนิติบุคคลที่ให้บริการสื่อกลางทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งจัดพื้นที่ ระบบ หรือจัดการข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงผู้ประกอบธุรกิจ ผู้จำหน่าย และผู้บริโภคเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการเสนอขายสินค้า หรือการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะมีการเรียกเก็บค่าบริการหรือไม่ และไม่ว่าจะจดทะเบียนจัดตั้งในราชอาณาจักรหรือไม่ก็ตาม

"ผู้ประกอบธุรกิจ" หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อจำหน่าย ผู้สั่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ รวมถึงผู้ให้บริการแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดหา เสนอขาย จัดจำหน่าย หรืออำนวยความสะดวกในการจำหน่ายสินค้านั้น

"ผู้ครอบครอง" หมายความว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีอำนาจครอบครองหรือควบคุมดูแลวัตถุไม่ใช้แล้วในทางข้อเท็จจริง

"ผู้ตรวจสอบอิสระ" หมายความว่า บุคคล นิติบุคคล หรือหน่วยงานรับรอง ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากคณะกรรมการให้ทำหน้าที่ตรวจสอบ ทวนสอบ และรับรองข้อมูลการจัดการวัสดุและผลิตภัณฑ์ตามพระราชบัญญัตินี้

"ชุมชน" หมายความว่า บุคคลซึ่งรวมตัวกัน คณะบุคคล องค์กร นิติบุคคล หรือเครือข่ายในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ซึ่งดำเนินกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะมีหรือไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรหรือไม่ก็ตาม

"องค์กรจัดการอาหารส่วนเกิน" หมายความว่า หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน วิสาหกิจเพื่อสังคม หรือกลุ่มบุคคล ซึ่งดำเนินกิจกรรมรับมอบอาหารส่วนเกินเพื่อนำไปส่งต่อเพื่อการบริโภคของมนุษย์ หรือนำไปจัดการตามหลักลำดับการจัดการขยะอาหาร และให้รวมถึงบุคคลที่มีส่วนร่วมดำเนินการรับมอบและส่งต่ออาหารส่วนเกินขององค์กรหรือรับมอบจากองค์กรเพื่อส่งต่อให้ผู้บริโภค ไม่ว่าจะมีหรือไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร และไม่ว่าจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตาม

"องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์" หมายความว่า นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการปฏิบัติตามความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต โดยมีภารกิจหลักในการบริหารจัดการค่าบริการ การจัดตั้งระบบรับคืน การรวบรวม การคัดแยก และการนำบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ ตลอดจนการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด

"ค่าบริการ" หมายความว่า เงินที่องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์เรียกเก็บจากผู้ผลิตที่เป็นสมาชิก เพื่อนำไปใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วตามแผนความรับผิดชอบการจัดการ ซึ่งครอบคลุมถึงต้นทุนในการเก็บรวบรวมการคัดแยก การขนส่ง

การเตรียมเพื่อการนำกลับมาใช้ซ้ำ การแปรใช้ใหม่ การผลิตซ้ำ หรือการจัดการด้วยวิธีอื่นตามหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานขององค์กรและการสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ

"คณะกรรมการบริหารกองทุน" หมายความว่า คณะกรรมการบริหารกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

"กองทุน" หมายความว่า กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

"สำนักงาน" หมายความว่า สำนักงานกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน

ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามวรรคหนึ่ง มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน

การกำหนดอัตราภาษี อัตราเงินสมทบ อัตราค่าธรรมเนียม และการยกเว้นหรือลดหย่อนให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบออกกฎกระทรวงตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ โดยต้องไม่เกินอัตราขั้นสูงท้ายพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1
บททั่วไป

มาตรา 6 พระราชบัญญัตินี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตและการบริโภคภายในประเทศให้เกิดการลดการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิและหมุนเวียนทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมการนำกลับมาใช้ซ้ำ ซ่อมแซม แปรใช้ใหม่ หรือผลิตซ้ำ ตลอดจนบริหารจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วให้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด ในทุกภาคส่วน โดยต้องคำนึงถึงการป้องกันและลดปริมาณสารอันตรายที่ปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์และวัตถุไม่ใช้แล้ว เพื่อลดความเสี่ยงต่อสุขภาพของประชาชน

และระบบนิเวศในระยะยาว สอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้บริโภคและหลักลำดับขั้นการจัดการขยะและขยะอาหาร

มาตรา 7 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย พระราชบัญญัตินี้รับรองสิทธิของบุคคลและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคลและหน่วยงานของรัฐ ดังต่อไปนี้

(1) บุคคลย่อมมีสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่มีสุขภาวะที่ดีและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ อันอาจเป็นผลกระทบมาจากการผลิต การใช้งานผลิตภัณฑ์ และการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว

(2) ผู้บริโภคมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ อายุการใช้งาน วัสดุหรือส่วนประกอบ เงื่อนไขการซ่อมแซมหรือซ่อมบำรุงผลิตภัณฑ์ ข้อมูลปริมาณการใช้วัสดุและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ การนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ของผลิตภัณฑ์ และวิธีการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งาน ตลอดจนข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์

(3) บุคคลมีสิทธิในการเลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์และบริการที่ผ่านการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ มีอายุการใช้งานยาวนาน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและปลอดภัยจากสารเคมีอันตราย

(4) บุคคลย่อมมีสิทธิแสดงความคิดเห็น แจ้งข้อมูล หรือเผยแพร่ข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือกิจกรรมใดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการโฆษณาสิ่งแวดล้อมที่บิดเบือนความจริง หรือการจงใจออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีอายุการใช้งานจำกัดซึ่งส่งผลกระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

เมื่อบุคคลได้ใช้สิทธิดังกล่าวโดยสุจริต บุคคลผู้นั้นย่อมได้รับความคุ้มครองโดยไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญา ทางวินัย หรือทางพินัย และหากมีการดำเนินคดีจากการใช้สิทธิดังกล่าว ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและคุ้มครองบุคคลนั้นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(5) ผู้ผลิตมีเสรีภาพในออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ และผู้นำเข้ามีเสรีภาพในการคัดเลือกและจัดหาผลิตภัณฑ์เพื่อนำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมุ่งเน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและลดการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิ และต้องคำนึงถึงความปลอดภัยต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศเป็นสำคัญ

(6) หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่สนับสนุนแผนงานและโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการหมุนเวียนโดยคำนึงถึงอายุการใช้งานผลิตภัณฑ์ บริการซ่อมบำรุงหลังจำหน่าย ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้วัสดุในกระบวนการผลิต และในการใช้งาน รวมถึงการจัดการผลิตภัณฑ์หลังการใช้งาน

(7) หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ให้ความรู้ ฝึกอบรม ส่งเสริมการวิจัย การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ต่อสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

หมวด 2

คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ

มาตรา 8 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ” ประกอบด้วย

(1) นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นรองประธานกรรมการ

(3) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

(4) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทย องค์กรละหนึ่งคน

(5) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภาควิชาการ จำนวนสามคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านวัสดุศาสตร์ วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม อนามัยสิ่งแวดล้อม นิติศาสตร์ หรือเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม

(6) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคประชาสังคม จำนวนสามคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม องค์กรคุ้มครองผู้บริโภค หรือเครือข่ายภาคประชาชนที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ให้อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสรรหา การคัดเลือก และการแต่งตั้งกรรมการตาม (4) (5) และ (6) ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ กรรมการตาม (5) และ (6) ต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมในการปฏิบัติหน้าที่

มาตรา 9 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

เมื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระในวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการเพื่อแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้จนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พ้นวาระ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคสอง

มาตรา 10 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะไม่อาจปฏิบัติต่อหน้าที่ได้ตามปกติ หรือมีความประพฤติเสื่อมเสีย หย่อนความสามารถ หรือมีส่วนได้เสียในกิจการหรือธุรกิจใดที่เป็นการขัดกันกับประโยชน์ส่วนรวมในการปฏิบัติหน้าที่

(4) เป็นบุคคลล้มละลาย

(5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) เสนอแนะนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อผลักดันเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ

(2) จัดทำแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน เพื่อให้เป็นแนวทางในการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา

(3) จัดทำหรืออนุมัติแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ เพื่อกำหนดเป้าหมาย มาตรฐานการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ และวิธีการจัดการผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์ตามหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต สำหรับใช้เป็นกรอบการดำเนินงานของผู้ผลิต องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(4) จัดทำหรืออนุมัติแผนปฏิบัติการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร เพื่อกำหนดมาตรฐาน มาตรการ และวิธีบริหารจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารตลอดห่วงโซ่อุปทาน

(5) กำหนดหลักเกณฑ์ มาตรฐาน และให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับจังหวัด และแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิบัติงานในระดับพื้นที่สอดคล้องกับแผนแม่บทตาม (2) และแผนปฏิบัติการตาม (3) และ (4)

(6) กำหนดหลักเกณฑ์การเชื่อมโยงข้อมูลและการใช้งานแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ และหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบย้อนกลับและบริหารจัดการข้อมูลทรัพยากร สำหรับให้ผู้ประกอบธุรกิจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการรายงานและติดตามผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้

(7) จัดทำแนวทางการส่งเสริมการประกอบธุรกิจภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนและการให้สิทธิประโยชน์แก่ธุรกิจที่มีผลดำเนินการตามเป้าหมายเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(8) เสนอการแก้ไขกฎหมายหรือกฎที่เป็นอุปสรรค หรือจำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงการกำหนดภาษี เงินสมทบ ค่าธรรมเนียม หรือมาตรการทางเศรษฐศาสตร์อื่นเพื่อสร้างแรงจูงใจด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนต่อคณะรัฐมนตรี

(9) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่ง เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้

(10) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการตาม (2) (3) (4) และ (5) พร้อมทั้งจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเป็นประจำทุกปี

(11) ให้ความเห็นชอบกรอบยุทธศาสตร์การจัดสรรเงินกองทุน และวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

(12) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง ต้องคำนึงถึงการรักษาและป้องกันผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจและระบบการเงินของประเทศด้วย

ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศที่ออกตามมาตรานี้ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา 12 การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 13 คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

ให้นำบทบัญญัติมาตรา 12 มาใช้บังคับแก่การประชุมคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา 14 ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคำสั่งทางปกครองและคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การทำคำสั่งทางปกครองและการประชุมของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 15 ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ประธานอนุกรรมการ และอนุกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 16 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการอาจเชิญบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง ความเห็น หรือคำแนะนำทางวิชาการได้เมื่อเห็นสมควร และอาจขอความร่วมมือจากบุคคลใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงก็ได้

หมวด 3
กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

ส่วนที่ 1
การจัดตั้งและเงินกองทุน

มาตรา 17 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า “กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน” มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

ให้กองทุนเป็นหน่วยงานของรัฐและมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น และให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ให้กองทุนจัดตั้ง “สำนักงานกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน” เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานเลขานุการและปฏิบัติการของกองทุน

กิจการของกองทุนและสำนักงานไม่อยู่ในบังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ และกฎหมายว่าด้วยพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

ทั้งนี้ ผู้จัดการ พนักงาน และลูกจ้างของกองทุนต้องได้รับประโยชน์ตอบแทน สวัสดิการ และสภาพการจ้างไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา 18 กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(1) ค่าบริการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ตามมาตรา 78 วรรคสาม

(2) เงินมัดจำผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ไม่มีผู้ขอรับคืนตามมาตรา 81

(3) ค่าธรรมเนียมตามมาตรา 92

(4) เงินสมทบจากการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวตามมาตรา 97

(3) ค่าปรับเป็นพินัย ค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบหรือมาตรการบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้

(4) เงินสมทบเข้ากองทุนจากมาตรการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิตและค่าธรรมเนียมอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

(5) เงินที่ได้รับจัดสรรจากภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนจากรัฐบาล หรือเงินที่ได้รับจัดสรรจากค่าธรรมเนียมเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

(6) เงินที่โอนมาจากกองทุนอื่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กฎหมายอื่นกำหนด รวมทั้งเงินที่ได้รับการจัดสรรจากกองทุนพัฒนาเอสเอ็มอีตามแนวประชารัฐ หรือกองทุนอื่นตามจำนวนและหลักเกณฑ์ที่กองทุนหรือหน่วยงานนั้นกำหนด

(7) เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลหรือเงินที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(8) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ หรือได้รับจากภาคเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ

(9) ดอกผลและผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากการดำเนินการของกองทุน หรือที่ได้จากการหาผลประโยชน์ของกองทุน

(10) เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมาย

เงินและทรัพย์สินของกองทุนตามวรรคหนึ่ง ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

มาตรา 19 ภายใต้วัตถุประสงค์ของมาตรา 17 ให้กองทุนมีอำนาจกระทำกิจการดังต่อไปนี้

(1) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพยสิทธิต่าง ๆ

(2) ก่อตั้งสิทธิ หรือกระทำนิติกรรมใด ๆ ทั้งในและนอกราชอาณาจักร

(3) ในกรณีที่กองทุนมีเงินคงเหลือและมีสภาพคล่องส่วนเกิน ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนสามารถนำเงินดังกล่าวไปลงทุนหาผลประโยชน์โดยการฝากออมทรัพย์ ฝากประจำ ซื้อพันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรหรือตราสารหนี้ของรัฐวิสาหกิจ หรือลงทุนในหลักทรัพย์อื่นที่มีความมั่นคงสูงและมีความเสี่ยงต่ำตามสมควร

(4) เผยแพร่ข้อมูลและประชาสัมพันธ์การดำเนินการของกองทุน

(5) กระทำการอื่นใดเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการลงทุนหาผลประโยชน์ตาม (3) ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา 20 เงินกองทุนให้ใช้จ่ายในลักษณะเงินหมุนเวียน หรือเงินจ่ายขาดเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

(1) อุดหนุนชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือให้เอกชนกู้ยืม เพื่อใช้ในการพัฒนาระบบหรือโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดปริมาณวัตถุไม่ใช้แล้วและขยะสุดท้าย หรือเพื่อลดการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว หรือผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(2) อุดหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงระบบเก็บรวบรวมวัตถุไม่ใช้แล้วและมูลฝอยโดยแยกประเภท ณ แหล่งกำเนิด และระบบจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วหรือกำจัดขยะสุดท้าย โดยให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับระดับจังหวัด หรือแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับท้องถิ่น

(3) อุดหนุน หรือให้กู้ยืม เพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือผลิตภัณฑ์ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งรวมถึงการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจและการประเมินวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์

(4) ให้เอกชนกู้ยืมเพื่อการวิจัยและพัฒนาหรือลงทุนเกี่ยวกับการยืดอายุการใช้งานผลิตภัณฑ์ การซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ การลดวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วจากกระบวนการผลิต การผลิตซ้ำหรือการแปรใช้ใหม่ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนวัสดุอุตสาหกรรม

(5) อุดหนุนชุมชนหรือองค์กรไม่แสวงหากำไร หรือให้เอกชนกู้ยืม เพื่อใช้ในการก่อตั้งปรับปรุง หรือพัฒนากิจการซ่อมแซม กิจการให้เช่าผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ จุดรับคืนหรือศูนย์แลกเปลี่ยนวัตถุไม่ใช้แล้ว การคัดแยก หรือการแปรใช้ใหม่

(6) อุดหนุน หรือให้กู้ยืมเพื่อพัฒนาระบบมัดจำคืนเงินสำหรับบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์เพื่อนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ รวมทั้งระบบรับคืนซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์มาตรา 79

(7) อุดหนุนองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์เพื่อยกเว้นหรือลดหย่อนค่าบริการกรณีผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบตามหลักเชิงนิเวศเศรษฐกิจตามมาตรา 74 วรรคสอง

(8) อุดหนุนหรือให้กู้ยืมเพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจหรือองค์กรไม่แสวงหากำไรนำไปใช้ปฏิบัติตามมาตรการลดขยะอาหาร หรือเพื่อดำเนินการอื่นใดอันมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณขยะอาหารสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

(9) อุดหนุนหรือให้กู้ยืมสำหรับกิจกรรมการจัดการอาหารส่วนเกินและการส่งต่ออาหารให้แก่กลุ่มเป้าหมายตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามพระราชบัญญัตินี้

(10) อุดหนุนการพัฒนาตัวชี้วัด ฐานข้อมูล แพลตฟอร์มดิจิทัล หรือมาตรฐานด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งอุดหนุนหรือให้กู้ยืมเพื่อลงทุนในกิจการทดสอบ รับรอง หรือตรวจสอบย้อนกลับวัสดุหรือผลิตภัณฑ์ และหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล

(11) อุดหนุนกิจการอื่นใดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการสื่อสาร รณรงค์ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม วิถีการผลิตและการบริโภคที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมถึงเพื่อบรรเทาผลกระทบจากมาตรการตามพระราชบัญญัตินี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

(12) จัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุนและการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานกองทุน ทั้งนี้ ไม่เกินร้อยละสิบห้าของรายได้ของกองทุนในแต่ละปีงบประมาณ

การพิจารณาอนุมัติเงินกองทุนตาม (3) (4) และ (6) ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด โดยต้องคำนึงถึงความเสี่ยง ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ด้านสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 2

คณะกรรมการบริหารกองทุน

มาตรา 21 ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

(1) ประธานกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านการเงิน การลงทุน หรือการบริหารจัดการองค์กร และต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นในส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

(2) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

(3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินห้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการด้านการเงินและการลงทุน ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน ด้านการออกแบบและนวัตกรรม ด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม ด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม

ให้ผู้จัดการกองทุนเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้จัดการกองทุนแต่งตั้งพนักงานของกองทุนจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (3) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 22 ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องมีสัญชาติไทย มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในสาขาอันจะเป็นประโยชน์แก่การดำเนินกิจการของกองทุน และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(1) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(2) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(3) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งบริหารในพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง เว้นแต่ได้พ้นจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันที่ได้รับแต่งตั้ง

(4) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ

(5) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดเกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือการกระทำผิดต่อหน้าที่ราชการ

(6) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือกระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(7) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญากับกองทุน หรือในกิจการที่กระทำแก่กองทุน หรือมีส่วนได้เสียในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการของกองทุน ไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่เป็นกรณีที่คณะกรรมการบริหารกองทุนมอบหมายให้เป็นกรรมการในนิติบุคคลที่กองทุนร่วมลงทุน

มาตรา 23 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 9 และมาตรา 10 มาใช้บังคับแก่วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบริหารกองทุนโดยอนุโลม

มาตรา 24 คณะกรรมการบริหารกองทุนมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) ควบคุมดูแลการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการบริหารกองทุนที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบตามมาตรา 11 และสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

(2) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ แผนการใช้จ่ายเงิน และงบประมาณประจำปีของกองทุนตามที่ผู้จัดการกองทุนเสนอ

(3) พิจารณาคัดเลือก แต่งตั้ง ประเมินผล และถอดถอนผู้จัดการกองทุน

(4) พิจารณาอนุมัติเงินกองทุนเพื่อใช้ในกิจการตามมาตรา 20 ภายในวงเงินและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(5) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอุดหนุน การให้กู้ยืม การขออนุมัติเงินกองทุน

(6) กำหนดระยะเวลาชำระเงินที่กู้ยืมจากกองทุน รวมทั้งอัตราดอกเบี้ยและหลักประกันตามความจำเป็นและเหมาะสม

(7) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ้างสถาบันการเงินหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทำหน้าที่บริหารและจัดการการให้กู้ยืมเงินกองทุน รวมถึงติดตามและเร่งรัดให้มีการชำระคืนเงินกองทุน

(8) ออกระเบียบว่าด้วยการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การเบิกจ่ายเงินกองทุน การจัดหาผลประโยชน์ของกองทุนตามมาตรา 19 การจัดการและการจำหน่ายทรัพย์สิน การพัสดุ และการตรวจสอบภายใน

(9) ออกระเบียบกำหนดอัตราค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ หรือสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างกองทุน

(10) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการนำส่งเงินสมทบ หรือเงินมัดจำคืนที่ไม่มีผู้ขอรับคืน เพื่อนำส่งเข้าเป็นรายได้ของกองทุนตามมาตรา 18

(11) จัดทำรายงานการเงินและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

(12) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุน หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ระเบียบของคณะกรรมการบริหารกองทุนตาม (5) (8) และ (9) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อนประกาศใช้

ส่วนที่ 3

สำนักงานกองทุนและผู้จัดการกองทุน

มาตรา 25 ให้สำนักงานกองทุนมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) ดำเนินงานต่าง ๆ ของกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบาย แผนแม่บท และระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด

(2) ทำหน้าที่ธุรการและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ คณะกรรมการบริหารกองทุน คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน

(3) รับเงิน จ่ายเงิน และเก็บรักษาเงินของกองทุนตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด

(4) ประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของกองทุน

(5) พัฒนาระบบ รูปแบบ วิธีการ และการให้บริการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน

(6) เก็บรวบรวม วิเคราะห์ และวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุน รวมทั้งติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าของโครงการที่ได้รับการสนับสนุน หรือกู้ยืม จากกองทุน

(7) จัดทำรายงานการเงินและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของกองทุน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการบริหารกองทุน และเผยแพร่ต่อสาธารณะตามมาตรา 33

(8) ปฏิบัติการอื่นหรือกระทำกิจการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ บริหารกองทุน คณะอนุกรรมการ หรือผู้จัดการกองทุน

มาตรา 26 ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนแต่งตั้งผู้จัดการกองทุนหนึ่งคน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านการเงิน การลงทุน หรือการบริหารจัดการองค์กร มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์แต่ไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการแต่งตั้ง รวมทั้งสามารถปฏิบัติงานให้แก่กองทุนได้เต็มเวลา และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(1) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 22

(2) เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ

(3) เป็นกรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างของนิติบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นกิจการของกองทุน

(4) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญากับกองทุน หรือในกิจการที่กระทำแก่กองทุน ไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อม

วิธีการสรรหา การดำรงตำแหน่ง การประเมินผลการปฏิบัติงาน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการของผู้จัดการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด

ในการจ้างผู้จัดการกองทุนให้ทำเป็นสัญญาจ้าง โดยให้ประธานกรรมการบริหารกองทุนเป็นผู้มีอำนาจทำสัญญาในนามของกองทุน ให้มีอายุสัญญาจ้างคราวละไม่เกินสี่ปี และอาจต่ออายุสัญญาจ้างอีกก็ได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา 27 ให้ผู้จัดการกองทุนเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และรับผิดชอบการบริหารกิจการของสำนักงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน และตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบายที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด ตลอดจนมีอำนาจบรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนขั้น ลงโทษทางวินัย และถอดถอนพนักงานและลูกจ้างตามระเบียบดังกล่าว

ในกิจการของกองทุนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้จัดการกองทุนเป็นผู้แทนของกองทุน เพื่อการนี้ ผู้จัดการกองทุนอาจมอบอำนาจให้พนักงานของกองทุนคนใดปฏิบัติงานเฉพาะเรื่องแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด

นิติกรรมที่กระทำโดยฝ่าฝืนระเบียบตามวรรคสอง ย่อมไม่ผูกพันกองทุนเว้นแต่คณะกรรมการบริหารกองทุนจะให้สัตยาบัน

ให้ผู้จัดการกองทุน พนักงาน และลูกจ้างของกองทุนมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยต้องไม่มีส่วนได้เสียในกิจการของกองทุนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

มาตรา 28 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบกำหนดเวลาตามสัญญาจ้าง ผู้จัดการกองทุนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 26

(4) คณะกรรมการบริหารกองทุนมีมติให้ออก หรือบอกเลิกสัญญาจ้าง เนื่องจากบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ โดยมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการบริหารกองทุนเท่าที่มีอยู่ โดยไม่นับรวมผู้จัดการกองทุน

(5) ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด หรือตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง

ส่วนที่ 4
การดำเนินงาน การบัญชี และการตรวจสอบ

มาตรา 29 ในการให้กู้ยืมเงินของกองทุนเพื่อสนับสนุนกิจการของเอกชนตามมาตรา 20 (1) (3) (4) หรือ (5) คณะกรรมการบริหารกองทุนอาจพิจารณาให้ผู้กู้ยืมได้รับสิทธิลดหย่อนอัตราดอกเบี้ยยกเว้นดอกเบี้ย หรือผ่อนผันระยะเวลาการชำระเงินกู้ยืมให้แตกต่างไปจากระเบียบตามมาตรา 24 (6) ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา 30 คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการบริหารกองทุนมอบหมาย

ในการอนุมัติเงินกองทุนสำหรับกิจการตามมาตรา 20 ที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการบริหารกองทุน คณะกรรมการบริหารกองทุนอาจมอบอำนาจให้คณะอนุกรรมการพิจารณาอนุมัติ

กระทำการแทนได้ภายใต้วงเงินที่กำหนด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา 31 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 12 มาใช้บังคับแก่การประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนและคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการบริหารกองทุนแต่งตั้งโดยอนุโลม ในการพิจารณาเรื่องใด หากกรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียในเรื่องนั้น ให้ผู้นั้นแจ้งให้ที่ประชุมทราบ และห้ามมิให้เข้าร่วมพิจารณาหรือลงมติในเรื่องนั้น

มาตรา 32 การบัญชีของกองทุนให้จัดทำตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับกิจการของกองทุนและรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการบริหารกองทุนทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ปีบัญชีของกองทุนให้ถือตามปีงบประมาณ

มาตรา 33 ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำรายงานการเงินของกองทุนส่งให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณของทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือบุคคลภายนอกซึ่งคณะกรรมการบริหารกองทุนแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นผู้สอบบัญชีของกองทุน

เมื่อผู้สอบบัญชีได้ตรวจสอบรับรองแล้ว ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนนำเสนอรายงานการเงินดังกล่าวพร้อมกับรายงานประจำปีตามมาตรา 11 (10) ต่อคณะกรรมการและคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและเปิดเผยต่อสาธารณชน

กองทุนต้องเผยแพร่เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงาน ข้อมูลการดำเนินงานและการบริหารกองทุน รายรับ รายจ่าย รวมทั้งผลผลิต ผลลัพธ์ และความคุ้มค่าที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปเป็นระยะตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และต้องดำเนินการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้โดยสะดวก โดยอย่างน้อยต้องเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของกองทุน

หมวด 4
แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน

มาตรา 34 ให้มีแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ซึ่งมีผลใช้บังคับรายหกปี โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) ข้อมูลการหมุนเวียนทรัพยากรภายในประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยอัตราการเกิดของวัตถุที่ไม่ใช้แล้ว การนำกลับมาใช้ประโยชน์ ปริมาณขยะสุดท้ายที่ต้องกำจัด ปริมาณการใช้วัสดุตลอดห่วงโซ่อุปทาน ดัชนีการใช้ซ้ำ ดัชนีการซ่อมแซม ดัชนีการสูญเสียอาหาร ดัชนีขยะอาหาร อัตราการ

หมุนเวียนวัสดุกลับมาใช้ประโยชน์ ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรปฐมภูมิ โดยจำแนกเป็นรายภาคส่วน ภูมิภาค หรือเป็นอัตราต่อประชากรตามที่คณะกรรมการกำหนด

(2) ยุทธศาสตร์และเป้าหมาย และกำหนดระยะเวลาบรรลุเป้าหมาย สำหรับการลดการผลิตและการบริโภควัสดุ การลดปริมาณอาหารส่วนเกิน และปริมาณวัตถุไม่ใช้แล้วและขยะสุดท้ายภายในประเทศ การเพิ่มประสิทธิภาพการหมุนเวียนใช้วัสดุ การพัฒนาระบบที่เอื้อต่อการลดการใช้วัตถุไม่ใช้แล้ว เพื่อการนำกลับมาใช้ซ้ำ และการลดการรั่วไหลของพลาสติก ไมโครพลาสติก และสารอันตรายอื่นตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์

(3) มาตรการส่งเสริมและผลักดันให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าลดการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิ และเพิ่มสัดส่วนการหมุนเวียนใช้ทรัพยากรทุติยภูมิจากการนำวัตถุกลับมาใช้ซ้ำ ซ่อมแซม แปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำหรือนำไปใช้ประโยชน์อื่น โดยสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

(4) มาตรการเพื่อลดปริมาณการบริโภควัสดุ ลดปริมาณวัสดุที่ไม่ใช้แล้วและขยะสุดท้าย รวมทั้งมาตรการบริหารจัดการอาหารส่วนเกินเพื่อลดขยะอาหาร

(5) เป้าหมายและกรอบเวลาในการติดตามตรวจสอบการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงองค์กรที่ได้รับมอบอำนาจจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำวัสดุ วัตถุใช้แล้วกลับมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ โดยสอดคล้องกับหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ ตลอดจนแผนงานการส่งเสริมและรับรองสถานะของผู้เก็บรวบรวมวัสดุรายย่อยและผู้คัดแยกขยะเพื่อสร้างกลไกการสนับสนุนและบูรณาการกลุ่มบุคคลดังกล่าวเข้าสู่ระบบการหมุนเวียนวัสดุอย่างเป็นระบบและเป็นธรรม

(6) แนวทางหรือโครงการสนับสนุนการใช้ซ้ำ การซ่อมแซมและแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ และการสนับสนุนกิจการซ่อม ให้เช่า รับซื้อ บริจาค หรือคัดแยกวัสดุเพื่อใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ที่เข้าถึงได้ง่ายในจังหวัดต่าง ๆ ตลอดจนสนับสนุนให้สถานประกอบกิจการค้าปลีกหรือค้าส่งเป็นตัวกลางในการรับคืนวัสดุที่ไม่ใช้แล้วเพื่อนำไปใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำหรือการนำไปใช้ประโยชน์อื่น

(7) แนวทางหรือมาตรการในการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมการใช้ซ้ำ การรับคืน และการหมุนเวียนทรัพยากร รวมถึงแนวทางการกำหนดหรือทดลองใช้ระบบมัดจำคืนเงินสำหรับผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม และหลักเกณฑ์การสิ้นสุดสถานะการเป็นของเสียเพื่อส่งเสริมตลาดวัสดุทุติยภูมิ

(8) แนวทางการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหรือกฎ เพื่อยกเลิกบทบัญญัติที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน หรือเพื่อกำหนดมาตรการบังคับซึ่งจำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์

(9) มาตรการสนับสนุนการวิจัย นวัตกรรม และการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับ และหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล

(10) แนวทางการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชน

(11) ข้อมูลอื่นที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 35 ในการจัดทำแผนแม่บทตามมาตรา 34 ให้คณะกรรมการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย โดยให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายมาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการเสนอแผนแม่บทต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ แผนแม่บทที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติการและการเสนองบประมาณรายจ่ายประจำปี

ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนแม่บทและจัดทำรายงานสรุปผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาพร้อมเผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นประจำทุกปี ในกรณีที่มีปัญหาหรืออุปสรรคไม่สามารถดำเนินการตามแผนแม่บทได้ ให้คณะกรรมการระบุสาเหตุและข้อเสนอแนะในการแก้ไขไว้ในรายงานดังกล่าวแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ

ทั้งนี้ หากปรากฏว่าสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ หรือมีการประเมินผลแล้วพบว่าไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คณะกรรมการอาจเสนอขอปรับปรุงแผนแม่บทก่อนครบกำหนดระยะเวลาหกปีโดยดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ก็ได้

มาตรา 36 ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเสนอแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมาย ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบภายในสามเดือนนับแต่วันที่แผนแม่บทประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมาย อย่างน้อยต้องประกอบด้วยกลุ่มผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์ที่มีอัตราการเกิดวัตถุไม่ใช้แล้วหรือการก่อให้เกิดสารตกค้างในระดับสูง หรือมีลักษณะตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การจัดทำแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ตามวรรคหนึ่งต้องสอดคล้องกับแผนแม่บท โดยคำนึงถึงสภาพความรุนแรงของปัญหา และเงื่อนไขต่าง ๆ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยอย่างน้อยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(1) มาตรการลดการใช้วัตถุดิบจากทรัพยากรปฐมภูมิ และการเพิ่มปริมาณการใช้ทรัพยากรทุติยภูมิจากการใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ การผลิตซ้ำ หรือใช้ประโยชน์อื่น หรือลดการตกค้าง

(2) กรอบเวลาการเริ่มต้นใช้มาตรการตามพระราชบัญญัตินี้กับผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมาย และแนวการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้อง อาทิ มาตรฐานการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจเพื่อความทนทาน การถอดแยก ซ่อมแซม หรือแปรใช้ใหม่ตามมาตรา 54 ระบบรับคืนผลิตภัณฑ์ตามมาตรา 66 การจำกัดหรือห้ามกำจัดวัสดุหรือผลิตภัณฑ์บางประเภทด้วยวิธีการฝังกลบหรือวิธีอื่นใดที่ทำลายคุณค่าของทรัพยากรตามมาตรา 68 ระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิตตาม

มาตรา 70 รวมทั้งการรายงานและการติดตามข้อมูลผ่านระบบหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ และการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

(3) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายความสำเร็จ รวมทั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน

(4) แผนงานและโครงการเพื่ออำนวยความสะดวกหรือส่งเสริมการลดการใช้

(5) แนวทางการขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผล

แผนปฏิบัติการตามมาตรานี้อาจกำหนดมาตรการอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

ให้ทบทวนแผนปฏิบัติตามมาตรานี้ทุกสามปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นจะทบทวนก่อนถึงกำหนดระยะเวลาการทบทวนก็ได้

มาตรา 37 เพื่อให้การบริหารจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารตามบทบัญญัติในหมวด 8 บรรลุผลสัมฤทธิ์ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ เสนอแผนปฏิบัติการการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบแผนดังกล่าวเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดทำงบประมาณและปฏิบัติการ

การจัดทำแผนปฏิบัติการตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(1) เป้าหมายเชิงปริมาณและกรอบระยะเวลาในการลดการสูญเสียอาหารตลอดห่วงโซ่อุปทานและการลดปริมาณขยะอาหารในระดับการจำหน่ายและการบริโภคให้สอดคล้องกับแผนแม่บท และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง

(2) แผนบูรณาการและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการจัดการขยะอาหารตามหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ

(3) การสนับสนุนงบประมาณ สิทธิประโยชน์ทางภาษี หรือมาตรการจูงใจอื่น แก่ผู้ประกอบธุรกิจ องค์กรจัดการอาหารส่วนเกิน และผู้บริจาคอาหาร เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรา 87 และมาตรา 88

ให้ทบทวนแผนปฏิบัติการตามมาตรานี้ทุกสามปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนจะทบทวนก่อนถึงกำหนดระยะเวลาการทบทวนก็ได้

มาตรา 38 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับแผนแม่บท แผนดังกล่าวเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยจังหวัดแล้วให้ประกาศเป็นประกาศจังหวัดและมีผลใช้บังคับรายห้าปี และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานแผนดังกล่าวต่อคณะกรรมการผ่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อทราบ

แผนตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้

(1) การจัดสรรและบูรณาการภารกิจด้านการเก็บ ขน จัดการ และกำจัดขยะมูลฝอย ขยะติดเชื้อ และขยะอันตราย รวมถึงขยะหรือวัตถุที่ไม่ใช้แล้วตามที่กฎหมายกำหนดบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างองค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล

(2) เป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกขยะและการจัดการขยะโดยสอดคล้องกับหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ และการลดการกำจัดโดยวิธีฝังกลบ

(3) มาตรการส่งเสริมการลดการใช้ทรัพยากร การนำกลับมาใช้ซ้ำ การคัดแยกขยะ การจัดเก็บขยะแบบแยกประเภท และการจัดการขยะอินทรีย์ ณ แหล่งกำเนิด รวมทั้งการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการจัดการขยะโดยสอดคล้องกับหลักลำดับขั้นการจัดการขยะและแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

(4) มาตรการส่งเสริมการคัดแยกวัตถุไม่ใช้แล้ว ณ แหล่งกำเนิด และการบริหารจัดการอาหารส่วนเกิน หรือขยะอาหาร เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น รวมถึงแผนงานการส่งเสริมและรับรองสถานะของผู้เก็บรวบรวมวัสดุรายย่อยและผู้คัดแยกขยะเพื่อบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ ระบบการหมุนเวียนวัสดุของจังหวัด

(5) มาตรการเฉพาะสำหรับการจัดการขยะจากการก่อสร้างและการรื้อถอน การคัดแยกวัสดุที่ยังใช้ประโยชน์ได้ และการส่งเสริมการใช้กลับมาเป็นวัสดุก่อสร้างที่ผ่านการแปรใช้ใหม่

(6) รายการอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ สนับสนุน ผลักดัน และประเมินผลการปฏิบัติการตามแผน และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานระดับจังหวัดเสนอต่อกระทรวงมหาดไทยเป็นประจำทุกปี เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นรวบรวม ประมวลผล และจัดทำรายงานภาพรวมการปฏิบัติการของระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นเสนอต่อคณะกรรมการต่อไป

มาตรา 39 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามประเภท ขนาด หรือลักษณะพื้นที่ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับจังหวัด โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) ระบบการคัดแยกวัตถุไม่ใช้แล้ว ณ แหล่งกำเนิด โดยกำหนดวิธีการและมาตรฐานในการคัดแยกเพื่อให้ประชาชนและสถานประกอบการปฏิบัติได้อย่างชัดเจน

(2) การจัดตั้งจุดรับคืนผลิตภัณฑ์หรือระบบรับคืนวัตถุไม่ใช้แล้ว เพื่อรองรับการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ตามหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต โดยจัดให้มีพื้นที่หรือกลไกที่เอื้อต่อการที่ผู้บริโภคจะนำผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์มาส่งคืนเพื่อเข้าสู่กระบวนการหมุนเวียน

(3) มาตรการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร โดยส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรจัดการอาหารส่วนเกิน ร้านค้า และชุมชน เพื่อลดปริมาณขยะอาหารที่จะเข้าสู่ระบบกำจัด และสนับสนุนการนำขยะอินทรีย์ไปใช้ประโยชน์ในระดับครัวเรือนหรือชุมชน สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

(4) การบริหารจัดการขยะจากการก่อสร้างและรื้อถอน โดยกำหนดแนวทางการคัดแยกวัสดุที่ยังใช้ประโยชน์ได้ ณ สถานที่ก่อสร้างหรือรื้อถอน และส่งเสริมการนำวัสดุก่อสร้างที่ผ่านการแปรใช้ใหม่กลับมาใช้ในโครงการก่อสร้างภายในพื้นที่ โดยสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และมาตรฐานตามมาตรา 56 และตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(5) การส่งเสริมการจัดการวัสดุหมุนเวียนในระดับพื้นที่ รวมถึงการสนับสนุนและขึ้นทะเบียนกลุ่มผู้เก็บรวบรวมวัสดุเพื่อการแปรใช้ใหม่รายย่อย ร้านรับซื้อของเก่า และศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรหมุนเวียนของชุมชน

(6) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการลดการเกิดของเสีย การซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ และการใช้ซ้ำ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจตราข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดแยกวัตถุไม่ใช้แล้วและการจัดการขยะก่อสร้างและรื้อถอน ในกรณีที่บุคคลใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การคัดแยกหรือการจัดการขยะที่กำหนดและได้แจ้งเตือนแล้ว จะออกคำสั่งให้งดเว้นการให้บริการเก็บขนขยะแก่บุคคลนั้นจนกว่าจะดำเนินการให้ถูกต้องหรือเข้าดำเนินการคัดแยกหรือจัดการแทนโดยเรียกเก็บค่าบริการเพิ่มเติมก็ได้ โดยในการพิจารณาออกคำสั่งให้คำนึงถึงสภาพพื้นที่และศักยภาพของบุคคลในการดำเนินการนั้นด้วย

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนดังกล่าวเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประจำทุกปี เพื่อประกอบการจัดทำรายงานภาพรวมระดับจังหวัดตามมาตรา 38 วรรคสี่

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นนอกเหนือจากที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามวรรคหนึ่ง ไม่ต้องจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับท้องถิ่นเป็นการเฉพาะก็ได้ โดยให้ถือเอาแผนปฏิบัติการระดับจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ของตนเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและให้มีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการตามแผนระดับจังหวัดดังกล่าว

มาตรา 40 ให้หน่วยงานของรัฐที่มีภารกิจตามแผนในมาตรา 34 มาตรา 36 มาตรา 37 มาตรา 38 และมาตรา 39 มีหน้าที่บริหาร ขับเคลื่อน และดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามแผนนั้น

เพื่อประโยชน์ในการติดตามและประเมินผลให้หน่วยงานของรัฐจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามมาตรา 44 ทั้งนี้ การรายงานผลการดำเนินงานในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในมาตรา 38 และมาตรา 39 โดยให้กระทรวงมหาดไทยจัดให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวเข้าสู่แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ และให้แจ้งคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อนำผลการดำเนินงานดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากรณีการจัดสรรเงินจากกองทุนตามมาตรา 42 ด้วยต่อไป

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการตามแผน หรือดำเนินการล่าช้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้คณะกรรมการรายงานต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการ และแจ้ง

คณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อพิจารณาลดหรืองดการสนับสนุนเงินจากกองทุนแก่หน่วยงานของรัฐดังกล่าว

มาตรา 41 เพื่อส่งเสริมตลาดสินค้าและบริการหมุนเวียน ให้พัสดุหรือบริการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นพัสดุที่รัฐต้องส่งเสริมหรือสนับสนุนตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ

ในการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอ ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก หรือให้สิทธิพิจารณาเป็นพิเศษแก่ผู้ยื่นข้อเสนอพัสดุหรือบริการดังกล่าว โดยพิจารณาจากพัสดุที่ได้รับการรับรองฉลากหรือมีรายชื่อในบัญชีสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัสดุที่ใช้วัสดุทุติยภูมิ หรือออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ หรือพัสดุที่มีความคุ้มค่าตามเกณฑ์ต้นทุนตลอดวัฏจักรชีวิต อาคารหรือโครงการก่อสร้างซึ่งมีผลการประเมินค่าประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจตามมาตรา 56 ในเกณฑ์ดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการให้ความสำคัญหรือสิทธิพิจารณาเป็นพิเศษตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการนโยบายจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ความเหมาะสมทางเทคนิค และความเป็นธรรมในการแข่งขัน

มาตรา 42 ในการจัดสรรเงินจากกองทุนตามมาตรา 20 เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนงานในหมวดนี้ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนให้ความสำคัญแก่โครงการที่มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นลำดับแรก

(1) การจัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรหมุนเวียน และจุดรับคืนวัสดุในระดับชุมชน

(2) การพัฒนาและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจดทะเบียน การติดตามและการบริหารจัดการกลุ่มการแปรใช้ใหม่แบบมีส่วนร่วม

(3) โครงการนวัตกรรมในการแปรรูปวัตถุไม่ใช้แล้ว ขยะอินทรีย์หรือขยะก่อสร้างในระดับพื้นที่

ในการจัดสรรเงินตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการเป็นสำคัญ

มาตรา 43 เพื่อประโยชน์ในการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บท คณะกรรมการอาจส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้เกิดข้อตกลงความร่วมมือภาคสมัครใจ ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับสมาคมการค้า กลุ่มอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมาย มาตรการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพการหมุนเวียนทรัพยากรเป็นการเฉพาะรายภาคส่วน

ข้อตกลงตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยแผนงานและกรอบเวลาที่ชัดเจน และอาจกำหนดให้มีมาตรการจูงใจ การสนับสนุนทางวิชาการหรือทางเทคนิค หรือสิทธิประโยชน์อื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การจัดทำข้อตกลงตามมาตรานี้ ต้องไม่เป็นการยกเว้นหรือผ่อนคลายการปฏิบัติตามบทบัญญัติที่เป็นสาระสำคัญตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย สุขอนามัย และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของข้อตกลงดังกล่าว และเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ภาคส่วนอื่น

หมวด 5
ระบบข้อมูลและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ

มาตรา 44 ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดให้มีระบบข้อมูลและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน เรียกว่า “แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ” เพื่อเป็นระบบกลางในการรวบรวม เชื่อมโยง วิเคราะห์ และบริหารจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การนำเข้า การจำหน่าย การใช้ การซ่อมแซม การนำกลับมาใช้ซ้ำ การแปรใช้ใหม่ และการจัดการผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือวัตถุไม่ใช้แล้วตลอดวัฏจักรชีวิต

เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์และการคุ้มครองความลับทางการค้า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐ นิติบุคคล หรือองค์กรอิสระที่มีความเชี่ยวชาญด้านระบบสารสนเทศเป็นผู้จัดการและดูแลแพลตฟอร์มตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา 45 แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามมาตรา 44 มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(1) สนับสนุนการกำหนดนโยบาย การติดตามประเมินผลตามดัชนีชี้วัดในแผนแม่บทมาตรา 34 และการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้

(2) เป็นฐานข้อมูลกลางสำหรับการขึ้นทะเบียนและการดำเนินการตามระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต

(3) บูรณาการข้อมูลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการประเมินปริมาณ การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์ การรับรองคาร์บอนเครดิต ปริมาณการใช้วัสดุ และผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์และบริการ

(4) ส่งเสริมความโปร่งใส การตรวจสอบย้อนกลับ และการเข้าถึงข้อมูลของผลิตภัณฑ์สำหรับผู้บริโภค

(5) สนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบธุรกิจในการปฏิบัติตามกฎหมาย มาตรฐาน หรือมาตรการทางการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน

มาตรา 46 แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติอย่างน้อยต้องประกอบด้วยระบบหรือชุดข้อมูล ดังต่อไปนี้

(1) ทะเบียนเศรษฐกิจหมุนเวียนดิจิทัล สำหรับการขึ้นทะเบียนดังต่อไปนี้

(ก) ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบธุรกิจตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์

(ข) ผู้เก็บรวบรวมวัสดุเพื่อการแปรใช้ใหม่รายย่อยและผู้คัดแยกขยะเพื่อการรับรองสถานะและการสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้

(ค) องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ และองค์กรจัดการอาหารส่วนเกิน

(ง) การขึ้นทะเบียนอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) ระบบฐานข้อมูลวัสดุ ส่วนประกอบ และสารเคมีที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับการจัดทำและเชื่อมโยงข้อมูลหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล

(3) ระบบรับรายงานและติดตามผลการดำเนินงาน สำหรับข้อมูลการไหลของวัสดุและอัตราการหมุนเวียนทรัพยากร การปฏิบัติตามความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต การจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร และการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนงานและโครงการที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุน

(4) ระบบเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนตามมาตรา 41 และการประเมินสิทธิประโยชน์ทางภาษีหรือการสนับสนุนจากกองทุน

(5) ระบบฐานข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อส่งเสริมการพึ่งพาอาศัยกันทางอุตสาหกรรม

(6) ระบบเชื่อมโยงข้อมูลกับฐานข้อมูลกลางด้านก๊าซเรือนกระจกของประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การประเมินวัฏจักรชีวิตของวัสดุ และการประเมินปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์

(7) ระบบเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ

มาตรา 47 ข้อมูลในหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลตามมาตรา 46 ให้ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของวัสดุ และอาจรวมถึงข้อมูลอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดสำหรับผลิตภัณฑ์หรือกลุ่มผลิตภัณฑ์เป้าหมายแต่ละประเภท ดังต่อไปนี้

(1) ข้อมูลการประเมินปริมาณการใช้วัสดุและปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์

(2) ข้อมูลการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจที่แสดงถึงความทนทาน การซ่อมแซมได้ และความยากง่ายในการแปรใช้ใหม่

(3) คู่มือการบำรุงรักษา ช่องทางการซ่อมแซม และวิธีการถอดแยกส่วนประกอบ

(4) การจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์

(5) รายการข้อมูลอื่นที่จำเป็นต่อการตรวจสอบย้อนกลับและการหมุนเวียนวัสดุ

ในการประกาศกำหนดรายการข้อมูลตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการคำนึงถึงความจำเป็นของข้อมูลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม ความพร้อมทางเทคโนโลยี และขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบธุรกิจ โดยอาจกำหนดระดับความละเอียดของข้อมูลที่แตกต่างกันตามประเภทและขนาดของธุรกิจ หรือกำหนดเกณฑ์การผ่อนผันการแสดงข้อมูลบางรายการสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อมิให้เป็นภาระเกินสมควรแก่การประกอบธุรกิจ

ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจระบุข้อมูลในหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลหรือบนฉลากสินค้าที่เป็นเท็จ หรือเกินความจริง หรืออาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนหรือสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์

มาตรา 48 การจัดทำหรือเชื่อมโยงข้อมูลตามมาตรา 47 ให้ดำเนินการโดยพิจารณาจากความพร้อมของภาคธุรกิจและความจำเป็นทางการค้า ตามแผนและระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด และอาจกำหนดให้การมีหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลเป็นเงื่อนไขในการพิจารณา ดังต่อไปนี้

(1) การได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีหรือมาตรการจูงใจทางการเงิน

(2) การได้รับสิทธิพิจารณาเป็นพิเศษในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐตามมาตรา 41

(3) การเข้าถึงเงินอุดหนุน หรือการให้กู้ยืม จากกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

มาตรา 49 ข้อมูลที่จัดเก็บในแพลตฟอร์มตามหมวดนี้ ให้จำแนกเป็นข้อมูลสาธารณะและข้อมูลความลับทางการค้า

ให้ผู้รับผิดชอบการบริหารจัดการแพลตฟอร์มจัดให้มีระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์เพื่อจำกัดสิทธิการเข้าถึงข้อมูลความลับทางการค้า โดยให้เปิดเผยได้เฉพาะต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบความถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น

ทั้งนี้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชนิดและปริมาณของสารอันตรายที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัยหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งบรรจุอยู่ในวัสดุและผลิตภัณฑ์ ให้ถือเป็นข้อมูลสาธารณะที่ต้องเปิดเผยเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค จะอ้างเป็นความลับทางการค้ามิได้

ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดเปิดเผยข้อมูลความลับทางการค้าของผู้ประกอบธุรกิจแก่บุคคลอื่น เว้นแต่จะเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยความลับทางการค้า หรือเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งศาล

มาตรา 50 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มีอำนาจออกกฎกระทรวงหรือประกาศเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ

เงื่อนไขเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน การจำแนกประเภทข้อมูล การดูแลรักษาความปลอดภัยของข้อมูลความลับทางการค้า การจัดทำหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล และการเข้าถึงระบบข้อมูลตามหมวดนี้

หมวด 6
การลดปริมาณการบริโภควัสดุและการลดการสร้างขยะ

มาตรา 51 บทบัญญัติในหมวดนี้มุ่งหมายควบคุมกิจกรรมการผลิต การบริโภค และการให้บริการ เพื่อลดปริมาณการบริโภควัสดุ รูปแบบการผลิตและการจำหน่ายที่ก่อให้เกิดการบริโภคเกินความจำเป็น การเปลี่ยนแปลงแบบผลิตภัณฑ์อย่างรวดเร็วหรือการออกแบบที่ทำให้ผลิตภัณฑ์มีอายุการใช้งานสั้นโดยไม่จำเป็นด้วย โดยสอดคล้องกับหลักป้องกันและลดปริมาณขยะและหลักลำดับขั้นของการจัดการขยะ

ส่วนที่ 1
มาตรการควบคุมที่แหล่งกำเนิดและการออกแบบ

มาตรา 52 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว หรือวัตถุผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ซึ่งมีลักษณะหรือส่วนประกอบซึ่งมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ มีอัตราการตกค้างในสิ่งแวดล้อมหรือแพร่กระจายออกสู่ระบบนิเวศสูง ย่อยสลายยาก หรือมีอัตราการนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ต่ำ ตามรายการที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน

การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักระวังไว้ก่อน โดยคำนึงถึงระดับความเสี่ยง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การประเมินทางเลือกวัสดุทดแทน ความจำเป็นของผลิตภัณฑ์ และต้องสอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยมีพันธกรณี

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดช่วงเวลา ประเภทบุคคล หรือลักษณะของวัตถุที่ได้รับยกเว้นก็ได้ และให้กำหนดวันที่มีผลใช้บังคับโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่จำเป็นต่อการปรับตัวของประชาชนและผู้ประกอบธุรกิจ โดยอาจกำหนดวันที่มีผลใช้บังคับแตกต่างกันสำหรับแต่ละรายการก็ได้ และ

ให้มีการทบทวนรายการที่กำหนดทุกห้าปีเพื่อให้ทันต่อหลักฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

มาตรา 53 ห้ามมิให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ตามประเภท ขนาดกิจการ หรือลักษณะที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม จงใจออกแบบ ผลิต จำกัดประสิทธิภาพการใช้งานของผลิตภัณฑ์หรือระบบปฏิบัติการ หรือกระทำด้วยวิธีการอื่นใด เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีอายุการใช้งานสั้นกว่าอายุใช้งานปกติของผลิตภัณฑ์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนั้น

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดหลักเกณฑ์การจัดให้มีชิ้นส่วน อะไหล่ เครื่องมือ ระบบปฏิบัติการ และคู่มือ สำหรับการซ่อมแซมด้วยตนเองหรือโดยผู้รับจ้างอิสระตลอดอายุการใช้งานปกติของผลิตภัณฑ์ โดยคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

เมื่อมีความจำเป็นในการคุ้มครองผู้บริโภคหรือเพื่อลดปริมาณวัตถุไม่ใช้แล้ว ให้รัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดระยะเวลารับประกันผลิตภัณฑ์ และเงื่อนไขการรับประกัน และให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งเป็นผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ดังกล่าวให้บริการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ แลกเปลี่ยน หรือทดแทนผลิตภัณฑ์โดยไม่เก็บค่าบริการภายในระยะเวลาที่เหมาะสม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นมิได้เกิดจากความบกพร่องของผลิตภัณฑ์หรือเหตุตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 54 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจตรวจสอบการดำเนินการตามมาตรา 53 และเรียกเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับการออกแบบ การผลิต และการทดสอบผลิตภัณฑ์

ในกรณีที่ผลการตรวจสอบปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืนมาตรา 53 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจออกคำสั่งทางปกครอง ดังต่อไปนี้

(1) สั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจแก้ไข ปรับปรุง หรือจัดให้มีการปรับปรุงระบบปฏิบัติการให้เป็นปัจจุบันเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานภายในระยะเวลาที่กำหนด

(2) ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตาม (1) ให้หัวหน้าหน่วยงานตามวรรคสองมีอำนาจออกคำสั่งระงับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์รุ่นดังกล่าวเป็นการชั่วคราว หรือสั่งให้เรียกคืนผลิตภัณฑ์

มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมแต่งตั้งได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง โดยการอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุทุเลาการบังคับตามคำสั่ง เว้นแต่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์จะสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรา 55 ให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ตามประเภทหรือมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน มีหน้าที่ลดปริมาณการใช้วัสดุในผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ โดยออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีขนาด ความหนา หรือปริมาณบรรจุภัณฑ์เท่าที่จำเป็น สามารถใช้ซ้ำได้หรือจัดให้มีระบบรองรับการนำกลับมาใช้ซ้ำ หรือเพิ่มสัดส่วนวัสดุที่ได้จากการ

แปรใช้ใหม่ในผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ ตามเป้าหมายสัดส่วน หลักเกณฑ์ และวิธีดำเนินการที่กฎกระทรวงนั้นกำหนด โดยให้คำนึงถึงความทนทานและคุณสมบัติด้านสิ่งแวดล้อมของวัสดุด้วย

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งกำหนดวิธีดำเนินการซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยการจัดทำแผนป้องกันและลดวัสดุ การรายงานผลข้อมูลปริมาณการใช้วัสดุรายปีผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามมาตรา 44 การตรวจสอบโดยหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งกำหนดแผนป้องกันและลดวัสดุต้นแบบสำหรับแต่ละกลุ่มผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ในภาคผนวก โดยผู้ประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่งจะเลือกดำเนินการตามแผนป้องกันและลดวัสดุต้นแบบหรือจะจัดทำแผนป้องกันและลดวัสดุให้เหมาะสมกับกิจกรรมของตนตามหลักเกณฑ์ที่กฎกระทรวงกำหนดก็ได้

มาตรา 56 เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในอุตสาหกรรมก่อสร้าง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกประกาศกำหนดมาตรการด้านการก่อสร้างเชิงนิเวศเศรษฐกิจสำหรับอาคารประเภทหนึ่งประเภทใดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยการกำหนดให้ใช้การออกแบบที่เอื้อต่อการรื้อถอนและนำไปประกอบขึ้นใหม่ได้ การเลือกใช้วัสดุก่อสร้างที่ทนทาน สามารถใช้ซ้ำ หรือแปรใช้ใหม่ได้ และการกำหนดสัดส่วนขั้นต่ำของการใช้วัสดุทุติยภูมิหรือมวลรวมทุติยภูมิในการก่อสร้าง

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้การก่อสร้างอาคารประเภทหนึ่งประเทศใดต้องปฏิบัติตามมาตรการซึ่งกำหนดในประกาศตามวรรคหนึ่ง โดยคำนึงถึงศักยภาพและความพร้อมของภาคธุรกิจด้วย

เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาให้เงินอุดหนุนจากกองทุน หรือในการให้ความสำคัญหรือสิทธิพิจารณาเป็นพิเศษในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ให้มีการประเมินประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจของอาคาร ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามประกาศที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ส่วนที่ 2
สิทธิผู้บริโภคและความโปร่งใสของข้อมูล

มาตรา 57 ให้ผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลากตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค หรือสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์หรือมีการใช้วัสดุตามรายการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เป็นสินค้าที่ต้องระบุข้อความบนฉลาก หรือจัดให้มีข้อมูลซึ่งเข้าถึงได้ผ่านวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ดังต่อไปนี้

(1) สัดส่วนวัสดุที่ใช้ซ้ำ หรือมาจากการแปรใช้ใหม่ หรือทรัพยากรหมุนเวียน

(2) ดัชนีการซ่อมแซมได้ง่าย

(3) ปริมาณวัตถุดิบที่สำคัญอย่างยิ่งหรือแร่ธาตุสำคัญ

(4) ดัชนีการย่อยสลาย หรือข้อแนะนำในการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งาน

(5) ข้อมูลอื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การแสดงข้อมูลบนฉลากหรือการจัดให้มีข้อมูลซึ่งเข้าถึงได้ผ่านวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยอาจกำหนดให้เชื่อมโยงข้อมูลผ่านระบบข้อมูลและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามหมวด 5 ก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจในผลิตภัณฑ์ดังกล่าวต้องจัดทำและเก็บรักษาบัญชีเอกสาร และหลักฐานไว้ ณ สถานประกอบการเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ วิธีจัดทำและเก็บรักษาบัญชี เอกสารและหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สัดส่วนวัสดุที่ใช้ซ้ำหรือมาจากการแปรใช้ใหม่ หรือทรัพยากรหมุนเวียน ดัชนีการซ่อมแซมได้ ดัชนีการซ่อมแซมได้ง่าย ปริมาณวัตถุดิบที่สำคัญอย่างยิ่งหรือแร่ธาตุที่สำคัญ และดัชนีการย่อยสลาย ให้เป็นไปตามประกาศที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 58 ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจแสดงข้อความ เครื่องหมาย หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เป็นเท็จ เกินความจริง หรืออาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญอันอาจมีผลต่อการตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการของผู้บริโภค

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการโฆษณาหรือการแสดงข้อมูลตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 59 ผู้บริโภคย่อมมีสิทธิได้รับการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์จากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ผลิตภัณฑ์นั้นสามารถใช้งานได้ตลอดอายุการใช้งานที่เหมาะสม ภายใต้บังคับมาตรา 53 ของพระราชบัญญัตินี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

สิทธิตามมาตรานี้ไม่รวมถึงสิทธิในการได้รับยกเว้นค่าบริการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ เว้นแต่กรณีที่กฎกระทรวงซึ่งออกตามมาตรา 53 วรรคสองกำหนดไว้ ทั้งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจจะกำหนดค่าบริการในอัตราเกินสมควรมิได้ และให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจกำหนดเพดานอัตราค่าบริการสำหรับผลิตภัณฑ์ประเภทหนึ่งประเภทใดเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคตามมาตรานี้

มาตรา 60 ผู้บริโภคย่อมมีสิทธิขอรับสินค้าโดยไม่รับบรรจุภัณฑ์

บุคคลย่อมมีสิทธิจำหน่ายสินค้าเพื่ออุปโภคหรือบริโภคได้โดยปราศจากบรรจุภัณฑ์หรือหีบห่อ เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นหรือเป็นข้อยกเว้นเพื่อความสะอาดหรือความปลอดภัยตามกฎกระทรวงที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน

ให้ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม หรือสินค้าเพื่อการบริโภคหรืออุปโภคอื่น ซึ่งมีลักษณะ ขนาด ประเภท หรือตั้งอยู่ในท้องที่การปกครอง ตามที่รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดให้มีทางเลือกแก่ผู้บริโภคที่จะไม่รับบรรจุภัณฑ์ หรือจัดให้มีบริการเติมผลิตภัณฑ์ในบรรจุภัณฑ์เดิมหรือในบรรจุภัณฑ์ที่ผู้บริโภคนำมาเอง โดยไม่เก็บค่าบริการหรือกำหนดเงื่อนไขการจำหน่ายอื่นใดเพิ่มขึ้น รวมทั้งแจ้งข้อมูลทางเลือกดังกล่าวให้แก่ผู้บริโภคทราบอย่างชัดเจน

ประกาศตามวรรคสอง ให้กำหนดวันที่มีผลใช้บังคับโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่จำเป็นต่อการปรับตัวของประชาชนและผู้ประกอบกิจการ และอาจกำหนดวันที่มีผลใช้บังคับแตกต่างกันสำหรับอาหาร เครื่องดื่ม หรือสินค้า แต่ละรายการก็ได้

ส่วนที่ 3
มาตรการในสถานประกอบการและพื้นที่บริการ

มาตรา 61 ให้นายจ้างหรือผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีลูกค้า ผู้รับบริการ หรือลูกจ้างตามจำนวน ลักษณะ หรือประเภทกิจการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ กระทำการหรืองดเว้นกระทำการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อให้มีการลดการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวภายในสถานประกอบกิจการ และส่งเสริมการใช้ภาชนะหรือระบบบริการที่ใช้ซ้ำได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของมาตรการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 62 ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีกิจกรรมจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม ซึ่งมีลักษณะ ขนาด หรือตั้งอยู่ในท้องที่ที่คณะกรรมการกำหนด ให้บริการหรือใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวสำหรับการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มภายในสถานประกอบกิจการ เว้นแต่เป็นกรณีที่มีความจำเป็นด้านสุขอนามัยหรือความปลอดภัยตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดวันที่มีผลใช้บังคับโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่จำเป็นต่อการปรับตัวของประชาชนและผู้ประกอบกิจการ และอาจกำหนดวันที่มีผลใช้บังคับแตกต่างกันสำหรับอาหาร เครื่องดื่ม หรือสินค้า แต่ละรายการก็ได้

หมวด 7
การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว

มาตรา 63 การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว ให้ดำเนินการโดยสอดคล้องหลักลำดับขั้นของการจัดการขยะ

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการวัตถุที่ไม่ใช้แล้วแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมประกาศกำหนด โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยวิธีการป้องกันมลพิษและความเสียหายต่อภูมิทัศน์ แหล่งทรัพยากร หรือพื้นที่ที่มีความสำคัญหรือความอ่อนไหวทางชีวภาพหรือเชิงเศรษฐกิจ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีอำนาจจัดการหรือกำจัดมูลฝอยตามกฎหมายอื่น ให้ดำเนินการโดยสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคสอง

ให้อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ตรวจสอบและประเมินผลและนำผลการประเมินดังกล่าวรวมไว้ในรายงานภาพรวมของกระทรวงมหาดไทยตามมาตรา 38 เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเป็นประจำทุกปีตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด โดยอย่างน้อยต้องรายงานสัดส่วนการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วโดยแต่ละวิธีการที่กำหนดในวรรคหนึ่งและปริมาณขยะสุดท้ายที่กำจัด

ส่วนที่ 1
การคัดแยก

มาตรา 64 เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วด้วยวิธีการตามมาตรา 63 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจออกข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติกำหนดให้บุคคลในท้องที่คัดแยกวัตถุไม่ใช้แล้วตามวิธีการที่กำหนดก็ได้

วิธีคัดแยกตามวรรคหนึ่งต้องสอดคล้องกับประกาศของคณะกรรมการซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดแยกเพื่อความสะดวกในการจัดการตามหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยการแยกผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เป้าหมายภายใต้ระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิตออกจากมูลฝอยอื่น

เพื่อให้การจัดการผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เป้าหมายตามวรรคสองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวบรวมและส่งมอบวัตถุไม่ใช้แล้วดังกล่าวให้แก่ระบบรับคืนขององค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ หรือผู้ผลิต ทั้งนี้ องค์กรดังกล่าวหรือผู้ผลิตมีหน้าที่ต้องสนับสนุน หรือชดเชยค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวม การคัดแยก และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 65 เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรเป็นไปตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน ให้ผู้บริโภคมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

(1) คัดแยกวัตถุไม่ใช้แล้วหรือบรรจุภัณฑ์ ณ แหล่งกำเนิด ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐมนตรีประกาศกำหนด

(2) ส่งคืนผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้ว ณ จุดรับคืนตามมาตรา 66 หรือหรือด้วยวิธีการที่ผู้ผลิตหรือหน่วยงานภาครัฐจัดเตรียมไว้

(3) งดเว้นการทิ้ง คละ หรือกำจัดวัตถุไม่ใช้แล้วที่เป็นอันตรายหรือวัสดุแปรใช้ใหม่รวมกับมูลฝอยทั่วไปในลักษณะที่ทำให้วัสดุนั้นไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้

(4) ปฏิบัติตามคำแนะนำในการใช้งานและการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งานที่ระบุไว้บนฉลากหรือหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล

มาตรา 66 ให้หน่วยงานของรัฐหรือผู้ประกอบธุรกิจที่มีลักษณะตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ จัดให้มีจุดรับคืนผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วภายในหรือบริเวณใกล้เคียงกับสถานประกอบกิจการหรือพื้นที่บริการ เพื่อรองรับการดำเนินงานตามความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต

มาตรา 67 เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนวัสดุในอุตสาหกรรมก่อสร้าง ให้เจ้าของโครงการก่อสร้างหรือผู้รับเหมาตามประเภทและขนาดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดทำแผนจัดการวัสดุเหลือใช้

(2) คัดแยกวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ ณ แหล่งกำเนิด ตามประเภทวัสดุเพื่อส่งเข้าสู่กระบวนการเตรียมนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่

(3) ในกรณีที่มีข้อจำกัดทางกายภาพหรือทางเทคนิคจนไม่สามารถคัดแยก ณ แหล่งกำเนิดตาม (2) ได้ ให้รวบรวมเป็นของเสียก่อสร้างแบบผสม และส่งมอบให้แก่สถานคัดแยกหรือปรับปรุงสภาพวัสดุที่ได้รับอนุญาต

(4) จัดทำเอกสารและหลักฐานกำกับการขนส่งเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับ และเชื่อมโยงข้อมูลปริมาณและประเภทวัสดุเข้าสู่แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามมาตรา 44

ห้ามมิให้ผู้ใดกำจัดวัตถุไม่ใช้แล้วจากการก่อสร้างและของเสียจากกิจกรรมก่อสร้างแบบผสมตาม (2) ด้วยวิธีฝังกลบหรือทิ้งในที่สาธารณะ

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และข้อยกเว้นในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนที่ 2

การกำจัด

มาตรา 68 ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งในที่สาธารณะ ฝังกลบ เผาในที่โล่ง หรือจัดการด้วยวิธีซึ่งเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ สำหรับของเสียหรือวัตถุตามรายการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การจัดการของเสียหรือวัตถุตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการผ่านจุดรับคืนผลิตภัณฑ์ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือส่งมอบให้แก่ผู้ประกอบกิจการของเสียที่ได้รับอนุญาตตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 69 ห้ามมิให้ผู้ใดถอดแยกชิ้นส่วนเพื่อการสกัดวัสดุหรือกำจัดเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช้แล้วในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดการรั่วไหลของมลพิษหรือสารอันตรายสู่สิ่งแวดล้อม เว้นแต่เป็นผู้ประกอบกิจการที่ขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรกำจัดเศษวัสดุเพื่อสิ่งแวดล้อม และปฏิบัติตามมาตรฐานเทคนิคที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งไม่ให้ใช้กับการซ่อมแซมหรือดูแลรักษาเพื่อยืดอายุการใช้งานตามปกติ การถอดแยกส่วนประกอบเบื้องต้นที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม การซื้อขายหรือส่งต่อเครื่องใช้ไฟฟ้าหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ยังใช้งานได้ตามปกติเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อ หรือกรณีตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ส่วนที่ 3
การนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ตามหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต

มาตรา 70 ให้รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกประกาศกำหนดประเภทและชนิดของผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ต้องเข้าสู่ระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต เพื่อนำมาใช้ซ้ำ หรือนำมาแปรใช้ใหม่

การกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงปริมาณขยะ ความยากง่ายในการจัดการ ศักยภาพในการหมุนเวียนวัสดุ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย ทั้งนี้ รัฐมนตรีอาจจัดให้มีแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์เพื่อกำหนดเป้าหมายและทิศทางการจัดการเฉพาะประเภทได้

ในการกำหนดตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจกำหนดหลักเกณฑ์การยกเว้น หรือผ่อนปรนการปฏิบัติตามความในหมวดนี้ ให้แก่ผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ประกอบการรายย่อย หรือวิสาหกิจชุมชน โดยคำนึงถึงปริมาณการผลิต ปริมาณการนำเข้า ขนาดของกิจการ หรือผลประกอบการ เพื่อไม่ให้เป็นการสร้างภาระเกินสมควรแก่การประกอบธุรกิจ

มาตรา 71 เมื่อมีการประกาศกำหนดประเภทและชนิดของผลิตภัณฑ์ตามมาตรา 70 แล้ว ให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ดังกล่าว ขึ้นทะเบียนกับกรมควบคุมมลพิษผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประกาศมีผลใช้บังคับ

การขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมควบคุมมลพิษกำหนด โดยต้องเชื่อมโยงข้อมูลกับระบบหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ เพื่อการตรวจสอบย้อนกลับตลอดวัฏจักรชีวิต

มาตรา 72 เพื่อเป็นหลักประกันในการดำเนินการรับคืน จัดเก็บ รวบรวม และจัดการซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วอย่างทั่วถึง ให้ผู้ผลิตซึ่งได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา 71 ทำสัญญาตัวแทนการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ไม่ใช้แล้วกับองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ซึ่งได้รับอนุมัติตามมาตรา 73 อย่างน้อยหนึ่งองค์กร หรือได้รับอนุญาตจัดการซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ด้วยตนเองตามมาตรา 76 ก่อนนำผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ออกสู่ตลาด

ผู้ผลิตตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่รายงานข้อมูลปริมาณการจำหน่ายหรือนำเข้าผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามที่อธิบดีกรมควบคุมมลพิษประกาศกำหนด

การทำสัญญาตัวแทนการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ไม่ใช้แล้วตามวรรคหนึ่ง หรือการได้รับอนุญาตตามมาตรา 76 ไม่เป็นเหตุให้ผู้ผลิตพ้นจากความรับผิดตามพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าองค์กรดังกล่าวได้จัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ไม่ใช้แล้วครบถ้วนตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดไว้ในแผนความรับผิดชอบแล้ว

หากมีการเพิกถอนการอนุญาตองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ตามวรรคหนึ่ง ให้สัญญาตัวแทนการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ไม่ใช้แล้วนั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่เพิกถอน และให้ผู้ผลิตทำสัญญาตัวแทนการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ไม่ใช้แล้วกับองค์กรรับผิดชอบ จัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์อื่น หรือดำเนินการตามมาตรา 76

ในกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดหน้าที่ในการรับคืน จัดเก็บ และจัดการซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ให้เป็นไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น เว้นแต่คณะกรรมการจะประกาศกำหนดเป็นอย่างอื่นเพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 73 ผู้ใดประสงค์จัดตั้งองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นตัวแทนของผู้ผลิตในการรับคืน จัดเก็บ และรวบรวมบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้ว ให้ขออนุญาตต่อกรมควบคุมมลพิษตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

การอนุญาตองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยการประเมินประสิทธิภาพ แผนความรับผิดชอบการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ ความมั่นคงทางการเงินและหลักประกันในการบริหารจัดการซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ ระบบการจัดเก็บและบริหารจัดการข้อมูลที่เชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ มาตรฐานธรรมาภิบาลและความโปรงใสในการบริหารจัดการค่าบริการ

มาตรา 74 องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 73 เมื่อได้จัดทำข้อตกลงกับผู้ผลิต ให้ดำเนินการดังนี้

(1) รับสมัครสมาชิกโดยการทำสัญญาตัวแทนกับผู้ผลิต และจัดทำระบบฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์และการไหลของวัสดุของสมาชิก

(2) เก็บค่าบริการจากผู้ผลิตที่เป็นสมาชิกตามที่กำหนดในสัญญาตัวแทนตาม (1) เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานตามแผนความรับผิดชอบการจัดการ

(3) รับคืน จัดเก็บ และรวบรวมผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้ว เพื่อจัดส่งให้ผู้ผลิตนำกลับมาใช้ซ้ำ หรือนำไปแปรใช้ใหม่ตามวิธีการที่กำหนดในแผนความรับผิดชอบ

(4) สนับสนุนและชดเชยค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวมและการคัดแยกผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 63 และ 64

(5) สนับสนุนและส่งเสริมผู้เก็บรวบรวมวัสดุเพื่อการแปรใช้ใหม่รายย่อยและสถานประกอบการแปรใช้ใหม่ให้เข้าสู่ระบบการจัดการที่ได้มาตรฐาน

(6) รายงานผลการดำเนินงาน ปริมาณการจัดเก็บ และสัดส่วนการนำกลับมาใช้ประโยชน์ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามมาตรา 44 เป็นประจำทุกปี

(7) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เพื่อให้การบริหารจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์บรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัตินี้

การกำหนดค่าบริการตาม (2) ให้เป็นไปตามแนวทางการคำนวณที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยอย่างน้อยต้องคำนึงถึงต้นทุนจริงในการจัดเก็บ ขนส่ง และจัดการซากผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่เอื้อต่อการหมุนเวียนวัสดุ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานรวมถึงการสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชน และให้รัฐมนตรีมีอำนาจพิจารณากำหนดให้มีการยกเว้นหรือหลักเกณฑ์การลดค่าบริการให้แก่ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบตามหลักเชิงนิเวศเศรษฐกิจ โดยรับการสนับสนุนจากกองทุน

มาตรา 75 เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและความโปร่งใส ให้อธิบดีกรมควบคุมมลพิษมีอำนาจกำกับดูแลการดำเนินงานขององค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ ดังต่อไปนี้

(1) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการจัดการวัสดุและรายงานการเงิน

(2) กำหนดเพดานค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้ค่าบริการส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง

(3) สั่งระงับหรือเพิกถอนการอนุมัติ ในกรณีที่องค์กรไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการจัดการตามที่ตกลงไว้

มาตรา 76 มิให้นำความในมาตรา 72 วรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่ผู้ผลิตที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการรับคืน จัดเก็บ และจัดการซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ด้วยตนเอง จากอธิบดีกรมควบคุมมลพิษก่อนนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด

การอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) การจัดทำแผนความรับผิดชอบการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์

(2) การมีโครงสร้างและระบบการเก็บรวบรวมที่มีประสิทธิภาพเทียบเท่าหรือสูงกว่าระบบขององค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ โดยต้องรับประกันการรับคืนผลิตภัณฑ์ที่ตนนำออกสู่ตลาดทั้งหมด ณ จุดรวบรวมที่กำหนด โดยผู้บริโภคไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

(2) การจัดให้มีรายงานหรือหนังสือรับรองจากผู้ตรวจสอบอิสระที่ได้รับการขึ้นทะเบียนหรือการรับรองจากกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งยืนยันความพร้อมและความถูกต้องของโครงสร้างการรวบรวมและกระบวนการแปรใช้ใหม่ตามมาตรฐานที่กำหนด

(3) การจัดให้มีระบบรายงานข้อมูลการไหลของวัสดุที่ผ่านการทบทวนและยืนยันความถูกต้องโดยผู้ตรวจสอบอิสระเสนอต่อกรมควบคุมมลพิษเป็นประจำทุกปี

ในกรณีที่ผู้ผลิตไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามวรรคสอง หรือไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนความรับผิดชอบการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ ให้อธิบดีกรมควบคุมมลพิษมีอำนาจสั่งเพิกถอนการอนุญาต และสั่งให้ผู้ผลิตทำสัญญาตัวแทนเป็นสมาชิกขององค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ตามมาตรา 72 ภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา 77 แผนความรับผิดชอบการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ขององค์กรตามมาตรา 73 วรรคสอง และแผนความรับผิดชอบการจัดการของผู้ผลิตตามมาตรา 76 วรรคสอง ให้มีรายการตามที่อธิบดีกรมควบคุมมลพิษประกาศกำหนด โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยประเภทหรือชนิดของผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ เป้าหมายสัดส่วนปริมาณวัสดุที่นำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ วิธีการดำเนินการจัดเก็บ ขนส่ง และมาตรการป้องกันการรั่วไหลออกสู่สิ่งแวดล้อม

มาตรา 78 ในกรณีที่มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมายผ่านบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลใด ให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลนั้นมีหน้าที่ตรวจสอบสถานะการขึ้นทะเบียนตามมาตรา 71 และการจัดทำสัญญาตัวแทนตามมาตรา 72 วรรคหนึ่ง หรือการได้รับอนุญาตตามมาตรา 76

ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลให้บริการพื้นที่จำหน่ายหรือบริการจัดส่งสินค้าแก่ผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมายของผู้ผลิตที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา 71 เว้นแต่เป็นผู้ผลิตหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกเว้นจากดำเนินการตามหมวด 7 ส่วนที่ 3 นี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่ผู้ผลิตได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา 71 แล้ว แต่ยังไม่ได้การจัดทำสัญญาตัวแทนตามมาตรา 72 วรรคหนึ่ง ได้รับอนุญาตตามมาตรา 76 หรือได้รับยกเว้นการขึ้นทะเบียน ให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลเรียกเก็บค่าบริการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ในอัตราที่คณะกรรมการประกาศกำหนดซึ่งไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ค่าบริการดังกล่าวไม่อยู่ในบังคับต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย และนำส่งเป็นรายได้กองทุน โดยการเรียกเก็บและนำส่งเงินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 79 ให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลจัดให้มีพื้นที่หรือระบบเชื่อมโยงข้อมูลบนหน้าแสดงสินค้า เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงข้อมูลหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล วิธีการจัดการซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ และสถานที่รับคืน เพื่อประกอบการตัดสินใจ

เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บซากผลิตภัณฑ์ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลที่มีโครงข่ายบริการจัดส่งสินค้าเป็นของตนเอง จัดให้มีระบบรับคืนซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์จากผู้บริโภค โดยการสนับสนุนจากกองทุน

มาตรา 80 ให้องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ตามมาตรา 73 ผู้ผลิตตามมาตรา 76 และผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลตามมาตรา 78 รายงานผลการดำเนินงาน ปริมาณการจัดเก็บ และสัดส่วนการนำกลับมาใช้ประโยชน์ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามมาตรา 44 เป็นประจำทุกปี

ให้อธิบดีกรมควบคุมมลพิษมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของรายงานและสถานที่ดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแผนความรับผิดชอบ

ส่วนที่ 4
กลไกทางเศรษฐศาสตร์และตลาดเศรษฐกิจหมุนเวียน

มาตรา 81 เพื่อส่งเสริมการนำบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่ หรือเข้าสู่ระบบการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วอย่างเหมาะสม ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้ผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมายประเภทใดอยู่ภายใต้ระบบมัดจำคืนเงิน โดยคำนึงถึงหลักลำดับขั้นของการจัดการขยะและเป้าหมายการหมุนเวียนวัสดุ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจและผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้า ภาระที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจ และความพร้อมของระบบการเก็บคืนและการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีหน้าที่จัดให้มีระบบมัดจำ อัตราเงินมัดจำ วิธีการจัดเก็บ การรับคืนผลิตภัณฑ์ การคืนเงินมัดจำ และหลักเกณฑ์การบริหารจัดการระบบ โดยอาจกำหนดให้มีองค์กรผู้บริหารจัดการระบบมัดจำคืนเงินเป็นการเฉพาะเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการระบบดังกล่าวแทนรัฐก็ได้

เงินมัดจำที่จัดเก็บตามมาตรานี้ ไม่อยู่ในบังคับต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ และให้เงินมัดจำที่ไม่มีผู้ขอคืนภายในระยะเวลาที่กำหนดตกเป็นรายได้ของกองทุนเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 82 วัตถุหรือสสารซึ่งเป็นผลพลอยได้จากกระบวนการผลิตซึ่งมุ่งหมายให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการปรับปรุงวัตถุหรือสสารนั้นอีก ไม่ว่าจะเป็นการใช้ประโยชน์ในกระบวนการอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมอื่นใด หากการใช้ประโยชน์นั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนหรือสิ่งแวดล้อมในระดับที่รุนแรงกว่าผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิหรือผลิตภัณฑ์ในลักษณะเดียวกัน ให้ถือว่าไม่ใช่วัตถุไม่ใช้แล้วตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 83 เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนใช้ทรัพยากรและการพัฒนาตลาดวัสดุทุติยภูมิ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจประกาศให้วัตถุไม่ใช้แล้วหรือวัสดุที่ผ่านกระบวนการปรับปรุงเพื่อนำกลับมาใช้ซ้ำ การแปรใช้ใหม่ หรือกระบวนการอื่นใด สิ้นสุดสถานะการเป็นของเสีย หากวัตถุไม่ใช้แล้วหรือวัสดุนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ มีความต้องการของตลาด มีลักษณะสอดคล้องกับมาตรฐานอุตสาหกรรมและเงื่อนไขอื่นตามกฎหมายในเรื่องนั้นกำหนด และการนำไปใช้ประโยชน์จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการพิจารณาให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

วัตถุไม่ใช้แล้วซึ่งได้รับการประกาศให้สิ้นสุดสถานะการเป็นของเสียตามมาตรานี้ ให้ถือว่าไม่มีสถานะเป็นวัตถุไม่ใช้แล้ว และไม่เป็นกากอุตสาหกรรมหรือสิ่งปฏิกูลตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานหรือกฎหมายอื่นด้วย

มาตรา 84 เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างผู้ผลิต ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และในกรณีที่พื้นที่ใดมีโรงงานอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน และมีศักยภาพในการนำผลพลอยได้ตามมาตรา 82 หรือวัตถุไม่ใช้แล้วจากกระบวนการผลิตหนึ่งไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือพลังงานในการผลิตอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมหมุนเวียน

หลักเกณฑ์ มาตรฐาน วิธีการ และเงื่อนไขการนำผลพลอยได้ตามมาตรา 82 หรือวัตถุไม่ใช้แล้วไปใช้ประโยชน์ การขนส่งระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมภายในเขตพื้นที่ดังกล่าว รวมทั้งการป้องกันการเกิดมลพิษและความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่พื้นที่เป้าหมายตามวรรคสอง ตั้งอยู่ในเขตนิเวศอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือพื้นที่อื่นที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้ ให้คณะกรรมการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่นั้น

มาตรา 85 ให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีระบบฐานข้อมูลวัสดุและของเสียเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างผู้ที่มีวัตถุไม่ใช้แล้วและผู้ที่มีความต้องการใช้เป็นวัตถุดิบ

ข้อมูลในระบบตามวรรคหนึ่งต้องเชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการตรวจสอบย้อนกลับและประเมินวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์

มาตรา 86 เพื่อสร้างแรงจูงใจและตลาดรองรับวัสดุหมุนเวียน ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจาก วัสดุทุติยภูมิตามมาตรา 83 ให้ถือเป็นสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดร่วมกับกรมบัญชีกลาง และให้ได้รับสิทธิประโยชน์หรือแต้มต่อในการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

หมวด 8

การลดและการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

มาตรา 87 บทบัญญัติในหมวดนี้มุ่งหมายควบคุมการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอาหาร เพื่อลดปริมาณอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร และให้มีการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารโดยสอดคล้องกับหลักป้องกันมิให้เกิดขยะและหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ และเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารตามมาตรา 37 ซึ่งมีวิธีดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

(1) การส่งต่อเพื่อการบริโภคของมนุษย์

(2) การส่งต่อเพื่อนำไปใช้เป็นอาหารสัตว์

(3) การนำไปแปรรูป

(4) การนำไปใช้ประโยชน์ทางเกษตรกรรมหรือการกู้คืนพลังงาน

(5) การกำจัดหรือฝังกลบ

หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติตาม (1) ในการจัดการอาหารส่วนเกิน ต้องกำหนดอย่างน้อยถึงหลักเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงของอาหารที่จะส่งต่อเพื่อการบริโภคของมนุษย์ มาตรการควบคุมเฉพาะสำหรับอาหารที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นอันตรายต่อสุขภาพ อาหารที่ต้องควบคุมอุณหภูมิ อาหารพร้อมบริโภค หรืออาหารที่ต้องได้รับการตรวจสอบด้านสุขาภิบาลเพิ่มเติม ทั้งนี้ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการจัดการอาหารส่วนเกิน มีหน้าที่กำหนดและผลักดันมาตรการส่งเสริม สนับสนุนและออกกฎหมายหรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง เพื่อคุ้มครองผู้ส่งต่ออาหารส่วนเกิน

หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติตาม (2) (3) หรือ (4) รวมถึงหลักเกณฑ์และวิธีการคัดแยกขยะอาหาร และแนวทางปฏิบัติที่ดีอื่นใด ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีอำนาจจัดการหรือกำจัดมูลฝอยตามกฎหมายอื่นให้มีหน้าที่และอำนาจจัดการอาหารส่วนเกินโดยวิธีการตามวรรคหนึ่ง (1) ด้วย โดยจะออกข้อบัญญัติให้บุคคลในท้องที่คัดแยกอาหารตามวิธีการที่กำหนดเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการขยะอาหารก็ได้ หรือจะส่งเสริมให้ประชาชนจัดการขยะอาหารตามวรรคหนึ่งอนุ (2) (3) (4) และ (5) โดยวิธีการตามที่กำหนดไว้ในแนวทางปฏิบัติที่ดีก็ได้ โดยให้อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรายงานผลต่อคณะกรรมการปีละหนึ่งครั้ง

มาตรา 88 ให้ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอาหารหรือประเภทธุรกิจ ซึ่งมีลักษณะ ขนาด ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด บริหารจัดการเพื่อป้องกันมิให้เกิดอาหารส่วนเกินหรือขยะอาหารตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ทั้งนี้ การบริหารจัดการดังกล่าวต้องสอดคล้องกับทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องกำหนดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) การจัดทำแผนป้องกันและลดอาหารส่วนเกินและขยะอาหารระดับองค์กร

(2) การจัดทำมาตรการด้านฉลากอาหารและบรรจุภัณฑ์เพื่อลดการเกิดขยะอาหาร

(3) การจัดให้มีระบบคัดแยกอาหารส่วนเกินและขยะอาหารที่เหมาะสมแก่การส่งต่อหรือนำไปใช้ประโยชน์ตามลำดับขั้นตามมาตรา 87

(4) การจัดทำและรายงานข้อมูลปริมาณอาหารส่วนเกินและขยะอาหารที่เกิดขึ้นภายใต้การประกอบกิจการ ตามระยะเวลาและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

มาตรา 89 ผู้ใดประสงค์จะจัดตั้งองค์กรจัดการอาหารส่วนเกินเพื่อดำเนินการรับมอบ คัดแยก เก็บรักษา ขนส่ง หรือส่งต่ออาหารส่วนเกินเพื่อการบริโภคของมนุษย์ ต้องได้รับใบอนุญาต

การขออนุญาต การออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การพักใช้ใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาต รวมถึงคุณสมบัติของผู้ขออนุญาต มาตรฐานด้านสุขลักษณะ ความปลอดภัยอาหาร ระบบการตรวจสอบย้อนกลับ และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการอาหารส่วนเกินในระดับพื้นที่ ให้กระทรวงมหาดไทยโดยความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และองค์กรจัดการอาหารส่วนเกิน จัดให้มีศูนย์จัดการอาหารส่วนเกินระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรับมอบ ตรวจสอบคุณภาพ คัดแยก เก็บรักษา และบริหารจัดการระบบการกระจายอาหารส่วนเกินในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

การจัดตั้ง การดำเนินการ และการสนับสนุนงบประมาณให้แก่องค์กรจัดการอาหารส่วนเกินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา 90 องค์กรจัดการอาหารส่วนเกินที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 89 มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยของอาหารในการรับมอบ คัดแยก เก็บรักษา ขนส่ง และส่งมอบอาหารส่วนเกินเพื่อการบริโภคของมนุษย์ รวมทั้งต้องจัดเก็บ บันทึก และรายงานข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณ ประเภท แหล่งที่มา และการส่งต่ออาหารส่วนเกิน ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับขยะอาหารที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ประกาศกำหนด

การส่งต่ออาหารส่วนเกินตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการแก่บุคคลหรือหน่วยงานที่มีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิได้รับอาหารส่วนเกินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยอย่างน้อยต้องครอบคลุมถึงบุคคลผู้

ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สถานสงเคราะห์ สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานศึกษา มูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ หรือหน่วยงานอื่นที่ดำเนินกิจการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือเพื่อการสงเคราะห์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด

เพื่อให้การจัดการอาหารส่วนเกินเป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัย ให้อธิบดีกรมอนามัยจัดให้มีระบบการสุ่มตรวจสอบมาตรฐานอาหารส่วนเกินที่ส่งต่อเพื่อการบริโภคของมนุษย์

ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นพบว่าองค์กรจัดการอาหารส่วนเกินดำเนินการไม่เป็นไปตามมาตรฐานด้านสุขอนามัยหรือความปลอดภัยของอาหาร หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีอำนาจสั่งให้แก้ไข ปรับปรุง หรือระงับการดำเนินการทั้งหมดหรือบางส่วนภายในระยะเวลาที่กำหนด

หมวด 9
พื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน และค่าธรรมเนียมการจัดการขยะที่เกิดจากการท่องเที่ยว

มาตรา 91 ในกรณีที่ปรากฏว่าพื้นที่ใดมีความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวสูง หรือมีกิจกรรมท่องเที่ยวจำนวนมาก จนก่อให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรหรือการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วหรือขยะ หรือมีความเสี่ยงในการรั่วไหลของวัตถุไม่ใช้แล้วหรือขยะเข้าสู่สิ่งแวดล้อมสืบเนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นเกาะหรือหมู่เกาะ เป็นพื้นที่ภูเขาสูง หรือมีความอ่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นพื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนได้

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งต้องมีแผนที่แนบท้ายเพื่อแสดงแนวเขต และให้กำหนดมาตรการดังต่อไปนี้

(1) การห้าม นำเข้า ใช้ แจก หรือจำหน่ายสิ่งของ ผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายยากหรือแพร่กระจายออกสู่หรือตกค้างในสิ่งแวดล้อมได้ง่ายตามรายการที่กำหนด

(2) การห้าม ควบคุม หรือจำกัดการจำหน่ายหรือการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว

(3) การกำหนดวิธีจำเพาะในการเก็บ ขน รวบรวม คัดแยก ขนส่ง และกำจัดวัตถุไม่ใช้แล้วและขยะที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

(4) การกำกับดูแล ติดตาม และตรวจสอบการใช้มาตรการคุ้มครอง ป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และการเปิดเผยผลการตรวจสอบต่อสาธารณะ

(5) ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการกำกับดูแล ประสานงาน และติดตามให้เกิดประสิทธิภาพในการคุ้มครองพื้นที่

มาตรา 92 ในพื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนตามมาตรา 91 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจตราข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการขยะที่เกิดจากการท่องเที่ยว

อัตราค่าธรรมเนียมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ โดยต้องไม่เกินอัตราที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในกฎกระทรวง และเพดานอัตราในกฎกระทรวงต้องไม่เกินบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

การตราข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องกำหนดผู้มีหน้าที่ชำระค่าธรรมเนียม ผู้มีหน้าที่จัดเก็บและนำส่งค่าธรรมเนียม หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการจัดเก็บ การชำระ การนำส่ง การยกเว้น การลดหย่อน การผ่อนชำระ และการคืนเงิน ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์กลางที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

เงินค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บได้ตามมาตรานี้ ให้เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่คุ้มครองพิเศษนั้น โดยไม่อยู่ในบังคับต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

มาตรา 93 ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจโรงแรมหรือสถานที่พักตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม เป็นผู้มีหน้าที่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามมาตรา 92 แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวระบุรายการค่าธรรมเนียมแยกออกจากค่าที่พักให้ชัดเจนในใบเสร็จรับเงิน

ให้ผู้ประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่งมีสิทธิหักค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมก่อนนำส่งเงินที่จัดเก็บได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในระยะเวลาที่กำหนด

อัตราค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บที่อนุญาตให้หักได้ตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง แต่ต้องไม่เกินร้อยละห้าของเงินค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บได้

หมวด 10
เงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว

มาตรา 94 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจออกกฎกระทรวงเรียกเก็บเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภค ลดการแจกวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวที่ก่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมสูงและลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยกฎกระทรวงนั้นอย่างน้อยให้กำหนดรายการวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวที่จะเรียกเก็บเงินสมทบ ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งจำหน่ายใช้ หรือให้เปล่าวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวที่มีหน้าที่เรียกเก็บเงินสมทบโดยอาจพิจารณายกเว้นหรือผ่อนปรนให้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือผู้ค้าปลีกรายย่อย ฐานการคำนวณเงินสมทบ โดยให้คำนวณ

เป็นอัตราคงที่ต่อจำนวนหนึ่งชิ้น อัตราเงินสมทบ ซึ่งต้องไม่เกินอัตราตามที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และหลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดระยะเวลาในการชำระและนำส่งเงินสมทบ

การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดอัตราเงินสมทบให้แตกต่างกันได้ โดยคำนึงถึงคุณสมบัติของวัสดุที่ใช้ผลิตวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวนั้น อาทิ สัดส่วนวัสดุที่มาจากแปรใช้ใหม่หรือทรัพยากรหมุนเวียน ความสามารถในการย่อยสลายทางชีวภาพ รวมทั้งมลพิษหรือปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่จะเกิดขึ้นจากการกำจัดวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวนั้น

มาตรา 95 เมื่อมีการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 94 เพื่อเรียกเก็บเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวรายการใด ที่ปกติมีการแจกจ่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยไม่คิดมูลค่า ให้ผู้ประกอบธุรกิจตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มีหน้าที่เรียกเก็บเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว ณ จุดจำหน่ายหรือจุดบริการ

ผู้บริโภคมีสิทธิปฏิเสธไม่รับหรือไม่ใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว โดยผู้ประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่งต้องจัดให้มีทางเลือกแก่ผู้บริโภคด้วยการจัดให้มีวัตถุสำหรับใช้ทดแทน หรือยินยอมให้ผู้บริโภคใช้วัตถุทดแทนของตนเองบรรจุสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ได้ และห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจปฏิเสธการจำหน่ายสินค้าหรือการให้บริการแก่ผู้บริโภคซึ่งประสงค์จะใช้วัตถุทดแทนของตนเองในกรณีดังกล่าว

การปฏิเสธไม่รับวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวหรือการใช้วัตถุทดแทนตามวรรคสอง ย่อมไม่ก่อให้เกิดหน้าที่ในการชำระเงินสมทบตามหมวดนี้

มาตรา 96 เงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวตามหมวดนี้ ไม่ถือเป็นรายได้พึงประเมินของของผู้ประกอบธุรกิจและไม่ต้องนำมาคำนวณเป็นมูลค่าของฐานภาษีเพื่อเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจแสดงจำนวนเงินที่เรียกเก็บแยกออกจากราคาสินค้าหรือบริการอย่างชัดเจนในใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารหลักฐานการจำหน่าย

มาตรา 97 ให้ผู้ประกอบธุรกิจนำส่งเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวเข้าสู่กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดระยะเวลาตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกโดยรัฐมนตรีกระทรวงว่าการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เงินสมทบที่จัดเก็บได้ตามหมวดนี้ ไม่อยู่ในบังคับต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

มาตรา 98 ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจรายใดไม่นำส่งเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวหรือนำส่งไม่ครบถ้วนภายในเวลาที่กำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้นั้นนำส่งเงินให้ถูกต้องครบถ้วนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

หากพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องเสียเงินเพิ่มในอัตราร้อยละหนึ่งจุดห้าต่อเดือนของเงินสมทบที่ต้องนำส่ง และให้อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย มีอำนาจสั่งลงโทษปรับเป็นพินัยตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

หมวด 11

ภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน

มาตรา 99 ภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนตามหมวดนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนต้นทุนภายนอกด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิ ส่งเสริมการลดการใช้ทรัพยากรใหม่และการเพิ่มสัดส่วนการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน และสนับสนุนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน ทั้งนี้ โดยมิใช่ภาษีเพื่อการจัดหารายได้ทั่วไปของรัฐ

มาตรา 100 ภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน ประกอบด้วย

(1) ภาษีการใช้วัตถุดิบปฐมภูมิ จัดเก็บจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติปฐมภูมิหรือวัตถุดิบปฐมภูมิที่ใช้แล้วหมดไป เพื่อสะท้อนต้นทุนภายนอกด้านสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้เพิ่มการพัฒนาระบบการใช้ซ้ำและการใช้วัสดุจากกระบวนการแปรใช้ใหม่

(2) ภาษีการสกัดหรือการนำทรัพยากรมาใช้ จัดเก็บจากการสกัด การขุด การเก็บเกี่ยว หรือการนำทรัพยากรปฐมภูมิหรือวัตถุดิบปฐมภูมิมาใช้เป็นวัตถุดิบในกิจการก่อสร้างหรืออุตสาหกรรม

(3) ภาษีการกำจัด จัดเก็บจากกิจกรรมการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วโดยพิจารณาจากวิธีการกำจัดที่เป็นการฝังกลบ การเผาทำลาย หรือวิธีการกำจัดขั้นสุดท้ายอื่น เพื่อลดปริมาณขยะสุดท้ายและจูงใจให้เกิดการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

ให้กรมสรรพสามิตเป็นพนักงานผู้เรียกเก็บภาษีดังกล่าวตามหมวดนี้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด

มาตรา 101 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดฐานภาษีและอัตราภาษีตามหมวดนี้ โดยอาจกำหนดอัตราให้แตกต่างตามประเภท ปริมาณ น้ำหนัก หรือคุณลักษณะของวัสดุ หรือตามความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมของวิธีการกำจัดก็ได้ แต่อัตราดังกล่าวต้องไม่เกินอัตราขั้นสูงที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

การกำหนดอัตราภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงสัดส่วนการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิเทียบกับทรัพยากรหมุนเวียน ความสามารถในการนำกลับมาใช้ซ้ำ ซ่อมแซม หรือแปรใช้ใหม่ของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิตของวัสดุหรือวิธีการกำจัดนั้น

มาตรา 102 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยกเว้น หรือลดหย่อน หรือขอคืนภาษีตามหมวดนี้ สำหรับกรณีดังต่อไปนี้

(1) การใช้วัสดุแปรใช้ใหม่หรือทรัพยากรหมุนเวียน ผลพลอยได้ตามมาตรา 82 หรือวัสดุทุติยภูมิตามมาตรา 83 ในสัดส่วนตามที่กำหนด

(2) ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อการใช้ซ้ำ การซ่อมแซม การถอดแยกส่วน หรือมีอายุการใช้งานยาวนานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่มีหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลตามมาตรา 47 เพื่อการตรวจสอบย้อนกลับ

(3) การใช้วัสดุหรือวัตถุดิบที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำตามเกณฑ์การประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์หรือหลักเกณฑ์อื่นที่กำหนด

(4) การประกอบกิจการในเขตนิเวศอุตสาหกรรรมหมุนเวียนตามมาตรา 84

(5) กรณีอื่นตามที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 103 รายได้จากภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน ให้นำส่งเข้าคลังเป็นรายได้แผ่นดินเพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้แก่กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน ในจำนวนที่เทียบเท่ากับร้อยละสิบของเงินภาษีที่จัดเก็บได้ในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมา เพื่อใช้สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนและการลดการพึ่งพาทรัพยากรปฐมภูมิ

หลักเกณฑ์ วิธีการจัดสรร และเงื่อนไขการโอนเงินให้แก่กองทุนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศกำหนด

ในการคำนวณเงินบำรุงกองทุนตามอัตราที่กำหนดในวรรคก่อน หากมีเศษของหนึ่งสตางค์ให้ปัดทิ้ง

มาตรา 104 ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน ยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษีต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ยื่นแบบแสดงรายการ หรือยื่นแบบไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินภาษีและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้นั้นนำเงินไปชำระให้ถูกต้องพร้อมเบี้ยปรับและเงินเพิ่มให้ครบถ้วน ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมินภาษี

ในกรณีที่ผู้นั้นจงใจหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามวรรคสอง ให้อธิบดีกรมสรรพสามิตมีอำนาจแจ้งต่อหน่วยงานผู้ออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจ เพื่อพิจารณาพักใช้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะชำระภาษีครบถ้วน

มาตรา 105 เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการเสียภาษี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกหมายเรียกผู้มีหน้าที่เสียภาษี ผู้แทน หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ กับมีอำนาจสั่งบุคคลเหล่านั้นให้นำบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาตรวจสอบ หรือออกคำสั่งให้บุคคลดังกล่าวตอบคำถามเป็นหนังสือ ทั้งนี้ ต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหมายเรียกหรือคำสั่ง

มาตรา 106 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีผู้ใดไม่เห็นด้วยกับผลการประเมินภาษี ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ อธิบดีกรมสรรพสามิต ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมินภาษี

ให้อธิบดีพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอาจขยายระยะเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสามสิบวัน โดยต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว

คำวินิจฉัยของอธิบดีให้ทำเป็นหนังสือและแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย หากผู้อุทธรณ์ไม่พอใจคำวินิจฉัยของอธิบดี ให้มีสิทธิฟ้องต่อศาลภาษีอากรได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย

มาตรา 107 การอุทธรณ์ต่ออธิบดีหรือการฟ้องคดีต่อศาลไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการชำระภาษี เว้นแต่ผู้อุทธรณ์จะได้รับอนุมัติจากอธิบดีให้ทุเลาการชำระภาษีไว้ก่อนทั้งหมดหรือบางส่วน โดยอธิบดีอาจสั่งให้หาประกันตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา 108 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องเสียเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) มิได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีภายในกำหนดเวลา หรือยื่นแบบไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาดทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียขาดไป ให้เสียเบี้ยปรับอีกหนึ่งเท่าของเงินภาษีที่ต้องชำระหรือที่ขาดไปนั้น

(2) ไม่ชำระภาษีภายในกำหนดเวลา ให้เสียเงินเพิ่มอีกร้อยละหนึ่งจุดห้าต่อเดือนหรือเศษของเดือนของเงินภาษีที่ต้องชำระโดยไม่รวมเบี้ยปรับ แต่เงินเพิ่มที่คำนวณได้มิให้เกินจำนวนภาษีที่ต้องชำระ

เบี้ยปรับและเงินเพิ่มตามมาตรานี้อาจงดหรือลดลงได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้ถือว่าเบี้ยปรับและเงินเพิ่มเป็นเงินภาษี

มาตรา 109 เพื่อให้ได้รับชำระภาษีค้าง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษีได้โดยมิต้องขออำนาจศาล ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการบังคับชำระภาษีค้างตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด 12
พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา 110 เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งข้อมูลหรือให้ส่งวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณาตรวจสอบ

(2) เข้าไปในอาคาร สถานประกอบการ โรงงาน หรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบการดำเนินงาน การจัดเก็บวัสดุ หรือการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

(3) เข้าถึงและตรวจสอบข้อมูลในระบบดิจิทัล หรือหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลของผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของที่มาและสัดส่วนวัสดุหมุนเวียน

(4) เก็บตัวอย่างวัสดุหรือผลิตภัณฑ์ในปริมาณที่มากพอเพื่อนำไปวิเคราะห์หรือตรวจสอบสัดส่วนวัสดุทุติยภูมิตามมาตรา 83 หรือการปนเปื้อนของสารอันตราย

(5) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นหน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (2) (3) และ (4) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องมีพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำที่จะตรวจสอบนั้น ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการเศรษฐกิจหมุนเวียน

การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวอาจกำหนดให้มีการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง หรือเทคโนโลยีอื่นใด เพื่อความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการปฏิบัติงานด้วยก็ได้

มาตรา 111 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 112 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด 13
มาตรการปรับเป็นพินัย

มาตรา 113 ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

ในกรณีที่การกระทำความผิดทางพินัยเกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนั้นเป็นหลักตามที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นผู้ดำเนินการปรับเป็นพินัย เว้นแต่คณะกรรมการจะกำหนดแนวทางประสานการดำเนินการเป็นอย่างอื่น

ในการปรับเป็นพินัย ถ้าค่าปรับเป็นพินัยมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยมีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน ทั้งนี้ การดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางพินัยให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

มาตรา 114 การกำหนดหน่วยงานที่มีอำนาจปรับเป็นพินัย การแบ่งเขตอำนาจหน้าที่และแนวทางการประสานงานในกรณีที่มีการกระทำความผิดคาบเกี่ยวระหว่างหลายหน่วยงาน ให้เป็นไป

ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความเชี่ยวชาญของหน่วยงาน ความสะดวกของประชาชน และประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเป็นสำคัญ

มาตรา 115 ผู้ประกอบธุรกิจผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) จงใจระบุข้อมูลในหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล หรือบนฉลากสินค้าอันเป็นเท็จ หรือเกินความจริง อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 47

(2) แสดงข้อความหรือข้อมูลเกี่ยวกับการโฆษณาคุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อมอันเป็นเท็จ หรือก่อให้เกิดความเข้าใจผิดตามมาตรา 58 วรรคสอง

(3) รายงานผลการจัดการซากผลิตภัณฑ์อันเป็นเท็จเพื่อประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีหรือรับเงินสนับสนุน

มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าล้านบาท หรือสามเท่าของมูลค่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำดังกล่าว แล้วแต่อย่างใดจะสูงกว่า และในกรณีที่การกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นความผิดต่อเนื่อง ให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยอีกวันละไม่เกินห้าหมื่นบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 116 พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 49 วรรคสอง มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา 117 ผู้ผลิต หรือผู้นำเข้าผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) ผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายวัตถุหรือผลิตภัณฑ์ที่ห้ามผลิตตามมาตรา 52 วรรคหนึ่ง

(2) จงใจออกแบบหรือจำกัดประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์ให้มีอายุการใช้งานสั้นกว่าอายุการรับประกันความสอดคล้องของผลิตภัณฑ์ ฝ่าฝืนมาตรา 53 วรรคหนึ่ง

มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าล้านบาท หรือสามเท่าของมูลค่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำดังกล่าว แล้วแต่อย่างใดจะสูงกว่า

มาตรา 118 นายจ้างหรือผู้ประกอบธุรกิจผู้ใด ซึ่งมีหน้าที่ตามที่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้กำหนดแต่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ไม่จัดให้มีทางเลือกในไม่รับบรรจุภัณฑ์ให้แก่ผู้บริโภคตามมาตรา 60 วรรคสอง

(2) ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 61 วรรคหนึ่ง

(3) ให้บริการหรือใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 62 วรรคหนึ่ง

(4) ไม่จัดให้มีจุดรับคืนผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ตามมาตรา 66 วรรคหนึ่ง

มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งล้านบาท และในกรณีที่การกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นความผิดต่อเนื่อง ให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 119 ผู้ประกอบธุรกิจ เจ้าของโครงการก่อสร้าง หรือผู้รับเหมาผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

(1) ไม่ปฏิบัติตามมาตรการเชิงนิเวศเศรษฐกิจในการก่อสร้างอาคารตามมาตรา 56 วรรคสอง หรือไม่ดำเนินการคัดแยกวัสดุในอุตสาหกรรมก่อสร้างตามมาตรา 67 วรรคหนึ่ง

(2) นำของเสียก่อสร้างแบบผสมไปฝังกลบโดยไม่ผ่านการบำบัด หรือไม่จัดทำเอกสารหลักฐานกำกับการขนส่งตามมาตรา 67 วรรคสอง

(3) ทิ้ง ฝังกลบ หรือเผาขยะหรือวัตถุไม่ใช้แล้วในที่สาธารณะเพื่อประโยชน์ในทางการค้าหรือในลักษณะที่เป็นการประกอบกิจการ โดยฝ่าฝืนมาตรา 68

(4) ถอดแยกชิ้นส่วนหรือกำจัดเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในเชิงพาณิชย์โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 69

มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งล้านบาท และในกรณีที่การกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นความผิดต่อเนื่อง ให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยอีกวันละไม่เกินห้าหมื่นบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 120 ผู้ใดนอกจากบุคคลตามมาตรา 119 กระทำการทิ้ง ฝังกลบ หรือเผาขยะหรือวัตถุไม่ใช้แล้วในที่สาธารณะ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 68 มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา 121 ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบธุรกิจผู้ใด ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(1) ไม่จัดทำแผนป้องกันและลดวัสดุ หรือรายงานข้อมูลปริมาณการใช้วัสดุตามมาตรา 55 วรรคหนึ่ง

(2) ไม่ขึ้นทะเบียน ไม่เชื่อมโยงข้อมูลหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลตามมาตรา 71 หรือไม่รายงานข้อมูลปริมาณการจำหน่ายหรือนำเข้าผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามมาตรา 72 วรรคสอง

(3) ไม่รายงานผลการดำเนินงาน ปริมาณการจัดเก็บ และสัดส่วนการนำกลับมาใช้ประโยชน์ตามมาตรา 80

(4) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีกรมควบคุมมลพิษตามมาตรา 76 วรรคสาม

มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งแสนบาท และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 122 ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ต้องเข้าสู่ระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิตเพื่อนำมาใช้ซ้ำหรือนำมาแปรใช้ใหม่ตามมาตรา 70 ผู้ใดนำผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ออกสู่ตลาดโดยไม่มีการจัดทำสัญญาตัวแทนการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ไม่ใช้แล้วกับองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ซึ่งได้รับอนุญาตตามมาตรา 73 หรือยังไม่ได้รับอนุญาตให้จัดการซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ด้วยตนเองตามมาตรา 76 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 72 วรรคหนึ่ง มี

ความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าล้านบาท หรือสามเท่าของมูลค่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำดังกล่าว แล้วแต่อย่างใดจะสูงกว่า และปรับอีกวันละไม่เกินห้าหมื่นบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 123 ผู้ใดจัดตั้งองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์เพื่อเรียกเก็บค่าบริการจากผู้ผลิต โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 73 มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าล้านบาท หรือสามเท่าของมูลค่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำดังกล่าว แล้วแต่อย่างใดจะสูงกว่า

มาตรา 124 ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 78 วรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือมาตรา 79 วรรคหนึ่ง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินสามล้านบาท และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 125 ผู้ประกอบธุรกิจผู้ใดมีหน้าที่เรียกเก็บและนำส่งค่ามัดจำ ค่าธรรมเนียม หรือเงินสมทบ กระทำการดังต่อไปนี้

(1) ไม่เรียกเก็บค่ามัดจำตามมาตรา 81 วรรคหนึ่ง หรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงตามมาตรา 81 วรรคสอง

(1) ไม่เรียกเก็บหรือนำส่งค่าธรรมเนียมการจัดการขยะตามมาตรา 93

(2) ไม่เรียกเก็บหรือนำส่งเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวตามมาตรา 95 หรือมาตรา 97

มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินสองเท่าของจำนวนเงินที่ต้องเรียกเก็บหรือนำส่ง และอาจถูกเสนอให้หน่วยงานที่มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจหากยังมีการฝ่าฝืนต่อเนื่อง

มาตรา 126 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศของคณะกรรมการตามมาตรา 84 วรรคสอง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งล้านบาท และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 127 ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีหน้าที่บริหารจัดการเพื่อป้องกันมิให้เกิดอาหารส่วนเกินหรือขยะอาหารตามมาตรา 88 วรรคหนึ่งผู้ใด ไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 88 วรรคหนึ่ง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าล้านบาท และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 128 องค์กรจัดการอาหารส่วนเกินที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 89 องค์กรใดไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยของอาหารตามประกาศที่ออกตามมาตรา 90 มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งแสนบาท และปรับอีกวันละไม่เกินห้าพันบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 129 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงกำหนดพื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนซึ่งออกตามมาตรา 91 วรรคสอง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตั้งแต่ห้าร้อยบาทถึงหนึ่งแสนบาท และปรับอีกวันละไม่เกินห้าพันบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 130 ในกรณีที่การกระทำความผิดทางพินัยตามหมวดนี้เป็นการกระทำของนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นมีความผิดทางพินัยและต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

บทเฉพาะกาล

มาตรา 131 ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งตามมาตรา 8 ปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

มาตรา 132 ในวาระเริ่มแรกที่ยังมิได้จัดตั้งสำนักงานกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน ให้กรมควบคุมมลพิษทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการและบริหารจัดการกองทุนไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการจัดตั้งสำนักงานกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนตามพระราชบัญญัตินี้

ให้หน่วยงานตามวรรคหนึ่งดำเนินการจัดตั้งสำนักงานกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ โดยให้ครอบคลุมถึงการจัดทำระเบียบว่าด้วยการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การพัสดุ และการเงินของกองทุน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ

ในระหว่างระยะเวลาตามวรรคสอง ให้ข้าราชการหรือพนักงานในกรมควบคุมมลพิษซึ่งคณะกรรมการเห็นชอบ มาปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานกองทุนเป็นการชั่วคราว โดยให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามปกติ และให้มีสิทธิได้รับเงินเดือนหรือสวัสดิการตามสังกัดเดิม

มาตรา 133 ในวาระเริ่มแรก การจัดทำแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมายตามมาตรา 36 ให้คณะกรรมการเร่งรัดดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับกลุ่มผลิตภัณฑ์เป้าหมาย ดังต่อไปนี้ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

(1) บรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์พลาสติก

(2) ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

(3) ยานยนต์ ยางรถยนต์ และแบตเตอรี่

(4) ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

(5) วัสดุก่อสร้างและวัสดุจากการก่อสร้างและรื้อถอน

ทั้งนี้ ไม่เป็นการตัดอำนาจของคณะกรรมการที่จะประกาศกำหนดกลุ่มผลิตภัณฑ์เป้าหมายอื่นเพิ่มเติมตามมาตรา 36

มาตรา 134 การดำเนินการออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ และให้ขยายระยะเวลาออกไปได้อีกไม่เกินหนึ่งปี

มาตรา 135 ในวาระเริ่มแรก ให้กระทรวงอุตสาหกรรมดำเนินการประสานงานเพื่อจัดสรรเงินจากกองทุนพัฒนาเอสเอ็มอีตามแนวประชารัฐ เพื่อเป็นเงินทุนประเดิมและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้ตามมาตรา 18 (6) ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในระยะเริ่มแรกที่กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนยังไม่มีรายได้จากการจัดเก็บเงินตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นเงินทุนประเดิมเพื่อให้กองทุนสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในเบื้องต้นได้

มาตรา 136 มาตรการเกี่ยวกับการเรียกเก็บเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวตามมาตรา 95 และการเสียภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนตามมาตรา 99 ให้เริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ให้ขยายระยะเวลาการเริ่มมีผลใช้บังคับตามวรรคหนึ่งออกไปอีกสองปี เพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจมีระยะเวลาในการปรับปรุงกระบวนการผลิตและระบบบัญชีให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนด

มาตรา 137 การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการขยะที่เกิดจากการท่องเที่ยวตามมาตรา 92 ให้เริ่มดำเนินการได้เมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนตามมาตรา 35 ประกาศใช้

ในระหว่างระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสงค์จะจัดเก็บค่าธรรมเนียม ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับท้องถิ่น และตราข้อบัญญัติท้องถิ่นให้แล้วเสร็จ โดยให้กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรทางวิชาการในการดำเนินการดังกล่าว

มาตรา 138 หน้าที่ของผู้ผลิตและผู้นำเข้าเกี่ยวกับหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลตามมาตรา 71 และหน้าที่ในการจัดหาอะไหล่หรือคู่มือการซ่อมแซมตามมาตรา 60 ให้เริ่มมีผลใช้บังคับกับ

ผลิตภัณฑ์บางประเภทตามลำดับความสำคัญที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยต้องมีระยะเวลาเตรียมความพร้อมไม่น้อยกว่าสองปีแต่ไม่เกินสี่ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียมและค่าบริการ

(1) ค่าธรรมเนียมการจัดการขยะที่เกิดจากการท่องเที่ยว ไม่น้อยกว่า 5 บาท และไม่เกิน 20 บาท ต่อห้องต่อคืน

(2) ค่าบริการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ตามมาตรา 78	ชิ้นละ	ไม่เกิน	100	บาท
(3) ค่าบริการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ตามมาตรา 78 กรณีอุปกรณ์ไฟฟ้าหรืออิเล็กทรอนิกส์	ชิ้นละ	ไม่เกิน	5,000	บาท

อัตราเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว

(1) ถุงพลาสติกหูหิ้วที่มีสัดส่วนพลาสติกที่ผ่านการแปรใช้ใหม่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 และมีความหนาไม่น้อยกว่า 36 ไมครอน	ใบละ	ไม่เกิน	5	บาท
(2) ถุงหูหิ้วที่ทำจากวัสดุอื่นๆ	ใบละ	ไม่เกิน	50	บาท

อัตราเงินมัดจำบรรจุภัณฑ์

(1) ขวดพลาสติกใช้ครั้งเดียว	ขวดละ	ไม่เกิน	10	บาท
(2) กระป๋องเครื่องดื่ม	ขวดละ	ไม่เกิน	10	บาท
(3) ขวดแก้ว	ขวดละ	ไม่เกิน	10	บาท

อัตราภาษีเศรษฐกิจหมุนเวียน

(1) ภาษีวัสดุปฐมภูมิ (พลาสติก/โลหะ/เคมีภัณฑ์)	กก. ละ	ไม่เกิน	10	บาท
(2) ภาษีสกัดทรัพยากร (หิน/ทราย/แร่ธาตุ)	ตันละ	ไม่เกิน	200	บาท
(3) ภาษีการกำจัดด้วยการฝังกลบ	ตันละ	ไม่เกิน	1,000	บาท
(4) ภาษีการกำจัดด้วยการเผา	ตันละ	ไม่เกิน	800	บาท

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ ของร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ....

1. ภาพรวมและวัตถุประสงค์

ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดมาตรการบังคับและมาตรการส่งเสริมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตและการบริโภคจากระบบเศรษฐกิจเชิงเส้น (ผลิต-ใช้-ทิ้ง) ไปสู่ระบบที่เน้นการหมุนเวียนทรัพยากรอย่างเป็นระบบและยั่งยืน และกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน

ร่างพระราชบัญญัตินี้ประกอบด้วยบทบัญญัติจำนวน 138 มาตรา แบ่งออกเป็น 13 หมวด และบทเฉพาะกาล

2. สาระสำคัญรายหมวด

2.1 ส่วนนำ (มาตรา 1 – มาตรา 5)

กำหนดชื่อ วันบังคับใช้ ขอบเขตการใช้บังคับ บทนิยาม และกำหนดให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

2.2 หมวด 1 บททั่วไป (มาตรา 6 – มาตรา 7)

กำหนดความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติ และรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลและหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ สิทธิของบุคคลในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่มีสุขภาวะที่ดี สิทธิของผู้บริโภคในการได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ สิทธิของบุคคลในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็น

มิตรกับสิ่งแวดล้อมและปลอดภัย เสรีภาพของผู้ผลิตในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งนอกจากจะเป็นการกำหนดเนื้อหาแห่งสิทธิที่มาตรา 43 มาตรา 46 และมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติรับรองให้ชัดเจนขึ้นแล้ว ยังมีสถานะเป็นสิทธิและเสรีภาพที่รับรองขึ้นโดยกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ และความหมายเชิงสัญลักษณ์และมิให้มีการออกกฎซึ่งมีสาระเป็นการละเมิดหรือจำกัดสิทธิดังกล่าว โดยจะมีการกำหนดมาตรการเพื่อให้เกิดผลเชิงบังคับในหมวดต่าง ๆ แห่งพระราชบัญญัตินั้น นอกจากนี้ ได้กำหนดหน้าที่ของหน่วยงานรัฐในการสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียน ให้ความรู้ ฝึกอบรม และส่งเสริมการวิจัยนวัตกรรม โดยสอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา 56 มาตรา 57 และมาตรา 58 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ

กำหนดเจตนารมณ์และหลักกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ หลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR - Extended Producer Responsibility) หมายความว่าผู้ผลิตรับผิดชอบทางตรงหรือทางอ้อมในการจัดการซากผลิตภัณฑ์เมื่อสิ้นสุดการใช้งานผลิตภัณฑ์นั้น และหมายความรวมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หลักลำดับการจัดการขยะ (Waste Hierarchy) การจัดการขยะให้เลือกใช้วิธีการหลีกเลี่ยงการใช้ทรัพยากรหรือวัสดุที่จะเกิดเป็นขยะ หากไม่สามารถกระทำได้ จึงให้เลือกวิธีในลำดับถัดไป ได้แก่ การนำกลับมาใช้ซ้ำ (reuse)) การแปรใช้ใหม่ และการฝังขยะอินทรีย์เป็นปุ๋ยในดิน การนำไปใช้ประโยชน์ด้วยวิธีอื่น รวมถึงการนำไปเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตพลังงาน และสุดท้ายหากกำจัดด้วยวิธีอื่นมิได้ จึงดำเนินการด้วยการฝังกลบหรือเก็บรักษาไว้โดยวิธีอื่น และหลักป้องกันและการลดปริมาณขยะ (Waste Prevention, Source Reduction) ให้ลดและป้องกันสารพิษจากขยะ ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ การผลิต และการแจกจ่ายผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการสนับสนุนให้นำกลับมาใช้ใหม่

2.3 หมวด 2 คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ (มาตรา 8 – มาตรา 16)

กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย จัดทำแผนแม่บท อนุมัติแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ กำหนดหลักเกณฑ์แพลตฟอร์มดิจิทัล และติดตามประเมินผล โดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมาจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคมอย่างน้อยกึ่งหนึ่ง

2.4 หมวด 3 กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน (มาตรา 17 – มาตรา 333)

จัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน เป็นนิติบุคคล มีแหล่งเงินจากเงินสมทบ ค่าปรับ เงินอุดหนุน การจัดสรรจากภาษีเศรษฐกิจหมุนเวียน และดอกผลของกองทุน เพื่อสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน การวิจัยพัฒนา ระบบมัดจำคืนเงิน และการจัดการอาหารส่วนเกินและกิจกรรมอื่นตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยมีกองทุนบริหารผ่านคณะกรรมการบริหารและสำนักงานกองทุน สามารถลงทุนหาผลประโยชน์ได้ภายใต้กรอบความเสี่ยงต่ำ และต้องจัดให้มีการตรวจสอบบัญชีและเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ

2.5 หมวด 4 แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ (มาตรา 34 – มาตรา 43)

กำหนดให้มีแผนเพื่อเป็นกรอบและแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน ได้แก่

1) แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน มีผลใช้บังคับรายหกปี พร้อมกำหนดดัชนีชี้วัด ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายการลดการใช้ทรัพยากรและขยะพร้อมจัดทำ

2) แผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์

3) แผนจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

4) แผนเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ที่มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐในการจัดทำงบประมาณ โดยมีระบบติดตามประเมินผล การรายงานผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล และการใช้เกณฑ์ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

2.6 หมวด 5 ระบบข้อมูลดิจิทัล (มาตรา 44 – มาตรา 50)

กำหนดให้จัดตั้งแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ เป็นระบบกลางในการรวบรวม เชื่อมโยง วิเคราะห์ และบริหารจัดการข้อมูลตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์และวัสดุ ใช้รองรับการขึ้นทะเบียนผู้ผลิต ผู้เก็บรวบรวมวัสดุ และองค์กรจัดการอาหารส่วนเกิน การดำเนินการตามระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต และการเชื่อมโยงข้อมูลกับฐานข้อมูลก๊าซเรือนกระจกของประเทศ รวมทั้งรองรับหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล เพื่อส่งเสริมความโปร่งใส การตรวจสอบย้อนกลับ การให้สิทธิประโยชน์แก่ธุรกิจที่มีข้อมูลครบถ้วน และกำหนดหลักเกณฑ์การจำแนกข้อมูลสาธารณะกับข้อมูลความลับทางการค้าและมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยของข้อมูล

2.7 หมวด 6 การลดปริมาณการบริโภควัสดุและการลดการสร้างขยะ (มาตรา 51 – มาตรา 62)

กำหนดมาตรการควบคุมการผลิต การนำเข้า การจำหน่าย และการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อลดการใช้วัสดุและวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว รวมทั้งห้ามการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีอายุการใช้งานสั้นเกินสมควร กำหนดหน้าที่ผู้ประกอบธุรกิจในการลดปริมาณวัสดุ เพิ่มการใช้วัสดุทุติยภูมิและออกแบบอาคารเชิงนิเวศเศรษฐกิจ รับรองสิทธิผู้บริโภคในการเข้าถึงข้อมูลด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนบนฉลากและระบบดิจิทัล ห้ามการโฆษณาด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง และกำหนดสิทธิในการได้รับการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์และการขอรับสินค้าโดยไม่รับบรรจุภัณฑ์ ตลอดจนมาตรการให้สถานประกอบการลดและจำกัดการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวภายในสถานที่ให้บริการ

2.8 หมวด 7 การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว (มาตรา 63 – มาตรา 86)

กำหนดให้การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วดำเนินการตามหลักลำดับขั้นของการจัดการขยะ ครอบคลุมการคัดแยก การกำจัด ระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) และกลไกทางเศรษฐศาสตร์ เช่น ระบบมัดจำคืนเงิน การกำหนดเขตนิเวศอุตสาหกรรมหมุนเวียน การสิ้นสุดสถานะการเป็นของเสียและตลาดวัสดุทุติยภูมิ

2.9 หมวด 8 – หมวด 10 มาตรการเฉพาะ มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ และภาษี (มาตรา 87 – มาตรา 109)

กำหนดมาตรการลดและจัดการอาหารส่วนเกิน พื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน เงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว และภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งประกอบด้วยภาษีการใช้วัตถุดิบปฐมภูมิ ภาษีการสกัดหรือการนำทรัพยากรมาใช้ และภาษีการกำจัด เพื่อสะท้อนต้นทุนภายนอกด้านสิ่งแวดล้อมและสร้างแรงจูงใจในการปรับพฤติกรรม

2.10 หมวด 11 - หมวด 12 พนักงานเจ้าหน้าที่และมาตรการปรับเป็นพินัย (มาตรา 113 - มาตรา 130)

กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ และบทลงโทษเป็นมาตรการปรับเป็นพินัยโดยไม่มีการกำหนดโทษทางอาญา โดยได้กำหนดอัตราค่าปรับให้เหมาะสมกับประโยชน์ทางเศรษฐกิจซึ่งผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะได้รับ เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการป้องปรามการกระทำผิด

2.11 บทเฉพาะกาล (มาตรา 131 - มาตรา 138)

กำหนดกลไกช่วงเปลี่ยนผ่าน ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการและสำนักงานกองทุน การเร่งจัดทำแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ การจัดหาทุนประเดิมให้กองทุน และกรอบระยะเวลาในการออกกฎหมายลำดับรองและการเริ่มใช้มาตรการด้านเงินสมทบ ภาษี ค่าธรรมเนียมท่องเที่ยว และหน้าที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล ภายในระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อเปิดโอกาสให้ภาครัฐและภาคธุรกิจปรับตัว

3. การวิเคราะห์ความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

3.1 ความสอดคล้องกับหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับสิทธิและเสรีภาพซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติรับรอง ดังนี้

สิทธิ/เสรีภาพที่รับรอง	**มาตราในร่าง พ.ร.บ.**	**มาตราในรัฐธรรมนูญ**
สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่มีสุขภาวะที่ดี	มาตรา 7 (1)	มาตรา 43
สิทธิผู้บริโภคในการเข้าถึงข้อมูลผลิตภัณฑ์	มาตรา 7 (2)	มาตรา 46
สิทธิในการเลือกสินค้าเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	มาตรา 7 (3)	มาตรา 46
เสรีภาพในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์	มาตรา 7 (5)	มาตรา 40
สิทธิในการซ่อมแซม	หมวด 6 ส่วนที่ 2	มาตรา 46
สิทธิชุมชนในทรัพยากรธรรมชาติ	มาตรา 7 (1), หมวด 9	มาตรา 43

3.2 ความสอดคล้องกับหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดกลไกและเครื่องมือให้รัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญได้อย่างเป็นระบบ ดังนี้

1) มาตรา 55 ของรัฐธรรมนูญ (หน้าที่ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค)

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดกลไกด้านการจัดการผลิตภัณฑ์ การจัดการขยะ และขยะอาหาร พร้อมทั้งกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจและผู้บริโภคในการคัดแยก ส่งคืน และจัดการขยะอย่างเหมาะสม เพื่อให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงความเชื่อมโยงระหว่างการบริโภค สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดความเสี่ยงต่อโรคและอันตรายต่อสุขภาพ

2) มาตรา 57 ของรัฐธรรมนูญ (หน้าที่ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ)

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดมาตรการลดการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิ ส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากร และกำหนดพื้นที่คุ้มครองพิเศษ

3) มาตรา 58 ของรัฐธรรมนูญ (หน้าที่ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม)

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดหน้าที่รัฐในการให้ความรู้ ฝึกอบรม ส่งเสริมการวิจัย และสร้างความตระหนักรู้ด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

4) มาตรา 61 ของรัฐธรรมนูญ (หน้าที่ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค)

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดมาตรการด้านการเปิดเผยข้อมูลและการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์และบริการ ทั้งการแสดงข้อมูลที่สำคัญบนฉลากหรือช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ และการห้ามการกล่าวอ้างด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง เพื่อให้รัฐสามารถคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคด้านข้อมูลและความปลอดภัยจากผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ความสอดคล้องกับมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับมาตรา 77 แห่งรัฐธรรมนูญที่กำหนดหลักเกณฑ์การตรากฎหมาย ดังนี้

1) เป็นการตรากฎหมายเฉพาะเท่าที่จำเป็น โดยมีความจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่ไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมการจัดการทรัพยากรตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์

2) การกำหนดเนื้อหาชัดเจน มีการกำหนดบทนิยามเพื่อให้ชัดเจน และมีกลไกการบังคับใช้อย่างชัดเจน

3) ไม่เป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควร เนื่องจากในแต่ละมาตรการได้กำหนดให้มีการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย การกำหนดระยะเวลาการใช้บังคับถัดจากวันประกาศให้ใช้มาตรการเป็นระยะเวลาที่เพียงพอแก่การปรับตัว การคำนึงถึงศักยภาพของภาคธุรกิจและความสามารถในการแข่งขัน และยังได้กำหนดมาตรการส่งเสริม และให้มีกองทุนซึ่งให้เงินอุดหนุนหรือกู้ยืมเพื่อสนับสนุนการปรับตัวของภาคธุรกิจ

4) มีการรับฟังความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้อง: มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายภาคส่วนอย่างครบถ้วน ตามที่ปรากฏในรายงานการประเมินผลกระทบจากร่างกฎหมาย (ปรากฏตามเอกสารแนบ)

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

การตราพระราชบัญญัตินี้คาดว่าจะก่อให้เกิดผลดีในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

ลดปริมาณขยะที่ต้องกำจัดขั้นสุดท้าย ลดมลพิษทางอากาศ น้ำ และดิน ลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก และคุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากผลกระทบของการจัดการขยะที่ไม่ถูกต้อง

2) ด้านเศรษฐกิจ

เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการนำเข้าทรัพยากรปฐมภูมิ สร้างอุตสาหกรรมการซ่อมแซม การแปรใช้ใหม่ และการผลิตซ้ำ ตลอดจนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก

3) ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

เพิ่มความโปร่งใสของข้อมูลผลิตภัณฑ์ เสริมสร้างสิทธิในการซ่อมแซม และส่งเสริมการเข้าถึงสินค้าที่มีอายุการใช้งานยาวนานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

4) ด้านการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติ โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 12 ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

5. บทสรุป

ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... เป็นกฎหมายที่มีหลักการสอดคล้องกับหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งในด้านการรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิผู้บริโภค และเสรีภาพในการประกอบอาชีพ และด้านการกำหนดกลไกให้รัฐปฏิบัติหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คุ้มครองสุขภาพประชาชน และส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การตรากฎหมายตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ จึงเป็นกฎหมายที่สมควรเสนอต่อรัฐสภาพิจารณาต่อไป

บทที่ 5
การปรับปรุงการประเมินผลกระทบของร่างกฎหมาย

5.1 บทนำ

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (เบื้องต้น) สำหรับร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ... ที่ได้พัฒนาขึ้นเพื่อประกอบการพิจารณาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังได้ศึกษาข้อจำกัดของกฎหมายที่มีอยู่และจัดทำข้อเสนอต่อการปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาปรับปรุงในช่วงที่ยังไม่มีกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นการเฉพาะ

5.2 การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (เบื้องต้น) ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ...

ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ...

☑ กฎหมายใหม่ ☐ แก้ไข/ปรับปรุง ☐ ยกเลิก

หน่วยงานของรัฐผู้เสนอกฎหมาย ... (ภาคประชาสังคมเสนอ).....

ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

☑ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในเรื่องยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างเสริมการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

☑ สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศในเรื่องยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและลดมลพิษ

ส่วนที่ 1
เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

1. สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหาและผลกระทบของปัญหา

1.1 สรุปสถานการณ์ปัญหาขยะและทรัพยากร

1) ประเทศไทยมี**ผลิตภาพการใช้ทรัพยากรต่ำ**กว่าในหลายประเทศ ในปีพ.ศ. 2560 ไทยมีผลิตภาพการใช้ทรัพยากรอยู่ที่ $1.3/กก. ขณะที่ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซียมีผลิตภาพอยู่ที่ $4.2/กก. $3.2/กก. และ $1.6/กก. ตามลำดับ[1]
2) **ปริมาณการใช้ทรัพยากรในประเทศต่อประชากร** (Domestic Material Consumption: DMC/capita) ของไทย**เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง** เพิ่มขึ้นจาก 6.7 ตันต่อคนในปี 2543 เป็น 11.7 ตันต่อคนในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 73 ในระยะเวลา 20 ปี[2] ต้นทุนสังคมและสิ่งแวดล้อมยังไม่ได้ถูกรวมในต้นทุนการจัดหาทรัพยากร โดยเฉพาะกลุ่มแร่และปิโตรเลียม ทำให้เกิดการใช้วัสดุใหม่มากกว่าที่จะลดการใช้หรือนำวัสดุรีไซเคิลกลับมาใช้เป็นวัตถุดิบ
3) **ปริมาณขยะมูลฝอยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ยังขาดระบบจัดการอย่างถูกหลักวิชาการประมาณ 27-28 ล้านตันต่อปี** (ไม่นับช่วงโควิดที่มีการล็อคดาวน์) ส่วนมากถูกนำไปกำจัดอย่างผิดวิธี เช่น การเทกอง เผากลางแจ้ง เตาเผาที่ไม่มีระบบบำบัดมลพิษอากาศ จากข้อมูลปี 2567 ทั่วประเทศมีสถานที่กำจัดมูลฝอย จำนวน 2,057 แห่ง แต่มีเพียงร้อยละ 6 ที่กำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ในขณะที่ร้อยละ 94 (1,937 แห่ง) ยังกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง[3]
4) จากงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในปี 2566 อ้างถึงในรายงานของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า **สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้อง 1,965 แห่งทั่วประเทศก่อให้เกิดค่าความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม (มลพิษด้านน้ำผิวดิน มลพิษด้านอากาศ มลพิษดินและมลพิษน้ำใต้ดิน) ด้านสุขภาพและด้านเศรษฐกิจและสังคม (การท่องเที่ยว) มากกว่า 387,000 ล้านบาท คิดเป็นค่าฟื้นฟูทุกด้านรวมกว่า 114,000 ล้านบาท**ซึ่งสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนอย่างมหาศาล สอดคล้องกับการคำนวณต้นทุนสิ่งแวดล้อมจากงบประมาณที่ต้องใช้ในการบำบัดฟื้นฟูให้เป็นระบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล คาดการณ์ว่า **มูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจจากการกำจัดขยะอย่างไม่ถูกต้องของประเทศอาจจะมากกว่า 1 แสนล้านบาท**[4] ในขณะที่กองทุนสิ่งแวดล้อมมีเงินคงเหลืออยู่เพียง 873 ล้านบาท (ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2568)[5] ไม่นับรวมผลกระทบด้านอื่นๆ จากไฟไหม้บ่อขยะที่ซ้ำเติมฝุ่น PM2.5 การปนเปื้อนของน้ำชะขยะในดินและน้ำ

[1] สอวช. (2565) กรอบนโยบายนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน: วิสัยทัศน์ พ.ศ. 2573

[2] ADB Key Indicators Database, Material Footprint, Per Capita. https://kidb.adb.org/

[3] กรมควบคุมมลพิษ (2568). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2567.

[4] คำนวณเบื้องต้น 1,963 แห่งที่กำจัดไม่ถูกต้องมีขนาดพื้นที่เฉลี่ย 50 ไร่ต่อแห่ง รวม 98,150 ไร่ หรือ 157,040,000 ตร.ม. ค่าใช้จ่ายการปรับปรุงเป็นระบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลอยู่ที่ 1,200 บาทต่อตร.ม. (ทิพย์สุรี กรบุญรักษาและคณะ, 2549) ดังนั้น รัฐต้องใช้งบประมาณสูงถึง 188,448,000,000 บาท

[5] สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2568). *แผนปฏิบัติการระยะยาวกองทุนสิ่งแวดล้อม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับทบทวน ปีงบประมาณ พ.ศ2569) และแผนปฏิบัติงานกองทุนสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2569*. https://envfund.onep.go.th/book/long-termplan-2569/

ใต้ดิน น้ำท่วมบ่อขยะกระทบพื้นที่เกษตร การปล่อยก๊าซมีเทนสู่ชั้นบรรยากาศซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

5) **ขยะอิเล็กทรอนิกส์ยังขาดกฎหมายและระบบจัดการ**แม้กรมควบคุมมลพิษได้เสนอร่างพ.ร.บ.การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มานานถึง 15 ปีแล้วก็ตาม ยังไม่สามารถออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้ได้ ทำให้พื้นที่หลายจังหวัดประสบปัญหาชุมชนคัดแยก แกะแยกชิ้นส่วนขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยไร้การควบคุมมลพิษ เช่นที่จังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดบุรีรัมย์ ก่อให้เกิดการปนเปื้อนของโลหะหนักจากการเผาและฝังกลบของเสียเศษซากที่เหลือลงสู่แหล่งน้ำ ทั้งแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน มีการพบปริมาณตะกั่ว ทองแดง สารหนู แมงกานีสและสังกะสีสูงกว่ามาตรฐานน้ำใต้ดิน[6] และยังพบการแพร่กระจายตัวของโลหะหนักไปสู่พื้นที่แปลงเกษตรและพื้นที่นาข้าวของชาวบ้าน

6) **ในระดับต้นน้ำ การผลิตพลาสติกมีส่วนทำให้เกิดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปริมาณมาก** ในปี 2019 การผลิตพลาสติกขั้นต้นทั่วโลกปล่อยก๊าซเรือนกระจกประมาณ 2.24 พันล้านตัน CO_2 เทียบเท่า (Gt CO_2e) คิดเป็นร้อยละ 5.3 ของการปล่อย GHG ทั้งโลก (ไม่รวมภาคเกษตรและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน) แหล่งปล่อยก๊าซส่วนใหญ่เกิดจากขั้นตอนตั้งแต่การผลิตวัตถุดิบ (feedstock) ไม่ใช่เพียงการใช้ไฟฟ้า/พลังงานในกระบวนการโพลิเมอไรเซชัน ดังนั้นการ “ลดคาร์บอน” จากภาคพลังงานอาจไม่เพียงพอ หากการผลิตพลาสติกยังเติบโตโดยไม่มีการควบคุม จะไป “กิน” งบประมาณคาร์บอนที่เหลืออยู่อย่างมีนัยสำคัญ — แสดงว่า**ปัญหาพลาสติกไม่ใช่แค่ขยะ แต่เป็นประเด็นด้านภูมิอากาศ**[7]

7) จากรายงานของ EJF ประเมินว่า **การผลิตพลาสติกปฐมภูมิในประเทศไทยก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกในอัตรา 27.3 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี เท่ากับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของรถถึง 5.9 ล้านคันในระยะเวลาเดียวกัน** หากประเทศไทยลดการผลิตและการใช้พลาสติกที่มากเกินความจำเป็นและการใช้ที่ฟุ่มเฟือยก็เท่ากับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วย

8) ขยะบางส่วนตกค้างในสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะขยะพลาสติกที่ย่อยสลายได้ยากซึ่งมีปริมาณถึง 2.76 ล้านตันในปี 2564 (ร้อยละ 11 ของขยะทั้งหมดและมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์เพียงร้อยละ 19)[8] สร้างผลกระทบต่อระบบนิเวศและเพิ่มความ**เสี่ยงการปนเปื้อนของไมโครพลาสติกในห่วงโซ่อาหารของมนุษย์** กลายเป็นมลพิษพลาสติกที่ทั่วโลกกำลังเผชิญและหาทางแก้ไขอย่างเร่งด่วนผ่านการเจรจา

[6] ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย (2563). รายงานวิจัย โครงการพัฒนารูปแบบการรวบรวม ขนส่งและจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และของเสียอันตรายชุมชน.

[7] Karali, Nihan; Khanna, Nina; Shah, Nihar (2024). Climate Impact of Primary Plastic Production. Berkeley, CA: Lawrence Berkeley National Laboratory (LBNL) — Report LBNL-2001585, April.
LBL ETA Publications, URL (PDF): https://eta-publications.lbl.gov/sites/default/files/climate_and_plastic_report_final.pdf

[8] กรมควบคุมมลพิษ (2566ข). แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ.2566-2570). https://www.pcd.go.th/publication/28484

สนธิสัญญาพลาสติกโลก จากการสังเคราะห์งานวิจัยไมโครพลาสติกในประเทศไทยที่มีการตีพิมพ์มากกว่า 100 บทความ **พบการปนเปื้อนของไมโครพลาสติกในรูปของไมโครไฟเบอร์จากสิ่งทอและไมโครพลาสติกชนิด PE, PP, PET จากบรรจุภัณฑ์แบบใช้ครั้งเดียวมากที่สุด** แต่ภาครัฐยังไม่มีมาตรการในการป้องกันไมโครพลาสติกจากแหล่งกำเนิดประเภทสิ่งทอ รวมถึงไม่มีมาตรการจัดการกับไมโครพลาสติกจากยางรถยนต์ ฝุ่นถนน สีและอุปกรณ์ประมง

9) ปัญหาขยะทะเล ร้อยละ 80 มาจากบนบก ร้อยละ 20 มาจากกิจกรรมทางทะเลและเครื่องมืออุปกรณ์ประมงที่ชำรุดส่งผลกระทบต่อปะการังและระบบนิเวศทางทะเล **ประเทศไทยติดอับดับ Top 10 ที่ทิ้งขยะพลาสติกลงทะเลมากที่สุดในโลก** อปท.ริมฝั่งทะเลรับเคราะห์ขยะทะเลที่มาเกยชายหาดกระทบเศรษฐกิจการท่องเที่ยว
10) ปัญหาการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายโดยทิ้งในที่สาธารณะ บ่อดินเก่าและทิ้งรวมกับบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยทั่วไป **จากการรวบรวมข้อมูลของมูลนิธิบูรณะนิเวศ พบว่า เฉพาะในปี 2568 พบกรณีการลักลอบทิ้งกากและของเสีย รวม 31 ครั้ง แบ่งเป็น การปล่อยน้ำเสียสู่แหล่งน้ำสาธารณะ 17 ครั้ง การลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม 14 ครั้ง** ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่เกิดจากโรงงานรีไซเคิล โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โรงงานกระดาษ ฯลฯ แม้ข้อเสนอการปฏิรูปการจัดการขยะมูลฝอยมุ่งเน้นขยะชุมชนที่มีช่องว่างทางกฎหมายอยู่มาก แต่ปัญหากากอุตสาหกรรมที่มีกฎหมายโรงงานจำเป็นที่จะต้องได้รับการปฏิรูปอย่างเร่งด่วนเช่นกัน เพราะการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนในส่วนการรีไซเคิล หน่วยงานจะต้องคัดเลือกเฉพาะโรงงานรีไซเคิลที่ได้มาตรฐานสิ่งแวดล้อมและไม่สร้างมลพิษให้กับสิ่งแวดล้อมและประชาชนใกล้เคียง
11) อุตสาหกรรมก่อสร้างเป็นภาคสำคัญของเศรษฐกิจที่มีการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างของเสียมากที่สุด เนื่องมาจากประเทศไทยมีการก่อสร้างโครงสร้างสาธารณูปโภคอย่างก้าวกระโดด แต่กลับพบว่าการจัดการขยะประเภทดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำทำให้มีของเสียจากการก่อสร้างและการรื้อถอนในปริมาณที่สูงมาก จากข้อมูลของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีการรายงาน ณ ปี 2560 ตั้งแต่ปี 2555-2559 มีการใช้หินปูนสำหรับผลิตในอุตสาหกรรมซีเมนต์ เฉลี่ยประมาณ 70 ล้านเมตริกตันต่อปี โดยมีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3-4 ต่อปี นอกจากการใช้ทรัพยากรในปริมาณมากยังก่อให้เกิดขยะของเสียที่มาจากการก่อสร้างและการรื้อถอนทำลาย (Construction & Demolition Waste : C & DW) คิดเป็นร้อยละ 30-40 ของขยะในระบบฝังกลบทั่วโลก จากข้อมูลการประเมินปริมาณองค์ประกอบของของเสียจากการก่อสร้างและรื้อถอนอาคารในกรุงเทพมหานคร พบว่าของเสียที่เกิดจากการก่อสร้างและรื้อถอน เฉลี่ย 5.81 ตันต่อพื้นที่ขออนุญาตก่อสร้าง 100 ตารางเมตร หรือมีปริมาณขยะจากเศษวัสดุดังกล่าว เฉลี่ย 3,173 ตันต่อวัน ซึ่งถือว่าเป็นปริมาณมากและยังขาดระบบการจัดการของเสียจากการก่อสร้างอย่างถูกวิธี โดยองค์ประกอบของเสียจากการก่อสร้างและรื้อถอนอาคาร แบ่งออกเป็น เศษคอนกรีตและเศษอิฐ ร้อยละ 46 ยิปซั่มบอร์ด ร้อยละ 6 วัสดุฉนวน

ร้อยละ 2 โลหะ ร้อยละ 1 กระดาษและพลาสติก ร้อยละ 5 ไม้ ร้อยละ 14 และอื่น ๆ ร้อยละ 26 ตามลำดับ[9]

ที่มา: มูลนิธิบูรณะนิเวศ, 5 มกราคม 2569,
https://www.facebook.com/photo?fbid=1269164378576480&set=a.621260953366829

รูปที่ 5-1 สถิติการลักลอบทิ้งกากและของเสีย ปี 2568

1.2 ปัญหาการบริหารจัดการขยะ

1) **กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการเก็บขนและกำจัดขยะ** ทำให้ภาคเอกชนและประชาชนบางส่วนเข้าใจว่า ขยะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของท้องถิ่น มิใช่หน้าที่ของผู้ก่อให้เกิดขยะ จึงไม่มีแรงกระตุ้นให้มีการลดการสร้างขยะตั้งแต่ต้นทางการผลิตและการบริโภค และถึงแม้กฎหมายจะกำหนดหน้าที่ให้อปท.เก็บขนและกำจัดขยะ จนถึงปัจจุบัน ยังพบว่ามี **อปท. มากกว่า 2,000 แห่งที่ไม่มีการให้บริการเก็บขนขยะ** ทำให้

[9] ข้อมูลจากเว็บไซต์ของสถาบันเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (สทย.) โดยศูนย์เทคโนโลยีและวัสดุแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ https://www.nstda-tiis.or.th/

ครัวเรือนต้องกำจัดขยะเอง โดยการเผาหรือฝังดินอีก 1.6 ล้านตัน (ร้อยละ 6 ถึงร้อยละ 8 ของปริมาณขยะทั้งหมด)

2) **ในแต่ละปี รัฐต้องสูญเสียเงินงบประมาณไปกับการเก็บขนและกำจัดขยะในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศมากกว่า 20,000 ล้านบาทต่อปี**[10] แต่จัดเก็บค่าธรรมเนียมจัดการขยะได้เพียง 2,800 ล้านบาท (ข้อมูลจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ปี 2566) สูญเสียโอกาสในการนำทรัพยากรกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่และสูญเสียงบประมาณที่ควรนำไปพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ
3) **ค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะจัดเก็บในอัตราที่ต่ำเกินไปไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง**ในการจัดการขยะ อปท.ไม่กล้าขึ้นอัตราค่าธรรมเนียม ไม่มีงบประมาณไปลงทุนในระบบจัดการขยะที่ต้นทาง หวังพึ่งการลงทุนของเอกชนเรื่องเตาเผาขยะที่ได้ไฟฟ้าโดยไม่ลงทุนในระบบคัดแยกที่ต้นทางและกลัวว่าจะมีขยะไม่เพียงพอในการส่งเข้าเตาเผาขยะ แม้กระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. 2567 ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2567 มีผลบังคับใช้พฤศจิกายน 2568 ซึ่งได้กำหนดอัตราขั้นต่ำให้อปท.จัดเก็บจากครัวเรือน แต่อปท. บางส่วนไม่พร้อมดำเนินการ เกรงจะกระทบฐานเสียง ไม่กล้าออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อเพิ่มอัตราค่าธรรมเนียม ส่งผลให้รัฐบาลมีมติ ครม. ประกาศเลื่อนการบังคับใช้กฎกระทรวง ฯ ฉบับนี้ออกไปอีกหนึ่งปี[11] ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระการเงินการคลังของอปท.
4) **อปท. ส่วนใหญ่ไม่ได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ประชาชนคัดแยกขยะหรือในหลายกรณี พบว่ามีการออกข้อบัญญัติแต่ไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจังในทางปฏิบัติ** การจัดการขยะที่ต้นทางถูกมองเป็นเรื่องการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือ ทั้งที่ต้องมีการพัฒนาระบบรองรับการลดและคัดแยกขยะทั้งข้อบัญญัติท้องถิ่น รถเก็บขนขยะแบบแยกประเภท การจัดหาปลายทางรองรับขยะแต่ละประเภท
5) **ระบบบริหารที่มีในปัจจุบันทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคยังไม่สามารถกำกับ ควบคุมดูแลให้อปท. ดำเนินการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ** ขาดกลไกทางกฎหมายและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในการกำกับ ถ่วงดุลหรือให้คุณให้โทษกับอปท.ที่มีการกำจัดขยะอย่างถูกต้องและไม่ถูกต้อง รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายกับเอกชนที่กำจัดขยะอย่างไม่ถูกต้อง ที่ผ่านมา แม้กระทรวงมหาดไทยมีการจัดทำตัวชี้วัดจัดการขยะตามแผนปฏิบัติการจังหวัดสะอาดแต่แผนฯ มิได้มีสภาพบังคับเท่าที่ควรที่จะทำให้ อปท. ทั่วประเทศบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืนได้
6) **ปัญหาขยะยิ่งกลายเป็นปัญหาวิกฤตเมื่อเกิดภัยพิบัติรุนแรง** ดังเช่นกรณีน้ำท่วมที่หาดใหญ่และหลายจังหวัดในภาคใต้เมื่อปี 2568 ซึ่งประเทศไทยไม่มีระบบการบริหารจัดการขยะจากภัยพิบัติและขยะจากภัยพิบัติยิ่งสร้างภาระให้กับสถานที่กำจัดมูลฝอยที่มีไม่เพียงพออยู่แล้ว

[10] ข้อมูลของ สถ. ช่วงปี 2566 รายงานค่าจัดการขยะของ อปท. ทั่วประเทศ อยู่ที่ 13,000 ล้านบาท แต่เก็บค่าธรรมเนียมได้เพียง 2,300 ล้านบาท ส่วนกรุงเทพมหานคร ค่าจัดการขยะอยู่ที่ประมาณ 7,000 ล้านบาท เก็บค่าธรรมเนียมได้เพียง 500 ล้านบาท

[11] https://www.matichon.co.th/politics/news_5441130

7) อปท.ส่วนใหญ่ยังไม่มีระบบเก็บขนและจัดการขยะอาหาร ขยะอันตราย ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ซากรถยนต์ ขยะก่อสร้าง ขยะติดเชื้ออย่างเป็นรูปธรรม เกิดการจัดการอย่างไม่ถูกต้อง ลักลอบทิ้งหรือเผาเศษชิ้นส่วน
8) **ไม่มีกฎหมายเฉพาะสำหรับการป้องกันไม่ให้เกิดขยะตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบและการผลิต** ตามวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ที่ใช้หลักการสากล คือ หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pay Principle: PPP) และหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR)
9) อปท.ยังมิได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการกำกับดูแลและจัดการกากของเสียที่เกิดขึ้นจากสถานประกอบการที่เคยเป็นโรงงานแต่ไม่จัดเป็นโรงงานตามพรบ.โรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

1.3 เหตุใดรัฐจึงควรแทรกแซงในเรื่องนี้

1) **โครงสร้างเชิงสถาบัน ไม่ว่าจะเป็นนโยบาย กฎ ระเบียบ เกณฑ์ ค่านิยม บรรทัดฐาน หรือข้อตกลง ถูกสร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในระบบเศรษฐกิจเชิงเส้น (Linear economy)** ส่งผลให้กลไกเชิงสถาบันในปัจจุบันไม่รองรับและหลายครั้งก็สร้างอุปสรรคต่อการเกิดเศรษฐกิจหมุนเวียน แม้จะสามารถปรับปรุงกฎหมายได้แต่จะทำได้ในขอบเขตจำกัดเนื่องจากหลักคิดและองค์กรภายใต้กฎหมายยังเป็นองค์กรเดิม เช่นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะกำหนดอำนาจหน้าที่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่จัดการขยะ ในขณะที่กฎหมายในต่างประเทศใช้มุมมองการจัดการทรัพยากรตลอดวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์และแนวคิด EPR เปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการผลิตภัณฑ์บางประเภทไปยังผู้ผลิต (รวมผู้นำเข้า) และผู้มีส่วนเกี่ยวกับในห่วงโซ่คุณค่าผลิตภัณฑ์ เพื่อช่วยจัดระบบเก็บรวบรวมไปรีไซเคิลและออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น
2) **หน่วยงานรัฐภายใต้กฎหมายปัจจุบันมีมุมมองและการตีความ CE แตกต่างกันและเป็นลักษณะต่างคนต่างทำในแต่ละกระทรวง** ขาดกลไกในเชิงนโยบายและองค์กรขับเคลื่อนเฉพาะที่สามารถบูรณาการการทำงานของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการอุดมศึกษาฯ การมีกฎหมายใหม่สามารถทำให้เกิดกลไกการทำงานระหว่างกระทรวง มีเป้าหมายแผนการทำงานและตัวชี้วัดที่ชัดเจน ทำให้เกิดเอกภาพในการขับเคลื่อน CE ได้
3) **ร่างกฎหมาย CE จะทำให้มีเครื่องมือและมาตรการส่งเสริมเชิงรุกมากขึ้นทั้งในฝั่งผู้ผลิต/ผู้ประกอบการและผู้บริโภค** รวมทั้งการกำหนดกฎกติกาที่เอื้อต่อการหมุนเวียนทรัพยากร ยกเครื่องกลไกกำกับดูแลอุตสาหกรรมการผลิตและการบำบัดกำจัดของเสียทั้งขยะชุมชนและขยะอุตสาหกรรมไม่ให้สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (เทียบกับกรณีไม่มีกฎหมายเฉพาะ มาตรการส่งเสริมจะขึ้นอยู่กับนโยบายของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง)

2. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการแทรกแซง

2.1 ลดการใช้และลดการพึ่งพิงการนำเข้าทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะในกลุ่มแร่พื้นฐานและแร่โลหะหายาก

2.2 เพิ่มปริมาณการนำทรัพยากรจากผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่หรือใช้ประโยชน์อื่น ๆ

2.3 เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการประกอบกิจการและการผลิตสินค้าและบริการที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน เช่น การให้เช่าเสื้อผ้า/อุปกรณ์ช่าง บริการซ่อมแซมเสื้อผ้า/ของใช้แล้ว ธุรกิจเติมผลิตภัณฑ์ (refill) โรงงานที่ลงทุนในสินค้า remanufacturing โรงงานรีไซเคิล

2.4 ลดปริมาณผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วที่เข้าสู่กลุ่มที่จัดการอย่างไม่ถูกต้องซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อม

3. การแก้ปัญหาในปัจจุบัน

3.1 วิธีการแก้ปัญหาที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันคืออะไร

1) มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ BCG สาขาเศรษฐกิจหมุนเวียนภายใต้คณะกรรมการ BCG แต่กลไกคณะกรรมการชุดนี้เป็นเพียงคำสั่งนายกรัฐมนตรีและไม่มีอำนาจสั่งการหรือออกกฎหมายใดๆ
2) มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเศรษฐกิจหมุนเวียนเสนอโดย สวทช. สอวช. และการจัดทำแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนของกระทรวงอุตสาหกรรมแต่ยังขาดการขับเคลื่อนงานเชิงบูรณาการ
3) มีการปรับปรุงกฎหมายบางส่วนและการออกมาตรฐานที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนแต่เป็นไปอย่างล่าช้าและยังขาดกฎหมายใหม่มารองรับแนวคิด CE และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง อาทิ แนวคิดความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) หน้าที่ของประชาชนในการลดการสร้างขยะและคัดแยกขยะ ยังขาดกฎหมายที่เปิดให้ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาช่วยปรับพฤติกรรมของผู้ผลิตและผู้บริโภค

3.2 ต่างประเทศแก้ปัญหานี้อย่างไร (ถ้ามี) และการดำเนินการดังกล่าวเหมาะสมกับสังคมไทยหรือไม่อย่างไร

ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีการปรับตัวเพื่อนำแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมาประยุกต์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและประสบความสำเร็จในหลายประเทศ หากพิจารณาถึงองค์ประกอบความสำเร็จ พบว่า โดยหลักมาจากการกำหนดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน การผลักดันกฎหมายในประเทศที่เอื้อประโยชน์หรือรองรับต่อระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการดำเนินการและการพัฒนากลไกการตลาดและการสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาสังคม

ตารางที่ 5-1 เครื่องมือและมาตรการในการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนแต่ละกลุ่มประเทศ

ประเทศ/ กลุ่มประเทศ	เครื่องมือและมาตรการในการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน
สหภาพยุโรป	- CE Action Plan (2015) - European Strategy for Plastics in a Circular Economy (2018) - EU Green Deal (2019) -The Waste Framework Directive (1975, 2008) - Directive on the Reduction of the impact of certain plastic products on the environment (2020) - ข้อบังคับว่าด้วยบรรจุภัณฑ์และของเสียจากบรรจุภัณฑ์ (Packaging and Packaging Waste Regulation-PPWR 2024/1991) -ข้อบังคับว่าด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อความยั่งยืน (Regulation (EU) 2024/1781 on Ecodesign for Sustainable Products: ESPR) ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ EU ใช้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมาเป็นฐานในการออกกฎหมาย
ฝรั่งเศส	- Law No. 92-646 of 13 July 1992 (Barnier Law) ห้ามฝังกลบขยะที่ไม่ผ่านการบำบัด; นำหลัก EPR สู่ภาคปฏิบัติ -Code de l'environnement รวบรวมกฎหมายสิ่งแวดล้อมทั้งหมดในประมวลกฎหมายเดียวรวมถึงบทบัญญัติเรื่อง EPR - Law No. 2016-138 of 11 February 2016 on fighting food waste (Loi Garot) ห้ามซูเปอร์มาร์เก็ตที่มีพื้นที่เกิน 400 ตร.ม. ทำลายอาหารที่ยังรับประทานได้ กำหนดให้บริจาคหรือรีไซเคิลแทน -Law No. 2020-105 of 10 February 2020 (Loi AGEC) การปฏิรูปเชิงระบบสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน
เยอรมนี	-The Circular Economy Initiative Deutschland (2019) - Circular Economy Roadmap for Germany (2020) -Waste Avoidance and Management Act (1986) -Closed Substance Cycle and Waste Management Act (1996) -พ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียนและของเสีย (KrWG) (2012) -กฎหมายเฉพาะผลิตภัณฑ์ ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ (2017) อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า (2005) แบตเตอรี่ (2009) -พ.ร.บ. กองทุนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (EWKFondsG) (2023)
ญี่ปุ่น	-Act on the Promotion of Effective Utilization of Resources (Act No. 48 of 1991) -Basic Act for Establishing a Sound Material-Cycle Society (Act No.110 of 2000) -Circular Economy Vision 2020 -มีกฎหมายเฉพาะในการจัดการบรรจุภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน ขยะอาหาร ขยะก่อสร้าง รถยนต์เก่าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ -Plastic Resource Circulation Act (2021) -Act on Promotion of Food Loss and Waste Reduction, 20219)

ประเทศ/ กลุ่มประเทศ	เครื่องมือและมาตรการในการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน
จีน	-Circular Economy Promotion Law (2008) -Circular Economy Development Strategy and the Recent Action Plan 2013 ประกาศใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนา CE และแผนปฏิบัติการ มุ่งเน้นการผลิตที่สะอาด นิคมอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เมืองนิเวศ โดยรัฐบาลกลางเป็นผู้ลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและสร้างความร่วมมือจากภาคเอกชนและประชาชน -Action Plan for Plastic Control (2020 - 2025)

4. การรับฟังความคิดเห็น

☑ ได้รับความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องแล้ว

- สัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม 17 หน่วยงานช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคม 2568
- จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2568
- รับฟังความคิดเห็นขององค์กรภาคประชาสังคม เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2568 และในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2569
- เปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป ช่วงวันที่ 23 มีนาคม – 13 เมษายน 2569 ผ่านทางเพจ Thailand Circular Economy เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียนและสื่อโซเชียลมีเดียต่างๆ
- รับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม (9 เมษายน 2569) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (17 เมษายน 2569) และกระทรวงการคลัง (รอนัดหมาย) รวมถึงภาคเอกชนได้แก่ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (รอนัดหมาย) หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย (27 เมษายน 2569)
- ยื่นเรื่องเสนอต่อคณะอนุกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมาย ด้านกฎเกณฑ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจฐานทรัพยากร (ดร.บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์) ภายใต้คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2569

☑ ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบแล้ว

5. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

ร่างกฎหมายนี้มีความสัมพันธ์หรือใกล้เคียงกับกฎหมายอื่นหรือไม่ อย่างไร

พิจารณา พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และกฎหมายลูกบท พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และกฎหมายลูกบท

พระราชบัญญัติสองฉบับนี้มุ่งเน้น “มูลฝอย” ที่ได้มอบอำนาจหน้าที่ให้ราชการส่วนท้องถิ่นดำเนินการเก็บขนหรือกำจัดมูลฝอยซึ่งเป็นการจัดการของเสียที่ปลายทาง โดย อปท.เข้ามาจัดการเมื่อแหล่งกำเนิดนำของเสียออกมาทิ้งที่ถังขยะแล้ว **ในขณะที่กฎหมายใหม่ใช้หลักการและแนวคิดจัดการขยะอย่างยั่งยืนไม่ให้เกิดผลกระทบเชิงลบตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของทุกภาคส่วน**ตั้งแต่ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้จัดจำหน่าย ผู้บริโภค ผู้รับจัดการของเสีย รวมทั้งหน่วยงานส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น เป็นการแก้ปัญหาที่ต้นทางอย่างแท้จริงคือตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่จะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความสามารถในการใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่หรือใช้ประโยชน์อื่น ช่วยลดปริมาณของเสียที่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้และกำหนดหน้าที่ให้ทุกภาคส่วนที่ได้ประโยชน์จากการผลิต จำหน่ายและบริโภคจะต้องมีส่วนร่วมในการส่งคืนผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วเข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกต้อง ทำให้เกิดการหมุนเวียนทรัพยากรตามแนวทางของเศรษฐกิจหมุนเวียน

6. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

6.1 กฎหมายนี้จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพหรือก่อให้เกิดหน้าที่หรือภาระอะไรแก่ใครบ้าง

ตารางที่ 5-2 หน้าที่ ภาระของผู้ได้รับผลกระทบ

ผู้ได้รับผลกระทบ	หน้าที่/ภาระ
ผู้ผลิต ผู้นำเข้า	-ออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ลดการใช้วัตถุดิบใหม่ และให้ความสำคัญการใช้งานวัตถุซ้ำ แปรใช้ใหม่ หรือการผลิตซ้ำ -จัดให้มีเครื่องหมาย ข้อความ ฉลากสิ่งแวดล้อม หรือการแสดงข้อมูลด้วยวิธีอื่นเพื่อใช้เป็นข้อมูลบ่งชี้ในการเลือกใช้สินค้า ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
ผู้บริโภค	-เตรียมสภาพของเสียที่ตนครอบครองให้เอื้อแก่การนำไปประโยชน์อื่น โดยให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์ของเสียมากกว่าการกำจัดของเสีย -นำของเสียที่ผ่านคัดแยกแล้วไปไว้ในจุดรับคืนของเสีย เพื่อการดำเนินการโดยผู้บำบัดหรือผู้กำจัด
ผู้เก็บรวบรวมและขนส่ง	-ขออนุญาตตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง -ทำสัญญากับผู้ผลิตหรือองค์กรที่รับผิดชอบ
ผู้รับบำบัด/กำจัด (โรงงานรีไซเคิลหรือใช้ประโยชน์อื่น)	-นำของเสียมาใช้ประโยชน์ก่อนเลือกวิธีการกำจัด -จัดการของเสียให้เป็นไปตามหลักวิชาการอนามัยสิ่งแวดล้อมและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง และหลักการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จัดให้มีการส่งเสริมและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการวัตถุหรือของเสียที่มีแหล่งกำเนิดในพื้นที่รับผิดชอบของตน และจัดให้มีเครื่องมือ

ผู้ได้รับผลกระทบ	หน้าที่/ภาระ
	อุปกรณ์ และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการจัดการขยะอินทรีย์ในระดับชุมชนตามที่เห็นสมควร
หน่วยงานภาครัฐ	-ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการตามแผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน -ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบกิจการทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้ามาประกอบอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียนและกิจการที่เกี่ยวเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนา และการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอดจนให้มีการถ่ายทอดความรู้ความเชี่ยวชาญจากผู้ประกอบกิจการ สถาบันการศึกษาหรือสถาบันวิจัยที่มีศักยภาพสูงเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ -จัดสรรงบประมาณ จัดหาแหล่งเงินที่เหมาะสมและจำเป็น รวมถึงให้การสนับสนุนด้านอื่นเพื่อให้การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องบรรลุวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน

6.2 มีมาตรการป้องกัน แก้ไข คุ้มครองหรือเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบตาม 6.1 อย่างไร

ภาระความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นเป็นการนำต้นทุนสิ่งแวดล้อมที่ผู้ก่อให้เกิดของเสียเคยผลักให้เป็นภาระสิ่งแวดล้อมและสังคมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิตและการบริโภคซึ่งทุกภาคส่วนต้องรับผิดชอบร่วมกัน มิได้เป็นภาระอันเกินควรและกระตุ้นให้ผู้ผลิตลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและส่งเสริมการนำทรัพยากรมาหมุนเวียนใช้ประโยชน์ใหม่ ส่วนผู้บริโภค หากมีการคัดแยกตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดสามารถได้รับสิ่งตอบแทนในรูปของเงินหรือของรางวัลจากการส่งคืนผลิตภัณฑ์ใช้แล้วหรือบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วเข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกต้อง

6.3 กฎหมายนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แต่ประเทศ สังคมหรือประชาชนอย่างไร

6.3.1 ประโยชน์ต่อประเทศ

เศรษฐกิจหมุนเวียน มีเป้าประสงค์เพื่อขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจโลกให้สามารถเติบโตได้ในระยะยาวและมีศักยภาพที่จะช่วยให้เกิดการฟื้นฟูเศรษฐกิจพร้อมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ ตลอดจนสนับสนุนการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงผลกระทบอาจที่เกิดขึ้นตามมา

1) **ลดการพึ่งพาการหาวัตถุดิบปฐมภูมิใหม่ๆ** เนื่องจากมีการหมุนเวียนวัสดุให้อยู่ในวัฏจักรทั้งในท้องถิ่นและในเขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ช่วยลดความผันผวนของราคาสินค้าซึ่งเป็นความเสี่ยงหลักของธุรกิจที่ต้องพึ่งพาการนำเข้า และช่วยให้ระบบเศรษฐกิจสามารถฟื้นตัวทางเศรษฐกิจได้ดีขึ้น
2) **ลดปัญหาด้านวัสดุและพลังงานที่มีอยู่อย่างจำกัด**และส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ และทำให้องค์กรสามารถขยายการเจริญเติบโตต่อไปยังตลาดที่เกิดใหม่ นอกจากนี้ กรณีศึกษาในสหภาพยุโรปยังชี้ให้เห็นว่ารูปแบบของการหมุนเวียนที่มากขึ้นจะมีแนวโน้มผลกระทบต่อการจ้างงานสุทธิที่เป็นบวก โดยแต่ละอุตสาหกรรมและภูมิภาคเกิดผลกระทบเชิงบวกในขอบเขตที่แตกต่างกัน
3) **รักษาต้นทุนธรรมชาติและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** หลักสำคัญของรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียนคือการสร้างเงื่อนไขที่เอื้อต่อการรักษาและฟื้นฟูสารทางชีวภาพเพื่อสร้างต้นทุนธรรมชาติให้หมุนเวียนกลับมาใหม่ และยังช่วยลดผลกระทบเชิงลบจากภายนอก จากการศึกษาต่างๆ ชี้ให้เห็นว่าเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งเสริมให้เกิดการลดก๊าซเรือนกระจกในภาพรวมเมื่อเทียบกับกรณีดำเนินธุรกิจตามปกติ

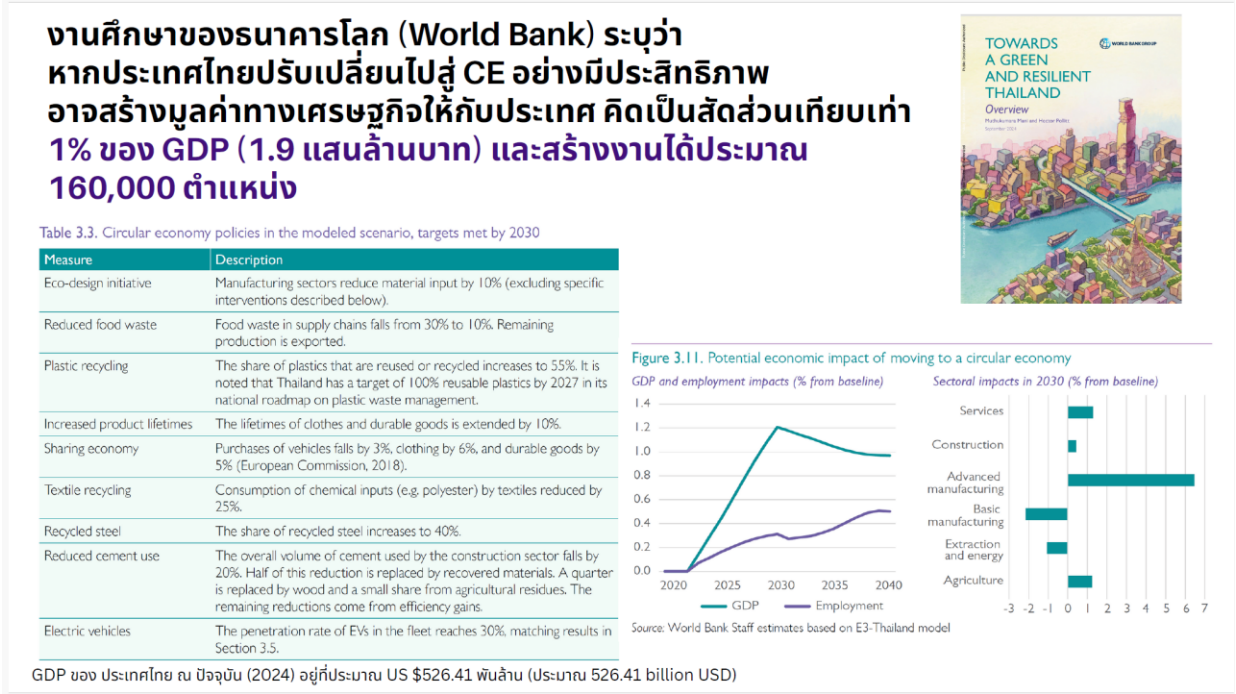
สวทช. (2563) ระบุว่า CE จะช่วยให้ประเทศบรรลุความตกลงปารีส (Paris Agreement) ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างโอกาสสำหรับเศรษฐกิจใหม่ สร้างรายได้และเพิ่มการจ้างงาน คาดการณ์ว่าในปีพ.ศ. 2573 เศรษฐกิจหมุนเวียนจะช่วยสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจไม่น้อยกว่า 2 แสนล้านบาทหรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 1% ของ GDP สอดคล้องกับงานศึกษาของธนาคารโลก (World Bank, 2024) ที่คาดการณ์ว่า หากประเทศไทยปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างเป็นรูปธรรมจะช่วยสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ คิดเป็นสัดส่วนเทียบเท่า 1% ของ GDP และสร้างงานได้ประมาณ 160,000 ตำแหน่ง

ตารางที่ 5-3 ฉากทัศน์การดำนินมาตรการ CE สำหรับประเทศไทยเสนอโดยธนาคารโลก

มาตรการ (Measure)	คำอธิบาย (Description)
การออกแบบเชิงนิเวศ (Eco-design initiative)	ภาคการผลิตลดการใช้วัตถุดิบลง 10% (ไม่รวมมาตรการเฉพาะรายสาขา)
การลดขยะอาหาร (Reduced food waste)	ปริมาณขยะอาหารในห่วงโซ่อุปทานลดลงจาก 30% เหลือ 10% โดยผลผลิตที่เหลือถูกส่งออก
การรีไซเคิลพลาสติก (Plastic recycling)	สัดส่วนพลาสติกที่ถูกนำกลับมาใช้ซ้ำหรือรีไซเคิลเพิ่มขึ้นเป็น 55% ทั้งนี้ ประเทศไทยมีเป้าหมายใช้พลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ 100% ภายในปี 2027 ตามแผนงานระดับชาติด้านการจัดการขยะพลาสติก

มาตรการ (Measure)	คำอธิบาย (Description)
การยืดอายุการใช้งานสินค้า (Increased product lifetimes)	อายุการใช้งานของเสื้อผ้าและสินค้าคงทนเพิ่มขึ้น 10%
เศรษฐกิจแบ่งปัน (Sharing economy)	การซื้อยานพาหนะลดลง 3%, การซื้อเสื้อผ้าลดลง 6%, และการซื้อสินค้าคงทนลดลง 5% (อ้างอิง European Commission, 2018)
การรีไซเคิลสิ่งทอ (Textile recycling)	การใช้สารเคมี (เช่น โพลีเอสเตอร์) ในอุตสาหกรรมสิ่งทอลดลง 25%
เหล็กรีไซเคิล (Recycled steel)	สัดส่วนการใช้เหล็กรีไซเคิลเพิ่มขึ้นเป็น 40%
การลดการใช้ปูนซีเมนต์ (Reduced cement use)	ปริมาณการใช้ปูนซีเมนต์ในภาคก่อสร้างลดลง 20% โดยครึ่งหนึ่งของปริมาณที่ลดลงถูกทดแทนด้วยวัสดุที่นำกลับมาใช้ใหม่ หนึ่งในสี่ถูกทดแทนด้วยไม้ และสัดส่วนเล็กน้อยมาจากเศษวัสดุทางการเกษตร ส่วนที่เหลือเกิดจากการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร
ยานยนต์ไฟฟ้า (Electric vehicles)	อัตราการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในยานพาหนะทั้งหมดเพิ่มขึ้นเป็น 30%

ที่มา: World Bank (2024). *Towards a Green and Resilient Thailand.* Washington, D.C.: World Bank Group. https://www.worldbank.org/en/country/thailand/publication/towards-a-green-and-resilient-thailand

รูปที่ 5-2 งานศึกษาของธนาคารโลก (World Bank)

ยิ่งกว่านั้น การศึกษาของ Arup ร่วมกับ IFC (International Finance Corporation) ที่จัดทำให้รัฐบาลไทยพบว่า การปรับเปลี่ยนไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนใน 3 ภาคส่วนยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ภาคเกษตรและอาหาร ภาคเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และภาคก่อสร้าง สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ถึง 23.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 4 ของ GDP ประเทศไทยที่คาดการณ์ไว้ในปี 2569 ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงกว่าการประมาณการเดิมอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ รายงาน Thailand Economic Monitor ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ 2569 ของธนาคารโลก ยังระบุว่า การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมสีเขียวขั้นสูง (Advanced Green Manufacturing) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์เศรษฐกิจหมุนเวียน อาจช่วยเพิ่ม GDP ได้อีกร้อยละ 2.9 ภายในปี 2578 โดยสินค้าส่งออกสีเขียวของไทยในปัจจุบันมีสัดส่วนเกือบร้อยละ 10 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดแล้ว และมีความซับซ้อนทางเทคโนโลยีสูงกว่าสินค้าที่ไม่ใช่สีเขียว ซึ่งบ่งชี้ว่าไทยมีโอกาสก้าวขึ้นสู่ห่วงโซ่คุณค่าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงกว่าในอนาคต

6.3.2 ประโยชน์ระดับอุตสาหกรรม

1) **ลดค่าใช้จ่าย ลดต้นทุนสุทธิของการผลิต** การได้มาและการใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้ซ้ำ หรือการผลิตใหม่สามารถลดผลกระทบของวัสดุ พลังงาน หรือแรงงานได้ในขณะที่ก่อให้เกิดการใช้งานใหม่ สำหรับทุกองค์กร การลดค่าใช้จ่ายสามารถทำได้ตั้งแต่ขั้นตอนการนำวัสดุเข้า (การจัดหาผลิตภัณฑ์ส่วนประกอบ และวัสดุที่มีราคาถูกกว่า) และองค์กรที่อยู่ในภาคการผลิตสามารถลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการผลิตของตนเองได้ด้วย (ส่งมอบผลิตภัณฑ์ได้ในราคาที่ต่ำกว่า) จากการวิเคราะห์พบว่าสามารถลดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าต้นทุนการดำเนินการที่เพิ่มขึ้น (เช่น การถอดประกอบชิ้นส่วน และการเปลี่ยนวัตถุประสงค์การใช้งานผลิตภัณฑ์) ทำให้เกิดผลตอบแทนที่น่าดึงดูดใจในการลงทุนเริ่มแรก
2) **สร้างนวัตกรรมและแหล่งรายได้ใหม่** การนำหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้สามารถรวบรวมนวัตกรรมและการออกแบบแนวคิดใหม่ๆ ทำให้องค์กรสามารถสร้างแหล่งรายได้ใหม่เพิ่มขึ้น เช่น การเสนอรูปแบบการให้บริการใหม่ (การซ่อมแซม การเช่าซื้อ) การสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลพลอยได้ (เช่น จากเศษอาหารเมื่อถูกแยกออกจากสิ่งอื่นๆ) หรือการเข้าถึงตลาดใหม่ของผลิตภัณฑ์ก่อนใช้งาน หรือการผลิตใหม่ (เช่น ตลาดเกิดใหม่ ผู้ให้บริการประกันภัย) ทั้งนี้ แหล่งรายได้ใหม่ดังกล่าว อาจมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการหรือการลงทุนที่เพิ่มขึ้นจากเดิม จึงควรมีการประเมินประโยชน์โดยรวมสุทธิ และควรระบุความเสี่ยงของการเปลี่ยนแปลงสภาพตลาด เช่น ผลิตภัณฑ์ที่นำมาผลิตใหม่ (Remanufactured product) ในบางกรณีสามารถให้ส่วนต่างของกำไรดีกว่าผลิตภัณฑ์ใหม่ในช่วงราคาเดียวกัน
3) **ปรับปรุงความสัมพันธ์กับลูกค้า** องค์กรมีโอกาสที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์กับลูกค้ามากขึ้น โดยจัดให้มีโครงการรับคืนและการปรับเปลี่ยนไปสู่รูปแบบการดำเนินธุรกิจที่ให้บริการมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการรักษาฐานลูกค้า ความภักดีต่อแบรนด์ของสินค้า และจำนวนเข้า

เยี่ยมชมหน้าร้านหรือหน้าเว็บไซต์ รูปแบบการหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นสามารถปรับปรุงความสัมพันธ์กับลูกค้าและการทำให้ตราสินค้าเป็นที่รู้จักและยอมรับมากขึ้น ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบโดยคำนึงถึงเศรษฐกิจหมุนเวียนนั้น จะมีอายุการใช้งานที่มากขึ้นและมีคุณภาพสูงขึ้น ในขณะที่รูปแบบบริการโดยคำนึงถึงเศรษฐกิจหมุนเวียนนั้นจะสามารถส่งมอบงานบริการที่สะดวกมากขึ้น (เช่นการบำรุงรักษาตามปกติ และกรณีที่เกิดการเสียหายฉุกเฉิน บุคคลที่สามจะเป็นคนจัดการ) อย่างไรก็ตาม ในระยะแรกของการนำไปสู่การปฏิบัติ องค์กรอาจต้องเผชิญกับความท้าทายในประเด็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เคยชินของผู้บริโภค (เช่น การแยกผลิตภัณฑ์บางอย่างเพื่อส่งคืนผ่านโครงการรับคืนแบบมีสิ่งจูงใจ) รวมถึงการสร้างการรับรู้และยอมรับ (เช่น โครงการให้เช่าอาจถูกมองว่าเป็นการลดอิสระหรือแพงขึ้นในระยะยาว) ซึ่งต้องมีการประเมินตลาดที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถสื่อสารและส่งเสริมการตลาดได้อย่างเพียงพอ รวมถึงสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่ผู้ใช้งาน (เช่น เพื่อลดความรู้สึกซับซ้อนของรูปแบบการบริการแบบใหม่)

4) การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจขององค์กรที่ดีขึ้นจากการลดการพึ่งพาการนำเข้าหรือจัดหาวัตถุดิบปฐมภูมิใหม่ๆ และความท้าทายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ความกดดันจากด้านอุปทานและราคาหรือความเสี่ยงทางการเมืองสังคม และสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง

6.3.3 กรณีอุตสาหกรรมพลาสติก (อ้างอิง สวทช., 2563)

หากสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายได้ นั่นคือ บรรจุภัณฑ์ ถุงพลาสติก PE และ PET ถูกแยกและหมุนเวียนเข้าระบบ 100% ในปีพ.ศ. 2573 ประโยชน์ที่จะได้รับ ได้แก่

1) หากรีไซเคิลพลาสติก PET และ PE ได้ 100% จะช่วยลดการใช้พลังงานเทียบเท่าน้ำมันเบนซิน 680 ล้านลิตร/ปี คิดเป็นมูลค่า 18,000 ล้านบาทต่อปี
2) ลดการใช้ทรัพยากรการผลิต เช่น น้ำ สารเคมี พลังงาน
3) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมและขยะพลาสติกในทะเล
4) สร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน

6.3.4 กรณีอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร (อ้างอิง สวทช., 2563)

หากสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย คือ 1) ลดการสูญเสียอาหาร (Food loss) ลงจาก 30% ในปัจจุบัน เป็น 10% ภายในปีพ.ศ. 2573 และ 2) ลดการเกิดขยะอาหาร (Food waste) ลงจากปัจจุบัน 50% ภายในปีพ.ศ. 2575 3) ลดการเผาภาคเกษตร 100% ภายในปีพ.ศ. 2565 ประโยชน์ที่จะได้รับ ได้แก่

1) หากนำใบอ้อยไปผลิตพลังงานชีวมวลสนับสนุนนโยบายโรงไฟฟ้าชุมชน คิดเป็นมูลค่าพลังงานที่จะผลิตได้ 24,000 ล้านบาท/ปี
2) ช่วยลดผลกระทบสุขภาพอนามัย เศรษฐกิจและสังคมจากปัญหา PM2.5
3) ใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ลดขยะอาหารของโลก ลดการสูญเสียอาหารจากกระบวนการผลิตและห่วงโซ่อุปทาน
4) ลดก๊าซเรือนกระจก ช่วยบรรเทาปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

6.3.5 กรณีอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง (อ้างอิง สวทช., 2563)

1) เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีและรูปแบบการก่อสร้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2) ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้น
3) ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม
4) สร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน

6.3.6 กรณีอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

อ้างอิงคณะกรรมาธิการพาณิชย์และการอุตสาหกรรม วุฒิสภา (2565) รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องการพัฒนาและขับเคลื่อนการทำเหมืองในเมือง (Urban Mining) ประเทศไทยมีขยะอิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้นเฉลี่ย 450,000 ตันต่อปี กว่าร้อยละ 90 มาจากภาคครัวเรือน ประมาณ 420,000-430,000 ตันต่อปี ที่เป็นเป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์จากภาคอุตสาหกรรม ประมาณ 16,000-20,000 ตันต่อปี หากประเทศไทยมีการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างถูกต้องนำเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อแยกสกัดแร่โลหะและสารประกอบโลหะกลับมาใช้ประโยชน์เป็นวัตถุดิบให้แก่ภาคอุตสาหกรรม คาดว่า **ขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้นในประเทศจะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในประเทศได้กว่า 30,000 ล้านบาทต่อปี** ในทางตรงกันข้าม หากไม่นำมาใช้ประโยชน์เป็นแหล่งทรัพยากรทดแทน การกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ด้วยการฝังกลบอย่างปลอดภัยหรือเผาทำลายในเตาเผาเฉพาะสำหรับของเสียอันตรายจะมีค่าใช้จ่ายในการกำจัดกว่า 2,000 ล้านบาทต่อปี (ไม่รวมค่าเก็บรวบรวมและขนส่ง) เป็นการสูญเสียโอกาสในการนำทรัพยากรหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์

6.3.7 ประโยชน์ต่อสังคมและประชาชน

1) ลดปริมาณขยะที่ต้องส่งไปกำจัด นำงบประมาณและพื้นที่ไปพัฒนาสังคมด้านอื่นๆ ได้มากขึ้น
2) สร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน
3) ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการคัดแยกวัสดุรีไซเคิล และลดรายจ่ายจากการซื้อสินค้าที่คุณภาพไม่ดี เสียง่ายและซ่อมแซมไม่ได้ โดยจะได้ผลิตภัณฑ์ที่คงทนยาวนานขึ้นและสามารถซ่อมแซมได้เพื่อยืดอายุการใช้งาน
4) เกิดการกระจายอาหารส่วนเกินจากภาคธุรกิจสู่ประชาชนที่ต้องการ กลุ่มเปราะบาง ช่วยสร้างความมั่นคงทางอาหารมากขึ้นและลดการเกิดขยะอาหารที่ซ้ำเติมปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
5) สามารถนำขยะอาหารไปใช้ประโยชน์ เช่น ทำปุ๋ยหมัก เลี้ยงไส้เดือน แมลง BSF ลดรายจ่ายในครัวเรือนและองค์กรภาคธุรกิจ
6) อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี รักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้ให้รุ่นลูกรุ่นหลานและระบบนิเวศของโลก

6.3.8 ประโยชน์จากมาตรการ EPR ต่ออุตสาหกรรมและระบบการจัดการของเสีย

หลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) ซึ่งเป็นกลไกหลักในร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ ได้รับการพิสูจน์จากประสบการณ์นานาชาติแล้วว่าสามารถยกระดับอัตราการรีไซเคิลและลดภาระงบประมาณของภาครัฐได้อย่างมีนัยสำคัญ ดังตัวอย่างจากประเทศต่างๆ ต่อไปนี้

• เยอรมนี: ระบบ EPR สำหรับบรรจุภัณฑ์ส่งผลให้อัตราการรีไซเคิลบรรจุภัณฑ์โดยรวมสูงถึงร้อยละ 67 ในปี 2562 โดยเฉพาะขวด PET ซึ่งบรรลุอัตราการรีไซเคิลถึงร้อยละ 93 ผ่านระบบมัดจำคืนเงิน (German Environment Agency, 2020)

• เกาหลีใต้: EPR นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของอัตราการรีไซเคิลบรรจุภัณฑ์ถึงร้อยละ 70 ระหว่างปี 2546–2560 ซึ่งเป็นตัวอย่างสำคัญจากภูมิภาคเอเชียที่มีบริบทใกล้เคียงกับประเทศไทย (OECD, 2019)

• แคนาดา (บริติชโคลัมเบีย): โครงการ EPR บรรจุภัณฑ์ให้ผลลัพธ์อัตราการเก็บคืนวัสดุพลาสติกสูงถึงร้อยละ 78 และช่วยประหยัดงบประมาณของเทศบาลท้องถิ่นได้กว่า 400 ล้านดอลลาร์แคนาดา นับตั้งแต่เริ่มบังคับใช้ในปี 2557 (Recycle BC, 2021)

• สหภาพยุโรปโดยรวม: โครงการ EPR บรรจุภัณฑ์ในกลุ่มสหภาพยุโรปส่งผลให้ปริมาณบรรจุภัณฑ์ที่ถูกนำไปฝังกลบลดลงร้อยละ 50 ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา และสร้างการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมรีไซเคิลกว่า 300,000 ตำแหน่งทั่วสหภาพยุโรป (EXPRA, 2021; PRO Europe, 2021)

สำหรับประเทศไทย การนำ EPR มาใช้ผ่านร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ คาดว่าจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลดรายจ่ายด้านการจัดการขยะที่ปัจจุบันสูงกว่า 20,000 ล้านบาทต่อปี ผลักดันให้เกิดการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานการรีไซเคิล และสร้างแรงจูงใจให้ผู้ผลิตปรับเปลี่ยนการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ซ่อมแซมและรีไซเคิลได้ง่ายขึ้น ซึ่งจะลดภาระขยะที่ต้องกำจัดในระยะยาว

6.3.9 ประโยชน์ด้านการลดก๊าซเรือนกระจกและการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

รัฐบาลไทยได้ปรับเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) ภายในปีค.ศ. 2050 เร็วขึ้นจากเป้าหมายเดิมที่กำหนดไว้ที่ปี 2065 ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนจะมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมาย Net Zero ที่กำหนดไว้

จากการสังเคราะห์งานวิจัยของสำนักงานสิ่งแวดล้อมยุโรป (European Environment Agency: EEA) ที่เผยแพร่ในปี 2569 พบว่า **เศรษฐกิจหมุนเวียนมีศักยภาพในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้โดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 33 เมื่อเทียบกับสถานการณ์ปกติ (Business-as-Usual)** โดยแยกเป็นรายภาคส่วน ดังนี้

• ภาคการจัดการของเสีย: ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้เฉลี่ยร้อยละ 52 (ช่วงร้อยละ 9–88)

• ภาคการก่อสร้าง: ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้เฉลี่ยร้อยละ 48 (ช่วงร้อยละ 15–99)

• ภาคอุตสาหกรรม: ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้เฉลี่ยร้อยละ 26 (ช่วงร้อยละ 5–61)

สำหรับประเทศไทย **ธนาคารโลก (2567) คาดการณ์ว่าการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างเต็มรูปแบบจะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ประมาณร้อยละ 5 ภายในปี 2573 (2030)** ซึ่งจะสนับสนุนการบรรลุเป้าหมาย NDC (Nationally Determined Contribution) ของไทยที่ให้คำมั่นลดก๊าซ

เรือนกระจกร้อยละ 30–40 จากสถานการณ์ปกติภายในปี 2573 นอกจากนี้ ครึ่งหนึ่งของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งโลก และมากกว่าร้อยละ 90 ของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและความเครียดด้านน้ำมีต้นตอมาจากการสกัดและแปรรูปทรัพยากร (European Commission, 2020) หมายความว่าการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการแก้ปัญหาสภาพภูมิอากาศ ควบคู่ไปกับการลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล

6.3.10 ประโยชน์ด้านความสามารถในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ: รับมือกับ EU CBAM และมาตรฐานสิ่งแวดล้อมโลก

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2569 กลไกปรับราคาคาร์บอนก่อนเข้าพรมแดนของสหภาพยุโรป (EU Carbon Border Adjustment Mechanism: CBAM) มีผลบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบแล้ว โดยกำหนดให้ผู้นำเข้าสินค้าเข้าสู่สหภาพยุโรปในกลุ่มสินค้าคาร์บอนเข้มข้น 6 ประเภท ได้แก่ เหล็กและเหล็กกล้า อะลูมิเนียม ซีเมนต์ ปุ๋ย ไฟฟ้า และไฮโดรเจน ต้องซื้อใบรับรอง CBAM สอดคล้องกับปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่แฝงอยู่ในกระบวนการผลิต ซึ่งเชื่อมโยงกับราคาคาร์บอนในระบบ EU ETS (ปัจจุบันอยู่ที่ประมาณ 60–100 ยูโรต่อตันคาร์บอน)

ศูนย์วิจัยกสิกรไทยประเมินว่า CBAM จะกระทบการส่งออกของไทยไปยังสหภาพยุโรปคิดเป็นมูลค่าราว 28,000 ล้านบาท หรือร้อยละ 3.8 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดไปยังสหภาพยุโรปในปี 2569 โดยกลุ่มเหล็กและอะลูมิเนียมได้รับผลกระทบมากที่สุด เนื่องจากกระบวนการผลิตของไทยยังพึ่งพาถ่านหินเป็นพลังงานหลัก ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายคาร์บอนต่อตันของไทยอาจสูงกว่าผู้ผลิตในสหภาพยุโรปถึง 17 เท่าในบางกรณี

ร่าง พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียนจะช่วยลดความเสี่ยงนี้และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทยใน 3 แนวทางหลัก ได้แก่

• ลดคาร์บอนในกระบวนการผลิต: การส่งเสริมการใช้วัสดุทุติยภูมิและการรีไซเคิลตามหลัก EPR จะช่วยลดการใช้วัตถุดิบปฐมภูมิที่ต้องผ่านกระบวนการสกัดพลังงานสูง ลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่แฝงในผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นฐานคำนวณค่า CBAM โดยตรง เช่น การใช้เหล็กรีไซเคิลทดแทนเหล็กจากแร่ดิบสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ถึงร้อยละ 58–70 ต่อตันการผลิต

• สร้างระบบติดตามและรายงานคาร์บอนที่น่าเชื่อถือ: แพลตฟอร์มดิจิทัลและ Digital Product Passport (DPP) ที่กำหนดไว้ในร่าง พ.ร.บ. จะสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลที่ผู้ส่งออกไทยต้องการในการปฏิบัติตามข้อกำหนด Measurement, Reporting and Verification (MRV) ของ CBAM ลดต้นทุนการปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยเฉพาะสำหรับ SME ที่ยังขาดความพร้อมด้านนี้

• เตรียมพร้อมสำหรับการขยายขอบเขต CBAM ในอนาคต: สหภาพยุโรปมีแผนขยายขอบเขต CBAM ให้ครอบคลุมสินค้าเพิ่มเติม เช่น พลาสติก โพลีเมอร์ กระจก เซรามิก กระดาษ และสารเคมีพื้นฐาน ภายในปี 2573 ซึ่งจะเพิ่มความเสี่ยงต่อการส่งออกของไทยในวงกว้าง การที่ไทยออก พ.ร.บ. CE ก่อนการขยายขอบเขต

ดังกล่าว จะช่วยให้ภาคอุตสาหกรรมไทยมีเวลาปรับตัวและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันเหนือประเทศคู่แข่งที่ยังไม่มีกรอบกฎหมาย CE

ทั้งนี้ เอกอัครราชทูตเยอรมนีประจำประเทศไทยได้ให้ทัศนะในเดือนธันวาคม 2568 ว่า หากประเทศไทยผ่านกฎหมายด้านสภาพภูมิอากาศและ CE พร้อมกำหนดราคาคาร์บอนอย่างชัดเจน จะสามารถลดผลกระทบของ CBAM ต่อธุรกิจไทยได้อย่างมีนัยสำคัญ และยังเป็นสัญญาณบวกต่อนักลงทุนต่างชาติที่กำลังมองหาฐานการผลิตที่มีห่วงโซ่อุปทานสีเขียวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

7. ความพร้อมและต้นทุนของรัฐในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

7.1 หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

จะต้องมีการเตรียมความพร้อมต่อไปทั้งในส่วนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกระทรวงอุตสาหกรรม รวมทั้งการปฏิรูปโครงสร้างหน่วยงานและพันธกิจของกรมควบคุมมลพิษให้รองรับการดำเนินงานตามร่างพ.ร.บ.นี้ โดยเสนอปรับเปลี่ยนชื่อ “กรมควบคุมมลพิษ” เป็น “กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร” ให้กรมฯ สามารถรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนมาอยู่ที่กรมนี้ได้และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

****

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ

กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พ.ศ. .....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ ฉ

แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑

ให้ยกเลิกกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. .....

ข้อ ๒

ให้กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากรมีภารกิจเกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษของประเทศควบคู่กับการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การหมุนเวียนทรัพยากร การ

ผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนและการจัดการของเสียตลอดวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและจัดทำนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ และมาตรการด้านการควบคุมมลพิษ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเศรษฐกิจหมุนเวียน และการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศและขับเคลื่อนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

(๒) กำกับ ดูแล และพัฒนากลไกความรับผิดชอบของผู้ผลิต เครื่องมือเชิงเศรษฐศาสตร์ และมาตรการเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนการลดการใช้ทรัพยากร การใช้ซ้ำ การซ่อมและการหมุนเวียนทรัพยากรอย่างเป็นระบบ

(๓) กำกับ ดูแล และพัฒนาระบบการจัดการของเสียและวัสดุใช้แล้วตลอดวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ รวมถึงการส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานด้านการเก็บรวบรวม คัดแยก รีไซเคิล และการบำบัดหรือกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักสิ่งแวดล้อม

(๔) เสนอแนะมาตรการ มาตรฐาน และแนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้วัสดุหมุนเวียน และการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิต

(๕) กำกับ ดูแล และพัฒนามาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับสถานประกอบการรีไซเคิล สถานที่บำบัดหรือกำจัดของเสียและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการหมุนเวียนทรัพยากร

(๖) ส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำและดำเนินการตามแผนการจัดการของเสีย การลดมลพิษ และเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับพื้นที่

(๗) ส่งเสริมและประสานการดำเนินการด้านการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้สินค้าและบริการที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในภาครัฐ

(๘) รวบรวม วิเคราะห์ และจัดทำฐานข้อมูล ตัวชี้วัด และรายงานสถานการณ์ด้านมลพิษ การใช้ทรัพยากร และการหมุนเวียนทรัพยากรของประเทศ

(๙) ศึกษา วิจัย พัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรม และองค์ความรู้ด้านการควบคุมมลพิษ การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและเศรษฐกิจหมุนเวียน

(๑๐) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรระหว่างประเทศ และต่างประเทศ รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และมาตรการด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศคู่ค้า

(๑๑) ปฏิบัติงานในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการนโยบายระดับชาติด้านการควบคุมมลพิษและเศรษฐกิจหมุนเวียน

(๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ ๓

ให้แบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร ดังต่อไปนี้

(๑) สำนักงานเลขานุการกรม

(๒) กองกฎหมาย

(๓) กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

(๔) กองการจัดการของเสียและหมุนเวียนทรัพยากร

(๕) กองจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง

(๖) กองกำกับการรายงานและเปิดเผยข้อมูลการปล่อยและเคลื่อนย้ายสารมลพิษ

(๗) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร

(๘) ศูนย์ปฏิบัติการวิเคราะห์มลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร

(๙) สำนักงานควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร 1-16

ข้อ ๔

ให้มีกลุ่มตรวจสอบภายในขึ้นตรงต่ออธิบดี เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานภายในกรม

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่จำเป็นต้องปรับปรุงบทบาทและโครงสร้างของกรมควบคุมมลพิษให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน อันจะทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของประเทศมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

รูปที่ 5-3 โครงสร้างกรมควบคุมมลพิษ (ปัจจุบัน)

ข้อเสนอปรับโครงสร้างเป็น “กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร”

ตารางที่ 5-4 รายละเอียดการปรับโครงสร้างเป็น “กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร”

โครงสร้างเดิม	โครงสร้างใหม่ (เสนอ)	เหตุผล/รายละเอียด
สำนักงานเลขานุการกรม	**คงเดิม**	
กองกฎหมาย	**คงเดิม**	
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน	**กองยุทธศาสตร์และแผนงาน**	● เพิ่มเติมบทบาทการจัดทำแผนแม่บท แผนปฏิบัติการ ตามพ.ร.บ. CE ● ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว
กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย	**กองการจัดการของเสียและหมุนเวียนทรัพยากร**	● กำกับดูแลและพัฒนากลไก EPR ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนการลดการใช้ทรัพยากร การใช้ซ้ำ การซ่อมและหมุนเวียนทรัพยากรอย่างเป็นระบบ ● เสนอแนะมาตรการ มาตรฐาน และแนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้วัสดุหมุนเวียน และการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิต ● กำกับ ดูแล และพัฒนาระบบการจัดการของเสียและวัสดุใช้แล้วตลอดวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ รวมถึงการส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานด้านการเก็บรวบรวม คัดแยก รีไซเคิล และการบำบัดหรือกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักสิ่งแวดล้อม ● กำกับ ดูแล และพัฒนามาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับสถานประกอบการรีไซเคิล สถานที่บำบัดหรือกำจัดของเสียและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการหมุนเวียนทรัพยากร ● ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และมาตรการด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศคู่ค้า

โครงสร้างเดิม	โครงสร้างใหม่ (เสนอ)	เหตุผล/รายละเอียด
กองจัดการคุณภาพน้ำ	**กองจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง**	ภารกิจด้านคุณภาพอากาศอาจจะถูกยกระดับไปเป็นองค์กรเฉพาะตามพ.ร.บ.อากาศสะอาด
กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง	**(เสนอยุบหรือควบรวมกับกองจัดการคุณภาพน้ำ)**	อาจแยกไปเป็นหน่วยงานเฉพาะตามพ.ร.บ.อากาศสะอาด
กองตรวจมลพิษ	**กองกำกับการรายงานและเปิดเผยข้อมูลการปล่อยและเคลื่อนย้านสารมลพิษ**	รวมกับส่วนงานสารอันตราย รองรับภารกิจตามพ.ร.บ. PRTR ในอนาคต
ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	**ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร**	● ดูแลระบบการขึ้นทะเบียนผู้ผลิต (รวมผู้นำเข้า) ผู้ประกอบการคัดแยกและรีไซเคิล ตามพ.ร.บ. CE ● รวบรวม วิเคราะห์ และจัดทำฐานข้อมูล ตัวชี้วัด และรายงานสถานการณ์ด้านมลพิษ การใช้ทรัพยากร และการหมุนเวียนทรัพยากรของประเทศ
ศูนย์ปฏิบัติการวิเคราะห์มลพิษและสิ่งแวดล้อม	**ศูนย์ปฏิบัติการวิเคราะห์มลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร**	● เพิ่มศูนย์ทดสอบและรับรองวัสดุและผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับแนวคิด CE โดยเฉพาะการทดสอบสารเคมี ความสามารถในการรีไซเคิล เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการส่งออก
สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ 1-16	**สำนักงานควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร 1-16**	● ส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำและดำเนินการตามแผนการจัดการของเสีย การลดมลพิษ และเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับพื้นที่ ● พนักงานเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ตามกฎหมาย CE

เหตุผลเชิงนโยบายในการยกระดับ“กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร”

1. ปัญหาเชิงโครงสร้าง

- ระบบราชการไทยยังแยก **การควบคุมมลพิษ** ออกจาก **การจัดการทรัพยากร**
- นโยบายขยะยังเน้นปลายทาง ขณะที่ต้นทางการผลิตและการบริโภคยังไม่ถูกกำกับ
- หน่วยงานด้าน CE กระจายหลายกระทรวง ขาดเจ้าภาพเชิงระบบ

2. เหตุผลที่ต้องยกระดับ “คพ.”

1. **คพ. เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจกำกับตามกฎหมายอยู่แล้ว**
2. มีฐานข้อมูล มาตรฐาน และเครื่องมือกำกับสิ่งแวดล้อมบางส่วน
3. การเพิ่มมิติ CE ไม่ต้องตั้งหน่วยงานใหม่ ⟶ ประหยัดงบประมาณ
4. สอดคล้องแนวโน้มสากล (EU / OECD / ASEAN)

3. บทบาทใหม่ที่เพิ่มมูลค่าเชิงนโยบาย

- จาก “ผู้ควบคุม” ⟶ “ผู้ขับเคลื่อนระบบ”
- จาก “จัดการของเสีย” ⟶ “จัดการทรัพยากร”
- จาก “ภาระรัฐ” ⟶ “กลไกตลาด + EPR”

4. ประโยชน์ต่อการบริหารราชการ

- ลดความซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงาน
- เชื่อมโยงงบประมาณ กองทุน และ KPI ได้ชัด
- รองรับกฎหมาย CE / บรรจุภัณฑ์ / อาหารส่วนเกินในอนาคต

5. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

- เห็นชอบกฎกระทรวงฉบับนี้เป็น **ขั้นตอนแรก**
- ใช้เป็นฐานพัฒนา พ.ร.บ. CE และ EPR
- ไม่เพิ่มจำนวนกรม แต่เพิ่ม “สมรรถนะเชิงระบบ”

7.2 มีแนวทางและระยะเวลาเตรียมการในการปฏิบัติตามหรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไรและมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกหรือลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการหรือไม่

ในส่วนที่ต้องใช้เวลาเตรียมการ กฎหมายกำหนดให้ระยะเวลาเตรียมการ 1 ปี

7.3 มีแนวทางและระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามและการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร

ร่างพระราชบัญญัติฯ จำเป็นต้องมีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นและสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนและนห่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่า 1 ปี

7.4 ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่คาดว่าต้องใช้ในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในระยะ 3 ปีแรก

จะต้องมีการศึกษาประเมินต่อไป ในเบื้องต้น คาดการณ์การปรับปรุงกรมควบคุมมลพิษต้องมีอัตรากำลังที่ต้องใช้ในการขับเคลื่อนร่างกฎหมายนี้ ไม่น้อยกว่า 40 อัตราแต่เน้นการโยกย้ายจากหน่วยงานที่มีอยู่ เสนอใช้อัตรากำลังที่มีอยู่แล้ว 20 อัตรา อัตรากำลังที่ต้องเพิ่มขึ้น 20 อัตรา

8. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

8.1 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

การพัฒนาประเทศตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับประเทศและระดับธุรกิจ โดยในระดับภาพรวมของประเทศ จากการศึกษา ของ McKinsey & Company บริษัทที่ปรึกษาด้านการบริหารชั้นนำของโลก ระบุว่าระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนจะส่งผลให้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น จากรายได้ที่เพิ่มขึ้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจใน รูปแบบใหม่ๆ และต้นทุนการผลิตที่ลดลงจากการใช้งานวัสดุ/ปัจจัยการผลิตต่างๆ ได้นานขึ้น มีการนำวัสดุ มาใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มค่าตอบแทนของแรงงาน เป็นการเพิ่มรายได้ของภาคครัวเรือน และส่งผลให้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศสูงขึ้นได้

เชิงบวก

อ้างอิงข้อมูลจาก “แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ฉบับเสนอนายกรัฐมนตรี” โดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม (พฤศจิกายน 2563) หน้า 33 สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้ทดลองประเมินผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในกรณีของประเทศไทย ด้วยแบบจำลองทางเศรษฐมิติในรูปแบบสมการถดถอยเชิงซ้อน และใช้วิธีการประมาณค่าแบบกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS) โดยใช้ข้อมูลปริมาณขยะ (ขยะมูลฝอยชุมชน) ที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ซึ่งเก็บรวบรวมโดยกรมควบคุมมลพิษ มาเป็นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เพื่อสะท้อนถึงโอกาสในการนำขยะมาใช้เป็นวัตถุดิบ/ปัจจัยการผลิตสำหรับภาคการผลิตของประเทศ พบว่า **หากประเทศไทยมีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นในปริมาณ 1 ล้านตัน จะส่งผลให้ GDP ของประเทศเพิ่มขึ้น 0.263 ล้านล้านบาท (หรือ 263,000 ล้านบาท)** ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนประมาณ**ร้อยละ 2.63 ของมูลค่า GDP ของประเทศ** [ณ ปี 2561 GDP ประเทศไทย (CVM) มีมูลค่าประมาณ 10 ล้านล้านบาท] ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อมูลปริมาณขยะที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยมีการใช้ประโยชน์จากขยะเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 0.41 ล้านตัน จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ที่ผ่านมา การใช้ประโยชน์จากขยะในประเทศไทยมีทิศทางที่เพิ่มขึ้นทุกปีเฉลี่ยปีละ 0.41 ล้านตัน ซึ่งเป็นข้อมูลหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นโอกาสที่ดีและมูลค่าทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นจากการปรับตัวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน หากภาคอุตสาหกรรมไทยเห็นความสำคัญและมองเห็นโอกาสทางธุรกิจที่เกิดจากการนำขยะมาใช้ประโยชน์เพื่อเป็นปัจจัยการผลิต ผนวกกับการดำเนินนโยบายของภาครัฐที่เอื้ออำนวยต่อการนำขยะมาใช้ประโยชน์จนทำให้มี**การนำขยะมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นได้ในปริมาณ 0.5 ล้านตัน/ปีจะก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ โดยส่งผลให้มูลค่า GDP ของประเทศเพิ่มขึ้นประมาณ 0.13 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วน**

ประมาณร้อยละ 1.3 ของมูลค่า GDP ของประเทศ (คิดจากมูลค่า GDP (CVM) ของไทย ปี 2561) อย่างไรก็ตาม การประเมินผลกระทบข้างต้นเป็นเพียงการประมาณการจากข้อมูลที่มีอยู่ในเบื้องต้น จำเป็นต้องมีการศึกษาการประเมินผลกระทบจากการพัฒนาฯ ในเชิงลึกต่อไป

เชิงลบ

ราคาสินค้าอาจจะสูงขึ้นหากใช้กลไก EPR หรือเก็บภาษีเนื่องจากมีการคิดรวมต้นทุนสิ่งแวดล้อมและสังคมไว้ในสินค้าและบริการ อย่างไรก็ดี การคิดรวมต้นทุนที่เดิมถูกผลักให้เป็นผลกระทบภายนอกจะช่วยให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้นและสามารถรักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้ให้ลูกหลานได้ใช้ประโยชน์ อีกทั้งอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียนจะเติบโตขึ้น ช่วยเพิ่มการจ้างงานได้ ซึ่งจะบรรเทาผลกระทบเชิงลบได้

8.2 ผลกระทบต่อสังคม

เชิงบวก

- **ประชาชน**จะได้รับประโยชน์ทั้งในด้านความพึงพอใจและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้านตัวเลือกในการบริโภคที่เพิ่มขึ้น และด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้อาศัยอยู่ในสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- **ภาคธุรกิจ** กระบวนการผลิตภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนจะช่วยลดต้นทุนและเพิ่มรายได้จากการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และโอกาสการลงทุนในธุรกิจใหม่ เช่น ธุรกิจการให้บริการด้านการขนส่งและกระจายสินค้า ธุรกิจรีไซเคิลขยะคุณภาพสูง ธุรกิจ Biofuel ธุรกิจในลักษณะ Sharing Platform และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเป็นต้น บริษัท/องค์กรหลายแห่งได้เริ่มนำแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้และเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมจากการลดต้นทุน การเพิ่มรายได้มีความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มขึ้น และมีประสิทธิภาพเชิงนิเวศสูงขึ้น ซึ่งมีส่วนช่วยลดการเกิดปัญหามลภาวะ ลดการปล่อยก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์/การปล่อยก๊าซเรือนกระจกและช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติในภาพรวมด้วย

เชิงลบ

- แรงงานในธุรกิจและอุตสาหกรรมที่สวนทางกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนอาจได้รับผลกระทบ เช่น โรงงานผลิตพลาสติกหรือผลิตภัณฑ์แบบใช้ครั้งเดียวที่ไม่สามารถนำกลับมาประโยชน์ได้ อาจได้รับผลกระทบจากมาตรการลด ละ เลิกใช้ของภาครัฐ แต่จะมีการจ้างงานในอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียนเพิ่มขึ้น

8.3 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาวะ

เชิงบวก

- ช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

- ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซเรือนกระจกอื่นๆ

เชิงลบ

- การปนเปื้อนของไมโครพลาสติก สารเคมีและมลพิษต่างๆ ในระบบนิเวศหากไม่มีการป้องกันและควบคุมที่ดีพอจากแหล่งกำเนิดประเภทโรงงานรีไซเคิลและสถานประกอบการต่างๆ

8.4 ผลกระทบอื่นที่สำคัญ

-

ส่วนที่ 2
เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การกำหนดโทษอาญาและการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจ

9. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต

ร่างกฎหมายมิได้เสนอระบบอนุญาต

10. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบคณะกรรมการ

แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีความคาบเกี่ยวกับหลายกระทรวงและต้องอาศัยอำนาจสั่งการในระดับนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี เพื่อให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างรอบคอบ จึงจำเป็นต้องใช้ระบบคณะกรรมการ

11. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดโทษอาญา

โทษส่วนใหญ่เป็นโทษปรับทางพินัยซึ่งจะสั่งให้ผู้ถูกปรับชำระค่าปรับไม่เกินที่กฎหมายกำหนด ในขณะเดียวกัน ในร่างกฎหมาย ยังมีโทษจำคุก แต่ไม่ได้เน้นใช้กับกิจกรรม CE โดยตรง เป็นเรื่องการคุ้มครองการใช้อำนาจรัฐ เมื่อรัฐมีอำนาจปกครอง คนต้องเชื่อในการใช้อำนาจรัฐ ต้องมีโทษอาญาสำหรับคนที่ไม่เชื่อฟังการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่

12. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง

เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งการแล้วผู้รับคำสั่งต้องทำดำเนินการ หากไม่ทำตามกฎหมายอาจมีการบังคับการทางปกครองได้

แหล่งอ้างอิง:

Arup and IFC (2019). Circular economy opportunities for sustainable growth in Thailand. London: Arup. https://www.arup.com/projects/circular-economy-opportunities-for-sustainable-growth-in-thailand

Bangkok Post (9 มีนาคม 2569). Exporters confront carbon footprints. https://www.bangkokpost.com/sustainability/3212858/exporters-confront-carbon-footprints

European Commission (2020). A New Circular Economy Action Plan. Brussels: European Commission.

European Environment Agency (2026). Assessing the climate mitigation potential of circular economy. Copenhagen: EEA. https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/assessing-the-climate-mitigation-potential-of-circular-economy;

Maryland Department of the Environment (2025). Producer Responsibility. https://mde.maryland.gov/programs/land/WasteManagement/Pages/ProducerResponsibility.aspx

Nation Thailand (22 ธันวาคม 2568). EU CBAM to shake Thai exports as definitive phase starts on Jan 1. https://www.nationthailand.com/news/general/40060137

Nation Thailand (4 มกราคม 2569). EU CBAM carbon levy may hit Thai steel exports by 28bn baht in 2026. https://www.nationthailand.com/business/economy/40060732

Plastics for Change (2025). Extended Producer Responsibility: Revolutionizing Plastic Waste Management. https://www.plasticsforchange.org/blog/from-pollution-to-solution-how-extended-producer-responsibility-is-reshaping-the-future-of-plastics

World Bank (2024). Towards a Green and Resilient Thailand. Washington, D.C.: World Bank Group. https://www.worldbank.org/en/country/thailand/publication/towards-a-green-and-resilient-thailand;

World Bank (2026). Thailand Economic Monitor February 2026: Advanced Green Manufacturing for Growth. Washington, D.C.: World Bank Group. https://www.worldbank.org/en/country/thailand/publication/thailand-economic-monitor-february-2026-advanced-green-manufacturing-for-growth

World Economic Forum (15 ธันวาคม 2568). The impact of the EU's CBAM on business and the carbon-pricing landscape. https://www.weforum.org/stories/2025/12/eu-cbam-impact-business-carbon-pricing-landscape

5.3 ข้อเสนอการปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy: CE) ของประเทศไทยจำเป็นต้องอาศัยการปรับโครงสร้างกฎหมายทั้งระบบให้สอดคล้องกับการจัดการทรัพยากรตลอดวงจรชีวิต ตั้งแต่การออกแบบ การผลิต การบริโภค ไปจนถึงการจัดการของเสียและการนำกลับมาใช้ประโยชน์ อย่างไรก็ตาม กฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ถูกออกแบบภายใต้กรอบคิดแบบการควบคุมมลพิษและการกำจัดของเสีย มากกว่าการมอง “ของเสียเป็นทรัพยากร” จึงเกิดข้อจำกัดเชิงโครงสร้างที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างเป็นระบบ ทั้งในระดับนโยบาย กลไกตลาด และการปฏิบัติของภาคเอกชนและท้องถิ่น

อย่างไรก็ดี การขับเคลื่อนร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนนั้นคาดว่าจะใช้เวลาในการผลักดันไม่น้อยกว่า 3 ปี ดังนั้น ในระหว่างนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ช่องว่างและข้อจำกัด รวมทั้งจัดทำข้อเสนอเพื่อปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

ตารางข้อเสนอการปฏิรูปกฎหมายนี้มุ่งวิเคราะห์ช่องว่างของกฎหมายไทยในสามช่วงสำคัญของห่วงโซ่คุณค่า ได้แก่ ต้นน้ำ (การออกแบบและการผลิต) กลางน้ำ (การจำหน่ายและการบริโภค) และปลายน้ำ (การจัดการของเสียและการหมุนเวียนวัสดุ) พร้อมนำเสนอแนวทางการปรับปรุงแก้ไขเชิงกฎหมาย และเชิงนโยบาย เพื่อสร้างระบบที่เอื้อต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่หมุนเวียนได้ การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การลดของเสียตั้งแต่ต้นทาง และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านรีไซเคิลและการจัดการวัสดุอย่างครบวงจร

ขอบเขตของการวิเคราะห์เน้นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ กฎหมายลำดับรอง และมาตรการเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน เช่น กฎหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ กฎหมายด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กฎหมายภาษี กฎหมายผังเมือง กฎหมายโรงงาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการรีไซเคิล รวมถึงร่างกฎหมายที่อยู่ระหว่างการพิจารณา เช่น ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนและกฎหมายบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน[12]

การศึกษานี้เน้นการประเมิน “ช่องว่างทางกฎหมาย” (legal gaps) และ “อุปสรรคเชิงสถาบัน” (institutional barriers) ที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน พร้อมเสนอแนวทางการปรับปรุงกฎหมายในลักษณะเชิงระบบ โดยให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงกลไกกฎหมายระหว่างหน่วยงาน การสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ และการกำหนดบทบาทของภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากร นอกจากนี้ การศึกษายังให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงแนวคิดสากล เช่น หลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) การกำหนดมาตรฐานการออกแบบเพื่อการหมุนเวียน (design for circularity) และการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนการลดของเสียและการใช้วัสดุรีไซเคิล โดยมุ่งให้ข้อเสนอสามารถนำไปใช้เป็นกรอบเชิงนโยบายและกฎหมายสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศไทยในระยะต่อไป

[12] บทวิเคราะห์นี้ยังไม่รวมถึงการวิเคราะห์ในส่วนของกฎหมายจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (Green Public Procurement) กฎหมายภาษีสรรพสามิต (เช่น กรณีจัดเก็บ virgin plastic tax) และกฎหมายส่งเสริมการลงทุน (BOI)

2. สรุปสาระสำคัญของเนื้อหาในตาราง

สาระสำคัญของตารางสะท้อนให้เห็นว่า ระบบกฎหมายไทยในปัจจุบันยังมีลักษณะ “แยกส่วนตามภารกิจ” มากกว่าการออกแบบเพื่อสนับสนุนการหมุนเวียนทรัพยากรแบบบูรณาการ โดย**ในช่วงต้นน้ำ กฎหมายด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ยังเน้นคุณภาพและความปลอดภัยเป็นหลัก ขาดการบูรณาการมิติด้านสิ่งแวดล้อมและการออกแบบเพื่อการใช้ซ้ำหรือรีไซเคิล** อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีและกระบวนการอนุญาตที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้นวัตกรรม เช่น การใช้พลาสติกรีไซเคิลในบรรจุภัณฑ์อาหาร รวมถึงยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนในการควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดไมโครพลาสติกหรือกำหนดเป้าหมายการลดขยะอาหารในระดับประเทศ

ในช่วงกลางน้ำ พบว่ากฎหมายด้านภาษีและการคุ้มครองผู้บริโภคยังไม่เอื้อต่อการสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมวัสดุรีไซเคิลและการบริจาคอาหาร เช่น ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มที่สร้างต้นทุนซ้ำซ้อนให้กับวัสดุรีไซเคิลจากภาคนอกระบบ และการขาดกฎหมายคุ้มครองผู้บริจาคอาหารจากความรับผิดทางกฎหมาย นอกจากนี้ การพัฒนาระบบข้อมูลยังขาดฐานกฎหมายที่กำหนดหน้าที่รายงานข้อมูลห่วงโซ่วัสดุ ทำให้ไม่สามารถสนับสนุนระบบการจัดการบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ตามหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วน**ช่วงปลายน้ำ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะยังตั้งอยู่บนแนวคิดด้านสุขาภิบาลและการกำจัดเป็นหลัก** ส่งผลให้วัสดุรีไซเคิลถูกตีความเป็น “มูลฝอย” และต้องอยู่ภายใต้ข้อกำกับเดียวกับของเสียทั่วไป ขณะที่ระบบใบอนุญาตโรงงานรีไซเคิลและกิจการค้าของเก่ายังมีขั้นตอนซับซ้อนและไม่สอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจหมุนเวียน นอกจากนี้ การขาดโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ศูนย์คัดแยกวัสดุ (MRF) ระบบผังเมืองที่รองรับกิจการหมุนเวียน และกลไกทางการคลังท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการจัดการขยะ ยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาระบบหมุนเวียนทรัพยากร

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิเคราะห์กฎหมายตลอดห่วงโซ่คุณค่า พบว่าการปฏิรูปจำเป็นต้องดำเนินการในลักษณะเชิงระบบและบูรณาการ โดยมีข้อเสนอเชิงนโยบายสำคัญดังต่อไปนี้

ประการแรก ควรยกระดับ “กฎหมายแม่บทด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน” ให้เป็นเครื่องมือหลักในการกำหนดทิศทางประเทศ โดยกำหนดหลักการด้านการออกแบบเพื่อการหมุนเวียน มาตรฐานวัสดุ การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ และบทบาทของภาคเอกชนอย่างชัดเจน รวมทั้งกำหนดเป้าหมายระดับชาติ เช่น การลดขยะอาหาร การเพิ่มสัดส่วนวัสดุรีไซเคิล และการลดการฝังกลบ

ประการที่สอง ควรเร่งพัฒนาระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) ในระดับประเทศโดยตรากฎหมายเฉพาะหรือปรับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดหน้าที่ของผู้ผลิตตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่การออกแบบ การเก็บกลับคืน การรีไซเคิล ไปจนถึงการกำจัด พร้อมทั้งจัดตั้งองค์กรตัวแทนผู้ผลิต ระบบข้อมูล และกลไกทางการเงินรองรับ

ประการที่สาม ควรปรับเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดตลาดวัสดุหมุนเวียน เช่น การยกเว้นหรือปรับอัตราภาษีสำหรับวัสดุรีไซเคิล การกำหนดมาตรการจูงใจทางภาษีสำหรับการบริจาคอาหาร และการออกแบบระบบค่าธรรมเนียมที่สะท้อนต้นทุนจริงของการจัดการขยะ

ประการที่สี่ ควรปฏิรูปกฎหมายปลายน้ำเพื่อเปลี่ยนจาก "ระบบจัดการของเสีย" ไปสู่ "ระบบจัดการทรัพยากร" โดยปรับนิยามของขยะให้แยกวัสดุรีไซเคิลออกจากมูลฝอยทั่วไป กำหนดเกณฑ์ End-of-Waste ที่ชัดเจน ปรับระบบใบอนุญาตโรงงานรีไซเคิลและกิจการค้าของเก่าให้เป็นแบบ risk-based และส่งเสริมการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ศูนย์คัดแยกวัสดุ (MRF)

ประการที่ห้า ควรพัฒนาระบบข้อมูลกลางด้านวัสดุและของเสียในระดับประเทศ เพื่อรองรับการกำกับดูแล EPR การวางแผนเชิงนโยบาย และการติดตามผล โดยกำหนดหน้าที่รายงานข้อมูลในกฎหมายเนื้อหาและใช้ระบบดิจิทัลเป็นเครื่องมือหลัก

ประการที่หก ควรเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลไกการคลังท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร โดยเปิดช่องให้ท้องถิ่นสามารถกำหนดค่าธรรมเนียมที่สะท้อนต้นทุนจริง สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน และทำงานร่วมกับภาคเอกชนในระบบเก็บกลับและรีไซเคิล

ในภาพรวม ข้อเสนอเชิงนโยบายดังกล่าวมุ่งเปลี่ยนบทบาทของกฎหมายจากการควบคุมปลายทางไปสู่การกำหนดทิศทางเชิงระบบ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนได้อย่างเป็นรูปธรรม สร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ ลดภาระด้านสิ่งแวดล้อม และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมในระยะยาว

ตารางที่ 5-5 ต้นน้ำ (Upstream) - การออกแบบ การผลิต และมาตรฐาน

เพื่อมุ่งเน้นการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้เกิดการออกแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การกำหนดมาตรฐานวัสดุ และการควบคุมตั้งแต่นำเข้าและ/หรือผลิต

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
1.1 มาตรฐานผลิตภัณฑ์และการออกแบบหมุนเวียน	พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511	กระทรวงอุตสาหกรรม	กฎหมายฉบับนี้วางกลไกการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์และระบบการรับรอง/การอนุญาต รวมทั้งเปิดช่องให้กำหนด “มาตรฐานบังคับ” ผ่านพระราชกฤษฎีกาเพื่อเชื่อมการควบคุมการผลิต การนำเข้า และการจำหน่าย ตลอดจนการใช้เครื่องหมายมาตรฐาน [2] อย่างไรก็ดี โครงสร้างการกำกับยังมุ่งที่คุณภาพ ความปลอดภัย และการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นหลัก ทำให้มิติด้านสิ่งแวดล้อมและการออกแบบเพื่อความหมุนเวียน ทรัพยากร (เช่น วัสดุรีไซเคิล การถอดแยก/ใช้ซ้ำ/เติมซ้ำ และการตรวจสอบย้อนกลับ) ยังไม่ถูกรองรับเท่าที่ควร อีกทั้งกระบวนการการขออนุญาต การรับรองและการทดสอบตาม มอก. บังคับนั้นมีขั้นตอนที่ยุ่งยากสำหรับผู้ประกอบการ ทำให้การผลักดันให้มีมาตรฐาน มอก.บังคับ เช่น การกำหนดสัดส่วนพลาสติกรีไซเคิลในบรรจุภัณฑ์ การกำหนดมาตรฐานความสามารถในการรีไซเคิลภายใต้กฎหมายฉบับนี้อาจสร้างภาระผู้ประกอบการเกินควรและทำให้ภาครัฐไม่ต้องการผลักดันให้เกิดมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อสิ่งแวดล้อม	(1) เห็นควรปรับปรุงกฎหมายให้มี “วัตถุประสงค์และหลักการด้านความยั่งยืนและเศรษฐกิจหมุนเวียน” อย่างชัดแจ้ง และกำหนดให้อยู่ในขอบเขตอำนาจของกลไกมาตรฐานและมาตรฐานบังคับ เพื่อให้สามารถกำหนดมาตรฐานด้าน “การออกแบบเพื่อการนำกลับมาใช้ประโยชน์” สำหรับกลุ่มผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมายได้โดยตรง อาทิ การออกแบบเพื่อใช้ซ้ำ/เติมซ้ำ (design for reuse/refill) การออกแบบเพื่อถอดแยก (design for disassembly) สัดส่วนวัสดุรีไซเคิล (recycled content) และข้อกำหนดการติดฉลาก/การตรวจสอบย้อนกลับ (labeling/traceability) ภายใต้กระบวนการตามมาตรา 15–17 [1] (2) จัดทำมาตรฐานกลางด้านคำจำกัดความ วิธีทดสอบ และการตรวจสอบย้อนกลับ เพื่อรองรับการบงคับใช้ตามกฎหมายบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน (3) ปรับปรุงกระบวนการทดสอบและการรับรองสำหรับการตรวจสอบรับรองสินค้าที่สอดคล้องกับแนวคิด CE โดยใช้แนวทาง “Risk-based conformity assessment” สินค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ ลดความถี่ในการทดสอบ/สุ่มตรวจ สินค้าที่มีความเสี่ยงสูงกำกับเข้มตามเดิม และควรมีการยอมรับผลการทดสอบ/ใบรับรองที่เทียบเท่า (mutual recognition) ยอมรับห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐานสากลเพื่อลดการทดสอบซ้ำซ้อน	[1] [2]

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
1.2 มาตรฐานบรรจุภัณฑ์อาหาร (rPET/rHDPE)	ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 435) พ.ศ. 2565 เรื่อง มาตรฐานพลาสติกรีไซเคิลในบรรจุภัณฑ์อาหาร	กระทรวงสาธารณสุข	(1) การจำกัดเทคโนโลยี Mechanical Recycling ไว้เพียงแค่ PET แม้ประกาศฉบับนี้จะอนุญาตให้ใช้ rPET สัมผัสอาหารได้ แต่ในทางปฏิบัติและเกณฑ์ทางเทคนิค ยังไม่เอื้อให้ใช้เทคโนโลยีการรีไซเคิลเชิงกล (Mechanical Recycling) กับพลาสติกประเภทอื่นที่มีศักยภาพ เช่น rHDPE (ขวดนม) หรือ rPP ทำให้ผู้ประกอบการที่ต้องการใช้พลาสติกกลุ่มนี้ต้องหันไปพึ่งพาเทคโนโลยี Chemical Recycling ซึ่งมีต้นทุนสูงและยังไม่แพร่หลายในเชิงพาณิชย์ ส่งผลให้การหมุนเวียนพลาสติกกลุ่ม Polyolefins ในเกรดอาหารยังเกิดขึ้นได้ยาก [17] (2) ภาระการพิสูจน์และความเข้มงวดของเกณฑ์การประเมิน พบว่า เงื่อนไขการขออนุญาตใช้พลาสติกรีไซเคิลชนิดอื่น (นอกเหนือจากบัญชีท้ายประกาศ) กำหนดให้ต้องยื่นรายงานผลการประเมินความปลอดภัยที่เข้มงวดมาก (Strict Assessment Criteria) ซึ่งกระบวนการพิจารณาอาจใช้เวลานานและซับซ้อน อาจก่อให้เกิดอุปสรรคทางเทคนิค (Technical Barrier) ต่อการนำนวัตกรรมการรีไซเคิลแบบ Mechanical recycling มาใช้ซึ่งมีการพัฒนาประสิทธิภาพการขจัดสารปนเปื้อน (Decontamination) สูงขึ้นแล้วในระดับสากล	(1) ขยายขอบเขตการอนุญาต Mechanical Recycling ควรแก้ไขบัญชีแนบท้ายหรือแนวปฏิบัติเพื่อ "อนุญาตให้ใช้เทคโนโลยี Mechanical Recycling กับพลาสติกประเภทอื่นได้" (โดยเฉพาะ rHDPE และ rPP) ไม่จำกัดเฉพาะ rPET หากผู้ประกอบการสามารถพิสูจน์ประสิทธิภาพกระบวนการขจัดสารปนเปื้อนได้ตามมาตรฐานความปลอดภัย เพื่อส่งเสริมหลักการ "ความเป็นกลางทางเทคโนโลยี" (Technology Neutrality) (2) ทบทวนเกณฑ์การควบคุม (Deregulation) โดยปรับลดความเข้มงวดของขั้นตอนการอนุมัติ (Pre-market approval) โดยเปลี่ยนมาใช้เกณฑ์ "การทดสอบประสิทธิภาพการขจัดสารปนเปื้อน" (Challenge Test) เป็นเกณฑ์หลักในการตัดสินแทนการกำหนดชนิดเทคโนโลยีตายตัว และควรเทียบเคียงมาตรฐานการยอมรับ (Letter of No Objection) จากหน่วยงานสากล เช่น US FDA หรือ EFSA เพื่อลดความซ้ำซ้อนและต้นทุนในการประเมินความปลอดภัยสำหรับเทคโนโลยีที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลแล้ว (3) กำหนดเกณฑ์เฉพาะสำหรับ rHDPE/rPP: จัดทำเกณฑ์ความปลอดภัยจำเพาะ (Specific Safety Criteria) สำหรับพลาสติกกลุ่ม Polyolefins รีไซเคิลแบบ Mechanical เพื่อให้ภาคเอกชนมีเป้าหมายทางเทคนิคที่ชัดเจนในการพัฒนาโรงงานรีไซเคิล โดยไม่ต้องรอการตีความรายกรณี	[3] [4] [5]

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
1.3 การห้ามพลาสติกที่แตกตัวเป็นไมโครพลาสติก (Oxo-degradable)	ช่องว่างมาตรการ: การห้ามการผลิตและใช้พลาสติกที่เติมสารอ๊อกโซ่	หลายหน่วยงานเกี่ยวข้อง	พลาสติกอ๊อกโซ่ คือพลาสติกทั่วไปที่ผู้ผลิตเติมสารเติมแต่งเพื่อเร่งการแตกตัวของพลาสติก ทำให้กลายเป็นตัวเร่งให้เกิดไมโครพลาสติกมากกว่าเดิมและส่งผลกระทบต่อกระบวนการรีไซเคิลพลาสติก ซึ่งหลายประเทศรวมทั้งสหภาพยุโรปได้ออกกฎหมายห้ามการผลิตและจำหน่ายพลาสติกประเภทนี้แล้ว (Directive (EU) 2019/904, Art. 5). [7] แต่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายรองรับในเรื่องนี้ สำหรับประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษได้กำหนดให้มีการเลิกใช้พลาสติกอ๊อกโซ่ใน Roadmap และแผนปฏิบัติการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 แต่จนถึงปัจจุบัน ภาครัฐยังมิได้ออกกฎหมายเพื่อห้ามการผลิต นำเข้าและจำหน่ายพลาสติกประเภทนี้และผู้ผลิตยังโฆษณาหลอกลวงผู้บริโภคโดยการเลี่ยงคำที่ใช้ โดยไม่เรียกว่าเป็นพลาสติกอ๊อกโซ่ แต่อ้างว่าเป็น “พลาสติกที่ย่อยสลายได้” แทน	(1) บัญญัตินิยามและข้อห้าม (เช่น ห้ามผลิต/นำเข้า/วางจำหน่าย/ใช้ หรือห้ามใช้ข้อความกล่าวอ้างบางประเภท) ไว้ในพ.ร.บ.วัตถุอันตราย โดยห้ามผลิตและใช้พลาสติกที่เข้าข่ายเป็นพลาสติกอ๊อกโซ่ (ซึ่งเป็น “กระบวนการผลิต” มิใช่สารเคมีเฉพาะ) (2) ระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายหลักเฉพาะ ควรใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเป็น “เครื่องมือคุมการกล่าวอ้าง” เพื่อจัดการความเสี่ยงด้านการโฆษณา/สื่อสารทางการตลาดที่ทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดเกี่ยวกับคุณสมบัติการย่อยสลายหรือความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยหลักห้ามข้อความเท็จ/เกินจริงหรือก่อให้เกิดความเข้าใจผิด และอำนาจสั่งแก้ไข/ห้ามโฆษณา รวมถึงอำนาจให้ผู้โฆษณาต้องพิสูจน์ข้อกล่าวอ้าง (พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค, 2522, มาตรา 22, หน้า 20) [6]	[4] [5] [6] [7]
1.4 เป้าหมายการลดขยะอาหาร (Food Waste Targets)	ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ...	คณะกรรมการนโยบาย ฯ	ปัจจุบันไทยยังไม่มีเป้าหมายการลดขยะอาหารที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย ขาดนิยามที่ชัดเจนของ "ขยะอาหาร" และ "อาหารส่วนเกิน" ทำให้การตั้งเป้าหมายลดลงครึ่งหนึ่งตาม SDG 12.3 ขับเคลื่อนได้ยาก	กำหนดเป้าหมายการลดขยะอาหารและนิยามศัพท์ให้ชัดเจนในกฎหมายแม่บท (เช่น ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน) เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางโลกและกำหนดหน้าที่ให้ผู้ประกอบการรายใหญ่ต้องมีแผนลดขยะอาหาร	

ตารางที่ 5-6 กลางน้ำ (Midstream) - การจำหน่าย การบริโภค และการบริจาค

เพื่อมุ่งเน้นมาตรการจูงใจทางภาษี การคุ้มครองผู้บริจาคอาหาร และการจัดการข้อมูล

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
2.1 ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) สำหรับวัสดุรีไซเคิลและการบริจาคอาหาร	ประมวลรัษฎากร (ภาษี)	กระทรวงการคลัง	*กรณีขยะพลาสติก* (1) ปัญหาหลักคือโครงสร้างห่วงโซ่อุปทานวัสดุรีไซเคิลส่วนใหญ่เริ่มต้นจาก "ภาคส่วนนอกระบบ" (Informal Sector) เช่น ซาเล้งหรือร้านรับซื้อของเก่ารายย่อย ซึ่งไม่ได้จดทะเบียน VAT ทำให้ไม่สามารถออก "ใบกำกับภาษี" (Tax Invoice) ได้ เมื่อโรงงานรีไซเคิลรับซื้อวัสดุเหล่านี้ จะไม่สามารถนำมาเครดิตหักเป็น "ภาษีซื้อ" (Input Tax) ตามมาตรา 82/3 แห่งประมวลรัษฎากรได้ แต่เมื่อแปรรูปเป็นเม็ดพลาสติกหรือผลิตภัณฑ์ขายออกไป กลับต้องเสีย "ภาษีขาย" (Output Tax) เต็มจำนวน (7%) ส่งผลให้เกิดต้นทุนทางภาษีที่สูงกว่าปกติ (Phantom Cost) เมื่อเทียบกับการผลิตจากเม็ดพลาสติกใหม่ (Virgin Plastic) ที่สามารถหักภาษีซื้อได้ตลอดห่วงโซ่อุปทาน (กรมสรรพากร, ไม่ปรากฏปี, มาตรา 82/3) [10] (2) การจัดเก็บ VAT ในอัตราปกติ (Flat Rate) สำหรับวัสดุรีไซเคิล ทำให้ราคาสินค้าหมุนเวียนสูงขึ้น ไม่สามารถแข่งขันกับพลาสติกใหม่ที่มีราคาผันผวนตามราคาน้ำมันได้ กฎหมายปัจจุบันยังไม่มีบทบัญญัติยกเว้นภาษีเฉพาะเจาะจงสำหรับ "สินค้าเศรษฐกิจหมุนเวียน" เพื่อสร้างแต้มต่อทางการตลาด	(1) อาศัยอำนาจตามมาตรา 3 (1) แห่งประมวลรัษฎากร ตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อ "ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการขายเศษพลาสติกหรือวัสดุรีไซเคิล" (ทำนองเดียวกับการยกเว้นภาษีค้าวัตถุโบราณหรือการขายพืชผลทางการเกษตร) เพื่อขจัดปัญหาการหักภาษีซื้อไม่ได้และลดต้นทุนวัตถุดิบรีไซเคิลให้สามารถแข่งขันกับวัสดุใหม่ได้ (2) ศึกษาความเป็นไปได้ในการแก้ไขระเบียบเพื่ออนุญาตให้โรงงานรีไซเคิลสามารถ "คำนวณภาษีซื้อเหมาจ่าย" (Presumptive Tax) จากยอดรับซื้อวัสดุที่มีหลักฐานการจ่ายเงินชัดเจน (แม้ไม่มีใบกำกับภาษีเต็มรูป) เพื่อลดภาระภาษีซ้ำซ้อน โดยกำหนดเงื่อนไขการทำบัญชีที่ตรวจสอบได้ (Traceability) เพื่อป้องกันการปลอมแปลงเอกสาร (3) ออกแบบสิทธิประโยชน์ภาษีที่ “ผูกกับผลลัพธ์ที่ตรวจสอบได้” (เช่น ปริมาณบรรจุภัณฑ์ที่เก็บกลับ/รีไซเคิลจริง สัดส่วนวัสดุรีไซเคิลที่ตรวจสอบย้อนกลับได้) และกำหนดหลักฐานประกอบให้ชัด เพื่อให้สอดคล้องกลไก VAT/เอกสารภาษี และลดช่องว่างการอ้างสรรพคุณ (กรมสรรพากร, ไม่ปรากฏปี, มาตรา 82/5) [8] (4) หากใช้เครื่องมือ “ลดอัตรา/ยกเว้น/มาตรการจูงใจ” ควรวางให้ดำเนินการผ่านกฎหมายลำดับรองที่ประมวลรัษฎากรรองรับ (เช่น พระราชกฤษฎีกาตามอำนาจที่กฎหมายให้ออกได้) เพื่อให้มีผลบังคับใช้ได้จริงและบังคับใช้เป็นมาตรฐานเดียว (กรมสรรพากร, ไม่ปรากฏ	[8] [9] [10]

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
			(3) ระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ใช้อัตรามาตรฐานร้อยละ 10 และ “ลดอัตราได้โดยพระราชกฤษฎีกา” จึงทำให้มาตรการจูงใจด้านราคา/ต้นทุน (เช่น ลด VAT เป็นรายกิจกรรม) ต้องออกแบบให้อยู่ในกรอบอำนาจตามประมวลรัษฎากรและเครื่องมือกฎหมายลำดับรอง (กรมสรรพากร, ไม่ปรากฏปี, มาตรา 80) [8] การออกแบบ “สิทธิประโยชน์/เครดิตภาษี” ที่ผูกกับผลลัพธ์สิ่งแวดล้อมทำได้ แต่ในทางปฏิบัติถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขเอกสารและความตรวจสอบได้ เช่น หลักการหักภาษีซื้อออกจากภาษีขาย และกรณี “ไม่มีใบกำกับภาษี/ใบกำกับไม่สมบูรณ์” อาจหักภาษีซื้อไม่ได้ จึงต้องระวังแรงจูงใจการกล่าวอ้างเกินจริง/การจัดทำหลักฐานไม่ครบ (กรมสรรพากร, ไม่ปรากฏปี, มาตรา 82/3; มาตรา 82/5) [9] *กรณีอาหาร* การบริจาคอาหารยังต้องเสีย VAT (ถือเป็นการจำหน่าย) ทำให้ผู้ประกอบการเลือกทำลายทิ้ง (ตัดเป็นรายจ่ายได้) มากกว่าบริจาค	ปี, มาตรา 80; และตัวอย่างพระราชกฤษฎีกาที่อ้างอำนาจตามมาตรา 3(1)) [8]	
2.2 กฎหมายคุ้มครองผู้บริจาคอาหาร (Good Samaritan Law)	-	-	ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองผู้บริจาคอาหารจากความรับผิด (Liability Protection) หากผู้รับอาหารเจ็บป่วย ทำให้ผู้ประกอบการเลี่ยงการบริจาค เพราะกลัวถูกฟ้องร้อง ซึ่งต่างจากสหรัฐฯ ที่มีกฎหมายนี้	ตรากฎหมายลำดับรองภายใต้ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ... และ/หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อกำหนด "ข้อยกเว้นความรับผิด" ทั้งทางแพ่งและอาญาแก่ผู้บริจาคที่กระทำโดยสุจริต โดยเชื่อมโยงกับการปฏิบัติตาม "แนวปฏิบัติด้านความปลอดภัยอาหาร (Food Safety Guideline)" อย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นการสร้างกลไกคุ้มครองและสร้างความมั่นใจให้กับภาคธุรกิจ	[11]

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
2.3 ระบบข้อมูลและการรายงาน (Data Reporting)	พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	(1) กฎหมายฉบับนี้ทำหน้าที่เพียง "รองรับสถานะทางกฎหมาย" ของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (เช่น ยอมรับว่า e-document มีค่าเท่ากับกระดาษ) แต่ไม่มีอำนาจบังคับทางเนื้อหาที่จะสั่งให้ภาคเอกชนต้องเปิดเผยหรือรายงาน "ข้อมูลเชิงลึกด้านห่วงโซ่อุปทาน" (Material Flow Data) เช่น ปริมาณการผลิตพลาสติก หรือสัดส่วนการใช้วัสดุรีไซเคิล ซึ่งเป็นข้อมูลความลับทางการค้าที่จำเป็นสำหรับระบบ EPR (2) ปัจจุบันการรายงานข้อมูลกระจัดกระจายอยู่ตามกฎหมายรายฉบับ (เช่น ข้อมูลนำเข้ากรมศุลกากร, ข้อมูลกากกรมโรงงานฯ) โดยไม่มีกฎหมายใดให้อำนาจจัดตั้ง "ศูนย์ข้อมูลกลางแห่งชาติ" (National Clearinghouse) สำหรับเศรษฐกิจหมุนเวียนโดยเฉพาะ การมีเพียงกฎหมายธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์จึงไม่เพียงพอที่จะ "บังคับเชื่อมโยง" ฐานข้อมูลข้ามหน่วยงานเหล่านี้เข้าด้วยกันได้ (3) กฎหมายรับรองหลัก “ไม่ปฏิเสธผลทางกฎหมายเพียงเพราะอยู่ในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” และวางหลักเกณฑ์เมื่อกฎหมายกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ/มีลายมือชื่อ/เก็บรักษาต้นฉบับ สามารถทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2544, มาตรา 7–11) [12]	(1) บัญญัติ "อำนาจเรียกข้อมูล" ในกฎหมายเฉพาะ (เช่น กฎหมาย EPR หรือ กฎหมายจัดการบรรจุภัณฑ์) กำหนดหน้าที่รายงานข้อมูล (Duty to Report) (2) ใช้ พ.ร.บ.ธุรกรรมฯ เป็นฐานทางเทคนิคในการสร้าง "ระบบดิจิทัลกลาง" ที่มีมาตรฐานความปลอดภัย (3) กำหนดมาตรฐานข้อมูล โดยให้อำนาจหน่วยงานกลาง (Clearinghouse) ออกระเบียบกำหนด "มาตรฐานโครงสร้างข้อมูล" (Data Schema) ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยอาศัยกลไกการรับรองระบบสารสนเทศตาม พ.ร.บ. ธุรกรรมฯ เพื่อลดภาระการแปลงไฟล์ข้อมูลของผู้ประกอบการ (4) ในพระราชบัญญัติการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืนและพระราชบัญญัติเฉพาะด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน ควรกำหนด “หน้าที่รายงานข้อมูล” และ “อำนาจกำกับข้อมูล” แล้วอาศัยพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นฐานรูปแบบการยื่นและการรับรองข้อมูล [12]	[12]

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
			(4) อย่างไรก็ดี การจัดทำ “ระบบข้อมูลกลางด้านบรรจุภัณฑ์และการไหลของวัสดุ” ต้องมีฐาน หน้าที่รายงานข้อมูล และ อำนาจกำกับข้อมูล อยู่ใน “กฎหมายเนื้อหา” (เช่น กฎหมายบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน/ กฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน) ไม่ควรอาศัย พ.ร.บ. ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพียงอย่างเดียว เพราะกฎหมายฉบับนี้เป็นกรอบกฎหมายด้านรูปแบบ/ความน่าเชื่อถือของข้อมูล [12]		

ตารางที่ 5-7 ปลายน้ำ (Downstream) - การจัดการขยะและการหมุนเวียนวัสดุ

เพื่อมุ่งเน้นการอุดช่องโหว่ทางกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการคัดแยก การรีไซเคิล และการจัดหาเงินทุน

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
3.1 นิยามของขยะมูลฝอย	พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535	กระทรวงสาธารณสุข (กรมอนามัย) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	พระราชบัญญัติฉบับนี้ ถูกออกแบบมาด้วยแนวคิดการจัดการขยะแบบกำจัดสิ่งปฏิกูลเพื่อรักษาความสะอาด (Sanitation & Hygiene) ซึ่งมุ่งเน้นการควบคุมโรคและสุขลักษณะเป็นสำคัญ ส่งผลให้โครงสร้างของกฎหมายฉบับนี้กลายเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่มองขยะเป็น "ทรัพยากร" โดยมีข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง 3 ประการสำคัญ ดังนี้ (1) นิยามแบบเหมารวมที่ลดทอนมูลค่าของทรัพยากร บทนิยามคำว่า “มูลฝอย” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัตินี้ กินความกว้างขวางครอบคลุมทั้ง “เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร... หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน” [13] การนิยามเช่นนี้ส่งผลให้ “วัสดุรีไซเคิล” หรือวัสดุที่ยังคงมีมูลค่าทางเศรษฐกิจ ถูกตีความทางกฎหมายให้มีสถานะเป็น “ของเสีย” (Waste) ที่ต้องถูกกำจัดเฉกเช่นเดียวกับมูลฝอยติดเชื้อหรือสิ่งปฏิกูล แนวคิดนี้ขัดแย้งโดยตรงกับหลักการ Circular Economy ที่ต้องการแยกวัสดุเหล่านี้ออกมาหมุนเวียนในระบบ และทำให้กระบวนการกู้คืนทรัพยากรต้องอยู่ภายใต้	(1) เสริมหลักเกณฑ์ขั้นต่ำในกฎกระทรวง/ประกาศ เพื่อกำกับการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้สะท้อนต้นทุนจริงและภาระผันแปรตามฤดูกาล โดยอาศัยฐานการออกกฎกระทรวงกำหนด “หลักเกณฑ์ วิธีการ มาตรการ” และการให้ท้องถิ่นออกข้อบัญญัติรองรับ [14] (2) ออกกฎกระทรวงหรือประกาศตามอำนาจพระราชบัญญัติ เพื่อจำแนก “วัสดุเพื่อการรีไซเคิล” ออกจาก “มูลฝอยทั่วไป” โดยกำหนดเกณฑ์สถานะอย่างเป็นรูปธรรม อาศัยอำนาจรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและกำหนดหลักเกณฑ์ทางเทคนิคที่สามารถปรับให้ทันสภาพการณ์ โดยกำหนดอย่างน้อยว่า 1. วัสดุใดเป็นวัสดุเพื่อการรีไซเคิล (ตามประเภท/คุณภาพ) 2. เงื่อนไขที่ถือว่า “ผ่านการคัดแยก” และ “พร้อมเข้าสู่กระบวนการนำกลับมาใช้ประโยชน์” 3. เงื่อนไขด้านการเก็บรักษา ขนส่ง และความปลอดภัย เพื่อคงมาตรการคุ้มครองสุขลักษณะของประชาชน (3) ปัญหาความไม่ชัดเจนเรื่องสถานะทางกฎหมายของวัสดุรีไซเคิล (Legal Status Uncertainty) เนื่องจากการขาดกฎหมายลำดับรองที่กำหนด “เกณฑ์การสิ้นสุดสภาวะการเป็นของเสีย” (End-of-Waste Criteria) ที่ชัดเจน แม้ว่ากฎหมายจะให้อำนาจรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ทางเทคนิค แต่ในทางปฏิบัติยังคงขาดมาตรฐานที่ใช้จำแนกแยกแยะระหว่าง “มูลฝอยที่ต้องกำจัด” กับ “วัสดุที่ผ่านการคัดแยกเพื่อเป็นวัตถุดิบ”	[13] [14] [15] [16]

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
			กฎระเบียบการควบคุมที่เข้มงวดเกินความจำเป็นเสมือนการจัดการขยะมูลฝอยทั่วไป (2) การผูกขาดอำนาจหน้าที่ที่ไม่เอื้อต่อระบบโลจิสติกส์ย้อนกลับ พบว่า กฎหมายวางหลักการให้การเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยเป็นอำนาจหน้าที่หลักของราชการส่วนท้องถิ่น [15] โครงสร้างนี้สร้างระบบการจัดการที่แยกส่วนตามเขตการปกครอง (Fragmented Management) ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสร้างระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) ที่ต้องการการบริหารจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ในภาพรวมระดับประเทศหรือข้ามเขตพื้นที่ การที่ภาคเอกชนหรือผู้ผลิตจะเข้ามาดำเนินการเก็บรวบรวมวัสดุรีไซเคิลคืนจากผู้บริโภค (Take-back scheme) จึงอาจติดขัดข้อกฎหมายที่ต้องขออนุญาตหรือได้รับมอบหมายจากท้องถิ่นแต่ละแห่งแยกกัน ทำให้เกิดต้นทุนการดำเนินการสูงและขาดความคล่องตัวในการเคลื่อนย้ายทรัพยากร (3) การขาดเกณฑ์จำแนกสถานะสิ้นสุดความเป็นของเสีย เนื่องด้วยปัจจุบันยังขาดกฎหมายลำดับรองที่กำหนดเกณฑ์ชัดเจนว่า “เมื่อใดที่วัสดุที่ผ่านการคัดแยกแล้วจะหลุดพ้นจากสถานะการเป็นมูลฝอย” แม้กฎหมายจะให้อำนาจรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีการกำหนดเกณฑ์ทางเทคนิคที่ชัดเจนเพื่อรองรับวัสดุรีไซเคิล	ส่งผลให้ผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทานรีไซเคิลต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการถูกตีความว่าเป็นการประกอบกิจการรับทำการกำจัดมูลฝอย ซึ่งนำไปสู่ภาระทางกฎหมายที่ซ้ำซ้อนและข้อจำกัดด้านพื้นที่ตั้งโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานและกฎหมายผังเมือง เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปทรัพยากรหมุนเวียนให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม[15] [16]	

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
			ความไม่ชัดเจนนี้สร้างความเสี่ยงทางกฎหมายให้แก่ผู้ประกอบการรีไซเคิลและธุรกิจฐานเศรษฐกิจหมุนเวียน ที่อาจถูกตีความว่ากำลังประกอบกิจการรับกำจัดมูลฝอยแทนที่จะเป็นการผลิตวัตถุดิบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังกฎหมายอื่น ๆ เช่น กฎหมายโรงงานและกฎหมายผังเมือง ในการกำหนดพื้นที่ตั้งโรงงาน		
	พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535	กระทรวงมหาดไทยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	(1) เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์การรักษาความสะอาดในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการบังคับใช้ในพื้นที่ตามประกาศการใช้บังคับ [17] (2) นิยาม “มูลฝอย” ครอบคลุมสิ่งของ/วัสดุที่ถูกทิ้งหรือไม่ต้องการ ซึ่งโดยสภาพอาจรวมถึงวัสดุที่ยังมีมูลค่า หากไม่ได้ถูกจัดสถานะ/ระบบรองรับเป็นการเฉพาะ จึงทำให้กฎหมายฉบับนี้มีลักษณะ เน้นการเก็บ ขน กำจัด [17] มากกว่าการรองรับระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มุ่งส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ให้ได้มากที่สุด	(1) ปรับบทบัญญัติมาตรา 4 เพื่อให้นิยาม “มูลฝอย” แยก "วัสดุที่ผ่านการคัดแยกเพื่อการนำกลับมาใช้ประโยชน์ รีไซเคิล หรือประกอบกิจกรรมตามกฎหมายอื่น" ออกจากนิยามเดิม เพื่อปลดล็อกการทำงานร่วมกับภาคเอกชนและองค์กรตัวแทนผู้ผลิต (2) เพิ่มฐานอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำข้อตกลงมอบหมาย หรือหนุนเนื้อหาเกี่ยวกับการคัดแยก นำกลับใช้ประโยชน์และรีไซเคิลกับผู้ผลิตหรือองค์กรตัวแทนผู้ผลิตตามกฎหมายบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน กฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการของเสีย หรือกฎหมายเฉพาะผลิตภัณฑ์อื่น (เมื่อจัดทำ) โดยต้องมีการกำกับดูแลความโปร่งใสและประสิทธิภาพของผู้ดำเนินการ	[17]
3.2 ใบอนุญาตโรงงานรีไซเคิลและกิจการค้าของเก่า	กฎกระทรวงกำหนดประเภท ชนิด และขนาดของโรงงาน พ.ศ. 2563 และพระราชบัญญัติโรงงาน	กระทรวงอุตสาหกรรม	(1) การจัดประเภทโรงงานตามกฎกระทรวงฯ ใช้เกณฑ์กำลังเครื่องจักรและคนงานเป็นหลัก โดยมิได้จำแนก "กิจการรีไซเคิล/คัดแยกวัสดุ" (Resource Recovery) ออกจาก "กิจการกำจัดกากขยะ" (Disposal) หรือ "โรงงานผลิตทั่วไป" อย่างชัดเจน ส่งผลให้กิจการรีไซเคิลขนาดเล็ก-กลาง (SMEs) ที่	(1) ปรับปรุงบัญชีประเภทโรงงานเพื่อส่งเสริม CE (Re-classification): แก้ไขกฎกระทรวงกำหนดประเภทฯ เพื่อกำหนด "หมวดกิจการเศรษฐกิจหมุนเวียน" (Circular Industry Category) เป็นการเฉพาะ โดยแยกออกจากกิจการกำจัดกากของเสียอันตรายและใช้เกณฑ์ "ความเสี่ยง" (Risk-based) แทนเกณฑ์ขนาด	[18] [19] [20] [21] [22] [24] [25]

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
	พ.ศ. 2535 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม)		เป็นฟันเฟืองสำคัญของ CE ต้องแบกรับภาระการขออนุญาต (ร.ง.4) และมาตรฐานควบคุมที่เข้มงวดเสมือนโรงงานก่อมลพิษสูง ทำให้เกิดต้นทุนแฝงในการเข้าสู่ระบบ (Barrier to Entry) (2) จากรายงานวิเคราะห์ผลกระทบของ "ร่าง พ.ร.บ.โรงงาน (ฉบับที่ ..)" ระบุชัดเจนว่า อัตราโทษปรับในกฎหมายปัจจุบัน "ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายในการบำบัดกำจัดอย่างถูกต้อง" ทำให้ผู้ประกอบการเลือกที่จะลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมแทนการส่งเข้าสู่ระบบรีไซเคิล (Recycling Loop) เพราะต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของการทำผิดกฎหมายต่ำกว่าการทำถูกกฎหมาย สถานการณ์นี้ทำลายกลไกตลาดของโรงงานรีไซเคิลที่มีมาตรฐาน (Good Actors) เพราะไม่สามารถแข่งขันด้านราคากับผู้ลักลอบทิ้งได้ [24] (3) กระบวนการพิจารณาอนุญาตโรงงานลำดับที่ 105 (คัดแยก/ฝังกลบ) และ 106 (รีไซเคิล) มีความซับซ้อนและใช้ดุลพินิจสูง เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์ แต่กลับกลายเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของโครงสร้างพื้นฐานด้าน CE ที่ต้องการความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนวัตถุดิบ [25] (4) การพิจารณาว่า “กิจการเข้าข่ายเป็นโรงงาน/โรงงานจำพวกใด” ต้องอาศัย กฎกระทรวงกำหนดประเภท ชนิด และขนาดของโรงงาน ซึ่งกำหนดบัญชีประเภทกิจการและเกณฑ์ที่ทำให้กิจการถูก	เครื่องจักร เพื่อให้กิจการคัดแยกวัสดุสะอาดได้รับการผ่อนปรนขั้นตอนการอนุญาต (Fast-track Licensing) (2) ผลักดัน "ร่างพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับแก้ไข)" หรือกฎหมายเฉพาะด้านกากอุตสาหกรรม: สนับสนุนหลักการในร่างกฎหมายใหม่ที่กำหนดให้การลักลอบทิ้งกากเป็น "ความผิดอาญาที่มีโทษสูง" และนำหลักการ "ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย" (Polluter Pays Principle) มาใช้อย่างเข้มข้น เพื่อปิดช่องว่างทางเศรษฐศาสตร์ ทำให้ต้นทุนการทิ้งขยะแพงกว่าการรีไซเคิล ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อน CE [24] (3) บูรณาการมาตรฐานโรงงานรีไซเคิล: กำหนดมาตรฐานโรงงาน (Standard Practice) สำหรับกิจการรีไซเคิลวัสดุแต่ละประเภทให้ชัดเจน (Code of Practice) เพื่อลดการใช้ดุลพินิจในการอนุญาต และใช้ระบบ Third-party Audit แทนการตรวจโดยเจ้าหน้าที่รัฐเพียงอย่างเดียว เพื่อความรวดเร็ว	

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
			จัดเป็นโรงงาน และจำแนกโรงงานเป็นจำพวกที่ 1–3 ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงโดยตรง จึงมีผลต่อภาระการกำกับดูแลของกิจการคัดแยก/แปรรูปวัสดุว่าจะอยู่ภายใต้ระบบแจ้ง/อนุญาตและเงื่อนไขระดับใด (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2563, ข้อ 2–3; หน้า 13 และบัญชีท้าย) และเมื่อมีการแก้ไขบัญชีท้ายเป็นรายกิจการ อาจทำให้ “การเข้าข่าย/ระดับกำกับ” เปลี่ยนแปลงได้ (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2564, ข้อ 1; หน้า 5) [18] [21] (5) สำหรับ โรงงานจำพวกที่ 3 กฎกระทรวงว่าด้วย “การขออนุญาตและการอนุญาตเกี่ยวกับโรงงานจำพวกที่ 3” กำหนดกรอบเอกสารและสาระที่ต้องยื่น/พิจารณา (เช่น รายละเอียดเครื่องจักร แผนผัง/ลักษณะสถานประกอบการ ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย) ซึ่งในทางปฏิบัติทำให้กิจการที่เกี่ยวกับวัสดุ/ของเสียมีภาระการพิสูจน์และการปฏิบัติตามเงื่อนไขค่อนข้างสูง (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2564, ข้อ 4; หน้า 12) และกระบวนการตรวจสอบก่อนอนุญาตครอบคลุมประเด็นการควบคุมมลพิษ/ของเสียจากการประกอบกิจการ (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2564, ข้อ 11; หน้า 13) [22] (6) มิติ “ต้นทุนกฎระเบียบด้านการเคลื่อนย้ายกาก/วัสดุไม่ใช้แล้ว” ยังผูกกับกรอบประกาศของกรม		

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
			โรงงานอุตสาหกรรมในเรื่องการนำสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วออกนอกบริเวณโรงงาน ซึ่งกำหนดระบบการขออนุญาต/ข้อยกเว้นและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้กิจการขนาดเล็ก/ระดับชุมชนที่ต้องส่งต่อวัสดุเข้าสู่ระบบรีไซเคิลมีภาระเอกสารและการปฏิบัติตามเพิ่มขึ้น เว้นแต่เข้าเงื่อนไขยกเว้นตามที่กำหนด (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2566, ข้อ 2(4); หน้า 15) [20]		
	พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474	กระทรวงมหาดไทย	(1) โครงสร้างกฎหมายกำหนดให้การประกอบอาชีพ “ขายทอดตลาด/ค้าของเก่า” อยู่ภายใต้ ระบบใบอนุญาต โดยผู้ประสงค์ประกอบอาชีพต้องขอรับใบอนุญาตก่อน และใบอนุญาตมีลักษณะ เฉพาะตัว/โอนกันไม่ได้ ส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพรายย่อยในห่วงโซ่การรวบรวมวัสดุมีภาระการเข้าสู่ระบบและความเสี่ยงจากบทลงโทษหากประกอบกิจการโดยไม่เป็นไปตามเงื่อนไข (กระทรวงมหาดไทย, 2474, มาตรา 4 และมาตรา 7; หน้า 2–3) [26] (2) สาระสำคัญของกฎหมายมุ่ง “ความสงบเรียบร้อยและการป้องกันอาชญากรรม” ผ่านกลไกการกำกับเชิงตรวจสอบ (เช่น อำนาจตรวจการประกอบอาชีพและมาตรการเมื่อพบข้อสงสัยว่าเป็นทรัพย์ที่ได้มาโดยมิชอบ) ทำให้ผู้ประกอบการต้องรับภาระการปฏิบัติตามข้อกำกับด้านการตรวจสอบมากกว่าการส่งเสริมระบบรวบรวม–คัดแยกวัสดุเพื่อ	(1) ปรับโครงสร้างจาก “ใบอนุญาตแบบเดียว” ไปสู่ ระบบจดแจ้ง/ขึ้นทะเบียนตามความเสี่ยง (risk-based registration) โดยกำหนดระดับกำกับที่แตกต่างกัน เช่น (ก) ผู้รวบรวมวัสดุไม่อันตราย/ปริมาณต่ำ จดแจ้ง/ขึ้นทะเบียน, (ข) ประเภทเสี่ยงสูง (โบราณวัตถุ/ศิลปวัตถุ/โลหะมีค่า หรือกิจการที่มีความเสี่ยงรับของโจรสูง) คงระบบอนุญาต/เงื่อนไขเข้ม พร้อมกำหนดนิยามและบัญชีรายการรองรับในกฎหมายลำดับรอง (เชื่อมกับฐานเดิมที่เป็นระบบอนุญาต) (กระทรวงมหาดไทย, 2474, มาตรา 4; หน้า 2) [26] (2) พัฒนา “ฐานข้อมูลดิจิทัลและการบันทึกรายการซื้อขายแบบอิเล็กทรอนิกส์” เพื่อการกำกับติดตามและตรวจสอบย้อนกลับ ลดภาระสมุดบัญชี/เอกสารกระดาษ แต่ยังคงเครื่องมือป้องกันการรับของโจร โดยอาศัยหลักการตรวจและการจัดการเมื่อมีข้อสงสัยตามที่กฎหมายลำดับรองวางไว้ (กระทรวงมหาดไทย, 2533, ข้อ 18; หน้า 3) [26] (3) แก้กฎหมายหรือออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดบัญชีรายการวัสดุที่ได้รับการ "ยกเว้น" หรือ “ผ่อนปรน” ในส่วนของกิจการรับซื้อ/	[26] [27]

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
			เศรษฐกิจหมุนเวียน (กระทรวงมหาดไทย, 2533, ข้อ 16–18; หน้า 3) [26] (3) กฎหมายลำดับรองกำหนดขั้นตอนและเอกสารประกอบการขออนุญาตค่อนข้างมาก รวมถึงกำหนดให้ผู้ขอต้องยื่นคำขอ “ด้วยตนเอง” และมีการตรวจคุณสมบัติ/ตรวจสถานที่ ตลอดจนการพิมพ์ลายนิ้วมือและตรวจประวัติอาชญากรรม อีกทั้งใบอนุญาตมีอายุถึงสิ้นปีและต้องยื่นต่ออายุก่อนสิ้นอายุ ส่งผลให้ต้นทุนการปฏิบัติตาม (compliance cost) สูงขึ้นสำหรับผู้ประกอบอาชีพรายย่อย (กระทรวงมหาดไทย, 2533, ข้อ 6–8 และข้อ 14; หน้า 1–2) [26] (4) กฎหมายฉบับนี้ตราขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2474 [26] โดยมีเจตนารมณ์ดั้งเดิมเพื่อป้องกันการโจรกรรมทรัพย์สินมีค่า (เช่น ทองรูปพรรณ พระพุทธรูป) หรือสัตว์พาหนะ มิได้ออกแบบมาเพื่อรองรับ "วัสดุรีไซเคิล" (Recyclable Materials) ในยุคปัจจุบันที่มีปริมาณมหาศาลและมูลค่าต่อหน่วยต่ำ การนำกฎหมายนี้มาใช้กำกับร้านรับซื้อของเก่าประเภทขยะรีไซเคิลจึงเป็นการใช้เครื่องมือที่ผิดฝาผิดตัวและไม่สอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจหมุนเวียน (5) ในปัจจุบัน กิจการรับซื้อของเก่าถูกกำกับดูแลด้านสุขลักษณะและเหตุรำคาญภายใต้ "พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535" โดยองค์กรปกครองส่วน	รวบรวมวัสดุรีไซเคิลทั่วไป (เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะมูลค่าต่ำ) "ไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายนี้" เพื่อขจัดความซ้ำซ้อน โดยให้ไปอยู่ภายใต้การกำกับของ พ.ร.บ.การสาธารณสุข และ พ.ร.บ.โรงงาน เพียงเท่านี้ก็เพียงพอต่อการควบคุมดูแลทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมแล้ว (4) หากรัฐยังกังวลประเด็นการรับของโจร ให้ปรับเปลี่ยนจาก "ระบบใบอนุญาต" (Licensing) ที่ยุ่งยาก เป็น "ระบบการจดแจ้ง" (Notification) ผ่านช่องทางดิจิทัลเพียงอย่างเดียว โดยไม่ต้องมีการตรวจประวัติอาชญากรรมหรือต่ออายุรายปีที่ซับซ้อน เพื่อลดอำนาจดุลพินิจของเจ้าหน้าที่และลดภาระของผู้ประกอบการ	

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
			ท้องถิ่นอยู่แล้ว การบังคับให้ต้องขอใบอนุญาตค้าของเก่าจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง/ตำรวจอีกชั้นหนึ่ง ถือเป็นความซ้ำซ้อนทางกฎหมายที่สร้างภาระต้นทุน (Compliance Cost) ให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อย (6) ระบบใบอนุญาตที่มีขั้นตอนซับซ้อนและการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการตรวจตราโดยใช้ดุลพินิจกว้างขวาง เปิดช่องให้เกิดการเรียกรับผลประโยชน์หรือการ "รีดไถ" ผู้ประกอบการร้านของเก่า โดยอ้างเหตุผลด้านการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดึงผู้ประกอบการนอกระบบ (Informal Sector) เข้าสู่ระบบการจัดการที่ถูกต้อง		
3.3 โครงสร้างพื้นฐาน (MRF) และผังเมือง	กฎหมายผังเมืองรวมและพระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2562	กระทรวงมหาดไทยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	การส่งเสริมศูนย์คัดแยกวัสดุเพื่อรีไซเคิล (Material Recovery Facility: MRF) จะช่วยให้เกิดการหมุนเวียนของวัสดุได้แต่ปัจจุบัน อปท. และภาคเอกชนยังมิได้มีการลงทุนในส่วนนี้ โดยเน้นเพียงการเก็บขยะแบบรวมและนำไปกำจัดด้วยการฝังกลบ ส่วนขยะรีไซเคิลมีการคัดแยกอย่างไม่เป็นทางการโดยพนักงานเก็บขน ในขณะที่ต่างประเทศจะกำหนดให้ท้องถิ่นมีระบบเก็บขยะแบบแยกประเภท อย่างน้อยแยกขยะอินทรีย์ออกจากอื่นๆ เพื่อลดการปนเปื้อน ส่วนที่ไม่ปนเปื้อนขยะอินทรีย์จะถูกส่งไปคัดแยกต่อที่ศูนย์ MRF	(1) จัดทำ “แนวทางกลาง (model guidance)” สำหรับการบูรณาการผังเมืองให้รองรับ กิจการศูนย์คัดแยก/แปรรูปวัสดุ โดยกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณา และ เงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม/สุขภาพ (เช่น กลิ่น ฝุ่น น้ำเสีย การจัดเก็บกองวัสดุ การป้องกันการรั่วไหล/ไฟไหม้) เพื่อให้หน่วยงานตีความสอดคล้องและลดความคลาดเคลื่อนในการอนุญาต โดยผูกกับ “ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน/การใช้อาคาร” ซึ่งเป็นสาระตามผังเมืองรวมอยู่แล้ว (พระราชบัญญัติการผังเมือง, 2562, มาตรา 22; หน้า 14) [26] (2) ในการทบทวน/ปรับปรุงผังเมืองรวมรายพื้นที่ ให้กำหนด “ประเภทกิจการวัสดุหมุนเวียน” เป็นกิจการที่อนุญาตได้ใน เขตที่เหมาะสม (เช่น เขตอุตสาหกรรม/คลังสินค้า/สาธารณูปโภคตามบริบทพื้นที่) พร้อมเงื่อนไขคุ้มครองชุมชน เพื่อทำให้การอนุญาต	[28] [29]

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
			ดังนั้น ภาครัฐจึงควรมีนโยบายและแผนในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ อปท.ดำเนินการในลักษณะนี้ได้ดียิ่งขึ้น	“คาดการณ์ได้” และรองรับโครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยอาศัยกลไกการจัดทำและการมีผลใช้บังคับตามขั้นตอนของกฎหมาย (พระราชบัญญัติการผังเมือง, 2562, มาตรา 33–34, 37; หน้า 23–25) [26] (3) กำหนด “รายการเอกสาร/เกณฑ์ประกอบการพิจารณามาตรฐานเดียวกัน” สำหรับโครงการศูนย์คัดแยก/แปรรูปวัสดุ เพื่อเชื่อมผังเมืองกับการอนุญาตด้านอาคาร/กิจการอื่น ลดการใช้ดุลพินิจรายกรณี และลดความเสี่ยงความไม่สอดคล้องระหว่างพื้นที่ (สอดคล้องหลักการบังคับตามข้อกำหนดผังเมืองรวม) (พระราชบัญญัติการผังเมือง, 2562, มาตรา 37; หน้า 25) [26]	
3.4 ค่าธรรมเนียมและการคลังท้องถิ่น	กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. 2559 (ออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535)	กระทรวงสาธารณสุขและราชการส่วนท้องถิ่น	(1) พระราชบัญญัติการสาธารณสุขให้อำนาจราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมบริการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยได้ แต่ต้องไม่เกินอัตราในกฎกระทรวง จึงทำให้ “เพดาน” ในกฎกระทรวงเป็นข้อจำกัดโดยตรงต่อการปรับอัตราให้สอดคล้องต้นทุนจริง [30] (2) กฎกระทรวง พ.ศ. 2559 กำหนดค่ากำจัดมูลฝอยทั่วไปเป็นรายเดือน/เป็นครั้งคราวตามปริมาณ และกำหนดเพิ่มเฉพาะกรณีสถานที่พักนักท่องเที่ยว ว่า “ให้คิดเพิ่มในอัตรา 2 บาทต่อคนต่อวัน” ซึ่งสะท้อนภาระตามจำนวนผู้เข้าพักได้ระดับหนึ่ง แต่อัตราต่ำ และอาจไม่เพียงพอต่อต้นทุนจริงในพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีภาระสูงและผันแปรตามฤดูกาล [31]	(1) แก้ไขกฎกระทรวงในส่วนค่ากำจัดมูลฝอยทั่วไปกรณีสถานที่พักนักท่องเที่ยว จาก “คิดเพิ่ม 2 บาทต่อคนต่อวัน” เป็น “คิดเพิ่มในอัตราไม่เกิน 10 บาทต่อคนต่อวัน” โดยคงหลักว่าอัตราจัดเก็บจริงต้องตราโดยข้อบัญญัติหรือข้อกำหนดของท้องถิ่นและต้องไม่เกินอัตราสูงสุด (2) เพิ่ม “หลักเกณฑ์ขั้นต่ำ” เพื่อกำกับการกำหนดอัตราจริงของท้องถิ่นให้ผูกกับต้นทุนและบริบทพื้นที่ (เช่น ต้นทุนเก็บ ขน กำจัด ความผันแปรตามฤดูกาล และความเป็นธรรมต่อผู้รับบริการ) ภายใต้กรอบเพดานเดิมของกฎกระทรวง [30] (3) เพิ่มกลไกจูงใจในข้อบัญญัติหรือข้อกำหนดของท้องถิ่น โดยกำหนดอัตราลดลงหรือยกเว้นสำหรับสถานที่พักที่พิสูจน์ได้ว่าสามารถจัดการขยะอินทรีย์และวัสดุรีไซเคิลที่ต้นทางได้อย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ [30]	[30] [31] [32]

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
			(3) กฎกระทรวงมีบทเฉพาะกาลให้ข้อกำหนดของท้องถิ่นเดิมใช้ต่อได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้ง และให้ปรับให้สอดคล้องเมื่อมีการตราข้อกำหนดใหม่ [32]		
	พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 (ประเด็นค่าธรรมเนียมบำรุงจากผู้เข้าพักในโรงแรม)	กระทรวงมหาดไทยและองค์การบริหารส่วนจังหวัด	ในปัจจุบัน อปท.ในพื้นที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประสบปัญหาขยะและความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แต่กลับไม่มีกลไกทางเงินการคลังท้องถิ่นที่เปิดให้จัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมระดับท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยวดังเช่นในต่างประเทศได้ อย่างไรก็ดี พบว่ามีกฎหมายจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามมาตรา 65 แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ที่กำหนดให้สามารถออกข้อบัญญัติเรียกเก็บค่าธรรมเนียมบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากผู้เข้าพักในโรงแรมได้ ข้อกฎหมายนี้น่าจะช่วยสนับสนุนให้ อบจ. มีงบประมาณมากขึ้นในการสนับสนุนระบบบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว แต่กฎหมายมิได้ระบุเรื่องการใช้จ่ายเงินรายได้จากค่าธรรมเนียมดังกล่าวเป็นการเฉพาะ หากแต่ให้นำเข้าสู่ระบบการคลังของ อบจ. ทำให้โรงแรมไม่เห็นประโยชน์ของการจ่ายค่าธรรมเนียมบำรุง อบจ. เท่าที่ควร อีกทั้งข้อมูลในทางปฏิบัติจากงานศึกษาของอัครพงศ์ (2563) ยัง	(1) ระยะสั้น: ทบทวนอัตราจัดเก็บในข้อบัญญัติ อบจ. ให้เหมาะกับบริบทจังหวัดภายใต้เพดานตามกฎกระทรวง พร้อมกำหนดแผนการใช้จ่ายรายได้ที่สื่อสารได้ชัดว่าใช้เพื่อ ‘การจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว’ ในจังหวัดนั้น (2) ระยะยาว: แก้ไขพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อวางฐาน “การจัดสรรรายได้แบบมีวัตถุประสงค์เฉพาะ” หรือจัดตั้งกองทุนเฉพาะกิจระดับจังหวัดที่ผูกพันการใช้จ่ายด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว โดยทำเป็นแนวนโยบายที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด (หรือกองทุนท้องถิ่น) ควรสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานในการจัดการขยะให้กับ อปท.ในพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดตั้งศูนย์คัดแยกวัสดุรีไซเคิล (MRF) และศูนย์จัดการขยะอินทรีย์ โดยอบจ.อาจสนับสนุนเทศบาลหรืออบต.ในพื้นที่ดำเนินการได้ [34]	[33] [34]

ลำดับ	ชื่อพระราชบัญญัติ / กฎหมาย / ประกาศ (ฉบับเต็ม)	หน่วยงานรับผิดชอบ	เหตุผลและข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน (Reasoning)	แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและปฏิรูปกฎหมาย (Reform Approach)	เอกสารอ้างอิง
			พบว่า มีเพียง 1 ใน 3 ของ อบจ. เท่านั้นที่ดำเนินการจัดเก็บค่าธรรมเนียมดังกล่าวจริง [33]		
3.5 ระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)	พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กฎหมายฉบับนี้จัดวาง “กลไกเชิงแผน” โดยให้รัฐมนตรี (โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ) จัดทำและประกาศ “แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม” เพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนฯ ที่กำหนดตามกฎหมาย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา [35] โดยมุ่งกำกับ “มาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด” โดยให้อำนาจรัฐมนตรี (โดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ และโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ) ประกาศกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดในราชกิจจานุเบกษา [36] ดังนั้นโครงสร้างและวัตถุประสงค์ของกฎหมายดังกล่าว จึงเป็น “กฎหมายกรอบด้านแผน/มาตรฐาน/การควบคุมมลพิษ” มากกว่ากฎหมายที่วาง “ภาระหน้าที่ภาคบังคับตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว” แบบระบบเดียวทั้งประเทศ (อาศัยการตีความจากกลไกหลักตามมาตรา 35 และมาตรา 55)	(1) เสนอให้ตราพระราชบัญญัติเฉพาะ เพื่อกำหนดหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) ที่ครอบคลุมการออกแบบ การผลิต การนำเข้า การจำหน่าย การเก็บกลับคืน การคัดแยก การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการกำจัด พร้อมกลไกองค์กรตัวแทนผู้ผลิต การกำกับข้อมูล และมาตรการทางการเงิน (2) สำหรับพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติใช้เป็น “ฐานนโยบายและแผน” และรองรับการบูรณาการมาตรการสิ่งแวดล้อมระดับชาติ	[35] [36]

รายการอ้างอิง

[1] กระทรวงอุตสาหกรรม. (2511). พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 (มาตรา 15–17).

[2] สุจิตรา วาสนาดำรงดี. (2568). อุปสรรคด้านกฎหมายต่อการส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในประเทศไทย: กรณีอุตสาหกรรมพลาสติก. สิ่งแวดล้อมไทย, 29(2), 005. https://doi.org/10.35762/TE.2568005. หน้า 9

[3] กระทรวงสาธารณสุข. (2565). ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 435) พ.ศ. 2565 เรื่อง กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของภาชนะบรรจุที่ทำจากพลาสติก (ข้อ 2).

[4] กระทรวงสาธารณสุข. (2565). *ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 435) พ.ศ. 2565 เรื่อง กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของภาชนะบรรจุที่ทำจากพลาสติก* (ข้อ 7).

[5] กระทรวงสาธารณสุข. (2565). ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 435) พ.ศ. 2565 เรื่อง กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของภาชนะบรรจุที่ทำจากพลาสติก (ข้อ 8).

[6] พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (ประเทศไทย) มาตรา 22, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 72 (4 พฤษภาคม 2522) หน้า 20.

[7] Directive (EU) 2019/904 of the European Parliament and of the Council of 5 June 2019 on the reduction of the impact of certain plastic products on the environment. *Article 5 (Restrictions on placing on the market; includes oxo-degradable plastic).* EUR-Lex.

[8] กรมสรรพากร. (ไม่ปรากฏปี). *บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร: หมวด 4 ภาษีมูลค่าเพิ่ม มาตรา 80–82 (รวมข้อความเรื่องลดอัตราโดยพระราชกฤษฎีกา และเงื่อนไขห้ามหักภาษีซื้อบางกรณี เช่น ไม่มีใบกำกับภาษี).*

[9] กรมสรรพากร. (ไม่ปรากฏปี). *บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร: มาตรา 82/3 (หลักการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มโดยหักภาษีซื้อ).*

[10] พระราชกฤษฎีกา (ออกตามความในประมวลรัษฎากร) ฉบับที่ 300 พ.ศ. 2539 (ตัวอย่างการใช้อำนาจตามประมวลรัษฎากร มาตรา 3(1) เพื่อกำหนดมาตรการภาษีในระดับพระราชกฤษฎีกา).

[11] เทียบเคียงกับ *Bill Emerson Good Samaritan Food Donation Act 1996*

[12] กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2544). *พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544* (มาตรา 7–11 ว่าด้วยผลทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์/หนังสือ/ลายมือชื่อ/ต้นฉบับ/การเก็บรักษา).

[13] กระทรวงสาธารณสุข. (2535). *พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535* (มาตรา 4). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 109 ตอนที่ 38, หน้า 27 (5 เมษายน 2535).

[14] กระทรวงสาธารณสุข. (2535). *พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535* (มาตรา 18). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 109 ตอนที่ 38, หน้า 27 (5 เมษายน 2535).

[15] กระทรวงสาธารณสุข. (2535). *พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535* (มาตรา 20(4)). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 109 ตอนที่ 38, หน้า 27 (5 เมษายน 2535).

[16] กระทรวงสาธารณสุข. (2535). พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (มาตรา 6–7). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 109 ตอนที่ 38, หน้า 27 (5 เมษายน 2535).

[17] พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง, 2535, มาตรา 4.

[18] European Commission. (2018). *Report on the impact of the use of oxo-degradable plastic, including oxo-degradable plastic carrier bags, on the environment* (COM/2018/35 final). EUR-Lex.

[19] University of Portsmouth. (2020). *Plastics Policy Review: Thailand* (summary of Thailand's plastics policy/roadmap measures; includes phase-out direction for oxo-degradable plastics).

[20] กระทรวงอุตสาหกรรม. (2563). *กฎกระทรวงกำหนดประเภท ชนิด และขนาดของโรงงาน พ.ศ. 2563*. ราชกิจจานุเบกษา.

[21] กระทรวงอุตสาหกรรม. (2564). *กฎกระทรวง (แก้ไขเพิ่มเติม) กำหนดประเภท ชนิด และขนาดของโรงงาน พ.ศ. 2564* (แก้ไขบัญชีท้าย). ราชกิจจานุเบกษา.

[22] กระทรวงอุตสาหกรรม. (2564). *กฎกระทรวงว่าด้วยการขออนุญาตและการอนุญาตเกี่ยวกับโรงงานจำพวกที่ 3 พ.ศ. 2564*. ราชกิจจานุเบกษา.

[23] กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2566). *ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์/เงื่อนไขการนำสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วออกนอกบริเวณโรงงาน พ.ศ. 2566*. ราชกิจจานุเบกษา.

[24] กระทรวงอุตสาหกรรม. (2568). รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ..... กรมโรงงานอุตสาหกรรม. https://www.diw.go.th/webdiw/wp-content/uploads/2025/01/a20012568-03.pdf

[25] กฎกระทรวง กำหนดประเภท ชนิด และขนาดของโรงงาน พ.ศ. 2563. (2563, 5 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนที่ 62 ก. หน้า 13-54.

[26] กระทรวงมหาดไทย. (2474). *พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474* (มาตรา 4, 7).

[27] กระทรวงมหาดไทย. (2533). *ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2533* (ข้อ 6–8, 14, 16–18).

[28] พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562. (2562, 29 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 136 ตอนที่ 71 ก.

[29] กระทรวงมหาดไทย. (2556). *กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556* (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130 ตอนที่ 41 ก). (อ้างถึง ข้อ 4 และหมวดข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน; หน้า 1–2 และส่วนท้ายที่เกี่ยวข้อง).

[30] กระทรวงสาธารณสุข. (2559, 30 กันยายน). *กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. 2559*. ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 133 ตอนที่ 86 ก, หน้า 26–32. *(อ้างเฉพาะ: ข้อ 4 หน้า 27)*

[31] กระทรวงสาธารณสุข. (2559, 30 กันยายน). *กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. 2559*. ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 133 ตอนที่ 86 ก, หน้า 26–32. *(อ้างเฉพาะ: ข้อ 4 (5) (ค) หน้า 30)*

[32] กระทรวงสาธารณสุข. (2559, 30 กันยายน). *กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. 2559*. ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 133 ตอนที่ 86 ก, หน้า 26–32. *(อ้างเฉพาะ: ข้อ 5 หน้า 31)*

[33] อัครพงศ์ อั้นทอง. (2563). *นโยบายและมาตรการภาษีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว*. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.). หน้า 13

[34] พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 (มาตรา 65).

[35] สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2535). *พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535*, มาตรา 35.

[36] สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2535). *พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535*, มาตรา 55.

บทที่ 6
การจัดทำนโยบายสาธารณะและสร้างภาคีเครือข่าย ร่วมผลักดันร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน

6.1 บทนำ

ตามที่คณะผู้วิจัยได้เสนอที่จะนำร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนผ่านช่องทางการเสนอกฎหมายโดยประชาชนซึ่งเป็นสิทธิตามกฎหมายที่รัฐธรรมนูญโดยจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564 ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 6 ว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อรัฐสภาตามกฎหมายนี้ให้กระทำได้เฉพาะที่มีหลักการเกี่ยวกับหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยหรือหมวด 5 หน้าที่ของรัฐและต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ มาตรา 11 กำหนดให้การเสนอร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอต่อรัฐสภาได้นั้นจะต้องมีผู้มีสิทธิลือกตั้งร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคน อีกทั้งหากเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรอง ก่อนเสนอต่อประธานสภาฯ เพื่อเสนอรัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อไป

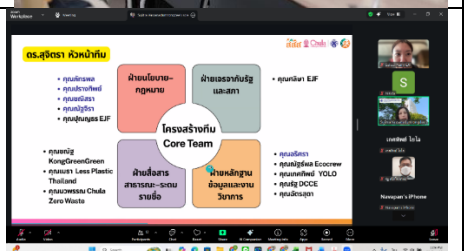
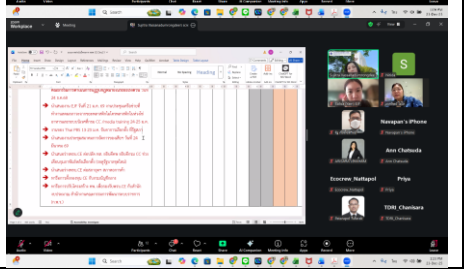
ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับการสร้างภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม (รวมภาควิชาการ) เพื่อผลักดันนโยบายสาธารณะว่าด้วยการปฏิรูประบบการจัดการขยะไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนและร่วมกันขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชน เนื้อหาในบทนี้นำเสนอกิจกรรมที่ได้ดำเนินการตั้งแต่การเชิญองค์กรภาคประชาสังคมมาประชุมให้เห็นความสำคัญของการมีกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนและเชิญชวนองค์กรต่างๆ ร่วมเป็นภาคีขับเคลื่อนซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายน 2568 โดยภาคีองค์กรภาคประชาสังคม 28 องค์กรได้ร่วมกันจัดตั้ง “เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Thailand Circular Economy)” ขึ้นเพื่อผลักดันกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนฉบับประชาชนจนถึงปัจจุบัน

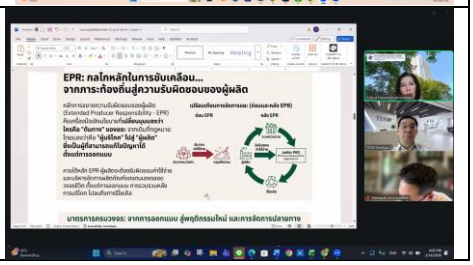
6.2 การประชุมร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมและภาควิชาการ

คณะผู้วิจัยได้จัดประชุมเพื่อสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียนรวมทั้งรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนและยุทธศาสตร์การทำงานของเครือข่าย รวมทั้งการหารือร่วมกับภาคีภาควิชาการบางองค์กร (SDG Move มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย) เพื่อเชิญชวนเข้าร่วมเครือข่ายอย่างเป็นทางการ

เพื่อให้ภาคีเครือข่ายมีเป้าหมายและกรอบการทำงานที่ตรงกัน คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำแผนการดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะผลักดันร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับปี 2569 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ส่วน ได้แก่ 1) สร้างเครือข่ายและคณะทำงาน 2) พัฒนากฎหมายและข้อมูลสนับสนุน เจรจาภาครัฐและเอกชน 3) สื่อสารสาธารณะและกลุ่มเป้าหมายพร้อมกับการระดมรายชื่อสนับสนุน

ตารางที่ 6-1 ประชุมเพื่อเชิญชวนเข้าร่วมภาคีเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน

ลำดับ	หัวข้อการประชุม/กิจกรรม	วันที่จัดกิจกรรม	รูปประกอบ
1.	ประชุมรับฟังความเห็นภาคประชาสังคม ครั้งที่ 1	28 พฤศจิกายน 2568 ณ สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
2.	ประชุมรับฟังความเห็นภาคประชาสังคม ครั้งที่ 2	23 ธันวาคม 2568 (ออนไลน์)	

ลำดับ	หัวข้อการประชุม/กิจกรรม	วันที่จัดกิจกรรม	รูปประกอบ
3.	หารือร่วมกับดร.บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์ สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม และอนุกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายด้านกฎเกณฑ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจฐานทรัพยากร ภายใต้คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน	24 ธันวาคม 2568	
4.	การประชุมหารือความร่วมมือกับ SDG Move เพื่อขับเคลื่อนร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน	9 มกราคม 2569	
5.	การประชุมหารือความร่วมมือกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เพื่อขับเคลื่อนร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน	14 มกราคม 2569	

6.3 การจัดตั้งเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน

6.3.1 ภาคีร่วมขับเคลื่อนร่างพ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... ฉบับประชาชน

จากการประชุมภาคีภาคประชาสังคมครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2568 สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เริ่มทยอยเชิญชวนองค์กรภาคีที่ทำงานด้านการจัดการขยะทั้งภาควิชาการ รวมทั้งสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) NGO บริษัทและวิสาหกิจเพื่อสังคมที่ทำธุรกิจส่งเสริมการลดขยะที่ต้นทางและการจัดการขยะ องค์กรสื่อด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ ก้องกรีนกรีน เพจลุงซาเล้งกับขยะที่หายไป Environman SDG Move รายชื่อตามตารางที่ 6-2 และได้เชิญดร.บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์ สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นที่ปรึกษาภาคีเครือข่าย ทั้งนี้ ยังมีสมาชิกระดับบุคคลที่เข้าร่วมในเครือข่ายนี้ด้วยโดยบางส่วนเป็นนักวิจัยด้านกฎหมายในโครงการ

ภาคีเครือข่ายได้จัดทำโลโก้ประจำเครือข่ายเพื่อใช้ในการสื่อสารรณรงค์ ดังรูปที่ 6-1

รูปที่ 6-1 โลโก้เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน Thailand Circular Economy

ตารางที่ 6-2 รายชื่อภาคีระดับองค์กรที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน

ภาควิชาการ
1. สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (SERI)
2. ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสารและของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (HSM)
3. ศูนย์ความเป็นเลิศด้านเทคโนโลยีปิโตรเคมีและวัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (PETROMAT)
4. โครงการ Chula Zero Waste จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)
6. SDG Move มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ภาคประชาสังคมและสื่อ
7. สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
8. ชุมชนส่งเสริมวัฒนธรรมการซ่อม (Repair Community Thailand: RCTH)
9. มูลนิธิบูรณะนิเวศ (EARTH)
10. Less Plastic Thailand
11. มูลนิธิมือวิเศษ
12. สมาคมการจัดการของเสียแห่งประเทศไทย (SWAT)
13. มูลนิธิ Scholars of Sustenance (SOS)
14. กรีนพีซ ประเทศไทย
15. มูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice Foundation (EJF))
16. มูลนิธิโลกสีเขียว
17. ก้องกรีนกรีน
18. เพจ Environman
19. Pear Is Hungry & aRoundP
20. เพจลุงซาเล้งกับขยะที่หายไป
21. Greenery

22. Rereef
บริษัทและวิสาหกิจเพื่อสังคม
23. YOLO วิสาหกิจเพื่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม
24. EcoCrew Thailand
25. Trash Lucky
26. Moreloop
27. Thaivetro CO.,Ltd. (Grom Arttoy)
28. Delifill

รูปที่ 6-2 โลโก้เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน 28 องค์กร

6.3.2 การจัดทำธรรมนูญ (Charter) เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน

ภาคีเครือข่ายนำโดย EJF ได้เสนอและผลักดันให้มีการทำธรรมนูญ (Charter) ของเครือข่ายเพื่อให้สมาชิกได้พิจารณา รับทราบและรับรองเงื่อนไขต่างๆ ภายใต้ Charter เพื่อป้องกันการนำชื่อเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียนไปใช้ในทางที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยองค์กรที่ประสงค์จะเข้าร่วมเป็นเครือข่ายจะต้องรับทราบ Charter และให้การรับรองก่อนเข้าร่วมเป็นสมาชิก

ธรรมนูญเครือข่าย "เศรษฐกิจหมุนเวียนประเทศไทย"
เพื่อผลักดันพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ตั้งอยู่บนฐานของสิทธิมนุษยชนในสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่ดี

รับรองเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2569

1. **วัตถุประสงค์และขอบเขต**

ธรรมนูญฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดความร่วมมือและกรอบการทำงานร่วมกันของสมาชิกใน "เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียนประเทศไทย" (ต่อไปนี้เรียกว่า "เครือข่าย") ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy: CE) ฉบับประชาชนที่เข้มแข็ง เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการร่วมงานด้านการรณรงค์ การทำวิจัย และการมีส่วนร่วมเชิงนโยบายของสมาชิก โดยมีเป้าหมายหลักในการส่งเสริมร่างกฎหมายและกรอบเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันและการลดการใช้วัสดุและทรัพยากรเป็นลำดับแรก การคุ้มครองสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม การยึดมั่นในความเป็นธรรมทางสังคมและสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนผ่านที่เป็นธรรม (Just Transition) รวมไปถึงการสร้างความรับผิดรับชอบของผู้ผลิตตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์และวัสดุ

ทั้งนี้ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของเครือข่ายไม่ถือเป็นการทดแทนหรือจำกัดอำนาจหน้าที่ ยุทธศาสตร์ หรือกิจกรรมขององค์กรสมาชิกแต่ละแห่ง ธรรมนูญฉบับนี้ใช้ครอบคลุมเฉพาะกิจกรรมที่ดำเนินการภายใต้นามของเครือข่ายเท่านั้น

2. **หลักการร่วม**

สมาชิกของเครือข่ายยึดถือหลักการร่วมดังต่อไปนี้

- **การให้ความสำคัญกับการป้องกันและการลดการใช้วัสดุและทรัพยากร**
  การป้องกัน การลด การนำกลับมาใช้ซ้ำ และการซ่อมแซม ต้องได้รับการให้ความสำคัญเหนือกว่าการรีไซเคิล การแปรรูปขยะเป็นพลังงาน หรือแนวทางการจัดการปลายน้ำอื่น ๆ
- **สิทธิมนุษยชนและความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ**
  นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนต้องคุ้มครองชุมชน แรงงาน ผู้ทรงสิทธิ (rights holder) และเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษและของเสียอย่างไม่เป็นธรรม
- **หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย และความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต** (Extended Producer Responsibility: EPR)
  เครือข่ายสนับสนุนหลักการที่กำหนดให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบทั้งด้านการเงินและการดำเนินงานต่อผลกระทบตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ของตนอย่างเหมาะสม
- **ไม่ยอมรับทางออกลวง** (False Solutions)
  เครือข่ายสนับสนุนให้มีกลไกการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management) ที่เป็นระบบ โปร่งใส และมีส่วนร่วมของสมาชิก เพื่อให้สามารถติดตาม วิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนข้อมูลต่อเทคโนโลยีหรือแนวทางทั้งที่มีอยู่ในปัจจุบันและแบบใหม่ ๆ ที่ถูกนำเสนอว่าเป็นทางออกเชิงเศรษฐกิจหมุนเวียนได้อย่างทันท่วงที ก่อนที่เครือข่ายจะ

พิจารณาเห็นชอบเทคโนโลยีหรือแนวทางนั้น ๆ โดยเฉพาะกรณีที่มีข้อกังวลด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพ หรือสังคม กลไกดังกล่าวควรเปิดพื้นที่ให้สมาชิกสามารถหยิบยกประเด็นขึ้นหารือได้ทันที มีการบันทึก รวบรวม และพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานของหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน เพื่อให้มั่นใจว่าแนวทางหรือเทคโนโลยีเหล่านั้นไม่เป็นการคงไว้ซึ่งการผลิตที่ไม่ยั่งยืน การปล่อยมลพิษ หรือการทำลายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ภายใต้คำว่า “หมุนเวียน” ที่ไม่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และหลักการของเครือข่าย

- **ความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อสาธารณะ**
  กระบวนการทำงานของเครือข่ายต้องมีความโปร่งใส เปิดกว้าง และมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย โดยยึดสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นศูนย์กลาง พร้อมทั้งควรจัดให้มีแพลตฟอร์มหรือช่องทางสื่อสารต่อสาธารณะที่ชัดเจน เพื่อเผยแพร่ข้อมูล ความคืบหน้า เหตุผลประกอบการตัดสินใจ และเปิดโอกาสให้สาธารณชนสามารถเข้าถึง ตรวจสอบ และมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การตัดสินใจของสมาชิกถือเป็นอันสิ้นสุด
- **การเคารพซึ่งกันและกันและการสร้างพื้นที่ปลอดภัย**
  สมาชิกเครือข่ายต้องเคารพศักดิ์ศรี ความหลากหลาย และความแตกต่างทางความคิดเห็นของทุกคน การทำงานร่วมกันต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรับฟัง การสื่อสารอย่างไม่ทำร้ายกัน และการสนับสนุนให้เกิดพื้นที่ปลอดภัย (safe space) เพื่อให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเท่าเทียม ไม่ถูกกดทับ และไม่ถูกเลือกปฏิบัติ

3. ขอบเขตความร่วมมือ

ภายใต้ขอบเขตของกฎบัตรฉบับนี้ สมาชิกเครือข่ายสามารถร่วมมือกันในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- การรณรงค์เชิงนโยบายร่วมกัน และการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานรัฐและฝ่ายนิติบัญญัติ
- การวิจัย การวิเคราะห์ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน
- การสื่อสารสาธารณะและการจัดกิจกรรมร่วมกัน
- การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และการเสริมสร้างศักยภาพร่วมกัน

ทั้งนี้ การเข้าร่วมในกิจกรรมเฉพาะใด ๆ จะเป็นไปโดยสมัครใจ เว้นแต่จะมีการตกลงเป็นอย่างอื่น

4. ขอบเขตการดำเนินงาน

สมาชิกตกลงยึดถือขอบเขตการดำเนินงานดังต่อไปนี้ **เมื่อดำเนินการในนามของเครือข่าย**
สมาชิกจะต้องไม่:

- อ้างตนเป็นตัวแทนหรือแสดงความเห็นในนามของเครือข่าย โดยไม่ได้รับความเห็นชอบภายในล่วงหน้า

- รับรอง สนับสนุน หรือส่งเสริมนโยบาย เทคโนโลยี หรือแนวทางที่ขัดแย้งกับหลักการร่วมของเครือข่าย
- ใช้เวทีหรือสื่อของเครือข่ายเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ของภาคธุรกิจ ภาครัฐ หรือผลประโยชน์อื่นใดที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของเครือข่าย
- รับเงินทุน การสนับสนุน หรือความร่วมมือสำหรับกิจกรรมของเครือข่าย จากองค์กรหรือหน่วยงานที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างชัดเจนกับหลักการของเครือข่าย
- ทำลายจุดยืนที่เครือข่ายตกลงร่วมกันในสาธารณะ โดยไม่ผ่านการหารือภายในล่วงหน้า

ทั้งนี้ ข้อกำหนดในส่วนนี้ไม่เป็นการจำกัดสิทธิของสมาชิกในการทำงาน จุดยืน หรือการมีส่วนร่วมในนามขององค์กรตนเองตราบใดที่ไม่ได้กระทำในนามของเครือข่าย

5. **การตัดสินใจและการเป็นตัวแทน**

- การตัดสินใจของเครือข่ายในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสดงจุดยืนและหลักการร่วม อาทิ ร่างพ.ร.บ. CE ฉบับประชาชน แถลงการณ์ และการดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกรณีที่ร่างกฎหมายได้ยื่นเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของรัฐสภาแล้ว จะต้องอยู่บนหลักการฉันทามติ โดยให้องค์กรสมาชิกและสมาชิกบุคคลแต่ละรายมีหนึ่งเสียงเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ บุคคลหนึ่งไม่อาจเป็นตัวแทนทั้งในนามตนเองและในนามองค์กรพร้อมกันได้

  ในกรณีที่ไม่สามารถบรรลุฉันทามติได้ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม ให้ใช้กลไกการลงมติ โดยต้องได้รับเสียงเห็นชอบไม่น้อยกว่าสองในสาม (2/3) ของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมและมีสิทธิออกเสียง เพื่อให้การตัดสินใจมีความชอบธรรม โปร่งใส และสะท้อนเจตนารมณ์ร่วมของเครือข่ายอย่างรอบคอบ ทั้งนี้ ให้มีการบันทึกความเห็นต่าง (minority opinion) ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อความโปร่งใส และเป็นข้อมูลสำหรับการทบทวนหรือปรับท่าทีในอนาคต หากบริบทหรือเนื้อหาของกฎหมายหรือการดำเนินงานมีการเปลี่ยนแปลง
- ในกรณีที่ไม่สามารถบรรลุฉันทามติ เครือข่ายอาจพิจารณาปรับแก้ ชะลอ หรือไม่นำข้อเสนอหรือประเด็นนั้นรวมไว้ในร่าง พ.ร.บ CE ฉบับประชาชน ทั้งนี้ สมาชิกสามารถระบุอย่างชัดเจนถึงการไม่รับรองบทบัญญัติ มาตรา หรือจุดยืนบางประการได้ โดยไม่ถือเป็นความผิดหรือมีผลกระทบต่อสถานะสมาชิก
- การเข้าร่วมในการแสดงจุดยืนหรือการดำเนินการร่วมใด ๆ เป็นไปโดยสมัครใจ และการเลือกไม่เข้าร่วมจะไม่ส่งผลกระทบต่อสถานะของสมาชิกภายในเครือข่าย
- แถลงการณ์ การยื่นข้อเสนอ หรือการเป็นผู้แทนในนามของเครือข่าย ต้องได้รับความเห็นชอบล่วงหน้าจากสมาชิกที่ประสงค์เข้าร่วมในกรณีนั้น ๆ
- อาจมีการแต่งตั้งผู้ประสานงานหรือโฆษกเฉพาะกิจตามความเหมาะสม

6. **การเข้าร่วมและยุติเป็นสมาชิก**

องค์กรภาคประชาสังคมที่ให้การรับรองธรรมนูญฉบับนี้และหลักการของเครือข่ายมีสิทธิสมัครเข้าเป็นสมาชิกของเครือข่าย สมาชิกสามารถถอนตัวออกจากเครือข่ายได้ตลอดเวลา โดยแจ้งให้เครือข่ายทราบ ธรรมนูญฉบับนี้อาจได้รับการทบทวนและปรับปรุงเป็นระยะ โดยความเห็นชอบร่วมกันของสมาชิก

7. **สถานะทางกฎหมาย**

ธรรมนูญฉบับนี้ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย และไม่ก่อให้เกิดพันธะ ความเป็นหุ้นส่วน ความรับผิดร่วม หรือความสัมพันธ์ในฐานะตัวแทนระหว่างสมาชิก สมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระทางกฎหมายและการเงินอย่างสมบูรณ์

6.4 การสื่อสารสาธารณะและช่องทางสื่อสาร

คณะผู้วิจัยและภาคีเครือข่ายได้จัดทำแผนการสื่อสารสาธารณะในหลายรูปแบบ ทั้งบทความวิชาการเพื่อเผยแพร่ในวารสาร เว็บไซต์และสื่อสำนักพิมพ์ต่างๆ การจัดทำ Facebook Thailand Circular Economy และจัดทำเว็บไซต์ www.thailandcenetwork.org เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลบทความและร่างพ.ร.บ. รวมทั้งการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายนี้ นอกจากนี้ ภาคีเครือข่ายยังได้จัดงานเสวนาวิชาการ 3 ครั้งเพื่อสร้างความตระหนักต่อปัญหาขยะพลาสติกและไมโครพลาสติก สิทธิในการลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง สิทธิในการรับรู้ข้อมูลผลิตภัณฑ์โดยเฉพาะสารเคมีในผลิตภัณฑ์ต่างๆ รวมทั้งเสื้อผ้า รวมถึงสิทธิในการใช้สินค้าที่คงทนและสิทธิในการซ่อมแซม เพื่อนำไปสู่ความตระหนักรู้ต่อปัญหาและข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน

6.4.1 การจัดทำบทความวิชาการ

คณะผู้วิจัยได้นำผลการศึกษามาสรุปและเขียนเป็นบทความวิชาการเผยแพร่ในวารสารหรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ โดยได้จัดทำบทความวิชาการจำนวน 6 บทความ รายละเอียดดังตารางที่ 6-3

ตารางที่ 6-3 สรุปบทความวิชาการที่เป็นผลผลิตจากโครงการ

ลำดับ	ชื่อบทความวิชาการ	ชื่อผู้เขียน	วารสาร/สื่อสิ่งพิมพ์/เว็บไซต์/Link	วันที่เผยแพร่
1.	จัดการ “ขยะล้นเมือง” ด้วยกฎหมาย Circular Economy 	ชณิสรา ดำคำ ธีรัตน์ เดชอิทธิกุล (TDRI)	กรุงเทพธุรกิจ คอลัมน์: วาระทีดีอาร์ไอ https://www.bangkokbiznews.com/business/business/1215496	8 มกราคม 2569
2.	ขยะอาหาร ไม่ควรสูญเปล่า ปลดล็อกกฎหมายสร้างคุณค่าแทนการทิ้ง	ชณิสรา ดำคำ ธีรัตน์ เดชอิทธิกุล (TDRI)	กรุงเทพธุรกิจ คอลัมน์: วาระทีดีอาร์ไอ https://www.bangkokbiznews.com/opinion/1217591	22 มกราคม 2569
3.	Green Claim กฎหมายยุโรปและบทเรียนสำหรับประเทศไทย: บทสะท้อนกรณี	สุจิตรา วาสนาดำรงดี	เว็บไซต์ Hub of Waste Management for Sustainable Development ศูนย์ความเป็นเลิศ	23 กุมภาพันธ์ 2569

ลำดับ	ชื่อบทความวิชาการ	ชื่อผู้เขียน	วารสาร/สื่อสิ่งพิมพ์/เว็บไซต์/Link	วันที่เผยแพร่
	"พลาสติกย่อยสลายในหลุมฝังกลบ"		ด้านการจัดการสารและของเสียอันตราย https://wmshub.org/hub-research/23	
4.	วิกฤติขยะและทรัพยากร: ความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน	สุจิตรา วาสนาดำรงดี	เว็บไซต์ Fair Finance Thailand https://fairfinancethailand.org/article/2026/2026_ce_enlaw/	12 พฤษภาคม 2569
5.	กฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนและการจัดการขยะพลาสติกของสาธารณรัฐฝรั่งเศส: การวิเคราะห์เชิงกฎหมายและบทเรียนเชิงนโยบายสำหรับประเทศไทย	กฤตย ธาดาบดินทร์ สุจิตรา วาสนาดำรงดี	วารสาร "สิ่งแวดล้อมไทย" (อยู่ระหว่างการแก้ไขบทความ)	รอเผยแพร่
6.	กฎหมายการหมุนเวียนทรัพยากรพลาสติกของญี่ปุ่น: พัฒนาการ กลไกเชิงสถาบัน และบทเรียนเชิงนโยบายต่อประเทศไทย	พรนภัส สุวลักษณ์วอห์น สุจิตรา วาสนาดำรงดี	วารสาร "สิ่งแวดล้อมไทย" (อยู่ระหว่างการแก้ไขบทความ)	รอเผยแพร่
7.	Circular Economy Law บทเรียนจากออสเตรเลียสู่อนาคตกฎหมายไทน	ณัฐจิรา ไกรทอง	Policy Watch	อยู่ในระหว่างการประสานงาน

6.4.2 การเปิดเพจ Facebook Thailand Circular Economy

คณะผู้วิจัยได้จัดจ้างทีมงานบริษัท อะเยลโล่เทรน จำกัด (ก้องกรีนกรีน) และทีมกราฟิกจัดทำเนื้อหาสื่อ infographic และคลิปวิดีทัศน์แบบสั้น เผยแพร่ ผ่านเพจ Facebook: Thailand Circular Economy เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน ปัจจุบัน มีผู้ติดตามเพจ 4.1 พันคน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤษภาคม 2569) นอกจากนี้ ทีมสื่อสารยังมีการเผยแพร่ข้อมูลผ่านเพจและช่อง KongGreenGreen และ Instragram

นอกจากเพจหลักแล้ว ภาคีเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยเฉพาะภาคีองค์กรสื่อด้านสิ่งแวดล้อมได้มีการโพสต์สื่อสารสร้างความตระหนักต่อประเด็นปัญหาขยะและความเคลื่อนไหวของภาคีเครือข่ายในการจัดงานเสวนาวิชาการต่างๆ และการผลักดันร่างพ.ร.บ. CE ได้แก่ เพจ Environman เพจลุงซาเล้งกับขยะที่หายไป เพจ SDG Move เพจ AroundP เพจ Greenery เพจ Chula Zero Waste เป็นต้น

รูปที่ 6-3 เพจ Facebook Thailand Circular Economy เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน

ทีมสื่อสารได้จัดทำประเด็นสาธารณะเพื่อสร้างความตระหนักเรื่องปัญหาขยะ การผลิตและการบริโภคที่ไม่ยั่งยืนและความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนรวมทั้งการเผยแพร่ประเด็นสำคัญจากการจัดเสวนาเลือกตั้งและเสวนาวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียน ตลอดระยะเวลา 4 เดือนในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมิถุนายน 2569 ทีมสื่อสารได้จัดทำอินโฟกราฟิก คลิปและโพสต์ในเพจ **Facebook Thailand Circular Economy เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน** จำนวน 53 โพสต์ ประกอบด้วย คลิปสั้น 8 ชิ้น คลิปลงช่อง Kong Green Green 1 ชิ้น คลิปงานเสวนา 6 ชิ้น โพสต์ภาพนิ่ง 31 ชิ้น โพสต์งานประชาสัมพันธ์งานเสวนา 7 ชิ้น ทั้งนี้ คลิปและโพสต์หลายชิ้นได้มีการเผยแพร่ต่อในเพจ Kong Green Green ทำให้สามารถเข้าถึงสาธารณชนได้มากขึ้น

ตารางที่ 6-4 สรุปประเด็นการสื่อสารผ่านเพจ Facebook: Thailand Circular Economy เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
1.	5 กุมภาพันธ์ 2569	**เลือกตั้งนี้ทำไมเราต้องเลือกรัฐบาลที่เห็นความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม** เพราะ ... จะไม่ทำให้การแยกขยะของคุณสูญเปล่า! หยุดวงจร "ผลิต-ใช้-ทิ้ง" ที่ไม่มีใครรับผิดชอบ 1 เสียงของคุณในวันเลือกตั้ง คืออำนาจในการเลือกระบบจัดการขยะชุดใหม่ให้ประเทศไทย #เลือกตั้ง69 #8กุมภา #CircularEconomy #นโยบายขยะ #เศรษฐกิจหมุนเวียน #แยกขยะ https://www.facebook.com/share/v/18iTzL5Rg6/	

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
			กด Like 100 คน แชร์ 201 คน คอมเม้นต์ 10 คน
2.	5 กุมภาพันธ์ 2569	**ชวนส่องนโยบายในการแก้ปัญหาขยะของ 5 พรรค "ถ้าได้เป็นรัฐบาล ภายใน 100 วันแรก แต่ละพรรคจะผลักดันนโยบายจัดการขยะเรื่องไหนเป็นวาระเร่งด่วนกันนะ"** ในงานเวทีสาธารณะ “การรับฟังข้อเสนอภาควิชาการและนำเสนอวิสัยทัศน์นโยบายพรรคการเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีของประชาชน” เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2569 ณ โรงแรมสุโกศล จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ร่วมกับเครือข่ายนักวิชาการด้านวิศวกรรมและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ภายในงานยังมีประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ อีกด้วย 1)การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 2)มลพิษข้ามพรมแดน 3)การจัดการขยะและเศรษฐกิจหมุนเวียน #เลือกตั้ง69 #EPR #กฎหมายสิ่งแวดล้อม #เวทีสาธารณะนโยบายสิ่งแวดล้อม #สิ่งแวดล้อมเพื่อประชาชน #20เครือข่ายหน่วยงานนักวิชาการ #วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม #สกสว #TSRI #MahidolUniversity #ChulalongkornUniversity #EAT #AIT #KMITL #WalailakUniversity #KasetsartUniversity #UbonRatchathaniUniversity #KMUTT #SERI #WMSHUB #RMUTT #SUT #PSU #KKU #ChiangMaiUniversity #BuraphaUniversity #NaresuanUniversity ขอบคุณรูปจากคณะผู้จัดงาน พรรคเพื่อไทย โดยคุณณัฐธิดา เทพสุทิน ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ “ผลักดัน พ.ร.บ.การจัดการบรรจุภัณฑ์ตามหลัก EPR (Extended Producer Responsibility) โดยจัดตั้งองค์กรผู้แทนผู้ผลิต หรือ PRO เพื่อบริหารจัดการขยะบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลพลาสติกอย่างเป็นระบบ พร้อมรายงานผลต่อภาครัฐตามแผน” “จัดตั้งกองทุนสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการลงทุนด้านการบำบัดขยะและโรงไฟฟ้าขยะ ควบคู่กองทุนช่วย SME เปลี่ยนผ่านสู่ระบบจัดการพลาสติกอย่างยั่งยืนภายใน 5 ปีแรก” “ผลักดันร่าง พ.ร.บ.ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สหการ) เพื่อเปิดทางให้ อปท. ทำงานร่วมกันในการบริหารจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ” “ผลักดันให้กลุ่มซาเล้งกว่า 1.5 ล้านคน เข้าสู่ระบบในฐานะผู้จัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อยกระดับอาชีพ และให้เข้าถึงแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำ สำหรับอุปกรณ์ป้องกันและยานพาหนะไฟฟ้า ลดมลพิษในกระบวนการจัดการขยะ” พรรคเศรษฐกิจ โดย ดร.จุฬาบุตร ค้าทันเจริญ ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ .“เราสามารถผลักดันกฎหมาย EPR Extended Producer Responsibility หรือหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิตได้เลยทันที ควบคู่กับการส่งเสริมให้เยาวชน คนรุ่นใหม่ และหน่วยงานภาครัฐ เข้ามามีส่วนร่วมในการแข่งขันและพัฒนานวัตกรรม Eco design เพื่อลดการเกิดขยะที่ต้องลงหลุมฝังกลบ” พรรคประชาธิปัตย์ โดยคุณพร้อมพล ธรรมจินดา ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กทม.เขต 28 "จะยกระดับ 'ซาเล้ง' ให้เป็นอาสาชุมชน นำขยะมาแลกเป็นค่าตอบแทน พร้อมตั้ง	

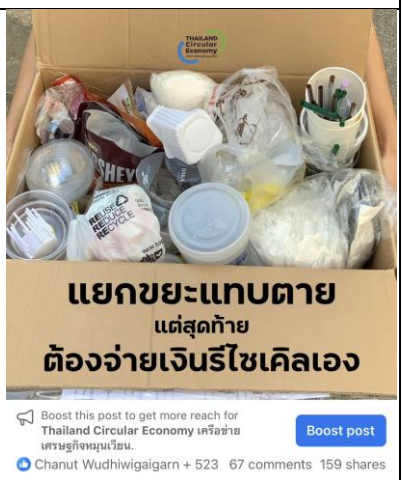
ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		เป้าสร้างโรงงานรับซื้อ 20 แห่งทั่วประเทศ ด้วยงบ 800 ล้านบาท เพื่อรองรับการจัดการขยะคืนสู่ระบบอย่างครบวงจร" พรรคภูมิใจไทย โดยคุณร่มธรรม ขำนุรักษ์ ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ แนวคิดหลักคือ การไม่ผลักภาระให้ประชาชน แต่ขยายความรับผิดชอบไปยังผู้ก่อมลพิษและผู้ผลิต ผ่านหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) ตั้งแต่การลดการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง ส่งเสริมการคัดแยกขยะในครัวเรือน ไปจนถึงการสนับสนุนระบบรีไซเคิลในปลายทาง รัฐต้องสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจัง และบูรณาการการจัดการขยะในระดับจังหวัด โดยเริ่มจาก “กลางทาง” คือการคัดแยกขยะที่ทำได้จริง เริ่มง่าย ๆ เพียงแยกขยะเปียกและขยะแห้ง เพื่อลดภาระต้นทุนมหาศาลที่ระบบปลายทางกำลังแบกรับอยู่ในปัจจุบัน ขณะเดียวกัน นโยบายขยะไม่ใช่เพียงเรื่องภายในประเทศ แต่เชื่อมโยงกับกติกาโลก โดยเฉพาะกฎใหม่ของสหภาพยุโรปอย่าง PPWR (Packaging and Packaging Waste Regulation) ที่กำหนดให้บรรจุภัณฑ์ทั้งหมดในตลาดยุโรปต้องสามารถรีไซเคิลได้ภายในปี 2030 ซึ่งเป็นโจทย์สำคัญที่ผู้ประกอบการไทยต้องเตรียมปรับตัวตั้งแต่วันนี้ “ผมคิดว่าต้องเริ่มจากการสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยโฟกัสที่ ‘กลางทาง’ คือการคัดแยกขยะ อย่างที่กรุงเทพมหานครดำเนินการอยู่ ขยะมีปริมาณมากและเมื่อถูกรวมกัน ปัญหาก็ลุกลามตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง แต่ถ้าเริ่มจากการทิ้งให้ถูก เริ่มง่าย ๆ แค่แยกขยะแห้งกับขยะเปียก ปลายทางก็จะจัดการได้” พรรคประชาชน โดย ดร.พูนศักดิ์ จันทร์จำปี ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ภายใน 100 วันแรก พรรคประชาชนตั้งเป้าที่จะ “เคลียร์หลุมเทกอง” กว่า 2,000 แห่งทั่วประเทศเป็นวาระเร่งด่วน ผ่านการ ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายเดิมอย่างจริงจัง โดยให้ความสำคัญกับสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก แนวทางคือ ปรับปรุงกฎหมายเดิมให้มีมาตรฐานการดำเนินงานที่ชัดเจน ให้ผู้ประกอบการหลุมฝังกลบตัดสินใจว่าจะปรับปรุงให้ได้มาตรฐานหรือจะปิดถาวร ใช้กฎหมายเป็นตัวกำกับ ไม่ปล่อยให้ปัญหาลากยาว ขณะเดียวกัน พรรคมีแผนเดินหน้า การปฏิรูปกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นระบบ โดยตั้งเป้าผลักดันร่างกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม 8 ฉบับ ภายใน 60 วัน เพื่อวางกรอบการจัดการขยะ การจัดการทรัพยากร และเศรษฐกิจหมุนเวียนในระยะยาว ในระดับนโยบาย พรรคเสนอ Orange Mega Projects ใช้งบประมาณขนาดใหญ่เพื่อแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างด้วยงบการจัดการขยะ 180,000 ล้านบาท รวมถึงงบจัดการน้ำเสีย 60,000 ล้านบาท พร้อมเน้นการแยกระบบน้ำเสียออกจากน้ำฝนอย่างชัดเจน เพื่อลดภาระมลพิษในระบบด้านความรับผิดชอบของผู้ผลิต พรรคสนับสนุนหลักการ EPR (Extended Producer Responsibility) แต่เลือกเริ่มจากกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงก่อน เช่น ขยะอิเล็กทรอนิกส์ (E-waste) เพื่อควบคุมผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างตรงจุด นอกจากนี้ พรรคยังผลักดันกิจกรรม Cleanup Thailand เพื่อเปิดพื้นที่ให้ประชาชนและภาคสังคมมีส่วนร่วมกับการจัดการขยะ ไม่ใช่ปล่อยให้เป็นหน้าที่รัฐเพียงฝ่ายเดียว “100 วันแรก ต้องเคลียร์ปัญหาหลุมเทกองก่อน ปรับกฎหมายให้เดินระบบตามมาตรฐาน หลุมไหนปรับได้ก็ไปต่อ หลุมไหนทำไม่ได้ต้องปิดถาวร เพื่อไม่ให้กระทบ	 กด Like 31 คน แชร์ 25 คน คอมเม้นต์ 5 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		สุขภาพประชาชนและสิ่งแวดล้อม จากนั้นเดินหน้า Clean Up Thailand และเริ่ม EPR กับขยะเสี่ยงสูงอย่าง e-waste” https://www.facebook.com/share/p/1GgQV3gfWW/	
3.	10 กุมภาพันธ์ 2569	**เคยสงสัยไหมว่าทำไมปัญหาขยะ ถึงเป็นเรื่องที่ประเทศไทยแก้ไม่จบเสียที**ทั้งที่โลกหมุนไปไกล เทคโนโลยีก้าวหน้า เข้าสู่ยุคที่ AI ทำได้แทบทุกอย่าง แม้แต่ช่วยแยกขยะได้แล้วด้วยซ้ำ นั่นเป็นเพราะ “กฎหมายการจัดการขยะของประเทศไทย” บางฉบับยังคงหลงอยู่ในยุค 90 อยู่เลยน่ะสิ! ไม่ว่าจะเป็น ✒️ พ.ร.บ. รักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ✒️ พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ✒️ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. 2535 แม้กฎหมายเหล่านี้จะมีการปรับปรุงแก้ไขมาแล้ว แต่โครงสร้างโดยรวมยังมีความซับซ้อนไม่สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน และยังมีช่องโหว่สำคัญอยู่มาก อีกทั้งการจัดการขยะแบบไทย ๆ แก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เน้น ‘ทิ้ง เก็บ กำจัด’ ปราศจากกฎหมายในการควบคุม กำกับดูแลตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต ยังอยู่ในวังวนของคำถามว่า ใครจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบปัญหาเหล่านี้กันแน่ ผลคือ ทุกวันนี้เราพยายามแก้ปัญหาขยะในปี 2026 ด้วยเครื่องมือทางกฎหมายจากยุค 90s เน้นปลายทางมากกว่าต้นทาง ทั้งที่ต้นตอของปัญหาเริ่มขึ้นตั้งแต่การออกแบบสินค้าและบรรจุภัณฑ์แล้ว เหมือนเอาคนเจน Y มาสอนวิธีทำงานกับเด็กเจน Z อย่างไรอย่างนั้น ในขณะที่หลายประเทศมีการบังคับใช้กฎหมายที่ออกแบบมาเพื่อให้ลดขยะตั้งแต่ต้น เช่น บังคับใช้กฎหมาย EPR หรือ กำหนดความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต ตั้งแต่ออกแบบสินค้าให้รีไซเคิลได้ง่าย จนถึงการเก็บกลับ ผลักดัน Reuse Refill Recycling ให้เป็นระบบ ฯลฯ หากเรายังใช้กฎหมายที่หลงยุค ต่อให้รณรงค์แยกขยะมากแค่ไหน ระบบก็ยังคงวนกลับมาที่เดิมไม่รู้จบ และนี่คือเหตุผลว่าทำไมประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมี พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อเปลี่ยนการจัดการขยะจากการแก้ปลายเหตุ ไปสู่การออกแบบระบบตั้งแต่ต้นทาง ใครอยากรู้ว่า พ.ร.บ. Circular Economy คืออะไร? และจะเปลี่ยนชีวิตเราให้ดีขึ้นได้ยังไง? กดติดตามพวกเราไว้ได้เลย #เศรษฐกิจหมุนเวียน #แยกขยะ #นโยบายขยะ #เลือกตั้ง69 #CircularEconomy #ThailandCircularEconomy #CircularEconomy #กฎหมายขยะ #EPR # สิ่งแวดล้อม #เศรษฐกิจหมุนเวียน https://www.facebook.com/share/p/1CvYQYF4ch/	 กด Like 52 คน แชร์ 46 คน คอมเม้นต์ 3 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
4.	12 กุมภาพันธ์ เวลา 07:00 น.	**แยกเก่งแค่ไหน ก็ไปจบที่หลุมฝังกลบ... จริงหรอ** วันนี้เพจ Thailand Circular Economy จะชวนทุกคนมาสำรวจขยะรอบตัว แล้ว ‘แกะขยะ’ หาช่องโหว่ไปพร้อมกันว่า "ทำไมแค่เราแยกขยะถึงไม่พอนะ" เปิดซีรีส์ด้วยบรรจุภัณฑ์สุดแมสอย่าง “แก้วกาแฟ Takeaway” รู้ไหมว่าแก้วใส ๆ ที่เราถือกันอยู่ส่วนใหญ่ทำจากพลาสติก PET ชนิดเดียวกับขวดน้ำเป๊ะ ! แต่ชะตากรรมกลับต่างกันราวฟ้ากับเหว ในขณะที่ขวดน้ำเป็นขยะที่ต้องการของตลาด รีไซเคิลได้ แถมยังขายได้ราคาดี แต่แก้วกาแฟกลับถูกจัดว่าเป็น ‘ขยะกำพร้า’ ที่ไม่มีใครต้องการ ซาเล้งไม่เอา ร้านรับซื้อของเก่าไม่รับ ต่อให้ล้างสะอาดแค่ไหน สุดท้ายปลายทางก็ไปที่บ่อขยะอยู่ดี ทำไมถึงเป็นแบบนั้น? เพราะแก้วพลาสติก PET ในท้องตลาดมีหลายเกรด มีความหนาที่หลากหลาย และส่วนมากจะสิ่งปนเปื้อนที่เข้าไปทำลายกระบวนการรีไซเคิล เช่นลายสกรีน สติกเกอร์ รวมถึงมีอุณหภูมิในการหลอมเหลวต่างกันกับขวดน้ำพลาสติก PET จึงไม่สามารถนำมารีไซเคิลรวมกันได้ ---โรงงานรีไซเคิลส่วนใหญ่ก็เลยเลือกที่จะไม่รับไปเลย--- แล้วทำไมร้านค้าถึงยังใช้แก้วในลักษณะนี้ แทนที่จะใช้แก้วพลาสติก PP ที่มีร้านรับซื้อ มีระบบการจัดการที่ดีกว่า นั่นก็เพราะในประเทศเราไม่มีกฎหมายในการควบคุมทั้งผู้ผลิต ร้านค้า หรือระบบในการจัดการยังไงล่ะ! (ใส่แก้วพลาสติก PET สวยกว่า ถูกกว่า เริศกว่า สิ่งแวดล้อมจะเป็นอย่างไร รีไซเคิลได้หรือไม่ค่อยว่ากัน) นี่จึงเป็นเหตุผลที่เราต้องผลักดันให้มีกฎหมาย Extended Producer Responsibility (EPR) เพื่อขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิตไปยังช่วงต่างๆ ของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นการรับคืน การรีไซเคิลและการกำจัด เพื่อลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์ ซึ่งผู้ผลิตจะต้องย้อนกลับไปคิดตั้งแต่การออกแบบเลย เพื่อให้ใช้ทรัพยากรน้อยลง สามารถรีไซเคิลได้ง่าย มีระบบรับคืน มีการจูงใจให้ผู้บริโภคส่งคืนขยะหรือบรรจุภัณฑ์เพื่อให้กลับเข้าสู่กระบวนการผลิตอีกครั้ง Extended Producer Responsibility (EPR) จะช่วยเป็นตัวเร่งให้เกิดกลไกที่เรียกว่า Eco-modulation fee เป็นการเก็บเงินค่าธรรมเนียมที่แพงขึ้นกับผู้ผลิตที่ใช้แก้วที่รีไซเคิลยาก และสามารถนำเงินส่วนนี้ไปสนับสนุนกองทุนสิ่งแวดล้อม สนับสนุนให้เกิด Producer Responsibility Organizatio (PRO) เกิดการลงทุนในการเพิ่มประสิทธิภาพในการรีไซเคิลวัสดุอื่นๆ เช่นโรงงานรีไซเคิลแก้ว พัฒนาระบบการจัดการขยะให้ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าไม่มีกฎหมายหรือกลไกเหล่านี้มาบีบให้ผู้ผลิตเปลี่ยนหรือกำกับ ผู้ผลิตนึกจะผลิตอะไรออกมาแล้วรีไซเคิลได้ยาก กลายเป็นขยะ ภาระทั้งหมดก็จะตกอยู่ที่ "ผู้บริโภค" และ "สิ่งแวดล้อม" อย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ #ThailandCircularEconomy #EPR #แกะขยะ #CircularEconomy #WasteManagement #ขยะ #รีไซเคิล https://www.facebook.com/share/p/18QAMJDGKn/	 กด Like 65 คน แชร์ 76 คน คอมเม้นต์ 4 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
5.	12 กุมภาพันธ์ 2569	ประชาสัมพันธ์ **ขอเชิญเข้าร่วมเสวนาวิชาการ “สถานการณ์ไมโครพลาสติกไทย: จากองค์ความรู้สู่การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย”** (Microplastics in Thailand: From Scientific Evidence to Policy Action) จัดโดยศูนย์รวมผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการของเสียเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ร่วมกับ สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ จากงานวิจัยไมโครพลาสติกในประเทศไทย สู่การถอดบทเรียนและร่วมกันจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญจากหลายหน่วยงาน วันพุธที่ 25 กุมภาพันธ์ 2569 08:30 – 13:30 น. ห้องพาโนรามา 1 ชั้น 14 โรงแรมดิเอมเมอร์รัลด์ ถ.รัชดาภิเษก Onsite (จำกัด 50 ท่าน) Online ผ่าน Zoom Meeting ลงทะเบียนภายใน วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2569 https://forms.gle/xXSoBzmk8yEpsFep7	 กด Like 15 คน แชร์ 5 คน
6.	18 กุมภาพันธ์ 2569	ทุกคนคงคุ้นเคยกับคำว่า “3R” Reduce Reuse Recycle ที่เราท่องจำกันมาตั้งแต่เด็ก แยกขยะให้ถูกถัง แล้วนำไปรีไซเคิล แต่! ท่ามกลางปัญหาขยะล้นโลก ทรัพยากรลดลงเรื่อย ๆ แค่ แยกขยะ - Recycle มันยังไม่พอ ขอแนะนำหลักการ "9R” ที่จะช่วยจัดการทรัพยากรทั้งระบบ เรียงลำดับจาก ‘ทางเลือกที่ดีที่สุด’ ทั้งต่อโลกและเศรษฐกิจ ไล่ลงไปหา 'ทางเลือกสุดท้าย' แบ่งเป็น 3 กลุ่มหลักๆ กลุ่มไม่สร้างขยะตั้งแต่แรก ใช้ให้น้อยและฉลาดที่สุด R1- Refuse คือการปฏิเสธของหรือบรรจุภัณฑ์ที่เกินจำเป็น หรือแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ซึ่งยากมาก! ต้องใช้สกิลขั้นสูง บอกแม่ค้า "ไม่หลอด ไม่ช้อน ไม่ถุง ไม่ๆๆๆ" R2 - Rethink คิดใหม่ทั้งผู้ใช้และผู้ผลิต ตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า หรือใช้การเช่า R3 - Reduce ลดการใช้วัตถุดิบ พลังงาน และทรัพยากรตั้งแต่ขั้นตอนผลิตแต่ยังคงคุณภาพสินค้า เช่นลดขนาดหีบห่อใช้พลาสติกน้อยลงแต่ปริมาณขนมเท่าเดิม เช่น บริการเช่ายืมภาชนะในงานอีเวนต์ ทำให้ภาชนะนั้น ๆ ใช้งานซ้ำหลายครั้ง ลดขยะตั้งแต่ต้นทาง ลดการผลิตของใหม่ กลุ่มยื้อชีวิต ของเสียไม่ใช่ขยะ ถ้านำกลับเข้า loop ได้ R4 - Reuse การนำของสภาพดีกลับมาใช้ใหม่ เช่นสินค้ามือสอง บรรจุภัณฑ์แบบหมุนเวียน ระบบการรีฟิล R5 - Repair ยืดชีวิตสินค้าให้กลับมาใช้ได้ต่อ ต้องง่ายกว่าการซื้อใหม่ รู้ไหม “ผู้บริโภคควรมี ‘สิทธิในการซ่อม’ ควรสามารถเข้าถึงอะไหล่ มีคู่มือ มีแหล่งซ่อม ที่ง่าย ดีกว่าการซื้อใหม่ (ซึ่งข้อนี้เป็นหนึ่งในหัวใจของร่าง พ.ร.บ. CE ฉบับประชาชนด้วย) R6 - Refurbish การนำของมาปรับสภาพ และอัปเกรดให้กลับมาใช้งานได้เหมือนของใหม่อีกครั้ง	 กด Like 25 คน แชร์ 18 คน คอมเม้นต์ 4 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		R7 - Remanufacture การนำชิ้นส่วนอะไหล่จากของเดิม มาผ่านกระบวนการโรงงานเพื่อประกอบเป็นสินค้าเทียบเท่าของใหม่ R8 - Repurpose การเปลี่ยนบทบาทใหม่ให้กับสินค้าและวัสดุ เช่นวัสดุเหลือใช้จากอุตสาหกรรมถูกนำไปใช้ในบริบทใหม่ เช่นในงานก่อสร้างพื้นที่สาธารณะ กลุ่มหมุนเวียน เมื่อไปต่อไม่ไหวแล้วจริงๆ R9 - Recycle การแปรรูปวัสดุให้เป็นวัตถุดิบใหม่ ซึ่งควรจะเป็นขั้นสุดท้าย เพราะใช้พลังงานและสูญเสียมูลค่าทางเศรษฐกิจมากที่สุด ในร่างฯ ฉบับนี้เสนอให้คุมเข้มโรงงานรีไซเคิลไม่ให้ปล่อยมลพิษมั่วซั่ว ที่ผ่านมาเราปล่อยให้ทรัพยากรหลุดมือเสียไปเยอะมาก ถึงเวลากลับไปเริ่มต้นตั้งแต่การออกแบบ การผลิต การใช้งานให้ได้ตามหลัก ‘9R’ ดีกว่าไปรอแก้ปัญหาที่ปลายทาง ค่อย ๆ ไต่ขึ้น 9R ไปด้วยกัน และร่วมขับเคลื่อนร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชนให้ “เปลี่ยนประเทศไทยจาก ‘สังคมทิ้งขว้าง’ สู่ ‘สังคมหมุนเวียน’ อย่างยั่งยืนกันนะ https://www.facebook.com/share/p/17MVhQZw7n/	
7.	20 กุมภาพันธ์ 2569	ทุกวันนี้ประเทศไทยสร้าง “ขยะอาหาร” (Food waste) มากกว่า 10 ล้านตันต่อปี หรือ เกือบ 1 ใน 3 ของขยะทั้งหมดในประเทศ แต่ที่น่าเสียดายคือ กว่า 40% ของขยะอาหารเหล่านี้ ยังอยู่ในสภาพที่เอาไปใช้ประโยชน์ต่อได้สบาย ๆ ในขณะที่คนจำนวนไม่น้อยในสังคมยังเข้าไม่ถึงอาหารที่เพียงพอ คำถามคือ ทำไมอาหารดี ๆ เหล่านี้ถึงถูกทิ้ง นั่นเป็นเพราะ "ช่องโหว่ทางกฎหมาย" ของไทย ที่บีบให้การทิ้งเป็นทางเลือกที่ปลอดภัยและคุ้มค่ากว่านั่นเอง ยังไงมาดูกัน 🚨 บริจาค = เสี่ยงคุก เสี่ยงโดนฟ้อง: ไทยยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองผู้บริจาค (Good Samaritan Law) ถ้าบริจาคไปแล้วคนกินเกิดท้องเสีย ธุรกิจต้องรับผิดชอบเต็ม ๆ ทั้งทางแพ่งและอาญา ดังนั้นการทำลายทิ้ง จึงปลอดภัยกว่าในแง่กฎหมาย 🚨 ทำดีแต่เสียภาษี: ในมุมกฎหมาย การให้ฟรีถูกนับเป็น "การขาย" ต้องนำมาคิดภาษี แถมถ้าจะเอาไปหักลดหย่อนเพื่อการกุศล ก็หักได้แค่ไม่เกิน 2% ของกำไรสุทธิ สรุปคือ ทิ้งลงถังประหยัดเงินบริษัทกว่าเยอะ 🚨 จะเอาไปทำปุ๋ยก็ยุ่งยาก: ถ้าจะเอาขยะอาหารไปแปรรูปเชิงพาณิชย์ หรือขนย้ายข้ามเขต ต้องขออนุญาต อปท. วุ่นวายและใช้เวลานานมาก 💡 ร่าง พ.ร.บ. CE คือกุญแจปลดล็อกปัญหานี้! แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) จะเข้ามาเปลี่ยนมุมมองจาก “ของเสีย” ให้เป็น “ทรัพยากร” โดย ร่าง พ.ร.บ. CE จะเข้ามาเปลี่ยนกติกาใหม่ดังนี้ ✅ คุ้มครองคนทำดี: มีกฎหมายคุ้มครองผู้บริจาคอาหารโดยสุจริต ลดความเสี่ยงให้ธุรกิจกล้าส่งต่ออาหารมากขึ้น ✅ เปลี่ยนภาษีเป็นแรงจูงใจ:ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่คุ้มค่า ทำให้การ "บริจาค" ถูกกว่าและได้ประโยชน์มากกว่าการ "ทิ้ง" ✅ ทิ้งมาก จ่ายมาก (PAYT): เก็บค่าจัดการขยะตามปริมาณที่ทิ้งจริง ใครสร้างขยะอาหารเยอะต้องจ่ายแพง เพื่อกระตุ้นให้ลดขยะตั้งแต่ต้นทาง ✅ ปลดล็อกระบบจัดการ: สร้างแพลตฟอร์มตัวกลางที่ชัดเจน ทำให้การนำขยะอาหารไปทำปุ๋ยหรือพลังงาน ทำได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น การจัดการขยะอาหารไม่ใช่แค่เรื่องของสิ่งแวดล้อม แต่มันคือเรื่องของประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางอาหาร และความเป็นธรรมทางสังคม	 กด Like 37 คน แชร์ 14 คน คอมเม้นต์ 5 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		ถ้าเราปรับกติกาให้เหมาะสม อาหารส่วนเกินจะไม่ถูกฝังกลบ แต่จะหมุนเวียนกลับเข้าสู่ระบบเพื่อช่วยเหลือผู้คน สร้างมูลค่า สร้างงาน และที่สำคัญคือช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกส่วนหนึ่งของภาวะโลกเดือด ถึงเวลาแล้วที่เราจะเลิกมองขยะอาหารเป็น “ของเหลือทิ้ง” และเริ่มออกแบบระบบให้มันกลายเป็น “ทรัพยากร” ♻️ เห็นด้วยไหมที่ไทยต้องมีกฎหมายนี้ คอมเมนต์มาคุยกันได้เลย! 👇 #ขยะอาหาร #FoodWaste #อาหารส่วนเกิน #เศรษฐกิจหมุนเวียน #พรบCE #CircularEconomy 📌 อ่านบทความฉบับเต็มจาก Bangkok Biz News ได้ที่นี่: https://www.bangkokbiznews.com/opinion/1217591 picture credit: https://www.independent.co.uk/money/7-ways-to-save-ps700-a-year-on-food-a7297076.html https://www.facebook.com/share/p/1ELhmb2HcL/?mibextid=wwXIfr	
8.	25 กุมภาพันธ์ 2569	แยกขยะแทบตาย แต่สุดท้ายต้องจ่ายเงินรีไซเคิลเอง เชื่อว่าหลายคนที่แยกขยะ มีจำนวนไม่น้อยที่ต้อง ‘ควักเนื้อ’ เพื่อให้ขยะของตัวเองไม่ไปนอนเน่าอยู่ในหลุมฝังกลบ ไม่ว่าจะจ่ายค่าส่งไปรษณีย์เพื่อไปทำอัพไซเคิล รีไซเคิล หรือเป็นขยะพลังงาน บางคนก็จ่ายเป็นค่าน้ำมัน ค่ารถขนไปส่งตามจุด Drop off ที่ตามห้างหรือกิจกรรมขยะสัญจร คำถามคือ แล้วนี่มันเป็นหน้าที่ของเราจริงหรือ แค่แยกขยะไม่พอ ยังต้องเสียเงินตัวเองเป็นค่าส่งขยะอีก เสียเวลาพอทน เสียตังพอเลย ในขณะที่หลายประเทศที่มีระบบการจัดการที่ดี รัฐมีหน้าที่ในการจัดหาระบบเพื่อรองรับขยะของประชาชนเพื่อนำไปจัดการอย่างถูกต้อง อาจจะผ่านการทำงานของรัฐเองหรือให้เอกชนเข้ามาบริหารจัดการ ‘ไม่ใช่ประชาชนต้องดิ้นรนกันเอง 😩’ ตอนนี้ พ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ฉบับประชาชนจะเข้ามาเป็นเครื่องมือในการอุดช่องโหว่การ ‘ควักเนื้อ’ นี้ด้วย... ✅ ระบบ EPR (Extended Producer Responsibility) ที่จะบังคับผู้ผลิตรับผิดชอบตลอดวงจรชีวิตสินค้า เงินจัดการขยะต้องมาจากผู้ผลิต ไม่ใช่แค่ภาษีผู้บริโภคฝ่ายเดียว ✅ ระบบมัดจำคืนเงิน (DRS): เปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ให้มีค่าเมื่อเงินคืนหลังจากเอาบรรจุภัณฑ์ไปคืนแล้วด้วย ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องร่วมกันผลักดัน พ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียนที่จะเข้ามาอุดช่องโหว่นี้ และทำให้ผู้ผลิตต้องร่วมรับผิดชอบมากขึ้น! แล้วคุณล่ะ เคยเสียเงินส่งขยะไปอัพไซเคิล รีไซเคิล หรือเป็นขยะพลังงานไปเท่าไหร่กันแล้ว มาแชร์กันในคอมเมนต์ได้เลย! #แยกขยะ #รีไซเคิล #สิ่งแวดล้อม #เศรษฐกิจหมุนเวียน #EPR #PAYT #DRS #ปัญหาสิ่งแวดล้อม #ขยะพลาสติก #ลดขยะ https://www.facebook.com/share/p/1DU9SqHzLA/?mibextid=wwXIfr	 กด Like 252 คน แชร์ 158 คน คอมเม้นต์ 67 คน

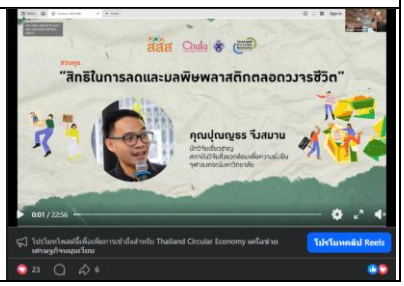
ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
9.	26 กุมภาพันธ์ 2569	2 หมื่นล้านบาทต่อปี คืองบที่ประเทศไทยใช้กำจัดขยะ แต่ปัญหาขยะ มีแต่เพิ่มมากขึ้น เพราะมากกว่า 80% ใช้วิธีการเอาขยะไปเทกองกลางแจ้งแบบไม่ถูกต้อง... ขยะหลายอย่างรีไซเคิลไม่ได้ ขยะล้นทะลักบ่อและเตาเผา ขยะหลายอย่างก็ใช้และทิ้งกันง่ายเกินไป โดยไร้การควบคุม ...นี่เรากำลังเสียเงินมหาศาลไปกับมาตรฐานเหล่านี้ทุกๆ ปี? ยังไม่นับคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่เสียไป แบบประเมินค่าไม่ได้ แล้วทำไมต่างประเทศ ถึงจัดการขยะได้ดีกว่า ประเทศไทย? เป็นเพราะคนไทยไม่แยกขยะ? เป็นเพราะเทศบาลไม่ดี? หรือจริง ๆ แล้ว ปัญหาอยู่ที่ “ระบบ”? KongGreenGreen คลิปนี้จะพาทุกคนมารู้จักทางออกที่หลายประเทศใช้กัน นั่นคือ “ร่าง พ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ฉบับประชาชน” กฎหมายที่จะเปลี่ยนจากการเก็บ-ฝัง-เผา ไปสู่การออกแบบระบบใหม่ทั้งวงจร แล้วประเทศไทยล่ะ เมื่อไหร่จะมีบ้าง? ติดตามข้อมูลข่าวสาร และความคืบหน้ากันได้ที่ https://www.facebook.com/Thailandcirculareconomy #KongGreenGreen #เศรษฐกิจหมุนเวียน #EPR #CircularEconomy #ขยะ #ZeroWaste https://www.facebook.com/share/v/1Dmi3t4t5p/?mibextid=wwXIfr	 กด Like 1.6 พันคน แชร์ 447 คน คอมเม้นต์ 71 คน
10.	27 กุมภาพันธ์ 2569	🌱 ทรัพยากรของประเทศจะยั่งยืน มีถึงคนรุ่นต่อไปได้อย่างไร มาหาคำตอบในงานเสวนานี้ (Circular Revolution: Claiming Our Right to Reduce and Right to Repair) 🌱 เครือข่าย Thailand Circular Economy ขอเชิญร่วมงานเสวนา "สิทธิในการลดและการซ่อม: ทางออกเพื่อสังคมไร้ขยะและหมุนเวียนทรัพยากร" (Circular Revolution: Claiming Our Right to Reduce and Right to Repair) งานนี้จะพาคุณไปเจาะลึกปัญหาขยะและมลพิษจากพลาสติก เสื้อผ้า และขยะอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมร่วมผลักดัน ร่าง พ.ร.บ. CE ฉบับประชาชน เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง คืนสิทธิพื้นฐานในการลดการบริโภคและการซ่อมแซมสินค้าให้กับผู้บริโภค 🗓️วันพุธที่ 18 มีนาคม 2569 | 8.30 - 16.30 น. 📍ณ โรงแรมสยามแอทสยาม ดีไซน์ โฮเทล กรุงเทพ (ถ.พระราม 1) https://maps.app.goo.gl/Ty3VZjoFz6PCvdMP7 ✨📌ภาคเช้า: สิทธิในการลดและใช้ซ้ำ วิเคราะห์ปัญหามลพิษพลาสติกและฟาสต์แฟชั่นตลอดวงจรชีวิตจากการการชวนคุยและวงเสวนา "ลดพลาสติก: เริ่มที่เราหรือเริ่มที่ระบบ?" และวงเสวนา "แฟชั่นยั่งยืนเป็นไปได้ไหม?" ✨📌ภาคบ่าย: แถลงการณ์เปิดตัวเครือข่าย Thailand Circular Economy และ สิทธิในการซ่อม (Right to Repair) ชวนคุย "ทำไมสินค้าพังเร็ว เสียแล้วซ่อมไม่ได้?" เปิดวงเสวนา Right to Repair กับกูรูจากหลากหลายวงการทั้ง สื่อ ประชาสังคม เอกชน ร่วมขับเคลื่อนร่าง พ.ร.บ. CE ฉบับประชาชนไปด้วยกัน ลงทะเบียนเข้าร่วมงานได้ที่: https://docs.google.com/.../1FAIpQLSevy9Okvx26dp.../viewform	 กด Like 57 คน แชร์ 106 คน คอมเม้นต์ 1 คน

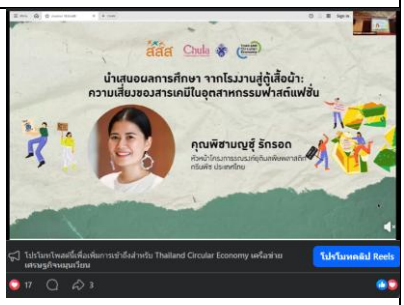
ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		จัดโดย: สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน สนับสนุนโดย: สสส. อ่านรายละเอียดเพิ่มเติม: https://drive.google.com/.../1JpBc... #ThailandCircularEconomy #RightToRepair #RightToReduce #CircularEconomy #พรบCEฉบับประชาชน #สังคมไร้ขยะ #แฟชั่นยั่งยืน # สิ่งแวดล้อม https://www.facebook.com/share/p/1Deik8UyrZ/	
11.	2 มีนาคม 2569	ถึงเวลามูฟออนจากดราม่าขยะ สู่ทางออกระดับโครงสร้างด้วย “พ.ร.บ. CE ฉบับประชาชน” ที่จะมาเปลี่ยนเกมสิ่งแวดล้อมไทยให้ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป! #พรบCE #ThailandCircularEconomy #CircularEconomy https://www.facebook.com/share/r/1CfEqD7HJH/?mibextid=wwXIfr	 กด Like 98 คน แชร์ 128 คน คอมเม้นต์ 10 คน
12.	5 มีนาคม 2569	อยากให้อะไร ๆ ดีขึ้น ก่อนโลกมันจะร้อนไปมากกว่านี้! ขอเชิญชวนทุกท่านร่วมตอบแบบสอบถามความคิดเห็น “กรุงเทพมหานครควรพัฒนาระบบการจัดการขยะอย่างยั่งยืนอย่างไร” เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเสนอต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (5 กรกฎาคม 2569) สามารถส่งความคิดเห็นของคุณได้ที่ 🔗 : https://forms.gle/paYmKK6eGnKZnuHH7 ขอขอบคุณทุกท่านร่วมแสดงความคิดเห็น และท่านสามารถส่งต่อแบบสอบถามนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง โดยข้อเสนอทั้งหมดจะถูกรวบรวมและสังเคราะห์เพื่อเสนอต่อผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต่อไป (สามารถทำแบบสอบถามได้ถึงวันที่ 12 มีนาคม 2569) https://www.facebook.com/share/p/1bKqxoHJUn/	 กด Like 49 คน แชร์ 42 คน คอมเม้นต์ 6 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
13.	9 มีนาคม 2569	ทำไม ‘กล่องอาหารพลาสติก’ หลายชนิด ไม่ถูกรีไซเคิล กลับมาอีกครั้งกับ #ซีรีส์แกะขยะ ซึ่งบรรจุภัณฑ์ที่เราเลือกมาวันนี้ เป็นภาชนะที่ทุกคนต้องเคยใช้แน่นอนนั่นก็คือ 'กล่องใส่อาหาร' ตั้งแต่ กับข้าวยันขนม แต่ที่เห็นใส ๆ หน้าตาคล้าย ๆ กันแบบนี้ หารู้ไม่ว่าแต่ละกล่องทำมาจากพลาสติกคนละชนิดกันนะ ชนิดแรกที่เราจะขอพูดถึงคือ PS (Polystyrene) หรือ เบอร์ 6 คุณสมบัติ เบา เปราะ แตกหักง่าย เกิดมาเพื่อเป็นพลาสติกแบบ Single-use โดยแท้ ปัญหาคือ ไม่ทนความร้อน ฉีกขาดง่ายแต่ร้านค้าส่วนใหญ่ก็ยังใช้ใส่อาหารเกือบทุกชนิดอยู่ดี สุดท้ายก็ไม่มีใครรับรีไซเคิล เพราะไม่คุ้มค่าขนส่ง แถมกระบวนการยังปล่อยสารพิษได้ง่าย กลายเป็นอีกหนึ่งขยะกำพร้าที่ไม่มีใครเอา ปลายทางเลยไปจบที่หลุมฝังกลบ หรือ ทำเชื้อเพลิงจากขยะ (RDF) ชนิดต่อมาคือ PET (Polyethylene Terephthalate) กล่องใสเหนียว เบอร์ 1 ชนิดเดียวกับขวดน้ำเลย แต่!!! กล่อง PET ถูกขึ้นรูปด้วยความร้อน (Thermoforming) ทำให้ความหนาต่างกับขวดน้ำ คนละเกรดกัน ทำให้โรงงานรีไซเคิลส่วนใหญ่ไม่รับซื้อ กลายเป็นขยะที่ไม่มีใครต้องการ สุดก็ต้องจบลงในหลุมฝังกลบ หรือไม่ก็ต้องส่งเผาทำพลังงาน (RDF) “แล้วกล่องแบบไหนที่ควรใช้?” PP (Polypropylene) กล่องขุ่น เบอร์ 5 ทนร้อน เข้าไมโครเวฟได้ และที่สำคัญรีไซเคิลได้ แถมยังเป็นที่ต้องการของตลาดอีกด้วย! แต่ปัญหาคือ ไม่มีใครบังคับผู้ผลิตและร้านค้าให้ต้องใช้แต่กล่อง PP ที่ราคาแพงกว่ากล่อง PS และไม่ใสเท่ากับกล่อง PET ทางออกที่ยั่งยืน ไม่ใช่แค่การ ‘แยก’ แต่ต้อง ‘แก้ที่ต้นทาง’ ทางออกที่ตรงจุดที่สุดคือการใช้ กลไกกฎหมาย เข้ามาเปลี่ยนระบบผลิตและบริโภค ซึ่งร่าง พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชน จะเข้ามาจัดการผ่าน 3 กลไกหลัก 1. มาตรการ EPR (Extended Producer Responsibility): บังคับให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบขยะที่ตัวเองสร้างขึ้น หากผลิตวัสดุที่รีไซเคิลไม่ได้ (ขยะกำพร้า) ผู้ผลิตต้องจ่ายค่าธรรมเนียม (EPR fee) ในราคาสูงกว่าวัสดุที่รีไซเคิล เพื่อจูงใจให้หันไปใช้วัสดุที่รีไซเคิลได้แทน และสามารถระดมทุนมาสร้างโรงงานรีไซเคิลมาจัดการวัสดุต่างๆ ได้มากขึ้นด้วย 2. การแบนและทดแทน: ให้อำนาจในการควบคุมหรือเลิกใช้พลาสติกที่ก่อมลพิษสูง เช่น PS เพื่อเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่ทรัพยากรทุกชิ้นต้องถูกนำกลับมาใช้ใหม่ ไม่ใช่จบที่การเผาหรือฝังกลบ 3. พัฒนาระบบใช้ซ้ำ: กองทุน CE จะเข้ามาช่วยสนับสนุนธุรกิจ CE ที่ทำโมเดลภาชนะแบบใช้ซ้ำ ระบบล้างเพื่อรับประกันความสะอาดเพื่อให้เกิดการใช้ภาชนะใช้ซ้ำ (เช่น การผูกปิ่นโตกับร้านอาหารใกล้บ้าน ใกล้ที่ทำงาน ไม่ต้องใช้กล่องพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว) ถ้าคุณเห็นด้วยกับแนวคิดเหล่านี้ มาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดัน (ร่าง) พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียนฉบับประชาชน เพื่อสร้างกฎกติกาที่บังคับให้ภาคธุรกิจต้องรับผิดชอบ และสร้างมาตรฐานใหม่ให้สิ่งแวดล้อมไทยกัน! #แกะขยะ #พรบเศรษฐกิจหมุนเวียน #ThailandCircularEconomy #EPR #CircularEconomy #พลาสติก #รีไซเคิล #PP #PS #PET https://www.facebook.com/share/p/18Viponf9k/?mibextid=wwXlfr	 กด Like 128 คน แชร์ 78 คน คอมเม้นต์ 9 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
14.	10 มีนาคม 2569	ขอเชิญผู้สนใจเข้าร่วม งานเสวนาวิชาการ “บทบาทของกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อการแก้ปัญหาอาหารส่วนเกินและขยะอาหารของประเทศไทย” เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ มุมมอง และข้อเสนอเชิงนโยบายจากนักวิชาการ ผู้กำหนดนโยบาย และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อจัดการปัญหาอาหารส่วนเกินและขยะอาหารอย่างเป็นรูปธรรม วันพุธที่ 1 เมษายน 2569 เวลา 08.30–13.00 น. ณ CU Social Innovation Hub ห้องโถง ชั้น 1 อาคารวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลงทะเบียนเข้าร่วมงานได้ที่ https://forms.gle/5XbScFeZUcokHKN6A	 กด Like 68 คน แชร์ 33 คน คอมเม้นต์ 2 คน
15.	17 มีนาคม 2569	“ลดขยะที่ต้นทาง” ทางออกหนึ่ง สู้วิกฤติอาหารแพง วิกฤติน้ำมันทำให้ต้นทุนของร้านอาหารสูงขึ้น แต่ทางออกไม่ใช่การขึ้นราคาอาหาร แต่ควรเป็นการคิดค่าบรรจุภัณฑ์ และค่าอาหารแยกจากกัน ปรับไปสู่การลดขยะตั้งแต่ต้นทาง เมื่อสงครามในตะวันออกกลางทำให้เศรษฐกิจที่แย่อยู่แล้วแย่ลงไปอีก! ราคาน้ำมันสูงไม่พอ บางพื้นที่ไม่เหลือให้เติมด้วยซ้ำ น้ำมันและพลังงานที่ขาดแคลนนั้นสร้างความหวาดหวั่นไปทั่วทุกมุมโลก ใช่... มันแย่ แต่เราจะปรับตัวกับเรื่องแย่ๆ นี้อย่างไร เมื่อ (บรรจุภัณฑ์) พลาสติกทำจากปิโตรเคมี มาจากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ — และน้ำมันผูกกับสงคราม ส่งผลให้น้ำมันแพง ข้าวของแพง และรอบนี้บรรจุภัณฑ์ก็แพงตามกัน ที่ผ่านมาร้านค้าส่วนใหญ่จะรวมต้นทุนบรรจุภัณฑ์ไว้ในราคาอาหาร ทำให้เมื่อเกิดเหตุการณ์แบบนี้ ไม่จำใจแบกรับต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ก็ใช้วิธีขึ้นราคาอาหารเพื่อให้อยู่ได้ ภาระจึงมาตกอยู่กับผู้บริโภค ทั้งสองแบบดูจะไม่ใจดีกับทั้งสองฝ่ายเลย แต่มันมีอีกทางออกคือ ให้ “แยกค่าบรรจุภัณฑ์ (แบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง)” ออกมาจาก “ราคาอาหาร” ระบุ/ติดป้ายให้ชัดเจน เมื่อลูกค้าพกภาชนะมาเองก็ไม่ต้องจ่ายค่าบรรจุภัณฑ์จ่ายแค่ค่าอาหาร ส่วนลูกค้าที่ไม่ได้พกภาชนะมาก็จ่ายทั้งค่าอาหารและค่าบรรจุภัณฑ์ ทีนี้ก็ไม่ต้องขึ้นราคาอาหาร ไม่ต้องแบกรับต้นทุนที่เพิ่ม วิน-วินทั้งผู้ขายและผู้บริโภค “แค่ลดถุง ลดหลอด ลดแก้ว มันไม่ช่วยหรอก” วาทกรรมที่ได้ยินมาตลอดจากคนรอบตัว ก็ไม่อยากเถียงแต่จะให้คิดตามข้อมูลนี้... - ขยะพลาสติกของทั้งโลกที่ถูกทิ้งเกือบ 40% เป็นพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่นถุง หลอด แก้วกาแฟ กล่องอาหาร - มีเพียง 9% ของขยะพลาสติกที่เคยถูกผลิตมาบนโลก ถูกนำไปรีไซเคิล ส่วนที่เหลือไม่ได้หายไปไหน ก็ปนเปื้อนอยู่ในสิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา - พวกเราถูกสปอยมาตั้งแต่จำความได้ ได้ถุงพลาสติก หลอด แก้วแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมาใช้กันแบบฟรี ๆ แต่ในความเป็นจริงมันมีต้นทุนสิ่งแวดล้อมที่ผู้บริโภคไม่เคยจ่ายซ่อนอยู่	 กด Like 54 คน แชร์ 27 คน คอมเม้นต์ 3 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		- พลาสติกประเภทนี้รีไซเคิลได้ยาก ไม่มีราคารับซื้อ ทำให้หลุดสู่สิ่งแวดล้อมจำนวนมาก แตกเป็นไมโครพลาสติกที่กำจัดไม่ได้ - คนไทยรับถุงพลาสติกหูหิ้ว เฉลี่ย 3,000 ใบต่อคนต่อปี ขณะที่คนยุโรป EU ตั้งเป้าให้รับถุงได้ไม่เกิน 40 ใบต่อคนต่อปี!!! นี่คือเหตุผลว่าทำไมการ “ลด” ตั้งแต่ต้นทางจึงสำคัญที่สุด ส่วนบรรจุภัณฑ์ที่ยังหลีกเลี่ยงได้ยากในระดับอุตสาหกรรม จะต้องใช้การผลักดันในระดับนโยบายด้วยกลไก Extended Producer Responsibility (EPR) ที่ผู้ผลิตต้องมารับผิดชอบต่อบรรจุภัณฑ์ที่ผลิตหรือนำเข้ามา หรือกลไก “เงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว” ง่ายๆ คือถ้ายังใช้ Virgin Plastic ก็จ่ายเพิ่ม ใครลดได้ก็ไม่ต้องจ่าย ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับผู้ประกอบการที่เปลี่ยนไปใช้วัสดุหมุนเวียนหรือออกแบบให้ใช้ซ้ำได้หรือเพิ่มสัดส่วนพลาสติกรีไซเคิล สรุป... น้ำมันแพง – พลาสติกแพง – บรรจุภัณฑ์ขาดแคลนและราคาสูงขึ้น คนจะปรับตัวอย่างไร - สำหรับร้านค้าและผู้ผลิต นี่คือโอกาสในการตัดวงจรความเสี่ยงของราคาที่ผันผวนออกจากต้นทุน เมื่อร้านมีระบบใช้ภาชนะที่กลับมาใช้ใหม่ได้ ระบบการรับคืน บรรจุภัณฑ์จากวัสดุหมุนเวียน หรือมีระบบการเติม (Refill Station) คิดต้นทุนของสินค้าหรืออาหารแยกจากบรรจุภัณฑ์ ก็ไม่ต้องลุ้นทุกครั้งที่ราคาน้ำมันโลกเปลี่ยน - สำหรับผู้บริโภค การปรับเปลี่ยนความเคยชินที่สะดวกสบายมาเป็นพกถุงผ้า พกกล่อง พกแก้วส่วนตัว คือการลดภาระสิ่งแวดล้อม ลดภาระค่าใช้จ่าย และแสดงออกว่าไม่ขอจ่าย Externality แทนคนที่ไม่เคยรับผิดชอบมันตั้งแต่ต้น ถ้าอยากเห็นโลกที่ราคาสินค้าสะท้อนความจริง และต้นทุนสิ่งแวดล้อมไม่ตกไปอยู่กับคนรุ่นหน้า — นี่คือกฎหมายที่ต้องช่วยกันผลักดัน และถ้าตอนนี้กฎหมายยังไม่เกิด สิ่งที่ทำได้เลยคือเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวเอง	
16.	19 มีนาคม 2569	แถลงการณ์เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน เรื่อง การผลักดันร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ... ฉบับประชาชน ประเทศไทยกำลังเผชิญวิกฤติทรัพยากรและของเสียที่รุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันประเทศมีขยะมูลฝอยมากกว่า 27 ล้านตันต่อปี ประกอบด้วยขยะอาหาร ขยะพลาสติก ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ยังไม่นับรวมถึงแบตเตอรี่ ซากรถยนต์ ยางรถยนต์ใช้แล้ว ขยะก่อสร้าง รวมไปถึงแผงโซลาร์เซลล์ที่จะกลายเป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมากในอนาคตอันใกล้นี้ ขณะที่ระบบการจัดการขยะยังคงยึดอยู่กับแนวคิดเศรษฐกิจแบบเส้นตรง (Linear Economy) ที่เน้นการผลิต การบริโภค และการกำจัดในปลายทาง ส่งผลให้ภาระตกอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องใช้งบประมาณกว่า 20,000 ล้านบาท/ปี ในการเก็บขนและกำจัดขยะ ขณะที่สถานฝังกลบกว่าร้อยละ 94 ไม่ได้มาตรฐานส่งผลให้เกิดความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ประเมินมูลค่าความเสียหายรวมกว่า 387,000 ล้านบาท คาดการณ์ว่าต้องใช้งบฟื้นฟูอีกกว่า 114,000 ล้านบาท แต่กองทุนสิ่งแวดล้อมปัจจุบันมีงบในกองทุนเหลืออยู่เพียง 873 ล้านบาทเท่านั้น นอกจากนี้ ยังมีปัญหามลพิษจากเตาเผาขยะขนาดเล็ก โรงไฟฟ้าขยะและการรั่วไหลของขยะพลาสติกและอุปกรณ์ประมงสู่ทะเล ซึ่งนำไปสู่ปัญหาขยะทะเล สารเคมีตกค้างยาวนานและไมโครพลาสติกในห่วงโซ่อาหารของมนุษย์ ปัญหาสงครามในตะวันออกกลางล่าสุดในปี 2569 ยิ่งตอกย้ำความเปราะบาง ของโครงสร้างเศรษฐกิจไทย จากการพึ่งพิงการนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศ กระทบต่อการผลิตพลาสติกของอุตสาหกรรมปิโตรเคมี เพื่อแก้วิกฤตเป็นโอกาส สังคมไทยต้องเริ่มลดการพึ่งพิงน้ำมันและลดการใช้พลาสติกที่ฟุ่มเฟือย หันมาใช้วัสดุทางเลือกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น	 แถลงการณ์เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน เรื่อง การผลักดันร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ... ฉบับประชาชน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		หลายประเทศทั่วโลกได้เริ่มเปลี่ยนผ่านระบบเศรษฐกิจสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ซึ่งมุ่งลดการใช้ทรัพยากร ลดการเกิดของเสีย และนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ การปรับเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจจำเป็นต้องมีการออกกฎหมายใหม่ เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของทุกภาคส่วน ในขณะเดียวกันสหภาพยุโรปได้ออกกฎระเบียบว่าด้วยบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ทำให้เศรษฐกิจหมุนเวียนได้กลายเป็นกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศที่ ผู้ประกอบการไทยต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน ด้วยเหตุนี้ เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียนซึ่งประกอบด้วย 25 องค์กรจากภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจเพื่อสังคมและองค์กรสื่อด้านสิ่งแวดล้อม ได้ร่วมกันจัดทำและผลักดัน “ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ... (ฉบับประชาชน)” ให้เป็นกฎหมายกลางที่กำหนดทิศทางการเปลี่ยนผ่านทั้งระบบ ร่างกฎหมายฉบับนี้มีเป้าหมายสำคัญในการ เปลี่ยนระบบจาก “การจัดการขยะ” ไปสู่ “การบริหารทรัพยากร” สร้างกลไกเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับประเทศ กำหนดความรับผิดชอบของผู้ผลิตตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Extended Producer Responsibility: EPR) ส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ลดการใช้ทรัพยากร ซ่อมได้ ใช้ซ้ำได้ และรีไซเคิลได้ สนับสนุนระบบและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการใช้ซ้ำและการหมุนเวียนทรัพยากร ลดภาระงบประมาณของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะในระยะยาว เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียนเชื่อมั่นว่า การมีกฎหมายแม่บทด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนจะเป็นก้าวสำคัญในการยกระดับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทย สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ ลดมลพิษ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียนได้กำหนดเป้าหมายร่วมกันในการผลักดันร่างกฎหมายฉบับประชาชนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของรัฐสภา โดยจะดำเนินการรวบรวมรายชื่อประชาชน ไม่น้อยกว่า 10,000 รายชื่อ และผลักดันให้เข้าสู่การพิจารณาของสภาฯ ภายในสิ้นปีนี้ เครือข่ายฯ ขอเชิญชวนประชาชน นักวิชาการ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม พรรคการเมืองและทุกภาคส่วนของสังคมไทย ร่วมกันสนับสนุนการปฏิรูปครั้งสำคัญนี้ เพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากระบบเศรษฐกิจแบบใช้แล้วทิ้ง ไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เป็นธรรม และยั่งยืนสำหรับคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต “เศรษฐกิจหมุนเวียนไม่ใช่เพียงนโยบายสิ่งแวดล้อม แต่คือโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ของประเทศที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของมนุษย์ควบคู่กัน” เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน 25 องค์กรภาคี https://www.facebook.com/share/p/18yNQdV71v/	 กด Like 128 คน แชร์ 78 คน คอมเม้นต์ 9 คน
17.	19 มีนาคม 2569	ทำไมมนุษย์เราต้องมีสิทธิในการลดพลาสติกด้วยนะ... แล้วมันเกี่ยวพันกับโครงสร้างเศรษฐกิจ กฎหมายอย่างไร สามารถรับชมได้จากช่วงชวนคุย "สิทธิในการลดและมลพิษพลาสติกตลอดวงจรชีวิต" โดยคุณปุณญธร จึงสมาน นักรณรงค์/นักวิจัยโครงการพลาสติก มูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม	

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		จากงานเสวนาวิชาการ “สิทธิในการลดและการซ่อม: ทางออกเพื่อสังคมไร้ขยะและการใช้ทรัพยากรอย่างหมุนเวียน” วันพุธที่ 18 มีนาคม 2569 | เวลา 09.00 – 16.30 น. จัดโดย สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Thailand Circular Economy) สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) #เสวนา #พรบเศรษฐกิจหมุนเวียน #ThailandCircularEconomy #EPR #circulareconomy https://www.facebook.com/reel/910276065110778/	
18.	19 มีนาคม 2569	นอกจากพลาสติกแล้ว คนไทยเรายังต้องเสี่ยงกับสารเคมีอันตรายที่ติดมากับเสื้อผ้าที่มาจากอุตสาหกรรม fast fashion เสี่ยงอย่างไร เสี่ยงแบบไหน คุณพิชามญชุ์ รักรอด หัวหน้าโครงการรณรงค์ยุติมลพิษพลาสติก กรีนพีซ ประเทศไทย จะมาเล่าให้ฟังผ่านการนำเสนอผลการศึกษา “จากโรงงานสู่ตู้เสื้อผ้า: ความเสี่ยงของสารเคมีในอุตสาหกรรมฟาสต์แฟชั่น” จากงานเสวนาวิชาการ “สิทธิในการลดและการซ่อม: ทางออกเพื่อสังคมไร้ขยะและการใช้ทรัพยากรอย่างหมุนเวียน” วันพุธที่ 18 มีนาคม 2569 | เวลา 09.00 – 16.30 น. จัดโดย สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Thailand Circular Economy) สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) #เสวนา #พรบเศรษฐกิจหมุนเวียน #ThailandCircularEconomy #EPR #CircularEconomy https://www.facebook.com/share/v/1BJkEd9GZt/	
19.	19 มีนาคม 2569	ต่อให้ลดขยะมาทั้งอาทิตย์ก็ยังพัง เพียงแค่เผลอใจสั่ง delivery แค่ครั้งเดียว แล้วทีนี้มันจะต้องเริ่มเปลี่ยนแปลงที่ไหน ฟังความคิดเห็นจากวงเสวนา "ลดขยะพลาสติก: เริ่มที่เราหรือเริ่มที่ระบบ" โดยผู้ร่วมเสวนา: คุณณัฐธ์พล อรินทร์คล้าย ผู้ร่วมก่อตั้ง EcoCrew Thailand/ดร.ชุติมา แซ่เฮง นักวิจัย ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ(MTEC)/ณคุณานนท์ คงสมเวช ผู้ร่วมก่อตั้ง Delifill ผู้ดำเนินรายการ: คุณศลิษา ไตรพิพิธสิริวัฒน์นักรณรงค์อาวุโส/ผู้จัดการโครงการพลาสติก เอเชียอาคเนย์ EJF จากงานเสวนาวิชาการ “สิทธิในการลดและการซ่อม: ทางออกเพื่อสังคมไร้ขยะและการใช้ทรัพยากรอย่างหมุนเวียน” วันพุธที่ 18 มีนาคม 2569 | เวลา 09.00 – 16.30 น. จัดโดย สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Thailand Circular Economy) สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) #เสวนา #พรบเศรษฐกิจหมุนเวียน #ThailandCircularEconomy #EPR #circulareconomy	

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		https://www.facebook.com/share/v/1Gb7t7XUYD/	
20.	19 มีนาคม 2569	หนึ่งในปัจจัย 4 ของคนคือเครื่องนุ่งห่ม แต่ถ้าเรามีมันมาก จนเกินคำว่าปัจจัย 4 ผลก็คือ ขยะที่ถูกทิ้งมากมายมหาศาล และที่น่าหวั่นใจกว่านั้นคือแต่ละชุดกว่าจะผลิตออกมา มันมีเส้นทางอย่างไร ก่อปัญหาแค่ไหนกันทางออกของเรื่องนี้เป็นแบบไหนบ้าง ไปหากันใน วงเสวนา “แฟชั่นยั่งยืน เป็นไปได้ไหม? เมื่อการผลิตและการบริโภคสวนทางกับการกำจัด” ผู้ร่วมเสวนา: คุณกมลนาถ องค์วรรณดี ผู้ประสานงานเครือข่ายFashion Revolution ประเทศไทย/คุณธมลวรรณ วิโรจน์ชัยยันต์ ผู้ร่วมก่อตั้ง Moreloop/ คุณพิชามาศ ชัยงาม ผู้ก่อตั้ง Loopers แพลตฟอร์มส่งเสื้อผ้ามือสอง/คุณพงษ์สันต์ วงษ์เสริมหิรัญ ผู้อ านวยการฝ่ายวิจัยพัฒนาและนวัตกรรม บริษัท ไทยวาโก้ จ ากัด (มหาชน) ผู้ดำเนินรายการ: คุณจรีรัตน์ เพชรโสม นักสื่อสารด้านสิ่งแวดล้อมและ Miss Earth 2021 จากงานเสวนาวิชาการ “สิทธิในการลดและการซ่อม: ทางออกเพื่อสังคมไร้ขยะและการใช้ทรัพยากรอย่างหมุนเวียน” วันพุธที่ 18 มีนาคม 2569 | เวลา 09.00 – 16.30 น. จัดโดย สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Thailand Circular Economy) สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) #เสวนา #พรบเศรษฐกิจหมุนเวียน #ThailandCircularEconomy #EPR #CircularEconomy #fastfashion https://www.facebook.com/share/v/18jjvbb43s/	
21.	20 มีนาคม 2569	เมื่อค่าซ่อม 800 ซื้อใหม่ 850 แข็งแกร่งขนาดไหน ก็สู้ไม่ได้อยู่ดี อีกวงเสวนาที่ชวนกันหาทางออกของสิทธิ์ซ่อมสินค้า ที่ปัจจุบันผู้บริโภคเหมือนถูกบีบให้ต้องซื้อใหม่ ผู้ร่วมเสวนา: คุณณพล ก่อก้องวิศรุต Vice President, Eco-Systems Department, บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จ ากัด (มหาชน) / คุณสมบัติ บุญงามอนงค์ ผู้อ านวยการ มูลนิธิกระจกเงา / ดร.เสถียร อุดวัต ผู้อ านวยการวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี โครงการ Fix It Center / คุณอดิศักดิ์ สายประเสริฐ หัวหน้าฝ่ายสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบาย สภาองค์กรของผู้บริโภค / คุณพงศ์สุข หิรัญพฤกษ์ CEO เว็บไซต์และเพจ BT Beartai แบไต๋ ผู้ดำเนินรายการ: คุณชญณัฐ ศุภทรงกลด Community Lead RCTH จากงานเสวนาวิชาการ “สิทธิในการลดและการซ่อม: ทางออกเพื่อสังคมไร้ขยะและการใช้ทรัพยากรอย่างหมุนเวียน” วันพุธที่ 18 มีนาคม 2569 | เวลา 09.00 – 16.30 น. จัดโดย สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Thailand Circular Economy) สนับสนุนโดย	

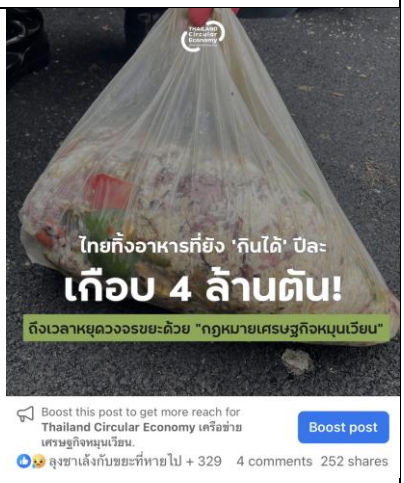
ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) #เสวนา #พรบเศรษฐกิจหมุนเวียน #ThailandCircularEconomy #EPR #CircularEconomy #RightToRepair https://www.facebook.com/share/v/17rBsxrd4Y/	
22.	20 มีนาคม 2569	เมื่อสินค้าถูกออกแบบมาให้ซ่อมยาก ซ่อมแพง ดังนั้นผู้บริโภคควรต้องมีสิทธิในการซ่อม แล้วมันคืออะไร ทำไมผู้บริโภคถึงควรเข้าถึงสิทธินี้ คุณภาคภูมิ โกเมศโสภา ผู้ก่อตั้งชุมชนส่งเสริมวัฒนธรรมการซ่อม (RCTH) จะมาเล่าให้ฟังผ่านช่วง 'ชวนคุย "ปูพื้น สินค้า าไมพังเร็ว เสียแล้วซ่อมไม่ได้และวิธีการผลักดันสิทธิในการซ่อม"' จากงานเสวนาวิชาการ "สิทธิในการลดและการซ่อม: ทางออกเพื่อสังคมไร้ขยะและการใช้ทรัพยากรอย่างหมุนเวียน" วันพุธที่ 18 มีนาคม 2569 | เวลา 09.00 – 16.30 น. จัดโดย สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Thailand Circular Economy) สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) #เสวนา #พรบเศรษฐกิจหมุนเวียน #ThailandCircularEconomy #EPR #CircularEconomy #RightToRepair https://www.facebook.com/share/v/1amab5FRnx/	
23.	20 มีนาคม 2569	จากวิกฤต "Linear" สู่ทางรอด "Circular": ทวงคืนสิทธิในการลดและการซ่อม เพื่อสังคมไทยไร้ขยะ ♻️🌎 ในวันที่โลกกำลังเผชิญวิกฤตสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรง ระบบเศรษฐกิจแบบเดิมที่เราใช้กันมาอย่าง Linear Economy (ผลิต-บริโภค-ทิ้ง) กำลังเดินมาถึงทางตัน ขณะที่ประเทศไทยยังคงแก้ปัญหาขยะด้วยวิธีเดิมๆ คือ "เก็บ ขน กำจัด" ซึ่งเป็นการแก้ที่ปลายเหตุ และปล่อยให้ภาระมหาศาลตกอยู่กับท้องถิ่นและภาษีประชาชน โดยที่ผู้ผลิตแทบไม่ต้องรับผิดชอบบรรจุภัณฑ์หลังการใช้งานเลย เวทีเสวนานี้จึงชวนสังคมไทยตั้งคำถามใหม่ว่า "ถึงเวลาแล้วหรือยังที่เราจะเปลี่ยนเกม ไปสู่ Circular Economy ที่เริ่มจัดการตั้งแต่ต้นทางผ่านสิทธิของผู้บริโภค?" 🛑 1. สิทธิในการลด (Right to Reduce): ตัดวงจรพลาสติกจากต้นตอฟอสซิล ข้อมูลโดย: คุณปุณญธร จึงสมาน (EJF) พลาสติกไม่ใช่แค่ปัญหาขยะพลาสติกที่ตาเห็น แต่คือปัญหา "โลกรวน" อย่างแยกไม่ออก ต้นตอที่แท้จริง: กว่า 99.6% ของพลาสติกผลิตจากเชื้อเพลิงฟอสซิล และก๊าซเรือนกระจกถึง 94% เกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นตอนการผลิตเม็ดพลาสติก ก่อนจะถึงมือเราเสียอีก ตัวเลขในไทย: การผลิตพลาสติกในไทยปล่อยคาร์บอนกว่า 27.3 ล้านตันต่อปี เทียบเท่าการวิ่งของรถยนต์เกือบ 6 ล้านคันในหนึ่งปี! ความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ: เมื่อพลาสติกผูกติดกับฟอสซิล เมื่อราคาน้ำมันและก๊าซผันผวน ต้นทุนบรรจุภัณฑ์จะแพงขึ้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อราคาอาหารและค่าครองชีพ ทางออก: การลดพลาสติกคือการลดคาร์บอนที่ต้นทางที่ได้ผลที่สุด เช่น ระบบ Water Refill หากมีจุดเติมน้ำฟรีเพียง 10 จุดในเมือง จะลดขวดพลาสติกได้ถึง 100,000 ขวดต่อเดือน หากได้รับการสนับสนุนในระดับนโยบายอย่างจริงจัง	 กด Like 63 คน แชร์ 24 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		👗 2. จากโรงงานสู่ตู้เสื้อผ้า: ความเสี่ยงของสารเคมีในอุตสาหกรรมฟาสต์แฟชั่น ข้อมูลโดย: คุณพิชามญชุ์ รักรอด (Greenpeace Thailand) อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มกำลังเปลี่ยนไปเป็น Ultra Fast Fashion ที่ผลิตคอลเลกชันใหม่ในเวลาเพียงไม่กี่สัปดาห์ กระตุ้นให้เราใช้งานเสื้อผ้าสั้นลงถึง 40% แต่นั่นมาพร้อมกับอันตรายที่มองไม่เห็น ผลการตรวจสอบ (REACH Standard): จากการสุ่มตรวจเสื้อผ้า พบสินค้าถึง 32% มีสารอันตรายเกินค่ามาตรฐาน โดยเฉพาะเสื้อแจ็คเก็ตกันน้ำบางแบรนด์พบสาร PFAS (สารเคมีตลอดกาล) สูงเกินมาตรฐานถึง 1,250 เท่า! สารนี้ไม่สลายตัว ก่อให้เกิดมะเร็ง และสะสมในร่างกายตลอดชีวิต อันตรายใกล้ตัว: พบ "พทาเลต" ในรองเท้าผู้หญิงที่ส่งผลต่อระบบฮอร์โมนและอสุจิ รวมถึงโลหะหนักอย่างแคดเมียมและตะกั่ว สิทธิในการรับรู้: นี่คือเรื่องสุขภาพและ สิทธิในการรับรู้ (Right to Know) ว่าเรากำลังสวมใส่อะไรอยู่บนร่างกาย แบรนด์ต้องโปร่งใสและรับผิดชอบสินค้าตลอดวงจรชีวิต (EPR for Textile) ♻️ 3. เสวนา “ลดพลาสติก: เริ่มที่เราหรือเริ่มที่ระบบ?” ผู้ร่วมเสวนา: คุณณัฐธ์พล (EcoCrew), ดร.ชุติมา (MTEC), คุณคุณานนท์ (Delifill) EcoCrew: พิสูจน์แล้วว่าระบบภาชนะใช้ซ้ำในงานอีเวนต์ลดขยะได้กว่า 400,000 ชิ้น มีระบบหลังบ้านบันทึกการใช้และ Impact คาร์บอนแบบเรียลไทม์ (เคส BKK Expo 4 วัน ลดขยะได้กว่า 24,000 ชิ้น) Delifill: ทลายกำแพงความไม่สะดวกด้วยระบบเติมสินค้าแบบ Closed-loop ในกลุ่ม B2B (โรงแรม/ร้านอาหาร) เพื่อลดภาระการขนส่งย้อนกลับ (Reverse Logistics) และผ่านการตรวจสอบมาตรฐานความสะอาดจาก อย. วิทยาศาสตร์ยืนยัน: งานวิจัย LCA (Life Cycle Assessment) โดย MTEC ยืนยันว่าการใช้ซ้ำลดก๊าซเรือนกระจกได้ถึง 60–70% โดยภาชนะพลาสติก PP ที่ดีไซน์มาเพื่อการใช้ซ้ำสามารถทนการล้างได้ถึง 100-500 ครั้ง และคุ้มค่าทางสิ่งแวดล้อมตั้งแต่การใช้งานซ้ำ 10 รอบขึ้นไป 📝 4. เสวนา “แฟชั่นยั่งยืน เป็นไปได้ไหม?” ผู้ร่วมเสวนา: คุณกมลนาถ (Fashion Revolution), คุณธมลวรรณ (Moreloop), คุณพิชามาศ (Loopers), คุณพงษ์สันต์ (ไทยวาโก้) วงเสวนานี้ชี้ชัดว่า “การผลิตและการกำจัดกำลังสวนทางกัน” ปัญหา: เสื้อผ้าถูกผลิตเร็วขึ้นด้วยต้นทุนที่ต่ำลง แต่ระบบจัดการปลายทางยังไม่พร้อมรองรับ ทางออก: ไม่ใช่แค่การรีไซเคิล แต่คือการ “ยืดอายุการใช้งาน” ผ่านนวัตกรรมเศษผ้าเหลือใช้ (Moreloop), การส่งต่อมือสองที่มีมาตรฐาน (Loopers) และการออกแบบสินค้าที่เน้นความทนทาน (Durability) ตั้งแต่ต้นน้ำ 🛠️ 5. เสวนาภาคบ่าย: สิทธิในการซ่อม (Right to Repair) ข้อมูลโดย: คุณภาคภูมิ โกเมศโสภา (RCTH) และภาคีเครือข่าย ปัญหาใหญ่ที่ผู้บริโภคเผชิญคือสินค้าถูกออกแบบมาให้ “พัง” (Planned Obsolescence) กลยุทธ์ผู้ผลิต: การใช้กาวแทนน็อตเพื่อไม่ให้แกะเครื่องได้, การล็อกอะไหล่, การไม่เปิดเผยคู่มือซ่อม และการออกซอฟต์แวร์ที่ทำให้เครื่องเก่าอืด สิ่งเหล่านี้บีบให้เราต้องซื้อใหม่โดยไม่รู้ตัว	

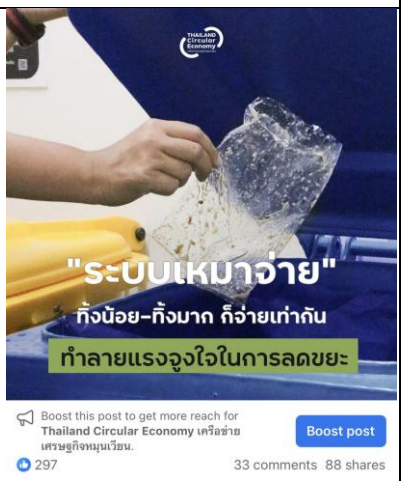
ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		มุมมองใหม่การซ่อม: การซ่อมคือการรักษามูลค่าทรัพยากรได้สูงที่สุด (สูงกว่ารีไซเคิล) ในยุโรปเริ่มมีกฎหมายบังคับให้แบรนด์ต้องขายอะไหล่และเปิดคู่มือให้ประชาชน ทำให้แม้แต่ Apple ยังต้องเปลี่ยนดีไซน์ iPhone 16 ให้ซ่อมง่ายขึ้น โครงสร้างพื้นฐาน: สิทธิในการซ่อมต้องมาพร้อม "คะแนนความซ่อมง่าย" (Repairability Score) บนฉลาก, อะไหล่ราคาเป็นธรรม และการสร้างเครือข่ายช่างซ่อมชุมชน (Fix It Center) เพื่อคืนอำนาจให้เรามีสิทธิ์ใช้ต่อ ไม่ถูกบังคับให้ซื้อใหม่ 📢 ข้อเสนอเชิงนโยบาย: ทางรอดประเทศไทย การเปลี่ยนผ่านจะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่มีโครงสร้างกฎหมายรองรับ ภาคีเครือข่ายจึงเสนอให้: เร่งผลักดันกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE Act) และนำหลักการ Extended Producer Responsibility (EPR) มาใช้จริง เพื่ออุดช่องโหว่เดิมที่ผลักภาระให้ท้องถิ่นและประชาชน สนับสนุนระบบนิเวศการซ่อม: กำหนดมาตรฐานสารเคมีในสินค้า (แบบ REACH) เพื่อปกป้องสุขภาพประชาชน และสร้างกลไกสนับสนุนให้การซ่อมเป็นเรื่องปกติในสังคม สุดท้ายนี้เศรษฐกิจหมุนเวียนจะไม่เกิดขึ้นจริง หากเรายังมัวแต่แก้ปัญหาที่ปลายทาง เพราะคำถามที่แท้จริงไม่ใช่ “เราจะจัดการขยะอย่างไร” แต่คือ “เราจะหยุดการสร้างขยะตั้งแต่ต้นทางได้หรือยัง” และนั่นคือเหตุผลที่ Right to Reduce และ Right to Repair ไม่ใช่แค่ทางเลือก... แต่คือ “ทางรอดเดียว” ของประเทศไทย #ThailandCircularEconomy #CircularRevolution #RightToReduce #RightToRepair #EPR https://www.facebook.com/share/p/18kyxT6tnU/?mibextid=wwXIfr	
24.	23 มีนาคม 2569	เบื่อปัญหาขยะล้นประเทศ? 📣เสียงของพวกเรา สร้างการเปลี่ยนแปลงได้ มาร่วมกำหนดอนาคตการจัดการขยะและทรัพยากรของประเทศไทยไปด้วยกัน ในการออกแบบ “กฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน” ที่จะช่วยลดขยะ สร้างระบบที่เป็นธรรม และปกป้องสิ่งแวดล้อมของเรา 🌱 📝ทุกความคิดเห็นของคุณมีค่า เพราะนี่คือ ร่างกฎหมายฉบับประชาชน ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมจริง ✅รายละเอียดร่างพ.ร.บ.CE https://drive.google.com/.../1MwEkrK37v2TsAPnQyKTUqVNtM5e... ✅แบบสอบถามความคิดเห็น https://forms.gle/HQZS1mT6iQ4bV443A ❤️❤️ เราอยากอ่านความคิดเห็นของทุกๆ คน ขอบพระคุณสำหรับความร่วมมือค่ะ https://www.facebook.com/share/p/1GVLWG5AFB/	 กด Like 116 คน แชร์ 134 คน คอมเม้นต์ 4 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
25.	24 มีนาคม 2569	ถ้า "ระบบ" ไม่ช่วย ต่อให้เรารักษ์โลกแค่ไหนก็อาจแพ้พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง “เริ่มที่ตัวเราสิ” พอจริง หรือ เป็นเพียงการผลักภาระให้กับผู้บริโภค ทำไมการลด (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) หรือเติม (Refill) มันถึงทำได้ยากจังในบ้านเรา วันนี้เพจขอสรุปอินไซต์เฉียบๆ จากวงเสวนา “ลดพลาสติก: เริ่มที่เราหรือเริ่มที่ระบบ?” จาก 3 ตัวจริงในวงการ (EcoCrew, Delifill, MTEC) ที่ยืนยันว่า ปัญหานี้แก้ไม่ได้ด้วยการขอความร่วมมือบังคับให้ผู้บริโภคพยายามลดขยะอยู่ฝ่ายเดียว แต่เราต้องยกเครื่องรื้อ "ระบบ" ใหม่ทั้งหมด! 👇 📦 1. มีแค่ "แก้วรียูส" ไม่พอ ต้องมี "ระบบ" รองรับ (EcoCrew) คุณณัฐธ์พล อรินทร์คล้าย ผู้ร่วมก่อตั้ง EcoCrew Thailand ชี้ให้เห็นว่าโมเดลยืม-คืน ใครๆ ก็ทำได้ แต่จะทำให้เกิดสเกลใหญ่ได้จริงต้องมี "ระบบ" เข้ามาจัดการ! EcoCrew ไม่ได้แจกแค่แก้ว แต่สร้างระบบติดตามนับรอบใช้งาน เครื่องรับคืนอัตโนมัติ และมาตรฐานการล้าง * ผลลัพธ์ชัดเจน: งาน BKK Expo พิสูจน์แล้วว่า ถ้าระบบดี คนก็พร้อมใช้ สามารถลดขยะไปได้กว่า 20,000 ชิ้นภายใน 4 วัน! 🧴 2. คนพร้อมเปลี่ยน แต่ระบบต้อง “ง่ายพอ” (Delifill) คุณคุณานนท์ คงสมเวช ผู้ร่วมก่อตั้ง Delifill เล่าประสบการณ์ทำธุรกิจ Refill ว่าปัญหาพลาสติกไม่ใช่แค่เรื่องสิ่งแวดล้อม แต่คือพฤติกรรมและเศรษฐศาสตร์! ตอนทำระบบให้คนหอบขวดมาเติมเอง (B2C) พบว่าไปได้ยากเพราะภาระตกที่ผู้บริโภคเยอะไป จึงปรับมาลุยกลุ่มธุรกิจ (B2B) แทน เพื่อเสิร์ฟความรักษ์โลกให้ถึงที่ 📊 3. วิทยาศาสตร์บอกว่า "รียูสดีกว่า" แต่กติกาตลาดไม่แฟร์! (MTEC) ดร.ชุติมา แซ่เฮง นักวิจัย ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (MTEC) กางงานวิจัยยืนยันว่า ระบบใช้ซ้ำชนะพลาสติกใช้ทิ้งขาดลอย! (ลดก๊าซเรือนกระจกได้ 60–70%) แต่เหตุผลที่มันยังไม่เกิด เพราะกติกาตลาดตอนนี้ไม่ยุติธรรม 🔎 สถานการณ์ Reuse ใน 3 กลุ่มเป้าหมาย: 1. กลุ่มน้ำดื่มและเครื่องดื่ม: แม้เราจะมีระบบถังน้ำ 20 ลิตร (Returnable) ที่แข็งแรงอยู่แล้ว แต่น่าเสียดายที่ปัจจุบันเทรนด์กลับถอยหลัง แบรนด์หันมาใช้ขวดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งมากขึ้นเรื่อยๆ 2. กลุ่ม Personal Care & Home Care: โมเดล Refill Store ในไทยยังเติบโตในวงจำกัด เพราะถูกผลักดันด้วย "ความต้องการของผู้บริโภค" เป็นหลัก แต่ขาด "ระบบและนโยบาย" ที่เข้ามาเอื้อให้เกิดความสะดวก 3. กลุ่มงานอีเวนต์: เป็น Sector ใหม่ที่น่าจับตา (เช่น Case Study ของ EcoCrew) ซึ่งเป็นการนำระบบภาชนะหมุนเวียนกลับมาใช้อย่างเป็นระบบอีกครั้ง จากการศึกษา LCA (การประเมินวัฏจักรชีวิต) ยังพบอีกว่า Reuse ชนะขาดลอย! เมื่อเทียบระบบ Reuse กับ Single-use ทั้ง ✅ ลดโลกร้อน: ลดก๊าซเรือนกระจกได้ถึง 60-70% ✅ ประหยัดทรัพยากร: ลดการใช้พลังงานฟอสซิลได้ 60-75% แต่ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจเรายังเป็นแบบเส้นตรง (Linear) ที่เอื้อให้ของใช้ครั้งเดียวทิ้งมีราคาถูก เนื่องจาก "ไม่ได้รวมต้นทุนการจัดการขยะเข้าไปจริง" แต่ผลักภาระให้สังคมแบกรับแทน ในขณะที่ผู้ประกอบการที่ทำระบบ Reuse ต้องแบกรับต้นทุนโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ทั้งระบบล้างและโลจิสติกส์เองทั้งหมด 100% 📢 ข้อเสนอเพื่อการเปลี่ยนแปลง: หากเราต้องการป้องกันขยะตั้งแต่ต้นทางอย่างจริงจัง เราจะหวังแค่การเปลี่ยนพฤติกรรมรายบุคคลไม่ได้ แต่ต้องเปลี่ยนที่ "ระบบ": 1. นโยบายรัฐที่ชัดเจน: เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านต้นทุนระหว่างระบบ Reuse และ Single-use	 กด Like 164 คน แชร์ 83 คน คอมเม้นต์ 2 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		2. โครงสร้างพื้นฐานกลาง: เช่น ระบบโลจิสติกส์หรือมาตรฐานการล้างที่ใช้ร่วมกันได้ เพื่อลดต้นทุนผู้ประกอบการ 3. พ.ร.บ. CE: เพื่อสร้างกติกาใหม่ที่ดึงความรับผิดชอบกลับไปที่ผู้ผลิต (EPR) และสนับสนุนโมเดลธุรกิจหมุนเวียนให้เกิดขึ้นจริง 💡 ถึงเวลาปลดล็อกด้วยกติกาใหม่! วงเสวนานี้สรุปตรงกันว่า "ผู้บริโภคพร้อมแล้ว" แต่เราขาดโครงสร้างพื้นฐานและนโยบายรัฐที่สนับสนุน นี่คือเหตุผลสำคัญที่เราต้องผลักดัน ร่าง พ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชน เพราะกฎหมายนี้จะเข้ามาสร้างกติกาใหม่ #EcoCrew #Delifill #MTEC #Reuse #Refill #พรบCE #CircularEconomy #เศรษฐกิจหมุนเวียน https://www.facebook.com/share/p/1EdCTxhM8c/?mibextid=wwXIfr	
26.	25 มีนาคม 2569	กฎหมาย CE ของเราไม่เท่ากัน~ https://www.facebook.com/share/p/1CeR2ga7Xs/?mibextid=wwXIfr	 กด Like 166 คน แชร์ 97 คน คอมเม้นต์ 6 คน
27.	30 มีนาคม 2569	📣ขอเชิญรับชมการถ่ายทอดสด (Live) ผ่านทาง Facebook งานเสวนาวิชาการ “บทบาทของกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน ต่อการแก้ปัญหาอาหารส่วนเกินและขยะอาหารของประเทศไทย” 🍽️อาหารส่วนเกินและขยะอาหาร ไม่ใช่เพียงปัญหาขยะ แต่เกี่ยวข้องกับ กฎหมาย นโยบาย ระบบอาหาร และการใช้ทรัพยากรของประเทศ ร่วมรับฟังมุมมองจากนักวิชาการ ภาคธุรกิจ ภาครัฐ และภาคประชาสังคม เพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางขับเคลื่อน กฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน สู่การจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารอย่างเป็นระบบและยั่งยืน 📆 วันพุธที่ 1 เมษายน 2569 ⏰ เวลา 09.00 – 12.00 น. 📍 รับชมผ่าน Facebook: Thailand Circular Economy เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน 📌สำหรับผู้ที่ไม่สะดวกเข้าร่วมงาน ณ สถานที่จริง สามารถรับชมการถ่ายทอดสดได้เลย	 กด Like 43 คน แชร์ 26 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		แล้วพบกันในไลฟ์ค่ะ 🌱 #CircularEconomy #FoodWaste #SurplusFood #เศรษฐกิจหมุนเวียน #ขยะอาหาร #อาหารส่วนเกิน #ThailandCircularEconomy https://www.facebook.com/share/p/1H8BwpBiV4/	
28.	31 มีนาคม 2569	ซื้อของมาแป๊ปเดียวก็พังคามือ ไม่ใช่เพราะความซวย แต่เป็นเพราะของเหล่านี้ถูกออกแบบมาพังง่าย ?? . #RightToRepair #สิทธิในการซ่อม #พรบCE #CircularEconomy https://www.facebook.com/share/r/1GsYP38riK/?mibextid=wwXIfr	 กด Like 31 คน แชร์ 6 คน
29.	4 เมษายน 2569	ไทยทิ้งอาหารที่ยัง ‘กินได้’ ปีละเกือบ 4 ล้านตัน! ถึงเวลาหยุดวงจรขยะด้วย “กฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน” "ทิ้ง ง่ายกว่าบริจาค" นี่คือความจริงที่เจ็บปวดที่สุดในระบบอาหารไทยตอนนี้ ประเทศไทยมีขยะมูลฝอยชุมชนกว่า 27.6 ล้านตันต่อปี โดย “ขยะอาหาร” คิดเป็น 33-34% ของทั้งหมด และที่น่าตกใจคือเกือบ 40% ยังเป็นอาหารที่กินได้! นั่นหมายความว่า เรากำลังทิ้งอาหารดี ๆ ปีละเกือบ 4 ล้านตัน ในขณะที่อีกหลายคนยังเข้าไม่ถึงอาหารที่เพียงพอ เพราะ ‘ระบบไม่เอื้อให้ส่งต่อ’ ผู้ประกอบการหลายรายรู้ดีว่าอาหารบนชั้นวางยังกินได้ แต่กลับต้องเลือก "ทำลายทิ้ง" เพราะกฎหมายภาษีปัจจุบันทำให้การบริจาคมี "ต้นทุนแฝง" ที่แพงกว่าการทำลายเสียอีก วงเสวนา "บทบาทของกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อการแก้ปัญหาอาหารส่วนเกินและขยะอาหารของประเทศไทย" เมื่อวันพุธที่ 1 เมษายน 2569 | CU Social Innovation Hub จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จัดโดยสถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ TDRI และภาคีเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน สสส.) ชี้ให้เห็นว่าปัญหานี้ ไม่มีทางแก้ได้ด้วยการขอความร่วมมืออีกต่อไปแล้ว ถึงเวลาที่ประเทศไทยต้อง รื้อโครงสร้างกฎหมายทั้งระบบ 👇 📋 ส่องบทเรียนจากประเทศที่จัดการอาหารส่วนเกินได้สำเร็จ **FR** ฝรั่งเศส ห้ามทำลายอาหารที่ยังบริโภคได้ ควบคู่สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อจูงใจให้เกิดการบริจาค **SG** สิงคโปร์ ยกขยะอาหารเป็นวาระแห่งชาติ ออกกฎหมาย Resource Sustainability Act บังคับรายงานข้อมูล และใช้ AI ติดตามอาหารส่วนเกิน	 กด Like 336 คน แชร์ 254 คน คอมเม้นต์ 4 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		JP ญี่ปุ่น กฎหมาย 2 แกน แยกระหว่างการจัดการทรัพยากร (ภาคธุรกิจ) และการปรับพฤติกรรม (ครัวเรือน) พร้อมตั้งเป้าเชิงปริมาณที่ชัดเจน **AU** ออสเตรเลีย เริ่มจากกฎหมายที่มีอยู่เดิม เพิ่มกฎหมาย Good Samaritan คุ้มครองผู้บริจาค แล้วค่อยๆ ยกระดับ โดยทุกประเทศมีกฎหมายเฉพาะ นิยามชัดเจน คุ้มครองผู้บริจาค และมีแรงจูงใจทั้งเชิงบวกและเชิงควบคุมซึ่งเป็นสิ่งที่ประเทศไทยยังขาดอยู่เกือบทั้งหมด! **TH** ปัญหาของประเทศไทยในปัจจุบัน ไม่มีกฎหมายแม่บทด้านขยะอาหารโดยเฉพาะ กฎหมายที่มีอยู่ทำงานแยกส่วน ขาดการบูรณาการ ไม่มีนิยาม "อาหารส่วนเกิน" และ "ขยะอาหาร" ที่ชัดเจน ปัญหาภาษี VAT: การบริจาคอาหารถูกตีความเป็น "การขาย" ทำให้ผู้ประกอบการต้องเสียภาษีแม้ไม่ได้รับรายได้ เพดานลดหย่อนภาษี เพียง 2% ของรายได้สุทธิ ไม่เพียงพอต่อปริมาณที่อยากบริจาค ผู้ประกอบการกังวลเรื่องความรับผิดทางกฎหมายหากบริจาคแล้วมีปัญหา จึงเลือกทำลายอาหารแทน ข้อเสนอของ TDRI (3 ระยะ) ระยะสั้น ทำได้เลยทันที --> ปรับระบบฉลากอาหาร แยก "วันหมดอายุ" (ความปลอดภัย) ออกจาก "ควรบริโภคก่อน" (คุณภาพ) แก้ไขกฎหมายภาษี ให้การบริจาคผ่านองค์กรที่ขึ้นทะเบียนไม่ถือเป็นการขาย ระยะกลาง --> ออก พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน บัญญัติหมวดว่าด้วยการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารโดยเฉพาะ กำหนดนิยามกลางที่ทุกหน่วยงานใช้ร่วมกัน จัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนสนับสนุนทุกภาคส่วน ระยะยาว --> ออกกฎหมายอนุบัญญัติ กำหนดหน้าที่แต่ละภาคส่วนชัดเจน เริ่มจากผู้ประกอบการรายใหญ่ก่อน ออกกฎกระทรวงยกเว้นความรับผิดของผู้บริจาคอาหาร (Good Samaritan Law) พัฒนาแพลตฟอร์มกลางเชื่อมผู้ให้และผู้รับ พร้อมระบบ Traceability เสียงจากภาคส่วนต่างๆ ⭐ ซีคอนสแควร์: พิสูจน์แล้วว่า Zero Waste ทำได้จริง โดยเริ่มจากการขอความร่วมมือ สร้างแรงจูงใจ และทำให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร ไม่ใช่คำสั่ง ⭐ CP Extra / Makro-Lotus: มีอาหารส่วนเกินกว่า 4 ล้านกิโลต่อปีที่อยากบริจาคแต่ติดเพดานภาษี เรียกร้องให้ปลดล็อก VAT และพัฒนาระบบ Traceability ⭐ ภาคประชาสังคม (มูลนิธิ SOS): ทำงานกู้ชีพอาหารส่วนเกินมา 10 ปี พร้อมขยายงานหากมีกฎหมายรองรับ โดยเฉพาะกฎหมายคุ้มครองผู้บริจาค ⭐ ภาคสื่อสาร (Around P / แพร is Hungry): เสนอให้ทำเป็น Roadmap 4 ขั้น (แยก ⟶ ลด ⟶ จัดการ Surplus ⟶ ส่งต่อ) โดยปรับขนาดให้เหมาะกับผู้ประกอบการแต่ละไซส์ ⭐ ภาควิจัย (สวทช.): ผลักดันเรื่องภาษีผ่านกระทรวงการคลัง และพัฒนา Digital Platform สำหรับ Matching และ Tracking อาหารส่วนเกินทั่วประเทศ ⭐ ภาครัฐ (กรมควบคุมมลพิษ): สนับสนุนการมีกฎหมายแม่บท เน้นให้มีองค์กรกลางบูรณาการทุกภาคส่วน และเริ่มด้วยมาตรการจูงใจก่อนบังคับ กทม.: รอกฎหมายมานาน มี BKK Food Bank 50 เขตแล้ว และเห็นว่าการดึง Food Waste ออกจากขยะรวมคือกุญแจสำคัญของ Circular Economy ทั้งระบบ	

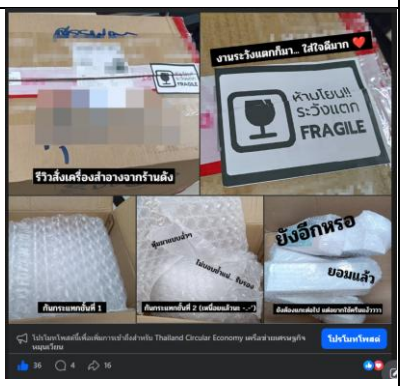
ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		🎯 ข้อสรุปและก้าวต่อไป เร่งด่วนที่สุด: ปลดล็อก VAT การบริจาคอาหาร ไม่ต้องรอ พ.ร.บ. ทำได้เลย ระยะกลาง: ผลักดัน พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียนเข้าสภา เป้าหมายสิ้นเดือนเมษายนนี้ (ต้องการรายชื่อ 10,000 รายชื่อ) ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือ: กฎหมายดีแค่ไหนก็ไม่พอ หากขาดการบูรณาการระหว่างรัฐ เอกชน ประชาสังคม และประชาชน "เราพูดเรื่องนี้กันมาเป็นสิบปีแล้ว ถึงเวลาที่เราต้องปฏิรูปในเชิงระบบ ไม่ใช่แค่แก้ปัญหาเฉพาะจุด" #CircularEconomy #FoodWaste #SurplusFood #เศรษฐกิจหมุนเวียน #ขยะอาหาร #อาหารส่วนเกิน #ThailandCircularEconomy https://www.facebook.com/share/p/18ZqykuuP4/?mibextid=wwXIfr	
30.	8 เมษายน 2569	ทิ้งน้อย-ทิ้งมาก ก็จ่ายเท่ากัน 'ระบบเหมาจ่าย' ทำลายแรงจูงใจในการลดขยะ ใครเคยทำงานกลุ่มแล้วมีเพื่อนอย่างน้อย 1 คนที่ชอบอู้งาน แทบไม่ทำอะไรเลย แต่กลับได้คะแนนเท่ากัน รู้สึกไม่แฟร์ใช่ไหม ระบบค่าขยะในหลายเมืองของไทยก็คล้ายแบบนั้นเป๊ะ! ปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่เก็บค่าธรรมเนียมขยะในอัตราคงที่ต่อครัวเรือน ไม่ว่าบ้านนั้นจะผลิตขยะมากหรือน้อย จะทิ้งเท่าไหร่ก็จ่ายเท่ากัน ซึ่งมันอาจจะดูง่ายต่อการบริหารจัดการ แต่ในมุมของเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมนั้น โครงสร้างแบบนี้กำลังทำลายแรงจูงใจในการลดขยะของคนในเมือง เพราะเมื่อค่าใช้จ่ายไม่ได้สะท้อนปริมาณขยะที่สร้างขึ้น คนที่พยายามลด แยกขยะ ก็ยังต้องจ่ายเท่ากับคนอื่นๆ อยู่ดี ในทางเศรษฐศาสตร์ สิ่งนี้เรียกว่า “สัญญาณราคาที่ผิดเพี้ยน” เพราะต้นทุนของการสร้างขยะไม่ได้ถูกส่งกลับไปยังผู้ที่ก่อให้เกิดขยะจริง ๆ ทางออกที่แฟร์ที่สุดคือ PAYT (Pay-As-You-Throw) ในประเทศที่จัดการขยะได้ดี อย่างญี่ปุ่น เกาหลีใต้ หรือหลายเมืองในยุโรป ก็ใช้ระบบ "ทิ้งมาก จ่ายมาก ทิ้งน้อย จ่ายน้อย" หรือ PAYT นั่นเอง หลักการง่ายและเป็นธรรม ยกเลิกการเก็บค่าขยะรายเดือนแบบเหมาจ่าย เปลี่ยนไปเก็บเงินผ่านการ "ขายถุงขยะเฉพาะของเทศบาล" (ขยะทั่วไปต้องใส่ถุงนี้เท่านั้น รถขยะถึงจะเก็บ) ผลลัพธ์ที่ได้คือ ใครขยะเยอะ ก็ต้องซื้อถุงเยอะ ใครจัดการลดและแยกขยะเศษอาหาร ขยะรีไซเคิลไปจัดการต่อได้ก็แทบไม่ต้องซื้อถุงขยะทั่วไปเยอะ ตัวอย่างที่ชัดเจนคือเกาหลีใต้ ใช้ระบบนี้มาตั้งแต่ปี 1995 ทำให้ปริมาณขยะลดลง อัตราการรีไซเคิลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ในประเทศไทยเองก็เริ่มมีการนำหลักการ PAYT มาใช้แล้วเหมือนกัน ที่ตำบลแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย ทั้งประชาชนซื้อถุงขยะเทศบาล เก็บขยะแยกประเภทตามวัน ทำให้ในปี 2565 อบต. แม่ฟ้าหลวงสามารถ ลดปริมาณขยะทั่วไปได้ถึง 75% เมื่อเทียบกับปี 2562 หลายคนอาจกังวลว่า “แล้วคนจะไม่แอบเอาไปทิ้งข้างทางหนีค่าถุงเหรอ” หรือ “ถังขยะแยกประเภทยังไม่มีเลย จะทำได้ไง” หมดห่วงได้เลยเพราะ ในร่าง พ.ร.บ. ฉบับประชาชนได้พูดถึงแนวทางรองรับไว้ เช่น การตั้งกองทุน CE ที่จะเข้ามาช่วยสนับสนุนงบให้ท้องถิ่นเตรียมโครงสร้างพื้นฐานให้พร้อมและให้ท้องถิ่นปรับรูปแบบการเก็บเงินให้เข้ากับพื้นที่ของตัวเอง	 กด Like 303 คน แชร์ 88 คน คอมเม้นต์ 33 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		ระบบเหมาจ่ายไม่ได้แค่ "ไม่ยุติธรรม" มันยังส่งสัญญาณผิด ๆ ให้คนเข้าใจว่าการทิ้งขยะไม่มีต้นทุน ทั้งที่ความจริงมันมีต้นทุนต่อสิ่งแวดล้อม ต่อสุขภาพ และต่อทรัพยากรของประเทศ #PayAsYouThrow #PAYT #ขยะ #CircularEconomy #เศรษฐกิจหมุนเวียน #กฎหมายCE #สิ่งแวดล้อม #แยกขยะ https://www.facebook.com/share/p/1CigTy3YQe/?mibextid=wwXIfr	
31.	10 เมษายน 2569	👕💉 “เราสวมใส่เสื้อผ้า หรือสวมใส่สารเคมีกันแน่?” ทุกครั้งที่คุณคุณเปิดตู้เสื้อผ้า หยิบรองเท้า เพื่อเลือกชุดที่จะใส่ในแต่ละวัน รู้ไหมว่า เบื้องหลังของเสื้อผ้าเหล่านี้ อาจจะมาพร้อมสิ่งที่คุณคาดไม่ถึง ไม่ใช่ผี หรือสิ่งลี้ลับ แต่มันคือ ‘สารเคมีอันตราย’ บางชนิด ที่ใส่มาให้เสื้อผ้ามีฟังก์ชันตามที่ตลาดต้องการ โดยที่เราไม่เคยรู้เลยว่ามันปลอดภัยต่อร่างกายเราแค่ไหน จากข้อมูลบางส่วนจากวงเสวนาเรื่อง จากโรงงานสู่ตู้เสื้อผ้า: ความเสี่ยงของสารเคมีในอุตสาหกรรมฟาสต์แฟชั่น โดย: คุณพิชามญชุ์ รักรอด (Greenpeace Thailand) เราสรุปได้ตามนี้ 📉 จาก Fast สู่ Ultra Fast	ยิ่งเร็ว ยิ่งพัง ในยุคก่อนอินเทอร์เน็ต เราอาจใส่เสื้อผ้าตัวเดิมซ้ำ ๆ นานหลายปี จนกว่าเทรนใหม่จะมา แต่ข้อมูลจาก Ellen MacArthur Foundation ระบุว่า ปัจจุบันเราใช้งานเสื้อผ้าลดลงถึง 40%! ถ้า "fast fashion" คือการผลิตเสื้อผ้าตามฤดูกาล "ultra fast fashion" ก็คือการผลิตตามรายสัปดาห์ บางแบรนด์สามารถออกแบบและผลิตเสื้อผ้า 1 ตัวได้ภายในเวลาเพียง 4 สัปดาห์ โดยใช้การ monitor ความต้องการของผู้บริโภคแบบ real-time แล้วผลิตออกมาเพื่อตอบรับทันที ผลที่ตามมาคือ - ขยะจากอุตสาหกรรมฟาสแฟร์ชัน: กองภูเขาเสื้อผ้าที่แม้แต่นอกโลกก็ยังมองเห็น ที่ทะเลทรายอาตากามาของชิลี หรือกองขยะเสื้อผ้ามือสองที่เคนยา และกานา เป็นภาพสะท้อนความล้มเหลวของระบบ "ผลิต-ใช้-ทิ้ง" - สารเคมีแฝง: เพื่อให้ผลิตได้เร็วและถูก มาตรฐานความปลอดภัยจึงมักถูกมองข้าม 🔬 เสื้อผ้าที่คนไทยสวมใส่ ปนเปื้อนสารเคมี! จากข้อมูลพบว่า เสื้อผ้าส่วนใหญ่ที่คนไทยบริโภคในปัจจุบัน มากกว่าร้อยละ 44 นำเข้าจากประเทศจีน ด้วยเหตุนี้ Greenpeace ประเทศไทย จึงได้ส่งตัวอย่างเสื้อผ้าที่ซื้อจากแบรนด์ดังอย่าง Shein ไปตรวจในห้องแล็บ Greenpeace เยอรมันโดยใช้มาตรฐาน REACH ของยุโรป (กฎหมายควบคุมสารเคมีที่เข้มงวดที่สุด) พบสิ่งที่น่าตกใจคือ - สาร PFAS (สารเคมีตลอดกาล) ถูกพบในเสื้อแจ็กเก็ตกันน้ำ สูงเกินมาตรฐานถึง 1,250 เท่า! จากปีก่อนหน้าที่เคยพบ 519 เท่า สารนี้สลายตัวไม่ได้ในธรรมชาติ และถูกจัดเป็นสารก่อมะเร็งโดย IARC - รองเท้าผู้หญิง พบสาร Phthalates (พทาเลต) เกินมาตรฐานถึง 110 เท่า	 กด Like 35 คน แชร์ 16 คน คอมเม้นต์ 1 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		ส่งผลต่อระบบฮอร์โมน การสืบพันธุ์, แคดเมียม (โลหะหนัก) เกินมาตรฐานประมาณ 1.2 เท่า จัดโดย IARC ว่าเป็นสารก่อมะเร็ง ส่งผลโดยตรงต่อไตและตับ และ สาร VOCs (สารอินทรีย์ระเหยง่าย) - เสื้อผ้าเด็กอายุ 5-7 ปี ทั้งชุดผู้หญิงและผู้ชาย พบสาร Antimony (พลวง) ใน ระดับ 25 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ซึ่งใกล้เคียงกับขีดจำกัดที่ 30 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัมมาก และยังพบ VOCs อีกด้วย 🛡️ ใส่เสื้อผ้าแต่ละครั้งทำไมคนไทยต้อง "ลุ้นดวง"? ในยุโรปมีกฎหมาย REACH ที่บังคับให้ผู้ผลิตต้องรายงานและควบคุมสารเคมี ถ้าไม่ผ่าน... ห้ามขาย! แต่ในไทย... - เรายังไม่มีกฎหมายควบคุมสารเคมีในเสื้อผ้าสำเร็จรูปอย่างเป็นระบบ - มอก. ส่วนใหญ่ยังเป็นภาคสมัครใจ ไม่ใช่ภาคบังคับสำหรับเสื้อผ้าทั่วไป - ผู้บริโภคขาด "Right to Know" หรือสิทธิที่จะรู้ว่าเสื้อที่ใส่อยู่นั้นมีอะไรผสมอยู่บ้าง ✅ ทางออกที่ยั่งยืน = พ.ร.บ. CE และ ความรับผิดชอบของรัฐ-เอกชน เราไม่ควรต้องมานั่ง "ลุ้นหวย" กับสุขภาพตัวเองทุกครั้งที่ช้อปปิ้ง เศรษฐกิจหมุนเวียนที่แท้จริงต้องเริ่มจาก 🏛️ ภาครัฐ ถึงเวลาแล้วที่ไทยต้องมีกฎหมายควบคุมสารเคมีอันตรายในสิ่งทอที่เข้มงวดแบบ REACH พร้อมตรวจเข้มสินค้านำเข้า และสนับสนุนระบบนิเวศการซ่อมเสื้อผ้า (Repair) ที่เชื่อมร้านซ่อม ช่างเย็บผ้าท้องถิ่น กับผู้บริโภค เพื่อให้การซ่อมเป็นเรื่องง่าย และคุ้มค่ากว่าการซื้อใหม่ 🏭 ภาคเอกชน (EPR - Extended Producer Responsibility) หยุดใช้สารอันตราย และลงทุนด้าน R&D เพื่อหาวัสดุทดแทนที่ปลอดภัย และรับผิดชอบตลอดห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงนำหลักการ EPR (Extended Producer Responsibility) มาใช้ เพื่อให้ผู้ผลิตมีหน้าที่รับเสื้อผ้ากลับมาจัดการ ไม่ให้กลายเป็นขยะที่ส่งออกไปทำร้ายประเทศอื่น 🛒 ผู้บริโภค เราอาจควบคุมการผลิตไม่ได้โดยตรง แต่สามารถใช้เสียงของเราเรียกร้องสิทธิในการรับรู้ข้อมูล (Right to Know) และความโปร่งใสจากแบรนด์ เปลี่ยนพฤติกรรมง่าย ๆ เช่น ซื้อน้อยลง ใช้ซ้ำ ซ่อมแซม และเลือกใช้เสื้อผ้าอย่างมีสติ เพื่อลดการกระตุ้นวงจร Ultra Fast Fashion เสื้อผ้าไม่ใช่แค่แฟชั่น มันคือสิ่งที่สัมผัสผิวหนังของเราทุกวัน ตลอดชีวิต คำถามว่า "เราสวมใส่สารเคมีอะไรอยู่" จึงไม่ใช่เรื่องไกลตัวเลย ในโลกที่การบริโภคเสื้อผ้าเร็วขึ้น ถูกลง และง่ายขึ้นทุกวัน การมีกฎหมายที่ทันสมัยเพื่อปกป้องสุขภาพของประชาชน ไม่ใช่ความฟุ่มเฟือย มันคือสิทธิขั้นพื้นฐาน และในวันที่กฎหมายยังมาไม่ถึง เราในฐานะผู้บริโภคก็สามารถเริ่มต้นง่าย ๆ ได้ด้วยการซื้อน้อยลง เลือกมากขึ้น และตั้งถามให้มากกว่าเดิม	

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		#CircularEconomy #พรบCE #UltraFastFashion #EPR #Greenpeace #RightToKnow #ความยั่งยืน #สิ่งแวดล้อม https://www.facebook.com/share/p/18jNG4R1B2/?mibextid=wwXIfr	
32.	20 เมษายน 2569	เปลี่ยนขยะเป็นไฟฟ้า คือเสรีภาพทางพลังงานหรือแค่เผาผลาญทรัพยากรทิ้ง? 🔥🤯🔥🤯 หลายคนคิดว่าโรงไฟฟ้าขยะคือทางออกของปัญหาขยะ แต่ความจริงแล้วถ้าไม่มีระบบจัดการที่ต้นทาง เตาเผาขยะก็สามารถกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมชิ้นใหม่ได้! #ไฟไหม้บ่อยะ #โรงไฟฟ้าขยะ #กฎหมายce #พรบCE #CircularEconomy https://www.facebook.com/share/v/1E7drG98N2/?mibextid=wwXIfr	 กด Like 375 คน แชร์ 171 คน คอมเม้นต์ 43 คน
33.	22 เมษายน 2569	ปืนฉีดน้ำไม่ใช่วัตถุใช้ครั้งเดียวทิ้ง... วอนท่านทั้งหลายโปรดเก็บไว้ อีกหลาย ๆ ครั้งใช้ปีต่อ ๆ ไป โครงการที่รวบรวมปืนฉีดน้ำหลังสงกรานต์ไปเปลี่ยนเป็นน้ำมัน Naphtha วัตถุดิบในการพลาสติกรีไซเคิล หรือเอาไป Upcycling เป็นของอย่างอื่น ดูจะได้รับการตอบรับอย่างดีจากผู้คน ยิ่งอยู่ในสถานการณ์ความไม่มั่นคงทางพลังงาน ประโยคสวยๆ อย่างการเอาพลาสติกไปเปลี่ยนเป็นน้ำมัน ยิ่งทำให้คนร้องว้าว จะว่าดีมันก็ “ดีกว่าส่งไปทิ้งที่บ่อขยะ” แต่ก็น่าเสียดายมากที่ใช้เล่นแค่ไม่กี่วันแล้วก็ถูกเอาไปแปรรูปทำอย่างอื่นแล้ว ถ้าเก็บให้ดีหน่อยเราสามารถเก็บไว้ใช้ปีต่อๆ ไปได้ เสียก็ซ่อม เล่นหลายๆ ปีจนคุ้มค่อยเอาไปรีไซเคิลก็ได้ และมันจะดีกว่านี้ได้ด้วยหลักการ Circular Economy ผ่าน คำว่า “Circular Design” - ออกแบบที่ทำให้แกะซ่อมง่าย ทำได้ด้วยเครื่องมือบ้านเรือนมี แบบไม่ใช้ไขควงหน้าตาแปลกๆ - ต้องหาอะไหล่เปลี่ยนได้ง่ายตามท้องตลาด หรือผู้ผลิตมีอะไหล่รองรับ - มีคู่มือการซ่อม คู่มือวิธีเปลี่ยนอะไหล่ - ต้องผลิตจากวัสดุที่รีไซเคิลง่าย แยกส่วนประกอบวัสดุต่างชนิดออกจากกันได้ง่าย มีระบบการรีไซเคิลจริง - ปลอดภัยจากสารอันตราย - ผู้ผลิตมีระบบการจัดการรองรับ แต่ถ้ายังไปถึงขั้นนั้นไม่ได้จริง ๆ ภาครัฐหรือผู้จัดงานสามารถนำแนวคิด Circular Economy หรือ Waste Hierarchy ที่จะทำอย่างไรก็ได้ให้สิ่งนั้นกลายเป็นขยะให้ช้าที่สุด ผ่านการใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ เช่นรวบรวมไว้ ปีต่อ ๆ ไปก็เอามาให้ประชาชน	 กด Like 57 คน แชร์ 11 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		ยืม/เช่า รับคืน ในราคาที่ถูกกว่าซื้อใหม่ ก็จะช่วยให้ไม่ต้องซื้อปืนฉีดน้ำใหม่ทุก ๆ ปี ... ก็น่าดีนะ #ThailandCircularEconomy #พรบเศรษฐกิจหมุนเวียน #CircularDesign https://www.facebook.com/share/p/1Dr1JDiCGn/	
34.	24 เมษายน 2569	คนไทยมักง่ายจริงหรือ? ตราบใดที่บรรจุภัณฑ์รอบตัวยังออกแบบมาให้ “ใช้ครั้งเดียวทิ้ง” เรามักจะได้ยินประโยคคลาสสิกเวลาพูดถึงปัญหาขยะในประเทศไทยว่า “คนไทยไม่มีวินัย” หรือ “คนไทยมักง่าย ไม่ยอมแยกขยะ” แก้ไม่หายหรอก แต่สิ่งสำคัญที่มักมองข้ามไปคือ บรรจุภัณฑ์รอบตัวเราถูกสร้างขึ้นมาภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเส้นตรง (Linear Economy) “ผลิต-ใช้-ทิ้ง” มักคำนึงถึงความสวยงาม ความสะดวกสบาย หรูหราซับซ้อน ทำให้สุดท้ายกลายเป็นขยะที่รีไซเคิลได้ยากเพราะ ไม่ได้คิดเผื่อไว้ตั้งแต่ต้นเช่น กาแฟโบราณใส่ถุงกระดาษ ข้อนด้วยถุงหูหิ้ว! หรือขวดน้ำมีสี มีสกรีน มี sticker ฉนั้นต่อให้เราพยายามแยกขยะให้เป๊ะแค่ไหน ล้างสะอาดเพียงใด สุดท้ายดีที่สุดของมันก็ไปขยะกำพร้า ที่ไปจบลงที่เตาเผาอยู่ดี เพราะไม่ได้ถูกออกแบบตามหลักการ Circular Economy ตั้งแต่ต้น การแก้ปัญหาขยะที่มีประสิทธิภาพที่สุดตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ไม่ใช่การสร้างเตาเผาขยะเพิ่มขึ้น แต่คือการ ป้องกันไม่ให้ขยะเกิดขึ้นตั้งแต่แรก ตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ ⚖️ พ.ร.บ. CE การเปลี่ยน “กติกา” เพื่อหยุดวงจรผลิตแล้วทิ้ง - เหตุผลที่ประเทศไทยต้องมี พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน ก็เพื่อรื้อโครงสร้างนี้ใหม่ ผ่านเครื่องมือทางกฎหมายที่จัดการตั้งแต่ต้นทาง 1. หลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) และ Eco-modulation กฎหมายจะดึงต้นทุนการจัดการขยะกลับไปที่ผู้ผลิต หากแบรนด์ไหนดื้อดึงผลิตบรรจุภัณฑ์ที่รีไซเคิลไม่ได้จะต้องถูกเก็บ “ค่าธรรมเนียมที่แพงกว่า” กลไกนี้จะบีบให้เอกชนต้อง Re-design เพื่อให้ลดต้นทุนทางภาษี 2. มาตรฐานการออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม (Eco-design) กฎหมายจะสกัดกั้นบรรจุภัณฑ์แย่ๆ ตั้งแต่ในโรงงาน โดยบังคับให้สินค้าต้องทนทาน ซ่อมง่าย ออกแบบมาให้รีไซเคิลได้จริง เป็นมาตรฐาน 3. ระบบมัดจำคืนเงิน (Deposit Refund System: DRS) สร้างมูลค่าให้บรรจุภัณฑ์ด้วยระบบมัดจำ ที่ผู้บริโภคจะได้เงินคืนเมื่อนำมาคืนที่จุดรับ ทำให้เกิดการหมุนเวียนที่แท้จริง และเอื้อให้โมเดลธุรกิจแบบ Reuse ได้เติบโต ถึงเวลาที่เราต้องหยุดโยนภาระผู้บริโภค แล้วมาแก้ปัญหาระดับโครงสร้างให้ตรงจุด ผลักดันกฎหมายที่จะเปลี่ยนกติกาให้บรรจุภัณฑ์รอบตัวเรา “หมุนเวียน” ได้จริง ถ้าต้นทางออกแบบมาดีพอ ความตั้งใจในการแยกขยะของผู้บริโภคก็จะไม่สูญเปล่าอีกต่อไป #ThailandCircularEconomy #พรบเศรษฐกิจหมุนเวียน #EPR #EcoDesign #EcoModulation https://www.facebook.com/share/p/18bQyrQ6SK/?mibextid=wwXIfr	 กด Like 351 คน แชร์ 100 คน คอมเม้นต์ 32 คน

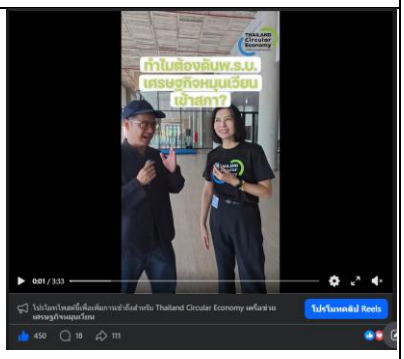
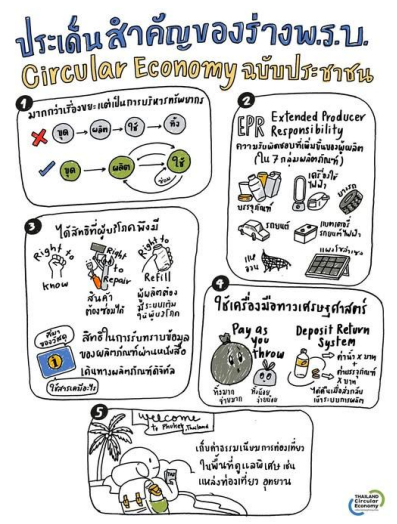
ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
35.	27 เมษายน 2569	บรรจุภัณฑ์ที่ดูสะอาดในมือคุณ อาจซ่อนสารเคมีอันตรายที่เรามองไม่เห็น และที่แย่กว่าคือ "เราไม่มีสิทธิ์รู้เลย" เพราะไม่มีกฎหมายบังคับให้เปิดเผยข้อมูล ถึงเวลาแล้วที่เราควรมี Right to Know (สิทธิที่จะรู้) มาร่วมผลักดันร่าง พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียนฉบับประชาชน แชร์คลิปนี้ถ้าคุณอยากเห็นระบบบรรจุภัณฑ์ที่ตรวจสอบได้! ✊ ✨ #ThailandCircularEconomy #RightToKnow #พรบCE #ร่างพรบเศรษฐกิจหมุนเวียนฉบับประชาชน https://www.facebook.com/share/r/1CNs41q6rH/?mibextid=wwXlfr	 กด Like 23 คน แชร์ 10 คน
36.	29 เมษายน 2569	เรียนท่านผู้ประกอบการ หากท่านลดการห่อแล้วห่ออีกแบบนี้ได้ จะเป็นความน่ารักยิ่ง 🙏 ไม่อยากเชื่อว่าในยุค ‘พลาสติกแพง’ แบบนี้ ยังมีร้านใจดีห่อพลาสติกกันกระแทกมาฉ่ำขนาดนี้ ใจดีเกินไปมาก รู้ไหม... เมื่อประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายควบคุม เราจึงพบ Overpacking หรือบรรจุภัณฑ์ที่ใช้วัสดุสิ้นเปลืองมากมาย และรวมไปถึงการแพ็คสินค้า ที่อาจจะใช้วัสดุเกินความจำเป็น 🥲ซึ่งทั้งหมดนี้สุดท้ายก็กลายเป็นขยะ 🥲 ไม่ว่าจะมาจากเหตุผลอะไร เพื่อความโดดเด่นบนชั้นวางขาย... หรอ เพิ่มมูลค่าให้ดูแพง... หรอ อ้างว่า เพื่อความสะดวกของลูกค้า.... หรอ หรืออาจกลัวโดน Report หรือ ⭐น้อยจากลูกค้า ถ้าพักความคิดแบบนี้ได้ขอให้ พักก่อน เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน ขอเสนอแนวทางในการแพ็คสินค้าโดยใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม เช่น การจัดกลุ่มสินค้า ตามความเสี่ยงในการแตกเสียหาย หากเป็นสินค้าประเภทที่เสี่ยงต่ำ เช่น หมอน เสื้อผ้า หนังสือ หรือแม้แต่สินค้าที่มีกล่องใส่อยู่แล้ว ก็ควรพิจารณากล่องพัสดุขนาดพอดี และลดการใช้วัสดุกันกระแทก หากมี #พรบเศรษฐกิจหมุนเวียน ผู้ผลิตจะถูกบังคับให้รับผิดชอบต่อขยะจากการขายสินค้า และนั่นเท่ากับว่าทรัพยากรจะถูกใช้อย่างคุ้มค่าที่สุด ใครเคยเจอการแพ็กสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ที่เยอะเกินความจำเป็นบ้างคอมเมนต์มาคุยกันได้นะ และรูปทั้งหมดเป็นเรูปจริง ส่วนการอวยยศเป็นเรื่องล้อเล่น แต่อยากให้พิจารณาลดการใช้จริงจ๊ะ	 กด Like 36 คน แชร์ 16 คน คอมเม้นต์ 4 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
37.	1 พฤษภาคม 2569	ตามตู้แช่เครื่องดื่มในร้านสะดวกซื้อ หรือห้างสรรพสินค้า เรามักจะเห็นขวดเครื่องดื่มพลาสติกหน้าตาแบบนี้ เรียงรายกันไม่ต่ำกว่า 5 แบรนด์ ทั้งเขียว ฟ้า ชมพู ฯลฯ ทั้งๆ ที่ เป็นวัสดุ PET เหมือนขวดพลาสติกใสทั่วไป แต่รู้ไหมว่าขวด ‘PET สี’ เหล่านี้เกิดมาเพื่อ ‘เป็นขยะ’ และมักไม่ถูกรีไซเคิล เพราะตามร้านของเก่า หรือ โรงงานรีไซเคิลให้ราคาต่ำ (หรือไม่รับเลยด้วยซ้ำ) ในขณะที่ขวด PET ใสกลับขายได้ราคาดีกว่าหลายเท่าตัวเลย เพราะอะไร? วันนี้เพจ Thailand Circular Economy จะพาไป ‘แกะขยะ’ ดูเบื้องหลังความสวยของขวดน้ำหลากสีกัน ทำไม “สี” ถึงกลายเป็นปัญหา เหตุผลอยู่ที่คุณสมบัติของพลาสติก PET เมื่อถูกผสมสีเข้าไปแล้ว สีนั้นจะไม่มีวันถูกดึงออกได้อีก ทำให้รีไซเคิลต่อได้อย่างจำกัด และมีต้นทุนในการจัดการสูงกว่าขวด PET ใส หลายเท่าตัว ปัญหาใหญ่กว่านั้นคือโครงสร้างที่เปิดช่องให้ปัญหานี้เกิดขึ้นได้ตั้งแต่แรก ในประเทศไทยปัจจุบัน ผู้ผลิตไม่มีภาระผูกพันใด ๆ ที่ต้องคิดถึงปลายทางของบรรจุภัณฑ์ของแบรนด์ตัวเอง สิ่งที่สำคัญสำหรับพวกเขามีแค่ "การตลาด" โดยไม่ต้องแคร์ “การจัดการปลายทาง” นั่นจึงเป็นเหตุผลที่เราเห็น ‘ขวด PET สี’ เต็มเชลฟ์โดยไม่มีวี่แววว่าจะลดลง แม้จะรู้ตัวว่าขวดของตัวเอง...จัดการยาก บ้างก็เป็นเครื่องดื่มวิตามิน ที่อ้างว่าสีของขวดจะช่วยรักษาวินามินในเครื่องดื่มไว้ได้ บ้างก็เป็นน้ำแร่ ที่แค่มีเหตุผลทางแบรนดิ้ง ซึ่งแน่นอนว่าทางออกที่ดีที่สุดของปัญหานี้คือ การแบนขวดแบบนี้ไปเลย ตัวอย่างที่ เกาหลีใต้ ได้แบนการใช้ขวด PET สี สำหรับน้ำดื่มและชา มาตั้งแต่ปี 2019 แล้ว รวมถึงแบนกาวที่แกะฉลากยากด้วย! ผลคือผู้ผลิตต้องปรับตัวทันที เปลี่ยนขวดทั้งหมดให้เป็นสีใส เพื่อให้ทรัพยากรหมุนเวียนได้ 100% อย่างน้ำอัดลมยี่ห้อหนึ่งที่เราคุ้นเคย เมื่อก่อนเคยเป็นขวดสีเขียวใส ปัจจุบันก็เปลี่ยนมาเป็นขวดใสแล้ว กลับมาที่ประเทศไทย กติกาปัจจุบันยังเปิดช่องให้ผู้ผลิตเน้นแค่ “การตลาด” โดยไม่ต้องแคร์ “การจัดการปลายทาง” เราจึงเห็นขวด PET สีวางเต็มเชลฟ์ นี่ยังไม่พูดถึง ‘ขวด PET ขาว’ (ขวดกะทิ) ‘ขวด PET เด้ง’ และ สารพัด PET บรรจุภัณฑ์อาหารและแก้วเครื่องดื่ม ที่ล้วนแทบไม่ถูกรีไซเคิล เพราะไม่มีคนรับ ร่าง พ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียนฉบับประชาชน ออกแบบมาเพื่ออุดรอยรั่วนี้ผ่าน 2 เครื่องมือสำคัญ ✅ 1. การป้องกันด้วยมาตรฐาน Eco-design (และการแบน): กฎหมายมีอำนาจกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการผลิต เช่น กำหนดให้บรรจุภัณฑ์บางประเภทต้องใช้พลาสติกใสเท่านั้น หากไม่ผ่านมาตรฐานก็ “ห้ามผลิตหรือนำเข้า” ซึ่งเป็นวิธีป้องกันการเกิดขยะที่เด็ดขาดที่สุดเหมือนในเกาหลีใต้ ✅ 2. มาตรการ Eco-modulation (แบนด้วยกลไกราคา): ในช่วงเปลี่ยนผ่านก่อนที่การแบนจะมีผลบังคับใช้เต็มรูปแบบ กฎหมายจะใช้ "ค่าธรรมเนียมแปรผัน" เข้ามาเป็นแรงกดดัน แบรนด์ไหนที่ยังดื้อดึงใช้ขวดสีซึ่งสร้าง	 Boost this post to get more reach for Thailand Circular Economy เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน. Boost post Sirawut Khwanrak + 316 7 comments 132 shares กด Like 377 คน แชร์ 152 คน คอมเม้นต์ 7 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		ภาระมหาศาลให้กับระบบจัดการขยะ ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมเข้ากองทุนในอัตราที่แพงกว่าขวดใสหลายเท่า จนถึงจุดที่ต้นทุนการตลาดสู้ไม่ไหวและต้องยอมเปลี่ยนดีไซน์ไปเอง สิ่งที่ทำได้ตอนนี้เลยคือร่วมผลักดัน ร่าง พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียนฉบับประชาชน ให้มีผลบังคับใช้ 📌 กดติดตามเพจเพื่อไม่พลาดความเคลื่อนไหว 📌 และถ้าพร้อมจะเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลง คอมเมนต์ 💚 ไว้ด้านล่างได้เลย! #ThailandCircularEconomy #พรบเศรษฐกิจหมุนเวียนฉบับประชาชน #CircularEconomy #ขวดPETสี https://www.facebook.com/share/p/1B7DA1T1Hb/?mibextid=wwXIfr	
38.	11 พฤษภาคม 2569 .	“พลาสติกย่อยสลายได้” ทางออกที่ยั่งยืน หรือแค่คำลวงโลก? แอดมินเชื่อว่าลูกเพจ 90% เวลาไปเลือกซื้อสินค้าแล้วเห็นคำว่า “Biodegradable” หรือ “พลาสติกย่อยสลายได้” แปะอยู่บนบรรจุภัณฑ์ จะมีความเอ๊ะในใจอยู่ตลอดย่อยจริงไหมก็ไม่แน่ใจ แต่จะให้พิสูจน์ก็ลำบาก โดยเฉพาะที่เขียนว่า พลาสติกย่อยสลายได้ในสภาวะที่เหมาะสม ยิ่งเพิ่มความสับสนเข้าไปใหญ่ แต่สำหรับคนทั่วไปที่ไม่ได้ศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจัง เวลาเจอคำโฆษณาแบบนี้เข้าไปอาจทำให้หลงเชื่อ จนเกิดความเข้าใจผิด ๆ ว่าเรากำลังเลือกสิ่งที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม แต่ความเป็นจริงแล้วนั้น... คำคำนี้อาจเป็นเพียงเครื่องมือในการ “ฟอกเขียว” (Greenwashing) ที่ทำให้เราเข้าใจผิด และสร้างภาระให้สิ่งแวดล้อมมากกว่าเดิม หลายคนอาจไม่รู้ว่า พลาสติกย่อยสลายได้ส่วนใหญ่ ไม่ได้ย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติเหมือนต้นไม้ ใบหญ้า แต่มันต้องอยู่ใน “สภาวะที่เหมาะสม” เช่น ในโรงหมักปุ๋ยอุตสาหกรรมที่มีอุณหภูมิและความชื้นที่ถูกกำหนดไว้ หรือบางชนิดเช่น OXO ถูกใส่สารเติมแต่งให้ไวต่อแสงและออกซิเจน ทำให้พลาสติก ‘แตกตัว’ กลายเป็นไมโครพลาสติกได้เร็วขึ้น จนทำให้คนเข้าใจผิดว่ามันกำลังย่อยสลายอยู่ ซ้ำร้ายพลาสติกพวกนี้ยังทำลายระบบรีไซเคิลด้วย เพราะสารเติมแต่งที่ใส่ลงไปทำให้คุณภาพในการรีไซเคิลพลาสติกลดลง กระบวนการหมุนเวียนทรัพยากรพังลงทั้งระบบ ซึ่งมันเป็นปัญหาเพราะหน้าตามันไม่ต่างจากพลาสติกชนิดอื่น ทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดและนำพลาสติกเหล่านี้ไปทิ้งรวมกับพลาสติกปกติ เพราะไทยยังไม่มีกฎหมายจำกัดการใช้คำโฆษณาเรื่องการย่อยสลาย เหมือนต่างประเทศทำให้เราได้เห็นสินค้าที่แค่อยากรักษ์โลกก็ แปะป้ายไปเลยว่า “ย่อยสลายได้” โดยไม่สนว่ามันย่อยได้จริงหรือไม่ Note: พลาสติกชีวภาพจริงๆ นั้นต้องสามารถสลายกลายเป็นคาร์บอนไดออกไซด์และน้ำด้วยการทำงานของจุลินทรีย์ภายในเวลา 180 วัน บทเรียนจากยุโรป ในสหภาพยุโรป (EU) เขากำลังเอาจริงเรื่องนี้ผ่านกฎหมาย Green Claims Directive ซึ่งสั่งห้ามใช้คำกล่าวอ้างกว้างๆ ที่ไม่มีหลักฐานรองรับ เช่น คำว่า “Eco-friendly” หรือ “Biodegradable” เฉย ๆ โดยไม่ระบุเงื่อนไขการย่อยสลายที่ชัดเจน ผู้ประกอบการต้องมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ตรวจสอบได้ก่อนจะสื่อสารกับผู้บริโภค เพื่อป้องกันการฟอกเขียวอย่างเป็นระบบ มาตรฐานพลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ (Compostable Plastics) หากบรรจุภัณฑ์ชิ้นไหนไม่มีตราสัญลักษณ์ที่รับรองตามมาตรฐานเหล่านี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่านั่นอาจเป็นการฟอกเขียว!	 กด Like 52 คน แชร์ 29 คน คอมเม้นต์ 1 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		ISO 17088: มาตรฐานสากลที่กำหนดคุณลักษณะของพลาสติกที่สลายตัวได้ทางชีวภาพ EN 13432: มาตรฐานยุโรปที่เข้มงวดที่สุดสำหรับการบรรจุภัณฑ์ที่สลายตัวได้ด้วยการทำปุ๋ยหมัก ASTM D6400: มาตรฐานของสหรัฐอเมริกาที่รับรองว่าพลาสติกนั้นจะสลายตัวในโรงหมักปุ๋ยอุตสาหกรรม มอก. 17088-2555: มาตรฐานของประเทศไทยที่อ้างอิงจากสากล เพื่อรับรองพลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ ⚖️ร่าง พ.ร.บ. CE ฉบับประชาชน: อุดช่องโหว่ "คำลวง" ด้วยกฎหมาย ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายกำกับเรื่อง Green Claim โดยเฉพาะ ทำให้ใครจะอ้างอะไรก็ได้ แต่ภายใต้ ร่าง พ.ร.บ. CE (เศรษฐกิจหมุนเวียน) ที่ภาคประชาสังคมกำลังผลักดัน จะมีกลไกเข้ามาจัดการเรื่องนี้อย่างเด็ดขาด การควบคุมการอวดอ้างทางสิ่งแวดล้อม (Green Claim Control): บังคับให้การใช้คำว่า “ย่อยสลายได้” ต้องระบุเงื่อนไขและสภาวะการย่อยสลายที่ชัดเจน (เช่น ย่อยสลายได้ในสภาวะหมักปุ๋ยอุตสาหกรรมเท่านั้น) และต้องมีหลักฐานรับรองตามมาตรฐานสากลหรือ มอก. อย่างเคร่งครัด มาตรฐานการออกแบบเชิงนิเวศ (Eco-design): กฎหมายจะกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ว่าพลาสติกแบบไหนที่อนุญาตให้ใช้คำว่า “ย่อยสลายได้” เพื่อป้องกันไม่ให้พลาสติกเติมสารช่วยย่อย (Oxo-degradable) ที่สร้างไมโครพลาสติกเข้ามาปะปนในตลาด สิทธิ์ที่จะรู้ (Right to Know): คืนสิทธิ์ให้ผู้บริโภคสามารถตรวจสอบข้อมูลผลกระทบสิ่งแวดล้อม (LCA) ของสินค้าได้ผ่านระบบ Digital Product Passport เพื่อให้มั่นใจว่าเราไม่ได้จ่ายเงินซื้อสินค้าฟอกเขียว อย่าปล่อยให้คำว่า “ย่อยสลายได้” กลายเป็นบัตรผ่านให้เราผลิตและทิ้งขยะพลาสติกต่อไปไม่รู้จบ ถึงเวลาที่เราต้องทวงถามกติกาที่โปร่งใสผ่าน พ.ร.บ. เศรษกิจหมุนเวียนฉบับประชาชน เพื่อให้มั่นใจว่าสินค้าที่เราเลือกซื้อคือการรักษ์โลกที่แท้จริง ไม่ใช่แค่การถูกฟอกเขียวไปวัน ๆ #ThailandCircularEconomy #พรบCE #Greenwashing #GreenClaim #Biodegradable #พลาสติกย่อยสลายได้ #CircularEconomy https://www.facebook.com/share/p/1CyNYKpUwH/	
39.	18 พฤษภาคม 2569	28 องค์กรภาคี ยื่น "ร่าง พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชน" ต่อรัฐสภา หยุดวงจร "ผลิต–ใช้–ทิ้ง" ก่อนภาระความเสียหาย 387,000 ล้านบาทจะตกถึงลูกหลาน บ่อขยะมากกว่า 2,000 แห่งทั่วประเทศ มีแค่ 6%ที่กำจัดได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่วนที่เหลืออีก 94% ใช้การเทกอง เผากลางแจ้ง สร้างมลพิษทั้งฝุ่น PM 2.5 น้ำใต้ดินที่ปนเปื้อนโลหะหนัก 20,000 ล้านบาท คือค่าจัดการขยะจริงที่รัฐต้องจ่าย แต่เก็บค่าธรรมเนียมได้แค่ 2,800 ล้านบาท ส่วนต่างที่เหลือก็ใช้ภาษีของพวกเรามาอุดไว้ อ่านผ่านๆ อาจจะเป็นแค่เรื่องขยะ แต่มันซ่อนเรื่องการสูญเสียทรัพยากร สิทธิที่ควรจะมี และสุขภาพของประชาชนเอาไว้ด้วย วันนี้ 18 พฤษภาคม 69 เครือข่าย Thailand Circular Economy นำโดยสถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อม จุฬาฯ และภาคีรวม 28 องค์กร ได้นำ “ร่าง พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชน” เพื่อนำมายื่นกับรัฐสภา โดยมี พลตำรวจตรี วิชัย สังข์ประไพ ที่ปรึกษาประธานรัฐสภา เป็นผู้รับมอบ	 กด Like 116 คน แชร์ 69 คน

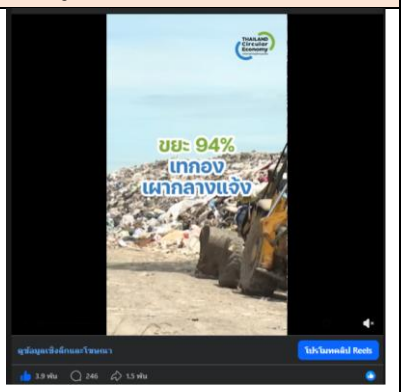
ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		ร่างที่ใช้เวลาในการศึกษากว่า 6 ปี ให้เข้ากับประเทศไทย เพื่อเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารจัดการทั้งระบบ หยุดรูปแบบเศรษฐกิจเดิมที่ ผลิต-ใช้-ทิ้ง ให้ กลายเป็นเศรษฐกิจหมุนเวียนผ่านกลไกการบริหารและเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ เช่น EPR: ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบซากสินค้าตัวเอง (บรรจุภัณฑ์, เครื่องใช้ไฟฟ้า, แบต EV ฯลฯ) PAYT: ใครทิ้งมาก จ่ายมาก ตามหลักผู้ก่อมลพิษ คืน 3 สิทธิให้กับประชาชน 1) Right to Repair: สิทธิในการซ่อม ห้ามผลิตของให้พังง่าย 2) Right to Refuse: สิทธิในการลดใช้บรรจุภัณฑ์ มีจุดเติมสินค้า (Refill) แบบไม่คิดเงินเพิ่ม 3) Right to Know: การเข้าถึงข้อมูลเรื่องสารเคมีและวัสดุที่ใช้ในการผลิตสินค้า กฎหมายนี้จะช่วยทำให้ไทยสามารถส่งออกสินค้าให้ต่างประเทศที่มีข้อบังคับและกำหนดเงื่อนไขของสินค้าและบรรจุภัณฑ์ เช่น PPWR และ ESPR ถ้าการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ธนาคารโลกประเมินว่าจะช่วยสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ถึง 1% ของ GDP และสร้างงานสีเขียวอีก 160,000 ตำแหน่ง! ถ้างานวันนี้ลุล่วง ขั้นตอนต่อไปคือการรวบรวม 10,000 รายชื่อเพื่อเสนอสภาอย่างเป็นทางการ เมื่อมันมาถึงเรามารวมพลังกันนะ 🙂 👉อ่านเนื้อหาในร่าง พ.ร.บ. ได้ที่: https://thailandcenetwork.org/ #ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน #CircularEconomy #ThailandCircularEconomy #ขยะล้นเมือง #ผู้ก่อหมลพิษต้องจ่าย #สิ่งแวดล้อม https://www.facebook.com/share/p/18eVwyTL2y/	
40.	19 พฤษภาคม เวลา 09:00 น. .	ทำไมประเทศไทยต้องมีกฎหมาย CE สรุปมาให้แล้วนะ เพราะ... เรากำลังเผชิญกับวิกฤตขยะและความร่อยหรอและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติที่สะสมมานาน ปัจจุบันประเทศมีปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่า 27 ล้านตันต่อปี ขณะที่สถานที่กำจัดขยะทั่วประเทศจำนวน 2,057 แห่งนั้น มีเพียงร้อยละ 6 ที่กำจัดได้ตามหลักวิชาการ ส่วนที่เหลือยังกำจัดด้วยวิธีที่ไม่ได้มาตรฐาน เช่น การเทกอง การเผากลางแจ้ง และเตาเผาที่ไม่มีระบบบำบัดมลพิษ งานวิจัยจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ได้รับการอ้างอิงโดยกรมควบคุมมลพิษประเมินว่าบ่อขยะที่ดำเนินการไม่ถูกต้องเหล่านี้สร้างความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพ การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจรวมกันมากกว่า 387,000 ล้านบาท และจะต้องใช้งบประมาณในการฟื้นฟูอีกราว 114,000 ล้านบาท ในขณะที่กองทุนสิ่งแวดล้อมของประเทศมีเงินคงเหลืออยู่เพียง 873 ล้านบาท เท่านั้น ในระดับท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั่วประเทศใช้งบประมาณในการเก็บขนและกำจัดขยะรวมกันมากกว่า 20,000 ล้านบาทต่อปี แต่จัดเก็บค่าธรรมเนียมจากประชาชนได้เพียง 2,800 ล้านบาท ส่วนต่างที่เหลือกลายเป็นภาระทางการเงินของท้องถิ่นโดยตรง ซ้ำเติมด้วยการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม การปนเปื้อนของไมโครพลาสติกในห่วงโซ่อาหาร และการรั่วไหลของขยะลงสู่ทะเล จนปัจจุบันประเทศไทยถูกจัดอยู่ใน 10 อันดับแรกของโลกในด้านปริมาณขยะพลาสติกที่หลุดรอดสู่มหาสมุทร ในห้วงเวลาเดียวกัน การขยับของนานาชาติ ไม่ว่าจะเป็นในประเทศหรือภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ต้องการให้การจัดการขยะ ต้องจัดการจากมุมมอง “ตลอดวงจรชีวิต” ตั้งแต่การผลิตไปจนถึงการกำจัด อาทิ สหภาพยุโรป ซึ่งเป็นคู่ค้าสำคัญของประเทศไทย ได้ออกข้อบังคับว่าด้วยบรรจุภัณฑ์และของเสียจากบรรจุภัณฑ์ (PPWR*) และข้อบังคับว่าด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อความยั่งยืน (ESPR*) ซึ่งกำลังจะกลายเป็นกติกาการค้าระหว่างประเทศที่ผู้ประกอบการไทยต้อง	 กด Like 171 คน แชร์ 112 คน คอมเม้นต์ 2 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		ปรับตัวภายใต้ระยะเวลาอันจำกัด หากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายแม่บทรองรับ ผู้ประกอบการไทยอาจสูญเสียโอกาสและขีดความสามารถในการแข่งขันบนเวทีโลก ถึงเวลาแล้วสินะ ที่ไทยเราต้องยกเครื่องเรื่องนี้ อ่านร่าง พ.ร.บ. ได้ที่ https://thailandcenetwork.org/ https://www.facebook.com/share/p/18jdnGffau/	
41.	19 พฤษภาคม 2569	ทำไมจึงต้องผลักดัน ‘ร่าง พ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียน (ฉบับประชาชน)‘ เข้าสภา? ติดตามอ่านร่างพ.ร.บ.ได้ที่ Thailandcenetwork.org #CircularEconomy #พรบเศรษฐกิจหมุนเวียน https://www.facebook.com/share/v/1JcUYuHwFf/	 กด Like 450 คน แชร์ 111 คน คอมเม้นต์ 18 คน
42.	20 พฤษภาคม 2569	หัวใจสำคัญของร่าง พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy: CE) ฉบับประชาชน ร่างกฎหมายฉบับนี้มิใช่กฎหมายว่าด้วยการจัดการขยะที่ปลายทาง หากแต่เป็นกฎหมายปฏิรูปโครงสร้างการบริหารทรัพยากรของประเทศตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ โดยมีสาระสำคัญ คือ 📌เปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการมองปัญหาของประเทศ จาก "การจัดการขยะ" ไปสู่ "การบริหารทรัพยากร" ทั้งระบบ เริ่มตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้นน้ำ จนถึงการนำกลับมาใช้ใหม่ที่ปลายน้ำ 📌กำหนดหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR*) ซึ่งให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องรับผิดชอบในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ของตนเอง ครอบคลุมผลิตภัณฑ์ 7 กลุ่มหลัก ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ ขยะเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (WEEE*) ยานยนต์ ยางรถยนต์ แบตเตอรี่ของยานยนต์ไฟฟ้า อุปกรณ์ประมง และแผงเซลล์แสงอาทิตย์ 📌รับรองสิทธิใหม่ของผู้บริโภค 3 ประการ ได้แก่ สิทธิในการซ่อมแซม (Right to Repair) ที่ห้ามผู้ผลิตจงใจออกแบบให้สินค้ามีอายุการใช้งานสั้นกว่าที่ควร สิทธิในการปฏิเสธบรรจุภัณฑ์ (Right to Refuse Packaging) ซึ่งกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องมีบริการเติมสินค้า (refill) เป็นทางเลือกโดยไม่คิดค่าบริการเพิ่ม และสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลผลิตภัณฑ์ ผ่านหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล (DPP*) เพื่อให้ผู้บริโภคตรวจสอบที่มาของวัสดุและสารเคมีที่ใช้ได้ 📌นำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้เพื่อปรับพฤติกรรมตลาดอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งเงินสมทบการใช้วัตถุใช้ครั้งเดียว ภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน ระบบมัดจำคืนเงิน (DRS*) หลักผู้ก่อขยะเป็นผู้จ่ายตามปริมาณ (PAYT*) พร้อมจัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการหมุนเวียนทรัพยากรทั้งระบบ รองรับการใช้ซ้ำ การซ่อมแซมและการรีไซเคิลที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนเป็นหลัก 📌กำหนดให้มีพื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยให้อำนาจประกาศพื้นที่ที่มีปัญหาขยะจากการท่องเที่ยวสูงหรือมีระบบนิเวศเปราะบาง เช่น เกาะและพื้นที่อุทยาน เป็นพื้นที่คุ้มครองที่สามารถห้ามการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวได้	 กด Like 169 คน แชร์ 99 คน คอมเม้นต์ 4 คน

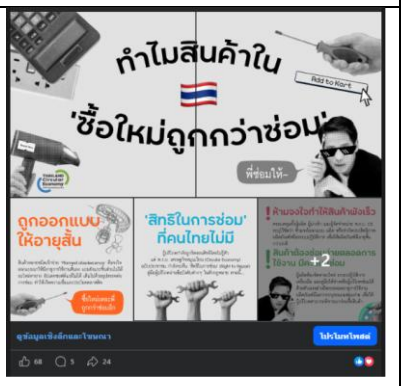
ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		อย่างเด็ดขาด พร้อมเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวเพื่อนำมาใช้ในการจัดการขยะของพื้นที่โดยตรง เพิ่มประสิทธิภาพให้ท้องถิ่น จัดการขยะจากประชากรและประชากรแฝงได้อย่างถูกจุด อ่าน ร่าง พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชนได้ที่ thailandcenetwork.org https://www.facebook.com/share/p/1HGwYkXGWY/	
43.	22 พฤษภาคม 2569	โทรศัพท์มือถือ เสียนิดเดียวต้องเปลี่ยนใหม่? ถึงเวลาทวงคืน “สิทธิในการซ่อม” ใครเกิดทันยุคที่โทรศัพท์มือถือแบบปุ่มกด หรือสมาร์ทโฟนรุ่นแรก ๆ ที่เราสามารถแงะฝาหลังออกมาถอดแบตเตอรี่ แกะชิ้นส่วนต่าง ๆ ออกมาได้บ้าง แอดมินแล้ว 1 คน นอกจากมือถือแล้ว ของใช้รอบตัวอย่างพัดลมมือถือ ไฟฉาย วิทยุ เรายังพองัดแงะออกมาเคาะๆ เขย่าๆ หรือเปลี่ยนอะไหล่บางชิ้นให้กลับมาใช้งานได้บ้าง แต่ตัดภาพมาที่ปัจจุบัน แต่ในปัจจุบันแค่จะเปลี่ยนแบตเองยังทำไม่ได้เลยยย บางทีราคาซ่อมอาจแพงกว่าการซื้อใหม่เสียอีก นอกจากจะแกะยากขึ้นแล้ว อะไหล่ก็ยังหายากขึ้นอีกด้วย จนกลายเป็นเทรนด์ ซื้อใหม่ง่ายกว่า ทรศ เหล่านั้นก็กลายเป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์ (E-waste) ทั้งที่จริง ๆ แล้วมันควรจะใช้ได้อีกนานหลายปี ⚠️ทำไม “การซ่อม” ถึงกลายเป็นเรื่องยากและแพง? ทุกวันนี้เรากำลังติดอยู่ในกับดักการออกแบบที่เรียกว่า “Planned Obsolescence” หรือการตั้งใจออกแบบให้สินค้าพังง่าย หรือ ซ่อมยากเพื่อบีบให้เราต้องซื้อรุ่นใหม่ ดีไซน์ปิดตาย: ใช้กาวติดแน่นแทนสกรู หรือใช้หัวสกรูแปลก ๆ ที่เครื่องมือทั่วไปไขไม่ได้ ทำให้การแกะคือ ความเสี่ยงที่เครื่องจะพังมากกว่าเดิม อะไหล่ไม่มีขาย: ผู้ผลิตจำกัดการเข้าถึงอะไหล่แท้ เฉพาะศูนย์บริการของตัวเองเท่านั้น ทำให้ค่าซ่อมพุ่งสูง จนช่างส่วนใหญ่มีคำคิดปากว่า “ซื้อใหม่คุ้มกว่า” ขยะอิเล็กทรอนิกส์ (E-waste) พุ่ง: ทรศ. ที่ควรจะใช้ได้ 5-6 ปี กลับต้องกลายเป็นขยะภายใน 2-3 ปี ทิ้งทรัพยากรมีค่าและแร่หายากลงหลุมฝังกลบไปอย่างน่าเสียดาย 💡 พ.ร.บ. CE จะเข้ามาทวงคืน "สิทธิในการซ่อม" (Right to Repair) ให้เราอย่างไร? ✅Eco-design & Repairability: กำหนดมาตรฐานให้ผู้ผลิตต้องออกแบบมือถือให้ถอดประกอบง่ายขึ้น แบตเตอรี่ต้องเปลี่ยนได้ไม่ยาก และต้องมีอะไหล่สำรองวางขายในระยะเวลาที่เหมาะสม ✅ฉลาก Repair Index: ต่อไปเวลาซื้อขายมือถือ ต้องมี “คะแนนความง่ายในการซ่อม” ติดบอกไว้เลย (เหมือนฉลากเบอร์ 5) อันไหนซ่อมยาก คะแนนต่ำ ผู้บริโภคจะได้รู้ทันก่อนควักเงินจ่าย ✅ยืดอายุซอฟต์แวร์: ผลักดันให้ผู้ผลิตต้องสนับสนุนการอัปเดตซอฟต์แวร์ที่จำเป็น (โดยเฉพาะด้านความปลอดภัย) ให้ยาวนานขึ้น และห้ามใช้การอัปเดตเพื่อบีบให้เครื่องทำงานช้าลง ✅ฐานข้อมูลช่างซ่อมมาตรฐาน: ส่งเสริมให้มีช่างซ่อมอิสระ ที่ได้รับรองมาตรฐานและเข้าถึงอะไหล่แท้ได้ เพื่อให้เรามีทางเลือกในการซ่อมใกล้บ้านในราคาที่เป็นธรรม ✅EPR (ความรับผิดชอบของผู้ผลิต): แบรนด์ต้องมีระบบรับคืนซากมือถือเก่า (Take-back system) เพื่อนำไปจัดการสกัดแร่ธาตุกลับมาใช้ใหม่ ไม่ให้รั่วไหลสู่สิ่งแวดล้อม ไหนใครเคยเจอ “ยิ่งอัปเดต ยิ่งอืด” จนต้องตัดใจซื้อใหม่ หรือแอปฯ อะไรที่หยุดสนับสนุนที่ทำให้คุณเซ็งที่สุด? คอมเมนต์กันเข้ามาได้เลย	 กด Like 27 คน แชร์ 4 คน

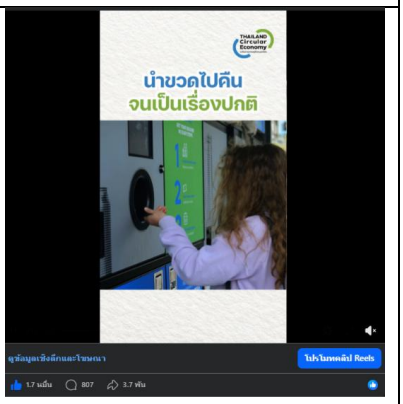
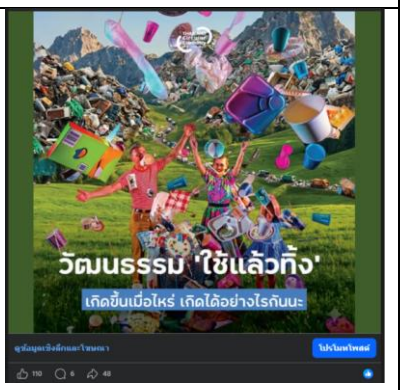
ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		อย่าลืมกดไลก์ กดแชร์ บอกต่อเรื่อง #สิทธิในการซ่อม เพื่อให้แบรนด์รู้ว่าเราต้องการสินค้าที่ทนทาน และและซ่อมได้จริง! ติดตาม #ซีรีส์แกะขยะ และร่วมผลักดัน (ร่าง) พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชน กฎหมายที่จะเปลี่ยนกติกาให้ "การซ่อม" เป็นเรื่องง่าย และ “การซื้อใหม่” ไม่ใช่ทางออกเดียวเสมอไป #พรบCE #CircularEconomy #เศรษฐกิจหมุนเวียน #RightToRepair #สิทธิในการซ่อม #Ewaste #ซีรีส์แกะขยะ #EcoDesign https://www.facebook.com/share/p/1EvFxpZRcA/	
44.	25 พฤษภาคม 2569	“ครีมซอง-ถุงรีฟิล” ยิ่งสะดวก ยิ่งสร้างขยะ? วันนี้เพจ Thailand circular economy ขอพาทุกคนไปแกะขยะ ที่นับว่าเป็นนวัตกรรมการออกแบบของคนไทยที่เริ่ดเลยล่ะ ในทางการตลาดนั่นคืออ ครีมซอง และ ถุงรีฟิลแบบติดจุก แต่ถ้ามองในมุมของขยะ และสิ่งแวดล้อม ก็อาจจะยังนะ! เดี๋ยวนี้อะไรก็ตามที่เป็นของเหลว ตั้งแต่ สบู่ แชมพู ครีม น้ำยาซักผ้า ฯลฯ ก็มักจะมีแบบซองเสมอ สะดวก ใช้ง่ายสุด ๆ แต่ก็สร้างขยะ และปัญหาให้กับคนที่แยกขยะมากเช่นกัน ซองเหล่านี้แทบจะทั้งหมดทำมาจาก “วัสดุหลายชนิด” (Multilayer Plastic) เช่น กระดาษ พลาสติก PET,PP ฟอยล์ ประกบกันอย่างแน่นหนาจนไม่สามารถรีไซเคิลได้เลย เป็นบรรจุภัณฑ์อีกชนิดที่ออกแบบว่าให้เป็นขยะตั้งแต่แรก การจะแยกพลาสติกออกจากฟอยล์เพื่อนำไปรีไซเคิลนั้นมีต้นทุนสูงมากจนไม่คุ้มค่าในทางธุรกิจ สุดท้ายจึงต้องจบที่การเผา ฝังกลบ หรือนำไปอัพไซเคิลเป็นวัสดุใหม่ ใครแบกรับภาระนี้? ทุกวันนี้แบรนด์ผลิตออกมาขายรับกำไรไปเต็ม ๆ แต่พอเป็นขยะ ภาระในการตามเก็บ ตามฝังกลบ กลับตกเป็นของภาษีประชาชน และงบประมาณของเทศบาลที่ต้องจ่ายค่ากำจัดขยะพวกนี้ปีละมหาศาล สิ่งที่กฎหมาย CE จะเข้ามาเปลี่ยน การส่งเสริมระบบเติม (Refill Station): กฎหมายจะให้การสนับสนุนธุรกิจที่มีระบบเติมแบบไม่ใช้บรรจุภัณฑ์ เพื่อลดขยะตั้งแต่ต้นทางอย่างแท้จริง บีบให้เปลี่ยนดีไซน์ (Eco-design): กฎหมายจะเก็บค่าธรรมเนียมขยะแพงขึ้นกับวัสดุที่รีไซเคิลไม่ได้ บีบให้ผู้ผลิตต้องเปลี่ยนมาใช้วัสดุชนิดเดียว (Mono-material) ที่รีไซเคิลง่ายแทน ผู้ผลิตต้องช่วยจ่าย: แบรนด์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์รีไซเคิลยาก ต้องจ่ายเงินเข้ากองทุนเพื่อช่วยท้องถิ่นจัดการขยะเหล่านี้ หรือช่วยสนับสนุนเทคโนโลยีรีไซเคิลขั้นสูง ไม่ใช่ทิ้งภาระไว้ให้สังคม สร้างมูลค่าใหม่: พ.ร.บ. นี้จะผลักดันให้เกิดการลงทุนในเทคโนโลยีรีไซเคิลใหม่ๆ ที่สามารถแยกหรือแปรรูปขยะ Multilayer ให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์อื่นที่มีค่าได้ อย่าปล่อยให้ความสะดวกสบายแลกมาด้วยการทำลายโลก ถึงเวลาเลิกโทษพฤติกรรมผู้บริโภค แล้วมาช่วยกันผลักดัน #พรบCE เพื่อเปลี่ยนกติกาที่ต้นทาง ให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบต่อความซับซ้อนที่ตัวเองสร้างขึ้นกัน! #แกะขยะ #ThailandCircularEconomy #CircularEconomy #พรบCE #Multilayer #เศรษฐกิจหมุนเวียน https://www.facebook.com/share/p/18VPKr8EP7/	 กด Like 10 คน แชร์ 2 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
45.	27 พฤษภาคม 2569	“ไม่สร้างขยะตั้งแต่แรก” ขั้นแรกของ Waste Hierarchy แต่ในไทยบอกเลยว่ายากมาก แค่พกกระบอกน้ำส่วนตัวออกไปข้างนอก หาจุดเติมน้ำฟรียังแทบจะไม่มี ยิ่งต่างจังหวัดนั้นไม่ต้องพูดถึง หรือจะไปซื้อของใช้เข้าบ้าน เรามีทางเลือกเดียวคือ ซื้อผลิตภัณฑ์+บรรจุภัณฑ์ ถ้าไม่อยากสร้างขยะ ต้องไปหาร้าน Bulk Shop หรือร้านที่เอาภาชนะไปเติมสินค้าเอง ร้านแบบนี้เคยถูกมองว่าเป็นความหวังในประเทศไทย แต่ตอนนี้ค่อย ๆ ทยอยหายไปทีละร้าน สองร้าน เพราะอะไรกัน ❌เพราะกติกาที่ไม่เท่าเทียม: ปัจจุบันกฎหมายบ้านเรามองว่าการ “แบ่งบรรจุ” สินค้า (เช่น แชมพู น้ำยาซักผ้า) มีความเสี่ยงเรื่อง มาตรฐาน และความสะอาด ทำให้ร้านรีฟิลรายเล็ก รวมถึงผู้ผลิตรายใหญ่เองต้องเผชิญกับข้อกำหนดที่ซับซ้อน และต้นทุนการจัดการที่สูงกว่าการขายแบบขวดพลาสติกครั้งเดียวทิ้ง 💰เพราะความสะดวกที่ต้องจ่ายแพง: เมื่อแบรนด์ใหญ่ยังเน้นการผลิตบรรจุภัณฑ์ใช้ครั้งเดียว (Single-use) ในปริมาณมหาศาล ทำให้ราคาต่อชิ้นถูกกว่ามาก คนที่จะไปรีฟิลจึงมักเป็นกลุ่มที่ “ใจรัก”จริง ๆ ⛔เพราะข้อจำกัดทางกฎหมาย 🕯️ พ.ร.บ. CE จะเข้ามาปลดล็อกเรื่องนี้ในไทยอย่างไร ? ✅Eco-modulation: ใครผลิตขวด/ซองที่สร้างขยะเยอะ ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมสูงขึ้น ส่วนระบบรีฟิล จะได้รับการสนับสนุนด้านภาษี ทำให้ราคาสินค้าแบบเติมถูกกว่าแบบขวดอย่างชัดเจน ✅มาตรฐาน Reuse & Refill: กฎหมายจะกำหนดมาตรฐานความสะอาด และระบบขวดหมุนเวียน (Standardized Packaging) เพื่อให้แบรนด์ใหญ่มั่นใจที่จะส่งสินค้ามาลงจุดเติม และ SME รายเล็กก็ขยายธุรกิจได้ง่ายขึ้น ✅ส่งเสริม SME และ Refill Station: พ.ร.บ. CE จะมีมาตรการอุดหนุน และส่งเสริมผู้ประกอบการรายเล็กให้เข้าถึงเทคโนโลยีการจัดการความสะอาดที่ได้มาตรฐาน และลดอุปสรรคทางกฎหมายที่ไม่จำเป็น เพื่อให้ร้านรีฟิลกระจายตัวได้เหมือนร้านสะดวกซื้อ ✅EPR (ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบ): เมื่อแบรนด์ต้องรับผิดชอบขยะของตัวเอง เขาจะหันมาลงทุนในจุดเติม มากขึ้น เพราะมันคือวิธีลดขยะที่ถูกที่สุดและยั่งยืนที่สุด นี่คือเหตุผลที่เราต้องผลักดัน (ร่าง) พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชน เพื่อให้ทางเลือกที่จะลด อย่าง Refill Station เป็นทางเลือกของทุกคน 📍ปล.ใครมีพิกัดร้านรีฟิลแถวบ้าน อย่าลืมเข้ามาแชร์ในคอมเมนต์กันด้วยนะ! #ThailandCircularEconomy #พรบCE #CircularEconomy #RefillStation https://www.facebook.com/share/p/18nLcEmse2/	 กด Like 104 คน แชร์ 26 คน คอมเมนต์ 3 คน
46.	1 มิถุนายน 2569	เคลียร์ทุกข้อสงสัย : พ.ร.บ. CE (ฉบับประชาชน) มีไว้ทำไม? ช่วงนี้หลายคนน่าจะได้ยินการผลักดันกฎหมายใหม่อย่าง ร่าง พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียนและความยั่งยืนของทรัพยากร พ.ศ. ... (ฉบับประชาชน) กันมาบ้าง หลังจากอ่านข้อมูลพ.ร.บ. นี้ผ่านตามาแล้ว และวันนี้เพจ Thailand Circular Economy ได้รวม ‘คำถามพบบ่อย’ มาตอบให้ชัดทีละข้อเลย!	 กด Like 51 คน แชร์ 65 คน

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
47.	5 มิถุนายน 2569	ไทยจ่ายค่าเสียหายจากวิกฤตขยะสูงถึง 3.87 แสนล้านบาท/ปี แถมขยะ 94% ยังกำจัดแบบผิดวิธี! 🌎 . ใน #วันสิ่งแวดล้อมโลก ปีนี้ ชวนทุกคนมาร่วมไขคำตอบว่า ทำไมประเทศไทยต้องมี “พ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียน Circular Economy (ฉบับประชาชน)” ที่จะทำให้ เศรษฐกิจไทยทันโลก คุ้มครองผู้บริโภค สิ่งแวดล้อมยั่งยืน อ่านร่างกฎหมายฉบับเต็มได้ที่: https://thailandcenetwork.org/ #พรบCE #ThailandCircularEconomy #เศรษฐกิจหมุนเวียน #EPR #EcoDesign #PPWR #ESPR	
48.	8 มิถุนายน 2569	โลกที่กำลังขับเคลื่อนด้วยระบบเศรษฐกิจ ยิ่งเศรษฐกิจเติบโตโลกยิ่งพัฒนา แต่... การพัฒนาที่ขาดความยั่งยืนอาจส่งผลกระทบในระยะยาว ทั้งเรื่องทรัพยากร สุขภาพ มีโอกาสที่ทำให้เศรษฐกิจหยุดชะงัก ประเทศไทยที่อยู่กับระบบ ถลุง ใช้ ทิ้ง เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศมาอย่างยาวนาน ทำให้เรากำลังล้าหลังอีกหลายประเทศ ถ้ายังไม่มีการเปลี่ยนแปลง ส่งออกยาก เราอาจต้อนรับนักท่องเที่ยวไม่ได้ ทรัพยากรที่เราคิดว่าอุดมสมบูรณ์อาจหมดไปแบบไม่รู้ตัว ‘พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน’ ฉบับประชาชนใช้เวลามากกว่า 6 ปีในการศึกษาและจัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้ประเทศไทยทัดเทียมประเทศต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สุขภาพของประชาชน รวมถึงสิ่งแวดล้อม และมีความโปร่งใส เท่าเทียม และเอื้อประโยชน์ให้ทุกฝ่ายได้ยิ้มไปด้วยกัน แต่ พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน จะช่วยพัฒนาประเทศในทุกมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สุขภาพ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างไรเราขอสรุปใจความสำคัญมาใน post นี้	
49.	11 มิถุนายน 2569	ใครที่คิดว่า พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นเพียงแค่เรื่องของขยะ และสิ่งแวดล้อมอย่างเดียว คุณกำลังคิดผิด! เพราะความจริงแล้วนี่คือเรื่องของเศรษฐกิจเต็ม ๆ เพราะมันเกี่ยวข้องกับเงินในกระเป๋าของผู้บริโภค ต้นทุนของภาคธุรกิจ และความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต แล้วถ้า พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชน ผ่านขึ้นมาจริง ๆ ใครจะได้ประโยชน์บ้าง? มาดูกัน 👇 🏢 1. ประโยชน์ต่อธุรกิจ กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้ตั้งหน้าตั้งตามาไล่เบี้ยหรือสร้างภาระให้ภาคผลิต แต่มันคือกติกาที่จะช่วยปลดล็อกข้อจำกัดทางธุรกิจผ่านกลไกต่าง ๆ ลดต้นทุนวัตถุดิบใหม่ (Virgin Materials): ข้อมูลจากการศึกษาพบว่า หากไทยลดการใช้วัตถุดิบใหม่ได้ราว 10-15 ล้านตัน/ปี ธุรกิจจะประหยัดต้นทุนการผลิตไปได้มหาศาล และลดความเสี่ยงจากราคาวัตถุดิบโลกที่ผันผวน เพิ่มประสิทธิภาพให้ระบบเก็บกลับสินค้าและผลิตภัณฑ์หลังใช้งาน: กฎหมายนี้กำหนดให้มีการจัดตั้ง PRO (Producer Responsibility Organization) หรือองค์กรกลางที่ทำหน้าที่บริหารจัดการระบบเก็บกลับในนามของผู้ผลิต โดยผู้ผลิตจะร่วมจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าสู่ระบบ เพื่อนำเงินไปพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคัดแยก การเก็บรวบรวม และการรีไซเคิลทั่วประเทศ สร้างความต้องการในตลาดให้วัสดุรีไซเคิล: เมื่อกติกาบังคับให้ผู้ผลิตต้องออกแบบผลิตภัณฑ์ตามหลัก Eco-design และกำหนดสัดส่วนขั้นต่ำของการใช้วัสดุรีไซเคิลในผลิตภัณฑ์บางประเภทอย่างชัดเจน เมื่อ	

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		โรงงานและแบรนด์ต่าง ๆ ต้องใช้วัสดุรีไซเคิลในการผลิตสินค้าใหม่ ความต้องการในตลาดก็จะเพิ่มขึ้นทันที ช่วยให้วัสดุที่เคยถูกมองว่าเป็นขยะ กลายเป็นวัตถุดิบที่มีมูลค่า มีผู้ซื้อรองรับ และมีตลาดที่มั่นคงมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ในสหภาพยุโรปกำหนดให้ขวด PET ต้องมีพลาสติกรีไซเคิลผสมอย่างน้อย 25% ภายในปี 2025 ส่งผลให้ความต้องการเม็ดพลาสติกรีไซเคิลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และกระตุ้นการลงทุนในอุตสาหกรรมรีไซเคิลทั่วทั้งห่วงโซ่ ทำให้ราคาของวัสดุรีไซเคิลจับต้องได้: เมื่อระบบ PRO สามารถรวบรวมวัสดุกลับมาได้ในปริมาณมากอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันภาคอุตสาหกรรมก็มีความต้องการใช้วัสดุรีไซเคิลเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน จะทำให้ผู้ประกอบการรีไซเคิลสามารถลงทุนและขยายกำลังการผลิตได้อย่างคุ้มค่า และทำให้ราคาของวัสดุรีไซเคิลสามารถแข่งขันกับวัตถุดิบใหม่ได้มากขึ้น ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันระดับโลก: ปัจจุบันสหภาพยุโรป (EU) เริ่มใช้กฎหมายใหม่ เช่น ESPR (Ecodesign for Sustainable Products Regulation), PPWR (Packaging and Packaging Waste Regulation), Digital Product Passport และ CBAM ซึ่งกำหนดให้สินค้าและบรรจุภัณฑ์ต้องออกแบบให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รีไซเคิลได้ และตรวจสอบย้อนกลับได้ หากธุรกิจไทยเริ่มปรับตัวตั้งแต่วันนี้ จะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และลดความเสี่ยงในการสูญเสียตลาดส่งออกในอนาคต เกิดโมเดลธุรกิจใหม่ (New Business Models): CE ไม่ได้สร้างแค่กฎเกณฑ์ใหม่ แต่มันสร้าง “ตลาดใหม่” ด้วย เช่น Refill Station, ธุรกิจซ่อมและบำรุงรักษา, ธุรกิจใช้ซ้ำ (Reuse), ธุรกิจรีไซเคิลมูลค่าสูง,และโมเดลเช่าซื้อบริการแทนการขายขาด (Product-as-a-Service) ซึ่งเป็นโอกาสใหม่ของทั้งธุรกิจรายใหญ่และ SME เข้าถึงกองทุน CE ร่างกฎหมายยังเสนอให้มี “กองทุน CE” เพื่อช่วยสนับสนุนผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SME ในการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี พัฒนาผลิตภัณฑ์ และปรับตัวสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน 👷 2. ประโยชน์ต่อผู้บริโภค คืน “สิทธิในการซ่อมแซม” (Right to Repair): เคยไหมที่เครื่องใช้ไฟฟ้าพังนิดเดียว แต่ศูนย์บอกว่า "ซื้อใหม่คุ้มกว่า" หรือหาอะไหล่ไม่ได้? ระบบ CE จะผลักดันให้เกิดการออกแบบที่ซ่อมง่าย (Eco-design) มีอะไหล่รองรับ และมีเครือข่ายช่างซ่อมที่ได้มาตรฐาน ผู้บริโภคไม่ต้องทิ้งของแพงๆ ก่อนเวลาอันควร จ่ายน้อยลงในระยะยาว (Better Value): โมเดลธุรกิจแบบเติม (Refill) หรือใช้ซ้ำ (Reuse) จะช่วยให้เราจ่ายแค่ค่าเนื้อผลิตภัณฑ์ ไม่ต้องจ่ายค่าบรรจุภัณฑ์พลาสติกใหม่ทุกครั้งที่ซื้อแชมพูหรือน้ำยาล้างจาน ปลอดภัยต่อสุขภาพ: การควบคุมสารอันตรายในผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ตั้งแต่กระบวนการผลิต จะช่วยลดสารเคมีตกค้างที่อาจหลุดรอดมาถึงผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม **TH** 3. ประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ธนาคารโลกประเมินว่า หากประเทศไทยเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนได้สำเร็จ ✅ จะช่วยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ราว 190,000 ล้านบาทต่อปี ✅ และสร้างงานสีเขียวได้มากกว่า 160,000 ตำแหน่ง ลดภาระงบประมาณจัดการขยะมหาศาล: ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีต้นทุนในการเก็บขนและกำจัดขยะเฉลี่ย 500 - 700 บาทต่อตัน หาก	

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		กฎหมาย CE สามารถลดขยะที่จะไปสู่หลุมฝังกลบได้หลายล้านตันต่อปี ประเทศจะประหยัดงบประมาณภาษีได้หลักพันล้านบาท เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่น สร้างงานสีเขียว (Green Jobs) และนวัตกรรม: เศรษฐกิจหมุนเวียนจะทำให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ๆ เช่น อุตสาหกรรมรีไซเคิลขั้นสูง, แพลตฟอร์มการเช่า-ยืม, ธุรกิจอัปไซเคิล (Upcycling) และเครือข่ายร้านซ่อม ซึ่งคาดว่าจะสร้างงานใหม่ได้อีกหลายพันตำแหน่ง รวมถึงกระตุ้นการเติบโตของกลุ่ม SME ด้านเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม สร้างความมั่นคงทางทรัพยากร: เมื่อเราลดการพึ่งพาทรัพยากรที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และนำวัสดุที่เคยถูกมองว่าเป็น "ขยะ" กลับเข้าสู่ระบบการผลิตใหม่ ประเทศจะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสูงขึ้น ⚙ แน่นอนว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ใดที่ไม่ต้องลงทุน ไม่ว่าจะเป็น: การลงทุนของภาครัฐ: ต้องใช้งบในการตั้งองค์กรเฉพาะด้าน CE เพื่อมาดูแลเรื่องนี้โดยตรง จัดตั้งกองทุน ทำระบบฐานข้อมูล รวมถึงการอบรมและรณรงค์ให้ความรู้ การปรับตัวของผู้ประกอบการ: ธุรกิจต้องลงทุนปรับเปลี่ยนสายการผลิต หันมาใช้วัสดุที่ใช้ซ้ำหรือรีไซเคิลได้ ทำ Eco-design และต้องรับมือกับต้นทุนในการเพิ่มสัดส่วนวัสดุรีไซเคิลขั้นต่ำ ต้นทุนระบบ EPR และโครงสร้างพื้นฐาน: ผู้ผลิตจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียม (EPR fee) ตามปริมาณสินค้าที่จำหน่ายในตลาด เพื่อให้องค์กรตัวแทน (PRO) นำเงินไปสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานและระบบเก็บขนรีไซเคิลในแต่ละพื้นที่ ผลกระทบต่อธุรกิจรูปแบบเดิม: ธุรกิจที่ขัดกับหลักหมุนเวียน เช่น บ่อฝังกลบขยะ ร้านรับซื้อของเก่าที่ไม่ยอมเข้าระบบ EPR หรือโรงงานผลิตพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวที่ถูกแบนหรือห้ามแจกฟรี จะได้รับผลกระทบโดยตรง แต่เมื่อเราหักลบต้นทุนกับผลประโยชน์แล้ว ระบบนี้จะสร้าง Win-Win Situation ให้กับทุกคนในระยะยาวอย่างสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นแน่นอน #CircularEconomy #พรบCE #ExtendedProducerResponsibility #EPR #EcoDesign #RightToRepair #พรบเศรษฐกิจหมุนเวียน	
50.	15 มิถุนายน 2569	ผู้บริโภคไทย...เคยไหม? ซื้อของมาใช้ไปสักพัก เจ๊ง! ขัดข้อง! ใช้ไม่ได้! พอเอาไปถามพนักงานขาย คำตอบที่ได้คือ “ซื้อใหม่ถูกกว่าพี่ รุ่นนี้อะไหล่หายาก” หรือ “รุ่นนี้ซ่อมไม่ได้พี่” ท้ายที่สุดคุณก็ต้องโยนของชิ้นนั้นทิ้งไป และเสียเงินซื้อเครื่องใหม่ บางทีคุณอาจคิดว่า “ก็ดีสิ ได้ของใหม่ ถูกกว่าซ่อมของเก่าอีก” แต่ที่จริงคนไทยกำลังถูกริดรอนสิทธิ และที่แท้มันอาจจะเป็น ‘กับดักการออกแบบ’ ของผู้ผลิตในประเทศที่ยังไม่มีกฎหมายมารองรับอย่างบ้านเรา วันนี้เราอยากพาทุกคนไปรู้จักกับสิทธิในการซ่อม (Rigth to Repair) หนึ่งในข้อกฎหมายหลักของ พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ฉบับประชาชนว่าจะช่วยเราได้ยังไง? อ่านพ.ร.บ.CE ฉบับเต็ม และข้อมูลต่างๆ ได้ที่ https://thailandcenetwork.org/ #พรบCE #CircularEconomy #RighttoRepair #ซ่อม #ผู้บริโภค	

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
51.	19 มิถุนายน 2569	เป้าหมายของเรา ไม่ใช่ 10,000 แต่เป็น 100,000 รายชื่อ! เราเชื่อว่าทุกคนในที่นี่พยายามจัดสรร ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุดมาตลอดอยู่แล้ว (ขอบคุณนะ) แต่ประเทศของเราจะต้องไปอีกขั้น ไม่เช่นนั้นจะตกขบวนแน่ ๆ เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียนจึงขอเชิญชวนทุกคนที่อยากเห็นประเทศไทยมีกฎหมายที่ช่วยจัดการทรัพยากรเพื่อลดปัญหาขยะ ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม เพิ่มสิทธิของผู้บริโภคทั้งด้านสุขภาพ ด้านเงินในกระเป๋า (และด้านอื่น ๆ อีกมากมาย) ร่วมลงชื่อสนับสนุนร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนได้ที่ https://einitiative.parliament.go.th/ และสามารถทำตามขั้นตอนในภาพได้เลย! ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ https://thailandcenetwork.org/ #พรบCE #CircularEconomy #เศรษฐกิจหมุนเวียน #RightToRepair #สิทธิในการซ่อม #Ewaste #EcoDesign	
52.	20 มิถุนายน 2569	ถ้าไทยใช้ระบบคืนขวดแบบเยอรมัน, ฟินแลนด์? “ระบบในประเทศไทย” ไม่เคยช่วยให้คนธรรมดาแยกขยะได้ง่ายตั้งแต่แรก ทำไมคน ๆ เดียวกันแท้ ๆ พอไปต่างประเทศปุ๊บ พฤติกรรมก็เปลี่ยนไปปั๊บ ไม่ใช่แค่แยกขยะเป็น แต่ขวดพลาสติกที่เคยเป็น “ขยะ” กลับกลายเป็น “เงิน” ขึ้นมาทันที ไม่ใช่เพราะคนเราเกิดอยากจะรักษ์โลกขึ้นมากะทันหัน แต่เพราะในบางประเทศเขามีระบบที่ทำให้ “การแยกขยะ” ง่ายกว่าการทิ้งให้สูญเปล่า ไม่ต้องเป็นสายกรีน ไม่ต้องใช้จิตสำนึก แค่อยากได้เงินตัวเองคืน ก็แยกขยะได้แล้ว จะดีแค่ไหนถ้าประเทศไทยมี ระบบมัดจำคืนเงินบรรจุภัณฑ์ (DRS) แบบเยอรมนี หรือฟินแลนด์เพื่อไม่ให้ขวดพลาสติก กระป๋อง และขวดแก้วมหาศาลต้องไปจบที่หลุมฝังกลบแบบไร้ค่า ถึงเวลาที่ไทยต้องมีระบบที่เอื้อให้คนทำดีได้ง่ายขึ้นหรือยัง? #CircularEconomy #พรบCE #พรบเศรษฐกิจหมุนเวียน #DRS #DepositReturnSystem #EPR #คืนขวด	
53.	22 มิถุนายน 2569	วัฒนธรรม ‘ใช้แล้วทิ้ง’ เกิดขึ้นเมื่อไหร่? ตั้งแต่เด็กจนโต เราเห็นถุง หลอด แก้ว และขวดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจนชินตา ราวกับมันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษยชาติ ทั้งที่ความจริง วัฒนธรรม ‘ใช้แล้วทิ้ง’ เพิ่งเกิดขึ้นไม่ถึง 100 ปีนี้เอง พลาสติกถูกสังเคราะห์ขึ้นครั้งแรกในปี 1869 โดย John Wesley Hyatt เพื่อลดการทำลายธรรมชาติ ก่อนที่ปี 1907 Leo Baekeland จะสังเคราะห์พลาสติกบริสุทธิ์ได้สำเร็จ แต่นี่ก็ยังไม่ใช่ยุคเฟื่องฟูของพลาสติกใช้แล้วทิ้ง... กระทั่ง สงครามโลกครั้งที่ 2 อุบัติขึ้น ระว่างสงคราม อุตสาหกรรมพลาสติกของสหรัฐฯ เติบโตอย่างมากเพื่อใช้ทำอุปกรณ์ทางการทหาร ส่งผลให้การใช้พลาสติกเพิ่มขึ้นถึง 300% และหลังจบสงคราม โรงงานเหล่านี้ไม่สามารถหยุดเดินเครื่องได้ วัสดุแบบ ‘ใช้แล้วทิ้ง’ จึงเริ่มเข้ามาแทนที่วัสดุดั้งเดิมทีละน้อย จนไม่มีใครหยุดมันได้อีกต่อไป ปี 1955 นิตยสาร LIFE ได้นิยามวิถีชีวิตใหม่นี้ว่า “Throwaway Living” (ชีวิตแบบใช้แล้วทิ้ง) สะท้อนความสะดวกสบายที่ไม่ต้องเสียเวลาล้าง ตอบโจทย์สายพานทุนนิยมที่ขับเคลื่อนด้วยความเร็ว แต่ในปัจจุบัน วิถีนี้กลับกลายเป็นวิกฤต พลาสติกผลิตมาจากน้ำมัน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป ปัจจุบันโลกเราผลิตขยะพลาสติกราว 400 ล้านตันต่อปี และเล็ดลอดสู่สิ่งแวดล้อมสูงถึง 88% เท่ากับเราสูญเสียทรัพยากรและสร้างมลพิษไปพร้อมกัน	

ลำดับ	วันที่	ประเด็นโพสต์/ชื่อคลิปวิดีทัศน์	รูปประกอบ/สื่อ Infographic
		หลายประเทศจึงเริ่มใช้กฎหมาย เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อลดขยะและหมุนเวียนวัสดุกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งเรื่องนี้เกี่ยวพันกับกติกาการค้าโลกที่บีบผู้ส่งออกไทย เช่น กฎหมาย PPWR ของยุโรป ที่ควบคุมวงจรชีวิตบรรจุภัณฑ์ทั้งหมด แม้ประเทศไทยจะยังตามหลังและเสี่ยงเสียเปรียบทางการแข่งขันเพราะยังไม่มีกฎหมายรองรับจริงจัง แต่ตอนนี้เรามี ร่าง พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ฉบับประชาชน ที่จะช่วยให้ “เศรษฐกิจไทยทันโลก คุ้มครองผู้บริโภค สิ่งแวดล้อมยั่งยืน” บีบให้ภาครัฐหันมาวางระบบอย่างจริงจัง และยกระดับธุรกิจไทยไม่ให้ตกขบวนการค้าโลก คนไทยทุกคนสามารถร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลง ด้วยการลงชื่อสนับสนุน พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียนได้ที่เว็บไซต์ของรัฐสภา 👉 https://einitiative.parliament.go.th/ 📚 อ่าน พ.ร.บ.CE ฉบับเต็ม และศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ https://thailandcenetwork.org/ #พรบCE #ThailandCircularEconomy #เศรษฐกิจหมุนเวียน #ขยะพลาสติก # วัฒนธรรมใช้แล้วทิ้ง	

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2569

จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติตัวเลขปฏิสัมพันธ์ (Engagement) ของโพสต์ในรายงานผลการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สามารถสรุปโพสต์ที่ได้รับความนิยมสูงสุดในแต่ละหมวดหมู่ (Like, Share, Comment) ได้ดังนี้

1. โพสต์ที่มีคนกด Like มากที่สุด

- **อันดับ 1:** โพสต์วันที่ 20 มิถุนายน 2569 | คลิปวิดีทัศน์ ถ้าไทยใช้ระบบคืนขวดแบบเยอรมัน, ฟินแลนด์?
    - **สถิติ: 1.7 หมื่นคน** (17,000 คน)
- **อันดับ 2:** โพสต์วันที่ 5 มิถุนายน 2569 | ไทยจ่ายค่าเสียหายจากวิกฤตขยะสูงถึง 3.87 แสนล้านบาท/ปี แถมขยะ 94% ยังกำจัดแบบผิดวิธี!
    - **สถิติ: 3.9 พันคน** (3,900 คน)
- **อันดับ 3:** โพสต์วันที่ **26 กุมภาพันธ์ 2569** | คลิปวิดีทัศน์ KongGreenGreen *"2 หมื่นล้านบาทต่อปี คืองบที่ประเทศไทยใช้กำจัดขยะ"*
    - **สถิติ: 1.6 พันคน** (1,600 คน)

2. โพสต์ที่มีคนกดแชร์ (Share) มากที่สุด

- **อันดับ 1:** โพสต์วันที่ 20 มิถุนายน 2569 | คลิปวิดีทัศน์ ถ้าไทยใช้ระบบคืนขวดแบบเยอรมัน, ฟินแลนด์?
    - **สถิติ: 3.7 พันคน** (3,700 คน)

- **อันดับ 2:** โพสต์วันที่ 5 มิถุนายน 2569 | ไทยจ่ายค่าเสียหายจากวิกฤตขยะสูงถึง 3.87 แสนล้านบาท/ปี แถมขยะ 94% ยังกำจัดแบบผิดวิธี!
    - **สถิติ: 1.5 พันคน** (1,500 คน)
- **อันดับ 3:** โพสต์วันที่ **26 กุมภาพันธ์ 2569** | คลิปวิดีทัศน์ KongGreenGreen *"2 หมื่นล้านบาทต่อปี คืองบที่ประเทศไทยใช้กำจัดขยะ"*
    - **สถิติ: 447 ครั้ง**

3. โพสต์ที่มีคนคอมเม้นต์ (Comment) มากที่สุด

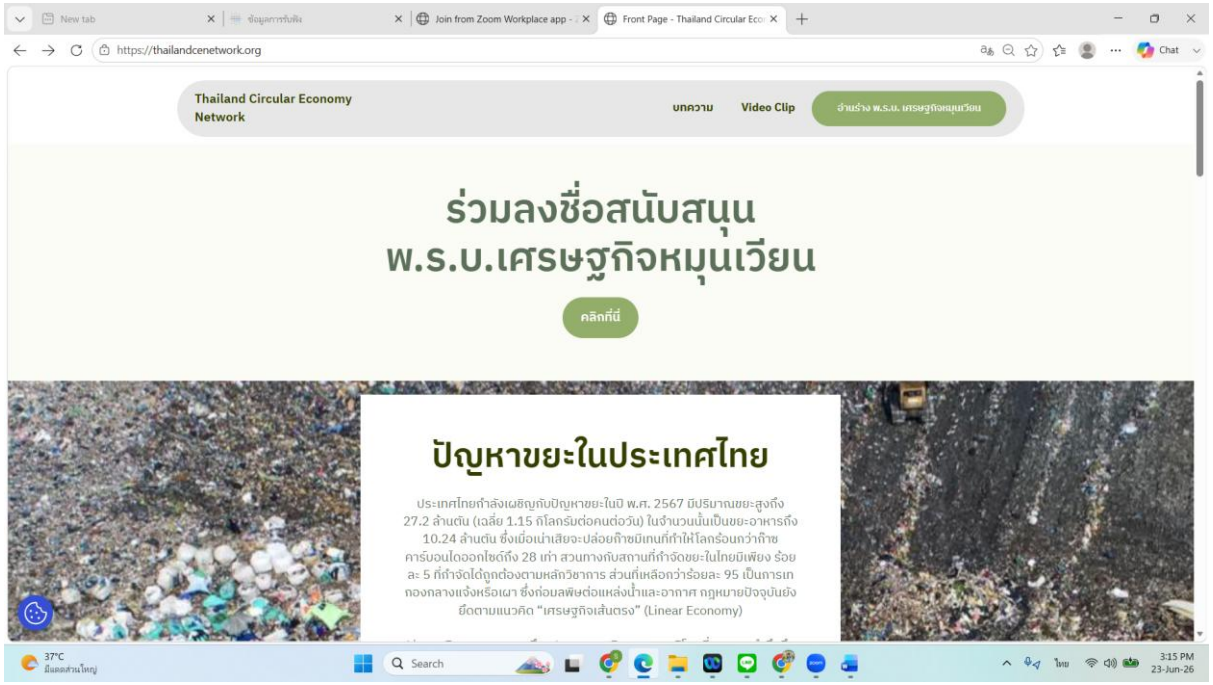
- **อันดับ 1:** โพสต์วันที่ 20 มิถุนายน 2569 | คลิปวิดีทัศน์ ถ้าไทยใช้ระบบคืนขวดแบบเยอรมัน, ฟินแลนด์?
    - **สถิติ: 807 คอมเม้นต์**
- **อันดับ 2:** โพสต์วันที่ 5 มิถุนายน 2569 | ไทยจ่ายค่าเสียหายจากวิกฤตขยะสูงถึง 3.87 แสนล้านบาท/ปี แถมขยะ 94% ยังกำจัดแบบผิดวิธี!
    - **สถิติ: 246 คอมเม้นต์**
- **อันดับ 3:** โพสต์วันที่ **26 กุมภาพันธ์ 2569** | คลิปวิดีทัศน์ KongGreenGreen *"2 หมื่นล้านบาทต่อปี คืองบที่ประเทศไทยใช้กำจัดขยะ"*
    - **สถิติ: 71 คอมเม้นต์**

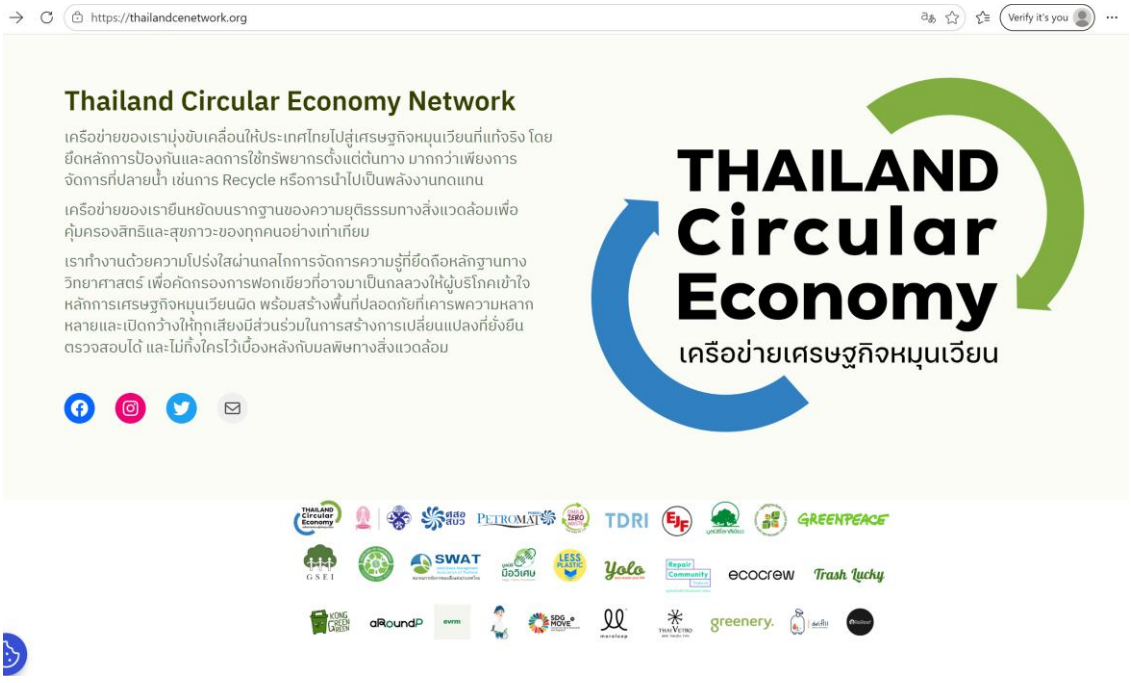
ข้อสังเกตเพิ่มเติม: โพสต์ที่ทำผลงานได้ดีเยี่ยมในทุกมิติ (ทั้ง Like, Share, และ Comment) คือคลิป คลิปวิดีทัศน์ ถ้าไทยใช้ระบบคืนขวดแบบเยอรมัน, ฟินแลนด์? เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2569 รองลงมา ไทยจ่ายค่าเสียหายจากวิกฤตขยะสูงถึง 3.87 แสนล้านบาท/ปี แถมขยะ 94% ยังกำจัดแบบผิดวิธี! และตามด้วยคลิปของ KongGreenGreen วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2569

6.4.3 เปิดเว็บไซต์ www.thailandcenetwork.org

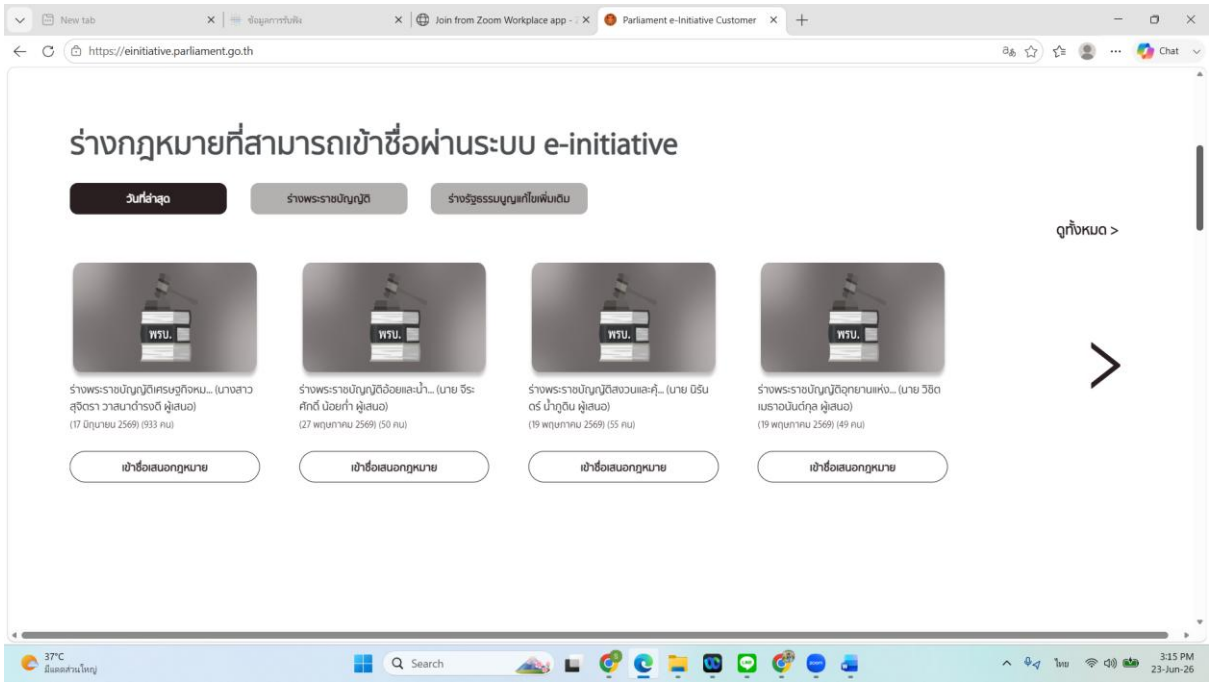
ทีมสื่อสารได้จด domain และทำการเปิดเว็บไซต์ www.thailandcenetwork.org เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลหลักของเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน Thailand Circular Economy ในการสื่อสารสาธารณะและผลักดันนโยบายสาธารณะด้านการปฏิรูประบบการจัดการขยะสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนโดยในเว็บไซต์ได้มีการเผยแพร่เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน (ฉบับประชาชน) ที่เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร และบทความวิชาการ สื่ออินโฟกราฟิกและคลิปวิดีทัศน์ต่างๆ ที่ภาคีเครือข่ายได้จัดทำขึ้น

ทั้งนี้ เว็บไซต์ www.thailandcenetwork.org จะรองรับการจัดทำเพจเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายนี้ด้วย ซึ่งภาคีอาจจะส่ง Link ต่อไปยังเว็บไซต์ระบบการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร https://einitiative.parliament.go.th/ ซึ่งให้บริการประชาชนในการเสนอกฎหมายโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเป็นระยะเวลา 1 ปี

รูปที่ 6-4 เว็บไซต์ www.thailandcenetwork.org

รูปที่ 6-5 หน้าแรกของเว็บไซต์ระบบการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

6.4.4 วิทยากรในเวทีการประชุมสัมมนาและการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน

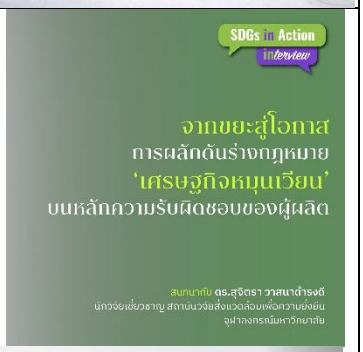
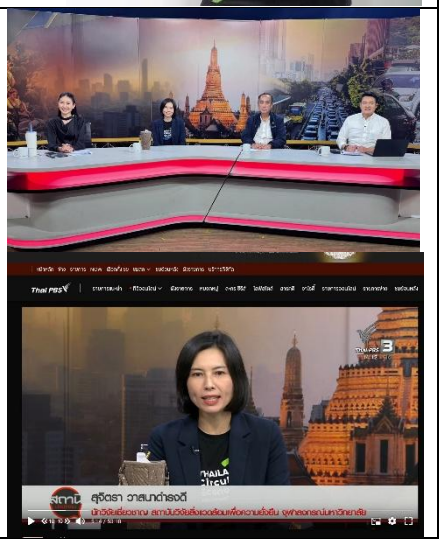
ตลอดระยะเวลาโครงการ หัวหน้าโครงการได้รับเชิญจากหน่วยงานต่างๆ ให้ไปร่วมนำเสนอประเด็นปัญหาขยะและแนวคิดการจัดทำร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นการประชุมเสวนาที่กรุงเทพมหานครและมีการให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชน

ตารางที่ 6-5 สรุปการได้รับเชิญเป็นวิทยากรนำเสนอแนวคิดและสาระสำคัญของร่างพ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียน

ลำดับ	วันที่ จังหวัด	ชื่องานประชุม/สัมมนา หน่วยงานผู้จัด	รูปประกอบ
1.	19 มิถุนายน 2568 โรงแรมอลิซาเบธ กรุงเทพฯ	การเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจด้านกฎหมายและการบริหารจัดการขยะตามหลักการ Extended Producer Responsibility (EPR) หน่วยงานผู้จัด: กรมควบคุมมลพิษ	

ลำดับ	วันที่ จังหวัด	ชื่องานประชุม/สัมมนา หน่วยงานผู้จัด	รูปประกอบ
			
2.	17 กรกฎาคม 2568 ที่รัฐสภา	เวทีเสวนา “สู่อนาคต – การกำหนดกฎหมายเพื่อแก้ปัญหามลพิษพลาสติกอย่างแท้จริง” หน่วยงานผู้จัด: มูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (EJF) ร่วมกับ คณะกรรมาธิการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร	
3.	23-24 ตุลาคม 2568 โรงแรมทวินโลตัส จังหวัด นครศรีธรรมราช	สร้างเครือข่ายชุมชนโครงการทะเลปลอดเศษอวนให้เข้าใจแนวคิด CE และความสำคัญของการพัฒนากฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน หน่วยงานผู้จัด: มูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (EJF)	
4.	12 พฤศจิกายน 2568 สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ	สร้างแนวร่วมภาคอุตสาหกรรมในการผลักดันร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนในเวทีระดมความคิด “ปลดล็อกเศรษฐกิจไทย ด้วยอุตสาหกรรมวัตถุดิบหมุนเวียน (Circular Materials)” หน่วยงานผู้จัด: สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (FTI)	

ลำดับ	วันที่ จังหวัด	ชื่องานประชุม/สัมมนา หน่วยงานผู้จัด	รูปประกอบ
5.	21 มกราคม 2569 โรงแรม เดอะ บาซาร์ แบงค็อก กรุงเทพมหานคร	บรรยายและแลกเปลี่ยนมุมมองเรื่องแนวคิดและกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE) ในการประชุมเสริมศักยภาพภาคีความร่วมมือหนุนเสริมภาคประชาชนในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หน่วยงานที่จัด: กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม	
6.	3 กุมภาพันธ์ 2569 โรงแรม Grande Centre Point Terminal 21	บรรยายและแลกเปลี่ยนมุมมองเรื่องแนวคิดและกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE) ในเวทีความร่วมมือไทย–ญี่ปุ่นเพื่อขับเคลื่อนนโยบายและเทคโนโลยีด้านพลาสติกหมุนเวียน หน่วยงานที่จัด: บริษัท Pirika Inc.	
7.	4 กุมภาพันธ์ 2569 โรงแรมสุโกศล กรุงเทพฯ และ online	ร่วมสร้างครือข่ายนักวิชาการด้านวิศวกรรมและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และร่วมจัดเวทีสาธารณะ “นโยบายพรรคการเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีของประชาชน” หน่วยงานผู้จัด: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) และเครือข่ายนักวิชาการด้านวิศวกรรมและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม 20 หน่วยงาน	

ลำดับ	วันที่ จังหวัด	ชื่องานประชุม/สัมมนา หน่วยงานผู้จัด	รูปประกอบ
8.	23 กุมภาพันธ์ 2569 โรงแรมอัศวิน แกรนด์ คอนเวนชั่น	บรรยายหัวข้อ “การเปลี่ยนของเสียเป็นโอกาส โมเดลเศรษฐกิจใหม่ที่ขับเคลื่อนโลกสู่ความยั่งยืน” ภายใต้งานสัมมนา “Up-Technology for Circularity: ยกระดับอุตสาหกรรมไทยด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี Recycle/Upcycle” หน่วยงานผู้จัด: ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (MTEC) สวทช.	
9.	24 ธันวาคม 2568	ให้สัมภาษณ์ SDG Move เกี่ยวกับการผลักดันร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน เผยแพร่ใน FB SDG Move TH และเว็บไซต์ SDG Move | SDG Move 	
10.	1 เมษายน 2569 รายการสถานีประชาชน Thai PBS	สืบเนื่องจากปัญหาวิกฤตสงครามตะวันออกกลางส่งผลเป็นลูกโซ่ให้ราคาบรรจุภัณฑ์พลาสติกเพิ่มสูงขึ้นและร้านค้า ร้านอาหารเริ่มทยอยปรับราคาค่าอาหารต่างๆ ในระยะกลางและระยะยาว ดร.สุจิตราได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิรูประบบเศรษฐกิจของประเทศสู่การผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าผ่านแนวคิดและร่าง พ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชนซึ่ง	

ลำดับ	วันที่ จังหวัด	ชื่องานประชุม/สัมมนา หน่วยงานผู้จัด	รูปประกอบ
		ปัจจุบัน ได้ทำการยกร่างพ.ร.บ.เสร็จแล้ว มีแผนที่จะยื่นเสนอต่อรัฐสภาภายในสิ้นเดือนเมษายน-ต้นพฤษภาคมนี้	
11.	23 เมษายน 2569 โรงแรม Crowne Plaza Bangkok Lumpini Park ชั้น 21 ห้อง Crowne 1-2	ร่วมนำเสนอร่างพ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียน ในเวทีรับฟังเสียงสาธารณะ ‘กฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับไหนต้องไปต่อ: เสียงประชาชนถึงรัฐสภาชุดใหม่ในกรอบเวลา 60 วัน’ จัดโดย แนวร่วมการเงินที่เป็นธรรมประเทศไทย (Fair Finance Thailand – FFT) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทวงถามความคืบหน้าของ 5 ร่าง พ.ร.บ. สำคัญ ได้แก่ 1 ร่าง พ.ร.บ. การรายงานและเปิดเผยข้อมูลการปล่อยและเคลื่อนย้ายสารมลพิษ (PRTR) 2 ร่าง พ.ร.บ. บริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด 3 ร่าง พ.ร.บ. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 4 ร่าง พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน 5 ร่าง พ.ร.บ. พื้นที่ชุ่มน้ำ	 รับชมได้แล้วบน YouTube **เวทีรับฟังเสียงสาธารณะ** ‘กฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับไหนต้องไปต่อ: เสียงประชาชนถึงรัฐสภาชุดใหม่ในกรอบเวลา 60 วัน’

ลำดับ	วันที่ จังหวัด	ชื่องานประชุม/สัมมนา หน่วยงานผู้จัด	รูปประกอบ
12.	15 พฤษภาคม 2569 BITEC บางนา	ดร.สุจิตราบรรยายในหัวข้อ “ความยั่งยืนในอุตสาหกรรมไทยและเศรษฐกิจหมุนเวียน” ในงาน INTERMACH หน่วยงานผู้จัด: ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (MTEC) สวทช.	

6.5 การจัดเสวนาวิชาการเพื่อสร้างความตระหนัก

คณะผู้วิจัยและภาคีเครือข่ายได้ร่วมกันจัดเสวนาวิชาการ 3 ครั้งภายใต้งบประมาณโครงการและมีการสมทบงบประมาณร่วมกับเครือข่าย (Hub of Waste Management) ภายใต้ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสารและของเสียอันตราย

6.5.1 การจัดงานเสวนาวิชาการ “สถานการณ์ไมโครพลาสติกไทย: จากองค์ความรู้สู่การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย”

คณะผู้วิจัยได้จัดงานเสวนาวิชาการ “สถานการณ์ไมโครพลาสติกไทย: จากองค์ความรู้สู่การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย (Microplastics in Thailand: From Scientific Evidence to Policy Action)” ร่วมกับศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสารและของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ศสอ.) เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2569 ณ โรงแรมดิเอมเมอรัลด์ รัชดาภิเษก

การจัดงานครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมงานเสวนาวิชาการ รวมทั้งสิ้น 152 คน แบ่งเป็นผู้เข้าร่วม ณ สถานที่จัดงาน จำนวน 44 คน ประกอบด้วยผู้จัดงาน 9 คน วิทยากร 4 คน ผู้ดำเนินรายการ 1 คน ผู้แทนจากสถาบันการศึกษา/สถาบันวิจัย 22 คน หน่วยงานภาครัฐ 6 คน และหน่วยงานเอกชน 2 คน และผู้เข้าร่วมทางออนไลน์ 108 คน

วัตถุประสงค์การจัดเสวนา:

1. เพื่อนำเสนอและเผยแพร่สถานการณ์และองค์ความรู้ด้านไมโครพลาสติกในประเทศไทยจากงานวิจัยล่าสุด
2. เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ระหว่างนักวิจัย หน่วยงานภาครัฐ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผลกระทบของไมโครพลาสติกต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ
3. เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนามาตรการและนโยบายการจัดการไมโครพลาสติกของประเทศไทย
4. เพื่อสนับสนุนการนำข้อมูลเชิงวิชาการไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติกและขยะทะเลของประเทศ

สรุปประเด็นสำคัญจากงานเสวนาวิชาการ "สถานการณ์ไมโครพลาสติกไทย: จากองค์ความรู้สู่การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย"

1. สถานการณ์และองค์ความรู้งานวิจัยไมโครพลาสติกในไทย

- ปัจจุบันงานวิจัยไมโครพลาสติกในไทยส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ชายฝั่งและแหล่งน้ำ โดยเฉพาะอ่าวไทย
- ประเภทที่พบมากที่สุดคือแบบเศษเล็กๆ (Fragments) และเส้นใย (Fibers) เช่น PE, PP, PET ซึ่งกว่า 50% มีแหล่งกำเนิดมาจากการใช้บรรจุภัณฑ์ในครัวเรือนและอุปกรณ์การประมง
- ปริมาณไมโครพลาสติกเฉลี่ยในน้ำทะเลไทยอยู่ที่ 1.2 ชิ้นต่อลูกบาศก์เมตรซึ่งยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก
- พบการปนเปื้อนในสัตว์ทะเล โดยเฉพาะปลาหน้าดินและหอย แต่ระดับการปนเปื้อนในอาหารทะเลไทยยังอยู่ในระดับที่ถือว่าปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค
- มีการพบปัญหาไมโครพลาสติกในด้านอื่นๆ เช่น การกักเก็บในตะกอนระบบบำบัดน้ำเสียที่อาจปนเปื้อนสู่พืชเกษตร และไมโครพลาสติกในอากาศที่เกิดจากการสึกหรอของยางรถยนต์

2. ช่องว่างทางความรู้และปัญหาหลัก

- ช่องว่างงานวิจัยที่สำคัญที่สุดและเป็นที่ต้องการมากที่สุดคือ การประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพ (Health Risk Assessment) รวมถึงการติดตามแหล่งกำเนิดและเส้นทางการแพร่กระจาย
- ประเทศไทยยังขาดวิธีการหรือมาตรฐานกลางระดับชาติ (National Standard Method) ในการเก็บตัวอย่างและวิเคราะห์ ทำให้ข้อมูลกระจัดกระจายและนำไปรวมสังเคราะห์ระดับประเทศได้ยาก
- ปัญหาเชิงนโยบายที่สำคัญที่สุดคือ การขาดกรอบนโยบายและกฎหมายที่บูรณาการปัญหาไมโครพลาสติกเข้ากับการจัดการขยะพลาสติกทั้งระบบ รวมถึงขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานตลอดห่วงโซ่

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (ระยะสั้น กลาง และยาว)

- **ระยะสั้น (1–2 ปี):** ควรเร่งจัดทำแนวทางมาตรฐานระดับชาติในการวิเคราะห์ไมโครพลาสติก ลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งผ่านแนวปฏิบัติ สร้างการรับรู้แก่สาธารณะ และสนับสนุนงานวิจัยด้านสุขภาพ

- **ระยะกลาง (3–5 ปี):** เสนอให้ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ เช่น EPR หรือมาตรการทางภาษี ปรับปรุงมาตรฐานระบบบำบัดน้ำเสียและตะกอน กำหนดกฎหมายควบคุมแหล่งกำเนิดจากภาคอุตสาหกรรม และสร้างฐานข้อมูลไมโครพลาสติกระดับประเทศ
- **ระยะยาว (มากกว่า 5 ปี):** ควรปฏิรูปกฎหมายหลักให้ครอบคลุมไมโครพลาสติกอย่างเป็นระบบ เปลี่ยนแปลงการผลิตและบริโภคไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เต็มรูปแบบ และตั้งเป้าหมายระดับชาติ เช่น พลาสติกเป็นศูนย์ในทะเล

รูปที่ 6-6 บรรยากาศงานเสวนาวิชาการ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2569

6.5.2 การจัดเสวนาวิชาการ “สิทธิในการลดและการซ่อม: ทางออกเพื่อสังคมไร้ขยะและหมุนเวียนทรัพยากร”

ภาคีเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียนได้ร่วมกันจัดงานเสวนา “สิทธิในการลดและการซ่อม: ทางออกเพื่อสังคมไร้ขยะและหมุนเวียนทรัพยากร” เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2569 ณ โรงแรมสยามแอทสยาม ดีไซน์ โฮเทล กรุงเทพ (ถ.พระราม 1) มีผู้เข้าร่วมงานเสวนา ประมาณ 140 คน (Onsite 99 คน Online 41 คน)

วัตถุประสงค์การงานเสวนา:

1. เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาขยะและมลพิษจากพลาสติก เสื้อผ้า และอุปกรณ์ไฟฟ้า-อิเล็กทรอนิกส์ ตลอดวงจรชีวิตสินค้า
2. เพื่อสื่อสารแนวคิด สิทธิในการลด (Right to Reduce) และ สิทธิในการซ่อม (Right to Repair) ในฐานะสิทธิพื้นฐานของผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน
3. เพื่อแลกเปลี่ยนบทเรียนและแนวปฏิบัติที่ดีจากภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ และภาควิชาการในการลดการสร้างขยะและยืดอายุการใช้งานสินค้า
4. เพื่อรวบรวมข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการปรับปรุงกฎหมาย มาตรการ และกลไกที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน
5. เพื่อเปิดตัวเครือข่าย Thailand Circular Economy แนวร่วมขับเคลื่อนร่าง พ.ร.บ. CE ฉบับประชาชน

กิจกรรมประกอบด้วยการเสวนา 2 ช่วงหลัก ได้แก่

- **ภาคเช้า: สิทธิในการลดและใช้ซ้ำ (พลาสติกและเสื้อผ้า)** มุ่งเน้นการวิเคราะห์ปัญหามลพิษตลอดวงจรชีวิตสินค้า การใช้สารเคมี การบริโภคเกินจำเป็น และบทบาทของผู้ผลิต ผู้ค้าปลีก และผู้บริโภคในการลดขยะตั้งแต่ต้นทาง
- **ภาคบ่าย: สิทธิในการซ่อม (เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และเสื้อผ้า)** มุ่งเน้นประเด็นการออกแบบสินค้า การเข้าถึงการซ่อม อะไหล่ ข้อมูล และความเป็นธรรมต่อผู้บริโภค พร้อมเชื่อมโยงสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายด้าน CE และ Right to Repair

สรุปประเด็นสำคัญจากงานเสวนา

งานเสวนาดังกล่าวมุ่งเน้นการผลักดันการเปลี่ยนผ่านของประเทศไทยจากระบบเศรษฐกิจแบบเส้นตรง (ผลิต-ใช้-ทิ้ง) ไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีประเด็นสำคัญแบ่งตามหัวข้อดังนี้

1. การขับเคลื่อนเชิงกฎหมายและโครงสร้าง

- ปัจจุบันโครงสร้างการจัดการขยะของไทยยังมีข้อจำกัด ขาดกลไกความรับผิดชอบของผู้ผลิต (EPR) และเน้นการกำจัดที่ปลายทางมากกว่าการป้องกัน

- มีการเปิดตัวเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Thailand Circular Economy) ซึ่งประกอบด้วย 25 องค์กร เพื่อผลักดัน "ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชน"
- เป้าหมายคือการรวบรวมรายชื่อประชาชนให้ได้ 10,000 รายชื่อเพื่อเสนอต่อรัฐสภาภายในสิ้นปี เพื่อเปลี่ยนระบบจาก "การจัดการขยะ" เป็น "การบริหารทรัพยากร"

2. สิทธิในการลด (Right to Reduce) และมลพิษพลาสติก

- การแก้ไขปัญหามลพิษพลาสติกต้องเปลี่ยนจากการจัดการปลายทาง เป็นการลดการผลิตและการบริโภคตั้งแต่ต้นทาง
- "สิทธิในการลด" คือสิทธิของประชาชนที่ควรเข้าถึงทางเลือกในการลดขยะ เช่น ระบบการเติม (Refill) หรือระบบบรรจุภัณฑ์หมุนเวียนใช้ซ้ำได้ โดยไม่ต้องพึ่งพิงพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง
- งานวิจัยพบว่าระบบใช้ซ้ำ (Reuse) ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ถึง 60-70% เมื่อเทียบกับพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง แต่ปัจจุบันยังขาดนโยบายส่งเสริมและมีข้อจำกัดด้านต้นทุนโครงสร้างพื้นฐาน

3. อุตสาหกรรมแฟชั่นยั่งยืน (Sustainable Fashion)

- อุตสาหกรรมฟาสต์แฟชั่นทำให้เกิดการบริโภคเกินความจำเป็น ก่อให้เกิดขยะสิ่งทอ และมีความเสี่ยงจากสารเคมีอันตรายตกค้างในเสื้อผ้า เช่น สารกลุ่ม PFAS และโลหะหนัก
- ภาครัฐควรผลักดันให้มาตรฐานเสื้อผ้าเป็นมาตรฐานบังคับครอบคลุมตลอดห่วงโซ่อุปทาน และนำระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Digital Product Passport) มาใช้
- ผู้ผลิตต้องลดการผลิตที่เกินความต้องการ ขณะที่ภาคสังคมเริ่มตื่นตัวผ่านเศรษฐกิจรีเซล (ตลาดเสื้อผ้ามือสอง) และแพลตฟอร์มหมุนเวียนเสื้อผ้า

4. สิทธิในการซ่อม (Right to Repair)

- สินค้าในปัจจุบันมักถูกออกแบบให้เสียโดยง่าย ซ่อมยาก หรือหมดอายุขัยเร็ว (Planned Obsolescence) ทำให้เกิดขยะอิเล็กทรอนิกส์และสิ้นเปลืองทรัพยากร
- การผลักดัน "สิทธิในการซ่อม" ต้องอาศัยกฎหมาย EPR กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค (Lemon Law) และความโปร่งใสเรื่องข้อมูลราคาซ่อมและการเข้าถึงอะไหล่
- การซ่อมแซมสินค้าไม่เพียงแต่ช่วยลดขยะ แต่ยังเป็นการสร้างอาชีพและคืนศักดิ์ศรีให้กลุ่มคนเปราะบางผ่านโครงการเพื่อสังคม
- มีการนำเสนอแนวคิด "Repair Score" (ฉลากคะแนนความซ่อมง่าย) เพื่อให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจแก่ผู้บริโภคชาวไทย

5. ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมเสวนา

- ผู้เข้าร่วมกว่าร้อยละ 96.3 เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าประเทศไทยควรมีกฎหมายผลักดันระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนให้เกิดขึ้นจริง

- ผู้เข้าร่วมมีความตั้งใจที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองเพื่อลดขยะ และมีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการลดการใช้ การใช้ซ้ำ และการซ่อมสินค้าเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

รูปที่ 6-7 บรรยากาศงานเสวนาวิชาการ วันที่ 18 มีนาคม 2569

6.5.3 การจัดงานเสวนาวิชาการ “บทบาทของกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อการแก้ปัญหาอาหารส่วนเกินและขยะอาหารของประเทศไทย”

คณะผู้วิจัยร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยและภาคีเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียนร่วมกันจัดงานเสวนาวิชาการ “บทบาทของกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อการแก้ปัญหาอาหารส่วนเกินและขยะอาหารของประเทศไทย” เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2569 ณ CU Social Innovation Hub ห้องโถง ชั้น 1 อาคารวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การจัดงานครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมงานเสวนาวิชาการ รวมทั้งสิ้นมากกว่า 257 คน แบ่งเป็นผู้เข้าร่วม ณ สถานที่จัดงาน (onsite) จำนวน 57 คน ประกอบด้วยผู้จัดงาน 8 คน วิทยากร 7 คน ผู้ดำเนินรายการ 1 คน หน่วยงานภาครัฐ 14 คน หน่วยงานเอกชน 16 คน ประชาชนทั่วไป 3 คน ภาคประชาสังคม 1 คน ภาคีเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน 7 คน และผู้เข้าร่วมทางออนไลน์ (online) มากกว่า 200 คน

วัตถุประสงค์การจัดงานเสวนา:

1. เพื่อสะท้อนสถานการณ์และความท้าทายของปัญหาอาหารส่วนเกินและขยะอาหารในประเทศไทย
2. เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางจากต่างประเทศเกี่ยวกับกฎหมายและนโยบายลดขยะอาหาร
3. เพื่อรับฟังมุมมองจากภาคส่วนต่าง ๆ ต่อแนวทางการพัฒนากฎหมายและมาตรการเชิงนโยบายที่สนับสนุนการลดขยะอาหารและการใช้ทรัพยากรอย่างหมุนเวียน

สรุปประเด็นสำคัญจากงานเสวนาวิชาการ "บทบาทของกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อการแก้ปัญหาอาหารส่วนเกินและขยะอาหารของประเทศไทย" สามารถแบ่งออกเป็นประเด็นหลักๆ ได้ดังนี้:

1. สถานการณ์และปัญหาขยะอาหารในประเทศไทย

- ปัจจุบันการจัดการขยะของไทยยังอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบเส้นตรง (Linear Economy) ที่เน้นการผลิต บริโภค และทิ้ง
- ขยะอาหารคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33-34 ของขยะมูลฝอยชุมชนทั้งหมด
- ในขยะอาหารเหล่านั้น มีอาหารที่ยังสามารถบริโภคได้อยู่ถึงร้อยละ 40 ซึ่งถือเป็นการสูญเสียทรัพยากรอย่างมาก
- การดำเนินการลดขยะอาหารในปัจจุบันยังเป็นเพียงมาตรการภาคสมัครใจ และขาดกลไกทางกฎหมายที่มีผลบังคับใช้
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องยังมีลักษณะแยกส่วน ขาดกฎหมายเฉพาะ ขาดเป้าหมายที่ผูกพัน และไม่มีระบบฐานข้อมูลกลาง

2. อุปสรรคสำคัญในการจัดการอาหารส่วนเกิน

- **ปัญหาด้านภาษี:** การบริจาคอาหารส่วนเกินในปัจจุบันถูกตีความว่าเป็นการขาย ทำให้ผู้ประกอบการต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT)

- **เพดานลดหย่อนภาษีต่ำ:** มาตรการหักลดหย่อนภาษีมีเพดานจำกัด (เช่น ร้อยละ 2) ซึ่งไม่เพียงพอที่จะสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการนำอาหารส่วนเกินไปบริจาค
- **ความกังวลด้านข้อกฎหมาย:** ผู้ประกอบการบางรายเลือกที่จะทำลายอาหารที่ยังบริโภคได้ทิ้ง (เช่น การราดน้ำยา) แทนที่จะนำไปบริจาค เพราะกังวลเรื่องความรับผิดชอบทางกฎหมายหากเกิดปัญหาความปลอดภัย
- **ปัญหาพฤติกรรมผู้บริโภค:** ผู้บริโภคคาดหวังสินค้าที่สมบูรณ์แบบ ทำให้สินค้าเกษตรที่มีตำหนิแต่ยังบริโภคได้ถูกคัดทิ้งเป็นจำนวนมาก

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกฎหมาย (จาก TDRI และผู้ร่วมเสวนา)

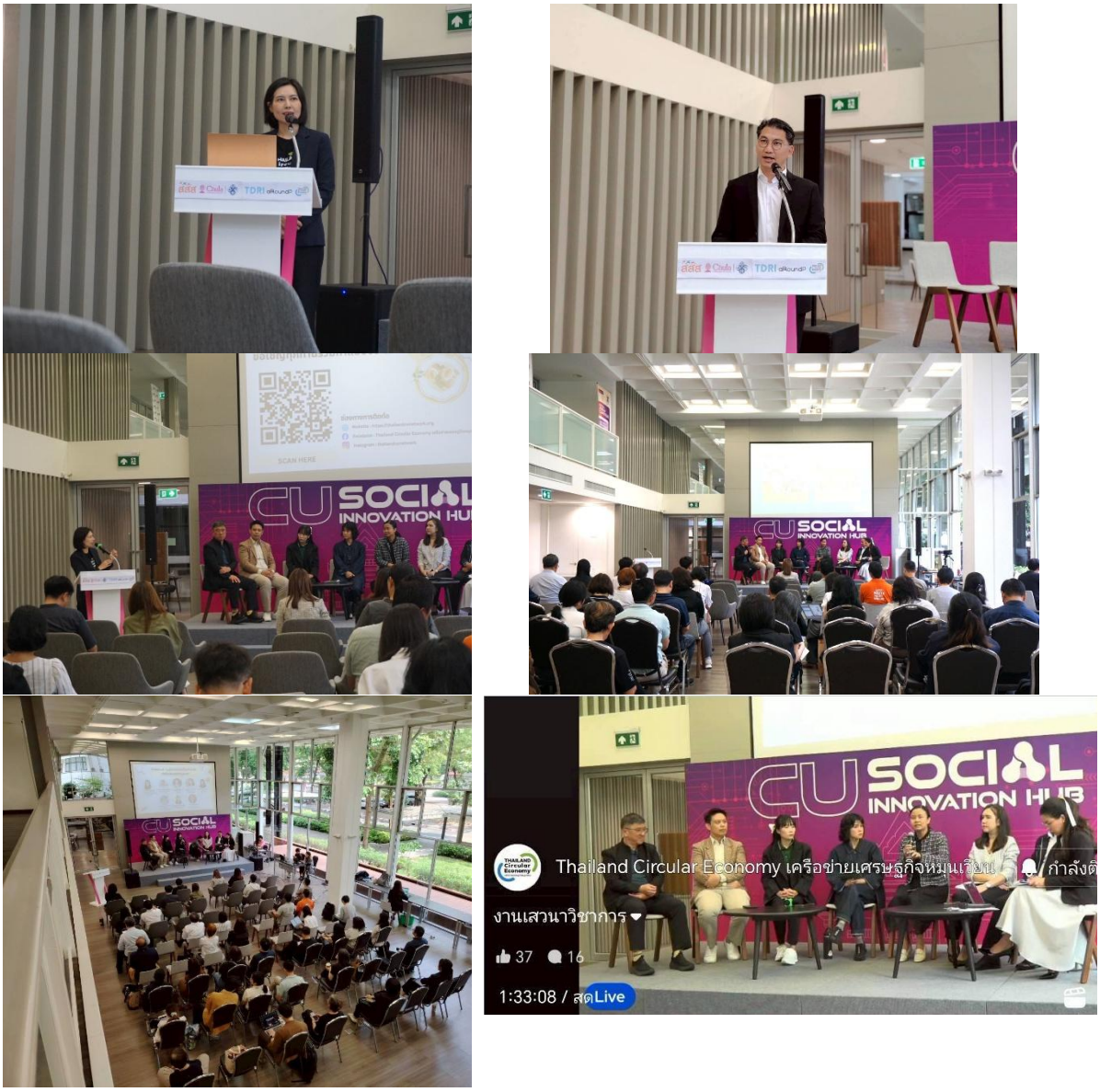
- **ระยะสั้น (เร่งด่วน):** ควรปลดล็อกมาตรการทางภาษี โดยยกเว้นภาษี VAT สำหรับการบริจาคผ่านหน่วยงานที่รัฐกำหนด และเพิ่มเพดานการหักลดหย่อนภาษีค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะอาหาร
- **ระยะสั้น:** ควรกำหนดนิยามของฉลาก "วันหมดอายุ" (เน้นความปลอดภัย) และ "ควรบริโภคก่อน" (เน้นคุณภาพ) ให้ชัดเจน
- **ระยะกลาง:** ผลักดัน "ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน" เพื่อกำหนดนิยามขยะอาหารและอาหารส่วนเกินให้ชัดเจน และยกระดับเป็นข้อกำหนดทางกฎหมาย
- **ระยะกลาง:** ควรกำหนดลำดับขั้นการจัดการขยะ (Waste Hierarchy) โดยให้ความสำคัญกับการนำไปบริโภคโดยมนุษย์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือเป็นอาหารสัตว์ พลังงาน และการกำจัดเป็นลำดับสุดท้าย
- **ระยะยาว:** ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง แพลตฟอร์มจับคู่ (Matching) และระบบติดตาม (Tracking) เพื่อรับรองความปลอดภัยและบริหารจัดการข้อมูล
- **ระยะยาว:** ควรออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริจาคอาหาร (Good Samaritan Law) เพื่อยกเว้นความรับผิดชอบให้แก่ผู้บริจาค หากไม่ได้กระทำโดยประมาทเลินเล่อหรือจงใจ

4. มุมมองและทิศทางจากภาคส่วนต่างๆ

- **ภาคเอกชน:** ต้องการความชัดเจนทางกฎหมายและแรงจูงใจทางภาษี เพื่อลดข้อจำกัดในการจัดการขยะอาหาร รวมถึงต้องการส่งเสริมให้เกิดคาร์บอนเครดิตจากการบริจาคอาหาร
- **ภาคประชาสังคม:** องค์กรตัวกลาง (เช่น มูลนิธิ SOS) มีความพร้อมด้านมาตรฐานความปลอดภัยในการกอบกู้อาหาร แต่ต้องการกฎหมายที่เปลี่ยนจากระบบสมัครใจไปสู่ระบบโครงสร้างที่ชัดเจน รวมถึงการออกแบบมาตรการที่เหมาะสมกับธุรกิจแต่ละขนาด
- **ภาครัฐ:** สนับสนุนร่าง พ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อเป็นกรอบหลักและอยู่ระหว่างการขับเคลื่อนโครงการต่างๆ เช่น โครงการธนาคารอาหารของประเทศไทย (โดย สวทช.) และ โครงการ BKK Food Bank (โดย กทม.)

บทสรุปโดยภาพรวม การแก้ปัญหาขยะอาหารไม่ควรจำกัดอยู่แค่มิติของการจัดการขยะ แต่ต้องมองในมิติของการจัดการทรัพยากรและระบบอาหาร (Food System) อย่างครบวงจร ประเด็นที่เร่งด่วนที่สุดคือการ

แก้ไขอุปสรรคทางภาษีเพื่อกระตุ้นให้เกิดการบริจาค และจำเป็นต้องเร่งผลักดันกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อสร้างกลไกที่ชัดเจนและเปลี่ยนผ่านการทำงานจากการพึ่งพาภาคสมัครใจไปสู่การบูรณาการความร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรม

รูปที่ 6-8 บรรยากาศงานเสวนาวิชาการ วันที่ 1 เมษายน 2569

6.6 การยื่นร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อรัฐสภา

หลังจากที่คณะผู้วิจัยและภาคีเครือข่ายได้ร่วมกันพิจารณาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างพ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2569 จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนและได้

พัฒนาปรับปรุงรายละเอียดบางส่วน (รายละเอียดร่างพ.ร.บ.อยู่ในบทที่ 4) คณะผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะเป็นผู้ริเริ่มขอให้จัดทำร่างกฎหมายตามขั้นตอนของการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย จำนวน 31 รายชื่อ พร้อมร่างกฎหมายและบันทึกหลักการ บันทึกเหตุผลและบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างกฎหมายยื่นต่อเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2569 โดยประธานรัฐสภาได้มอบหมายให้พลตำรวจตรีวิชัย สังข์ประไพ ที่ปรึกษาประธานรัฐสภา เป็นผู้รับมอบ ทั้งนี้ ภาคีเครือข่ายได้ช่วยกันเผยแพร่กิจกรรมการยื่นร่างพ.ร.บ. ดังกล่าวในเพจต่างๆ เพื่อสร้างการรับรู้ของสาธารณชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นจำนวนมาก

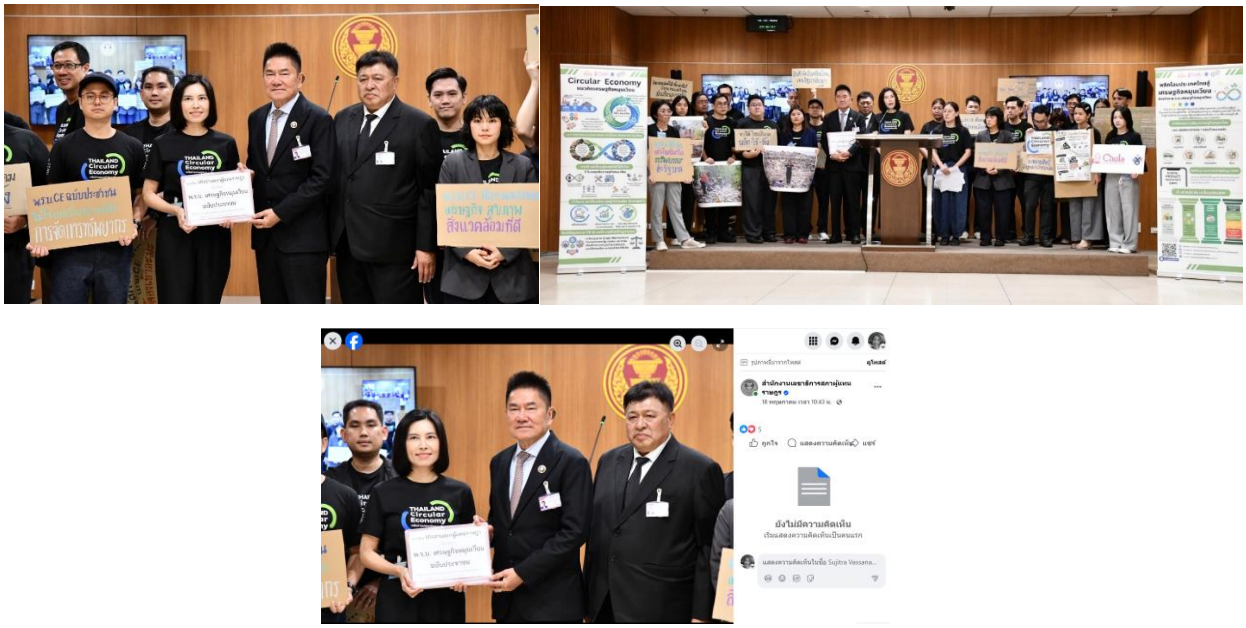
ภาคีเครือข่ายได้ร่วมกันยื่นร่างพ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียน (ฉบับประชาชน) แก่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบหลักฐานของผู้ริเริ่มและรูปแบบของร่างกฎหมายและบันทึกประกอบ ทั้งนี้ ประธานรัฐสภาจะวินิจฉัยหลักการของร่างพ.ร.บ.ว่าเป็นไปตามหมวด 3 หรือหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญภายใน 15 วัน หลังจากนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะมีหนังสือแจ้งพร้อมสำเนาร่างพ.ร.บ.ไปยังผู้ริเริ่มเพื่อให้ดำเนินการเชิญชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพ.ร.บ. ให้ครบ 10,000 คนตามมาตรา 7 ต่อไป

ความคืบหน้าปัจจุบัน (ณ วันที่ 12 มิถุนายน 2569) ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้มีหนังสือตอบกลับผลการพิจารณาเบื้องต้น โดยวินิจฉัยว่า **ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... (ฉบับประชาชน)** เข้าข่ายเป็นร่างพระราชบัญญัติตามหมวด 5 ว่าด้วยหน้าที่ของรัฐ ส่งผลให้ร่างกฎหมายสามารถดำเนินการตามกระบวนการเสนอกฎหมายโดยการเข้าชื่อของประชาชนในขั้นตอนถัดไปได้

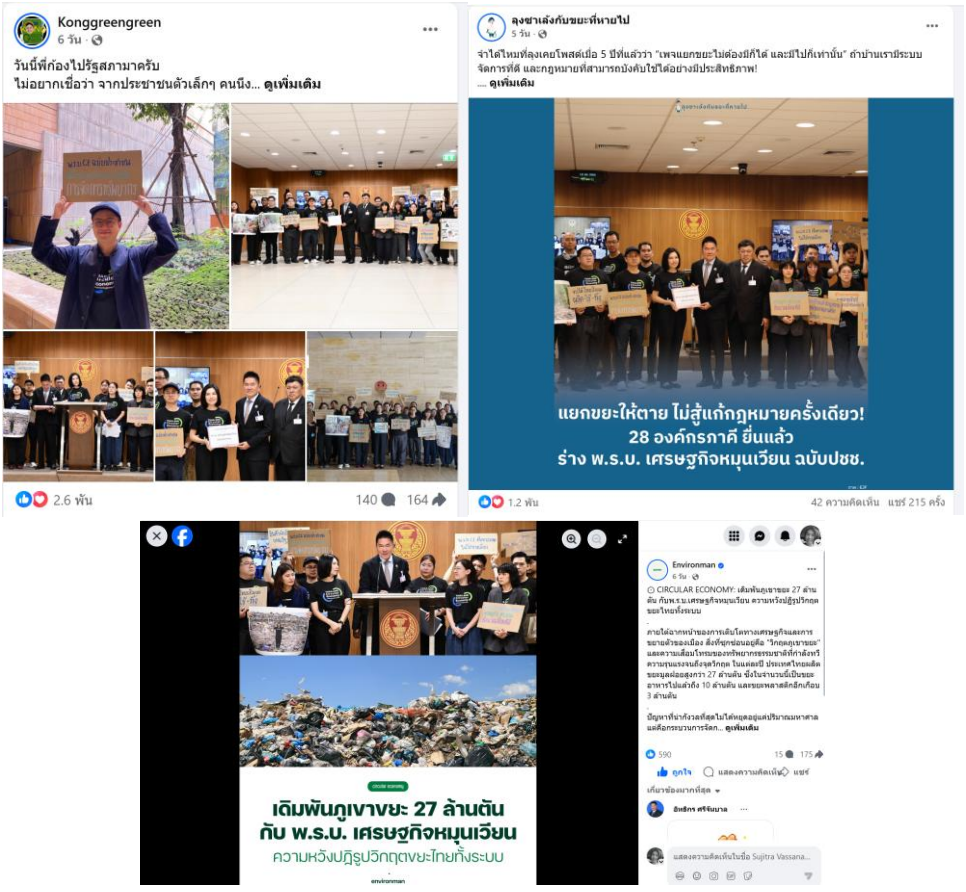
แผนการดำเนินงานในระยะถัดไป

1. **การรวบรวมรายชื่อประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง** ดำเนินการประชาสัมพันธ์และรณรงค์เพื่อรวบรวมรายชื่อประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ครบจำนวน **10,000 รายชื่อ** ตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่กระบวนการพิจารณา
2. **การพิจารณาในฐานะร่างกฎหมายเกี่ยวด้วยการเงิน** ภายหลังการรวบรวมรายชื่อครบถ้วน ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะส่งร่างพระราชบัญญัติให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาให้คำรับรอง เนื่องจากร่างกฎหมายดังกล่าวเข้าข่ายเป็นร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวด้วยการเงิน
3. **การรับฟังความคิดเห็นและการพิจารณาของรัฐสภา** เมื่อได้รับคำรับรองจากนายกรัฐมนตรีแล้ว ร่างพระราชบัญญัติจะเข้าสู่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ก่อนเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด

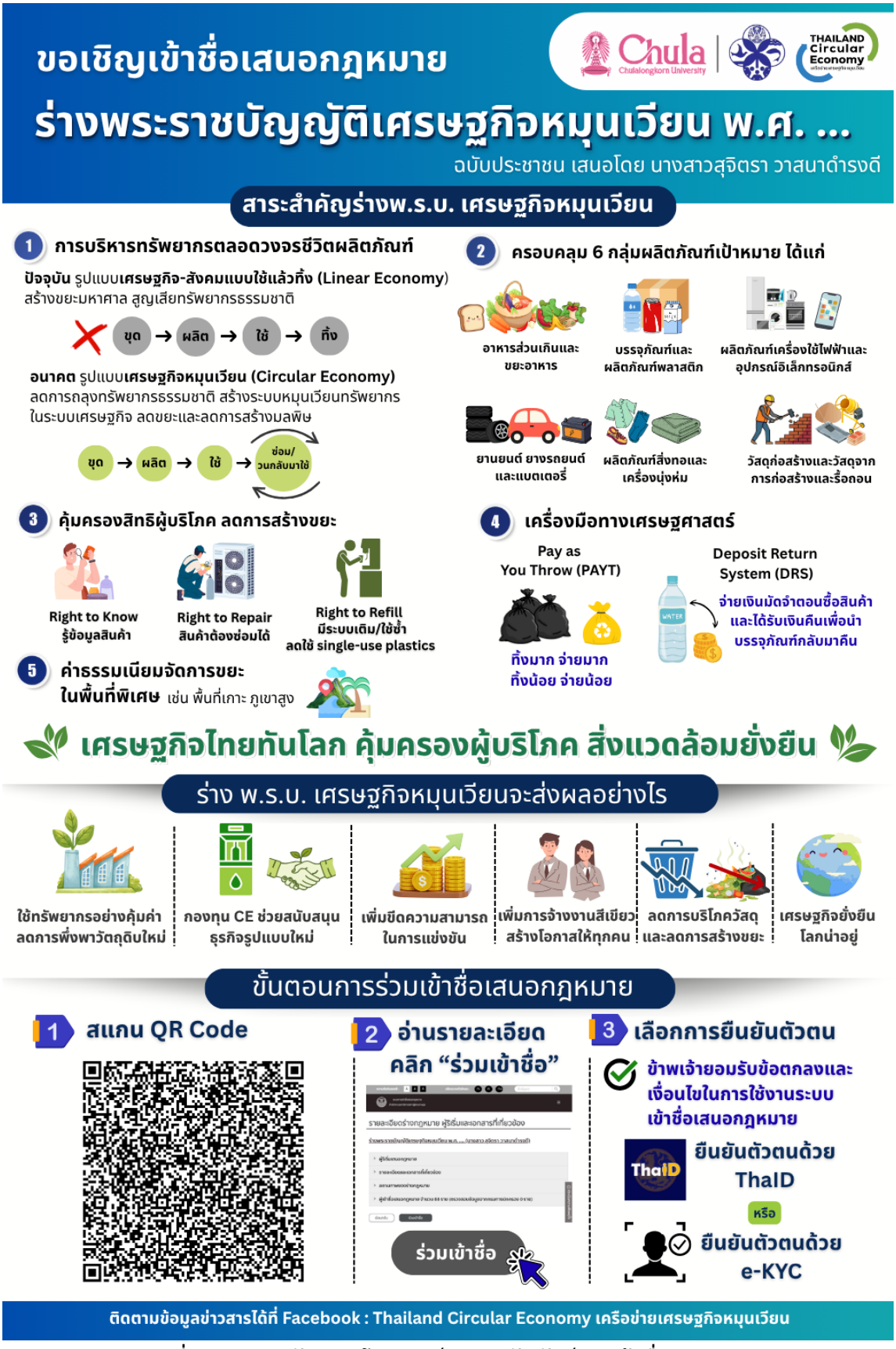
การตอบกลับจากประธานสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้ นับเป็นความก้าวหน้าที่สำคัญของการผลักดันร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน (ฉบับประชาชน) และเป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการผลักดันกฎหมายสู่กระบวนการนิติบัญญัติต่อไป ทั้งนี้ ภาคีเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียนยังคงขับเคลื่อนการผลักดันร่างพ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียนอยู่ต่อไปโดยตั้งเป้าที่จะรวบรวมรายชื่อให้ได้ 10,000 คนภายในสิ้นปี 2569 นี้

รูปที่ 6-9 ภาคีเครือข่ายที่เป็นผู้ริเริ่มเสนอร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนยื่นเอกสารต่อผู้แทนประธานรัฐสภา เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2569

รูปที่ 6-10 ตัวอย่างการแชร์กิจกรรมเสนอร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียนโดยภาคีเครือข่ายองค์กรสื่อด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ เพจ Kong Green Green เพจลุงชาเล้งฯ เพจ Environman

รูปที่ 6-11 ภาพตัวอย่างโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การเข้าชื่อกฎหมาย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... ฉบับประชาชน (ฉบับวันที่ 18 พฤษภาคม 2569)

ภาคผนวก ข สรุปการประชุมรับฟังความคิดเห็นการพัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .....

ภาคผนวก ค สรุปการจัดงานเสวนาวิชาการ “สถานการณ์ไมโครพลาสติกไทย: จากองค์ความรู้สู่การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย”

ภาคผนวก ง สรุปการจัดงานเสวนาวิชาการ “สิทธิในการลดและการซ่อม: ทางออกเพื่อสังคมไร้ขยะและหมุนเวียนทรัพยากร”

ภาคผนวก จ ผลการสัมภาษณ์ต่อร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... (รอบที่ 2)

ภาคผนวก ก

ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... ฉบับประชาชน (ฉบับวันที่ 18 พฤษภาคม 2569)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียน

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน อันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการจัดการและการกำจัดขยะที่ขาดประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดมลพิษและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเท่านั้น แต่ยังส่งผลให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์หรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ และกระทบกระเทือนต่อสิทธิของประชาชนในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีสุขภาวะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยประชาชนจึงพึงมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลลักษณะของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนข้อมูลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเพื่อให้สามารถเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการออกแบบที่ยั่งยืนและปลอดภัย อีกทั้งปัจจุบันมีความจำเป็นต้องยกระดับมาตรฐานการผลิตของผู้ประกอบธุรกิจไทยให้สอดคล้องกับระเบียบการค้าระหว่างประเทศที่สำคัญ อันจะช่วยลดอุปสรรคทางการค้าและสร้างความเชื่อมั่นในห่วงโซ่คุณค่าระดับสากล จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการทางกฎหมายภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตและการบริโภคจากระบบเศรษฐกิจเชิงเส้นไปสู่ระบบที่เน้นการหมุนเวียนทรัพยากรอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ทั้งมาตรการเชิงบังคับและเชิงส่งเสริมตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่การส่งเสริมการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มความทนทานและการซ่อมแซมได้ รวมทั้งการลดปริมาณสารอันตรายที่อยู่ในวัตถุและผลิตภัณฑ์ การลดการผลิตและใช้ผลิตภัณฑ์แบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ไปจนถึงการสนับสนุนการนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ ผลิตซ้ำ และแปรใช้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะรักษาความมั่นคงทางทรัพยากรและสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

เศรษฐกิจหมุนเวียน

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียน

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์สาธารณะในการลดปริมาณขยะและปริมาณทรัพยากรปฐมภูมิที่ใช้ในกระบวนการผลิต โดยนำวัตถุไม่ใช้แล้วไปใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำ หรือใช้ประโยชน์อื่น ตลอดจนลดการเกิดวัตถุไม่ใช้แล้วตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบการผลิต โดยสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งการลดปริมาณสารอันตรายที่อยู่ในวัตถุและผลิตภัณฑ์ อันจะเป็นประโยชน์ในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติในหมวด ๙ และ ๑๑ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับกับ

(๑) การกำจัดวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย

(๒) ของเสียจำพวกวัตถุกัมมันตรังสีตามกฎหมายว่าด้วยพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ

การยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมาใช้บังคับแก่การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วในลักษณะใด กิจการใด หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอื่นใด เป็นการชั่วคราว ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาที่ถูกตราขึ้นตามวรรคสองจะต้องกำหนดระยะเวลาการยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับใช้ โดยจะเกินกว่าระยะเวลาสองปีมิได้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“เศรษฐกิจหมุนเวียน” หมายความว่า รูปแบบการผลิตและการบริโภคซึ่งมุ่งหมายให้เกิดการลดการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ป้องกันหรือลดการเกิดขยะและมลพิษตั้งแต่กระบวนการผลิต รวมทั้งการลดปริมาณสารอันตรายที่อยู่ในวัสดุและผลิตภัณฑ์ โดยการออกแบบให้วัสดุและผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย สามารถนำมาใช้ซ้ำ ซ่อมแซม แปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำหรือหมุนเวียนใช้ประโยชน์ได้ตลอดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์

“หลักลำดับขั้นการจัดการขยะ” หมายความว่า หลักเกณฑ์ในการจัดลำดับความสำคัญของมาตรการในการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วและขยะสุดท้าย โดยให้เลือกใช้มาตรการที่สามารถป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพของประชาชน และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้มากที่สุดเป็นลำดับแรก และให้ใช้มาตรการที่ก่อให้เกิดผลกระทบสูงกว่าเป็นลำดับถัดไปตามลำดับ ดังต่อไปนี้

(๑) การป้องกันการเกิดขยะและการลดการใช้ทรัพยากร

(๒) การนำกลับมาใช้ซ้ำ

(๓) การแปรใช้ใหม่หรือการปรับปรุงสภาพเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์

(๔) การนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น รวมถึงการใช้เป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตพลังงาน

(๕) การกำจัดขั้นสุดท้ายด้วยวิธีฝังกลบหรือวิธีอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

“หลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต” หมายความว่า หลักกฎหมายซึ่งกำหนดให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ตลอดวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ การคัดเลือกวัสดุ ไปจนถึงขั้นตอนหลังจากที่ผลิตภัณฑ์กลายเป็นวัตถุไม่ใช้แล้ว ทั้งในทางกายภาพและ

การเงิน เพื่อให้เกิดการเก็บรวบรวม การแปรใช้ใหม่ หรือการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสม และส่งเสริมให้เกิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและลดปริมาณของเสีย

“ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้บริโภคหรือผู้ครอบครองผลิตภัณฑ์มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ตลอดวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ โดยคำนึงถึงการเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การคัดแยกวัตถุไม่ใช้แล้ว ณ แหล่งกำเนิด และการนำผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วเข้าสู่ระบบรับคืนหรือระบบจัดการที่ผู้ผลิตหรือหน่วยงานของรัฐจัดให้มีขึ้น เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

“แผนแม่บท” หมายความว่า แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

“แผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์” หมายความว่า แผนงานที่คณะกรรมการกำหนดขึ้นเพื่อระบุเป้าหมาย มาตรฐาน และวิธีบริหารจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมายเป็นการเฉพาะ เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานของผู้ผลิต องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบธุรกิจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

“แผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับจังหวัด” หมายความว่า แผนงานที่จังหวัดจัดทำขึ้นเพื่อบูรณาการยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรและการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วในระดับจังหวัด โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์เข้ากับโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ และการสนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“แผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับท้องถิ่น” หมายความว่า แผนงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางและโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการคัดแยกวัสดุเพื่อคืนสู่ระบบเศรษฐกิจการรองรับระบบรับคืนผลิตภัณฑ์ตามแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ และการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว

“แผนปฏิบัติการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร” หมายความว่า แผนงานที่คณะกรรมการกำหนดขึ้นเพื่อระบุเป้าหมาย มาตรฐาน และวิธีการบริหารจัดการอาหารที่ยังปลอดภัยสำหรับการบริโภคของมนุษย์ให้เข้าสู่ระบบการส่งต่อหรือบริจาค และการบริหารจัดการอาหารที่ไม่เหมาะสมสำหรับการบริโภคตามหลักลำดับขั้นการจัดการขยะอาหาร เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมความมั่นคงทางอาหาร

“ทรัพยากรปฐมภูมิ” หมายความว่า ทรัพยากรธรรมชาติหรือวัสดุที่ได้มาจากการสกัด การขุดเจาะ การเก็บเกี่ยว หรือการนำมาจากแหล่งกำเนิดตามธรรมชาติโดยตรง และยังไม่เคยผ่านการใช้งานหรือกระบวนการแปรใช้ใหม่เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ในระบบเศรษฐกิจ

“วัสดุ” หมายความว่า วัตถุดิบตั้งต้น หรือวัตถุใดที่นำมาใช้ประกอบ ผลิต หรือเป็นส่วนหนึ่งสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์

“วัสดุทุติยภูมิ” หมายความว่า วัสดุ สาร หรือวัตถุ ที่ได้จากการนำวัตถุไม่ใช้แล้วมาผ่านกระบวนการแปรใช้ใหม่ หรือบำบัดฟื้นฟู จนมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตแทนทรัพยากรปฐมภูมิ และได้รับการรับรองให้สิ้นสุดสถานะความเป็นของเสีย

“ผลิตภัณฑ์” หมายความว่า สิ่งของที่ผลิตหรือมีไว้เพื่อจำหน่าย

“บรรจุภัณฑ์” หมายความว่า ภาชนะ หีบห่อ หรือสิ่งของอื่นที่ทำจากวัสดุใด ๆ ซึ่งใช้สำหรับบรรจุ ห่อหุ้ม ป้องกัน รวบรวม จัดส่ง หรือนำเสนอสินค้าตั้งแต่ผู้ผลิตไปจนถึงผู้บริโภค

“วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ หรือสิ่งของอื่นที่ออกแบบ ผลิต หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เพียงครั้งเดียว และมิได้ออกแบบหรือมุ่งหมายให้สามารถหมุนเวียนและใช้การได้หลายครั้งหรือตลอดอายุการใช้งาน หรือซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ซ้ำสำหรับวัตถุประสงค์เดียวกันกับที่ออกแบบไว้

“ผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้” หมายความว่า วัตถุหรือวัสดุที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตซึ่งมิได้มีวัตถุประสงค์หลักในการผลิตวัตถุนั้น แต่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้โดยตรงตามกฎหมายโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการบำบัดเพิ่มเติม

“อาหารส่วนเกิน” หมายความว่า อาหารส่วนที่คงเหลือเนื่องจากมีปริมาณมากเกินกว่าความต้องการของผู้ผลิต ผู้บริโภค หรือผู้จำหน่าย ซึ่งยังปลอดภัยสำหรับการบริโภคของมนุษย์ และให้รวมถึงอาหารมีอายุเกินวันที่ระบุให้ควรบริโภคก่อน

“วัตถุไม่ใช้แล้ว” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ หรือสิ่งของอื่นที่บุคคลผู้ครอบครองละทิ้ง หรือประสงค์ละทิ้ง หรือจำต้องทิ้งตามกฎหมายหรือสภาพการณ์

“ขยะอาหาร” หมายความว่า อาหารส่วนเกินที่ไม่เหมาะสมกับการบริโภคของมนุษย์

“ขยะจากการก่อสร้างและรื้อถอน” หมายความว่า วัตถุไม่ใช้แล้วที่เกิดจากการก่อสร้าง การดัดแปลง หรือการรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง รวมถึงดิน หิน คอนกรีต อิฐ เศษไม้ เศษโลหะ และวัสดุอื่นที่เกิดจากกิจกรรมดังกล่าว

“ขยะสุดท้าย” หมายความว่า สิ่งของ วัตถุ หรือวัสดุเหลือทิ้งจากกระบวนการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วตามหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ เนื่องจากไม่สามารถหรือไม่คุ้มค่าที่จะนำกลับมาใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่ หรือใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น ภายใต้สภาวะเทคโนโลยี ต้นทุน หรือระบบจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วที่มีอยู่ในขณะนั้น

“การสิ้นสุดสถานะการเป็นของเสีย” หมายความว่า สถานะของวัตถุไม่ใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการแปรใช้ใหม่หรือการบำบัดฟื้นฟูจนมีคุณลักษณะและสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่คณะกรรมการประกาศกำหนด มีความต้องการในการใช้งาน มีตลาดรองรับที่แน่นอน และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัย

“การออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ” หมายความว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์โดยคำนึงถึงวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ตั้งแต่การผลิต การใช้งาน จนถึงการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งาน เพื่อยืดอายุการใช้งาน ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร โดยมุ่งเน้นการใช้วัสดุที่ปลอดภัยและหมุนเวียนได้ การเพิ่มความทนทาน การออกแบบให้สามารถซ่อมแซม แยกชิ้นส่วน หรือถอดประกอบได้โดยสะดวก และการเอื้อให้สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

“การนำกลับมาใช้ซ้ำ” หมายความว่า กระบวนการตรวจสอบ ทำความสะอาด หรือซ่อมแซมวัตถุไม่ใช้แล้วหรือชิ้นส่วนของวัตถุนั้น เพื่อให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ตามวัตถุประสงค์เดิมโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการแปรรูปอื่นอีก

“การแปรใช้ใหม่” หมายความว่า การนำวัตถุหรือวัสดุไม่ใช้แล้วมาแปรรูปเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือสาร สำหรับใช้ตามวัตถุประสงค์เดิมหรือวัตถุประสงค์อื่น ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงหรือเพื่อการผลิตพลังงาน หรือนำไปถมปรับสภาพพื้นที่

“การผลิตซ้ำ” หมายความว่า กระบวนการทางอุตสาหกรรมที่นำผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการใช้งานแล้วหรือชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว มาผ่านกระบวนการทำความสะอาดตรวจสอบ ซ่อมแซม หรือเปลี่ยนชิ้นส่วนใหม่ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์นั้นมีคุณสมบัติและมาตรฐานเทียบเท่ากับผลิตภัณฑ์ใหม่

“การใช้ประโยชน์” หมายความว่า การดำเนินการใด ๆ ที่มีผลให้วัตถุไม่ใช้แล้วสามารถทำหน้าที่แทนวัสดุอื่นซึ่งจะต้องนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์นั้น หรือการเตรียมวัตถุไม่ใช้แล้วให้พร้อมสำหรับหน้าที่ดังกล่าว ไม่ว่าจะเกิดขึ้นภายในสถานประกอบการหรือในระบบเศรษฐกิจ และให้หมายความรวมถึงการนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงหรือเพื่อการผลิตพลังงาน

“การพึ่งพาอาศัยกันทางอุตสาหกรรม” หมายความว่า การรวมกลุ่มหรือความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบธุรกิจตั้งแต่สองรายขึ้นไป เพื่อบริหารจัดการทรัพยากร การผลิต หรือโครงสร้างพื้นฐานร่วมกัน โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนวัตถุไม่ใช้แล้ว ผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้ พลังงาน หรือน้ำ ซึ่งเกิดจากกระบวนการผลิตของกิจการหนึ่ง เพื่อนำไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือปัจจัยการผลิตของอีกกิจการหนึ่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

“การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการหมุนเวียน” หมายความว่า การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ บริการหรืองานจ้างก่อสร้างของหน่วยงานของรัฐ ที่กำหนดให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกแก่สิ่งของหรือการดำเนินการที่ได้รับการออกแบบตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยคำนึงถึงความทนทาน การซ่อมแซมได้ การนำกลับมาใช้ซ้ำ การใช้วัสดุแปรใช้ใหม่หรือการลดการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิ และการลดการเกิดของเสียตลอดวัฏจักรชีวิต

“ต้นทุนตลอดวัฏจักรชีวิต” หมายความว่า ต้นทุนทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับพัสดุ งานจ้างก่อสร้างหรือบริการ ตลอดช่วงอายุการใช้งาน ตั้งแต่การได้มา การใช้งาน การบำรุงรักษา ไปจนถึงการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งาน และให้หมายความรวมถึงต้นทุนผลกระทบภายนอกทางสิ่งแวดล้อมที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

“การตรวจสอบย้อนกลับ” หมายความว่า ความสามารถในการระบุและติดตามประวัติ สถานที่ตั้ง หรือการเคลื่อนย้ายของวัสดุ ผลิตภัณฑ์ และวัตถุไม่ใช้แล้ว ตลอดห่วงโซ่อุปทานและกระบวนการจัดการโดยอาศัยระบบการบันทึกข้อมูลหรือเทคโนโลยีดิจิทัล

“ความสอดคล้องของผลิตภัณฑ์” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติตามที่ได้ตกลงกันไว้ และใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ปกติของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ และมีคุณภาพไม่ต่ำกว่าตัวอย่าง ข้อมูล คำอธิบาย หรือโฆษณา ที่ผู้จำหน่ายได้แสดงไว้

“ฉลาก” หมายความรวมถึงรูป รอยประดิษฐ์ เครื่องหมาย หรือข้อความใด ๆ ที่แสดงไว้ที่บรรจุภัณฑ์ และหมายความรวมถึงเอกสารหรือคู่มือสำหรับใช้ประกอบผลิตภัณฑ์ ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่ผลิตภัณฑ์หรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุภัณฑ์นั้น

“จำหน่าย” หมายความรวมถึง ขาย จ่าย แจก ให้เปล่า แลกเปลี่ยน หรือ โอนเพื่อประโยชน์ในทางการค้า หรือการมีไว้เพื่อจำหน่ายด้วย

“แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ” หมายความว่า ระบบหรือโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อกลางในการรวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัสดุ ผลิตภัณฑ์ และวัตถุไม่ใช้แล้ว เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบย้อนกลับ การบริหารจัดการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต และการอำนวยความสะดวกในการเกื้อกูลทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจ

“หนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล” หมายความว่า ชุดข้อมูลดิจิทัลซึ่งระบรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของวัสดุ และให้หมายความรวมถึงข้อมูลการประเมินปริมาณการใช้วัสดุและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการผลิตผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ วิธีการถอดประกอบ ช่องทางการซ่อมแซม หรือการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ ซึ่งเชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์นั้น โดยเข้าถึงข้อมูลได้ผ่านเครื่องหมายหรือรหัสที่ตรวจสอบได้

“ผู้ผลิต” หมายความว่า

(๑) ผู้ที่ผลิตผลิตภัณฑ์ภายใต้ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า หรือยี่ห้อของตน เพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักร

(๒) ผู้ที่ว่าจ้างให้ผู้อื่นผลิตผลิตภัณฑ์ภายใต้ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า หรือแบรนด์ของตนเอง เพื่อจำหน่ายภายในราชอาณาจักร

(๓) ผู้ที่นำเข้าผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายหรือเพื่อใช้ประโยชน์ใด ๆ ในกิจการของตน ภายในราชอาณาจักร

(๔) ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่มิได้มีชื่อทางการค้าหรือเครื่องหมายการค้าปรากฏบนผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักร

(๕) ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลหรือผู้ให้บริการตลาดกลางทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอำนวยความสะดวกในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศให้แก่ผู้บริโภคในราชอาณาจักร ในกรณีที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลตาม (๑) ถึง (๔) ที่มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรได้

“ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลหรือผู้ให้บริการตลาดกลางทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า บุคคลหรือนิติบุคคลที่ให้บริการสื่อกลางทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งจัดพื้นที่ ระบบ หรือจัดการข้อมูล เพื่อเชื่อมโยงผู้ประกอบธุรกิจ ผู้จำหน่าย และผู้บริโภคเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการเสนอขายสินค้า หรือการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะมีการเรียกเก็บค่าบริการหรือไม่ และไม่ว่าจะจดทะเบียนจัดตั้งในราชอาณาจักรหรือไม่ก็ตาม

“ผู้ประกอบธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อจำหน่าย ผู้สั่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ รวมถึงผู้ให้บริการแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดหา เสนอขาย จัดจำหน่าย หรืออำนวยความสะดวกในการจำหน่ายสินค้านั้น

“ผู้ครอบครอง” หมายความว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีอำนาจครอบครองหรือควบคุมดูแลวัตถุไม่ใช้แล้วในทางข้อเท็จจริง

“ผู้ตรวจสอบอิสระ” หมายความว่า บุคคล นิติบุคคล หรือหน่วยงานรับรอง ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากคณะกรรมการให้ทำหน้าที่ตรวจสอบ ทวนสอบ และรับรองข้อมูลการจัดการวัสดุและผลิตภัณฑ์ตามพระราชบัญญัตินี้

“ชุมชน” หมายความว่า บุคคลซึ่งรวมตัวกัน คณะบุคคล องค์กร นิติบุคคล หรือเครือข่ายในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ซึ่งดำเนินกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะมีหรือไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรหรือไม่ก็ตาม

“องค์กรจัดการอาหารส่วนเกิน” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน วิสาหกิจเพื่อสังคม หรือกลุ่มบุคคล ซึ่งดำเนินกิจกรรมรับมอบอาหารส่วนเกินเพื่อนำไปส่งต่อเพื่อการบริโภคของมนุษย์ หรือนำไปจัดการตามหลักลำดับการจัดการขยะอาหาร และให้รวมถึงบุคคลที่มีส่วนร่วมดำเนินการรับมอบและส่งต่ออาหารส่วนเกินขององค์กรหรือรับมอบจากองค์กรเพื่อส่งต่อให้ผู้บริโภค ไม่ว่าจะมีหรือไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร และไม่ว่าจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตาม

“องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์” หมายความว่า นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการปฏิบัติตามความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต โดยมีภารกิจหลักในการบริหารจัดการค่าบริการ การจัดตั้งระบบรับคืน การรวบรวม การคัดแยก และการนำบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ ตลอดจนการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด

“ค่าบริการ” หมายความว่า เงินที่องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์เรียกเก็บจากผู้ผลิตที่เป็นสมาชิก เพื่อนำไปใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วตามแผนความรับผิดชอบการจัดการ ซึ่งครอบคลุมถึงต้นทุนในการเก็บรวบรวมการคัดแยก การขนส่ง การ

เตรียมเพื่อการนำกลับมาใช้ซ้ำ การแปรใช้ใหม่ การผลิตซ้ำ หรือการจัดการด้วยวิธีอื่นตามหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานขององค์กรและการสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ

“คณะกรรมการบริหารกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน

ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามวรรคหนึ่ง มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน

การกำหนดอัตราภาษี อัตราเงินสมทบ อัตราค่าธรรมเนียม และการยกเว้นหรือลดหย่อน ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบออกกฎกระทรวงตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ โดยต้องไม่เกินอัตราขั้นสูงท้ายพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๖ พระราชบัญญัตินี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตและการบริโภคภายในประเทศให้เกิดการลดการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิและหมุนเวียนทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมการนำกลับมาใช้ซ้ำ ซ่อมแซม แปรใช้ใหม่ หรือผลิตซ้ำ ตลอดจนบริหารจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วให้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด ในทุกภาคส่วน โดยต้องคำนึงถึงการป้องกันและลดปริมาณสารอันตรายที่ปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์และวัตถุไม่ใช้แล้ว เพื่อลดความเสี่ยงต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศในระยะยาว สอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้บริโภคและหลักลำดับขั้นการจัดการขยะและขยะอาหาร

มาตรา ๗ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย พระราชบัญญัตินี้รับรองสิทธิของบุคคลและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคลและหน่วยงานของรัฐ ดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลย่อมมีสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่มีสุขภาวะที่ดีและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ อันอาจเป็นผลกระทบมาจากการผลิต การใช้งานผลิตภัณฑ์ และการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว

(๒) ผู้บริโภคมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ อายุการใช้งาน วัสดุหรือส่วนประกอบ เงื่อนไขการซ่อมแซมหรือซ่อมบำรุงผลิตภัณฑ์ ข้อมูลปริมาณการใช้วัสดุและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ การนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ของผลิตภัณฑ์ และวิธีการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งาน ตลอดจนข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์

(๓) บุคคลมีสิทธิในการเลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์และบริการที่ผ่านการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ มีอายุการใช้งานยาวนาน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและปลอดภัยจากสารเคมีอันตราย

(๔) บุคคลย่อมมีสิทธิแสดงความคิดเห็น แจ้งข้อมูล หรือเผยแพร่ข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือกิจกรรมใดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการโฆษณาสิ่งแวดล้อมที่บิดเบือนความจริง หรือการจงใจออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีอายุการใช้งานจำกัดซึ่งส่งผลกระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

เมื่อบุคคลได้ใช้สิทธิดังกล่าวโดยสุจริต บุคคลผู้นั้นย่อมได้รับความคุ้มครองโดยไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญา ทางวินัย หรือทางพินัย และหากมีการดำเนินคดีจากการใช้สิทธิดังกล่าว ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและคุ้มครองบุคคลนั้นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๕) ผู้ผลิตมีเสรีภาพในออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ และผู้นำเข้ามีเสรีภาพในการคัดเลือกและจัดหาผลิตภัณฑ์เพื่อนำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมุ่งเน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและลดการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิ และต้องคำนึงถึงความปลอดภัยต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศเป็นสำคัญ

(๖) หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่สนับสนุนแผนงานและโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการหมุนเวียนโดยคำนึงถึงอายุการใช้งานผลิตภัณฑ์ บริการซ่อมบำรุงหลังจำหน่าย ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้วัสดุในกระบวนการผลิต และในการใช้งาน รวมถึงการจัดการผลิตภัณฑ์หลังการใช้งาน

(๗) หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ให้ความรู้ ฝึกอบรม ส่งเสริมการวิจัย การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ต่อสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

หมวด ๒

คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ

มาตรา ๘ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทย องค์กรละหนึ่งคน

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภาควิชาการ จำนวนสามคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านวัสดุศาสตร์ วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม อนามัยสิ่งแวดล้อม นิติศาสตร์ หรือเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม

(๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคประชาสังคม จำนวนสามคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม องค์กรคุ้มครองผู้บริโภค หรือเครือข่ายภาคประชาชนที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ให้อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสรรหา การคัดเลือก และการแต่งตั้งกรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ กรรมการตาม (๕) และ (๖) ต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมในการปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๙ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

เมื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระในวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการเพื่อแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้จนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พ้นวาระ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคสอง

มาตรา ๑๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะไม่อาจปฏิบัติต่อหน้าที่ได้ตามปกติ หรือมีความประพฤติเสื่อมเสีย หย่อนความสามารถ หรือมีส่วนได้เสียในกิจการหรือธุรกิจใดที่เป็นการขัดกันกับประโยชน์ส่วนรวมในการปฏิบัติหน้าที่

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ

มาตรา ๑๑ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อผลักดันเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ

(๒) จัดทำแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน เพื่อให้เป็นแนวทางในการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา

(๓) จัดทำหรืออนุมัติแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ เพื่อกำหนดเป้าหมาย มาตรฐานการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ และวิธีการจัดการผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์ตามหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต สำหรับใช้เป็นกรอบการดำเนินงานของผู้ผลิต องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๔) จัดทำหรืออนุมัติแผนปฏิบัติการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร เพื่อกำหนดมาตรฐาน มาตรการ และวิธีบริหารจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารตลอดห่วงโซ่อุปทาน

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์ มาตรฐาน และให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับจังหวัด และแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิบัติงานในระดับพื้นที่สอดคล้องกับแผนแม่บทตาม (๒) และแผนปฏิบัติการตาม (๓) และ (๔)

(๖) กำหนดหลักเกณฑ์การเชื่อมโยงข้อมูลและการใช้งานแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ และหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบย้อนกลับและบริหารจัดการข้อมูลทรัพยากร สำหรับให้ผู้ประกอบธุรกิจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการรายงานและติดตามผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) จัดทำแนวทางการส่งเสริมการประกอบธุรกิจภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนและการให้สิทธิประโยชน์แก่ธุรกิจที่มีผลดำเนินการตามเป้าหมายเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(๘) เสนอการแก้ไขกฎหมายหรือกฎที่เป็นอุปสรรค หรือจำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงการกำหนดภาษี เงินสมทบ ค่าธรรมเนียม หรือมาตรการทางเศรษฐศาสตร์อื่นเพื่อสร้างแรงจูงใจด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนต่อคณะรัฐมนตรี

(๙) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่ง เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๐) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการตาม (๒) (๓) (๔) และ (๕) พร้อมทั้งจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเป็นประจำทุกปี

(๑๑) ให้ความเห็นชอบกรอบยุทธศาสตร์การจัดสรรเงินกองทุน และวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

(๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง ต้องคำนึงถึงการรักษาและป้องกันผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจและระบบการเงินของประเทศด้วย

ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศที่ออกตามมาตรานี้ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๑๒ การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๓ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับแก่การประชุมคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคำสั่งทางปกครองและคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การทำคำสั่งทางปกครองและการประชุมของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ประธานอนุกรรมการ และอนุกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการอาจเชิญบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง ความเห็น หรือคำแนะนำทางวิชาการได้เมื่อเห็นสมควร และอาจขอความร่วมมือจากบุคคลใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงก็ได้

หมวด ๓
กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

ส่วนที่ ๑
การจัดตั้งและเงินกองทุน

มาตรา ๑๗ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า “กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน” มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

ให้กองทุนเป็นหน่วยงานของรัฐและมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น และให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ให้กองทุนจัดตั้ง “สำนักงานกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน” เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานเลขานุการและปฏิบัติการของกองทุน

กิจการของกองทุนและสำนักงานไม่อยู่ในบังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ และกฎหมายว่าด้วยพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

ทั้งนี้ ผู้จัดการ พนักงาน และลูกจ้างของกองทุนต้องได้รับประโยชน์ตอบแทน สวัสดิการ และสภาพการจ้างไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา ๑๘ กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าบริการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ตามมาตรา ๗๘ วรรคสาม

(๒) เงินมัดจำผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ไม่มีผู้ขอรับคืนตามมาตรา ๘๑

(๓) ค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๙๒

(๔) เงินสมทบจากการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวตามมาตรา ๙๗

(๓) ค่าปรับเป็นพินัย ค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบหรือมาตรการบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) เงินสมทบเข้ากองทุนจากมาตรการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต และค่าธรรมเนียมอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

(๕) เงินที่ได้รับจัดสรรจากภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนจากรัฐบาล หรือเงินที่ได้รับจัดสรรจากค่าธรรมเนียมเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

(๖) เงินที่โอนมาจากกองทุนอื่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กฎหมายอื่นกำหนด รวมทั้งเงินที่ได้รับการจัดสรรจากกองทุนพัฒนาเอสเอ็มอีตามแนวประชารัฐ หรือกองทุนอื่นตามจำนวนและหลักเกณฑ์ที่กองทุนหรือหน่วยงานนั้นกำหนด

(๗) เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลหรือเงินที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(๘) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ หรือได้รับจากภาคเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ

(๙) ดอกผลและผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากการดำเนินการของกองทุน หรือที่ได้จากการหาผลประโยชน์ของกองทุน

(๑๐) เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมาย

เงินและทรัพย์สินของกองทุนตามวรรคหนึ่ง ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

มาตรา ๑๙ ภายใต้วัตถุประสงค์ของมาตรา ๑๗ ให้กองทุนมีอำนาจกระทำกิจการดังต่อไปนี้

(๑) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพยสิทธิต่าง ๆ

(๒) ก่อตั้งสิทธิ หรือกระทำนิติกรรมใด ๆ ทั้งในและนอกราชอาณาจักร

(๓) ในกรณีที่กองทุนมีเงินคงเหลือและมีสภาพคล่องส่วนเกิน ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนสามารถนำเงินดังกล่าวไปลงทุนหาผลประโยชน์โดยการฝากออมทรัพย์ ฝากประจำ ซื้อพันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรหรือตราสารหนี้ของรัฐวิสาหกิจ หรือลงทุนในหลักทรัพย์อื่นที่มีความมั่นคงสูงและมีความเสี่ยงต่ำตามสมควร

(๔) เผยแพร่ข้อมูลและประชาสัมพันธ์การดำเนินการของกองทุน

(๕) กระทำการอื่นใดเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการลงทุนหาผลประโยชน์ตาม (๓) ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๒๐ เงินกองทุนให้ใช้จ่ายในลักษณะเงินหมุนเวียน หรือเงินจ่ายขาด เพื่อกิจการดังต่อไปนี้

(๑) อุดหนุนชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือให้เอกชนกู้ยืม เพื่อใช้ในการพัฒนาระบบหรือโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดปริมาณวัตถุไม่ใช้แล้วและขยะสุดท้าย หรือเพื่อลดการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว หรือผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(๒) อุดหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงระบบเก็บรวบรวมวัตถุไม่ใช้แล้วและมูลฝอยโดยแยกประเภท ณ แหล่งกำเนิด และระบบจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วหรือกำจัดขยะสุดท้าย โดยให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับระดับจังหวัด หรือแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับท้องถิ่น

(๓) อุดหนุน หรือให้กู้ยืม เพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือผลิตภัณฑ์ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งรวมถึงการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจและการประเมินวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์

(๔) ให้เอกชนกู้ยืมเพื่อการวิจัยและพัฒนาหรือลงทุนเกี่ยวกับการยืดอายุการใช้งานผลิตภัณฑ์ การซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ การลดวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วจากกระบวนการผลิต การผลิตซ้ำ หรือการแปรใช้ใหม่ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนวัสดุอุตสาหกรรม

(๕) อุดหนุนชุมชนหรือองค์กรไม่แสวงหากำไร หรือให้เอกชนกู้ยืม เพื่อใช้ในการก่อตั้ง ปรับปรุง หรือพัฒนากิจการซ่อมแซม กิจการให้เช่าผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ จุดรับคืนหรือศูนย์แลกเปลี่ยนวัตถุไม่ใช้แล้ว การคัดแยก หรือการแปรใช้ใหม่

(๖) อุดหนุน หรือให้กู้ยืมเพื่อพัฒนาระบบมัดจำคืนเงินสำหรับบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์เพื่อนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ รวมทั้งระบบรับคืนซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์มาตรา ๗๙

(๗) อุดหนุนองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์เพื่อยกเว้นหรือลดหย่อนค่าบริการกรณีผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบตามหลักเชิงนิเวศเศรษฐกิจตามมาตรา ๗๔ วรรคสอง

(๘) อุดหนุนหรือให้กู้ยืมเพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจหรือองค์กรไม่แสวงหากำไรนำไปใช้ปฏิบัติตามมาตรการลดขยะอาหาร หรือเพื่อดำเนินการอื่นใดอันมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณขยะอาหาร สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

(๙) อุดหนุนหรือให้กู้ยืมสำหรับกิจกรรมการจัดการอาหารส่วนเกินและการส่งต่ออาหารให้แก่กลุ่มเป้าหมายตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๐) อุดหนุนการพัฒนาตัวชี้วัด ฐานข้อมูล แพลตฟอร์มดิจิทัล หรือมาตรฐานด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งอุดหนุนหรือให้กู้ยืมเพื่อลงทุนในกิจการทดสอบ รับรอง หรือตรวจสอบย้อนกลับวัสดุหรือผลิตภัณฑ์ และหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล

(๑๑) อุดหนุนกิจการอื่นใดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการสื่อสาร รณรงค์ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม วิถีการผลิตและการบริโภคที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมถึงเพื่อบรรเทาผลกระทบจากมาตรการตามพระราชบัญญัตินี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

(๑๒) จัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุนและการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานกองทุน ทั้งนี้ ไม่เกินร้อยละสิบห้าของรายได้ของกองทุนในแต่ละปีงบประมาณ

การพิจารณาอนุมัติเงินกองทุนตาม (๓) (๔) และ (๖) ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด โดยต้องคำนึงถึงความเสี่ยง ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ด้านสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการบริหารกองทุน

มาตรา ๒๑ ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านการเงิน การลงทุน หรือการบริหารจัดการองค์กร และต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นในส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินห้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการด้านการเงินและการลงทุน ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน ด้านการออกแบบและนวัตกรรม ด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม ด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม

ให้ผู้จัดการกองทุนเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้จัดการกองทุนแต่งตั้งพนักงานของกองทุนจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๓) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๒ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องมีสัญชาติไทย มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในสาขาอันจะเป็นประโยชน์แก่การดำเนินกิจการของกองทุน และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งบริหารในพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง เว้นแต่ได้พ้นจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันที่ได้รับแต่งตั้ง

(๔) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ

(๕) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดเกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือการกระทำผิดต่อหน้าที่ราชการ

(๖) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือกระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๗) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญากับกองทุน หรือในกิจการที่กระทำแก่กองทุน หรือมีส่วนได้เสียในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการของกองทุน ไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่เป็นกรณีที่คณะกรรมการบริหารกองทุนมอบหมายให้เป็นกรรมการในนิติบุคคลที่กองทุนร่วมลงทุน

มาตรา ๒๓ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับแก่วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบริหารกองทุนโดยอนุโลม

มาตรา ๒๔ คณะกรรมการบริหารกองทุนมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ควบคุมดูแลการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการบริหารกองทุนที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๑ และสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ แผนการใช้จ่ายเงิน และงบประมาณประจำปีของกองทุนตามที่ผู้จัดการกองทุนเสนอ

(๓) พิจารณาคัดเลือก แต่งตั้ง ประเมินผล และถอดถอนผู้จัดการกองทุน

(๔) พิจารณาอนุมัติเงินกองทุนเพื่อใช้ในกิจการตามมาตรา ๒๐ ภายในวงเงินและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(๕) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอุดหนุน การให้กู้ยืม การขออนุมัติเงินกองทุน

(๖) กำหนดระยะเวลาชำระเงินที่กู้ยืมจากกองทุน รวมทั้งอัตราดอกเบี้ยและหลักประกันตามความจำเป็นและเหมาะสม

(๗) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ้างสถาบันการเงินหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทำหน้าที่บริหารและจัดการการให้กู้ยืมเงินกองทุน รวมถึงติดตามและเร่งรัดให้มีการชำระคืนเงินกองทุน

(๘) ออกระเบียบว่าด้วยการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การเบิกจ่ายเงินกองทุน การจัดหาผลประโยชน์ของกองทุนตามมาตรา ๑๙ การจัดการและการจำหน่ายทรัพย์สิน การพัสดุ และการตรวจสอบภายใน

(๙) ออกระเบียบกำหนดอัตราค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ หรือสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างกองทุน

(๑๐) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการนำส่งเงินสมทบ หรือเงินมัดจำคืนที่ไม่มีผู้ขอรับคืน เพื่อนำส่งเข้าเป็นรายได้ของกองทุนตามมาตรา ๑๘

(๑๑) จัดทำรายงานการเงินและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

(๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุน หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ระเบียบของคณะกรรมการบริหารกองทุนตาม (๕) (๘) และ (๙) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อนประกาศใช้

ส่วนที่ ๓
สำนักงานกองทุนและผู้จัดการกองทุน

มาตรา ๒๕ ให้สำนักงานกองทุนมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินงานต่าง ๆ ของกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบาย แผนแม่บท และระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด

(๒) ทำหน้าที่ธุรการและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ คณะกรรมการบริหารกองทุน คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน

(๓) รับเงิน จ่ายเงิน และเก็บรักษาเงินของกองทุนตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด

(๔) ประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของกองทุน

(๕) พัฒนาระบบ รูปแบบ วิธีการ และการให้บริการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน

(๖) เก็บรวบรวม วิเคราะห์ และวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุน รวมทั้งติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าของโครงการที่ได้รับการสนับสนุน หรือกู้ยืม จากกองทุน

(๗) จัดทำรายงานการเงินและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของกองทุน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการบริหารกองทุน และเผยแพร่ต่อสาธารณะตามมาตรา ๓๓

(๘) ปฏิบัติการอื่นหรือกระทำกิจการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ บริหารกองทุน คณะอนุกรรมการ หรือผู้จัดการกองทุน

มาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนแต่งตั้งผู้จัดการกองทุนหนึ่งคน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านการเงิน การลงทุน หรือการบริหารจัดการองค์กร มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์แต่ไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการแต่งตั้ง รวมทั้งสามารถปฏิบัติงานให้แก่กองทุนได้เต็มเวลา และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๒

(๒) เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ

(๓) เป็นกรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างของนิติบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นกิจการของกองทุน

(๔) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญากับกองทุน หรือในกิจการที่กระทำแก่กองทุน ไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อม

วิธีการสรรหา การดำรงตำแหน่ง การประเมินผลการปฏิบัติงาน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการของผู้จัดการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด

ในการจ้างผู้จัดการกองทุนให้ทำเป็นสัญญาจ้าง โดยให้ประธานกรรมการบริหารกองทุนเป็นผู้มีอำนาจทำสัญญาในนามของกองทุน ให้มีอายุสัญญาจ้างคราวละไม่เกินสี่ปี และอาจต่ออายุสัญญาจ้างอีกก็ได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๒๗ ให้ผู้จัดการกองทุนเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และรับผิดชอบการบริหารกิจการของสำนักงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน และตามกฎหมาย ระเบียบ

ข้อบังคับ และนโยบายที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด ตลอดจนมีอำนาจบรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนขั้น ลงโทษทางวินัย และถอดถอนพนักงานและลูกจ้างตามระเบียบดังกล่าว

ในกิจการของกองทุนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้จัดการกองทุนเป็นผู้แทนของกองทุน เพื่อการนี้ ผู้จัดการกองทุนอาจมอบอำนาจให้พนักงานของกองทุนคนใดปฏิบัติงานเฉพาะเรื่องแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด

นิติกรรมที่กระทำโดยฝ่าฝืนระเบียบตามวรรคสอง ย่อมไม่ผูกพันกองทุนเว้นแต่คณะกรรมการบริหารกองทุนจะให้สัตยาบัน

ให้ผู้จัดการกองทุน พนักงาน และลูกจ้างของกองทุนมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยต้องไม่มีส่วนได้เสียในกิจการของกองทุนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

มาตรา ๒๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบกำหนดเวลาตามสัญญาจ้าง ผู้จัดการกองทุนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๖

(๔) คณะกรรมการบริหารกองทุนมีมติให้ออก หรือบอกเลิกสัญญาจ้าง เนื่องจากบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ โดยมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการบริหารกองทุนเท่าที่มีอยู่ โดยไม่นับรวมผู้จัดการกองทุน

(๕) ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด หรือตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง

ส่วนที่ ๔

การดำเนินงาน การบัญชี และการตรวจสอบ

มาตรา ๒๙ ในการให้กู้ยืมเงินของกองทุนเพื่อสนับสนุนกิจการของเอกชนตามมาตรา ๒๐ (๑) (๓) (๔) หรือ (๕) คณะกรรมการบริหารกองทุนอาจพิจารณาให้ผู้กู้ยืมได้รับสิทธิลดหย่อนอัตราดอกเบี้ย

ยกเว้นดอกเบี้ย หรือผ่อนผันระยะเวลาการชำระเงินกู้ยืมให้แตกต่างไปจากระเบียบตามมาตรา ๒๔ (๖) ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนดโดยความเห็นชอบขอคณะกรรมการ

มาตรา ๓๐ คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการบริหารกองทุนมอบหมาย

ในการอนุมัติเงินกองทุนสำหรับกิจการตามมาตรา ๒๐ ที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการบริหารกองทุน คณะกรรมการบริหารกองทุนอาจมอบอำนาจให้คณะอนุกรรมการพิจารณาอนุมัติกระทำการแทนได้ภายใต้วงเงินที่กำหนด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๑ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับแก่การประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนและคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการบริหารกองทุนแต่งตั้งโดยอนุโลม ในการพิจารณาเรื่องใด หากกรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียในเรื่องนั้น ให้ผู้นั้นแจ้งให้ที่ประชุมทราบ และห้ามมิให้เข้าร่วมพิจารณาหรือลงมติในเรื่องนั้น

มาตรา ๓๒ การบัญชีของกองทุนให้จัดทำตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับกิจการของกองทุนและรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการบริหารกองทุนทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ปีบัญชีของกองทุนให้ถือตามปีงบประมาณ

มาตรา ๓๓ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำรายงานการเงินของกองทุนส่งให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณของทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือบุคคลภายนอกซึ่งคณะกรรมการบริหารกองทุนแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นผู้สอบบัญชีของกองทุน

เมื่อผู้สอบบัญชีได้ตรวจสอบรับรองแล้ว ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนนำเสนอรายงานการเงินดังกล่าวพร้อมกับรายงานประจำปีตามมาตรา ๑๑ (๑๐) ต่อคณะกรรมการและคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและเปิดเผยต่อสาธารณชน

กองทุนต้องเผยแพร่เป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงาน ข้อมูลการดำเนินงานและการบริหารกองทุน รายรับ รายจ่าย รวมทั้งผลผลิต ผลลัพธ์ และความคุ้มค่าที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปเป็นระยะตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และต้อง

ดำเนินการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้โดยสะดวก โดยอย่างน้อยต้องเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของกองทุน

หมวด ๔

แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน

มาตรา ๓๔ ให้มีแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ซึ่งมีผลใช้บังคับรายหกปี โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) ข้อมูลการหมุนเวียนทรัพยากรภายในประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยอัตราการเกิดของวัตถุที่ไม่ใช้แล้ว การนำกลับมาใช้ประโยชน์ ปริมาณขยะสุดท้ายที่ต้องกำจัด ปริมาณการใช้วัสดุตลอดห่วงโซ่อุปทาน ดัชนีการใช้ซ้ำ ดัชนีการซ่อมแซม ดัชนีการสูญเสียอาหาร ดัชนีขยะอาหาร อัตราการหมุนเวียนวัสดุกลับมาใช้ประโยชน์ ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรปฐมภูมิ โดยจำแนกเป็นรายภาคส่วน ภูมิภาค หรือเป็นอัตราต่อประชากรตามที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) ยุทธศาสตร์และเป้าหมาย และกำหนดระยะเวลาบรรลุเป้าหมาย สำหรับการลดการผลิตและการบริโภควัสดุ การลดปริมาณอาหารส่วนเกิน และปริมาณวัตถุไม่ใช้แล้วและขยะสุดท้ายภายในประเทศ การเพิ่มประสิทธิภาพการหมุนเวียนใช้วัสดุ การพัฒนาระบบที่เอื้อต่อการลดการใช้วัตถุไม่ใช้แล้ว เพื่อการนำกลับมาใช้ซ้ำ และการลดการรั่วไหลของพลาสติก ไมโครพลาสติก และสารอันตรายอื่น ตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์

(๓) มาตรการส่งเสริมและผลักดันให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าลดการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิ และเพิ่มสัดส่วนการหมุนเวียนใช้ทรัพยากรทุติยภูมิจากการนำวัตถุกลับมาใช้ซ้ำ ซ่อมแซม แปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำ หรือนำไปใช้ประโยชน์อื่น โดยสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

(๔) มาตรการเพื่อลดปริมาณการบริโภควัสดุ ลดปริมาณวัสดุที่ไม่ใช้แล้วและขยะสุดท้าย รวมทั้งมาตรการบริหารจัดการอาหารส่วนเกินเพื่อลดขยะอาหาร

(๕) เป้าหมายและกรอบเวลาในการติดตามตรวจสอบการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงองค์กรที่ได้รับมอบอำนาจจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำวัสดุ วัตถุใช้แล้วกลับมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ โดยสอดคล้องกับหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ ตลอดจนแผนงานการส่งเสริมและรับรองสถานะของผู้เก็บรวบรวมวัสดุรายย่อยและผู้คัดแยกขยะเพื่อสร้างกลไกการสนับสนุนและบูรณาการกลุ่มบุคคลดังกล่าวเข้าสู่ระบบการหมุนเวียนวัสดุอย่างเป็นระบบและเป็นธรรม

(๖) แนวทางหรือโครงการสนับสนุนการใช้ซ้ำ การซ่อมแซมและแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ และการสนับสนุนกิจการซ่อม ให้เช่า รับซื้อ บริจาค หรือคัดแยกวัสดุเพื่อใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ที่เข้าถึงได้ง่ายในจังหวัดต่าง ๆ ตลอดจนสนับสนุนให้สถานประกอบกิจการค้าปลีกหรือค้าส่งเป็นตัวกลางในการรับคืนวัสดุที่ไม่ใช้แล้วเพื่อนำไปใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำหรือการนำไปใช้ประโยชน์อื่น

(๗) แนวทางหรือมาตรการในการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมการใช้ซ้ำ การรับคืน และการหมุนเวียนทรัพยากร รวมถึงแนวทางการกำหนดหรือทดลองใช้ระบบมัดจำคืนเงินสำหรับผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม และหลักเกณฑ์การสิ้นสุดสถานะการเป็นของเสียเพื่อส่งเสริมตลาดวัสดุทุติยภูมิ

(๘) แนวทางการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหรือกฎ เพื่อยกเลิกบทบัญญัติที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน หรือเพื่อกำหนดมาตรการบังคับซึ่งจำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์

(๙) มาตรการสนับสนุนการวิจัย นวัตกรรม และการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับ และหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล

(๑๐) แนวทางการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชน

(๑๑) ข้อมูลอื่นที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๕ ในการจัดทำแผนแม่บทตามมาตรา ๓๔ ให้คณะกรรมการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย โดยให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายมาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการเสนอแผนแม่บทต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ แผนแม่บทที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติการและการเสนองบประมาณรายจ่ายประจำปี

ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนแม่บทและจัดทำรายงานสรุปผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาพร้อมเผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นประจำทุกปี ในกรณีที่มีปัญหาหรืออุปสรรคไม่สามารถดำเนินการตามแผนแม่บทได้ ให้คณะกรรมการระบุสาเหตุและข้อเสนอแนะในการแก้ไขไว้ในรายงานดังกล่าวแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ

ทั้งนี้ หากปรากฏว่าสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ หรือมีการประเมินผลแล้วพบว่าไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คณะกรรมการอาจเสนอขอปรับปรุงแผนแม่บทก่อนครบกำหนดระยะเวลาหกปีโดยดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ก็ได้

มาตรา ๓๖ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเสนอแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมาย ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบภายในสามเดือนนับแต่วันที่แผนแม่บทประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมาย อย่างน้อยต้องประกอบด้วยกลุ่มผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์ที่มีอัตราการเกิดวัตถุไม่ใช้แล้วหรือการก่อให้เกิดสารตกค้างในระดับสูง หรือมีลักษณะตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การจัดทำแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ตามวรรคหนึ่งต้องสอดคล้องกับแผนแม่บท โดยคำนึงถึงสภาพความรุนแรงของปัญหา และเงื่อนไขต่าง ๆ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยอย่างน้อยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) มาตรการลดการใช้วัตถุดิบจากทรัพยากรปฐมภูมิ และการเพิ่มปริมาณการใช้ทรัพยากรทุติยภูมิจากการใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ การผลิตซ้ำ หรือใช้ประโยชน์อื่น หรือลดการตกค้าง

(๒) กรอบเวลาการเริ่มต้นใช้มาตรการตามพระราชบัญญัตินี้กับผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมาย และแนวการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้อง อาทิ มาตรฐานการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจเพื่อความทนทาน การถอดแยก ซ่อมแซม หรือแปรใช้ใหม่ตามมาตรา ๕๔ ระบบรับคืนผลิตภัณฑ์ตามมาตรา ๖๖ การจำกัดหรือห้ามกำจัดวัสดุหรือผลิตภัณฑ์บางประเภทด้วยวิธีการฝังกลบหรือวิธีอื่นใดที่ทำลายคุณค่าของทรัพยากรตามมาตรา ๖๘ ระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิตตามมาตรา ๗๐ รวมทั้งการรายงานและการติดตามข้อมูลผ่านระบบหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ และการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายความสำเร็จ รวมทั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน

(๔) แผนงานและโครงการเพื่ออำนวยความสะดวกหรือส่งเสริมการลดการใช้

(๕) แนวทางการขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผล

แผนปฏิบัติการตามมาตรานี้อาจกำหนดมาตรการอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

ให้ทบทวนแผนปฏิบัติตามมาตรานี้ทุกสามปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นจะทบทวนก่อนถึงกำหนดระยะเวลาการทบทวนก็ได้

มาตรา ๓๗ เพื่อให้การบริหารจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารตามบทบัญญัติในหมวด ๘ บรรลุผลสัมฤทธิ์ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ เสนอแผนปฏิบัติการการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบแผนดังกล่าวเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดทำงบประมาณและปฏิบัติการ

การจัดทำแผนปฏิบัติการตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) เป้าหมายเชิงปริมาณและกรอบระยะเวลาในการลดการสูญเสียอาหารตลอดห่วงโซ่อุปทานและการลดปริมาณขยะอาหารในระดับการจำหน่ายและการบริโภคให้สอดคล้องกับแผนแม่บทและแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๒) แผนบูรณาการและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการจัดการขยะอาหารตามหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ

(๓) การสนับสนุนงบประมาณ สิทธิประโยชน์ทางภาษี หรือมาตรการจูงใจอื่นแก่ผู้ประกอบธุรกิจ องค์กรจัดการอาหารส่วนเกิน และผู้บริจาคอาหาร เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรา ๘๗ และมาตรา ๘๘

ให้ทบทวนแผนปฏิบัติการตามมาตรานี้ทุกสามปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนจะทบทวนก่อนถึงกำหนดระยะเวลาการทบทวนก็ได้

มาตรา ๓๘ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับแผนแม่บทแผนดังกล่าวเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยจังหวัดแล้วให้ประกาศเป็นประกาศจังหวัดและมีผลใช้บังคับรายห้าปี และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานแผนดังกล่าวต่อคณะกรรมการผ่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อทราบ

แผนตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้

(๑) การจัดสรรและบูรณาการภารกิจด้านการเก็บ ขน จัดการ และกำจัดขยะมูลฝอย ขยะติดเชื้อ และขยะอันตราย รวมถึงขยะหรือวัตถุที่ไม่ใช้แล้วตามที่กฎหมายกำหนดบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างองค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล

(๒) เป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกขยะและการจัดการขยะโดยสอดคล้องกับหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ และการลดการกำจัดโดยวิธีฝังกลบ

(๓) มาตรการส่งเสริมการลดการใช้ทรัพยากร การนำกลับมาใช้ซ้ำ การคัดแยกขยะ การจัดเก็บขยะแบบแยกประเภท และการจัดการขยะอินทรีย์ ณ แหล่งกำเนิด รวมทั้งการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการจัดการขยะโดยสอดคล้องกับหลักลำดับขั้นการจัดการขยะและแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

(๔) มาตรการส่งเสริมการคัดแยกวัตถุไม่ใช้แล้ว ณ แหล่งกำเนิด และการบริหารจัดการอาหารส่วนเกิน หรือขยะอาหาร เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น รวมถึงแผนงานการส่งเสริมและรับรองสถานะของผู้เก็บรวบรวมวัสดุรายย่อยและผู้คัดแยกขยะเพื่อบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบการหมุนเวียนวัสดุของจังหวัด

(๕) มาตรการเฉพาะสำหรับการจัดการขยะจากการก่อสร้างและการรื้อถอน การคัดแยกวัสดุที่ยังใช้ประโยชน์ได้ และการส่งเสริมการใช้กลับมาเป็นวัสดุก่อสร้างที่ผ่านการแปรใช้ใหม่

(๖) รายการอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ สนับสนุน ผลักดัน และประเมินผลการปฏิบัติการตามแผน และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานระดับจังหวัดเสนอต่อกระทรวงมหาดไทยเป็นประจำทุกปี เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นรวบรวม ประมวลผล และจัดทำรายงานภาพรวมการปฏิบัติการของระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นเสนอต่อคณะกรรมการต่อไป

มาตรา ๓๙ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามประเภท ขนาด หรือลักษณะพื้นที่ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับจังหวัด โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) ระบบการคัดแยกวัตถุไม่ใช้แล้ว ณ แหล่งกำเนิด โดยกำหนดวิธีการและมาตรฐานในการคัดแยกเพื่อให้ประชาชนและสถานประกอบการปฏิบัติได้อย่างชัดเจน

(๒) การจัดตั้งจุดรับคืนผลิตภัณฑ์หรือระบบรับคืนวัตถุไม่ใช้แล้ว เพื่อรองรับการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ตามหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต โดยจัดให้มีพื้นที่หรือกลไกที่เอื้อต่อการที่ผู้บริโภคจะนำผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์มาส่งคืนเพื่อเข้าสู่กระบวนการหมุนเวียน

(๓) มาตรการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร โดยส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรจัดการอาหารส่วนเกิน ร้านค้า และชุมชน เพื่อลดปริมาณขยะอาหารที่จะเข้าสู่ระบบกำจัด และสนับสนุนการนำขยะอินทรีย์ไปใช้ประโยชน์ในระดับครัวเรือนหรือชุมชน สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

(๔) การบริหารจัดการขยะจากการก่อสร้างและรื้อถอน โดยกำหนดแนวทางการคัดแยกวัสดุที่ยังใช้ประโยชน์ได้ ณ สถานที่ก่อสร้างหรือรื้อถอน และส่งเสริมการนำวัสดุก่อสร้างที่ผ่านการแปรใช้ใหม่กลับมาใช้ในโครงการก่อสร้างภายในพื้นที่ โดยสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และมาตรฐานตามมาตรา ๕๖ และตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๕) การส่งเสริมการจัดการวัสดุหมุนเวียนในระดับพื้นที่ รวมถึงการสนับสนุนและขึ้นทะเบียนกลุ่มผู้เก็บรวบรวมวัสดุเพื่อการแปรใช้ใหม่รายย่อย ร้านรับซื้อของเก่า และศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรหมุนเวียนของชุมชน

(๖) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการลดการเกิดของเสีย การซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ และการใช้ซ้ำ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจตราข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดแยกวัตถุไม่ใช้แล้วและการจัดการขยะก่อสร้างและรื้อถอน ในกรณีที่บุคคลใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การคัดแยกหรือการจัดการขยะที่กำหนดและได้แจ้งเตือนแล้ว จะออกคำสั่งให้งดเว้นการให้บริการเก็บขนขยะแก่บุคคลนั้นจนกว่าจะดำเนินการให้ถูกต้องหรือเข้าดำเนินการคัดแยกหรือจัดการแทนโดยเรียกเก็บค่าบริการเพิ่มเติมก็ได้ โดยในการพิจารณาออกคำสั่งให้คำนึงถึงสภาพพื้นที่และศักยภาพของบุคคลในการดำเนินการนั้นด้วย

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนดังกล่าวเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประจำทุกปี เพื่อประกอบการจัดทำรายงานภาพรวมระดับจังหวัดตามมาตรา ๓๘ วรรคสี่

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นนอกเหนือจากที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามวรรคหนึ่ง ไม่ต้องจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับท้องถิ่นเป็นการเฉพาะก็ได้ โดยให้ถือเอาแผนปฏิบัติการระดับจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ของตนเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและให้มีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการตามแผนระดับจังหวัดดังกล่าว

มาตรา ๔๐ ให้หน่วยงานของรัฐที่มีภารกิจตามแผนในมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๙ มีหน้าที่บริหาร ขับเคลื่อน และดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามแผนนั้น

เพื่อประโยชน์ในการติดตามและประเมินผลให้หน่วยงานของรัฐจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามมาตรา ๔๔ ทั้งนี้ การรายงานผลการดำเนินงานในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๙ โดยให้กระทรวงมหาดไทยจัดให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวเข้าสู่แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ และให้แจ้งคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อนำผลการดำเนินงานดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากรณีการจัดสรรเงินจากกองทุนตามมาตรา ๔๒ ด้วยต่อไป

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการตามแผน หรือดำเนินการล่าช้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้คณะกรรมการรายงานต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการ และแจ้งคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อพิจารณาลดหรืองดการสนับสนุนเงินจากกองทุนแก่หน่วยงานของรัฐดังกล่าว

มาตรา ๔๑ เพื่อส่งเสริมตลาดสินค้าและบริการหมุนเวียน ให้พัสดุหรือบริการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นพัสดุที่รัฐต้องส่งเสริมหรือสนับสนุนตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ

ในการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอ ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกหรือให้สิทธิพิจารณาเป็นพิเศษแก่ผู้ยื่นข้อเสนอพัสดุหรือบริการดังกล่าว โดยพิจารณาจากพัสดุที่ได้รับการรับรองฉลากหรือมีรายชื่อในบัญชีสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัสดุที่ใช้วัสดุทุติยภูมิ หรือออกแบบเชิงนิเวศ

เศรษฐกิจ หรือพัสดุที่มีความคุ้มค่าตามเกณฑ์ต้นทุนตลอดวัฏจักรชีวิต อาคารหรือโครงการก่อสร้างซึ่งมีผลการประเมินค่าประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจตามมาตรา ๕๖ ในเกณฑ์ดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการให้ความสำคัญหรือสิทธิพิจารณาเป็นพิเศษตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการนโยบายจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ความเหมาะสมทางเทคนิค และความเป็นธรรมในการแข่งขัน

มาตรา ๔๒ ในการจัดสรรเงินจากกองทุนตามมาตรา ๒๐ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนงานในหมวดนี้ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนให้ความสำคัญแก่โครงการที่มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นลำดับแรก

(๑) การจัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรหมุนเวียน และจุดรับคืนวัสดุในระดับชุมชน

(๒) การพัฒนาและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจดทะเบียน การติดตาม และการบริหารจัดการกลุ่มการแปรใช้ใหม่แบบมีส่วนร่วม

(๓) โครงการนวัตกรรมในการแปรรูปวัตถุไม่ใช้แล้ว ขยะอินทรีย์หรือขยะก่อสร้างในระดับพื้นที่

ในการจัดสรรเงินตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการเป็นสำคัญ

มาตรา ๔๓ เพื่อประโยชน์ในการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บท คณะกรรมการอาจส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้เกิดข้อตกลงความร่วมมือภาคสมัครใจ ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับสมาคมการค้า กลุ่มอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมาย มาตรการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพการหมุนเวียนทรัพยากรเป็นการเฉพาะรายภาคส่วน

ข้อตกลงตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยแผนงานและกรอบเวลาที่ชัดเจน และอาจกำหนดให้มีมาตรการจูงใจ การสนับสนุนทางวิชาการหรือทางเทคนิค หรือสิทธิประโยชน์อื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การจัดทำข้อตกลงตามมาตรานี้ ต้องไม่เป็นการยกเว้นหรือผ่อนคลายการปฏิบัติตามบทบัญญัติที่เป็นสาระสำคัญตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย สุขอนามัย และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของข้อตกลงดังกล่าว และเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ภาคส่วนอื่น

หมวด ๕

ระบบข้อมูลและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ

มาตรา ๔๔ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดให้มีระบบข้อมูลและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน เรียกว่า “แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ” เพื่อเป็นระบบกลางในการรวบรวม เชื่อมโยง วิเคราะห์ และบริหารจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การนำเข้า การจำหน่าย การใช้ การซ่อมแซม การนำกลับมาใช้ซ้ำ การแปรใช้ใหม่ และการจัดการผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือวัตถุไม่ใช้แล้วตลอดวัฏจักรชีวิต

เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์และการคุ้มครองความลับทางการค้า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐ นิติบุคคลหรือองค์กรอิสระที่มีความเชี่ยวชาญด้านระบบสารสนเทศเป็นผู้จัดการและดูแลแพลตฟอร์มตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๔๕ แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามมาตรา ๔๔ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนการกำหนดนโยบาย การติดตามประเมินผลตามดัชนีชี้วัดในแผนแม่บทมาตรา ๓๔ และการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้

(๒) เป็นฐานข้อมูลกลางสำหรับการขึ้นทะเบียนและการดำเนินการตามระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต

(๓) บูรณาการข้อมูลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการประเมินปริมาณ การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์ การรับรองคาร์บอนเครดิต ปริมาณการใช้วัสดุ และผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์และบริการ

(๔) ส่งเสริมความโปร่งใส การตรวจสอบย้อนกลับ และการเข้าถึงข้อมูลของผลิตภัณฑ์สำหรับผู้บริโภค

(๕) สนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบธุรกิจในการปฏิบัติตามกฎหมาย มาตรฐาน หรือมาตรการทางการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน

มาตรา ๔๖ แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติอย่างน้อยต้องประกอบด้วยระบบหรือชุดข้อมูล ดังต่อไปนี้

(๑) ทะเบียนเศรษฐกิจหมุนเวียนดิจิทัล สำหรับการขึ้นทะเบียนดังต่อไปนี้

(ก) ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบธุรกิจตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์

(ข) ผู้เก็บรวบรวมวัสดุเพื่อการแปรใช้ใหม่รายย่อยและผู้คัดแยกขยะเพื่อการรับรองสถานะและการสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้

(ค) องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ และองค์กรจัดการอาหารส่วนเกิน

(ง) การขึ้นทะเบียนอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) ระบบฐานข้อมูลวัสดุ ส่วนประกอบ และสารเคมีที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับการจัดทำและเชื่อมโยงข้อมูลหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล

(๓) ระบบรับรายงานและติดตามผลการดำเนินงาน สำหรับข้อมูลการไหลของวัสดุและอัตราการหมุนเวียนทรัพยากร การปฏิบัติตามความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต การจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร และการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนงานและโครงการที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุน

(๔) ระบบเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนตามมาตรา ๔๑ และการประเมินสิทธิประโยชน์ทางภาษีหรือการสนับสนุนจากกองทุน

(๕) ระบบฐานข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อส่งเสริมการพึ่งพาอาศัยกันทางอุตสาหกรรม

(๖) ระบบเชื่อมโยงข้อมูลกับฐานข้อมูลกลางด้านก๊าซเรือนกระจกของประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การประเมินวัฏจักรชีวิตของวัสดุ และการประเมินปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์

(๗) ระบบเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ

มาตรา ๔๗ ข้อมูลในหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลตามมาตรา ๔๖ ให้ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของวัสดุ และอาจรวมถึงข้อมูลอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดสำหรับผลิตภัณฑ์หรือกลุ่มผลิตภัณฑ์เป้าหมายแต่ละประเภท ดังต่อไปนี้

(๑) ข้อมูลการประเมินปริมาณการใช้วัสดุและปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์

(๒) ข้อมูลการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจที่แสดงถึงความทนทาน การซ่อมแซมได้ และความยากง่ายในการแปรใช้ใหม่

(๓) คู่มือการบำรุงรักษา ช่องทางการซ่อมแซม และวิธีการถอดแยกส่วนประกอบ

(๔) การจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์

(๕) รายการข้อมูลอื่นที่จำเป็นต่อการตรวจสอบย้อนกลับและการหมุนเวียนวัสดุ

ในการประกาศกำหนดรายการข้อมูลตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการคำนึงถึงความจำเป็นของข้อมูลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม ความพร้อมทางเทคโนโลยี และขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบธุรกิจ โดยอาจกำหนดระดับความละเอียดของข้อมูลที่แตกต่างกันตามประเภทและขนาดของธุรกิจ หรือกำหนดเกณฑ์การผ่อนผันการแสดงข้อมูลบางรายการสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อมิให้เป็นภาระเกินสมควรแก่การประกอบธุรกิจ

ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจระบุข้อมูลในหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลหรือบนฉลากสินค้าที่เป็นเท็จ หรือเกินความจริง หรืออาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนหรือสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์

มาตรา ๔๘ การจัดทำหรือเชื่อมโยงข้อมูลตามมาตรา ๔๗ ให้ดำเนินการโดยพิจารณาจากความพร้อมของภาคธุรกิจและความจำเป็นทางการค้า ตามแผนและระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด และอาจกำหนดให้การมีหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลเป็นเงื่อนไขในการพิจารณา ดังต่อไปนี้

(๑) การได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีหรือมาตรการจูงใจทางการเงิน

(๒) การได้รับสิทธิพิจารณาเป็นพิเศษในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐตามมาตรา ๔๑

(๓) การเข้าถึงเงินอุดหนุน หรือการให้กู้ยืม จากกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

มาตรา ๔๙ ข้อมูลที่จัดเก็บในแพลตฟอร์มตามหมวดนี้ ให้จำแนกเป็นข้อมูลสาธารณะและข้อมูลความลับทางการค้า

ให้ผู้รับผิดชอบการบริหารจัดการแพลตฟอร์มจัดให้มีระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์เพื่อจำกัดสิทธิการเข้าถึงข้อมูลความลับทางการค้า โดยให้เปิดเผยได้เฉพาะต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบความถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น

ทั้งนี้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชนิดและปริมาณของสารอันตรายที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัยหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งบรรจุอยู่ในวัสดุและผลิตภัณฑ์ ให้ถือเป็นข้อมูลสาธารณะที่ต้องเปิดเผยเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค จะอ้างเป็นความลับทางการค้ามิได้

ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดเปิดเผยข้อมูลความลับทางการค้าของผู้ประกอบธุรกิจแก่บุคคลอื่น เว้นแต่จะเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยความลับทางการค้า หรือเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งศาล

มาตรา ๕๐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มีอำนาจออกกฎกระทรวงหรือประกาศเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน การจำแนกประเภทข้อมูล การดูแลรักษาความปลอดภัยของข้อมูลความลับทางการค้า การจัดทำหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล และการเข้าถึงระบบข้อมูลตามหมวดนี้

หมวด ๖
การลดปริมาณการบริโภควัสดุและการลดการสร้างขยะ

มาตรา ๕๑ บทบัญญัติในหมวดนี้มุ่งหมายควบคุมกิจกรรมการผลิต การบริโภค และการให้บริการ เพื่อลดปริมาณการบริโภควัสดุ รูปแบบการผลิตและการจำหน่ายที่ก่อให้เกิดการบริโภคเกินความจำเป็น การเปลี่ยนแปลงแบบผลิตภัณฑ์อย่างรวดเร็วหรือการออกแบบที่ทำให้ผลิตภัณฑ์มีอายุการใช้งานสั้นโดยไม่จำเป็นด้วย โดยสอดคล้องกับหลักป้องกันและลดปริมาณขยะและหลักลำดับขั้นของการจัดการขยะ

ส่วนที่ ๑
มาตรการควบคุมที่แหล่งกำเนิดและการออกแบบ

มาตรา ๕๒ ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว หรือวัตถุผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ซึ่งมีลักษณะหรือส่วนประกอบซึ่งมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ มีอัตราการตกค้างในสิ่งแวดล้อมหรือแพร่กระจายออกสู่ระบบนิเวศสูง ย่อยสลายยาก หรือมีอัตราการนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ต่ำ ตามรายการที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน

การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักระวังไว้ก่อน โดยคำนึงถึงระดับความเสี่ยง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การประเมินทางเลือกวัสดุทดแทน ความจำเป็นของผลิตภัณฑ์ และต้องสอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยมีพันธกรณี

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดช่วงเวลา ประเภทบุคคล หรือลักษณะของวัตถุที่ได้รับยกเว้นก็ได้ และให้กำหนดวันที่มีผลใช้บังคับโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่จำเป็นต่อการปรับตัวของประชาชนและผู้ประกอบธุรกิจ โดยอาจกำหนดวันที่มีผลใช้บังคับแตกต่างกันสำหรับแต่ละรายการก็ได้ และให้มีการทบทวนรายการที่กำหนดทุกห้าปีเพื่อให้ทันต่อหลักฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

มาตรา ๕๓ ห้ามมิให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ตามประเภท ขนาดกิจการ หรือลักษณะที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม จงใจออกแบบ ผลิต จำกัดประสิทธิภาพการใช้งานของผลิตภัณฑ์หรือระบบปฏิบัติการ หรือกระทำด้วยวิธีการอื่นใด เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีอายุการใช้งานสั้นกว่าอายุใช้งานปกติของผลิตภัณฑ์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนั้น

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดหลักเกณฑ์การจัดให้มีชิ้นส่วน อะไหล่ เครื่องมือ ระบบปฏิบัติการ และคู่มือ สำหรับการซ่อมแซมด้วยตนเองหรือโดยผู้รับจ้างอิสระตลอดอายุการใช้งานปกติของผลิตภัณฑ์ โดยคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

เมื่อมีความจำเป็นในการคุ้มครองผู้บริโภคหรือเพื่อลดปริมาณวัตถุไม่ใช้แล้ว ให้รัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดระยะเวลารับประกันผลิตภัณฑ์ และเงื่อนไขการรับประกัน และให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งเป็นผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ดังกล่าวให้บริการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ แลกเปลี่ยน หรือทดแทนผลิตภัณฑ์โดยไม่เก็บค่าบริการภายในระยะเวลาที่เหมาะสม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นมิได้เกิดจากความบกพร่องของผลิตภัณฑ์หรือเหตุตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๕๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจตรวจสอบการดำเนินการตามมาตรา ๕๓ และเรียกเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับการออกแบบ การผลิต และการทดสอบผลิตภัณฑ์

ในกรณีที่ผลการตรวจสอบปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจออกคำสั่งทางปกครอง ดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจแก้ไข ปรับปรุง หรือจัดให้มีการปรับปรุงระบบปฏิบัติการให้เป็นปัจจุบันเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตาม (๑) ให้หัวหน้าหน่วยงานตามวรรคสองมีอำนาจออกคำสั่งระงับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์รุ่นดังกล่าวเป็นการชั่วคราว หรือสั่งให้เรียกคืนผลิตภัณฑ์

มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมแต่งตั้งได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง โดยการอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุทุเลาการบังคับตามคำสั่ง เว้นแต่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์จะสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๕๕ ให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ตามประเภทหรือมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน มีหน้าที่ลดปริมาณการใช้วัสดุในผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ โดยออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีขนาด ความหนา หรือปริมาณบรรจุภัณฑ์เท่าที่จำเป็น สามารถใช้ซ้ำได้หรือจัดให้มีระบบรองรับการนำกลับมาใช้ซ้ำ หรือเพิ่มสัดส่วนวัสดุที่ได้จากการแปรใช้ใหม่ในผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ ตามเป้าหมายสัดส่วน หลักเกณฑ์ และวิธีดำเนินการที่กฎกระทรวงนั้นกำหนด โดยให้คำนึงถึงความทนทานและคุณสมบัติด้านสิ่งแวดล้อมของวัสดุด้วย

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งกำหนดวิธีดำเนินการซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยการจัดทำแผนป้องกันและลดวัสดุ การรายงานผลข้อมูลปริมาณการใช้วัสดุรายปีผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามมาตรา ๔๔ การตรวจสอบโดยหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งกำหนดแผนป้องกันและลดวัสดุต้นแบบสำหรับแต่ละกลุ่มผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ในภาคผนวก โดยผู้ประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่งจะเลือกดำเนินการตามแผนป้องกันและลดวัสดุต้นแบบหรือจะจัดทำแผนป้องกันและลดวัสดุให้เหมาะสมกับกิจกรรมของตนตามหลักเกณฑ์ที่กฎกระทรวงกำหนดก็ได้

มาตรา ๕๖ เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในอุตสาหกรรมก่อสร้าง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกประกาศกำหนดมาตรการด้านการก่อสร้างเชิงนิเวศเศรษฐกิจสำหรับอาคารประเภทหนึ่งประเภทใดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยการกำหนดให้ใช้การออกแบบที่เอื้อต่อการรื้อถอนและนำไปประกอบขึ้นใหม่ได้ การเลือกใช้วัสดุก่อสร้างที่ทนทาน สามารถใช้ซ้ำ หรือแปรใช้ใหม่ได้ และการกำหนดสัดส่วนขั้นต่ำของการใช้วัสดุทุติยภูมิหรือมวลรวมทุติยภูมิในการก่อสร้าง

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้การก่อสร้างอาคารประเภทหนึ่งประเภทใดต้องปฏิบัติตามมาตรการซึ่งกำหนดในประกาศตามวรรคหนึ่ง โดยคำนึงถึงศักยภาพและความพร้อมของภาคธุรกิจด้วย

เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาให้เงินอุดหนุนจากกองทุน หรือในการให้ความสำคัญหรือสิทธิพิจารณาเป็นพิเศษในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ให้มีการประเมินประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจของอาคาร ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามประกาศที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ส่วนที่ ๒

สิทธิผู้บริโภคและความโปร่งใสของข้อมูล

มาตรา ๕๗ ให้ผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลากตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค หรือสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์หรือมีการใช้วัสดุตามรายการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เป็นสินค้าที่ต้องระบุข้อความบนฉลาก หรือจัดให้มีข้อมูลซึ่งเข้าถึงได้ผ่านวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังต่อไปนี้

(๑) สัดส่วนวัสดุที่ใช้ซ้ำ หรือมาจากการแปรใช้ใหม่ หรือทรัพยากรหมุนเวียน

(๒) ดัชนีการซ่อมแซมได้ง่าย

(๓) ปริมาณวัตถุดิบที่สำคัญอย่างยิ่งหรือแร่ธาตุสำคัญ

(๔) ดัชนีการย่อยสลาย หรือข้อแนะนำในการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งาน

(๕) ข้อมูลอื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การแสดงข้อมูลบนฉลากหรือการจัดให้มีข้อมูลซึ่งเข้าถึงได้ผ่านวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยอาจกำหนดให้เชื่อมโยงข้อมูลผ่านระบบข้อมูลและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามหมวด ๕ ก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจในผลิตภัณฑ์ดังกล่าวต้องจัดทำและเก็บรักษาบัญชีเอกสาร และหลักฐานไว้ ณ สถานประกอบการเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ วิธีจัดทำและเก็บรักษาบัญชี เอกสารและหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สัดส่วนวัสดุที่ใช้ซ้ำหรือมาจากการแปรใช้ใหม่ หรือทรัพยากรหมุนเวียน ดัชนีการซ่อมแซมได้ ดัชนีการซ่อมแซมได้ง่าย ปริมาณวัตถุดิบที่สำคัญอย่างยิ่งหรือแร่ธาตุที่สำคัญ และดัชนีการย่อยสลาย ให้เป็นไปตามประกาศที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๕๘ ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจแสดงข้อความ เครื่องหมาย หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เป็นเท็จ เกินความจริง หรืออาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญอันอาจมีผลต่อการตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการของผู้บริโภค

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการโฆษณาหรือการแสดงข้อมูลตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๕๙ ผู้บริโภคย่อมมีสิทธิได้รับการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์จากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ผลิตภัณฑ์นั้นสามารถใช้งานได้ตลอดอายุการใช้งานที่เหมาะสม ภายใต้บังคับมาตรา ๕๓ ของพระราชบัญญัตินี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

สิทธิตามมาตรานี้ไม่รวมถึงสิทธิในการได้รับยกเว้นค่าบริการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ เว้นแต่กรณีที่กฎกระทรวงซึ่งออกตามมาตรา ๕๓ วรรคสองกำหนดไว้ ทั้งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจจะกำหนดค่าบริการในอัตราเกินสมควรมิได้ และให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจกำหนดเพดานอัตราค่าบริการสำหรับผลิตภัณฑ์ประเภทหนึ่งประเภทใดเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคตามมาตรานี้

มาตรา ๖๐ ผู้บริโภคย่อมมีสิทธิขอรับสินค้าโดยไม่รับบรรจุภัณฑ์

บุคคลย่อมมีสิทธิจำหน่ายสินค้าเพื่ออุปโภคหรือบริโภคได้โดยปราศจากบรรจุภัณฑ์หรือหีบห่อ เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นหรือเป็นข้อยกเว้นเพื่อความสะอาดหรือความปลอดภัยตามกฎกระทรวงที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน

ให้ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม หรือสินค้าเพื่อการบริโภคหรืออุปโภคอื่น ซึ่งมีลักษณะ ขนาด ประเภท หรือตั้งอยู่ในท้องที่การปกครอง ตามที่รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดให้มีทางเลือกแก่ผู้บริโภคที่จะไม่รับบรรจุภัณฑ์ หรือจัดให้มีบริการเติมผลิตภัณฑ์ในบรรจุภัณฑ์เดิมหรือในบรรจุภัณฑ์ที่ผู้บริโภคนำมาเอง โดยไม่เก็บค่าบริการหรือกำหนดเงื่อนไขการจำหน่ายอื่นใดเพิ่มขึ้น รวมทั้งแจ้งข้อมูลทางเลือกดังกล่าวให้แก่ผู้บริโภคทราบอย่างชัดเจน

ประกาศตามวรรคสอง ให้กำหนดวันที่มีผลใช้บังคับโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่จำเป็นต่อการปรับตัวของประชาชนและผู้ประกอบกิจการ และอาจกำหนดวันที่มีผลใช้บังคับแตกต่างกันสำหรับอาหาร เครื่องดื่ม หรือสินค้า แต่ละรายการก็ได้

ส่วนที่ ๓
มาตรการในสถานประกอบการและพื้นที่บริการ

มาตรา ๖๑ ให้นายจ้างหรือผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีลูกค้า ผู้รับบริการ หรือลูกจ้างตามจำนวน ลักษณะ หรือประเภทกิจการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ กระทำการหรืองดเว้นกระทำการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อให้มี

การลดการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวภายในสถานประกอบกิจการ และส่งเสริมการใช้ภาชนะหรือระบบบริการที่ใช้ซ้ำได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของมาตรการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๒ ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีกิจกรรมจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม ซึ่งมีลักษณะ ขนาด หรือตั้งอยู่ในท้องที่ที่คณะกรรมการกำหนด ให้บริการหรือใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวสำหรับการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มภายในสถานประกอบกิจการ เว้นแต่เป็นกรณีที่มีความจำเป็นด้านสุขอนามัยหรือความปลอดภัยตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดวันที่มีผลใช้บังคับโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่จำเป็นต่อการปรับตัวของประชาชนและผู้ประกอบกิจการ และอาจกำหนดวันที่มีผลใช้บังคับแตกต่างกันสำหรับอาหาร เครื่องดื่ม หรือสินค้า แต่ละรายการก็ได้

หมวด ๗
การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว

มาตรา ๖๓ การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว ให้ดำเนินการโดยสอดคล้องหลักลำดับขั้นของการจัดการขยะ

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการวัตถุที่ไม่ใช้แล้วแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมประกาศกำหนด โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยวิธีการป้องกันมลพิษและความเสียหายต่อภูมิทัศน์ แหล่งทรัพยากร หรือพื้นที่ที่มีความสำคัญหรือความอ่อนไหวทางชีวภาพหรือเชิงเศรษฐกิจ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีอำนาจจัดการหรือกำจัดมูลฝอยตามกฎหมายอื่นให้ดำเนินการโดยสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคสอง

ให้อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ตรวจสอบและประเมินผลและนำผลการประเมินดังกล่าวรวมไว้ในรายงานภาพรวมของกระทรวงมหาดไทยตามมาตรา ๓๘ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเป็นประจำทุกปีตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด โดยอย่างน้อย

ต้องรายงานสัดส่วนการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วโดยแต่ละวิธีการที่กำหนดในวรรคหนึ่งและปริมาณขยะสุดท้ายที่กำจัด

ส่วนที่ ๑
การคัดแยก

มาตรา ๖๔ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วด้วยวิธีการตามมาตรา ๖๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจออกข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติกำหนดให้บุคคลในท้องที่คัดแยกวัตถุไม่ใช้แล้วตามวิธีการที่กำหนดก็ได้

วิธีคัดแยกตามวรรคหนึ่งต้องสอดคล้องกับประกาศของคณะกรรมการซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดแยกเพื่อความสะดวกในการจัดการตามหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยการแยกผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เป้าหมายภายใต้ระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิตออกจากมูลฝอยอื่น

เพื่อให้การจัดการผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เป้าหมายตามวรรคสองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวบรวมและส่งมอบวัตถุไม่ใช้แล้วดังกล่าวให้แก่ระบบรับคืนขององค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ หรือผู้ผลิต ทั้งนี้ องค์กรดังกล่าวหรือผู้ผลิตมีหน้าที่ต้องสนับสนุน หรือชดเชยค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวม การคัดแยก และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๖๕ เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรเป็นไปตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน ให้ผู้บริโภคมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

(๑) คัดแยกวัตถุไม่ใช้แล้วหรือบรรจุภัณฑ์ ณ แหล่งกำเนิด ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๒) ส่งคืนผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้ว ณ จุดรับคืนตามมาตรา ๖๖ หรือหรือด้วยวิธีการที่ผู้ผลิตหรือหน่วยงานภาครัฐจัดเตรียมไว้

(๓) งดเว้นการทิ้ง คละ หรือกำจัดวัตถุไม่ใช้แล้วที่เป็นอันตรายหรือวัสดุแปรใช้ใหม่รวมกับมูลฝอยทั่วไปในลักษณะที่ทำให้วัสดุนั้นไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้

(๔) ปฏิบัติตามคำแนะนำในการใช้งานและการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งานที่ระบุไว้บนฉลากหรือหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล

มาตรา ๖๖ ให้หน่วยงานของรัฐหรือผู้ประกอบธุรกิจที่มีลักษณะตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ จัดให้มีจุดรับคืนผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วภายในหรือบริเวณใกล้เคียงกับสถานประกอบกิจการหรือพื้นที่บริการ เพื่อรองรับการดำเนินงานตามความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต

มาตรา ๖๗ เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนวัสดุในอุตสาหกรรมก่อสร้าง ให้เจ้าของโครงการก่อสร้างหรือผู้รับเหมาตามประเภทและขนาดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนจัดการวัสดุเหลือใช้

(๒) คัดแยกวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ ณ แหล่งกำเนิด ตามประเภทวัสดุเพื่อส่งเข้าสู่กระบวนการเตรียมนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่

(๓) ในกรณีที่มีข้อจำกัดทางกายภาพหรือทางเทคนิคจนไม่สามารถคัดแยก ณ แหล่งกำเนิดตาม (๒) ได้ ให้รวบรวมเป็นของเสียก่อสร้างแบบผสม และส่งมอบให้แก่สถานคัดแยกหรือปรับปรุงสภาพวัสดุที่ได้รับอนุญาต

(๔) จัดทำเอกสารและหลักฐานกำกับการขนส่งเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับ และเชื่อมโยงข้อมูลปริมาณและประเภทวัสดุเข้าสู่แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามมาตรา ๔๔

ห้ามมิให้ผู้ใดกำจัดวัตถุไม่ใช้แล้วจากการก่อสร้างและของเสียจากกิจกรรมก่อสร้างแบบผสมตาม (๒) ด้วยวิธีฝังกลบหรือทิ้งในที่สาธารณะ

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และข้อยกเว้นในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนที่ ๒
การกำจัด

มาตรา ๖๘ ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งในที่สาธารณะ ฝังกลบ เผาในที่โล่ง หรือจัดการด้วยวิธีซึ่งเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ สำหรับของเสียหรือวัตถุตามรายการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การจัดการของเสียหรือวัตถุตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการผ่านจุดรับคืนผลิตภัณฑ์ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือส่งมอบให้แก่ผู้ประกอบกิจการของเสียที่ได้รับอนุญาตตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๖๙ ห้ามมิให้ผู้ใดถอดแยกชิ้นส่วนเพื่อการสกัดวัสดุหรือกำจัดเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช้แล้วในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดการรั่วไหลของมลพิษหรือสารอันตรายสู่สิ่งแวดล้อม เว้นแต่เป็นผู้ประกอบกิจการที่ขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรกำจัดเศษวัสดุเพื่อสิ่งแวดล้อม และปฏิบัติตามมาตรฐานเทคนิคที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งไม่ให้ใช้กับการซ่อมแซมหรือดูแลรักษาเพื่อยืดอายุการใช้งานตามปกติ การถอดแยกส่วนประกอบเบื้องต้นที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม การซื้อขายหรือส่งต่อเครื่องใช้ไฟฟ้าหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ยังใช้งานได้ตามปกติเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อ หรือกรณีตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๓

การนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ตามหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต

มาตรา ๗๐ ให้รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกประกาศกำหนดประเภทและชนิดของผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ต้องเข้าสู่ระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต เพื่อนำมาใช้ซ้ำ หรือนำมาแปรใช้ใหม่

การกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงปริมาณขยะ ความยากง่ายในการจัดการ ศักยภาพในการหมุนเวียนวัสดุ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย ทั้งนี้ รัฐมนตรีอาจจัดให้มีแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์เพื่อกำหนดเป้าหมายและทิศทางการจัดการเฉพาะประเภทได้

ในการกำหนดตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจกำหนดหลักเกณฑ์การยกเว้น หรือผ่อนปรนการปฏิบัติตามความในหมวดนี้ ให้แก่ผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ประกอบการรายย่อย หรือวิสาหกิจชุมชน โดยคำนึงถึงปริมาณการผลิต ปริมาณการนำเข้า ขนาดของกิจการ หรือผลประกอบการ เพื่อไม่ให้เป็นการสร้างภาระเกินสมควรแก่การประกอบธุรกิจ

มาตรา ๗๑ เมื่อมีการประกาศกำหนดประเภทและชนิดของผลิตภัณฑ์ตามมาตรา ๗๐ แล้ว ให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ดังกล่าว ขึ้นทะเบียนกับกรมควบคุมมลพิษผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประกาศมีผลใช้บังคับ

การขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมควบคุมมลพิษกำหนด โดยต้องเชื่อมโยงข้อมูลกับระบบหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ เพื่อการตรวจสอบย้อนกลับตลอดวัฏจักรชีวิต

มาตรา ๗๒ เพื่อเป็นหลักประกันในการดำเนินการรับคืน จัดเก็บ รวบรวม และจัดการซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วอย่างทั่วถึง ให้ผู้ผลิตซึ่งได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๗๑ ทำสัญญาตัวแทนการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ไม่ใช้แล้วกับองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ซึ่งได้รับอนุมัติตามมาตรา ๗๓ อย่างน้อยหนึ่งองค์กร หรือได้รับอนุญาตจัดการซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ด้วยตนเองตามมาตรา ๗๖ ก่อนนำผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ออกสู่ตลาด

ผู้ผลิตตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่รายงานข้อมูลปริมาณการจำหน่ายหรือนำเข้าผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามที่อธิบดีกรมควบคุมมลพิษประกาศกำหนด

การทำสัญญาตัวแทนการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ไม่ใช้แล้วตามวรรคหนึ่ง หรือการได้รับอนุญาตตามมาตรา ๗๖ ไม่เป็นเหตุให้ผู้ผลิตพ้นจากความรับผิดตามพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าองค์กรดังกล่าวได้จัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ไม่ใช้แล้วครบถ้วนตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดไว้ในแผนความรับผิดชอบแล้ว

หากมีการเพิกถอนการอนุญาตองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ตามวรรคหนึ่ง ให้สัญญาตัวแทนการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ไม่ใช้แล้วนั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่เพิกถอน และให้ผู้ผลิตทำสัญญาตัวแทนการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ไม่ใช้แล้วกับองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์อื่น หรือดำเนินการตามมาตรา ๗๖

ในกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดหน้าที่ในการรับคืน จัดเก็บ และจัดการซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ให้เป็นไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น เว้นแต่คณะกรรมการจะประกาศกำหนดเป็นอย่างอื่นเพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๓ ผู้ใดประสงค์จัดตั้งองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นตัวแทนของผู้ผลิตในการรับคืน จัดเก็บ และรวบรวมบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้ว ให้ขออนุญาตต่อกรมควบคุมมลพิษตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

การอนุญาตองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยการประเมินประสิทธิภาพ แผนความ

รับผิดชอบการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ ความมั่นคงทางการเงินและหลักประกันในการบริหารจัดการซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ ระบบการจัดเก็บและบริหารจัดการข้อมูลที่เชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ มาตรฐานธรรมาภิบาลและความโปรงใสในการบริหารจัดการค่าบริการ

มาตรา ๗๔ องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๗๓ เมื่อได้จัดทำข้อตกลงกับผู้ผลิต ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับสมัครสมาชิกโดยการทำสัญญาตัวแทนกับผู้ผลิต และจัดทำระบบฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์และการไหลของวัสดุของสมาชิก

(๒) เก็บค่าบริการจากผู้ผลิตที่เป็นสมาชิกตามที่กำหนดในสัญญาตัวแทนตาม (๑) เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานตามแผนความรับผิดชอบการจัดการ

(๓) รับคืน จัดเก็บ และรวบรวมผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้ว เพื่อจัดส่งให้ผู้ผลิตนำกลับมาใช้ซ้ำ หรือนำไปแปรใช้ใหม่ตามวิธีการที่กำหนดในแผนความรับผิดชอบ

(๔) สนับสนุนและชดเชยค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวมและการคัดแยกผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๖๓ และ ๖๔

(๕) สนับสนุนและส่งเสริมผู้เก็บรวบรวมวัสดุเพื่อการแปรใช้ใหม่รายย่อยและสถานประกอบการแปรใช้ใหม่ให้เข้าสู่ระบบการจัดการที่ได้มาตรฐาน

(๖) รายงานผลการดำเนินงาน ปริมาณการจัดเก็บ และสัดส่วนการนำกลับมาใช้ประโยชน์ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามมาตรา ๔๔ เป็นประจำทุกปี

(๗) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เพื่อให้การบริหารจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์บรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัตินี้

การกำหนดค่าบริการตาม (๒) ให้เป็นไปตามแนวทางการคำนวณที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยอย่างน้อยต้องคำนึงถึงต้นทุนจริงในการจัดเก็บ ขนส่ง และจัดการซากผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่เอื้อต่อการหมุนเวียนวัสดุ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานรวมถึงการสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชน และให้รัฐมนตรีมีอำนาจพิจารณากำหนดให้มีการยกเว้นหรือหลักเกณฑ์การลดค่าบริการให้แก่ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบตามหลักเชิงนิเวศเศรษฐกิจ โดยรับการสนับสนุนจากกองทุน

มาตรา ๗๕ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและความโปร่งใส ให้อธิบดีกรมควบคุมมลพิษมีอำนาจกำกับดูแลการดำเนินงานขององค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการจัดการวัสดุและรายงานการเงิน

(๒) กำหนดเพดานค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้ค่าบริการส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง

(๓) สั่งระงับหรือเพิกถอนการอนุมัติ ในกรณีที่องค์กรไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการจัดการตามที่ตกลงไว้

มาตรา ๗๖ มิให้นำความในมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่ผู้ผลิตที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการรับคืน จัดเก็บ และจัดการซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ด้วยตนเอง จากอธิบดีกรมควบคุมมลพิษก่อนนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด

การอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) การจัดทำแผนความรับผิดชอบการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์

(๒) การมีโครงสร้างและระบบการเก็บรวบรวมที่มีประสิทธิภาพเทียบเท่าหรือสูงกว่าระบบขององค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ โดยต้องรับประกันการรับคืนผลิตภัณฑ์ที่ตนนำออกสู่ตลาดทั้งหมด ณ จุดรวบรวมที่กำหนด โดยผู้บริโภคไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

(๒) การจัดให้มีรายงานหรือหนังสือรับรองจากผู้ตรวจสอบอิสระที่ได้รับการขึ้นทะเบียนหรือการรับรองจากกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งยืนยันความพร้อมและความถูกต้องของโครงสร้างการรวบรวมและกระบวนการแปรใช้ใหม่ตามมาตรฐานที่กำหนด

(๓) การจัดให้มีระบบรายงานข้อมูลการไหลของวัสดุที่ผ่านการทบทวนและยืนยันความถูกต้องโดยผู้ตรวจสอบอิสระเสนอต่อกรมควบคุมมลพิษเป็นประจำทุกปี

ในกรณีที่ผู้ผลิตไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามวรรคสอง หรือไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนความรับผิดชอบการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ ให้อธิบดีกรมควบคุมมลพิษมีอำนาจสั่งเพิกถอนการอนุญาต และสั่งให้ผู้ผลิตทำสัญญาตัวแทนเป็นสมาชิกขององค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ตามมาตรา ๗๒ ภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา ๗๗ แผนความรับผิดชอบการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ขององค์กรตามมาตรา ๗๓ วรรคสอง และแผนความรับผิดชอบการจัดการของผู้ผลิตตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง ให้มีรายการตามที่อธิบดีกรมควบคุมมลพิษประกาศกำหนด โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยประเภทหรือชนิดของผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ เป้าหมายสัดส่วนปริมาณวัสดุที่นำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ วิธีการดำเนินการจัดเก็บ ขนส่ง และมาตรการป้องกันการรั่วไหลออกสู่สิ่งแวดล้อม

มาตรา ๗๘ ในกรณีที่มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมายผ่านบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลใด ให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลนั้นมีหน้าที่ตรวจสอบสถานะการขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๗๑ และการจัดทำสัญญาตัวแทนตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง หรือการได้รับอนุญาตตามมาตรา ๗๖

ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลให้บริการพื้นที่จำหน่ายหรือบริการจัดส่งสินค้าแก่ผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมายของผู้ผลิตที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๗๑ เว้นแต่เป็นผู้ผลิตหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกเว้นจากดำเนินการตามหมวด ๗ ส่วนที่ ๓ นี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่ผู้ผลิตได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๗๑ แล้ว แต่ยังไม่ได้การจัดทำสัญญาตัวแทนตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๗๖ หรือได้รับยกเว้นการขึ้นทะเบียน ให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลเรียกเก็บค่าบริการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ในอัตราที่คณะกรรมการประกาศกำหนดซึ่งไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ค่าบริการดังกล่าวไม่อยู่ในบังคับต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย และนำส่งเป็นรายได้กองทุน โดยการเรียกเก็บและนำส่งเงินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๗๙ ให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลจัดให้มีพื้นที่หรือระบบเชื่อมโยงข้อมูลบนหน้าแสดงสินค้า เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงข้อมูลหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล วิธีการจัดการซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ และสถานที่รับคืน เพื่อประกอบการตัดสินใจ

เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บซากผลิตภัณฑ์ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลที่มีโครงข่ายบริการจัดส่งสินค้าเป็นของตนเอง จัดให้มีระบบรับคืนซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์จากผู้บริโภค โดยการสนับสนุนจากกองทุน

มาตรา ๘๐ ให้องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ตามมาตรา ๗๓ ผู้ผลิตตามมาตรา ๗๖ และผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลตามมาตรา ๗๘ รายงานผลการดำเนินงาน ปริมาณการจัดเก็บ และสัดส่วนการนำกลับมาใช้ประโยชน์ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติตามมาตรา ๔๔ เป็นประจำทุกปี

ให้อธิบดีกรมควบคุมมลพิษมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของรายงานและสถานที่ดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแผนความรับผิดชอบ

ส่วนที่ ๔

กลไกทางเศรษฐศาสตร์และตลาดเศรษฐกิจหมุนเวียน

มาตรา ๘๑ เพื่อส่งเสริมการนำบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ซ้ำ แปรใช้ใหม่ หรือเข้าสู่ระบบการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วอย่างเหมาะสม ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้ผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมายประเภทใดอยู่ภายใต้ระบบมัดจำคืนเงิน โดยคำนึงถึงหลักลำดับขั้นของการจัดการขยะและเป้าหมายการหมุนเวียนวัสดุ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจและผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้า ภาระที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจ และความพร้อมของระบบการเก็บคืนและการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีหน้าที่จัดให้มีระบบมัดจำ อัตราเงินมัดจำ วิธีการจัดเก็บ การรับคืนผลิตภัณฑ์ การคืนเงินมัดจำ และหลักเกณฑ์การบริหารจัดการระบบ โดยอาจกำหนดให้มีองค์กรผู้บริหารจัดการระบบมัดจำคืนเงินเป็นการเฉพาะเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการระบบดังกล่าวแทนรัฐก็ได้

เงินมัดจำที่จัดเก็บตามมาตรานี้ ไม่อยู่ในบังคับต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ และให้เงินมัดจำที่ไม่มีผู้ขอคืนภายในระยะเวลาที่กำหนดตกเป็นรายได้ของกองทุนเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘๒ วัตถุหรือสสารซึ่งเป็นผลพลอยได้จากกระบวนการผลิตซึ่งมุ่งหมายให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการปรับปรุงวัตถุหรือสสารนั้นอีก ไม่ว่าจะเป็นการใช้ประโยชน์ในกระบวนการอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมอื่นใด หากการใช้ประโยชน์นั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนหรือสิ่งแวดล้อมในระดับที่รุนแรงกว่าผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิหรือผลิตภัณฑ์ในลักษณะเดียวกัน ให้ถือว่าไม่ใช่วัตถุไม่ใช้แล้วตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘๓ เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนใช้ทรัพยากรและการพัฒนาตลาดวัสดุทุติยภูมิ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจประกาศให้วัตถุไม่ใช้แล้วหรือวัสดุที่ผ่านกระบวนการปรับปรุงเพื่อนำกลับมาใช้ซ้ำ การแปรใช้ใหม่ หรือกระบวนการอื่นใด สิ้นสุดสถานะการเป็นของเสีย หากวัตถุไม่ใช้แล้วหรือวัสดุนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ มีความต้องการของตลาด มีลักษณะสอดคล้องกับมาตรฐานอุตสาหกรรมและเงื่อนไขอื่นตามกฎหมายในเรื่อง

นั้นกำหนด และการนำไปใช้ประโยชน์จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการพิจารณาให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

วัตถุไม่ใช้แล้วซึ่งได้รับการประกาศให้สิ้นสุดสถานะการเป็นของเสียตามมาตรานี้ ให้ถือว่าไม่มีสถานะเป็นวัตถุไม่ใช้แล้ว และไม่เป็นกากอุตสาหกรรมหรือสิ่งปฏิกูลตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานหรือกฎหมายอื่นด้วย

มาตรา ๘๔ เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างผู้ผลิต ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และในกรณีที่พื้นที่ใดมีโรงงานอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน และมีศักยภาพในการนำผลพลอยได้ตามมาตรา ๘๒ หรือวัตถุไม่ใช้แล้วจากกระบวนการผลิตหนึ่งไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือพลังงานในการผลิตอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมหมุนเวียน

หลักเกณฑ์ มาตรฐาน วิธีการ และเงื่อนไขการนำผลพลอยได้ตามมาตรา ๘๒ หรือวัตถุไม่ใช้แล้วไปใช้ประโยชน์ การขนส่งระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมภายในเขตพื้นที่ดังกล่าว รวมทั้งการป้องกันการเกิดมลพิษและความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่พื้นที่เป้าหมายตามวรรคสอง ตั้งอยู่ในเขตนิเวศอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือพื้นที่อื่นที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้ ให้คณะกรรมการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่นั้น

มาตรา ๘๕ ให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีระบบฐานข้อมูลวัสดุและของเสียเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างผู้ที่มีวัตถุไม่ใช้แล้วและผู้ที่มีความต้องการใช้เป็นวัตถุดิบ

ข้อมูลในระบบตามวรรคหนึ่งต้องเชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการตรวจสอบย้อนกลับและประเมินวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์

มาตรา ๘๖ เพื่อสร้างแรงจูงใจและตลาดรองรับวัสดุหมุนเวียน ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจาก วัสดุทุติยภูมิตามมาตรา ๘๓ ให้ถือเป็นสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดร่วมกับกรมบัญชีกลาง และให้ได้รับสิทธิประโยชน์หรือแต้มต่อในการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

หมวด ๘

การลดและการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

มาตรา ๘๗ บทบัญญัติในหมวดนี้มุ่งหมายควบคุมการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอาหาร เพื่อลดปริมาณอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร และให้มีการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร โดยสอดคล้องกับหลักป้องกันมิให้เกิดขยะและหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ และเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารตามมาตรา ๓๗ ซึ่งมีวิธีดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

(๑) การส่งต่อเพื่อการบริโภคของมนุษย์

(๒) การส่งต่อเพื่อนำไปใช้เป็นอาหารสัตว์

(๓) การนำไปแปรรูป

(๔) การนำไปใช้ประโยชน์ทางเกษตรกรรมหรือการกู้คืนพลังงาน

(๕) การกำจัดหรือฝังกลบ

หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติตาม (๑) ในการจัดการอาหารส่วนเกิน ต้องกำหนดอย่างน้อยถึงหลักเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงของอาหารที่จะส่งต่อเพื่อการบริโภคของมนุษย์ มาตรการควบคุมเฉพาะสำหรับอาหารที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นอันตรายต่อสุขภาพ อาหารที่ต้องควบคุมอุณหภูมิ อาหารพร้อมบริโภค หรืออาหารที่ต้องได้รับการตรวจสอบด้านสุขาภิบาลเพิ่มเติม ทั้งนี้ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการจัดการอาหารส่วนเกิน มีหน้าที่กำหนดและผลักดันมาตรการส่งเสริม สนับสนุน และออกกฎหมายหรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง เพื่อคุ้มครองผู้ส่งต่ออาหารส่วนเกิน

หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติตาม (๒) (๓) หรือ (๔) รวมถึงหลักเกณฑ์และวิธีการคัดแยกขยะอาหาร และแนวทางปฏิบัติที่ดีอื่นใด ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีอำนาจจัดการหรือกำจัดมูลฝอยตามกฎหมายอื่น ให้มีหน้าที่และอำนาจจัดการอาหารส่วนเกินโดยวิธีการตามวรรคหนึ่ง (๑) ด้วย โดยจะออกข้อบัญญัติให้บุคคลในท้องที่คัดแยกอาหารตามวิธีการที่กำหนดเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการขยะอาหารก็ได้ หรือจะส่งเสริมให้ประชาชนจัดการขยะอาหารตามวรรคหนึ่งอนุ (๒) (๓) (๔) และ (๕) โดยวิธีการตามที่กำหนดไว้ในแนวทางปฏิบัติที่ดีก็ได้ โดยให้อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรายงานผลต่อคณะกรรมการปีละหนึ่งครั้ง

มาตรา ๘๘ ให้ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอาหารหรือประเภทธุรกิจ ซึ่งมีลักษณะ ขนาด ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด บริหารจัดการเพื่อป้องกันมิให้เกิดอาหารส่วนเกินหรือขยะอาหารตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ทั้งนี้ การบริหารจัดการดังกล่าวต้องสอดคล้องกับทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องกำหนดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) การจัดทำแผนป้องกันและลดอาหารส่วนเกินและขยะอาหารระดับองค์กร

(๒) การจัดทำมาตรการด้านฉลากอาหารและบรรจุภัณฑ์เพื่อลดการเกิดขยะอาหาร

(๓) การจัดให้มีระบบคัดแยกอาหารส่วนเกินและขยะอาหารที่เหมาะสมแก่การส่งต่อหรือนำไปใช้ประโยชน์ตามลำดับขั้นตามมาตรา ๘๗

(๔) การจัดทำและรายงานข้อมูลปริมาณอาหารส่วนเกินและขยะอาหารที่เกิดขึ้นภายใต้การประกอบกิจการ ตามระยะเวลาและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

มาตรา ๘๙ ผู้ใดประสงค์จะจัดตั้งองค์กรจัดการอาหารส่วนเกินเพื่อดำเนินการรับมอบ คัดแยก เก็บรักษา ขนส่ง หรือส่งต่ออาหารส่วนเกินเพื่อการบริโภคของมนุษย์ ต้องได้รับใบอนุญาต

การขออนุญาต การออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การพักใช้ใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาต รวมถึงคุณสมบัติของผู้ขออนุญาต มาตรฐานด้านสุขลักษณะ ความปลอดภัยอาหาร ระบบการตรวจสอบย้อนกลับ และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการอาหารส่วนเกินในระดับพื้นที่ ให้กระทรวงมหาดไทยโดยความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และองค์กรจัดการอาหารส่วนเกิน จัดให้มีศูนย์จัดการอาหารส่วนเกินระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรับมอบ ตรวจสอบคุณภาพ คัดแยก เก็บรักษา และบริหารจัดการระบบการกระจายอาหารส่วนเกินในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

การจัดตั้ง การดำเนินการ และการสนับสนุนงบประมาณให้แก่องค์กรจัดการอาหารส่วนเกินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๙๐ องค์กรจัดการอาหารส่วนเกินที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๘๙ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยของอาหารในการรับมอบ คัดแยก เก็บรักษา ขนส่ง และส่งมอบอาหารส่วนเกินเพื่อการบริโภคของมนุษย์ รวมทั้งต้องจัดเก็บ บันทึก และรายงานข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณ ประเภท แหล่งที่มา และการส่งต่ออาหารส่วนเกิน ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับขยะอาหารที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ประกาศกำหนด

การส่งต่ออาหารส่วนเกินตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการแก่บุคคลหรือหน่วยงานที่มีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิได้รับอาหารส่วนเกินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยอย่างน้อยต้องครอบคลุมถึงบุคคลผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สถานสงเคราะห์ สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานศึกษา มูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ หรือหน่วยงานอื่นที่ดำเนินกิจการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือเพื่อการสงเคราะห์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด

เพื่อให้การจัดการอาหารส่วนเกินเป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัย ให้อธิบดีกรมอนามัยจัดให้มีระบบการสุ่มตรวจสอบมาตรฐานอาหารส่วนเกินที่ส่งต่อเพื่อการบริโภคของมนุษย์

ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นพบว่าองค์กรจัดการอาหารส่วนเกินดำเนินการไม่เป็นไปตามมาตรฐานด้านสุขอนามัยหรือความปลอดภัยของอาหาร หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีอำนาจสั่งให้แก้ไข ปรับปรุง หรือระงับการดำเนินการทั้งหมดหรือบางส่วนภายในระยะเวลาที่กำหนด

หมวด ๙
พื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน
และค่าธรรมเนียมการจัดการขยะที่เกิดจากการท่องเที่ยว

มาตรา ๙๑ ในกรณีที่ปรากฏว่าพื้นที่ใดมีความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวสูง หรือมีกิจกรรมท่องเที่ยวจำนวนมาก จนก่อให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรหรือการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วหรือขยะ หรือมีความเสี่ยงในการรั่วไหลของวัตถุไม่ใช้แล้วหรือขยะเข้าสู่สิ่งแวดล้อมสืบเนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นเกาะหรือหมู่เกาะ เป็นพื้นที่ภูเขาสูง หรือมีความอ่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นพื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนได้

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งต้องมีแผนที่แนบท้ายเพื่อแสดงแนวเขต และให้กำหนดมาตรการดังต่อไปนี้

(๑) การห้าม นำเข้า ใช้ แจก หรือจำหน่ายสิ่งของ ผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก หรือแพร่กระจายออกสู่หรือตกค้างในสิ่งแวดล้อมได้ง่ายตามรายการที่กำหนด

(๒) การห้าม ควบคุม หรือจำกัดการจำหน่ายหรือการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว

(๓) การกำหนดวิธีจำเพาะในการเก็บ ขน รวบรวม คัดแยก ขนส่ง และกำจัดวัตถุไม่ใช้แล้วและขยะที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

(๔) การกำกับดูแล ติดตาม และตรวจสอบการใช้มาตรการคุ้มครอง ป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และการเปิดเผยผลการตรวจสอบต่อสาธารณะ

(๕) ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการกำกับดูแล ประสานงาน และติดตามให้เกิดประสิทธิภาพในการคุ้มครองพื้นที่

มาตรา ๙๒ ในพื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนตามมาตรา ๙๑ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจตราข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการขยะที่เกิดจากการท่องเที่ยว

อัตราค่าธรรมเนียมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ โดยต้องไม่เกินอัตราที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในกฎกระทรวง และเพดานอัตราในกฎกระทรวงต้องไม่เกินบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

การตราข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องกำหนดผู้มีหน้าที่ชำระค่าธรรมเนียม ผู้มีหน้าที่จัดเก็บและนำส่งค่าธรรมเนียม หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการจัดเก็บ การชำระ การนำส่ง การยกเว้น การลดหย่อน การผ่อนชำระ และการคืนเงิน ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์กลางที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

เงินค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บได้ตามมาตรานี้ ให้เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่คุ้มครองพิเศษนั้น โดยไม่อยู่ในบังคับต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

มาตรา ๙๓ ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจโรงแรมหรือสถานที่พักตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม เป็นผู้มีหน้าที่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๙๒ แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวระบุรายการค่าธรรมเนียมแยกออกจากค่าที่พักให้ชัดเจนในใบเสร็จรับเงิน

ให้ผู้ประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่งมีสิทธิหักค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมก่อนนำส่งเงินที่จัดเก็บได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในระยะเวลาที่กำหนด

อัตราค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บที่อนุญาตให้หักได้ตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง แต่ต้องไม่เกินร้อยละห้าของเงินค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บได้

หมวด ๑๐

เงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว

มาตรา ๙๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจออกกฎกระทรวงเรียกเก็บเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภค ลดการแจกวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวที่ก่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมสูงและลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยกฎกระทรวงนั้นอย่างน้อยให้กำหนดรายการวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวที่จะเรียกเก็บเงินสมทบ ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งจำหน่าย ใช้ หรือให้เปล่าวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวที่มีหน้าที่เรียกเก็บเงินสมทบโดยอาจพิจารณายกเว้นหรือผ่อนปรนให้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือผู้ค้าปลีกรายย่อย ฐานการคำนวณเงินสมทบ โดยให้คำนวณเป็นอัตราคงที่ต่อจำนวนหนึ่งชิ้น อัตราเงินสมทบ ซึ่งต้องไม่เกินอัตราตามที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และหลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดระยะเวลาในการชำระและนำส่งเงินสมทบ

การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดอัตราเงินสมทบให้แตกต่างกันได้ โดยคำนึงถึงคุณสมบัติของวัสดุที่ใช้ผลิตวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวนั้น อาทิ สัดส่วนวัสดุที่มาจากแปรใช้ใหม่หรือทรัพยากรหมุนเวียน ความสามารถในการย่อยสลายทางชีวภาพ รวมทั้งมลพิษหรือปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่จะเกิดขึ้นจากการกำจัดวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวนั้น

มาตรา ๙๕ เมื่อมีการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๙๔ เพื่อเรียกเก็บเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวรายการใด ที่ปกติมีการแจกจ่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยไม่คิดมูลค่าให้ผู้ประกอบธุรกิจตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มีหน้าที่เรียกเก็บเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว ณ จุดจำหน่ายหรือจุดบริการ

ผู้บริโภคมีสิทธิปฏิเสธไม่รับหรือไม่ใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว โดยผู้ประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่งต้องจัดให้มีทางเลือกแก่ผู้บริโภคด้วยการจัดให้มีวัตถุสำหรับใช้ทดแทน หรือยินยอมให้ผู้บริโภคใช้วัตถุทดแทนของตนเองบรรจุสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ได้ และห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจปฏิเสธการจำหน่ายสินค้าหรือการให้บริการแก่ผู้บริโภคซึ่งประสงค์จะใช้วัตถุทดแทนของตนเองในกรณีดังกล่าว

การปฏิเสธไม่รับวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวหรือการใช้วัตถุทดแทนตามวรรคสอง ย่อมไม่ก่อให้เกิดหน้าที่ในการชำระเงินสมทบตามหมวดนี้

มาตรา ๙๖ เงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวตามหมวดนี้ ไม่ถือเป็นรายได้พึงประเมินของของผู้ประกอบธุรกิจและไม่ต้องนำมาคำนวณเป็นมูลค่าของฐานภาษีเพื่อเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจแสดงจำนวนเงินที่เรียกเก็บแยกออกจากราคาสินค้าหรือบริการอย่างชัดเจนในใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารหลักฐานการจำหน่าย

มาตรา ๙๗ ให้ผู้ประกอบธุรกิจนำส่งเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวเข้าสู่กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และกำหนดระยะเวลาตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกโดยรัฐมนตรีกระทรวงว่าการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เงินสมทบที่จัดเก็บได้ตามหมวดนี้ ไม่อยู่ในบังคับต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

มาตรา ๙๘ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจรายใดไม่นำส่งเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวหรือนำส่งไม่ครบถ้วนภายในเวลาที่กำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้นั้นนำส่งเงินให้ถูกต้องครบถ้วนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

หากพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องเสียเงินเพิ่มในอัตราร้อยละหนึ่งจุดห้าต่อเดือนของเงินสมทบที่ต้องนำส่ง และให้อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจสั่งลงโทษปรับเป็นพินัยตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑๑
ภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน

มาตรา ๙๙ ภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนตามหมวดนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนต้นทุนภายนอกด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิ ส่งเสริมการลดการใช้ทรัพยากรใหม่และการเพิ่มสัดส่วนการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน และสนับสนุนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน ทั้งนี้ โดยมิใช่ภาษีเพื่อการจัดหารายได้ทั่วไปของรัฐ

มาตรา ๑๐๐ ภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน ประกอบด้วย

(๑) ภาษีการใช้วัตถุดิบปฐมภูมิ จัดเก็บจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติปฐมภูมิหรือวัตถุดิบปฐมภูมิที่ใช้แล้วหมดไป เพื่อสะท้อนต้นทุนภายนอกด้านสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้เพิ่มการพัฒนาระบบการใช้ซ้ำและการใช้วัสดุจากกระบวนการแปรใช้ใหม่

(๒) ภาษีการสกัดหรือการนำทรัพยากรมาใช้ จัดเก็บจากการสกัด การขุด การเก็บเกี่ยว หรือการนำทรัพยากรปฐมภูมิหรือวัตถุดิบปฐมภูมิมาใช้เป็นวัตถุดิบในกิจการก่อสร้างหรืออุตสาหกรรม

(๓) ภาษีการกำจัด จัดเก็บจากกิจกรรมการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วโดยพิจารณาจากวิธีการกำจัดที่เป็นการฝังกลบ การเผาทำลาย หรือวิธีการกำจัดขั้นสุดท้ายอื่น เพื่อลดปริมาณขยะสุดท้ายและจูงใจให้เกิดการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

ให้กรมสรรพสามิตเป็นพนักงานผู้เรียกเก็บภาษีดังกล่าวตามหมวดนี้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด

มาตรา ๑๐๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดฐานภาษีและอัตราภาษีตามหมวดนี้ โดยอาจกำหนดอัตราให้แตกต่างตามประเภท ปริมาณ น้ำหนัก หรือคุณลักษณะของวัสดุ หรือตามความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมของวิธีการกำจัดก็ได้ แต่อัตราดังกล่าวต้องไม่เกินอัตราขั้นสูงที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

การกำหนดอัตราภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงสัดส่วนการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิเทียบกับทรัพยากรหมุนเวียน ความสามารถในการนำกลับมาใช้ซ้ำ ซ่อมแซม หรือแปรใช้ใหม่ของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิตของวัสดุหรือวิธีการกำจัดนั้น

มาตรา ๑๐๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยกเว้น หรือลดหย่อน หรือขอคืนภาษีตามหมวดนี้ สำหรับกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การใช้วัสดุแปรใช้ใหม่หรือทรัพยากรหมุนเวียน ผลพลอยได้ตามมาตรา ๘๒ หรือวัสดุทุติยภูมิตามมาตรา ๘๓ ในสัดส่วนตามที่กำหนด

(๒) ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อการใช้ซ้ำ การซ่อมแซม การถอดแยกส่วน หรือมีอายุการใช้งานยาวนานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่มีหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลตามมาตรา ๔๗ เพื่อการตรวจสอบย้อนกลับ

(๓) การใช้วัสดุหรือวัตถุดิบที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำตามเกณฑ์การประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์หรือหลักเกณฑ์อื่นที่กำหนด

(๔) การประกอบกิจการในเขตนิเวศอุตสาหกรรรมหมุนเวียนตามมาตรา ๘๔

(๕) กรณีอื่นตามที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๐๓ รายได้จากภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน ให้นำส่งเข้าคลังเป็นรายได้แผ่นดินเพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณรายจ่าย

ประจำปีให้แก่กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน ในจำนวนที่เทียบเท่ากับร้อยละสิบของเงินภาษีที่จัดเก็บได้ในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมา เพื่อใช้สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนและการลดการพึ่งพาทรัพยากรปฐมภูมิ

หลักเกณฑ์ วิธีการจัดสรร และเงื่อนไขการโอนเงินให้แก่กองทุนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศกำหนด

ในการคำนวณเงินบำรุงกองทุนตามอัตราที่กำหนดในวรรคก่อน หากมีเศษของหนึ่งสตางค์ให้ปัดทิ้ง

มาตรา ๑๐๔ ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน ยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษีต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ยื่นแบบแสดงรายการ หรือยื่นแบบไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินภาษีและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้นั้นนำเงินไปชำระให้ถูกต้องพร้อมเบี้ยปรับและเงินเพิ่มให้ครบถ้วน ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมินภาษี

ในกรณีที่ผู้นั้นจงใจหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามวรรคสอง ให้อธิบดีกรมสรรพสามิตมีอำนาจแจ้งต่อหน่วยงานผู้ออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจ เพื่อพิจารณาพักใช้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะชำระภาษีครบถ้วน

มาตรา ๑๐๕ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการเสียภาษี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกหมายเรียกผู้มีหน้าที่เสียภาษี ผู้แทน หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ กับมีอำนาจสั่งบุคคลเหล่านั้นให้นำบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาตรวจสอบ หรือออกคำสั่งให้บุคคลดังกล่าวตอบคำถามเป็นหนังสือ ทั้งนี้ ต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหมายเรียกหรือคำสั่ง

มาตรา ๑๐๖ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีผู้ใดไม่เห็นด้วยกับผลการประเมินภาษี ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ อธิบดีกรมสรรพสามิต ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมินภาษี

ให้อธิบดีพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอาจขยายระยะเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสามสิบวัน โดยต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว

คำวินิจฉัยของอธิบดีให้ทำเป็นหนังสือและแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย หากผู้อุทธรณ์ไม่พอใจคำวินิจฉัยของอธิบดี ให้มีสิทธิฟ้องต่อศาลภาษีอากรได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย

มาตรา ๑๐๗ การอุทธรณ์ต่ออธิบดีหรือการฟ้องคดีต่อศาลไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการชำระภาษี เว้นแต่ผู้อุทธรณ์จะได้รับอนุมัติจากอธิบดีให้ทุเลาการชำระภาษีไว้ก่อนทั้งหมดหรือบางส่วน โดยอธิบดีอาจสั่งให้หาประกันตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา ๑๐๘ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องเสียเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) มิได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีภายในกำหนดเวลา หรือยื่นแบบไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาดทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียขาดไป ให้เสียเบี้ยปรับอีกหนึ่งเท่าของเงินภาษีที่ต้องชำระหรือที่ขาดไปนั้น

(๒) ไม่ชำระภาษีภายในกำหนดเวลา ให้เสียเงินเพิ่มอีกร้อยละหนึ่งจุดห้าต่อเดือนหรือเศษของเดือนของเงินภาษีที่ต้องชำระโดยไม่รวมเบี้ยปรับ แต่เงินเพิ่มที่คำนวณได้มิให้เกินจำนวนภาษีที่ต้องชำระ

เบี้ยปรับและเงินเพิ่มตามมาตรานี้อาจงดหรือลดลงได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้ถือว่าเบี้ยปรับและเงินเพิ่มเป็นเงินภาษี

มาตรา ๑๐๙ เพื่อให้ได้รับชำระภาษีค้าง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษีได้โดยมิต้องขออำนาจศาล ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการบังคับชำระภาษีค้างตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๒
พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๑๐ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งข้อมูลหรือให้ส่งวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณาตรวจสอบ

(๒) เข้าไปในอาคาร สถานประกอบการ โรงงาน หรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบการดำเนินงาน การจัดเก็บวัสดุ หรือการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

(๓) เข้าถึงและตรวจสอบข้อมูลในระบบดิจิทัล หรือหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลของผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของที่มาและสัดส่วนวัสดุหมุนเวียน

(๔) เก็บตัวอย่างวัสดุหรือผลิตภัณฑ์ในปริมาณที่มากพอเพื่อนำไปวิเคราะห์หรือตรวจสอบสัดส่วนวัสดุทุติยภูมิตามมาตรา ๘๓ หรือการปนเปื้อนของสารอันตราย

(๕) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นหน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๒) (๓) และ (๔) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องมีพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำที่จะตรวจสอบนั้น ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการเศรษฐกิจหมุนเวียน

การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวอาจกำหนดให้มีการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง หรือเทคโนโลยีอื่นใด เพื่อความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการปฏิบัติงานด้วยก็ได้

มาตรา ๑๑๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๑๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๑๓

มาตรการปรับเป็นพินัย

มาตรา ๑๑๓ ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

ในกรณีที่การกระทำความผิดทางพินัยเกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนั้นเป็นหลักตามที่

กำหนดในกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นผู้ดำเนินการปรับเป็นพินัย เว้นแต่คณะกรรมการจะกำหนดแนวทางประสานการดำเนินการเป็นอย่างอื่น

ในการปรับเป็นพินัย ถ้าค่าปรับเป็นพินัยมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยมีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน ทั้งนี้ การดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางพินัยให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

มาตรา ๑๑๔ การกำหนดหน่วยงานที่มีอำนาจปรับเป็นพินัย การแบ่งเขตอำนาจหน้าที่ และแนวทางการประสานงานในกรณีที่มีการกระทำความผิดคาบเกี่ยวระหว่างหลายหน่วยงาน ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความเชี่ยวชาญของหน่วยงาน ความสะดวกของประชาชน และประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเป็นสำคัญ

มาตรา ๑๑๕ ผู้ประกอบธุรกิจผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) จงใจระบุข้อมูลในหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล หรือบนฉลากสินค้าอันเป็นเท็จ หรือเกินความจริง อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๔๗

(๒) แสดงข้อความหรือข้อมูลเกี่ยวกับการโฆษณาคุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อมอันเป็นเท็จ หรือก่อให้เกิดความเข้าใจผิดตามมาตรา ๕๘ วรรคสอง

(๓) รายงานผลการจัดการซากผลิตภัณฑ์อันเป็นเท็จเพื่อประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีหรือรับเงินสนับสนุน

มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าล้านบาท หรือสามเท่าของมูลค่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำดังกล่าว แล้วแต่อย่างใดจะสูงกว่า และในกรณีที่การกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นความผิดต่อเนื่อง ให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยอีกวันละไม่เกินห้าหมื่นบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๑๖ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๙ วรรคสอง มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๑๗ ผู้ผลิต หรือผู้นำเข้าผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) ผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายวัตถุหรือผลิตภัณฑ์ที่ห้ามผลิตตามมาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง

(๒) จงใจออกแบบหรือจำกัดประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์ให้มีอายุการใช้งานสั้นกว่าอายุการรับประกันความสอดคล้องของผลิตภัณฑ์ ฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง

มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าล้านบาท หรือสามเท่าของมูลค่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำดังกล่าว แล้วแต่อย่างใดจะสูงกว่า

มาตรา ๑๑๘ นายจ้างหรือผู้ประกอบธุรกิจผู้ใด ซึ่งมีหน้าที่ตามที่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้กำหนดแต่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่จัดให้มีทางเลือกในไม่รับบรรจุภัณฑ์ให้แก่ผู้บริโภคตามมาตรา ๖๐ วรรคสอง

(๒) ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง

(๓) ให้บริการหรือใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง

(๔) ไม่จัดให้มีจุดรับคืนผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ตามมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง

มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งล้านบาท และในกรณีที่การกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นความผิดต่อเนื่อง ให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๑๙ ผู้ประกอบธุรกิจ เจ้าของโครงการก่อสร้าง หรือผู้รับเหมาผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ปฏิบัติตามมาตรการเชิงนิเวศเศรษฐกิจในการก่อสร้างอาคารตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง หรือไม่ดำเนินการคัดแยกวัสดุในอุตสาหกรรมก่อสร้างตามมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง

(๒) นำของเสียก่อสร้างแบบผสมไปฝังกลบโดยไม่ผ่านการบำบัด หรือไม่จัดทำเอกสารหลักฐานกำกับการขนส่งตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง

(๓) ทิ้ง ฝังกลบ หรือเผาขยะหรือวัตถุไม่ใช้แล้วในที่สาธารณะเพื่อประโยชน์ในทางการค้าหรือในลักษณะที่เป็นการประกอบกิจการ โดยฝ่าฝืนมาตรา ๖๘

(๔) ถอดแยกชิ้นส่วนหรือกำจัดเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในเชิงพาณิชย์โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๖๙

มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งล้านบาท และในกรณีที่การกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นความผิดต่อเนื่อง ให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยอีกวันละไม่เกินห้าหมื่นบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๒๐ ผู้ใดนอกจากบุคคลตามมาตรา ๑๑๙ กระทำการทิ้ง ฝังกลบ หรือเผาขยะหรือวัตถุไม่ใช้แล้วในที่สาธารณะ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๘ มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๑๒๑ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบธุรกิจผู้ใด ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่จัดทำแผนป้องกันและลดวัสดุ หรือรายงานข้อมูลปริมาณการใช้วัสดุตามมาตรา ๕๕ วรรคหนึ่ง

(๒) ไม่ขึ้นทะเบียน ไม่เชื่อมโยงข้อมูลหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลตามมาตรา ๗๑ หรือไม่รายงานข้อมูลปริมาณการจำหน่ายหรือนำเข้าผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ ตามมาตรา ๗๒ วรรคสอง

(๓) ไม่รายงานผลการดำเนินงาน ปริมาณการจัดเก็บ และสัดส่วนการนำกลับมาใช้ประโยชน์ตามมาตรา ๘๐

(๔) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีกรมควบคุมมลพิษตามมาตรา ๗๖ วรรคสาม

มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งแสนบาท และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๒๒ ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ต้องเข้าสู่ระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิตเพื่อนำมาใช้ซ้ำหรือนำมาแปรใช้ใหม่ตามมาตรา ๗๐ ผู้ใดนำผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ออกสู่ตลาดโดยไม่มีการจัดทำสัญญาตัวแทนการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ไม่ใช้แล้วกับองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ซึ่งได้รับอนุญาตตามมาตรา ๗๓ หรือยังไม่ได้รับอนุญาตให้จัดการซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ด้วยตนเองตามมาตรา ๗๖ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าล้านบาท หรือสามเท่าของมูลค่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำดังกล่าว แล้วแต่อย่างใดจะสูงกว่า และปรับอีกวันละไม่เกินห้าหมื่นบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๒๓ ผู้ใดจัดตั้งองค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์เพื่อเรียกเก็บค่าบริการจากผู้ผลิต โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๗๓ มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าล้านบาท หรือสามเท่าของมูลค่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำดังกล่าว แล้วแต่อย่างใดจะสูงกว่า

มาตรา ๑๒๔ ผู้ประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๘ วรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือมาตรา ๗๙ วรรคหนึ่ง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินสามล้านบาท และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๒๕ ผู้ประกอบธุรกิจผู้ใดมีหน้าที่เรียกเก็บและนำส่งค่ามัดจำ ค่าธรรมเนียม หรือเงินสมทบ กระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ไม่เรียกเก็บค่ามัดจำตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง หรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงตามมาตรา ๘๑ วรรคสอง

(๑) ไม่เรียกเก็บหรือนำส่งค่าธรรมเนียมการจัดการขยะตามมาตรา ๙๓

(๒) ไม่เรียกเก็บหรือนำส่งเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวตามมาตรา ๙๕ หรือมาตรา ๙๗

มีความผิดทางพินัย ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินสองเท่าของจำนวนเงินที่ต้องเรียกเก็บหรือนำส่ง และอาจถูกเสนอให้หน่วยงานที่มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจหากยังมีการฝ่าฝืนต่อเนื่อง

มาตรา ๑๒๖ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศของคณะกรรมการตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งล้านบาท และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๒๗ ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีหน้าที่บริหารจัดการเพื่อป้องกันมิให้เกิดอาหารส่วนเกินหรือขยะอาหารตามมาตรา ๘๘ วรรคหนึ่งผู้ใด ไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าล้านบาท และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๒๘ องค์กรจัดการอาหารส่วนเกินที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๘๙ องค์กรใดไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยของอาหารตามประกาศที่ออกตามมาตรา ๙๐ มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินหนึ่งแสนบาท และปรับอีกวันละไม่เกินห้าพันบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๒๙ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงกำหนดพื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนซึ่งออกตามมาตรา ๙๑ วรรคสอง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตั้งแต่ห้าร้อยบาทถึงหนึ่งแสนบาท และปรับอีกวันละไม่เกินห้าพันบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๓๐ ในกรณีที่การกระทำความผิดทางพินัยตามหมวดนี้เป็นการกระทำของนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นมีความผิดทางพินัยและต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๓๑ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งตามมาตรา ๘ ปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

มาตรา ๑๓๒ ในวาระเริ่มแรกที่ยังมิได้จัดตั้งสำนักงานกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน ให้กรมควบคุมมลพิษทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการและบริหารจัดการกองทุนไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการจัดตั้งสำนักงานกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนตามพระราชบัญญัตินี้

ให้หน่วยงานตามวรรคหนึ่งดำเนินการจัดตั้งสำนักงานกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ โดยให้ครอบคลุมถึงการจัดทำระเบียบว่าด้วยการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การพัสดุ และการเงินของกองทุน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ

ในระหว่างระยะเวลาตามวรรคสอง ให้ข้าราชการหรือพนักงานในกรมควบคุมมลพิษซึ่งคณะกรรมการเห็นชอบ มาปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานกองทุนเป็นการชั่วคราว โดยให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามปกติ และให้มีสิทธิได้รับเงินเดือนหรือสวัสดิการตามสังกัดเดิม

มาตรา ๑๓๓ ในวาระเริ่มแรก การจัดทำแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมายตามมาตรา ๓๖ ให้คณะกรรมการเร่งรัดดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับกลุ่มผลิตภัณฑ์เป้าหมาย ดังต่อไปนี้ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

(๑) บรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์พลาสติก

(๒) ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

(๓) ยานยนต์ ยางรถยนต์ และแบตเตอรี่

(๔) ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

(๕) วัสดุก่อสร้างและวัสดุจากการก่อสร้างและรื้อถอน

ทั้งนี้ ไม่เป็นการตัดอำนาจของคณะกรรมการที่จะประกาศกำหนดกลุ่มผลิตภัณฑ์เป้าหมายอื่นเพิ่มเติมตามมาตรา ๓๖

มาตรา ๑๓๔ การดำเนินการออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ และให้ขยายระยะเวลาออกไปได้อีกไม่เกินหนึ่งปี

มาตรา ๑๓๕ ในวาระเริ่มแรก ให้กระทรวงอุตสาหกรรมดำเนินการประสานงานเพื่อจัดสรรเงินจากกองทุนพัฒนาเอสเอ็มอีตามแนวประชารัฐ เพื่อเป็นเงินทุนประเดิมและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้ตามมาตรา ๑๘ (๖) ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในระยะเริ่มแรกที่กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนยังไม่มีรายได้จากการจัดเก็บเงินตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นเงินทุนประเดิมเพื่อให้กองทุนสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในเบื้องต้นได้

มาตรา ๑๓๖ มาตรการเกี่ยวกับการเรียกเก็บเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวตามมาตรา ๙๕ และการเสียภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนตามมาตรา ๙๙ ให้เริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ให้ขยายระยะเวลาการเริ่มมีผลใช้บังคับตามวรรคหนึ่งออกไปอีกสองปี เพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจมีระยะเวลาในการปรับปรุงกระบวนการผลิตและระบบบัญชีให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนด

มาตรา ๑๓๗ การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการขยะที่เกิดจากการท่องเที่ยวตามมาตรา ๙๒ ให้เริ่มดำเนินการได้เมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนตามมาตรา ๓๕ ประกาศใช้

ในระหว่างระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสงค์จะจัดเก็บค่าธรรมเนียม ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับท้องถิ่น และตราข้อบัญญัติท้องถิ่นให้แล้วเสร็จ โดยให้กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรทางวิชาการในการดำเนินการดังกล่าว

มาตรา ๑๓๘ หน้าที่ของผู้ผลิตและผู้นำเข้าเกี่ยวกับหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลตามมาตรา ๗๑ และหน้าที่ในการจัดหาอะไหล่หรือคู่มือการซ่อมแซมตามมาตรา ๖๐ ให้เริ่มมีผลใช้บังคับกับผลิตภัณฑ์บางประเภทตามลำดับความสำคัญที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยต้องมีระยะเวลาเตรียมความพร้อมไม่น้อยกว่าสองปีแต่ไม่เกินสี่ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียมและค่าบริการ

(๑) ค่าธรรมเนียมการจัดการขยะที่เกิดจากการท่องเที่ยว ไม่น้อยกว่า ๕ บาท และไม่เกิน ๒๐ บาท ต่อห้องต่อคืน

(๒) ค่าบริการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ตามมาตรา ๗๘	ชิ้นละ	ไม่เกิน	๑๐๐	บาท
(๓) ค่าบริการจัดการผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ตามมาตรา ๗๘				
กรณีอุปกรณ์ไฟฟ้าหรืออิเล็กทรอนิกส์	ชิ้นละ	ไม่เกิน	๕,๐๐๐	บาท

อัตราเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว

(๑) ถุงพลาสติกหูหิ้วที่มีสัดส่วนพลาสติกที่ผ่านการแปรใช้ใหม่				
ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ และมีความหนาไม่น้อยกว่า ๓๖ ไมครอน	ใบละ	ไม่เกิน	๕	บาท
(๒) ถุงหูหิ้วที่ทำจากวัสดุอื่นๆ	ใบละ	ไม่เกิน	๕๐	บาท

อัตราเงินมัดจำบรรจุภัณฑ์

(๑) ขวดพลาสติกใช้ครั้งเดียว	ขวดละ	ไม่เกิน	๑๐	บาท
(๒) กระป๋องเครื่องดื่ม	ขวดละ	ไม่เกิน	๑๐	บาท
(๓) ขวดแก้ว	ขวดละ	ไม่เกิน	๑๐	บาท

อัตราภาษีเศรษฐกิจหมุนเวียน

(๑) ภาษีวัสดุปฐมภูมิ (พลาสติก/โลหะ/เคมีภัณฑ์)	กก. ละ	ไม่เกิน	๑๐	บาท
(๒) ภาษีสกัดทรัพยากร (หิน/ทราย/แร่ธาตุ)	ตันละ	ไม่เกิน	๒๐๐	บาท
(๓) ภาษีการกำจัดด้วยการฝังกลบ	ตันละ	ไม่เกิน	๑,๐๐๐	บาท
(๔) ภาษีการกำจัดด้วยการเผา	ตันละ	ไม่เกิน	๘๐๐	บาท

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ....

๑. ภาพรวมและวัตถุประสงค์

ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดมาตรการบังคับและมาตรการส่งเสริมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตและการบริโภคจากระบบเศรษฐกิจเชิงเส้น (ผลิต-ใช้-ทิ้ง) ไปสู่ระบบที่เน้นการหมุนเวียนทรัพยากรอย่างเป็นระบบและยั่งยืน และกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน

ร่างพระราชบัญญัตินี้ประกอบด้วยบทบัญญัติจำนวน ๑๓๘ มาตรา แบ่งออกเป็น ๑๓ หมวด และบทเฉพาะกาล

๒. สาระสำคัญรายหมวด

๒.๑ ส่วนนำ (มาตรา ๑ – มาตรา ๕)

กำหนดชื่อ วันบังคับใช้ ขอบเขตการใช้บังคับ บทนิยาม และกำหนดให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๒ หมวด ๑ บททั่วไป (มาตรา ๖ – มาตรา ๗)

กำหนดความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติ และรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลและหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ สิทธิของบุคคลในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่มีสุขภาวะที่ดี สิทธิของผู้บริโภคในการได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ สิทธิของบุคคลในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและปลอดภัย เสรีภาพของผู้ผลิตในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งนอกจากจะเป็นการกำหนดเนื้อหาแห่งสิทธิที่มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติรับรองให้ชัดเจนขึ้นแล้ว ยังมีสถานะเป็นสิทธิและเสรีภาพที่รับรองขึ้นโดยกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ และความหมายเชิงสัญลักษณ์และมิให้มีการออกกฎซึ่งมีสาระเป็นการละเมิดหรือจำกัดสิทธิดังกล่าว โดยจะมีการกำหนดมาตรการเพื่อให้เกิดผลเชิงบังคับในหมวดต่าง ๆ แห่งพระราชบัญญัตินั้น นอกจากนี้ ได้กำหนดหน้าที่ของหน่วยงานรัฐในการสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียน ให้ความรู้ ฝึกอบรม และส่งเสริมการวิจัยนวัตกรรม โดยสอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ

กำหนดเจตนารมณ์และหลักกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ หลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR - Extended Producer Responsibility) หมายความว่าผู้ผลิตรับผิดชอบทางตรงหรือทางอ้อมในการจัดการซากผลิตภัณฑ์เมื่อสิ้นสุดการใช้งานผลิตภัณฑ์นั้น และหมายความรวมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หลักลำดับการจัดการขยะ (Waste Hierarchy) การจัดการขยะให้เลือกใช้วิธีการหลีกเลี่ยงการใช้ทรัพยากรหรือวัสดุที่จะเกิดเป็นขยะ หากไม่สามารถกระทำได้ จึงให้เลือกวิธีในลำดับถัดไป ได้แก่ การนำกลับมาใช้ซ้ำ (reuse)) การแปรใช้ใหม่ และการฝังขยะอินทรีย์เป็นปุ๋ยในดิน การนำไปใช้ประโยชน์ด้วยวิธีอื่น รวมถึงการนำไปเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตพลังงาน และสุดท้ายหากกำจัดด้วยวิธีอื่นมิได้ จึงดำเนินการด้วยการฝังกลบหรือเก็บรักษาไว้โดยวิธีอื่น และหลักป้องกันและการลดปริมาณขยะ (Waste Prevention, Source Reduction) ให้ลดและป้องกันสารพิษจากขยะ ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ การผลิต และการแจกจ่ายผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการสนับสนุนให้นำกลับมาใช้ใหม่

๒.๓ หมวด ๒ คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ (มาตรา ๘ – มาตรา ๑๖)

กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย จัดทำแผนแม่บท อนุมัติแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ กำหนดหลักเกณฑ์แพลตฟอร์มดิจิทัล และติดตามประเมินผล โดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมาจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคมอย่างน้อยกึ่งหนึ่ง

๒.๔ หมวด ๓ กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน (มาตรา ๑๗ – มาตรา ๓๓๓)

จัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน เป็นนิติบุคคล มีแหล่งเงินจากเงินสมทบ ค่าปรับ เงินอุดหนุน การจัดสรรจากภาษีเศรษฐกิจหมุนเวียน และดอกผลของกองทุน เพื่อสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน การวิจัยพัฒนา ระบบมัดจำคืนเงิน และการจัดการอาหารส่วนเกินและกิจกรรมอื่นตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยมีกองทุนบริหารผ่านคณะกรรมการบริหารและสำนักงานกองทุน สามารถลงทุนหาผลประโยชน์ได้ภายใต้กรอบความเสี่ยงต่ำ และต้องจัดให้มีการตรวจสอบบัญชีและเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ

๒.๕ หมวด ๔ แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ (มาตรา ๓๔ – มาตรา ๔๓)

กำหนดให้มีแผนเพื่อเป็นกรอบและแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน ได้แก่

๑) แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน มีผลใช้บังคับรายหกปี พร้อมกำหนดดัชนีชี้วัด ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายการลดการใช้ทรัพยากรและขยะพร้อมจัดทำ

๒) แผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์

๓) แผนจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร

๔) แผนเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ที่มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐในการจัดทำงบประมาณ โดยมีระบบติดตามประเมินผล การรายงานผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล และการใช้เกณฑ์ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

๒.๖ หมวด ๕ ระบบข้อมูลดิจิทัล (มาตรา ๔๔ – มาตรา ๕๐)

กำหนดให้จัดตั้งแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ เป็นระบบกลางในการรวบรวม เชื่อมโยง วิเคราะห์ และบริหารจัดการข้อมูลตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์และวัสดุ ใช้รองรับการขึ้นทะเบียนผู้ผลิต ผู้เก็บรวบรวมวัสดุ และองค์กรจัดการอาหารส่วนเกิน การดำเนินการตามระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต และการเชื่อมโยงข้อมูลกับฐานข้อมูลก๊าซเรือนกระจกของประเทศ รวมทั้งรองรับหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล เพื่อส่งเสริมความโปร่งใส การตรวจสอบย้อนกลับ การให้สิทธิประโยชน์แก่ธุรกิจที่มีข้อมูลครบถ้วน และกำหนดหลักเกณฑ์การจำแนกข้อมูลสาธารณะกับข้อมูลความลับทางการค้าและมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยของข้อมูล

๒.๗ หมวด ๖ การลดปริมาณการบริโภควัสดุและการลดการสร้างขยะ (มาตรา ๕๑ – มาตรา ๖๒)

กำหนดมาตรการควบคุมการผลิต การนำเข้า การจำหน่าย และการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อลดการใช้วัสดุและวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว รวมทั้งห้ามการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีอายุการใช้งานสั้นเกินสมควร กำหนดหน้าที่ผู้ประกอบธุรกิจในการลดปริมาณวัสดุ เพิ่มการใช้วัสดุทุติยภูมิและออกแบบอาคารเชิงนิเวศเศรษฐกิจ รับรองสิทธิผู้บริโภคในการเข้าถึงข้อมูลด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนบนฉลากและระบบดิจิทัล ห้ามการโฆษณาด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง และกำหนดสิทธิในการได้รับการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์และการขอรับสินค้าโดยไม่รับบรรจุภัณฑ์ ตลอดจนมาตรการให้สถานประกอบการลดและจำกัดการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวภายในสถานที่ให้บริการ

๒.๘ หมวด ๗ การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว (มาตรา ๖๓ – มาตรา ๘๖)

กำหนดให้การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วดำเนินการตามหลักลำดับขั้นของการจัดการขยะ ครอบคลุมการคัดแยก การกำจัด ระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) และกลไกทางเศรษฐศาสตร์ เช่น ระบบมัดจำคืนเงิน การกำหนดเขตนิเวศอุตสาหกรรมหมุนเวียน การสิ้นสุดสถานะการเป็นของเสียและตลาดวัสดุทุติยภูมิ

๒.๙ หมวด ๘ – หมวด ๑๐ มาตรการเฉพาะ มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ และภาษี (มาตรา ๘๗ – มาตรา ๑๐๙)

กำหนดมาตรการลดและจัดการอาหารส่วนเกิน พื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน เงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว และภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งประกอบด้วยภาษีการใช้วัตถุดิบปฐมภูมิ ภาษีการสกัดหรือการนำทรัพยากรมาใช้ และภาษีการกำจัด เพื่อสะท้อนต้นทุนภายนอกด้านสิ่งแวดล้อมและสร้างแรงจูงใจในการปรับพฤติกรรม

๒.๑๐ หมวด ๑๑ - หมวด ๑๒ พนักงานเจ้าหน้าที่และมาตรการปรับเป็นพินัย (มาตรา ๑๑๓ - มาตรา ๑๓๐)

กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ และบทลงโทษเป็นมาตรการปรับเป็นพินัยโดยไม่มีการกำหนดโทษทางอาญา โดยได้กำหนดอัตราค่าปรับให้เหมาะสมกับประโยชน์ทางเศรษฐกิจซึ่งผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะได้รับ เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการป้องปรามการกระทำผิด

๒.๑๑ บทเฉพาะกาล (มาตรา ๑๓๑ - มาตรา ๑๓๘)

กำหนดกลไกช่วงเปลี่ยนผ่าน ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการและสำนักงานกองทุน การเร่งจัดทำแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ การจัดหาทุนประเดิมให้กองทุน และกรอบระยะเวลาในการออกกฎหมายลำดับรองและการเริ่มใช้มาตรการด้านเงินสมทบ ภาษี ค่าธรรมเนียมท่องเที่ยว และหน้าที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล ภายในระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อเปิดโอกาสให้ภาครัฐและภาคธุรกิจปรับตัว

๓. การวิเคราะห์ความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

๓.๑ ความสอดคล้องกับหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับสิทธิและเสรีภาพซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติรับรอง ดังนี้

สิทธิ/เสรีภาพที่รับรอง	**มาตราในร่าง พ.ร.บ.**	**มาตราในรัฐธรรมนูญ**
สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่มีสุขภาวะที่ดี	มาตรา ๗ (๑)	มาตรา ๔๓
สิทธิผู้บริโภคในการเข้าถึงข้อมูลผลิตภัณฑ์	มาตรา ๗ (๒)	มาตรา ๔๖
สิทธิในการเลือกสินค้าเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	มาตรา ๗ (๓)	มาตรา ๔๖
เสรีภาพในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์	มาตรา ๗ (๕)	มาตรา ๔๐
สิทธิในการซ่อมแซม	หมวด ๖ ส่วนที่ ๒	มาตรา ๔๖
สิทธิชุมชนในทรัพยากรธรรมชาติ	มาตรา ๗ (๑), หมวด ๙	มาตรา ๔๓

๓.๒ ความสอดคล้องกับหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดกลไกและเครื่องมือให้รัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญได้อย่างเป็นระบบ ดังนี้

๑) มาตรา ๕๕ ของรัฐธรรมนูญ (หน้าที่ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค)

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดกลไกด้านการจัดการผลิตภัณฑ์ การจัดการขยะ และขยะอาหาร พร้อมทั้งกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจและผู้บริโภคในการคัดแยก ส่งคืน และจัดการขยะอย่างเหมาะสม เพื่อให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงความเชื่อมโยงระหว่างการบริโภค สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดความเสี่ยงต่อโรคและอันตรายต่อสุขภาพ

๒) มาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญ (หน้าที่ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ)

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดมาตรการลดการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิ ส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากร และกำหนดพื้นที่คุ้มครองพิเศษ

๓) มาตรา ๕๘ ของรัฐธรรมนูญ (หน้าที่ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม)

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดหน้าที่รัฐในการให้ความรู้ ฝึกอบรม ส่งเสริมการวิจัย และสร้างความตระหนักรู้ด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

๔) มาตรา ๖๑ ของรัฐธรรมนูญ (หน้าที่ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค)

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดมาตรการด้านการเปิดเผยข้อมูลและการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์และบริการ ทั้งการแสดงข้อมูลที่สำคัญบนฉลากหรือช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ และการห้ามการกล่าวอ้างด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง เพื่อให้รัฐสามารถคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคด้านข้อมูลและความปลอดภัยจากผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๓ ความสอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ แห่งรัฐธรรมนูญที่กำหนดหลักเกณฑ์การตรากฎหมาย ดังนี้

๑) เป็นการตรากฎหมายเฉพาะเท่าที่จำเป็น โดยมีความจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่ไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมการจัดการทรัพยากรตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์

๒) การกำหนดเนื้อหาชัดเจน มีการกำหนดบทนิยามเพื่อให้ชัดเจน และมีกลไกการบังคับใช้อย่างชัดเจน

๓) ไม่เป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควร เนื่องจากในแต่ละมาตรการได้กำหนดให้มีการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย การกำหนดระยะเวลาการใช้บังคับถัดจากวันประกาศให้ใช้มาตรการเป็นระยะเวลาที่เพียงพอแก่การปรับตัว การคำนึงถึงศักยภาพของภาคธุรกิจและความสามารถในการแข่งขัน และยังได้กำหนดมาตรการส่งเสริม และให้มีกองทุนซึ่งให้เงินอุดหนุนหรือกู้ยืมเพื่อสนับสนุนการปรับตัวของภาคธุรกิจ

๔) มีการรับฟังความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้อง: มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายภาคส่วนอย่างครบถ้วน ตามที่ปรากฏในรายงานการประเมินผลกระทบจากร่างกฎหมาย (ปรากฏตามเอกสารแนบ)

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

การตราพระราชบัญญัตินี้คาดว่าจะก่อให้เกิดผลดีในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑) ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

ลดปริมาณขยะที่ต้องกำจัดขั้นสุดท้าย ลดมลพิษทางอากาศ น้ำ และดิน ลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก และคุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากผลกระทบของการจัดการขยะที่ไม่ถูกต้อง

๒) ด้านเศรษฐกิจ

เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการนำเข้าทรัพยากรปฐมภูมิ สร้างอุตสาหกรรมการซ่อมแซม การแปรใช้ใหม่ และการผลิตซ้ำ ตลอดจนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก

๓) ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

เพิ่มความโปร่งใสของข้อมูลผลิตภัณฑ์ เสริมสร้างสิทธิในการซ่อมแซม และส่งเสริมการเข้าถึงสินค้าที่มีอายุการใช้งานยาวนานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔) ด้านการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติ โดยเฉพาะเป้าหมายที่ ๑๒ ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

๕. บทสรุป

ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... เป็นกฎหมายที่มีหลักการสอดคล้องกับหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งในด้านการรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิผู้บริโภค และเสรีภาพในการประกอบอาชีพ และด้านการกำหนดกลไกให้รัฐปฏิบัติหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คุ้มครองสุขภาพประชาชน และส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การตรากฎหมายตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ จึงเป็นกฎหมายที่สมควรเสนอต่อรัฐสภาพิจารณาต่อไป

ภาคผนวก ข

สรุปการประชุมรับฟังความคิดเห็น
การพัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .....

วันศุกร์ที่ 31 ตุลาคม 2568 เวลา 8.20-13.30 น.

ณ ห้อง Function Six โรงแรม สยาม แอท สยาม ดีไซน์ โฮเทล กรุงเทพ

การประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ... ซึ่งเป็นกฎหมายสำคัญในการกำหนดทิศทางและกลไกการขับเคลื่อนประเทศสู่ระบบเศรษฐกิจที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน การประชุมมุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ได้มีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy: CE) และร่วมเสนอแนวทางปรับปรุง และพัฒนาร่างกฎหมายให้มีความครอบคลุม เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย กิจกรรมประกอบด้วยการบรรยายให้ความรู้ และการเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รายละเอียดงานประชุมสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดการประชุม

เวลา	รายละเอียด
8.20 - 9.00 น.	ลงทะเบียน
9.00 – 9.10 น.	**กล่าวต้อนรับและเปิดงาน** โดย ดร.นพ.ไพโรจน์ เสาน่วม รองผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และรักษาการผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ (สำนัก 2)
9.10 – 9.20 น.	**นำเสนอภาพรวมโครงการ** โดย ดร.สุจิตรา วาสนาดำรงดี สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หัวหน้าโครงการ
9.20 – 10.20 น.	**นำเสนอผลการศึกษาทบทวนกฎหมาย CE ในต่างประเทศและช่องว่างของประเทศไทย** โดยทีมคณะผู้วิจัย *(EU ฝรั่งเศส เยอรมนี ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น ไทย)*
10.20 - 10.35 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.35 – 11.30 น.	**ผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนำเสนอสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... (ฉบับปรับปรุง)** โดย ทีมคณะผู้วิจัยและที่ปรึกษาโครงการ
11.30 – 12.20 น.	**รับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ....**
12.20 - 12.30 น.	สรุปการประชุมรับฟังความคิดเห็น
12.30 - 13.30 น.	รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน

2. ผู้เข้าร่วมประชุม

การประชุมรับฟังความคิดเห็นการพัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน มีผู้เข้าร่วมการประชุม ทั้งหมด 40 คน จาก 29 หน่วยงานและผู้จัดงาน 9 คน รวมทั้งสิ้น 49 คน รายละเอียดดังนี้

1) ดร. นพ. ไพโรจน์ เสาน่วม	รองผู้จัดการกองทุนฯ และรักษาการผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
2) นางสาวรัตนา เสนานุช	นักบริหารแผนงานชำนาญการ สสส.
3) นางสาวพัชรินทร์ เปลี่ยนประเสริฐ	เจ้าหน้าที่สื่อ สสส.
4) นายสรวิชญ์ โพธิ์สิทธิสีดา	เจ้าหน้าที่สื่อ สสส.
5) นางสาวพัชรา เปลี่ยนประเสริฐ	เจ้าหน้าที่สื่อ สสส.
6) นางสาวศศิวรรณ ศรีรุ่งเรือง	เจ้าหน้าที่สื่อ สสส.
7) นายเชาว์ลิต แจ้งอักษร	ผู้อำนวยการส่วนพัฒนากฎหมาย กรมควบคุมมลพิษ
8) นางสาวธนธร ยอดสมสวย	นักวิทยาศาสตร์เชี่ยวชาญ กรมโรงงานอุตสาหกรรม
9) นายสุนทร เปลี่ยนสี	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ/ Legal Officer สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
10) นางสาวศิริลักษณ์ เจริญรัมย์	นักวิจัย สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ
11) นางสาวชนิภรณ์ เลิศล้ำ	เจ้าหน้าที่ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ
12) นางสาวข้าวประดับดิน สงมา	ผู้ช่วยวิจัย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
13) นางสาวอภันตรี สุทธิบุญ	นิติกรชำนาญการ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
14) นางสาวพิชญา พลฤทธิ์	วิศวกรโลหการชำนาญการพิเศษ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
15) นางสาวนิชนันท์ ทัดแก้ว	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
16) นางสาวจินห์จุฑา จิตรอนันตรัตน์	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
17) นายณวรรธน์ พรหมบุญแก้ว	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
18) นางสาวนุจรินทร์ รามัญกุล	ผู้เชี่ยวชาญ ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ

19) นายวาทิต แก้วแววน้อย	ผู้อำนวยการสถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
20) นางสาวอรอนงค์ คุณานุภาพ	ผู้เชี่ยวชาญ 2 สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
21) นางสาวพรรวี สุมิตร	กรรมการเศรษฐกิจหมุนเวียนและสิ่งแวดล้อม หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
22) นางสาวอลิสา ดวงศรี	เจ้าหน้าที่พัฒนาเทคนิค สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์
23) นายคงศักดิ์ ดอกบัว	ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันพลาสติก
24) นางสาวประภัสสร ยันตะบุศย์	Senior Environmental Engineering Waste Management Siam Ltd.
25) นายอัตถสิทธิ์ เจียมฉวี	ผู้จัดการอาวุโสฝ่ายกิจกรรมสังคมและบริหารผู้มีส่วนได้เสีย CP AXTRA
26) นายนพพล เตชะพันธ์งาม	Founder & CEO, Norn norn Circularity co., ltd.
27) ดร. วศิมน เรืองเล็ก	Climate Impact & Circularity Senior Alliances Manager บริษัท เอสซีจีเคมิคอลส์ จำกัด(มหาชน)
28) นางสาววิศรา หุ่นธานี	ผู้อำนวยการฝ่ายมลพิษพลังงานและสิ่งแวดล้อม สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
29) นายฐิติกร บุญทองใหม่	เจ้าหน้าที่มูลนิธิบูรณะนิเวศ (EARTH)
30) นางสาวสุภาภรณ์ มาลัยลอย	ผู้จัดการมูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม EnLAW
31) นายทวี อิ่มพูลทรัพย์	ผู้จัดการมูลนิธิสโกลาร์ออฟ ซัสทีแนนซ์ (SOS)
32) นางสาวศลิษา ไตรพิพิธสิริวัฒน์	Senior Campaigner Environmental Justice Foundation (EJF)
33) นางสาวอัญชลี พิพัฒนวัฒนากุล	Project Lead Greenpeace
34) นายภุชงค์ แซ่เล้า	Digital Campaigner Greenpeace
35) นายสนธิ คชวัฒน์	นักวิชาการอิสระ
36) นายภักดิพงศ์ พาลี	Co-founder, EcoCrew Thailand
37) นายภาคภูมิ โกเมศโสภา	ที่ปรึกษาด้านความยั่งยืน Repair Community Thailand (RCTH)
38) นายชณัฐ วุฒิวิกัยการ	Content Director KongGreenGreen
39) นางสาวชณิสรา ดำคำ	นักวิจัยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
40) นายธีรัตม์ เดชอิทธิกุล	นักวิจัยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ผู้จัดงาน (จำนวน 9 คน)

41) ดร.สุจิตรา วาสนาดำรงดี	หัวหน้าโครงการ/นักวิจัยเชี่ยวชาญ สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาฯ
42) นายภัทรพล ตุลารักษ์	ที่ปรึกษาโครงการ
43) ดร.ปรางทิพย์ ระเบียบ	ที่ปรึกษาโครงการ
44) น.ส.อริศรา เหล็กคำ	นักวิจัย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
45) น.ส.ณัฐจิรา ไกรทอง	นักวิจัย มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
46) น.ส.ณัฐชยา พิเชฐสัทธา	นักวิจัย
47) นายกฤตย ธาดาบดินทร์	ผู้ช่วยนักวิจัย สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาฯ
48) นางสาวนิฐิดา กุลจิตติโสภา	ผู้ช่วยนักวิจัย สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาฯ
49) นางสาวไปรยา วิทยาประภากร	ผู้ช่วยนักวิจัย สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาฯ

รูปที่ 1 บรรยากาศการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น
การพัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ..... วันที่ 31 ตุลาคม 2568

รูปที่ 1 บรรยากาศการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น
การพัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ..... วันที่ 31 ตุลาคม 2568

3. สรุปประเด็นถามตอบ

ในการประชุม ทีมวิจัยได้เปิดรับฟังความคิดเห็นต่อการพัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ..... ให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฯ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คุณทวี อิ่มพูลทรัพย์ (มูลนิธิสโกลาร์ออฟ ซัสทีแนนซ์ (SOS)): ประเทศไทยยังมีช่องว่างอยู่มาก โดยเฉพาะในส่วนของกฎหมายซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานของสังคมโดยรวม จึงเกิดคำถามว่าจะมีแนวทางอย่างไรในการทำให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ตระหนักและรับรู้ถึงปัญหานี้ เพื่อร่วมกันหาแนวทางทางแก้ไข

ดร.สุจิตรา วาสนาดำรงดี (สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน): *กล่าวคือ เป็นกระบวนการ “ล็อบบี้” หรือการขับเคลื่อนเชิงนโยบายสาธารณะ (Public Policy) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ 3 ของโครงการ อย่างไรก็ตาม งบประมาณที่ได้รับจาก สสส. ในส่วนนี้มีค่อนข้างจำกัด จึงอยู่ระหว่างการหารือกันว่า จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพิ่มเติม หลังจากนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะมีการเชิญภาคประชาสังคมและภาคเอกชนเข้ามาร่วมสร้างเครือข่าย เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy) ในการผลักดันให้เกิดนโยบายสาธารณะ (Public Policy) และส่งเสริมสิทธิในการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายฉบับประชาชนต่อไป ทั้งนี้ จะมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในระยะต่อไป*

คุณนุจรินทร์ รามัญกุล (ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ): ไม่ขอให้ความเห็นในทุกประเด็น แต่อยากสะท้อนข้อกังวลสำคัญในบางประเด็นหลัก โดยหนึ่งในแนวคิดที่น่าสนใจคือการตั้งเป้าหมาย “Zero Waste to Landfill” ซึ่งแม้จะเป็นเป้าหมายที่ดี แต่สิ่งที่น่ากังวลคือ หากของเสียไม่เข้าสู่หลุมฝังกลบแล้ว “ของเสียนั้นจะไปที่ใด” กำลังเปลี่ยน “ขยะที่มองเห็น” ให้กลายเป็น “ขยะที่มองไม่เห็น” หรือไม่ เพราะหากขยะที่ไม่ไปฝังกลบกลับกลายเป็นมลพิษทางอากาศ ก็ยิ่งเป็นปัญหาที่รุนแรงกว่าเดิม ดังนั้น จึงต้องการเห็นการอธิบายภาพรวมให้ชัดเจนว่า หากไม่ฝังกลบ จะจัดการอย่างไรต่อไป

ในประเด็นนี้ ทีมวิจัยได้กล่าวไว้แล้วว่า ทาง BOI มองการเผาขยะว่าเป็น “พลังงานหมุนเวียน” หรือ “พลังงานจากขยะ” ซึ่งสะท้อนแนวคิดที่ว่า ขยะสามารถหมุนเวียนได้ไม่รู้จบ หากเป็นเช่นนั้น ก็อาจนำไปสู่ความขัดแย้งเชิงแนวคิดระหว่าง “Zero Waste to Landfill” กับ “Waste-to-Energy” ที่ควรได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะมีผลต่อทิศทางการจัดการของเสียโดยรวมของประเทศ

อีกมุมหนึ่งที่อยากเสนอคือ การมองไปข้างหน้าอย่างมีวิสัยทัศน์ จากประสบการณ์ที่ผ่านมากับพระราชบัญญัติ WEEE ที่ใช้เวลายาวนานกว่า 20 ปี อาจเรียนรู้จากอดีตเพื่อสร้างอนาคตที่ชัดเจนขึ้น เพราะกว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE) จะประกาศใช้จริง ก็จะเป็นเรื่องของอนาคต สิ่งสำคัญคือควรกำหนด “หมุดหมายของอนาคต” ที่อยากเห็น ไม่ใช่เพียงวิ่งไล่ตามปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้ ข้อเสนอเชิงเทคนิคที่อยากเพิ่มเติม คือ การนำ “ตัวชี้วัด” (Indicators) เข้ามาประกอบการวิเคราะห์ เช่น จำนวนประชากร ปริมาณขยะต่อหัว ต่อ GDP หรือเครื่องมือ ที่แต่ละประเทศใช้ ซึ่งจะช่วยให้

เห็นความแตกต่าง และประเมินได้ว่ามาตรการใดใช้ได้ผลหรือไม่ รวมถึงช่วยให้เห็นภาพว่าสามารถลดปัญหาได้มากน้อยเพียงใด ข้อมูลเชิงตัวชี้วัดเหล่านี้จะมีประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนานโยบายและการขับเคลื่อนในระยะต่อไป

ดร.สุจิตรา: *วันนี้อาจไม่ได้ตอบทุกประเด็นคำถาม เนื่องจากตั้งใจจะรวบรวมความคิดเห็นทั้งหมดเพื่อนำไปพิจารณาอย่างรอบด้าน สำหรับข้อกังวลเรื่อง Zero Waste to Landfill ทางทีมจะดำเนินการอย่างรอบคอบในการเสนอแผนแม่บทเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE) ภายใต้ร่างพ.ร.บ.นี้ โดยจะบูรณาการข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับในวันนี้ เพื่อป้องกันปัญหาและลดข้อกังวลในประเด็นดังกล่าวให้มากที่สุด*

คุณคงศักดิ์ ดอกบัว (สถาบันพลาสติก): แนวคิดของทีมวิจัยที่นำเสนอมา ถือว่าครอบคลุมและมีความน่าสนใจมาก อย่างไรก็ตาม ยังมีบางประเด็นที่น่ากังวล โดยเฉพาะข้อเสนอเกี่ยวกับการส่งเสริมให้มี “ตู้รีฟิล (Refill Station)” เพื่อให้ผู้บริโภคนำภาชนะมาเติมสินค้าเอง เพื่อลดการใช้บรรจุภัณฑ์แบบใช้ครั้งเดียว ซึ่งในทางหลักการถือว่าดีมาก แต่ในทางปฏิบัติกลับมีข้อจำกัดด้านกฎหมายหลายประการ เนื่องจากกฎหมายของไทยเป็นของแต่ละกระทรวง การติดตั้งตู้รีฟิลภายในห้างสรรพสินค้า อาจเข้าข่ายเป็น “การประกอบกิจการโรงงาน” เพราะถือว่าเป็นการ “แบ่งบรรจุเพื่อจำหน่าย” ซึ่งตามกฎหมายต้องขออนุญาตจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมก่อน หากดำเนินการโดยไม่ได้รับอนุญาต อาจถูกดำเนินคดีได้

กรณีที่เคยเกิดขึ้นจริง เช่น บริษัทผู้ผลิตรายใหญ่เคยทดลองติดตั้ง “ตู้จำหน่ายน้ำยาปรับผ้านุ่ม” ในห้าง แต่ภายหลังพบว่าขัดต่อกฎหมายหลายฉบับ ทั้งพระราชบัญญัติโรงงาน พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ซึ่งกำหนดให้สินค้าต้องมีฉลาก รวมถึงพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย หากสินค้าจัดอยู่ในกลุ่มสารเคมีที่ต้องควบคุม

ดังนั้น จึงเป็นคำถามสำคัญว่า ในการจัดทำพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE) จะออกแบบกลไกทางกฎหมายอย่างไร เพื่อ “ปลดล็อก” หรือ “เชื่อมโยง” กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในกรณีที่แนวทางตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนมีแนวโน้มขัดแย้งกับกฎหมายที่มีอยู่เดิม ว่าจะให้กฎหมาย CE มีอำนาจ “เหนือ” (Override) กฎหมายอื่น หรือจะดำเนินการในลักษณะ “กฎหมายกรอบ” ที่เปิดทางให้หน่วยงานปรับแก้กฎหมายลูกภายหลัง

ดร.สุจิตรา : *สิ่งที่ทีมจะดำเนินการต่อไป คือการจัดทำข้อเสนอเพื่อปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่ ที่อาจจะเป็นอุปสรรคหรือยังไม่สอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE) โดยจะมีการกำหนดประเด็นสำคัญไว้ว่า หากประเด็นใดเกี่ยวข้องกับแนวทาง CE ขั้นพื้นฐาน ก็ควรให้อ้างอิง พระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน เป็นกฎหมายหลัก และอาจจำเป็นต้องเพิ่มอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน CE ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น*

สำหรับกรณี “การรีฟิล” เข้าใจว่าปัจจุบัน มีประกาศของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เกี่ยวกับการ “จดแจ้ง” ไว้แล้ว หากร้านรีฟิลดำเนินการให้เป็นไปตามประกาศดังกล่าว ก็น่าจะสามารถดำเนินกิจการได้ ทั้งนี้ ประเด็นดังกล่าวอาจต้องมีการหารือเพิ่มเติมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป เนื่องจาก

หลายกรณีที่ผ่านมา ประเด็นที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้บริโภค (Consumer Safety) เป็นเรื่องที่ใช้เวลานานในการปลดล็อกข้อจำกัดทางกฎหมาย ดังนั้นจึงเห็นว่าควรดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดต่อไป

นายนพพล เตชะพันธ์งาม (Norn norn Circularity co., ltd.) : ในระหว่างที่กำลังร่างพระราชบัญญัติฯ อาจจำเป็นต้องเริ่มดำเนินการสร้างต้นแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE) ในภาคธุรกิจ โดยเฉพาะในกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งสามารถใช้กลไกทางธุรกิจหรือแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ (Incentive) เป็นเครื่องมือส่งเสริมให้ SMEs ปรับตัวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ขอยกตัวอย่างโครงการในอดีตที่เคยมีแนวทางลักษณะนี้ คือ โครงการ M-DI ของกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs โดยส่งเสริมให้ธุรกิจครอบครัวพัฒนาไปสู่ธุรกิจที่มีความเป็นมืออาชีพมากขึ้น ภาครัฐเปิดรับสมัคร SMEs เข้าร่วมโครงการ และจัดส่งที่ปรึกษาธุรกิจ (Consultants) เข้าไปให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารการเงิน การผลิต การตลาด และการจัดการทรัพยากรบุคคล เพื่อยกระดับมาตรฐานการดำเนินธุรกิจให้ได้มาตรฐานสากล เช่น การพัฒนาเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ISO เป็นต้น

โครงการดังกล่าวมีลักษณะเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีค่าใช้จ่ายประมาณ 400,000 บาทต่อปี ภาครัฐสนับสนุนงบประมาณ 200,000 บาท และภาคเอกชนร่วมสมทบอีก 200,000 บาท ซึ่งรูปแบบนี้ช่วยให้ SMEs จำนวนมากสามารถเติบโตจากธุรกิจครอบครัวไปสู่ธุรกิจที่ได้มาตรฐานสากล

ดังนั้น ในทิศทางเดียวกัน การส่งเสริมให้ธุรกิจไทยปรับเข้าสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน อาจนำโมเดลลักษณะนี้มาใช้ต่อยอดได้ให้ธุรกิจปรับเข้าสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนได้

ดร.สุจิตรา : *ในงานนี้ มีสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ร่วมอยู่ด้วย ในระยะสั้น อาจมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนา แผนงานสนับสนุนธุรกิจตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน (CE Business Model) ให้ชัดเจนและครอบคลุมมากยิ่งขึ้นในระยะต่อไป*

คุณศลิษา ไตรพิพิธสิริวัฒน์ (Environmental Justice Foundation (EJF)) : ขอเป็นกำลังใจให้กับทีมวิจัย เพราะเชื่อว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง 1) เสนอให้ร่างกฎหมายฉบับนี้สามารถสะท้อน “ลำดับความสำคัญของระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน” ได้อย่างชัดเจน ว่าแนวทางใดควรได้รับการส่งเสริมมากที่สุด เพราะหากเปิดกว้างให้ผู้ประกอบการเลือกได้ว่าจะใช้ระบบแบบใด เช่น ระบบใช้ซ้ำ (Reuse) หรือรีไซเคิล (Recycle) โดยไม่มีทิศทางที่ชัดเจน ส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่รีไซเคิล เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานในปัจจุบันเอื้อต่อระบบนั้นอยู่แล้ว ดังนั้น กฎหมายควรระบุลำดับความสำคัญให้ชัดเจนว่า ประเทศไทยต้องการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนรูปแบบใดเป็นหลัก เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนผ่านอย่างมีทิศทางและยั่งยืน และในเรื่องความปลอดภัยและผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ ระบบรีไซเคิลไม่ได้หมายความว่าจะปลอดภัยเสมอไป เพราะอาจยังมีความเสี่ยงจากสารเคมีอันตรายหรือกระบวนการที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น

กฎหมายควรเน้นย้ำให้ครอบคลุมทั้งมิติของสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีอันตราย

2) แม้หลายประเทศทั่วโลกพยายามจัดการขยะและขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน แต่ในความเป็นจริงยังไม่มีประเทศใดที่ทำได้อย่างสมบูรณ์แบบ แม้แต่ยุโรปและญี่ปุ่นก็ยังมีการส่งขยะมายังประเทศในเอเชียอยู่ ดังนั้น จึงเห็นด้วยกับข้อเสนอของดร.นุจรินทร์ว่า ควรศึกษาอย่างรอบคอบว่าแนวทางของประเทศเหล่านั้นประสบผลสำเร็จจริงหรือไม่ และควรมองศักยภาพของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยเฉพาะประเทศไทย ซึ่งเดิมทีมีรากฐานของ “เศรษฐกิจใช้ซ้ำ” อยู่แล้ว เป็นจุดที่น่าสนใจที่จะมาทำงานกับกลุ่มหาบเร่ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความพร้อมและต้องการปรับตัว หากได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสม เช่น ผ่านกองทุนหรือโครงการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน คิดว่า Informal Sector (กลุ่มอาชีพนอกระบบ) เป็นกลุ่มหนึ่งที่อยากเปลี่ยนผ่าน

สุดท้าย เห็นด้วยกับข้อเสนอจากบริษัท Norn Norn ที่กล่าวว่า แม้กฎหมายนี้อาจต้องใช้เวลาหลายปีจึงจะประกาศใช้ แต่ในระหว่างนี้ ยังสามารถขับเคลื่อนแนวคิด CE ผ่านกลไกอื่นได้ เช่น การบูรณาการแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเข้าไปในแผนปฏิบัติการระดับชาติ (National Action Plan) ฉบับใหม่ของกรมควบคุมมลพิษที่จะจัดทำระยะที่ 3 ในปี พ.ศ. 2570 เพื่อเตรียมความพร้อมและวางรากฐานสำหรับการดำเนินงานในอนาคต โดยไม่ลืมที่จะคำนึงถึง Informal Sector

คุณวศิมน เรืองเล็ก (บริษัท เอสซีจีเคมิคอลล์ จำกัด (มหาชน)): หากพิจารณาพระราชบัญญัติว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียนในฐานะที่เป็น “วัตถุดิบ” เหตุใดจึงไม่มีลักษณะของการเป็นวัตถุดิบและห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) มาครอบคลุมด้วย ทั้งนี้ วัตถุดิบดังกล่าวถือเป็นวัตถุดิบหมุนเวียน ซึ่งย่อมมีความเกี่ยวเนื่องกับวงจรของการจัดการขยะ ดังนั้น หากมีกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมในลักษณะดังกล่าว และดำเนินการพิจารณาอย่างเป็นลำดับขั้น จะก่อให้เกิดแนวคิดที่เชื่อมโยงและครบถ้วนยิ่งขึ้น

แผนการจัดการควรมีความชัดเจนในด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น หากมีการจัดตั้งกองทุนใหม่ ควรนำมาใช้บริหารจัดการในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมด้วย ทั้งนี้ เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยเข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนด้วย สำหรับหมวดที่ 2 เห็นว่าควรเสนอแนวทางการปรับปรุง การเชื่อมโยง และการสร้างเสริมโครงสร้างของห่วงโซ่อุปทานในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรหมุนเวียน เพื่อให้สามารถแปรรูปและส่งมอบเป็นวัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมการเติบโตของประเทศและของโลก

หมวดที่ 4 การจัดการการใช้กองทุนยังไม่สมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จากร่างพระราชบัญญัติให้ความสำคัญกับด้านเศรษฐกิจและสังคมมากกว่าด้านสิ่งแวดล้อม จึงควรนำเงินกองทุนมาใช้เพื่อศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงสร้างภาพการบูรณาการเชื่อมโยงให้ชัดเจน และสนับสนุนด้านนวัตกรรม ทั้งในมิติของเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางรูปแบบธุรกิจ (Business Model Innovation)

หมวดที่ 5 ซึ่งว่าด้วยเครื่องมือและมาตรการ เห็นว่าสหภาพยุโรปมีการแบ่งมาตรการออกเป็นกลุ่ม เช่น มาตรการหลักที่อยู่ในพระราชบัญญัติ มาตรการเฉพาะที่ตั้งขึ้นเพื่อแก้ปัญหาบางประการ และมาตรการพิเศษ ซึ่งประเทศไทยสามารถนำแนวทางดังกล่าวมาปรับใช้ได้

อีกประเด็นที่มีความสำคัญคือเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) การรายงานข้อมูล (report) และข้อมูล (data) ซึ่งเกี่ยวข้องกับกฎหมายใหม่ เช่น ข้อบังคับ PPWR (บรรจุภัณฑ์และขยะบรรจุภัณฑ์) ที่มีประเด็นเรื่องข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและข้อมูลการตรวจสอบย้อนกลับ (data traceability) ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการติดตามการขนส่ง รวมถึงยานพาหนะที่ควรมีใบอนุญาตการขนส่ง โดยสามารถนำระบบเช่น RFID ของประเทศสิงคโปร์มาเป็นตัวอย่างในการติดตามยานพาหนะ หากยานพาหนะเข้าพื้นที่ที่กำหนด ระบบจะส่งสัญญาณแจ้งเตือนทันที

คุณนุจรินทร์ : ในภาพรวม แนวคิดของร่างพระราชบัญญัติควรจะเป็นเศรษฐกิจหมุนเวียนตั้งแต่ต้น เนื่องจากการจัดทำพระราชบัญญัติใช้เวลานาน และเมื่อประกาศใช้แล้วจะต้องใช้ต่อไปอีกยาวนาน

ผู้รับสินค้าอาจไม่ใช่ผู้บริโภคเพียงฝ่ายเดียว และสินค้าก็ไม่จำกัดเฉพาะสินค้าสำเร็จรูปเท่านั้น แต่รวมถึงทรัพยากรด้วย ซึ่งการถ่ายโอนทรัพยากรจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งควรได้รับการพิจารณาเพิ่มเติม เนื่องจากในปัจจุบันแนวคิดของร่างกฎหมายยังมองเฉพาะเส้นทางจากต้นทางไปสู่ปลายทาง โดยยังไม่ได้มองถึงการถ่ายโอนทรัพยากรภายในระบบ ในส่วนของข้อมูลและสารสนเทศ เห็นว่าในอนาคตข้อมูลอาจไม่จำเป็นต้องปรากฏบนฉลากสินค้าอีกต่อไป เพราะการเพิ่มวัสดุติดฉลากอาจไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม สิ่งที่จำเป็นคือข้อมูล (data) ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยผู้ใช้ประโยชน์อาจไม่ใช่ผู้บริโภคเท่านั้น แต่รวมถึงผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้น ควรพิจารณาให้ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (actor) ทุกภาคส่วน

นอกจากนี้ หากกฎหมายมีรายละเอียดมากเกินไป อาจทำให้ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริง หรือบังคับใช้ได้เฉพาะในอดีต ไม่สอดคล้องกับอนาคต หากพิจารณากฎหมายของสหภาพยุโรป จะเริ่มจากการกำหนดภาพใหญ่ก่อนว่าต้องการเห็นสิ่งใด และอะไรคือจุดกระตุ้น (trigger) แล้วจึงนำรายละเอียดไปกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรอง เช่น กฎหมายลูก พร้อมระบุเครื่องมือและแนวทางปฏิบัติ

ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ พบว่ามีการเลือกใช้เครื่องมือบางประการไปแล้ว ซึ่งในทางหลักการ ควรเปิดทางเลือกให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอนาคตสามารถเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทได้ การแก้ไขปัญหาไม่จำเป็นต้องใช้การรีไซเคิลเพียงอย่างเดียว และเครื่องมือไม่จำเป็นต้องออกแบบเพื่อแก้ไขปัญหาเท่านั้น แต่อาจออกแบบเพื่อป้องกันปัญหา เช่น หากเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่จำเป็นตั้งแต่ต้น ก็ควรพิจารณาห้ามผลิตตั้งแต่ต้น โดยไม่จำเป็นต้องคิดแนวทางการนำกลับมาใช้ใหม่หรือรีไซเคิล แต่หากเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นและอาจก่อให้เกิดปัญหา ควรพิจารณาว่าจะแก้ไขโดยการปรับแบบผลิตภัณฑ์ (design) หรือเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค ซึ่งมีแนวทางเครื่องมือที่เป็นไปได้อีกหลายรูปแบบ

ดร.สุจิตรา (ชี้แจงเพิ่มเติมภายหลัง): ร่างกฎหมายนี้ได้บรรจุเครื่องมือเชิงนโยบายตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทางแล้ว และมีกลไก EPR และการกำหนดหน้าที่ในการคัดแยกและส่งคืนวัสดุใช้แล้วเข้าสู่ระบบซึ่งจะทำ

ให้เกิดการหมุนเวียนทรัพยากรในระบบ ด้วยลักษณะของการพัฒนากฎหมายที่มีสภาพบังคับ จำเป็นต้องใส่เครื่องมือเชิงนโยบายต่างๆ ไว้ให้ชัดเจน เพราะสัมพันธ์กับการกำหนดบทลงโทษ และเนื่องจากเป็นกฎหมายที่รวมการจัดการผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่หลากหลาย ทำให้ต้องใส่เครื่องมือเชิงนโยบายไว้หลายชนิด (ไม่เหมือนต่างประเทศที่มีกฎหมายแม่บทและกฎหมายเฉพาะแยกต่างหาก) ทั้งนี้ การเลือกใช้เครื่องมือใดก่อนหลังสามารถบรรจุอยู่ในแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการของผลิตภัณฑ์นั้นๆ เพื่อออกเป็นอนุบัญญัติต่อไปได้

คุณอภันตรี สุทธิบุญ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม): ในหมวดทั่วไป การกำหนดจำนวนรัฐมนตรีผู้รักษาการ ต้องพิจารณาจากโครงสร้างและภารกิจของพระราชบัญญัติว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียนว่าเกี่ยวข้องกับกระทรวงใดบ้าง หากพระราชบัญญัติมีเนื้อหาครอบคลุมหลายกระทรวง ควรให้แต่ละกระทรวงที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นผู้รักษาการตามระเบียบ เนื่องจากจะมีความเกี่ยวเนื่องกับการออกกฎหมายลำดับรอง เช่น กฎกระทรวงหรือประกาศ ซึ่งมีผลกระทบต่อหน่วยงานภายใต้แต่ละกระทรวง ซึ่งในส่วนของคณะกรรมการ ควรพิจารณาให้ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม พลังงาน และนวัตกรรม แต่ปัจจุบันยังไม่เห็นการกล่าวถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลดิจิทัล

หมวดที่ 3 ซึ่งว่าด้วยกองทุน ควรระบุให้ชัดเจนว่ารายได้ของกองทุนมาจากแหล่งใด เนื่องจากการใช้จ่ายเงินจากกองทุนต้องสอดคล้องกับภารกิจที่กำหนดไว้ การนำเงินจากกองทุนส่งต่อนิติบุคคลจึงอาจทำได้ยาก

ส่วนการจัดทำแผนปฏิบัติการในแผนแม่บท ซึ่งออกแบบไว้เป็นระยะเวลา 6 ปี เห็นว่าอาจไม่สอดคล้องกับโครงสร้างแผนของประเทศ เนื่องจากแผนระดับชาติประกอบด้วย แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และแผนระดับรองลงมาคือแผน 5 ปี ดังนั้น หากแผนแม่บทมีระยะเวลา 6 ปี อาจเกิดความเหลื่อมล้ำกับแผนระดับประเทศ อีกทั้งแผนปฏิบัติการที่มีระยะเวลา 3 ปี ก็อาจไม่สอดคล้องเช่นกัน โดยปกติจะมีการทบทวนแผนปฏิบัติการทุกปี

ดร.สุจิตรา: *ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ทางทีมวิจัยและทีมที่ปรึกษาได้จัดทำแผนจากแนวคิดของแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เป็นลำดับแรก โดยเห็นว่าหากกำหนดระยะเวลาเพียง 2 ปี อาจไม่สามารถเห็นผลได้อย่างชัดเจน ระยะเวลา 3 ปีจึงถือว่าเหมาะสม และเพื่อให้รองรับการดำเนินการต่อเนื่อง จึงกำหนดให้แผนแม่บทมีระยะเวลา 6 ปี ทั้งนี้ ทีมวิจัยและทีมที่ปรึกษาจะนำข้อเสนอที่ได้รับไปพิจารณาทบทวนอีกครั้งเพื่อให้มีความสอดคล้องกับแผนระดับประเทศต่อไป*

คุณภาคภูมิ โกเมศโสภา (Repair Community Thailand): ในมาตรา 39 เห็นว่าผลลัพธ์ที่ได้จากบทบัญญัติอาจต้องมีการกำหนดตัวเลขที่ชัดเจน เนื่องจากถ้อยคำในส่วนของ “การออกแบบที่หมดอายุขัย” มีความกำกวม อย่างเช่นการรับประกันสินค้า หรือระยะเวลาการซ่อมแซม ซึ่งควรกำหนดระยะเวลาของแต่ละประเภทให้ชัดเจน เช่น ผลิตภัณฑ์โทรศัพท์มือถือที่มีองค์ประกอบด้านซอฟต์แวร์ ควรกำหนดระยะเวลาที่ซอฟต์แวร์ต้องสามารถรองรับหรืออัปเดตได้เป็นจำนวนกี่ปี

ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากกฎหมายของสหภาพยุโรป (EU) ในเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ทั้งในเชิงกายภาพและซอฟต์แวร์ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังไม่ได้รับประโยชน์ในส่วนของ “การซ่อมแซม” และ

“การจำหน่ายอะไหล่” เนื่องจากในต่างประเทศมีการกำหนดให้ผู้ผลิตต้องให้อายุอะไหล่ไม่น้อยกว่า 7 ปี ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย (legal compliance) ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ทางการค้า (commercial benefit) ดังนั้น ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นผู้บริโภคสินค้า จึงไม่ได้รับผลประโยชน์ในส่วนนี้จึงควรให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการให้บริการซ่อมแซมด้วยตนเอง (self-repair service program) และการจัดจำหน่ายอะไหล่ ทั้งในส่วนของแบรนด์ขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพดำเนินการในต่างประเทศแต่ยังไม่ได้นำมาปรับใช้ในประเทศไทย รวมถึงแบรนด์ขนาดเล็ก เช่น แบรนด์จากประเทศจีนที่จำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งยังมีความหละหลวมในส่วนนี้อยู่มาก

คุณเชาว์ลิต แจ้งอักษร (กรมควบคุมมลพิษ): ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ยังไม่ปรากฏชัดเจนถึงสำนักงานหรือหน่วยงานที่มีสถานะเป็นกรมตามที่ทีมวิจัยเสนอ ซึ่งกรมควบคุมมลพิษมีความยินดีหากได้รับมอบหมายให้ดำเนินการดังกล่าว แต่เห็นว่าในการบูรณาการการทำงานอาจเกิดปัญหาในอนาคต จึงควรมีการกำหนดให้ชัดเจนในกฎหมาย

ข้อห่วงใยสำคัญคือเรื่องของ “สำนักงานกองทุน” ซึ่งต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ เนื่องจากการจัดตั้งกองทุนใหม่จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังและคณะกรรมการกองทุนหมุนเวียนก่อน ทั้งนี้ ต้องพิจารณาให้ชัดเจนว่ารายได้ของกองทุนจะมาจากแหล่งใดและผลิตภัณฑ์ใดที่จะต้องนำส่งเงินเข้ากองทุน ซึ่งกรมควบคุมมลพิษไม่สามารถศึกษารายละเอียดในระดับลึกได้ทั้งหมด จึงขอให้ทีมวิจัยช่วยดำเนินการในส่วนนี้เพิ่มเติม

นอกจากนี้ หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ยังไม่ชัดเจน ว่าจะให้ อปท. เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะใด หรือสามารถออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้หรือไม่ หากไม่มีการกำหนดรายละเอียดในส่วนนี้ อาจเกิดการทับซ้อนอำนาจในอนาคต เช่น ในกรณีขององค์กร PRO ที่อาจเกิดข้อขัดแย้งเรื่องการจัดการขยะระหว่างหน่วยงานได้ ในส่วนของข้อเสนอให้มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงรักษาการ 2 กระทรวง เห็นด้วยกับแนวทางดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินนโยบายไม่เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงาน

คุณนพพล: เห็นว่าพระราชบัญญัตินี้ควรถูกออกแบบมาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ภาคธุรกิจต้องการดำเนินกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยควรใช้หลักการ “การสนับสนุน (carrot)” มากกว่าการ “บังคับ (stick)” ในการขับเคลื่อน

ในส่วนของกลไกการกู้ยืมเงินจากกองทุน เห็นว่าแทนที่จะให้กองทุนเป็นผู้ให้กู้ยืมโดยตรง อาจพิจารณาใช้กลไก “underwrite” ซึ่งหมายถึงการที่กองทุนเข้ามาสนับสนุนหรือค้ำประกันให้เอกชนที่ต้องการดำเนินการด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยสหภาพยุโรปกำลังศึกษาแนวทางนี้อยู่เช่นกัน

อีกประเด็นที่เห็นว่าสำคัญคือการส่งเสริมการจัดทำการประเมินผลกระทบ เช่น การประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment: LCA) และการประเมินรอยเท้าคาร์บอน (Carbon Footprint Measurement) เพื่อป้องกันปัญหาการกล่าวอ้างทางสิ่งแวดล้อมโดยไม่ถูกต้อง (Greenwashing) อย่างไรก็ตาม การประเมินดังกล่าวมีค่าใช้จ่ายสูง จึงควรมีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนเพื่อ

ลดภาระค่าใช้จ่าย ในประเด็นของการติดตามการไหลเวียนของวัสดุ (tracking) ภายในห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) ถือเป็นเรื่องสำคัญ แต่ผู้ประกอบการมักไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะเนื่องจากเป็นข้อมูลลับทางการค้า หากต้องการให้สามารถติดตามการไหลเวียนของวัสดุได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องบังคับให้มีการเปิดเผยข้อมูลในบางส่วน เช่น ระบุประเภทของวัสดุที่ใช้ สัดส่วนการใช้วัสดุใหม่ (virgin material) และวัสดุรีไซเคิล

มาตรา 43 ที่กล่าวถึงการซ่อมแซม เห็นว่ายังไม่มีการกล่าวถึง “การยืดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ (life extension)” ซึ่งปัจจุบัน สหภาพยุโรปได้เริ่มบูรณาการแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเข้ากับมิติทางสังคม ดังนั้นประเทศไทยควรติดตามแนวทางดังกล่าวอย่างใกล้ชิด

ดร.สุจิตรา: *ในเรื่องของประเด็นการลดค่าใช้จ่ายในการประเมินต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ทีมวิจัยตระหนักอยู่แล้ว และถือเป็นภารกิจหนึ่งของกองทุน ซึ่งอาจต้องมีการระบุเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติ ทั้งนี้ ควรดำเนินการควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) ของหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน เช่น การเพิ่มจำนวนผู้ประเมินที่มีศักยภาพเพียงพอในการดำเนินการประเมิน LCA การจัดการข้อมูล (data) การตรวจสอบย้อนกลับ (traceability) และการกำหนดให้ผู้ประกอบการเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็น รวมถึงเห็นควรเพิ่มเติมเรื่องการยืดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ (Life Extension) ในมาตรา 43 เช่นกัน*

นอกจากนี้ ทางทีมวิจัยและทีมที่ปรึกษายังต้องการรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมจากภาคผู้ประกอบการว่า สำหรับรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในลักษณะ “Product as a Service” ธุรกิจต้องการการสนับสนุนในรูปแบบใดจากพระราชบัญญัติ กองทุน หรือสำนักงานที่จะจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายนี้

คุณนพพล: เนื่องจากลักษณะพื้นฐานของธุรกิจจำเป็นต้องมีแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการจัดซื้อสินค้าก่อนนำสินค้าดังกล่าวไปปล่อยเช่าหรือให้บริการแก่ลูกค้า ปัจจุบันบริษัทได้เริ่มใช้กลไกการออกหุ้นกู้สีเขียว (Green Bond) หรือโทเคนการลงทุนดิจิทัล (Digital Investment Token) เพื่อสนับสนุนการดำเนินการในส่วนนี้ ซึ่งหมายความว่า ทุกครั้งที่มีการสั่งซื้อสินค้าจากลูกค้า เช่น หากมีการสั่งซื้อบริการมูลค่ารวม 1 ล้านบาท บริษัทจำเป็นต้องจัดหาเงินทุนในจำนวนเท่ากันในรูปแบบเงินกู้ เพื่อใช้ในการจัดซื้อสินค้า จากนั้นจะนำสินค้าดังกล่าวไปให้บริการเช่าต่อ และนำรายได้จากค่าเช่ามาชำระคืนเงินต้นพร้อมผลตอบแทนให้แก่ผู้ลงทุน

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือ หลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกันเงินกู้ คือ “สัญญาให้บริการ” ที่ทำกับลูกค้า ซึ่งถือเป็นทรัพย์สินประเภทหนึ่ง แต่ธนาคารหรือสถาบันการเงินมักมองว่าทรัพย์สินประเภทนี้มีความเสี่ยงสูง ทำให้ต้องจ่ายผลตอบแทนในอัตราสูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น จึงต้องการให้ภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการค้ำประกันความเสี่ยง เพื่อช่วยลดภาระดอกเบี้ยและผลตอบแทนที่สูงเกินสมควร

ดร.สุจิตรา: *ในส่วนนี้ขอเสนอแนะว่าสามารถเริ่มต้นพูดคุยกับสถาบันการเงินหรือกลุ่มนักลงทุนได้ทันทีโดยไม่จำเป็นต้องรอการประกาศใช้กฎหมาย เนื่องจากในหลายเวทีมีการจัดเสวนาเฉพาะด้านการเงินและการลงทุน (finance session) ซึ่งเป็นโอกาสให้ผู้ประกอบการและธนาคารได้แลกเปลี่ยนแนวทางหรือแพ็คเกจ*

ทางการเงินที่สนับสนุนธุรกิจตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน เห็นว่าควรมีการจัดเวทีลักษณะนี้เพิ่มเติมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างภาคธุรกิจและภาคการเงิน

คุณนพพล: เพิ่มเติมว่า ปัจจุบันในเวทีส่วนใหญ่ ภาคการเงินยังมีความกังวลเกี่ยวกับความเสี่ยงจากการปล่อยสินเชื่อให้กับธุรกิจด้านสิ่งแวดล้อมหรือธุรกิจตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยเฉพาะธุรกิจใหม่ที่ยังไม่มีการรับรองมาตรฐานหรือความน่าเชื่อถือ จึงเห็นว่าภาครัฐอาจจะมีความจำเป็นที่จะต้องก้าวเข้ามาค้ำประกันความเสี่ยงในส่วนนี้ เช่นเดียวกับโครงการค้ำประกันเงินกู้พิเศษในช่วงสถานการณ์โควิด-19 เพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมั่นคง

คุณธนธร ยอดสมสวย (กรมโรงงานอุตสาหกรรม): หากเป็นไปได้ ควรเพิ่มเติมในร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึก องค์ความรู้ และความเข้าใจแก่ภาคประชาสังคม เพื่อให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนมากขึ้น เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้มีเนื้อหากว้างและครอบคลุมหลายภาคส่วน จึงมีความกังวลในเรื่องการกำกับดูแลของหน่วยงานที่รับผิดชอบว่าจะสามารถติดตามและกำกับดูแลได้ทั่วถึงหรือไม่

จากประสบการณ์ของกรมโรงงานอุตสาหกรรมในการเข้าไปให้คำแนะนำแก่ผู้ประกอบการ เพื่อเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว พบว่า เมื่อแนะนำให้ผู้ประกอบการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงาน มักมีคำถามว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะได้รับประโยชน์อย่างไร หรือมีสิ่งจูงใจอะไร ดังนั้น การสร้างจิตสำนึกและความเข้าใจตั้งแต่ระดับต้น เช่น การบูรณาการเนื้อหาเศรษฐกิจหมุนเวียนเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอนของนักเรียนและนักศึกษา จะเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ

นอกจากนี้ ยังเสนอประเด็นเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อมว่า หากมีกองทุนเกิดขึ้นจริง การดำเนินงานจะไม่สิ้นสุดเพียงการจัดสรรและพิจารณาทุนเท่านั้น แต่ยังมีภารกิจในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้เงินทุนในแต่ละโครงการ ซึ่งจะเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นอย่างมากต่อฝ่ายเลขานุการของกองทุน

ดร.สุจิตรา: *ทีมวิจัยและทีมที่ปรึกษาให้ความสำคัญและตระหนักถึงปัจจัยด้านผู้บริโภค โดยในร่างแนวคิดเบื้องต้น (concept law) เคยเสนอให้มีการเชื่อมโยงกับกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) แต่ได้รับคำแนะนำจากนักกฎหมายว่าไม่สามารถเขียนระบุไว้โดยตรงในกฎหมายได้ จึงปรับเป็นแนวทางการประสานงานแทน*

อีกประเด็นที่สำคัญคือเรื่อง “อุปสงค์ของผู้บริโภค” เนื่องจากในมุมมองของภาคเอกชน หากลูกค้ามีความต้องการ ผู้ประกอบการสามารถจัดหาและดำเนินการได้ทั้งหมด ดังนั้น การขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนจึงไม่ควรเน้นเฉพาะภาคอุตสาหกรรมหรือภาคตลาดภายในประเทศเท่านั้น แต่ควรผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนจากหลายมิติพร้อมกัน

คุณฐิติกร บุญทองใหม่ (มูลนิธิบูรณะนิเวศ): นอกจากการพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว ควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการหมุนเวียนทรัพยากรที่เกิดขึ้นภายในระบบ โดยคำนึงถึงผลกระทบและการปนเปื้อนของสารอันตรายที่อาจเกิดจากการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ ว่ามีปริมาณมากน้อยเพียงใด

หมวดที่ 1 มาตรา 7 เสนอให้เพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิของผู้บริโภคในการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสารอันตราย เช่น สารเคมีที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพจากผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

หมวดที่ 3 ว่าด้วยกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน เห็นควรให้มีการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา (R&D) ในด้านเทคโนโลยีและแนวทางในการทำระบบการจัดการ เช่น ระบบการรีไซเคิล จะทำอย่างไรให้ในวงจรของทรัพยากรหมุนเวียนมีการปล่อยสารพิษหรือสารอันตรายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ รวมถึงการลงทุนเพื่อศึกษาวิธีลดผลกระทบจากสารอันตรายในทรัพยากรหมุนเวียน

หมวดที่ 4 เรื่องการหมุนเวียนทรัพยากรภายในประเทศ เสนอให้แผนแม่บทไม่เพียงเน้นการหมุนเวียนทรัพยากรเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงการจัดการและการลดการใช้สารเคมีและมลพิษ ตั้งแต่ต้นทางของการผลิตไปจนถึงปลายทางของการจัดการ เพื่อให้ระบบโดยรวมปลอดภัยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หมวดที่ 5 ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับการออกแบบ เสนอให้เพิ่มแนวทางหรือข้อกำหนดในการลดหรือห้ามใช้สารเคมีที่ไม่จำเป็นในผลิตภัณฑ์ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของสารเคมีในกระบวนการผลิตและการหมุนเวียนทรัพยากร

นอกจากนี้ เสนอให้พิจารณาความเป็นไปได้ในการกำหนดนโยบายหรือกฎหมายที่ควบคุมให้บรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ภายในประเทศมีลักษณะมาตรฐานเดียวกัน เช่น ขวดน้ำดื่มจากทุกแบรนด์ใช้วัสดุประเภทเดียวกัน (เช่น พลาสติกชนิดเดียวกัน) เพื่อให้สะดวกต่อการจัดการในกระบวนการรีไซเคิลปลายทาง และลดการใช้สารเคมีที่ไม่จำเป็นหรือมีความเสี่ยงสูง

ดร.สุจิตรา: *เห็นว่าควรยกระดับมาตรฐานการผลิตให้เป็นมาตรฐานการออกแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco-Design) ในลักษณะภาคบังคับ โดยอาจดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป (phasing) เพื่อให้สอดคล้องกับความพร้อมและต้นทุนของผู้ประกอบการ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการที่มีความพร้อมสามารถเริ่มดำเนินการได้ก่อน เช่น การปรับใช้ขวด PET ชนิดใส หรือการเปลี่ยนฉลากที่ไม่ใช่ PVC ซึ่งในปัจจุบันมีแนวทางปฏิบัติ (guideline) อยู่แล้ว แต่ยังเป็นลักษณะสมัครใจ*

ในส่วนของเนื้อหาเกี่ยวกับสัดส่วนวัสดุรีไซเคิล (recycled content) เห็นว่าสามารถกำหนดอัตราขั้นต่ำได้ เช่น เริ่มจาก 10% โดยแยกประเภทระหว่างผลิตภัณฑ์อาหาร (food grade) และไม่ใช่อาหาร (non-food grade) เพื่อให้แต่ละภาคส่วนสามารถปรับตัวได้ตามความพร้อม

คุณกฤษดา เรืองโชติวิทย์ (หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย): เสนอให้มองประเด็นที่กว้างกว่าการจัดการขยะ เนื่องจากยังมีวัสดุประเภทอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น วัสดุก่อสร้าง หิน ปูน ทราย ซึ่งหากต้องขนส่งกลับมาเพื่อนำไปรีไซเคิล อาจก่อให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม โดยเฉพาะในเรื่อง

ของการใช้พลังงานเชื้อเพลิงและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas) ซึ่งอาจส่งผลกระทบรุนแรงกว่าเดิม

ดังนั้น ควรพิจารณาตั้งแต่ต้นทางว่าจะจัดการวัสดุก่อสร้างเหล่านี้อย่างไร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเสนอให้พระราชบัญญัติว่าด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียนทำหน้าที่เป็น “กฎหมายร่มใหญ่” ที่ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และส่งเสริมให้ภาคธุรกิจมีแรงจูงใจเข้าร่วมอย่างจริงจัง โดยให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ประกอบการควบคู่กับการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณภาคภูมิ: ส่วนตัวรู้สึกว่าการผลักภาระให้ผู้บริโภคปรับตัวอย่างเดียวไม่ถูกต้อง เป้าหมายคือจะทำยังไงให้เสียงของผู้บริโภคมีอำนาจมากขึ้นในการกดดันแบรนด์ stick ต้องมามากกว่า carrot ไม่เช่นนั้นผู้ประกอบการก็จะเอาแต่อ้างว่าก็มันไม่มีอุปสงค์ (demand) จึงทำ CE ไม่ได้

การผลักภาระให้ผู้บริโภคต้องเป็นฝ่ายปรับตัวเพียงฝ่ายเดียวไม่ใช่แนวทางที่เหมาะสม เป้าหมายสำคัญควรอยู่ที่การเพิ่มอำนาจเสียงของผู้บริโภค เพื่อให้สามารถใช้แรงกดดันต่อผู้ประกอบการและเจ้าของแบรนด์ได้มากขึ้น เห็นว่ามาตรการเชิงบังคับ (stick) จำเป็นต้องมีความเข้มข้นมากกว่ามาตรการส่งเสริม (carrot) เพราะหากไม่มีแรงกดดันจากภาครัฐหรือจากตลาด ผู้ประกอบการจำนวนมากอาจยังคงอ้างว่าไม่มีอุปสงค์ จึงไม่จำเป็นต้องดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน

ดร.ปรางทิพย์ ระเบียบ (ที่ปรึกษาโครงการ): *ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นเพียงหนึ่งในเครื่องมือที่จะช่วยขับเคลื่อนนโยบายของภาครัฐ หลายเรื่องที่เป็นการส่งเสริมไม่สามารถใส่ไปในพระราชบัญญัติได้ เนื่องจากอะไรก็ตามที่จะกำหนดโทษ ต้องระบุในเนื้อหาของพระราชบัญญัติ*

ส่วนมาตรการส่งเสริม (carrot) หรือมาตรการในเชิงบริการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานต่างๆ สามารถดำเนินการได้ตามขอบเขตของภารกิจของตน โดยไม่ได้จำเป็นต้องเขียนไว้ในกฎหมายฉบับนี้ อย่างไรก็ดี วัตถุประสงค์ของกองทุนจะมีชัดเจนว่า ใครมีสิทธิ์ได้รับความช่วยเหลือจากกองทุน อะไรก็ตามที่ยืดหยุ่นได้ออกเป็นกฎหมายลำดับรองต่อไป

ดร.สุจิตรา: *ร่างพระราชบัญญัตินี้จัดทำขึ้นเพื่อปรับกฎกติกาการผลิตและการบริโภคใหม่ ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งหมายความว่าทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคจะต้องปรับตัวไปพร้อมกัน เพื่อสร้างตลาดใหม่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน อย่างไรก็ดี การเขียนกฎหมายมีข้อจำกัด เนื่องจากกฎหมายต้องมีสภาพบังคับและต้องบังคับใช้ได้จริง จึงต้องมีโครงสร้างในเชิงภาคบังคับ ส่วนมาตรการส่งเสริมได้พยายามบรรจุไว้ภายใต้กลไกของกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อให้สามารถนำไปดำเนินการในทางปฏิบัติได้อย่างยืดหยุ่นมากขึ้น*

คุณคงศักดิ์: ประเด็นที่น่ากังวลที่สุดคือเรื่องข้อมูล (data) เนื่องจากระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนและการรายงานข้อมูลระหว่างผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทาน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุดิบที่ผลิต การส่งต่อ หรือแปรรูปในแต่ละขั้นตอน รวมถึงองค์ประกอบของวัสดุที่ใช้ในการผลิต

ดังนั้น จึงเห็นว่าควรเพิ่มเนื้อหาในร่างพระราชบัญญัติให้มี “ข้อกำหนดด้านการรายงานข้อมูลในห่วงโซ่อุปทาน (supply chain reporting)” เพื่อให้สามารถติดตามและตรวจสอบการหมุนเวียนของทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ต้องกำหนดกลไกคุ้มครองข้อมูลทางการค้าอย่างรัดกุม โดยยืนยันว่าจะไม่มีการเผยแพร่ข้อมูลลับของภาคเอกชนต่อสาธารณะ

3. ประเด็นข้อคิดเห็นจาก Slido

ผู้จัดงานได้ทำการสำรวจความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมผ่านแพลตฟอร์ม Slido ด้วยคำถาม 3 ข้อ สามารถสรุปประเด็นความคิดเห็นได้ดังนี้

1. ร่างพรบ.เศรษฐกิจหมุนเวียนจะมีการตั้งคณะกรรมการแห่งชาติที่มีผู้แทนจากทุกภาคส่วน แต่จำเป็นต้องมีหน่วยงานเจ้าภาพหลักเป็นฝ่ายเลขาฯ และมีอำนาจสั่งการได้ หน่วยงานนั้นควรเป็นองค์กรใด

- ยกระดับกรมควบคุมมลพิษเป็น “กรมควบคุมมลพิษและหมุนเวียนทรัพยากร” (จำนวน 16 คน ร้อยละ 42)
- ตั้งองค์กรใหม่ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (จำนวน 6 คน ร้อยละ 16)
- ตั้งองค์กรใหม่ภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรี (จำนวน 6 คน ร้อยละ 16)
- ปรับเพิ่มภารกิจ CE ให้ กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (จำนวน 4 คน ร้อยละ 11)
- ยกระดับสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเป็น “สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจหมุนเวียน” (จำนวน 4 คน ร้อยละ 11)
- ทางเลือกอื่น (จำนวน 1 คน ร้อยละ 3)
- ตั้งองค์กรใหม่ภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรม (ไม่มีผู้ตอบ)

2. ท่านคิดว่า ร่างพรบ.CE ควรมีการจัดตั้งกองทุนเฉพาะหรือไม่อย่างไร

- เสนอจัดตั้งกองทุน CE เป็นการเฉพาะ (จำนวน 28 คน ร้อยละ 78)
- ผนวกรวมอยู่ในกองทุนสิ่งแวดล้อม (จำนวน 3 คน ร้อยละ 8)
- ไม่ต้องมีกองทุนเฉพาะ (จำนวน 3 คน ร้อยละ 8)
- ผนวกรวมอยู่ในกองทุนส่งเสริม SME ภายใต้ สสว. (จำนวน 1 คน ร้อยละ 3)

3. ท่านคิดว่า ผลิตภัณฑ์ใดควรได้รับการจัดการอย่างเร่งด่วนตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ภายใต้ร่างพรบ.CE (เลือกได้ไม่เกิน 4 ข้อ)

- บรรจุภัณฑ์ (รวมพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว) (จำนวน 36 คน ร้อยละ 97)
- ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (จำนวน 31 คน ร้อยละ 84)
- แบตเตอรี่ (รวม EV แบตเตอรี่) (จำนวน 20 คน ร้อยละ 54)

- สิ่งทอ เสื้อผ้า (จำนวน 17 คน ร้อยละ 46)
- ขยะอาหาร (จำนวน 14 คน ร้อยละ 38)
- โซลาร์เซลล์ (จำนวน 10 คน ร้อยละ 27)
- รถยนต์และยางรถยนต์ (จำนวน 9 คน ร้อยละ 24)
- อุปกรณ์ประมง (จำนวน 2 คน ร้อยละ 5)

4. สรุปการทำแบบสอบถาม

ทีมวิจัยได้ขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมทำแบบสอบถาม และแบบประเมินความพึงพอใจในการจัดงาน ทั้งนี้ มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 15 คน จากผู้เข้าร่วมทั้งหมด 40 คน รายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ชื่อพระราชบัญญัติที่มีความเหมาะสมและสะท้อนเนื้อหาของกฎหมายได้ดีที่สุด

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
1. (ร่าง) พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน	2	13
2. (ร่าง) พ.ร.บ. ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน	4	27
3. (ร่าง) พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียนและความยั่งยืนของทรัพยากร	7	47
4. (ร่าง) พ.ร.บ. การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน	0	0
5. (ร่าง) พ.ร.บ. บริหารจัดการขยะและทรัพยากรอย่างยั่งยืน	1	7
6. (ร่าง) พ.ร.บ. การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน	1	7
รวม	**15**	**100**

จากผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับชื่อร่างพระราชบัญญัติที่เหมาะสม พบว่า “ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียนและความยั่งยืนของทรัพยากร” ได้รับการสนับสนุนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47 รองลงมา คือ “ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน” ร้อยละ 27 และ “ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน” ร้อยละ 13 ขณะที่ชื่ออื่น ๆ ได้รับคะแนนในสัดส่วนที่น้อยกว่า แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าชื่อที่ครอบคลุมทั้งมิติของเศรษฐกิจหมุนเวียนและการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมมากที่สุด

2) หน่วยงานใดควรเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการกำกับดูแลและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
1. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	7	47
2. กระทรวงอุตสาหกรรม	1	7
3. กระทรวงมหาดไทย	0	0
4. กระทรวงพาณิชย์	0	0
5. กระทรวงสาธารณสุข	0	0
6. สำนักนายกรัฐมนตรี	5	33
7. ร่วมกันหลายกระทรวง	2	13
รวม	**15**	**100**

จากผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการกำกับดูแลและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามร่างพระราชบัญญัติ พบว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการเสนอให้เป็นหน่วยงานหลักมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47 รองลงมาคือ สำนักนายกรัฐมนตรี ร้อยละ 33 อันดับที่ 3 เป็นการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันหลายกระทรวง ร้อยละ 13 และกระทรวงอุตสาหกรรม ร้อยละ 7

3) ร่างพรบ.CE ควรเพิ่มหมวดการจัดการตามราย sector หรือไม่ ควรเป็น sector ใด

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่จำเป็น	6	24
2. ควรเพิ่มภาคก่อสร้าง	6	24
3. ควรเพิ่มภาคเกษตร	5	20
4. ควรเพิ่มภาคท่องเที่ยว	6	24
5. ควรกำหนดเกณและดำเนินมาตรการตามเกณฑ์	1	4
6. ควรมองในภาพรวมให้ครอบคลุมทุกภาค	1	4
รวม	**25**	**100**

หมายเหตุ : สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มหมวดการจัดการตามรายภาค (Sector) ในร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเพิ่มภาคก่อสร้าง และ ภาคท่องเที่ยว ร้อยละ 24 ขณะที่อีกร้อยละ 24 เห็นว่า ไม่จำเป็นต้องเพิ่มภาคเฉพาะ รองลงมาคือ ภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 20

4) อยากให้ร่างพ.ร.บ.CE มาแก้ปัญหาหรือผลักดันในเรื่องใดมากที่สุด

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
1. การออกแบบผลิตภัณฑ์และมาตรฐาน Eco-design	10	30
2. เงินทุนสนับสนุน SMEs ปรับสู่ Circular Business	3	9
3. กำกับให้ อปท. จัดการขยะต้นทางและจัดเก็บขยะแยกประเภท	7	21
4. ให้ผู้ประกอบการ ร้านค้างดใช้ งดแจกของอย่างฟุ่มเฟือยและส่งเสริมระบบใช้ซ้ำ (เช่น งดแจกถุงแบบใช้ครั้งเดียว)	5	15
5. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคให้ลดการใช้และให้คัดแยกขยะและของใช้แล้ว	6	18

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
6. โครงสร้างพื้นฐาน ระบบรองรับ และองค์ประกอบต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพการหมุนเวียนวัสดุภายในประเทศ	1	3
7. บริหารจัดการวัสดุตลอดวงจรชีวิต	1	3
รวม	**33**	**100**

หมายเหตุ : สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการให้ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนให้ความสำคัญมากที่สุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับ การออกแบบผลิตภัณฑ์และมาตรฐานด้าน Eco-design มากที่สุด ร้อยละ 30 รองลงมาคือ การจัดการขยะระดับต้นทางและการแยกขยะ ร้อยละ 21 และ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคให้ลดการใช้และเพิ่มการแยกขยะ ร้อยละ 18 สะท้อนให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมมองว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์และการจัดการตั้งแต่ต้นทางเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน

5) **ท่านคาดหมายว่า ในการจัดให้มีบริการตู้น้ำดื่มในสถานประกอบกิจการภายในความรับผิดชอบของท่าน จะมีต้นทุนในการดำเนินการประมาณเท่าใด และสามารถรับได้หรือไม่**
   - ต้นทุนขึ้นอยู่กับแต่ละสถานประกอบการที่ต้องประเมินด้วยตนเอง
   - ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของหน่วยงาน ซึ่งปัจจุบันมีการจัดหาน้ำดื่มไว้แล้ว
   - ประมาณ 2,000 บาทต่อเดือนต่อจุดบริการ
   - ไม่ทราบต้นทุนที่แน่ชัด แต่เห็นว่าควรดำเนินการ
   - ประมาณ 10 บาทต่อจำนวนพนักงาน โดยสถานประกอบการมีหน้าที่จัดหาน้ำดื่มตามที่กฎหมายแรงงานกำหนดอยู่แล้ว
   - สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากปัจจุบันมีการจัดบริการน้ำดื่มอยู่แล้ว
   - การเข้าถึงน้ำดื่มสะอาดควรถือเป็น “สิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์” (Basic Human Rights)
   - ปัจจุบันมีการให้บริการน้ำดื่มฟรีอยู่แล้ว โดยต้นทุนเฉลี่ยต่อคนประมาณไม่เกิน 10 บาทต่อคนต่อวัน

6) **ท่านคาดหมายว่า ในการจัดให้มีระบบซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ประเภทอุปกรณ์ไฟฟ้าหรืออิเล็กทรอนิกส์จะมีต้นทุนในการดำเนินการประมาณเท่าใด และสามารถรับได้หรือไม่**
   - ต้นทุนขึ้นอยู่กับแต่ละสถานประกอบการที่ต้องประเมินด้วยตนเอง
   - ประมาณร้อยละ 5–10 ของต้นทุนการผลิต
   - ประมาณไม่เกินร้อยละ 20–30 ของมูลค่าสินค้า

- ประมาณ 100–200 บาทต่อผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าในครัวเรือน (ไม่รวมแบตเตอรี่)
- ไม่มีข้อมูลต้นทุนที่ชัดเจน
- ไม่ทราบต้นทุนที่แน่ชัด แต่เห็นว่าควรดำเนินการ
- ต้นทุนแตกต่างกันไปตามประเภทของผลิตภัณฑ์ และบางกรณีอาจเหมาะสมที่จะดำเนินการในรูปแบบ “บริการหลังการขาย” มากกว่าการซ่อมโดยตรง
- ส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถรองรับต้นทุนได้
- ข้อคำถามมีลักษณะค่อนข้างกว้าง จึงควรพิจารณาในเชิงรายผลิตภัณฑ์เพื่อให้การประเมินมีความแม่นยำมากขึ้น
- ระบบซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ประเภทอุปกรณ์ไฟฟ้าหรืออิเล็กทรอนิกส์ หากดำเนินการร่วมกับ ศูนย์พัฒนาทักษะทางอาชีวศึกษา จะมีความคุ้มค่า เนื่องจากสามารถต่อยอดทักษะของผู้เรียนให้เกิดประโยชน์อย่างต่อเนื่อง

7) ท่านคาดหมายว่า ในการดำเนินการเก็บซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์คืนเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ จะมีต้นทุนการดำเนินการประมาณเท่าใด และสามารถรับได้หรือไม่

- ต้นทุนขึ้นอยู่กับแต่ละสถานประกอบการที่ต้องประเมินด้วยตนเอง
- ประมาณ ร้อยละ 5–10 ของต้นทุน
- ประมาณ ร้อยละ 20 ของมูลค่าสินค้า
- สามารถอ้างอิงข้อมูลจากโครงการนำร่อง เช่น PackBack และ PRO Thailand ซึ่งพบว่าต้นทุนแตกต่างกันไปตามประเภทของบรรจุภัณฑ์
- ไม่ทราบต้นทุนที่แน่ชัด แต่เห็นว่าควรดำเนินการ เนื่องจากมีบางหน่วยงานเริ่มดำเนินการแล้วและสามารถใช้เป็นต้นแบบในการคำนวณต้นทุนได้
- ควรมี จุดรวบรวมซากผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยต้นทุนด้านการขนส่งอยู่ที่ประมาณ 5–7 บาทต่อกิโลกรัม
- สามารถรองรับต้นทุนดังกล่าวได้
- ต้นทุนโดยประมาณอยู่ที่ ร้อยละ 30 ต่อหน่วยบรรจุภัณฑ์ เมื่อเทียบกับต้นทุนของบรรจุภัณฑ์ที่ผลิตใหม่

8) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อร่างพรบ.CE

- มองภาพให้กว้างและชัดเจนมากขึ้น โดยให้มีความเฉพาะเจาะจงตามบริบทของประเทศไทย โดยสามารถนำแนวทางจากต่างประเทศมาปรับใช้ได้ แต่ไม่ควรเป็นการบังคับให้ปฏิบัติตามรูปแบบของประเทศนั้นโดยตรง

- เน้นให้เห็นภาพการดำเนินงานของทุกภาคส่วนอย่างครบวงจร พร้อมกำหนดหน้าที่ กลไกการบังคับใช้ และบทลงโทษอย่างชัดเจน
- ในร่างพระราชบัญญัติ CE ควรเป็นภาพรวมที่มีลักษณะ “Common Framework” ใช้ได้กับทุกภาคส่วน (Segment) โดยระบุให้ชัดเจนว่าควรดำเนินการกับภาคส่วนใดบ้าง และจากนั้นจึงแยกรายละเอียดเพิ่มเติมตามแต่ละ Segment คล้ายโครงสร้างของสหภาพยุโรป (EU) เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางในแต่ละ Value Chain ได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น
- ไม่ควรมีการจัดเก็บภาษีเพิ่มเติมกับธุรกิจโรงแรม เนื่องจากโรงแรมมีต้นทุนด้านภาษีอยู่แล้ว ซึ่งอาจเพิ่มภาระให้กับธุรกิจ แต่เห็นด้วยกับการจัดเก็บภาษีในลักษณะ Tourist Tax หรือ Plastic Packaging Tax แทน
- ควรพิจารณาในมุมมองของ การคงอยู่ของทรัพยากรในอนาคต และ ฉากทัศน์ในกรณีที่ทรัพยากรเหล่านี้หมดไป เพื่อให้การกำหนดนโยบายมีความรอบคอบและยั่งยืน
- ข้อเสนอต่อกฎหมายแต่ละหมวดดังต่อไปนี้

• หมวด 1 มาตรา 7 (1): ผู้บริโภคควรมีสิทธิรับทราบข้อมูลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งจากตัวผลิตภัณฑ์เองและผลกระทบที่อาจเกิดจากสารเคมีในผลิตภัณฑ์

• หมวด 3 กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน: ควรจัดตั้งกองทุน และต้องมีการสนับสนุนด้านการศึกษา วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับ CE และการรีไซเคิล เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีการหมุนเวียนทรัพยากรอย่างปลอดภัยต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยสนับสนุนให้นักวิจัยจากหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา องค์การมหาชน หรือภาคเอกชนเข้าร่วมได้

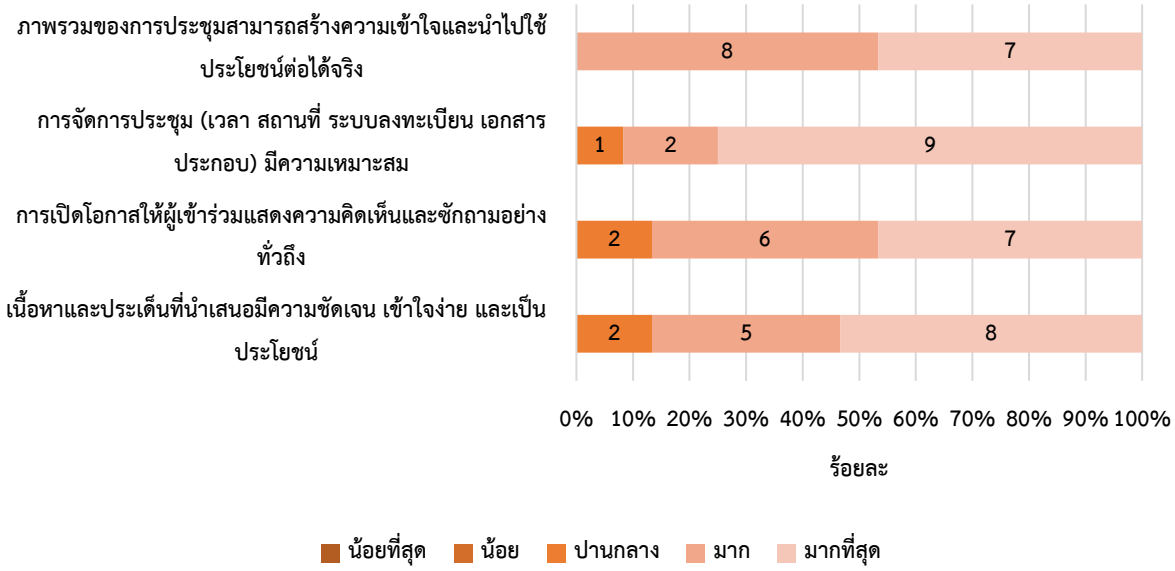
• หมวด 4 การหมุนเวียนทรัพยากรภายในประเทศ: ต้องคำนึงถึงการจัดการและการลดการใช้สารเคมีอันตรายและมลพิษที่อาจเกิดขึ้นตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์

• หมวด 5 ส่วนที่ 2 การออกแบบผลิตภัณฑ์: ควรเพิ่มเติมเรื่องการลดหรือหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีที่ไม่จำเป็น เพื่อลดการปนเปื้อนของสารเคมีตลอดวงจรชีวิต และเพื่อให้ง่ายต่อการจัดการในขั้นตอนปลายทาง

• ข้อเสนอเพิ่มเติม: ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการกำหนดให้ผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์แต่ละประเภทมีรูปแบบมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้การใช้สารเคมีและวัตถุดิบในการผลิตเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และช่วยให้การจัดการของเสียในระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนทำได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

9) การประเมินภาพรวมการจัดอบรม

หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการอบรม ได้มีการจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมต่อการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดอบรมในครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปที่ 2 ผลการประเมินการจัดอบรม

จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมประชุม พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ถึง “มากที่สุด” ทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการจัดประชุมครั้งนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับการตอบรับที่ดี โดยผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เห็นว่าการประชุมสามารถสร้างความเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับสูง ด้านการจัดการประชุม ทั้งในเรื่องของเวลา สถานที่ ระบบลงทะเบียน และเอกสารประกอบ ได้รับคะแนนความพึงพอใจสูงสุด โดยส่วนใหญ่ประเมินในระดับ “มากที่สุด” สะท้อนถึงความเหมาะสมของการบริหารจัดการงานประชุม ขณะเดียวกัน การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและซักถามได้รับการประเมินในระดับ “มาก” ถึง “มากที่สุด” ซึ่งแสดงถึงบรรยากาศการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง สำหรับเนื้อหาและประเด็นที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เห็นว่าเข้าใจง่าย มีความชัดเจน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยสรุป การประชุมครั้งนี้ได้รับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งในด้านการจัดการ เนื้อหา และการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมประชุม

ภาคผนวก ค

สรุปการจัดงานเสวนาวิชาการ “สถานการณ์ไมโครพลาสติกไทย: จากองค์ความรู้สู่การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย”

วันพุธที่ 25 กุมภาพันธ์ 2569 เวลา 8.30-13.30 น.

ณ ห้องพาโนรามา 1 ชั้น 14 โรงแรมดิเอมเมอรัลด์ ถนนรัชดาภิเษก

จัดโดย สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับศูนย์รวมผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการของเสียเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

1. กำหนดการประชุม

เวลา	รายละเอียด
08.30 - 09.00 น.	**ลงทะเบียน / รับอาหารว่าง**
09.00 - 09.10 น.	**กล่าวต้อนรับ** โดย ดร.นราพงศ์ หงส์ประสิทธิ์ ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์รวมผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการของเสียเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
09.10 - 09.35 น.	**ทบทวนองค์ความรู้จากงานวิจัยไมโครพลาสติกในประเทศไทยและการพัฒนากฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน** โดย ดร. สุจิตรา วาสนาดำรงดี นักวิจัยเชี่ยวชาญ สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
09.35 - 09.45 น.	**ถาม-ตอบ**
09.45 – 11.00 น.	**เสวนา “ถอดบทเรียนงานวิจัยไมโครพลาสติกในประเทศไทยสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย”** • นายเผ่าเทพ เชิดสุขใจ นักวิชาการประมงชำนาญการ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง • รศ.ดร.เจนยุกต์ โล่ห์วัชรินทร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย • รศ.ดร.เบ็ญจมาศ จันทะภา ไพบูลย์กิจกุล คณะเทคโนโลยีทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี • รศ.ดร.พนิดา นวสัมฤทธิ์ สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ผู้ดำเนินรายการ: ดร.เพชร มโนปวิตร เลขาธิการมูลนิธิโลกสีเขียว
11.00 – 12.00 น.	**ระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย (ระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว)** กลุ่ม 1: งานวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่ม 2: งานวิจัยด้านความเสี่ยงทางสุขภาพ กลุ่ม 3: งานวิจัยด้านสังคมและนโยบาย
12.00 – 12.20 น.	**สรุปและปิดการประชุม**
12.20 - 13.30 น.	รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน

2. ผู้เข้าร่วมงาน

การจัดงานครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมงานเสวนาวิชาการ รวมทั้งสิ้น 152 คน แบ่งเป็นผู้เข้าร่วม ณ สถานที่จัดงาน จำนวน 44 คน ประกอบด้วยผู้จัดงาน 9 คน วิทยากร 4 คน ผู้ดำเนินรายการ 1 คน ผู้แทนจากสถาบันการศึกษา/สถาบันวิจัย 22 คน หน่วยงานภาครัฐ 6 คน และหน่วยงานเอกชน 2 คน และผู้เข้าร่วมทางออนไลน์ 108 คน

รูปที่ 1 บรรยากาศงานเสวนาวิชาการ

2. สรุปประเด็นสำคัญ

1. ทบทวนองค์ความรู้จากงานวิจัยไมโครพลาสติกในประเทศไทยและการพัฒนากฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน

โดย ดร. สุจิตรา วาสนาดำรงดี นักวิจัยเชี่ยวชาญ
สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- **จำนวนนักวิจัยและผลงาน:** ปัจจุบันมีนักวิจัยประมาณ 80 ท่าน และมีผลงานตีพิมพ์ที่ผ่านการคัดกรองแล้วประมาณ 165 รายการ โดยปี 2024 เป็นปีที่มีการตีพิมพ์สูงสุดถึง 49 รายการ
- **การกระจายตัวของงานวิจัย:** งานวิจัยส่วนใหญ่กระจุกตัวในพื้นที่ชายฝั่งและเขตพัฒนาเมือง โดยเฉพาะอ่าวไทยและริมทะเลชายฝั่ง พบการศึกษามากในแหล่งน้ำ โดยเฉพาะทะเล รวมถึงตะกอนดิน อีกทั้งยังงานวิจัยหลายชิ้นในสิ่งมีชีวิต (Organisms) ถึง 30% โดยเฉพาะในสัตว์ทะเล เช่น หอย ปู ปลา มีการศึกษาในระบบบำบัดน้ำเสียที่แสดงให้เห็นถึงการกรองไมโครพลาสติก
- **ประเภทของไมโครพลาสติก:** ส่วนใหญ่เป็นแบบเศษเล็กๆ (Fragments) และเส้นใย (Fibers) โดยพบโพลิเมอร์ประเภท Polyethylene (PE), Polypropylene (PP), Polyethylene terephthalate (PET) และ Polyester/Nylon จำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับการใช้บรรจุภัณฑ์และเส้นใยสิ่งทอ
- **แหล่งกำเนิด:** มากกว่า 50% มาจากการใช้บรรจุภัณฑ์ในครัวเรือน และอุปกรณ์การประมง (เช่น เส้นใยจากเศษซากแห อุปกรณ์จับปลา ทุ่น)
- **ช่องว่างงานวิจัย:**
    - การศึกษามลพิษในอากาศและในภาคเกษตรยังมีน้อย
    - ขาดการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพอย่างชัดเจน (Health Risk Assessment)
    - ขาดมาตรฐาน (วิธีการ) กลางในการเก็บตัวอย่าง การวิเคราะห์ และการควบคุมคุณภาพในห้องปฏิบัติการ (QA/QC)
    - การรายงานหน่วยการวัดยังมีความหลากหลาย ทำให้ยากต่อการสังเคราะห์ข้อมูลระดับประเทศ
- **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเบื้องต้น:**
    - **การพัฒนาแนวทางมาตรฐาน:** จัดทำแนวทางมาตรฐาน (วิธีการ) ระดับชาติสำหรับการเก็บตัวอย่างและวิเคราะห์ไมโครพลาสติกให้สอดคล้องกับสากล และการควบคุมคุณภาพในห้องปฏิบัติการ
    - **ลดพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง:** ออกมาตรการทางกฎหมายที่จริงจัง

- **ปรับปรุงการจัดการขยะ:** ปรับปรุงบ่อฝังกลบที่ยังมีการจัดการไม่ถูกต้อง เพื่อลดการปนเปื้อนและการรั่วไหลของไมโครพลาสติก
- **ควบคุมการใช้ตะกอนน้ำเสีย:** เฝ้าระวังและหามาตรการป้องกันการปนเปื้อนของไมโครพลาสติกจากตะกอนไปสู่ภาคเกษตรกรรม
- **ระยะยาว:** ใช้ข้อมูลวิทยาศาสตร์ขับเคลื่อนกฎหมายควบคุมการผลิตและใช้พลาสติกอย่างรับผิดชอบ รวมถึงร่าง พ.ร.บ. เศรษฐกิจหมุนเวียน

2. เสวนา "ถอดบทเรียนงานวิจัยไมโครพลาสติกในประเทศไทยสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย"

นายเผ่าเทพ เชิดสุขใจ นักวิชาการประมงชำนาญการ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เริ่มเก็บข้อมูลไมโครพลาสติกตั้งแต่ปี 2017 และดำเนินการติดตามระยะยาวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2022
- ปริมาณไมโครพลาสติกเฉลี่ยในน้ำทะเลไทยอยู่ที่ประมาณ 1.2 ชิ้นต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลกที่ 2.7 ชิ้นต่อลูกบาศก์เมตร (ช่วงขนาด 5 มม.–300 ไมครอน)
- พื้นที่อ่าวพังงาพบ Polystyrene (PS) ในสัดส่วนสูงถึง 51% สันนิษฐานว่าเกี่ยวข้องกับการใช้ทุ่นโฟมในกิจกรรมประมง
- ต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ มีการปรับนโยบายและเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์หลังพบปัญหาไมโครพลาสติก
- ประเทศไทยอยู่ระหว่างจัดทำแนวทางมาตรฐานการเก็บตัวอย่างและวิเคราะห์ไมโครพลาสติกในน้ำทะเลและตะกอนดิน เพื่อยกระดับความน่าเชื่อถือของข้อมูล
- แนวทางระยะสั้น ควรมุ่งจัดการพื้นที่เสี่ยงที่มีการสะสมขยะจากกิจกรรมทางทะเล ส่วนระยะกลาง–ยาว ควรเน้นการลดและจัดการขยะพลาสติกขนาดใหญ่ (macroplastic) ที่ต้นทาง
- ด้านการควบคุมคุณภาพ ห้องปฏิบัติการต้องควบคุมความสะอาดอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะการตรวจอนุภาคขนาดเล็กกว่า 300 ไมครอน มีการใช้ห้องปฏิบัติการสะอาดพิเศษ และเตรียมดำเนินการทดสอบความชำนาญระหว่างห้องปฏิบัติการ (Proficiency Testing: PT/QC) ภายในปีนี้

รศ.ดร.เจนยุกต์ โล่ห์วัชรินทร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ไมโครพลาสติกจำนวนมากถูกกักเก็บอยู่ในตะกอนจากระบบบำบัดน้ำเสีย หากตะกอนดังกล่าวถูกนำไปใช้ในภาคเกษตร อาจก่อให้เกิดการปนเปื้อนในดินและเข้าสู่พืชได้
- มีหลักฐานว่าพืชสามารถดูดซับไมโครพลาสติกผ่านระบบราก และลำเลียงขึ้นสู่ลำต้นและผลผลิต

- ไมโครพลาสติกในสิ่งแวดล้อมขึ้นอยู่กับกระบวนการเสื่อมสภาพหลายรูปแบบ ได้แก่ การเสื่อมจากแสงแดด (photo-aging) ซึ่งทำให้พื้นผิวมีความชอบน้ำมากขึ้น การย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ (biodegradation) และการเสื่อมสภาพทางเคมี เช่น ผลของคลอรีนในระบบท่อ
- เครื่องกรองน้ำแบบ RO membrane อาจเป็นแหล่งปลดปล่อยไมโครพลาสติกได้ ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรเฝ้าระวัง
- ไมโครพลาสติกที่เสื่อมสภาพแล้วมีแนวโน้มก่อให้เกิดความเสียหายจากปฏิกิริยาออกซิเดชัน (oxidative damage) ในเซลล์ได้มากกว่าวัสดุที่ยังไม่เสื่อมสภาพ
- ไมโครพลาสติกแบ่งเป็นชนิดปฐมภูมิ (ผลิตขึ้นโดยตั้งใจ) และทุติยภูมิ (เกิดจากการแตกตัวของพลาสติกขนาดใหญ่) ปัจจุบันการควบคุมชนิดปฐมภูมิทำได้ค่อนข้างดีแล้ว เช่น ในเครื่องสำอาง ขณะที่ชนิดทุติยภูมิควรมุ่งจัดการที่ต้นทาง โดยลดและควบคุมขยะพลาสติกขนาดใหญ่ในพื้นที่เสี่ยง (hotspot) การออกกฎหมายควบคุมพลาสติกในภาพรวมจึงอาจมีประสิทธิภาพมากกว่าการควบคุมเฉพาะไมโครพลาสติก

รศ.ดร.เบ็ญจมาศ จันทะภา ไพบูลย์กิจกุล คณะเทคโนโลยีทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

- จากการสังเคราะห์งานวิจัย 20 เรื่อง พบการปนเปื้อนไมโครพลาสติกในปลาหน้าดินสูงถึง 54% ขณะที่ปลาผิวน้ำพบในสัดส่วนต่ำกว่า โดยส่วนใหญ่เป็นเส้นใย (fiber)
- ตรวจพบการปนเปื้อนในไข่ปลา 7% ซึ่งอาจมีนัยต่อพัฒนาการของตัวอ่อนและความปลอดภัยทางอาหาร
- หอย (mollusks) มีการสะสมไมโครพลาสติกมากกว่าสัตว์น้ำชนิดอื่นประมาณ 3–5 เท่า
- เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน ระดับการปนเปื้อนในอาหารทะเลไทยยังอยู่ในระดับที่ “ถือว่าปลอดภัย” สำหรับผู้บริโภค
- เน้นความสำคัญของการสร้างความตระหนักรู้ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค เช่น การลดสารเติมแต่ง การพัฒนาระบบจัดเก็บขยะในชุมชนชายฝั่ง และการสนับสนุนการใช้วัสดุทางเลือกในเครื่องมือประมง
- สำหรับแนวทางการจัดการไมโครพลาสติก เสนอแนวทางจัดการ 3 ระดับ ได้แก่ ผู้ผลิต (ลดสารเติมแต่งในพลาสติก), ผู้บริโภค (ใช้หลัก 5R), และชุมชน (จัดการขยะริมชายฝั่งโดยเฉพาะสิ่งของขนาดใหญ่) พร้อมเน้นย้ำการสร้างความตระหนักรู้
- ปัจจุบันยังไม่พบความกังวลเชิงนโยบายหรือการส่งออกอย่างชัดเจนจากหน่วยงานรัฐและสาธารณสุข อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังขาดค่ามาตรฐานความเสี่ยงที่ชัดเจน เช่น Polymer Health Index (PHA) เพื่อใช้ประเมินความปลอดภัยเชิงระบบในอนาคต

รศ.ดร.พนิดา นวสัมฤทธิ์ สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์

- ไมโครและนาโนพลาสติกในอากาศกำลังได้รับความสนใจในระดับสากลในฐานะมลพิษรูปแบบใหม่
- ระดับไมโครพลาสติกในอากาศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามความหนาแน่นของการจราจร โดยเฉพาะนาโนพลาสติกในพื้นที่ที่มีการจราจรหนาแน่น
- พอลิเมอร์หลักที่ตรวจพบ ได้แก่ Polyethylene (PE) และ Styrene Butadiene Rubber (SBR) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสึกหรอของยางรถยนต์
- การประเมินการรับสัมผัสระดับบุคคลพบความสัมพันธ์กับการตรวจพบไมโครพลาสติกในปัสสาวะ
- ด้านผลกระทบต่อสุขภาพ การรับสัมผัสผ่านอากาศมีความสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของความเสียหายจากปฏิกิริยาออกซิเดชัน (oxidative damage) ซึ่งอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของ DNA การอักเสบเรื้อรัง และความเสี่ยงต่อโรคมะเร็ง
- อย่างไรก็ตาม ยังขาดข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดเฉพาะ ผลกระทบของนาโนพลาสติก และระดับปริมาณที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
- ในมุมเชิงนโยบาย จำเป็นต้องลดการใช้พลาสติกและควบคุมแหล่งกำเนิดปฐมภูมิ ควบคู่กับการวิจัยเชิงลึกด้านกลไกผลกระทบต่อสุขภาพ เช่น การกระจายตัวในอวัยวะ การแตกตัวของพอลิเมอร์ และการกำหนดค่ามาตรฐานความเสี่ยงที่ยังไม่มีความชัดเจนในระดับสากล

3. การระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย

- **กลุ่ม 1-A งานวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม**
    - ประเด็นปัญหา / ช่องว่างความรู้
        - วิธีเก็บตัวอย่าง วิเคราะห์ และรายงานผลยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
        - ยังไม่มีค่ามาตรฐานการปลดปล่อยหรือระดับความปลอดภัยของไมโครพลาสติก
        - ข้อมูลงานวิจัยกระจัดกระจาย ไม่มีฐานข้อมูลกลาง
        - ผลวิจัยยังไม่ถูกนำไปใช้เชิงนโยบายหรือปฏิบัติจริง
    - ข้อเสนอเชิงนโยบาย / มาตรการที่ต้องการ
        - จัดทำ National Standard Method และกำหนดหน่วยวัดมาตรฐาน
        - สนับสนุน Human Health Risk Assessment เพื่อกำหนดค่ามาตรฐานในอนาคต
        - จัดตั้ง National Microplastic Data Platform และสนับสนุน Open Data
        - ส่งเสริมโครงการทดลอง (Sandbox Pilot)

- สนับสนุนการศึกษาการปนเปื้อนไมโครพลาสติกในพืชเศรษฐกิจและการเข้าสู่ห่วงโซ่ อาหาร
- นำผลวิจัยไปกำหนด hotspot และมาตรการควบคุม รวมถึงบูรณาการผลวิจัยเข้าสู่แผนจัดการขยะพลาสติกแห่งชาติ นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน
- สนับสนุนนโยบายหรือมาตรการสร้างแรงจูงใจให้ภาคอุตสาหกรรมนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดการปลดปล่อยไมโครพลาสติก

- หน่วยงานเจ้าภาพ: อย. สมอ. สธ. กรมอนามัย ทช. ศสอ. สผ. คพ. อว. วช. อก. ภาคอุตสาหกรรม
- ระยะเวลา: สั้น-ยาว

- **กลุ่ม 1-B งานวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม**
  - ประเด็นปัญหา / ช่องว่างความรู้
    - ไม่มีระบบติดตาม hotspot อย่างเป็นระบบ
    - ไม่มีกฎหมายควบคุมมาตรฐานน้ำทิ้งจากชุมชน เช่น น้ำทิ้งจากเครื่องซักผ้า
    - ระบบบำบัดน้ำเสียยังไม่รองรับการดักจับไมโครพลาสติก
    - ไม่มีมาตรฐานหรือกฎหมายเฉพาะด้านไมโครพลาสติกในดิน น้ำ อากาศ
    - ไม่มีข้อมูล Material Flow ของพลาสติกระดับประเทศ
    - ความเสี่ยงไมโครพลาสติกในห่วงโซ่อาหารยังไม่มีเกณฑ์กำกับ
  - ข้อเสนอเชิงนโยบาย / มาตรการที่ต้องการ
    - สนับสนุนการวิจัย พัฒนาฐานข้อมูล hotspot และบูรณาการข้อมูล
    - กำหนดข้อกำหนดเครื่องซักผ้ามีระบบกรองไมโครไฟเบอร์
    - พิจารณามาตรการจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ให้กับผู้ผลิตควบคู่กับมาตรการกำกับดูแล
    - ปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียและแนวทางจัดการตะกอนที่ปนเปื้อน ก่อนนำไปกำจัดหรือใช้ประโยชน์
    - พัฒนากฎหมายและมาตรฐานเฉพาะด้าน
    - จัดทำฐานข้อมูล Material Flow ระดับประเทศ
    - จัดทำแนวทางตรวจสอบไมโครพลาสติกในอาหารและน้ำ
    - รณรงค์และประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้กับผู้ประกอบอาชีพประมง จำหน่ายอาหารทะเล หรืออาชีพที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องไมโครพลาสติก
  - หน่วยงานเจ้าภาพ: อย. สมอ. สธ. กรมอนามัย ทช. ศสอ. สผ. คพ. อว. วช. อก. ภาคอุตสาหกรรม
  - ระยะเวลา (สั้น กลาง ยาว)

- ระยะสั้น: ห่วงโซ่อาหาร และ Material Flow
- ระยะกลาง: นวัตกรรมและระบบบำบัด
- ระยะกลาง-ยาว: การศึกษาและติดตาม hotspot และการกำหนดมาตรฐานเฉพาะ

- **กลุ่ม 2 งานวิจัยด้านความเสี่ยงทางสุขภาพ**
  - ประเด็นปัญหา / ช่องว่างความรู้
    - ยังขาดข้อมูลพิษวิทยา กลไก และ dose–response
    - ยังไม่มีค่าความปลอดภัยด้านสุขภาพ
    - ขาดการประเมินการรับสัมผัสอย่างเป็นระบบ
    - การเปิดเผยข้อมูลต่อผู้บริโภคยังไม่ชัดเจน
    - แนวคิดกฎหมายยังเป็นแบบ risk-based
  - ข้อเสนอเชิงนโยบาย / มาตรการที่ต้องการ
    - สนับสนุน Human Health Risk Assessment
    - ศึกษาแหล่งกำเนิดและเส้นทางเข้าสู่ร่างกาย
    - พัฒนาการสื่อสารและสร้างความตระหนักรู้สู้สาธารณะ รวมถึงทำงานร่วมกับชุมชน
    - เปิดเผยข้อมูลปริมาณไมโครพลาสติกในผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นทางเลือกแก่ผู้บริโภค
    - ปรับใช้ precautionary principle
    - ใช้กลไก Mandatory EPR
    - ให้ทุนสนับสนุนผู้ประกอบการ เพื่อเป็นสร้างแรงจูงใจให้ปรับปรุงกระบวนการผลิต
    - จัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน
    - เปิดให้ภาคอุตสาหกรรมและนักลงทุนด้านนวัตกรรมเข้ามาร่วมลงทุน
    - พิจารณากองทุนเยียวยา สำหรับผู้ที่อาจได้รับผลกระทบจากไมโครพลาสติก
    - ลดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว
  - หน่วยงานเจ้าภาพ: คพ. สธ. อว. มธ. วช. ทช. กรมประมง อย. สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการ กรมประชาสัมพันธ์ และ NGOs
  - ระยะเวลา (สั้น กลาง ยาว)
    - ระยะสั้น: การวิจัยข้อมูลผลกระทบด้านสุขภาพ สร้างความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล และการจัดหาทุนสนับสนุน
    - ระยะกลาง: นวัตกรรม และการป้องกันการใช้พลาสติกที่ต้นทาง

- ระยะกลาง-ยาว: การบังคับใช้กฎหมาย

- **กลุ่ม 3 งานวิจัยด้านสังคมและนโยบาย**
  - ประเด็นปัญหา / ช่องว่างความรู้
    - ปัญหาเป็นเชิงระบบตลอดวงจรชีวิตพลาสติก
    - ขาดข้อมูลปริมาณและสัดส่วนแหล่งกำเนิดอย่างชัดเจน
    - ฐานข้อมูลกระจัดกระจาย ถูกแยกเก็บในหลายหน่วยงาน
    - ไม่มีเจ้าภาพหลักชัดเจน ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนและช่องว่างในการดำเนินงาน
    - ไม่มีค่าเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ชัดเจนเกี่ยวกับไมโครพลาสติก เช่น พารามิเตอร์ไมโครพลาสติกในมาตรฐานน้ำดิบ/น้ำทิ้ง หรือผลิตภัณฑ์/เทคโนโลยีที่อาจปล่อยไมโครพลาสติก
    - โครงสร้างพื้นฐานและความพร้อมเชิงเทคนิคยังไม่เพียงพอ เช่น ระบบห้องปฏิบัติการทดสอบ เครื่องมือวิเคราะห์ รวมถึงระบบแยกขยะและรีไซเคิล
    - ยังไม่มีการประเมินผลกระทบเศรษฐกิจแบบ Triple Bottom Line (สิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ)
    - ความเสี่ยงด้านสุขภาพยังต้องการงานวิจัยเพิ่มเติม
  - ข้อเสนอเชิงนโยบาย / มาตรการที่ต้องการ
    - ใช้แนวคิด lifecycle thinking และ circular economy
    - ลดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ส่งเสริมการใช้ซ้ำ พัฒนาวัสดุทางเลือก และนำกลไก Mandatory EPR มาใช้
    - รวมฐานข้อมูล hotspot เพื่อให้สามารถประเมินความเสี่ยงเชิงพื้นที่ (hotspots) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
    - ประเมินผลกระทบของกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment) และวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างรอบด้านก่อนดำเนินการออกกฎหมายหรือมาตรการใหม่
    - ประเมินผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ เช่น ความเสียหายต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว ความเสี่ยงต่อมาตรฐานอาหาร หรือผลต่อภาพลักษณ์ประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการผลักดันนโยบายในระดับประเทศต่อไป
    - การศึกษาการรับสัมผัสและความเสี่ยง (exposure assessment) และพัฒนาแนวทางหรือมาตรฐานเพื่อจำกัดการปนเปื้อนในอาหาร

- กำหนดพื้นที่นำร่องเพื่อทดลองมาตรการ การจัดการ และการติดตามต่าง ๆ รวมถึงการประเมินผลกระทบเชิงเศรษฐกิจควบคู่ไปด้วย จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ก่อนขยายนโยบายสู่ระดับประเทศ
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสังคม เช่น การสื่อสารสาธารณะ

- หน่วยงานเจ้าภาพ: อว. ทส. คพ. สมอ. กรมชลประทาน กรมทรัพยากรทางน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล การประปา
- ระยะเวลา: ระยะสั้น-ยาว

4. การระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายผ่าน Google Form

ส่วนที่ 1 บทบาทของท่าน

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
1. อาจารย์/นักวิจัย	18	60
2. หน่วยงานผู้ให้ทุนวิจัย	0	0
3. หน่วยงาน/องค์กรของรัฐ	5	16.7
4. ภาคเอกชน (ผู้ผลิต/ผู้ใช้พลาสติก/สภาอุตฯ)	1	3.3
5. องค์กรภาคประชาสังคม (รวม social enterprise)	2	6.7
6. นักศึกษา	3	10
7. อื่นๆ: บริษัทที่ปรึกษาสิ่งแวดล้อม	1	3.3
รวม	**30**	**100**

ส่วนที่ 2 ประเด็นปัญหาเชิงนโยบาย

2.1 จากมุมมองของท่าน ปัญหาหรือช่องว่างเชิงนโยบายด้านไมโครพลาสติกและขยะพลาสติกที่สำคัญที่สุดในประเทศไทย คืออะไร *(ไม่เกิน 4 ประเด็นหลัก)*

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
1. ขาดกรอบนโยบายและกฎหมายที่บูรณาการ “ไมโครพลาสติก” เข้ากับการจัดการขยะพลาสติกทั้งระบบ	22	21.57
2. ขาดระบบข้อมูลและการเฝ้าระวังไมโครพลาสติกระดับประเทศที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน	18	17.65
3. งานวิจัยด้านไมโครพลาสติกยังไม่ถูกเชื่อมโยงเข้าสู่กระบวนการกำหนดนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม	10	9.80

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
4. การจัดการแหล่งกำเนิดสำคัญของไมโครพลาสติกยังไม่ชัดเจนหรือไม่มีการดำเนินการ	19	18.63
5. ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่ (ต้นทาง–กลางทาง–ปลายทาง)	19	18.63
6. การสื่อสารและการมีส่วนร่วมของสังคมต่อปัญหาไมโครพลาสติกยังจำกัด	14	13.73
7. อื่นๆ	0	0
รวม	**102**	**100**

จากผลการตอบแบบสอบถาม ประเด็นที่ถูกมองว่าสำคัญที่สุดคือขาดกรอบนโยบายและกฎหมายที่บูรณาการ “ไมโครพลาสติก” เข้ากับการจัดการขยะพลาสติกทั้งระบบ รองลงมาคือปัญหาการจัดการแหล่งกำเนิดสำคัญของไมโครพลาสติกยังไม่ชัดเจนหรือไม่มีการดำเนินการ และขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่ (ต้นทาง–กลางทาง–ปลายทาง) และขาดระบบข้อมูลและการเฝ้าระวังไมโครพลาสติกระดับประเทศที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน สะท้อนว่าช่องว่างหลักอยู่ที่โครงสร้างนโยบายและการประสานงานเชิงระบบ มากกว่าประเด็นงานวิจัยเพียงอย่างเดียว โดยรวมชี้ให้เห็นความจำเป็นในการพัฒนากรอบกฎหมาย มาตรฐานข้อมูล และกลไกบูรณาการแบบครบวงจร

2.2 จากประเด็นปัญหาที่ท่านเลือกในข้อ 2.1 ท่านเห็นว่าปัจจัยใดเป็น “สาเหตุหลัก” มากที่สุด *(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)*

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
1. ช่องว่างด้านองค์ความรู้/ข้อมูล	18	21.69
2. ช่องว่างระหว่างงานวิจัยกับนโยบาย	12	14.46
3. ช่องว่างด้านกฎหมาย/กฎระเบียบ	20	24.10
4. ช่องว่างด้านการบริหารจัดการและการบูรณาการ	19	22.89
5. ช่องว่างด้านเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์/แรงจูงใจ	11	13.25
6. ช่องว่างด้านเจตจำนงทางการเมือง	2	2.41
7. อื่นๆ: จิตสำนึกและการตระหนักรู้	1	1.20
รวม	**83**	**100**

จากผลการตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบมองว่าสาเหตุหลักของช่องว่างเชิงนโยบายอยู่ที่กฎหมาย/กฎระเบียบ และ การบริหารจัดการ/การบูรณาการ รองลงมาคือช่องว่างด้านองค์ความรู้/ข้อมูล สะท้อนว่า

ประเด็นสำคัญไม่ได้อยู่เพียงการขาดข้อมูล แต่เป็นโครงสร้างกฎหมายและระบบบริหารที่ยังไม่เชื่อมโยงกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอเชิงนโยบายตามช่วงเวลา

3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย ระยะสั้น (1–2 ปี)

มาตรการที่สามารถเริ่มดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องแก้กฎหมายหลัก

ตัวอย่างประเด็นที่สามารถเสนอ (เช่น มาตรการเชิงบริหาร การทดลองนำร่อง แนวปฏิบัติ มาตรฐานสมัครใจ หรือการบูรณาการแผนงานเดิม การสื่อสารสาธารณะ)

- มาตรการนำร่อง (Pilot Projects) เช่น Deposit Return Scheme (DRS)
- ลดพลาสติกใช้ครั้งเดียว (Single-use Plastic Reduction) ผ่านนโยบาย/แนวปฏิบัติ หรือขยายมาตรการ “ห้ามใช้/ห้ามขาย” บางรายการที่เป็นปัญหาทันที
- การสื่อสารสาธารณะและการสร้างความตระหนักรู้ (Public Communication & Awareness) ผ่านการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ หรือสื่อสาธารณะ ให้สังคมสนใจและตื่นตัว
- จัดทำมาตรฐานสมัครใจ/แนวปฏิบัติภาคธุรกิจ (Voluntary Standards & Industry Guidelines) เพื่อจัดการที่ต้นทาง
- สนับสนุนงานวิจัยเพื่อปิดช่องว่าง (Research Support & Evidence) โดยเฉพาะด้านสุขภาพและความเป็นพิษของไมโครพลาสติก เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลกำหนดมาตรฐานในอนาคต
- ใช้เครื่องมือเศรษฐศาสตร์และแรงจูงใจ (Economic Instruments & Incentives) เช่น เก็บค่าจัดการพลาสติกกับผู้ใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกในอัตราที่สูงขึ้น หรือสร้างแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วนลดพลาสติกและจัดการอย่างถูกวิธี โดยอ้างอิงผลวิจัยที่มีอยู่

3.2 ข้อเสนอเชิงนโยบาย ระยะกลาง (3–5 ปี)

มาตรการที่ต้องอาศัยการปรับปรุงกฎหมาย แผน หรือโครงสร้างการทำงานบางส่วน

ตัวอย่างประเด็นที่สามารถเสนอ (เช่น การแก้ไขกฎหมายลำดับรอง การปรับโครงสร้างการบริหาร การนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ การเสริมบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานหลัก การลงทุนด้านวิจัย นวัตกรรม และระบบเฝ้าระวัง)

- กำหนดมาตรฐานการเก็บและวิเคราะห์ไมโครพลาสติกให้ใช้แนวเดียวกันทั่วประเทศ
- กำหนดค่ามาตรฐาน/เกณฑ์การปล่อยน้ำทิ้งจากภาคอุตสาหกรรมสู่สิ่งแวดล้อม
- ใช้เครื่องมือเศรษฐศาสตร์เต็มรูปแบบมากขึ้น เช่น PPP, Plastic Tax (virgin resin), EPR

- สนับสนุนอุตสาหกรรมรีไซเคิลคุณภาพสูง วัสดุชีวภาพ/วัสดุทดแทน (eco-friendly alternatives)
- สนับสนุนงบประมาณวิจัยและนวัตกรรมกำจัดไมโครพลาสติก
- กำหนดกฎหมายควบคุมแหล่งกำเนิด (source control) โดยเริ่มจากภาคอุตสาหกรรม/การผลิต
- บูรณาการงานวิจัยเข้าสู่กฎหมาย โดยเฉพาะในห่วงโซ่อาหาร
- เสริมศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และจังหวัด รวมถึงสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาควิชาการ–รัฐ–เอกชน–สังคม
- บังคับใช้กฎหมายจัดการขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง โดยเฉพาะปลายทาง (landfill, ขนส่ง, การแยกขยะ)
- เชื่อมโยงการลดการผลิต–เพิ่มการกำจัด macroplastic อย่างเป็นระบบ

3.3 ข้อเสนอเชิงนโยบาย ระยะยาว (มากกว่า 5 ปี)

การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง ระบบ หรือกรอบนโยบายระดับประเทศ

ตัวอย่างประเด็นที่สามารถเสนอ (เช่น การเปลี่ยนกรอบนโยบาย การปฏิรูปกฎหมายหลัก หรือการปรับระบบการผลิต–บริโภค)

- ปฏิรูปกฎหมายหลักและกรอบนโยบายระดับชาติ ให้ครอบคลุมไมโครพลาสติกอย่างเป็นระบบ
- กำหนดมาตรฐานและค่ากำกับการปลดปล่อยไมโครพลาสติก จากอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และชุมชน
- จัดทำมาตรฐานการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมและห่วงโซ่อาหาร โดยใช้ข้อมูลวิจัยรองรับการตั้งเกณฑ์ และติดตามประเมินผลหลังนโยบาย
- เปลี่ยนระบบการผลิต–บริโภคสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนเต็มรูปแบบ เช่น Eco-design, upcycling, closed-loop recycling
- ตั้งเป้าระดับชาติ เช่น พลาสติกเป็นศูนย์ในทะเล / รีไซเคิล 100%
- บรรจุแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในหลักสูตรการศึกษา
- ปฏิรูประบบบริหารท้องถิ่น (Regional Waste Cluster)
- จัดตั้งระบบบริหารแบบรวมศูนย์และฐานข้อมูลดิจิทัลระดับชาติ
- สนับสนุนระยะยาวด้านวิจัย นวัตกรรม และวัสดุทดแทนระยะยาว

ส่วนที่ 4 การเชื่อมโยงงานวิจัยกับนโยบาย

4.1 งานวิจัยด้านใดที่ท่านเห็นว่ายัง “ขาด” และจำเป็นต่อการกำหนดนโยบายไมโครพลาสติกในอนาคต

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
1. การประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพ	10	33.33
2. การติดตามแหล่งกำเนิดและเส้นทางการแพร่กระจาย	8	26.67
3. การประเมินต้นทุน–ผลประโยชน์เชิงนโยบาย	3	10
4. การวิจัยด้านสังคมและพฤติกรรม	7	23.33
5. อื่นๆ: วิธีการตรวจวิเคราะห์ที่เป็นมาตรฐาน /เกณฑ์ปริมาณที่ใช้พิจารณาว่าปลอดภัยหรือยอมให้มีได้ / วิธีการลดหรือกำจัดกรณีเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตแล้ว	1	3.33
6. อื่นๆ: งานวิจัยทางด้านพื้นที่อนุรักษ์ที่มีภูมิประเทศที่สูง และมีการเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่จำนวนมาก	1	3.33
รวม	**30**	**100**

จากผลการตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบเห็นว่างานวิจัยที่ “ขาด” มากที่สุดและจำเป็นต่อการกำหนดนโยบายคือการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพ รองลงมาคือการติดตามแหล่งกำเนิดและเส้นทางการแพร่กระจาย และงานวิจัยด้านสังคมและพฤติกรรม สะท้อนว่าการกำหนดนโยบายในอนาคตต้องอาศัยหลักฐานด้านสุขภาพและข้อมูลเชิงระบบควบคู่กับมิติทางสังคม

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ข้อคิดเห็นสะท้อนตรงกันว่า การจัดการไมโครพลาสติกของไทยควรถูกบูรณาการเข้ากับนโยบายสิ่งแวดล้อมและการจัดการของเสียที่มีอยู่ โดยกำหนดเจ้าภาพหลักและกลไกประสานงานที่ชัดเจน พร้อมจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางและระบบติดตามระยะยาวที่ใช้มาตรฐานเดียวกัน เพื่อรองรับการกำหนดค่าความปลอดภัย โดยเฉพาะในภาคอาหาร ควบคู่กับงานวิจัยประเมินความเสี่ยงที่ครอบคลุมทุกเส้นทางการรับสัมผัส ทั้งนี้ควรเน้นมาตรการเชิงป้องกันและควบคุมที่ต้นทางการผลิต ลดการหลุดรอดของพลาสติกสู่สิ่งแวดล้อม และสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ทุกภาคส่วนให้ตระหนักและมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ภายใต้กรอบเศรษฐกิจหมุนเวียนและหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย เพื่อให้การปฏิรูปเชิงโครงสร้างเกิดผลอย่างยั่งยืน

ภาคผนวก ง

สรุปการจัดงานเสวนาวิชาการ

สิทธิในการลดและการซ่อม: ทางออกเพื่อสังคมไร้ขยะและหมุนเวียนทรัพยากร

(Circular Revolution: Claiming Our Right to Reduce and Right to Repair)

วันพุธที่ 18 มีนาคม 2569 เวลา 8.30-16.30 น.

ณ โรงแรมสยามแอทสยาม ดีไซน์ โฮเทล กรุงเทพ (ถ.พระราม 1)

จัดโดยสถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน

ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

1.กำหนดการประชุม

เสวนาภาคเช้า “สิทธิในการลดและใช้ซ้ำ: พลาสติกและเสื้อผ้า”	
8.30-9.00 น.	**ลงทะเบียน**
9.00-9.20 น	**ชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดงานเสวนา** โดย ดร.สุจิตรา วาสนาดำรงดี นักวิจัยเชี่ยวชาญ สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9.20 - 9:40 น.	**ชวนคุย “สิทธิในการลดและมลพิษพลาสติกตลอดวงจรชีวิต”** โดย คุณปุณญธร จึงสมาน นักรณรงค์/นักวิจัยโครงการพลาสติก มูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม
9:40 - 10:00 น.	**นำเสนอผลการศึกษา “จากโรงงานสู่ตู้เสื้อผ้า: ความเสี่ยงของสารเคมีในอุตสาหกรรมฟาสต์แฟชั่น”** โดย คุณพิชามญชุ์ รักรอด หัวหน้าโครงการรณรงค์ยุติมลพิษพลาสติก กรีนพีซประเทศไทย
10.00-10.15 น.	**พักรับประทานอาหารว่าง**
10.15-11.15 น.	**เปิดวงเสวนา “ลดพลาสติก: เริ่มที่เราหรือเริ่มที่ระบบ?”** ผู้ร่วมเสวนา: คุณณัฐธ์พล อรินทร์คล้าย ผู้ร่วมก่อตั้ง EcoCrew Thailand ดร.ชุติมา แซ่เฮง นักวิจัย ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ คุณคุณานนท์ คงสมเวช ผู้ร่วมก่อตั้ง Delifill ผู้ดำเนินรายการ: คุณศลิษา ไตรพิพิธสิริวัฒน์ นักรณรงค์อาวุโส/ผู้จัดการโครงการพลาสติก เอเชียอาคเนย์ EJF
11.15-12.15 น.	**เปิดวงเสวนา “แฟชั่นยั่งยืน เป็นไปได้ไหม? เมื่อการผลิตและการบริโภคสวนทางกับการกำจัด”**

	ผู้ร่วมเสวนา: คุณกมลนาถ องค์วรรณดี ผู้ประสานงานเครือข่าย Fashion Revolution ประเทศไทย คุณธมลวรรณ วิโรจน์ชัยยันต์ ผู้ร่วมก่อตั้ง Moreloop คุณพิชามาศ ชัยงาม ผู้ก่อตั้ง Loopers แพลตฟอร์มส่งเสื้อผ้ามือสอง คุณพงษ์สันต์ วงษ์เสริมหิรัญ ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยพัฒนาและนวัตกรรม บริษัท ไทยวาโก้ จำกัด (มหาชน) ผู้ดำเนินรายการ: คุณจรีรัตน์ เพชรโสม นักสื่อสารด้านสิ่งแวดล้อมและ Miss Earth 2021
12.15-13.15 น.	**พักรับประทานอาหารกลางวัน**
เสวนาภาคบ่าย “สิทธิในการซ่อม: อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เสื้อผ้า”	
13.00-13.30 น.	**ลงทะเบียน** (สำหรับผู้ที่ไม่ได้มาร่วมงานภาคเช้า)
13.30 - 14.00 น.	**แถลงการณ์เปิดตัวเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Thailand Circular Economy)** **เพื่อขับเคลื่อนร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชน** โดย ดร.สุจิตรา วาสนาดำรงดี ดร.บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์ ที่ปรึกษาเครือข่าย
14.00-14.45 น.	**ชวนคุย “ปูพื้น สินค้าทำไมพังเร็ว เสียแล้วซ่อมไม่ได้และวิธีการผลักดันสิทธิในการซ่อม”** โดย คุณภาคภูมิ โกเมศโสภา ผู้ก่อตั้งชุมชนส่งเสริมวัฒนธรรมการซ่อม (RCTH) ถาม-ตอบ
14.45–16.00 น.	**เปิดวงเสวนา สิทธิในการซ่อม (Right to Repair)** ผู้ร่วมเสวนา: คุณณพล ก่อก้องวิศรุต Vice President, Eco-Systems Department, บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) คุณสมบัติ บุญงามอนงค์ ผู้อำนวยการ มูลนิธิกระจกเงา ดร.เสถียร อุตวัต ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี โครงการ Fix It Center คุณอดิศักดิ์ สายประเสริฐ หัวหน้าฝ่ายสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบาย สภาองค์กรของผู้บริโภค คุณพงศ์สุข หิรัญพฤกษ์ CEO เว็บไซต์และเพจ BT Beartai แบไต๋ ผู้ดำเนินรายการ: คุณชญณัฐ ศุภทรงกลด Community Lead RCTH

16.00-16.20 น.	**สรุปและปิดการเสวนา** โดย ดร.สุจิตรา วาสนาดำรงดี
16.20 น.	**จบงานเสวนาและรับประทานอาหารว่าง**

2. ผู้เข้าร่วมงาน

การจัดงานครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมงานเสวนา รวมทั้งสิ้น 140 คน แบ่งเป็นผู้เข้าร่วม ณ สถานที่จัดงาน (onsite) จำนวน 99 คน ประกอบด้วยวิทยากร 19 คน ภาคีเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน 19 คน หน่วยงานภาครัฐ 16 คน หน่วยงานเอกชน 22 คน สถาบันการศึกษา 7 คน ภาคประชาสังคม 2 คน สื่อมวลชน 9 คน พรรคการเมือง 2 คน ประชาชนทั่วไป 3 คน และผู้เข้าร่วมทางออนไลน์ (online) มากกว่า 41 คน

รูปที่ 1 บรรยากาศงานเสวนา

3. สรุปประเด็นสำคัญ

1) ภาพรวมปัญหาและแนวคิด

โดย ดร. สุจิตรา วาสนาดำรงดี นักวิจัยเชี่ยวชาญ
สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- การนำเสนอได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากระบบเศรษฐกิจแบบเส้นตรง (Linear Economy) ซึ่งเน้น “ผลิต–ใช้–ทิ้ง” ไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่มุ่งเน้นการลดการใช้ทรัพยากร การใช้ซ้ำ การซ่อมแซม และการนำกลับมาใช้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ
- ในปัจจุบัน โครงสร้างการจัดการขยะของประเทศไทยยังมีข้อจำกัดสำคัญ ได้แก่ การขาดกลไกความรับผิดชอบของผู้ผลิต (EPR) การขาดแรงจูงใจในการคัดแยกขยะของประชาชน และการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังเน้นการเก็บ ขน และกำจัดปลายทาง ส่งผลให้ไม่เกิดการหมุนเวียนทรัพยากรอย่างแท้จริง
- การนำเสนอได้อ้างอิงแนวทางสากล โดยเฉพาะ “ลำดับขั้นการจัดการขยะ (Waste Hierarchy)” ที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันการเกิดขยะ (Prevention) การใช้ซ้ำและรีไซเคิล ก่อนการกำจัด และเน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดความหมุนเวียนตั้งแต่ต้นทาง
- นอกจากนี้ ยังมีการเปรียบเทียบสถานการณ์ประเทศไทยกับต่างประเทศ (เช่น สหภาพยุโรปและญี่ปุ่น) พบว่าประเทศไทยยังขาดกฎหมายเฉพาะด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน ขาดเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ และขาดระบบสนับสนุนการคัดแยกและจัดการขยะอย่างเป็นระบบ ทำให้การขับเคลื่อนยังอยู่ในลักษณะ “ความสมัครใจ” มากกว่าการบังคับใช้
- ในส่วนของแนวทางการพัฒนา ได้มีการนำเสนอพัฒนาการของโครงการตั้งแต่การศึกษาเชิงวิชาการ การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย จนมาถึงระยะปัจจุบันที่ผลักดัน “ร่างพระราชบัญญัติ

เศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชน” เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปโครงสร้างการจัดการทรัพยากรของประเทศ

- สาระสำคัญของร่างกฎหมายเน้นการสร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนทั้งระบบ ไม่ใช่เพียงการรีไซเคิล โดยครอบคลุมการลดการใช้ทรัพยากร (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การซ่อมแซม (Right to Repair) และการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ผลิต (EPR) รวมถึงการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน ผ่านเครือข่าย Thailand Circular Economy

2) ชวนคุย “สิทธิในการลดและมลพิษพลาสติกตลอดวงจรชีวิต”

โดย คุณปุณญธร จึงสมาน นักรณรงค์/นักวิจัยโครงการพลาสติก
มูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice Foundation: EJF)

- การนำเสนอชี้ให้เห็นว่า ปัญหามลพิษพลาสติกในประเทศไทยยังไม่สามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากนโยบายและการจัดการส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นที่ “ปลายทาง” เช่น การกำจัดหรือรีไซเคิล ขณะที่ “ต้นทาง” ได้แก่ การผลิตและรูปแบบการบริโภคยังถูกละเลย
- พลาสติกส่วนใหญ่ของโลกถึงร้อยละ 99.6 ผลิตจากเชื้อเพลิงฟอสซิล และมีเพียงสัดส่วนเล็กน้อยที่สามารถรีไซเคิลได้ ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก โดยเฉพาะในกระบวนการผลิตที่เป็นแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจกหลัก
- ประเทศไทยมีการผลิตพลาสติกในปริมาณสูง (ประมาณ 8.8 ล้านตันต่อปี) และมีโครงสร้างอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขนาดใหญ่ เช่น ในจังหวัดระยอง ซึ่งส่งผลต่อทั้งสิ่งแวดล้อมและชุมชนในพื้นที่
- แม้จะดูเหมือนว่าประชาชนเป็น “ผู้เลือกใช้พลาสติก” แต่ในความเป็นจริง ตัวเลือกของผู้บริโภคถูกจำกัดจากระบบการผลิตและตลาด ทำให้การลดการใช้พลาสติกไม่สามารถเกิดขึ้นได้จากพฤติกรรมส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียว
- แนวคิดสำคัญของการนำเสนอคือ “สิทธิในการลด (Right to Reduce)” ซึ่งหมายถึงสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงทางเลือกที่ลดการใช้ทรัพยากรและบรรจุภัณฑ์ เช่น ระบบรีฟิล การใช้ซ้ำ และโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการลดขยะ โดยต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง ไม่ใช่เพียงการเปลี่ยนพฤติกรรม
- ตัวอย่างการดำเนินงาน เช่น จุดเติมน้ำดื่มและระบบรีฟิล สามารถลดการใช้ขวดพลาสติกได้อย่างมีนัยสำคัญ (เช่น 10 จุด สามารถลดได้กว่า 100,000 ขวดต่อเดือนในกรุงเทพฯ) แสดงให้เห็นว่าหากมีระบบรองรับ จะสามารถลดขยะได้จริงในระดับเมือง

- อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน “สิทธิในการลด” ของประชาชนและของประเทศยังถูกจำกัดจากโครงสร้างนโยบาย กฎหมาย และระบบตลาด ทำให้การเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนยังไม่เกิดขึ้นอย่างเต็มที่
- โดยสรุป การแก้ปัญหามลพิษพลาสติกจำเป็นต้องเปลี่ยนจากการจัดการปลายทาง ไปสู่การลดการผลิตและการบริโภคตั้งแต่ต้นทาง พร้อมทั้งผลักดันนโยบายและกฎหมายที่รับรองสิทธิในการลดเพื่อสร้างระบบที่เอื้อต่อการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

3) นำเสนอผลการศึกษา “จากโรงงานสู่ตู้เสื้อผ้า: ความเสี่ยงของสารเคมีในอุตสาหกรรมฟาสต์แฟชั่น”
โดย คุณพิชามญชุ์ รักรอด หัวหน้าโครงการรณรงค์ยุติมลพิษพลาสติก กรีนพีซ ประเทศไทย

- การนำเสนอชี้ให้เห็นว่า อุตสาหกรรม “Ultra Fast Fashion” มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้วงจรชีวิตของเสื้อผ้าสั้นลง (ลดลงราว 40%) และนำไปสู่การใช้ทรัพยากรและสารเคมีจำนวนมากตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่การผลิตจนถึงการบริโภค
- ผลการศึกษาของกรีนพีซจากตัวอย่างสินค้า 56 รายการใน 9 ประเทศ พบว่า ร้อยละ 32 มีสารเคมีอันตรายเกินมาตรฐาน และพบสารกลุ่ม PFAS (สารเคมีตกค้างยาวนาน) รวมถึงพทาเลต โลหะหนัก และฟอร์มาลดีไฮด์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เช่น ระบบฮอร์โมน ระบบสืบพันธุ์ และความเสี่ยงต่อโรคมะเร็ง
- ในบริบทประเทศไทย ยังมี “ช่องว่างเชิงนโยบาย” หลายด้าน ได้แก่
  - ขาดกฎหมายควบคุมสารเคมีในสิ่งทอที่ครอบคลุมเทียบเท่า REACH ของสหภาพยุโรป
  - ขาดระบบตรวจสอบย้อนกลับ (traceability) ตลอดห่วงโซ่อุปทาน
  - การนำเข้าสินค้าแฟชั่นยังไม่ถูกควบคุมอย่างเข้มงวด
  - ผู้บริโภคขาดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลสารเคมี (Right to Know)
- การนำเสนอเสนอแนวทางแก้ไขเชิงนโยบาย โดย

  – ภาครัฐควรออกกฎหมายควบคุมสารเคมีอันตราย กำหนดมาตรฐานกลาง และควบคุมสินค้านำเข้า

  – ภาคเอกชนควรยุติการใช้สารเคมีอันตราย เปิดเผยข้อมูล และรับผิดชอบตลอดวงจรชีวิตสินค้า (EPR)

  – ผู้บริโภคควรลดการบริโภคเกินจำเป็น เลือกสินค้าอย่างมีข้อมูล และสนับสนุนการซ่อมและการใช้ซ้ำ
- โดยสรุป ปัญหาฟาสต์แฟชั่นไม่ใช่เพียงเรื่องขยะสิ่งทอ แต่เป็นประเด็นด้าน “สารเคมี สุขภาพ และโครงสร้างนโยบาย” ที่ต้องแก้ไขทั้งระบบ ตั้งแต่การผลิต การค้า ไปจนถึงสิทธิของผู้บริโภค เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างแท้จริง

4) เปิดวงเสวนา "ลดพลาสติก: เริ่มที่เราหรือเริ่มที่ระบบ?"

- *ผู้ดำเนินรายการ: คุณศลิษา ไตรพิพิธสิริวัฒน์ นักรณรงค์อาวุโส/ผู้จัดการโครงการพลาสติก EJF*
- *ผู้ร่วมเสวนา: คุณณัฐธ์พล อรินทร์คล้าย ผู้ร่วมก่อตั้ง EcoCrew Thailand*
  - **แนวคิด:** สร้างระบบบรรจุภัณฑ์ใช้ซ้ำ ไม่ใช่แค่บริการยืมภาชนะ แต่เป็นการสร้างระบบนิเวศแบบครบวงจร
  - **แรงบันดาลใจ:** สังเกตเห็นการใช้บรรจุภัณฑ์แบบใช้ครั้งเดียวทิ้งจำนวนมากในงานอีเวนต์
  - **องค์ประกอบหลัก 3 ส่วน:**
    - **ภาชนะใช้ซ้ำ:** ออกแบบมาเพื่อการใช้งานหลายครั้ง
    - **ระบบบริหารจัดการ:** ใช้เทคโนโลยีในการนับจำนวนการใช้, วัดผลกระทบ (ลดขยะไปเท่าไหร่), และบริหารจัดการภาชนะตั้งแต่ต้นจนจบ
    - **เครื่องคืนภาชนะอัตโนมัติ:** พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในแคนทีนหรือฟู้ดคอร์ต
  - **ผลกระทบ (Impact):**
    - ลดขยะไปแล้วกว่า 20,000 ชิ้นในงาน 4 วัน และสะสมรวมกว่า 400,000 ชิ้น
    - ให้บริการในงานอีเวนต์แล้วประมาณ 70 งาน
    - กำลังขยายสู่การใช้งานระยะยาวในแคนทีนและฟู้ดคอร์ต
- *คุณคุณานนท์ คงสมเวช ผู้ร่วมก่อตั้ง Delifill*
  - **แนวคิด:** บริการเติมสินค้าและจัดส่ง (Refill & Delivery)
  - **แรงบันดาลใจ:** ความสนใจในประเด็นมลพิษพลาสติกและได้แรงบันดาลใจจากโมเดลรีฟิลในยุโรป
  - **กลุ่มลูกค้า:** เน้นกลุ่ม B2B (โรงแรม, ร้านอาหารในกรุงเทพฯ) เป็นหลัก หลังพบว่า B2C มีความพยายามสูง
  - **ผลิตภัณฑ์:** กลุ่ม Body Care และ Home Care (เช่น สบู่, ยาสระผม, น้ำยาล้างจาน)
  - **กระบวนการ:** ลูกค้าสั่งสินค้าผ่านเว็บไซต์ สามารถเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ของ Delifill หรือเลือกบริการเติมถึงที่ (refill on the go)
  - **ข้อจำกัดสำหรับลูกค้าทั่วไป:** มีกำหนดราคาขั้นต่ำสำหรับการสั่งซื้อ
- *ดร.ชุติมา แซ่เฮง นักวิจัย ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (MTEC)*
  - นำเสนองานวิจัยด้านระบบใช้ซ้ำ เพื่อลดขยะพลาสติก ได้รับการสนับสนุนจาก UNEP เพื่อลดขยะบรรจุภัณฑ์พลาสติก
  - **การศึกษา 3 ส่วน:**
    - การยกระดับคุณภาพ PCR (พลาสติกรีไซเคิล) เพื่อป้อนอุตสาหกรรม
    - การศึกษาบริบทของระบบใช้ซ้ำ (Reuse) ในประเทศไทย

- การผลักดันนโยบายเพื่อลดขยะบรรจุภัณฑ์พลาสติก

- **ผลการศึกษาในส่วน Reuse:**
  - **น้ำดื่มและเครื่องดื่ม:** มีการใช้ถังน้ำ 20 ลิตรอยู่แล้ว แต่ภาคเครื่องดื่มทั่วไปลดการใช้ระบบ Reuse ลงและหันมาใช้ขวดพลาสติกมากขึ้น
  - **Personal Care และ Home Care:** ถูกขับเคลื่อนด้วยความต้องการของผู้บริโภคเป็นหลัก ยังขาดระบบหรือนโยบายที่เอื้อ
  - **งานอีเวนต์:** เป็นภาคส่วนใหม่ที่มีศักยภาพ (โดยมี EcoCool เป็นกรณีศึกษา)
- **โมเดล Reuse ในงานอีเวนต์:** ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นสิ่งที่ควรนำกลับมาใช้ (คล้ายบริการจัดเลี้ยงที่นำจานชามกลับไปล้าง)
- **การศึกษา LCA (Life Cycle Assessment - ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม) โดยใช้ EcoCool เป็นกรณีศึกษา:**
  - **ผลดี:** ระบบ Reuse ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ถึง 60-70% และลดการใช้พลังงานฟอสซิลได้ 60-75% เมื่อเทียบกับพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้งในงานขนาด 1,000-10,000 คน
  - **จุดคุ้มทุนด้านสิ่งแวดล้อม:** ประมาณ 10 ครั้งของการใช้งานภาชนะ
- **ผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์:**
  - **การลงทุนสูง:** ระบบ Reuse ต้องการการลงทุนเริ่มต้นสูง
  - **จุดคุ้มทุนด้านเศรษฐศาสตร์:** ประมาณ 50 ครั้งของการใช้งาน หากผู้ประกอบการต้องรับภาระค่าโครงสร้างพื้นฐานทั้งหมดเอง
  - **ข้อเสนอแนะ:** ต้นทุนของ Single-Use Plastic ไม่ได้รวมค่าจัดการขยะหลังการใช้งาน หากรวมค่าใช้จ่ายนี้ Single-Use Plastic อาจจะไม่คุ้มค่าเท่าปัจจุบัน
- **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการดำเนินงาน:**
  - **มาตรฐาน:** มาตรฐานบรรจุภัณฑ์ใช้ซ้ำที่ปลอดภัยและทนทาน (เช่น PP สามารถใช้ซ้ำได้ 100-500 ครั้งขึ้นอยู่กับการออกแบบและการล้าง) และมาตรฐานการล้างภาชนะ
  - **การแบ่งปันข้อมูลและระบบดิจิทัล:** เพื่อติดตามภาชนะ
  - **ความร่วมมือ:** ระหว่างผู้ใช้ (ออร์แกไนเซอร์, เจ้าของแบรนด์) และผู้ให้บริการระบบ Reuse
  - **เครือข่ายขนส่ง:** การพัฒนาระบบ Reverse Logistics
  - **การสื่อสารกับผู้บริโภค:** ต้องชัดเจนเกี่ยวกับระบบ, จุดคืนที่สะดวก, ความมั่นใจเรื่องความสะอาด (อาจใช้ QR Code แสดงขั้นตอนการล้าง), และระบบมัดจำที่ชัดเจน

        - **การส่งเสริม:** ออร์แกไนเซอร์และเจ้าของแบรนด์ควรโปรโมทร่วมกับผู้ให้บริการระบบ Reuse

- **ความท้าทายในการผลักดันระบบ Reuse**
    - **กฎหมายและนโยบาย:** ขาดการส่งเสริมและกฎหมายที่บังคับใช้ระบบ Reuse อย่างจริงจัง เมื่อเทียบกับการรีไซเคิล
    - **ต้นทุนเริ่มต้น:** การลงทุนสูงในโครงสร้างพื้นฐาน
    - **ผู้บริโภค:**
        - ขาดทางเลือกให้ผู้บริโภค
        - ความกังวลเรื่องความสะอาด (ต้องมี Cleaning Standard ที่ชัดเจนและสร้างความเชื่อมั่น)
        - ความสะดวกสบาย (พนักงานในร้านอาจไม่เสนอแก้วใช้ซ้ำ เพราะการล้างเป็นภาระ)
    - **ผู้ประกอบการ:** ยังไม่มอง Reuse เป็นโอกาสทางธุรกิจใหม่, คุ้นชินกับโมเดล Linear Economy เดิมที่สร้างรายได้ดีอยู่แล้ว
    - **ระบบ Reverse Logistics:** ความท้าทายในการจัดการการรับคืนและการหมุนเวียนภาชนะ
    - **นิยามของ Reuse:** ต้องเข้าใจว่าไม่ใช่แค่ภาชนะที่ใช้ซ้ำได้ แต่เป็น "ระบบ" ที่ต้องหมุนเวียนทั้งหมด ไม่ใช่ภาระของผู้บริโภค
    - **ข้อมูลวิจัย:** ความยากในการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกและข้อมูลจริงจากภาคธุรกิจเพื่อทำการวิจัย
- **โอกาสและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม**
    - **ภาครัฐ:** ควรมีนโยบายส่งเสริม, มาตรฐาน, และแรงจูงใจ (incentives) สำหรับระบบ Reuse อาจผ่านกฎหมายเช่นพ.ร.บ.เศรษฐกิจหมุนเวียน
    - **ความร่วมมือ:**
        - Brand Owner ควรเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบ Refill
        - สร้าง "สนามเด็กเล่น" หรือ SandBox เพื่อทดลองระบบ Reuse/Refill
        - ร่วมมือกับ Modern Trade (เช่น CP Group) เพื่อใช้จุดคืนภาชนะในร้านค้าสะดวกซื้อ
        - ร่วมมือกับโรงเรียนและวัดเพื่อเป็นจุดทำความสะอาดและสร้างมาตรฐาน (ข้อเสนอจากผู้ฟัง)
    - **นวัตกรรมบรรจุภัณฑ์:** พัฒนาบรรจุภัณฑ์ใช้ซ้ำที่ซ้อนกันได้ (Stackable) สำหรับตลาดนัด (ข้อเสนอจากผู้ฟัง)
    - **การวิจัยเพิ่มเติม:**
        - ทำการศึกษา Life Cycle Cost (LCC) ตลอดวงจรชีวิตเพื่อพิสูจน์ความคุ้มทุนทางธุรกิจของระบบ Reuse

- วิจัยพื้นที่ในร้านค้า (เช่น 7-Eleven) เพื่อหาจุดที่เหมาะสมสำหรับ Refill (ข้อเสนอจากผู้ฟัง)

- **เทคโนโลยี:** นำเทคโนโลยีจุดคืนภาชนะอัตโนมัติที่สะอาดและมิดชิดมาใช้

- **คะแนน "สิทธิในการลด" ของคนไทย (จาก 10 คะแนน)**
  - **คุณณัฐธ์พล อรินทร์คล้าย (EcoCrew):** ไม่ให้คะแนน เพราะมองว่าผู้บริโภคยังไม่มีทางเลือกในการลดขยะ
  - **คุณคุณานนท์ คงสมเวช (Delifill):** 5 คะแนน เพราะมีทางเลือกบางส่วนในตลาดแล้ว แต่ผู้บริโภคยังไม่ได้ให้ความสำคัญ และยังขาดโครงสร้างพื้นฐานและนโยบายสนับสนุน
  - **ดร.ชุติมา แซ่เฮง (MTEC):** 3 คะแนน (ให้กำลังใจผู้บริโภคและผู้ประกอบการที่มีใจรัก) เพราะยังขาดนโยบายและโครงสร้างที่เอื้อต่อการมี "สิทธิ์ที่จะเลือก" อย่างแท้จริง เมื่อเทียบกับประเทศที่มีระบบแข็งแกร่งกว่า เช่น เยอรมนี

5) เปิดวงเสวนา “แฟชั่นยั่งยืน เป็นไปได้ไหม? เมื่อการผลิตและการบริโภคสวนทางกับการกำจัด”

ผู้ร่วมเสวนา: คุณกมลนาถ องค์วรรณดี ผู้ประสานงานเครือข่าย Fashion Revolution ประเทศไทย
คุณธมลวรรณ วิโรจน์ชัยยันต์ ผู้ร่วมก่อตั้ง Moreloop
คุณพิชามาศ ชัยงาม ผู้ก่อตั้ง Loopers แพลตฟอร์มส่งเสื้อผ้ามือสอง
คุณพงษ์สันต์ วงษ์เสริมหิรัญ ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยพัฒนาและนวัตกรรม
บริษัท ไทยวาโก้ จำกัด (มหาชน)

ผู้ดำเนินรายการ: คุณจรีรัตน์ เพชรโสม นักสื่อสารด้านสิ่งแวดล้อมและ Miss Earth 2021

การเสวนานี้มุ่งเน้นไปที่ความท้าทายและแนวทางแก้ไขสำหรับการบรรลุแฟชั่นที่ยั่งยืนในประเทศไทย โดยเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนผ่านจาก "Fast Fashion" ไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน และการมีส่วนร่วมแบบองค์รวมจากภาครัฐ ผู้ผลิต และผู้บริโภค

ประเด็นสำคัญ:

- **ปัญหาจากฟาสต์แฟชั่นและขยะสิ่งทอ:**
  - ประเทศไทยเผชิญกับปัญหาขยะเสื้อผ้าที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่แค่พลาสติก
  - การตลาดกระตุ้นให้เกิดการซื้อและเปลี่ยนเสื้อผ้าบ่อยครั้ง ทำให้ผู้ผลิตต้องผลิตในปริมาณมาก ราคาถูก และรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการผลิตเกินความต้องการอย่างมหาศาล
  - "อัลตร้าฟาสต์แฟชั่น" ไม่ยั่งยืนโดยเนื้อแท้เนื่องจากการผลิตที่มากเกินไปและปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการกำจัด
- **แนวคิด "สโลว์แฟชั่น" และความยั่งยืน:**
  - การเปลี่ยนผ่านสู่ "สโลว์แฟชั่น" เป็นเป้าหมาย แต่การหยุดผลิตทั้งหมดไม่สามารถทำได้ในเชิงเศรษฐกิจ

- ความยั่งยืนที่แท้จริงต้องครอบคลุมกระบวนการผลิตทั้งหมด ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ (วัสดุ การผลิต การกำจัด) ไม่ใช่แค่การตลาด
- **แนวคิด "ลูป" (Loop):** การสร้างวงจรหมุนเวียน ยืดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ และหาทางใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้
- **เศรษฐกิจรีเซล (Resale Economy):** มีการเติบโตอย่างมีนัยสำคัญ (เช่น เร็วกว่าฟาสต์แฟชั่น 11 เท่าในสหรัฐอเมริกา) แสดงถึงการตื่นตัวของผู้บริโภคและศักยภาพของแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืน

- **บทบาทและความรับผิดชอบของทุกภาคส่วน:**
  - **ภาครัฐ/นโยบาย (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม - สมอ.):**
    - ควรผลักดันให้มาตรฐานเสื้อผ้าเป็น *มาตรฐานบังคับ* ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (สี เคมี ผ้าสำเร็จรูป) ไม่ใช่แค่มาตรฐานทั่วไป
    - การอ้างว่ากลัวผลกระทบต่อ SME ไม่เป็นเหตุผลที่สมควร เพราะอุตสาหกรรมอื่น เช่น ของเล่นเด็ก ก็มีมาตรฐานบังคับและ SME สามารถปรับตัวได้
    - ควรมี "Digital Product Passport" (QR Code/ID tag) เพื่อความโปร่งใสในการตรวจสอบแหล่งที่มาของเส้นใยและกระบวนการผลิต เหมือนที่ยุโรปเริ่มทำ
    - รัฐบาลควรเป็นผู้นำในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าที่ผลิตอย่างมีความรับผิดชอบ
    - ต้องมีการสนับสนุนช่วงเปลี่ยนผ่านสำหรับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SME (เช่น กองทุน CE - Circular Economy Fund)
  - **ภาคอุตสาหกรรม/ผู้ผลิต:**
    - ต้องมุ่งเน้นที่ "กระบวนการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม" ก่อนที่จะเป็น "ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม"
    - ตัวอย่างเช่น วาโก้ (Wacoal) มีการนำแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนมาใช้แล้ว (เช่น Eco-cup, Eco-factory, โครงการรับคืนชุดชั้นในเพื่อนำไปเป็นพลังงาน) โดยไม่ได้ประกาศอย่างเอิกเกริกมากนัก
    - ควรยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ "Made in Thailand" เพื่อสร้างมูลค่าและความน่าเชื่อถือ
    - ปัญหาหลักคือการ *ผลิตเกินความต้องการ* ซึ่งทำให้เกิดขยะตั้งแต่ก่อนที่สินค้าจะถึงมือผู้บริโภค
    - ควรนำหลักการ Circular Design มาใช้: ออกแบบเพื่อป้องกันขยะตั้งแต่ต้นทาง, ยืดอายุการใช้งานผลิตภัณฑ์, และไม่ใช้สารพิษ
  - **ผู้บริโภค:**

- ต้องเพิ่มความตระหนักรู้และได้รับการศึกษาตั้งแต่เยาว์วัย (ผ่านกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการอุดมศึกษา)
- เปลี่ยนทัศนคติจากการซื้อฟาสต์แฟชั่นเป็นการซื้อสินค้าคุณภาพดี ทนทาน และใช้งานได้นานขึ้น
- สนับสนุนธุรกิจท้องถิ่นและแบรนด์ที่มีความรับผิดชอบ
- ตั้งคำถามและตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อหลีกเลี่ยง "Greenwashing"
- ทำความเข้าใจว่าสินค้าที่ยั่งยืนมักมีต้นทุนที่สูงกว่า แต่มีคุณค่าในระยะยาว
- เลือกซื้อสินค้าที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมส่วนบุคคล (ด้านสิ่งแวดล้อม, สังคม)

- **แพลตฟอร์ม/ผู้ริเริ่ม:**
  - **Loopers:** แอปพลิเคชันซื้อ-ขายเสื้อผ้ามือสองที่ช่วยให้เสื้อผ้าถูกใช้งานอย่างต่อเนื่อง โดยไม่รับสินค้าจากอัลตร้าฟาสต์แฟชั่นที่ไม่มีแหล่งที่มาที่ชัดเจน
  - **Moreloop:** แพลตฟอร์มสำหรับจัดการวัสดุส่วนเกิน (deadstock, overproduction) จากโรงงานสิ่งทอ ทำให้ผู้ผลิตรายย่อยเข้าถึงได้ เพื่อนำไปหมุนเวียนใช้ใหม่
  - **Fashion Revolution Thailand:** เครือข่ายภาคประชาชนที่ขับเคลื่อนแฟชั่นยั่งยืนผ่านการสื่อสาร การให้ความรู้ (เช่น แคมเปญ "Who Made My Clothes") และการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยน/ซ่อมแซมเสื้อผ้า

- **ความท้าทายและแนวทางแก้ไขเพิ่มเติม:**
  - **ต้นทุนที่สูง:** วัสดุและกระบวนการที่ยั่งยืนมักมีราคาแพงกว่า ทำให้ราคาผลิตภัณฑ์สูงขึ้น ผู้ผลิตต้องหาวิธีสร้างรายได้จากช่องทางอื่น (เช่น การให้เช่า, บริการซ่อม) เพื่อให้ธุรกิจอยู่รอด
  - **ไมโครพลาสติก:** แม้แต่การรีไซเคิล PET หรือผ้าใยสังเคราะห์ก็ยังคงปล่อยไมโครพลาสติก แนวทางแก้ไขต้องลดการผลิตโดยรวมและพัฒนาวัสดุที่ย่อยสลายได้
  - **ข้อจำกัดของการรีไซเคิล:** ปัจจุบันทั่วโลกมีการรีไซเคิลผ้าได้เพียง 1% เท่านั้น ชี้ให้เห็นว่าการป้องกันขยะตั้งแต่ต้นทางสำคัญกว่าการพึ่งพารีไซเคิลเพียงอย่างเดียว
  - **การศึกษา:** การให้ความรู้เรื่อง Circular Economy และสิทธิมนุษยชนในหลักสูตรการศึกษาจะช่วยสร้างบุคลากรและผู้บริโภคที่มีความตระหนักในอนาคต

ข้อสรุป:

การสร้างแฟชั่นที่ยั่งยืนในประเทศไทยต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ภาครัฐควรเป็นผู้นำในการกำหนดนโยบายและมาตรฐานบังคับตลอดห่วงโซ่อุปทาน ผู้ผลิตควรเน้นกระบวนการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการออกแบบที่ลดขยะ ขณะที่ผู้บริโภคควรตระหนักถึงการบริโภคและสนับสนุนธุรกิจที่ยั่งยืน การตั้งคำถามถึงที่มาและผลกระทบของเสื้อผ้าแต่ละชิ้นคือจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง

6) แถลงการณ์เปิดตัวเครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียน (Thailand Circular Economy) เพื่อขับเคลื่อนร่างกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชน

ประเทศไทยกำลังเผชิญวิกฤติทรัพยากรและของเสียที่รุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันประเทศมีขยะมูลฝอยมากกว่า 27 ล้านตันต่อปี ประกอบด้วยขยะอาหาร ขยะพลาสติก ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ยังไม่นับรวมถึงแบตเตอรี่ ซากรถยนต์ ยางรถยนต์ใช้แล้ว ขยะก่อสร้าง รวมไปถึงแผงโซลาร์เซลล์ที่จะกลายเป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมากในอนาคตอันใกล้นี้ ขณะที่ระบบการจัดการขยะยังคงยึดอยู่กับแนวคิดเศรษฐกิจแบบเส้นตรง (Linear Economy) ที่เน้นการผลิต การบริโภค และการกำจัดในปลายทาง ส่งผลให้ภาระตกอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องใช้งบประมาณกว่า 20,000 ล้านบาท/ปี ในการเก็บขนและกำจัดขยะ ขณะที่สถานฝังกลบกว่าร้อยละ 94 ไม่ได้มาตรฐานส่งผลให้เกิดความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ประเมินมูลค่าความเสียหายรวมกว่า 387,000 ล้านบาท คาดการณ์ว่าต้องใช้งบฟื้นฟูอีกกว่า 114,000 ล้านบาท แต่กองทุนสิ่งแวดล้อมปัจจุบันมีงบในกองทุนเหลืออยู่เพียง 873 ล้านบาทเท่านั้น

นอกจากนี้ ยังมีปัญหามลพิษจากเตาเผาขยะขนาดเล็ก โรงไฟฟ้าขยะและการรั่วไหลของขยะพลาสติกและอุปกรณ์ประมงสู่ทะเล ซึ่งนำไปสู่ปัญหาขยะทะเล สารเคมีตกค้างยาวนานและไมโครพลาสติกในห่วงโซ่อาหารของมนุษย์ ปัญหาสงครามในตะวันออกกลางล่าสุดในปี 2569 ยิ่งตอกย้ำความเปราะบาง ของโครงสร้างเศรษฐกิจไทย จากการพึ่งพิงการนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศ กระทบต่อการผลิตพลาสติกของอุตสาหกรรมปิโตรเคมี

หลายประเทศทั่วโลกได้เริ่มเปลี่ยนผ่านระบบเศรษฐกิจสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ซึ่งมุ่งลดการใช้ทรัพยากร ลดการเกิดของเสีย และนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ การปรับเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจจำเป็นต้องมีการออกกฎหมายใหม่ เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของทุกภาคส่วน ในขณะเดียวกันสหภาพยุโรปได้ออกกฎระเบียบว่าด้วยบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืนตามแนวคิด เศรษฐกิจหมุนเวียน ทำให้เศรษฐกิจหมุนเวียนได้กลายเป็นกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศที่ ผู้ประกอบการไทยต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน

ด้วยเหตุนี้ เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียนซึ่งประกอบด้วย 25 องค์กรจากภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจเพื่อสังคมและองค์กรสื่อด้านสิ่งแวดล้อม ได้ร่วมกันจัดทำและผลักดัน “ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. ... (ฉบับประชาชน)” ให้เป็นกฎหมายกลางที่กำหนดทิศทางการเปลี่ยนผ่านทั้งระบบ ร่างกฎหมายฉบับนี้มีเป้าหมายสำคัญในการเปลี่ยนระบบจาก “การจัดการขยะ” ไปสู่ “การบริหารทรัพยากร” สร้างกลไกเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับประเทศกำหนดความรับผิดชอบของผู้ผลิตตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Extended Producer Responsibility: EPR) ส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ลดการใช้ทรัพยากร ซ่อมได้ ใช้ซ้ำได้ และรีไซเคิลได้ สนับสนุนระบบและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการใช้ซ้ำและการหมุนเวียนทรัพยากร ลดภาระงบประมาณของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะในระยะยาว เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียนเชื่อมั่นว่า การมีกฎหมายแม่บทด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนจะเป็นก้าวสำคัญในการยกระดับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทย สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ ลดมลพิษ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

เครือข่ายเศรษฐกิจหมุนเวียนได้กำหนดเป้าหมายร่วมกันในการผลักดันร่างกฎหมายฉบับประชาชนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของรัฐสภา โดยจะดำเนินการรวบรวมรายชื่อประชาชน ไม่น้อยกว่า 10,000 รายชื่อ และผลักดันให้เข้าสู่การพิจารณาของสภาฯ ภายในสิ้นปีนี้

เครือข่ายฯ ขอเชิญชวนประชาชน นักวิชาการ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม พรรคการเมืองและทุกภาคส่วนของสังคมไทย ร่วมกันสนับสนุนการปฏิรูปครั้งสำคัญนี้ เพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากระบบเศรษฐกิจแบบใช้แล้วทิ้ง ไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เป็นธรรม และยั่งยืนสำหรับคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต

“เศรษฐกิจหมุนเวียนไม่ใช่เพียงนโยบายสิ่งแวดล้อม แต่คือโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ของประเทศที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของมนุษย์ควบคู่กัน”

7) ชวนคุย “ปูพื้น สินค้าทำไมพังเร็ว เสียแล้วซ่อมไม่ได้และวิธีการผลักดันสิทธิในการซ่อม”

โดย คุณภาคภูมิ โกเมศโสภา ผู้ก่อตั้งชุมชนส่งเสริมวัฒนธรรมการซ่อม (RCTH)

- ปัญหาจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ปัจจุบัน:
  - สินค้าในปัจจุบันมักถูกออกแบบให้ "เสียโดยง่าย ซ่อมยาก" หรือมี "การออกแบบให้หมดอายุขัย" (Planned Obsolescence)
  - สาเหตุ: ขาดชิ้นส่วนทดแทน, สินค้าถูกประกอบอย่างแน่นหนาจนแกะยาก, ผู้ผลิตผูกขาดข้อมูลการซ่อม, ค่าซ่อมแพงเท่าซื้อใหม่, และการตลาดที่กระตุ้นให้ซื้อของใหม่ตลอดเวลา
- ความสำคัญของการซ่อมและใช้ซ้ำ:
  - สิ่งแวดล้อม: การซ่อมและการใช้ซ้ำเป็นการจัดการทรัพยากรที่ดีที่สุด ลดการซื้อใหม่ ลดปริมาณขยะ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ดีกว่าการรีไซเคิล
  - เศรษฐกิจหมุนเวียน: เป็นหัวใจสำคัญของเศรษฐกิจหมุนเวียนที่รักษามูลค่าของวัตถุดิบสินค้าให้อยู่ในระบบได้นานที่สุด
  - ผู้บริโภค: คืนอำนาจและสิทธิผู้บริโภคในการเข้าถึงผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ ทนทาน ซ่อมง่าย และมีราคาซ่อมที่คุ้มค่า
- กรณีศึกษาจากต่างประเทศ (สหภาพยุโรป):
  - สหภาพยุโรปออกกฎหมาย 4 ฉบับที่ทำงานร่วมกันเพื่อผลักดันสิทธิในการซ่อมอย่างเป็นรูปธรรม:
    - Ecodesign Directive (2019): กำหนดอายุการใช้งานขั้นต่ำของสินค้า
    - ESPR (Ecodesign Requirement for Sustainable Products Regulation): กำหนดการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืนและเอื้อต่อการซ่อม ไม่ใช่แค่สินค้า

อิเล็กทรอนิกส์ แต่รวมถึงเสื้อผ้าด้วย เช่น ห้ามแบรนด์ทำลายสินค้าของตนเอง (รวมถึงการรีไซเคิล)

- Empowering Consumers for Green Transition: กำหนดสิทธิการเข้าถึงข้อมูลการซ่อมและเปิดเผยระดับความซ่อมง่ายของสินค้า
- Right to Repair Directive: กำหนดราคาซ่อมที่สมเหตุสมผล, ยืดอายุประกัน, และส่งเสริมการซ่อม

- ผลกระทบเชิงบวก: การซ่อมกลายเป็นวิธีการจัดการสินค้าหลัก, เกิดความโปร่งใสและมาตรฐาน, สร้างงานและการลงทุนในอุตสาหกรรมซ่อม (โดยเฉพาะ SMEs), ผู้บริโภคประหยัดเงินได้มหาศาล, และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- การปรับตัวของ Apple: จากเดิมที่ต่อต้านการซ่อม ปัจจุบัน Apple ได้ปรับปรุงการออกแบบ iPhone (เช่น iPhone 14, 15, 16) ให้ซ่อมง่ายขึ้น และใช้พอร์ต USB-C ซึ่งเป็นผลมาจากแรงผลักดันทางกฎหมายจากยุโรปและสหรัฐอเมริกา

- สถานการณ์และแนวทางในประเทศไทย:
  - ปัจจุบัน: แผนพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ของไทยมีการกล่าวถึง "การซ่อม" น้อยมาก และยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจน
  - กลยุทธ์ 4 ด้านในการผลักดันสิทธิในการซ่อม:
    - สร้างความตระหนักรู้: ให้สาธารณะเข้าใจถึงสิทธิที่พึงมี เช่น สิทธิในการซ่อมนานขึ้น มีอายุประกันสูงขึ้น และซ่อมในราคาคุ้มค่า
    - สร้างเครือข่าย: เสริมสร้างชุมชนภาคประชาสังคมให้เข้มแข็ง เพื่อผลักดันร่วมกับภาคธุรกิจและภาครัฐ
    - สร้างเครื่องมือ: พัฒนาเครื่องมือสำหรับภาคประชาสังคมในการพูดคุยกับภาคธุรกิจและภาครัฐ
    - สร้างนโยบาย: ผลักดันให้เกิดนโยบายที่เอื้อต่อการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมแห่งการซ่อม
  - โครงการของ Repair Community Thailand:
    - Repair Cafe และ Fix-It Center: จัดกิจกรรมซ่อมฟรีโดยอาสาสมัครผู้เชี่ยวชาญ และรวบรวมข้อมูลศูนย์ซ่อมของอาชีวศึกษา
    - แพลตฟอร์ม "วนวน" (WonWon): เชื่อมโยงร้านซ่อมกับผู้บริโภคในพื้นที่ (ยังไม่เปิดตัว)
    - ฉลาก "Repair Score" (RCTS R-Score): พัฒนาฉลากคะแนนความซ่อมง่ายของสินค้า (โทรศัพท์มือถือ, แล็ปท็อป, กางเกงยีนส์) เพื่อให้ความรู้ผู้บริโภคและกระตุ้นให้แบรนด์ปรับตัว โดยคำนึงถึงบริบทของไทยที่แตกต่างจากยุโรป (เช่น ระยะเวลาประกันขั้นต่ำ 2 ปี และการอัปเดต OS 5 ปีใน EU)

- ความร่วมมือ: สนใจร่วมมือกับองค์กรภาคสังคม (เช่น มูลนิธิกระจกเงา) เพื่อสร้างรายได้และทักษะให้กับกลุ่มคนเปราะบาง

- ข้อเสนอและอนาคต:
  - การลดช่องว่างความรู้: ใช้โอกาสในสังคมสูงวัยสร้างโครงการถ่ายทอดความรู้จากผู้สูงอายุสู่คนรุ่นใหม่
  - EPR (Extended Producer Responsibility): ผลักดันนโยบาย EPR ที่บังคับให้ผู้ผลิตรับผิดชอบต่อสินค้าตลอดวงจรชีวิต โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการขยะและการซ่อมแซม
  - Repair Voucher: เสนอให้รัฐบาลท้องถิ่นหรือภาคธุรกิจออกคูปองอุดหนุนการซ่อมให้กับประชาชน (คล้ายกับที่เยอรมนีทำ) เพื่อเป็นกลไกส่งเสริมในระยะเริ่มต้น
  - เป้าหมาย Repair Score: มุ่งเน้นการให้ความรู้ผู้บริโภคและกระตุ้นแบรนด์ มากกว่าการเป็นกฎหมายบังคับในทันที

โดยสรุป "สิทธิในการซ่อม" เป็นมากกว่าแค่การซ่อมสิ่งของ แต่เป็นการสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม โดยประเทศไทยยังคงต้องเร่งสร้างความตระหนักรู้ พัฒนากลไก และผลักดันนโยบายให้เป็นรูปธรรม

8) เปิดวงเสวนา สิทธิในการซ่อม (Right to Repair)

ผู้ดำเนินรายการ: คุณชญณัฐ ศุภทรงกลด Community Lead, RCTH

การอภิปรายนี้มุ่งเน้นไปที่แนวคิด "สิทธิในการซ่อม" (Right to Repair) และเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ในประเทศไทย โดยนำเสนอความท้าทาย โอกาส และความพยายามจากหลากหลายภาคส่วนในการส่งเสริมการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์และการบริโภคที่ยั่งยืน

ประเด็นสำคัญจากการอภิปราย:

- *คุณพงศ์สุข หิรัญพฤกษ์ CEO เว็บไซต์และเพจ BT Beartai แบไต๋:*
  - ผู้ผลิตสื่อเทคโนโลยีเคยเน้นการส่งเสริมการซื้อสินค้าใหม่ แต่ปัจจุบันเริ่มหันมาสนับสนุนการใช้งานผลิตภัณฑ์ให้นานขึ้น และส่งเสริมแนวคิด "ไม่ต้องซื้อ ไม่ต้องอัป" สำหรับสินค้าที่ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนทุกปี
  - พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไปสู่การใช้งานสินค้าที่ยาวนานขึ้น หลายคนแสดงความเห็นว่ายังคงใช้โทรศัพท์รุ่นเก่าอยู่
  - เสนอแนวคิด "R-score" (คะแนนความสามารถในการซ่อม) เพื่อให้ผู้บริโภคใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจซื้อ และเรียกร้องความโปร่งใสเรื่องราคาค่าซ่อม
  - ตั้งข้อสังเกตว่าการอัปเดตระบบปฏิบัติการสำหรับฮาร์ดแวร์เก่าอาจทำให้เครื่องช้าลง ซึ่งเป็นการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนเครื่องใหม่

- คุณณพล ก่อก้องวิศรุต Vice President, Eco-Systems Department,บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน):
    - HomePro กำลังเปลี่ยนผ่านสู่โมเดลเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยมุ่งเน้นการดูแลรักษา ซ่อมแซม ปรับปรุง นำกลับมาใช้ใหม่ และรีไซเคิลผลิตภัณฑ์
    - มองว่าการซ่อมเป็นโอกาสทางธุรกิจที่สร้างความภักดีของลูกค้า และสร้างระบบนิเวศบริการใหม่ (เช่น ช่าง HomePro และศูนย์ฝึกอบรม)
    - โครงการ "แลกเก่าเพื่อโลกใหม่" ของ HomePro ได้รวบรวมเครื่องใช้ไฟฟ้าเก่าจำนวนมาก ซึ่งเป็นแหล่งอะไหล่และโอกาสในการฝึกอบรมช่าง
    - ยอมรับความท้าทายในการเข้าถึงอะไหล่จากผู้ผลิต แต่เชื่อว่าการเจรจาโดยตรงและการผลักดันกฎหมาย EPR จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ในอนาคต
- มุมมองจากภาคสังคมและการศึกษา:
    - *คุณสมบัติ บุญงามอนงค์ ผู้อำนวยการ มูลนิธิกระจกเงา:*
        - ได้รับบริจาคของใช้แล้วหลากหลายประเภท และนำมาซ่อมแซมเพื่อสร้างมูลค่าใหม่ โดยเน้นประเด็นทางเศรษฐศาสตร์ว่าการซ่อมต้องคุ้มค่า
        - โครงการ "ชาการช่าง" จ้างงานกลุ่มเปราะบาง (ผู้สูงอายุ, คนไร้บ้าน, ผู้พิการ) ให้เป็นช่างซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้าและเฟอร์นิเจอร์ (ร่วมกับ IKEA) โดยใช้อะไหล่จากของบริจาค
        - ประสบความสำเร็จในการซ่อมเครื่องผลิตออกซิเจนด้วยต้นทุนต่ำ (10% ของราคาเครื่อง) ทำให้สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้
        - พยายามแก้ปัญหาซอฟต์แวร์ของโทรศัพท์เก่าที่ไม่รองรับแอปพลิเคชันบางตัว (เช่น LINE หรือแอปธนาคาร) โดยใช้ระบบปฏิบัติการทางเลือกที่เบากว่า แต่ยังติดขัดเรื่องความปลอดภัยของแอปธนาคาร
        - เน้นย้ำว่าการซ่อมไม่ใช่แค่การใช้ของนานขึ้น แต่เป็นการสร้างงานและฟื้นฟูศักดิ์ศรีให้กับผู้คน
    - *ดร.เสถียร อุตวัต ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี โครงการ Fix It Center:*
        - เป็นโครงการของรัฐบาลที่นักศึกษาอาชีวะให้บริการซ่อมแซมฟรีแก่ชุมชนทั่วประเทศ ทั้งเครื่องใช้ไฟฟ้า ยานพาหนะ และช่วยในช่วงเทศกาลหรือภัยพิบัติ
        - ส่งเสริมการสร้างและสืบทอดอาชีพใหม่/เก่า และบูรณาการแนวคิดสีเขียวในหลักสูตร (เช่น การนำเศษไม้มาทำปุ๋ยหมัก, การนำแผงโซลาร์เซลล์เก่ามาทำพาวเวอร์แบงก์)
        - เผชิญความท้าทายในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ซ่อมไม่ได้ และการแข่งขันกับร้านซ่อมเอกชน

- *คุณอดิศักดิ์ สายประเสริฐ หัวหน้าฝ่ายสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบาย สภาองค์กรของผู้บริโภค*:
    - ผลักดันเรื่องความปลอดภัยของสินค้าและสิทธิผู้บริโภค รวมถึงร่างกฎหมาย "Lemon Law" (พระราชบัญญัติความรับผิดเพื่อการชำรุดบกพร่องของสินค้า) เพื่อให้ผู้ผลิตรับผิดชอบต่อสินค้าที่มีข้อบกพร่องมากขึ้น
    - ชี้ให้เห็นปัญหาการเข้าถึงคู่มือ/เครื่องมือซ่อมแซม, การควบคุมระบบหลังการขายของผู้ผลิต, การออกแบบสินค้าให้ซ่อมยาก และการขาดความโปร่งใสของข้อมูลราคาซ่อม
    - เปรียบเทียบว่าผู้บริโภคไทยได้รับการคุ้มครองน้อยกว่าประเทศในยุโรป (รับประกัน 1 ปี เทียบกับ 2-5 ปี) แม้จะซื้อสินค้าในราคาที่เทียบเท่ากันเมื่อเทียบกับรายได้
    - การเข้าเป็นสมาชิก OECD ของไทยเป็นโอกาสสำคัญในการยกระดับมาตรฐานกฎหมายและความปลอดภัยของสินค้าให้ทัดเทียมสากล
    - เรียกร้องเจตจำนงทางการเมืองที่เข้มแข็งและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการผลักดันกฎหมายเหล่านี้

ความท้าทายและโอกาสในการก้าวไปข้างหน้า:

- การเข้าถึงอะไหล่: เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับทุกฝ่าย การบริจาคสินค้าเก่าและกฎหมาย EPR ในอนาคตอาจเป็นทางออก
- ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ: การซ่อมต้องมีราคาที่สมเหตุสมผลและแข่งขันได้กับการซื้อสินค้าใหม่
- การเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค: สร้างความตระหนักและเปลี่ยนทัศนคติจากการ "เสียแล้วทิ้ง" เป็น "ซ่อมและใช้ซ้ำ"
- กรอบกฎหมายและนโยบาย: จำเป็นต้องมีกฎหมายที่แข็งแกร่ง (เช่น Lemon Law) เพื่อกำหนดมาตรฐานการซ่อมแซม การรับประกัน และการเข้าถึงอะไหล่
- ปัญหาทางเทคนิค: การพัฒนาเทคโนโลยีที่ซับซ้อนขึ้น (เช่น การออกแบบ Unibody ของโทรศัพท์, ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยของซอฟต์แวร์) สร้างความท้าทายใหม่ ๆ
- การทำงานร่วมกัน: ทุกภาคส่วนเห็นพ้องว่าจำเป็นต้องมีการบูรณาการและความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร สถาบันการศึกษา และสื่อ เพื่อสร้างสังคมแห่งการซ่อมอย่างแท้จริง และส่งเสริมให้เกิด "Right to Repair" ในประเทศไทย

สรุปการทำแบบสอบถาม

ก่อนจบเสวนา ได้ขอให้ผู้เข้าร่วมงานตอบแบบสอบถามซึ่งมีผู้ตอบจำนวน 27 ราย สรุปประเด็นข้อคิดเห็นได้ดังนี้

1) หลังจบการเสวนา ท่านคิดว่า ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) มากขึ้นเพียงใด (เทียบกับก่อนมาร่วมงาน)

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	18	66.7
มาก	9	33.3
ปานกลาง	0	0.0
น้อยมาก	0.0	0.0
น้อยที่สุด	0.0	0.0
รวม	**27**	**100.0**

ผลการประเมินพบว่า ภายหลังการเข้าร่วมงานเสวนา พบว่า ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยมีผู้ตอบในระดับ “มากที่สุด” จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 และระดับ “มาก” จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ทั้งนี้ ไม่พบผู้เข้าร่วมที่ประเมินว่ามีความรู้เพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง น้อย หรือ น้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมเสวนาสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และสร้างความเข้าใจในประเด็นเศรษฐกิจหมุนเวียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมกลุ่มผู้เข้าร่วมอย่างทั่วถึง

2) เนื้อหาในงานเสวนา ช่วยให้ท่านเห็นแนวทางลดขยะและใช้ทรัพยากรอย่างหมุนเวียน มากขึ้นหรือไม่

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	22	81.5
มาก	5	18.5
ปานกลาง	0	0.0
น้อยมาก	0	0.0
น้อยที่สุด	0	0.0
รวม	**27**	**100.0**

ผลการประเมินพบว่า เนื้อหาในงานเสวนามีส่วนช่วยให้ผู้เข้าร่วมเห็นแนวทางในการลดขยะและการใช้ทรัพยากรอย่างหมุนเวียนเพิ่มขึ้นในระดับสูง โดยมีผู้ตอบในระดับ “มากที่สุด” จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 81.5 และระดับ “มาก” จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 ทั้งนี้ ไม่พบผู้เข้าร่วมที่ประเมินในระดับปานกลาง

น้อย หรือ น้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาของงานสามารถสื่อสารแนวทางเชิงปฏิบัติด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

3) หลังจากเข้าร่วมงาน ท่านคิดว่า การลดการใช้ การใช้ซ้ำ และการซ่อมสินค้า เป็นเรื่องสำคัญต่อสังคมมากเพียงใด

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	26	96.3
มาก	1	3.7
ปานกลาง	0	0.0
น้อยมาก	0	0.0
น้อยที่สุด	0	0.0
รวม	**27**	**100.0**

ผลการประเมินพบว่า ภายหลังการเข้าร่วมงาน ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการลดการใช้ การใช้ซ้ำ และการซ่อมสินค้าในระดับสูงมาก โดยมีผู้ตอบในระดับ “มากที่สุด” จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 96.3 และระดับ “มาก” จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 ทั้งนี้ ไม่พบผู้เข้าร่วมที่ประเมินในระดับปานกลาง น้อย หรือ น้อยที่สุด สะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมสามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) หลังจากเข้าร่วมงาน ท่าน ตั้งใจจะปรับพฤติกรรมของตนเอง เพื่อลดขยะหรือใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามากขึ้นหรือไม่

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	21	77.8
มาก	6	22.2
ปานกลาง	0	0.0
น้อยมาก	0	0.0
น้อยที่สุด	0	0.0
รวม	**27**	**100.0**

ผลการประเมินพบว่า ภายหลังการเข้าร่วมงาน ผู้เข้าร่วมมีความตั้งใจที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองเพื่อลดขยะและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามากขึ้นในระดับสูง โดยมีผู้ตอบในระดับ “มากที่สุด” จำนวน 21

คน คิดเป็นร้อยละ 77.8 และระดับ “มาก” จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 ทั้งนี้ ไม่พบผู้เข้าร่วมที่ประเมินในระดับปานกลาง น้อย หรือ น้อยที่สุด สะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมสามารถสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้เกิดความตั้งใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) ท่านคิดว่า ประเทศไทยควรมีกฎหมายที่ผลักดันให้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเกิดขึ้นได้จริงและช่วยลดผลกระทบจากขยะหรือไม่

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	26	96.3
มาก	1	3.7
ปานกลาง	0	0.0
น้อยมาก	0	0.0
น้อยที่สุด	0	0.0
รวม	**27**	**100.0**

ผลการประเมินพบว่า ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าประเทศไทยควรมีกฎหมายที่ผลักดันให้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเกิดขึ้นได้จริงและช่วยลดผลกระทบจากขยะ โดยมีผู้ตอบในระดับ “มากที่สุด” จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 96.3 และระดับ “มาก” จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 ทั้งนี้ ไม่พบผู้เข้าร่วมที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง น้อย หรือ น้อยที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงฉันทามติในระดับสูงของผู้เข้าร่วมต่อความจำเป็นของการมีกลไกทางกฎหมายในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน

6) สิ่งที่ท่าน ได้เรียนรู้หรือประทับใจมากที่สุดจากงานเสวนา คืออะไร

- **ความประทับใจต่อวิทยากรและการดำเนินงาน**
  - ผู้เข้าร่วมสะท้อนว่า วิทยากรทุกท่านมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสามารถถ่ายทอดประเด็นเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy: CE) ได้อย่างเข้าใจง่าย เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - การดำเนินงานมีความเป็นมืออาชีพ และแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจและความทุ่มเทของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง
  - ผู้เข้าร่วมรู้สึกชื่นชมและเห็นคุณค่าของบุคลากรในประเทศไทยที่มุ่งมั่นทำงานเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

- **เนื้อหาและสาระของการเสวนา**
  - เนื้อหามีความเข้มข้น ครอบคลุม และเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมอย่างมาก โดยมีการนำเสนอข้อมูลใหม่ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในประเด็นเศรษฐกิจหมุนเวียน
  - การเสวนามีความหลากหลายของมุมมอง จากภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน สื่อ และผู้บริโภค ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนอย่างรอบด้าน
  - หัวข้อสำคัญที่ได้รับความสนใจ ได้แก่ “สิทธิในการซ่อม (Right to Repair)” และแนวคิด “สังคมการซ่อม” ซึ่งสะท้อนการขับเคลื่อนเชิงโครงสร้าง
- **การสร้างความตระหนักรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม**
  - ผู้เข้าร่วมมีความตระหนักรู้มากขึ้นเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคของตนเอง
  - เกิดความเข้าใจถึงผลกระทบและ “ปลายทางของขยะ” จากการบริโภคในชีวิตประจำวัน
  - ส่งเสริมให้เกิดการบริโภคอย่างมีสติ การเลือกซื้ออย่างเหมาะสม และการให้ความสำคัญกับการซ่อมแซมและใช้ซ้ำ
- **ความสำคัญของเครือข่ายความร่วมมือ**
  - ผู้เข้าร่วมเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ
  - การรวมตัวของผู้เชี่ยวชาญและองค์กรเครือข่ายด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนสะท้อนถึงศักยภาพและความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนประเด็นในระดับประเทศ
  - เกิดความเชื่อมั่นว่าการทำงานแบบบูรณาการจะเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ
- **แรงบันดาลใจและทิศทางการขับเคลื่อน**
  - ผู้เข้าร่วมรับรู้ถึงความมุ่งมั่นของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนประเด็นสิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง
  - เห็นความสำคัญของการผลักดันนโยบายและกฎหมาย โดยเฉพาะประเด็น “สิทธิในการซ่อม” ในระดับโครงสร้าง
  - งานเสวนาครั้งนี้ช่วยสร้างแรงบันดาลใจและความหวังต่อการพัฒนาไปสู่สังคมเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

7) ท่านมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อน CE อย่างไร

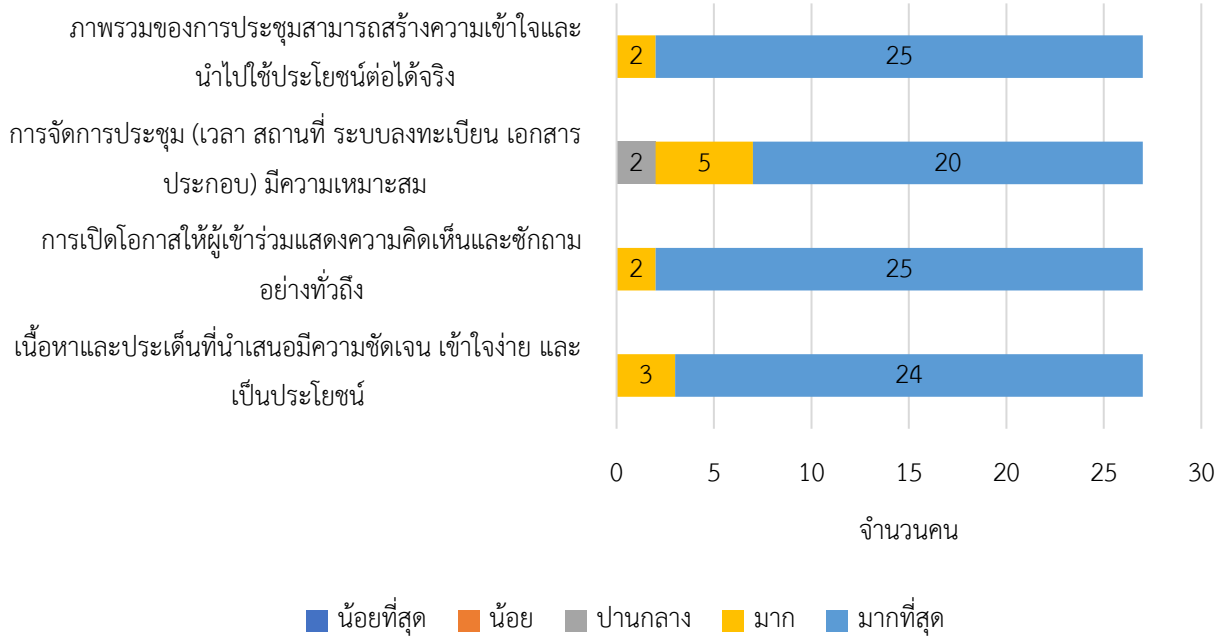
- ความสนใจและความพร้อมในการมีส่วนร่วมของประชาชน
  - ผู้เข้าร่วมแสดงความยินดีในการสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน และอยู่ระหว่างพิจารณาบทบาทของตนเองในการมีส่วนร่วมในฐานะประชาชน

- มีความประสงค์ที่จะเป็นส่วนหนึ่งของการผลักดันให้เกิดกฎหมายด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนในประเทศไทย เพื่อการพัฒนาประเทศและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

- การรับรู้และความต้องการด้านองค์ความรู้
  - ผู้เข้าร่วมได้รับองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างมากจากกิจกรรม และมีข้อเสนอให้ขยายการสื่อสารไปสู่สาธารณะในวงกว้างยิ่งขึ้น
  - มีความต้องการให้จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง
  - เสนอให้มีการจัดทำบันทึกการประชุมหรือสรุปสาระสำคัญ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์และอ้างอิงต่อได้
- ข้อเสนอเชิงนโยบายและการขับเคลื่อนกฎหมาย
  - ผู้เข้าร่วมเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการผลักดันกฎหมายเศรษฐกิจหมุนเวียน และมีความคาดหวังให้เกิดความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม
  - เสนอให้เร่งผลักดันการออกกฎหมาย และให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมายควบคู่กับมาตรการจูงใจ เพื่อกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค
  - เน้นความจำเป็นในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจกับผู้ประกอบการและผู้มีอำนาจตัดสินใจเชิงนโยบาย ถึงผลกระทบของการดำเนินการ (action) และการไม่ดำเนินการ (inaction)
- การพัฒนาเครือข่ายและความร่วมมือ
  - ผู้เข้าร่วมเห็นความสำคัญของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง และเสนอให้พัฒนาเครือข่ายในลักษณะของ “symbiosis” หรือการเกื้อกูลกันระหว่างภาคส่วน
  - สนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการและการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขับเคลื่อน
- กำลังใจและแรงสนับสนุน
  - ผู้เข้าร่วมแสดงความสนใจและให้กำลังใจต่อการดำเนินงาน โดยเห็นว่าเป็นประเด็นที่สำคัญและควรได้รับการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

8) การประเมินภาพรวมการจัดงานเสวนาวิชาการ

หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการอบรม ได้มีการจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมต่อการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดอบรมในครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปที่ 2 ผลการประเมินการจัดงานเสวนา

จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วม พบว่าโดยภาพรวมการจัดงานอยู่ในระดับดีมาก โดยผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ให้คะแนนในระดับ “มากที่สุด” และ “มาก” ในทุกประเด็นที่ประเมิน สะท้อนถึงคุณภาพของการจัดงานทั้งในด้านเนื้อหาและการบริหารจัดการ ในด้านภาพรวมของการประชุม ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถสร้างความเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง โดยมีผู้ให้คะแนนระดับ “มากที่สุด” จำนวน 25 คน และระดับ “มาก” จำนวน 2 คน ขณะที่ด้านการจัดการประชุม เช่น เวลา สถานที่ ระบบลงทะเบียน และเอกสารประกอบ มีความเหมาะสม โดยมีผู้ให้คะแนนระดับ “มากที่สุด” จำนวน 20 คน ระดับ “มาก” จำนวน 5 คน และระดับ “ปานกลาง” จำนวน 2 คน สำหรับประเด็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและซักถาม พบว่าได้รับการประเมินในระดับสูงเช่นกัน โดยมีผู้ให้คะแนนระดับ “มากที่สุด” จำนวน 25 คน และระดับ “มาก” จำนวน 2 คน สะท้อนถึงบรรยากาศการมีส่วนร่วมที่ดี นอกจากนี้ เนื้อหาและประเด็นที่นำเสนอได้รับการประเมินว่ามีความชัดเจน เข้าใจง่าย และเป็นประโยชน์ โดยมีผู้ให้คะแนนระดับ “มากที่สุด” จำนวน 24 คน และระดับ “มาก” จำนวน 3 คน

โดยสรุป ผลการประเมินชี้ให้เห็นว่าการจัดงานเสวนาครั้งนี้ประสบความสำเร็จในระดับสูง ทั้งในด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ การบริหารจัดการ และการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วม ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดและพัฒนาในการจัดกิจกรรมในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาคผนวก จ

ผลการสัมภาษณ์ต่อร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... (รอบที่ 2)

สรุปการประชุมเรื่อง: นำเสนอร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... (ฉบับปรับปรุง) ต่อกรมโรงงานอุตสาหกรรม

วัน/เวลา: วันพฤหัสบดีที่ 9 เมษายน 2569 เวลา 14:00 – 16:30 น.

สถานที่: ประชุมออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom

1) สาระสำคัญของการนำเสนอร่างกฎหมาย

ที่ประชุมได้รับฟังการนำเสนอภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งมีเป้าหมายหลักเพื่อแก้ไขปัญหาขยะของประเทศ โดยเฉพาะปัญหาขยะชุมชน แต่มีสาระเกี่ยวเนื่องกับภาคอุตสาหกรรมตั้งแต่ต้นน้ำ ได้แก่ การออกแบบ การผลิต การใช้ และการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ โดนกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันยังตั้งอยู่บนฐานของ ระบบเศรษฐกิจเชิงเส้น และมีลักษณะแยกส่วนตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ส่งผลให้ภาระในการจัดการขยะส่วนใหญ่ตกอยู่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายแม่บทที่ช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านไปสู่ ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน อย่างเป็นระบบ

2) ภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติ

สาระสำคัญของร่างกฎหมายที่นำเสนอ มีดังนี้

- จัดให้มี คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ
- กำหนด แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรหมุนเวียน
- ส่งเสริมการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล เช่น หนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล (Digital Product Passport: DPP)
- ส่งเสริม การออกแบบหมุนเวียน (Circular Design / Eco-design) และ สิทธิในการซ่อม (Right to Repair)
- ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้หลัก ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย
- เสนอให้มีการจัดตั้ง กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อรองรับรายได้จากเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์
- ใน พื้นที่คุ้มครองพิเศษ มีการเพิ่มกลไกทางการเงินเพื่อจัดการขยะ และกำหนดมาตรการห้ามใช้วัสดุบางชนิดที่ย่อยสลายยาก
- มีแผนจะเสนอ ร่าง พ.ร.บ. CE ฉบับประชาชน ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2569

3) ความเห็นและข้อสังเกตจากหน่วยงานต่าง ๆ

3.1 สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.)

สมอ. ให้ความเห็นว่า แนวคิด CE ในร่างนี้มีลักษณะเกี่ยวข้องกับ ระบบการจัดการ และเชื่อมโยงกับมาตรฐานอุตสาหกรรม และ การรับรองระบบการจัดการ จึงมีข้อห่วงกังวลว่า ในอนาคตหากมีกลไกการรับรองเพิ่มเติม จะมีความคาบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในความรับผิดชอบของ มอก. หรือไม่ โดยเฉพาะกรณีการจัดทำเครื่องหมายรับรองรายผลิตภัณฑ์ ซึ่งอาจกระทบกับมาตรฐาน มอก.

สมอ. เห็นว่าควรระบุให้ชัดเจนว่า CE ของแต่ละผลิตภัณฑ์จะมีลักษณะอย่างไร และขอบเขตของเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมจะเชื่อมโยงกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อย่างไร นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอว่ามาตรฐานด้านผลิตภัณฑ์ในเรื่อง Eco-design อาจเริ่มจากการนำร่องบางผลิตภัณฑ์ก่อน เพื่อให้เกิดตัวอย่างหรือพัฒนาเป็นมาตรฐานที่ชัดเจนต่อไป

3.2 สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมให้ข้อสังเกตว่า ร่างฉบับนี้มีการเพิ่มเติมหลายประเด็นและมีการกำหนด ผลิตภัณฑ์เป้าหมาย ชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตาม มีข้อห่วงกังวลว่า ในทางปฏิบัติ กฎหมายของแต่ละหน่วยงานที่ต้องนำร่างกฎหมายนี้ไปใช้จะเกิด ความทับซ้อนกันหรือไม่ และในส่วนของมาตรการทางการเงินการคลังนั้น มีความเกี่ยวเนื่องกับ พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ หรือไม่ และได้ยกตัวอย่างว่า ที่ผ่านมาเคยมีข้อเสนอเรื่อง มาตรการหักลดหย่อนค่าใช้จ่ายสำหรับการซื้อพลาสติกชีวภาพ แต่ยังไม่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง จึงเห็นว่าประเด็นด้านการเงินการคลังจะเป็นข้อห่วงกังวลสำคัญของร่างกฎหมายนี้

ในหมวดพนักงานเจ้าหน้าที่ มีข้อสงสัยเพิ่มเติมว่า หน่วยงานใดจะเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับ การเข้าถึงและบริหารจัดการข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การนำเข้า หรือสัดส่วนการใช้วัสดุรีไซเคิล

อีกประเด็นหนึ่ง คือ ใน หมวด 5 ระบบข้อมูลและแพลตฟอร์มดิจิทัล ยังไม่ได้กำหนดชัดเจนว่าหน่วยงานใดจะเป็นผู้รับผิดชอบหลัก เช่น ในเรื่องการคุ้มครองข้อมูลธุรกิจและข้อมูลส่วนบุคคล โดยฝ่ายนำเสนอชี้แจงว่า ประเด็นนี้ ยังไม่ได้ข้อยุติ แม้ในทางหลักการจะเห็นว่ากระทรวงอุตสาหกรรมควรมีบทบาทหลัก แต่ก็ยังต้องพิจารณาความเชื่อมโยงกับระบบกลางที่เกี่ยวข้องด้วย

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมยังสอบถามต่อว่า ได้มีการยกร่าง กฎหมายลำดับรอง หรือหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขต่าง ๆ ไว้แล้วหรือไม่ ซึ่งฝ่ายนำเสนอชี้แจงว่า ยังไม่ได้เริ่มยกร่าง และการมารับฟังความคิดเห็นในครั้งนี้ก็เพื่อรวบรวมข้อสังเกตไปใช้ประกอบการปรับปรุงร่าง ทั้งนี้ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเห็นว่าร่างกฎหมายนี้เป็น โอกาสที่ดี เนื่องจากประเด็นสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ผู้บริหารให้ความสำคัญ และเสนอว่าควรเชื่อมโยงประเด็นสิ่งแวดล้อมเข้ากับแผนงานของกระทรวงอุตสาหกรรมมากขึ้น

3.3 กรมโรงงานอุตสาหกรรม

กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีข้อสงสัยในเรื่อง แพลตฟอร์มข้อมูล ว่า หน่วยงานใดจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการ

ในประเด็น กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน กรมโรงงานฯ เห็นว่าเป็นกลไกที่มีความครอบคลุมและเอื้อประโยชน์ต่อภาคเอกชนค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่เห็นด้วย เพราะภาคเอกชนจำเป็นต้องใช้เงินทุนในการค้นคว้า วิจัย และพัฒนาปรับตัว จึงสนับสนุนให้มีกลไกกองทุนดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ดี กรมโรงงานฯ มีข้อสังเกตต่อ หมวด 11 ภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน ว่า ร่างยังไม่ชัดเจนว่า ภาษีดังกล่าวจะถูกนำส่งเข้าสู่กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนได้อย่างไร และ หน่วยงานใด จะเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีดังกล่าว อีกข้อเสนอหนึ่ง คือ หากจะเทียบเคียงกับโครงสร้างตาม พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย อาจพิจารณาได้หรือไม่ว่า ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานหรือศูนย์ข้อมูลขึ้นโดยเฉพาะ และควรให้หน่วยดังกล่าวอยู่ภายใต้ ฝ่ายเลขานุการหรือไม่ เพื่อให้มีเจ้าภาพในการบริหารจัดการข้อมูลอย่างชัดเจน

4) ประเด็นสำคัญที่สะท้อนจากการหารือ

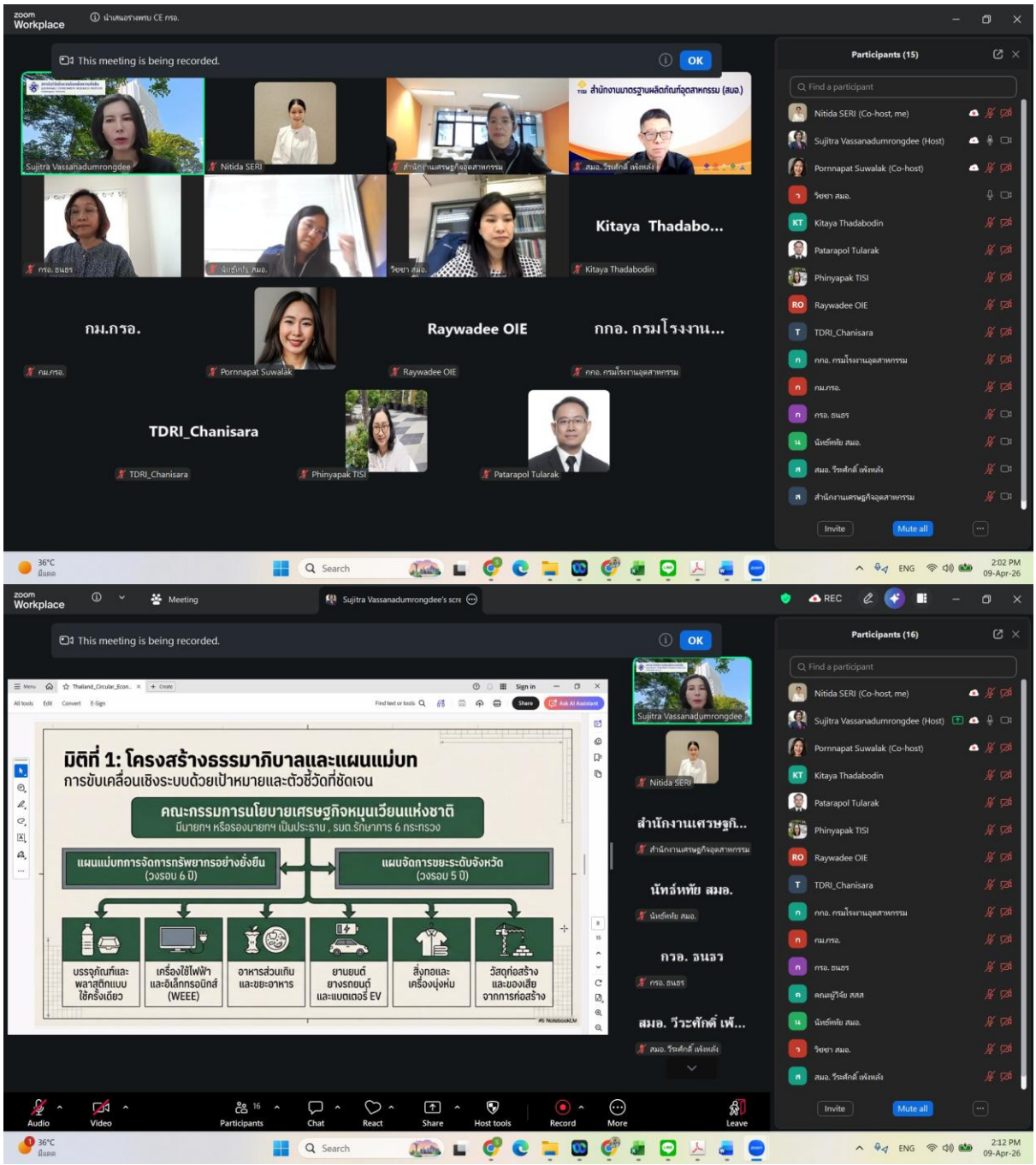
จากการหารือ พบว่าประเด็นสำคัญที่หลายหน่วยงานให้ความสนใจร่วมกัน ได้แก่

1. ความชัดเจนของขอบเขตอำนาจหน้าที่ ของแต่ละหน่วยงาน และการไม่ให้กฎหมายฉบับนี้ไปซ้ำซ้อนกับกฎหมายเฉพาะที่มีอยู่เดิม
2. บทบาทของกระทรวงอุตสาหกรรม ในฐานะหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับต้นทางของระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยเฉพาะด้านการออกแบบ การผลิต และข้อมูลผลิตภัณฑ์
3. ความชัดเจนของระบบข้อมูลและแพลตฟอร์มดิจิทัล รวมทั้งการคุ้มครองข้อมูลธุรกิจและข้อมูลส่วนบุคคล
4. กลไกทางการเงินการคลัง โดยเฉพาะกองทุน ภาษี และมาตรการจูงใจต่าง ๆ ซึ่งต้องพิจารณาความสอดคล้องกับกฎหมายการเงินการคลังของรัฐ
5. ความจำเป็นของกฎหมายลำดับรอง ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญอย่างมากในการทำให้การบังคับใช้ร่างกฎหมายนี้เกิดขึ้นได้จริงในทางปฏิบัติ

5) ข้อสรุปเบื้องต้น

ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่า ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... มีความสำคัญในฐานะกฎหมายแม่บท ที่จะช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านจากระบบเศรษฐกิจเชิงเส้นไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างเป็นระบบ และช่วยยกระดับการจัดการทรัพยากรของประเทศจากการแก้ปัญหาปลายทางไปสู่การจัดการตั้งแต่ต้นทาง อย่างไรก็ดี ยังมีประเด็นที่ควรนำไปพิจารณาปรับปรุงเพิ่มเติม ได้แก่ ความชัดเจนเรื่องบทบาทของหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก กลไกการดำเนินงานของแพลตฟอร์มดิจิทัล รายละเอียดของเครื่องมือทาง

เศรษฐศาสตร์ ความเชื่อมโยงกับกฎหมายด้านการเงินการคลัง และการจัดทำกฎหมายลำดับรองรับการบังคับใช้ในอนาคต

การประชุมหารือ (ร่าง) พระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ.....
ร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
วันเสาร์ที่ 7 พฤษภาคม 2569 เวลา 10:30 – 11:30 น.
สถานที่: Online meeting via Zoom meeting program

---

1. สาระสำคัญของการนำเสนอร่างกฎหมาย

ที่ประชุมได้รับฟังการนำเสนอภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งมีเป้าหมายหลักเพื่อแก้ไขปัญหาขยะของประเทศ โดยเฉพาะปัญหาขยะชุมชน แต่มีสาระเกี่ยวเนื่องกับภาคอุตสาหกรรมตั้งแต่ต้นน้ำ ได้แก่ การออกแบบ การผลิต การใช้ และการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ โดนกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันยังตั้งอยู่บนฐานของ ระบบเศรษฐกิจเชิงเส้น และมีลักษณะแยกส่วนตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ส่งผลให้ภาระในการจัดการขยะส่วนใหญ่ตกอยู่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายแม่บทที่ช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านไปสู่ ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน อย่างเป็นระบบโดยมีตัวอย่างจากสภาพยุโรป ประเทศญี่ปุ่น และประเทศภายในอาเซียน เช่น ประเทศมาเลเซีย สิงค์โปร เวียดนาม อินโนนีเซีย และประเทศฟิลิปปินส์ ทั้งนี้ภาควิชาการได้ทำการศึกษาประเด็นปัญหาขยะมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 โดยในปัจจุบันได้อยู่ในการศึกษาร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน

2. ภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติ

สาระสำคัญของร่างกฎหมายที่นำเสนอ มีดังนี้

1. การจัดตั้ง คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ เพื่อกำหนดนโยบายและทิศทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศ

2. การจัดทำ แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรหมุนเวียน และแผนการขยะระดับจังหวัด

3. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล เช่น หนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล หรือ Digital Product Passport: DPP และการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว ฐานข้อมูล EPR

4. การส่งเสริม การออกแบบหมุนเวียน หรือ Circular Design / Eco-design การส่งเสริม สิทธิในการซ่อม หรือ Right to Repair สิทธิปฏิเสธบรรจุภัณฑ์

5. ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิตเพื่อเพิ่มระบบการเก็บกลับสิ่งของใช้แล้วกลับเข้าสู่ระบบ

6. การปฏิวัติการจัดการขยะอาหารโดยนำหลักการ Pay-As-You-Throw

6. การเสนอให้จัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อรองรับรายได้จากเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์โดยเงินรายได้มาจากเงินสมทบวัสดุใช้ครั้งเดียว (เก็บ ณ จุดจำหน่ายเพื่อลดการแจกจ่าย) ภาษีเศรษฐกิจหมุนเวียน

7. การกำหนดกลไกใน พื้นที่คุ้มครองพิเศษ เช่น ค่าธรรมเนียมการจัดการขยะมูลฝอยจากการท่องเที่ยวและมาตรการควบคุมหรือห้ามใช้วัสดุบางชนิดที่ย่อยสลายยากโดยให้ทางโรงแรมจัดเก็บและนำส่งเข้า อปท.

3. ความเห็นและข้อสังเกตจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ประเด็น: การจัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

1. หลักการจัดตั้งกองทุน

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) ให้ข้อสังเกตว่า พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐไม่ได้ห้ามการกำหนดให้มีรายได้เข้ากองทุน อย่างไรก็ดี โดยหลักการ เงินที่จัดเก็บในลักษณะรายได้ของรัฐต้องมีผู้มีหน้าที่จัดเก็บและนำส่งเงินตามที่กฎหมายกำหนดอย่างชัดเจน โดยการจัดตั้งกองทุนต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะประเด็นความซ้ำซ้อนกับกองทุนที่มีอยู่แล้ว

หากจะจัดตั้งกองทุนใหม่ ควรดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน โดยต้องเสนอผ่านกลไกของคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน และควรกำหนดให้กองทุนอยู่ภายใต้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน ในการนี้ มีการอ้างถึง มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน ซึ่งกำหนดนิยามและกรอบของทุนหมุนเวียน โดยกองทุนหรือเงินทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อกิจการที่อนุญาตให้นำรายรับสมทบไว้ใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ย่อมต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และกระบวนการตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารทุนหมุนเวียน

ดังนั้น จึงไม่ควรกำหนดให้บุคคลหรือหน่วยงานหนึ่งเป็นผู้จัดเก็บเงิน และให้อีกบุคคลหรืออีกหน่วยงานหนึ่งเป็นผู้นำส่งเงินเข้ากองทุน หากไม่มีฐานอำนาจตามกฎหมายรองรับอย่างชัดเจน หากประสงค์ให้เงินดังกล่าวเป็นรายได้ของกองทุน ควรกำหนดให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้มีหน้าที่จัดเก็บหรือรับเงิน และกำหนดกลไกการนำส่งเงินเข้ากองทุนไว้ในร่างกฎหมายให้ชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐและพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน

2. ความซ้ำซ้อนกับกองทุนเดิม

สศค. ตั้งข้อสังเกตว่า กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนไม่ควรมีภารกิจซ้ำซ้อนกับกองทุนที่มีอยู่แล้ว หากจัดตั้งกองทุนโดยไม่ผ่านกระบวนการตามกฎหมายว่าด้วยทุนหมุนเวียน อาจเกิดปัญหาในอนาคตได้ โดยเฉพาะกรณีที่กองทุนไม่สามารถบริหารจัดการตนเองได้หรือไม่มีรายได้เพียงพอ สุดท้ายอาจต้องกลับมาใช้งบประมาณแผ่นดินสนับสนุน

ดังนั้น การจัดตั้งกองทุนควรพิสูจน์ให้ชัดเจนว่า

-มีความจำเป็นเฉพาะ

-ไม่ซ้ำซ้อนกับกองทุนเดิม

-มีแหล่งรายได้ที่มั่นคง

-มีหน่วยงานเจ้าภาพที่รับผิดชอบชัดเจน

-มีระบบกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผลตามกฎหมายทุนหมุนเวียน

3. หน่วยงานเจ้าภาพของกองทุน

สศค. เสนอให้พิจารณาให้ชัดเจนว่า หน่วยงานใดจะเป็นผู้ดูแลหรือเป็นเจ้าภาพของกองทุนนี้ เนื่องจากตามหลักของพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน การเสนอจัดตั้งกองทุนควรดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐหรือส่วนราชการที่มีภารกิจเกี่ยวข้องโดยตรง

4. การดำเนินการตามกระบวนการทุนหมุนเวียน

สศค. ให้ข้อสังเกตจากประสบการณ์การพิจารณากองทุนตามร่างพระราชบัญญัติอากาศสะอาดว่า การจัดตั้งกองทุนใหม่ควรพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะประเด็นความซ้ำซ้อนกับกองทุนที่มีอยู่แล้ว เนื่องจากปัจจุบันมีกองทุนจำนวนมากกว่า 100 กองทุน

หากกองทุนจัดตั้งขึ้นโดยไม่ผ่านกระบวนการตามพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน อาจก่อให้เกิดปัญหาในอนาคต โดยเฉพาะกรณีที่กองทุนไม่สามารถบริหารจัดการตนเองได้หรือไม่มีรายได้เพียงพอ สุดท้ายอาจต้องกลับมาใช้งบประมาณแผ่นดินสนับสนุน ซึ่งเป็นภาระทางการคลังของรัฐ ทั้งนี้ มีการอ้างถึงมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน ซึ่งสะท้อนว่า กองทุนลักษณะดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายว่าด้วยทุนหมุนเวียน และการเสนอจัดตั้งควรดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง

สศค. จึงเสนอให้พิจารณาให้ชัดเจนว่า หน่วยงานใดจะเป็นผู้รับผิดชอบหรือดูแลกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน หากกองทุนอยู่ภายใต้หน่วยงานของรัฐแล้ว ควรเสนอให้ผ่านคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน เพื่อให้การจัดตั้งกองทุนเป็นไปตามกระบวนการที่ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และไม่เป็นการจัดตั้งกองทุนนอกระบบ

5. ประเด็นการจัดเก็บเงินและการนำส่งเงินเข้ากองทุน

สศค. ให้ข้อสังเกตว่า ตามหลักวินัยการเงินการคลัง ผู้มีหน้าที่จัดเก็บเงินของรัฐโดยทั่วไปต้องนำเงินส่งคลัง ดังนั้น หากจะออกแบบให้มีการจัดเก็บเงินและนำส่งเข้ากองทุนโดยตรง ต้องกำหนดกลไกทางกฎหมายให้ชัดเจน

6. ความชัดเจนของฐานรายได้กองทุน

สศค. ตั้งข้อสังเกตว่า รายได้ของกองทุนยังต้องกำหนดให้ชัดเจน โดยเฉพาะประเด็นต่อไปนี้

-ฐานภาษีหรือฐานเงินสมทบคืออะไร

-ใครเป็นผู้มีหน้าที่เสียเงิน

-หน่วยงานใดเป็นผู้จัดเก็บ

-อัตราที่จัดเก็บเป็นเท่าใด

-วิธีการนำส่งเงินเข้ากองทุนเป็นอย่างไร

-รายได้ดังกล่าวเพียงพอต่อการดำเนินงานของกองทุนหรือไม่

โดยเฉพาะกรณีเงินสมทบจากวัตถุใช้ครั้งเดียว หรือ single-use plastic ควรระบุฐานการจัดเก็บและอัตราให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถประเมินรายได้และความยั่งยืนของกองทุนได้

7. ประเด็นความยั่งยืนทางการเงินของกองทุนและความชัดเจนของแหล่งรายได้

สศค. ให้ข้อสังเกตว่า การพิจารณาจัดตั้งกองทุนต้องพิจารณาความสามารถในการเลี้ยงตัวเองของกองทุนเป็นสำคัญ โดยต้องมีความชัดเจนว่า กองทุนจะมีรายได้จากแหล่งใดบ้าง รายได้ดังกล่าวมีความเพียงพอและต่อเนื่องหรือไม่ และจะไม่ก่อให้เกิดภาระงบประมาณแผ่นดินในอนาคต

ทั้งนี้ สศค. ขอให้พิจารณารายละเอียดของแหล่งรายได้หลักของกองทุน โดยเฉพาะกรณีที่เสนอให้กองทุนมีรายได้จากมาตรการทางการเงินหรือภาษี/เงินสมทบ จำนวน 3 แหล่งสำคัญ จำเป็นต้องกำหนดให้ชัดเจนว่า ฐานภาษีหรือฐานการจัดเก็บคืออะไร ใครเป็นผู้มีหน้าที่เสียเงิน อัตราการจัดเก็บเป็นเท่าใด หน่วยงานใดเป็นผู้จัดเก็บ และวิธีการนำส่งเงินเข้ากองทุนจะดำเนินการอย่างไร

สศค. เห็นว่า หากยังไม่สามารถระบุฐานรายได้ ผู้จัดเก็บ และกลไกการนำส่งเงินได้อย่างชัดเจน จะทำให้ประเมินไม่ได้ว่ากองทุนมีความยั่งยืนทางการเงินเพียงพอหรือไม่

8. ประเด็นความเพียงพอของรายได้กองทุนต่อการรองรับโครงสร้างพื้นฐาน

สศค. ให้ข้อสังเกตว่า หากแหล่งรายได้หลักของกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนประกอบด้วย เงินสมทบ และ ระบบมัดจำคืนเงิน เป็นหลัก จำเป็นต้องประเมินให้ชัดเจนว่ารายได้จากสองแหล่งดังกล่าวจะเพียงพอต่อการรองรับภารกิจของกองทุนหรือไม่

ประเด็นชี้แจงเกี่ยวกับแหล่งรายได้และแนวทางการจัดเก็บเงินเข้ากองทุน

แนวทางการจัดเก็บเงินเพื่อเป็นรายได้ของกองทุนจะต้องออกแบบให้สอดคล้องกับหลักการนำส่งเงินเข้าคลังและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยในระยะแรกจะมุ่งเน้นมาตรการที่เกี่ยวข้องกับ วัตถุใช้ครั้งเดียว โดยเฉพาะ single-use plastic เป็นหลัก

โดยแนวทางดังกล่าวจะไม่มุ่งเน้นการจัดเก็บจากตลาดทั่วไปในระยะแรก แต่จะเน้นกลุ่มผู้ประกอบการที่มีระบบการขายและระบบบัญชีที่สามารถตรวจสอบได้ เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ และร้านสะดวกซื้อ เพื่อให้สามารถตรวจสอบจำนวนการจำหน่ายและการนำส่งเงินได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ มีการกล่าวถึงแนวทางจากต่างประเทศ เช่น ประเทศนอร์เวย์ ซึ่งมีการใช้มาตรการจัดเก็บเงินจากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์บางประเภท และสามารถปรับอัตราการจัดเก็บเพิ่มขึ้นเป็นระยะ ภายหลังจากพฤติกรรมของผู้บริโภคเริ่มเปลี่ยนแปลงแล้ว ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวอาจนำมาปรับใช้กับประเทศไทยในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป

สำหรับ ระบบมัดจำคืนเงิน หรือ Deposit Refund System (DRF) ที่ประชุมเห็นว่าอาจเป็นมาตรการที่สามารถนำมาใช้ในอนาคตได้ แต่ในระยะแรกยังอาจต้องพิจารณาความพร้อมของระบบ โครงสร้างพื้นฐาน ผู้มีหน้าที่รับคืน และกลไกการบริหารจัดการเงินมัดจำให้ชัดเจนก่อน

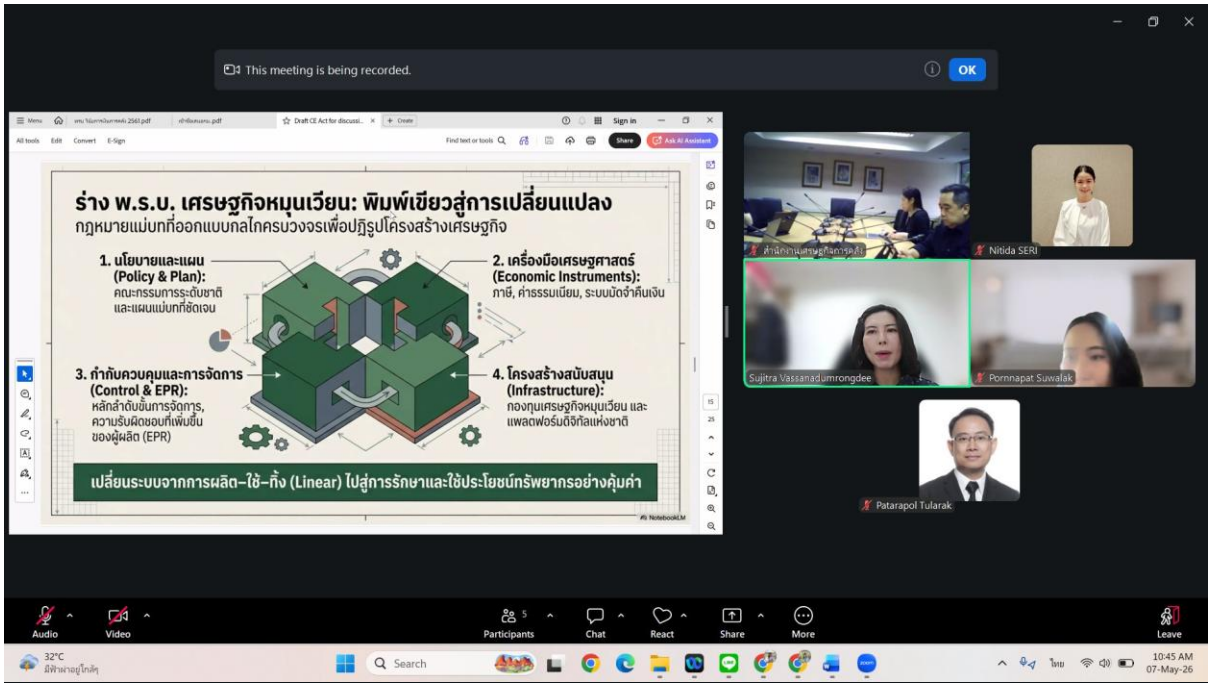
9. ประเด็นการจัดเก็บเงินจากถุงพลาสติก

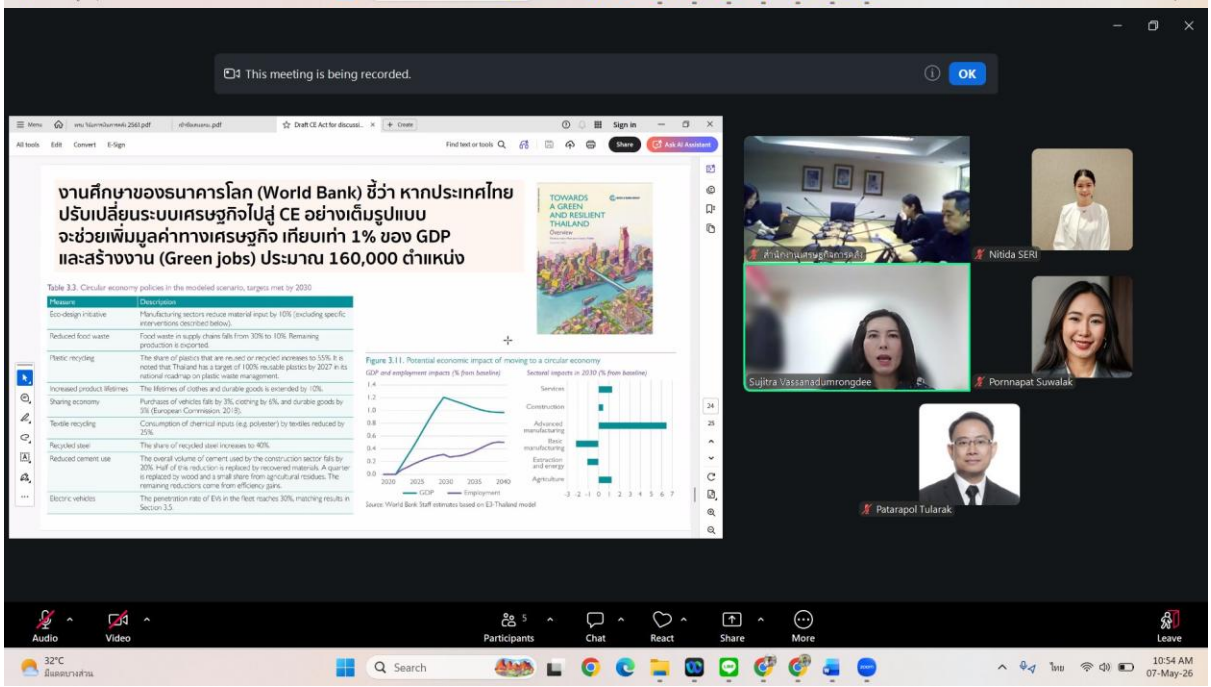
มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการจัดเก็บเงินจากถุงพลาสติกหรือบรรจุภัณฑ์ใช้ครั้งเดียวว่า ต้องมีระบบตรวจสอบที่ชัดเจน เพื่อให้มั่นใจว่าจำนวนถุงหรือสินค้าที่จำหน่ายสอดคล้องกับจำนวนเงินที่นำส่งเข้ากองทุน

ตอบ แนวทางที่มีการกล่าวถึงคือ การใช้ระบบบาร์โค้ดหรือระบบขายหน้าร้าน เช่น ระบบแคชเชียร์/POS ของห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ หรือผู้ประกอบการที่มีระบบบัญชีชัดเจน โดยอาจเริ่มจากกลุ่มผู้ประกอบการรายใหญ่ก่อน เนื่องจากสามารถตรวจสอบข้อมูลการขายและการนำส่งเงินได้ง่ายกว่าร้านค้ารายย่อย

10. ข้อเสนอให้หารือหน่วยงานเพิ่มเติม

สศค. เสนอให้หารือกับกรมบัญชีกลางเพิ่มเติม เนื่องจากกรมบัญชีกลางเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทโดยตรงในการกำกับดูแลทุนหมุนเวียนและกระบวนการจัดตั้งกองทุนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สรุปการประชุมเรื่อง: นำเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... (ฉบับปรับปรุง) ต่อหอการค้าไทย

วัน/เวลา: วันจันทร์ที่ 27 เมษายน 2569 เวลา 13:30–14:30 น.

สถานที่: Online meeting via Zoom meeting program

1. สาระสำคัญของการนำเสนอร่างกฎหมาย

ที่ประชุมได้รับฟังการนำเสนอภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งมีเป้าหมายหลักเพื่อแก้ไขปัญหาขยะของประเทศ โดยเฉพาะปัญหาขยะชุมชน แต่มีสาระเกี่ยวเนื่องกับภาคอุตสาหกรรมตั้งแต่ต้นน้ำ ได้แก่ การออกแบบ การผลิต การใช้ และการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ โดนกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันยังตั้งอยู่บนฐานของ ระบบเศรษฐกิจเชิงเส้น และมีลักษณะแยกส่วนตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ส่งผลให้ภาระในการจัดการขยะส่วนใหญ่ตกอยู่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายแม่บทที่ช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านไปสู่ ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน อย่างเป็นระบบ

2. ภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติ

สาระสำคัญของร่างกฎหมายที่นำเสนอ มีดังนี้

1. การจัดตั้ง คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ เพื่อกำหนดนโยบายและทิศทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศ
2. การจัดทำ แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรหมุนเวียน และแผนที่เกี่ยวข้อง
3. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล เช่น หนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล หรือ Digital Product Passport: DPP
4. การส่งเสริม การออกแบบหมุนเวียน หรือ Circular Design / Eco-design
5. การส่งเสริม สิทธิในการซ่อม หรือ Right to Repair
6. การสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้หลัก ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย
7. การเสนอให้จัดตั้ง กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อรองรับรายได้จากเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์
8. การกำหนดกลไกใน พื้นที่คุ้มครองพิเศษ เช่น ค่าธรรมเนียมการจัดการขยะมูลฝอยจากการท่องเที่ยว และมาตรการควบคุมหรือห้ามใช้วัสดุบางชนิดที่ย่อยสลายยาก

3. ความเห็นและข้อสังเกตจากหอการค้าไทยและภาคเอกชน

3.1 อำนาจของคณะกรรมการและการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน

ผู้แทนหอการค้าไทยให้ข้อสังเกตว่า อำนาจของคณะกรรมการตามร่างกฎหมายมีขอบเขตกว้าง หากไม่มีการกำหนดกรอบการใช้อำนาจที่ชัดเจน อาจนำไปสู่ความซ้ำซ้อนกับมาตรการทางภาษี เงินสมทบ หรือมาตรการทางเศรษฐศาสตร์อื่นที่มีอยู่แล้ว

นอกจากนี้ ผู้มีส่วนได้เสียหลักของกฎหมายฉบับนี้คือภาคอุตสาหกรรมและภาคธุรกิจ จึงควรพิจารณาให้มีผู้แทนภาคเอกชน เช่น สภาหอการค้าไทย หรือองค์กรภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมในองค์ประกอบของคณะกรรมการ เพื่อให้การกำหนดนโยบายและมาตรการสะท้อนข้อเท็จจริงทางธุรกิจและผลกระทบต่อผู้ประกอบการอย่างเหมาะสม

3.2 แผนระดับชาติและความซ้ำซ้อนของอำนาจหน่วยงานรัฐ

ที่ประชุมมีข้อกังวลว่า การจัดทำแผนระดับชาติภายใต้ร่างกฎหมายนี้อาจซ้ำซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของหลายกระทรวงและหลายหน่วยงานที่มีกฎหมายเฉพาะอยู่แล้ว จึงควรกำหนดขอบเขตของแผนให้ชัดเจนว่าเป็นกรอบบูรณาการ ไม่ใช่การแทนที่หรือซ้อนทับภารกิจตามกฎหมายอื่น

3.3 มาตรการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

มีข้อสังเกตว่า มาตรการด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์มีลักษณะอ้างอิงแนวทางจากสหภาพยุโรป ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยในทันที โดยเฉพาะผู้ประกอบการ SMEs ที่อาจไม่มีความพร้อมด้านต้นทุน เทคโนโลยี หรือโครงสร้างพื้นฐาน

หากมีการใช้มาตรการสั่งห้ามหรือกำหนดมาตรฐานโดยเด็ดขาด อาจกระทบต่อสิทธิในการประกอบอาชีพ ประสิทธิภาพทางธุรกิจ และความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยในระดับสากล จึงควรพิจารณาหลักความเหมาะสม ความจำเป็น และความได้สัดส่วนในการบังคับใช้กฎหมาย

3.4 รายได้กองทุนและหลักวินัยการเงินการคลัง

มีข้อสังเกตว่า รายได้ของกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ไม่ต้องนำส่งคลังควรพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักวินัยการเงินการคลังของรัฐ โดยควรกำหนดกลไกกำกับดูแล การตรวจสอบ การรายงาน และความโปร่งใสในการบริหารเงินกองทุนให้ชัดเจน

3.5 ภาระการรายงานของภาคเอกชน

มีข้อห่วงกังวลว่า ปัจจุบันกฎหมายหลายฉบับกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องรายงานข้อมูลต่อหน่วยงานรัฐอยู่แล้ว หากร่างกฎหมายนี้กำหนดหน้าที่รายงานเพิ่มเติม อาจก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนและเพิ่มภาระด้านเอกสารและต้นทุนการปฏิบัติตามกฎหมาย

จึงเสนอให้การรายงานข้อมูลภายใต้ร่างกฎหมายนี้ออกแบบโดยเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลของหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว และควรยึดหลักการรายงานเท่าที่จำเป็น เพื่อลดภาระของภาคเอกชน

3.6 เงินสมทบและภาระทางการเงินของผู้ประกอบการ

ที่ประชุมมีข้อกังวลว่า มาตรการเงินสมทบอาจก่อให้เกิดภาระทางการเงินแก่ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยและ SMEs จึงควรกำหนดหลักเกณฑ์การจัดเก็บให้ชัดเจน และต้องพิจารณาหลักความจำเป็น ความได้สัดส่วน และผลกระทบต่อการแข่งขันทางธุรกิจ

3.7 การค้างชำระภาษีหรือเงินสมทบและการเพิกถอนใบอนุญาต

มีข้อกังวลว่า หากการค้างชำระภาษี เงินสมทบ หรือค่าธรรมเนียมนำไปสู่การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต อาจเป็นมาตรการที่รุนแรงเกินสมควร จึงควรกำหนดมาตรการบังคับตามลำดับขั้น เช่น การแจ้งเตือน การสั่งให้แก้ไข การปรับทางปกครอง หรือมาตรการอื่นก่อนใช้มาตรการเพิกถอนใบอนุญาต

3.8 ความซ้ำซ้อนของกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

มีข้อสังเกตว่า การจัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนอาจซ้ำซ้อนกับกองทุนอื่นที่มีอยู่แล้ว เช่น กองทุนสิ่งแวดล้อม จึงควรพิจารณาว่าสามารถปรับปรุงหรือใช้กลไกกองทุนเดิมเพื่อรองรับภารกิจด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนได้หรือไม่ แทนการจัดตั้งกองทุนใหม่

นอกจากนี้ ยังมีข้อกังวลว่าการจัดตั้งกองทุนใหม่อาจนำไปสู่การจัดเก็บเงินหรือค่าธรรมเนียมเพิ่มเติม ซึ่งอาจเป็นภาระต่อประชาชนและภาคธุรกิจ

3.9 การจัดลำดับมาตรการและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

มีข้อสังเกตว่า แม้วัตถุประสงค์ของกฎหมายคือการส่งเสริมการใช้ซ้ำเชิงพาณิชย์ แต่การนำผลิตภัณฑ์หรือวัสดุกลับมาใช้ซ้ำมีต้นทุนและข้อจำกัดในทางปฏิบัติ จึงควรแยกประเภทและจัดกลุ่มมาตรการให้ชัดเจน โดยควรเริ่มจากมาตรการที่ง่าย ใช้ต้นทุนน้อย และสามารถดำเนินการได้ก่อน

มีข้อสังเกตว่า หากออกแบบกลไกกฎหมายและกองทุนโดยไม่จัดลำดับความสำคัญ อาจก่อให้เกิดปัญหาคล้ายกับกลไกกองทุนอื่นที่มีภาระในการบริหารจัดการสูง

3.10 มาตรการส่งเสริมและมาตรการบังคับ หรือ “carrot and stick”

มีข้อเสนอว่า ควรให้ความสำคัญกับมาตรการส่งเสริมมากกว่าการเน้นมาตรการบังคับหรือการจัดเก็บเงินเข้ากองทุน โดยเฉพาะมาตรการที่ช่วยสร้างแรงจูงใจให้เกิดธุรกิจใหม่ เช่น Green Procurement มาตรการสนับสนุนตลาดใหม่ การให้สิทธิประโยชน์ หรือการส่งเสริมธุรกิจเศรษฐกิจหมุนเวียน

โดยที่ประชุมเห็นว่า หากสามารถสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนได้ดีกว่าการใช้มาตรการบังคับเพียงอย่างเดียว

3.11 ความพร้อมของประเทศไทยเมื่อเทียบกับสหภาพยุโรป

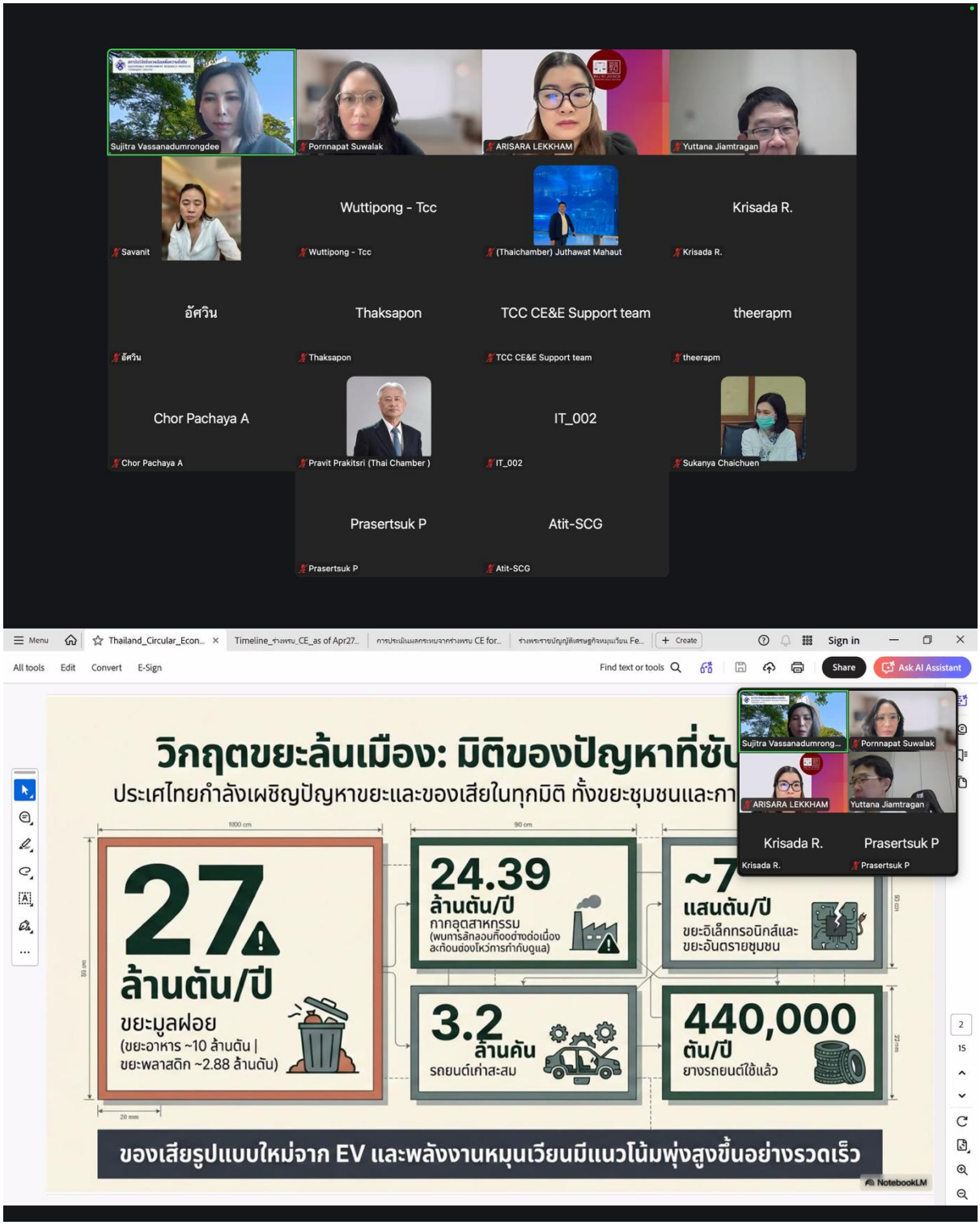
มีข้อสังเกตว่า ประเทศไทยอาจยังไม่มีความพร้อมในระดับเดียวกับสหภาพยุโรป ทั้งในด้านพฤติกรรมผู้บริโภค โครงสร้างพื้นฐาน ระบบตลาด เทคโนโลยี และภาระต้นทุนของภาคเอกชน

จึงควรพิจารณาว่าการเขียนกฎหมายจะสร้างการเปลี่ยนผ่านอย่างเหมาะสมกับบริบทของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยได้อย่างไร โดยเฉพาะในช่วงที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศยังอยู่บนฐานเศรษฐกิจเชิงเส้นมาเป็นเวลานาน

3.12 การประเมินผลกระทบและ White Paper / CBA

เสนอให้มีการจัดทำเอกสารเชิงนโยบายหรือ White Paper รวมถึงการวิเคราะห์ต้นทุนและประโยชน์ หรือ Cost-Benefit Analysis: CBA เพื่อให้เห็นภาพผลกระทบของร่างกฎหมายต่อภาคธุรกิจ ผู้บริโภค เศรษฐกิจโดยรวม และสิ่งแวดล้อม

ภาคเอกชนแจ้งว่าสามารถสนับสนุนข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบได้ หากมีการร้องขอจากฝ่ายยกร่างหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เจ้าหน้าที่กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมประชุมหารือร่วมกับ
สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นำเสนอและขอความเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... ฉบับประชาชน
วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๘ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๒ .๐๐ น. ณ ห้องประชุมอินทนิล ๓๐๑
ชั้น ๓ อาคารกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

ข้อคิดเห็นต่อร่างพ.ร.บ. CE ฉบับประชาชน

1. ในภาพรวม เห็นว่าเป็นร่างพ.ร.บ. ที่ผ่านการศึกษามาอย่างดี มีมาตรการครอบคลุมตั้งแต่ต้นทาง มีการใช้กลไก EPR
2. ร่างกม.มีมาตรการเชิงลบ (น่าจะหมายถึงเชิงควบคุม) มากเกินไป บวก (มาตรการส่งเสริม) น้อยไป ไม่สมดุล เห็นว่าน้ำหนักกฎหมายควรต้องสร้างความสมดุลทั้งด้านบวกและลบ เช่น การบังคับใช้กับการสร้างแรงจูงใจจากความร่วมมือและมองผลในระยะยาว เช่น หากมีการเลิกใช้ single use plastic แล้วจะอย่างไรต่อไป กลัวสร้างภาระต่อสังคม
3. ยังไม่เห็นความโดดเด่นของร่างกม.นี้ ไม่เห็นว่าจะทำให้เกิดระบบเศรษฐกิจใหม่ ธุรกิจใหม่อย่างไร
4. ข้อเสนอเรื่องจัดตั้งกองทุนใหม่ ต้องไปคุยกับกระทรวงการคลัง (ผู้วิจัยเสนอว่าจะทำคู่ขนานกับช่วงเสนอร่างพรบ.ต่อสภาและล่ารายชื่อ 10,000 รายชื่อ) [จากที่สอบถามประสบการณ์ที่กรมฯ เคย defend กับกรมบัญชีกลาง เลยคิดว่า ร่างพรบ.CE ควรทบทวนเนื้อหาส่วนกองทุน โดยเอากองทุน CC เป็นตัวอย่างและทบทวนองค์ประกอบคกก.กองทุนและดูประเด็นความยั่งยืนของกองทุนอีกครั้ง]
5. ยังไม่เห็นภาพการทำงานของรมต.รักษาการซึ่งมีถึง 6 กระทรวงและการบังใช้กฎหมาย เช่น กรณีมีการอุทธรณ์ หลักในการปรับ ไปที่หน่วยงานใด
6. กลัวความทับซ้อนกับกฎหมายที่มีอยู่และร่างพรบ.WEEE, Packaging ของกรมควบคุมมลพิษ
7. บางเครื่องมือ ไม่น่าจะทำได้ เช่น การเก็บภาษีนักท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ
8. พรบ.CE น่าจะผ่านยากกว่า พรบ.CC เพราะ พรบ.CC เป็นเรื่องพันธกรณีระหว่างประเทศและภาคเอกชนผู้ส่งออก EU ต้องการมากๆ (เรื่อง CBAM) แม้จะอ้างถึง EU ESPR, PPWR ยังเห็นไม่ชัดว่าพรบ.นี้จะช่วยอย่างไร
9. ถ้ามาตรการใดมีผลกระทบเชิงลบกับภาคธุรกิจ ต้องมีทางเลือก มีมาตรการชดเชยให้เค้า (ร่างพรบ.CC คำนวณไว้หมดแล้ว) ต้องเน้นนำเสนอ ให้ภาคเอกชนผู้ส่งออกได้ประโยชน์มากๆ ในประเทศกระทบเล็กน้อยจากร่างกฎหมายนี้ ถึงจะผ่านได้ ต้องมีเอกชนสนับสนุน มีตัวเลขที่ดีพอ

ความเห็นอย่างไม่เป็นทางการต่อร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ.... ฉบับประชาชน (ฉบับวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔)

บทบัญญัติ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
หมวด ๑ บททั่วไป	เสนอให้พิจารณาความซ้ำซ้อนกับร่างกฎหมายหรือกฎหมายอื่น
หมวด ๒ คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ (มาตรา ๘-๑๖)	๑. ร่าง พรบ.เศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ.... ฉบับประชาชน มีหลายหน่วยงานเกี่ยวข้อง ควรมีการแบ่งโครงการสร้างอำนาจให้แต่ละหน่วยงานที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้และอุทธรณ์/ร้องเรียน ๒. โครงสร้างคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน ประกอบด้วย รัฐมนตรี ๔ กระทรวง และกรรมการโดยตำแหน่งควรมี ๒ ท่าน
หมวด ๓ กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน (มาตรา ๑๗ - ๓๑)	๑. กองทุนควรมีการสนับสนุนเงินในหลากหลายรูปแบบระบุไว้ในพระราชบัญญัติ เพื่อให้ผู้ขอใช้กองทุนมีทางเลือก หรือแนวทางการขอใช้ที่หลากหลาย รวมทั้งการให้กองทุน “ลงทุน” หรือ “ร่วมลงทุน” ได้ ทำให้โอกาสในการขยายโครงการที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียนให้เกิดเพิ่มขึ้น อาทิ • การให้เงินสนับสนุน (Grant) • การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ (Soft Loan) • การร่วมโครงการ (Co-financing) • การสนับสนุนผ่าน PPP (Public-Private Partnership)
หมวด ๕ ระบบข้อมูลและแพลตฟอร์มดิจิทัล (๓๙-๔๕)	๑. มาตรา ๔๒ “เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทย ให้แพลตฟอร์มตามหมวดนี้รองรับการจัดทำและเชื่อมโยงข้อมูลใน ลักษณะ หนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลสำหรับผลิตภัณฑ์หรือกลุ่มผลิตภัณฑ์เป้าหมาย ข้อมูลในหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลตามวรรคหนึ่ง ประกอบด้วย (3) ข้อมูลรอยเท้าวัสดุ และรอยเท้าคาร์บอนของผลิตภัณฑ์” <u>รอยเท้าคาร์บอนของผลิตภัณฑ์ (Carbon Footprint of Products: CFP)</u> คือ ค่าที่แสดงปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จากผลิตภัณฑ์และบริการในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่การผลิตและการขนส่งไปจนถึงการใช้งานและการกำจัด โดยแปลงเป็นคาร์บอนไดออกไซด์ (CO2) ทำให้เห็นว่าในแต่ละ

บทบัญญัติ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
	ขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบของสินค้าและบริการมีการปล่อยปริมาณ CO2 เท่าใด สามารถลด CO2 จากกระบวนการ/ขั้นตอนใดได้บ้าง รวมทั้งช่วยสร้างความตระหนักในการเลือกผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตลาดอีกด้วย ทั้งนี้ ควรพิจารณากฎหมายหรือร่างกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย
หมวด ๖ การลดการบริโภควัสดุและการลดการสร้างขยะ (มาตรา ๔๖ - ๕๖)	๑. ควรกำหนดประเภทวัสดุที่ใช้ผลิตบรรจุภัณฑ์บางประเภทให้มีมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้ง่ายต่อการนำกลับมาใช้ใหม่ หรือกำหนดลักษณะเฉพาะของบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้แยกประเภทได้ง่าย เช่น แก้วกาแฟ ปัจจุบันมีหลากหลายประเภท ใช้พลาสติกคนละชนิดทำให้เก็บรวบรวมและนำกลับมารีไซเคิลได้ยาก มีทั้ง PE (Polyethylene) PLA (Polylactic Acid) PP (Polypropylene) PET (Polyethylene Terephthalate) PS (Polystyrene) CPLA (Crystallized PLA) และ Bio-based / Composite Plastics (ชนิดผสม) อาจทำเป็น taxonomy สำหรับบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่
หมวด ๗ การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว (มาตรา ๕๗ - ๓๗๕)	๑. ควรเพิ่มเติมให้มีการสื่อสาร สร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน ในการคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด ส่งคืนผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้ว ณ จุดรับคืน ข้อห้ามในการทิ้งในที่สาธารณะ การเผาในที่โล่ง ๒. กำหนดให้มีระบบผลตอบแทน หรือผลพลอยได้ที่คืนสู่ประชาชน นอกจากทางตรงที่เป็นเงินคืน ควรมีระบบทางอ้อม เช่น เงินสนับสนุนกองทุนพัฒนาชุมชน เป็นต้น ๓. เสนอให้พิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันส่งออกเศษวัสดุเหลือทิ้ง เช่น กระป๋องเพื่อไป recycle ในต่างประเทศแล้วส่งกลับมาใช้ภายในประเทศ เพื่อป้องกันวัสดุเหลือทิ้งในประเทศขาดตลาด
หมวด ๘ การลดและจัดการอาหารส่วนเกิน (มาตรา ๗๖ - ๗๙)	๑. เสนอให้พิจารณาจัดตั้งองค์กรจัดการอาหารส่วนเกิน ในทุกจังหวัด เป็นศูนย์กลางรับอาหารส่วนเกินในระดับจังหวัด รวมถึงรับผิดชอบระบบการกระจายอาหารส่วนเกินในจังหวัด ๒. เสนอให้พิจารณากำหนดคุณลักษณะของผู้มีสิทธิ์รับอาหารส่วนเกิน เช่น บุคคลที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หน่วยงาน เช่น สถานรับเลี้ยงเด็ก มูลนิธิ เป็นต้น

บทบัญญัติ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
	๓. กำหนดมาตรฐานอาหารส่วนเกินสำหรับสัตว์เลี้ยงเพิ่มเติม นอกเหนือจากมาตรฐานอาหารส่วนเกินของมนุษย์ ถ้าไม่ได้มาตรฐานของมนุษย์แต่สัตว์ยังกินได้ก็สามารถส่งต่อไปใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงสัตว์ได้ ๔. กำหนดให้มีหน่วยงาน Third party สุ่มตรวจสอบมาตรฐานอาหารส่วนเกินไปส่งต่อเพื่อการบริโภคของมนุษย์ เพื่อรักษามาตรฐานด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยอาหาร ป้องกันการเกิดเหตุจากการส่งต่ออาหารส่วนเกิน และกระตุ้นให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีความระมัดระวังเพิ่มขึ้น
หมวด ๙ พื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน (มาตรา ๘๐-๘๑)	๑. มาตรา ๘๑ “ค่าธรรมเนียมตามหมวดนี้ ให้นำส่งเข้ากองทุนเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน” ตามความในพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๖ บัญญัติไว้ว่า การเสนอกฎหมายที่มีบทบัญญัติให้จัดเก็บภาษีอากร<u>หรือค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น</u> จากที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐนั้น หรือเพื่อการหนึ่งการใดเป็นการเฉพาะ <u>จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีการจัดเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น</u>**เพื่อเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**
หมวด ๑๑ ภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน (มาตรา ๘๖ - ๙๑)	๑. ยกเว้นมาตรการทางภาษี หรือลดหย่อนภาษี สำหรับผลิตภัณฑ์บางประเภทที่เป็นขยะที่เป็นอันตรายหรือกำจัดยาก เพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนเรียกคืนผลิตภัณฑ์ไปกำจัด ๒. มาตรการลดหย่อนภาษีสำหรับบุคคลธรรมดา ที่มีส่วนร่วมในการส่งคืนผลิตภัณฑ์ หากในอนาคตระบบแพลตฟอร์มดิจิทัลดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนที่ให้ความร่วมมือสามารถลดหย่อนภาษีหรือได้รับคืนภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนที่คิดรวมมากับผลิตภัณฑ์คืน ๓. มาตรา ๙๐ “รายได้จากภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งเงินเพิ่มตาม ม. ๙๑ ให้นำส่งเข้าสู่กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน...โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน” ตามความในพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๖ บัญญัติไว้ว่า การเสนอกฎหมายที่มีบทบัญญัติให้จัดเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น จากที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐนั้น หรือเพื่อการหนึ่งการใดเป็นการเฉพาะ

บทบัญญัติ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
	จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีการจัดเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔. การคืนภาษีประชาชนจะเป็นอย่างไรบ้าง
-	๑. ควรมีการพิจารณาความซ้ำซ้อน ความจำเป็น และการสร้างสมดุลระหว่างมาตรการบังคับและประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับประกอบการเสนอกฎหมาย

การประชุมหารือเพื่อนำเสนอข้อมูลความจำเป็นของการปฏิรูประบบบริหารจัดการขยะ เพื่อไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (ร่าง) พระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน ฉบับประชาชน ร่วมกับ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

วันที่ 4 มิถุนายน 2569 เวลา 15.00-17.00 น.

ผ่านระบบออนไลน์ และ ห้องประชุม 1014 ส.อ.ท.

1. สาระสำคัญของการนำเสนอร่างกฎหมาย

ภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ. .... (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งมีเป้าหมายหลักเพื่อแก้ไขปัญหาขยะของประเทศ โดยเฉพาะปัญหาขยะชุมชน แต่มีสาระเกี่ยวเนื่องกับภาคอุตสาหกรรมตั้งแต่ต้นน้ำ ได้แก่ การออกแบบ การผลิต การใช้ และการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ โดนกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันยังตั้งอยู่บนฐานของ ระบบเศรษฐกิจเชิงเส้น และมีลักษณะแยกส่วนตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ส่งผลให้ภาระในการจัดการขยะส่วนใหญ่ตกอยู่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายแม่บทที่ช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านไปสู่ ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน อย่างเป็นระบบ

2. ภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติ

สาระสำคัญของร่างกฎหมายที่นำเสนอ มีดังนี้

1. การจัดตั้ง คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ เพื่อกำหนดนโยบายและทิศทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของประเทศ
2. การจัดทำ แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรหมุนเวียน และแผนที่เกี่ยวข้อง
3. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล เช่น หนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล หรือ Digital Product Passport: DPP
4. การส่งเสริม การออกแบบหมุนเวียน หรือ Circular Design / Eco-design
5. การส่งเสริม สิทธิในการซ่อม หรือ Right to Repair
6. การสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้หลัก ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย
7. การเสนอให้จัดตั้ง กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อรองรับรายได้จากเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์
8. การกำหนดกลไกใน พื้นที่คุ้มครองพิเศษ เช่น ค่าธรรมเนียมการจัดการขยะมูลฝอยจากการท่องเที่ยว และมาตรการควบคุมหรือห้ามใช้วัสดุบางชนิดที่ย่อยสลายยาก

3. ความเห็นและข้อสังเกตจากหน่วยงานและผู้เข้าร่วมที่ให้ข้อคิดเห็น

1) ขอบเขตของร่างกฎหมาย: เน้น Post-consumer Waste

มีการชี้แจงว่า ร่างกฎหมายฉบับนี้จะเน้นไปที่ Post-consumer waste หรือของเสียหลังการบริโภค เป็นหลัก ไม่ได้มุ่งกำกับ Post-industrial waste เป็นแกนหลัก เนื่องจากของเสียจากภาคอุตสาหกรรมโดยทั่วไปมีระบบจัดการเฉพาะอยู่แล้ว

อย่างไรก็ตาม Post-industrial waste อาจเกี่ยวข้องกับร่างกฎหมายนี้ในบางส่วน โดยเฉพาะกรณีที่ของเสียดังกล่าวถูกแปลงกลับมาเป็นวัสดุใหม่เพื่อนำไปใช้ในระบบการผลิตหรือระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน ประเด็นที่เกี่ยวข้องจึงน่าจะอยู่ในมิติของข้อมูล การรายงาน การตรวจสอบแหล่งที่มา หรือการยืนยันสถานะของวัสดุ มากกว่าจะเป็นเรื่องการกำกับเทคโนโลยีหรือระบบจัดการของเสียอุตสาหกรรมโดยตรง

ข้อเสนอสำคัญคือ ควรทำให้ขอบเขตของกฎหมายชัดเจนว่า กฎหมายฉบับนี้เน้นการจัดการของเสียหลังการบริโภค การเก็บกลับ การคัดแยก การนำกลับมาใช้ใหม่ และการดึงวัสดุกลับเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยไม่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่ากฎหมายจะเข้าไปซ้ำซ้อนกับระบบจัดการของเสียอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้ว

2) บทบาทและความรับผิดชอบของภาคประชาชน

มีข้อสังเกตว่า การอภิปรายในหลายช่วงเน้นบทบาทของภาคผู้ประกอบการและภาครัฐเป็นหลัก ขณะที่ภาคประชาชนมักถูกกล่าวถึงในมิติของ “สิทธิ” และ “การคุ้มครอง” มากกว่ามิติของ “หน้าที่” และ “ความรับผิดชอบ” จึงมีเสนอว่า ภาคประชาชนควรถูกกำหนดบทบาทให้ชัดเจนมากขึ้น เพราะประชาชนเป็นผู้บริโภคและเป็นผู้ก่อให้เกิดขยะจำนวนมากในชีวิตประจำวัน จึงควรมีหน้าที่รับผิดชอบต่อขยะที่ตนเองสร้างขึ้นด้วย

3) บทบาท หน้าที่ และแหล่งรายได้ของ PRO

มีข้อสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของ **Producer Responsibility Organization (PRO)** ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ โดยเฉพาะหน้าที่ของ PRO วิธีการได้รับเงิน และความสัมพันธ์ระหว่าง PRO กับกองทุน

โดยมีข้อกังวลว่า หากไม่กำหนดบทบาทให้ชัดเจน PRO อาจทำงานซ้ำซ้อนกับกระทรวงมหาดไทยหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงควรออกแบบให้ PRO มีบทบาทสนับสนุน ประสาน และรับผิดชอบต่อเป้าหมายการเก็บกลับหรือการจัดการ มากกว่าการเข้าไปทำงานซ้ำกับระบบจัดการขยะท้องถิ่น

4) **โครงสร้างกองทุน สถานะทางกฎหมาย และการใช้เงิน**

มีข้อสอบถามเกี่ยวกับสถานะของกองทุนว่า หากกองทุนเป็นหน่วยงานของรัฐและเป็นนิติบุคคล จะมีแนวทางบริหารเงิน การเบิกจ่าย และการสนับสนุน PRO อย่างไร นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอให้พิจารณาองค์ประกอบของคณะกรรมการกองทุน โดยอาจเพิ่มผู้แทนภาคเอกชน เช่น สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เพื่อให้การบริหารกองทุนสะท้อนข้อจำกัดและสภาพจริงของภาคธุรกิจ

5) เจตนารมณ์ของการใช้เงินและสัดส่วนการจัดสรร

มีข้อสอบถามเกี่ยวกับมาตรา 20 ซึ่งกล่าวถึงการส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน โดยต้องการให้ชี้แจงเจตนารมณ์ของการใช้เงินให้ชัดเจน มีข้อเสนอว่า มาตรา 18, 20 และ 21 ควรกำหนดสัดส่วนหรือแนวทางการจัดสรรเงินให้ชัดเจน เพื่อให้เห็นว่าเงินจากกองทุนจะถูกนำไปใช้ในแต่ละภารกิจมากน้อยเพียงใด และช่วยลดความกังวลเรื่องการใช้เงินที่ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

6) ความสัมพันธ์กับ อปท. ชุมชน และกระทรวงมหาดไทย

มีข้อกังวลว่า กลไก PRO และกองทุนอาจซ้ำซ้อนกับภารกิจของกระทรวงมหาดไทยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่จัดการขยะในพื้นที่อยู่แล้ว

7) ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นและบทบาทของ พ.ร.บ. CE

มีข้อสังเกตว่า ปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Circular Economy หลายฉบับ จึงควรพิจารณาว่าร่าง พ.ร.บ. CE จะซ้ำซ้อนกับกฎหมายเดิมหรือไม่ หรือจะทำหน้าที่เป็นกฎหมายกลางที่เชื่อมโยงกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

8) ค่าธรรมเนียม ภาษี Levy และภาระของผู้ประกอบการ

มีข้อกังวลว่า หากกรมสรรพสามิตมีบทบาทในการจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียม ผู้ประกอบการอาจต้องเข้าสู่ระบบ ยื่นเอกสาร และจัดทำรายงานเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ซึ่งอาจกลายเป็นภาระทางธุรการ

มีการชี้แจงว่า อัตราที่กำหนดในกฎหมายอาจเป็นเพดานที่รัฐสามารถจัดเก็บได้ โดยในทางปฏิบัติอาจจัดเก็บในอัตราที่ต่ำกว่าเพดาน ทั้งนี้ หลักคิดของ levy คือการใช้ค่าธรรมเนียมเป็นเครื่องมือปรับพฤติกรรม เช่น การลดการแจกถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว และการปรับพฤติกรรมผู้บริโภค

และมีข้อเสนอให้กำหนดอัตราในลักษณะยืดหยุ่น เช่น 0–100 หรือมีช่วงอัตรา เพื่อให้ภาครัฐสามารถกำหนดอัตราตามความเหมาะสมและให้ผู้ประกอบการมีเวลาปรับตัว

9) ประเด็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก และตลาดปลายทาง

มีการชี้แจงว่า หากผู้ผลิตผลิตสินค้าเพื่อส่งออก และไม่ได้วางจำหน่ายในประเทศ โดยหลักแล้วกฎหมาย EPR ภายในประเทศไม่ควรเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือเงินสมทบจากสินค้าดังกล่าว เพราะความรับผิดชอบควรผูกกับตลาดที่สินค้าถูกวางจำหน่ายหรือบริโภค

อย่างไรก็ตาม ผู้ส่งออกยังต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดของตลาดปลายทาง หากประเทศปลายทางมีกฎหมาย EPR หรือกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ส่งออกก็ต้องรับภาระตามระบบของประเทศนั้น ต้นทุนที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ส่งออกภายใต้กฎหมายนี้ จึงอาจไม่ใช่ค่าธรรมเนียมหรือภาษีโดยตรง หากไม่ได้ขายในประเทศ แต่อาจเป็นต้นทุนด้านข้อมูล เช่น การจัดทำระบบเก็บข้อมูล การรายงานข้อมูล การพิสูจน์สถานะสินค้า หรือการจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุ ผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ อย่างไรก็ดี มีความเห็นเพิ่มเติมว่าในทางปฏิบัติ การผลิตภายในประเทศเพื่อส่งออกอาจไม่สามารถแยกออกจากระบบภายในประเทศได้อย่างสิ้นเชิง จึงควรทำให้ขอบเขตระหว่าง “สินค้าที่วางจำหน่ายในประเทศ” กับ “สินค้าที่ผลิตเพื่อส่งออก” ชัดเจน รวมถึงกำหนดกลไกพิสูจน์หรือรายงานที่ไม่สร้างภาระเกินจำเป็น และมีข้อกังวลว่า หากสินค้าส่งออกถูกเก็บค่าธรรมเนียมหรือมีภาระเพิ่มเติม อาจทำให้เสียเปรียบทางการแข่งขันเมื่อเทียบกับผู้ประกอบการในประเทศ

อื่น โดยมีการยกตัวอย่างประเด็น CBAM เพื่อสะท้อนว่ากฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมสามารถกระทบความสามารถในการแข่งขันของภาคส่งออกได้

10) วัสดุรีไซเคิลในฐานะทรัพยากร และมาตรฐานวัสดุหมุนเวียน

เสนอว่า การนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำหรือใช้ใหม่ไม่ควรถูกมองเฉพาะในมิติสิ่งแวดล้อม แต่ควรถูกมองในฐานะ “ทรัพยากร” ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยมีข้อเสนอให้พิจารณาแนวทางของต่างประเทศ เช่น สหภาพยุโรป ที่มีการกำหนดเป้าหมายด้านการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน อย่างไรก็ตาม การกำหนดเป้าหมายของไทยควรคำนึงถึงความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานในประเทศด้วย

11) ต้นทุนรีไซเคิล โครงสร้างพื้นฐาน และความสามารถในการแข่งขัน

มีข้อสังเกตว่า ในทางปฏิบัติ การผลิตสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์จากวัสดุรีไซเคิล เช่น ถุงรีไซเคิล มักมีต้นทุนสูงกว่าการผลิตจากวัสดุใหม่ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวม คัดแยก ขนส่ง โลจิสติกส์ และกระบวนการรีไซเคิลเพิ่มเติม

12) แผนปฏิบัติการรายอุตสาหกรรม

มีข้อเสนอให้จัดทำแผนปฏิบัติการรายอุตสาหกรรม เพื่อประเมินว่าแต่ละอุตสาหกรรมมีความต้องการข้อจำกัด หรือช่องว่างในการเข้าสู่ระบบ CE อย่างไร

13) End of Waste และการกำหนดสถานะวัสดุ

มีข้อเสนอให้พิจารณาเรื่อง **End of Waste** เพิ่มเติม โดยเฉพาะการกำหนดให้ชัดเจนว่าวัสดุใดพ้นจากสถานะของเสียแล้ว และสามารถกลับมาเป็นวัตถุดิบหรือทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจได้ ประเด็นนี้มีความสำคัญต่อระบบนิเวศของการใช้วัสดุรีไซเคิล เพราะหากไม่มีเกณฑ์ End of Waste ที่ชัดเจน วัสดุบางประเภทอาจยังถูกปฏิบัติเสมือนเป็นของเสีย ส่งผลต่อการขนส่ง การใช้ประโยชน์ การค้า การลงทุน และความสามารถในการนำวัสดุกลับเข้าสู่ระบบผลิต

14) วัตถุใช้ครั้งเดียว ถุงพลาสติก และอัตราค่าธรรมเนียม

มีข้อกังวลว่า วัตถุใช้ครั้งเดียวหรือถุงพลาสติกบางประเภทอาจมีการนำกลับมารีไซเคิลหรือใช้วัตถุดิบรีไซเคิลอยู่แล้ว แต่หากยังต้องจ่ายเงินสมทบหรือค่าธรรมเนียมเพิ่มเติม อาจทำให้ต้นทุนสูงขึ้นซ้ำซ้อน จึงมีข้อเสนอให้กำหนดอัตราแบบยืดหยุ่น เช่น เริ่มต้นที่ 0 หรือมีช่วงอัตรา เพื่อให้สามารถปรับลดหรือยกเว้นสำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติสนับสนุนการรีไซเคิลหรือใช้วัสดุหมุนเวียน

มีการชี้แจงว่า หลักคิดของการกำหนดอัตราเป็นเพดาน คือรัฐสามารถจัดเก็บในอัตราที่ต่ำกว่านั้นได้ และสามารถใช้กลไก levy เพื่อปรับพฤติกรรมของผู้บริโภคและผู้ประกอบการ เช่น การลดการแจกถุงพลาสติก

15) ระบบตรวจสอบย้อนกลับ ฐานข้อมูลกลาง และมาตรา 93

มีข้อกังวลต่อระบบตรวจสอบย้อนกลับ โดยเฉพาะเรื่องการติดตามเส้นทางของวัสดุ ของเสีย หรือการเผา ว่าหากออกแบบให้เป็นระบบกลางเดียวทั้งหมด อาจมีความยาก ซับซ้อน และสร้างภาระสูงในการดำเนินการ

มีข้อสงสัยเกี่ยวกับมาตรา 93 ในประเด็นการตรวจสอบย้อนกลับและฐานข้อมูลกลาง โดยเฉพาะว่าหากมีระบบกลางอยู่แล้ว เหตุใดจึงยังต้องมีการเรียกข้อมูลเพิ่มเติม และพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจเข้าถึงข้อมูลในระดับใด

16) ความลับทางการค้าและข้อมูลธุรกิจ

มีข้อกังวลว่าข้อมูลที่ต้องรายงานเข้าสู่ฐานข้อมูลกลางอาจกระทบต่อความลับทางการค้า หรือข้อมูลธุรกิจที่มีความอ่อนไหว

17) ผลกระทบต่อผู้บริโภค

มีข้อเสนอให้ประเมินผลกระทบด้านลบต่อผู้บริโภคเพิ่มเติม โดยเฉพาะผลกระทบจากต้นทุนที่อาจถูกส่งผ่านไปยังราคาสินค้า หรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระบบบรรจุภัณฑ์และการจัดการของเสีย

มีการชี้แจงว่า ได้มีการประเมินผลกระทบด้านลบหรือ Negative Impact ไว้แล้ว แต่ควรพิจารณาการสื่อสารผลการประเมินให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าใจมากขึ้น

18) อาหารส่วนเกินและข้อกำหนดของกรมอนามัย

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับหมวดอาหารส่วนเกิน โดยเฉพาะอาหารที่มีความหวานหรือเค็ม ซึ่งกรมอนามัยอาจไม่ยินยอมให้มีการบริจาคจึงควรหารือกับกรมอนามัยก่อน เพื่อให้มาตรการเกี่ยวกับอาหารส่วนเกินสามารถดำเนินการได้จริง และไม่ขัดกับข้อกำหนดด้านสุขภาพ ความปลอดภัย และโภชนาการของผู้บริโภค

19. Public Green Procurement และการสร้างตลาด

มีข้อเสนอให้ใช้ **Public Green Procurement** หรือการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นกลไกสำคัญในการสร้างตลาดให้ผลิตภัณฑ์รีไซเคิล ผลิตภัณฑ์หมุนเวียน และผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบตามหลัก CE หากภาครัฐมีนโยบายจัดซื้อจัดจ้างที่ชัดเจน จะช่วยสร้างอุปสงค์ให้กับผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และช่วยให้ผู้ประกอบการมีแรงจูงใจในการลงทุนและปรับตัว

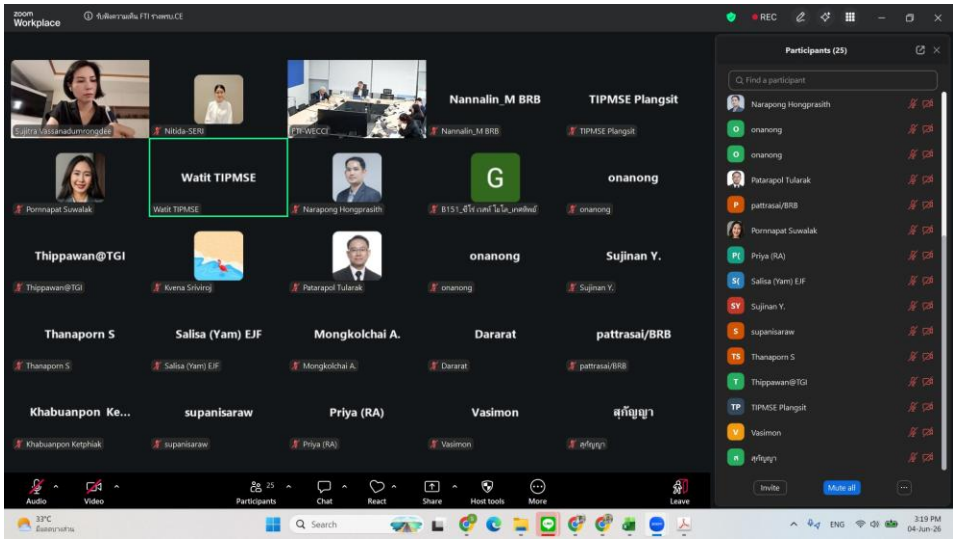
20) ทิศทางของกฎหมาย: ลดและปรับตัวร่วมกัน

มีความเห็นว่า ร่าง พ.ร.บ. CE ไม่ควรถูกมองว่าเป็นเพียงกฎหมายที่เพิ่มภาระให้ภาคเอกชน แต่ควรถูกสื่อสารว่าเป็นกลไกที่มุ่งให้เกิดการลดและปรับตัวร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน สาระสำคัญของกฎหมายควรมุ่งไปที่การลดของเสียตั้งแต่ต้นทาง การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสม การใช้วัสดุหมุนเวียน การเพิ่มความสามารถในการรีไซเคิล และการสร้างระบบข้อมูลเพื่อรองรับมาตรฐานของตลาดโลก หากภาคเอกชนสามารถปรับตัวตั้งแต่ต้นทางได้ดี กฎหมายฉบับนี้อาจไม่ใช่เพียงต้นทุนเพิ่มเติม แต่สามารถเป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะในตลาดต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจหมุนเวียนมากขึ้น

21) ประเด็นเพิ่มเติม

ขอเสนอ ประเด็นยกเว้น เรียกเก็บเงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภค ลดการแจกวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวที่ก่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมสูงและลดปริมาณขยะตั้งแต่ ต้นทาง มีการอาจพิจารณายกเว้นหรือผ่อนปรนให้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือผู้ค้าปลีก รายย่อย ฐาน

การคำนวณเงินสมทบ ซึ่งมองว่า ไม่ควร เพราะแหล่งผลิตถุงหรือ SUP โดยส่วนใหญ่ คือ ตลาด ร้านของชำ ร้านรถเข็น ที่แจกเยอะ และใช้ถุงขนาดเล็กและบาง ซึ่งสร้างปัญหามาก ดังนั้น ควรพิจารณาในส่วนนี้ด้วย (ประเด็นเพิ่มเติมจากคุณกวีนา TIPMSE)

โครงการพัฒนากฎหมายส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน และกฎหมายการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร